

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
SPOR HUKUKU KURULU

AV. TÜRKER ARSLAN
ARMAĞANI

Editör
Av. Tacar ÇAĞLAR

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Türkiye Barolar Birliği Yayınları: 394

AV. TÜRKER ARSLAN ARMAĞANI

ISBN: 978-605-7848-52-9

© Türkiye Barolar Birliği

Birinci Baskı: Haziran 2021, Ankara

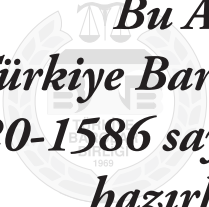
Türkiye Barolar Birliği
Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokağı No: 8
06520 Balgat - ANKARA
Tel: (312) 292 59 00 (pbx)
Faks: 312 286 55 65
www.barobirlik.org.tr
yayin@barobilik.org.tr

Baskı
Şen Matbaa
Özveren Sokağı 25/B
Demirtepe-Ankara
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)
Sertifika No: 47964

Tüm Hakları Saklıdır
BU ARMAĞAN ÜCRETSİZDİR

*Armağandaki görüş ve değerlendirmeler,
katılımcıların kendi fikirleri olup,
Türkiye Barolar Birliği'nin görüşleri olarak nitelendirelemez
ve Türkiye Barolar Birliği'nin resmi yorumu kabul edilemez.*

***Bu Armağan
Türkiye Barolar Birliği'nin
2020-1586 sayılı kararına göre
hazırlanmıştır.***

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ SPOR HUKUKU KURULU

Av. Türker ARSLAN - İstanbul Barosu

Av. Anıl Gürsoy ARTAN - Ankara Barosu

Av. K. Tacar ÇAĞLAR - Ankara Barosu

Av. Celal ÇOBANOĞLU - Trabzon Barosu

Av. M. Hakan HAYIRLIGİL - Gaziantep Barosu

Av. Cihangir MARMARA - İzmir Barosu

Av. Şakir UZUN - İzmir Barosu, TBB Yönetim Kurulu Üyesi

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	X
Av. Prof. Dr. Metin FEYZİOĞLU	
SUNUŞ	XII
Av. Tacar ÇAĞLAR	
OLİMPİK HAREKET VE SPOR HUKUKU	XVIII
Prof. Dr. Uğur ERDENER	
Galatasaray Lisesinin sembol öğrencisi ve mezunu TÜRKER ARSLAN.....	XX
Prof. Dr. Köksal BAYRAKTAR	
Türker Abi.....	XXII
Av. Ümit KOCASAKAL	
TÜRKER ARSLAN SPORA VE HUKUKA ADANAN BİR HAYAT	XXIV
Bilge SANCAR / Lütfü ÖZEL	

MAKALELER

(Sıralama Soyadına göredir)

E-SPOR KAVRAMI, GELİŞİMİ, TARİHİ, TÜRLERİ VE ETKİLERİ	1
Av. Kazım Mert AÇIKGÖZ	
SPORCU VE HAKEM ÜCRETLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİNDE "YENİ NORMAL"	17
Av. Dr. Serkan AĞAR	
SPOR KULÜBÜ YÖNETİCİLERİNİN MALİ SORUMLULUĞU: KULÜPLER YASASI TARTIŞMALARI	33
Av. Dr. Ural AKÜZÜM Av. Deniz AKBIYIK	
SPORDA ZORUNLU TAHKİMİN SORUNLU YAPISI VE SÖZLEŞMESEL UYUŞMAZLIKLAR	57
Prof. Dr. Ali AKYILDIZ	

SPORDA ADALET VE HAK MAHRUMİYETİ.....	81
Av. Zübeyt AYDIN	
TEHDİT VEYA HAKARET İÇEREN TEZAHÜRAT	177
Prof. Dr. Köksal BAYRAKTAR	
BUY - OUT FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİ.....	201
Prof. Dr. Haluk BURCUOĞLU	
BASKETBOL TAHKİM MAHKEMESİ (BAT) KARARI	213
Mahmut Can BÜYÜKHATİPOĞLU	
ANTRENÖR SEÇİMİNDE KRİTER VE NİTELİKLER	239
Doç. Dr. Recep CENGİZ	
SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NİN (CAS) SÜREYYA AYHAN - TÜRKİYE ATLETİZM FEDERASYONU UYUŞMAZLIĞINA İLİŞKİN VERMİŞ OLDUĞU KARARIN ALEYHE DEĞİŞTİRME YASAĞI KAPSAMINDA İNCELENMESİ	255
Prof. Dr. Serkan ÇINARLI / Doç. Dr. Anıl ÇAMYAMAÇ / Ar. Gör. Duygu DİNCİOĞLU	
TEKNİK ADAM SÖZLEŞMELERİ VE GEÇİCİ SÜRELİ ÇALIŞMA.....	279
Av. Tutku DİNÇER	
DEVLET SPORCULARI	303
Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Mert DOĞU	
MAHKEME KARARLARI IŞIĞINDA TFF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULUNU'NUN FUTBOL SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA YETKİSİ.....	315
Prof. Dr. Nuray EKŞİ	
ANAYASA MAHKEMESİ KARARI SONRASI TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULU'NUN YAPISI VE İŞLEYİŞİ ÜZERİNE	349
Av. Arb. Tarkan ERDAL	
TÜRK HUKUKUNDA SPOR KULÜPLERİNİN HUKUKİ YAPISI ve FUTBOL ŞUBELERİNİN ŞİRKETLEŞMESİ	365
Av. Halil Berk ERDOĞAN	

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ SPOR YAPILANMASININ SOSYALİST YÖNÜ	381
Av. Behiç Cüneyt FİDANOĞLU	
SPOR HUKUKU CEZA HUKUKU İLİŞKİSİ	391
Hasan GERÇEKER	
KAVRAMSAL OLARAK ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ.....	479
Av. Uğur GÜNER	
HÜKÜMET POLİTİKALARINDA SPOR: 1960-1980	495
Dr. Öğr. Gör. Demet ÇAKIR KALEM	
ÖZELLİKLE CEZAI HÜKÜMLER IŞIĞINDA FRANSIZ HUKUKUNDA GENEL HATLARI İLE DOPİNGLE MÜCADELE	511
Prof. Dr. Ümit KOCASAKAL	
E-SPOR VE HUKUKİ BOYUTU.....	525
Av. Alpay KÖSE	
SPOR VE REKREASYON ALANLARININ SUNULMASINDA YEREL YÖNETİM ORGANI BELEDİYELERİN HUKUKİ SORUMLULUKLARI.....	535
Arş. Gör. Nazlı Deniz ÖZ / Enes Buğra ÖZ / Prof. Dr. Evrim ÇAKMAKÇI	
İŞ MAHKEMELERİ KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKTEN SONRA "SPORCUNUN" HUKUKİ DURUMUNA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER VE ARABULUCUK	545
Av. Mehmet Serhan ÖZDEMİR	
PARİS 1924 BİR OLİMPİYAT ÖYKÜSÜ	593
Lütfü ÖZEL	
SÖZLEŞMESEL UYUŞMAZLIKLARDA TFF TAHKİM KURULU KARARLARINA KARŞI YARGI YOLUNA BAŞVURULABİLECEĞİNE DAİR YARGITAY KARARLARI ÜZERİNE.....	601
Prof. Dr. Hatice ÖZDEMİR KOCASAKAL	
TÜRK SPOR YAPILANMASINDA GÜNCEL DURUM VE "İKİLİ SİSTEM"	635
Av. Gürkan ÖZOCAK	
SPOR YARGISINDA TEK TAHKİM KURUL ÖNERİSİ	669
Prof. Dr. H. Fehim ÜÇİŞİK	

X |

ÖNSÖZ

Değerli meslektaşlarım,

Kendine özgü yapısıyla, çoğu kez hukuk disiplinlerinin bir bileşkesi olarak varlık bulan spor hukuku, bu disiplinin ilgi alanına giren; özel hukuku, ceza hukukunu, anayasa hukukunu, uluslararası hukuku, idare hukukunu, borçlar hukukunu, ticaret hukukunu, iş hukukunu; hukuk usulünü ve tahkim kurallarını iyi bilen, aynı zamanda sporun dinamiklerini kavramış hukukçulara ihtiyaç duymaktadır.

Bu çerçevede; iyi bir hukukçu olduğu kadar sporculuğu da yaşama biçimi haline getirmiş olan meslektaşlarımız, bizler için iyi birer yol göstericidir.

Türkiye Barolar Birliği olarak, hukuk bilgileri ve sportif yaşam biçimleriyle örnek aldığımız meslektaşlarımıza armağan olarak çıkardığımız kitap dizimizin bu yayını; bütün bir hayatını hukuka ve spora adanmış, benim için de bir meslek ustası, koca yürekli bir ağabey ve güvenilir bir

dost olarak çok önemli bir yer edinmiş olan Avukat Türker Arslan'a armağan etmekten onur duyuyoruz.

O, yetkin bir hukuk insanı, lisanslı ve milli bir sporcu, iyi bir spor yazarıdır. Spor dünyasına yön veren kurum ve kuruluşlarda üstlendiği önemli görevlerle spor hukukuna çok büyük katkılar sağlamıştır.

Türker Arslan, 1992 yılında seçildiği ve uzun yıllar başkanlığını yaptığı Tahkim Kurulu'nda verdiği hizmetler, üstlendiği ulusal ve uluslararası görevlerde sağladığı başarılar ve aktardığı deneyimlerle hem hukuk hem de spor camiasının unutulmaz isimleri arasında yer almıştır.

Onun spor hayatını, yönetim anlayışını ve spor hukukuna bakışını okuyucuya geniş bir perspektifle sunan bu armağana katkı veren değerli yazarlara, kitabın editörlüğünü üstlenen değerli meslektaşım Av. Tacar Çağlar'a ve emeği geçen herkese içtenlikle teşekkür ediyorum.

Tanımlamakla kendimi şanslı saydığım yetkin hukuk insanı Av. Türker Arslan'ı, kitabın yayına hazırlanma sürecinde Covid-19 salgını nedeniyle kaybetmiş olmaktan büyük üzüntü duyuyor, kendisine Allah'tan rahmet diliyorum.

Saygılarımla.

Av. Prof. Dr. Metin Feyzioglu
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

SUNUŞ

Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuku Kurulu, “*Spor Hukuku*” nu bilimsel disiplin haline getirebilme uğraşını, okuduğunuz Armağan ile sürdürmektedir.

“Spor”, varlığını hissettiğimiz günden beri sürekli gelişim içindedir. Gelişimin özü, “spor kültürü” ve “sportif birikimlerin” evrensel olarak paylaşılmasından kaynaklanmaktadır.

Meslek ustamız adına hazırladığımız armağanın “bu” paylaşımına katkı sunacağı tartışmasızdır.

Av. Türker ARSLAN; *Sporcu olarak*; futbolcu ve atlet (genç milli), *basında*; yazı işleri müdürü ve spor yazarı, *kulüp yöneticisi olarak*; Galatasaray kulübünde yönetim kurulu, sicil kurulu ve divan kurulu üyeliği, *federasyon yöneticisi olarak*; Türkiye Futbol Federasyonu ve Türkiye Atletizm Federasyonu yöneticiliği, Türkiye Milli Olimpiyat Kurulu başkan vekilliğinin yanı sıra *hukukçu olarak*; Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu başkanlığı ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu Başkanı olan adını Armağan’a verdiğimiz meslek ustamız, İstanbul Barosu üyesi olup Türkiye Barolar Birliği Delegeşi olarak da görev yapmıştır.

Armağan’ın hazırlanma aşamasında kaybettiğimiz meslek ustamıza rahmet diliyoruz.

Armağan’a yazıları ile katkıda bulunan takım arkadaşlarımıza teşekkür ediyor. Ayrıca, katkıları ile Armağan’ a can veren Bilge SANCAR, Banu BULMAN AKAR ve emeklerini esirgemeyen Gaye SUBAŞI, Necati KAYA, Figen PEHLİVAN ve TBB Yayın İşleri Sorumlusu Mustafa HORUŞ’a yürek dolusu teşekkürlerimizi sunarız.

Av. Tacar Çağlar
Ankara Barosu

XIV |

*Av. Türker
Arslan*

TÜRKER ARSLAN

Biyografi

Türker Arslan, 6 Eylül 1942 tarihinde İstanbul'da doğdu. 1964 yılında Galatasaray Lisesi'nden, 1968 yılı yaz döneminde de İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden dönem 3'üncüsü olarak mezun oldu. Eylül 1968-Eylül 1969 tarihleri arasında avukatlık stajını tamamlayıp ve Eylül 1969 tarihinde 6368 sicil no ile İstanbul Barosu'na kayıt oldu (Barolar Birliği sicil no: 114). Özel sektörde 35 yılı aşkın bir süre hukuk müşaviri ve üst düzey yönetici olarak görev yaptıktan sonra serbest avukat olarak mesleğini sürdürdü. Ayrıca, uzun yıllar İstanbul Barosu Barolar Birliği Genel Kurul delegeliği görevinde bulundu. (Prof. Dr. Ümit Kocasakal ve Mehmet Durakoğlu başkanlıklarında).

Arslan, Ekim 1969-Mart 1971 yılları arasında, Tuzla Piyade okulu-ndaki 6 aylık dönem sonrasında, Mart 1970-Mart 1971 döneminde, Kütahya Hava Er Eğitim Tugay Komutanlığı'nda disiplin subayı ve adli müşavir vekili olarak askerlik görevini tamamladı.

Uzun yıllar, çeşitli basın organlarında yazı işleri müdürlüğü ve spor yazarlığı görevini sürdürdü. 1959-1964 yılları arasında, Galatasaray Spor Kulübü'nde atletizm ve futbol dallarında lisanslı sporcu olarak görev yaptı. Atletizm sporunda 1961 yılında Yunanistan'a karşı (4x100) genç milli oldu. Galatasaray Spor Kulübü'nde yönetim kurulu üyeliği (1973-75 yılları, Prof. Dr. Mustafa Pekin başkanlığında) ve sicil kurulu üyeliği (1990-91 yılları, Alp Yalman başkanlığında) yapmış olup 58 yıl Divan Kurulu üyeliği görevinde bulunan Arslan, birçok defa, bu kulübün genel kurul toplantılarında divan başkanlığı yaptı.

Ayrıca, Galatasaray camiasında Galatasaraylılar Derneği, Galatasaray Eğitim Vakfı, Galatasaray Yardımlaşma Vakfı, Galatasaraylı Sporcular Derneği, GS Topluluğu İşbirliği Kurulu gibi çeşitli kuruluşlarda görev aldı. Galatasaray Eğitim Vakfı'nda kurucu yönetim kurulu üyeliği görevlerinde bulunan Arslan, bu vakfın Onur Madalyası ve Beratına sahiptir.

1975 yılından 1986 yılına kadar Behçet Beylem, Erol Zorlu, Nuri Turan, Jerfi Fıratlı (2 defa) ve Abdullah Kökpınar başkanlıklarında Türkiye Atletizm Federasyonu'nda yönetim kurulu üyeliği yaptı.

1986 yılından itibaren Erdoğan Ünver, Erdenay Oflaz ve Halim Çorbalı başkanlıklarında Türkiye Futbol Federasyonu'nda yönetim kurulu üyeliği görevinde bulundu.

1975 yılından itibaren, 12 yıl süre ile İstanbul İl Ceza Kurulu'nda 2. başkan ve raportör üye olarak çalıştı.

Bilahare, "Türkiye Futbol Federasyonu kuruluş ve işleyişine ilişkin kanun" gereği yapılan seçim sonucunda, 1992 Ekim ayında Tahkim Kurulu'na seçilmiş, bu kurulda 1992 Ekim-1997 Haziran tarihleri arasında 5 yıla yakın 2. Başkan olarak, 1997 Haziran ayından 2008 yılı Haziran ayına kadar yaklaşık 11 yıl Tahkim Kurulu Başkanı olarak görev yapmıştır (Şenez Erzik, Özkan Olcay, Abdullah Kığılı ve Haluk Ulusoy'un başkanlık dönemlerinde). Bu dönemde "Tahkim Kurulu'nun Örnek Kararları" isimli kitabı Prof. Dr. Ümit Kocasakal ile birlikte hazırlamışlar ve spor dünyasına sunmuşlardır.

Türker Arslan, 2007 yılı Mayıs ayında Lozan'da kurulu "Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi"ne (CAS-TAS) üye olarak seçilmiş, uzun yıllar ülkemizin tek hakemi olarak 2019 yılı Haziran ayı sonuna kadar 3 dönem ve toplam 12 yıl süre ile bu görevini sürdürdü.

1975-2006 yılları arasında, fasilasız olarak her yıl Cenevre'de toplanan Uluslararası Çalışma Konferansı'nda (ILO-OIT) ülkemiz resmi delegasyonunda teknik müşavir sıfatı ile görev yapmıştır.

Arslan, 1998 Ekim tarihinden itibaren "Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK)" Yönetim Kurulu'nda görev almış ve yaşamının sonuna dek bu kuruluşun başkan vekili olarak göreve devam etti. İlaveten, TMOK Spor Hukuku Komisyonu başkanlığıdır.

Ayrıca, 2011 yılında Uluslararası Doping Ajansı'nın (WADA) talebi sonrasında TMOK ve Spor Genel Müdürlüğü arasında yapılan protokol uyarınca "Türkiye Doping Mücadele Komisyonu"nda Yönetim Kurulu Başkanlığı'na seçildi. İlaveten, Avrupa Konseyi ve UNESCO'nun Doping İzleme Komisyonlarında da ülkemizi temsil etti.

Türker Arslan “Spor Hukuku Enstitüsü Derneği”nin Mayıs 2012 tarihinden yaşamının sonuna dek yönetim kurulu başkanlığı yapmıştır.

Türk Spor Vakfı, Türk Futbol Vakfı, Türk Futbol Adamları Derneği, Türk Tekstil Vakfı ve Ekonomik Hukuk Araştırma Vakfı’nın da üyesiydi. Bir dönem bu son vakıfta Başkanlık da yapmıştı.

21 Aralık 2016 tarihinde, Doğu Üniversitesi, Türker Arslan’a bir “Saygı günü” düzenlemiş; yapılan “Sporda güncel gelişmeler” konulu panel sonrası, kendisi ile ilgili konuşmalar yapılmış, plaket ve berat takdim edilmiştir.

İyi derecede Fransızca ve İngilizce bilen Arslan, evli, biri kız biri erkek iki çocuk ve bir torun sahibiydi.

4 Mayıs 2021 tarihinde vefat etmiştir.

OLİMPİK HAREKET VE SPOR HUKUKU

Yıllardır birlikte çalışma onuruna eriştiğim Türker Arslan'ı 4 Mayıs 2021 Salı günü kaybetmiş olmanın derin üzüntüsünü yaşamaktayım. Geçtiğimiz Ocak ayında, rahmetlinin benden Olimpik Hareketin spor hukuku içerisindeki konumu hakkında bir makale yazmamı rica ettiğinde, TBB Spor Hukuku Kurulu'nun "Av. Türker Arslan Armağanı" adlı kitabın onun son armağanı olacağını nereden bilebilirdim? Türk sporuna sporcu, hakem ve yönetici olarak ömrünü adayan Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Başkan Vekili Av. Türker Arslan ağabeyimin spor insanı ve hukukçu kimliğini saygıyla anarak vasiyetini yerine getirmekteyim.

Hukuk kavramını, sosyal yaşamı düzenleyen ve yaptırımlarla güçlendirilmiş kuralların bütünü olarak tarif edersek, dünyanın her yerinde sosyal yaşamın bir parçası olan sporun da böyle bir düzenlemeler bütününe ihtiyaç duyduğu tartışılmaz bir olgudur.

Her sporun oyun kuralları, o sporun Uluslararası Federasyonu tarafından belirlenmektedir. Ancak sportif faaliyetlerin günümüzde ulaştığı ekonomik boyut, paydaşlar ve ilgili sektörler arasındaki güçlü etkileşim ve spora ait özel nitelikteki kuralların varlığı, spor hukukunun bağımsız bir hukuk disiplini olarak ortaya çıkmasına yol açmıştır. Ulusal boyutları da olmakla birlikte, spor hukukunu oluşturan kurallar bütününe en belirgin özelliği, evrensel olmasıdır.

Olimpik Hareket, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) önderliğinde, IOC tarafından tanınan Uluslararası Spor Federasyonları (IFs), Ulusal Olimpiyat Komiteleri (NOCs), Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komiteleri (OCOGs), IOC'nin tanıdığı uluslararası spor kuruluş ve teşkilatları ile sporcular, hakemler, birlikler ve kulüpleri bir araya getiren evrensel bir yapılanmadır.

IOC'nin Olimpik Antlaşması, temel değerleri belirlemenin yanında, sistemin bileşenlerine yasal bir çerçeve sunmakta, adeta anayasa benzeri bir üst normu oluşturmaktadır. Olimpik Antlaşma yanında IF'lerin statü ve talimatları, Dünya Doping Mücadele Ajansı (WADA) ve Dünya Anti-Doping Kodu spor hukukunun birincil kaynaklarını oluştururken, ulusalyasaldüzenlemeler, NOC'lerin ve ulusal spor federasyonlarının tüzük ve talimatları ise ikincil kaynakları oluşturmaktadır.

Olimpik Hareket içerisinde oluşabilecek uyuşmazlıkların çözümü organı olarak Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) rol üstlenmektedir.

Olimpik Hareket'in en önemli bileşenlerinden IOC, Dünya Okçuluk Federasyonu, WADA ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) yönetimlerinde görev yapan birisi olarak, sürekli güncellenmekte olan spor hukukunun düzenleme, geliştirme, gerçekleştirme, denetleme ve yaptırım uygulama amaçlı dinamik yapısını yakından izlemek şansım oldu.

Bu bağlamda ve Olimpik Hareket'in Türkiye'deki ve Türkiye'nin Olimpik Hareket içerisindeki temsilcisi konumundaki TMOK olarak spor hukukuna katkı sunma çabalarımızı sürdürmekteyiz. Rahmetli Türkler Arslan başkanlığında TMOK Hukuk Komisyonu uzun yıllardır ülkemiz ve uluslararası spor hukukuyla ilgili gelişmeleri yakından izleyerek araştırma ve çalışmalar yapmakta, tespit ettiği incelenmesi gereken hususları ilgili makamlara iletmekte, spor hukuku konusunda seminerler, sempozyumlar ve paneller düzenlemekte ve çalışma sonuçları derlenerek kitap olarak yayınlanmakta idi. Aynı zamanda TMOK'un dopingle mücadele faaliyetleri kapsamında Türkiye Doping Mücadele Komisyonu (TDMK) Başkanlığı görevini yürüten Sayın Arslan'ın kaybı TMOK için doldurulması çok zor bir boşluk bırakmıştır.

Değişmeyen tek şeyin değişimin kendisi olduğu dünyamızda henüz Covid-19 salgınının doğuracağı hukuki uyuşmazlıklara tam olarak şahit olmadığımız bu günlerde, spor hukukunun evrimi için çaba içerisinde olan değerli hukukçularımıza esenlikler diliyor, saygılarımı sunuyorum.

Prof. Dr. Uğur ERDENER

TMOK Başkanı

Galatasaray Lisesinin sembol öğrencisi ve mezunu TÜRKER ARSLAN

Galatasaray Lisesinin 1954 - 1962 yılları arasındaki öğrencileri arasında Türker bir liderdi.... Grand Cour'daki (Lisenin futbol oynanan büyük avlusu) sınıflararası çekişmeli maçlardan ve turnuvalarda göz dolduran Oyunlarından sonra Okul futbol takımına seçilmiş , aynı yıllarda da atletizm yapmış, Galatasaray atletizm takımında koşmaya başlamıştı... Okulun İzcî Oymağının önde gelen öğrencilerinden biri idi. Lisenin her türlü etkinliğinde , Galatasaray'la ilgili her karşılaşmada hep ön planda idi ve onun için Lise ve Galatasaray'ın dışında pekçok şey teferruatı....

Liseden sonra da sarı kırmızı renklere olan aşkı devam etmişti..... İstanbul Hukuk Fakültesinde öğrenciliği döneminde Galatasaray Spor Kulübü Yönetim Kuruluna seçilmiş en genç üye sıfatını kazanmıştı. Futbolun yanı sıra Galatasaray'ın bütün etkinliklerinde artık o vardı. Galatasaraylılar Derneği, Galatasaray Eğitim Vakfı ,Galatasaray İşbirliği Kurulu gibi Lisenin devamı niteliğindeki bütün kurumlarda canla başla çalışırdı. Öyle ki, bu gibi kuruluşlarda hazırlık çalışmalarında gece gündüz uğraşırđı...

Her fırsatta Galatasaray için ilgilenmeği bir görev bilirdi. Spor Kulübündeki Yönetim Kurulu üyeliğinin yanı sıra Dernekte ve İşbirliği Kurundaki genel sekreterliğinde unutulmaz hizmetlerde bulunmuştu. Bunların yanı sıra Üniversitenin kuruluşundaki çalışmaları, Eğitim Vakfındaki katkıları, kulübe her dönemdeki hizmetleri. Unutulmazdır...

Bunların yanı sıra çok iyi bir hukukçu idi. İstanbul Hukuk Fakültesini çok iyi bir derece ile bitirmiş, üniversitede kalmayı. tercih etmemiş, iş hukuku alanında uzmanlaşmış, Tekstil İşverenler Sendikasında yıllarca avukatlık yapmış, genel sekreter yardımcılığında bulunmuştu. İş hukuku alanında Türkiye'yi ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) Genel Kurullarında temsil etmişti. Tüm hayatı iş hukuku alanında örnek bir hukukçu olarak geçmişti.

Hukuk alanındaki çalışmaları yalnız bunlar değildir. Türkiye Futbol Federasyonu. Tahkim Kurulundaki Başkanlığındaki doğruluğu ve dürüst kararları ile adeta anıtlamıştı.

Sporla içi içe olan hayatını Milletlerarası Spor tahkiminde üye olarak taçlandırmış, CAS üyeliği hakemliği ünvanına sahip olma ayrıcalığına erişmişti. Hayatının son yıllarında spor hukuku alanında pek çok çalışmalar yapmış,seminerler,sempozyumlar günlerini doldurmuştu. Nihayet Türkiye Milli Olimpiyat Komitesindeki üstün hizmetleri onun Türkiye-mizi, Türk insanını, Galatasaray'ı ne kadar çok sevdiğinin göstergesidir.

Bütün bu üstün niteliklerinin yanında arkadaş canlısı, iyiliksever, dost, bütün toplantılarda aranan , sohbeti dinlenen seçkin bir kardeşimizdi. Dernekteki 1962 mezunlarının toplantılarına aralıksız katılır, neşesi ile renk katardı.

Ölüm haberini verdiğim, yurt dışındaki arkadaşlardan birisinin telefondaki sesi bir an kesildi, bir sessizlik oldu, sonra telefonda şunu duydum: *“Türker’e ölüm hiç yakışmaz ki.”*

Galatasaray'ın bir dönem sembolü olmuş, sarı kırmızılı renklerle özdeşleşmiş Türker hep hatırlanacak.....

Prof. Dr. Köksal Bayraktar

XXI

TÜRKER ABİ....

Herkesin elbette bir annesi ve babası olur ve onların yeri hep ayrıdır. Ancak belli bir yaşa gelip yaşadıkları birikince insan, bazı kişileri annesi veya babası gibi görüp hissettiğini anlıyor. Yani bir anne şefkati, bir baba sıcaklığı ve koruyuculuğu, babacanlığı.

İşte Türker Abi de benim için böyle. Zaten bir babanın babacanlığı var kendisinde. Dikkat edilirse “di” li geçmiş zaman kullanmıyorum, çünkü kişiler fiziksel olarak ölse de, duygular, sevgiler, bağlılıklar, anılar ölmüyor. Yaşanmışlıklar da bir yere gitmiyor, kalıyor. Boşuna mı diyor şair: “Baki kalan bu kubbede bir hoş sada imiş”.

Türker Abi; Galatasardan Abim, TFF Tahkim Kurulundan ve TMOK Hukuk Kurulundan başkanım, TMOK’tan başkanvekilim, İstanbul Barosundan TBB delegem, bu açıdan nam-ı diğer Türker Corleone (Delege resmi sebebiyle)...Lozan’a, Atina’ya ve Lubljana’ya birlikte seyahat ettiğim ve pek çok anıyı ve güzelliği paylaştığım büyüğüm, eski Tahkim Kurulu üyeleriyle yapılan doyumsuz toplantıların neşeli, ele avuca sığmaz, şakacı, muzip, eğlenceli mimarı ve delikanlısı.

Günlerden bir gün beni arayıp “Seni TFF Tahkim Kuruluna almak istiyorum, ne dersin ?” dediğinde, “Emriniz olur abi” demiştim. Son bağımsız Tahkim Kuruluydu o. Güvenini boşa çıkarmadığımı umuyorum. Türker Abi başkanlığında görev yapmak bir onurdu ama sadece bu değil aynı zamanda bir eğitim ve eğlence idi. Hem işimizi layıkıyla yapıp hem de müthiş eğleniyorduk. Bir gün, zamanın bir TFF yetkilisi, Kurulun maçların yayın geliri ile ilgili havuz düzenlemesine ilişkin TFF Yönetim Kurulunun aynı yönde iki kararını iptali üzerine, toplantıdan bir süre önce toplantı odasına geldi. Ben o sırada dosyaları inceliyordum. Dün gibi hatırlıyorum. Kararı eleştirmek ve bir daha aynı yönde karar verilmemesini temin idi belli ki amaç. Bu minvalde bazı şeyler söylemişti ki Türker Abi, belli fakat kontrollü bir kızgınlıkla ayağa kalkarak “Bu ne cür’et ve küstahlık, siz kimsiniz, haddinizi bilin. Bu Kurul bağımsızdır, kararlarını kendi vicdanına göre verir, sizi dışarı davet ediyorum” dedi. Yetkili kıpkırmızı oldu, kekeleyerek ve özürlerle dışarı çıktı. Bir daha da böyle bir ziyaret ve teşebbüs olmadı. Böylece Tahkim Kurulunun bağımsızlığı kağıt üzerinden kalkıp, ete kemiğe bürünmüştü... Güzel insanlardan oluşan, güzel bir heyetti. Halen hayatta olanlara uzun ve sağlıklı bir ömür dilerim. Bu Kurulun, hukukun genel ve evrensel kurallarını

Tahkim Kurulu kararlarına yedirdiği, duruma ve ilgisine göre değişen değil, ilkesel, bir kısmı 40-50 sahifeyi bulan gerçekten de “gerekçeli” kararlarının bir basılı kitapta toplanması, Türker Abi’nin önemli bir eseri ve bitmeyecek bir eğitimi olacak.

Sonra beni, nelere göğüs gerdiğini bildiğim gayretlerle TMOK’ne üye yaptı ve hukuk kuruluna aldı Türker Abi. Burada da Spor hukukunun güncel sorunları başlıklı çok sayıda toplantı düzenleyip, bunları kitap haline getirtti. Yine geleceğe bırakılan eserler.

Türker Abi ile birlikte bir sempozyuma katılmak için Lublijana’ya gittik. Toplantı esnasında kulağımızda kulaklıklar tebliğleri dinliyorduk. Ben, çeşitli notlar alıyordum. Bir ara baktım ki Türker Abi’nin gözleri kapalı, içi geçmiş. Bitiminde “Abi, içiniz geçti herhalde” dedim. “Ümidim senin not aldığını gördüm, ben de içim rahat olarak dinledim, zaten alacağımı aldım, gözlerim de dinlenmiş oldu” dedi.

Spora, spor hukukuna, hukuka ve Galatasaray’a adanmış dolu dolu bir ömür. Sanıyorum en çok telefonun öbür ucunda kendine has vurgulu “Ümidim nassın” deyişi ile zaman zaman bana söylediği (esasen Duygun Hoca’nın bulduğu bir deyimdir) “kuyruksuz uçurtma” ifadesini, “emekli” Tahkim Kurulu üyeleriyle olan toplantılardaki neşesi ile içindeki büyümemiş muzip çocuğun yansıması o sıcak gülüşünü özleyeceğim. Özleyeceğim dediğime bakmayın, hep içimde yaşatacağım. Dedim ya duygular, anılar, bağlılıklar ölmüyor, en azından birileri onları yaşattıkça. Bazı ölümler bakımından hep söyleye geldiğim gibi; bazıları vardır yaşarken zaten ölüdürler, bazıları ise ölseler de yaşamayı sürdürürler.

Türker abi de yaşayacak, yaşamayı sürdürecektir. Yaptıklarıyla, kattıklarıyla, eserleriyle, yarattığı sevgi ve saygıyla, babacanlığıyla. Sanıyorum, “emekli” Tahkim Kurulu üyeleri de toplanmayı sürdürecektir, Türker Abi de orada olacak. Yani Türker Abi, Türker Abi olmaya devam edecek. Görüşmek üzere sevgili Türker Abi.

Av. Ümit KOCASAKAL

“Emekli” TFF Tahkim Kurulu Üyesi

TMOK üyesi, GSL 117

TÜRKER ARSLAN

SPORA VE HUKUKA ADANAN BİR HAYAT

Bilge Sancar* / Lütfü Özel**

Hiçbir anı boş kalmamış dolu dolu bir hayat. Türker Arslan 1942’de dünyaya geldikten sonra Evliya Çelebi’nin şefaati yerine yanlışlıkla “seyahat ya resulallah” deyip yollara düşmesi gibi, kendisi için de ailesi ne dediyse, hiç yerinde durmamış! Eğitimi, işi, hayatı sosyal, hareketli, şüphesiz mutlu bir şekilde sürdürdükten sonra çıktığı uzun yolda, sürekli gelişen donanımı, zekası ve elbette çalışkanlığı ama bir o kadar mütevazılığı ile bugünlere kadar gelmiş.

XXIV

Türker Arslan Galatasaray Lisesi’nden sonra Hukuk Fakültesi’ne girerek meslek tercihini bu yönde şekillendirmiş. Dönem arkadaşları arasında Mehmet Ali Birand gibi gazeteciliği, Şenkal Atasagun gibi devlet görevini, Şevket Altuğ gibi tiyatro sanatını tercih edenler olmuş elbette. Kendisi hukuk demiş. Okul hayatında tanıyıp, atlet ve futbolcu olarak yaşayarak çok sevdiği spor “yakasını hiç bırakmayınca” sonuç hukukçu ama bir o kadar da spor adamı profili ortaya çıkarmış. Sporun doğasındaki samimiyet, kendi kişiliğiyle de örtüşünce Türker Arslan yılları alacak bir “Türker Abi” görüntüsüyle her iki alanın da tam ortasında yer almış.

Eğitimi ancak daha çok okulu kendisini ilgilendiren bütün işlerin odak noktası; **“Hukukçu olmadan daha Galatasaray Lisesi’nde öğrenciyken atlet ve futbolcu olarak sporcu oldum ve sporu çok sevdim. Uzun süre belki aktif sporcu olarak kalamadım ama hayat karşıma hukuk fakültesinden mezun olduktan çok kısa süre sonra spor yöneticiliği işlerini çıkardı ve bu yıllar boyu devam etti. Hala da ediyor. Spordan hiç kopmadım. Bir işi severek yaparsanız yük olmaz. Evet bazen öl-**

* İletişimci

** Gazeteci-yazar

çüsüz bir yoğunluk da yaşadım, yaşamaya devam ediyorum ama kendimi hep bunlara göre programladım, bugün de böyle.” diyor. Sporu sevdiği gibi sporla bağlantılı görevleri de çok severek dolayısıyla hakkını vererek yapmaya çalıştığının altını çizerek, **“Bugüne kadar üstlendiğim her işi de uzun soluklu sürdürdüm. Benimseyerek, mesaimin hakkını vererek gerçekleştirdi hepsi. İletilen olumlu geri dönüşlerden de ne kadar başardığının cevabını hep aldım, alıyorum.”** diye ekliyor.

Kendisinden iyi bir yönetici çıkabileceğini ilk Semih Türkoğın’ın anladığı düşüncesinde:

“Ben yöneticilik hayatıma 1971’de başladım. Avukatlık stajını yaptım askere gittim, döndüm mart ayında Nisan ayında rahmetli Semih Türkoğın, atletizmde Türkiye rekortmeni, bana “artık bizimle çalışacaksın” dedi. 1971’de başladım, 20 yıl Galatasaray Spor Kulübü’nün atletizm şubesinin yöneticisi oldum, başkanı oldum. Bu 20 yıllık süre içinde Galatasaray Spor kulübü 18 defa, 14’ü peşpeşe olmak üzere Türkiye şampiyon oldu. Nasıl olduğunu, “Sistemli, düzenli, disiplinli çalışmanın kadrolaşmanın sonucu yapabildik. Spor hayatımda hep birbirini takip eden işlerle karşılaştım, hiç boş boşluk olmadı, bunu da ifade edeyim.” diyerek açıklıyor.

Neyle uğraşıyorsa ciddiye alma kararlılığı şüphesiz eğitim aldığı kurumun temel hareket noktası ama işin içine “milli formayı” giyme başarıları da girmiş:

“İlgilendiğim iki spor dalı vardı. Biri futbol diğeri atletizm. Koştum, yarıştım, Galatasaray genç takımında top oynadım. Biliyor musunuz 51 yaşına kadar futbol oynamaya devam ettim. O benim amatör zevkim. Oynamadıkça kendimi rahatsız hissediyordum. Arkadaş grubumuz vardı. Her hafta toplanır oynardık. Atletizm yeri de ayrı. Galatasaray’da genç takımında da A takımında da koştum. Bayrak takımında koştum, 100, 200 metre koştum. İstanbul’da yapılan turnuvada 4*100 bayrak takımıyla milli oldum.” Ülkemizde eğitimin aktif spor hayatının önüne geçtiği gerçeğini o da yaşamış; **“Ama hukuk fakültesine başlayınca atletizmi devam ettirmeyi beceremedim. Hem antrenmana git hem hem fakülte olmadı. Çünkü ben öğrenci olarak da çok disiplinliydim. Hukuk Fakültesi’ni üç sene dokuz ayda bitirdim. Hiç bir dersden kalmadım çok iyi bir talebeydim. Galatasaray Lisesi’nde 11. Sınıfta sene kaybettim ama. Sebebi spordur. Her akşam antrenmanlara git her hafta Salı, Perşembe, pazar müsabaka; olmadı!”**

Bu noktada anlattıklarından ortaya çıkan ilk ama en önemli tortu Galatasaraylılık, Arslan'ın. Hem eğitim aldığı “yuvası” ama hem de onu her duruma taşıyacak ya da birlikte destek verecek kavram. İşin kulüp tarafını ayrı tutuyor. Soyadıyla da örtüşen bir tablo var ortada ama kendisi “mektepe” meselesinden çıkılan yola daha yakın. Heyecanlı anlatıyor bu durumu; Galatasaraylı olmayı!

“Galatasaray Lisesi çok önemli, değerli. Dokuz sene yatılı okudum. Ailemden çok arkadaşlarımla beraber yaşadım. Pazartesi sabahı giriyorduk Cumartesi öğlen çıkıyorduk. Zaten o hafta sonlarını da büyük bir ihtimalle Galatasaray'daki arkadaşlarımla geçiriyordum, o da ayrı ama ailemi anca cumartesi ve pazar akşamı bir gün görebiliyordum. Ömrüm arkadaşlarımızla geçiyordu. Arkadaşlık kavramı o kadar önemli ki bizim için paylaşma, birlikte olma, güç olma kavramları.. Bunların hepsini biz Galatasaray'da o yatılı hayatta öğrendik. Galatasaray'da hem iyi eğitim alırsınız hem de sosyal yaşamınızın nasıl olması gerektiğine dair bir takım kavramları öğrenirsiniz, topluma nasıl faydalı olabilirsiniz, neler yapmanız lazım, ne daha doğrudur onları öğrenirsiniz. Ha haylazlık da öğrenirsiniz her türlü ama onlar da gençlikte lazım. Lisede bunu yaşadık. Okuldan parmaklıklardan atlayarak da kaçtım, gittik gezdik, Pasaj'a da gittik. Dostluk nedir, arkadaşlık nedir, paylaşma nedir ben Galatasaray'da öğrendim. Çok büyük şeyler bunlar. Bizim dolaplarımız açtı herkes birbirinin eşyasını alır getirir götürür onun ceketleri giyer onun paltosunu giyer.. Eğer o hafta biri kız arkadaşıyla buluşacaksa ona biz de destek olur, özen gösteririz. Bunlar güzel şeyler ama 60'lı yıllar yani bundan 60 yıl evvelki hayat. Bir sınıf büyüğümüze abi deriz, bir sınıf küçük kardeşimizdir. Kardeşimizi kollarınız, abimize de hep saygı gösteririz.”

Ya da güncel deyişle yaşam biçimi olarak değerlendiriyor da denebilir:

“Her şeyi orada öğrendik biz. Öğrettiler. Disiplinli olmayı da, düzenli ve özverili, adil ve dürüst olmayı da çalışmayı da, saygıyı da.. Bakın ben Tahkim Kurulu Başkanı'yken toplantılarda kapıda bekleyen genç gazeteci arkadaşların yanına gider bilgilendirirdim hepsini. Genç muhabirler bekler dışarda, bunları habersiz göndermemek için çıkar bilgi verirdim. Boş gitmesinler, müdürleri “kadar saat kaldın bir şey öğrenemedin mi demesinler” diye. Hepsine, mesleklerine saygı göstererek, kişiliklere de saygı göstererek, genç

demedem, aşığlamadan. Gençken öğrendikleriniz hayatın ilerleyen dönemlerinde de size yol gösterir. Bizimkisi o hesap! Ama bunun dönüşü de önemli. O gazeteci arkadaşlarımızla abiliğin dostluğun keyfini yaşadım.

Hukuk fakültesinden sonra da dediğiniz gibi Galatasaray'ın bütün kurumlarında uzun sürelerle görev yaptım 20 sene Galatasaraylılar Derneği'nde görev yaptım. Galatasaray Eğitim Vakfı'nın kurucularından biriyim. Galatasaray İşbirliği Kurulu'na 19 sene başkanlık yaptım. Galatasaray'a, okuluma ödenmeyen bir borcum var, bitmez! Tabii bu arada okul ve kulüp işi ayrı. Mektepliler var, mektepsiz de var. Onların bir potada birleştirilmesi belli bir sıkıntıları da beraber getiriyor.”

Türker Arslan milli formayı giydiği atletizmi de spor adamı hayatının önemli bir parçası olarak yanında taşımış hep. Atletizm federasyonlarında görev alacak kadar bu branşa katkıda bulunmuş. Kabul etmek gerekir ki, futbola hizmet etme çabası ve gerçekliği hep daha belirgin olmuş ama:

“1986'ya kadar 6 Atletizm Federasyonu'nda görev aldım. Hep yakın hissettiğim ve destek vermeye çalıştığım bir branş atletizm. Ancak bir noktadan sonra söylediğiniz gibi futbolun işleri baskın çıkabiliyor. Ancak atletizmden kopmuş da değilim elbette.

Çeşitli dönemlerde Futbol Federasyonu yönetim kurullarında yer aldım. Üç Futbol Federasyonunda görev yaptım. Hatta basın sözcülüğü görevi hep bendeydi. 1989 yılında çıkan yeni kanuna uygun olarak seçim yapıldı. Gerçi sonra o seçim iptal edildi ve Turgut Özal, Şenes Erzik'i gene atadı. 1992'de yine seçim yapıldı nihayet. Görev almam rica edildi ve ben Tahkim Kurulu'na girdim. Daha doğrusu seçildim. O zaman Tahkim Kurulu yönetimle beraber seçiliyordu. Şimdiki gibi atamayla değildi. 2008'de atama sistemi geldi ben ondan sonra ayrıldım. 2008'de Hasan Doğan başkan oldu, benimle tekrar çalışma arzusunu söyledi ama ben görevi devam etmek istemediğimi söyledim. Atamayla çalışmak istemediğimi beyan ettim.”

Atamaya karşı çıktığı için görev kabul etmeme bugün pek alışık olunan bir tavır değil şüphesiz:

“ 2008'e kadar ben ve arkadaşlarım ekip olarak seçilerek geldik

ve görevimizi de oldukça iyi yaptığımız ifade edebilirim. Şeffaftık. Aldığımız kararları kamuoyuyla paylaşıyorduk da. Hatta Eski Baro Başkanı Ümit Kocasakal ile kitap haline dahi getirdik. “Örnek Kararlar” adı! Yani kararlarımız çok rahatlıkla kamuoyuna açıklayabilirdik. Gerekçeleri ile beraber. Şimdi ne yazık ki Tahkim Kurulu kararları, Disiplin Kurulu’nun kararları iki satırla geçiyor ve bir gerekçesi yok. Hiçbir şey yok. Ne karar verdiklerini anlayamıyorsunuz. Ayrıca çelişkili kararlar veriyorlar. Üzüntü, sıkıntı verici bir durum, ayrı bir keyfiyet. Kamuoyunda bize karşı hiç güvensizlik duyulmadı. Biz kulüplerden büyük tepkiler hiç almadık. Açtık ve ben çok rahatlıkla kulüp başkanlarıyla konuşurdum, görüşürdüm, tartışırdım. Kurulda hepimizin tabii kulüpleri var ve futbolla ilgilenen kişilerin kulüplerinin olmaması mümkün değil. Galatasaraylı, Fenerli, Beşiktaşlı, Trabzonlu olabilirsiniz. Ama hepimiz toplantıya girerken kulüp ceketlerimizi dışarda bırakır içeride hukuki bilgimizle, vicdani kanaatimize ve adalete göre karar verirdik. O yönden büyük bir huzur duyardık. Çok önemli bir şey söyleyeyim size; Futbol Federasyonu yönetim kurulunun hiçbir etkisi ve telkini olmazdı bize. Çalıştığım bütün başkanlarda böyle olmuştur. Çok rahatlıkla yönetim kurulunun verdiği kararın tersine bir karar vererek hukuğu, gerçeği, adaleti bulmaya yardımcı olurduk. Hiç kimse bize gönül koymazdı ve kamuoyu da buna mutlu olurdu. Bunun defalarca örneklerini verdik.”

Bugünkü yapının çok tartışıldığı hatta kısa bir süre önce Trabzonspor’un FİFA’ya başvurarak disiplin ve tahkim kurullarının seçimiyle göreve gelmesi konusunda baskı yapmasını istemesi de destekliyor Arslan’ın karşı çıkışını:

“Şimdi maalesef bu yok. Yukarıdan, yönetim kurulundan veya başkandan telkin gelirse o telkinlere göre hareket eden kurullar var. Maalesef bu bugünün şartlarında çok rahatsız edici. Keyfiyet ama herkesin sorumluluğunda tabii bu işler. Üç dönem Futbol Federasyonu yönetim kurullarında çalıştıktan sonra 92’de Tahkim Kurulu’na seçildim dedim. Şenes Erzik’le, kısa süre Özkan Olcay’la, kısa süre Abdullah Kiğılı ile çalıştım. Uzun süre Haluk Ulusoy’la görev yaptım. Hiçbirisi en ufak bir ricada talepte, istekte bulunmadı. Hepsinin Tahkim Kurulu’na saygıları ve güvenleri vardı. Hukuka saygı vardı bir kere ve güven vardı. Bu çok önemliydi.”

“Futbol federasyonu Yönetim Kurulu üyeliği de yaptınız. Salgın şartlarının dışında bugün çok tartışıyoruz olanı biteni. Oyun, hakem, kurullar, standartsızlık, yönetim... Sizce bu kadar travmatik olmasının altında yatan neden ne? İnsan faktörü mü? Siyasetin fazla müdahalesi mi?” sorusuna verdiği karşılık da bugün yaşanan sürecin fotoğrafı gibi:

“İki neden var. Bir insan faktörü bir de siyaset. Siyaset elini çekmeli. Kurullara kulüplerin temsilcileri giriyor ama o liste gece bile değişiyor. Geçmişte de olurdu ama bu kadar değil. Futbol Federasyonu’nun bağımsızlığına çok inancım yok. Etki altında kalıyorlar. Diğer kurullar zaten etki altında. Bu sistemin daha objektif, daha baskı altında olmaksızın, bağımsız olmasında yararlar var.”

Türker Arslan’ın uzun soluklu aldığı görevlerden biri de Uluslararası Tahkim Mahkemesi (CAS) hakimliği.. Bu noktada bir spor hukuku kavramını da onun ifadelerinden anlamaya çalışıyoruz:

“2007’de CAS hakimi seçildim. Üç dönem bu görevi sürdürdüm. Bir dönem iki kişiydik rahmetli Kısmet Erkiner’le beraber. Sonraki dönem Türkiye’nin tek hakemiymdim ben. 2019 Haziran’da bitti, üç dönem doldu, “artık yeter” deyip ayrıldım. Çünkü bir işi ömür boyu yapamazsınız. Şimdi genç bir arkadaşım var o yürütüyor.

CAS’ta çeşitli davalara baktık. Üç kişilik heyetle karar veriyoruz.. Görevlendirildiğimiz dosyalarda doping dosyası da vardı, para cezası sorunu da.. Çeşitli dosyalara hakemlik yaptım. Orada kararlar farklı işliyor tabii. Bütün dosya tamamlandıktan sonra bir duruşma yapıyorsunuz. Lozan’da bir gün toplanıyorsunuz. Tarafları dinliyorsunuz. Delilleri ibraz ediyorlar. Her şeyi ibraz ettikten sonra, üç hakem karar veriyorsunuz. Oturuyorsunuz, tartışıyorsunuz, Sonra ya başkan ya da CAS’ın bu konuda görevlendirilmiş raportörü bir taslak hazırlıyor. O taslak size geliyor, üzerinde çalışma yapıyorsunuz. Karar öyle oluşuyor. Kararın yaklaşık dört ay içinde oluşması lazım. Bazen geçiyor. Ama genelde 4 ay içinde çıkıyor. Bu arada Türkiye’ye fazla hakemlik vermiyorlar. Bazı ülkelerin çok hakemi var. Mesela Almanya’nın, Fransa’nın, İsviçre’nin 10’un üzerinde ama Türkiye’nin sadece 2! O bakımdan bu görevlere gelmek zor ama çok onurlu.”

“Spor Hukuku sizin için ne anlam ifade ediyor” sorusunun ardından bu kavrama uzun yıllar süren verdiği emeği, katkısı var şüphesiz.

Türkiye’de kendisinin katılmadığı konu ile ilgili yapılan toplantı, panel, konferans yok gibi :

“Ben daha çok iş hukuku üzerinde çalışan bir hukukçuyum. Ama sporu sevmem, çok ilgilenmem, içinde olmam nedeniyle spor hukuku benim için önemli bir alan haline geldi. Spor hukukunu Kısmet Erkiner’le beraber Türkiye’de başlatanlardan biriyim. Türkiye’nin ilk CAS hakemidir. Benim Galatasaray’dan çok yakın arkadaşım. Hukukçu aynı zamanda. O ısrarla spor hukukunun üniversitelerde seçimlik ders olması konusunda büyük bir çaba içindeydi. Ben de elimden geldiği kadar destek verdim ama bu işi başlatan odur. Zamanla bazı üniversiteler bunu koydu. Zaman zaman gittik ders verdik.

Bazı üniversiteler bugün yoğun bir şekilde ilgileniyorlar. Kadir Has Üniversitesi çok başarılı mesela. Bizler de mümkün olduğunca spor hukuku konusunda çalışmalar yapıyoruz. Mesela İstanbul Barosuyla müşterek sertifika programı yapıyoruz. Avukat ve stajyerlere brifingler veriyoruz, sertifika veriyoruz. Spor hukukuyla ilgilenmek isteyen çok arkadaş var. Çok başarılı olan arkadaşlar da var.

Bu arada ister istemez Türkiye’de spor hukuku konusunu bilen üç beş kişiden biri haline geldik. Gerek basından gerekse dostlar arayıp fikir soruyorlar. İtimat ediyorlar, ben de zevkle bu işi yapıyorum.”

Spor hukukuyla kol kola giden bir de sporda şiddet meselesi var. Onun analizini aktarmadan önce belki böyle bir “sıkıntının” temeli gibi görünen Fenerbahçe ile görünen ezeli rekabet var. Artık ruhu Galatasaraylı birinin Fenerbahçe analizi de centilmence; “Fenerbahçe’siz Galatasaray, Galatasaray’sız Fenerbahçe olmaz. Bu bir vaka. Her iki camida da aşırı fanatikler olabilir. Bunlar yönetici hatta başkan olabilirler ama durum farklı. Fenerbahçe camiası da çok köklü bir camia, büyük saygım var. Yani Fenerbahçe’siz bir başarı benim için bir başarı değil. O rekabet sporu geliştirebilir. Maalesef son zamanlardaki olanları tasvip etmiyorum, itiş kalkışı... Size bir misal vereyim; Galatasaray’ın bir başkanı Beyoğlu’nda bir gün yürürken, geç saatlerde, Fenerbahçe’den iki futbolcu görüyor. “Oğlum ne dolaşıyorsunuz siz burada” diyor “Yarın Galatasaray Fener maçı var çabuk gidin” diyor. Galatasaray Başkanı Fenerbahçeli sporcuya diyor. Bu mantalite şimdi maalesef yok.”

Yakın zamanda yaşanan Neuchatel Xamax olayını hatırlatıyor; iki kulübün birlikte hareket ederek elde edilen hukuki büyük başarı akıllarda hala...

“Evet. Çok ortasındaydım işin. Ben Halim Çorbalı Federasyonu’ndayım o sırada. 3-0 kaybedilen maçın rövanşında burada 5-0 kazandık. Maçta yardımcı hakemin başına tribünden para geldi, tedavisi yapıldı, maç tamamlandı. Fakat İsviçre lobisi çok etkin. UEFA’da yaptıkları çalışmalar sonucunda Galatasaray’ı hükmen mağlup ilan ettiler. Kulüp UEFA’ya itiraz etti. Kulüp Başkanı Ali Tanrıyar, Alp Yalman ikinci başkan Faruk Süren de Başkan Yardımcısı. O yönetimden çok başkan çıktı. Özhan Canaydın dahil..

Halim Çorbalı beni bu konuyla görevlendirdi. O zaman Müsteşar Yardımcısı Erdoğan Ünver arayarak Bakan Hasan Celal Güzel’in talimat verdiğini, lobi heyeti kurarak çalışmalara başlamamızı istediğini ilettiler. Şenes Erzik, Necdet Çobanlı, Sinan Erdem, Togay Bayatlı, Halim Çorbalı, ben, Aldo Alagöz’den oluştu liste. Ben “buraya bir Fenerli koyalım, Ali Şen’i koyalım” dedim. Şen’in o zaman UEFA’da görevi var. Alp Yalman aradı, Ali Şen “seve seve” dedi. Biz listeyi Ankara’ya bildirdik. Yarım saat içinde bakanın oluru geldi. Akşamında toplandık, Şenes Erzik de zaman UEFA Gençler Komitesi’nde.

UEFA’nın Tahkim Kurulu’nda 12 kişi var. Bunlardan 5 kişi seçiliyor. Hangileri olacak bilmiyoruz. Başkan ve 2. Başkan devamlı görevde, Alman ve Fransız, diğer üçü belli değil. Herkesi paylaştık. Ali Şen bana “İskoçya’ya ya gidelim, adamı iyi tanıyorum” dedi. Alman delegeyi Derwall üstlendi. Çalıştık. Tahkim toplandı. Ama karar Ali Şen’in dediği gibi 3-2 çıkmadı. 5-0 çıktı. Hükmen mağlubiyetimizi kaldırdılar. Sadece bize ikinci bir ceza daha verdiler. İzmir’de maç oynadık. Ve biz ilk defa Türkiye olarak masa başında bir dava kazandık. UEFA’da o güne kadar lehte kazanılmış bir olay yoktu, ilk defa oldu.”

Bugün yaşananlardan kendisi de rahatsız, iyi bir Galatasaraylı olarak..

“İki camianın beraber çalışma ortamından maalesef birbirimizi şikayet eder ortama geldik. Bu çok üzüntü verici bir olay. Bir sporcu olarak bir spor yöneticisi olarak çok üzülüyorum. İçerde, sahada her türlü mücadeleyi yaparız ama saha dışında dostluğumuzun devam etmesi lazım.

Büyük kulüp olmanın özellikleri bu. Biz birbirimizin kuyusunu kazarsak, birbirimize karşı kötü sözler söylersek bu Türk sporuna hiçbir şey sağlamaz. Bu Türk futbolunun marka değerine de zarar verir kulüplerin de.”

- “Peki şiddet” diye soruyoruz. “Siz hukukçusunuz ve sporda/futbolda şiddetle ilgili sayısız toplantılar, konuşmalar, işler yaptınız. Ne kadar işe yarıyor mücadele? Hukuk daha ne yapabilir? Ya da daha radikal karşılığı mı olmalı şiddetle mücadele için. Ya da bazı uzmanların dediği gibi mesele uygulamada gösterilen müsamahada mı bitiyor?” sorusuna verdiği yanıt kırıngınlık dolu:

“Ben maçları yıllarca, ufak yaşlardan itibaren statta takip ettim. Geceden stada gider, kendimi demir parmaklıklara bağladım, kapalı tribüne girebileyim diye. Biz rakip takımın taraftarlarıyla yan yana maç seyrederdik. Spor servisi yönettim, Halit Kıvanç, İslam Çupi, Necmi Tanyolaç’la yani Fenerbahçelilerle yan yana görev yaptım. Küfür etmezdik. Taraftarlarla beraber izlerken en kaba söz “bir baba hindi Fener’e/Galatasaray’a bindi” olurdu. Bir kere bir maçta Metin Oktay, Fenerbahçeli Yılmaz’a döndü vurdu; çok tekme atıyordu Yılmaz. Hakem de İtalyan’dı. Metin’i attı. Metin Oktay’ın hayattaki tek kırmızı kartıdır. O sırada Fener tribünü başladı Metin Oktay aleyhinde sinkaflı bağırma. Metin Oktay geldi Fener tribününün önüne elini göğsüne koydu, kafasını eğdi, Fener tribününün önünde durdu. 10 saniye geçti o tribünde bağırınlar çağırınlar sustu. Başladılar alkışlamaya. Yani şimdi allah muhafaza.

Şimdi ne oluyor dersenez, buna maalesef şu andaki kulüplerin yönetim anlayışı sebep oluyor. Kulüplerimizin yöneticileri sağduyulu değil, aklına geldiği gibi konuşuyor. Rastgele laflar söylüyorlar. Maçtan sonra, yüksek tansiyonla, hiçbir kontrolleri yok. Yöneticiler de hatta başkanlar da. O nedenle tribünler de buna paralel hareket ediyorlar. Yani şimdiye kadar yüzlerce maç yapmışlar. Bu önemli değil ki. O olmazsa sen olamazsın. Senin başarının da etkisi kıymeti olmaz O yüzden fair play içinde rekabet etmek zorundasınız. Eğitimin ise sonu yok. Eğer çocuğun babası ana avrat küfrediyorsa o çocuktan başka bir şey beklenemez. Ve artık kötü tezahürat seyircili spor dallarının hepsinde mutlaka var. Basketbola da geldi, voleybola da geldi.”

Çözümle ilgili karamsarlığı da net Arslan’ın. Uygulamadaki sıkıntının altını net çiziyor:

“Çok olumlu yere vardığımız söyleyemem. Gittikçe yozlaşıyor bu iş. Kötüleşiyor. Ben sporda şiddetle ilgili pek çok yerde, konuştum, ders verdim, hocalık da yaptım. Spor hukuku dersleri verdim. Ülkede 6222 sayılı kanun var ama bunun uygulaması yok. Kanunu uygulamıyorsunuz. Uygulamazsanız şiddeti önleyemezsiniz. Bu pandemi nedeniyle tribünler şimdi sessiz ama normale dönünce aynen devam edecek. Bir kulübün taraftarları polis nezaretinde **otobüslere bindiriliyor stada getiriliyor. Polis kordonunda giriyor içeriye, tribünde her tarafı çevrili bir alanda oturuyor. Düşünebiliyor musunuz? Böyle bir spor mantığı olmaz. Bugünlere geldik, daha kötüye de gidebilir. TBMM’de Spor Kulüpleri Kanun Tasarısı var. O çıktıktan sonra belki kulüpler daha sorumlu kişilerin eline geçer, ama 6222 sayılı yasayı mutlak ve mutlaka uygulamak lazım. Yoksa bu işi önleme şansımız yok. Birisi yakınına gelip sana her şeyi yapabilir. Otobüsü taşıyor. Ha gelen taraftarlar da edepsizlik yapıp camı çerçeveyi indiriyor. Fanatizmi önlemek zorundayız. Bu fanatikliğin sonu kötü... Önce yöneticilerden kulüplerden başlamak lazım. O kanunu merakla bekliyorum. Çok önemli. Şu anda Meclis’te.”**

Arslan’ın Yasanın neden geciktiğine ilişkin değerlendirmesi de ayrıca yorumlanması gereken bir sıkıntı:

“Uzun zamandır bekliyor. Kulüpler mani oluyorlar onun çıkmasına. Sorumluluk getiriyor, harcamalara kadar. İstemiyorlar onu. Çok uzun zamandır bekliyor hem de. Suat Kılıç’ın bakan olduğu dönemden beri. Benim de katıldığım toplantılar olmuştu ama durum bu.”

Türker Arslan’ın yoğun mesai harcadığı bir diğer alan da doping. Bugün Başkan Vekili olarak bulunduğu Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nde (TMOK) 2011’de Başkan Yardımcısı göreviyle yer alırken Arslan’ın karşısına çıkan oldukça da çetrefilli bir iş, doping. Lafın, uyarıların hatta “tehdit”erin karşılık bulamadığı, faturasını ülke olarak ödediğimiz, bin bir zahmetle emekle kazanılan madalyaları sonra utana sıkıla ve büyük prestij kaybıyla geri vermek zorunda kaldığımız bir süreç:

“2011 senesinde Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’ne (TMOK) yazı yazıyor. Artık bir doping kurulunuzun olması lazım, diye. Çünkü sizde bir takım doping olayları var, takip edemiyoruz. En kısa zamanda bunu kurun. Onun üzerine dönemin Spor Genel Müdürü (SGM) ile, TMOK Başkanı

Prof. Dr. Uğur Erdener Bey bir protokol imzalıyorlar. Ve bir dopingle mücadele komisyonu kurulması kararı alıyorlar.

Bu kurula iki tane TMOK'tan temsilci, iki tane SGM'nden temsilci, üç tane de bu işlerle ilgilenen akademisyen görevlendirilmesi kararı veriliyor. Görev hala devam ediyor. Ama dopingle ilgili kanun da hala çıkmadı. Meclis'te, hala bekliyoruz. Yıllardan beri o da çıkmıyor. Kanun çıksa işler daha yolunda gidecek, bütçe vs. Çünkü bütçeyi devlet sağlıyor. Meclis'te sıra gelmiyor. Ülke açısından, prestij açısından da önemli. Allahtan Uğur Erdener WADA Yönetim Kurulu üyesi ve bazı şeyleri denge içinde çözebiliyoruz ama bu böyle gitmez tabii. Kanunun mutlaka çıkması lazım ama aslında o da yetmiyor. WADA'nın da uygun göreceği bir kanun metninin olması lazım. WADA onaylamazsa döner. Portekiz'de oldu mesela. Bağımsız olacaksınız, bağımsız bir bütçeniz olacak vs.”

Türker Arslan 2011 yılında yapılan ilk toplantıda Başkanlık görevine kendisinin getirildiğini de hatırlatarak mücadeleyi sürdürmeye devam ettiklerinin altını çiziyor. Bu yılın Olimpiyat yılı olduğuna da işaret ederek:

“Ancak şunun altını çizeyim, o günlerde yüzde 13.5'lerde 14'lerde olan doping yapma oranı 0.7, 0.5'lere indi. Çünkü çok sıkı bir mücadeleye girdik, çok takipçi olduk, iyi bir ekip kurduk, ekibimizde yıllarca dopingle uğraşan arkadaşlar var, o arkadaşların da bu konudaki çabalarıyla sağlandı bu başarı. Şu anda Ankara'da bir merkezimiz var. 24/25 çalışan var. Dopingle mücadeleye çok kurumsal bir şekilde devam ediyoruz. Hem müsabaka içi hem müsabaka dışı sıkı yoğun kontroller yapıyoruz. Yılda üç bin civarında kontrol yapıyoruz. Her spor dalında yapıyoruz. Tabii bazı spor dallarında ağırlıklı. Çünkü o spor dallarında doping çok yapılıyor. Bunlardan bir tanesi atletizm, diğeri halter. Bir vücut geliştirme branşımız var, felaket, yapmayan yok. Onun dışında futbol ve basketbol kontrolleri de bizim bünyemizde. 2020'de 18 tane kural dışı olay tespit ettik Gayet iyi gidiyoruz. Ayrıca bu sene olimpiyat senesi çok dikkatli olmamız lazım. Çünkü 2012 olimpiyatlar bizim için hüsrana oldu. Biz orada bazı başarılar kazandık ama o başarılar daha sonra fiyasko oldu. Sporcularımızın doping yaptıkları ortaya çıktı, madalyalar geri verildi ünvanlar geri verildi. Bunlar bizi üzdü. Böyle olaylara bir daha fırsat vermemek için azami dikkatle büyük bir özenle çalışıyor-

ruz. Ben de bu işin başındayım Elimizden geldiğince iyi götürmeye çalışıyoruz. Sıfıra inmesini beklemiyoruz ama yüzde olarak 1'in altına girmesi çok önemli. Her branşta tek tük. Halterde bir tane çıktı, atletizmde bir tane çıktı.

Devletle daha doğrusu Gençlik ve Spor Bakanlığı ile iyi ilişkiler içinde olmanın da büyük bir avantaj ve sorunların çözümünde kolaylık sağladığına değinen Arslan, **“Ama bağımsız çalışıyoruz, bütçe dışında organik bağımız yok. WADA da bunu çok sıkı takip ediyor. Amansız takipçisi. Defalarca geldiler beraber toplantılar yaptık incelediler. Biz ayrıca uluslararası toplantıları da çok yakından takip ediyoruz. Mesela Avrupa Konseyi ile Türkiye olarak sözleşmemiz var. Onun toplantılarına devamlı katılırız. UNESCO'nun toplantılarına katılırız. WADA'nın toplantılarına katılırız. Çok ciddi takip ederiz ve yakın ilişki içindeyiz.”** diyor.

Yoğun çalışma hayatı, geniş iş tanımının özel hayatına nasıl bir yansımaları olduğuna ilişkin de şanslı olduğunun altını çiziyor Arslan; **“Bir kere ailemden hiç sorunum olmadı. Eşim sağ olsun benim çalışmalarım hep destek verdi. Hiç bu konuda hiçbir sıkıntım olmadı. Aileme müteşekkirim. İş hayatımı da zamanımdan çalarak biraz akşamdan çalarak biraz öğlen kaçarak, giderek boş zamanım ne kadar varsa yürütmeye çalıştım.”**

Deniz'e ise ayrı bir sayfaya ihtiyaç var şüphesiz:

“Torunum. İlkokul birinci sınıfta. Spora babasıyla hevesleniyor. Basketbola meraklı” ...*

Yazının en zor kısmı burası. Şubat ayından itibaren başlayan karşılıklı iletişimin ardından büyük bir merakla adına hazırlanan “Armağan Kitabın” yayımını bekleyen Av. Türker Arslan bütün insanlığı adeta savuran salgından ne yazık ki etkilenerek hayatını kaybetti. Biteceğini biliyor olması belki tek teselli. Zira metni okuyup beğendiğini dile getirdi. Son noktayı koyarken anısı önünde saygıyla eğiliyoruz. (LÖ)

Mayıs 1967 - Ortaköy'de evde annem ile birlikte

XXXVI

4x100 Bayrak Takımı (Genç Milli Takım) Antremanda
1961 - Fenerbahçe Stadi

Galatasaray Lisesi Güreş Takımı maç öncesi sermonide

Galatasaray Lisesi Bilir Koleji maçı öncesi

Türkiye Şampiyonu GS Atletizm takımı İstanbul'a dönerken - Eylül 1962

XXXVIII

Türkiye Atletizm Şampiyonu GS kulübü takımı - Ekim 1984
Türker Arslan Şube Başkanı

Galatasaray Yönetim Kurulu üyeleri Florya tesislerinin maketli önünde bilgi veriyorlar. Soldan sağa: İsmet Tokdemir, İsmail Türkdoğan, İsmail İsmen, Haluk İğor, Başkan Mustafa Pekin ve Türkiye Adliyesi Başkanı HASAN TORLAK

PEKİN G. SARAY İN
FLORYA DA
YAPACAKI TESİSLER
HAKKINDA
BİLGİ VERİYOR

«BU TESİS, SARI - KIRMIZILAR
RENKLERE OLDUĞU
KADAR, ÜLKEYE DE
FAYDALI OLACAKTIR»

*
Galatasaray Kulübü Başkanı, yarın
temeli atılacak Florya tesisleri için
haberleri ve tarikatları vardımı çağırıyor. B

XXXIX

Eylül - 1974

GS Lisesi İzçileri - 1960

GS Lisesi Trumpet Takımı- 1961

XL

GS Lisesi İzcileri - 1961

Galatasaray Lisesi Bilir Koleji maçı öncesi seromonide - 1962

XLI

Tuzla Piyade Okulu

Tuzla Piyade Okulu

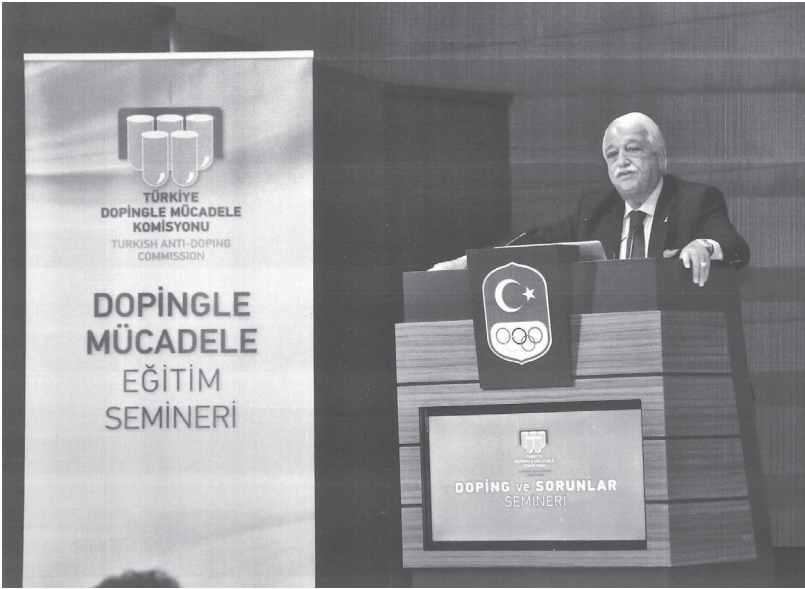
XLII

Dolmabahçe Sarayı

Mart 2017 - TMOK Yönetim Kurulu

Dopingle Mücadele Komisyonu başkanı olarak açılış konuşmasını yaparken - Kasım 2019

Cenevre, İsviçre - 1985

XLIV |

Paris, Fransa - 1985

Derwall'ın Cenaze Töreni - Saarbürchen, Almanya

PSV Eindhoven maçında Özhan Canaydın ile

Turizm Bakanı Mükerrrem Taşçoğlu ve Başkan Kayhan Uraz ile birlikte

XLVI

Londra - İngiltere

Paris, Fransa

Atina, Yunanistan

Metin Oktay ve Kayhan Uraz ile birlikte, Ankara - 1969

XLVIII |

Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu ile Avrasya Maratonu öncesinde - 1987

Neuchatel İtirazı, Zurih - 1988
Komite üyeleri ve Alp Yalman ile Faruk Süren ve
FIFA 2. Başkanı Necdet Çobanlı ile toplantı öncesi sohbet

XLIX

Neuchatel İtirazı, Zurih - 1988
Alman Avukat Raubell ve TFF Başkanı Halim Çorbalı ile sohbet

Azerbaycan Devlet Başkanı İlham Aliyev ile ziyaret öncesi, Bakü-2007

4

Özhan Canaydın ve Ali tanrıyar ile birlikte

Derwall'ın Cenaze Töreni, Saarbürchen - Almanya

Spor ve Barış Konferansında Monaco Prensi Albert ile, Monaco-2005

Slovenya Olimpiyat Komitesi Başkanı ve Doç. Dr. Ümit Kocasakal ile, Slovenya - 2006

LII

Olimpik Müzede yapılan CAS seminerinde konuşma yaparken, Lozan - 2008

Lozan - 2008

Atatürk'ün Evi önünde

LIV |

Atatürk'ün Evinde

Atatürk'ün Evinde

Büyükelçi Tahsin Burcuoğlu ile, Atina - 2007

Av. Ümit Kocasakal ve Av. Faruk Kazanç ile, Atina - 2007

Milli Maç Öncesi, Ümit Kocasakal ile Parlamento Binası önünde, Bükreş - Romanya

LVI

Arsenal Emirates Stadı önünde, Londra

Pekin Olimpiyat Oyunları ile ilgili olarak yapılan meşale koşusunda Meşale taşıyan, İstanbul-2008

TFF Başkanı Haluk Ulusoy ile, Tiflis-Gürcistan-2007

İrlanda Futbol Federasyonu Başkanı ile, Cenevre-2007

LVIII

Moldova Milli Maçı seremonisinde

ILO Konferansında Çalışma Bakanı İmren Aykut ve Büyükelçi Cem Duna ile birlikte, 1990

ILO Konferansında Çalışma Bakanı Mustafa Kelemlı, Büyükelçi İlter Türkmen,
Türk-ış Başkanı Şevket Yılmaz ve Milletvekili Rafet İbrahimoğlu ile , Cenevre - 1984

Çalışma Bakanı İmren Aykut ile Büyükelçilik evinde, 1990

LX

ILO Konferansında Çalışma Bakanı İmren Aykut, Büyükelçi Ercüment Yavuzalp,
Prof. Dr. Kemal Oğuzman, Prof. Dr. Nusret Ekin, Cenevre - 1984

Türki-İş Başkanı Şevket Yılmaz ile, Cenevre - İsviçre - 1985

Prof. Dr. Teoman Akünal ile, Cenevre-İsviçre 1986

Çalışma Bakanı Yaşar Okuyan ve Eski Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanı Metin Emiroğlu ile,
Cenevre - İsviçre - 2000

LXII

Çalışma Bakanı Murat Başeskiöğlü ile, Cenevre - İsviçre - 2006

Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Murat Başeskiöğlü ve
TMOK Yönetim Kurulu Kilise ziyaretinde, Mardin - 2007

Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Murat Başeskiöğlü ve
TMOK Yönetim Kurulu Kilise ziyaretinde, Mardin - 2007

TMOK Yönetim Kurulunun Spordan Sorumlu Devlet Bakanı
Murat Başeskiöğlü'nün ziyareti, 2008

LXIV

Galatasaray Lisesi İŞbirlİği Kurulu'nun düzenlediği Forum'un açılış konuşmasını yaparken - 2000

Prof. Dr. Duygun Yarsuvat, Mehmet Helvacı ve Doç. Dr. Ümit Kocasakal ile

Galatasaray Lisesi Aydın Doğan Salonu'nda açılış konuşmasını yaparken - 2007

TFF Tahkim Toplatısında - 2008

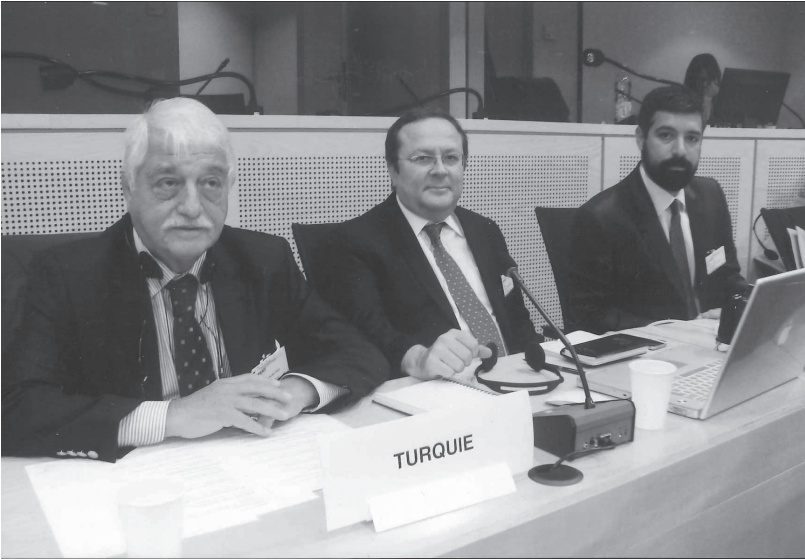
LXVI

TFF Tahkim Toplatısında - 1999

Spor Hukuku Enstitüsü Derneği Yönetim Kurulu Toplantısı - 2015

Avrupa Konseyi Doping Komisyonu Toplantısında - 2014

TMOK'ın Anıtkabir ziyareti - 2008

LXVIII |

TMOK'ın Anıtkabir ziyareti - 2008

Bandırma vapurunda Mustafa Kemal Atatürk ve Rafet Paşa

Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu İstanbul delegelerinin öncesi Atatürk anıtı ziyareti, Samsun - 2017

Galatasaray Eğitim Vakfı yemeğinde TBB Başkanı Av. Prof. Dr. Metin Feyzioğlu ve
Büyükelçi Tahsin Burcuoğlu ile, 2014

LXX

TMOK Genel Kurulu'nda Devlet Bakanı Kürşat Tüzmen, Devlet Bakanı Vefa Poyraz,
TMOK Başkanı Prof. Dr. Uğur Erdener ve Spor Genel Müdürü Mehmet Baykan ile, 2014

Av. Tayfun Akçay ile Atatürk anıtı önünde, Samsun - 2017

Galatasaray 150. yıl Balosu - 2018

LXXII

Galatasaray Eğitim Vakfı Onur Madalyası ve Beratını aldıktan sonra - 2015

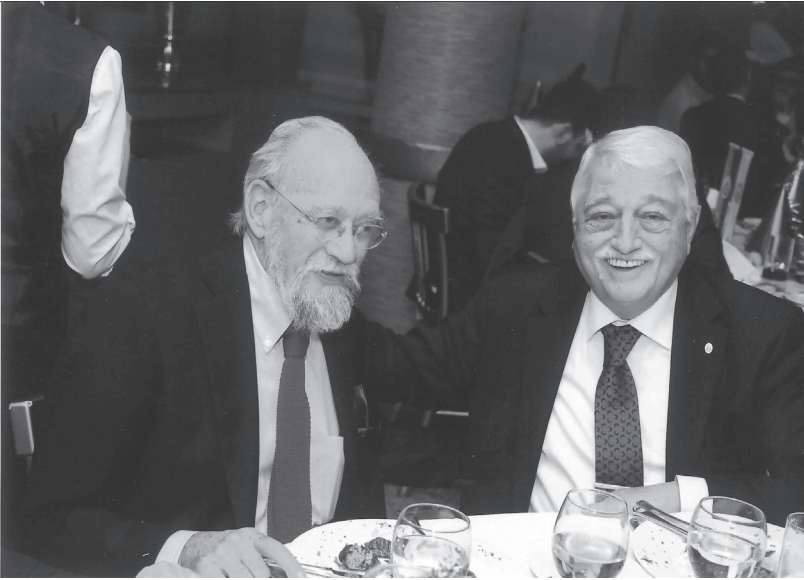

Galatasaray Eğitim Vakfı Onur Madalyası töreninde Lize Müdiresi Meral Mercan, Rektör Prof. Dr. Ertuğrul Karsak, Vakıf Genel Koordinatörü Erdoğan Karakoyunlu ve Vakıf Başkanı İnan Kırış ile

Slovak Olimpik Komite, Slovakia - 2017

Galatasaray Kulübü Başkanı Alp Yalman ile birlikte

And Tutanağı

Yönetim Kurulunun 39 sayılı ve 18.9.1969 tarihli kararı ile Avukatlık Mesleğine kabul edilen 6368 sicil sayılı TÜRKER ARSLAN Yönetim Kurulumuzun 3 Eylül 1969 tarihli toplantısında, Avukatlık Kanununun 9 ncu maddesi gereğince :

(Kanuna, ahlâka, mesleğin onuruna ve kurallarına uygun davranışlarına namusum ve vicdanım üzerine and içerim.)
demek suretille and içmiş ve sözügeçen madde gereğince bu tutanak düzenlenmiştir.

And içen avukatın
Sicil No : 6368
Adı : TÜRKER
Soyadı : ARSLAN
İmzası

Üye Üye Üye Reis
Uğur Kalafatoğlu Fedal Altop Aydın Kocazca Ferruh Dereli

Üye Üye Üye Üye
Kemal Anıl Turgut Alporal Dindar Erendağ Tuğrul Edişin
Üye Üye Üye
M.Kemal Okvuran Nezihi Senal Nurettin Mahir Altuğ

Üye
Kayhan Salak

AVUKATLIK RUHSATNAMASI

Ruhsatname No : 35
İstanbul Barosu : 6368
Sicil No :

Türkiye Cumhuriyeti Kanun ve Nizamlarının Avukatlara
tanıdığı hak ve yetkileri kullanmak üzere,
TÜRKER ARSLAN 'a

bu Ruhsatname, Türkiye Barolar Birliğince bastırılacak Ruhsatna-
me ile değiştirilmek kaydı ile 1136 sayılı Avukatlık Kanununun
9 ncu maddesi gereğince, verildi.

25 Eylül 1969

Genel Sekreter
Av. Uğur KALAFATOĞLU

İstanbul Barosu Başkanı
Av. Ferruh DERELİ

683 Kayıt kabul

18 Eylül 1969

Adalet Bakanlığına
Ankara

Baronuz levasına yazılmasına Yönetim Kurulumuzca karar verilen Türker ARSLAN'a ait karar, rapor, vesair belge örnekleri ilişikte takdim edilmiştir.

Saygılarımla.

Eki: 2 parçadır.

İstanbul Barosu Başkanı
Av. Ferruh DERELİ

G.Ö.

LXXVI

T. C.
İSTANBUL
SAVGILIĞI
Tetkik Bürosu
Sıra : _____

1969/7537

İstanbul. 24.9.1969

İstanbul Barosu Başkanlığına

Avukat stajyeri Türker Arslan'ın avukat olarak baronuz levasına yazılmasına ilişkin kararın uygun görüldüğü hakkında Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğünden alınan yazı ilişikte gönderilmiştir.

Yazı münderecatına göre gereğinin ifası rica olunur.

Saygılarımla
İstanbul Barosu Başkanı

E k : Bakanlık yazısı
E.D.

683 İa.

S. D. 6368
Sist. 8.10.1969
No: 1
Ekim 1969

Türkiye Barolar Birliği
Başkanlığına
Ankara

Baromuz staj listesinin 4553 sayısına yazılı olarak mahkemeler ve avukat nesnindeki staj bölümünü bitiren Türker ARSLAN, Baromuz avukat olarak kayıt kabul talebinde bulunduğundan bu talebi Yönetim Kurulumuzun 18.9.1969 günlü oturumunda tetkik edilmiş ve uygun görülmüştür. Yönetim Kurulumuzun sözügeçen kararı Adalet Bakanlığının 22. Eylül.1969 gün ve Hukuk İğ.Gn.Md.lüğünün 22944 sayılı yazıları ile onaylanmıştır.

Türker ARSLAN'a ,Türkiye Barolar Birliğince bastırılacak Avukatlık Ruhsatnamesi ile değiştirilmek üzere, 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 9 ncu maddesi gereğince, muvakkat Avukatlık Ruhsatnamesi verilmiş olduğuna bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Istanbul Barosu Başkanı
Av. Ferruh DERELİ

G.Ü.

6368

LXXVII

Istanbul Barosu
1969-1970

Devha Beyannamesi

Adı : Türker
Soyadı : Arslan.
Baro Sicil No : 6368
Vekâlet Sicil No :
Büro Adresi : I. Baro han, kat 4 - № 411-412.
Büro Telefonu : 433518-435346.
Ev adresi : İskele meydanı 22/3. Ortaköy - İSTANBUL.
Ev Telefonu : -

Yüksek Başkanlığa

1969-1970 Baro Levhasında yukarıda belirttiğim şekilde beyanımın belirtilmesini saygılarımla rica ederim.
25/ 9/ 1969

20 Krş. Yardım Pulü
Tarih ve İmza

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 22344

Konu : Türker Arslan'ın avukat olarak
baro levhasına yazılmasına iliş-
kin kararın uygun görüldüğü Hk.

Ankara

...../...../19.....

22 Eylül 1969

İstanbul Cumhuriyet Savcılığına

Avukat stajiyeri Türker Arslan'ın İstanbul Barosu levhasına yazılmasına dair olup bu yer barosu başkanlığının 18 Eylül 1969 gün ve 683 sayılı yazısı ile gelen mezkûr baro yönetim kurulunun 18 Eylül 1969 günlü kararı örneği ve dayanağı belgeler mevcut staj dosyası ile birleştirilerek incelendi.

19 Mart 1969 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 7 nci maddesinin son fıkrası, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte avukatlık stajına başlamış olup da henüz bitirmemiş olanlar hakkında 3499 sayılı mülga Avukatlık Kanununun staj hükümlerinin ve o kanuna göre hazırlanmış olan yönetmeliğin uygulanmasını âmirdir ve adı geçen 7 Temmuz 1969 tarihinden evvel başladığı stajını 14 Eylül 1969 tarihinde bitirmiş bulunmaktadır.

Türker Arslan'ın hukuk fakültesinden mezun olarak 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 5178 sayılı Kanunla değişen 1 inci maddesinin D. fıkrası gereğince stajını yapıp tamamladığı, diğer vasıf ve şartları da haiz bulunduğu anlaşıldığından İstan-

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
MÜDÜRLÜĞÜ

Sıra : .....

Konu : .....

Ankara

...../...../19.....

- 2 -

Bul Berosu lehvasına yazılmasına dair olan baro yönetin kurulu kararı uygun görülmüştür.

Bu itibarla adı geçene 19 Mart 1969 gün ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinde yazılı hak ve yetkileri kullanmak üzere aynı kanunun 9 uncu maddesi uyarınca avukatlık ruhsatnamesi verilmesi için keyfiyetin baroya bildirilmesi rica olunur.

Bülent Olçay
BÜLENT OLÇAY

Adalet Bakanı Y.
Hukuk İşleri Genel Müdürü

F.Z.

T.C.
İSTANBUL
SAVCILIĞI
C. Teftik Bürosu
Sayı : .....

H-uy
24.9-969

7537

LXXIX

Istanbul Barosu
Başkanlığı
Sayı: 4399

STAJ BİTİM BELGESİ

Staj Görenin Adı : **Türker**
Staj Görenin Soyadı : **ARSLAN**
Staj Görenin adresi : **Ortaköy, İskele meydanı 22/3**
Staj Görenin Doğumyeri: **İstanbul**
Staj Görenin Doğum T. : **1942**
Staj Numarası : **4553**
Staja Başlama Tarihi : **14.3.1969**
Stajı Bitirme Tarihi : **14.9.1969**

Yukarıda adı, soyadı, kayıt numarası vesaiesi yazılı ve fotoğrafı yapışık **Türker Arslan** 1136 sayılı Av.K.nun geçici 7 nci maddesi hükmünden yararlanmakta olup 3499 sayılı Avukatlık Kanunu ve Bu kanunu değiştiren 5178 sayılı kanun hükümleri gereğince asgari süre olan altı aylık Avukatlık Stajını Avukat yanında yapmış ve sürenin uzatılmasına lüzum görülmemiş olduğundan İstanbul Barosu Yönetim Kurulunun **18.9.1969** günlü toplantısında işbu Staj Bitim Belgesinin verilmesine karar verilmiştir.

LXXX

Istanbul Barosu
Yönetim Kurulu

Başkan: **Ferruh Dereli**
Üye **Turgut Alporal**
Üye **Marettin Mahir Altuğ**
Üye **Nezihi Senal**
Üye **M.Kemal Okvuran**
Üye **Kayhan Selek**

Üye **Aydın Kazancı**
Üye **Uğur Kalafatoğlu**
Üye **Kemal Anıl**
Üye **Tuğrul Eliçin**
Üye **Dündar Erendağ**

İstanbul **Ortaköy, İskele meydanı 22/3**
de oturan **Türker ARSLAN** Baromuz
Başkanlığına vermiş olduğu **15.9.1969** günlü dilekçesi ile Baromuz
levhasına yazılmasını istemekle, **4553** sayılı staj dosyasında
bulunan evrakı incelendi:

1-Adıgeçenin Türk olduğu
2- **İstanbul** Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdiği,
3-Baromuz Emtikası içinde konutu bulunduğu,
4-Avukatlıkla birleşmiş bir hizmet veya işte çalışmadığı,
5-Baromuzda kayıtlı iki avukat tarafından tekdaim edildiği,
1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 7 nci maddesi hükümlerinin uygulanması gerekli bulunduğu 1 nci maddesinin a,b,c,e,f bentlerinde yazılı menevi vasıfları haiz bulunduğu anlaşılmıştır.

Avukatlık stajını Avukatlık Kanunu hükümleri dairesinde bitirmiş ve 1 nci maddesinin e fıkrası gereğince staj belgesi aldığı anlaşılmış ve bu suretle maddi vasıfları tamamen haiz bulunmuş olan asıgeçen **Türker ARSLAN** nın Avukatlık Kanununun 7 nci maddesine göre Baromuz levhasına yazılmasına ve kararın onanmış eş örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine Yönetim Kurulumuzun **18.9.1969** günlü oturumunda oybirliğiyle karar verildi.

İstanbul Barosu Başkanlığına

Baronuza yapılacak olan kaydımın Yardımlaşma Sandığına
dehil olmamak kaydı ile yapılmasına müesseselerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

İsim ve Soyadı
Türker Arslan.

15/9/1969.

LXXXI

İstanbul
18.9.1969

Yüksek Başkanlığa

15.9.1969 günlü istem kağıdı ile Baromuz Levhasına yazıl-
masını isteyen Türker ARSLAN 'a ait
staj dosyası incelendi:

Baromuz 4553 staj sayısında yazılı Türker Arslan
nın, 1136 sayılı Av.K.nun geçici 7 nci maddesi kapsamına girdiği ve
bu madde uyarınca stajını ikmâl ettiği anlaşılmıştır.

Bu suretle maddî ve manevî vasıfları tamamen haiz bulunan
adigeçenin Baromuz levhasına yazılması hakkında bir karar verebilmek
üzere, evrakın Yönetim Kuruluna sevki lazımgelseceği düşüncesiyle işbu
raporum takdim kılındı.

Raportör
Yönetim Kurulu Üyesi
Avukat
Nurettin Mahir Altuğ

İSTANBUL BAROSU KAYIT VE KABUL TALEPNAME Sİ

1- Adı ve Soyadı	TÜRKER ARSLAN	6- Avukatlık mesleğine girme sebebi	Herkeze karşı olan avukatlığı ve baro üyesi
2- Babasının ve Annesinin adı ve soyadı	TURAN ARSLAN AYŞE ARSLAN	7-Evlü olup olma-tığı ve geçirdiği mecbur olduğu ailesi üyeleri	Bekar, yal
3- Doğduğu yer ve doğduğu tarih	İstanbul-1962	8- Ne ile geçin-tiği	Akademik yardımlardan G. meclis üyesi olarak
4- Ev adresi	İskele meydanı, 22/3 Ortaköy-İstanbul	9- İstanbul Baro-suna kayıtlı avu-katlardan tam-tığı en az beş kişinin isimlerinin beyanı	Kayhan İbraz Erdoğlan Salimur Gökalep Artaçlıca Necdet Yılmaz Ünal Söymençioğlu
5- İşbu talepname tarihine kadar geçirdiği özel hayatı, ve varsa resmi hayatından bilgi verilmesi	1964, Galatasaray Lise mezunu 1968, İT. Hukuk Fakülte-si mezunu 7/9/1968 de Anadolulü İhtisas Barosuna 14/9/1969 da, Anadolulü İhtisas Barosuna	10- Talepnamesine eklenen vesikalar	İstisna vesikaları.

İstanbul Barosu Yüksek Reisliğine

Yukarıya icap eden malumat ve izahat yazıldığı gibi icap eden evrak ve vesak de bağı olarak verilmiş olduğundan, Baroya kayıt ve kabulüm hakkında lüzum gelen muamelelerin yapılmasını dilerim.

İstanbul Barosu Başkanlığı	
Tarih	15 Eylül 1969
No	683
Eki	

İmza ve Tarih
15/9/1969

[Signature]

-2-

Yukarıda yazılı sebeblere ve rapor münderecısına göre adigeçen stajyer **Türker ARSLAN** stajın usul ve Kanun dairesinde tam olarak yaptığı anlaşılması ve sürenin uzatılmasına lüzum görülmemiş olduğundan kendisine kanunun 18 nci maddesi hükmüne tevfikan staj belgesi verilmesine Yönetim Kurulumuzun **18.9.1969** günlü oturumunda oybirliğile karar verildi.

İSTANBUL BAROSU
BAŞKANLIĞI
Sayı:4399

İstanbul .

15.9.1969

İstanbul C.Savcılığı
Tetkik Bürosuna

Yönetim Kurulumuzun 5.9.1968 günlü kararile Beromuz Stajyer Listesinin 4553 numarasına kaydedilmiş olan **Türker Arslan 'a** nit dosya ilişikte gönderilmiştir.

Staj Belgesi verilmesi veya stajın uzatılması hususunda Beromuzca herhangi bir karar verebilmek üzere, 3490 sayılı Avukatlık Kanununun 18 nci maddesi gereğince yazılı düşüncemizin bildirilmesi ve dosyasının da geri çevrilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

İstanbul Barosu Başkanı
Av. Feriuh DERELİ

LXXXIII

İSTANBUL BAROSU
İdare Meclisi

Başkan : Ferruh Dereli

Üye Aydın Kazancı	Üye Turgut Alporal
Üye Şükr Kalafatoğlu	Üye Nurettin Mahir Altuğ
Üye Kemal Anıl	Üye Nezihi Senal
Üye Tuğrul Eliçin	Üye M.Kemal Okvuran
Üye Dündar Brendağ	Üye Kayhan Selek

İdare Meclisinin 5.9.1968 günlü toplantısında maddi ve manevi evsafı hâiz olmasına binaen Staj Listesinin 4553 numarasına yazılmasına karar verilmiş olan **Türker Arslan 'ın** 1136 sayılı Av.K.nun geçici 7 nci maddesi hükmünden yararlanmakta olduğu , dosyası, Kanunun 18 nci maddesi gereğince C.Savcılığından gönderilen 15.9.1969 ve 968/7580 sayılı düşünce kağıdı, İdare Meclisinin 18.9.1969 günlü toplantısında incelenerek gereği düşünüldü:

İdare Meclisinin sözügeçen Staj listesine yazılma kararı 5.9.1968 gün ve 4399 sayılı yazı ile C.Savcılığına gönderilmiş ve sözügeçen makamın 7.9.1968 gün ve 968/7580 sayılı karar yazısı ile itiraz edilmediği bildirilmiştir.

Adıgeçen stajyer Baro Başkanlığından almış olduğu 7.9.1968 gün ve 4399 sayılı staj belgesi ile 7.9.1968 tarihinde mahkemeler nezdinde staja başlamış ve bu bölümü 6.3.1969 tarihinde ikmâl etmiştir.

Adıgeçen **Türker Arslan** 14.3.1969 gün ve 4399 sayılı yazı ile Avukat **Kayhan Uraz** Bürosuna gönderilip ve 14.3.1969 tarihinde staja başlıyarak 14.9.1969 tarihine kadar altı ay arası staj yaptığı ve 3499 sayılı kanunun 16 nci maddesi gereğince altı ay süresin doldürülmüş olduğu anlaşılmıştır .

Avukat **Kayhan Uraz** tarafından verilen 16.6.1969 günlü 1 nci üç aylık raporda stajyer **Türker Arslan** stajına muntazaman devamla kendisine verilen vazifeleri muvaffakiyetle tamamladığı ve 15.9.1969 günlü 2 nci ve son 3 aylık raporda ise evvelki rapor münderعاتı tekrar edilmekle beraber stajın başarı ile sona erdiği bildirilmektedir.

./.

İstanbul :

18.9.1969

Yüksek Başkanlığa

İdare Meclisinin 5.9.1968 tarihli oturumunda maddi ve manevi vasıfları haiz olmasına binaen staj listesinin 4553 numarasına yazılmasına karar verilmiş olan stajyer Türker Arslan 'ın nun evrakı incelendi; Stajyerin 1136 sayılı Av.K.nun geçici 7 nci maddesinin son fıkrası gereğince 3499 sayılı kanunun staj hükümlerine bağlı bulunduğu, Yanında staj yaptığı Avukat Kayıhan Uraz 'a yazılan 14.3.1969 tarihli yazı ile adigeçen avukata güracaat eden Türker Arslan 14.3.1969 tarihinde ikinci bölüm stajına başlamıştır.

Avukat Kayıhan Uraz tarafından verilen 16.6.1969 günlü 1 nci 3 aylık raporda stajyer Türker Arslan stajına muntazaman devamla kendisine verilen vazifeleri muvaffakiyetle tamamladığı ve 15.9.969 günlü 2 nci ve son 3 aylık raporda ise evvelki rapor münderعاتı tekrar edilmekle beraber stajın başarı ile sona erdiği bildirilmektedir.

Bu vaziyete göre stajyer Türker Arslan n 14.3.1969 tarihinden 14.9.969 tarihine kadar staj yaptığı anlaşıl maktadır.

Adigeçen Türker Arslan staj vesikası verilmesi veya stajın altı ay daha uzatılması hakkında Yönetim Kuruluca bir karar verilmesi icabeder düşüncesiyle işbu rapor sunuldu.

Raportör
Yönetim Kurulu Üyesi
Avukat

Nürettin Mahir Altuğ

LXXXV

T.C.
İstanbul
Cumhuriyet Savcılığı
Tetkik Birliği
198 / 7580

İstanbul 15/9/1968

İstanbul Barosu Başkanlığına

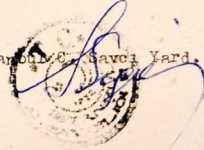
İlgi 75 / 9 / 1968 gün ve 4399 sayılı yazınıza.

Avukat stajyeri *Türker Arslan'ın* ait dosya incelendi :
Baro Meclisinin 5 / 9 / 1968 günlü kararı ile baronuz staj-
yer listesine yazılarak 3499 sayılı Avukatlık Kanununun bazı maddele-
rini değiştiren 5179 sayılı kanun hükümlerince stajının mahkemeler -
kısmını bitirmiş bulunan ve diğer kısm stajını da 4 / 3 / 1968 tari-
hinden itibaren avukat *Kayhan Aray* yanında başla-
yan stajının 2. kısmını da muvaffakiyetle yapıp tamamladığı adı
geçen avukat tarafından verilen 16 / 6 / 1968 ve 1578 / 1968 tarihli
raporlar ve dosya müderecaatından anlaşıldığından munaileyne 3499 sa-
yıllı Avukatlık Kanununun 18. Maddesi muvabince staj belgesi verilmesi
muvafık olacağı düşüncesile gereken işlemin yapılması rica olunur.

LXXXVI

Ek : 1 Dosya

İstanbul C. Savc. Yard.

15/eylül/1969

Istanbul Barosu
sayın Başkanlığına,

Nezdimde staj yapması tensip edilen 4553 numara ile baromuzda kayıtlı, stajyer avukat Türker Arslan, 14/mart/1969 tarihinde yanımda staja başlamış ve 6 aylık staj süresini de 14/eylül/1969 tarihinde ikmal etmiş bulunmaktaydır. Staj süresinde, yazışaneme muntazaman devam etmiş, dosyalar üzerinde gerekli tetkikatlar yapmış, mahkemelerde kendisine tevdi edilen işleri bînhakkın yerine getirmiştir.

2 ci 3 aylık staj devresinde de, nezaretim altında, sulh mahkemelerinde duruşmalara girmiş, ve huralarda da verilen vazifeleri noksansız olarak ifa etmiştir.

Haiz olduğu dürüstlük, çalışkanlık, mesleğe bağlılık ve diğer manevi nitelikleri dolayısıyla, tarafımda, avukatlık mesleğine her bakımdan layık olduğu fikrine varılmıştır.

Keyfiyet, hürmetlerimle bilgilerinize arzolunur.

4235 Kayihan Uraz.

Kayihan Uraz

LXXXVII

AVUKAT
KAYIHAN URAZ

Bozözü, İstiklal Caddesi
1. Baro Han Kat: 4 No: 408
Tel: 49 33 18 - 49 33 48

18/Mart/969
İSTANBUL.

Sayın İstanbul Barosu Sayın Başkanlığına,

Baromuz Staj listesinde kayıtlı, Stajyer Avukat Türker Arslan'ın 14/Mart/1969 tarihinde yazışanemde staja başlamıştır. Keyfiyet ittihazınıza arzolunur.

Saygılarımla
4235 Av. Kayihan Uraz

Kayihan Uraz

AVUKAT
KAYIHAN URUZ
ERDOĞAN SALMAN
GÖKALP CETİNAKINCI

İSTANBUL, 16/Haziran/1969
Meydan, İstanbul Caddesi
1. Blok Kat. No. 411 - 412
Tel: 49 55 10 - 49 55 46

İstanbul Barosu
Sayın Başkanlığına,

Stajyer Avukat Türker Arslan 14/Mart/1969 tarihinde nezdimde staja başlamış, üç aylık 1. devre stajı esnasında yazıhaneye muntazam devan etmiş, verilen ilmi çalışmalarını, dosya üzerinde gerekli tetkikleri yapmış ve mahkemelerde tevdi edilmiş işleri binakkın yerine getirmiştir. Nezaretim altında Sulh Mahkemelerine çıkmasına ve bu davaları takip etmesine muvafakat ettiğimi beyan eder, keyfiyeti hürmetlerimle arz ederim.

4235 Av. Kayihan Uraz

Kayihan Uraz

4553

Istanbul Barosu Sayın Başkanlığına,
21 Mart 1969
Baromuz Staj Listesinde kayıtlı, Stajyer Avukat Türker Arslan'ın 14/Mart/
1969 tarihinde yazıhanemde staja başlamıştır. Keyfiyet itilalinize arz olunur.
4399/Staj 4553
Saygılarında
4235 Av. Kayhan Uraz
İstanbul C. Savcılığı
Tetkik Bürosuna
12.3.1969 gün ve 1968/7580 sayılı yazıları kargalıdır :
Baromuz Staj Listesinin 4553 sayısına yazılı olarak
mehkemeler nezdindeki staj bölümünü bitiren Türker Arslan Avukat nezdindeki staj bölümüne 14.3.1969 tarihinde Avukat Kayhan Uraz'ın yazıhanesinde başlamıştır.
Saygılarımla,
İstanbul Barosu Başkanı
Av. Ferruh DERELİ
F.B.

AVUKAT
KAYHAN URUZ
Baroğu, İnikli Caddesi
1. Baro Han Kat. 4 No. 408
Tel. : 49 25 18 - 49 23 46
İSTANBUL, 18/Mart/1969
LXXXIX
İstanbul Barosu Sayın Başkanlığına,
Baromuz Staj Listesinde kayıtlı, Stajyer Avukat Türker Arslan'ın 14/Mart/
1969 tarihinde yazıhanemde staja başlamıştır. Keyfiyet itilalinize arz olunur.
Saygılarımla
4235 Av. Kayhan Uraz
Kayhan Uraz
20
KUBUS

İSTANBUL BAROSU
BAŞKANLIĞI
Sayı:
4399/Staj 4553

İstanbul :
14.3.969

Sayın Avukat Kayhan Uraz

İstanbul Barosu Stajyer Listesine kayıt ve kabulüne Yönetim Kurulumuzca karar verilerek, mahkemelerdeki stajını bitirmiş olan Türker Arslan nı 3499sa- yıl Avukatlık Kanununun 15 nci maddesi gereğince stajını yazışma- nınızda yapmak üzere size tekdin ediyorum.

Avukatlığı mahkemelerin yardımcısı ve Adaletin şerefli emelesi haline getirmek isteyen kanunun staja verdiği ehemmiyet ve 16 ncı maddesiyle buna ait talimatnamesinde gösterilmiş olan tetbiket tarzını izaha lüzum görmüyorum.

Stajın kıymetli nezaretimiz altında ifa edileceğinden emin olarak 17 nci madde hükümleri dairesinde, ikişer nüsha olarak, üç aylık raporlarınıza ve müddetin hitamında stajın muvaffakiyetle ikmâl edilip edilmediğı hakkında müdellil mütealeminizi ve başlama tarihinin bildirilmesini bekler, saygılarıma sunarım.

İstanbul Barosu Başkanı

4553

XC

T. C.
İSTANBUL
C. SAVCILIK
Tetkik Bürosu

1968 / 7580

Baro Başkanlığına

İSTANBUL

Beronuzdan aldığı 5/9 /1968 gün ve 4399 sayılı staj belgesine istinaden 5178 sayılı kanun hükümlerine tevfikan 7/9 /1968 tarihinde staja başlayan *Turker Arslan* 6 aylık staj süresini 6/3 /1969 tarihinde ikmal etmesi sebebiyle Avukatlık Kanununun - staj hükümlerine dair Talimatnamenin 15. maddesine tevfikan Adliye Encümenince tanzim edilen 11/3 /1969 gün ve 969 /540 sayılı mazbatanın tasdikli bir örneği değişik olarak gönderilmiştir.

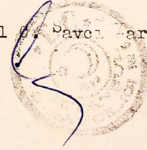
Ada geçen avukat nezdindeki stajına başladığı tarihin ve nezdinde staj gördüğü avukatın Adalet Bakanlığına arz edilmek ve Adliye Encümeninden gelen staj dosyasına gönderilmek üzere bildirilmesi rica olunur. 12/3 /1969

Rej
P.Ö.

Av. Kayhan Uzun

4553

İstanbul C. Davası Kard.

İstanbul Barosu Başkanlığı	
Tarih	14 Mart 1969
No.	4399/347
Eki	

XCI

T.C.
İSTANBUL ADALET KOMİSYONU
BAŞKANLIĞI

Karar No: 1969/54c Evrak No: 1969/2004 Şah: Türker Arslan Stajyeri

Başkan : Orhan Beğdeç : İst. 1. ci Asliye Hukuk Hâkimi
Üye : Nelin Demireli : İst. 6. Sıvıcsı
Üye : Lütfiye Kemelli : İst. 5. ci Ticaret M. Başkanı
Üye : Burhanettin Erbuğ : İst. 1. ci Ağır C.M. Başkanı
Üye : Adil Ersoy : İst. İcra Hâkimi
Kâtip : Ferit Şenay : İst. Adalet Komisyonu Başkanlığı

İstanbul C. Savcılığının 7/9/1968 tarih ve 7590 sayılı belgesiyle tevdi edilen dilekçesine ilgilik İstanbul Barosu Başkanlığından almış olduğu Baro stajyer listesine dahil edildiğini bildirir 7/9/1968 tarih ve 4399 sayılı belgesine istinaden 3499 sayılı Avukatlık Kanunu ile bu kanunun bazı maddelerini değiştiren 4359 ve 5178 sayılı Kanunların staj hükümlerine dair talimatnamesin 10 ncu maddesi gereğince İstanbul Mahkemelerinde staj yapmak üzere müracaatta bulunan Avukat stajyerlerinden Türker Arslan yönetmenliğin 1 nci maddesi gereğince staj gördüğü mahkeme ve dairelerden düzenlenip gönderilen belgelerine güveran :

- 1- 7/9/1968 gününden 7/10/1968 gününe kadar 1 ay İst. C. Savcılığında,
- 2- 7/10/1968 gününden 22/10/1968 gününe kadar 15 gün İst. 6. Sulh Ceza mahkemesinde,
- 3- 22/10/1968 gününden 6/11/1968 gününe kadar 15 gün İst. I. Toplu Asliye (Toplu) Ceza mahkemesinde,
- 4- 6/11/1968 gününden 6/12/1968 gününe kadar 1 ay İst. 3. nci Ağır Ceza Mahkemesinde,
- 5- 6/12/1968 gününden 6/1/1969 gününe kadar 1 ay İst. 9. nci Sulh Hukuk mahkemesinde,
- 6- 6/1/1969 gününden 6/2/1969 gününe kadar 1 ay İst. 19. nci Asliye Hukuk (Ticaret) mahkemesinde,
- 7- 6/2/1969 gününden 6/3/1969 gününe kadar 1 ay İst. İcra dairesinde staj gördüğü anlaşılmıştır.

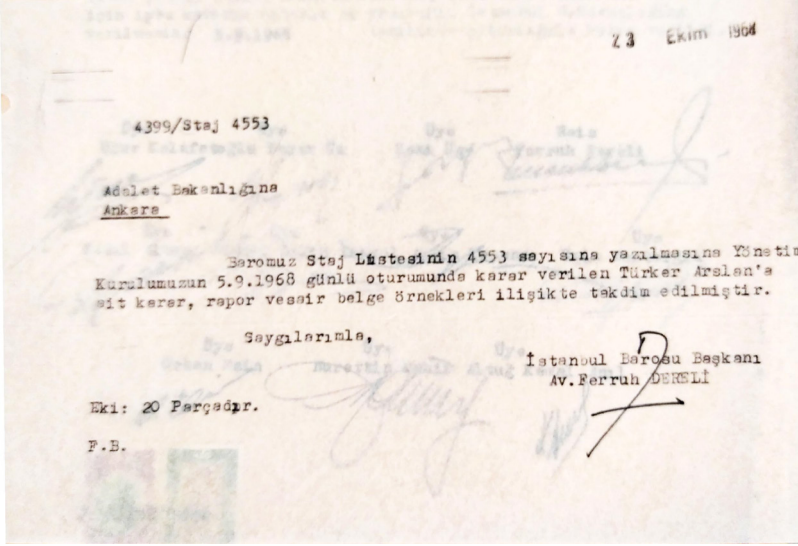
Yukarıda zikrolunan 26.2.1948 günlü Talimatnamesin 15 nci maddesi gereğince İstanbul C. Savcılığınca düzenlenip gönderilen 7/9/1968 günlü raporunda : Avukatlık stajını başarı ile sona erdirdiği, çalışkanlığı ve yeterliği derecesiyle ahlaki gödişinin iyi olduğu ve avukatlık yapabilecek kabiliyette bulunduğu kanaatine varıldığı bildirilmiş ve bu mütealeya Reisliğimizce de iştirak edilmiştir.

Kanun ve Yönetmelik hükümlerine tevfiakan altı aylık stajına 7/9/1968 gününde başlamak suretiyle 6/7/1969 gününde sona erdirdiği bu husustaki rapor ve belgelerinin tetkikinden anlaşılmıştır. Gereği yapılmak üzere ve mazbatanın bir örneğinin belge olarak kendisine verilmek üzere 4454 sayılı staj dosyasının İstanbul C. Savcılığına tevdiine Komisyonumuzca 11/3/1969 gününde oy birliğiyle karar verildi.

Başkan Üye Üye Üye Üye Kâtip

XCI

-2-

Bu müre içinde istemlinin manevî vccıfları haliz olmediğı hakkında bir itiraz yapılmadığı anlaşıldıktan sonra doçyasa Kanununun 12 nci medde ile mütealeasını emrettiği, yukarıda yazılı avukatların 23.8.1968 ve 21.8.1968 günlü raporları Yönetim Kurulumuzun 5.9.1968 günlü oturumunda incelenmiştir.

Manevî,Meddî şartlarının yerinde olduğu dosyasındaki kağıtlardan ve belgelerden ve yapılan incelemeden anlaşılan istemli

Türker Arslan manevî vccıfları bakımından da gereken şartları ve genel ve özel kanunlara, gerek Baro Târihlerine göre aranılan iyi ahlak ve karakteri kendisinde toplamış ve İstanbul Barosu sileti aşkisine sılanmaya değer olduğu özdeş çen raporlardan ve kendisine karar hiçbir itiraz yapılmamasından anlaşılmış olduğundan Kanunun 13 ve Yönetmeliğin 3 nci maddeleri gereğince istemli **Türker Arslan** Yönetmeliğin 3 nci maddesine göre önce mahkemelerdeki tıfajına görünük üzere İstanbul Barosu Staj İlistesine yazılmasına ve aynı maddelerde yazılı itiraz hakkına kullanıp kullanmamasının tekdiri için işbu kararın onanmış eş yazısının İstanbul C.Savcılığına verilmesine 5.9.1968 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Üye
Uğur Kalafetoğlu Yaşar Ün

Üye
Şemi Üçer Reis
Yerruh Dereli

Üye
Fadıl Altın

Üye
Cemil Salih Dıncel

Üye
Arif Kazancı

Üye
Emin Baltacıoğlu

Üye
Orhan Esin

Üye
Nurettin Nahir

Üye
Altuğ Kemal Aml

XCIV

İstanbul Barosu
Yönetim Kurulu

Başkan : Ferruh Dereli
Üye Cemil Salih Dinçel
Üye Fadıl Altıop
Üye Kemal Anıl
Üye Nuratton Mahir Altuğ
Üye Orhan Esin

Üye Şemi Üge
Üye Yaşar Ün
Üye Uğur Kalafatoğlu
Üye Emin Baltacıoğlu
Üye Aydın Kazancı

İstanbul, Ortaköy İskele meydanı No.22/3
da oturan **Türker Arslan** Baromuz Başkanlığına
vermiş olduğu **14.8.1968** günlü istem kağıdında İstanbul Ba-
rosu Staj Listesine yazılmasını istemiştir.

İstemli, 3499 sayılı Kanunun 9 ve 10 ncu ve Staj Yönetmeli-
ğinin 5 nci maddelerinde yazılı maddi ve manevi vasıfları kendi-
sinde toplamış olduğunu gösteren belgeleri ve eş yazıları ve fo-
tografalarını istem kağıdına ilâk ederek vermiştir.

Önce istemlinin manevi vasıflarını incelemek üzere Baro Ba-
şkanı tarafından **4027** ve **4080** sicil sayılı Avukat **Erdoğan**
Salman ve **Gökalep Çetinakın** görevlendirilmiştir.

İstemlinin Türk Vatandaşı olduğu İstanbul Hukuk Fakülte-
sini bitirmiş olduğu, Baro çevresinde konutu bulunduğu, Avukatlık-
la birleşmeyen bir hizmet veya işte bulunmadığı, avukatlığa en-
gel bir suçla suçlu bulunmadığı, yanında çalışacağı avukatın muva-
fakatini aldığı, sabıka kaydı olmadığı,

- 1- Nüfus cüzdanı,
- 2- Fakülte belgesi
- 3- İkametgâh senedi,
- 4- Beyan Kağıdı

5- İstanbul Barosunun **4235** sicil sayısında kayıtlı Avu-
kat **Şahinhan Uraz** muvafakat kağıdı,
6- Baroda kayıtlı iki avukatın tekdüm kağıdı,
7- İstanbul C.Sevcalığının **13.8.1968** günlü derkenarından
sânlaşmıştır.

İstem, istemlinin fotoğraflarıyla birlikte kanunun 11 nci
ve Yönetmeliğin 6 nci maddeleri hükümlerine uyularak **14.8.1968**
gününden **29.8.1968** gününe kadar 15 gün süre ile Adliye Sarayın-
daki Baro duvarına asılmak suretile ilân olunmuştur.

İSTANBUL BAROSU
BAŞKANLIĞI
Sayı,

4399

B E L G E

Avukat Stajyeri Türker Arslan nın
İstanbul Barosu Stajyer Misesine yazılmasına dair Baro Yönetim Kurulunca verilen 5.9.1968 tarihli karar Avukatlık Kanununun 13 ncu maddesi gereğince 5.9.1968 tarih ve 4399 sayılı yazımızla İstanbul C.Savcılığına gönderilmiş ve itiraza yer olmadığını gösteren 7./9/1968 tarihli kararlarla Baromuzla iade edilmiştir.

Adıgeçen Stajyer, Baromuz mantakasında, İstanbul Ağırceza merkezinde staj yapmak istediğini bildirdiğinden Avukatlık Kanununun bazı maddelerini değiştirip 5178 sayılı Kanunun 14 ncu maddesi gereğince işbu belge kendisine verilmiştir.

7./9/1968

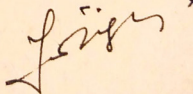

İSTANBUL BAROSU
BAŞKANLIĞI
Sayı: 4399
İstanbul: 3.9.1968
İstanbul C. Savcılığı
Tetkik Bürosuna

İstanbul Barosu Stajyer listesine yazılmasına karar verilmiş olan Türker Arslan hakkında ki 5.9.1968 Günlü Yönetim Kurulu kararı örneği, dosyasıyla birlikte, 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 13 ve Staj Yönetmeliğinin 8 nci Maddeleri gereğince Memuriyetinize gönderilmiştir. Dosyasının incelendikten sonra geri çevrilmesini saygılarımla rica ederim.

G.Ö.

İstanbul Barosu Başkanı
Avukat Ferruh DERELİ

T. C.
İSTANBUL
C. SAVCILIK
Tetkik Bürosu
Sayı: _____
1968/7580

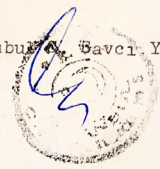
İstanbul Barosu Başkanlığına

Tarih: 5/9/1968 tarih ve 4399 sayılı yazınıza: Avukat stajyeri Türker Arslan'a ait dosya tetkik edilmekle aynen gönderilmiştir.

Gereğinin ifası rica olunur. 7/9/1968

A.
N.Ü

İstanbul C. Savcı Y.

İSTANBUL CUMHURİYET SAVCILILIĞINA

Avukatlık Stajı yapmak üzere staj listesine yazılmaklı-
ğama dair İstanbul Barosu Yönetim Kurulunca ittihaiz olunan
günlü karar örneğinin Savcılığınıza tebliğ edildiğini öğrendim.
Mezkûr karara Avukatlık Kanununun 13 ve 18 nci maddeler-
i hükmünce yapılan tetkikat sonunda itiraz olunup olunmadığının
bu dilekçem altına yazılarak tarafıma verilmesini arz ederim.

İsim ve adresim : *Türker Arslan*

İskele meydanı № 22/3

Ortaköy - ist.

7-9-1968

[Signature]

Avukat stajyeri *Türker Arslan* nin
staj listesine yazılmasına dair İstanbul Barosu Yönetim Kurulunca
verilen tarihli karara memuriyetimizce itiraza yer
görülmemiştir.

7-9-1968

İst. C. Savcı Yardımcısı

İstanbul Barosu
Yönetim Kurulu

İstanbul
5.9.1968

Yüksek Başkenllik

Avukatlık Stajı yapmak isteyen Türker Arslan'a
söz konusu incelendi .

İdareceğinin Türk olduğu Nüfus İdare-
sinden verilen 25. T.Sani 943 gün ve 736229 Ç sayılı
nüfus hüviyet özdanesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakülte-
sini bitirmiş olduğu İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
2295 sayılı belgesi , avukatlıkla birleşmeyen bir
hizmet veya işte bulunmadığı, avukatlığa engel bir durumu ve
mehkûmiyeti olmadığı, harici raporların raporu, 14.8.1968 günlü
beyan kağıdı, Baromuz çevresinde konutu olduğu Mecidiye
mahallesi muhterliğinden verilen 10.8.1968 günlü konut sena-
di müdüresinden anlaşılmıştır.

İki tane istem kağıdı, tekdım kağıdı, doktor raporu, ya-
nında staj yapacağı avukatın muvafakat dilekçesi, fotoğraflarla
kanunen vermesi lâzımgelen belge örnekleri mevcuttur.

Avukatlık Kanununun 12 nci maddesi gereğince verilen ra-
por lehinedir.

İstanbul C.3 sevcılığına sabıka kaydı olmadığı bildiril-
miştir.

Onbeş gün süre ile yapılan askıda itiraz olmamıştır.

Yukarıda açıklanmalarla belirtilen vaziyetten staj liste-
sine yazılmak için gereken maddi ve manevi nitelikleri Türker
Arslan heiz bulunduğu anlaşılmakla, isteğinin yapıl-
ması lâzımgelmektedir.

Bu hususta gerekli karar verilmek üzere evrakın Yönetim
Kuruluna sevki lâzımgelceği düşüncesinde bulunduğumu bildiren
işbu raporumu saygı ile sunarım.

Reportör
Yönetim Kurulu Üyesi
Avukat

Fadıl ALAN

Fadıl Alan

GÜKALP ÇETİNAKINCI
AVUKAT

İSTANBUL, 23/8/968
Kayaolu, İstiklal Caddesi
T. Baro Hiss. Kat 4 No. 411 - 412
Tel.: 49 35 18 - 49 33 46

İstanbul Barosu
Sayın Başkanlığına,

Avukatlık Stajı yapmak hususunda İstanbul Barosuna müracaat eden Bay Türker Aslan hakkında tarafıma tevdi edilmiş olan tahkikat sonunda edindiğim bilgileri irtibana arz ederim.

- 1) Türker Aslan orta öğrenimi Galatasaray Lisesinde yapmış olup 1964 senesi Haziran döneminde mezun olmuştur. Bunu müteakip İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesine kaydolan ~~xxxxxx~~ mumezileh 1968 senesi Haziran döneminde de buradan mezun olmuş ve mezun olur olmaz da Avukatlık stajı yapmak üzere Beomıza müracaat etmiştir.
- 2) Türker Aslan, maaş, ücret veya aidat karşılığında görülen hizmet, sigorta üretkenliği, iş ajanlığı, komisyonculuk, esnaflık, ticaret gibi avukatlık mesleği ile veya mesleğin vekar, şeref haysiyet ve nizamı ile bağdaşması mümkün olmayan bir işle iştigal etmemektedir.
- 3) Türker Aslan'ın Avukatlık Kanunu hükümlerine göre avukatlığa engel başkaca bir hâli yoktur.
- 4) Türker Aslan çevresinde dürüst ve güvenilir bir kimse olarak tanınmaktadır.
- 5) İtibar sarsıcı kötü alışkanlıkları ve tutkunlukları bulunmamaktadır.
- 6) Avukat olabilmek için gerekli manevî nitelikleri sahip bulunmaktadır.
- 7) Türker Aslan'ın staj devamlılığına engel olacak bir işi de bulunmamaktadır.

İstanbul Barosu Başkanlığı	
arih	26.8.968
No	4394
Eki	Staj

Saygılarımla...

4080 Gökalp Çetinağinci

Gökalp Çetinağinci

D

ERDOĞAN SALMAN
AVUKAT

İSTANBUL: 2/10/1968
Barozgü: İstiklal Caddesi
1. Baro İleri Kat 4 No: 411 - 412
Tel.: 49 35 58 - 49 35 46

İstanbul Barosu
Sayın Başkanlığına,

İstanbul Barosu Staj listesine yazılmak isteğinde bulunan Türker Aslan hakkında gerekli tahkikat tarafından ikmal edilmiş olup edindiğim bilgileri yüksek malumatınıza arz ederim.

- 1) Aday Türker Aslan 1964 Haziran döneminde Galatasaray Lisesinden ,1968 senesi Haziran döneminde ise İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olmuş ve mezun olur olmaz da avukatlık stajı yapmak üzere Baromuzun miracaat etmiştir.
- 2) Aday Türker Aslan, mesaj, ücret veya aidat karşılığında görülen hizmet, sigorta produktörülüğü, iş ajanlığı, komisyonculuk, esnafılık, ticaret gibi avukatlık mesleği ile veya mesleğin vekar, şeref, haysiyet ve nizamı ile bağdaşması mümkün olmayan bir işle iştigal etmemektedir.
- 3) Adayın, Avukatlık Kanunu hükümlerine göre avukatlığa engel başkaca bir hâli yoktur.
- 4) Aday Türker Aslan çevresinde dürüst ve güvenilir bir kimse olarak tanınmaktadır.
- 5) İtibar sarsıcı kötü alışkanlık ve tutkunlukları bulunmamaktadır.
- 6) Avukat olabilmek için gerekli manevî niteliklere sahip bulunmaktadır.
- 7) Aday Türker Aslan'ın staj devamlılığına engel olacak bir işi de yoktur.

Saygılarımla,

4027 Erdoğan Salman

CI

İstanbul Barosu
Başkanlığı
Sayı: 4399/201

İstanbul
16.8.1968

Sayın Av. Erdoğan SALMAN (4027)
Beyoğlu İstiklal Cd.1.Baro Han
No.411-412

İstanbul, Ortaköy, İskele meydanı NO 22/3 Baromuz staj Lis-
de oturan Türker ARSLAN tesine yazılmak isteğinde bulunmuştur.

Ağıgeçen hakkında gerekli tekkiketin yapılarak Avukatlık Kanununun 12 ve Baromuz iç Yönetmeliğinin 6 ncı maddesi gereğince,

- 1-Adayın soruşturma gününe kadar kısa hal tercümesi,
  - 2-Meslek, Keret veya ağdet karşılığında görölen hizmet , sigorta produktörlüğü, iş ajanlığı ,komisyonculuk ,snaflık , ticaret gibi evukatlık mesleği ile veya mesleğın vekar , şeref, haysiyet ve nazamı ile bağdeşması mümkün olmayan bir işle iş-tiğışl edip etmediğı,
  - 3-Avukatlık Kanunu hükümlerine göre Avukatlığa engel beş-kece bir hali olup olmağı,
  - 4-Çevresinde dürüst sayılır ve güvenilir bir kimsa olarak tanınıp tanınmadığı ,
  - 5-İtibar sarsıcı kötü alışkanlık ve tutkunluğı olup olma-ğı,
  - 6-Avukat olabilmek için gerekli manevi nitelikleri bulu-nup bulunmadığı,
  - 7-Avukatlık Kanununa göre evukatlıkla bağdeşması kabul edilen işlerden staj devamlılığına engel olan işler stajla bağdeşmayacağından böyle bir işi bulunup bulunmadığı,
- hususun tetkikiyle, tetkik neticesini bildirir iki nüsha raporunuzun 1 hafta zarfında Baroya gönderilmesini rica ederim.

S a y g ı l a r ı m l a ,

İstanbul Barosu Başkanı
Av.Feruh Dereli

T. C.

İkametgâh Senedi

Vilâyeti : _____
Kazası : _____
Nahiyesi : _____
Mahallesi : _____
Sayı : _____

Adı, Soyadı : Türker Aslan
Babasının adı : Turan
Yaz Annesinin adı : Ayşe
Doğum yeri ve yılı : İst. 1942
Medeni hali : Bekar
İşi ve işyeri : Avukat Stajyeri
Tabiiyeti : TC.
Nişan verildiği : İsteği üzerine
İkametgâhı : Ortaköy İskele Cad. 22
Nüfus Kaydı : Beşiktaş

Vahid Açar, Ankara Caddesi No. 117

Hüviyetim hakkında tanzim edilen işbu varakadaki suallerin cevaplarının doğru olduğunu ve tarafıma yapılacak her hangi bir kanuni tebliğati kabul edeceğimi bildiren ikamet senesidir.

I M Z A

Z. Aslan

Yukarıda fotoğrafı yapıştırılarak tasdik edilmiş olan Türker Aslan .....
..... in ikametgâhı tasdik olunur. M U H T A B

17 0 Ağustos 1988

ZEKAI KOŞUKÖZDEMİR

İstanbul Cumhuriyet Savcılığına ..

İstanbul Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, 1968 yaz döneminde mezun
oldum. Muhtalâk olarak, İstanbul Barosu tarafından istenilen
Sahibi Kaydının çıkarılması, rica ederim.

Türker Arslan.

Ortaliğ, işlemler № 22/3
İstanbul.

13/8/1968

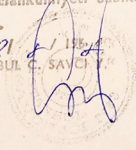
T. C.

İSTANBUL
C. SAVCILIKI
Mühürü
Sayı : _____

CIV |

Türker Arslan Mahkûmiyeti Sabıkası
Kaydına rastlanmamıştır.

13/8/1968
İSTANBUL C. SAVCI V.

Istanbul Barosu
sayın Başkanlığına

B E Y A N N A M E

Avukatlık kanunu hükümlerine göre Avukatlığa engel bir halim olmadığımı, gerek cezai ve gerekse inzibati bir karar neticesi Avukat, Hakim veya Me'mur olmak niteliğimi kaybetmediğimi, maaş, ücret veya aidat mukabilinde görülen hiç bir hizmet veya vazifede, iş ajanlığında, Ticarlıkta, mesleğin vekâr ve haysiyetiyle bağdaşmayan her hanki bir meşgalede bulunmadığımı, mali durumum itibariyle stajın devamlı süresince her hanki bir işte çalışmama ihtiyacım olmadığını, mahkeme kararıyla tasarruf ehliyetimin sınırlandırılmış bulunmadığını, hakkımda aciz vesikası veya iflâs kararı verilmemiş olduğunu beyan ederim.

14 / 8 / 1968

Türker Arslan.
Ortalöy, İskele meydanı 1/22/3.
İstanbul

BEYANNAME

Istanbul Barosu Başkanlığına

Avukatlık Stajımın mahkemelerde yapılacak olan birinci bölümünü, İstanbul Ağır Ceza mahkemesinde yapmak istediğimi beyan ederim.

14 / 8 / 1968.

CV

Devlet Memurları ve Memur Stafına dahil Ücretlilere
Hastanelerce Verilecek Sağlık Kurulu Raporudur.

Rapor No. : 1722

Rapor tarihi : 12.8.1968

8 / 8 / 1968 tarih ve 6542 sayılı yazıya K. :

Adı ve soyadı	Türker ARSLAN	
Doğum yeri ve tarihi	İstanbul - 1942	
Sicil No.	Boy : 1.68 Kilo : 65	
Memuriyeti		
Aylık veya fiireti		
Hastalık dolayısıyla vezifesinden ayrıldığı tarih		
Munyeye sevk eden daire veya resmi tabib	İstanbul Sağlık ve Sosyal Yardım Md.	
Munyeye ve tedavisini yapan hastane veya müessesenin adı	Beşoğlu İlk Yardım Hastanesi	
Müracaat tarihi	12/8/1968	
Munyeye tarihi	12/8/1968	
Hastanın şikâyetli ve evvelce geçirdiği hastalıklar ve aldığı raporlar (gayet açık olarak yazılacak)		
Hastalığın harici şraizleri		
Hastalığın dahili şraizleri		
Dahili Hastalıklar	12/8/1968 2172 T:14/9 vev. Saflam.	
Harici hastalıklar	12/8/1968 16383 Saflam.	
Göz hastalıkları	12/8/1968 3462 Normal.	
K. B. B. Hastalıkları	12/8/1968 2650 Normal.	

CVI

İstanbul Barosu Staj İstem Kâğıdı			
1- Adı ve Soyadı	Türker Arslan	4- Yanında (ta) eş- vakağı Avukatın adı, soyadı ve Ra- ya numarası	Kayıhan Kıraz 6235
2- Babasının ve Annesinin adı ve soyadı	Turan Arslan Ayşe Arslan	7- Evli olup olma- dığı ve geçindir- meye mecbur olduğu ailesi eferdi	Bekar Geçindirmeye mecbur olduğu kimse yok.
Doğduğu yer ve doğduğu yıl	İstanbul - 1942	8- Ne ile geçindiği	Gayrimenkul sermaye irade ile.
4- Ev adresi	Ordalçöy, İskele meydanı №22/3 İstanbul	9- Avukatlardan tanıdıkları ze- vattan en az beş kişinin isimleri- nin beyanı	Kayıhan Kıraz Erdoğan Salman Tacetin Barış Gökalep Çetin Ünal Somuncuoğlu
5- İşbu talepname gününe kadar geçirdiği hususi ve resmi haya- tından kısaca malumat veril- mesi	1964 senesinde Galatasaray İnsanîlik mezun. 1968. de İsl. Huk. Fakülte fah. mezun.	10- Staj talepname- sine rapteyle- diği vesikalar	15 TL. damga pulu, bedel 1 TL. * * * * * 10 adet 6x8 resim

İstanbul Barosu Reisiğine

Yukarıya icap eden malûmat ve izahat yazıldığı gibi gereken kâğıt ve belgeler de bağılı olarak verilmiş olduğunda
İstanbul Avukatlık stajı yapmak istediğim cihetle lâzım gelen muamelenin yapılmasını dilerim.

İstanbul Barosu Reisiğine	
Tarih	11 Ağustos 1968
No	
Eki	

14/8/1968

Türker Arslan

77

1968

#12804

Türkiye Cumhuriyeti

Y. No. ....
C. No. ....

SURET

No : 6861

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ
LİSANS DİPLOMASI
fotoğraf, Soğuk Danga

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde Öğrenimini ikmal eden ve 1942 yılında İstanbul'da Doğmuş 5371 Nolu Turan oğlu TÜRKER ARSLAN yönetmelik gereğince yapılan bütün imtihanları temmuz 1968 tarihinde iyi derece ile başarmış olduğundan kamuun ların verdiği bütün hak ve yetkilerden faydalanmak üzere kendisine işbu diploma verildi.

Üniversite Rektörü Hukuk Fakültesi Dekanı
soğuk danga ve imza Soğuk Danga ve imza
Ord. Prof.Dr. Ekrem Şerif Prf. Dr. Reha Poray
Egeli

İşbu Suretin ibraz edilerek bir sureti dairede dosyasına alındıktan sonra yine iade edilen aslına uygunluğu Tasdik olunur.

27 Ağustos 1968
soğuk danga ve imza
Vekil Yavuz Altın

Harc Pulu daire Nüshasındadır

Dr. Kemal TÜRKÖĞLU
İstiklâl Caddesi 251
Daire U. 44 25 51
H. 44 79 56
Ev: 47 18 34

BEYOĞLU
BİRİNCİ
NOTERİ

CVIII

Istanbul Barosu Başkanlığına

Avukatlık stajı yapmak üzere Baromuza müracaat etmiş
bulunuyorum.
Henüz diplomamı almamış olduğumdan mezuniyet tarihinin
Fakülteden sorulmasına müsaadelerinizi rica ederim.
Saygılarımla.

İsim *Türker Arslan*
Fakülte No. 5371

Istanbul Üniversitesi
Hukuk Fakültesi Dekanlığına

Dilekçe sahibi 5371 no'lu *Türker Arslan* Baromuza
avukatlık stajı yapmak üzere müracaat ettiğinden, yapılacak mu-
ameleye esas olmak üzere, Fakültemizden mezun olup olmadığının
mezun olmuş ise tarihinin bildirilmesine müsaadelerinizi rica
ederim.

Saygılarımla.

Istanbul Barosu Başkanı

T. C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ
DEKANLIK
2295

Baro Başkanlığına
Istanbul

Dilekçe sahibi 5371 Türker Arslan Temmuz 1968 döneminde Fakülte-
mizden mezun olduğu dosyasının tetkikinden anlaşılmıştır.
Keyfiyeti bildirir, saygılarımı sunarım. 14 Nisan 1968

Istanbul Barosu Sayın Başkanlığına

Baromusun 6368 Sicil No. ve Birlik 114 sicil no sunda kayıtlı avukat olarak vazife
görmekteyim. Son adres ve telefon değişikliği aşağıda gösterilmiştir. Gereğinin
ifasını, Saygılarımla rica ederim.

İs adresi : Tekstil Sanayii iş verenleri sendikası müşavir avukat,
Akaratlar Vignezade cami meydanı Efe Apt. Daire 13-15 Beşiktaş
Tel : 465038-39

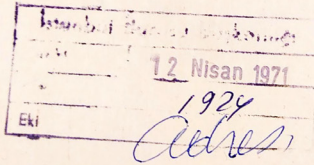
Ey adresi : Ortaköy, İskele meydanı No: 22/3.
Tel : 483931

NOT :
Baromuzca tarafıma yapılacak tebligat ve
yazışmaların ev adresime yapılması rica
olunur.

11/ Nisan / 1971.

Türker Arslan

Av. Türker Arslan 6368

AVUKATLIK RUHSATNAMESİ

Ruhsatname No : 35
İstanbul Barosu :
Sicil No : 6368

Türkiye Cumhuriyeti Kanun ve Nizamlarının Avukatlara tanıdığı hak ve yetkileri kullanmak üzere,
TÜRKER ARSLAN 'a

bu Ruhsatname, Türkiye Barolar Birliğince bastırılacak Ruhsatname ile değiştirilmek kaydı ile 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 9 ncu maddesi gereğince, verildi. 43 Eylül 1969

Genel Sekreter
Av. Uğur KALAFATÇI

İstanbul Barosu Başkanı
Av. Ferruh DERELİ

CX

3 Kasım 1970

İstanbul Barosu
Başkanlığı
Sayı: 7090

Türkiye Barolar Birliği
Sayın Başkanlığına
Ankara

Beromu Levhasının 6368 sicil sayısında
yazılı Avukat Türker Arslan Ruhsatname bedeli
olan 100.-TL.sını yattığına dair banka dekontu ve iki adet
çiftli fotoğraf ilişiktir.

Gerekli bilgi aşağıda gösterilmiş olup edeceğe-
nin adına tanzim edilecek Ruhsatnamenin şahsına tevdi edilmek
üzere başkanlığımıza gönderilmesini rica ederim.

Saygılarımla,

İstanbul Barosu Başkanı
Av. Ferruh DERTLİ

Adı ve Soyadı : **Türker ARSLAN**
Doğum Tarihi : **6.2.1942**
Baro Sicil No.: **6368**
Yönetim Kurulu
Tarih ve No.su: **18.9.1969 / 39**

Eki: 1 banka dekontu
2 Fotoğraf

CXI

Makbul
6999

Istanbul Barosu
Sayın Başkanlığına...

Barosuz lehtarında 6368 sicil numaranı de
baydığım. 1 Elim 1968 tarihinden beri de Yedek Sulay
öğreni alarak vakai vazifemi yapmaktayım.
Ulteni görürün sava erene kadar ediminin geçen
Baro adatlarının estelenmesi için gerekli işlemin yapılmasını
saygı ile talep edim.

24 / Subat / 1970

Av. Türker Arslan.

Sicil № 6368.

Adres = Ortaköy, İskele
meydanı, № 22/3

Istanbul

Türker Arslan

Istanbul Barosu Başkanlığı	
Tarih:	25 Şubat 1970
No:	1626
İl:	

Muhaseleciye
İstav

S/D
6368

- Ev adresim ayıdır. Telefon
yeni alında: 483931.

Istanbul Barosu Başkanlığı	
Tarih:	
No:	
İl:	

6368

İstanbul Barosu Başkanlığına.

Şehir

Baromuz lewhârına 6368 sicil № ile kayıtlıyım. Ancak, daha önce, yazıhane adresi olarak, Baro han, kat 4 № 411-412'yi göstermiş idim. Şu anda askerlik görevimi yapmaktaki olduğundan, iş adresimin, Ortaköy - İskele meydanı, 22/3 - İSTANBUL olarak değiştirilmesini, ve gerekli delilgâh ve yayınlama, bu adrese yapılmasını, saygıyla, bildiriyim.

Ev adresi = Ortaköy, İskele meydanı 22/3.
İstanbul

6368. Sicil №.

27/1/1970

Av. Türker Arslan.

İstanbul Barolar Birliği	
Tarih	21 Ocak 1970
No	647
Eri	adres.

J.

6368

İstanbul Barosu
Yönetim Kurulu

Başkan: Ferruh Dereli

Üye Aydın Kazancı	Üye Turgut Alparal
Üye Uğur Kalafatoğlu	Üye Nurettin Mahir Altuğ
Üye Kemal Anıl	Üye Nezih Sanal
Üye Tuğrul Eliğin	Üye M.Kemal Okvuran
Üye Dündar Brendâğ	Üye Kayhan Selek

İstanbul Ortaköy, İskele meydanı 22/3
de oturan **Türker ARSLAN** Baromuz
Başkanlığına vermiş olduğu 15.9.1969 günlü dilekçesi ile Baromuz
Levhasına yazılmasını istemekle, 4553 sayılı staj dosyasında
bulunan evrakı incelendi:

1-Adigeçenin Türk olduğu
2-İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdiği,
3-Baromuz Hantıkası içinde konutu bulunduğu,
4-Avukatlıkla birleşmeyen bir hizmet veya iste çalışmadığı,
5-Baromuzda kayıtlı iki avukat tarafından tekuim edildiği,
1136 sayılı Avukatlık Kanununun geçici 7 nci maddesi hükümleri-
nin uygulanması gerekli bulunduğu 1 nci maddesinin a,b,c,e,f bentle-
rinde yazılı manevi vasıfları haiz bulunduğu anlaşılmıştır.

Avukatlık stajını Avukatlık Kanunu hükümleri dairesinde bi-
tirmiş ve 1 nci maddesinin e fıkrası gereğince staj belgesi aldığı
anlaşılmış ve bu suretle maddi vasıfları tamamen haiz bulunmuş olan
adigeçen **Türker ARSLAN** nın Avukat-
lık Kanununun 7 nci maddesine göre Baromuz levhasına yazılmasına ve
kararın onanmış eş örneğinin Adalet Bakanlığına gönderilmesine
Yönetim Kurulumuzun 18.9.1969 günlü oturumunda oybirliğiyle karar
verildi.

CXIV

Üye Kemal Anıl	Üye Uğur Kalafatoğlu	Üye Aydın Kazancı	Reis Ferruh Dereli
Üye Turgut Alparal	Üye Dündar Brendâğ	Üye Tuğrul Eliğin	Üye N. Mahir Altuğ

Üye Kayhan Selek	Üye Nezih Sanal	Üye M.Kemal Okvuran
---------------------	--------------------	------------------------

-2-

Yukarıda yazılı sebeblere ve rapor münderecasına göre
edigeçen stajyer **Türker ARSLAN**
stajın usul ve Kanun deiresinde tam olarak yaptığı anlaşılmış
ve sürenin usetlmesine lüzum görülmemiş olduğundan kendisine
kanunun 18 nci maddesi hükmüne tevfiakan staj belgesi verilmesi-
ne Yönetim Kurulumuzun 18.9.1969 günlü oturumunda oybir-
liğile karar verildi.

Uye
Kemal Anıl

Uye
Uğur Kalafatoğlu

Uye
Aydın Kazancı

Reis
Ferruh Baralı

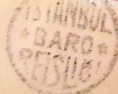
Uye
Turgut Alperal

Uye
Dündar Örendag

Uye
Tugrul Eliçin N. Mahir

Uye
Koyhan Selak

Uye
M.Kemal Okvuran Nezihi Sahal

CXV

İSTANBUL BAROSU
İdare Meclisi

Başkan : Ferruh Dereli

Üye Aydın Kazancı	Üye Turgut Alporal
Üye Şükrü Kalafatoğlu	Üye Nurettin Mahir Altuğ
Üye Kemal Anıl	Üye Nesihî Sanal
Üye Tuğrul Kılıçın	Üye M.Kemal Okvuran
Üye Dündar Krendağ	Üye Kayhan Selekt

İdare Meclisinin 5.9.1968 günlü toplantısında maddi ve manevi evsafı haiz olmasına binaen Staj Listesinin 4553 numarasına yazılmasına karar verilmiş olan **Türker Arslan**'ın 1136 sayılı Av.K.nun geçici 7 nci maddesi hükmünden yararlanmakta olduğu , dosyası, Kanunun 18 nci maddesi gereğince C.Savcılığında gönderilen 15.9.969 gün ve 968/7580 sayılı düşünce kağıdı, İdare Meclisi'nin 18.9.1969 günlü toplantısında incelenerek gereği düşünüldü:

İdare Meclisinin sözü geçen Staj listesine yazılma kararı 5.9.1968 gün ve 4399 sayılı yazı ile C.Savcılığına gönderilmiş ve sözü geçen makama 7.9.1968 gün ve 968/7580 sayılı karar yazısı ile itiraz edilmediği bildirilmiştir.

Adı geçen stajyer Baro Başkanlığından almış olduğu 7.9.1968 gün ve 4399 sayılı staj belgesi ile 7.9.1968 tarihinde mahkemeler nezdinde staja başlamış ve bu bildi 6.9.1969 tarihinde ikmal etmiştir.

Adı geçen **Türker Arslan** 14.3.1969 gün ve 4399 sayılı yazı ile Avukat **Kayhan Uraz** tarafından Barosuna gönderilip ve 14.3.1969 tarihinde staja başlıyarak 14.9.1969 tarihine kadar altı ay arası staj yaptığı ve 3499 sayılı kanunun 16 nci maddesi gereğince altı ay sürenin doldurulmuş olduğu onaylanmıştır.

Avukat **Kayhan Uraz** tarafından verilen 16.6.1969 günlü 1 nci üç aylık raporda stajyer **Türker Arslan** stajına muntazaman devamla kendisine verilen vazifeleri muvaffakiyetle tamamladığı ve 15.9.969 günlü 2 nci ve son 3 aylık raporda ise evvelki rapor münderecatı tekrar edilmekle beraber stajın başarı ile sona erdiği bildirilmektedir.

./.

Armağana can verenler

E-SPOR KAVRAMI, GELİŞİMİ, TARİHİ, TÜRLERİ VE ETKİLERİ

Av. Kazım Mert AÇIKGÖZ*

* Gençlik ve Spor Bakanlığı Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü

GİRİŞ

Spor kavramı insanlık tarihi kadar eskiye dayanmakta; bir aletle veya aletsiz şekilde avlanma ya dainsanın fiziki gücünü keşfederek gerçekleştirdiğibasit güreş faaliyetlerine kadar uzanmaktadır. İnsan gelişirken spor da gelişmiş, sporun farklı dalları ve alt dallarıoluşmuş, olimpiyat oyunları gibi çok uluslu organizasyonlara sahne olmuş, küreselleşen ve dijitalleşen dünyanın bir yansıması olarak sporun da elektronik faaliyet alanları oluşmuştur.

Dijitalleşme ilk olarak spora her yerden ve her an ulaşabilme imkânı getirmiştir. Teknolojinin giderek gelişmesiyle klasik spor müsabakaları gibi kazananı ve kaybedeni olan, fiziki performans gerektirmeyen,oyun konsolları ve diğer akıllı aletler vasıtasıyla oynanabilen çevrimiçi (online)video, sistem ve bilgisayar oyunları“e-spor” olarak adlandırılmıştır. E-spor görece yeni bir kavram ve yeni spor türü olsa da her çevrimiçi oyunun e-spor olarak algılanmaması, yeter koşullarının bilinmesi gerekmektedir. Profesyonel bir ligin varlığı, lisanslı oyuncular ve kulüpler, rekabet, çevrimiçi veya çevrimdışı izleyici, kolay ulaşım ve canlı müsabaka yayını gibi hususlar e-sporu diğer çevrimiçi oyunlardan ayırt edilmesini sağlamaktadır.¹

E-sporun tarihsel gelişimine bakıldığında gelişim sürecinin iki farklı dönemde incelenebileceği söylenebilir. Bunlardan ilki oyun salonları, ikincisi ise internet dönemi olarak ifade edilebilir.Oyun salonları bir döneme damga vurmuş olsa da bu salonlarda yer alan cihazlara 2000’li yılların başından itibaren ilgi azalmış, günümüz internet devrinde bu cihazlar yerlerini oyun konsollarına ve diğer platformlara bırakmıştır. Salonlardan internet kafelere ve akabinde evlere kadar uzanan bu serüven, şu an mobil cihazlar marifetiyle çevrimiçi olunabilen her yerden devam etmektedir. Bu alandaki çalışmaların giderek artması ve özellikle belli yaş gruplarınınine-spora yoğun ilgi göstermesi de bir takım sorunları ve düzenleme ihtiyaçlarını beraberinde getirmiştir.

E-sporun yaygınlaşması ve kitlelere hızlıca ulaşmasına istinaden bu sporun gerçek anlamda bir spor türü olup olmadığı, geleneksel spor dalları ile farklılıkları, bir spor dalı ise hangi türlerinin bulunduğu gibi konular

¹ KOCAÖMER Celal, Elektronik Spor Faaliyetlerinde Sponsorluğun Marka Değeri Üzerine Etkisi: League Of Legends Örneği, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2018, s.6

tartışılmaya başlanmıştır. Yine bir diğer önemli konu e-sporun ekonomik ve toplumsal yansımaları şeklinde tezahür etmiştir. E-sporu icracılarını, kamusal bakış açısıyla ulaşılabilecek genç nüfus, sermaye şirketleri içinse ürünlerini pazarlayabilecekleri bir kitle olarak değerlendirmek mümkündür. Buradan hareketle de tüm kişi, sermaye veya kurumların söz konusu hedef kitleye ulaşma amacı bulunduğu ve amaçlarını gerçekleştirmek için kendilerine özgü araçlar kullandıkları söylenebilecektir.

Kanun koyucular yasal düzenlemeler getirerek ve bu kapsamda spor federasyonu yapılarını oluşturarak bu alandaki gelişmelere ayak uydurmaya çalışırken, sermaye şirketleri sponsorluk, e-ticaret ve benzeri pazarlama teknikleri ile bu kitleye ulaşım sağlamaktadırlar. E-sporun pahalı olarak kabul edilebilecek oyun konsolları, cep telefonları ve bilgisayar sistemleri üzerinden icra edilebildiği düşünüldüğünde somut durumun ekonomik önemi daha da iyi anlaşılacaktır. Yine, e-spora ilgi duyanların çoğunlukla gençlerden oluşması, sosyallikten uzak vetoplumsal gerçeklereduyarsız olmakla itham edilen, popüler tabiriyle “Z kuşağı” olarak adlandırılan bu kitleye ulaşabilme imkânı vermesi, e-sporu daha da önemli bir konuma taşımaktadır. Burada dikkat çekilmesi gereken bir diğer nokta da sporun geçmişten beri süregelen tek yönlü halinden uzaklaşıp, çift taraflı bir iletişime geçiş yapmakta olduğunun farkına varılması gerekliliğidir.²

Çalışmamızda yukarıda belirtilen amaçlara uygun olarak, e-spor kavramına dair tanımlamalara yer verilecek, e-sporun tarihsel gelişimine ilişkin bilgilerden bahsedilecektir. Yine e-sporun bir spor dalı olup olmadığı ile geleneksel spor dallarına benzerlik veya farklılıklarına yönelik akademik tartışmalara değinilecek, e-spor türleri ve ülkemizde kurulan “Türkiye E-Spor Federasyonu” hakkında kısa bir bilgi verilecektir.

Öte yandan, e-sporun çalışmaya da konu edilen ekonomik boyutu, e-spora ilgi duyanların yaş aralığı ve bu yaş aralığında yer alan kitleye ulaşmada e-sporun rolü ve önemi irdelenecektir. Böylece, e-spor kavramından hareketle konunun farklı yansımalarının görülmesi, sporun sadece spor olmadığı klişesine “e-sporun da sadece e-spor olmadığı” açısından bakılması ve e-spor konusunda hafızalarda genel bir bilgi oluşturulması hedeflenmektedir.

² AKGÖL Oğuzcan, Spor Endüstrisi ve Dijitalleşme: Türkiye’de Esport Yapılanması Üzerine Bir İnceleme, TRT Akademi, C.4, S.8, 2019, s.208

1- E-SPOR KAVRAMI VE GELİŞİMİ

Elektronik spor (e-spor) genel olarak, sporun yeni formu olarak ifade edilen ve bilgisayar, konsol veya mobil platformlar üzerinden, çevrimiçi veya çevrimdışı, bireysel ve/veya takım olarak oynanan rekabetçi çok oyunculu, dijital oyunların çeşitli modlarıyla oynanan bir alan olarak tanımlanmaktadır.³

E-spor'a dair başka bir tanımlama ise elektronik bir cihaz vasıtasıyla çevrimiçi veya çevrimdışı ortamda gerek bireysel gerekse takım halinde katılım gösterilen her türlü aktivite şeklindedir. Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanan 2018 tarihli "E-Spor Raporu"nda e-spor, elektronik sporlar takımlar halinde ya da birey olarak, farklı içerik dallarında, refleks, el-göz koordinasyonu, hızlı karar verme, takım ve kaynak yönetimi gibi yeteneklerin ön plana çıktığı sanal rekabet formları olarak tanımlanmıştır.⁴Öte yandan, 2017 yılında ülkemizde yapılan "Dijital Dünyada E-Spor Çalıştayı" sonuç raporunda, "E-sporun tanımını ortaya koyma" ile ilgili yapılan çalışmalar sonucunda e-spor üzerine ortak bir tanımlamanın bulunmadığı belirtilmiştir.⁵

E-spor teriminin yazımı da tüm dünyada tartışılan bir konu olmuştur. Bu bağlamda, Amerikan "AssociatedPress" tarafından yayımlanan "AP Stylebook 2017"de kavram "esport" şeklinde ve kelimeler arasında tire işareti olmadan tanımlanmış⁶ bu tanımlama dünya genelinde yaygın kullanım etkisi göstermiştir. Buyazıda, esas kullanımın "espor" şeklinde yapılmasının daha doğru olduğu, bir organizasyon veya etkinliğin biçimsel ismi şeklinde kullanılacak ise "eSpor veya e-Spor" formatlarının uygun düşeceği ifade edilmiştir. Öte yandan ülkemizde gerek akademik çalışmalarda gerekse resmi kurumlar tarafından "e-spor" kullanımının tercih edildiği görülmektedir. Nitekim çalışmanın bütününde de bu yazım tercih edilmiştir.

³ BilgiTeknolojileri ve İletişimKurumu, UluslararasıÇocuk ve Bilgi Güvenliği EtkinlikleriÇocukDijitalOyunÇalıştayları, DijitalDünyadaRekabet, E-Spor ve ToplulukYönetimiÇalıştayıSonuçRaporu, 2017

⁴ Gençlik ve SporBakanlığı, GençlikAraştırmaları Haber Bülteni E-SporRaporu, 2018, S.5

⁵ BilgiTeknolojileri ve İletişimKurumu, UluslararasıÇocuk ve Bilgi Güvenliği EtkinlikleriÇocukDijitalOyunÇalıştayları, DijitalDünyada E-SporÇalıştayıSonuçRaporu, 2017

⁶ DarcyKieran. (2017, 6 Temmuz). WhytheAssociatedPressStylebookwentwithesports, not eSports. Erişim:http://www.espn.com/esports/story/_/id/19860473/why-associated-press-stylebook-went-esports-not-esports

E-sporun bir spor dalı olarak kabul edilip edilmemesi ülkelere göre farklılık göstermektedir. E-spor, spor mudur yoksa değil midir? sorusuna verilecek cevabı bulabilmek için farklı yerlerdeki yaklaşımların ve uluslararası kuruluşların değerlendirmeleri önem arz etmektedir. Şöyle ki e-spor genel olarak; spor, oyun veya zekâ sporu olarak sınıflandırılmaktadır. Yine ülke yapıları ve mevzuatına göre farklılık göstererek “Gençlik, Spor, Eğitim veya Kültür Bakanlıkları” alanında değerlendirilmektedir.⁷ İngiltere’de e-spor; satranç ve briç gibi bir zekâ oyunu şeklinde ifade edilmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde e-spor oyuncuları resmi atlet olarak kabul etmektedir. Yine ABD’de e-spor alanında yasal bir düzenleme bulunmadığı ancak e-spor oyuncularına, profesyonel spor takımlarında oynayan oyunculara verilen “P1 vizesi” verildiği ifade edilmektedir.⁸

E-spor’un bir spor dalı olarak dikkate alınması için bazı unsurlar içermesi gerekmektedir. Bunlar; rekabet, takım, taraftar, salon (sportif tabiri ile tesis), ürün ve benzeri diğer unsurlardır. Söz konusu unsurları uhdesinde barındıran bir faaliyet ancak spor olarak adlandırılabilir. Tartışmalar bir yana, sporun unsurları olarak kabul edilen bu hususlara bakıldığında e-sporun bunları haiz olduğu ve kanaatimizce bir spor dalı olarak nitelendirilmesinin mümkün olduğu söylenebilir.

Kavramsal olarak bir spor dalı olarak kabul edilse dahi e-spor gelişimini sürdürmek için oyuncuların, izleyicilerin, takımların, medyanın, markaların, organizatörlerinin ve yapımcıların ilgisini ve desteğini kazanmak durumundadır.⁹

2018 Kış Oyunları öncesinde, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) desteği ile Intel Extreme Masters tarafından bir e-spor turnuvası, daha doğru kullanımla bir e-spor gösterisi yapılmıştır. Uluslararası E-Spor Federasyonu (IeSF), şu anda sadece Asya Olimpiyat Konseyi tarafından tanınmaktadır. İlk kez 2022 Asya Oyunları’nda madalya kapsamında bir oyun olarak icra edilmesi planlanmaktadır. Geleneksel aşamada e-spor Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından tanınmamaktadır.

⁷ Esports: The world of competitive gaming an overview, Erişim: <http://www.britishesports.org/assets/WhatisesportsPDFOCT17V2pdf1.pdf>

⁸ ESENDAL Nihan, Espor ve Espor İlişkin Uyuşmazlıklarda Spor Tahkim Mahkemesi’nin Yetkisi, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C.2, S.2, 2020, s.71

⁹ KOCAÖMER, s.9

Öte yandan, ülkemiz de dâhil olmak üzere kırktan fazla ülkede ulusal e-spor federasyonu bulunmaktadır. Bazı ülkelerde e-spor alanında kurulmuş dernek veya diğer sivil toplum örgütleri ulusal bakanlıklar tarafından tanınmaktadır. E-sporun aldığı şuan ki mesafede çok sayıda sporcunun ve çevrimiçi izleyicinin katılım sağladığı uluslararası organizasyonlar düzenlenmekte, ülkeler bu organizasyonlara milli takımları ile katılmaktadır.

Türkiye E-Spor Federasyonu, kısa adıyla TEFED ise belirli aşamalar geçildikten sonra kurulmuştur. 2013 yılında Türkiye Gelişmekte Olan Spor Branşları Federasyonu'na bağlı bir branş iken döneminde yürürlükte bulunan mevzuat uyarınca, Merkez Danışma Kurulu'nun 22 Mart 2018 tarihli kararını müteakip, 24 Nisan 2018 tarihli ve 277144 sayılı Makam Oluru kapsamında bünye federasyonu olarak teşekkül ettirilmiştir. Federasyonun mevcut yapısının bir spor federasyonu olduğu, ancak bu federasyonun Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı bir yapıda bulunduğu, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu Ek 9 uncu maddesi uyarınca “bağımsız spor federasyonu” olmadığı hususunun belirtilmesi gerekmektedir.

TEFED ile çoğu ülkeden önce e-sporun federasyon yapısına kavuşturulduğu ve ülkemizin bu konuda öncüler arasında yerini aldığı söylenebilecektir. Yine TEFED'in teşekkülü ve ilk seçiminin ardından yönetsel işlemlerin tamamlandığı, “Antrenör Eğitim”, “Sporcu Lisans, Vize ve Transfer”, “Hakem” ve “Özel E-Spor Salonları ve Yeterlilik Belgesi” talimatları gibi birçok talimatının yayımlandığı görülmektedir.

2- E-SPOR TARİHİ

E-spor tarihinden kısa olarak bahsedilmiş ve e-spor tarihinin genel olarak iki dönemde incelendiği, bunların oyun salonları ve internet dönemi olduğu belirtilmiş ise de bu bölümde daha somut dönemler halinde e-sporun tarihsel gelişimi ele alınmaktadır.

a- 1972 - 1989 Dönemi

E-spor kavramının temelinde rekabetçi oyunculuk bulunmakla, bu rekabet anlayışı ve arayışı video oyunlarının çıktığı ilk günden bu yana varlığını sürdürmektedir. “Arcade dönemi” olarak da adlandırılan bu dönemki arcadeoyun makinesine verilen isim olup, bilinen ilk video oyununun 1972 yılında “Spacewar” yarışması ile başladığı kabul görmektedir.¹⁰

¹⁰ KOCAÖMER, s.12

İlk video oyun turnuvasının ise 1980 yılında “Atari” tarafından düzenlenen “Space Invaders” olarak kabul edilmektedir. Bu turnuvaya ABD’den on binden fazla kişinin katıldığı, yoğun rağbetin ardından bu alanda hizmet veren şirketlerin video oyun sektörünün öncüleri olduğu ve e-sporun temellerini attıkları belirtilmektedir. Bu şirketlerden bazıları günümüzde de varlığını sürdürmekte olup e-spor piyasasına yön vermede devam etmektedir. Farklı sürüm cihazlar ve bunlara uygun oyunlara talep gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle de iki firmanın üretimini yaptığı oyun konsolları ve bunlar için üretilen oyunlar sıklıkla takip edilmektedir.

b- 1990 - 1999 Dönemi

1990’lı yıllar bilgisayar oyunlarının yükseliş dönemi olmakla birlikte özellikle de internetin gelişimi ile birlikte gerçek anlamda e-spor mücadeleleri yapılmaya başlanmıştır. İnternet döneminin başlangıcı olarak kabul edilen bu dönem etkilerini günümüze kadar sürdürmüştür.

1997 yılında iki bin katılımcı ile düzenlenen “Quake” turnuvası ilk e-spor etkinliği olarak kabul edilmektedir. Bu dönemin sonuna doğru birçok strateji oyununun e-spor’a giriş yaptığı görülmektedir. Yine bu dönemde yerel ağ bağlantılarının gelişmesi oyuncuların makineye karşı değil oyuncunun oyuncuya karşı mücadelesinin yaygınlaşmasında önemli bir rol oynamıştır.

c- 2000 ve Sonrası

2000’li yılların başından itibaren, dönemin moda tabiri ile milenyumla birlikte, dijital sistemler, sosyal medya, yayın platformları gibi hızına yetişmekte halen zorlandığımız teknolojik gelişmeler e-spor’da da etkisini göstermiştir. Bilgisayar ve tabletlerin temel ihtiyaç halini aldığı, hemen hemen her kesimde akıllı cep telefonlarının bulunduğu ve internete ulaşımın görece kolaylaştığı bu dönemde e-spor da kendine düşen payı almıştır. İnternetin ortaya çıkışı e-spor’u yaygınlaştırırken, fiber optik altyapılarla yüksek hızda internet erişiminin sağlanması çevrimiçi oyunlara duyulan ilgiyi katbekat artırmıştır. İnternet kafelerden akıllı cep telefonlarına ve son sürüm oyun konsollarına çevrilen bu dönemde yaşanan hızlı gelişim ve dönüşüm devam etmektedir.

E-spor, bugün yarım milyar izleyicisi ve milyonlarca dolarlık geliri ile kendi yapısını oluşturmuştur. Ulusal televizyon kanalları bazı e-spor turnuvalarını canlı olarak yayınlamaya başlarken, e-spor endüstrisine olan ilgi de giderek yoğunlaşmaktadır. Geline aşamada, özellikle de köklü spor kulüpleri, gelişmelere ayak uydurma adına bünyelerinde e-spor branşları açmakta, alt yapılarını güçlendirmeye çalışmaktadırlar.

3- E-SPOR TÜRLERİ

E-spor'un türleri konusunda farklı kaynaklarda farklı türlere yer verilse de tüm dünyada genel kabul görene-spor türleri, sportif kavramlarıyla birlikte altı şekilde sınıflandırılmaktadır. Öte yandan, Türkiye E-Spor Federasyonu resmi internet sitesinde yedinci bir branşa yer verildiğinden, söz konusu bu branş dahil olmak üzere toplam yedi e-spor türüne ilişkin bilgiye yer verilmektedir.¹¹

a- MOBA (Massively Online Battle Arena-Çevrimiçi Çok Oyunculu Savaş Alanı)

Bu oyun türünde genellikle beş kişiden oluşan iki rakip takımın, üç anayoldan oluşan bir harita üzerinde birbirlerinin enerji kaynaklarını yok etmeye çalıştığı görülmektedir. Çevrimiçi çok oyunculu savaş arenasının kısaltması olan MOBA, en popüler oyun türlerinden biri olup kategorisi içerisinde en çok oyun barından türdür. Bu türde hem e-spor oyuncusu hem de izleyici sayısı çoktur. Bu oyunda her oyuncu bir kahramanı veya şampiyonu kontrol eder. Gerçek zamanlı strateji oyunları ve rol yapma oyunlarından özellikler taşır. Oyunun genelamacı rakip takımın merkezini yok ederek galip gelmektir.

b- FPS (First Person Shot - Birinci Kişi Atış Oyunları)

Oyuncu, dijital oyun ortamınısanal karakterin gözünden görmektedir. Refleks, hızlı karar verme, takım yönetimi gibi özellikler bu türdeki oyunlarda başarı için gereklidir. Bu oyun türündeki amaç değişik silah, bıçak ve bomba gibi araçlarla rakibi saf dışı bırakmaktır. Rakibi saf dışı bırakırken görevler yapmak veya en son sağ kalan kişi olmak gibi amaçlar mevcuttur.

¹¹ <http://tesfed.gov.tr/Sayfalar/3085/3081/BATTLE%20ROYALE.aspx>

c- RTS (Real Time Strategy - Gerçek Zamanlı Strateji)

Bu türdeki oyunlarda oyuncu içindeki kaynakları doğru şekilde yöneterek bir ordu kurar ve rakibin ordularını alt etmeye çalışır. Gerçek zamanlı strateji oyunları birbir oynanır ve oyun oynanırken kuş bakışı bir görüntü vardır. Bu türde bir ülke veya bir ırk yönetilir. Genellikle kaynaklar aktif bir şekilde yönetilerek, rakipten daha güçlü olmaya çalışır. Binalar inşa edilir, silahlar geliştirilir, askerler üretilir. Karşıdaki kişinin yaptığı hamlelere göre hamleler geliştirmek önemlidir. Stratejik unsurlar barındırması açısından satranç oyununa benzetilebilir fakat daha gelişmiş olduğu söylenebilecektir.

d- Fighter (Dövüş)

Oyuncu belli bir dövüş disiplini temsil eden, seçtiği sanalkarakterler ile diğer oyuncuların seçtiği dijital karaktere üstün gelmeye çalışır. Yaygın olarak bir oyuncuya karşı bir oyuncu şeklinde oynanır. Genellikle birbir oynanır ve üçüncü kişi gözünden oyuna bakılır. Her oyuncu bir dövüşçüyü kontrol eder ve belirli bir süre dahilinde karşı oyuncunun canını azaltarak onu mağlup etmeyi amaçlar. Çoğunlukla oyun konsollarına ait platformlarda oynanır.

e- Sports (Spor)

Geleneksel spor dallarının (futbol, basketbol, voleybol vb.) sanal ortama uyarlanmış halleridir. Bu spor türlerinin kuralları genellikle bu oyunlarda da geçerlidir. Gerçek hayatta bu spor dallarını takip eden kişilerin çok fazla olması, bu türün popüler olmasına sebep olmuştur. Her oyun platformunda bu tür oyunları görmek mümkündür.

f- MMORPG (Massively Multiplayer Online RolePlaying Game – Çok Katılımcılı Çevrimiçi Rol Yapma Oyunu)

Bu oyun türü, herhangi bir sunucuya bağlanarak oynanan rol yapma oyunları olarak ifade edilebilir. MMORPG'lerde oyuncuların seçtikleri ya da oluşturdukları karakterler fantezi ürünüdür ve oyuncuların oyundaki ırkları ve diğer kimlik bilgileri bazı istisnalar dışında gerçeği yansıtmaz. Karakterin kontrolü tamamen oyuncuya ait olup oyuncular oyuna giriş yaptıktan sonra genellikle belirli gruplara veya kabilelere üye olarak, oyun evrenini keşfetmeye başlarlar.

g- Battle Royal (Ölüm Oyunu/Büyük Kavga)

Bu oyun türü genel manada hayatta kalma oyunu olarak adlandırılabilir. Bir alanda belirli sayıda düşman bulunur ve hayatta kalmaya çalışılır. Gerekliğinde saldırı, gerekliğinde saklanma stratejisi uygulanır. Kısaca oyun haritasında canlı kalabilen son kişi olmayı hedefleyen bir oyun modudur.

4- E-SPORUN ETKİLERİ

E-spor tarihi yüzyıllar ötesine uzanmasa da eski denilecek seviyede bir geçmişe sahiptir. Dünyada da son yıllarda çok fazla konuşulmaya başlayan, teknolojik gelişmelerle birlikte hızla gelişen bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. E-spor'un spor olup olmadığı konusunda henüz bir fikir birliğine dahi varılamamışken, aileler tarafından bu sporun anlaşıl-maması gayet normaldir ve tüm paydaşların doğru şekilde bilgilendiril-mesi önemli bir konudur.

Tüm spor dalları kendi içinde fayda ve zarar olarak nitelendirilebilecek unsurları barındırmaktadır. Dünyanın en popüler sporu olan futbol, dünyanın en tehlikeli sporları içinde yer almaktadır. Yine boks, güreş, halter gibi sporların faydaları, zararları ve tehlikeleri bulunmaktadır. Bu kapsamda değerlendirildiğinde, e-spor da iyi birdurumda bulunmamaktadır. Fayda ve zararların konuşulmasına başlanmadan, bu spor dalına karşı oluşmuş direncin ve önyargıların kırılması gerekmektedir.

Ülkemiz mobil cihaz, bilgisayar ve oyun konsolu kullanımında ve hatta kullanıma başlama yaşında dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. Yine, bilgisayar başında vakit geçirme konusundayapılan araştırmalardan alınan son verilere göredünyada üçüncü sırada yer almaktadır.¹²

E-spor konusundaki en önemli önyargı, bu alanın salt bilgisayar oyunu olarak algılanması ve boşa geçirilen zaman olarak görülmesidir. Daha bilinçli bir bakış açısıyla da obezite tehlikesi, hareketsiz yaşam, sosyal gelişimde bozukluk ve oyun bağımlılığı gibi diğer önyargılar olarak sıralanabilir. Daha önce de belirtildiği üzere her spor dalınınoyuncuları için faydaları ve zararları bulunmaktadır. Bir spor dalına özgü genelleme yapılarak tamamıyla zararlıdır çıkarımında bulunulması bilimsel açıdan

¹² <https://www.webtekno.com/internette-en-cok-zaman-harcayan-ulkeler-belli-oldu-turkiye-kacinci-sirada-h62436.html>

uygun düşmeyecektir. Her spor dalının icrasının altında; sportif bir yaşam, vakit geçirme, eğlenme, sosyalleşme, amatör veya profesyonel sporcu olma gibi nedenler bulunmaktadır.

E-spor'un doğru anlaşılması, bu spora karşı önyargıların neler olduğu, olumlu ve olumsuz etkileribü alandayapılmış en kapsamlı çalışmalardan biri olan ve Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yayınlanan "E-Spor Raporu"nda ele alınmıştır.¹³ Söz konusu rapordan hareketle e-sporun olumlu ve olumsuz etkilerine aşağıdaki şekilde ifade etmek mümkündür.

E-sporun olumlu etkileri;

- Eğitim materyali olarak kullanılması
- Yabancı dil öğrenimine ve gelişimine katkı sağlaması
- Strateji geliştirme ve hızlı karar verebilme becerisi geliştirilmesi
- El-göz-zihin koordinasyonunu sağlamaya katkı sunması
- Motor becerilerin gelişimine katkı sunması
- Motivasyon ve serbest zaman aracı olarak kullanılması
- Fizyolojik kekemelik, sosyal fobi gibi tıbbi hastalıklarda tedavi amaçlı kullanılması
- Teknolojik bilgi ve becerinin artması

E-sporun olumsuz etkileri;

- Dil gelişiminde aksamalara ve gelişim geriliğine sebep olması
- Zaman israfına ve erteleme davranışının yerleşmesine sebep olması
- Duygu kontrollerinde zorluk yaşama ve kişilik bozuklukları
- Asosyalleşme ve aile içi iletişimi azaltması
- Sanal ile gerçeklik arasındaki farkı ayırt etmede güçlük
- Şiddet unsurları içerebilmesi nedeniyle saldırgan duygu, düşünce ve davranışların gelişmesine sebep olması
- Ders çalışma, kitap okuma ve fiziksel aktivitelere katılma zamanlarını azaltması sebebiyle akademik ve kişisel başarıyı olumsuz etkilemesi

¹³ Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Araştırmaları Haber Bülteni E-Spor Raporu, 2018, S.5

- Bağımlılık, obezite ve dikkat bozukluğu gibi sağlık problemlerine sebep olması
- Kötü dil gelişimi
- Çocukların çevrimiçi tehditlere açık hale gelmesi

Son dönemde yayımlanan raporlar incelendiğinde dijital oyunların hem olumlu hem de olumsuz yönlerine atıfta bulunduğu görülmektedir. Daha önce hep olumsuz yönleriyle ele alınan dijital oyunların olumlu yönlerinin dikkate alınması ve e-spor olarak değerlendirmeler yapılması bu alanda önemli bir ayırım noktasını oluşturmaktadır.¹⁴

SONUÇ

Tüm dünyada spor bir endüstri halini almış, sadece fiziksel hatta zihinsel bir aktivite olmanın çok ötesine geçmiştir. Yaşlı genç, kadın erkek, her kesimin ilgi alanına giren, amatör sporcuların hedefi, profesyonel sporcuların gösteri yeri olan, Dünya Kupası ve Olimpiyat Oyunları gibi dev organizasyonların yapılması ve müsabakaların oynanması merakla beklemektedir. İşte bu dev organizasyonlarda yakalan az seyirci sayıları, sosyal ve ekonomik hareketlilik, teknoloji kullanımı ve iletişim imkânları günümüzde yılın her günü ve her saatinde çevrimiçi veya çevrimdışı şekilde e-spor oyunları ile yakalanabilmektedir. Sportif tabiri ile spor dalına duyulan ilginin artması, sermaye tabiriyle sektörün çok hızlı büyümesi ve daha da büyüyecek olması, bu alandaki düzenleme ihtiyacını ve sosyo-ekonomik hareketliliği beraberinde getirmiştir.

E-spor her geçen daha da büyürken birçok aktörün burada rol üstlenmesi, kamusal ve sektörel faaliyetler de aynı oranda artış gösterecektir. Teknolojik yenilikler baş döndürücü bir hızda ilerlerken ve e-spora gösterilen rağbet giderek artarken hukuki alt yapıların da sağlam bir zemine kavuşması sağlanmalıdır. Bu açıdan bakıldığında, gerek kamusal yönüyle önem arz eden gerekse ticaret şirketleri açısından hedef konumunda bulunan ve çoğunlukla gençlerden oluşan e-spor oyuncularının her türlü tehlikeye karşı korunması önemli bir konudur. Ailelerin e-spor konusunda doğru şekilde bilgilendirilmesi ve bu alandaki mevzuat düzenlemelerinin gecikmesizin uygulamaya konulması gerekmektedir. Ül-

¹⁴ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Dijital Oyunlar İçin Çocuk ve Aile Rehberliği Çalıştayı Sonuç Raporu, 2017.

kemiz açısından bakıldığında, e-spora ilişkin federasyon yapılanmasının tamamlanması ve alt düzenleyici işlemlerle hukuki güncelliğin yakalanması önemli bir ayrıntıdır.

Sporun doğası gereği rekabetçi olduğu, amatör veya profesyonel icrası fark etmeksizin bir hedefi bulunduğu gerçeğinden hareketle, e-sporun da olumlu veya olumsuz yönlerinin farkında olarak ve dünyanın gerisinde kalmadan bu alanın takip edilmesi, genç nüfusumuzun iyi yönlendirilmesi gerekmektedir. Gelişen teknolojiye ayak uydurmanın son model akıllı telefonları cebimizde taşıma olmadığını anlamak, her konuda olduğu gibi iyi veya kötü yansımaları birlikte değerlendirmek, sosyal medyadan edinilen ve kaynağı belli olmayan eksik bilgilere güvenmek yerine kaynağından sağlıklı bilgiye ulaşmak, gerek bu çalışmanın konusu olan e-sporu gerekse benzer konuları değerlendirmemize yardımcı olacaktır.

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Dijital Oyunlar İçin Çocuk ve Aile Rehberliği Çalışmayı Sonuç Raporu, 2017.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Uluslararası Çocuk ve Bilgi Güvenliği Etkinlikleri Çocuk Dijital Oyun Çalıştayları, Dijital Dünyada Rekabet, E-Spor ve Topluluk Yönetimi Çalışmayı Sonuç Raporu, 2017.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Uluslararası Çocuk ve Bilgi Güvenliği Etkinlikleri Çocuk Dijital Oyun Çalıştayları, Dijital Dünyada E-Spor Çalışmayı Sonuç Raporu, 2017.

Celal KOCAÖMER, Elektronik Spor Faaliyetlerinde Sponsorluğun Marka Değeri Üzerine Etkisi: League Of Legends Örneği, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2018.

DarcyKieran.WhytheAssociatedPressStylebookwentwiththesports, not eSports, <http://www.espn.com>, 2017.

Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Araştırmaları Haber Bülteni E-Spor Raporu, 2018, S.5

Nihan ESENDAL, Espor ve Espor İlişkin Uyuşmazlıklarda Spor Tahkim Mahkemesi'nin Yetkisi, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C.2, S.2, 2020.

Oğuzcan AKGÖL, Spor Endüstrisi ve Dijitalleşme: Türkiye'de Espor Yapılanması Üzerine Bir İnceleme, TRT Akademi, C.4, S.8, 2019.

Orhan EFE, Özenç ve Nazlı Deniz ÖZ, “E-Spor ve Hukuki Durumu”, Av. Hasan Güneş Atabay Armağanı, TBB Yayınları, Ankara, 2020.

<https://yayinlar.gsb.gov.tr/>

<http://tesfed.gov.tr/>

<https://pbs.twimg.com/media/DVDBsUAW4AEzFjp.jpg:large>

<http://www.britishesports.org/assets/Whatisesports-PDFOCT17V2pdf1.pdf>

<http://dijitalsporlar.com/makaleler/dunyada-espor>

<http://www.britishesports.org/assets/BritishEsportsInfographicAge-RatingGuidepdf.pdf>

<http://cocukvebilgiguvenligihaftasi.com/>

<http://www.britishesports.org/assets/BritishEsportsInfographicBenefitsofEsportspdf.pdf>

<https://blog.starters.co/the-2017-esports-ecosystem-explained-in-one-chart-ef6fc48b779e>

<http://resources.newzoo.com/2018-global-esports-market-report-light>

<https://www.esportsearnings.com/>

<https://esc.watch/tournaments/lol/2017-world-championship>

<https://www.superdataresearch.com/>

SPORCU VE HAKEM ÜCRETLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİNDE “YENİ NORMAL”

Av. Dr. Serkan AĞAR*

---

* Ankara Barosu

I. KAPSAM

Sporculara ve hakemlere yapılan ödemelerin ne şekilde vergilendirileceği 7194 sayılı Kanunla¹ 193 sayılı GVK’da yapılan kapsamlı değişiklikler çerçevesinde yeni bir boyut kazanmıştır. Önemli değişiklikler içeren bu durumu, içinde bulunduğumuz “pandemi” jargonu ile “yeni normal” olarak nitelendirebiliriz.

Bir sporcunun, gerçekleştirdiği spor faaliyeti karşılığında maddi bir menfaat beklemesi doğaldır. Özellikle profesyonel bir sporcu, ifa ettiği spor faaliyeti karşılığında bir gelir elde eder. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun (GVK) 61. maddesinin (6) numaralı bendine göre, sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatlerin tümü “*ücret*” olarak kabul edilir.

Herhangi bir spor faaliyetinde bulunan ve bundan gelir elde eden bir sporcu, kural olarak, gelir vergisi mükellefi olmalıdır. 193 sayılı GVK’da ücret bakımından profesyonel ve amatör sporcular arasında herhangi bir ayrıma gidilmediğinden, ifa ettiği spor faaliyeti sonucunda gelir elde eden bir sporcu, profesyonel veya amatör olup olmadığına bakılmaksızın, gelir vergisi mükellefi sayılır.

193 sayılı GVK’nın 7/3-a maddesine göre, dar mükellefiyete² tâbi kimseler bakımından (spor faaliyetinden elde edilen) ücretlerde, hizmetin (spor faaliyetinin) Türkiye’de ifa edilmiş/ edilmekte olması veya Türkiye’de değerlendirilmesi gerekir. 193 sayılı GVK’nın 7/son maddesine göre “*değerlendirme*”den maksat; ödemenin Türkiye’de yapılması veya ödeme yabancı ülkede yapılmışsa Türkiye’de ödeyenin veya nam ve hesabına ödeme yapılanın hesaplarına intikal ettirilmesi veya kârından ayrılmasıdır. Buna göre, spor faaliyetinden elde edilen gelirin (ücretin) Türkiye’de elde edilmesi ve Türkiye’de vergilendirilmesi için sayılan şartlardan birinin tahakkuku yeterlidir. Bir başka anlatımla, “*dar mükellef*” olarak nitelenen gerçek kişiler, Türkiye’de elde ettikleri gelir (ücret) için vergilendirilir. Tam mükellefiyette ise, Türkiye içinde veya dışında elde edilen gelirin tümü vergiye tâbidir. Ancak 193 sayılı GVK’nın 123/1

¹ RG, 07/12/2019.

² “Dar mükellefiyet”, bir ülkede yerleşik olmayan kişi ve kurumların o ülkede elde ettikleri kazanç ve iratlar nedeniyle vergi mükellefi olmasıdır. Türkiye’de yerleşik olmayan gerçek kişiler, Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratlardan dolayı dar mükellef olarak vergilendirilir. Dar mükellef gerçek kişiler, sadece Türkiye’de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilir; yabancı ülkelerde elde ettikleri kazanç ve iratlarını Türkiye’de beyan etmezler.

maddesine göre, tam mükellefiyete tâbi mükelleflerin yabancı ülkelerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye’de tarh edilen gelir vergisinin yabancı ülkelerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir.

193 sayılı GVK’nın 4. maddesinde sayılan özellikleri taşıyan sporcular, “tam mükellefiyet” esasına göre vergilendirilir. Buna göre; yerleşim yeri Türkiye’de bulunan veya Türkiye’de bir takvim yılı içinde devamlı surette altı aydan fazla oturan sporcular tam mükellefiyete tâbi olup, Türkiye içinde ve dışında elde ettiği gelirlerin tümü üzerinden vergilendirilir. Mükellefiyette yerleşme esasının geçerli olduğu durumlarda gerçek kişilerin uyruğu önemli değildir.³

Türk vatandaşı sporcuların yurtdışında spor faaliyetinde bulunmaları mümkündür. Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşı sporcuların spor faaliyetinden dolayı elde ettikleri gelir (ücret), Türkiye’de elde edilmiş sayılmayacağından, bu durumda herhangi bir vergilendirme yapılmaz. Yabancı uyruklu sporcular ise, Türkiye’de yerleşmiş olmaları veya bir takvim yılı içinde devamlı surette altı aydan fazla bir süre Türkiye’de oturmaları halinde, elde ettikleri gelirler yönünden tam mükellef sayılırlar ve Türkiye’de yerleşik bir Türk vatandaşı gibi vergilendirilirler.

193 sayılı GVK’nun 4. maddesinde sayılan şartları taşımayan yabancı uyruklu sporcular ise spor faaliyetinden ötürü Türkiye’de gelir elde etmeleri halinde dar mükellef kabul edilmek suretiyle sadece Türkiye’de elde ettikleri gelirleri kapsamında vergilendirilir.

7194 sayılı Kanununun 21. maddesi ile 193 sayılı GVK’nın Geçici 72/1 maddesinde yer alan “**31/12/2019**” ibaresi “**31/12/2023**” şeklinde, fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan “**% 15**” ibaresi ise “**%20**” şeklinde ve ikinci fıkrası “(2) *Bu ödemeler üzerinden 94 üncü madde kapsamında ayrıca tevkifat yapılmaz. Bu madde kapsamındaki gelirler toplamının, 103 üncü maddede yazılı tarifenin dördüncü diliminde yer alan tutarı aşması hâlinde, bu gelirler yıllık beyannameyle beyan edilir. Yıllık beyanname verilmesi durumunda, beyan edilen bu gelirler üzerinden hesaplanan gelir vergisinden, tevkifat yapmakla sorumlu olanlarca vergi dairesine ödenmiş olması şartıyla, bu Kanuna göre kesilen vergiler mahsup edilir.*” şeklinde değiştirilmiştir.

³ Özbalcı, Yılmaz: Gelir Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, Ankara, Nisan, 2007, s. 89.

7194 sayılı Kanununun 22. maddesi ile 193 sayılı GVK'na eklenen Geçici 91. maddenin (3) numaralı fıkrasında, "72 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde ve ikinci fıkrasında bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikler, 1/11/2019 tarihinden önce akdedilerek geçerlilik kazanmış sporcu sözleşmeleri kapsamında yapılan ücret ödemelerine uygulanmaz. Daha önceki sözleşmeler kapsamında yapılan ücret ödemeleri için geçici 72 nci maddenin değişiklik öncesi hükümleri uygulanır. 1/11/2019 tarihinden önceki sözleşmelere ilişkin olarak 1/11/2019 tarihinden sonra yapılan süre uzatımı ve ücreti etkileyen değişiklikler bu kapsamda değildir." hükmüne yer verilmiştir.

II. SPORCULARA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNDE TEVKİFAT UYGULAMASI

Sporculara yapılan transfer ödemelerinin bir defada yerine getirilmesi istisna olup, çoğu zaman ödemeler sözleşme süresine yayılmak suretiyle garanti para, maç başına ücret, şampiyonluk kazanılması halinde ek transfer ücreti vb. isimler altında belirli aralıklarla yapılır.⁴

193 sayılı GVK'nda sporcuların elde ettikleri gelirin ne zaman elde edilmiş sayılacağı, bir diğer anlatımla vergiyi doğuran olayın ne zaman gerçekleştiği konusunda herhangi bir belirleme yapılmamıştır. 193 sayılı GVK, gelirin elde edilmesini her bir kazanç ve irat türü için farklı belirlemiştir. Gelirin ekonomik tasarruf (elde eden kişinin emrinde hazır bulunması) imkânı doğmadıkça, gelir elde edilmiş sayılmaz. Hukuki tasarrufun (gelirin sahibi tarafından talep edilebilir olması) gerçekleştiği anda ekonomik tasarrufun da meydana geldiği kabul edilir.⁵

193 sayılı GVK'na göre gerçek ücretin vergilendirilmesinde geçerli olan bütün kurallar futbolcuların gelirleri içinde geçerlidir. Buradaki tek farklılık, vergi idaresinin gerçek ücreti artan oranlı gelir vergisi tarifesine göre vergilendirmesine rağmen futbolcu gelirlerini sabit oranlı tarife tabi tutmasıdır.⁶

4857 sayılı İş Kanunu'nun 4/g maddesi uyarınca 4857 sayılı İş Kanunu sporcular hakkında uygulanmaz. Ancak bu istisna, sadece profes-

⁴ Dorukkaya, Şakir, Kıratlı, Aydın, Ebiçlioğlu, Fatih Kemal: Türkiye'de Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi, Halka Açılması, Finansmanı ve Vergileme, İstanbul, 1998, s. 81.

⁵ Özbacı:a.g.e., s. 511-512.

⁶ Öz, Ersan, Akçay, Fatih: Futbolcuların Özelinde Sporcuların Vergilendirilmesi, Vergi Sorunları Dergisi, S. 300, s. 47.

yonel sporcular için geçerli olup, amatör sporcular 4857 sayılı İş Kanunu kapsamındadır. Yine, doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyu spor yapması için hazırlayan antrenör ile görevi daha çok direktif vermek olan ve takımı başarıya ulaştırma görevi de bulunan teknik direktörün sporcu sayılmaması ve 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında bir işçi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu kapsamda antrenör, teknik direktör, idareci veya masör ile işveren kulüpler arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görülmesi gerekir.⁷ Diğer yandan, profesyonel sporcuların 4857 sayılı İş Kanunu kapsamı dışında olması, bunlar hakkında 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun uygulanmasını engellemez. Profesyonel sporcular da, eskidenberi, “sigortalı” kabul edilir.

193 sayılı GVK'nın 61/1 maddesine göre ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir. Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka isimler altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması onun “ücret” niteliğini değiştirmez.

Aynı maddenin (6) numaralı bendine göre, sporculara transfer ücreti veya sair isimlerle yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler de “*ücret*” olarak sayılmıştır.

Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatının (2016) 21. Maddesine göre, ücret, sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve futbolcuya aylık asgari ücret tutarının altında olmamak kaydıyla ödenen tutardır.

Özellikle futbol kulüpleri, takım kadrolarını yeni sezonda takviye etmek veya yenilemek gibi amaçlarla transfer yaptıkları gibi, taraftarlarını statlara veya ekranbaşına çekerek gelirlerini artırmak için yüksek meblağlara mâlolan transferler yapar.⁸

Kamu idare ve müesseseleri, iktisadî kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, iş ortaklıkları, dernekler, vakıflar, dernek ve vakıf-

⁷ Yargıtay (22). Hukuk Dairesi, 09/12/2013, E: 2013/35215, K: 2013/28615.

⁸ Ağar, Serkan: Sporun Vergilendirilmesi, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Atilla Elmas” Armağanı, Ankara, 2012, s. 44.

ların iktisadî işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, ziraî kazançlarını bilanço veya ziraî işletme hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler 193 sayılı GVK'nın 94. maddesinde sayılan ödemeleri (avans olarak ödenenler dahil) nakden veya hesaben yaptıkları sırada, bunlardan, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben, tevkifat yapmak zorundadırlar. Hizmet erbabına ödenen ücretler ile 193 sayılı GVK'nın yukarıda belirttiğimiz 61. maddesinde yazılı olup, ücret sayılan ödemelerden (istisnadan faydalananlar hariç), aynı Kanundaki tarifeye göre tevkifat yapılır.

193 sayılı GVK'da “*ücret*” gelirlerine ilişkin istisna hükümlerine yer verilmiştir. Örneğin, anılan Kanununun 23. maddesinin (15) numaralı bendine göre, yüz veya yüzden az işçi çalıştıran işyerlerinde bir, yüzden fazla işçi çalıştıran işyerlerinde iki amatör sporcu çalıştıranların, bu amatör sporculara ödedikleri ücretler, her yıl millî müsabakalara iştirak ettiklerinin belgelenmesi ve asgari ücretin iki katını aşmamak kaydıyla gelir vergisinden müstesnadır. Yine, aynı Kanununun 29. maddesinin (3) numaralı bendine göre, spor yarışmalarına katılan amatör sporculara ödenen ödül ve ikramiyeler, ödemenin teşvik gayesi ücrete göre daha ağır bastığından, gelir vergisinden istisna tutulmuştur.

Artan oranlı vergileme, birtakım olumsuzlukları bulunmakta ise de, Anayasamızın 73/1 maddesinde dayanağı bulunan mali güce göre vergileme ilkesinin teminine yarayan en önemli araçlardan biridir. Sporculara yapılan “*ücret*” ödemeleri, artan oranlı tarifeye değil, ödeme esnasında “sabit” bir oran üzerinden ödemeyi yapan tarafından gerçekleştirilen tevkifata tabidir.

7194 sayılı Kanunla, 193 sayılı GVK'nın sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden yapılacak gelir vergisi tevkifatı oranlarını ve vergilendirilmesini belirleyen Geçici 72. maddesinin uygulama süresi, 31/12/2023 tarihine kadar uzatılmıştır. Ayrıca söz konusu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde yer alan %15 oranı %20 olarak belirlenmiştir.

Maddede yapılan değişiklik sonrası, lig usulüne tabi spor dallarında en üst liglerdeki sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden yapılan tevkifat oranı %20 olarak belirlenmiş, diğer sporculara yapılan ödemelere ilişkin tevkifat oranlarında bir değişikliğe gidilmemiştir.

Buna göre, **01/01/2020 tarihinden itibaren 31/12/2023'e kadar** sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemelerden,

* Lig usulüne tabi spor dallarında;

- En üst ligdekiler için 01/01/2020'den itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere %20,

- En üst altı ligdekiler için %10,

- Diğer liglerdeki için %5

- Lig usulüne tabi olmayan spor dallarındaki sporculara yapılan ödemeler ile milli sporculara uluslararası müsabakalara katılmaları karşılığında yapılan ödemelerden %5

gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır.

Yine, 01/01/2020'den itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere, bu ödemeler üzerinden 193 sayılı GVK'nın 94. maddesi kapsamında ayrıca tevkifat yapılmayacaktır.

01/11/2019 tarihinden sonra akdedilerek geçerlilik kazanan veya 01/11/2019 tarihinden önce imzalanmakla birlikte bu tarihten sonra (süre uzatımı veya ücreti etkileyen değişiklikler gibi nedenlerle) yenilenen sporcu sözleşmelerine istinaden 01/01/2020 tarihinden itibaren yapılan ücret ödemelerinden %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır.

01/11/2019 tarihinden önce akdedilerek geçerlilik kazanan ve yine bu tarihten sonra süre uzatımı veya ücreti etkileyen bir değişiklik yapılmayan sözleşmeler sona erinceye kadar bu sözleşmelere istinaden yapılan ücret ödemelerinden %15 oranında tevkifat yapılmaya devam edilecektir.

Dernekler ve anonim şirketler tarafından vergi sorumlusu olarak yapılan tevkifat, muhtasar beyannameyle bağlı bulunan vergi dairesine beyan edilerek ödenir. Yaptıkları ödemelerden tevkifat yapmaya zorunlu olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve diğer görevlerin yerine getirilmesinden sorumludur (213 sayılı Vergi Usul Kanunu m. 11/1).

193 sayılı GVK'nın Geçici 72. maddesi, sporcu ücretlerinden yapılacak tevkifatın hangi şekilde ve hangi nispetler üzerinden yapılacağını düzenlediği halde, buna ilişkin muhtasar beyannamenin hangi süre içinde verilmesi gerektiğini belirlemez. 193 sayılı GVK'nın 94, 98

ve 119. maddeleri, 193 sayılı GVK'nın Geçici 72/2 maddesindeki açık hüküm karşısında uygulanma kabiliyetine sahip değildir. O halde sporcu ücretleri üzerinden yapılacak tevkifatın beyan ve ödeme zamanı hakkında yasal bir düzenlemeye ihtiyaç vardır.⁹

193 sayılı GVK'nın 27. maddesinin (2) numaralı bendine göre, demirbaş olarak verilen (resmi ve özel daire ve müesseseler tarafından hizmet erbabına işin icabı olarak verilen ve bunların işten ayrılmaları halinde geri alınan) giyim eşyası gelir vergisinden müstesnadır. Sporculara verilen spor malzemeleri, bu istisnaya örnektir. Bu durumda, kulüpler tarafından sporculara verilen spor giyim eşyaları (spor malzemeleri) ücrete dâhil edilmez.

Gelir vergisine tâbi sporcu ücretlerinin toplamına karşılık gelen brüt ücretten (gayrisafi ücretten), varsa 193 sayılı GVK'nın 63. maddesinde sayılan giderler indirildikten sonra vergi matrahı bulunur ve bunun üzerinden aynı Kanunun Geçici 72. maddesinde belirlenen oranlara göre tevkifat yapılır. Ücretin net değer üzerinden belirlenmesi halinde, net değerden brüte gidilerek gayrisafi ücret bulunur ve bu tutar üzerinden işlem yapılır.

Sporcu ücretlerinde, sporcunun istisna dışındaki ücret olarak değerlendirilen gelir unsurları toplamından, varsa 193 sayılı GVK'nun 63. Maddesindeki indirimler ve SGK primi işçi hissesi düşüldükten sonra ulaşılan vergi matrahından 193 sayılı GVK'nun Geçici 72. Maddesinde belirlenen gelir vergisi tevkifatı yapılır. Brüt ücret üzerinden hesaplanacak damga vergisi düşülerek sporcunun net ücretine ulaşılır.¹⁰

Aşağıda anılan değişikliklere ilişkin örnekler verilmiştir.¹¹

Örnek 1: Lig usulüne tabi spor dallarında en üst ligde faaliyet gösteren (A) Spor Kulübünde görev yapan futbolcu Bay (B)'nin 01/07/2019 tarihinde imzaladığı 3 yıllık, futbolcu Bay (C)'nin ise 10/01/2020 tarihinde imzaladığı 5 yıllık sporcu sözleşmesi bulunmaktadır.(A) Spor Kulübü tarafından Bay (B)'ye sözleşme süresinin sonuna kadar yapılan ücret ödemeleri üzerinden %15 oranında gelir vergisi tevkifatı ya-

⁹ Kavak, Ahmet: Yatırım İndirimi İstisnası İle Sporculara Ödenen Ücretler Üzerinden Yapılan Gelir Vergisi Tevkifatının Beyan ve Ödeme Süresine İlişkin Sorun, Vergi Sorunları, S. 196, Ocak, 2005, s. 10.

¹⁰ Ağar: a.g.m., s. 57.

¹¹ Örnekler, 305 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğinden uyarlanmıştır.

pılacak, Bay (C)'ye yapılan ücret ödemeleri üzerinden ise sözleşmenin 01/11/2019 tarihinden sonra akdedilmesi nedeniyle %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır.

Örnek 2: Lig usulüne tabi spor dallarında en üst ligde faaliyet gösteren (D) Spor Kulübünde görev yapan basketbolcu Bay (E)'nin, 01/07/2019 tarihinde 3 yıllık sözleşmesi bulunmakta olup, Bay (E)'nin sözleşmesi 01/07/2020 tarihinde ücret değişikliği nedeniyle yenilenmiştir.(D) Spor Kulübü tarafından Bay (E)'ye 01/07/2019-30/06/2020 tarihleri arasında yapılan ücret ödemeleri üzerinden %15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacak, 01/11/2019 tarihinden sonra yapılan sözleşme değişikliği nedeniyle 01/07/2020 tarihinden itibaren yapılacak ücret ödemelerinden ise %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır.

III. SPORCULARA YAPILAN ÜCRET ÖDEMELERİNİN BEYANI VE TEVKİF SURETİYLE KESİLEN GELİR VERGİSİNİN MAHSUBU

26

Sporcu ücretleri, nakit olarak ödenebildiği gibi, ayın olarak da ödenebilir.²⁶⁷ seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğinin 4.3. maddesine göre, sporcu ücretlerine ilişkin ödemelerin nakit dışında örneğin gayrimenkul veya taşıt ve benzeri ayın şekilde yapılması halinde, 193 sayılı GVK'nın63. maddesinin son fıkrası uyarınca ücretin safi tutarı; verilen aylar, verildiği gün ve yerdeki ortalama perakende fiyatlarına göre, konut tedariki ve sair suretle sağlanan menfaatler ise, konutun emsal kirasına veya menfaatin emsal bedeline göre tespit edilmek suretiyle değerlendirilir ve toplamları üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılır.

İşverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve aylar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatler ücret kapsamında vergilendirilir. Sporculara, bu faaliyetlerine ilişkin olarak aylık ücret, başarı primi, maç başı ücreti, imza parası, imaj hakkı ve sair adlarla yapılan ödemeler ve taşınmaz veya taşıt verilmesi, konut tedariki ve sair suretle sağlanan menfaatler de ücret niteliğindedir.

01/11/2019 tarihinden sonra akdedilerek geçerlilik kazanan veya 01/11/2019 tarihinden önce imzalanmakla birlikte bu tarihten sonra (süre uzatımı veya ücreti etkileyen değişiklikler gibi nedenlerle) yenilenen sporcu sözleşmelerine istinaden, tüm sporcular tarafından **01/01/2020 tarihinden itibaren** elde edilen ücret gelirleri toplamının, 193 sayılı GVK'nın103. maddesinde yazılı tarifenin dördüncü dilimin-

de yer alan tutarı (2020 yılı için 600 bin TL, 2021 yılı için 650 bin TL) aşması halinde, bu gelirlerin yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekir.

01/11/2019 tarihinden önce akdedilerek geçerlilik kazanan ve yine bu tarihten sonra süre uzatımı veya ücreti etkileyen bir değişiklik yapılmayan sözleşmeler sona erinceye kadar, bu sözleşmeler kapsamında elde edilen ücret gelirleri için tutarı ne olursa olsun beyanname verilmeyecek ve diğer gelirler dolayısıyla beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmeyecektir.

Sporcu sözleşmesi olmadan çalışan sporcular tarafından elde edilen ücret gelirleri toplamının 193 sayılı GVK'nın 103. maddesinde yazılı tarifenin dördüncü diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600 bin TL, 2021 yılı için 650 bin TL) aşması halinde, bu gelirler yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilecektir.

Sporcular tarafından elde edilen ücret gelirleri nedeniyle beyanname verilmemesi durumunda, tevkif suretiyle ödenen vergiler nihai vergi olacaktır. Yıllık beyanname verilmesi durumunda ise 193 sayılı GVK'nın Geçici 72. maddesi kapsamında kesilen vergilerin, vergi dairesine yatırılmış olması şartıyla, hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilebilmesi mümkündür.

Aşağıda anılan değişikliklere ilişkin örnekler verilmiştir.¹²

Örnek 3: Lig usulüne tabi spor dallarında en üst ligde faaliyet gösteren (F) Spor Kulübünde görev yapan futbolcu Bay (G)'nin 10/09/2019 tarihinde imzaladığı 3 yıllık, futbolcu Bay (H)'nin ise 15/01/2020 tarihinde imzaladığı 5 yıllık sporcu sözleşmesi bulunmaktadır. (F) Spor Kulübü her iki futbolcusuna da 2020 takvim yılında 1 milyon TL ücret ve benzeri ödemeler yapmış ve bu ödemeler üzerinden 193 sayılı GVK'nın Geçici 72. maddesi uyarınca tevkif ettiği gelir vergilerini de vergi dairesine yatırmıştır. (F) Spor Kulübü tarafından Bay (G)'ye yapılan ücret ödemeleri üzerinden sözleşmenin 01/11/2019 tarihinden önce akdedilmesi nedeniyle %15 oranında tevkifat yapılacak ve gelir vergisi tevkifatı nihai vergi olacaktır. Bay (G)'nin ücret gelirleri toplamı 193 sayılı GVK'nın 103. maddesinde yazılı tarifenin dördüncü diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600 bin TL) aşmakla birlikte bu gelirleri için yıllık beyanname veril-

¹² Örnekler, 305 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğinden uyarlanmıştır.

meyecektir.(F) Spor Kulübü tarafından Bay (H)'ye yapılan ücret ödemeleri üzerinden ise sözleşmenin 01/11/2019 tarihinden sonra akdedilmesi nedeniyle %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacak ve ücret gelirleri toplamının 193 sayılı GVK'nın 103. maddesinde yazılı tarifenin dördüncü diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600 bin TL) aşması nedeniyle bu gelirler yıllık beyannameyle de beyan edilecektir. Yıl içinde kesilen vergiler vergi dairesine yatırılmış olduğundan, beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilebilecektir.

Örnek 4: Lig usulüne tabi spor dallarında en üst ligde faaliyet gösteren (I) Spor Kulübünde görev yapan voleybolcu Bayan (İ)'nin, 01/07/2018 tarihinde akdedilerek geçerlilik kazanan 3 yıllık sözleşmesi bulunmakta olup, Bayan (İ)'nin sözleşmesi 01/07/2020 tarihinde ücret ve süre uzatımı değişikliği nedeniyle yenilenmiştir. Bayan (İ)'ye 01/07/2020 tarihinden itibaren 800 bin TL ücret ve benzeri ödeme yapılmış ve bu ödemeler üzerinden 160 bin TL gelir vergisi tevkifatı yapılmıştır. (I) Spor Kulübü, çalışanlarının ücret gelirleri üzerinden tevkif ettiği vergilerin yarısını vergi dairesine yatırmış, kalanını yatırmamıştır.(I) Spor Kulübü tarafından Bayan (İ)'ye 01/07/2018-30/06/2020 tarihleri arasında yapılan ücret ödemeleri üzerinden %15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacak ve yapılan gelir vergisi tevkifatları nihai vergi olacaktır. Bu gelirler için tutarı ne olursa olsun yıllık beyanname verilmeyecektir.(I) Spor Kulübü tarafından Bayan (İ)'ye 01/11/2019 tarihinden sonra yapılan sözleşme değişikliği nedeniyle 1/7/2020 tarihinden itibaren yapılacak ücret ödemelerinden ise %20 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılacak ve ücret gelirleri toplamının 193 sayılı GVK'nın 103. maddesinde yazılı tarifenin dördüncü diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600 bin TL) aşması nedeniyle bu gelirler yıllık beyannameyle de beyan edilecektir. Yıl içinde kesilen vergilerin yarısı vergi dairesine yatırılmış olduğundan beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden de Bayan (İ)'ye yapılan ödemeler üzerinden kesilen vergilerin yarısı (80 bin TL) mahsup edilebilecektir.

7194 sayılı Kanunla yapılan düzenleme ile sporcuların ücretlerinden sabit oranlı tevkifat yapılmasına imkan veren aynı Kanunun Geçici 72. maddesindeki uygulama 31/12/2019 tarihinde sona erecek iken, 31/12/2023'e uzatılmış ve lig usulüne tabi spor dallarında en üst ligdeki sporcuların elde ettiği ücret gelirleri için uygulanmakta olan %15 oranı, %20'ye yükseltilmiştir. Bu madde kapsamındaki gelirler toplamı, 193 sayılı GVK'nın 103. maddesinde yazılı tarifenin dördüncü diliminde yer

alan tutarı (2020 yılı için 600 bin TL, 2021 yılı için 650 bin TL) aşması hâlinde, bu gelirler yıllık beyannameyle beyan edilecektir. Yıllık beyanname verilmesi durumunda, beyan edilen bu gelirler üzerinden hesaplanan gelir vergisinden, tevkifat yapmakla sorumlu olanlarca vergi dairesine ödenmiş olması şartıyla, anılan Kanuna göre kesilen vergiler mahsup edilir. Böylece, sadece belli tutarın üzerinde gelir sağlayanlar için geçerli olsa da, ilk kez, sporcu ücretleri ile ilgili olarak beyanname zorunluluğu getirilmiştir. Sporcular, 2020 yılında toplam gelirleri 600 bin TL'yi aşmış ise, 2021 yılının Mart ayı sonuna kadar bu gelirlerini yıllık beyanname ile bildirmiş olmalıdırlar.

Yapılan bu kapsamlı değişiklikler 01/11/2019 tarihinden önce akdedilerek geçerlilik kazanan sporcu sözleşmeleri kapsamında yapılan ücret ödemelerine uygulanmaz. Daha önceki sözleşmeler kapsamında yapılan ücret ödemeleri için değişiklik öncesi hükümler uygulanacaktır. 01/11/2019 tarihinden önceki sözleşmelere ilişkin olarak 01/11/2019 tarihinden sonra yapılan süre uzatımı ve ücreti etkileyen değişiklikler bu kapsamda değildir.

IV. SPORCULAR DIŞINDAKİ ÇALIŞANLARA YAPILAN ÖDEMELER

193 sayılı GVK'nın Geçici 72. maddesi kapsamında sporculara yapılan ücret ve ücret sayılan ödemeler üzerinden belirlenen sabit oranlar üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır. Teknik direktör, antrenör, yardımcı antrenör, aşçı, saha görevlisi, masör ve ofis elemanı gibi çalışanlara yapılan ödemeler ise, sporculara yapılan ödemelerden farklı olarak, 193 sayılı GVK'nın ücretin vergilendirilmesine ilişkin 61, 62, 63, 94 ve 103. maddeleri gereğince artan oranlı vergi tarifesine göre gelir vergisi tevkifatına tabidir.

V. AMATÖR SPOR YARIŞMALARINI YÖNETEN HAKEMLERE ÖDENEN ÜCRETLERDE İSTİSNA

Vergi hukukunda istisna; vergi kanunlarına göre bir verginin konusu üzerinden vergi alınması gerekirken, kanunla yapılan düzenleme uyarınca vergi konusunun belirli şartlarda tamamen veya kısmen vergilendirilmemesidir. Bu kapsamda, bazı gelir unsurları hakem ücretlerinden müstesnadır. Bu gelir unsurları hakem ücretleri içinde değerlendirilmediğinden vergiye tâbi tutulmaz.

193 sayılı GVK'nın 61. maddesinin (5) numaralı bendinde, bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, **spor hakemlerine** ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatlerin “*ücret*” sayılması gerektiği belirtilmiştir. Spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler daha önce gelir vergisinden istisna edilmiş iken, 193 sayılı GVK'nın 29. maddesinin (4) numaralı bendinde yapılan değişiklik ile istisnanın kapsamı daraltılarak **sadece “amatör” spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler** istisna kapsamına alınmıştır. Basketbol ve voleybol spor dallarının en üst liglerinde görev alanlar anılan istisna kapsamında değildir. 7194 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle birlikte **01/01/2020 tarihinden geçerli olmak üzere** sadece amatör spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler (basketbol ve voleybol spor dallarının en üst liglerinde görev alanlar hariç) gelir vergisinden müstesna tutulmuştur.

7194 sayılı Kanununun 12. maddesi ile 193 sayılı GVK'nın 29. maddesinin (4) numaralı bendi değiştirilmiştir. 193 sayılı GVK'nın 61. maddesinde ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatler olarak tanımlanmış ve ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunmasının onun mahiyetini değiştirmeyeceği belirtilmiştir. Aynı maddede, anılan Kanunun uygulanmasında spor hakemlerine yapılan ödemeler veya sağlanan para, ayın ve menfaatlerin de ücret sayıldığı hükme bağlanmıştır. 193 sayılı GVK'nın 29. maddesinin 7194 sayılı Kanunla yapılan değişiklik öncesi (4) numaralı bendinde, tüm spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler gelir vergisinden istisna edildiğinden, söz konusu ücretler gelir vergisine tabi tutulmamıştır.

7194 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle **01/01/2020 tarihinden itibaren** elde edilen ücret gelirlerine uygulanmak üzere 193 sayılı GVK'nın 29. maddesinin (4) numaralı bendinde yer alan spor yarışmalarını yöneten hakemlerin aldıkları ücretlere ilişkin istisna hükmü yeniden düzenlenmiştir.

Yapılan düzenleme ile;

- Basketbol ve voleybol spor dallarının en üst ligleri hariç amatör spor yarışmalarını yöneten hakemlerin bu görevleri dolayısıyla aldıkları ücretlere yönelik gelir vergisi istisnası aynen korunmuştur.
- Profesyonel spor yarışmalarını yöneten spor hakemleri ile basketbol ve voleybol spor dallarının en üst liglerindeki yarışmaları yöneten spor hakemlerinin aldıkları ücretler istisna kapsamından çıkarılmıştır.

Profesyonel spor yarışmalarını yöneten hakemler ile basketbol ve voleybol spor dallarının en üst liglerindeki yarışmaları yöneten hakemlere bu faaliyetleri nedeniyle 01/01/2020 tarihinden itibaren yapılan ödemeler ücret hükümlerine göre vergilendirilecektir.

193 sayılı GVK'nın 94. maddesinde sayılanlar tarafından istisna kapsamına girmeyen spor hakemlerine yapılan ödemeler üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılacaktır. Profesyonel spor yarışmaları ile basketbol ve voleybol spor dallarının en üst liglerindeki yarışmaları yöneten spor hakemlerince elde edilen ücret gelirleri toplamının, gelir vergisi tarifesinin dördüncü diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 600 bin TL, 2021 yılı için 650 bin TL) aşması halinde bu ödemeler yıllık gelir vergisi beyannameyle de beyan edilecektir. Yine, bahse konu spor hakemlerinin birden fazla işverenden ücret geliri elde etmesi ve birden sonraki işverenden elde ettiği ücret gelirleri toplamının, gelir vergisi tarifesinin ikinci diliminde yer alan tutarı (2020 yılı için 49 bin TL, 2021 yılı için 53 bin TL) aşması halinde, birinci işverenden alınan ücret geliri dahil tüm ücret gelirleri yıllık gelir vergisi beyannameyle beyan edilecektir. Yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden tevkif suretiyle ödenen gelir vergisi mahsup edilebilecektir.

Basketbol ve voleybol spor dallarının en üst ligleri hariç amatör spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler istisna kapsamında olduğundan, bu ücret ödemelerinden gelir vergisi tevkifatı yapılmayacak ve bu ücret gelirleri için yıllık beyanname verilmeyecektir. Diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de istisna kapsamındaki ücret gelirleri beyannameye dâhil edilmeyecektir. Bu konudaki ayrıntılı açıklamalara 305 seri numaralı Gelir Vergisi Tebliğinin¹³⁹ ve 10. maddelerinde yer verilmiştir.

¹³ RG, 27/05/2020.

VI. SONUÇ

Sporcu ve hakemlere ödenen ücretler ve sağlanan menfaatler yönünden 193 sayılı GVK’da 7194 sayılı Kanunla yapılan değişikliklerin; düzenlemenin genel gerekçesinde de belirtildiği üzere, vergi adaletini pekiştirdiği, vergi tabanını nispeten genişlettiği, mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu gözettiği ve vergi güvenliğini güçlendirdiği söylenebilir. Özellikle, belirli bir tutarı aşan sporcu ücretlerinin yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi zorunluluğunun getirilmiş olmasının ve profesyonel spor yarışmalarını yöneten hakemlerin istisna kapsamında çıkarılmasının, vergilendirmede adaletin sağlanmasında önemli bir aşama olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

Ağar, Serkan: *Sporun Vergilendirilmesi*, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Atila Elmas” Armağanı, Ankara, 2012, s. 33-80

Dorukkaya, Şakir, **Kıratlı**, Aydın, **Ebiçlioğlu**, Fatih Kemal: Türkiye’de Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi, Halka Açılması, Finansmanı ve Vergileme, İstanbul, 1998.

Öz, Ersan, **Akçay**, Fatih: *Futbolcuların Özelinde Sporcuların Vergilendirilmesi*, Vergi Sorunları Dergisi, S. 300, s. 35-54.

Özbalcı, Yılmaz: Gelir Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları, Ankara, Nisan, 2007.

Kavak, Ahmet: *Yatırım İndirimi İstisnası İle Sporculara Ödenen Ücretler Üzerinden Yapılan Gelir Vergisi Tevkifatının Beyan ve Ödeme Süresine İlişkin Sorun*, Vergi Sorunları, S. 196, Ocak, 2005, s. 7-10.

SPOR KULÜBÜ YÖNETİCİLERİNİN MALİ SORUMLULUĞU: KULÜPLER YASASI TARTIŞMALARI

Av. Dr. Ural AKÜZÜM*

Av. Deniz AKBIYIK**

---

* Gedik Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekan Yardımcısı,
İdare Hukuku ABD, Dr. Öğr. Üyesi,
Galatasaray Spor Kulübü & Galatasaray Sportif A.Ş. Yönetim Kurulu (E) Üyesi

** İstanbul Barosu, LL.M,

1- Spor Kulüplerinin Türk Hukuku Uyarınca Statüleri

Hukukta hak ehliyetine sahip olan varlıklara kişi denmektedir.¹Bir başka deyişle bir varlığın hukuken kişi olabilmesi için haklara ve borçlara sahip olabilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kişi olarak öncelikle insanlar akla gelse de kişi kavramı, gerçek kişiler ve tüzel kişiler olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.²Tüzel kişilerin geçek hayatta bir varlığı olmasa dahi hukuk düzeni belirli mal ya da kişi topluluklarına kişi statüsü vermiştir. Tüzel kişilikler ancak kanunla ya da kanunların verdiği izinle kurulabilir. Bir başka deyişle kanunun verdiği sınırlar çerçevesinde tüzel kişilikler oluşturulabilir. Başlıca tüzel kişiler şirketler, vakıflar, dernekler, belediyeler ve üniversitelerdir. Türk hukukunda tüzel kişilikler temel olarak 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (dernek ve vakıf), ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (anonim şirket, limited şirket) düzenlenmekle birlikte, özellikle kamu tüzel kişiliğinin kurulmasına ilişkin çok sayıda kanuna rastlamak mümkündür.

Futbol kulüpleri de tüzel kişiliğe sahip olarak varlıklarını sürdürmektedir. Ancak Türk hukukunda futbol kulüplerinin tüzel kişiliği dernek ve şirket olmak üzere iki farklı şekilde kazanılabilmektedir. Bir başka deyişle bir futbol kulübünün statüsü dernek ya da TTK kapsamında şirket olabilir. Her iki tüzel kişiliğin, ekonomik alanda sağladığı faydalar, kulüpler için tercih sebebi olmakta ve bu minvalde kulüplerin tüzel kişilikleri kurulmaktadır.

1.1. Dernek Statüsü

Futbol kulüplerinin tüzel kişiliği bakımından öncelikle derneklilik statüsü akla gelmektedir. Dernekler hukukuna ilişkin hükümler genellikle 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu³ ile 5253 sayılı Dernekler Kanunu⁴ içerisinde yer almaktadır.

TMK uyarınca dernek; *gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve*

¹ Kemal Oğuzman / Özer Seliçi / Saibe Oktay Özdemir, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 19. Baskı, İstanbul, 2020, s. 5; Ömer Ergün, Kişi Kavramı ve Çeşitleri, Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2017, s. 4.

² Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 5; Ergün, s. 6.

³ RG. 08.12.2001, S. 24607.

⁴ RG. 23.11.2004, S. 25649.

çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişi-liğe sahip kişi topluluklarıdır. Bu hükümden anlaşılacağı üzere dernekler açısından belirli ve ortak bir amacın bulunması, kişi topluluğu olmasının yanı sıra kazanç paylaşma amacının bulunmaması gerekmektedir. Bir başka deyişle derneklerin kuruluş amacı kâr ya da kazanç paylaşımı değildir, bu husus dernekler açısından o derece önemlidir ki kanun dernek kavramını tanımlarken kazanç paylaşma amacının bulunmamasına vurgu yapmıştır. Dolayısıyla dernek statüsündeki spor kulüplerinin amacı; ülkemizde spor faaliyetlerini geliştirmek, gençlere sporu sevdirmek gibi unsurlardan oluşmalıdır.

Bununla birlikte Dernekler Kanunu, spor kulüplerine ilişkin özel bir hüküm getirmiştir. Dernekler Kanunu'nun "Gençlik ve spor kulüpleri" başlıklı 14. maddesine göre; "Derneklerden başvurmaları halinde; spor faaliyetine yönelik olanlar spor kulübü, boş zamanları değerlendirme faaliyete yönelik olanlar gençlik kulübü ve her iki faaliyeti birlikte amaçlayanlar gençlik ve spor kulübü adını alır. Bu kulüpler, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce tutulacak kütüğe kayıt ve tescil edilir." Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere dernekler, yapacakları başvuru ile spor kulübü statüsünü alabilir ve bu statüyü alması ile birlikte ayrı bir sicile kaydedilir. Ancak bu hüküm de kazanç paylaşımı bakımından özel bir hüküm içermediği için, TMK'daki ilgili hükümler dernek statüsündeki futbol kulüpleri için geçerli olacaktır.

Bununla birlikte günümüz itibarıyla futbol kulüplerinin aynı zamanda önemli ticaret hacmine sahip kuruluşlar olarak kamuoyuna yansımaktadır. Oysa derneklerin böyle bir amacı söz konusu olamaz. Hal böyle iken, büyük meblağlarla işlem yapan futbol kulüplerinin "kazanç" amacını dışarıda bırakarak dernek statüsünü seçmelerinin temel sebebi; yasal çerçevede derneklere tanınan vergi vb. imtiyazlardan yararlanmaktan ibarettir. Yine de dernek statüsünün bazı hukuki ve ticari işlemleri zorlaştırdığı söylenebilir. Bu nedenle, günümüzde futbol alanında faaliyet gösteren spor kulüpleri, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun 24. Maddesinin 3. fıkrası uyarınca şirketleşmekte, gelir-giderlerini şirketlere devredebilmekte, ortak olabilmektedirler.⁵İlgili hükme göre, "spor kulüpleri, profesyonel takımlarını, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilir-

⁵ Recep Gülşen, Spor Hukuku, Ankara, 2013, s.47.

ler veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler.” Böylece, futbol kulüpleri, dernek statüsü ve bu statünün getirmiş olduğu birtakım imtiyazlardan yararlanırlarken, kazanç amacını da şirket aracılığıyla elde etmektedirler.

1.2. Ticari Şirket Statüsü

Futbol kulüplerinin statüsü bakımından bir diğer seçenek ticari şirket olarak bir tüzel kişiliğe sahip olmalarıdır. Bir ya da birden fazla kişi tarafından kâr elde etme için mal ya da hizmet üretme gayesiyle kurulan tüzel yapıya şirket denir. Türk hukukunda şirketler hakkındaki temel mevzuat 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’dur.⁶ TTK’ya göre ticaret şirketleri, tüzel kişiliğe sahip olan kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerdir (TTK m. 124-125). Şirketleri derneklerden ayıran en önemli özelliği “kâr elde etme” amacıdır.

Globalleşme ve özellikle futbolun endüstriyel bir yapıya bürünmesi ile birlikte futbol kulüpleri, bir marka olarak günlük hayatlarımızda yer almakta ve şirketleşme yoluna gitmektedir. Futbol tüm dünyada dev bir “pazara” sahiptir. Bu endüstriyel yapıya uyum sağlamak için şirketleşme yoluna gitmek yalnızca Türkiye’de yer alan kulüplerin değil, dünya çapında tercih edilen bir yoldur. Kulüplerin şirketleşme yolunda tercih ettikleri yapı genellikle anonim şirket olmaktadır, zira çok geniş bir kitleye hitap etmekte ve geniş bir katılımcılık barındırmaktadır.

Türk hukukunda futbol kulüplerinin şirketleşmesine temel hukuiki dayanak, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu’nun⁷ 24’üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer almaktadır. İlgili hüküm gereğince, *spor kulüpleri, profesyonel takımlarını, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kuracakları veya kurulmuş olan şirketlere devredebilirler veya profesyonel futbol takımlarını kiraya verebilirler.* Buradan hareketle kulüplerin şirketleşebilmesi için hukuken profesyonel sayılan bir spor dalında faaliyet göstermesi gerekmektedir.⁸ Önceleri tek profesyonel spor dalı olarak kabul edilmişken, zaman içerisinde kanunda pek çok değişiklik yapılmakla birlikte nihai olarak, profesyonel dalların, Gençlik

⁶ RG. 14.02.2011, S. 27846.

⁷ RG. 28.05.1986, S. 19120.

⁸ Erkan Küçükgüngör, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 1998, s. 7.

ve Spor Bakanlığı'nca tespit olunacağı ifade edilmiştir (m.24/1). Amatör spor dalları için şirketleşme, günümüzdeki düzenlemeler ile mümkün olmamaktadır. Futbol şubesi bulunan spor kulüpleri şirketleşse dahi, amatör spor dallarının yönetim ve işleyişi dernek statüsündeki kulüp ile devam etmektedir.

2- Spor Kulüplerinde Şirketleşme

Spor kulüplerinin şirketleşmesi, yukarıda belirtildiği gibi öncelikle 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun 24/3. maddesinde yer almaktadır. Buna ek olarak Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü⁹ m.76/5'te "*Futbolla uğraşan bir kulüp futbol şubesini ilgili kanun ve yönetmelikler doğrultusunda kurulmuş bir anonim şirkete devredebilir. Kendisini bir ticari kuruluş olarak yeniden yapılandıran bir kulüp tescilini başka bir şebre transfer edemez; bu hallerde futbol oyununun tanıtımı, güçlendirilmesi ve çıkarları öncelik taşır*" ifadeleri kullanılmaktadır.

Spor kulüplerinin şirketleşmesi hem ekonomik avantajlar barındırmakta hem de yapısal avantajlar sağlamaktadır. Söz konusu ekonomik avantajlar şu şekilde sıralanabilir:

- Dernek statüsü ile elde edilemeyen kazanç ve kâr elde etme amacı kazanmak
- Halka arz edilebilme
- Kredi imkanı ve amatör spor dallarına fon temini kolaylıkları
- Markalaşma
- UEFA tarafından belirlenen mali yükümlülüklerle uyum sağlamanın kolaylaşması
- Yerli ve yabancı yatırımcıların kulübe yatırım yapabilmesi
- Yapısal avantajlar ise;
- Profesyonel yönetim ve kurumsallaşma
- Endüstrileşen futbol dünyasına uyum
- Her geçen gün daha da büyüyen pazar ile bütçelerin denetimi ve yönetiminde profesyonellik; olarak sıralanabilmektedir.

"Halka açılma (halka arz)", kulüplerin şirketleşmesinin en büyük ne-

⁹ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü, Erişim: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf>. Son erişim tarihi: 8.4.2021.

denlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Halka arz edilen kulüpler, hem uzun vadeli fonlanma imkânı bulmuşlar, hem de futbol rekabet piyasasında üstünlük sağlama yoluna girmişlerdir.¹⁰

Türk spor kulüplerinin küreselleşen dünyada federasyonun ve kulüp yöneticilerinin gelirleriyle ayakta kalması, dünyaya ve Avrupa'ya entegre olması mümkün değildir. Bundan dolayı spor kulüplerinin profesyonel ve doğru bir şekilde şirketleşerek, halka açılma, gayrimenkul yatırım ortaklığına yönelme, yatırım şirketi kurarak yurtiçi ve yurtdışında çok önemli ticari avantajlardan yararlanma yoluna gitmelidir. Böylece spor kulüpleri yerli ve yabancı yatırımcılara cazip hale gelecek, kulüp yönetimini daha profesyonel bir yönetim sergilemeye yönlendirip, gelir kaynaklarını çeşitlendirecektir.¹¹

3- Şirket Vasfı Taşıyan Kulüp Yöneticilerinin Cezai Sorumlulukları

Şirket vasfı taşıyan spor kulüplerinde yöneticilerin cezai sorumlulukları esas olarak TTK'nın 562. maddesi ile ilgilidir. "Suçlar ve Cezalar" başlıklı hükümde Kanunun önceki hükümlerine atıf yapılarak cezalar belirlenmiş, ilgili cezaların çoğunluğunun (21 bentte 12 tanesi) anonim ortaklıklara ait olduğu görülmektedir. Anonim ortaklık vasfına haiz spor kulüplerinin de, işbu yasalara tabi olması kaçınılmazdır. Buna ek olarak anonim şirketlerde kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin ve yöneticilerin hukuki sorumluluğunu düzenleyen TTK m. 553 hükmünün anonim ortaklık yapısına sahip spor kulübü yöneticilerini de ilgilendirdiği açıktır.

TTK m. 562'de yer alan hükmün, şirket yöneticilerine yönelik açıklamaları üzerinde kısaca durmak yerinde olacaktır. Hükmün beşinci fıkrasına göre, 358'inci maddesine aykırı olarak pay sahiplerine borç verenler ile 395'inci maddesinin ikinci fıkrasının birinci veya ikinci cümlesi hükümlerini ihlal edenler, üçyüz günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılacaktır. Bu çerçevede öncelikle TTK m. 358 ile pay

¹⁰ Banu Sultanoğlu, Hisseleri Halka Arz Edilen Türk Futbol Kulüplerinin Mali Tablolarının Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde İncelenmesi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008, s. 14-28.

¹¹ Sebahattin Devocioğlu / Bilal Çoban / Yunus Emre Karakaya / Özgür Karataş, Türkiye'de Spor Kulüplerinin Şirketleşmeye Yönelimlerinin Değerlendirilmesi, SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 2012, s. 38-40.

sahiplerinin, sermaye taahhüdünden doğan vadesi gelmiş borçlarını ifa etmemesi ve şirketin serbest yedek akçelerle birlikte kârı geçmiş yıl zararlarını karşılayacak düzeyde olmaması durumunda şirkete borçlanmalarını yasaklanmıştır. Ayrıca Genel Kurul izni olmaksızın yönetici, şirketle işlem yapmamakta, yönetici ve/veya yakınları şirkete borçlanmamaktadır. Aksi takdirde yukarıda belirtilen adli para cezası söz konusu olacaktır. 2016 yılına kadar bunların dışında TTK m. 349'a aykırı beyanda bulunan kurucuların da aynı miktarda para cezasına çarptırılacağı düzenlenmişti. Bu durumda kurucular beyanının, dürüstlük ilkesine aykırı şekilde hazırlanması bir cezalandırma sebebi olmaktan çıkarılmıştır.

Bunun dışında Kanunun yedinci fıkrasında sır saklama yükümlülüğünü ihtiva eden 527. maddeye atıf yapılmış, söz konusu yükümlülüğe aykırı davranışların; ticari sır niteliğindeki bilgi ve belgelerin açıklanması suçu uyarınca bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı ifade edilmiştir. Sonraki fıkrada ise sahte evrak düzenleyenler ile ticari defterlere kasıtlı olarak gerçeğe aykırı kayıt yapanların ceza sorumluluğu ele alınmıştır.

TTK m. 550 ile sermaye hakkında yanlış beyan vermek, ödeme yetersizliğini bilerek işlem yapmak yasaklanmıştır. Fakat bilindiği üzere, spor kulübü yöneticileri tarafından, ödeme yetersizliği düşünülmeksizin, taraftarın sempatisini kazanmak, bir sonraki seçimi garantilemek gibi sebeplerle ödeme yetersizliğinin varlığı halinde dahi büyük transferler gerçekleştirilmektedirler. Oysa buna aykırı hareket eden yönetici ve kurucuların adli para cezası sorumlulukları bulunmaktadır. Bunun dışında ilgili işlemi yapan yöneticiler borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumlu tutulmuşlardır.

Yöneticiler bakımından adli para cezası neticesini doğuran bir diğer durum TTK m. 551'de düzenlenen haldir. Bu maddeye göre, "*aynı sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlemesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçenler, işletme ve ayının niteliğini veya durumunu farklı gösterenler ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanlar, bundan doğan zarardan sorumludur.*" TTK m. 552 ise Sermaye Piyasası Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir şirket kurmak veya şirketin sermayesini artırmak amacıyla yahut vaadiyle halka her türlü yoldan çağrıda bulunularak para toplanması yasaklanmıştır. Buna aykırı hareket eden spor kulübü yöneticilerinin de sorumluluğu bulunmaktadır.

4- Zarardan Sorumluluk

Yukarıda belirtildiği üzere anonim şirkete devredilen spor kulüplerinin cezai sorumluluğu genel olarak TTK m.562'de düzenlenmekte ve bu hükümle diğer bazı hükümlere atıf yapılmaktadır. Buna karşın hukuki sorumluluk bakımından temel düzenleme TTK m. 553 hükmüdür. Hükmün ilk fıkrasına göre, “kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.” Buradan hareketle kulüp yöneticilerinin, kulübü, (şirketi) zarara uğratmaları halinde, bundan sorumlu olacaklardır. Ancak kulübün zarara uğraması ne şekilde mümkün olmaktadır? Bu noktada doğrudan ve dolaylı zarar ayırımı yapılmalı, ayrıca bir kusursuz sorumluluk hali teşkil eden kamu borçlarına değinilmelidir.

Zarar, malvarlığının aktif tarafında düşüş, pasif tarafında artış veya aktif tarafındaki artışın engellenmesi anlamına gelmektedir. Bir yönetici, şirketini zarara uğratabileceği gibi, şirketi ile iş yapmakta olan 3.kişileri de dolaylı yoldan zarara uğratabilir. Şirketin uğradığı bu zarar doğrudan zarar olurken, pay sahipleri ve alacaklı 3. kişiler de dolaylı zarara uğrayacaklardır. Yani doğrudan zararda, zarara uğrayan tarafın malvarlığı direkt olarak etkilenirken, dolaylı zararda ise etki dolaylı yoldan olmaktadır. Örneğin şirketten alacaklı olan birisinin alacağı tehlikeye düşmüşse, o kişi dolaylı zararından doğan zararının tazmini için sorumlu yönetim kurulu üyelerine karşı dava açabilecektir.¹² 553. madde hem doğrudan zararlar hem de dolaylı zararlar uygulanabilme özelliğine sahiptir.¹³

TTK m. 553'te yöneticiler ve yönetim kurulunun sorumluluğu bir kusur sorumluluğudur. Fakat kamu borçları söz konusu olduğunda, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu¹⁴ uyarınca bir kusursuz sorumluluk hali öngörülmüştür. Kanununun 10. maddesine göre, “tüzel kişilerle küçüklerin ve kısıtlıların, Vakıflar ve cemaatler gibi tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları halinde bunlara düşen ödev-

¹² Reha Poroy / Ünal Tekinalp / Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul, 2017, s. 443.

¹³ Himmet Koç, Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış, Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, 2020, s. 62.

¹⁴ RG. 10.01.1961, S. 10705.

ler kanuni temsilcileri, tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirilir.” Bu hükmün, spor kulüplerine uygulanması halinde; vergi yükümlülüğünü yerine getirmeyen kulüplerde, yöneticinin sorumluluğuna gidilebilecektir. Fakat yöneticinin sorumluluğuna gidilebilmesi için, ilgili borcun tahsili amacıyla kulübe takibat yapılmış ve borcun tahsil edilememiş olması gerekmektedir. Bu maddeden hareketle, yöneticiler ve yönetim kurulu üyelerinin üye oldukları döneme ilişkin vergi borçlarından şahsi malvarlıkları ile sorumlu olmaları mümkün idi. Fakat Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2011/4753E. ve 2011/7349K. sayılı kararı ile yönetici ve yönetim kurulu üyelerine işbu sorumluluktan kurtulma imkânı tanınmıştır.

5- İbra Hususu

İbra; Arapça kökenli bir sözcük olup, kelime anlamı; aklama, temize çıkarmadır. Hukuk uyarınca ibra ise; bir kimseyi belli bir borcu ödemekten veya bir edimi, yükümlülüğü yerine getirmekten kurtarmak veya alacaklının alacağından vazgeçmesi anlamına gelmektedir. Yani ibra, var olan bir borcu sona erdiren sebeplerden biridir. Doğmuş olan bir borç ibra kurumu ile sona ermektedir.

İbra, tek taraflı bir hukuki işlem olup sonuç doğurması için ibra edilenin kabul edip etmemesi aranmaz. TTK'da ibraya ilişkin hükümler, 424, 558 ve 559. maddelerde düzenlenmiştir. Ayrıca ilgili kanun maddeleri; TTK'nunda bulunsa ve şirketlere ilişkin olsa dahi, dernek vasfına haiz kulüpler için de Türk Medeni Kanunu ve Dernekler Kanunu'nda ibraya ilişkin bir düzenleme olmaması dolayısıyla, kıyasen uygulanmaktadır. TTK'daki ilgili hükümleri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

MADDE 424- Bilançonun onaylanmasına ilişkin karar

(1) Bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur. Bununla beraber, bilançoda bazı hususlar hiç veya gereği gibi belirtilmemişse veya bilanço şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içeriyorsa ve bu hususta bilinçli hareket edilmişse onama ibra etkisini doğurmaz.

MADDE 558- İbranın Etkisi

(1) İbra kararı genel kurul kararıyla kaldırılamaz. 445 inci madde hükmü saklıdır.

(2) Şirket genel kurulunun, sorumluluktan ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, şirketin, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek payı iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır. Diğer pay sahiplerinin dava hakları ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.

MADDE 559- Kuruluş ve sermaye artırımında ibra

(1) Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibra ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Bununla beraber, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz

Spor kulüpleri hem TTK hem de tüzükleri uyarınca; yönetimleri, olağan genel kurullarında oylama ile mali ve idari yönden ibra etmekte veya etmemektedir. İbra kararı, idari yönden ibra ve mali yönden ibra olarak ayrılrsa dahi; Yargıtay kararları uyarınca idari yönden ve mali yönden ayrı ayrı ibra mümkün olmayıp, mali yönden ibra edilen yönetim kurulu, idari yönden de ibra edilmiş sayılmaktadır. İşbu karar, 27.03.2011 tarihinde yapılan Galatasaray Olağan Genel Kurulunda, Adnan Polat'ın, Genel Kurulca mali yönden ibra edilmesi fakat idari yönden ibra edilmemesi üzerine başlayan hukuki süreçte ortaya çıkmıştır. Yargıtay 18 Hukuk Dairesi'nin 2012/14591E. ve 2013/3764K. Sayılı kararında şu ifadeler kullanılmıştır:

“Her ne kadar M. Spor Kulübü Tüzüğü'nün 26/5. madde ve bendinde; mali ve yönetsel bakımdan aklanmanın (ibranın), ayrı ayrı görüşüleceği hüküm altına alınmış ise de ibranın bölünmezliği ilkesi uyarınca tek bir oylama yapılması yeterlidir. Kaldı ki denetim kurulunun yukarıda açıklandığı şekilde yönetim kurulunun mali ve yönetsel (idari) yönden yaptıkları çalışmalara ilişkin raporun kabul edilmesi karşısında yönetim kurulunu idari yönden ibra etmeme olanağı ortadan kalkmıştır ve mali yönden ibra, aynı zamanda idari (yönetsel) yönden ibrayı da kapsamaktadır. Spor kulüplerinin her türlü işlem ve faaliyetlerinde önemli olan paranın hesabının verilmesi olup, mali yönden kusurlu bulunmayan yönetim kuruluna idari yönden de kusur izafe edilmesi hukuken mümkün bulunmamaktadır.”

Sonuç olarak spor kulüplerinde ibra; genel kurul tarafından alınan, yönetim kurulu ve haliyle yöneticinin, görev yaptığı sürede hukuka uygun, gerekli dikkat ve özeni göstererek hareket ettiğine dair aldığı, tek tarafı bir “aklama, temize çıkarma” kararıdır. Bir başka deyişle borçtan ve sorumluluktan kurtulma halidir. İbra; bilanço, kâr-zarar hesabı, yıllık faaliyet raporu gibi tüm fiilleri kapsamaktadır. Spor kulüplerinin sahip olduğu böyle büyük bütçelerin yönetiminde, keyfi alınan birtakım borçlandırma kararları da; ibra kararı ile aklanmakta, temize çıkmaktadır.

6- Mevcut Düzendeki Yaşanan Sorunlar

6.1. Şirketleşme

Mevcut dünya düzenine uyum sağlamak, UEFA mali kriterlerine uyum, kâr elde etme, profesyonel yönetim, endüstrileşme ve globalleşme gibi sebeplerle şirketleşme önem arz etmektedir. Fakat halen tüm kulüplerin şirketleşmediği, şirketleşenlerin de profesyonel bir yönetimle yönetilmediği görülmekte, mali tablolar ve UEFA kriterlerine uyum açısından sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle mevcut düzenlemeler ışığında, federasyonlar veyahut yetkilendirilen bakanlıklar tarafından şirketleşme yolunda bağlayıcı kararlar alınmalıdır. Ayrıca şirketleşen kulüpler, ticari diğer büyük şirketlerde olduğu gibi profesyonel bir biçimde yönetilmelidir. Bu yönetim şekli; zorlayıcı bir tedbirle mümkün olmayacağından, kulüpler, üyeler ve taraftarın bu profesyonelliğe geçişi talep etmesi, vicdani bir yükümlülük ile kulübün çıkarlarını kendi çıkarlarından üstün tutması gerekmektedir.

6.2. Yöneticilerin Sorumlulukları

Kulüp yöneticilerinin cezai sorumluluklarına ve zarardan doğan sorumluluklarına TTK hükümleri uyarınca detaylı olarak değindik. Cezai sorumluluğa bakıldığında; genel olarak kısa süreli adli para cezaları görülmektedir. Kulüp yöneticilerinin şahsi malvarlıkları göz önüne alındığında, ilgili para cezaları yetersiz kalmaktadır. Zarardan doğan hukuki sorumlulukta ise; yöneticilerin ibrası hususu gündeme gelmekte, uygulamada büyük kulüpler dahil genel olarak kullanılmakta ve bu sebeple kulüp yöneticilerinin sorumluluğuna neredeyse gidilememektedir. Buradan hareketle denebilir ki güncel durumda, kulüp başkanlarını harcamalar açısından kısıtlayıcı veya bağlayıcı herhangi bir yaptırım neredeyse mevcut değildir.

Bu durumda yöneticiler, yönetimden kaynaklanan hukuki ve cezai sorumluluklarını pek dikkate almamakta, bundan ziyade kamuoyunda ve taraftar nezdinde olan imajına yönelik hamleler gerçekleştirmektedir. Buna bağlı olarak bazı kulüp başkanları kulübün geleceğini planlamadan, yalnızca günü kurtarmak amacıyla taraftarları yanında tutmak, seçim kazanmak gibi nedenlerle kulüpleri mali açıdan zora sokacak büyük harcamalar yapabilmektedir.¹⁵Alınan ibra kararları ise sınırlı olan sorumluluğu ortadan kaldırmaktadır.

6.3. Türkiye Futbol Federasyonu

Kulüplerin şirketleşmesine ilişkin başvurular, Türkiye Futbol Federasyonu'na ("TFF") yapılmakta ve TFF tarafından karara bağlanmaktadır. Yani tescil ve denetime ilişkin kararlar, federasyon tarafından alınmaktadır. Ayrıca UEFA tarafından getirilen mali yükümlülüklerle paralel yükümlülükler TFF tarafından da talep edilmekte ve denetlenmektedir. Böylesine önemli görevleri üstlenen bir yapının bağımsız ve tarafsız olması önem arz etmekte, hiçbir kulübün diğerinden ayrılması, eşit davranılması gerekmektedir.

Ayrıca, Türk spor camiası için oldukça büyük önem arz eden; 28.01.2020 tarihli *Ali Rıza ve diğerleri/Türkiye* kararında¹⁶, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("AİHM") tarafından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ("AİHS") 6. Maddesinin 1. Fıkrasında yer alan adil yargılanma hakkının TFF Tahkim Kurulunun bağımsızlığı ve tarafsızlığı açısından ihlal edildiğine karar vermiştir. TFF'nin yürütme ve yargı organlarının oluşumunda büyük oranda futbol kulübü yöneticilerinin söz sahibi olması ve aynı şekilde TFF Tahkim Kurulunun bu yapıdan etkilenmesi sebebiyle, TFF mevzuatı ve Tahkim Kurulu üyelerinin dış baskılardan koruyucu güvencelerden yoksun olduğuna karar verilmiştir. Bu minvalde, ilgili başvuru nezdinde, adil yargılanma hakkının ihlal edildiği ve genel anlamda TFF'nin bağımsız ve tarafsız olmadığına karar verilmiştir.

¹⁵ Emin Özkurt, Spor Kulüpleri ve Federasyonları Kanun Teklifi'nde çalışmalar hızlandı: Denetim bakanlıkta olacak, başkanlar kendi döneminden sorumlu tutulacak" Erişim: <https://www.indyurk.com/node/263481/spor/spor-kul%C3%BCpleri-ve-federasyonlar%C4%B1-kanun-teklifinde-%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmalar-h%C4%B1zland%C4%B1-denetim>. Son erişim tarihi: 9.4.2021.

¹⁶ Ali Rıza and Others v. Turkey (Başvuru numaraları 30226/10, 17880/11, 17887/11, 17891/11 and 5506/16).

Bu noktada, Türkiye'nin de taraf olduğu sözleşmeler ışığında en üst mahkeme tarafından; TFF'nin bağımsız ve tarafsız olmadığı ortaya konmuştur. Hal böyle iken; en çok kulüp yöneticilerinin söz sahibi olduğu federasyonda yöneticilere dair bağımsız bir mali denetim ve sorumluluk denetimi yapılması neredeyse imkansız hale gelmiştir.

7- Yeni Düzenlemeler ve Kulüpler Yasası Tartışmaları

2013 yılından beri, spor camiamızı yakından ilgilendiren ve gündemi meşgul eden Kulüpler Yasası tartışmaları sürmektedir. 2020 yılında kanun taslağı son halini almış, federasyonlara ve bakanlıklara sunulmuştur. Yukarıda güncel mevzuat uyarınca yaşanan sorunlara değindik, peki bu yeni yasa tasarısı, ilgili sorunları giderecek midir? Taslakta kanun amacı olarak, “*kulüplerin ve federasyonların kurulması, organları, üst kuruluş oluşturmaları, gelir ve giderleri, bütçe ve harcama esasları, görev, yetki ve sorumlulukları, denetimleri, bunlara yapılacak her türlü yardımın şekil ve şartları*” olarak belirtilmektedir. Kanun taslağının makale konumuzla ilgili önemli maddeleri üzerinde durulacaktır.

7.1. Sorumluluk Hükümleri

7.1.a. Yeni yasa tasarısı, kulüp yöneticileri ve yönetim kurulları için birtakım yeni sorumluluk hükümleri getirmektedir. Tasarının “Spor Kulüplerinin Organları” başlıklı 5. maddesinde aşağıdaki ifadeler kullanılmaktadır:

“(4) 26.09.2004 tarihli ve 5237 sy Türk Ceza Kanununun 53b üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenmiş bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile; Devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerini aklama, kaçakçılık, cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar, fuhuş, uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti, kullanımı, kullanımını kolaylaştırma, kullanmak için satın alma, kabul etme veya bulundurma, şike veya teşvik primi, kanuna aykırı olarak spor müsabakalarına dayalı bahis ve şans oyunlarını oynatma, oynatılmasına yer ve imkan sağlama, reklamını yapma veya para nakline aracılık veya bu Kanunun 22nci maddesine muhalefet etme suçlarından mahkum olanlar ile tahkim kurulları, Bakanlık disiplin kurulları,

spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurulları ya da spor federasyonlarının bağlı olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından son beş yıl içerisinde bir defada bir yıl veya toplam iki yıl hak mahrumiyeti cezası almış olanlarının spor kulübü, bağlı ortaklığı ve iştiraklerinde yönetim, denetim, disiplin ve diğer kurul üyelikleri, haklarındaki mahkeme veya ilgili kurul kararının kesinleştiği tarihte, başkaca hiçbir işlem yahut karara gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer.

(5) Bu maddenin dördüncü fıkrasında belirtildiği şekilde mahkum olanlar veya hak mahrumiyeti cezası alanlar, spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerinde başkan veya kurul üyesi olamaz.”

Görülmektedir ki yeni düzenleme ile spor kulübü yöneticili için aranan şartlar kamu görevine kabulde aranan şartlarla benzeştirilmiş; belirli adi ve mali suçların yanı sıra sportif suçlardan ceza almış olanların kulüp yöneticiliği/başkanlığı yapmaları yasaklanmıştır. Genel olarak bu hükmün kulüplere fayda sağlayabileceği söylenebilir. Mali suçlar yönünden ceza almış kişilerin, kulüp yönetiminde yine aynı suçları tekrar edebilmesi söz konusu olabilir. Ayrıca sportif cezalar yönünden de (özellikle şike, doping vb.) yasaklama getirilmesi amaca uygundur. Kaldı ki sportif cezalar bakımından yer alan bu düzenleme federasyon başkanlığı için de getirilmektedir.

Ancak unutulmamalıdır ki hukuki düzenlemeler kadar bunların uygulanması ve denetlenmesi büyük önem arz etmektedir. Gerçekten de yasaların herkese ve eşit şekilde uygulanması hukukun üstünlüğü için şarttır. Aksi takdirde hem hukuka hem de kulüp yönetimine dair kamuoyu algısı büyük zarar görmektedir. Yakın tarihten örnek vermek gerekirse; Amerikan Profesyonel Basketbol Ligi NBA’de basketbolcu olarak görev yaptığı sırada, bir sporcu için en ağır ihlallerden olan doping sebebiyle, basketbolcu Hidayet Türkoğlu, Uluslararası Basketbol Federasyonu tarafından ve doping nedeniyle cezalandırılmasına rağmen iktidar desteği ile Türkiye Basketbol Federasyonu başkanlığı için tek aday olmuş ve başkanlığa seçilmiştir. Dolayısıyla konulan kural kadar kuralın uygulanması da kulüplerimizin orta ve uzun vadeli çıkarları açısından hayati önemdedir.

7.1.b. Yasa tasarısınının 16. maddesinde ibraya ilişkin hüküm “*spor anonim şirketlerinde görev alan bir yöneticinin ibrasının, bu yönetici spor kulübünün de yönetiminde görev alıyorsa ancak kulüp genel kurulu tarafından da ibra edilmesi şartıyla hüküm ifade edeceği*” şeklinde yer almaktadır.

Yukarıda belirtildiği üzere Yargıtay, idari ve mali ibranın bölünemez olduğunu vurgulamıştır. Bu düzenlemede yer alan ibranın ayrılması ise Yargıtay'ın yaklaşımı ile çalışmaktadır. Ayrıca kulüplerin -şirket olsun olmasın- gönüllülük esası ile yönetildiği veya ibra edildiği düşünülürse ibra uygulamasının değişmeyeceği söylenebilir. Bu nedenle söz konusu düzenlemenin sorunun kökenine inmekten uzak olduğu düşüncesindeyiz.

7.1.c. Tasarının “Bütçe ve Harcama İlkeleri” başlıklı 22.maddesi, spor kulüplerinin mali işlemlerini düzenlemektedir. Madde hükmünde birçok düzenlemeden söz edilmekle birlikte inceleme konumuz aşağıdaki hükümlerle sınırlı kalacaktır.

Taslağın 22. maddesinin (2) numaralı bendinde yer alan, “*Spor kulübüne bağlı bir veya daha fazla spor anonim şirketi varsa konsolidasyon spor kulübü bilançosunda yapılır. Bu durumda hesap dönemi olarak şirketin hesap dönemi spor kulübüne de uygulanır*” hükmü yerinde bir düzenlemedir. Bu sayede örneğin Galatasaray Kulübü derneğinde mali yıl takvim yılını takip ederken, futbolun doğası gereği mali yılı 1 Haziran-31 Mayıs dönemi olan Sportif A.Ş.’nin mali dönemlerinin senkronizasyonu sağlanabilecektir. Daha önce Dernekler Kanunu nedeniyle, kulüplerin takvim yılı dışında bir mali yıl izlemesi mümkün olamamakta idi.

Taslağın 22. maddesinin (4) ve (5) numaralı bentleri aşağıdaki gibidir:

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri;

a) *Bir önceki hesap döneminde gerçekleşen brüt gelirin %25’ini aşan veya,*

b) *Mevcut yönetim kurulunun görev süresinin bitiminden sonra doğacak ya da vadesi gelecek, gelir ve alacaklarını en az üye tam sayısının salt çoğunluğunun katılacağı genel kurulda, toplantıya katılan üyelerin dörtte üçünün olumlu oyu ile temlik edebilir. Anılan temlik oranı, mevcut yönetim kurulunun görev süresinin bitiminden sonra doğacak veya vadesi gelecek olan gelir ve alacaklar yönünden hiçbir şekilde yüzde elli oranını geçemez.*

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketleri cari yıl bütçesinin en fazla %10’una kadar borçlanabilecektir.

Kulüplerimizin mali açıdan zor süreçlerden geçtiği hatta çoğu kulübün kapanma aşamasına geldiği herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Yasa tasarısı mali yönden bir “kurtuluş” olarak görülmektedir. Yukarı-

da geçen hükümler ile borçlanmaya belli sınırlar getirilmiş, yöneticinin tek başına bütçeyi önemli derecede zorlayacak kararlar almasının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Özellikle, 4. fıkranın son cümlesinde; mevcut yönetim kurulunun aldığı kararların, sonraki yönetimleri büyük oranda etkilemesinin bir nebze önüne geçilmiştir. Mevcut durumda; spor kulübü yöneticileri, büyük mali yüklerle popüler oyuncular transfer etmekte, fakat mali yükün vadesini ve/veya taksitlerini ileri tarihlere atarak adeta günü kurtarmakta fakat kulübün geleceğini düşünmemektedir. İlgili hükmün bu nedenle yerinde olduğu söylenebilir.

Taslağın spor kulübü yöneticilerinin sorumluluğuna ilişkin diğer fıkraları aşağıdaki gibidir:

Spor kulüpleri ve spor anonim şirketlerince yapılacak ödeme ve tahsilatların banka ve benzeri finans kurumları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. ile yapılması zorunlu olup, bu konuda 04/01/1961 tarihli ve 213 sy VUK'nun mükerrer 257. Maddesindeki esaslara göre belirlenen parasal sınırlar uygulanır (22/8). Bu fıkra ile tüm ödemelerin resmi kanallar aracılığıyla gerçekleştirilmesini amaçlamış, bu doğrultuda birçok uyumsuzluğun da önüne geçilebileceği öngörülmüştür. Kanımızca yerinde bir düzenlemedir.

Spor kulübü ve spor anonim şirketi başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile yöneticileri; mevzuat, tüzük ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kasıt veya ihmalle ihlal ettikleri takdirde kulüp, şirket, pay sahipleri ve alacaklılara karşı verdikleri zararlardan müştereken ve müteselsilen sorumludur. Ancak zarara sebebiyet verenlerin bu maddenin dördüncü, beşinci, yedinci ve sekizinci fıkralarına aykırılık hallerine ilişkin sorumluluklarında kasıt veya ihmâl aranmaz. Bu durumda spor kulübü, spor kulübünün ve spor anonim şirketi, pay sahipleri ve bunların alacaklıları, spor kulübünün ve spor anonim şirketinin yükümlendirildiği tutar için sorumluları doğrudan takip edebilir. (22/11)

11. fıkrada ise konumuz açısından oldukça büyük bir önem arz etmektedir. Makalemizin başında değindiğimiz üzere, genel algının aksine; yöneticilerin ihlallerinden doğan hallerde sorumlulukları doğmaktadır. Yani, 22/11. maddenin ilk cümlelerinde yer alan düzenlemeler bir bakıma zaten hukukumuzda yer almakta idi. Her ne kadar yöneticiler zarardan sorumlu ise de; ibra kurumu ile bu sorumluluklarından kurtulmaktadırlar. Fakat 22/11'de yer alan ve daha önce yasal düzenlemelerde yer almayan husus; yöneticilerin kusursuz sorumluluklarına ilişkin dü-

zenlemedir. Daha önce yalnız kamu borçları sebebiyle kast veya ihmâl aranmaksızın sorumluluklarına gidilebilen yöneticilerin, bu düzenleme ile kanun uyarınca sayılan hallerde kusursuz sorumluluklarına gidilebilecektir.

Genel anlamda sorumluluk hükümleri açısından yerinde hükümlere yer verilse de; söz konusu düzenlemeler; tüm dünyada olduğu gibi FIFA ve UEFA gibi uluslararası düzenleyici kuruluşların açık beklentilerine uygun olarak, tüm çağdaş ülkelerdeki gibi federasyonlar ve lisans mevzuatları aracılığıyla gerçekleştirilebilirken, yeni bir yasa tasarısının gerekliliği tartışma konusudur.

7.2. Tescil, Denetim İşlemlerinin Bakanlıkça Yapılması

İlgili kanun tasarısı ile federasyonlar (kimi zaman da kulüpler) tarafından yapılan birçok işlem Bakanlığa devredilmiştir. Bakanlığa atfedilen görev ve yetkiler hususunda aşağıdaki hususlar üzerinde durmak gerekmektedir.

7.2.a. Yasa tasarısının Denetim ve beyanname usulü başlıklı 14. Maddesi ile, *spor kulüplerinin faaliyetlerinin, defterlerinin ve kayıtlarının idari ve mali her türlü işlem ve faaliyetlerinin, Spor Bakanlığınca denetlenebileceği, bakanlığın bu denetimi bağımsız denetim kuruluşu aracılığıyla da yapabileceği* hükmü getirilmektedir.

Aynı maddenin 3. paragrafına göre ayrıca “*Spor Kulüpleri, yılsonu itibarıyla veya en yüksek harcamaya sahip olan spor dalındaki müsabakaların yapıldığı döneme göre gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını ve kar, zarar ve bilanço hesaplarını düzenleyecekleri beyanname ile her yıl hesap dönemi bitiminden itibaren üç ay içerisinde Bakanlığa vermekle yükümlüdür.*”

Bu hüküm ile spor kulüpleri, yıllık gelir gider işlemlerinin sonuçlarını ve mali tablolarını her yıl Spor Bakanlığı’na ibraz etme zorunlu tutulmuştur. Söz konusu yükümlülük, dünyadaki çağdaş spor mevzuatlarına ve sportif yapılanmalarıyla örnek alınabilecek ülkelerdeki düzenlenmelerine son derece tezat bir anlayışı yansıtmakta, deyim yerindeyse federasyonları tamamen devreden çıkarmaktadır.

Dünyada ister dernek ister sermaye şirketi statüsünde olsun, kulüplerin faaliyetleri, bünyesinde buldukları federasyonlarca denetlenir; federasyonların bu asli görev ve sorumluluğunun Bakanlığa devri son derece sakıncalı bir düzenlemedir.

7.2.b. Yasa taslağının “Yönetim” başlıklı 17. maddesinin 2. Bendinde, *“kulüplerin uymakla yükümlü oldukları kurumsal yönetim ilkelerine ilişkin esasların, SPK görüşü alınmak suretiyle Spor Bakanlığı tarafından belirlenir”* hükmü yer almaktadır. Yine 14. Maddede değindiğimiz üzere; federasyonların tamamen işlevsiz bırakıldığı ve yetkilerin tümüyle Bakanlığa devredildiği bir düzenlemedir.

Kulüplerin uymakla yükümlü olduğu kurumsal yönetim ilkeleri, yönetim kurullarının kompozisyonu, yönetici olabilecek kişilerde aranan nitelikler, dünyanın her yerinde ilgili federasyonca lisans mevzuatları vasıtasıyla belirlenirken, bu düzenlemenin Spor Bakanlığı’na devretmek, modern spor idaresine uymayan bir teşebbüstür.

7.2.c. Tasarının 18. maddesinde tamamlayıcı düzenlemeler başlığı altında aşağıdaki hüküm getirilmektedir: *“Spor anonim şirketlerinin esas sözleşmesinin asgari içeriği, ortaklık yapısı, pay sahipliği, sermayesi, organlarının teşkili ve diğer hususlar ilgili mevzuatına uygun olarak Bakanlık tarafından belirlenir”*

Ancak Taslağın birçok maddesinde olduğu gibi, bu madde de tamamen federasyonları ve federasyonlarca UEFA, FIFA gibi uluslararası kuruluşların belirlediği prensipler çerçevesinde geliştirilip uygulanan, lisans mevzuatını tamamen devre dışı bırakan bir anlayışı yansıtmaktadır, son derece sakıncalıdır. Kulüplerin yapılarıyla ve faaliyetlerle ilgili düzenlemeler, dünyanın her yerinde bağımsız federasyonlar tarafından belirlenmekte iken bu tür bir düzenlemeye gitmenin doğru bir yaklaşım olmadığı düşüncesindeyiz.

7.2.d. Taslağın “Bütçe ve harcama ilkeleri” başlıklı 22.Maddesindeki düzenlemelere yukarıda değinmiştik. Türkiye’de özellikle futbol kulüplerinin mali bir düzenlemeye ihtiyaç duyduğu oldukça açık ve net bir şekilde ortadadır. Söz konusu madde ile de benzeri düzenlemelere yer verilmiştir.

Bununla birlikte, bu düzenlemelerin yapılacağı yerin; Spor Kulüpleri yasası, bu düzenlemelerin takip ve yaptırım merciiinin de Spor Bakanlığı olması tartışmalıdır. Bu düzenlemeler ve yaptırımlar, ilgili özerk spor federasyonlarının ve onların lisans mevzuatlarının konusudur. Taslakta yer alan düzenlemeler, küçük farklarla her ülkede mevcuttur, ancak kural koyucu, denetleyici ve yaptırım yapıcı kurum, Spor Bakanlığı değil Spor Federasyonu olmalıdır. Dünyada genel uygulama bu şekildedir ve uluslararası sportif kuruluşların mevzuatları da beklentileri de bu doğrultudadır.

Fakat, bunun aksine, ilgili yasa tasarısında tüm spor yönetiminin düzenleyici ve belirleyici rolünün tamamen Bakanlığa verilmesi; hem oluşabilecek işyükü sebebiyle mümkün görülmemekte hem de globalleşmeden uzak bir anlayıştır. Yapılması gereken bu ve benzer düzenlemelerin, olması gerektiği gibi Federasyonlar vasıtasıyla yapılması ve ihlallerin yine Federasyonlar tarafından yaptırıma tabi tutulmasıdır.

7.2.e. Taslağın “Genel kurul toplantıları” başlıklı 31. maddesinin 1. fıkrasında; *“Genel kurulun toplanması, delegelerin belirlenmesi, divanın oluşturulması, delege listesine yapılacak itirazlar ve oyların sayımı ile ilgili temel usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak Yönetmelikle ... belirlenir”* hükmü yer almaktadır.

Bu madde de aynı şekilde, özerk olması gereken federasyonların tamamen Spor Bakanlığı yörüngesine girmiş olduğunu ilan etmektedir. Nitekim aynı maddede bir yandan federasyon genel kurullarındaki asgari ve azami delege sayısı belirlenirken, bir yandan da (taslağın 48. Maddesinde tasvir edilen) “Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulunun”, *“federasyonun yönetimi ve temsili hususunda yeteri bulunmaması durumunda Spor Bakanı'nın istemiyle”* federasyonun Olağanüstü Genel Kurul yapması şartı getirilmesi gibi yine tartışmalı düzenlemeler yer almaktadır.

7.2.f. Yukarıda değinmiş olduğumuz birçok maddede anlatıldığı üzere Federasyonlar nezdinde düzenlenen hususlar, Bakanlığa bırakılmaktadır. Devamda değineceğimiz son 3 madde de yine bu hususta, özellikle TFF'nin özerkliğini zedeleyen maddelerdir.

Öncelikle Federasyonların yönetim kurullarını düzenleyen 34. madde ile disiplin kurullarını düzenleyen 35. madde Federasyonların özerk konumunu riske atmaktadır. Burada yer alan *“Disiplin ihlali oluşturacak fiiller ve disiplin yargılamasının temel usul ve esasları Bakanlık tarafından çıkartılacak yönetmelikle düzenlenir”* hükmü, yoruma yer bırakmayacak şekilde federasyonların kulüpler üzerindeki disipline yönelik yetkilerinin çerçevesinin Bakanlık uhdesine geçmiş olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

Yine “Genel sekreterlik” başlıklı 39. maddeye göre *“federasyonun talebi halinde Bakan tarafından genel sekreter ataması yapılabilir”*. Bu hüküm ile Bakanlık lehine Federasyonlara bir nevi “komiser atama yetkisi verilmiştir. Bu ise bağımsız yönetim ve denetim ilkeleri ile pek çok açıdan bağdaşmamaktadır.

Son olarak “Spor elemanları” başlıklı 52. maddede “*Bakanlık, spor idarecisi, çalıştırıcısı, antrenör, eğitmen, spor elemanları ve hakemlerin eğitilmesini ve yetiştirilmesini sağlar*” hükmü yer almaktadır. Başta UEFA lisansları olmak üzere, özellikle antrenörlerin sertifikasyonları bilindiği gibi uluslararası kriterler çerçevesinde belirlenirken, Spor Bakanlığı’nın tür işlemlere müdahil olması da sakıncalı bir noktada durmaktadır.

7.3. Tahkim Kurulları

TFF Tahkim Kurulu 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kurulu ve Görevleri Hakkında Kanun’da ve TFF Statüsü’nde düzenlenmektedir. Tahkim Kurulu bağımsız ve tarafsız bir karar mercii olması gerekirken yukarıda üzerinde durduğumuz yapı çerçevesinde, futbol kulübü yöneticilerinin söz sahibi olduğu görülmektedir. Bu yönüyle TFF mevzuatı, Tahkim Kurulu üyelerini dış baskılardan koruyucu güvencelerden yoksundur. Nitekim bu durum AİHM nezdinde görülen Ali Rıza ve diğerleri / Türkiye kararında da açıkça tespit edilmiştir. Söz konusu eleştiri önceki dönemde doktrin tarafından açıkça dile getirilmesine rağmen yasal olarak bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak AİHM kararından sonra bu düzenlemenin hukuka uygun bir surette yapılması zorunluluğu doğmuştur.

Buna rağmen söz konusu yasa tasarısı bu şekilde bir hüküm getirmektedir. Oysa gerek Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, gerek üye bulunduğumuz uluslararası federasyonlar, gerekse Türk Hukuk Mevzuatı uyarınca TFF’nin ve dolayısıyla Tahkim Kurulunun bağımsızlığı ve tarafsızlığının sağlanması gerekmektedir.

Yasa Tasarısının “*Üyelerin niteliği ve belirlenmesi*” başlıklı 55. Maddesinde; “*Tahkim Kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden oluşur. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında akademik çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kişiler olmaları şarttır. Üyeler, Bakan onayı ile dört yıl için görevlendirilir*” hükmü getirilmiştir.

Öncelikle; yedi üyenin ikisinin, sporda idareci, teknik direktörler ve benzerleri arasından seçilmesi; bağımsızlık ve tarafsızlık unsurunu etkileyebilecektir. Gerçekten de daha önce bir spor kulübü ile duygusal bağ yakalamış bir kişinin tekrar bu kulüpler hakkında yargılama unsuru olarak yer alması bağımsızlık ve tarafsızlığı kaçınılmaz olarak etkileyecektir. Her ne kadar yasa koyucu, Kurulda yer alan kişilerin futbol dünyası içe-

risinde olmasını ve bu suretle sektörel anlamda ihtiyaç ve geleneklerin farkında olunmasını istemişse de bağımsız ve tarafsızlığın daha ön planda olması zaruridir.

Ayrıca yasa tasarısının “Bağımsızlık ve Teminat” başlıklı 57. maddesine göre; “(1) Tahkim Kurulu, görevinde bağımsız ve tarafsızdır. Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerine yenisi görevlendirilemez. Spor federasyonlarının veya spor kulüplerinin kurullarında görevli olanlar ile ihbar cezası dışında sportif ceza alanlar ve 38’inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendinde belirtilen suçlardan ceza alanlar Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar.” Hükümde sözü edilen suçlar üzerinde yukarıda durulmuştur. Bu suçlardan ceza alanların Tahkim Kurulu üyeliği yapamaması kanımızca yerinde bir düzenlemedir. Fakat dört yıllık görev süresi; bağımsızlığın tayini için yeterli bir süre olmayacaktır. Yasa tasarısına bakıldığında; diğer Bakanlık Kurullarının da dört yıllık görev süresi tanınmıştır. Bu gibi eşzamanlı görevlendirme sürelerinde; bağımsız ve tarafsızlığın sağlanması zorlaşacaktır.

54

Tasarı hükmü açısından problemlen bir diğer nokta ise Tahkim Kurulu üyelerinin atamalarıdır. Önceki düzenlemede, üye atamalarına ilişkin olarak üyelerin, Genel Müdürün teklifi ve Bakanın onayı ile dört yıllığı görevlendirileceği belirlenmişti. Yasa tasarısında teklifin ne şekilde olacağı belirtilmediği gibi yalnız Bakanlık tekeline bırakılmış bir husus söz konusudur. Bu ise Kurulun bağımsız ve tarafsız olarak çalışmasını neredeyse imkânsız hale getirmektedir. Bu bakımdan sportif faaliyetlerin gerçek anlamda hukuka uygun ve hakkaniyetli bir surette gerçekleştirilmesi ve geliştirilmesi arzu ediliyorsa Tahkim Kurulu üyelerinin belirlenmesinde Bakanlığa tam yetki verilmesi hususunun yeniden düşünülmesi zaruridir.

Ayrıca, yasa tasarısı lafzından açıkça anlaşılmasa da; Tahkim Kurulu hükümlerinin TFF için uygulanıp uygulanmayacağı bir diğer soru işaretidir. Zira bilinmektedir ki, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu şimdiki haliyle futbola ilişkin uyuşmazlıklarda bir yargı mercii olarak görev görmemekte, TFF’nin kendi Tahkim Kurulu bulunmaktadır. Bu Kurulun bağımsızlığı ve tarafsızlığının sağlanması gerektiği ise su götürmez bir gerçektir.

Ayrıca Taslağın 38. maddesinde Federasyon başkanı, yönetim, yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyelerinde aranan genel şartlar belirtilmiş, herhangi bir eğitim-öğretim şartı aranmamıştır. Fakat bu hükmün aksine; 39. maddede Genel Sekreterlik için aranan şartlarda; en az dört yıllık yükseköğretim mezunu olma şartı aranmıştır. Bu iki hüküm bir-

biriyile oldukça çelişmektedir. Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu gibi kurul üyeliği için herhangi bir mezuniyet şartı aranmazken; bu kurulların genel sekreterliğini yapan kişiler için en az dört yıllık yükseköğretim şartı aranması abesle iştigaldir. Bu minvalde, bu eğitim-öğretim şartının tüm kurulların üyelerine de getirilmesi gerekmektedir.

7.4. Genel Değerlendirme

Genel anlamda sorumluluk hükümleri açısından yerinde hükümlere yer verilse de söz konusu düzenlemeler; tüm dünyada olduğu gibi FIFA ve UEFA gibi uluslararası düzenleyici kuruluşların açık beklentilerine uygun olarak, tüm çağdaş ülkelerdeki gibi federasyonlar ve lisans mevzuatları aracılığıyla gerçekleştirilebilirken, yeni bir yasa tasarısının gerekliliği tartışma konusudur. Bu nedenle, mevcut Türk Ticaret Kanunu ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine eklenecek hükümler ve/ya federasyonların; kendi talimatları uyarınca bir düzenleme getirilmesi daha yerinde olacaktır.

Bununla birlikte Spor Federasyonları tarafından düzenlenen ve denetlenen birçok işlem, Bakanlık tekeline bırakılmış ise de bu durum federasyonların her türlü özerkliğini kaldıracak ve federasyonları bir bakımdan işlevsiz hale getirecektir. Dünyadaki spor yönetimi uygulamalarında da bu şekilde bir uygulama yer almamaktadır.

Taslak kanun, uluslararası spor mevzuatıyla, yönetim ilkeleriyle, düzenleyici kurumların beklentileriyle önemli çelişkiler içermekte ve tehlikeler arz etmektedir. Bu çelişkilerin kısa vadede yaptırımlar şeklinde karşılıkları olmasa dahi, uluslararası kamuoyunda Türk sporunun ve Türk spor yönetiminin algısına zarar verebilecektir.

Son olarak, Türk Futbolunun mali açıdan bir düzenlemeye ve kriterlerin belirlenmesine ihtiyaç duyduğu uzun süredir ortada olan bir gerçektir. Bu minvalde belirli düzenlemelerin getirilmesi talebi sadece spor hukukçularının değil, tüm spor camiasının bir talebidir. Yasa tasarısı mali anlamda gerekli birtakım düzenlemeleri ortaya koymuştur. Bu düzenlemelerin gerekliliği konusunda hemfikir olmamıza karşın, söz konusu düzenlemelerin Bakanlık tekeline bırakılmasındansa, dünyada uygulanan düzenlemelerle paralel olarak başta lisans mevzuatları olmak üzere özerk federasyonlarca ortaya konacak ve taviz vermeden uygulanacak düzenlemeler ile sağlanması daha yerinde olacaktır. Dolayısıyla yasa tasarısının, ihtiyaç duyulan düzenlemelere yerinde bir cevap vermediği kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Ali Rıza and Others v. Turkey (Başvuru numaraları 30226/10, 17880/11, 17887/11, 17891/11 and 5506/16).

Devecioğlu, Sebahattin / Çoban, Bilal / Emre Karakaya, Yunus / Karataş, Özgür; Türkiye’de Spor Kulüplerinin Şirketleşmeye Yönelimlerinin Değerlendirilmesi, SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 2012, s. 35-42.

Ergün, Ömer; Kişi Kavramı ve Çeşitleri, Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2017, s. 1-14.

Gülşen, Recep; Spor Hukuku, Ankara, 2013.

Koç, Himmet; Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Sorumluluklarına Genel Bir Bakış, Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 3, Sayı 1, 2020, s. 62-82.

Küçükgüngör, Erkan; Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Sayı 2, 1998, s. 1-16.

Oğuzman, Kemal / Seliçi, Özer / Oktay Özdemir, Saibe; Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 19. Baskı, İstanbul, 2020.

Özkurt, Emin; “*Spor Kulüpleri ve Federasyonları Kanun Teklifi*”nde çalışmalar hızlandı: Denetim bakanlıkta olacak, başkanlar kendi döneminden sorumlu tutulacak” Erişim: <https://www.indyrturk.com/node/263481/spor/spor-kul%C3%BCpleri-ve-federasyonlar%C4%B1-kanun-teklifinde-%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmalar-h%C4%B1zland%C4%B1-denetim>. Son erişim tarihi: 9.4.2021.

Poroy, Reha / Tekinalp, Ünal / Çamoğlu, Ersin; Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul, 2017.

Sultanoğlu, Banu; Hisseleri Halka Arz Edilen Türk Futbol Kulüplerinin Mali Tablolarının Türkiye Muhasebe Standartları Çerçevesinde İncelenmesi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (mevzuat.gov.tr)

T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete (resmigazete.gov.tr)

Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü, Erişim: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf>. Son erişim tarihi: 8.4.2021.

SPORDA ZORUNLU TAHKİMİN SORUNLU YAPISI VE SÖZLEŞMESEL UYUŞMAZLIKLAR

Prof. Dr. Ali AKYILDIZ*

---

* Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

I- GİRİŞ

Ülkemizde spor faaliyetlerinin hukuksal altyapısı sürekli bir değişim içerisinde ve bu alanda hukuksal istikrar bir türlü sağlanamamaktadır. Bu durum, spor faaliyetlerinin bütün faktörlerini az veya çok olumsuz etkilemekte, ama hukuki güvensizlik ve öngörülemezlikten asıl etkilenen, kurumsal yapılardan ziyade, spor alanının cefakar işçileri sporcular olmaktadır.

Spor faaliyetlerindeki hukuksal istikrarsızlık hakkında hızlı bir fikir edinebilmek için, futbol sporuna ilişkin son otuz-kırk yıldaki yasal değişime bir göz atmak yeterlidir: Halen yürürlükte bulunan 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 2009 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun öncesinde, 1992 yılında yürürlüğe girmiş olan 3813 sayılı kanun bulunmakta idi ve söz konusu kanun öncesinde 1988 yılında (yani sadece dört yıl önce) yürürlüğe girmiş bulunan 3461 sayılı kanun bulunmakta idi. Ondan öncesinde ise, hukuksal statü aynı anda birden çok yasal düzenlemeye dayanmaktaydı: 1986 yılında yürürlüğe giren 3289 sayılı Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (öncesi: 1938 yılında yürürlüğe giren 3530 sayılı kanun) ve 1983 tarihinde yürürlüğe giren 179 sayılı Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun hükmünde Kararname sayılabilir. TFF'nin özerk bir kuruluş olduğundan, ilk defa 1992 yılında yürürlüğe giren 3461 sayılı kanunda söz edildiği görülmektedir.

Bu baş döndürücü yasal gelişmelerin yanı sıra, kanunların bazı hükümlerinin Anayasa mahkemesince iptal edilmiş olması da, kanunla oluşturulan hukuksal düzenin istikrarsızlığı bakımından ilave ve önemli bir gösterge olarak kabul edilmelidir. Örneğin, yürürlükteki 5894 sayılı kanunun üç ayrı maddesine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesince iptal kararları verilmiş, hatta kanunun Anayasaya uygunluğunu sağlamak üzere, 2011 yılında bir de Anayasa değişikliğine gidilmiştir. Mecliste adeta oy birliği ile kabul edilen bu Anayasa değişikliği, yasada ve ona bağlı olarak da TFF'nin ikincil düzenleyici işlemlerinde (Statü ve Talimatlarında) gerekçesi gözetilmeksizin uygulandığı için, sorunlar azalmamış, hatta Anayasal düzenlemeden de beslenen uygulama işlemlerinin eklenmesi ile daha da ağırlaşmıştır. Anayasa değişikliğinin hem lafzı, hem de gerekçesi ile hiçbir şekilde bağdaşmaz bir şekilde, sözleşmesel uyuşmazlıkların da dahil bulunduğu birçok kapsam dışı uyuşmazlık konusu sporda zorunlu

tahkim yargısına dahil, yargı yerleri önünde hak aranmasını imkansız kılan geniş bir uyuşmazlık alanı ortaya çıktı. Bu durum, sadece mağdur kişileri değil, uluslararası kuruluşlar (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi-AİHM) önünde ülkenin itibarının da olumsuz etkilenmesine yol açtı. Öyle ki, önüne gelen bir uyuşmazlıkta AİHM, sadece ihlal kararı vermekle yetinmedi, sorunun sistemselleştiğine ve Türkiye'nin düzeltici işlem yapması gerektiğine de karar verdi.

Biz bu çalışmamızda, sporda zorunlu tahkime ilişkin sorunları, TFF Tahkim Kurulu bağlamında, güncel bir örnek olaydan (profesyonel futbolcu Oğulcan Çağlayan davası) da hareketle inceleyecek, AİHM ve Anayasa Mahkemesi kararları ışığında sorunun çözümüne ilişkin önerilerde bulunacağız.

II- SORUNLU YAPININ KISA HİKAYESİ

Türk Hukukunda Spor Uyuşmazlıkları, son on yıllık periyotta hızlı ve ilginç gelişmelere sahne oldu. Anayasanın 59. Maddesine sporda zorunlu tahkime ilişkin düzenleme eklenmeden önce, kanunlarda yapılan düzenlemelerle sporda zorunlu tahkim uygulamasına geçildi. Başlıca, 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğü Yasasına 2004 yılında eklenen ek-9. Madde ve 2009 yılında yürürlüğe giren 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 6. maddesinde, kararlarının “kesin” olduğu ve bunlara karşı yargı yoluna başvurulamayacağına ilişkin düzenlemeler bulunan zorunlu spor tahkim kurulları oluşturuldu.

Bu yasal düzenlemelerde yer alan “*tahkim kurullarınca verilen kararların kesin olduğu ve bu kararlara karşı yargı mercilerine başvurulamayacağı*” yolundaki düzenlemeler hakkında, görülmekte olan davalar sırasında öne sürülen Anayasaya aykırılık iddiaları mahkemelerde ciddi bulunarak konu Anayasa mahkemesi önüne taşınmış ve söz konusu düzenlemelerin Anayasa Mahkemesince Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmeleri üzerine¹, Anayasanın 59. Maddesinin hem “Sporun Geliştirilmesi” olan

¹ Spor Genel Müdürlüğü(3289 sayılı kanun) ek-7. Maddede yer alan ve tahkim kurulu kararları hakkında “kesin” lik belirtilen ifadeler Anayasa mahkemesinin 02.07.2009 tarih ve 2006/118 esas, 2009/107 K sayılı Kararı ile iptal edilmiştir. Bu karar, 19.03.2010 tarihli Resmi gazetede yayımlanmıştır. Kararda, iptal hükmünün kararın yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe girmesi de karara bağlandığından, iptal hükmü 19.03.2011’de yürürlüğe girmiştir.

5894 sayılı yasanın “Tahkim Kurulu” başlıklı 6. Maddesinde yer alan “...ve bu ka-

başlığı “Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim” olarak değiştirilmiş, hem de maddeye “Sporla Zorunlu Tahkim”i düzenleyen bir fıkra eklenmiştir². Söz konusu fıkra göre;

“Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin *yönetimine ve disiplinine* ilişkin kararlarına karşı ancak *zorunlu tahkim* yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”

Böylece sporda zorunlu tahkim, Anayasal dayanağa da kavuşturulmuştu. Ancak, Anayasada yapılan bu düzenleme, sorunu çözmeye yetmedi. Çünkü, Anayasa değişikliğinin lafzı ve o değişikliğin asıl amacını oluşturan gerekçesi mevcut yasal düzenlemeler tam olarak uyumlu değildi. Yasalarda bu Anayasal düzenleme ile uyum gerçekleştirilmemiş, sadece Anayasa değişikliği yapılmakla yetinilmişti. Artık Anayasal dayanak da bulan sporda zorunlu tahkim, gitgide daha sorunlu bir hal almaya devam etti. Bu durum, hem yasal düzenlemelerden hem de uygulamalardan beslenen yapısıyla varlığını sürdürmektedir.

Şimdi bu soruna, Türkiye Futbol Federasyonuna ilişkin 5894 sayılı kanundan hareketle kısaca bir göz atalım:

Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un (5894 sayılı kanun) getirdiği uyuşmazlık çözüm sistemine göre; İlk Derece Hukuk Kurulları (m.5) ve Tahkim Kurulundan (m.6) oluşan organlar eliyle, iki dereceli bir yargılama sistemi içerisinde uyuşmazlıklar çözülecektir. İlk derece hukuk kurulları; Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Disiplin kurulları, Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kurulu olmak üzere, dört adettir. Bu kurulların kendi görev alanları kapsamında ilk derecede aldığı kararlar, taraflarca süresinde (7 gün) itiraz edilmesi halinde, tahkim kurulu tarafından kesin ve nihai olarak karara bağlanır (m.6/4). Futbolda zorunlu tahkim yargılamasından söz edildiğinde, bir bütün olarak Kanun ve TFF statüsünde yer alan bu sistemden söz edilmektedir.

---

rarlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz” şeklindeki düzenleme ise, Anayasa Mahkemesi’nin 6/01/2011 tarihli ve E.: 2010/61 K.: 2011/7 sayılı Kararı ile iptal edilmiş ve üstelik de ayrı bir yürürlük süresi öngörülmediğinden, karar Resmi Gazetede yayımı tarihinde (, 26.02.2011) yürürlüğe girmiştir.

² Söz konusu Kanun 17/3/2011 tarih ve 6214 sayılı kanundur ve bu kanun, kabul edilmişinden sadece 12 gün sonra 29.03.2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Böylece, sistemde uzun süre bir boşluk oluşmasının önlenmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Anayasa değişikliğinde, TBMM’nin birlikte hareket ettiği ve bu nedenle sürecin zorunlu prosedürler dışında uzamadığı gözlenmektedir.

Hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenlenir (m.5/4).

Bu ilk derece hukuk kurullarının üst mercii konumunda bulunan ve ortaya çıkan uyuşmazlıklar konusunda nihai karar verecek olan Tahkim Kurulunun yapısal sorunlarının, daha önceki çalışmalarımızda ortaya konulduğu üzere, onun bağımsız ve tarafsızlığının sorgulanmasına yol açacağı beklenen bir durumdu³. Nihayet Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, önüne gelen bir dizi uyuşmazlıkta, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun tarafsız ve bağımsız olmadığı için başvurucuların adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir⁴.

Mahkeme ayrıca; Mevcut davaların Türkiye’de futbol anlaşmazlıklarının çözümü ile ilgili **sistemsel bir sorunu ortaya çıkardığını** ve tespit edilen ihlalin Tahkim Komitesinin Federasyon Yönetim Kurulundan bağımsızlığını sağlayacak şekilde düzenlenmediğini gösterdiğini tespit ederek, “TFF’nin himayesi altında futbol anlaşmazlıklarının çözümü sisteminde reform yapılmasını amaçlayan bir dizi genel önlem alınması (düzenleme yapılması) gerektiğine” karar vermiştir. Karara göre; alınacak olan bu önlemlerin (yapılacak bu düzenlemelerin) ise, “tahkim kurullarının (TFF)Yönetim Kurulundan yapısal ve işlevsel olarak ayrılması ve görevleriyle orantılı yeterince bağımsız bir statüye sahip olması için, söz konusu Tahkim Kurulunun kurumsal temelini yeniden yapılandırılmasını içermesi” gerekmektedir⁵.

³ Akyıldız A. Sporun Hukuku ve Yargısı. In:Av.Tacar Çağlar editors. Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı. Ankara 2013. p.59-116; Akyıldız A. Sporda Zorunlu Tahkim Yargısının Sınırları. In:Av.Tacar Çağlar editors. Av. Özdemir Özok Armağanı. Ankara: (TBB Yayınları:356); 2018. p.29-60.

⁴ AİHM 2. Bölümünün 28 Ocak 2020 tarihli Ali Rıza ve Diğerleri &Türkiye kararı. Konuyu incelediğimiz çalışmamız için bk. Akyıldız, Ali; Spor Tahkim Kurullarının Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı Sorunu: AİHM’nin “Ali Rıza ve Diğerleri V. Türkiye” Kararı, Hasan Güneş Atabay Armağanı, Editör: Tacar Çağlar, TBB Yayını, Ankara 2020, s.33-90.

⁵ Karara göre: “Bu düzenlemelerin, kararda belirtilen amaca uygun olması, diğer bir ifadeyle belirtilen sorunları giderecek nitelikte bulunması gerekir. Gözetilecek amaç, Tahkim Kurulunun bağımsızlığının sağlanması ve görevleriyle ilgili güvencelerin de temin edilmesidir. Alınan önlemlerin mahkeme kararında belirtilen bu amaçlara uygun olup olmadığı da yine sözleşme hükmü (m.46) gereği Bakanlar Komitesi tarafından denetlenektir”. Fazla bilgi için bk. Akyıldız, A., agm (spor tahkim kurullarının tarafsızlığı ve bağımsızlığı sorunu), s.84 vd.

Sporda zorunlu tahkim yargısına ilişkin bir diğer önemli sorun, zorunlu tahkim yargısı kapsamında Tahkim Kurulunun görev alanının sınırlarının belirlenmesi sorundur. Anayasa, bu alanı *sporun yönetimi ve disiplinine ilişkin kararlar* ile sınırlı tutmuş iken, hem yasal düzenlemeler ve ikincil mevzuat (TFF Statüsü ve talimatları) düzenlemeleri hem de uygulama bu alana adeta bir sınır belirlenemez şekilde gelişmiş, sözleşmesel uyuşmazlıklar dahil, spor süjeleri ile ilişkilendirilebilen her şey kapsama dahil edilmiştir. Örneğin, 5894 sayılı yasanın 5 (2). Maddesinde;

“İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF’nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye **münhasıran yetkilidir**” düzenlemesi mevcuttu.

Bu düzenlemede yer alan “...alınacak kararlara **ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda** karar vermeye **münhasıran yetkilidir**” ibaresi, sözleşmesel uyuşmazlıklar dahil, spor faaliyetine ilişkin her türlü uyuşmazlıkta bu kurulları (ilk derece hukuk kurullarını) yetkili kılar şekilde anlaşılıyordu. Halen de yürürlükte olan yasal düzenlemeye göre (m.5 (3)), bu kurulların alacağı kararlara karşı da yedi gün içerisinde Tahkim Kuruluna başvuru imkanı bulunmakta, aksi takdirde bu kurulların kararları kesinleşmektedir (kanun, m.5 (3) ve 6 (2)). Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar (m.6 (4)). Böylece, sonuç olarak spora ilişkin sözleşmesel uyuşmazlıkların da dahil olduğu pekçok konu zorunlu tahkim yargısının kapsamına dahil edilmiş olmaktadır.

Oysa, Anayasada zorunlu tahkim yolu öngörülen sporun yönetim ve disiplinine ilişkin kararla ilgili bahse konu değişikliğin gerekçesinde; “Anayasada yapılan bu değişiklikte, *sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır*” denildikten sonra, “sporun yönetimi ve disiplini” terimlerinden ne anlaşılması gerektiği ifade edilirken; “ilgili kurulların müsabakalarla, kulüplerle, sporcularla ve sporla ilgili diğer kişiler hakkında verdikleri *müsabakadan men, küme düşürme, ligden ihraç, ihraç, seyircisiz oynama ve puan tenzili gibi kararlara karşı süratli ve kesin bir denetim yolu* öngörüldüğü” belirtilmektedir. Görüldüğü üzere, “Acillik” unsuru zorunlu tahkim yargısının temelini teşkil etmektedir.

Bu unsuru (acillik unsuru) taşımayan uyuşmazlıklar ise, Anayasanın 59. Maddesine ilişkin değişiklik gerekçesinde de açıkça vurgulandığı üzere, genel hükümlere tabi olacaktır. Nitekim değişiklik gerekçesinde bu husus açıkça vurgulanmaktadır:

“Bununla birlikte, kulüpler ile sporcu ya da teknik adamlar gibi diğer kişiler arasındaki alacak uyuşmazlıkların bu şekilde çözüme kavuşturulmasına dair bir zorunluluk bulunmamaktadır. Dolayısıyla, spor kulüpleri ile sporcu, teknik adam ve sporla ilgili diğer kişiler arasındaki alacak haklarına dair uyuşmazlıklar yetki ve göreve ilişkin genel hükümler çerçevesinde adli yargı yerlerinde görülecektir. Böylece, sporla ilgili hizmet, vekalet veya benzeri diğer sözleşmelerden kaynaklanan ifa, ifa etmeme, fesih ve tazminat gibi uyuşmazlıklar ile diğer alacak hakları, *genel hükümlere tabi olacaktır*”. (https://www.anayasa.gov.tr/medial/6382/gerekceli_anayasa.pdf, s.359)

Anayasanın 59. Maddesine ilişkin değişiklik teklifinin Meclis Anayasa Komisyonu tarafından incelenmesi sonucunda hazırlanan raporda, sporda zorunlu tahkim yargısının kapsamı çok daha belirgin şekilde ifade edilmektedir. Anayasa Komisyonu raporuna göre;

“Teklifin 1 inci maddesi üzerinde verilen bir önerge oy birliği ile kabul edilmiştir. Bu şekilde Anayasanın 59 uncu maddesinin kenar başlığına “ve tahkim” ibaresi eklenmiş; Madde, spor federasyonlarının organ ve kurullarının, sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, teskil iptali, üyeliğin askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi bunun yanı sıra sporun yönetilmesine yönelik statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeleri, müsabakaların icrasına, tatiline, ertelenmesine gibi verdikleri tüm kararlarına karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebileceği, zorunlu Tahkim Kurullarının kararlarının kesin olduğu, bu kararlara karşı istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi kanun yollarına başvurulamayacağı, bu kararların hukuka aykırı olduğu iddiasıyla tespit, iptal ve tazminat davası açılması mümkün olmadığı vurgulanarak yeniden yazılmıştır” denildikten sonra, sözleşmesel uyuşmazlıkları da içeren diğer mali konuların bu kapsamda olmadığı açıkça izah edilmektedir:

“Bu düzenleme karşısında kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi **tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak**

iddia ve talepleri ile mali haklar, sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olmadığından bu kapsam dışındadır. Bu çerçevedeki uyuşmazlıklar ya yargı mercileri nezdinde dava yoluyla ya da tarafların tercihine göre, karşılıklı yazılı mutabakatları ile yargı denetimine tabi olmak üzere spor federasyonlarının kurulları önünde de çözülebilecektir. Benimsenen önerge doğrultusunda Teklifin 1 inci Maddesi Komisyonumuzca oy birliği ile kabul edilmiştir”.

Anayasa 59. Madde değişikliğine ilişkin bu gerekçelerden de açıkça anlaşılacağı üzere, acil nitelik teşkil etmeyen, doğrudan sporun yönetim ve disiplini ile de ilgili bulunmayan sözleşmesel uyuşmazlıklar ve benzeri bazı hukuksal ihtilafların Tahkim Kurulunun zorunlu tahkim yargısı kapsamında görevine dahil edilmesinin, Anayasal sistemle uzlaştırılması mümkün bulunmamaktadır. Kaldı ki, yasa, bir yandan ilk derece hukuk kurullarının kararlarına karşı ancak Tahkim Kuruluna başvurulabileceğini (yedi gün içinde) düzenlerken, ilk derece hukuk kurullarının görev alanlarının belirlenmesini de TFF statüsü ve ilgili talimatlara bırakmakta, böylece zorunlu tahkim yargısının görev alanının kesin sınırlarının belirlenmesini adeta imkansız kılmaktadır. Böyle bir yaklaşımın anayasal ilkelerle(yargı bağımsızlığı, temel hak ve özgürlüklerin ancak yasayla sınırlandırılması, adil yargılanma hakkı, yasama yetkisinin devredilmezliği vb.) bağdaştırılması nasıl mümkün olacaktır?

Öte yandan, Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun görev ve yetkileri, TFF Statüsününün 56. Maddesinde şöyle düzenlenmişti:

1. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu: a) Kulüpler; b) Kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personelleri ve müsabaka organizatörleri, c) Futbolcu temsilcileri ile futbolcular, teknik direktörler ve antrenörler, arasında **her türlü sözleşmeden doğan ve futbolla ilgili olan uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran yetkili olarak inceler ve karara bağlar.** Tahkim Kurulu'na müracaat edilmeyen Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararları kesin ve nihaidir⁶.

⁶ Bu düzenlemeye paralel olarak, TFF Yönetim Kurulunca yürürlüğe konulan “Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı”nın “Yargı Yetkisi” başlıklı 2. Maddesi de: a) Kulüpler, b) Kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, c) Futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar” şeklinde idi.

Daha sonra, 2017 yılında görülmekte olan bir davada, TFF Kuruluş ve Görevlerine ilişkin 5894 sayılı kanunun söz konusu 5 (2). maddesini Anayasaya aykırı gören İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesince itiraz kanun yoluyla konu Anayasa Mahkemesi önüne taşınmış, 2018 yılında Anayasa Mahkemesince “yayımdan bir yıl sonra yürürlüğe girmek” üzere anılan fıkra hakkında iptal kararı verilmesi⁷ üzerine, TFF Statüsü ve talimatlarında da sözleşmesel uyumsuzluklara ilişkin olarak TFF Genel Kurulu tarafından 2019 yılında bazı düzeltmeler yapılmıştır. Örneğin, Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun sözleşmesel uyumsuzluklara ilişkin yetkisi ihtiyari tahkim şeklinde düzenlenmiştir.

Anayasa Mahkemesinin, TFF yasının 5 (2). Maddesinin iptaline ilişkin 2018 yılında verdiği bahse konu iptal kararının gerekçesinde, önceki süreçlerden de söz edilerek, sözleşmesel uyumsuzluklara ilişkin olarak spor kurullarının yetkilerinin ihtiyari tahkim şeklinde düzenlenmesinin mümkün olduğu şu şekilde ifade edilmiştir:

“Anayasa Mahkemesi, 6.1.2011 tarihli ve E.2010/61, K.2011/7 sayılı kararında kanun koyucunun futbol sporu alanındaki uyumsuzlukları çözmek üzere görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce Tahkim Kuruluna başvurma yükümlülüğü getirebileceğini ancak bu aşamadan sonra kararı benimsemeyen tarafa yargı yolunun açık tutulması gerektiğini vurgulamış ve 5894 sayılı Kanun’un Tahkim Kurulunun görev ve yetkilerini düzenleyen 6. maddesinin (4) numaralı fıkrasının Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulamayacağını düzenleyen kısmını Anayasa’nın 9. ve 36. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir”.

“Anayasa Mahkemesinin anılan kararından sonra Anayasanın 59. maddesinde 6214 sayılı Kanun’la değişiklik yapılmış ve spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği, tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kural altına alınmıştır”.

⁷ Anayasa Mahkemesinin 18/1/2018 tarihli ve E.: 2017/136, K.: 2018/7 sayılı Kararı. Bu karar, 02.03.2018 tarih ve 30348 Resmi Gazete yayımlanmış ve “kararın Resmi Gazete’de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesine” karar verilmiş olduğundan, anılan iptal kararının yürürlüğe giriş tarihi 02.03.2019 dur.

“Söz konusu Anayasa hükmünden, spor federasyonlarının “spor faaliyetlerinin **yönetimine ve disiplinine**” ilişkin olan kararlarının dışında kalan kararları yönünden kanun koyucu tarafından tahkim yolu öngörülmüş olsa da tarafların dilerlerse tahkimden sonra yargı yoluna da başvurabileceği anlaşılmaktadır”.

“**Nitekim söz konusu Anayasa değişikliğinin gerekçesinde ve Anayasa Komisyonu Raporu’nda** Anayasa’da yapılan bu değişikliklerle sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulmasının amaçlandığı, sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali hakların sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olmadığından bu kapsam dışında oldukları, bu çerçevedeki uyuşmazlıkların yargı mercileri nezdinde dava yoluyla ya da tarafların karşılıklı yazılı mutabakatları ile yargı denetimine tâbi olmak üzere spor federasyonlarının kurulları önünde çözülebileceği belirtilmiştir”.

Bu iptal kararının yürürlüğe girmesinden sonra, TFF Statüsünün “Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Görev ve Yetkileri” başlıklı 56. Maddesinin yeniden düzenlenen ilk fıkrasının mevcut şekli şöyledir:

1. (01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, **taraflarca yetkisinin kabul edilmesi** halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar **münhasıran** Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür.

Görüldüğü üzere, bu talimat maddesinde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Görevleri Belirlenirken, sporun yönetimi ve disiplini konuları ile bu alan dışında kaldığı açık olan sözleşmesel konular ayrılmaya çalışılmakta ve bu ikinci tür uyuşmazlıklarda Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun yetkisi “taraflarca kabul edilme” şartına bağlanmaktadır.

Ancak, hala yasada ve buna bağlı olarak da TFF mevzuatında düzeltilmesi ya da açıklığa kavuşturulması gereken hususlar bulunmaktadır. Örneğin, yedi gün içerisinde itiraz edilmeyen ilk derece hukuk kurulu kararlarının kesinleşeceği (5894 sayılı kanun, m.5 (3)) bu durumda ne anlama gelmektedir? Aynı şekilde tahkim kurulu kararlarının kesinliği, sözleşmesel uyuşmazlıklar bakımından ne anlam ifade etmektedir? Bunun gibi sorular, yine de uyuşmazlık konusu olma potansiyelini içermektedir.

Bu nedenlerle, sporda zorunlu tahkim yargısının bütüncül şekilde ele alınarak, Tahkim Kurulunun hem AİHM kararları çerçevesinde öncelikle bağımsızlık ve tarafsızlığının sağlanacağı bir yasal statüye kavuşturulması, hem de görev alanının Anayasada yer alan doğrudan sporun yönetimi ve disiplinine ilişkin konularla somut olarak sınırlanması, Anayasal bir zorunluluk teşkil etmektedir.

Tahkim Kuruluna, sporun yönetimi ve disiplinine ilişkin bu çekirdek görev alanı dışında, zorunlu tahkim yargısına dahil olmayan bazı ihtiyari uyuşmazlık çözme görevleri de elbette verilebilir. Fakat, çekirdek görev alanı dışındaki konulara ilişkin verilecek kararlara karşı yargı yolu kapatılamaz.

Eğer Tahkim Kuruluna sözleşmesel uyuşmazlıklar bakımından bir ihtiyari tahkim görevi de verilmek isteniyorsa, sadece TFF statüsünde ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu talimatında 2019 yılında yapılan değişikliklerin bunu sağlamaya yeterli olmadığı açıktır. Bunun için, öncelikle 5894 yasadaki ilgili hükümlerin bu amaçlara yönelik olarak yeniden düzenlenmesi; TFF Statüsü ve talimatlarından oluşan ikincil mevzuatın da yeniden ele alınarak, Hukuk Muhakemeleri Kanununda Tahkime ilişkin kısımda yer alan (m.407-444) yasal usuli şartların ve güvencelerin de sağlanacağı bir statünün, bir hukuksal zeminin oluşturulması zorunludur.

III- GÜNCEL BİR SÖZLEŞMESEL UYUŞMAZLIK YARGILAMASI: TFF TAHKİM KURULUNUN OĞULCAN ÇAĞLAYAN KARARI

Basında tartışılan Oğulcan Çağlayan'a ilişkin Tahkim Kurulu kararını, sözleşmesel uyuşmazlıklara ilişkin verilmiş güncel bir karar bağlamında ele almak ilginç olabilir. TFF internet sitesine girildiğinde, "TFF Tahkim Kurulu 11 Şubat 2021 günlü (15) sayılı toplantısında gündemindeki dosyaları inceleyerek aşağıdaki kararları almıştır" açıklamasından sonra, 1. Sıradaki karar metni şu şekilde yer almaktadır:

1. E.2021/30 - K.2021/46

"Galatasaray Sportif Sınai ve Tic. Yat. A.Ş. ve futbolcu Oğulcan Çağlayan'ın Rize Spor Futbol Yat. San. Tic. A.Ş. ile arasındaki uyuşmazlığa ilişkin Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun 05.12.2020 tarih ve E.2020/260 (Birleşen E.2020/274) - K.2020/394 sayılı kararına iti-

razları incelendi. Kurulumuzun 08.02.2021 tarihli ara kararı gereğince Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbolcu Tescil İşleri Müdürlüğü'ne yazılan yazıya cevap verildiği görüldü. Davalı futbolcu vekilinin 09.02.2021 tarihli dilekçesi kapsamında Profesyonel Futbolcu Tescil İşleri Müdürlüğü'ne yazı yazılması talebinin reddine (oybirliği ile) karar verilerek dosyanın incelenmesine devam edildi; Yapılan müzakere neticesinde;

- Asıl davada Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararında usule ve esasa aykırı bir yön bulunmadığı anlaşıldığından, başvurunun reddi ile **kararın onanmasına**, oybirliği ile,

- Birleşen davada PFSTT 30/3 maddesi uyarınca davalı futbolcuya verilen 6 resmi müsabakadan men cezasının; **3 resmi müsabakadan men cezası şeklinde düzeltilmesine** oyçokluğu ile”, karar verilmiştir.

Bu karara konu uyuşmazlığın, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) aşamasında birleştiren iki farklı dosyadan oluştuğu ve birleşen davadaki uyuşmazlığın davacı Oğulcan Çağlayan'a “6 resmi müsabakadan men cezası verilmesine” ilişkin olduğu karar metninden dolayı bir biçimde de olsa anlaşılma ile birlikte, onandığı belirtilen asıl uyuşmazlığa ilişkin davanın konusunun ne olduğu karar metninden hiçbir şekilde anlaşılmamaktadır.

Ayrıca, kararda hiçbir gerekçe de söz konusu değildir: Ne UÇK kararının onanan kısmının niçin onandığı, ne de düzeltilen kısmının neden düzeltilindiği, oy çokluğu ile alındığı belirtilen bu düzeltme kararında ayrıksı oy kullananların gerekçelerinin neler olduğu da karar metninde hiçbir şekilde belli değildir. Bu durumda, öncelikle belirtmek gerekir ki, eğer bu metin kararın özeti değil de bizzat kendisi ise, yani karar bu metinden ibaret ise, adil yargılanma hakkının bir alt unsuru olan “gerekçeli karar hakkı” bu tahkim kurulu kararında ihlal edilmiş durumdadır.

Tahkim Kurulu kararından anlaşılmasa da, onanan esas davanın konusunun, basına yansıyan bilgilerden şu şekilde olduğu anlaşıl-maktadır:

Çaykur Rizespor futbol takımı ile futbolcu Oğulcan ÇAĞLAYAN arasında 27 Temmuz 2016 tarihinde profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşmenin süresi, son yılı opsiyon süresi olmak üzere, 3+1 yıl olarak belirlenmiştir ve 3 yıllık esas sözleşme süresi 2019-2020 sezonunun 31 Mayıs'ında sona ermektedir.

Sözleşmeye göre, 1(bir) yıllık opsiyon süresinin kullanılması şu şekilde düzenlenmiştir:

“Çaykur Rizespor A.Ş. 15.06.2020 tarihine kadar iş bu sözleşmeyi 31.05.2021 tarihine kadar uzatma hakkına sahiptir. Çaykur Rizespor A.Ş. uzatma hakkını noterden futbolcuyu muhatap gösterir bir ihbarname keşide ederek kullanacak, bu ihbarnamenin bir örneğini de bilgi için Türkiye Futbol Federasyonu’na gönderecektir. Çaykur Rizespor A.Ş. uzatma hakkının kullanılması durumunda futbolcuya karşı işbu sözleşmenin 3. maddesinde belirtilen 2020-2021 sezonuna ilişkin hükümler çerçevesinde sorumlu olacaktır.”

Sözleşmedeki bu düzenlemeye istinaden, Oğulcan Çağlayan’a uzatma ihtarnamesi gönderen Çaykur Rizespor A.Ş.’nin, bu ihtarnamenin bir örneğini de bilgi için Türkiye Futbol Federasyonuna ilettiği ve TFF kayıtlarında da bu bildirim üzerine 31.05.2020 olan sözleşme bitiş süresinin 31.05.2021 olarak değiştirildiği anlaşılmaktadır.

TFF kayıtlarındaki bu değişikliği gören Oğulcan Çağlayan, mevcut kulübü ile süre uzatımı konusunda henüz bir anlaşma yapmadığını düşünerek, avukatı aracılığı ile TFF’ye sözleşme bitiş tarihinin 31.05.2020 olarak düzeltilmesi gerektiğini bildirir ihbarname göndermiştir. İhbarname metninin “İhtarımız doğrultusunda sözleşme bitiş tarihinin 31 Mayıs 2020 (2019-2020 sezonu sonu) olarak düzeltilmesini saygılarımızla vekaleten ihtar ederiz” şeklinde olduğu anlaşılmaktadır⁸. TFF bu ihbarnameyi, oyuncunun Çaykur Rizespor A.Ş. ile sözleşmesini feshettiği şeklinde yorumlayarak, 26.06.2020 tarihinde oyuncunun mevcut sözleşmeyi feshetmiş olduğunu kayıt altına aldığı anlaşılmaktadır.

Bu tarihe kadar Rizespor takımında antrenmanlara devam ettiği anlaşılan Oğulcan Çağlayan, TFF tarafından sözleşmesine fesih işlemi yapılmıca kulüpsüz kalmış, iki ay kadar sonra da 11.08.2020 tarihinde Galatasaray Kulübü ile profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamıştır.

Diğer taraftan, Çaykur Rizespor A.Ş., Oğulcan Çağlayan’ın sözleşmesini haksız nedenle feshettiği gerekçesiyle Uyuşmazlık Çözüm Kurulunda dava açmıştır.

⁸ Tahir Kum’un <https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/> da 16.01.2021 tarihinde yayımlanan “Oğulcan kararı değişebilir! İşte gerekçeleri” başlıklı yazısı. (<https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/yazarlar/tahir-kum/ogulcan-karari-degisebilir-iste-gerekceleri-41716019>)

Çaykur Rizespor A.Ş.; sözleşmeye göre süresinde opsiyon hakkını kullanarak sözleşmeyi bir yıl uzattığını, TFF'ye de durumu bildirerek sözleşme süresinin 31.05.2021 olarak değiştirilmesini sağladığını, ancak Oğulcan Çağlayan'ın sözleşmeyi haksız yere feshettiğini, bu durumda sözleşmedeki cezai şartın ödenmesi gerektiğini öne sürdüğü anlaşılmaktadır.

Sözleşmeye göre; *“profesyonel futbolcu sözleşmesi devam ederken sözleşmesini haksız nedenle feshederek başka bir kulübe transfer olmasından ötürü oyuncunun bonservis bedeli olarak Kayseri Erciyesspor'a ödenmiş olan 1.200.000,00 EURO'nun sözleşme fesih tazminat bedeli olarak Çaykur Rizespor A.Ş.'ye ödenmesi”* gerekecektir.

Uyuşmazlığı karara bağlayan UÇK, asıl davada talep edilen 1.200.000,00 EURO'nun Oğulcan Çağlayan tarafından Çaykur Rizespor A.Ş.'ye ödenmesine karar vermiş, itiraz üzerine karar inceleyen Tahkim kurulu da bu kararı onamıştır. Ancak Tahkim Kurulunun ilan edilen karar metninden, uyuşmazlığın ne olduğu hiçbir şekilde belli değildir.

Sportif cezalara ilişkin talebe ilişkin olarak; profesyonel futbolcuların statüsü ve transfer talimatınının 30/3. Maddesine göre, koruma dönemi⁹ sonrasında sözleşmenin futbolcu tarafından haksız feshedildiği gerekçesiyle Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilen “altı resmi maçtan men” kararı, Tahkim Kurulu tarafından üç resmi maçtan men şeklinde düzeltilerek onanmıştır.

Görüldüğü üzere, uyuşmazlıktaki hukuksal sorunun temeli, sözleşmede yer alan süre opsiyonuna ilişkin düzenlemeye dayanarak kulübün, futbolcunun rızası aranmaksızın sözleşme süresini tek başına uzatma yetkisine sahip olup olmadığı noktasında düğümlenmektedir. Bu temel sorunla da ilişkili ikinci hukuksal sorun, futbolcu Oğulcan Çağlayan vekili tarafından TFF'ye gönderilen “sözleşme süresinin düzeltilmesini” içeren ihtarin “sözleşmenin feshi” olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine ilişkindir. Üçüncü hukuksal sorun, sözleşmenin olağan süresinin

⁹ Profesyonel Futbolcunun Statüleri ve Transferleri Talimatının “Tanımlar başlıklı 2(h) maddesine göre; “Profesyonel futbolcunun 28 yaşından önce imzaladığı sözleşmelerin yürürlüğe girmesini takip eden üç yıllık veya üç sezonluk dönemi (önce gelen esas alınmak şartıyla) ya da profesyonel futbolcunun 28 yaşından sonra imzaladığı sözleşmelerin yürürlüğe girmesini takip eden iki yıllık veya iki sezonluk dönemi (önce gelen esas alınmak şartıyla)” ifade eder.

(üç yıl) tamamlanmasından sonra, uzatma süresine ilişkin ortaya çıkan bir uyuşmazlıkta, oyuncunun transferi sırasında bonservis ücreti olarak eski kulübüne (Kayseri Erciyes Spor'a) ödendiği belirtilen 1.200.000 Euro'nun tamamının cezai şart olarak ödenmesine karar verilmesinin, hukuka ve hakkaniyete uygun olup olmadığıdır.

Bu sorunların her biri, Borçlar Hukuku ve onun içeriğinde yer alan Hizmet Sözleşmesi esaslarına göre cevaplandırılması gereken önemli sorunlardır. Öncelikle, burada bir özel hukuk sözleşmesi bulunmaktadır ve tarafların iradelerinin eşitliği esastır.

İkinci olarak, yapılan sözleşmenin, ilgili mevzuat gereği taslağı TFF ve içeriği kulüp tarafından hazırlanmış bir tip sözleşme olduğu ve taraflar sözleşme hükümlerini tartışarak oluşturulmuş özgün bir sözleşme olmadığı anlaşılmaktadır. Bu tür sözleşmelerde, mevcut tip sözleşmenin ilgili kısımları(isim soy isim, ücretler vs.) doldurulmak suretiyle bir sözleşme oluşturulmaktadır. Futbolcu açısından bir iltihaki (katılnmalı) sözleşme niteliği taşıyan bu tür sözleşmelerin yapılmasında, baskın taraf Spor Kulübüdür. Bu nedenle, bu tür sözleşmeler yorumlanırken, ayrıca Türk Borçlar Kanununun "Genel İşlem Koşulları"(m.20-26) kısmının da gözetilmesinin gerekip gerekmeyeceği öncelikle tartışılmalıdır. Çünkü anılan kısımda somut uyuşmazlık konularını ilgilendirecek önemli düzenlemeler mevcuttur.

Örneğin;

1. Yazılmamış sayılma

MADDE 21- Karşı tarafın menfaatine aykırı genel işlem koşullarının sözleşmenin kapsamına girmesi, sözleşmenin yapılması sırasında düzenleyenin karşı tarafa, bu koşulların varlığı hakkında açıkça bilgi verip, bunların içeriğini öğrenme imkânı sağlamasına ve karşı tarafın da bu koşulları kabul etmesine bağlıdır. Aksi takdirde, genel işlem koşulları yazılmamış sayılır.

III. Yorumlanması

MADDE 23- Genel işlem koşullarında yer alan bir hüküm, açık ve anlaşılır değilse veya birden çok anlama geliyorsa, düzenleyenin aleyhine ve karşı tarafın lehine yorumlanır.

V. İçerik denetimi

MADDE 25- Genel işlem koşullarına, dürüstlük kurallarına aykırı olarak, karşı tarafın aleyhine veya onun durumunu ağırlaştırıcı nitelikte hükümler konulamaz

Türk Borçlar Kanunu Genel Hükümlerde yer alan bu düzenlemelerin yanı sıra, profesyonel futbolcular ile kulüpler arasında yapılan sözleşmenin bir hizmet (iş görme) sözleşmesi olduğu açıktır (TBK, m.393-447). Ancak bu iş görme (hizmet) sözleşmesi, açıkça istisna edildiğinden 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine tabi değildir (m.4/1 (g)).

Türk Borçlar Kanununda yer alan bu ve benzeri hükümler de dikkate alınarak, yukarıda yer verilen hukuksal sorunların çözülmesi gerekir. Örneğin, sözleşmede yer alan üç yıllık sözleşme esas süresi dışında sözleşmenin, salt bir tarafın (Futbol Kulübünün) irade beyanıyla ve futbolcunun rızası aranmaksızın uzatılmasının, kulübün iradesine bu noktada mutlak bir üstünlük tanınmasının, hukukun günümüzde eriştiği temel ilkelerine uygun düştüğü söylenemez. Böyle bir sözleşme kuralı, Türk Borçlar Kanununun “içerik denetimi” başlıklı 25. Maddesi ile de bağdaşmayacaktır. Yapılacak hukuka uygun yorumda; sözleşmenin süre uzatımına ilişkin düzenlemesinde kulübe tanınan yetki, sözleşme süresini uzatıp uzatmamayı talep etmekten ibarettir. Kulübün sözleşmede belirlenen usule göre futbolcuya iletilen bu isteğinin, ancak futbolcunun rızası da alınmak suretiyle uygulamaya konulabileceğinin kabulü gerekir.

Öte yandan, futbolcunun avukatı aracılığı ile ilettiği “TFF kayıtlarındaki sözleşme bitiş süresinin düzeltilmesi talebi” nin sözleşmenin tek tarafı feshi olarak anlaşılması hiçbir şekilde mümkün gözükmemektedir. Bu ihtardan, orta zekalı bir hukukçunun anlayacağı, mevcut sözleşmenin 31.05.2020 bitiş tarihli olduğu, sözleşmenin 31.05.2021 tarihine kadar uzatılması konusunda henüz kulüple bir anlaşma sağlanmadığı hususudur. TFF’nin bu ihtarı sözleşmenin feshi olarak işleme alması doğru olmamıştır. Böylesi bir hukuksal uyuşmazlıkta TFF’nin yapması gereken, taraflarla görüşerek ya sözleşmenin bitiş tarihini tekrar eski haline (31.05.2020) döndürmek, ya da ihtar gönderen futbolcuya kayıtların düzeltilmesi için hukuksal yollara başvurması (Uyuşmazlık Çözüm Kurulunda dava açması) gerektiğini belirten bir açıklamayla birlikte talebi reddetmek olabilirdi. Görüldüğü kadarıyla bütün bu dava süreci, TFF kayıtlarında söz konusu ihtarın “sözleşmenin feshi” olarak işleme alınmasından kaynaklanmış bulunmaktadır.

Sözleşmede yer alan 1.200.000 Euro ödeme şartının hukuksal niteliği de bu uyuşmazlıkta büyük önem taşımaktadır. Bunun, bir cezai şart olmayacağı, kanunun hizmet sözleşmelerinde işçi aleyhine bu tür tek yanlı cezai şart düzenlemelerini yasakladığı görülmektedir. Nitekim, 6098 sa-

yılı Türk Borçlar Kanununa (TBK) göre, “sadece işçi aleyhine konulan ceza koşulu geçersizdir” (TBK, m.420). Zaten sözleşme metninde de bu meblağdan cezai şart olarak değil, “fesih tazminatı” olarak söz edildiği görülmektedir. Ancak, adına “cezai şart” denmese de, düzenleniş şeklinde de uygulanmasında da cezai şart olarak ele alındığı görülmektedir. Çünkü burada talep edilen, *profesyonel futbolcu sözleşmesi devam ederken sözleşmesini haksız nedenle feshederek başka bir kulübe transfer olmasından ötürü oyuncunun bonservis bedeli olarak Kayseri Erciyesspor’a ödenmiş olan 1.200.000,00 EURO’nun sözleşme fesih tazminat bedeli olarak Çaykur Riizespor A.Ş.’ye ödenmesi*” şeklinde nakdi bir meblağdır.

Futbolcuya işi karşılığı ödenecek ücretler dışında, Kulüp, bu futbolcu için futbolcunun önceki kulübüne bonservis bedeli olarak 1.200.000 Euro ödemiştir. Bu, futbolcunun henüz hiçbir hizmet almadan önce kulübe başlangıçtaki maliyetidir. Kulüp bu maliyete, üç yıllık bir hizmet süresi için katlanmıştır. Futbolcunun kulübe transfer maliyeti, yıllık 400.000 Euro’dur. Sözleşme süresi içerisinde futbolcu tarafından sözleşmenin haksız olarak feshedilmesi halinde, kalan süreye karşılık gelen bonservis maliyetinin futbolcudan tazminat olarak (cezai şart olarak değil) talep etmekte kulübün haklı olacağı görülmektedir. Ancak üç yıllık sözleşme süresi sorunsuz tamamlandığına göre, kulübün ödediği bonservis bedeli tamamen amorti edilmiş olmaktadır. O halde, bu sebeple futbolcudan bir tazminat talep edilmesi mümkün gözükmemektedir.

Gerçekten de, somut olayda, sözleşme süresi içerisinde bir fesih söz konusu değildir. Bu nedenle, Kulüp tarafından katlanılan futbolcunun bonservis maliyeti amorti edilmiş ve aslında buna ilişkin bir talep hakkı kalmamıştır. Kalan bir yıllık opsiyon süresinin de sözleşme süresine dahil edilmesi gerektiğinin kabulü halinde dahi, futbolcu ancak kalan süreye karşılık gelecek kadar bir tazminatla yükümlü tutulabilecektir ki, o durumda bonservis ücretinin amortismanı dört yılda gerçekleşmiş olduğundan, bir yıllık tazminat bedeli 300.000 Euro’dan ibaret olacaktır.

Özetle; kanuna göre (TBK.m.420 (son)), “sadece işçi aleyhine konulan ceza koşulu geçersizdir”. O halde, sözleşmedeki şartın ceza koşulu olarak değil, tazminat olarak anlaşılması gerekir. Çünkü, sözleşmenin süresinden erken feshedilmesi nedeniyle Spor Kulübünün futbolcu için ödediği bonservis ücretinden dolayı uğradığı zararın karşılanması amaçlanmaktadır. O halde, bonservis ücretinin tamamı değil, ancak sözleşmenin kalan süresine karşılık gelen kısmın ödenmesine karar verilebilir.

Öte yandan, bu bir cezai şart olsaydı bile-ki Türk Borçlar Kanununun 420. Maddesine göre somut olayda bunun mümkün olmadığı yukarıda izah edildi- sözleşmenin olağan süresinin sorunsuzca tamamlanması karşısında, bu derece yüksek bir meblağa yine de hükmedilememelidir. Çünkü, kanuna göre, “Hâkim, aşırı gördüğü ceza koşulunu kendiliğinden indirir” (TBK, m.182 (son)).

Özetle, Rize Çayspor A.Ş. ile eski futbolcusu Oğulcan Çağlayan arasındaki bu dava süreci, çok temel hukuksal sorunların tartışılıp karara bağlanması gereken bir süreç olmasına rağmen, Tahkim Kurulunun konuya ilişkin 11 Şubat 2021 tarih ve E.2021/30 - K.2021/46 kararında hiçbir gerekçeye yer verilmeksizin Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararının onanması, esasa ilişkin konular dışında, adil yargılanma hakkının bir alt unsurunu oluşturan gerekçeli karar hakkının da ihlali anlamına gelmektedir.

Tahkim Kurulunun anılan kararında hiçbir gerekçe olmadığı gibi, karar metninden uyuşmazlık konusunun neden ibaret olduğu dahi anlaşılamamaktadır. Sadece “Asıl davada Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararında usule ve esasa aykırı bir yön bulunmadığı anlaşıldığından, başvurunun reddi ile **kararın onanmasına**” şeklinde verilen onama kararında, asıl davanın neden ibaret olduğu belli olmadığı gibi, “usule ve esasa aykırı bir yön bulunmadığı” şeklindeki bir ifade de, gerekçeli karar hakkının bu kararda karşılandığı anlamına gelmemektedir. Esasen, incelediğimiz bu kararlar aynı gün verilen diğer kararların da bir gerekçe içermediği, hemen tamamında UÇK kararının onanmasına aynı formül ifadelerle karar verildiği görülmektedir.

IV- SÖZLEŞMESEL UYUŞMAZLIKLARA İLİŞKİN VERİLEN TAHKİM KURULU KARARLARINA KARŞI YARGI YOLU AÇIKTIR:

Yukarıda izah edildiği üzere, sözleşmesel uyuşmazlıklar, sporun yönetimi ve disiplinine ilişkin olmadıklarından, Anayasanın 59. Maddesinde düzenlenen ve yargı yolu kapalı bulunan sporda zorunlu tahkim yargısı kapsamında değildir. Bu tür uyuşmazlıklarda da, uyuşmazlığın çözümlenmesinde taraflar elbette tahkim kuruluna gidilmesini kabul edebilirler. Ancak tahkim kurullarınca bu tür başvurular konusunda verilecek kararlar, bir ihtiyari tahkim kararı niteliği taşıyacaklarından, bu kararlara karşı yargı yolu açıktır. Bu tür kararların iptali için, kararın tebliğinden

itibaren bir ay içerisinde tahkim yeri Bölge Adliye Mahkemesinde iptal davası açılabilir (HMK, m. 439).

İptal davası hakkında verilen kararlara karşı da temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz incelemesi, bu maddede yer alan iptal sebepleriyle sınırlı olarak, öncelikle ve ivedilikle karara bağlanır. Temyiz, kararın icrasını durdurmaz (m.439 (6)).

Yargıtay 3. Dairesi, Tahkim Kurulu Kararının İptali talepli bir davada mahkemece verilen “karar tarihinde yürürlükte olan yasa hükmü gereğince karara karşı yargı yolunun kapalı olduğu gerekçesi ile dava şartı yokluğundan davanın reddine” ilişkin kararın temyizden incelemesinde; “sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkim kurulunca verilen kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu” gerekçesiyle mahkeme kararın hakkında bozma kararı vermiştir¹⁰.

Karara konu olay kısaca şöyledir:

“Davacı vekili, müvekkilinin .. lisans numarası ile Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde tescilli Fenerbahçe Futbol A.Ş.’nin futbolcusu olduğunu, davalı kulüp tarafından verilen dilekçede,.... Futbolcunun sözleşmesel yükümlülüklerine aykırılık teşkil ettiği gerekçesi ile 250.000,00 Euro para cezası verilerek anılan miktarın futbolcu alacağından tenkis edildiğini, ...futbolcuya verilen 250.000,00 Euro para cezasının geçersizliğine hükmedilmesi için Uyuşmazlık Çözüm Kuruluna yapılan başvuru sonucunda Uyuşmazlık Çözüm Kurulunca müvekkil futbolcu hakkında tesis edilecek cezanın kazancı ile orantılı olmasının gerektiği bu sebeple 250.000 Euro cezai şart tutarının fazla olduğu, 200.000,00 Euro ceza verilmesinin uygun olacağı gerekçesiyle alacak talebinin kısmen kabulü ile; 50.000,00 Euro’nun ...davalıdan alınarak davacıya verilmesine, fazlaya ilişkin isteğin reddine oy birliği ile karar verildiği, taraflarca uyuşmazlık çözüm kurulunun kararına karşı Tahkim Kuruluna başvurulduğu, Tahkim Kurulu 01.11.2018 tarihli kararı ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararında usule ve esasa aykırı bir yön bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun reddi ile kararın onanmasına oy çokluğu ile karar verdiğini ileri sürerek TFF Tahkim Kurulu’nun 01/11/2018 tarihli ve /32018/305 E., 2018/330 K. sayılı kararının iptaline ve 200.000 Euro’nun faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini istemiştir”.

¹⁰ Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 30.09.2020 tarih ve 2020/3283- 5165 Esas- Karar sayılı kararı.

Davaya bakan mahkemece, “*karar tarihinde yürürlükte olan yasa hükmü gereğince karara karşı yargı yolunun kapalı olduğu*” gerekçesi ile “*dava şartı yokluğundan*” davanın reddine karar verilmiştir.

Yargıtay 3. Dairesi, “Somut olayda uyuşmazlığın TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yoluna başvurulup başvurulamayacağı noktasında toplandığını” tespit ettikten sonra, mahkemenin red kararını ayrıntılı bir gerekçe yazarak, bozmuştur. Kararın gerekçesinde, mevcut yasal durum ve Anayasa Mahkemesince verilen iptal kararları dahil, 2010 yılından itibaren meydana gelen hukuksal gelişmeler de izah edildikten, özellikle Anayasanın 59. Maddesinde “sporda zorunlu tahkim yoluna” ilişkin değişikliğin teklif ve Anayasa Komisyonu gerekçelerine de yer verildikten sonra, şöyle denilmektedir:

“Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda somut olay değerlendirildiğinde; taraflar arasındaki uyuşmazlığın spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olmadığı taraflar arasında imzalanan sözleşmeye aykırılıktan kaynaklandığı Anayasa’nın 59 maddesinin 3. fıkrasında ki düzenlemenin spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olduğu ve anılan konularda çıkan uyuşmazlıklarda zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği, tahkim kurulu kararlarının kesin olduğu ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı öngörüldüğü **sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarda tahkim kurulunca verilen kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu**, Hal böyleyken mahkemece Tahkim Kurulunun 01.11.2018 tarihli 2018/305 esas 2018/330 sayılı kararının sözleşmeden kaynaklı uyuşmazlığa ilişkin olduğu ve anılan karara karşı yargı yolunun açık olduğu kabul edilerek oluşacak sonuca göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirir”.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin yukarıda yer verilen gerekçesinde de belirtildiği üzere, sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkların Anayasanın 59. Maddesinde düzenlenen sporda zorunlu tahkim kapsamında olmadığı, bu durumun hem Anayasa mahkemesince verilen iptal kararından, hem de söz konusu 59. Maddede değişiklik yapan kanunun teklif ve TBMM Anayasa Komisyonu gerekçelerinden açıkça anlaşıldığı, özetle; sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklar konusunda verilen spor tahkim kurulu kararlarına karşı HMK 439. Madde kapsamında yargı yoluna başvurulabileceği görülmektedir¹¹.

¹¹ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, profesyonel futbolcu sözleşmesinden kaynaklanan bir

V- SONUÇ

Anayasanın Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim başlıklı 59. Maddesinde dayanağını bulan Sporda Zorunlu Tahkim yargısı, söz konusu hükmün Anayasa maddesine eklenmesi öncesinde de var olan, sonrasında yasal düzenlemeler ve bu yasal düzenlemelerin verdiği geniş yetkilere dayalı olarak yürürlüğe konulan ikincil düzenlemelerle (TFF Statü ve Talimatlarıyla) günümüze intikal eden önemli ve acil çözüm bekleyen sorunları bünyesinde barındırmaktadır.

Bu sorunlar, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 28 Ocak 2020 tarihli “Ali Rıza ve Diğerleri V. Türkiye” kararında da tespit edildiği üzere, bir yönüyle “sistemsel” dir. Söz konusu AİHM kararında vurgulandığı üzere; “Bu sistemsel sorunun giderilmesi için alınacak olan önlemlerin (yapılacak bu düzenlemelerin) ise, “tahkim kurullarının TFF Yönetim Kurulundan yapısal ve işlevsel olarak ayrılması ve görevleriyle orantılı yeterince bağımsız bir statüye sahip olması için, söz konusu Tahkim Kurulunun kurumsal temelini yeniden yapılandırılmasını içermesi” gerekmektedir. Gözetilecek amaç, Tahkim Kurulunun bağımsızlığının sağlanması ve görevleriyle ilgili güvencelerin de temin edilmesidir.

Ancak, sorunun diğer yönü, Futbol Tahkim Kurulunun görev alanının Anayasada düzenlendiği şekilde “sporun yönetim ve disiplini” ile ilgili acil karar alınmasını gerektiren hususlarla sınırlanmayıp, sözleşmesel konular başta olmak üzere birçok hukuksal uyumsuzluğun kurulun görev alanına dahil edilmiş olmasından meydana gelmektedir. Yapısal sorunlara ilave olarak görev alanına ilişkin bu sorunların da eklenmesiyle oluşan

---

uyumsuzlukta, “tahkim kararının kesin olduğu” ilk itirazı üzerine davayı usulden reddeden Asliye Hukuk Mahkemesi kararını, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına temyiz talebi üzerine kanun yararına bozmuştur.

Gerçi, kanun yararına bozma gerekçesi, “sözleşmesel uyumsuzluklarda verilen tahkim kurulu kararlarına karşı yargı yolunun açık olması” şeklinde bir gerekçe olmayıp, göreve ilişkin usuli bir gerekçedir. Ancak, dairenin yine de bahse konu kararı esas itibarıyla de hukuka uygun görmediği anlaşılmaktadır. Daire kararının özeti şöyledir: “Davacının, hizmet sözleşmesi gereğince davalı Spor Kulübünde profesyonel sporcu olarak görev yaptığı, 7036 sayılı Kanunun 25/10/2017 tarihinde yürürlüğe girdiği, davanın 18/09/2018 tarihinde açıldığı dikkate alındığında, davada görevli mahkeme iş mahkemesidir. İlk itirazı değerlendirecek olan mahkeme de görevli olan iş mahkemesidir. Mahkemece bu husus resen dikkate alınıp, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, tahkim ilk itirazı üzerine “davanın usulden reddine” karar verilmiş olması, usul ve yasaya aykırı olup, Yargıtay C. Başsavcılığı’nın kanun yararına temyiz talebinin kabulü gerekmiştir”.(3.HD, 01.10.2020 tarih ve 2020/7165-5239)

ağır şartların, TFF Tahkim Kurulunu gerekçeli karar verme gibi konular-
da oldukça zorladığı, ilk derece hukuk kurullarının açık hukuksal hatalar
taşıyan kararlarını bile onamak durumunda bıraktığı gözlenmektedir.

Gelinen noktada, Anayasa Mahkemesinin 5894 sayılı kanunun 5(2).
Maddesini de iptal etmesiyle oluşan hukuksal zeminde, artık TFF Hu-
kuk kurullarının sözleşmesel uyuşmazlıklar konusunda verdiği kararlara
karşı yargı yolunun açık olduğunu konusunda tereddüt bulunmamak-
tadır. Nitekim, yukarıda incelediğimiz Yargıtay 3. Daire içtihadı da bu
yönde oluşmuştur. TFF statüsü ve UÇK talimatında da, bu duruma
uygun şekilde bazı değişiklikler yapıldığı; UÇK tarafından kulüpler ile
profesyonel futbolcular arasında yapılan sözleşmelerden kaynaklı uyuş-
mazlıklara bakılabilmesi için, tarafların UÇK'nın yetkisini tanıması ge-
rektiğinin TFF mevzuatına da kazandırıldığı görülmektedir. Ancak bü-
tün bunların sistemsel ve bütüncül bir bakış açısıyla, yasadan başlamak
üzere yeniden düzenlenmedikçe konuya ilişkin mevcut sorunları çözme-
de yeterli olmayacağı açıktır.

Anayasal düzenlemenin yapılmasından sonraki on yıllık dönemde
edinilen tecrübelerden de yararlanılarak; yasada zorunlu tahkim yargı-
sına tabi “sporun yönetimi ve disiplinine ilişkin konuların” sayma yo-
luyla belirtilmesi başta olmak üzere gerekli düzenlemelerin yapılması;
spor tahkim kurullarının tek çatı altında toplanarak Milletlerarası Spor
Tahkim Mahkemesinin (CAS - The Court of ArbitrationforSport) statü-
sü ve bu mahkemede taraflara sağlanan usuli güvenceler gözetilmek sure-
tiyle, en azından belli büyüklüğün üzerindeki davalarda tarafların kendi
hakemlerini de seçebildikleri, nihai kararları yargısal denetime tabi bir
Tahkim Mahkemesi oluşturulması en isabetli yol olarak gözükmektedir.

Kaynaklar:

- Akyıldız A. :Sporun Hukuku ve Yargısı. In:Av.Tacar Çağlar editors. Av. Ömer
Remzi Arıkan Armağanı. Ankara 2013.s.59-116.
- Akyıldız A. :Sporda Zorunlu Tahkim Yargısının Sınırları. In:Av.Tacar Çağlar
editors. Av. Özdemir Özok Armağanı. Ankara (TBB Yayınları:356); 2018.
s.29-60.
- Akyıldız, Ali; Spor Tahkim Kurullarının Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı Sorunu:
AİHM'nin “Ali Rıza ve Diğerleri V. Türkiye” Kararı, Hasan Güneş Ata-
bay Armağanı, Editör: Tacar Çağlar, TBB Yayını, Ankara 2020, s.33-90.

Tahir Kum; “Oğulcan kararı değişebilir! İşte gerekçeleri” (<https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/> da 16.01.2021 tarihinde yayımlanan yazısı (<https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/yazarlar/tahir-kum/ogulcan-karari-degisebilir-iste-gerekceleri-41716019>))

Anayasa Mahkemesinin 18/1/2018 tarihli ve E.: 2017/136, K.: 2018/7 sayılı Kararı.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 30.09.2020 tarih ve 2020/3283- 5165 Esas- Karar sayılı kararı

TFF Tahkim Kurulu'nun 11 Şubat 2021 tarih ve E.2021/30 - K.2021/46 sayılı kararı

SPORDA ADALET VE HAK MAHRUMİYETİ

Av. Zübeyt AYDIN*

---

* Ankara Barosu

Giriş

İnsanlık aleminin bireysel yaşam tarzından, toplumsal yaşama geçmesi evrimiyle birlikte, kişi/toplum yaşamında birtakım değişimlerin olması, doğanın ve toplu yaşamın gereğidir. Bu değişimler sonucunda birey, doğadan kaynaklı haklarından fedakarlık yapmak yada bu haklarından vazgeçmek zorunda kaldığı gibi, toplumsal olarak belirlenen bazı değer yargılarına da uymak zorunda kalmıştır. Esasen, bireyin yaşamındaki kısıtlamalar ya da belirlenen bazı kurallara uyma zorunluluğu toplumsal yaşamın bir gereğidir.

Kişilerin yaşamında, süreç içerisinde meydana gelen kısıtlamalar, kişilerin günlük yaşamlarında olağan olan, gördüğü gibi yaşamak, yaşanılanları herhangi bir kural tanımadan kabullenmek, öğrenilenleri sorgulamadan aynısını taklit ederek yaşamak, avlanmak, yeni buluşlar peşinde koşmak,sevgi, eş seçme, seçilecek eşe kur yapma, seks, evlilik konularında olduğu gibi bireysel ya da toplu olarak yapılan tarım, avlanma, sanat ve sporda da kendini göstermiştir.

Günümüzde spor dalı olarak adlandırılan sporunun temelini ilkel topluluklarının yaşamın parçası olan avcılık, okçuluk, koşu, kayak, e topu gibi davranışlar, bugünün birçok spor dalının doğmasına neden olduğunu, kimi spor dallarının kişilerin yaşamlarının bir parçası olan hareketlerden kaynaklandığını, bazı spor dallarının da bu davranış biçimlerinden esinlendiği bilinen bir gerçekliktir.

Bu değişimlerin temelinde yatan öge, modern toplumları oluşturan bireylerin, bireysel ya da toplu halde yaşamalarını sağlayan, hak ve özgürlükleri belirli kurallar ile düzenleyerek, bireylerin alışkanlıklarından vazgeçirerek, bazı davranışlarını, kurallar ile sınırlandırmak suretiyle kişileri toplum içerisinde huzurlu bir şekilde yaşamlarını sürdürmelerini sağlamaktır.

Birey açısından engelleme olarak kabul edilebilir kısıtlamalar, ailede otoriterliği elinde bulunduran kişi, klanlarda, klanı sevk ve idare etmekle yetkilendirilmiş kişi ya da kişiler veyahut modern toplumların kabul ettiği rejimler kanalı ile ön görülen, ortaya konulan kurallar vasıtası ile uygulanılmaktadır.

Topluluk halinde yaşam, kişi bazında kabul edilebilir gibi görünse de bazen de belirlenen kurallara uyma zorunluluğunun kişide yarattığı hissiyat, kolektif yaşamının getirdiği zorluklar, kişilerin düşüncelerinin

çevreyle uyuşmaması, hareketlerinin genelin davranışları ile örtüşmemesi, toplu yaşamının kendisini huzursuz ettiği de bir gerçektir. Bireyin çevresiyle olan apolitik düşünce tarzı, sosyalleşmede çektiği sıkıntılar, kişinin kalabalık içerisinde yalnızlaştığı algısı şeklinde ortaya çıktığı gibi, kabul edilen normlar vasıtasıyla da kişiyi daha sıkıntılı bir yalnızlığa da itebilmektedir. Anti sosyal davranışlar kişiyi kendi ruhu ile mücadeleye etmeye, toplumsal kurullarla çatışmaya zorladığı gibi,apolitik bir konuma girmesine de neden olduğu da bilinmektedir.

Günümüzde, toplumsal yaşamın sürdürülebilirliği, devamlılığı, geneli tarafından kabul edilen hukuki kurulların varlığı ile mümkün olabileceği, herkes ve her kesim tarafından kabul edilmektedir.

Bu kurulların devamlılığın sağlanması için, zorunlu olan olgu ise, bu kurulları ortaya koyacak kişi/ya da kişilerin oluşturduğu normların, olayların meydana gelmesinden önce toplumun yaşamında olması, tüm bireyler tarafından biliniyor olması da yadsınamaz bir gerçektir.

Toplum hayatını düzenleyecek kurulların/ hukuki düzenlemelerin varlığının sürdürülebilmesi, bireylerin bu kurullara uyma zorunluluğu, kurulların uygulanabilirliği, hukuki kurulları ortaya koyacakların da bu konuda yetkilendirilmiş olmaları hukuki zorunluluktur.

Toplumsal kurullar; ahlak kurulları şeklinde, kişinin kendi vicdani ile olabileceği gibi, dinin vaaz ettiği kurullar, ya da kişi ile idare edenler arasındaki ilişkiyi düzenleyen, taraflar arasında akdedilen ve yetkilendirilmiş erkler tarafından konulan kurullar şeklinde önem kazanmaktadır.

İlkel toplumlardaki bu değişimlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması zorlaşmayla birlikte, toplumsal yaşamının devamlılığı amacıyla kişiler farklı yöntemler bulmaya yönelmişlerdir.

Günümüzde, toplu yaşamayı, yaşamın tüm bireylerini kapsayacak şekilde devamının sağlanması, yönetenleri; farklı yöntemler üzerinde düşünmeye, bulunan yöntemlerin çoğunluk tarafından kabul edilmesinin, belirlenen yöntemlere uyma zorunluğunun, başka bir ifade ile devletin oluşturduğu kurullar vasıtası ile kişilerin yaşam tarzına değişik faktörlerle müdahalesidir. Bu müdahaleler, insanlar üzerinde yaratacağı etkilerin sonucunun neler olabileceği üzerinde çalışmalar, erkleri değişen zaman içerisinde farklı arayışlara yöneltmiştir. Ortaya konulan kurullar toplumu bazı kesiminde olumlu karşılanmakla birlikte, bazı kesim ya da kişiler üzerinde olumsuzluklar yarattığı da bilinen bir husustur.

Yapılan ve devamlı olarak değişmekte olan rejimlerin, kişilerin çoğunlukla kabul edebileceği siyasi rejimlerin olması, kabul edilebilirliği, rejimlerin insan üzerindeki olumlu ve olumsuzlukların neler olabileceği, yaşanılarak geliştirilmeye çalışılmıştır. Uygulanabilir rejimler; öngörülebilirlik ölçütlerine göre yetkilendirilmiş kişi/kişiler, ya da aynı amaçla bir araya gelen bireylerin oluşturdukları; dernek, sendika, kulüp, federasyon veyahut siyasi parti diye adlandırılan toplulukların bir araya gelerek ortaya koydukları kuralların hayata geçirilmesi, kurallara uymanın sağlanması, belirlenen kurallara uymayanların günümüzde değişik şekillerde cezalandırma, ya da ödüllendirme şeklinde olabileceği gibi bazı topluluklarda, aforoz, dini kurallar kanalı ile cehennem korkusu, cennete gitme, Allah katında ödüllendirme, toplumda dışlanma veya belirlenen müeyyideler kanalı ile kişileri toplumda kısa süreli tecrit suretiyle mümkün olabilmektedir.

Modern toplumlarda belirlenen yaptırımlar, vicdana dayalı cezalar olduğu gibi, dine dayalı ya da ceza hukukuna göre, tecrit, hapis, belirli zaman dilimlerinde hürriyete yoksun bırakma, para cezası, edinilen bazı haklardan yoksun bırakılma, belirli bir müddet kamu kurum veya kuruluşlarda çalıştırma, kitap okuma şeklinde olabileceği gibi, spor disiplin hukukunda da, sporun özgün yapısına uygun, ulusal veya uluslararası kurumlar/federasyonlar tarafında kabul edilen, uyarı, hak mahrumiyeti, para cezası, müsabakada oynamama, bir alt kümeye düşürülme, puan silme vb. sportif müeyyideler şeklinde kendini göstermektedir.

Uluslararası spor federasyonları, kurulları ya da farklı isimlerle adlandırılan kuruluşların her spor dalına uygun olarak uygulamaya koydukları düzenlemeler, ulusal bazda erklerin görev alanlarına müdahale olarak kabul edilse dahi, spor alanında uluslararası yer alabilmenin ön koşulunun gereği, ülkelerin ulusal mevzuatlarında yer alması bir zorunluluk haline gelmiştir..

İspanya Spor Yasası'nın başlangıç bölümündeki "... Yasanın temel amacı, Devlet desteği ve himayesinde spor yapılması için gerekli olan çerçeveyi düzenlemektir..." ifadesinde de görüldüğü gibi, sporu düzenleyen kuralların varlığı esastır.

Ülkemizdeki yüksek genç nüfus oranımıza karşın, spor yapan çocuk ve gençlerin nüfusa oranı, gelişmiş Batı ülkeleriyle karşılaştırıldığında durumun kabul edilebilir düzeyde olmadığı açıktır. Genç nüfus oranımızın Avrupa ülkelerinin neredeyse iki katıdır lisanslı ve aktif sporcu sayısının nüfusa oranı, sporda gelişmiş Avrupa ülkelerinin oranının üçte

bir düzeyinde olmadığı da bir vakıadır. Avrupa ülkeleri ile ülkemizde sporla uğraşanlar arasındaki oransızlık, sporun temelini oluşturan spor kulüpleri, sporcu sayısı, sporun ülke genelindeki yaygınlığı, vasıflı teknik eleman sayısı gibi unsurlar ile insan haklarına verilen değerle birlikte, sanat ve spora verilen önemin yansımasıdır.

Ülkemizdeki, spor tesislerinin mevcut durumu; nüfus sayısı, gençlerin nüfus yoğunluğu içindeki oransal durumu, ergin yaşlardaki yurttaşların, demokrasinin ve toplumun sosyal yaşamının olmazsa olmazı olan sivil toplum örgütlerine olan ilgisizliği irdelendiğinde, toplum olarak sporda gelişmiş ülkelerle karşılaştırma sonucu elde edilen veriler; spora olan katılım az olduğu gibi, yurttaşların, demokrasinin gelişmesine katkıları olan sivil toplum örgütlerine yeterince ilgi duymamaları, mevzuatlardaki belirsizlikler, idarecilerin idare etme yöntemleri, sporun gelişmesinin önünde var olan engeller olarak görülmektedir.

Bu ilgisizliğin temelinde; sosyal, ekonomik, eğitim gibi öğelerin gelişmişliği önemli olduğu gibi, idare edenlerin ve yaşama yön verenler tarafından uygulamaya konulan kuralların hukuki olup olmadığının da önemi yadsınamaz bir gerçektir. Toplumdaki genel kanaat, kuralların hukuki olup olmadıkları tartışılarak uygulamaya konulması gerekirken, kuralların kanuni olup olmadığı prensibi kabul görmektedir.

Sportif faaliyetlerle uğraşan kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla, kabul edilen kuralların pratikte uygulanması, aynı eylemler için farklı kuralların uygulanması ya da uygulanan kuralların kişi, sporcu kulüp bazında farklı şekillerde değerlendirilmesi, disiplinsizlik eylemlerine uygulanan yaptırımların uzun süreli olması, cezaya muhatap kişiyi içinde bulunduğu sektörden tamamen koparılmasının sonucunu doğuran müeyyidelerin kanunlarda yer almamasının yanı sıra, talimatlarda yer alan sportif cezaların, yönetmelik, talimat veya herhangi bir ifade ile tanımlanan alt düzeyli düzenlemelerle uygulamaya konulması, sporun felsefesi ile bağdaşıp bağdaşmadığı tartışmalarına neden olmaktadır.

Günümüzde, birçok alanda olduğu gibi spor sektöründe de gelişmiş, ”insan” endeksli uygulamaları ön planda tutan çağdaş ülkelerde, belirlenen kuralların, yetkilendirilmiş kişi, kurum ya da kurullar tarafından, kabul edilen hukuk kuralları olması, olan kuralların, olaydan önce yürürlükte bulunması, düzenlemenin, yasaya uygunluğundan ziyade hukuki olması, genele uygulanması gerekliliğidir.

Sporda Adalet ve Hak Mahrumiyeti

Dağıtımsal adaletteki dağıtımın ideal bir kalıba uymasından ziyade her sahip olunanın doğru bir geçmişe sahip olması gerektiğini savunan, Amerikalı filozof Robert Nozick, adaletin sağlanabilmesinin yegane temeli, adalet dağıtıcılarının, daha önce sahip olmadıkları üzerinde çalışarak elde etmeleri, süreç içerisinde meydana gelen olaylar zincirinin belirli kriterlere uymasına bağlı olduğunu ileri sürmektedir.

Bu düşünce tarzında olan adalet dağıtıcılarının, hakkı olanlara hakkını teslim etmeleri gereğini ortaya koymaktadır. Herhangi bir konuda hak sahibi olduğuna inanılan kişiye hakkın belirlenen kriterlere uygun olarak teslim edilmesi adaletin nüvesi olarak kabul edilmektedir.

Toplumun ortak değerler etrafında birleşmesi, değer yargılarının yaşatılması, bireyin toplum içerisinde, benliğini, kişiliğini koruyabilmesinin yegane temeli, adalet duygusunun var olduğunun birey olarak kabul edilmesi, toplum tarafından da benimsenmesine bağlıdır. Adalet duygusunun zedelenmesi, bireyi toplumdan uzaklaştıracağı gibi, devletin var olma ögesi olan toplumunda devlete olan güvenini sarsacaktır. Günümüzde, devlet olarak var olmakla birlikte, uygulamaları ile, ortaya konulan kanuni düzenlemelerle, insanlarına vermiş oldukları değer ölçütlerinin genelden farklı olması nedeniyle küreselleşen dünyada yalnızlaşan devletlerin var olduğu bilinmektedir.

Adalet kavramı aşağıda belirlenen şekillerde tanımlanmaktadır:

Adalet: Hakkın gözetilmesi ve yerine getirilmesi anlamına gelir.(1)

Adâlet, “davranış ve hükümde doğru olmak, hakka göre hüküm vermek, eşit olmak, eşit kılmak (Allah hakkında kullanıldığında ‘şirk koşmak’)” gibi anlamlara gelen bir isimdir.(2)

Türk Dil Kurumuna göre adalet: Yasalara sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, türe.

- Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme.
- Bir işi uygulayan ve yerine getiren tüm devlet kuruluşları.
- Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk.

Olarak tanımlamıştır.

Adaleti, toplumun geneli tarafından seçilen erklerin, ortaya koydukları kuralların, herkese, eşit, adil, hiçbir kişiye, gruba, topluluğa imtiyaz tanımayan ve hakkın zamanında tecellisi olarak tanımlanabilir.

Toplumsal yaşam içerisinde haksızlığa uğradığına inanan, hakkının verilmediğini düşünen her yurttaşın başvurduğu merciinin adalet dağıtıcıları olduğu, olması gerektiği herkesin kabul edebildiği kriterdir. Yapılan tanımlardan adaletin hak ve hukuka uygun olması, eşitlik ilkesi, belirlenen hakların herkes tarafından kullanılması, belirlenen hakların gözetilmesi gibi kavramları içermesi, adaletin doğasında olduğu gibi, toplumsal mutabakatın da gereğidir.

Her alanda olduğu gibi, sporda da adalet kavramının varlığı, sporun ayrılmaz bir bütünüdür.

Sporun yapılanmasında adalet;

1-Çoğulcu ve dengeli temsil ilkesi,

2-Açıklık, sorumluluk ilkesi,

3-Sportif organizasyonlarda, sporun sevk ve idaresinde, spor faaliyetlerinin icrasında, devlet tarafından sağlanan fonların paylaşımında, spor kanalı ile vatandaşlara ulaşılmasında eşitlik,

4-Her yurttaşın spor yapma hakkına erişmesinin sağlanması,

5- Her paydaş açısında, adaletin tecellisi, adalet duygusunun içselleştirilmesi,

gibi kavramlar,her spor paydaşı tarafından beklenen istem olduğu gibi, Anayasa'da, kanunlarda ve alt düzenleyici düzenlemelerle “adalet dağıtıcıları” yönünden de bir görevdir. Bu görev, belirlenen kurallara göre herkes için eşit şartlarda sağlandığı oranda adaletin tecelli edeceği ortak bir paydadır.

Adaletin, dağıtılması, adalete erişimin sağlanması, adalet kavramında herkesin eşit olarak yararlanmasını sağlayacak mekanizmalar, adalet ile ilgili kavramların en üst normlarda yer almasıdır. En üst normlarda ve bu normların uygulanmasını düzenleyen yasa uygulayıcılarının toplumun bir bireyi olmaları kadarda doğal bir şey olamayacağı açıktır.

Sporun bir oyun olma özelliğinden koparak, endüstriyel malzemeleri de bünyesinde bulundurulması ile herkesin ilgi duyduğu bir alan haline gelmesiyle, sporun özünü teşkil eden “fairplay” den uzaklaşılmasına neden olduğu gibi, materyallerin ön plana çıkması ile karar verme noktasında olan idareciler, hakemler, disiplin/ceza kurulları ve tahkim kurulu üyeleri objektif olarak karar verme konusunda, zorlandıkları herkesin kabul ettiği bir olgudur.

Esasen, farklı endüstriyel malzemelerin sporun her alanında yer alması ekonomik olarak olumlu olmakla birlikte, materyallerin sahipleri tarafından sporda baskı unsuru olarak görülmesi, finansal kaynaklarda önemli bir yer almasının yanı sıra, karar alma, hüküm kurma konumunda bulunan kişilerin; sporcular, hakemler, antrenörler, kulüp idarecileri veya federasyon yetkilileri ile olan hukuki bağlantıları, iş ilişkileri, ya da gönül bağları, hüküm verme yetkisi olanları; sağlıklı, tarafsız ve eşit olarak karar alma noktasında zorlanmaları sonucunu doğurmuştur. Bu olumsuzluklar, uzun zamandan beri spor alanında hizmet etmiş, sporun, sporcuların idarecilerin, spor kulüplerinin ve spor federasyonlarının sorunlarını objektif ve tarafsız olarak kamuoyu ile paylaşan gazeteci ve spor yazarı, Sayın Atilla Türker tarafından aşağıdaki şekilde kamuoyuna yansıtılmıştır.

“T.K. BAŞKANI KİM? G.G’İN AVUKATI...”

Sayın M.B...

Kimdir M.B?

TFF T.K.

3 ay önce başkanlık koltuğuna oturdu.

Ama öncesi de var.

7 yıldır T.K.’nda bulunuyor... 3 yıl önce Başkan Vekili oldu... 3 ay önce de T.K. Başkanlığına getirildi.

Mevzu şu:

THK Sayın Başkanı M.B, futbolumuzun önde gelen isimlerinden biri olan Sayın G.G’in avukatlığını yapan bir isim.

Hem de tam 8 yıl öncesinden...

Konu ile ilgili bu belgeyi bu yazının en altında görebilirsiniz.

****

G.G.’NİN AVUKATLARI..

Aynı belgede, G.G. ın avukatı olarak bir isim daha gözükmüyor.

Kim mi? Sayın C.Ş....

Hemen belirteyim.

Sayın C.Ş. ile Sayın M.B.’nın iş adresi bile aynı...

Hatta elimdeki resmî belge doğrultusunda M.B. ile C.Ş. ’in bu ortak adresini ana hatları ile paylaşayım:

N.K. Apartmanı, No: .., Kat ..., İstanbul.

Yukarıda ifade ettiğim gibi, bu belgeyi bu yazının en altında görebilirsiniz.

****

E.B.'NUN DA AVUKATI C.Ş. ...

Aynı C. Hanım, aynı zamanda E.B. 'nun da avukatı...

Peki, bunun belgesi var mı? Var!

Bu belgeyi de bu yazınının altında görebilirsiniz.

Belgenin mahiyeti şu: Trabzonsporlu D.Z. ile E.B. arasındaki o meşhur dava...

E.B.'nin avukatlığını C. Hanım yaptı.

Hatırlarsınız... Bu maç 2012 yılında oynandı ve E.B. o süreçte de Fenerbahçe forması giyiyordu.

****

ADRES AYNI...

Ufak bir tekrar yapayım... G.G.'ın iki avukatından biri, halen T.K. Başkanı, diğeri ise E.B. 'nun avukatı.

Ve bu iki avukatın iş yeri, aynı gözüküyor.

.....”(3)

Futbol Federasyonunda karar verme konumunda bulunan kişilerin, vermiş olduğu kararlar, spor paydaşları tarafından yüzde yüz olarak kabul edilse dahi, karar verenler ile muhatapları arasındaki bu hukuki ilişkilerin, futbolun paydaşları tarafından doğru davranışlar olarak kabulü mümkün değildir.

Futbol branşında ya da farklı spor dallarında, karar verme, ceza uygulaması yapmakla yetkilendirilmiş kişilerin vermiş oldukları kararlar, kanunen ve hukuken doğru olarak kabul edilse de, disiplin/ceza, tahkim kurullarında ya da hakem olarak görev yapan kişilerin ilgili spor dalının paydaşları arasındaki ilişkilerinin “etik” kavramı ile örtüşmediği açıktır. Futbol Yönetimi bu tip davranışların etik olmadığını hakemler tarafından verilen kararların uzun süre spor kamuoyu tarafından tartışılmasından rahatsız olmuş olacaklar ki futbol branşında “var” sisteminin kurulmasına ihtiyaç duymuşlardır. Dijital olan bu sistemin diğer spor dallarında da gündeme gelmesi beklenen sonuç olacaktır.

Günümüzde futbol, spor dalında “var” diye tanımlanan sistemin temelinde yatan düşünce, hakem/hakemlerin yorumları ve kararları ile yaratılması arzulan adaletin eşit olarak dağıtılmamasından kaynaklandığının işaretidir.

Fenerbahçe Spor Kulübünün resmi sitesinde yayımlanan basın bildirisinde, hakemlerin vermiş olduğu kararlardaki çelişkiler, haksızlıklar, müsabaka yönetiminde var olduğu düşünülen adaletsizliklerin giderilmesi amacı ile uygulamaya konulan yardımcı hakem “**var**”ın incelenmesi sonucunda dahi adaletsizliklerin giderilmediği düşünülerek, “Video Hakem Var” konusunda düşüncelerini kamuoyu ile şu şekilde paylaşmışlardır: **“Kulübü, derbisinde bir gollerinin ofsayt gerekçesiyle iptal edilmesine neden olan Video Yardımcı Hakem (VAR) uygulamasının, manipülasyonları meşrulaştırmaya araç olabileceğini ve sistemin sorgulanması gerektiğini öne sürdü.**

Kulübün internet sitesinden, “Manipülasyonları meşrulaştıran VAR sistemi hakkında” başlığıyla yapılan açıklamada, ile oynanan maçta hakem yönetiminin müsabaka sonucuna etki ettiği kaydedildi.” (3a)

Spor paydaşlarının mevcut olan haksızlıkları bertaraf edecek adaleti yerine getirecek merciler, sporu sevk ve idare edenlerin yanı sıra, yapılanma içerisinde yer alan, karar verme yetkilerini ellerinde bulunduran hakem, idareci, disiplin/ceza kurulları ile tahkim kurullarıdır. Uygulamada görülen aksaklıkların giderilmesi hususunda yetkilendirilmiş Gençlik ve Spor Bakanlığı yetkililerinin, federasyon başkan ve yönetim kurulu ile tahkim ve disiplin ceza kurullarının olaylar karşısındaki sessizliği, spor kamuoyunun adaletin tecellisi konusundaki beklentileri daha uzun bir süre alacağı görülmektedir.

Nitekim, Spor yazarı 10.02.2021 tarihinde köşesinde yazdığı makede, Tahkim Kurulu Başkan ve bazı üyelerinin üstlenmiş oldukları spor disiplinin yargılanması konusundaki görevleriyle, hukukçu kimlikleriyle futbolun paydaşları olan bazı spor kulüpleri ya da kulüp mensupları ile hukuki bağlantıları nazara alındığından, spor kamu oyunun beklediği, sporda adaletin gerçekleşmesi temennilerinin pekde mümkün olmadığını göstermektedir.

Bu ve buna benzer uygulamalar Futbol Federasyonunda olduğu gibi birçok spor dalında da, disiplin (ceza) kurullarında görevli hukukçula-

rın, görevli olduğu federasyonda, federasyon başkanının veya federasyon ile aralarında vekil – müvekkil ilişkisi olduğu da bir gerçektir.

Hak Mahrumiyeti: Yoksunluk.(4)

Hak Mahrumiyeti: Kişinin her türlü amatör ve profesyonel futbol müsabakalarına iştirak etmekten; hakemlik, temsilcilik, gözlemcilik, saha komiserliği yapmaktan; federasyon veya kuruluş yöneticisi, idari ve teknik görevlisi olarak müsabakalarda görev almaktan; kuruluş mensubu olarak federasyon tüzel kişiliği ile resmi ilişkide bulunmaktan, kişilerin müsabakalarda resmi sıfat ve görevine ilişkin faaliyetten men edilmesidir.(5)

Hak Mahrumiyeti: (1) Kişinin, resmi müsabakalarda stadyumlara girmek de dahil olmak üzere futbolla ilgili idari, sportif veya sair her türlü faaliyette bulunmaktan men edilmesidir. Hak mahrumiyeti cezası süreli veya sürekli olarak verilebilir. ... Üç yıldan fazla hak mahrumiyeti cezası, sürekli hak mahrumiyeti cezası olarak nitelendirilir.(6)

Hak mahrumiyeti; kişinin, ceza süresince Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatı, federasyon, spor kulüpleri, takım ve spor kuruluşları nezdinde; idari, sportif, teknik ve sair herhangi bir görev almaktan, bu kapsamda herhangi bir faaliyette veya resmî ilişki ya da yazışmada bulunmaktan men edilmesidir.(7)

Hak Mahrumiyeti :

“(1) Kişilerin, müsabakanın oynandığı salonlara, kulüpte görevli ya da yönetici olmanın yahut herhangi resmi görevin imtiyazından faydalanmak sureti ile girmek de dahil olmak üzere basketbolla ilgili idari, sportif ve sair her türlü faaliyette bulunmaktan men edilmesidir.

(2) Hak mahrumiyeti cezası süreli veya sürekli olarak verilebilir. Süreli hak mahrumiyeti cezası

yedi günden az, üç yıldan fazla olamaz. Üç yıldan fazla hak mahrumiyeti cezası. sürekli hak

mahrumiyeti cezası olarak nitelendirilir. Bir kararla hükme bağlanan cezaların toplamı üç yıldan fazla olursa, bu cezalar sürekli hak mahrumiyeti olarak infaz edilir.

(3) Hak mahrumiyeti cezasının infazı, son günü 23.59’da sona erer.”(8)

Hak Mahrumiyeti:

“1. Kişinin, müsabaka alanlarına girmek de dahil olmak üzere TAF’ın bünyesindeki spor dalları ile ilgili idari, sportif veya sair her türlü faaliyette bulunmaktan men edilmesidir.

2. Hak mahrumiyeti cezası süreli veya sürekli olarak verilebilir. Süreli hak mahrumiyeti cezası üç yıldan fazla olamaz.

3. Süreli hak mahrumiyeti cezaları uygulanırken; 1 gün 24 saat, 1 ay 30 gün, 1 yıl 365 gün olarak hesaplanır.”(9)

Ceza Hukukunda Hak Mahrumiyeti

Madde 53-

(1) Kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak;

a) Sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden; bu kapsamda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden veya Devlet, il, belediye, köy veya bunların denetim ve gözetimi altında bulunan kurum ve kuruluşlarca verilen, atamaya veya seçime tabi bütün memuriyet ve hizmetlerde istihdam edilmekten,

b) Seçme ve seçilme ehliyetinden (...)

c) Velayet hakkından; vesayet veya kayımlığa ait bir hizmette bulunmaktan,

d) Vakıf, dernek, sendika, şirket, kooperatif ve siyasi parti tüzel kişiliklerinin yöneticisi veya denetçisi olmaktan,

e) Bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı, kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten,

Yoksun bırakılır.

(2) Kişi, işlemiş bulunduğu suç dolayısıyla mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar bu hakları kullanamaz.

(3) Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilen ya da koşullu salıverilen hükümlünün kendi altsoyu üzerindeki velayet, vesayet ve kayımlık yetkileri açısından yukarıdaki fıkralar hükümleri uygulanmaz. Mahkûm olduğu hapis cezası ertelenen veya denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezası infaz edilen ya da koşullu salıverilen hükümlü hakkında birinci fıkranın (e) bendinde söz konusu edilen hak yoksunluğunun uygulanmamasına karar verilebilir. (2)

(4) Kısa süreli hapis cezası ertelenmiş veya fiili işlediği sırada onsekiz yaşını doldurmamış olan kişiler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz. (1)

(5) Birinci fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla hapis cezasına mahkûmiyet halinde, ayrıca, cezanın infazından sonra işlemek üzere, hükmolunan cezanın yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Bu hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanılması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla sadece adli para cezasına mahkûmiyet halinde, hükümde belirtilen gün sayısının yarısından bir katına kadar bu hak ve yetkinin kullanılmasının yasaklanmasına karar verilir. Hükmün kesinleşmesiyle icraya konan yasaklama ile ilgili süre, adli para cezasının tamamen infazından itibaren işlemeye başlar.

(6) Belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkûmiyet halinde, üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere, bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilebilir. Yasaklama ve geri alma hükmün kesinleşmesiyle yürürlüğe girer ve süre, cezanın tümüyle infazından itibaren işlemeye başlar.

T. Ceza Kanununun 53 ÜNCÜ maddesinde belirlenen, belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkûmiyet halinde, Kanunda belirlenen sınırdan fazla olmamak üzere, bir meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verildiği, Ceza Kanununda yer alan ve hak mahrumiyetlerine ilişkin fer'i cezalardan bulunan” geçici olarak kamu hizmetlerinden yasaklanma” cezasının yukarı sınırı günümüz koşulları itibariyle fazla olduğundan azaltılması ve buna bağlı olarak da hak mahrumiyetleri cezalarının içtima sınırında ve keza süresiz hak mahrumiyeti cezalarında söz konusu olan memnu hakların iadesi süresince indirim yapılması amacıyla çalışmalar yapıldığı kamuoyu tarafından bilinmektedir.

T. Ceza Kanununda belirlenen, “hak mahrumiyeti cezası”nın indirilmesi yönünden yapılan çalışmalara rağmen spor disiplinde, süresiz hak mahrumiyeti uygulanmasına devam edilmesi, disiplin cezalarının Ceza Kanununda belirlenen bazı müeyyidelerden daha ağır sonuçlar ortaya çıkardığı gerçeğiyle karşılanmaktadır.

Türkiye Kayak Federasyonu Başkanlığı tarafından kabul edilip Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın denetiminden geçerek, her iki kurumun internet sitesinde yayımlanan "Türkiye Kayak Federasyonu Disiplin ve Ceza Talimatının kimler hakkında uygulanacağı" Talimatta açıkça izah edilmiştir.

Federasyonun internet sitesinde yayımlanan "Disiplin ve Ceza Talimatının "Amaç ve Kapsam başlıklı 1 inci maddesi; "Bu Talimatın amacı, kulüpler, sporcular, hakemler, antrenörler, öğreticiler, yöneticiler, il temsilcileri ve kayak sporunda görevli diğer kişiler tarafından kayak etkinlikleri kapsamında gerçekleştirilen; ulusal ve uluslararası esaslara ve uygulamalara göre disiplin suçu oluşturulan eylemlerinin ve bu eylemlere ilişkin yaptırımların belirlenmesi, disiplin işlemleri ve Ceza Kurulunun çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir."

Federasyon bir kişi ya da kulübe ceza verebilmesi için, cezaya muhatap kişilerin,

a-Talimatın amaç ve kapsam başlıklı 1inci maddesinde belirlenen kapsamına girenlerden olması yani kulüp, sporcu, hakem, antrenör, öğretici, yönetici, il temsilcisi veya kayak sporunda görevli diğer kişilerden olması,

b-Olay tarihinde federasyon ile tescilli kulüp, lisans-vizeli sporcu, hakem, antrenör olarak herhangi bir hukuki bağının varlığı şarttır.

Talimatın birinci maddesinde, belirtilmeyen kişilere disiplin cezası verilmesi hukuken mümkün değildir. Aksi bir uygulamanın da yürürlükte bulunan mevzuata da uygunluğundan bahsedilemez.

Bu olayı bir örnekleme ile açıklamak gerekir ise; herhangi bir müsabakayı izlemeye gelen sporcu velisi ya da herhangi bir şahsın, olay çıkarılması halinde bu kişi hakkında sportif yönden işlem yapılması Federasyon Disiplin Kurulunun yetkisi dahilinde değildir.

Sadece izleyici statüsünde bulunan kişinin eylemi, Ceza Kanunu, Kabahatler Kanunu veya Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun da yer alan hükümler kapsamında suç unsuru taşıması halinde, bu kişinin eyleminden dolayı hakkında ceza-i takibat yapma görevi adli mercilere ait olduğu hukuki gerçeğine karşın, Türkiye Kayak Federasyonu Disiplin Kurulu, Federasyon ile hiçbir hukuki bağı olmayan, 2017 yılında, dağda meydana gelen adli bir vakaya karışan, sporcunun velisine iki ayrı kararlar toplamda, **26 yıl Hak Mahrumiyeti cezası**

vermesi, federasyonların ne kadar tarafsız davrandığının açık göstergesidir. Bu şekildeki kişiye verilen cezanın, kişiden ziyade, ilgilinin çocuğu olan sporcuu uyarmak, muhalif olarak değerlendirilen kişilere gözdağı vermek olduğu gerçeği göz ardı edilmemelidir.

Hukuksuz olarak verilen 26 yıllık cezanın kaldırılması için yapılan girişimler sonuçsuz kalmış, yaklaşık iki yıl sonra, Federasyon Disiplin Kurulu, Federasyon ile hiçbir hukuki bağı olmayan kişiye verilen yaklaşık 26 yıl hak mahrumiyeti cezasını kaldırmış, cezanın kaldırılmasında şu hususlara dikkat çekilmiştir. “Türkiye Kayak Federasyonu Disiplin ve Ceza Talimatının Amaç ve Kapsamını düzenleyen 1 inci maddesinde sayılan kişilerden olmamasına, olayın sadece bir adli vaka olmasına rağmen.....hakkında soruşturma açılması ve ceza verilmesi yerinde olmamıştır. Bu cezalar, Türkiye Kayak Federasyonu Disiplin ve Ceza Kurulu tarafından verilen, 14.12.2019 Tarihi ve 2019/29 sayı ve 14.12.2019 Tarih ve 2019/30 sayılı kararları ile 08.03.2018 tarih ve Bila tarih ve sayılı kararın tüm sonuçları ile birlikte kaldırılmasına,...” karar vererek, Federasyon Disiplin Kurulu’nun nasıl bir hukuki hata yaptığına dikkat çekmiştir. (10)

İlgiliye verilen 26 yıllık “Hak Mahrumiyeti Cezası”, kişiyi tamamen spor ile sporun tüm aktivitelerine, sporcu, hakem, antrenör ve hatta izleyici olarak katılmaktan men etmektedir. Hiçbir mevzuata dayanmayan, keyfi, kişileri baskı altına almak, spor paydaşlarını hak arama hürriyetinden alıkoymaktan başka hiçbir amacı olmayan, kişilerin seçme ve seçilme haklarını engellemeye yönelik bir karardır.

Bu işlemi yapan, yaptıran federasyon yetkilileri ve/veya disiplin kurulu üyelerinin eylemleri yetkilerini objektif olarak kullanamayan subjektif karar verme biçimidir.Hukuka ve meri mevzuata aykırı işlem yapanlar hakkında herhangi bir idari işlem yapılmaması olayında üzerinde durulmaması, irdelenmesi gereken bir ayrı husustur.

Doping maddesini kullanmak ya da doping sürecini ihlal ederek, olimpiyatta derece alan ve bu dereceleri uluslararası kurullar tarafından iptal edilen, ülkenin itibarını zedeleyen sporculara, 8 yıl hak mahrumiyeti cezasını uygun gören anlayışın, sporcu olmayan, teknik kadro ile hiçbir ilişkisi ya da kulüp yöneticisi olmayan bir kişiye 26 yıl hak mahrumiyeti cezası verilmesi, ülkede sporun nasıl sevk ve idare edildiğinin kanıtıdır.

İlgiliye 22.12.2017 tarihinde verilen altı yıl “Hak Mahrumiyeti Cezası” kesinleşmeden, dönemin federasyon başkanı tarafından kamuoyuna yapılan duyuruda ; “Kayak öğretmeni Y.K.Ü”nın; Spor ahlakına ve centilmenliğe aykırı davranışlarda bulunmaktan 1 yıl, hakaretten 1 yıl, görevini ifa eden sporcuya birden fazla kişi ile birlikte müessir fiil uyguladığı- iştirak ettiği anlaşılmaktan 1 yıllık ceza katlanarak 2 yıl, milli takım çalışması yapılan tesiste tehdit içeren ifadeler kullanıp hakaret, tehdit ve müessir fiil gibi eylemleri nedeniyle olay çıkarmaktan 1 yıl ve milli takım çalışması için yapılan yolculukta konaklanan otelde çevreyi rahatsız edecek tavır ve davranışlar sergilemekten 1 yıl olmak üzere toplam 6 yıl hak mahrumiyeti cezası almasına karar vermiştir.” Demek suretiyle, kişiyi en azından kayak camiası önünde peşin olarak mahkum etmiştir. Kamuoyu duyuru yazısında, “Sporda şiddete dur diyoruz” sporda her türlü şiddete karşı olduklarını, şiddete müsaade etmeyeceklerini belirtmekle beraber, 22.12.2017 tarihinde alınan kararda, kararın esas ve karar numarasının belli olmadan, karar kesinleşmeden kişinin davranışlarını, Disiplin Kurulunun ilgiliye vermiş olduğu 26 yıl hak mahrumiyeti cezasının basın ile paylaşılması, kişiyi spor kamu önünde mahkum etmesi, sporda şiddetin artmasına adeta bir davetiye niteliğindedir.

Sporda Kural ve Ahlak Çekişmesi

Toplumsal yaşam için gerekli olan kuralların tartışılmasını ilgili uzmanların değerlendirilmelerine bırakıp sporda öngörülen kurallardan bazılarının sporla uğraşan kişiler üzerindeki etkilerini, sporda var olan kurallara rağmen uygulamadaki haksızlıkları, Anayasa’da öngörülen kişi hak ve hürriyetleri ile bağdaşıp bağdaşmadığı, sporda belirlenen ceza-i müeyyidelerin, Anayasa’nın 38 inci maddesinde yer alan “Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.” Hükmüne uygunluğu, ceza verme yetkisi, bu yetkilerin kullanımını konusundaki tutarsızlıkların sonucu olarak spor üzerinde dolaşan karabulutları dağıtmanın çarelerinin ne olduğu, bunlarla nasıl mücadele edilmesi gerektiği hususundaki görüşlerimizi bu memleketimiz ile paylaşmak istiyoruz.

İnsan yaşamındaki gelişmelere paralel olarak, tüm sektörlerde olduğu gibi sporla doğrudan ya da dolaylı olarak uğraşanların spor yapma, sağlıklı yaşama, sporu sevk ve idare etme, spor içerisinde bulunma, devlet erki tarafından spor için ayrılan fonlardan yararlanma, kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimlerce yapılan spor tesislerinde istifade etme

hakları olduğu da yadsınamaz bir gerçektir. Bu alanda uğraşanların haklarının yanında birtakım yükümlülüklerinin olması da toplumsal yaşamın gereğidir.

Sporun; bağımsız ve bağlantısızlık ilkesi, görev tanımı ile sınırlı olmak üzere, sporu sevk ve idare edenler ile spor yargılaması konusunda yetkilendirilmiş kişilerin, tam yetkili ve otorite sahibi olmaları, devletin gücünü kullanan, şeffaf, erişebilir, her türlü ayrımcılığı reddeden, rekabete dayalı, eşitler arasında fırsat eşitliğini ön planda tutan, karar verme noktasında erki kullanacak görevlilerinin, sporun paydaşları tarafından göreve gelmeleri gibi hususlar, spor politikası olarak kabul eden anlayışın benimsendiği mekanizmanın varlığı zorunludur. Bu mekanizmanın sürdürülebilirliği ise, yetkilendirilmiş kişi /kişiler ya da kurullar tarafından önceden belirlenen kuralların varlığı, bu kuralların hayata geçirilmeleri, uyumsuzluk halinde normların uygulayıcıları tarafından eşit, adil, hukuksal olarak uygun olarak uygulanması ile mümkündür.

Yürürlükte bulunan kurallara rağmen, bir genelge ile genel kurul iradesinin yok sayılarak bir kişi tarafından alınan karar sonucunda, 2020 yılında yapılması zorunlu olan genel kurullarının yapılmaması, federasyon başkanlarının bir-bir yıldan fazla süre başkanlık görevini sürdürmeleri, sporda kural ile ahlaki davranış arasında görülen en bariz bir uygulamadır.

Kural Nedir :

1-Bir bilime, bir sanata temel olan, ona yön veren ilke.

2-insan davranışlarına yön veren, uyulması gereken ilke, törelerce zorunlu kılınan yasa. (11)

Kural : Bir sanata, bir bilime, bir düşünce ve davranış sistemine temel olan, yön veren ilke, nizam davranışlarımıza yön veren, uyulması gereken ilke.(12)

Kural : Benimsenmesi, uyulması törelerce zorunlu kılınan yasa ya da davranışlara yön veren ilke, nizam (12-a)

“**Hukuk:**Toplumun genel yararını sağlamak için konulan ve kamu gücüyle desteklenen kaide, hak ve kanunların bütünüdür. Bireylerin birbirleriyle, toplumla ve devletle ilişkilerini düzenler. Kısaca, “Kamu erki ile sağlanan düzendir “(13).

Hukuk : Sosyal hayatı yasalar çerçevesinde koruma altına alan, bireylerin haklarını savunan ve maddi-manevi yaptırımlar çerçevesinde düzenlenmiş olan kurallar bütünü (14) hukuk olarak tanımlanıyor Hukuk kuralları, toplum içinde kişilerin birbirleriyle, toplumla ve devletle olan ilişkilerini düzenleyen kurallardır. sosyal ilişkileri bütünüyle düzenler, kişileri emir ve yasaklara uymaya zorlama gücüne sahiptir. Hukuk kuralları; genel, sürekli, soyuttur. Kişilik dışıdır ve maddi yaptırımlıdır. (15)

Kuralların hukuki olabilmesinin koşulları;

- a- Toplumun genelinin yararına olması,
- b- Kamu gücü tarafından desteklenmesi,
- c- Bireylerin kendi aralarındaki hak ve menfaatlerinin korunması,
- d- Devlet ile kişi arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi,
- e- Kuralları uygulamaya koyacak kişilerin yetkilendirilmiş olmaları,
- f- Kuralların uygulanabilirliğinin sağlanması için kamu adına hareket eden erkli kurulların varlığıdır.

Dr. Öğr. Üyesi Barış Teksoy, Hukukun Temel Kavramları Ders kitabında, hukuki kuralların özelliklerini;

- 1) Toplumsallık (toplumsal yaşamın zorunlu sonucu olması),
- 2) Düzenleyici, yasaklayıcı ve izin verici kurallar,
- 3) Kişiler arası ilişkilerde “güven duygusu” ihtiyacını karşılar.
- 4) Dirlik ve düzen içerisinde yaşayabilmeyi, kaba kuvvetin engellenmesini sağlar.
- 5) Nerede toplum varsa, orada hukuk vardır.(16) şeklinde tanımlanmıştır.

Toplumsal yaşamın her alanında erkler tarafından konulmuş birtakım kurallar olduğu gibi, spor alanında da kuralların var olduğu bilinmektedir. Hatta bu alanda belirlenen kuralların diğer sektörlere nazaran daha detaycı olduğu, birçok kuralların –özellikle- müsabakaların oynanmasına dair düzenlemelerin uluslararası nitelikte olduğu, uygulanabilirlik anlamında ulusal mevzuatta öncelikli olarak uygulandığı da bilinen bir gerçektir. Ticaret sektöründe uğraşan bir kişinin ticaret yapabilmesi, iş yeri açma ruhsatı, bağlı olduğu kurumlara kayıt olma zorunluluğu, iş güvencesi vb. kurallar dışında detaylı kurallar olmamakla birlikte, spor sektöründe, yukarıda sayılan benzer kurallar dışında, spor dalının nasıl

oyanacağına dair kurallar, ilgili spor dalının icra edileceği alanın standartları, sporcu kıyafetleri, sporcu çalıştıran antrenörlerin kıyafetleri, oyunu yönetecek kişilerin kıyafetlerine dair detaylandırılmış kuralların var olduğu bilinmektedir.

Bu kurallara uymamanın ya da eksik uygulanması, yetkilendirilmiş kurum, kuruluş kurullar tarafından önceden belirlenmekte olup olağanüstü haller dışında aynı sezon içerisinde ya da oyun oynanırken değişiklik yapılması da olası değildir.

Yapılan bir faaliyetin spor olarak adlandırılabilmesi için birtakım unsurların varlığı zorunludur. Bu unsurlardan birisinin eksikliği, yapılan faaliyetleri spor olmaktan çıkartıp beden hareketlerine dönüştürür. Yapılan her spor faaliyeti aynı zamanda beden hareketi olup ancak her beden hareketinin spor olarak adlandırılması mümkün değildir.

Spor yapmanın temel unsurları;

- a-Önceden belirlenmiş kuralların varlığı,
- b- Bireysel veya takım halinde yapılması,
- c- Rekabete dayalı yarışma ve kişisel eğlence,
- ç- Mükemmelliğe ulaşmak için, yapıyor olmasıdır.

Spor alanında belirlenen kurallar;

- 1-Uluslararası federasyon ya da kurulların mevzuatlarında,
- 2-Ulusal mevzuatlarda, düzenlenmiş bulunmaktadır.

Ulusal mevzuattaki düzenlemeler;

A)a-Anayasanın 58 ve 59 uncu maddeleri,

b-Gençlik ve Spor Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında 638 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname,

c- 3289 Sayılı Spor Hizmetler Kanunu,

ç-5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun,

d-6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun,

B) Ulusal Spor Politikası Belgesi,

C) Alt düzenleyici düzenlemeler.

a- Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.

b- Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliği.

c- Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Disiplin Yönetmeliği.

ç- Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu'nun Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik.

d- Spor Müsabakalarında Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanununun Mali Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Yönetmelik.

e- Spor Müsabakalarında Şiddet Ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmelik.

Ç) Türkiye Futbol Federasyonu Ana Statüsü,

a- Tahkim Kurulu Talimatı,

b- Futbol Disiplin Talimatı,

c- Kulüp Tescil Talimatı,

ç- Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı

d- Stadyum Güvenlik Talimatı,

e- Futbol Müsabaka Talimatı,

f- Dopingle Mücadele Talimatı.

TFF, Her alanı Yönetim Kurulu veya genel kurul tarafından çıkarılan talimatlarla yönetmeye çalışmaktadır. Federasyonun kuruluş kanununda alt düzenleyici işlemler hakkında detaylandırılmış hükümler olmamakla birlikte, talimatların, Federasyonun birçok paydaşını bünyesinde bulunduran, delegelerin dengeli dağıtımının yapıldığı, şeffaf, hukuka uygun olarak icra edilen genel kurul tarafından kabul edilmesinin daha hakka-niyetli olacağını değerlendirmekteyiz.

D) Bağımsız Spor Federasyonları Ana Statüleri,

E) Bağımsız Spor Federasyonları tarafından uygulama konulan,

a- Dopingle Mücadele Talimatı,

b- Ceza/Disiplin Talimatları.

c- Bağımsız Spor Federasyonları müsabaka talimatları,

Her federasyon bağlı olduğu uluslararası federasyonların öngördüğü talimatları ile ulusal mevzuatlarda belirlenen hukuk, hakem, antrenör, alım-satım gibi talimatları da çıkarmak zorundadır.

Sporda belirlenen kuralların uygulamaya konulması, bu kuralların uygulanması, uygulamada kurallara uymayanların cezalandırılması, müeyyidelerin eşit, adil olarak hayata geçirilmesi sporun tüm paydaşları tarafından beklenen bir olgudur. Uygulamanın eşit olmaması halinde, ya da haksızlığa uğrayanların haklarını aramaları hususunda belirlenmiş birtakım kurulların olduğu da bir gerçektir. Her birey, imkanları dahilinde uygulamadaki aksaklıkları dile getirerek toplumda bir baskı gurubu da oluşturmaktadır. Baskı guruplarının özellikle, sporun ve kamuoyunun devamlı takibinde olan futboldaki süper lig diye tanımlanan kulüplerin taraftarları, kulüp yöneticileri, rakip takım mensupları ve/veya sporcular ve antrenörler tarafından yapıldığı gibi federasyon, kulüp, sporcu, teknik kadro ile gönül bağı olan kişiler tarafında da yapılmaktadır.

Yapılan şikayetler, konusu müsabakalarda alınan mağlubiyetler, kulüplerin sevk ve idaresinden kaynaklandığı gibi, sporcuların transfer işlemlerine, müsabakaların idaresine, hakem hatalarına, sporcu sakatlanmalarına, olayların basına yansımalarına bakış açıları, teknik kadronun tutum ve davranışları ve benzeri konulardan kaynaklanmaktadır.

Basında yer alan bu haberler, zaman zaman gerçeklerle bağdaşır olmaktan uzak olsalar da, birçok haberlerde, sporun içinde yaşanan sorunların irdelenerek açıklanması, idarecilerin spora olan bakışını, sporu sevk ve idaredeki becerileri, gerek federasyonlar bazında gerekse kulüpler bazında kullanılan finansal kaynakları idare edip edememe yeteneklerinin kamuoyu ile paylaşılmaya yönelik haberlerin varlığı, bu haberlerin sporda elde edilen başarıların önüne geçmesi, spor kamuoyu açısından olumlu olduğu kadar, spordaki hukuksuzlukların sergilenmesi açısından da son derece önemli haberler olduğu bir gerçektir. Son yıllarda sporun sevk ve idaresinde görevlendirilen kişilerin spora bakışı, sporda elde edilen başarılar ya da başarısızlıklar, başarılarında doping kullanımının etkili olup olmadığı gibi konular, basında sıkça yer alan şikayetlerin temelini oluşturmaktadır. Örneğin, Meydan Gazetesinde, “At mı Spor Yapıyor Adam mı” ? başlığında, “.. Samimi bir görüşmenin ardından yayımlanan yazıda, Recep Çınar, binicilik, dans, satranç, bowlig, halkoyunları, briç, dart ve bilardo federasyonlarının devlet parasını yemek için kurulduğunu ima ediyor. Binicilik hakkında “Adam ata biniyor, spor yapıyorum”

diyor. “Sporu at mı yapıyor, adam mı ?” diye bahsederken bowlig için “Bir toplu sırasıyla dizilmiş kuleleri devirme oyunu, spor mu tartışılır “yorumunu yapmış. Dart ise “İç içe ve farklı renklerde halkalardan oluşan bir hedefe, belli mesafeden ufak okların atılarak yapıldığı bir oyun, yani cart-curt” olarak değerlendirmiş.

Halkoyunları ve dansı spordan saymayan Çınar; “Avusturyalıların vals, İspanyolların tangosu, Güney Amerikalıların rumbası, mumbası, çaçası, maçası, zartı zurtu... Ama federasyonu ve başkanı var” ifadelerini kullanıyor. Gençlerin yoğun ilgi gösterdiği bilardooyu kahvehane oyunu olarak tanımlıyor. Birçok spor dalında federasyon kurularak devletin sömürüldüğünü ima eden Çınar, “Federasyonlar ile her şeyi devletten bekleyen, söz dinlemez ve arsız tavırlara son verilmelidir. İnin devletin sırtından” diyor.

Sporun farklı branşları hakkında görüşünü dile getiren Recep Çınar’ın kaleme aldığı yazının, Gençlik ve Spor Bakanlığının eski müsteşarı Faruk Çelik tarafından, facebook ve Twitter hesaplarından paylaşılması, sporu sevk ve idare etmekle görevlendirilmiş bir müsteşarın spor hakkındaki görüş ve düşüncelerinin spora yansımalarıdır(17)

Bu düşünce tarzı, otomobil, motosiklet, jet ski, cirit ve benzeri spor dallarında, otomobil-otomobil sürücüsü, motosiklet-kaptan, at-cirit ve sporcu statüsündeki ögeler arasında kimyada kimlerin sporcu olduğu sorusunu gündeme getireceği gibi, bu dalların spor olmadıkları tartışmalarını da gündeme getirecektir. Bu tartışmaların spora zarar vermekten başka hiçbir yarar sağlamayacağı da açıktır. Sporun temeli “ahlaktır”, ahlaki olmayan hiçbir davranış ne sporu fiilen icra edenlere ne de sporu yapanlarla bağdaşmaz, bağdaştırılamaz.

2012-2016 dönemini kapsayan “Türkiye Cumhuriyeti Ulusal Spor Politikası Belgesi” nin felsefesi, tüm vatandaşların spor yapmasını sağlayarak, mutlu, çalışkan, moral değerleri yüksek, dinamik, topluma karşı görev ve sorumluluklarını bilen, beden ve ruh sağlığı yerinde yapıcı, üretken, ahlaklı, erdemli nesiller yetiştirmek olarak benimsenmiştir. Ulusal Spor Politikaları Belgesinde öne çıkan “**ahlaklı, erdemli**” kişilerin belirlenmesi ve bu kişilerin sporu yönlendirmeleri herkesin ve özellikle de spor paydaşlarının beklentisidir.

Politika belgesindeki ahlaklı, erdemli ifadelerine rağmen, dönemin Gençlik ve Spor Bakanı, FETO Terör örgütü ile yapılan mücadeleyi basına;

“Gençlik ve Spor Bakanlığında yapılan açıklamaya göre, darbe girişimi sonrası başlatılan soruşturma kapsamında 245 personelin görevden alındığı belirtildi. Bakan Akif Çağatay Kılıç, “Biz bakanlık görevini aldığımızda zaten 17–25 Aralık darbe girişiminin sonucundaydık. O zamandan bu yana yaptığımız bir mücadele var. 2 bin 100 personeli daha önce görevden uzaklaştırmıştık. Toplamda 2 bin 345 FETÖ bağlantılı personel Bakanlığımızdan tasfiye edilmiştir.” ifadelerini kullandı.(18)

Oysa,spordaki yeni bir yapılanma nedeni ile mülga Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde ilçe müdürü, gençlik ve spor il müdürü, şube müdürü, genel sekreter, daire başkanı, teftiş kurulu başkanı, 1.Hukuk müşaviri, genel müdür yardımcısı ile genel müdür kadrolarında bulunan görevlilerin, 6639 sayılı kanun ile 638 sayılı kanun hükmünde kararnemeye eklenen geçici 13 üncü maddesindeki düzenleyeme istinaden unvanlı personelin görevlerine son verilmesine rağmen, dönemin Gençlik ve Spor Bakanı tarafından “FETO cu oldukları gerekçesi ile görevden uzaklaştırıldıkları konusunda basına demeç vermelerinin **ahlaki** boyutunu spor kamu oyununun takdirlerine bırakıyorum.

Eski Gençlik ve Spor Bakanı Akif Çağatay Kılıç,basına vermiş olduğu başka bir demecinde; FETÖ ile mücadele kapsamında bakanlık bünyesinden 322 kişinin görevinden uzaklaştırıldığını açıkladı.

Kılıç, açıklamasında, “15 Temmuz gecesi, bu canilerin neye kalkışabileceklerini, neler yapabileceklerini tüm dünya gördü. Siz, vatanın, milletin size emanet etmiş olduğu F16’ları alıyorsunuz, havalanıyorsunuz, vatandaşınızı, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi’ni ve diğer kurumları bombalıyorsunuz. Bu nasıl bir aklını kaybetme halidir. İhanet kelimesi aslında bunu açıklamıyor, kelimeler kifayetsiz kalıyor. Bu ihanetin ötesinde bir şey.” ifadelerini kullandı.

“ONLARI BULUP HEMEN UZAKLAŞTIRDIK”

Gençlik ve Spor Bakanı Akif Çağatay Kılıç, “FETÖ’nün, özellikle bağlı kuruluşlarımız, Kredi Yurtlar Kurumu ve Spor Genel Müdürlüğü ile bunların Anadolu’daki taşra olarak adlandırabileceğimiz teşkilatlarına çok fazla girme imkanları olmamış. Belki yapısından kaynaklanan nedenlerden, belki önem vermediklerinden ama yok mu, var. Onları da hemen bularak uzaklaştırdık.” dedi.(19)

Dönemin bakanı tarafından açıklanan, FETO terör örgütü ile bağlantılı, irtibatlı, iktisaplı oldukları gerekçesi ile görevlerine son verilen personel ile ilgili bu rakamların hangisi doğru?

638 Sayılı KHK nin 13. Maddesine eklenen bir düzenlemeye göre, GSB nın bağlı birimlerinde çalışan üst kademedeki görevlilerin, kanuni düzenleme ile görevlerine son verilmesine rağmen, 2100'ü aşkın bu personelin, FETO paralel illegal örgütünün mensubu, bu örgüt ile irtibatlı, iktisaplı olarak gösterilmesinin ne kadar hukuki, ahlaki ya da dini değerlerle bağdaştığı vicdanlarda hep tartışılacaktır.

FETO Terör örgüte ile mücadele etmek, terör örgütüne bulaşmış her kademedeki kamu görevlilerinin görevlerine son verilerek, kamudan uzaklaştırılmaları, her ita amirinin görevi olduğu gibi, siyasi otoriteyi temsilen bakanlık makamında bulunan kişinin de asli görevidir. Bakanlık Makamında bulunan şahsın, FETO Terör örgütü ile irtibatlı, iktisaplı personel hakkında kamuoyunu bilgilendirmeleri toplumunda beklentisidir. Bilgilendirmenin adalet, hukuk ve meri olan düzenlemelere uygun yapılması gerekir iken, Feto terör örgütü ile bağlantısı olduğu iddia edilen personel sayısının yüksek gösterilmesinin adalet, hukuk kavramları ile ahlaki değerlerin çekişmesinden başka bir izahı olamaz.

638 Sayılı KHK nin Geçici 13. Maddesi, Anayasa Mahkemesinin 2.11.2016 gün ve 2015/61 esas, 2016/172 sayılı kararı ile iptali üzerine, Bakanlık aleyhine birçok dava açılmış, aşağıda örnek olarak gösterilen mahkeme kararında da görüleceği üzere, Bakanlığın hukuki yapısında herhangi bir değişiklik olmadığı gibi birçok kişinin statüsünde de bir değişiklik olmadığı halde, üst kademedeki bulunan personelin mali yönden mağdur oldukları vurgusu yapılmıştır.

Olayda, davacının 638 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 13. maddesi gereğince 15.04.2015 tarihinde "Araştırmacı" kadrosuna atandığı, Anayasa Mahkemesi'nin 2.11.2016 gün ve 2015/61 esas, 2016/172 sayılı kararı ile 638 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'ye eklenen geçici 13. maddenin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...Bakanlık Merkez Teşkilatı ile Spor Genel Müdürlüğü ve..." ibaresinin iptaline karar verilmiş ise de davacının yeniden yapılanma gerekçesiyle görevinden alınarak araştırmacı kadrosuna atandığı, halen bu göreve devam ettiği, statüsünde herhangi bir değişiklik olmadığı, dolayısıyla 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Geçici 11. maddesi hükmü uyarınca özlük haklarının ödenmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığından, dava konusu işlemin parasal haklarında meydana gelen azalmanın düzeltilmesi isteminin reddine ilişkin kısmında hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Yine dünya sporcusu olarak adlandırılan, ülkemizde ve dünyada alanında en iyi sporcu kategorisinde bulunan, Bakan yardımcısı gibi bir görevde bulunan şahsın, üniversiteye giriş diplomasının sahte olduğunun tartışılıyor olması, sporun yaşamakta olduğu vahametinin başka bir örneği olarak gözler önüne serilmektedir.

İlgili sporcu aleyhine, Ankara 7. Ağır Ceza Mahkemesinin 1999/00162 esasında açılan kamu davasında, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının 31.5.1999 tarih ve 818 sayılı iddianamesinde, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okuluna İmrahor Endüstri Meslek Lisesinden alınan sahte diploma ile kayıt yaptırdığı ileri sürülmüş, yapılan yargılama sonucundan, sanık savunmalarında, "... tanımadığı bir şahsın kendisine gelerek, neden yüksek tahsil yapmadığını sorduğunu, ortaokul mezunu olduğunu, lise diploması olmadığından yüksek tahsil yapmadığını, diğer şahsın bunu hallederiz diye söylediğini, daha sonra bu şahsın, İmrahor Endüstri Meslek Lisesinden alınmış diplomayı kendisine getirerek verdiğini, bu diploma ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okuluna kayıt yaptırdığını..." ileri sürmüştür.

Mahkeme, sanığın eyleminin TCK'nın 355 maddesi yollaması ile 356. Maddesine uygun olduğuna, suç tarihi, şahsın daha önce bir afftan veya koşullu salıvermeden yararlanmamış olmasını gözeterek, 4616 Sayılı Kanun gereğince sanık hakkında ki kamu davasının kesin hükme bağlanmasının ertelenmesine karar vermiştir.(20)

Spor kamuoyunun yaklaşık 20 yıl karardan haberdar olmaması, olayın uzun yıllar sonra ortaya çıkması ya da çıkarılması "sporda bir kişinin bildiği olayın sır" olamayacağını kanıtıdır.

Mahkeme kararında ifade edilen veya kararda görülmeyen;

- a- Tanımadığım bir kişinin bana gelmesi,
  - b- Olayın başka faillerinin olup olmadığı,
  - c- Okul idarecilerinin, ilgili şahsa katkı sağlayıp sağlamadıkları,
  - d- Dünya çapında olan bir sporcunun böyle bir yola neden başvurma gereğinin araştırılıp araştırılmadığı,
  - e- Ortaokul diploması ile kendi alanında, her türlü göreve gelebilen kişinin bu yola sevk edilmesindeki kişi ya da kişilerin incelenmemesi,
- Bu gün olduğu gibi yarında hep tartışılacaktır.

Basında, “Usulsüzlükleriyle gündemden düşmeyen Türkiye Wushu Federasyonu’yla (TWF) ilgili her geçen gün yeni bir gerçek daha açığa çıkmaya devam ediyor.” Haberde;

Ülkemizi temsilen, uluslararası bir turnuvaya katılan Türkiye Wushu Federasyonu Başkanvekilinin kızı E.A isimli sporcunun, turnuvada hem sporcu hem de hakem olarak görev aldığı, Federasyon resmi sitesinde, E.A. nın yedi defa dünya şampiyonu olduğu ibaresinin yer aldığı, oysa Uluslararası Wushu Federasyonu’nun (IWUF) resmi sitesinde yer alan bilgilerde bu sayı sadece bir olduğu, E.A. isimli sporcunun kazandığını iddia ettiği diğer 6 dünya şampiyonluğunun ise, resmi şampiyonluk statüsü taşımadığı, sporun içinden gelenlere göre festival şeklinde geçen bu şampiyonalarda wushunun popülerleşmesi amaçlandığı ve aynı branşta yarışan bir-çok sporcuya madalya verildiği belirtilmiştir.

Başkan vekilinin diğer çocuklarının da, iddia edildiği gibi N.E.A. ‘nın beş, F.A. nın ise üç şampiyonasının olmadığı bilgilerine yer vermiştir.

Haberde; Avrupa Wushu Federasyonu, Türkiye’nin üyeliğini askıya aldığı belirtilmiştir. (21)

Yukarıda belirtilen ve/veya spor kamuoyunun bilmediği ama er geç gün ışığına çıkacak benzeri olaylar, sporun temeli olan “fairplay” kavramının yok oluşunun işaretleri gibidir.

Sportaki ahlaki çöküntünün sadece ülkemize özgü olduğunu söylemek haksızlıktır.

2020 yılı içerisinde vefat eden, dünyaca tanınan bir sporcunun ölümünü torunuma anlatırken, “... ama dede o esrara bulaştı..” ifadesi beynimde zonkladı. Maradona gibi dünya çapında, efsane olan elit bir sporcunun ölümünde, uyuşturucu maddelerin sebebiyet verip vermediğinin irdelenmesi, önemli uluslararası spor organizasyonlarının belirli meblağ karşılığı verildiğine ilişkin iddialar, bu iddiaların basına yansması, sporun en üst uluslararası kurullarda önemli görevlerde bulunan bazı şahısların olimpiyat oyunlarını rüşvet karşılığı verdikleri şeklindeki iddiaları gündeme getirilmesi “Z” kuşak diye tanımlanan neslin, sahte diplomalı sporcunun da uluslararası müsabakalardaki üstün başarılarını bir kalemde silerek, ülkemizde geçmiş yıllarda yaşanan ekonomik, sosyal, siyasi politikalarda yaşanan istikrarsızlığın, kaosun sorumluları oldukları iddiaları ile bazı ülkelere, Ülkemizi idare edenlere karşı “68 Kuşağı” nın gösterdiği tepki gibi duruş sergileyeceğinin göstergesini çağrıştırılmaktadır.

Bu ve buna benzer haberleri spor kamuoyu ile paylaşan üst düzey kamu görevlilerinin yapılan haberlerin; hukuka ve meri mevzuata aykırı olup olmadıkları, verilen demeçlerde, muhatap kişilerin hak ve menfaatlerinin korunup korunmadığını, beyanları ile kişileri rencide edip etmedikleri, haberlerin toplumun ortak değer yargısı olan ahlâkı olup olmadığının hususundaki hassasiyetler, spora önemli katkılar sağlayacaktır. Aksi davranışlar toplumda umutsuzluk, inançsızlık, devlete güven duygusunu sarsacaktır.

En küçük toplumdan başlamak kaydıyla, birden fazla kişi ya da kişilerin bulunduğu sosyal topluluklarda, kişilerin birbiriyle uyum sağlayan söz ve davranışların olması yaşamın gerçeğidir.

Bu söz ve davranışlar, kişinin doğuşu ile birlikte oluşan davranışlar olabileceği gibi, süreç içerisinde, ailenin, okulun, kişinin içinde bulunduğu sosyal grupların veya çevrenin etkisiyle kazanılabilen birtakım söz ve davranışlar da olabilmektedir.

Her ne şekilde olursa olsun, söz ve davranışların oluşmasında, gelişmesinde, ailenin, kişinin içinde bulunduğu sosyal toplulukların etkisi olduğu gibi, dini kuralların, çevresel faktörlerin de etkisi olduğu kabul edilebilen bir olgudur. Bu olgu “**ahlak**” olarak tanımlanmaktadır.

Ahlak Nedir : İnsanın doğuştan getirdiği ya da sonradan kazandığı birtakım tutum ve davranışların tümü.

2.Kişide huy olarak bilinen nitelik; iyi ve güzel olan nitelikler.(22)

Ahlak: İnsanın doğuştan getirdiği ve onu başkalarından ayıran bireysel özelliklerinin, bir başka deyişle huylarının tümü.(23)

Ahlak :Bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları, aktöre, sağtöre,

- Huylar.(24)

Ahlak : Bir kişinin huy, tutum ve davranışlarının tamamına denir. (25)

Soyut bir kavram olan “ahlak” kelimesi, kişilere göre farklılık gösterdiği gibi zaman içerisinde değişmeye, bölgesel olarak da farklılıklar göstermekte ya da kişiler açısından da farklı yorumlanabilmektedir. Toplumumuzda; insanlara karşı hoşgörülü ve iyimser davranmak, insanlara yardımcı olmaya çalışmak, onlara yol göstermek, insanlara kötü sözler söylememek, milli değerlere, dini ibadetlere saygılı davranmak, yüksek

sesle konuşmamak, insanlara karşı şiddet göstermemek genel olarak kabul edilen ahlaki kurallardır.

Ahlak kuralları kişilere göre farklılık arz etmekle birlikte, kişilerin oluşturduğu toplumun kuralları da kişilerin farklı ahlak kurallarına göre oluştuğu kabul edilmektedir.

Ahlak kuralları, toplumlara göre, ülkelerin kabul ettiği değer ölçülerine göre değişmekle birlikte, bazı ahlak kurallarının toplumun büyük bir çoğunluğunun ortak düşüncesi olarak kabul edilmektedir. Çevreye karşı duyarlılık, farklı düşüncelere tahammül, hayvan haklarına saygı, farklı dini değerlere saygı, aileye bağlılık, ailenin kutsiyeti, insani değerler gibi ortak payda da buluşulan ahlâki değerlerdir.

Spor ahlakının temel ögesi, sporun uluslararası kurum ve kuruluşlarca benimsenen, üye ülkelerin de kabul ettiği spor etiğinin yerleştirilmesi, sporun en üst zirvesinde yer alan nihai hedef olan, her ülkenin organizasyonu için çaba sarf ettiği, sporcunun ve sporcu çalıştırıcısının katılmakta gurur duyduğu olimpiyatların, temelinde yer alan olimpiyat ruhunun, olimpizm felsefesinin temel ve vazgeçilmez ilkesi olan; sporcu/ spor adamı kimliğinin korunmasıdır. Siyasi otorite, ülkemizde, olimpiyatlara katılmanın önemli olduğu, olimpiyatlara katılmaktan daha önemlisi, olimpiyat oyunları düzenlemenin asıl hedef olduğunun farkındalığı ile eğitim, ulaşım, tarihi değeri olan eserlerin korunması, insan hakları, sivil toplum örgütlerinin varlığı, farklı kültürlerle verilen önem, ülkedeki sporcu sayısı, spor tesislerinin, dağılımı, yerel yönetimlerin spor içindeki konumu, asayiş konularında çaba sarf etmektedir. 8. 5 Yıllık Kalkınma Planında, İstanbul ilinde yapılması düşünülen olimpiyat için düzenlenen raporda, İstanbul'a olimpiyat alınması gerçek hedef olarak gösterilmesinin son derece önemli olduğu belirtilirken, olimpiyatın gerçekleştirilmesi felsefesi ışığında, "her türlü spor tesisinin yapılmasının şart olduğu vurgusu yapılmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi döneminde uygulamaya konulan 11. 5 Yıllık Kalkınma Planında spor sektörüne yer verilerek 2023 Yılı hedefleri saptanmıştır. Kalkınma Planında 2023 yılı hedefleri; tesislerden yararlanacak kişi sayısının artırılması, sportif yetenek taramasına katılan genç/öğrenci sayısının artırılması ve uluslararası müsabakalarda daha fazla madalya elde edilmesi olarak belirlenmiştir.

11. 5 Yıllık Kalkınma Planında;sporun bir yaşam alışkanlığı haline getirilmesi,herkesin spor faaliyetlerine eriştiği, uluslararası şampiyonalar da başarı elde eden, prestijli spor organizasyonlarına ev sahipliği yapan ve böylelikle sporun her dalında dünya çapında rekabet edebilen bir seviyeye ulaşmak temel olarak amaçlandığı, spor politikası olarak da, erken yaşlardan itibaren spor eğitimi verilerek, örgün eğitimde beden eğitimi ve spor derslerinin niteliği artırılarak, mahallinde spor imkânları geliştirilerek her yaşta vatandaşın sportif faaliyetlere düzenli katılımını teşvik etmek olduğu vurgusu yapılmıştır. Kalkınma planında, sporcu sağlığının önemli olduğu, her yaşta yurttaşların spor tesislerine erişiminin sağlanmasının esas olduğu düşüncesi kalkınma planında yer almıştır.

11.5 Yıllık Kalkınma Planının temel felsefesinin sporcu sağlığı ile herkesin spor tesislerinden yararlanma düşüncesi ön plana çıkmakla birlikte, sporun yapılanması, sivil toplum örgütleri, yerel yönetimlerin, olimpiyat komitelerinin statüsü hakkında herhangi bir görüş sergilenmediği gibi, son zamanlarda meydana gelen yargı- tahkim kurulları arasındaki uyuşmazlıklar, mevcut spor yargılama sisteminde yaşanan konuların gözardı edilerek, var olan sorunların yok sayılması, Bakanlığın mevcut sistemden memnun olduklarını göstermektedir.

Olimpiyatlara daha fazla sporcu ile katılımın sağlanması için, 3289 Sayılı Kanun'un Geçici 13. Maddesinde yer alan, "Genel Müdürlük tarafından 2020 yılı sonuna kadar yapılacak yaz ve kış olimpiyat oyunlarına hazırlanmak amacıyla olimpik ve paralimpik spor dallarında en az yıldızlar seviyesinde olmak kaydıyla seçilecek 4000 sporcu yetiştirilir." hükmünü uygulamaya koymuş ise de olimpiyatları düzenlemek için gerekli olan diğer faktörleri yeterince yerine getirip getiremediğinin tartışılmasına girmeksizin, bugüne kadar istenilen sonuçların elde edilmediği aşikardır. Esasen tamamen devletin kontrolünde olan sporun ve sporun üst kuruluşu olduğu gelişmiş ülkelerce kabul edilen olimpiyat komitelerinin bile spor dışında olduğu bir yapılanma modeli ile ülkemizde olimpiyatların düzenlenmesini beklemek, aşırı bir iyi niyet göstergesidir.

2020 yılında yapılması düşünülen Tokyo Olimpiyatlarının dünyada meydana gelen Covid-19 hastalığı nedeniyle yapılamaması sonucunda, 2012 yılında yapılan olimpiyatlar için 3289 sayılı kanuna eklenen geçici maddenin, 2021 yılında yapılacak olan olimpiyatlara katılacak sporcular hakkında uygulanmasının tartışmalara neden olacağı endişesini taşımaktayım. Bu nedenle Bakanlığın acilen bir önlem alması gerekmektedir.

Ankara Üniversitesi tarafından hazırlanan “Spor ve Ahlak Arasında İlişki Nedir” adlı bir çalışmada;

“* Sporda, etiği ve olimpizm felsefesinin temel ve vazgeçilmez ilkesi spor ve spor adamlığı kimliğinin korunmasıdır.

* Ülkemizde hileli yolla elde edilen başarı ve onun sayesinde elde edilen kazançlar sporcu ve spor adamı iddiasındaki bazı beyinleri ceza beklemektedir.

* Bu beyinlerin tek amacı vardır; kazanmak, kazanmak, kazanmak... Bu zihniyetle motive edilen sporcu, spor alanlarında yazılı olan; ‘Ben sporunun zeki, çevik aynı zamanda ahlaklısını severim’ sözü pek ilgilendirmektedir.

“Oysa, etik olan, ahlaki kurallarla marka olmayı ve onurlu davranmayı gerektirir. “hususları ön plana çıkarılmıştır.(26)

Gencer Aytüre, “Sporda Ahlak” başlıklı yazısında ; “...sporda ahlak kurallarının yazılı olmadığı, “Bu kurallar genellikle yazılı olmayıp hukuk düzeninden bu yönü ile ayrılır ama ahlâk ve hukuk gene de zaman zaman özdeşleşen, toplumun uyduğu kurallardır...” ” Tespitini müteakip düşüncesini “...Spor ahlâkı geliştirmek, sporda adaleti, eşitliği, hakça mücadeleyi sağlamak birçok kişi ve sosyal çevrenin birlikte hareket etmesi ile sağlanabilir. Bu konuda sorumluluk sahibi olması gerekenlerin başında sporcular, antrenörler, yöneticiler, federasyonlar, hakemler, taraftarlar, medya, öğretmenler ve aileler gelmektedir...”(27) şeklinde dile getirerek, sporda ahlakın gelişmesi, geliştirilmesi ve yerleşik bir hal almasında, antrenörlere, hakemlere, federasyon, olimpiyat komitelerine, sporu sevk etmekle görevli, etkili kamu kurum ve kuruluşlara önemli görevler düştüğünün altını çizmektedir.

Uğur Öztürk, Spor Ahlakı Nedir Nasıl Olmalıdır başlıklı yazısında; “...Spor ahlakı; sosyal, politik ve ekonomik ilişkilerin bütünü olup toplumsal değerlerin göstergesidir. Sporunun rakibine ve kendisine olan saygısının ifadesidir. Spor ahlakı; sportmenlik (fairplay) sağlığa, birlik ve beraberliğe, kardeşliğe, dostluğa dayanan insani değerlerdir...” sporda ahlakta, fairplay’i ön planda tutarak, birlik, beraberlik ve dostluğun öneme vurgu yapmıştır.(28)

Ulusal mevzuatımızda spor ile ilgili düzenlemeler içerisinde yer alan 3289 sayılı kanunda ahlak tanımı yapılmamakla birlikte, 11. maddesinde yer alan “sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak mü-

eyyideler ..” ifadesi yeterli görülerek, önceden bağlı olunan uluslararası kurul ya da federasyonlar tarafından belirlenen kurallar dışında kalan eylemler, maddedeki bu tanıma endekslenerek alt düzenleyici mevzuatlarla tanımlanmaya çalışılmıştır. Aslında “sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler” ifadesinden ne kastedildiği de anlaşılmamaktadır.

Her türlü yoruma muhtaç “sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler” ifadesi, uygulayıcılar için geniş bir hareket alanı tanımakla birlikte, keyfi uygulamalara da neden olabilmektedir. Yukarıda örnek olarak verdiğimiz Türkiye Kayak Federasyonu Disiplin Kurulu tarafından, federasyon ile hiçbir hukuki bağı olmayan, sporcu çocuğunu izlemek amacıyla, spor alanına gelip bu alanda yapmış olduğu eylem sonucunda, toplamda yirmi altı yıl hak mahrumiyeti cezası ile tecziye edilmesi, eylemin 3289 Sayılı Kanun’da yer alan “sportmenliğe aykırı fiil” olarak değerlendirilmesinin sonucudur.

Alt düzenleyici mevzuatlarda” spor ahlakına uymayan tutum ve davranışlarda bulunma”nın disiplin suçu olabileceği, bu şekilde davranışta bulunanlara ceza verildiği de bilinmektedir. Kanunlarda yer almayan, tanımlanmayan, spor ahlakına aykırı eylemin tanımlanması, sporu sevk ve idare eden kişilerin iradesine endekslenmiştir.

5894 sayılı kanun ile 638 sayılı kanun hükmünde kararname’de de spor ahlakına mügayir bir düzenleme olmadığı gibi, sportif faaliyetler nedeniyle verilecek cezaların belirlenmemesi, Anayasa’da yer alan düzenlemelere aykırılık teşkil etmektedir.

Hangi söz ya da eylemin, spor ahlakına aykırı bir davranış olduğu hususu, spor dallarına göre farklılıklar arz ettiği gibi bölgeler arasında ve/veya iller arasında da farklılıklar göstermektedir. Bazı bölgelerde “lan” kelimesinin kullanılmasının normal olarak değerlendirilmesine rağmen, bazı illerde ise” lan” kelimesinin kullanılması, disiplin cezası yönünden aleyhe sonuçlar doğurabilmektedir.

Üst bir yöneticinin, spor kamuoyu karşısında, olmayan bir vakayı olmuş gibi gösterip terör örgütleri ile mücadele edildiğini ima etmesinin, muhatapların kanunla güvence altına alınan haklarına bir tecavüz olduğu gibi, “ahlaki değerlerle” örtüşmediği de gerçektir. Diğer tarafta uluslararası yetkili kurullar tarafından “doping” ten dolayı ceza alan sporcunun federasyon başkanı olması, bakan yardımcı gibi üst seviyede

görev alan şahsın, lise diplomasının mahkeme kararı ile sahte olduğu ispat edilmesine, kanıtlanmasına rağmen, ilgilinin görevini ısrarla sürdürmesini ahlaki değer ölçütleri ile bağdaştırmak da mümkün değildir.

Anayasa'nın 59 uncu Maddesi Açısında Spor ve Adalet;

17.3.2011 Tarih ve 6214 sayılı kanunun 1.maddesi ile yapılan düzenlemede; Anayasanın 59 uncu maddesine eklenen fıkra ile spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceğini, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı, Tahkim Kurulu kararlarının kesin olduğu belirtilmiştir.

Anayasa'nın 59 uncu maddesinde yapılan bu düzenleme ile devlet adına yetkilendirilmiş kurumların spor alanında ulusal mevzuatta düzenleme yapabilecekleri gibi uluslararası mevzuatta belirlenen kurallara uyma, bu kuralların iç mevzuat uyumluluğu, uygulanması, Anayasa'ya aykırılığının ileri sürülmemesi vurgusu yapılmıştır.

Yapılan bu düzenleme ile Anayasa'nın 90. maddesinde yer alan “usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun hükmündedir. bunlar hakkında anayasaya aykırılık iddiası ile anayasa mahkemesine başvurulamaz.” düzenlemesi ile uyumluluk arz etmektedir.

Anayasa'nın 59 uncu maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan düzenlemeye göre, tahkim kurullarının görev ve yetkileri, alt düzenleyici işlemlerle belirlenmesine rağmen, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilen kararlara karşı yapılan itirazları kesin olarak çözümlenmesi uygulamasının hukuki olamayacağını, uygulamanın devamı halinde, konunun tartışılarak gündemde kalacağını, Türkiye Barolar Birliği tarafından Av. Özdemir Özok adına 2018 Yılında çıkarılan Armağanda; “Türkiye Futbol Federasyonu bünyesinde oluşturulan “Uyuşmazlık Çözüm Kurulu” nun mali konulara ilişkin kararlarına karşı, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile oluşan Tahkim Kurulu'na itiraz edilemeyeceğinin, yapılan uygulamanın Anayasa'nın 59/2 maddesi-ne aykırılığı nedeniyle, hukuki tartışmalara neden olacağını,” ifade ederek bu husustaki endişemizi spor kamuoyu ile paylaşmıştık.(29)

Danıştay İdari Dava Daireler Kurulu tarafından verilen 2007/1815 Esas, 2012/1218 sayılı kararında, idarenin disiplin hukukuna ilişkin dü-

zenleyici bir işlem hakkında, disiplin suç ve cezalarının da yasalarla düzenlenmesinin hukuken zorunlu olduğuna hükmetmiştir.(30)

Spor faaliyetlerinin uygulanmasından yaratılan bu haksız, yanlış, hukuk tanımaz zihniyeti, Anayasa'nın 59 uncu maddesi üzerinde, TBMM'de yapılan görüşmelerde, Afyonkarahisar milletvekili Hamza Erkan, uygulamadan kaynaklı hataları "...spor işlerinde istikrar yoktur, diyorlar. Verilen emirler birbirini nakzediyor. Bu hal, teşkilatlarını ona göre uydurmak mecburiyetinde bulunan kulüpleri şaşırtıyor..."(31)diyerek, sporda alınan kararlar ve bu kararların uygulamalarında farklı ve çelişkili kararlara dikkat çekmiştir.

Ulusal mevzuatımızda, spor ahlakına uymayan eylemlerin açıklanmaması ya da bu eylemlerle ilgili birer cümle ile uluslararası mevzuata atıfta bulunulması, sporu idare edenlerin "**yaptığım her şey doğrudur**" anlayışının eleştirilmemesi gerekliliğinde kaynaklandığı kanaatindeyim.

Kanunda yer almayan, ya da tarifi yapılmayan bir eylemin, yönetmeliklerle düzenlenmesi anayasaya aykırıdır.

Spor müsabakalarını seyirden yasaklanma adlı makalede; "...mahiyeti itibariyle kişi özgürlüğünü kısıtlayan böylesi önlemlerin, tedbirlerin, tıpkı hapis cezası, adli para cezası gibi, ismine ister ceza denilsin ister ise denilmesin, ceza yaptırımına benzer biçimde değerlendirilmesi ve mutlak surette kanun ile konulması zorunludur..."(32)

Anayasanın 59/2 maddesinde yapılan düzenlemenin amacı aşağıdaki şekilde belirlenebilir:

- 1- Sportif faaliyetlerde doğan ihtilafların yargı yerine tahkim kurulu kararları ile sonuçlandırılarak, bir müsabaka anında verilen bir cezanın müsabakanın ve /veya ligin bitiminden sonra ortaya çıkabilecek farklı bir kararın önüne geçilerek sporu kaos ortamından kurtarmak,
- 2- Adli yargının iş hacmini nazara alarak, sportif ihtilafların en kısa sürede çözümünün sonlandırılması,
- 3- Ulusal federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyon ya da kurullar ile entegre olmalarını sağlamaktır.

Gerek Anayasanın 59/2 nci maddesindeki düzenleme, gerekse düzenlemenin temelindeki genel gerekçe birlikte değerlendirildiğinden, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun taraflar arasından meydana gelen mali konulardaki ihtilaflara bakmasının hukuki olmadığı, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi tarafından verilen karar ile kesinleşmiştir.

Mahkemenin vermiş olduğu bu karara rağmen TFF Başkanlığınca yapılan açıklama düşündürücü olduğu kadar, hukuka bakışlarının da bir işareti gibi.

“Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümünün tarafların iradesine göre genel yargı veya TFF kurulları nezdinde devam ettiğini belirtti.

TFF'nin internet sitesinde yer alan açıklamada, bazı basın yayın organlarında Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin verdiği bir kararla, TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı mahkeme yolunun açılarak kaos ortamı oluşturulduğu iddiaları nedeniyle kamuoyuna bilgilendirme yapılması zorunluluğunun ortaya çıktığı bildirildi.

Açıklamada, resmi gazetede 2 Mart 2018'de yayımlanan Anayasa Mahkemesi kararında, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 59. maddesi uyarınca Tahkim Kurulunun spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarının kesin olduğu, bunlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağına açıkça belirtildiği hatırlatıldı.

Anayasa Mahkemesi kararının resmi gazetede yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar verildiği ve bu süreç içerisinde TFF statüsünde ve talimatlarında gerekli düzenlemelerin yapıldığı vurgulandı.

“Yapılan düzenlemelerle, spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin olmayan, taraflar arasındaki sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların genel yargıda veya TFF yargı kurulları önünde çözümüne ilişkin görevli merciyi tayin etme hususu tarafların iradesine bırakılmıştır. Bu sebeple haberlerde yer aldığı şekilde bir kaos ortamı olmayıp sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıkların çözümü tarafların iradesine göre genel yargı veya TFF kurulları nezdinde devam etmektedir.”(33)

Prof. Dr. Zeki Hafızoğulları, güvenlik tedbirlerinin infazı konusunda düşüncelerini, “...güvenlik tedbirlerinin infazı idari değil yargısal bir faaliyet ise ve faaliyet Cumhuriyet savcısı ve hakim eliyle yürütülüyorsa, bu faaliyet ancak kanun ile düzenleneceği, kanuna dayalı olarak çıkarılsa bile ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazının tüzük ve yönetmelikle ve genelgelerle düzenlenemeyeceği, bu ve benzeri düzenlemelerin Anayasasının 2,6,9,17,38,115,124,138,139, 140. maddeleri hükümlerine aykırı olduğunu belirtmiştir.” ....” (34)

Prof.Dr. Ali Akyıldız, Anayasa'nın 59 uncu maddesinin uygulanması ile ilgili düşüncesini, "...Uluslararası spor müsabakaları bakımından spor uyuşmazlıklarının tahkim usulüyle hızlı bir şekilde çözümlenmesi artık hukuksal zorunluluk haline de gelmiştir. Ülkemizde de bu alanda hukuksal düzenlemeler anayasal ve yasal düzeyde gerçekleştirilmeye çalışılmış, bu faaliyetlerinden doğan uyuşmazlıkların zorunlu tahkim usulüyle çözülmesi düzenlenmiştir. Yalnız, sporda zorunlu tahkim yolu, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı yapılacak başvurularla sınırlıdır. Doğrudan bu konulara girmeyen hiçbir uyuşmazlık, örneğin kamu düzeninin sağlanmasına yönelik tedbirler ve bu yolda alınan kararlar zorunlu tahkim başvurusunun konusunu teşkil etmezler. Bu tür uyuşmazlıklar genel devlet yargısı içerisinde çözülür.”(35)

Makalede belirtilen “kamu düzeninin sağlanmasına yönelik tedbirler, örneğin hak mahrumiyeti cezasını gerektiren eylemin ne olduğu, hangi eylemin uyarı cezası sonucunu doğuracağı hususunda, gerek 5984 Sayılı Kanunda gerekse 3289 sayılı Yasada herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

TFF tarafından yapılan bu uygulamanın Anayasa'nın 59 uncu maddesindeki düzenlemeye aykırı olduğunu, bu şekilde “yargılamanın” yapılamayacağını, Türkiye Barolar Birliği tarafından Av. Özdemir Özok adına çıkarılan Armağan'da açıkça belirtmiş olmamıza rağmen, yasal olmayan bu uygulamanın devamında federasyon ısrarlı bir tavır sergilemiştir.(36)

“Antrenör ve Spor Adamı Alacağı Davaları” adlı makalede, Av. Mehmet Serhan Özdemir, konu hakkında düşüncesini, “...Anayasa'da yapılan değişiklik ile sportif faaliyetlerin yönetilmesi ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıkların süratle ve yargı denetimine tabii olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Burada belirtilmesi gereken nokta alacak haklarına ilişkin hükümler bu kapsamın dışında tutulmuştur. (37)

Anayasa'daki bu değişikliğin temel amacı, sportif faaliyetlerde doğan disipline ilişkin ihtilafların yargı mercilerine intikal ettirilmeden kısa sürede çözüme kavuşturulmasıdır.

Uygulamada, sportif disiplinine ilişkin ihtilafların kısa sürede çözümlendiği konusunda, spor paydaşlarının çok ciddi anlamda endişeleri

olduğu görülmektedir. Örneğin, ATF Başkanlığında antrenör olarak görev yapmakta olan G. A. İle sporcusu arasında, sporcunun THOM'a yerleştirilmesi, hangi antrenör nezaretinde çalıştırılacağı hususunda çıkan ihtilaf, sporcu tarafından okumakta olduğu okuldaki rehber öğretmene anlatması ve aynı zamanda, aynı konu hakkında TAF'nuna 12.12.2019 tarihinde şikayette bulunmuştur.

Sporcu 17.12.2019 tarihinde, okumakta okuldaki rehber öğretmene, Cumhuriyet Savcılığına ve TAF Başkanlığına başvurarak, şikayetine bahsettiği, "sıkıntılı davranışlarla karşılaşmam nedeniyle antrenörüm G.A. 'dan ayrılma kararımı bildirdiğim dilekçemde kastettiğim spor konusundaki disiplin ile ilgili görüş ayrılıklarımızdır, başka anlam içermemektedir." İfadesine rağmen, Federasyon, 31.12.2019 tarih ve TAF/2019 /11 E. sayılı yazı ile olayı Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na intikal ettirilmiştir.

Ankara Cumhuriyet Savcılığı, yaklaşık bir aylık süre zarfında, emniyet birimleri, çocuk izleme merkezi, sağlık kuruluşları ve diğer kurumlar kanalı ile ilgililerin ifadelerini almasını müteakip, huzurunda tarafları dinleyip G.A. hakkında 31.01.2020 tarih ve 2020/4167 sayılı kararı ile Kovuşturmaya Yer Olmadığına hükmediyor.(38)

Adli yönden, olay bir ay gibi kısa bir sürede sonuçlanmasına rağmen, Federasyon Disiplin Kurulu 07.02.2020 tarih ve 2019/ 11 Esas, 2020/3 sayılı kararı ile "Ömür Boyu Hak Mahrumiyeti" ile cezalandırmış, bu ceza Tahkim Kurulunun, 13.7.2020 tarih ve 2020/32-86 sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Federasyon Disiplin Kurulu, Tahkim Kurulunun İptal kararına rağmen antrenöre, 13.8.2020 tarih ve 2020/5-9 sayılı kararı ile aynı eylem için "**Ömür Boyu Hak Mahrumiyeti Cezası**" vererek, Tahkim Kurulunun kararına rağmen ilk kararında ısrar etmiştir. Antrenör, 25.12.2019 tarihinde tedbirli olarak Disiplin Kuruluna sevk edildiğinden, Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin **14/2 Maddesindeki "Kurul, zorunlu haller dışında, sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerde en geç 10 iş günü, diğer hususlarda ise en geç üç ay içerisinde kararını verir."** hükmüne rağmen, bu güne kadar 15 ay geçtiği halde herhangi bir karar verilmemesi, disiplin sürecinin tamamlanmaması, sportif faaliyetlerden doğan ihtilafların ne kadar seri işlediğinin göstergesidir.

Aynı eylem nedeniyle, antrenör, G. A. aleyhine Ankara 41. Asliye Ceza Mahkemesinin 2020/269 Esasında kamu davası açılmış, bu davada yapılan yargılama sonucu mahkeme, 26.02.2021 günlü, 2020/269 Esas,

2021/ 294 sayılı kararı ile antrenör aleyhine açılan kamu davasında, dosyada bulunan bilgi ve belgeler ile tanıkların mahkeme huzurunda vermiş oldukları beyanlarında, suçun sübuta ermediğini ve toplanan bilgi ve belgeler, tanık beyanları, Çocuk İzleme Merkezi yetkilileri huzurunda alınan ifadeler birlikte değerlendirilerek beraat kararı vermiştir.

İddia olunan eylemin federasyona intikal edildiği tarihten itibaren 16 ay geçmesine rağmen disiplin işleminin sonuçlanmaması, Anayasa'nın 59/2 maddesinde düzenleme yapan siyasi iradenin yok sayılması veya siyasi iradeye karşı bir dirençtir.

Başka bir anlatımla, olay adli makamlara intikal ettiği tarihten itibaren sonuçlandırılmasına rağmen, disipline ilişkin kısım sonuçlanmamış olsa da kişi yeterince cezasını çekmiş, halen de ceza çekmeye devam edilmektedir. Anayasanın 59 uncu maddesinin genel gerekçesinde yer alan “sportif faaliyetlerden kaynaklanan ihtilafların kısa sürede çözümlenmesi amaçlanmıştır” şeklindeki siyasi iradenin uygulamaya yansıtılmadığının göstergesidir.

Burada irdelenmesi gereken, adaletin seri bir şekilde işlemesi mi yoksa kişi haklarının yok sayıldığı, kişileri “Ömür Boyu Hak Mahrumiyeti” cezası ile ürkütüp spor alanı dışına çıkarılması mıdır?

Sportif faaliyetlerden doğan bir ihtilafın yargılama aşamasında; İstinaf incelemesi hususunda dairemize gelen dosyada: Davacı ile davalı arasında 21.01.2014 tarihli “Futbolcu Temsilcisi Sözleşmesi” akdedilmiştir. Davacı söz konusu sözleşme gereğince davalıdan alacaklı olduğunu ve bu alacağının ödenmediği gerekçesi ile davalı aleyhine Bursa 10. İcra Müdürlüğü'nün 2015/8787 Esas sayılı dosya ile 06/08/2015 tarihinde icra takibi başlatmıştır

Bu hükmün gerekçesi aynen şöyledir: “Sporun kendine özgü yapısı, hızlı ve süratli bir şekilde yönetimini, disiplin yargulamasını ve denetimini beraberinde getirmektedir. Bu sürat spor faaliyetlerinin icra edilmesi için olmazsa olmaz şarttır. Belirli bir zaman diliminde yapılması planlanan spor faaliyetlerine ilişkin ihtilafların çok kısa bir zaman sürecinde kesin ve nihai olarak karara bağlanmaması halinde, o faaliyetin başarılı bir şekilde sonuçlandırılması mümkün değildir. Spor faaliyetlerinin kendine özgü ihtiyaçları, uzun zamana yayılan bir denetime müsaade etmemektedir. Bu ihtiyaçların çok kısa sürede çözüm gerektiren yapılan bu faaliyetlerle ilgili ihtilafların süratle ve kesin olarak sonuçlandırılmasını

gerektirmektedir. Anayasa’da yapılan bu değişiklikle, sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Bu çerçevede ilgili kurulların müsabakalarla, kulüplerle,sporcularla ve sporla ilgili diğer kişiler hakkında verdikleri müsabakadan men, küme düşürme, ligden ihraç, ihraç, seyircisiz oynama ve puan tenzili gibi kararlarına karşı süratli ve kesin bir denetim yolu öngörülmektedir. Bununla birlikte, kulüpler ile sporcu ya da teknik adamlar gibi diğer kişiler arasındaki alacak uyuşmazlıkların bu şekilde çözüme kavuşturulmasına dair bir zorunluluk bulunmamaktadır. Dolayısıyla, spor kulüpleri ile sporcu, teknik adam ve sporla ilgili diğer kişiler arasındaki alacak haklarına dair uyuşmazlıklar yetki ve göreve ilişkin genel hükümler çerçevesinde adli yargı yerlerinde görülecektir. Böylece, sporla ilgili hizmet, vekalet veya benzeri diğer sözleşmelerden kaynaklanan ifa, ifa etmeme, fesih ve tazminat gibi uyuşmazlıklar ile diğer alacak hakları,genel hükümlere tabi olacaktır.

Anılan hüküm ve gerekçesinden anlaşıldığına göre, yalnız spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu tahkim yoluna başvurabilecektir. Bunun dışında kalan ve kulüpler ile, sporcular, teknik direktörler,antrenörler,oyuncu temsilcileri, sağlık personelleri, müsabaka organizatörleri gibi ilgili kişiler arasındaki spor sözleşmesinden doğan uyuşmazlıklar ise zorunlu tahkimin kapsamı dışında tutulmuştur.

Anayasanın bu hükmüne rağmen, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un “İlk Derece Hukuk Kurulları” kenar başlıklı m. 5, f. 2’de, TFF’nin İlk Derece Hukuk Kurullarının Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Disiplin Kurulları,Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kurulundan oluşacağı, f. 2’de ise, İlk Derece Hukuk Kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF statüsü, TFF’nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkili kılınmıştır.

TFF, 5894 sayılı yasa m. 5, f. 2 hükmüne dayanarak, 11.07.2015 tarihli ve 29413sayılı Resmi Gazete’nin “Çeşitli İlanlar” başlığı altında yayınlanan 25/06/2015 tarihli Genel Kurul Kararı ile TFF’nin statüsüne ilişkin 55 nci ve 56 ncı maddelerini değiştirmiştir. Bu Genel Kurul Kararı ile değişik 56 ncı madde ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun görev ve

yetkileri düzenlenmiştir. Bu yeni düzenlemeye göre, kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarına başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar olarak düzenlenmiştir.

Ana Statünün Genel Kurul aşamasında, anılan maddelerin görüşmesi hususunu irdeleyen Av. Cihangir Marmara,” 25.05.2015 günü yayınlanan TFF Olağan Genel Kurul Gündeminin 20. Maddesinde “TFF Statü’sünün Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’na ilişkin 55. ve 56. maddelerinin değiştirilmesinin görüşülerek kabulü veya reddi” maddesi konmuş ve toplantı öncesinde söz konusu maddede kabul ya da redde sunulan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatının içeriği ile ilgili bilgi genel kurul üyelerinin incelenmesine sunulmamıştır.” (39) Sayın Marmara’nın yaptığı değerlendirmede de açıkça anlaşılacağı gibi Anayasanın 59 uncu maddesine aykırı olan bu düzenleme TFF Genel Kurulu üyelerinden gizlenerek, hukuki hiçbir dayanağı olmayan bir düzenleme uygulamaya konulmuş, bu düzenleme hukuki olmadığı gibi, yürürlükte bulunan normlara da aykırıdır. Hukuki olmayan bu düzenlemenin, genel kurulu üyelerinden gizlenerek çıkarılmasının, ahlaki olup olmadığını da spor kamuoyunun takdirlerine bırakıyorum.

Tahkim kurullarının Anayasa da yer alan düzenlemelere göre hukuki statüsü, yargı mercii olup olmadığı, tahkim kurulları tarafından verilen kararların yargı kararı olup olmadığı, bu yapılanmaya göre tahkim kurulları ile adli/idari yargı arasında uyuşmazlık çıkıp çıkmayacağını irdeleyen Uyuşmazlık Mahkemesi;

TFF Tahkim Kurulu ile Yargı mercileri tarafından verilen bir karar arasında, uyuşmazlık olduğu gerekçesi ile olay hakkında; “5.5.2009 günü, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 1. maddesinde, kanunun amacının; her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemek olduğu ifade edilmiş; 5. maddesinde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, TFF’nin ilk derece hukuk kurulları arasında sayılmış, ilk derece hukuk kurullarının, kulüp lisansı ile

İlgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF'nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkili olduğu; TFF talimatları ilgili talimatın yayımından, ilk derece hukuk kurulları tarafından alınan kararlar ise ilgili kararın tebliğinden itibaren yedi gün içinde itiraz edilmez ise kesinleşeceği, ilk derece hukuk kurullarının görevlerine giren konularda ve bunlar tarafından verilen kararlara karşı yargı yoluna başvurulamayacağı; ilk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kurallarının TFF statüsü ve ilgili talimatlarda düzenleneceği; ilk derece hukuk kurullarının üyelerinin TFF statüsünde öngörülen şekilde belirleneceği; ilk derece hukuk kurullarının hiçbir üyesinin, TFF'nin başka kurul ve organlarında görev alamayacağı gibi TFF üyesi herhangi bir kulüp ya da diğer bir özel hukuk tüzel kişisi bünyesinde de görev alamayacağı, bu üyelerin tam bir bağımsızlık ve tarafsızlık içinde görevlerini icra etmek zorunda olduğu belirtilmiştir; "Tahkim Kurulu" başlığını taşıyan 6.maddesinde, "(1) Tahkim Kurulu, bu kanun uyarınca bağımsız ve tarafsız bir zorunlu tahkim mercii olup TFF'nin en üst hukuk kuruludur ve TFF statüsü ve ilgili talimatlarda belirtilen nitelikteki uyuşmazlıklar ile ilgili nihai karar merciidir.

(2) Tahkim Kurulu, TFF Statüsü ve ilgili talimatlar uyarınca karar verme yetkisine sahip kurul ve organlar tarafından verilecek kararları nihai olarak inceleyerek münhasıran karara bağlar. Tahkim Kuruluna başvuru süresi TFF talimatlarının yayımından veya itiraz edilen kararın tebliğinden itibaren yedi gündür.

(3) Tahkim Kurulunun oluşumu, görev, yetki, hak ve sorumlulukları ile üyelerinin sahip olması gereken nitelikler, TFF Statüsünde belirlenir. Tahkim Kurulunun işleyişi ve usul kuralları TFF tarafından çıkarılacak talimatta yer alır.

(4) Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar (İptal ibare: Anayasa Mah;6/1/2011-2010/61 E.2011/7.K)

(5) Tahkim Kurulu üyeleri de bu kanunun 5 inci maddesinin altıncı fıkrası hükümlerine tabidir." hükmüne yer verilmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu Ana Statüsü'nün 62. maddesinde de Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarını, ilgililerinin başvurusu üzerine inceleyerek kesin olarak karara bağlama, Tahkim Kurulunun görev ve

yetkileri arasında sayılmıştır.

Anayasa hükmü ve anılan düzenlemelere göre, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Anayasa'nın 158. ve 2247 sayılı Yasa'nın 1. maddesinde belirtilen yargı mercilerinden olmadığından, ortada Uyuşmazlık Mahkemesi'nce çözümü gereken bir görev uyuşmazlığı bulunduğundan söz etmek olanaksızdır.

Bu durum karşısında, 2247 sayılı yasa'nın 1. maddesine uygun olmayan başvurunun, aynı yasa'nın 27. maddesi uyarınca reddi gerekmiştir.

Sonuç : 2247 sayılı yasanın 1. maddesine uygun bulunmayan BAŞVURUNUN, aynı yasanın 27. maddesi uyarınca REDDİNE, 21.5.2012 gününde OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi. “(40)

Anayasanın 59 uncu maddesinin ikinci fıkrasının genel gerekçesinde, spor faaliyetlerinde doğan uyuşmazlıkların seri bir şekilde çözümlenmesi gerekçesiyle, sportif faaliyetlerden doğan spor uyuşmazlıklarının çözümünde tahkim kurulları yetkilendirilmiş ise de bu yetkilendirilmenin sınırsız olmadığı açıktır ki Uyuşmazlık Mahkemesi tarafından verilen kararda da tahkim kurullarının görev alanının sınırlı olduğu, tahkim kurullarının “Yargı” mercileri olmadığı, dolayısıyla yargı mercileri ile tahkim kurulları arasında görev uyuşmazlığında bahsedilemeyeceği açıkça ifade edilmiştir.

Spor Disiplin ve Yargısına “Temel Hak ve Özgürlükler Penceresinde Bakış” adlı makalede; Prof. Dr. Ali Akyıldız, düşüncesini, “...Ancak, bunun için asıl önem taşıyan birincil konuların dahi kanunla düzenlenmeyip federasyon statüsüne bırakılması, bu kurallara yasayla sağlamaya çalışılan bağımsızlık ve tarafsızlık statüsünü önemli ölçüde etkisiz bırakabilecektir”(41)

Anayasanın bu amir hükümlerine rağmen, spor disiplin cezalarının kanunlarımızda yer almaması, bazı hukukçular tarafından tartışılmakta olduğu bir vakadır. Üniversitelerin hukuk fakültelerinde, spor bilimleri fakültelerinde, BESYO'larda görevli hukukçuların spor alanına ilgi duymaları, Türkiye Barolar Birliği ile baroların bünyelerinde “Spor Hukuku Kurulu” kurmaları ve bu konuda spora emek vermiş kişiler adına “Armağan”lar çıkararak spor hukukuna önem verdiklerinin işaretlerdir.

Spor mevzuatı düzenlenmesi, düzenlene mevzuat hükümlerine göre spora yön verilmesi, spor faaliyetlerinde kaynaklı ihtilafların çözümü, verilen kararların uygulamaya konulması, kararların uygulanabilirliğinin

takip ve kontrol edilmesi GSB, spor federasyonları tekelinde iken üniversitelerin, yerel yönetimlerin, kamu kurum ve kuruluşları ile TBB'nin, baroların ve birçok hukukçunun bu alana ilgi duymaları, düşüncelerini sempozyum, çalıştay, kongre veya basın yayın organları kanalı ile spor kamuoyuna duyurmaları, spor adına, sporla uğraşan her seviyedeki kişilerin hak ve menfaatleri adına, sporda adaletin tecellisi adına önemli bir gelişme olarak kabulü gerekmektedir.

Birçok hukukçunun, spor adamının spor hukukuna ilgi duymaları, spor konusunda mevzuat düzenlemekle yetkilendirilmiş kurumlara büyük katkı sağladıkları gibi alanda yapacakları çalışmalarla spora daha çok katkı sağlayacakları bir gerçektir.

59. Maddede yapılan düzenleme ile sportif faaliyetlerin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlara karşı tahkim kurullarına başvurulacağı, mali konulara ilişkin ihtilafların adli yargı mercilerince çözüleceği hususu açık olmasına rağmen, Türkiye Futbol Federasyonu Genel Kurulu tarafından kabul edildiği iddia olunan, federasyon yönetimince uygulamaya konulan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatında; taraflarca görevinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceleyip kesin olarak karara bağlayacağı, kurul tarafından verilen kararlara karşı Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulu'nun kararı ile Tahkim Kurulu'na başvurulabileceği öngörülmüştür.

Talimatta "...taraflarca görevinin kabul edilmesi..." yer almakta ise de ekonomik kriz içerisinde olan spor kulüplerinin, mali konulara ilişkin ihtilafların Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından çözülmesini istemekten başka bir alternatiflerini olduğunu düşünemiyorum. Kurulun başkan ve üyelerinin federasyon başkanı tarafından seçilmesi, mali yönden bağımsız olmaması, üyelerin herhangi bir spor kulübü ile gönül ilişkisi değerlendirildiğinden kurulun bağımsız olamayacağını, özgür iradesiyle karar verilemeyeceğini düşünüyorum. Esasen kurulun mali konularda karar vermesi de Anayasanın 59/2 maddesindeki düzenlemeye de aykırıdır.

Anayasa'nın 59 uncu maddesiyle, spor faaliyetlerinde meydana gelen disiplinsizlik işlemlerinin, spordaki hareketliliğe uygun olarak "tahkim kurulları" tarafından kısa sürede çözümlenmesi imkanı vermiş ise de, tahkim kurullarının kendilerini mahkeme gibi görüp uzun sürede

yargılamaları yapmaları, ya da istişare mahiyette görüş bildirmeleri, Anayasa'nın 38 inci maddesindeki "... kimse işlediği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz..." hükmü ile sporla iştigal eden kurumların 3289 sayılı kanununun 11. maddesindeki "...Söz konusu fiillerin para cezası ile müeyyidelendirilmesi mümkündür..." hükmü dışında, mevzuatlarında disiplin suçlarının belli olmamasına rağmen, yönetmelikle belirlenen düzenlemelerle kişilerin özgürlüklerinin kısıtlanması hep tartışılacaktır.

Temel hak ve özgürlükler anayasada güvence altına alındığına göre, sportif faaliyetler nedeniyle verilecek cezaların kanun ile belirlenmesi zorunludur. Kişilerin anayasa, kanun ile sahip oldukları temel haklarının yönetmelik statü, talimat ya da yönergelerle sınırlandırılması, anayasasının ruhuna, demokratik toplum düzeninin gerekleriyle bağdaştırılması olası değildir.

Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan, 09 Haziran 2020 günü yapılan yemin töreninde

124

"Adaletin üç unsurunun hayata geçirilmesiyle adil yargılanma hakkıyla birçok sorunun ortadan kalkacağına değinen Arslan, "Anayasa Mahkemesinin verdiği ihlal kararlarının yarısından fazlası adil yargılanma hakkına ilişkindir, yüzde 52,1 oranında adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini görüyoruz. Bu da adil yargılanmayla ilgili önemli mesele olduğunu, bu meselenin çözülmesi gerektiğini söylüyor." diye konuştu.(42)

Anayasa ile güvence altına alınan kişilerin adil yargılama haklarının ellerinde alınarak sporcuların, menajerlerin, antrenörlerin, hakemlerin federasyon ve veya kulüplerle olan mali haklarının federasyon başkanının iradesiyle oluşturulan ve hiçbir bağımsızlığı olmayan kurul vasıtası ile çözüme kavuşturulması hukuki olmadığı gibi cari mevzuata da uygun değildir.

Anayasa Mahkemesi Başkanı Zühtü Arslan, bireysel başvuru kabullerinin 8. yılında düzenlemiş olduğu sempozyumda,

AYM tarafından verilen ihlallerde ise en fazla "adil yargılanma hakkı ihlali" birinci sırada yer aldığını belirtmiştir.(43)

Spor disiplinine ilişkin düzenlemeler kanunlarımızda yer almamakla birlikte aşağıda belirtilen bazı ülkelerdeki spor mevzuatlarında, hangi eylemlerin yasaklı olduğu ve bu eylemlerde bulunanlara hangi tür ceza verileceği kanunlarında açıkça belirtilmiştir.

Kosova

Sporun yapılmasını, spor federasyonlarını, spor kulüplerini, devletin spora olan müdahalesini, finans aktarımı, aktarılan finansal kaynakların denetimi, sportif faaliyetlerde oluşabilecek eylemleri ve bu eylemlere uygulanacak müeyyideler, Kosova Cumhuriyeti tarafından kabul edilen 2003/24 Sayılı Spor Yasasında yer almaktadır.

Sağlık sorununu esas alan Spor Yasası, spor ile uğraşanların sağlık taramasında geçmelerini zorunluluk olarak benimsemiş, federasyonları ve uzman sağlıkçıları görevli kılmıştır. Spor kulüplerinde sürekli olarak spor etkinlikleri ile uğraşanlara da “sağlık karnesine” sahipli olmalarını mecburi kılmıştır.

Yasada, yasaklanan madde ve yöntemlerin kullanılmasında ısrarcı olanların, akdolunan uluslararası sözleşmeler, ulusal spor federasyonları ile bağlı oldukları uluslararası spor federasyonları veya kuruluşları tarafından kabul edilen normlara göre cezalandırılacağı kabul edilmiştir.

Kosova Cumhuriyeti'nin 2003/24 Sayılı Spor Yasasının 70 ve takip eden maddelerinde, fiziki yada ahlaki açıdan yapılan her türlü küfür, havai fişeklerin ve silahların aşınması, alkollü içkilerin satılması, kullanılması, sigara içilmesi, spor etkinliğine katılan kişilere dokunulması, saldırıya uğramalarının yasak olduğunu açıkça belirtilmiştir. Belirlenen eylemlerde bulunanlar hakkında disiplin hükümleri ile Suç İşler Yasası ve Ceza Kanununda belirlenen maddelere göre cezalandırılması 70 nci madde hükmü gereğidir.

Aynı Yasanın 76ncı Maddesinde;

a-Sorumlu organdan izin alınmadan spor etkinliği düzenleyenlere,

b-Sporla iştigal edenlerin siyasi ve dini etkinliklerinin örgütlenmesi ile uğraşmaları,

c-Spor etkinliklerinin uygun olmayan objelerle ve/veya uzman olmayan kişi ya da kişiler tarafından gerçekleşmesi halinde;

76 /1 maddesinin belirlenen 1.000 ila 5000 Euro tutarında para cezası ile maddenin ikinci fıkrasında öngörülen 6 aydan 3 yıla kadar spor etkinliği ile yasaklanacağı belirtilmiştir.Yasada; bir eylem sonucunda sakatlanma yada hastalık sebebiyle spor etkinliklerine katılma gücünü kaybeden sporcuya antrenman yaptırılması, ya da spor etkinliklerine katılmasının zorlanması halinde, 1000 ila 5000 Euro para cezası, meydana gelen sakatlık ya da hastalanma sebebiyle spor etkinliklerine katılmayan-

lara saygı gösterilmemesi, para cezası yanı sıra altı aydan üç yıla kadar spordan uzaklaştırma cezası verileceği benimsenmiştir. Yasada, sağlığa aykırı madde kullanımı, teşvik edilmesi, belirlenen kurallara uyulmaması, spor müsabakaları esnasında sağlık ekipmanının bulundurulmaması, suç sayılmış bu suçları işleyenler hakkında verilecek cezalar 78 ve takip eden maddelerde belirlenen cezaların verileceği öngörülmüştür. (44)

Sporun insan onuruna uygun bir şekilde yapılması, sağlık problemlerinin öncelikli olduğu gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin politikası olduğu kadar, spor adamları için de sağlık öncelikli bir enstrümandır. Spor müsabakaları esnasında acil tıbbi yardımın bulundurulmaması Kosova Cumhuriyeti Spor Yasasında suç olarak kabul edilmiştir. Oysa, 1938 tarihinden itibaren ülkemizde spor yapılanması yazılı kural haline gelmesine rağmen halen müsabakalar esnasında acil tıbbi ekipmanın bulundurulmaması/ bulundurulmaması büyük bir eksiklidir.

İspanya

Londra Olimpiyatlarında, gerek sportif başarısızlık gerekse olimpiyatlar sonrasında gelişen doping olayları, Spor Teşkilatını birtakım araştırmalara sevk etmiş, teşkilatın, Amerika Birleşik Devletleri, İspanya ve Çin 'de spor yapısının irdelenmesinde; İspanyanın "İnsani usullerle sporcu yetiştiriyor. Her ekolde olan bir ülke ve spor alt yapısı, çok seçeneekli spor kültürü, eğitim anlayışı Türkiye'ye uygun...İspanya benimsecek bir model" olarak kabul edildiği ifadesi basında yer almıştır.(45)

Ankara Barosu Spor Hukuk Kurulu tarafından, Av. Akın Ataksoy adına çıkarılan Armağan'da, sporda gelişmiş bazı ülkelerin spor yapılanması incelenmiş, İspanya Spor yapılanmasında; "ülkemizdeki spor federasyonlarının yapılanmasına benzer bir yapılanmayı İspanya Spor Teşkilat Yapısında bulmak mümkündür." İfadesiyle konuya giriş yapmışım.(46)

Bakanlık tarafından yapılan araştırma sonucunun, İspanya Spor yapılanmasının model olarak kabul edilmesi doğru bir karar olmakla birlikte, benimsenen modelin, spor ile ilgili Olimpiyat komiteleri, federasyonların oluşumu, sivil toplum örgütleri, kulüplerin ve benimsenen modeldeki yargılama sisteminin, devletin müdahale sınırı gibi tüm unsurları ile birlikte kabul edilmesi gerektiğini belirtmekte yarar vardır.

Model olarak kabul edilebilirliği tartışılan, İspanya'nın spor yapılanmasındaki idare, Spor Yüksek Konseyi Başkanı, Devlet Bakanı sıfatı ile

Bakanlar Konseyince atanır ve görevden alınır. Oysa ülkemizde spor yapılanması bakanlığa bağlı, görev tanımı yapılmayan bünye, bir Genel Müdürlük tarafından sevk ve idare edildiği kanısı mevcuttur.

Spor müsabakalarında şiddetin engellenmesi için görevlendirilecek komisyon, özel topluluklar, spor federasyonlarının görev ve yetkileri kanun ile belirlenmiş, alınacak önlemler yasada tek tek sayılmıştır. Yasada, sportif ihlaller, ihlalin ağırlığına göre sınıflandırılarak, ihlalin gerçekleşmesi halinde verilecek cezalarda açıkça yasada yer almıştır.

İspanya Spor Yasasının 72 ve takip eden maddelerinde sportif ihlallerin neler olduğu detaylı bir şekilde belirlenmiştir.

Ülkemizde futbolun profesyonel spor dalında faaliyette bulunan kulüplerin içinde buldukları finansal sıkıntılarının temelini oluşturan, yanlış transfer politikaları, bazı kulüplerdeki çiftte sözleşme, menajerlere verilen aşırı ücretler gibi giderler konusunda halen bir çözüm bulunmamasına rağmen İspanya Spor Yasasının 76 ncı maddesinde, “Ciddi ihlaller “olarak belirlenmiş, ihlallerin sorumluluğu, ilkinde transferi yapan kişi/kişilere, ikinci kez ihlali halinde spor kamu şirketine ait olduğu ifade edilmiştir.

- 79 uncu maddesinde ise, sportif ihlalleri,
- İşlenen ihlale göre, diskalifiye, askıya alma, geçici ya da sürekli federasyon lisansının iptali
  - Yarışmanın sonuçlarına ilişkin ücret, tehdit ya da anlaşma sağlanması,
  - Mali nitelikteki tedbirler. Sporcu, hakem, teknik personellerin yaptıkları iş karşılığında ücret/ bedel almaları.
  - Spor sahasının kapatılmasına dair tedbirler,
  - Stadyumlara giriş yasağı,
  - Kınama cezaları.

Yasanın 76.2 'de belirlenen ihlallerin gerçekleşmesi durumunda verilecek cezalar;

- Kamu ikazı,
- İki aydan bir yıla kadar geçici uzaklaştırma,
- Bir görevden alınma.

Kanunun 76.3 Maddesinden belirlenen ihlallerin gerçekleşmesi durumunda verilecek cezalar;

- a- Kınama,
- b- Mali nitelikli cezalar,
- c- Ligden düşürme,
- d- Profesyonel müsabakalardan geçici ya da sürekli men.

76/ 4 Maddesinde belirlenen Spor Kamu Limited Şirketlerini kapsayan “ciddi ihlallerin “meydana gelmesi halinde,25.000.001 ila 75.000.0000 arasında değişen miktarlarda para cezası gibi cezalar verilebilmektedir.

Maddenin devamında, Spor Kamu Limited Şirketleri için hangi tür ceza verileceği de açıklanmıştır. (47)

Spor disiplin ihlalinin gerçekleşmesi durumunda, spor disiplin organlarından herhangi biri, bakmakta olduğu disiplin eyleminin ceza gerektiren bir eylem olduğunu ya da davayı inceleyenin isteği üzerine, ihlalleri Başsavcılığa bildirmek zorundadır. Bu durumda spor disiplin organları, ilgili mahkemede karar çıkıncaya kadar, hukuki işlemi askıya alır.

Bakanlık makamları, İspanya spor yapılanmasını model olarak uygulamak istiyorlar ise yapılanmayı bir bütün olarak ele alıp tüm kurum ve kurumları ile değerlendirmesi Türk sporuna katkı sağlayacaktır.

Hırvatistan

Hırvatistan Cumhuriyeti Spor Yasasında, öfke nöbeti veya ihmal sonucu suç işlenmesi, cinsel özgürlük veya cinsel ahlak, insan hayati ve/veya bedeni aleyhine suç işlenmesi, Hırvatistan Cumhuriyetinin uluslararası yasalarca korunan değerleri aleyhine suç işleyenlerle, hapsi gerektiren bir eylem nedeniyle ceza alanların, cezalarını çektikten sonraki iki yıl boyunca, spor müsabakalarına katılamayacakları, spor müsabakası organize edemeyecekleri, müsabaka yönetemeyecekleri ve yetkili kurullarda görev alamayacakları hüküm altına alınmıştır. 3 yıl veya daha fazla süreli hapis cezasını gerektiren bir eylemde bulunulması halinde, hakkında ceza-i kovuşturma sonuçlanıncaya kadar, spor müsabakalarından men edileceği gibi, spor dallarında profesyonel olarak çalışamayacağı gibi spor derneklerinin, spor şirketlerinin genel kurullarında veya diğer yetkili organlarında görev alamayacaklarıdır.

Yasa'da;

- a- Spordan sorumlu resmi kurumlar tarafından tescil edilmeden spor faaliyetlerine katılmak,
- b- Zorunlu statü değişikliği sürecinde gerekli belgeleri sunmamak,
- c- Spor alanında, profesyonel çalışmalar için gerekli niteliklere sahip olmayan kişileri çalıştırmak,
- d- Genel veya özel sağlık durumu belgelendirilmemiş kişileri spor müsabakalarına iştirak edilmesini istemek,
- e- Sporcunun yasaklı madde almasını istemek veya yasaklı madde almasına izin vermek,
- f- Dünya Dopingle Mücadele Ajansı tarafından belirlenen kuralları ihlal etmek.

gibi eylemlerde bulunan tüzel kişilere, 30.000.00 HRK dan 100.000.00 HRK 'ya kadar para cezası ve üç aydan bir yıla kadar süre ile sportif faaliyetlerde bulunmaktan men cezası verilebilmektedir.

Belirlenen eylemlerin gerçek kişiler tarafından işlenmesi halinde, Yasa'da öngörülen ceza, 5.000.00 HRK ila 15.000.00 HRK arasında para cezası ile bir aydan bir yıla kadar spor faaliyetlerinden men cezası verilmektedir.

Hırvatistan Spor Yasasında; gerekli mesleki eğitimi almadan, belirlenen mesleki niteliklere sahip olmadan, spor alanında çalışmanın yasak olduğu, mensubu bulunduğu spor dalında sicile kaydını yaptırmadan spor faaliyetlerine katılan ya da, sicil kaydı silindiği halde sportif faaliyetlere iştirak eden ya da spor faaliyetlerinde bulunmayı yasaklayan mevzuat hükümlerine rağmen, faaliyetlere iştirak eden veyahut yasaklı maddeleri kullanmak, sporculara yasaklı madde vermek, sporcuların yasaklı maddeleri kullanmasına izin vermek eylemlerinde bulunanlara 30.000.00 Hrk ila 100.000.00 Hrk arasında para cezası verileceği öngörülmüştür.

Kanunda, spor faaliyetlerinin yürütülmesi için devlet tarafından verilen finansal nakit veya diğer aktifleri okul spor topluluklarına aktarılan kaynakları amacı dışında kullanan okullara, 5.000.00 ila 15.000.00 Hrk arasında para cezası, ihlalde sorumlu okul çalışanlarına da 3.000.00 ila 10.000.00 Hrk para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.(48)

Yukarıda belirtilen ülkelerin spor yasalarında, sportif faaliyetlerden hangi eylemlerin spor ile bağdaşmadığını, eylemlerin neler olduğu, ey-

lemlerin icra edilmesi halinde verilecek cezalar belirtilmesine rağmen, ülkemizde sporu tanzim eden 3289 ile 5894 sayılı spor yasalarında spor ahlakına uymayan eylemlerin sayılmaması, yine 03.6.2011 tarihinde uygulamaya konulan ve spordaki yapılanmada büyük bir değişim sağlayan 638 Sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de sporun oyun kuralları, disiplinine ilişkin bir düzenleme bulunmadığı gibi, uygulamada yer alan kuralların ihlali konusunda nasıl bir müeyyide uygulanacağına dair bir düzenleme de bulunmamaktadır.

Ülkemizde, bazı federasyonların iki/ üç sporcu ile iştirak ettikleri uluslararası müsabakalara, sporcuların birkaç katı kadar idareci götürmeleri, ya da federasyon başkanları seçimlerinin kamu kurum ve kuruluşlarına ait binalarında yapılması yerine lüks otellerde yapılması bu otellere yüksek miktarda ödeme yapılması, yapılan harcamaların yerinde ilkesi, açıklık ilkesi, eşitlik ilkesi ile bağdaşır bağdaşmadığı sporun paydaşları tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir.

130

Yurt dışında yapılan müsabakalara iştirak edecek sporcuların yanında, teknik kadroda bulunan kişilerin yer alması son derece olağandır. Hatta kafilede mantıklı sayıda idarecinin yer alması da uluslararası teamlere uygundur. Ancak, sporcuların, teknik kadrodaki şahısların müsabaka saatinden önce müsabakaların yapılacağı alanda olmaları milli bir görevdir. GSB Tahkim Kurulu vermiş olduğu bazı kararlarında, yurtdışında müsabakalara iştirak edecek sporcu ve teknik kadrodaki kişilerin müsabakaya girme zorunlulukları olmadığını önünü açacak karara imza atmışlardır. Türkiye Bedensel Engelliler Federasyonunun 2018 Yılı faaliyet programında yer alan "Atletizm Avrupa Şampiyonası"nın 20-26 Ağustos 2018 tarihleri arasında Almanya'nın Berlin şehrinde yapılan müsabakaya bazı sporcu ve antrenörün müsabakaya katılmaması üzerine Disiplin Kuruluna sevk edilmişler, Disiplin Kurulu, 13.12.2018 tarih ve 2018/205-295 sayılı kararı ile;

- 1- Sporcu, H.D 'ün hakkında atılı disiplin eyleminde sorumluluğu olmadığından disiplin cezası tayinine yer olmadığına,
- 2- Sporcu, Z.A' in eylemine uyan Disiplin Talimatınının 10/11 maddesi uyarınca 30 gün hak mahrumiyeti cezası ile 500.00 TL para cezası verilmesine, takdiri indirim nedeninin uygulanarak neticeten, 15 gün hak mahrumiyeti cezası ile 250.00 TL para cezası verilmesine,

- 3- Sporcu N.U'nın eylemine uyan Disiplin Talimatınının 10/11 maddesi uyarınca 30 gün hak mahrumiyeti cezası ile 500.00 TL para cezası verilmesine, takdiri indirim nedeninin uygulanarak neticeten, 15 gün hak mahrumiyeti cezası ile 250.00 TL para cezası verilmesine
- 4- Yönetici, Ş.A.K 'ineylemine uyan Disiplin Talimatınının 10/11 maddesi uyarınca, asgari hadden ayrılarak taktiren ve teşdiden altı ay hak mahrumiyeti cezası ile 2.000.00 TL para cezası verilmesine,
- 5- Antrenör Ö.C.'in eylemine uyan Disiplin Talimatınının 10/11 maddesi uyarınca, asgari hadden ayrılarak taktiren ve teşdiden altı ay hak mahrumiyeti cezası ile 2.000.00 TL para cezası verilmesine,
- 6- Antrenör S.Ö.'un eylemine uyan Disiplin Talimatınının 10/11 maddesi uyarınca, asgari hadden ayrılarak taktiren ve teşdiden altı ay hak mahrumiyeti cezası ile 2.000.00 TL para cezası verilmesine,

oybirliği ile karar verilmiş, karara karşı Tahkim Kuruluna başvurulmuş, Tahkim Kurulu, 19.3.2019 tarih ve 2018/273 Esas, 2019/46 sayılı kararı ile "...800 metre madalya seremonisi ile 100 metre yarışın çıkıştığı", "... yarış arabalarındaki teknik sorunlar nedeniyle geç kalındığı.." "...ısınma turlarında oluşan teknik engelleri ..." gibi gerekçelerle Disiplin Kurulu tarafından verilen kararı iptal etmiştir.

Tahkim Kurulu tarafından verilen iptal kararının gerekçesi incelendiğinden, bedensel engelliler veya diğer engelli federasyonlarda hiçbir sporcunun yarışmalara katılmaması sonucunu doğurur ki, bu husus, engelli yurttaşların Anayasada güvence altına alınan spor yapma hakkını ortadan kaldıracak gibi, yurtdışında yapılan müsabakalara katılmamanın hiçbir ceza-i müeyyidesi olmayacağını da yolunu açmıştır.

Federasyonun mevzuata aykırı bu uygulamalarından olan, Fenerbahçe Spor Kulübü ile Sporcu Serdar Kesimal arasındaki ihtilafı, basketbolcu Dilan Çelik'in, kulübünden alacağı için açmış olduğu davanın Tahkim Kurulu tarafından sonuçlandırılması üzerine, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi tarafından verilen kararın gerekçesinde "Anayasa madde 59'da 'Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz denmiş olsa da, futbolcu ile kulübü arasında 'sözleşmeden kaynaklı bir uyuşmazlık' olduğu için TFF Tahkim Kurulu kararı kesin değildir ve bu karara karşı görevli ve yetkili mahkemelerde' dava açılabilir" demek suretiyle, Sporcu, kulüp, antrenörler arasında mali konulardaki ihtilafın çözümünde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yet-

kili olamayacağını, bu yetkinin adli mahkemelere ait olduğu vurgusunu yaparak, Anayasa'nın 59 uncu maddesinde yapılan düzenlemenin ruhuna uygun karar vererek, spor faaliyetlerinden kaynaklı mali konulardaki kaosu sonlandırarak, Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun mali konularda, yetkili olup olmadığı hususundaki tartışmaları sonlandırmıştır.

“Sportif Uyuşmazlıklarda Görev Konusuna İlişkin Görüşler” adlı makalede; “... taraflar arasındaki, sözleşmelerden kaynaklanan alacak uyuşmazlıkları aynı zamanda muhakemeyi gerektirir, ...” ifadesi ile sporun ana paydaşları arasındaki mali ihtilafların mahkemelerce çözümlenmesi gerekliliğini vurgulamıştır.(49)

Sportif faaliyetlerde doğan uyuşmazlıkların seri ve en kısa zamanda sonuçlandırılması her spor paydaşının en büyük arzusudur, bu arzunun gerçekleşmesi, yani spor faaliyetlerinde kaynaklanan ihtilafların kısa sürede sonuçlanması, kişi hak ve hürriyetlerin önüne geçmeli mi sorusunun göz ardı edilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Kişinin Anayasa’da güvence altına alınan hak arama hürriyeti, tabi hâkimlik ilkesi, eşitlik ilkesi temel kavramların, spordaki ihtilafların öncelikle sonuçlanması düşüncesinin gölgesinde kalmamalıdır.

Bazı hukukçular tarafından “Mahkeme” olarak adlandırılan, iç mevzuatımıza da “Mahkeme” olarak geçen, Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi’nin, (CAS) görüşüme göre bir mahkeme olamayacağı, sadece sportif ihtilafları çözmekle yetkilendirilmiş üst disiplin kurulu olacaktır.

Nitekim, Prof. Dr. Hatice Özdemir Kocasakal, Uluslararası Tahkim Mahkemesi’nin bağımsız olmadığını, Uluslararası Olimpiyat Komitesi’ne (IOC) bağlı olduğunu, bu bağlılık nedeniyle bağımsız ve tarafsız olamayacağını ifade etmektedir.(50)

Hırvatistan Cumhuriyeti Spor Yasasının 52 nci maddesinde, spor faaliyetlerinde doğan ihtilafların çözümünde, Hırvatistan Olimpiyat Komitesi organları içerisinde bulunan “Spor Tahkim” müessesinde bahsetmektedir. Bu maddede de, ulusal mevzuatımızda, CAS’ın mahkeme olarak tanımlanması gibi bir ibareye yer vermiş olmakla birlikte, maddede içeriğinde Spor Tahkim Mahkemesinin Olimpiyat Komitesinin bir organı olduğu, Spor Tahkim Mahkemesinin, Spor Tahkim Konseyinin denetimine tabii olduğu, görev yetki ve sorumluluklarının Hırvatistan Olimpiyat Komitesi tarafından çıkarılacak talimatla belirleneceği, belli nitelikteki ihtilafların hukuk mahkemeleri tarafından çözüleceği vurgu-

su yapılarak, “Spor Tahkim Mahkemesi” ’nin bir mahkeme olmadığını açıkça belirtmiştir.(51)

Federasyonların özerkliği/bağımsızlığı konusunda büyük bir çaba sarf eden, federasyonların sportif alan ile ilgili konularda karar alma konusunda, iktidarların alınan kararlara müdahalenin doğru olmayacağını savunan, dönemin Gençlik ve Spor Genel Müdürü Mehmet Atalay’ın, sporcu, hakem, antrenörlerle kulüpler arasında çıkan mali konulardaki çözüm yerinin adli yargı olması kararlarını eleştirmesi, bu eleştirilerini “Yargıtay’dan şok! Tahkim kararları sonrası sporda hoş geldin kaos” şeklinde yorumlaması, sporun yapılanması, spor federasyonlarının bağımsızlığı, federasyonların karar organlarının sportif faaliyetlerde özgürce karar almalarını sağlayacak hukuki düzenlemeler konusunda büyük bir emek veren sayın Atalay’ın, mali konulardan doğan ihtilafların yargı organlarınca çözümlenmesi gerektiği konusundaki Yargıtay 3. Hukuk Dairesince verilen kararı “sporda kaos” olarak değerlendirilmesini, Sayın Atalay’ı yakinen tanıyan birisi olarak, kendisine yakıştıramadığımı ifade etmek istiyorum.

Sayın Atalay, Milli Gazete’ye vermiş olduğu demeçte; “Bugün Türkiye’de ve dünyada uluslararası federasyon ve kurullar, yüzde yüz adil mi, tabii ki değil. Nice haksız, taraflı, zayıf ezen, güçlüyü koruyan karar örnekleri var ki yenilir yutulur değil. Ancak hiç değilse, bir otorite vardı ve mahkeme kapılarından, en önemlisi kaostan kurtulmuştu sporumuz.” (52)Şeklindeki değerlendirmesini, yazar olarak da, bu konuda yazmış olduğu makalede; düşüncelerini şöyle ifade etmektedir.

“Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olarak federasyonları özerkleştirdiğimizde ve uluslararası spor kuruluşlarının kriterlerine uygun, her federasyonun kendi iç hukuk işleyişini geliştirip çatı olarak da Merkez Ceza Kurulu ve nihai olarak da Tahkim Kurulu’nu oluşturduğumuzda tam bir sportif devrim yapmıştık ama bu çeşitli tartışmalara sebep olmuştu.

Anayasa Mahkemesi’ne aykırılık başvurusu yapılmış ve Yüksek Mahkeme de “Tahkim Kurulu kararları kesindir” maddesine karşı “Hak arama özgürlüğü sınırlanabilir” gerekçesiyle iptal kararı vermişti.”

....

“Bugün Türkiye’de ve dünyada uluslararası federasyon ve kurullar, yüzde yüz adil mi, tabii ki değil. Nice haksız, taraflı, zayıf ezen, güçlüyü

koruyan karar örnekleri var ki, yenilir yutulur değil. Ancak hiç değilse, bir otorite vardı ve mahkeme kapılarından, en önemlisi kaostan kurtulmuştu sporumuz.”

....

“Şimdi ise, nur topu gibi bir kızımız oldu. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, tahkim kurulu kararlarına mahkeme yolunu açtı.

Bundan sonra her futbolcu, hoca veya sporcu, ya da ve en önemlisi kulüp beğenmediği bir karardan sonra kararı, yargıya taşır ve istediği sonucu alır.

Mesela, her kulüp kendi ilindeki bir mahkemeden aldırıldığı bir kararı, etkilenen diğer kulüp de kendi ilindeki mahkemeye taşır ve tam tersi, bozdurursa...

O zaman da yandı gülüm keten helva...

Tabii Yargıtay’ın Anayasa’da yeralan bir maddeyi yeni bir yorumla tamamen tersi bir ictihatta bulunma hakkı var mı, onu da uzman hukukçularımıza bırakıyoruz.”(53)

Sayın Atalay’ın “deyimi ile nur topu gibi bir kızımız oldu” bu nur topu karar, ülkemizde, spor sektöründe yapılan mali konulardaki hak mahrumiyetlerini bertaraf edecek bir karar olduğunu belirtmekte yarar görüyorum.

Bu karar veya benzer kararlar, federasyonların disiplin /ceza kurulları tarafından verilen yada verilecek spor disiplinine ilişkin kararları etkilemeyeceği gibi, disiplin kurulları tarafından verilip tahkim kurullarınca onanan, değiştirilerek onanan veya bozulan spor disiplinine ait kararlara da etkisi olmayacaktır.

Esasen Yargıtay 3. Hukuk Dairesi tarafından verilen karar, Anayasa’nın 59/2 maddesinin amaç ve ruhuna uygun olduğu gibi 59/2 maddenin madde ve genel gerekçesindeki felsefeye de uygundur.

Aslında burada sorgulanması, üzerinde düşünülmesi gereken konu, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilen kararlar nedeniyle hak kaybına uğradığını düşünen, sporcu, hakem, antrenör ve kulüplerin, bu haklarını yeniden yargı mercilerinde yeniden dava konusu edebilirler mi?

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu bu kurulun vermiş olduğu kararları onaylayan Tahkim Kurulu’nun yargı organı olmadığı konusunda tüm hukukçular hem fikirdir.

Prof. Dr. Kemal Gözler, yargı işlemini; “yargı organlarından çıkan ve hukuki uyumsuzlukları karara bağlayan bir işlemdir.” olarak tanımlamaktadır. Prof. Dr. Kemal Gözler bir işlemin yargı kararı olabilmesi için;

- a- Bu işlemin hem yargı organından (mahkemeden) çıkması, (organik şart)
- b- Bir hukuki uyumsuzluğun çözümüne ilişkin olması, (maddi şart) varlığının zorunlu olduğunu, bu şartlardan herhangi birinin olmaması, diğerinin gerçekleşmesi halinde dahi yargı işlemi olamayacağını belirtmektedir.(54)

Yargı organı vasfında olmayan, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilen, kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilaflara ilişkin kararlar ve bu kararları onaylan, düzelterek onaylayan, ya da değiştirilerek onaylayan, veyahut bu kararları bozan Tahkim Kurulu tarafından tesis edilen işlemin, gerek anayasada belirlenen yargı organı olmaması, gerekse sayın Prof. Dr. Kemal Gözler tarafından tanımlanan yargı işlemi kapsamında olmaması nedenleri ile her iki kurul tarafından tesis edilen işlemler, yetkisiz kurullarca tesis edildiğinden bu kararlar yok hükmündedir.

Hak kaybına uğradığını düşünen kişiler, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi tarafından verilen kararı öğrendikleri andan itibaren, mensubu bulunduğu federasyonun mevzuatında belirlenen süre içerisinde, federasyon mevzuatında böyle bir hükmün olmaması halinde, genel mevzuata belirlenen süre içerisinde adli yargıda dava açabilecekleri kanaatindeyim.

Sportdaki bu hatalı uygulamalar basında daha farklı bir şekilde yorumlanarak, teşkilat adeta topa tutuluyor. Sadece başkanlar değil özerklik elden gidiyor başlıklı makalede, “...kelleleri koparmak için aylardır “suç” üretilmeye çalışılıyor...koca bir ülkenin bütün kurum ve kuruluşlarıyla ve elbirliğiyle kurduğu özerklik müessesesi, birkaç spor dışı unsurun insafına bırakılamaz ve yanlış yorumlarına alet edilemez.”, “eğer uluslararası organizasyon almak isteyen federasyon başkanı varsa hemen işlem yapılıyor...hukuk zorlanıyor Merkez Ceza Kurulu ve Tahkim Kurulu ile saygı değer başkan ve üyeleri bu işe alet ediliyor...teftiş kurulları tetikçiliğe zorlanıyor...” (55)

Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanuna göre Hak Mahrumiyeti

Günümüzde sporun sadece boş zamanlarını değerlendirmenin çok uzağında bir yerde konulmadığı herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. Çünkü spor birçok branşları ile endüstri halini almış, böylelikle büyük bir güç potansiyelini de bünyesine almıştır. Bu durumla birlikte sporda şiddetin en önemli nedenlerden birisi, kişisel ve toplumsal olarak sporun sadece bir oyun olarak algılanmaması olarak ortaya çıkmaktadır. (56)

Ülkemizde spordaki şiddetin yasal mevzuatta yer alan ilke ve kararların kararlılıkla, herkese ve her yerde aynı şekilde uygulanmamasından kaynaklandığı yaygın bir kanaat olarak spor paydaşlarınınca dile getirildiği bilinmektedir.

Şiddeti doğuran spor olmayıp, insanlardan kaynaklandığı, insanın var olduğu süreçte şiddetin herhangi bir şekilde meydana geleceği de bir gerçektir. Şiddeti mevzuatlarla asgari düzeye indirmek mümkün olmakla birlikte şiddeti tamamen ortadan kaldırmanın mümkün olamayacağı da bir gerçektir. Sporda meydana gelen şiddet olaylarını tamamen ortada kaldırmak amacıyla hazırlanan 6222 sayılı yasa, yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar şiddet olaylarının tamamen sonlandırdığını söylemek mümkün değildir.

6222 sayılı kanunda, belirlenen fiillere uygulanacak cezalar belirlenirken, ferî ceza ve/veya asli ceza olarak ta belirlenen hak mahrumiyeti cezası, yasada belirlenen yasaklı eylemlerden karışımıza çıkmaktadır.

Kanununun 11. maddesinde, belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar (1) hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı, kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılması esası benimsenerek suç ve cezanın şahsiliği ilkesinde ayrıldığı gibi, eylemin teşebbüs aşamasında kalması halinde de suç tamamlanmış gibi kanunda öngörülen cezanın verileceği kabul edilmiştir.

11 inci maddede suçun;

a) Kamu görevinin sağladığı güven veya nüfuzun kötüye kullanılması suretiyle,

b) Federasyon veya spor kulüpleri ile spor alanında faaliyet gösteren tüzel kişilerin, genel kurul ve yönetim kurulu başkan veya üyeleri, teknik veya idari yöneticiler ile kulüplerin ve sporcuların menajerleri veya temsilciliğini yapan kişiler tarafından,

c) Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde,

ç) Bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla,

işlenmesi hallerinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu maddenin düzenlemesindeki temel unsur, şike ve teşvik primi suçları nedeniyle menfaat temin edenlerle etkili bir şekilde mücadele etmek olarak anlaşılmalıdır. Maddenin ilk halinde belirtilen cezalardan indirilmesi anlamak mümkün değildir.

Bu madde kapsamına giren suçlarla ilgili olarak,

* 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 231 inci maddesine göre hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilemeyeceği;

* Verilen hapis cezası seçenek yaptırımlara çevrilemeyeceği ve ertelenemeyeceği,

* Bu maddede tanımlanan suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda birden fazla işlenmesi halinde, bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza dörtte birinden dörtte üçüne kadar artırılarak tek cezaya hükmolunacağı belirtilerek, suç işleyenlerin spor kulüplerinde, federasyonlarda, spor faaliyetlerini icra eden tüzel kişilerin yönetim, denetim, disiplin organlarında görev alamayacakları kabul edilerek, kişilerin spor ile bağları tamamen koparılmaktadır.

Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda, Hak Mahrumiyeti Cezası ;

“(1) Kişinin, bu kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümde, hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına girişinin yasaklanması anlaşılır.” olarak tanımlanmıştır.(56.a)

Ceza Kanununda hak mahrumiyeti, ferî ceza olarak kabul edilmiş, 53/1 maddesinde belirlenen “..kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyeti..” maddede belirlenen koşulların varlığına bağlı

olmak kaydıyla “geçici olarak kamu hizmetlerinde yasaklanma” şeklinde tanımlanmıştır.

Sportif faaliyetlerdeki düzensizlikleri önlemek amacı ile yürürlüğe konulan 6222 sayılı yasanın 18 inci maddesinde ise; Ceza Kanununda belirlenen ilkelerden ayrılarak, güvenlik tedbiri olarak, spor müsabakalarını veya antrenmanlarını seyirden yasaklanmasına hükmedilebilir. Maddede belirlenen seyirden yasaklama ibaresinden, kişinin spor alanına, seyir alanına, müsabaka alanına, antrenman alanına girmesi, başka bir ifade ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılmasının anlaşılması gerekir. Başka bir anlatımla, Ceza Kanununda “feri ceza” olarak kabul edilen yaptırımlar 6222 sayılı kanununda asli ceza olarak kabul edilmiştir.

Kanunda yer alan “seyir alanı” kavramı ile “güzergah” tanımının geniş yorumlanma şeklinde değerlendirilmesi halinde, her iki kavram ile belirlenen alanlarda yapılacak bir eylem nedeniyle verilecek hak mahrumiyeti cezası, asıl cezadan daha ağır sonuçlar doğurmaktadır.

Maddede, kişi hakkında soruşturmanın başlatılması halinde, şüpheli hakkında, spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirlerinin derhal uygulanacağı, mahkemece seyirden yasaklanma tedbirin kaldırılması karar vermediği takdirde, seyirden yasaklama kararının uygulanmasına devam edileceği düzenlenmesine yer vermiştir.

Ceza hukukunda düzenlenen müeyyideler süreç içerisinde gelişerek, insan onuru ile bağdaşmayan, idam cezası, kısasa kısas, kürek mahkumiyeti vb. bazı kurallar ortadan kaldırılmasına rağmen aynı toleransı disiplin hukukunda özellikle de spor disiplinde görmek mümkün olmadığı gibi, sporda uygulanan müeyyidelerin bazen ceza hukukunda öngörülen cezalardan dahi daha ağır cezaların varlığına rastlanılmaktadır.

Ceza Kanunu kapsamında, suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığı ile orantılı olarak ceza veya güvenlik tedbirine hükmolunması, Ceza Hukukunun genel ilkelerindedir. Ceza yargılaması alanında temel kanun olan 5237 sayılı Ceza Kanununun 3. maddesinde de bu ilkeye yer verilmiştir. Bu ilke gereğince işlenen suçta verilecek cezanın fiilin ağırlığı ile orantılı olmasının yanı sıra, diğer kanunlarda öngörülen suçlara verilen cezalar dikkate alınmak suretiyle adil ve hakkaniyete uygun olması gerekmektedir. Suç işleyenlere uygulanacak cezaların haklı ve ölçülü olması, suç işleyen kişiye uygulanacak ceza-i müeyyidenin de orantılı ve adil olması suç işleyen kişide pişmanlık duygusu yaratabilir.

Ceza Hukukunda temel felsefe, suç işleyen kişinin topluma kazandırılmasıdır. Bu düşün-cenin hayata geçirilmesi için Ceza Kanunu'nda belirlenen hapis cezalarının yanı sıra ya da hapis cezaları ile birlikte kamu kurum ve kuruluşlarında geçici sürelerle çalışma, kitap okuma, okul, camii gibi kamusal alanlarda temizlik yapmak gibi ferî cezalar öngörülerek, suç işleyenlerin topluma kazandırılması, toplum ile uyumunun sağlanması, başka bir ifade ile rehabilitasyon edilmesi amaçlanmıştır.

Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce de sportif disiplinsizliği önlemeye yönelik alt düzenleyici mevzuatta ve/veya halen uygulanmakta olan düzenlemelere göre ceza alan kişiyi toplum ile kaynaştırmaya, kişiyi spor kamuoyu ile uyumunu sağlamaya yönelik bir düzenleme olmadığı gibi "Süresiz Hak Mahrumiyeti Cezası" ile kişinin spor ile olan tüm bağları kesilmektedir. Sporda şiddetin önleme-sine yönelik yasa, sporun paydaşları üzerinde karabulut gibi çökmüş, vatandaşlar ile spor arasında ki manevi bağı koparılmıştır. Özellikle, kanunun 11 inci maddesinde öngörülen cezalar, kişileri sporda uzaklaştırdığı gibi, spor kulübü yöneticileri için kabus olmuştur. Madde metnindeki "...kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır. Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi suç tamamlanmış gibi cezaya hükmolunur." düzenlemesi, eylemin teşebbüs aşamasında kalması halinde dahi suç tamamlanmış dibi addedilerek ceza verilmesi esası benimsenmiştir.

Kanun yürürlüğe girdiği tarihten kısa bir süre sonra, 10/12/2011 tarihli ve 6259 sayılı kanunun 1 inci maddesiyle bu fıkrada yer alan şike ve teşvik primi suçlarına öngörülen "beş yıldan on iki yıla kadar" ibaresi "bir yıldan üç yıla kadar" şeklinde değiştirilerek, kısmen de olsa spor paydaşları rahat bir nefes alabilmişler ise de bir kanun maddesinin sekiz ay gibi kısa bir süre içerisinde değiştirilmesinin zorunlu hale gelmesi, spor yöneticilerinin geleceğe yönelik öngörülerinin olmadığı, uygulamaya konulan yasanın tepki yasası olduğu, sporun paydaşlarını, kulüp taraftarlarını mevzuatla korkutarak yönetme arzularının sonucu olduğu kanaatini uyandırmaktadır.

Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un hazırlanması aşamasında, Adalet Bakanlığınca ilgili kurumlara gönderilen yazıda, Tasarı Taslağında yer alan düzenlemelerin büyük bir kısmının Ceza Kanununda düzenlendiği ifade edilmiştir.

Bakanlık, kanunda, cezalar ve cezaları vermeye yetkili merciiler konusunda değişiklik yapılmasının fayda sağlamayacağı, belirlenen cezaların uygulanması durumunda, Ceza Kanunundaki koruma tedbirlerinin uygulanmaması, idarenin kendi yükümlülüğünü yerine getirmeyerek, kişiler üzerinde orantısız yaptırımlar uygulaması, spor alanında mala zarar verme suçlarının başka alanlarda yapılması halinde farklı müeyyidelere tabii tutulması, idari bir kararla kişileri karakola gitmeye zorlanmasının Ceza Kanununun ilkeleri ile bağdaştırmak mümkün değildir. EK-Adalet Bakanlığının 02.02.2010 tarihli değerlendirme raporu.

Bakanlar Kurulu'nun 28/11/2012 ve 2012/4018 sayılı kararına dayanılarak hazırlanan Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'te kamu kurum ve kuruluşları ile yerel yönetimlere hiçbir tüzel kişiliği olmayan taraftarlara bazı yükümlülükler verilerek adeta spor özelliklede futbol abluka altına alınmıştır. Yönetmelik yürürlüğe girdiği tarihten bu güne kadar sekiz yılı aşkın bir süre geçmesine rağmen, spora nasıl bir katkı sağladığı konusunda hiçbir bilimsel veriyle karşılaşmadım. Görebildiğim tek husus, stad/stadyum ve tribünlerin boşluğudur.

Yönetmelik ile;

- a- İl ve ilçe spor güvenlik kurullarının kuruluşu, görev, yetki ve sorumlulukları,
- b- Merkezi spor güvenlik biriminin görev, yetki ve sorumlulukları,
- c- Emniyet müdürlükleri ile jandarma komutanlıklarının görev, yetki ve sorumlulukları,
- d- Müsabaka güvenlik amirinin görev, yetki ve sorumlulukları,
- e- Spor güvenlik biriminin görev, yetki ve sorumlulukları,
- f- Gözlemci polisin görev, yetki ve sorumlulukları,
- g- Federasyonların görev, yetki ve sorumlulukları,
- h- Spor kulüplerinin görev, yetki ve sorumlulukları,
- i- Özel güvenlik görevlilerinin görev, yetki ve sorumlulukları,
- j- Taraftar derneklerinin görev ve sorumlulukları,
- k- Taraftardan sorumlu kulüp temsilcisinin görev, yetki ve sorumlulukları,
- l- Gençlik hizmetleri ve spor il ve ilçe müdürlüklerinin görev, yetki ve sorumlulukları,

- m- Belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları,
- n- Basın ve yayın kuruluşlarının yükümlülükleri.

6222 sayılı kanun hükümlerine göre düzenlenen yönetmelikte, spor- da, özellikle de futbol spor dalında, müsabakaların yapıldığı alanlarda, antrenman yapılan yerlerde, spor kulüplerinin güzergahlarında gerekli emniyet tedbirlerinin alınması konusunda birçok kamu kurum ve ku- ruluşlarına görev verildiği gibi, tüzel kişiliği olmayan, elinde hiçbir güç bulunmayan, taraftarlardan sorumlu kulüp temsilcisine de görev veril- mesinin hukuki bir dayanağı olmadığı gibi, bu kişinin nasıl bir görev yapacağı sorumluluğunun ne olması gerektiği veya böyle bir sorumlulu- ğu bir kişiye yüklemenin mantığını anlamakta zorlandığımı ifade etmek istiyorum. Böyle bir düzenleme elinde sonsuz yetkileri bulunan federas- yon başkanını, elindeki yetkilere rağmen bu sorumluluktan kurtulma- sından başka bir anlamı bulunmamaktadır.

Bu anlayışın sonucu olarak, bakanlık tarafından hazırlanan spor ku- lüpleri ile federasyonların yeniden yapılması hususundaki kanun tasarı taslağında, federasyon başkanlarının sorumluluklarını, kamu kurum ve kuruluşlarına, özellikle de siyasi otorite olarak görülen Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın şahsına ve bakanlığa ihale ederek, federasyon başkanlarını sorumluluktan kurtarmaktır. Taslakta, mali taahhütlerini yerine getir- meyen kulüp başkanları ve yönetim kurulu üyeleri hakkında adli ma- kamlarca işlem yapılması, bakanlığa tevdi edilmesinin başka bir amacı bulunmamaktadır.

Adalet Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ile Ha- kimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun (Hakimler ve Savcılar Kurulu) ortaklaşa düzenledikleri, 6222 Sayılı Kanun ile uygulamaya konulması düşünülen hususlar hakkında yapılan "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Çalıştay" ında oluşturulan komisyonlar, farklı konularda dü- şüncelerini 18.7.2013 tarih ve 35845347/520/33018 sayılı yazı ile ilgili bakanlıklara göndermişlerdir.

"Fiziksel ve Teknik Alt Yapı "Konu başlıklı 1. Numaralı Komisyon Raporunda özetle;

Stadyumlarda giriş-çıkış koşullarının düzeltilmesi, saha içinde güve- nilir bir ortamın hazırlanması, spor tesislerinde insani koşulların sağlan- ması son derece gerekli bir uygulamadır.

Komisyon tarafından hazırlanan raporun bu bölümünde, yapılacak

düzenlemede, “insanı” koşulların sağlanmasının elzem olduğu vurgusu yapılmıştır.

“Federasyonlar ve Diğer Kuruluşların Yükümlülükleri” başlıklı 2 Numaralı Komisyon Raporu;

Tarafların kişisel özgürlüğünün kısıtlanması uygulanmasında sorumluluğu ortadan kaldıracak yasal düzenleme yapılması, eğitim konusunda, kulüpler, federasyonlar, YÖK, ilgili bakanlıklar sorumluluk üstlenmeleri, ilkokullarda rol model olabilecek sporcu, psikolog ve sosyologlarla birlikte eğitim verilmeli ve spor savcısı uygulanması yaygınlaştırılmalıdır.

Komisyon, holigan taraftarların müsabakalardan ömür boyu men cezası ile cezalandırılmasını sağlamalıdır. Şike, teşvikte olduğu gibi diğer şiddet olaylarına karışanlara verilen cezalarda hükmün açıklanmasının geri bırakılmasıyla ilgili hükümlerin uygulanmaması, yasaklama kararlarına muhatap olan kişilere yapılan tebligatlarda sorunlar yaşandığı gerekçesi ile tebligatların federasyon ya da kulüp sitesinde veyahut internet ortamında ilan edilmesini sağlayacak düzenleme yapılmalıdır.

2 nolu komisyon raporunda, yapılacak yasal düzenlemelerle birlikte eğitimin mutlaka sağlanması gerektiği vurgusu yapılmış, eğitim konusunda, kulüplere, federasyonlara ve ilgili bakanlıkların görev ve sorumlulukları olduğu, holiganlara ömür boyu men cezaları ile cezalandırılmaları, şike, şikeye teşvik suçlarında olduğu gibi, spor alanlarında işlenen eylemler nedeniyle, hükmün açıklanmasının geri bırakılmaması gerektiğinin önemine değinilmiştir.

“Sporda Şiddete Etkisi Açısında Yazılı ve Görsel Medya Sorumluluğu” başlıklı 3 numaralı komisyon raporunda:

Fikir, basın özgürlüğü, basın ve yayın hürriyetlerinin önemli olduğu, basın yayın yolu ile açıklamalarda bulunanlara ceza öngörüldüğü, geniş kapsamlı yorumlama ile hakların kısıtlanmaması gerektiği, Yargıtay tarafından verilen kararlarda basın yolu ile yapılan ağır eleştirilerin suç oluşturmayacağı, görüşüne karşılık, özgürlükler kapsamında dahi olsa sporda şiddeti teşvik edecek nitelikteki eylemlerin suç oluşturup oluşturmadığına bakılmaksızın idari yaptırıma karar verilmelidir. İdari yaptırımların Yargıtay incelemesinde geçmemesi nedeniyle, uygulamada yeknesaklığın sağlanamayacağı, idarecilerin basına yapmış oldukları açıklamalar sonucu ortaya çıkan etkiler sebebiyle, daha fazla ceza ile cezalandırılmaları fikrinin isabetli olduğu, sporcu, antrenör ve teknik di-

rektörlerin basına yaptıkları açıklamalarının da idareciler gibi daha fazla ceza almalarının, verilecek cezaların alt-üst sınırları ile basına verilecek cezaların, yerel/bölgesel/ ulusal olmalarına göre cezalandırma yapılması gerektiği vurgusu yapılmıştır.

Ayrıca raporda, kanunda belirtilen eylemlerin basın-yayın organlarına yapılan açıklamalarla işlenmesi halinde, kişi haklarının kısıtlanmaması, verilecek idari para cezalarının Yargıtay'ın denetiminden geçmeyeceğinin, basın yolu ile yapılan eleştirilerin, Yargıtay tarafından farklı değerlendirildiğinin gibi hususların nazara alınmasının, bu anlamda ülke genelinde yeknesaklığın sağlanmasının önemli olduğu, verilecek cezalarda basının ulusal, bölgesel, yerel düzeyde olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

“Adli ve İdari Yaptırımlar” başlıklı 4 nolu Komisyon raporunda;

Seyirden yasaklama tedbirinin, kolluk tarafından veya Cumhuriyet savcılığınca yapılması gerektiği, ön ödeme halinde kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesi halinde, 6222 sayılı Kanununun 18/6 maddesi gereğince men yasağının bir yıl süre ile devam etmesi gerektiği, spor savcılarının görevlendirilmesinin Cumhuriyet Başsavcılığınca yapılmasının uygun olacağı, koruma tedbirlerinin sınırının mutlaka belirlenmesinin gerektiği, ön ödeme halinde kovuşturmayaya yer olmadığına karar verilmesi halinde men yasağının en az bir yıl süre ile devam etmesinin gerekliliği vurgusu yapılmıştır.

Dört adet komisyon tarafından, farklı konularda görüş belirtilmekle birlikte, yasanın tamamı üzerinde bir anlaşma sağlandığı söylenemez. Hırvatistan Spor Yasasının hazırlık çalışma süreci yaklaşık 6 yıl süren bir çalışma, ve süreç içerisinde kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ile 1000'e yakın toplantı yapılarak hazırlanmıştır. 6222 sayılı yasa çalışmaları ise; TFF yetkilileri, sınırlı sayıda, mülga Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü hukukçularının görüş ve düşünceleri doğrultusunda acele ile hazırlanmış bir tasarıdır.

Öncelikle vurgulanması gereken husus, 6222 sayılı kanunun Ceza Hukuku anlamında bir ceza kanunu mu, yoksa sportif faaliyetlerde, spor ahlakına, spor disiplinine uymayanlara kanunda belirtilen eylemlere uygulanacak ceza disiplin kanunu mudur?

Kanunun hazırlanmasında temel felsefe, spor ahlakına uymayanlara verilecek cezaları belirleyen, spora özgü bir ceza kanunu olduğu açıktır.

Ancak Ceza Kanununda düzenlenen bazı hususların, hükmün açıklanmaması, hapis cezası seçenек yaptırımlara çevrilemeyeceği ve ertelenmeyeceği gibi düzenlemelerin 6222 sayılı kanunda yer almaması, anayasanın eşitlik ilkesine açıkça aykırıdır.

Sporda şiddet ve düzensizliğin yürürlüğe girdiği 14 Nisan 2011 tarihinden çok kısa bir süre sonra 10.12.2011 tarih ve 6259 sayılı kanunun 1. maddesiyle kanunun bazı maddelerinde değişiklikler yapılarak;

a- Hükmün açıklanmasının geri bırakılması karar verilemeyeceği,

b-Hapis cezası seçenек yaptırımlara çevrilemeyeceği, ve ertelenemeyeceği,

c-Bu maddede tanımlanan suçların bir suç işleme kararının icrası kapsamında değişik zamanlarda birinden fazla işlenmesi halinde, bunlardan en ağır cezayı gerektiren fiilden dolayı verilecek ceza, dörtte birden dörtte üçe kadar artırılarak tek cezaya hükmolunacağı,

d-Bu maddede tanımlanan suçlardan dolayı cezaya mahkûmiyet halinde, kişi hakkında ayrıca Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesi hükümlerine göre, spor kulüplerinin, federasyonların, bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükmolunacağına dair düzenlemeler getirilerek sporda şiddeti önlenmesine dair müeyyideler ağırlaştırılmıştır.

Eylemin, herhangi bir alanda yapılması ile 6222 sayılı kanun 3 üncü maddesinde tanımlanan “spor alanı” nda işlenmesi halinde, şüphelinin yukarıda belirtilen haklardan yararlanması engellenmiş, aynı eylemde bulunan şahıslar arasında Anayasa’da öngörülen kanun önünde eşitlik ilkesi yok sayılmıştır.

6222 sayılı yasada 2011 ve 2019 yıllarında yapılan düzenlemeler; Adalet Bakanlığının 18.7.2013 Tarih ve 35845347/520/33018 Sayılı yazı kurumlara gönderdiği yazısında yer alan ; “... Ceza Kanunundaki koruma tedbirlerinin uygulanmaması, idarenin kendi yükümlülüğü-nü yerine getirmeyerek, kişiler üzerinde orantısız yaptırımlar uygulaması, spor alanında mala zarar verme suçlarının başka alanlarda yapılması halinde farklı müeyyidelere tabii tutulması,...” İfadesin idarenin, federasyonların kulüplerin kendi yükümlülüklerini taraftara, sporculara, teknik kadroya yüklemeleridir.

İki yıl üç ay sonra yapılan Çalıştay’da, 6222 sayılı kanunun daha radikal şekilde uygulanması için yapılması istenilen değişiklikler ilgili bakan-

lıklara bildirilmiştir. Çalıştay raporundaki “...özgürlükler kapsamında dahi olsa sporda şiddeti teşvik edecek nitelikteki eylemlerin suç oluşturup oluşturmadığına bakılmaksızın idari yaptırıma karar verilmelidir...” ifadesinde de açıklandığı gibi, spor alanlarında yapılan, sportif davranışlara daha ağır cezaların uygulanması dile getirilerek, ülkede meydana gelen birçok olayın sorumlularının sporun en büyük paydaşları olan taraftarların ve taraftar dernekleri olduğu olgusu yaratılmaya çalışılmıştır.

Spor faaliyetlerinden doğan, spor ahlak ve anlayışı ile bağdaşmayan davranışlara, asıl ceza ve/veya ferî cezalara, diğer kanunlardaki benzer cezalara nazaran daha ağır ceza verilmesinin temelinde yatan düşünce”, idarenin kendi yükümlülüğünü yerine getirmeyerek, kişiler üzerinde orantısız yaptırımlar uygulaması...”nda kaynaklanmaktadır.

Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi hakkında kanunun bazı maddeleri 2019 yılında değiştirilerek, kişilerin spor seyirleri hakkı, kanun ile yok sayılma noktasına getirilmiştir. Özellikle spor alanı tanımını genişletilerek ülke sathını kapsayacak hale getirilmiştir. Kanunun ilgili maddesindeki “spor alanı : spor müsabakalarının veya antrenmanların gerçekleştirildiği alanlar ile seyircilere ait seyir alanları, özel seyir alanları, sporculara ait soyunma odası ve bu kanunun uygulanması kapsamında spor yapmaya elverişli alanları, müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar hâlinde toplandıkları yerleri, müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhları, takım veya taraftarların toplu olarak seyahat ettikleri araçları ya da takımların kamp yaptığı yerleri,” şeklinde tanımlanarak, İstanbul’dan Ardahan iline deplasmana gidecek spor kulübü için spor alanı, İstanbul-Ardahan arasındaki mesafenin tamamıdır. Yapılan değişikliklerle, özel seyir alanları, seyir alanı, antrenman alanı gibi kavramlar kanuna ilave edilerek, sportif olmayan davranış ve eylemlerin sathı genişletilmiştir.

Sporda Şiddet ve Düzensizliğin önlenmesine yönelik eylemlerin büyük bir kısmı Ceza Kanununda, Kabahatler Kanununda var olmasına rağmen, aynı eylemler, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’da düzenlenerek, aynı eylem nedeniyle farklı ceza verilmesinin yanı sıra farklı uygulamaların da yolu açılmıştır.

Yıllardan beri uygulanmakta olan Ceza Kanunu ile Ceza Muhakemeleri Kanunu’nda, kişisel özgürlüklerinin korunması, haber verme ve eleştiri haklarının kullanılması, güvenlik ve koruyucu tedbirlerinin uygulanması, ödeme nedeniyle kovuşturmayaya yer olmadığına dair ka-

rar verilmesi, idari para cezalarının verilmesi konularında 6222 Sayılı Yasa'da yer almamaları nazara alındığında, 6222 sayılı kanunda öngörülen müeyyidelerin Ceza Hukuku kapsamında suç işleyenlere nazaran farklı uygulamalar ortaya çıktığı gibi, ferî cezalar bakımında da daha ağır sonuçların varlığı da görülmektedir.

Prof. Dr. Ersan Şen, “6222 Sayılı Kanun ve Sporda Ceza Sorumluluğu” başlıklı makalesinde:

“Spor hareketlerinin ceza sorumluluğuna neden olması için; spor branşının önceden kabul kurallarının dışında kalan veya bunları aşan bir hareket olması ve failin suç işleme kastı bulunması gerekir. Spor hareketlerinde failin suç işleme kastı olmadığı iddia edilebilir. Ceza Hukuku açısından esas olan; hareketin ve neticenin bilinerek ve istenerek yapılmasıdır ki buna kast derecesinde sübjektif sorumluluk denir. Diğeri ise fail tarafından hareketin bilinip istenerek yapılması fakat öngörülebilir neticenin bilinip istenmemesidir. Buna da taksirden doğan sübjektif sorumluluk denir.” demek suretiyle, spor hareketlerinin ceza-i sorumluluğa neden olması için kabul edilen kuralları aşan hareketlerin varlığı şart olduğunu belirtmektedir. Oysa, sporun yapılmasını tanzim eden Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde, ceza-i sonuç doğuracak hiçbir eylemin tanımı yapılmamıştır.

Sportif hareketlerde ceza-i eylem olabilecek davranışların tanımı yapılmaksızın, hangi eylemlere nasıl bir ceza-i işlem uygulanacağı belirtilmiştir. Günümüzde “torba yasa” diye adlandırılan, kanuni düzenlemeler gibi, “Spor Ahlakına Mügayir” ibaresinin içerisinde, arzu edilen her türlü eylem sokuşturularak adeta keyfî uygulamaların hayata geçirilmesine sebebiyet verilmiştir.

Disiplin hukukuna konu olabilecek birtakım eylem ve davranışlar, 6222 sayılı kanun ile getirilen düzenleme ile her olayı cezalandırılmalı anlayışı sonucunda; Sakarya ilinde yapılan güreş müsabakasında, oğlunun müsabakasını izleyen E.T. isimli şahsın, A.G. adlı hakemin, müsabakayı iyi yönetmediği gerekçesiyle, hakeme, “maçı katlediyorsun lütfen maçı düzelt” diyerek bağırması, hakemin hatalı kararlar verdiği düşüncesiyle, hakeme küfretmeye başlaması, “seni geberteceğim” diye tehdit etmesi üzerine konu adli yargıya intikal etmiş, Sakarya 5.Asliye Ceza Mahkemesi tarafından yapılan yargıla sonunda, mahkeme, 16.10.2020 tarih ve 2019/ 436 Esas, 2020/ 437 sayılı ilamı ile vermiş olduğu kararda;

- a- Tehdit suçu nedeniyle 5237 sayılı kanununun 106/1-1 uyarınca, 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına,
- b- Kasten yaralama eylemi nedeniyle 5237 sayılı kanununun 61 maddesi uyarınca, 120 gün adli para cezası ile tecziyesine,
- c- Kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret suçundan dolayı, 5237 sayılı kanununun 61 maddesi uyarınca, suçun işleyiş şekli, suçun işlendiği yer ve zaman nazara alınarak, 5237 sayılı kanununun 125/3-a maddesi uyarınca 425 gün adli para cezası ile tecziyesine,
- d- Kamu malına zarar verme eylemi nedeniyle, 5237 sayılı kanununun 61 maddesi uyarınca, suçun işleyiş şekli, suçun işlendiği yer ve zaman nazara alınarak 6222 sayılı kanununun 17/1 maddesine atıfla, 5237 sayılı kanununun 152/1-a maddesi uyarınca bir yıl hapis cezası ile tecziyesine hükmedilmiştir.

Kararda, gerekli indirimlerin yapıldığı, hapis cezalarının paraya çevrildiği gibi, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verildiğini belirtmekte yarar vardır.

Bu kararda irdelenmesi gereken husus, “suçun işlendiği yer ve zaman” kavramları ön plana çıkmaktadır. Başka bir anlatımla, eylemin spor tesisinde ve müsabaka anında işlenmesi halinde, eylemde bulunan kişi yönünden ağır sonuçlar ortaya çıkmaktadır.

Dönemin Adalet Bakanlığı yetkililerinin, gerek yazılı olarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına gönderdikleri yazılı açıklamalarında gerekse kişisel görüşmelerimizde, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun yürürlüğe konulmasına karşı olduklarını belirlemelerine TFF ısrarları sonucu Kanun, TBMM gönderilerek yasalaşması sağlanmıştır.

Adalet Bakanlığının, temelde karşı olduğu 6222 sayılı kanununun bir tepki yasası olduğu, yasada öngörülen cezaların kısa bir süre içerisinde indirilmesi, yasanın bir tepki yasası olduğu yolundaki görüşümüzü teyit etmektedir.

Türkiye Futbol Federasyonu Kanunu Yönünde Hak Mahrumiyeti

5894 sayılı Kanununun 1. maddesinde yer alan “...her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek,...” hükmü ile futbol faaliyetlerinin oyun kurallarının milli ve milletlerarası kurallara

uygun olarak yürütüleceği ifade edilmiş ise de; kural ihlallerinin neler olduğu, kural ihlali halinde nasıl bir müeyyide uygulanacağı Kanunda yer almamıştır.

Benzer düzenleme Federasyon Ana Statüsünde; “futbol faaliyetinin organizasyonunun ve gelişiminin ulusal ve uluslararası kurallara göre “şeklinde ifade edilmiştir. Adeta malumun ilanı gibi düzenlemeyle, hangi saik ile müsabaka dışındaki kuralların düzenlenmediğini anlamak mümkün değildir.

Kanun koyucu, belirlenen kuralların ihlali halinde, verilecek cezaların belirlenmesini alt düzenleyici işlemlere bırakılması hususunda da Federasyonun yetkili kurullarına kanunda bir yetki verilmemiştir.

Genel Kurul tarafında kabul edilip uygulamaya konulan Ana Statüde, Genel Kurul ile Yönetim Kurulu’nun görev ve yetkileri detaylı bir şekilde düzenlemekle birlikte, disiplin cezalarını gerektiren eylemlerin neler olduğunun belirlenmemesi de hukuki eksiklidir.

Ana Statü’de Federasyonun görevleri arasında, şiddet, şike, teşvik primi, ırkçılık, doping ve her türlü ayrımcılıkla mücadele etmek olarak belirlenmesine rağmen, hangi eylemlerin şiddet unsuru olduğuna dair herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Şike, teşvik primi-ne yer verilmekle birlikte bu eylemlerin tanımı da yapılmamıştır. Eylemlerde bulunanlar hakkında nasıl ceza verileceği de belirtilmemiştir.

Ulusal ve/veya uluslararası kuralların ihlali halinde, Federasyon Genel Kurulu ve/veya Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan Ana Statü ile Disiplin Talimatında düzenlenmiştir.

Futbol Federasyonunda disiplin yönünde yargılama yapacak, ilgililere ceza verme konusunda yetkili kurullar:

- a) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu.
- b) Disiplin kurulları.
- c) Kulüp Lisans Kurulu.
- ç) Etik Kurulu.

Üst Kurul olarak, Tahkim Kurulu,
Olarak belirlenmiştir.

Ana Statünün 58 inci maddesinde, disiplinsizlik eylemlerine, disiplin ihlallerine, sportmenlik dışı davranışlara uygulanacak ceza-i müeyyide-ler;

“1) Gerçek ve tüzel kişiler için:

a) İhtar

b) Kınama

c) Para cezası

d) Ödüllerin iadesi

2) Gerçek kişiler için:

a) İhtar

b) İhraç

c) Müsabakadan men

d) Soyunma odası ve/veya yedek kulübesine giriş yasağı

e) Stadyuma giriş yasağı

f) Hak mahrumiyeti (futbola ilgili her türlü faaliyetten men edilme)

g) Lisansın askıya alınması

3) Tüzel kişiler için:

a) Transfer yasağı

b) Seyircisiz oynama

c) Tarafsız sahada oynama

d) Saha kapatma (belirli bir sahada oynamama)

e) Belirli bir tribünün veya bölümün boş bırakılması

f) Müsabaka sonucunun iptali

g) İhraç

h) Hükmen mağlubiyet

i) Puan tenzili

j) Bir alt lige düşürme.”(57)

Futbol Disiplin Talimatında spor ahlakına aykırı olan eylemler;

a-Sportmenliğe aykırı hareketler

b-Bilinçli kart görme

c-Sportmenliğe aykırı açıklamalar

ç-Hakem soyunma odasının ve koridorların güvenliği

d-Takım halinde sportmenliğe aykırı hareketler

e-Kişilik haklarına saldırı, hakaret, tehdit ve tükürme

- f-Ayrımcılık ve ideolojik propaganda
- g-Kural dışı hareketler
- ğ-Saldırı
- h-Kavga
- ı-Talimatlara aykırı hareket
- i-Belgelerin haksız kullanımı
- j-Sahtecilik ve yanıltma
- k-Usulsüz seyirci alma ve merdiven boşluklarının boş bırakılmaması
- l-Cezaya ve tedbire uyulmaması
- m-Milli müsabakalara katılmamak
- n-Saha olayları
- o-Çirkin ve kötü tezahürat
- ö-Yayın
- p-Müsabaka sonucunu etkileme
- r-Bahis
- s-Müsabakalara katılmamak
- ş-Görevi kötüye kullanma
- t-Hükümlülük
- u-Doping

olarak belirlenmiştir. Bu eylemlere aykırı davranan sporcu, teknik kadro elemanlarına, idarecilere ve kulüpler ile ilgili kuruluşlara Ana Statüde ve Futbol Disiplin Talimatında belirlenen cezalar verilmektedir.

Futbol Disiplin Talimatının 25 inci maddesinde “Hak Mahrumiyeti Cezası”: “(1) Kişinin, resmi müsabakalarda stadyumlara girmek de dahil olmak üzere futbolla ilgili idari, sportif veya sair her türlü faaliyette bulunmaktan menedilmesidir.

(2) Hak mahrumiyeti cezası süreli veya sürekli olarak verilebilir. Süreli hak mahrumiyeti

cezası on beş günden az, üç yıldan fazla olamaz. Üç yıldan fazla hak mahrumiyeti cezası, sürekli hak mahrumiyeti cezası olarak nitelendirilir. Bir kararla hükme bağlanan cezaların toplamı, üç yıldan fazla olursa, bu cezalar sürekli hak mahrumiyeti olarak infaz edilir.”

Maddede yapılan tanımlamada, hak mahrumiyeti;

- a- Kişinin resmi müsabakalarda,
- b- Stadyumlara girmekten,
- c- Futbol ile ilgili idari, sportif faaliyetlerden,

ilişkinin belirli zaman diliminde ya da sürekli olarak kesilmesidir.

Kanunda yer almayan müeyyidelerin alt düzeydeki ana statü veya talimatlarla düzenlenmesi, bugün bazı hukukçular ve spor yöneticiler tarafından tartışıldığı gibi bu tartışmalar daha da artarak devam edecektir.

TFF Disiplin Talimatında Hak Mahrumiyeti Cezası; talimatın değişik maddelerinde düzenlenmiştir. Sahtecilik ve yanıltma eylemlerinde 1 yıldan başlamak üzere 3 yıla kadar hak mahrumiyeti cezası verileceği düzenlemesi bulunmaktadır. Talimatın 60/2 maddesinde is ; süreli hak mahrumiyeti cezası alanların, ceza aldığı olayın meydana geldiği tarihten itibaren 10 Yılı geçmesi ve ilgilinin müracaatı halinde, TFF Yönetim Kurulunun kararı ile cezanın sonuçlarının ortadan kaldırılacağı belirtilmesine rağmen, Yönetim Kuruluna Kanun ile verilmiş ceza alanların affedilmesine dair bir yetkinin olmadığı nazara alındığından, Hak Mahrumiyeti cezası sonuçlarının neye dayanılarak ortadan kaldırılacağı tartışmalara konu olacaktır. Bu şekilde affedilenlerin muhatapları tarafından konunun adli mercilere taşınması kuvvetle muhtemel olduğu gibi kamuoyu tarafından da tartışılacaktır.

Müsabakanın sonucunu veya sürecini hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek, teşvik primi verilmesi hallerinde sürekli hak mahrumiyeti cezası verilebileceği belirlenmiştir.

TFF Disiplin Talimatında; teşvik primi hariç olmak üzere, müsabakanın sonucunu veya sürecini hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek yasak olduğu bu eylemde bulunanlara süresiz hak mahrumiyeti cezası verileceği öngörülmüştür. Müsabakanın sonucunu veya sürecini etkilemek eylemi dışında, başka eylemler için süresiz hak mahrumiyeti cezasına, talimatta yer verilmemiştir.

Aynı talimatta ;TFF'nin saygınlığını zedeleyen, futbolun değerini düşüren, sporda şiddet veya düzensizliği teşvik eden, taraftar eylemlerine sebebiyet verebilecek mahiyette beyanlarda bulunan, spor müsabakalarının taraftarını, spor kulübü veya TFF yöneticilerini rencide edebilecek ya da bu kişilere husumet duyanlara, eylemi gerçekleştiren kişinin statüsüne göre, 45 ila 120 gün arasında hak mahrumiyeti cezası verilmektedir.

Talimatta, kişinin eylemine göre verilecek hak mahrumiyeti cezası veya başka bir ceza ile birlikte, diğer bazı cezalarında uygulanacağı hususu belirtilerek ilave ceza olarak para cezası verileceği esas benimsenmiştir.

Birçok spor dallarında olmayan para cezalarının ücreti mukabilinde futbol oynayan profesyonel sporcular için kabul edilebilir olsa da amatör sporcular için ilaveten idari para cezası uygulanması Anayasa'da belirlenen eşitler arasında eşittik ilkesine aykırı olduğunu değerlendirmekteyim.

“Süresiz Hak mahrumiyeti Cezası”nın sonuçları irdelendiğinde, ceza hukukunda, kişilerin hayatını sonlandıran mülga bazı cezalar gibi kişinin spor ile ilişkisinin tamamen sonlandırılması süresiz hak mahrumiyeti cezasının uygulanması kanunlara, Anayasa'ya aykırılığı hafızalarda yerini koruyacaktır.

Federasyonun Ana Statüsününün 56 nci maddesinde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun görevleri;

152

1. (01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca yetkisinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözümlür.
2. (01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) kurul, uyuşmazlıkta haklı olan tarafın varsa vekili için, resmi ücret tarifesine göre Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için uygulanan maktu avukatlık ücreti kadar vekâlet ücretine hükmeder.
3. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar yönetim kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir.

Haziran 2019 Tarihinde uygulamaya konulan TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatında; kurulun görevleri; Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca görevinin kabul edilmesi halinde;

a-kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları incelemek ve karara bağlamak,

b-Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ihtilaflarda münhasıran çözmekle,

görevlidir.

Talimatta yer alan “ taraflarca görevinin kabul edilmesi halinde” talimatta belirlenen kişi/ya da birimler arasında çıkan mali konulara bakabilmesinin koşulu, şarta bağlanmıştır. Belirlenen şartın gerçekleşmesi halinde, taraflar arasındaki ihtilafların çözümünde Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun görevli olacağı benimsenmiştir.

Talimatta Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilen mali kararlara karşı adli yargı nezdinde başvurunun belirtilmemesi eksiklidir.

TFF Bünyesinde kurulan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, değişik tarihlerde, sporcular, kulüpleri ve teknik kadrolarda bulunan kişileri arasında meydana gelen mali hususlardaki ihtilaflar konusunda kararlar vererek, bu şahısların ve kurumların mağduriyetine neden olmuşlardır. Yargıtay tarafından verilen bu karara rağmen, hak kaybına uğrayan kişilerin, kulüplerin kaybolan mali haklarının telafisi hep gündemdeki yerini koruyacaktır.

“1) Profesyonel futbolcu ile Kulübü arasındaki E:2011/370 ve K:2011/463 numaralı ihtilaf dosyası;

- Davacı futbolcunun alacak talebinin kısmen kabulü ile net 14.900,00 TL'nin 10.05.2011 den itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalı kulüpten tahsil edilerek davacıya verilmesine,

- Davacı tarafından yatırılan 800,00-TL harcın 798,00 TL'sinin davalıdan tahsil edilerek davacıya ödenmesine,

- Davacı futbolcu vekil ile temsil edildiğinden kabul edilen miktar üzerinden ve davalının kabulü dikkate alınarak 894,00 TL vekalet ücretinin davalıdan tahsil edilerek davacıya ödenmesine,

- Yargılama gideri 15,00 TL'nin davalıdan tahsil edilerek irat kaydedilmesine,

- Sair taleplerin reddine oybirliğiyle karar verilmiştir.”

“3) Profesyonel futbolcu ile kulübü arasındaki E:2011/222 ve K:2011/464 numaralı ihtilaf dosyası;

- Davacı-karşı davalı kulübün davasının reddine,

- Davalı-karşı davacı futbolcunun alacak talebinin kısmen kabulü ile net 5.106,25 TL'nin 04.2011 den itibaren işleyecek faizi ile birlikte kulüpten tahsil edilerek futbolcuya ödenmesine,

- Fesih tazminatı net 1.000,00 TL'nin kulüpten tahsil edilerek futbolcuya ödenmesine,
- Kulüp tarafından yatırılan 1.100,00 TL harcın irat kaydedilmesine,
- Futbolcu tarafından yatırılan 729,00 TL harcın 631,15 TL'sinin kulüpten tahsil edilerek futbolcuya ödenmesine,
- Futbolcu vekil ile temsil edildiğinden kabul edilen miktar üzerinden 786,79 TL ve kulübün davasının reddinden dolayı reddedilen miktar üzerinden 3.520,00 TL ile birlikte toplam 4.306,79 TL vekâlet ücretinin kulüpten tahsil edilerek futbolcuya ödenmesine,
- Noter masrafı 450,35 TL'nin kulüpten tahsil edilerek futbolcuya ödenmesine,
- Yargılama gideri 50.00 TL'nin kulüpten tahsil edilerek irat kaydedilmesine,
- Sair taleplerin reddine oybirliğiyle karar verilmiştir.”

Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu; “GALATASARAY A.Ş.’nin, 02.01.2021 tarihinde oynanan GALATASARAY A.Ş.-FRAPORT-TAV ANTALYASPOR Süper Lig müsabakasında, protokol tribününde yer alan mensuplarının neden olduğu saha olayları nedeniyle 24.000 TL PARA CEZASI ile cezalandırılmasına,

Aynı müsabakada GALATASARAY A.Ş. idarecisi MAHMUT RECEVİK’in, hakareti nedeniyle 45 GÜN HAK MAHRUMİYETİ ve 52.500. TL PARA CEZASI ile cezalandırılmasına,

Aynı müsabakada GALATASARAY A.Ş. sporcusu EMRE KILINÇ’ın, rakip takım sporcusuna yönelik ciddi faulü nedeniyle 2 RESMİ MÜSABAKADAN MEN CEZASI ile cezalandırılmasına,” EK- TFF sitesi

“ROYAL HASTANESİ BANDIRMASPOR Kulübünün, 03.01.2021 tarihinde oynanan RO-YAL HASTANESİ BANDIRMASPOR-ALTAY TFF 1. Lig müsabakasında, protokol tribününde yer alan mensuplarının sosyal mesafe kuralına ve maske takma zorunluluğuna uymamalarından dolayı talimatlara aykırılık nedeniyle 12.000.-TL PARA CEZASI ile cezalandırılmasına,

Aynı müsabakada ROYAL HASTANESİ BANDIRMASPOR Kulübünün, protokol tribününde yer alan mensubunun neden olduğu saha olayları nedeniyle 12.000 TL PARA CEZASI ile cezalandırılmasına,

Aynı müsabakada ROYAL HASTANESİ BANDIRMASPOR Kulübü idarecisi ADEM YILMAZ'ın, rakip takım mensuplarına yönelik hakareti nedeniyle 30 GÜN HAK MAHRUMİYETİ ve 15.000.-TL PARA CEZASI ile cezalandırılmasına,

Aynı müsabakada ROYAL HASTANESİ BANDIRMASPOR Kulübü idarecisi SÜLEYMAN HAKAN AYDIN'ın, rakip takım mensuplarına yönelik sportmenliğe aykırı hareketi nedeniyle 30 GÜN HAK MAHRUMİYETİ ve 18.500.-TL PARA CEZASI ile cezalandırılmasına,

Aynı müsabakada ROYAL HASTANESİ BANDIRMASPOR Kulübü tercümanı SÜLEYMAN ÖZÇKIR'ın, YEDEK KULÜBESİNE GİRİŞ YASAĞI ve 6.500.-TL PARA CEZASI ile cezalandırılmasına,” (57-a)

Kararın birinci paragrafında, “... protokol tribününde yer alan mensuplarının sosyal mesafe kuralına ve maske takma zorunluluğuna uymamalarından dolayı talimatlara aykırılık nedeniyle...” 12.000.00.Tl para cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği belirtilmektedir. Kararın gerekçesinde de talimatlara aykırılık nedeniyle ceza verildiği ifadesine yer verilmiştir. Disiplin Talimatınının 36 nci ve takip eden maddelerinde, disiplinsizlik eylemlerine, disiplin ihlallerine, sportmenlik dışı davranışlar tek tek sıralanmış olup “sosyal mesafe kuralına uymama” cezası yer almamaktadır.

Disiplin Kurulunun sosyal mesafe kuralını neye göre belirlediğini anlamak mümkün değildir. Corono-19 Virüsü nedeniyle bazı hekimler, sosyal mesafe kuralının en az iki metre, bazı hekimler mesafenin bir metre olması gerektiğini ifade etmektedirler. Ki sosyal mesafenin ülkeler bazında farklı uygulandığı da bir gerçektir. Sosyal mesafe kuralının sporcular, sporcu ile hakem ya da soyunma odalarında nasıl uygulanacağı da merak edilen hususlardandır.

Yine TFF, Profesyonel Futbol Disiplin Kurulunun, vermiş olduğu 4 aylık hak mahrumiyeti cezasının yok sayılması hakkında, Kamu Denetçiliği Kurumu'na yapmış olduğu başvuru sonucu Kurul; 18.02.2019 tarih ve 2018/11786 sayılı kararında, “...Açıklanan gerekçelerle, BAŞVURUNUN KABULÜNE, Türkiye Futbol Federasyonu'nun TFF Etik Kurulu'nun 23/02/2018 tarih ve 77 sayılı TFF Yönetim Kurulu kararınca başlattığı soruşturmayı makul sürede sonuçlandırması, başvurana

ve kamuoyuna duyurması PFDK'nın özellikle müsabaka dışı uyuşmazlıklara ilişkin kararlarında hukuki tartışmalara yer vermesi, bu bağlamda PFDK Kararlarının gerekçeli olması ve TFF resmi internet sitesinde gerekçeli kararların yayımlanması MHK talimatı 38'inci maddede yer alan 'Futbol camiasını küçük düşürecek tutum' kavramının sınırlarının hukuki düzenleme ile belirlenmesi" ilkelerine uygun davranması hususunda TAVSYEDE BULUNULMASINA, Kararın BAŞVURANA ve TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONUNA tebliğine,

Sporla izleyici, veya taraftar olma dışında bir ilgisi olmayan bir Kurumun, yapılan hukuki hataları şikayet üzerine inceleyip, bu hataları TFF yetkililerini uarması, sporu yönetenlerin yöneticilik konumlarını, spora bakışlarını ortaya koymaktadır. Bu davranış, kişiyi/kişileri sporu yönetenlerin, sporun sportif yargılamalarını yapmakla yetkili ve görevli kişi veya kurumların kendilerini manevi bir baskı altında hissettikleri endişesini yaratmaktadır.

Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından verilen kararda, dikkati çeken hususlardan birisi de, "futbol camiasını küçük düşürecek tutum ve davranışlar" ifadesindeki sınırın ne olduğunun mevzuata yer almamasının hukuki bir eksiklik ifade edilerek, spor yöneticilerini uyararak, afaki ifadelerle ceza verilemeyeceğinin vurgusu yapılmıştır.

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20'nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Türkiye Futbol Federasyonunca bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna, Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisince karar verildi." (58)

Spor disiplin işlemlerinin yargı denetimi dışında bırakılmasının dünyada tartışıldığı bir dönemde, spor faaliyetleri dışındaki, mali konuların mahkeme yargılanmasında kaçırılması, mahkemeler tarafından verilen kararlara uymak zihniyetinde olmayan idareciler için adeta bir zırh görevi hüviyetine bürünmüştür. Adalet Bakanlığı, spor ile ilgili olarak çıkarılan 6222 sayılı kanun ile ilgili olarak, "... idarenin kendi yükümlülüğünü yerine getirmeyerek, kişiler üzerinde orantısız yaptırımlar uygulaması... "şeklindeki değerlendirmesinde de anlaşılacağı üzere, spor idarecilerinin amacının ne olduğu anlaşılmaktadır.

638 Sayılı GSB'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında KHK Acısında Hak Mahrumiyeti

TİCİ yapılanma modeli ile şekillenen sporun, 100 yılı aşkın varlığına rağmen arzu edilen şekilde yapılandığı söylenemez. Bu süreç içerisinde, müstakil genel müdürlük, Başbakanlığa, Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı arasında gel-gitler yaşayan spor, 638 sayılı KHK ile tekrar Gençlik ve Spor Bakanlığının bünyesine alınması ile yeni bir süreç içerisine girmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması ile birlikte siyasi otoritenin memnuniyeti konusunda fikir sahibi olmamakla birlikte, çalışanların, bağımsız spor federasyon yöneticilerinin hoşnut olmadıkları açıktır.

Şöyle ki; 638 sayılı KHK ile üst düzey bini aşkın kamu görevlisi, Anayasa Mahkemesi tarafından Anayasa'ya aykırı olduğu belirlenen bir düzenleme ile görevlerinden alınarak araştırmacı kadrosuna atanmışlardır. Kanun ile görevden alınmalar sebebiyle, her kamu görevlisinin maaşından asgari 1.100.00 TL ile 2.100.00 TL arasında bir azalma olmuştur. Hak kaybına uğrayan personelin tamamına yakını haklarını mahkemeler kanalı ile almaya çalışmış, bu davaların tamamına yakını kurum aleyhine sonuçlanmış, İdare ciddi anlamda faiz ve vekalet ücreti ödemek zorunda kalmıştır. Uzun zaman, değişik kademelerde spora hizmet eden, üst yönetim kadrolarındaki personelin spor ile ilişkisi kesilerek adeta “bankamatik memur” statüsü yaratılmıştır.

Hukuki olmayan bu uygulama 2020 yılında yapılması gereken Bağımsız Spor Federasyonlarının seçimlerinde de yaşanmıştır. İdare, federasyonların genel kurullarının iradesini yok sayarak, vekaleten genel müdürlük yardımcılığı görevini yürüten görevlinin imzası ile Bağımsız Spor Federasyon başkanları seçimlerinin covid-19 virüsü nedeniyle yapılmayacağını ileri sürmüştür.

Genelgede; “Yürürlükte bulunan hükümlere rağmen, Gençlik Hizmetleri Genel Müdürü adına genel müdür yardımcısı Murat Kocakaya imzası ile tüm federasyonlara gönderilen 05.11.2020 tarih ve 55713576-125-99-E.976226 sayılı “GENELGE” de; “...Covid-19 salgının meydana getirdiği olağanüstü durum ve Olimpiyat oyunları hazırlıkları da gözetilerek; 3289 Sayılı Kanunun EK-9 uncu maddesi uyarınca olimpik ve paralimpik spor dallarının yaz olimpiyat oyunları ile ilgili olan spor federasyonları ile olimpik veya paralimpik olmayan spor dallarının bağlı

olduğu spor federasyonlarının olağan genel kurullarının 2021 yılında Tokyo’da yapılacak Yaz Olimpiyat Oyunlarının bitiminden itibaren üç ay içerisinde yapılması bu süre zarfına kadar mevcut başkan ve yönetim ve diğer kurulların görevine devam etmesi,..” şeklinde talimatlandırılarak federasyonların genel kurulları yok sayılmıştır.

Genelge ile;

- a- “Genelge” her türlü mevzuatın üzerinde tutulmuştur,
- b- Federasyonların harcamalarını, faaliyetlerini belirlemekle yetkili, federasyonun en üst organı olan genel kurulun iradesi yok sayılmıştır.
- c- Bir kişinin iradesi, genel kurulun iradesinin üstünde tutulmuştur.
- d- Genel Kurul iradesi ile iş yapmak üzere yetkilendirilen kişilerin imza yetkileri genel kurul kararı ile dört yıl olarak sınırlandırılmış olmasına rağmen, seçimle iş başına gelen kişiler, hangi mevzuata göre görevlerine devam edeceği hususunda belirsizlik doğmuştur.
- e- Talimat ile seçimler ertelendiğine göre, bir talimat ile federasyonları Bakanlığının bir birimi haline getirmenin yolu açılmıştır.
- f- Adli ve/veya idari makamlar tarafından ceza alan federasyon başkanı/ asbaşkanı- başkan yardımcılarının göreve devam edip etmeyecekleri belirsiz hale gelmiştir.

Oysa 2020 yılında ülkemizde birçok partinin genel kurulları, il ve ilçe kongreleri yapıldığı bilinmektedir.

Covid-19 virüsü tüm dünya genelinde salgın olmasına rağmen, Rusya Basketbol Federasyonu Başkanlığına seçilmesini takiben, Amerika’da Güreş Federasyonu, İspanya’da Hentbol, Badminton Federasyonlarında seçim yapıldığı yine İspanya’da Basketbol Federasyonu seçimleri, Fransa’da, İtalya’da Basketbol seçimleri de yapılmıştır.

Bu ülkelerdeki seçimlerin yapılmasına, ilgili ülkenin spor yapılanmasının en üst mercilerin, ilgili bakanlıklarının etkisi olduğu spor kamuoyu tarafından bilinmektedir.

Sporun Çatı konumunda olan Gençlik ve Spor Bakanlığının yapılanması ile öngörülen model, uluslararası federasyonların, spor için benimsediği yapılanma modellerine uymadığı gibi ülkemizde değişik tarihlerde yapılan spor şuralarında ön plana çıkan yapılanma modellerine de uymamaktadır.

Bağımsız Spor Federasyonları başkanlarının 2020 yılında yapılması hukuken zorunlu olan genel kurul delegelerinin iradesine ipotek koyan Genel Müdürlük 16.01.2021 Tarih ve E-55713576-841.01.01-1539 sayılı yazı ile federasyonlara bir genelge daha göndererek, federasyonların 2021 yılında yapacakları faaliyetler ile bu faaliyetlere yapacakları harcamaların, harcama yapacak kişilerin belirlenmesi, harcama limitleri, federasyonu kamu kurum ve kuruluşlar ile 3. şahıslar nezdinde temsil etmeleri, harcama yapacak kişi ya da kişilerin yetkileri ile imza sürkile-ri, federasyonu borç altına sokma, personel çalıştırma, ilgilerle sözleşme imzalamaları ve benzeri konularda federasyon, yönetim kurulunda yetki almaları talimatlandırılmıştır. Spor ile az çok ilgisi olan herkes bilir ki genelgede belirlenen konularda yetki verecek tek kurul federasyonların en üst kurulu olan Genel Kuruldur. Genel Kurul haricinde hiçbir kurum, kuruluş ya da kişi yetki veremez.

Genel Müdürlük, Genelgede; “Genel Müdürlüğümüzce ilgi (a)’da kayıtlı yazı ile Covid-19 salgınının meydana getirdiği olağanüstü durum ve Olimpiyat oyunları hazırlıkları da gözetilerek ; 3289 sayılı kanunun Ek 9 uncu maddesi uyarınca olimpiik veya paralimpiik spor dallarının yaz olimpiyat oyunlarıyla ilgili olan spor federasyonları ile olimpiik veya paralimpiik olmayan spor dallarının bağlı olduğu spor federasyonlarının olağan genel kurullarının 2021 yılında Tokyo’da yapılacak Yaz Olimpiyat Oyunlarının bitiminden itibaren üç ay içerisinde yapılması ve bu süre zarfına kadar mevcut başkan, yönetim ve diğer kurulların görevlerine devam etmesi hususunun bildirildiği malumunuzdur.

Söz konusu kanun maddesi değişik 4. fıkrasının (c) bendinde “Yönetim kurulu tarafından hazırlanan faaliyet programını, bütçeyi onaylamak ve gerektiğinde bütçe harcama kalemleri arasında değişiklik yapmak konusunda yönetim kuruluna yetki vermek.” genel kurulun görevi olarak belirlenmiştir. Bu mahalde federasyonlar Genel Kurullarında takip eden 2 yılın faaliyet programlarını ve tahmini bütçelerini onaylatarak harcama konusunda yetki almaktadır. Federasyon Başkanı ve Yönetim Kurulu, Mali Genel Kurula kadar onay alınan faaliyet programı ve bütçe kapsamında iş ve işlemleri sürdürür ve bu kapsamda yapılan tüm harcamalardan Genel Kurula karşı sorumludur.

Covid-19 sebebiyle 2021 yılına ertelenen Olimpiyat ve Paralimpiik Oyunları sonrasında yapılacak genel kurula kadar federasyon iş ve işlemlerinin aksatılmadan sürdürülebilmesi kapsamında; federasyon baş-

kanlıklarının 2021 yılı faaliyet programlarının ve geçici bütçelerinin yönetim kurulunca gerekçeli karar alınarak onaylanması, yapılacak ilk genel kurulda söz konusu bütçenin onay ve ibra-sının alınması ve ilgi (b)'de kayıtlı yazı ile talep edilen sportif ve mali verilerin bu kapsamda hazırlanarak alınan yönetim kurulu kararı ile birlikte 18.01.2021 pazartesi günü mesai bitimine kadar genel müdürlüğümüze gönderilmesi hususunda, bilgilerinizi ve gereğini rica ederim” (59). Genelgede, yönetim kurulu kararlarında bahsedilmekle birlikte, genel kurulun var olduğu, federasyonların en üstün kurulu olduğu unutulmuş gibi. genelgenin genel müdür tarafından imzalanmayarak, genel müdür yardımcılığı görevini vekaleten yürüten kişi tarafından imzalanması da ayrı bir hukuki durumdur.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Gençlik ve Spor Özel İhtisas Komisyonu tarafından hazırlanan raporda; ülke yararına olabilecek spor politikaları şu şekilde belirlenmiştir.

- a- Yönetimde çoğulcu ve dengeli temsil
- b- Çağdaşlık
- c- Millilik
- d- Sorumluluk
- e- Açıklık
- f- Yaygınlık
- g- Sporu benimseme
- ğ- Spor kavramlarında açıklık ve lisanda birlik
- h- Sosyal güvenlik
- ı- Dengeli sporcu
- i- Devamlılık ve istikrar
- j- Kulüplerin varlığı
- k- Spor yapanların sağlığının korunması
- l- İlmi eğitim
- m- Spor eğitiminin zorunlu ve yeterli olması
- n- Uygulamada ve kullanımda ekonomi. (60)

gibi ilkelerin sporun olmazsa olmaz politikaları olması gerektiği vurgusunu yapmışlardır. Yukarıda belirlenen politikaların benzerini, değişik partilerin spor politikalarında rastlanmak mümkün olduğu gibi, 638 sa-

yılı KHK'nin 18. maddesinde düzenlenen ve dört yılda bir hazırlanması gereken “**Ulusal Gençlik ve Spor Politika Belgesi**”nde de yer almaktadır.

638 Sayılı KHK'deki düzenlemelerin temel felsefesi, geniş kadrolu eleman çalıştırılmasına yönelik bir düzenlemeden ibarettir.

Bakanlığın görevlerini belirleyen 2nci madde, tamamen gençlere yönelik bir düzenleme olup spor ile ilgili olarak bakanlığın görevleri, spor faaliyetlerinin plan ve program dâhilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini, gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak, spor alanında uygulanacak politikaları tespit etmek ve uluslararası kuralların ve talimatların uygulanmasını temin etmek olarak sınırlanmıştır. Bu sınırlamadaki temel amacın, spor federasyonlarının çalışma alanlarını genişletmek mi yoksa, yapılan düzenlemenin gençliği ön planda tutan bir yapılanma modeli mi? Federasyon başkanlarının seçen genel kurulun iradesini bir genelge ile ortadan kaldırmaya yönelik icraat, İdarenin federasyonların çalışma sisteminde hoşnut olmadığını, sportif faaliyet yönünden tam bağımsız olması gereken federasyonların yönetimini seçimle değil de, atama usulü ile sevk ve idare etmek için bir çalışmanın olduğu işaretleridir.

Sporla yeni bir yapılanma anlayışı ile uygulamaya konulan 638 sayılı KHK 'de yer alan düzenlemeler incelendiğinde, KHK'de sporda yeni bir yapılanma anlayışının hakim olduğu görülmektedir. Spora uzun zamandan beri hizmet eden, Beden Eğitimi ve Spor Genel Müdürlüğü/, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün tüzel kişiliğinin sonlandırılması, mülga genel müdürlüğünün uhdesinde bulunan tüzel kişiliğin gençlik ve spor il ve/veya ilçe müdürlüklerine devredilmesi, bakanlık bünyesinde değişik alanlarda faaliyette bulunacak alanlarda yetkilendirilmiş genel müdürlüklerinin oluşturulması, üst düzeyde görev alan bürokratların KHK ile görevlerinin son verilmesi, yeni bir yapılanmanın işaretleri olarak yasaya yansıtılmıştır.

Bakanlık ve bünyesinde bulunan birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları belirtilmesine rağmen, sportif ihtilafların konusunu teşkil eden eylemlerin hangisinin spor ahlakı ve disiplinine aykırı olduğu, spor ahlak ve disiplinine aykırı olduğu düşünülen eylemlere nasıl bir ceza uygulanacağı konusunda herhangi bir tanımlanmanın yapılmaması ya da diğer mevzuatlarda belirene suç nev'ine, bu suçlar için öngörülen ceza-i müeyyidelere atf dahi yapılmaması hukuki bir eksikliklerdir.

3289 Sayılı Spor Hizmetleri Kanunu ve Hak Mahrumiyeti

3289 Sayılı Kanun, yürürlüğe girdiği tarihten bu güne kadar geçen 33 yıllık dönem içerisinde, her iktidar döneminde, yasada mevcut olan bazı maddelerin iptal edilmesi, bazı maddelerin değiştirilmesi veya ek maddeler ilave edilerek, kanun ilk yasalaşmada ki felsefesinde uzaklaştırılarak, adeta, spordaki her başarısızlığın, olimpiyatlarda derece alan sporcuların dopingli çıkmasının, sporda şiddetin önlenememesi, spor ile eğitimin bir arada yapılamamasının veya gereksiz yapılan yatırımların sorumlusu imiş gibi, her iktidar döneminde Kanunda yapılan değişikliklerden nasibini almıştır.

1989 Tarihinde bu güne kadar değişik isimler altında varlığını sürdüren 3289 Sayılı Kanun'un 11.maddesindeki düzenleme;

“Madde 11 – Beden terbiyesi ve spor çalışmalarında spor teşekkül ve kişilerin, disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, kanunlara ve milletlerarası teamüllere uygun olarak yapılacak ceza yönetmeliği ile tespit edilir. Söz konusu fiillerin para cezası ile müeyyidelenilmesi mümkündür. Hangi cezaların paraya çevrileceği ceza yönetmeliğinde belirtilir. Uygulanacak para cezası on milyon lirayı geçemez. Bu miktarı üç katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.” hükmünü amirdir. Bu düzenleme, Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde bulunan veya ilgili kuruluşların yönetmelik, ana statü veya talimatların hazırlanması, yapılan düzenlemelere aykırılık hallerinin belirlenmesi durumunda, ceza vermekle yetkili kişi yada birimlerin karar vermelerinde daha rahat hareket etmelerini sağlamıştır. Esasen kişilerin mevzuatlarda belirlenen eylemlerine karşı verilecek cezaların kanun ile belirlenmesi Anayasa'nın 38 inci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarındaki düzenlemelerin gereğidir.

3289 sayılı yasanın 11. maddesinde, sportmenliğe aykırı davranışlara verilecek cezalar, kanunlara ve milletlerarası teamüllere uygun olarak düzenlenerek uygulamaya konulacak yönetmeliklerle tespit edileceği vurgulanmıştır. Maddedeki “sportif” ifadesiyle verilecek cezaların sadece spor faaliyetlerinde bulunan kişilere uygulanacağını da hükme bağlamıştır. Uygulamada ileri de vereceğimiz örnekte de görüleceği gibi, bazı disiplin kurulları tarafından verilen kararlarda spor ile hiçbir ilgisi olmayan şahıslara da ceza verildiği görülmektedir.

Anılan maddedeki düzenlemenin yanı sıra bağımsız spor federasyonlarının kurulmasına cevaz veren EK-9 maddede, federasyonların uğraşı alanı içerisinde bulunan spor dalı ile ilgili faaliyetlerin ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, federasyonları kuruluş amacı olarak öngörülmüştür. Ek- 9 uncu maddesinin 14 uncu fıkrasında, “ceza” gelirleri, federasyonun bütçe geliri olarak kabul edilmiş, açık olmamakla birlikte federasyonların ilgili kurum ya da kişilerine sportif alan ile sınırlı olmak kaydıyla ceza verme yetkisi verildiği anlaşılmaktadır.

Anayasanın 38 inci maddesinin birinci ve 3 üncü fıkraları

“Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

....

Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.”

Sportif faaliyetlerde, yasak olan eylemler ile bu eylemlere aykırılık halinde, faaliyetlere katılan kişi, kurum ya da kulüpler verilecek cezalar, Bakanlığı, Spor Disiplin Yönetmeliği, Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile her federasyonun Genel Kurulu tarafından kabul edilen ana statüleri ile disiplin/ceza talimatlarında düzenlenmiştir.

Türkiye Kayak Federasyonu Disiplin Kurulu, federasyon ile hiçbir hukuki bağı olmayan, 2017 yılında, dağda meydana gelen adli bir vaka karışan, sporcunun velisine iki ayrı karar-la toplamda, 26 yıl hak mahrumiyeti cezası vermesi, federasyonların ne kadar tarafsız davranışının açık göstergesidir. Bu şekildeki kişiye verilen cezanın, kişiden ziyade, ilgilinin çocuğu olan sporcuya uyarmak, muhalif olarak değerlendirilen kişilere gözdağı vermek olduğu düşünülmektedir.

Hukuksuz olarak verilen 26 yıllık cezanın kaldırılması için yapılan girişimler sonuçsuz kalmış, yaklaşık iki yıl sonra, Federasyon Disiplin Kurulu, Federasyon ile hiçbir hukuki bağı olmayan kişiye verilen yaklaşık 26 yıl hak mahrumiyeti cezasını kaldırmış, cezanın kaldırılmasında şu hususlara dikkat çekilmiştir. “Türkiye Kayak Federasyonu Disiplin ve Ceza Tali-matının Amaç ve Kapsamını düzenleyen 1 inci maddesinde sayılan kişilerden olmamasına, olayın sadece bir adli vaka olmasına rağmen.....hakkında soruşturma açılması ve ceza verilmesi yerinde olmamıştır. Bu cezalar, Türkiye Kayak Federasyonu Disiplin ve Ceza Kurulu

tarafından verilen, 14.12.2019 tarihi ve 2019/29 sayılı ve 14.12.2019 Tarih ve 2019/30 sayılı kararları ile 08.03.2018 tarih ve Bila tarih ve sayılı kararın tüm sonuçları ile birlikte kaldırılmasına,...” karar vererek, Federasyon Disiplin Kurulu’nun nasıl bir hukuki hata yaptığına dikkat çeken husustur.

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından hazırlanıp 13.Temmuz 2019 tarih ve 30830 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Spor Disiplin Yönetmeliği’nde ;

Disiplin Cezaları:

- a) İhtar; gerçekleştirilen disiplin ihlalinin esasının yazılı olarak hatırlatılmasıdır.
- b) Kınama; sorumluların eylemlerinin tasvip edilmediğinin yazılı olarak bildirilmesidir.
- c) Para cezası; kişi, kulüp veya takımların, belirli bir meblağı Bakanlık, ilgili il müdürlüğü veya bağlı federasyona ödemeye mahkûm edilmesidir. Para cezasına ilişkin esaslar şunlardır:
  - 1) Kulüpler; sporcu, yönetici ve görevlilerine verilen para cezasından müteselsilen sorumludur. İhlalde bulunanın, kulüple ilişkisinin sona ermesi, kulübün sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.
  - 2) Bu yönetmelik kapsamında verilecek para cezasının miktarı, yüz Türk Lirasından az yüz bin Türk Lirasından fazla olamaz.
  - 3) (c) bendinin (2) numaralı alt bendinde öngörülen para cezası, her yıl ocak ayında 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesine göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır.
- ç) Ödüllerin iadesi; kulüp, takım veya kişilerin kazandıkları müsabaka derecesi, para, kupa, madalya ve benzeri menfaatleri iade etmeleridir.
- d) İhraç; bir kulübün veya takımın bir organizasyona katılmaktan men edilmesidir.
- e) Müsabakadan men; sporcu, antrenör ve müsabakada yer alabilen diğer kulüp veya takım görevlilerinin resmi müsabakalara katılmalarının engellenmesidir. Cezanın infazı tamamlanana kadar bu kişilerin lisans ve diğer uygunluk belgeleri askıya alınarak müsabaka isim listelerinde yer almaları ve müsabakada herhangi bir görev almaları engellenir.

- f) Hak mahrumiyeti; kişinin, ceza süresince Bakanlığın merkez ve taşra teşkilatı, federasyon, spor kulüpleri, takım ve spor kuruluşları nezdinde; idari, sportif, teknik ve sair herhangi bir görev almaktan, bu kapsamda herhangi bir faaliyette veya resmî ilişki ya da yazışmada bulunmaktan menedilmesidir.
- g) Lisans ve diğer uygunluk belgelerinin askıya alınması; kişinin, bakanlık, il müdürlüğü ve ilgili bağlı federasyon bünyesinde yer alan spor dalları ile ilgili bir faaliyeti yerine getirmesi için gerekli olan lisans ve diğer uygunluk belgelerinin kendisine sağladığı hakları kullanmaktan geçici olarak menedilmesidir.
- ğ) Lisansın ve diğer uygunluk belgelerinin iptali; kişinin, bakanlık, il müdürlüğü ve ilgili bağlı federasyon bünyesinde yer alan spor dalları ile ilgili bir faaliyeti yerine getirmesi için gerekli olan lisans ve diğer uygunluk belgelerinin iptal edilmesidir.
- h) Tescilin iptali; kulüp veya takımın, Bakanlık, il müdürlüğü ve ilgili bağlı federasyon nezdindeki tescil kaydının iptal edilmesidir.
- ı) Seyircisiz oynama; kulüp veya takımın resmî müsabakalarının seyircisiz olarak oynanmasına karar verilmesidir.
- i) Saha kapatma; kulüp veya takımın resmî müsabakasını kendi sahası dışındaki başka bir sahada oynamasına karar verilmesidir.
- j) Hükmen mağlubiyet; ilgili spor branşının niteliğine uygun olarak sporcu veya takımın hükmen kaybetmiş sayılmasıdır.
- k) Puan indirme; kulüp, takım veya sporcunun mevcut ya da ileride kazanacağı puanların bir kısmının silinmesidir.
- l) Ligden düşürme; kulüp, takım veya sporcunun bir alt lige indirilmesidir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan “Spor Disiplin Yönetmeliği” ile bu yönetmeliğe adapte edilerek düzenlenen bağımsız spor federasyonları disiplin/ceza talimatlarında süreli hak mahrumiyeti cezasının yanında sürekli hak mahrumiyeti cezası da öngörülmüştür. Ceza hukukunda infaz rejiminin temel felsefesi, hükümlüyü toplumdan dışlanmaya değil, topluma yeniden kazandırmak anlayışı benimsenmiştir. Bu anlayışın temelinde kişiyi topluma barıştırmak, toplumun bir ferdi haline getirip toplum ile barışını sağlamaktır. Oysa sürekli hak mahrumiyeti cezası ile sporcu, hakem, antrenör veya spor idarecisi spordan tamamen dışlanarak spordan uzaklaştırılmaktadır.

Yönetmeliğin 26 ncı ve takip eden maddelerinde disiplin ihlalleri sayılmış, maddelerde belirlen ceza-i müeyyide de madde içeriğinde ifade edilmiştir.

Yönetmenlikte yer alan düzenlemelere göre disiplin ihlallerinin tespiti halinde her eylem için eylemin ağırlığına göre değişik sürelerde hak mahrumiyeti cezası verilmektedir. Cinsel saldırı, istismar ve taciz olaylarının düzenleyen 32 nci madde ile şike ve teşvik primini düzenleyen 51. maddede, belirlenen şartların varlığı halinde sürekli hak mahrumiyeti cezası verileceğine dair düzenlemeler bulunmaktadır.

Anılan maddelerde belirlenen eylemleri gerçekleştiren kişilere sürekli hak mahrumiyeti cezası verilmesi doğru bir karar olmakla birlikte, bu eylemlerde bulunanlar hakkında yeterince delil elde edilmesinin adaletin tecellisi için önemli olduğunu düşünüyorum.

Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Talimatında 26 ncı maddesinde, eylemin, kamp alanlarında veya antrenman anında saldırının cinsel veya fiziksel boyutta olması halinde birinci fıkraya uyarınca verilen ceza iki katı oranında artırılır. Yaşı küçük olan sporculara yönelik bu fiillerin işlenmesi halinde birinci fıkraya gereği verilen ceza üç katı oranında artırılır. Disiplin Kurulu, cinsel içerikli saldırının antrenör tarafından işlenmesi halinde ömür boyu hak mahrumiyetine kadar ceza verebilir.

Talimatın sahtecilik ve yanıltma başlıklı maddenin son cümlesinde “...İhlalin ağırlığına göre sürekli hak mahrumiyeti cezası da verilebilir.” öngörülmesine rağmen, eylemin ağırlığının kriterlerinin belirtilmemesi, ceza uygulaması açısından büyük bir eksikliktir.

Kasten işlenen bir suçtan dolayı iki yıldan fazla bir süre ile hapis cezasına çarptırılanlar ya da devletin güvenliğine veya anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine veya milli savunmaya ya da devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, şike ve teşvik primi suçlarından mahkum olanlar sürekli hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

Türkiye Basketbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan Disiplin Talimatında, tıpkı TFF gibi eylemi gerçekleştiren kişi ya da kuruluşlara para cezası verilmesini, kulübün alt bir kümeye düşürülmesi cezalarına ağırlık vermiştir. Federasyon, kişileri basketbol branşı ile

olan ilgisinin tamamen kesilmesini gerektiren eylemleri sınırlı tutarak, müsabaka sonucunun etkilenme eyleminin müsabaka görevlisi veya resmi görevli tarafından işlenmesi, bahis suçunun müsabaka görevlisi veya resmi görevli tarafından işlenmesi, kasten işlenen bir suçtan dolayı iki yıl mahkum olanlar ile devletin güvenliğine veya anayasal düzene karşı işlenen suçlar ile casusluk, şike, teşvik primi suç işleyenlere sürekli hak mahrumiyeti cezası verilmesini öngörmüştür. Basketbol Federasyonu, diğer federasyonlarda ayrı bir anlayışla, kişinin sporla ilişkisini koparan “sürekli hak mahrumiyeti cezası”nı gerektiren eylemleri sınırlı tutması, daha objektif ceza anlayışı olduğu kanaatindeyim.

Türkiye Özel Sporcular Federasyonu, Yönetim Kurulunun, 30.4.2007 ve 05.3.2009 tarihlerinde yapmış olduğu 9 ve 1 numaralı toplantılarda kabul edilen Disiplin Talimatının Ekinde, hangi eylemlere nasıl cezalar verileceği açıklanmıştır.

Ek-7 nolu bentte, “Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu Çalışma Usul ve Esaslarına ait Ana Statüde açıklanan Merkez ve Taşra Teşkilâtının mensuplarına ve diğer tüm ilgililere görevlerini yaparken veya yaptıkları görevden dolayı cismen eza verecek müessir fiilde bulunmak Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu Teşkilâtı mensuplarına karşı oluştuğunda sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir. Hükmü; 8 nolu bendin son paragrafında ise;” Çok önemli durumlarda sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir. Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusunda bulunulur.” hükmü yer almaktadır. Burada ifade edilen “çok önemli durumlarda “sürekli hak mahrumiyeti verileceği belirtilmiştir. Yine ek-12 nolu bentte de “Ağır hallerde sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir” Çok önemli durum ibaresi ile ağır hallerde ifadeleri subjektif bir kavramlar olup, idareye çok geniş bir yetki verdiği gibi tamamen keyfi davranışlara da yol açabilecektir.

Ceza hukukunda en ağır ceza alanların dahi siyasi otorite tarafından zaman zaman affedildiği bilinen bir gerçektir. Oysa sportif faaliyetler nedeniyle disiplin cezası alanlarla ilgili siyasi otorite tarafından çıkarılan hiçbir af olayı duyulmamıştır. Başka bir anlatımla, cinayet işleyen kişinin affedilmesi olayı kuvvetle muhtemel olmasına rağmen, sportif faaliyetler nedeniyle sürekli hak mahrumiyeti cezası alan kişinin affedilmesi mümkün görülmemektedir. Av. Taner Ünlü, Ceza Hukukundaki infaz sistemi ile disiplin hukukunda düzenlenen fillere verilen cezaları “Disiplin Hukukuna dair düzenlemelerde cezalar, faili yeniden içinde yaşadığı

ortama kazandırmaktan çok, oradan soyutlamaya yönelik bir etki ortaya çıkarmaktadır...”(61)demek suretiyle, sportif faaliyetler nedeniyle verilecek birtakım cezaların Ceza Hukukunda belirlenen en ağır cezalarla eş değerde olduğu vurgusuna dikkat çekmektedir. Örneğin sürekli hak mahrumiyeti cezası alan bir kişinin tekrar spor faaliyetleri içerisinde yer alması mümkün değildir.

Birçok konuda olduğu gibi, ulusal veya uluslararası kurum veya kuruluşlar tarafından güvence altına alınan “Cross Fit “, “Pilates” markaları spor dalı gibi gösterilerek, federasyonların statülerine dercetmeleri, sporu idare edenlerin hak, hukuk ve adalet kavramlarına bakışlarının bir sonucu olarak değerlendirilmektedir.

Türkiye Cimnastik Federasyonu ile ABD menşeli Cross Fit Şirketi arasında devam eden ve halen yargı mercilerince çözümlenmeye çalışılan ihtilafın görülmekte olan davaların ve tarafların menfaatlerinin haleldar olmaması açısından irdelenmesinin doğru olamayacağı kanaatindeyim.

Ancak, pilates ile ilgili dava. Yargıtay 18. Hukuk Dairesinin 2014/8216 E., 2015/1371, 2014/21244 Esas, 2015/12374 Karar sayılı ilamları ile” yerel mahkemelerin davacı ile davalı arasındaki uyuşmazlığın görevli yargı yolu olmadığı gerekçesiyle verilen davanın reddi kararlarını; uluslararası pilates federasyonunun 3289 sayılı kanun kapsamında bağımsız bir spor federasyonu olmayıp dernekler hukuku alanında kalan bir dernek üst kuruluşu konumunda bulunan bir özel hukuk tüzel kişiliği olduğu...” şeklinde karar vererek Türkiye Jimnastik Federasyonu Ana Statüsünde değişiklik yapılması gerektiğine hükmetmiştir. (62)

2020 yılında yapılması mevzuat gereği olan bağımsız spor federasyonları seçimlerinin, vekaleten genel müdür yardımcılığı görevini yürüten, eski Teftiş Kurulu Başkanının imzası ile yayınlanan genelge ile ötelenmesi üzerine, Ana muhalefet partisi, tepkisini şu şekilde yansıtmıştır.

“CHP Spor Kurulu Başkanı ve CHP Genel Başkan Başdanışmanı Kenan Nuhut imzasıyla yapılan açıklamada spor federasyonları seçimlerinin Tokyo Olimpiyatları sonrasına ertelenmesini eleştirerek en üst yetkili karar organı genel kurulların iradesinin yok sayılmasına tepki gösterdi. CHP Spor Kurulu ayrıca genelgelerin mevzuatın üzerinde tutulmasını da eleştirdi.

Federasyon seçimlerinin ertelenmesinin yönetmeliğe aykırı olduğu vurgulanarak, “CHP Spor Kurulu olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın

uygulamalarına bugüne kadar mümkün olduğunca yapıcı eleştiriler ve tavsiyelerde bulunduk. Ancak, Sayın Cumhurbaşkanı'nın her zaman dediği gibi "Türkiye Cumhuriyeti bir Muz Cumhuriyeti değildir" söylemine tezat oluşturan Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın federasyon seçimleri ile ilgili aldığı akla zarar kararı kamuoyu ile paylaşmak istiyoruz. Bağımsız spor federasyonlarının kurulması, genel kurullarının oluşumu, faaliyetleri, seçilenlerin hak ve yetkileri 3289 Sayılı "Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu" nun EK-9 uncu maddesi ile bu Maddeye dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve federasyon ana statülerinde düzenlenmiştir.

Yürürlükte bulunan düzenlemelere göre "Genel Kurul" federasyonların en üst yetkili karar organıdır. Yine yürürlükte bulunan kanun ve spor federasyonları ana statüsüne göre, görev süreleri dört yıl ile sınırlandırılan federasyon başkanlığı seçimleri, ilgili branşlarına göre Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarının bitimini takip eden üç ay içerisinde yapılır. Yürürlükte bulunan yukarıda açıklanan sair hükümlere rağmen, T.C.Gençlik ve Spor Bakanlığı - Spor Hizmetleri Genel Müdürü adına Genel Müdür Yardımcısı Murat Kocakaya imzası ile tüm federasyonlara gönderilen 05.11.2020 tarih ve 55713576-125-99-E.976226 Sayılı "GENELGE" de; ...Covid-19 salgının meydana getirdiği olağanüstü durum ve Olimpiyat oyunları hazırlıkları da gözetilerek; 3289 Sayılı Kanunun EK-9'uncu maddesi uyarınca olimpiik ve paralimpik spor dallarının yaz olimpiyat oyunları ile ilgili olan spor federasyonları ile olimpiik veya paralimpik olmayan spor dallarının bağlı olduğu spor federasyonlarının olağan genel kurullarının 2021 yılında Tokyo'da yapılacak Yaz Olimpiyat Oyunlarının bitiminden itibaren üç ay içerisinde yapılması, bu süre zarfına kadar mevcut başkan ve yönetim ve diğer kurulların görevine devam etmesi,..” şeklinde talimatlandırılarak, federasyonların genel kurulları yok sayılmıştır” denildi.(63)CHP Spor Kurulu açıklamasında, sporu yönetenlerin günü kurtarma peşinde olduklarına ve koltuk telaşında olduklarına vurgu yaparak, “T.C.Gençlik ve Spor Bakanlığı – Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne sormak isteriz; ülkemizde ne zamandan beri “Genelge”ler her türlü mevzuatın üzerinde tutulmuştur. Spor bundan sonra genelgelerle mi idare edilecek? Yoksa sizin zihniyetinizle Sayın Cumhurbaşkanı'nın görüşleri çatışıyor mu? Siz Türkiye Cumhuriyeti'ni Muz Cumhuriyeti olarak mı görüyorsunuz? Ayrıca federasyonların harcamalarını, faaliyetlerini belirlemekle yetkili, federasyonun en üst organı olan genel kurulun iradesi yok sayılarak, bir kişinin iradesi, genel kuru-

lun iradesinin üstünde mi görülmektedir ? Daha da ayrıntılıysak Genel Kurul iradesi ile iş yapmak üzere yetkilendirilen kişilerin imza yetkileri genel kurul kararı ile dört yıl olarak sınırlandırılmış olmasına rağmen, seçimle iş başına gelen kişilerin, hangi mevzuata göre bir sene daha devam edebileceğini kamuoyu merak etmektedir. Kafasına estiği gibi sporu yönetmeye çalışan, günü kurtarmak için koltuk telaşına düşen, dilediğini başkan yapan, dilediğine istediği bütçeyi veren, dilediğini kapısında sürdüren, sporun en dibine kadar siyaseti sokan ve her geçen gün Türk Sporunun başarı çitasının düşmesinin en büyük sorumlusu olan Gençlik ve Spor Bakanlığı tabiri caiz ise “Nereye Koşuyor ?” denildi. (64)

Kanun ile kurulun, genel kurullarının oluşumu, genel kurulun çalışma usul ve esasları, delegelerin belirlenmesi, genel kurulda, delegeler adına alınan kararları tutanak altına alan divanın oluşturulması, federasyonların faaliyetleri, bu faaliyetler için yapılacak harcamaları imzalamaya yetkili kişilerin belirlenmesi, federasyonu üçüncü şahıslar nezdinde ilzam edecek kişilerin imza sirkülerinin resmi makamlarca tescili konularını düzenleyen hukuki düzenlemeler yok sayılarak, düzenlemeler yerine geçecek genelge ile seçimlerin ertelenmesi olayı TBMM’e taşınarak, soru önergesi haline dönüştürülmüştür.

Bu makalenin yazıldığı tarihte, soru önergesinin nasıl cevaplandırıldığı hususunda bir bilgiye ulaşılamamıştır.

“TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bağımsız spor federasyonlarının kurulması, genel kurullarının oluşumu, faaliyetleri, seçilenlerin hak ve yetkileri 3289 sayılı “Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu”nun Ek-9 uncu maddesi ile bu maddeye dayanılarak çıkarılan yönetmelik ve federasyon ana statülerinde düzenlenmiştir.

Yürürlükte bulunan düzenlemelere göre “Genel Kurul” federasyonların en üst ve yetkilendirme konusundaki organıdır.

Yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre, federasyon başkanları seçimlerinin olimpiyat oyunlarının bitimini takip eden üç ay içerisinde yapılması zorunludur.

Yürürlükte bulunan hükümlere rağmen, Gençlik Hizmetleri Genel Müdürü adına Genel Müdür Yardımcısı Murat Kocakaya imzası ile tüm federasyonlara gönderilen 05.11.2020 tarih ve 55713576-125-99-E.976226 Sayılı “GENELGE”de;” ... Covid-19 salgının meydana getirdiği olağanüstü durum ve Olimpiyat oyunları hazırlıkları da gözetilerek;

3289 sayılı Kanununun Ek-9 uncu maddesi uyarınca olimpiik ve paralim-pik spor dallarının bağlı olduğu spor federasyonlarının olağan genel kurullarının 2021 yılında Tokyo’da yapılacak Yaz Olimpiyat Oyunları-nın bitiminden itibaren üç ay içerisinde yapılması bu süre zarfına kadar mevcut başkan ve yönetim ve diğer kurulların görevlerine devam etmesi ...” şeklinde talimatlandırılarak, federasyonların genel kurulları yok sa-yılmıştır.

Delaletinize aşağıdaki soruların Gençlik ve Spor Bakanı Dr. Muharrem Kasapoğlu tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Soru 1 – Ülkemizde ne zamandan beri “Genelge”ler her türlü mevzuatın üzerinde tutulmuştur? Spor bundan sonra genelgelerle mi idare edilecektir?

Soru 2 – Federasyonların harcamalarını, faaliyetlerini belirlemekle yetkili, federasyonun en üst organı olan genel kurulun iradesi yok mu sayılmaktadır?

Soru 3 – Bir kişinin iradesi, genel kurulun iradesinin üzerinde midir?

Soru 4 – Genel Kurul iradesi ile iş yapmak üzere yetkilendirilen kişi-lerin imza yetkileri genel kurul kararı ile dört yıl olarak sınırlandırılmış olmasına rağmen, seçimle iş başına gelen kişiler, hangi mevzuata göre devam edecektir? Bu konunun çözümü hususunda bir çalışmanız var mı?

Soru 5 – Talimat ile seçimler ertelendiğine göre, bir talimat ile fede-rasyonları Bakanlığın bir birimi haline getirmeye yönelik bir çalışmanız var mı?

Soru 6 – Partilerin il, ilçe ve/veya kurultaylarının yapıldığı bir dö-nemde, federasyon başkanlarının seçimlerini Covid-19 gerekçesi ile ertelenmesi doğru mudur?

Soru 7 – Bugün itibariyle, adli ve/veya idari makamlar tarafından ceza alan federasyon başkanı/asbaşkanı-başkan yardımcısı var mı? Varsa bu kişiler görevlerine devam edecekler mi?

Soru 8 – 2016 Yaz Olimpiyatlarında dopingli çıkan sporcuların men-subu bulunduğu federasyon başkanı hakkında herhangi bir idari tahki-kat yapıldı mı?

Soru 9 – Ulusal veya uluslararası müsabakalarda başarı elde eden sporculardan sonradan dopingli oldukları anlaşılanlara verilen aynı/nak-di ödüller ilgililerden tahsil edildi mi? Tahsil edilmeyen ödöl miktarı ne kadardır?

Soru 10 – Spor kulüplerinin yeniden yapılandırılması ile ilgili bir çalışmanız var mı? Varsa hangi aşamada? (65)

SONUÇ

Hukuk sistemimizde, disiplin konusu olabilecek eylemlerin, Ceza Kanununda belirlenen eylemlere nazaran, kişiyi, toplumu daha az rahatsız eden fiiller olduğu konusunda, genel bir mutabakat var olduğu değerlendirilmektedir.

Spor faaliyetlerinde disipline konu olabilecek, kasten işlenen bir suçtan dolayı iki yıldan fazla bir süre ile hapis cezasına çarptırılanlar ya da devletin güvenliğine veya anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine veya milli savunmaya ya da devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, şike ve teşvik primi gibi ağır sonuçlar doğuracak eylemlerin var olabileceği bir gerçektir. Bu gibi eylemlerde bulunan kişilere Ceza Kanununda olduğu gibi disiplin hukukunda da daha ağır müeyyideler uygulanması gerektiği kanaatindeyim.

Ceza Hukukunda, suç işlemedeki temel unsur “kastın “varlığıdır. Oysa, disiplin hukukunda herhangi bir eylemde bulunan sporcu, antrenör, hakem ya da idareciye ceza verilmesi için eylemin “kasıtlı” olarak yapılması şart değildir.

Bu amaçla ;

- 1- Kişilerin özgürlüklerini ortadan kaldıran, özgürlükleri kısıtlayan ceza-i gerektiren eylemlerin kanunlarda açıkça belirlenmesi,
- 2- Kanunlarla belirlenecek eylemlere verilecek cezaların da kanunlarla düzenlenmesi,
- 3- Kişileri tamamen spordan uzaklaştırma sonucunu doğuracak, “Sürekli Hak Mahrumiyeti Cezasının “tüm mevzuatlarda yeniden değerlendirilmesinin,
- 4- Sporda temel unsurun “ahlaki” değerler olduğu spora başlayan her bireye ısrarla anlatılmalı,
- 5- Devletin güvenliğine veya anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine veya milli savunmaya ya da devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni

kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, şike ve teşvik primi, cinsel taciz, doping suçlarında ceza alan kişilerin, sporda; federasyonu başkanı, federasyonlarca oluşturulan tüm kurullarda başkan ve/veya kurul üyesi, tahkim, disiplin kurulu antrenör, hakem, idareci veya sporcu olarak çalışmalarına asla izin verilmemeli,

- 6- Sporun her kademesinde, “Spor Etik Kurulları” oluşturulmalı,
- 7- Sporda asıl olan, olması gereken her yaştaki yurttaşa spor ve /veya beden hareketleri yapılacak ortamları sağlamaktır. Sürekli Hak Mahrumiyeti Cezalarının istisnai bir ceza olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.
- 8- Uygulamalarda, sporun azınlıkta olan paydaşların talepleri nazara alınmasının sporda demokrasinin gereği olduğu unutulmamalı,
- 9- Sporda karar verme konusunda yetkili olan federasyon başkanı, yönetim kurulu, denetim kurulu başkan ve üyeleri ile tahkim kurullarının başkan ve üyelerinden hukukçu olanların, federasyon, federasyon başkanı, yönetim kurulu üyeleri, spor kulüpleri ile vekil, müvekkil ilişkisi olmamalıdır.
- 10- Spor liseleri ile spor fakültelerinde, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okullarında, spor hukuku ve etik kuralları dersleri konulmalıdır.

KAYNAKÇA

- 1- [https:// hak ve adalet .com](https://hakveadalet.com)
- 2- <https://sabah.com.tr>
- 3- ajanspor 02.10.2019 günlü yazı.
3a- Fenerbahçe Spor Kulübü sitesi.
- 4- TDK
- 5- Ekşi Sözlük
- 6- www.tff.org Futbol-Disiplin Talimatı
- 7- GSB Spor Disiplin Talimatı
- 8- TBF resmi sitesi
- 9- TAF resmi sitesi
- 10- TKF Disiplin Kurulunun 14.12.2019 Tarihi ve 2019/29sayılı ve 14.12.2019 Tarih ve 2019/30 sayılı Kararları
- 11- Oxford Languages

- 12- Türk Dil Kurumu
- 11- <https://www.lafsozluk.com>
- 13- <https://www.dmy.info/hukuk-nedir/>
- 14- hukufuar.com
- 15- - Ekşi Sözlük
- 16- Dr. Öğr. Üyesi Barış Teksoy, Hukukun Temel Kavramları Ders kitabı.
- 17- Meydan Gazetesi 20.7.2015 günlü nüshası.
- 18- Efe Aydoğ/140 journos -onedio -Onedio.com/haber/13-madde- ile- spor-dunyasinda- darbe-girisiminin yansimalari 30.7.2016
- 19- spor Arena 28.9.2016 hurriyet.com.tr
- 20- Ankara 7. Ağır Ceza Mah.22.02.2001 T. Ve 1999/162 E. 2001/32 K.
- 21- bir gün gazetesi 20.01.2021 günlü nüsha
- 22- Oxford Languages
- 23- turkedebiyati.org
- 24- Türk Dil Kurumu
- 25- haberturk.com.tr
- 26- - Eylem Kuşçu 1817, Ahmet Salim Yiğit 18170011, Mevlüt Kaan Coşkun 18170046
- 27- Sonhaber Gazetesi 24.01.2021 Tarihli nüsha.
- 28- sportmasageman@gmail.com
- 29- TBB Spor Hukuk Kurulu Av. Özdemir Özok Armağanı Şen Matbaa 2018 Sahife: 124
- 30- Ankara Barosu Spor Hukuk Kurulu Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı Afşaroğlu Matbaası Sahife 703.
- 31- TBB Spor Hukuk Kurulu Av. Özdemir Özok Armağanı Şen Matbaa 2018 Sahife: 191
- 32- - Spor Ankara Barosu Spor Kurulu, Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Sahife 272.Mattek Matbaacılık 2013 Ankara (Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI,5237s.Türk Ceza Kanununda Cezalar ve Güvenlik Tedbirleri <http://www.abchukuk.com/cezahukuku/guvenlik-tedbirleri.html>)
- 33- trthaber.com
- 34- Spor Ankara Barosu Spor Kurulu, Av. Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Sahife 272.Mattek Matbaacılık 2013 Ankara (Prof. Dr. Zeki HAFIZOĞULLARI,5237s.Türk Ceza Kanununda Cezalar ve Güvenlik Tedbirleri <http://www.abchukuk.com/cezahukuku/guvenlik-tedbirleri.html>)

- 35- AB Spor Hukuk Kurulu, Av. Akın Ataksoy Armağanı. Afşar Matbaası 2015 Sahife 46
- 36- TBB yayınları :356 Av. Özdemir Özok Armağanı 2018 Ankara Sahife 124
- 37- Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Hasan Aydın Tansu Armağanı Azim Matbaacılık Sahife 707
- 38- Ankara Cumhuriyet Savcılığının 31.01.2020 Tarih ve 2020/4167 Sayılı Kararı ile Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Kararı,
- 39- Ankara Barosu Spor Hukuk Kurulu Av. Mustafa Kemal Kaya Armağanı Afşaroğlu Matbaası Sahife: 727
- 40- Uyuşmazlık Mah.21.5.2012 T. Ve 2012/14-108 K.
- 41- Ankara Barosu Spor Hukuku Avukat Hasan Aydın Tansu Armağanı Azim Matbaacılık. Sahife 109
- 42- Evrensel Gazetesi 09.Haziran 2020 günlü sayı.
- 43- Evrensel Gazetesi 23 Eylül 2020 günlü sayı
- 44- Kosova 2003/24 Spor Yasası
- 45- www.akşam.com.tr Hasan Yaşar.10.08.2012
- 46- Ankara Barosu Av. Akın Ataksoy Armağanı Afşaroğlu Matbaası. Sahife 202
- 47- İspanya Spor Yasası.
- 48- Hırvatistan Cumhuriyeti Spor Yasası.
- 49- Ankara Barosu, Azim Matbaacılık, Av. Hasan Aydın Tansu Armağanı . Sahife 731. Av. Mehmet Serhan Özdemir.
- 50- Ankara Barosu Spor Hukuk Kurulu, Av. Hasan Aydın Tansu Armağanı Azim Matbaacılık Ankara Sahife:237
- 51- Hırvatistan Cumhuriyeti Spor Yasası Madde 52
- 52- milligazete.com.tr
- 53- Karar Gazetesi 31.01.2021
- 54- Prof. Dr. K. Gözler İdare Hukuku Ekin Kitapevi Yayınları CİLT 1
- 55- TBB Spor Hukuk Kurulu Av. Özdemir Özok Armağanı Şen Matbaa 2018 Sahife: 193
- 56- Prof. Dr. Muharrem ÖZEN-Dr. Sacit Yılmaz. Şike ve Teşvik Primi Suçları, Ankara Barosu Dergisi, 2012/2 sahife .20
56-a- 6222 Sayılı Kanun 18/1 Mad.
- 57- TFF resmi sitesi
57-a-TFF sitesi
- 58- Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu Denetçiliği Kurumu'na (Ombudsmanlık) resmi sitesi.

- 59- 16.01.2021 Tarihli Genelge
- 60- 5.5.Yıllık Kalkınma Planı
- 61- Ankara Barosu Spor Hukuk Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı Salman Bas. Yay. Abm. San ve Tic. Ltd. Şti Sahife 808
- 62- Türkiye Barolar Birliği Spor Hukuk Kurulu Av. Özdemir Özok Armağanı Şen Matbaa Sahi-fe :476
- 63- Ankara (Anayurt)
- 64- anayurtgazetesi.com
- 65- CHP Spor Kurulu

TEHDİT VEYA HAKARET İÇEREN TEZAHÜRAT

Prof. Dr. Köksal BAYRAKTAR*

* Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi E. Öğretim Üyesi

“Hayatı hep spor içinde geçen, Galatasaray Spor Kulübü’nde amatör bir ruhla yıllarca atletizm yapan, genç futbol takımında bir süre oynayan, yönetim kurulu üyeliğinden sonra üstün hukuk ve spor bilgisi ile Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Başkanı olarak Türk sporuna unutulmaz hizmetler veren ve tüm bunları Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi’nde Türkiye’yi temsilen hakemliği (CAS üyeliği) ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi başkan vekilliği ile taçlandıran sevgili arkadaşım Av. Türker Arslan’ a sevgi ve saygı ile.....”

GİRİŞ

Spor karşılaşmalarında seyircilerin olumlu tezahüratı, sporcuların yeteneklerini daha çok gösterme olanağı sağladığı gibi, olumsuz tezahürat da onların karşılaşma ya da yarışma süresince çok etkilenmelerini, sonuçlamaktadır. Olumsuz hareketlerin, sözlerin, çirkin yakıştırmaların sporcuyla karşılaşmadan, oyundan bezdirdiği, kendini yapılmakta olan etkinlikten bir an önce kurtarmak istediği bir olaydır. Nice ünlü sporcuların bu gibi olumsuz ve çirkin tezahürattan sonra spor karşılaşmasından çıktıkları ve hatta spor hayatlarını sona erdirdikleri bilinmektedir.

Bu kısa incelemede, sporda çirkin tezahürat, ceza hukuku açısından araştırılmaktadır.

A. GENEL OLARAK

“Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi” ile ilgili uzun süreli çalışmalar, görüşmeler, bilimsel toplantılar ilk sonucunu 5149 sayılı ve 28.04.2004 tarihli Kanunla vermişti. “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” bu konuda ilk önemli düzenlemeyi oluşturmuştu. Kanunun genel gerekçesinde sporun bir yandan saldırganlıkları ve öfke patlamalarını hafifletme yönünde imkan yarattığı, diğer yandan ise spor karşılaşmalarının nitelik ve nicelik yönünden saldırıları arttırdığı çelişkisi de vurgulanmıştı¹.

Bu Kanun aynı zamanda 25.09.1986 tarihli “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterilerine ve

¹ **Yurtcan** Erdener, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve Yorumu, (5149 Sayılı Kanunun Gerekçesi), (Kare Yayınları), İstanbul, 2006, s. 7.

Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair 18.01.1990 tarih ve 3608 Sayılı Kanunun² yarattığı oluşumun sonucu olmuştu. Ancak hem 3608 Sayılı Kanun ile Onaylanan Avrupa Konseyi Sözleşmesinde ve hem de 5149 Sayılı Kanunda, spor karşılaşmalarında taşkınlık, çirkin ve kötü tezahürat, ceza yaptırımına altına alınmışsa da, hakaret² ve tehdit içerikli tezahürattan açıkça söz edilmemişti.

“Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair” 31.03.2011 tarihli ve 6222 Sayılı Kanunu 14. maddesinde bulunan suça ilişkin kanuni düzenleme 10.12.2011 tarihli ve 6259 Sayılı Kanunla ve 04.07.2019 tarihli ve 7182 Sayılı Kanunla dört ayrı değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklikler araştırmamızda ayrıntılı olarak incelenecektir; ancak maddenin başlığı olması nedeniyle şunu belirtmek uygun olur ki, suça ilişkin başlık Kanunun ilk durumunda “hakaret içeren tezahürat” iken, buna 7182 Sayılı Kanunla “tehdit veya” kelimeleri eklenmiş, böylece madde son haline gelmiştir.

İnceleme konusunu oluşturan suç, güncel hayatta, basında, iletişim araçlarında hep “çirkin tezahürat” olarak nitelenmesine rağmen bu çalışmada başlık, sonraki kanuni değişikliklerle “tehdit” eklendiğinden, kullanılmamıştır; çünkü sadece çirkin tezahürat terimi, suçu nitelirmede, artık eksik bir niteleme özelliğindedir.

Suç ile ilgili Kanunun 14/1. maddesi şu şekildedir:

“Tehdit veya hakaret içeren tezahürat

MADDE 14 – (1) Spor alanlarında taraftarların grup halinde veya münferiden belirli bir kişiyi hedef veya muhatap alıp almadığına bakılmaksızın duyan veya gören kişiler tarafından tehdit veya hakaret olarak algılanacak tarzda aleni olarak söz ve davranışlarda bulunmaları halinde, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, şikayet şartı aranmaksızın, failer hakkında elli günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur.

(2) Spor alanlarında toplum kesimlerini din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet veya mezhep farkı gözeterek hakaret oluşturan söz ve davranışlarda bulunan kişi, fiili daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, bir yıldan üç yıla hapis cezası ile cezalandırılır.

² Bkz. Yurtcan, 29.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların yazılı pankart taşınması veya asılması ya da duvarlara yazı yazılması suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen fiillerin; her türlü yazılı, görsel, işitsel veya elektronik kitle iletişim aracıyla işlenmesi hâlinde de bu madde hükümleri uygulanır.”³.

04.07.2019 tarihli ve 7182 Sayılı Kanunla yapılan değişiklikle suçun maddi unsuru içine alınmış, aynı unsur içinde göz önünde tutulabilecek “çevre” terimi maddeden çıkarılmış, yaptırım ağırlaştırılmıştır. Madde- nin ikinci fıkrasında yer alan ağırlaştırıcı nedenin yaptırımını önce 6259 sayılı ve sonra 7182 sayılı Kanunlarla arttırılmıştır.

I. Benzer Kavramlardan Farkı

- 1) Tehdit içeren tezahürat, doğaldır ki tehdit suçuna hem benzemekte ve hem de bu suçu içinde bulundurmaktadır. Tehditte var olan korkutma, manevi yönden ağır baskıda bulunma, tehdit içeren tezahüratta da yer almaktadır. Tehditte aranan objektif yönden korkutuculuk özelliği bu suçta da var olacaktır. Ancak tehdit, belirli bir kişinin hareketi iken, tehdit içeren tezahüratta hareketi topluca, birden fazla kişinin birleşerek yerine getirmeleri gerekmektedir ve bu yönden iki suç birbirlerinden ayrılmaktadırlar.
- 2) Hakaret içeren tezahürat ile hakaret de aynı açıdan birbirlerine benzedikleri gibi, aynı yönden de ayrılmaktadır. Hakaret, kişinin onuruna, saygınlığına saldırı teşkil edici fiil ya da nitelemelerin bildirilmesi, söylenmesidir. Fail ve mağdur dikkate alındığında, hakaret genellikle bir kişi tarafından diğer kişiye karşı işlenen bir suçtur; oysa hakaret içeren tezahüratta suçun birden fazla kişi tarafından işlenen suç özelliği bulunmaktadır.

II. Korunan Hukuki Yarar

Tehdit veya hakaret içeren tezahüratın suç olarak düzenlenmesi ve cezalandırılması ile korunan hukuki yarar öncelikle sporun kurallarına

³ Maddenin gerekçesinde önemli açıklamaların bulunmadığı, suçu gerekli kılan nedenlerin neler olduğunun ortaya konulmadığı görülmektedir. Bkz. **Donay** Süheyl, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi, (Beta Basım Yayım), İstanbul, 2011, s. 155, 168.

uygun biçimde gerçekleştirilmesidir. Spor, kişinin fiziki durumunu geliştirebilmek, koruyabilmek amacı ile yaptığı çeşitli ve değişik hareketlerin bütünüdür. Bu hareketleri birey önce tek olarak yapar; ancak hareketlerin, “okul, mahalle, işyeri, kulüp” gibi birden fazla kişinin katılımı ile yapılmasında, bireyin öne geçme kaygısı ya da isteği ile gerçekleştirilmesinde toplulukla yapılan eylem özelliğini kazanır.

Spor, bireylerin beden veya psikolojik durumunu iyileştirmek amacı ile yapılan bedensel faaliyetlerin⁴ bütünüdür. Bu yönden spor, kişinin fiziki ve psikolojik yönden yaşamasını, gelişmesini sağlayan önemli unsurlardan biridir.

Sporun bu olumlu, insanı koruyucu ve geliştirici etkisi nedeniyle devlet, bununla yakından ilgilenmektedir. Devlet kuruluşu, yapısı içinde Bakanlıktan başlayarak eğitim kurumlarında, spor, bir eğitim unsuru olarak öngörülmekte, bütün spor dalları için kamusal ya da özel kurumlar kurulmaktadır. Böylece sporun yapılandırılmasında geniş bir yelpaze içinde onlarca kurum, yüzlerce spor alanı, yüz binlerce genç ya da yaşlı kişinin eylemleri bulunmaktadır. Spor ve spor yarışmaları bugün yüzyılımızın simgesel etkinliklerinden biridir⁵.

Bu unsur ya da etkinliğin olağan, düzenli, kişiyi rahatsız etmeyecek bir ortamda gerçekleşmesi gerekmekte ve aranmaktadır. Okullarda, kulüplerde, spor salonlarında, saha ve stadyumlarda sporun yapılması kişinin bunu rahatlıkla, kişisel ve toplumsal barış içinde yapabilmesini sağlamak içindir. Böylece sporun düzenli şekilde yapılması, insan sağlığının gelişmesini sağlayacağı gibi, gelişmeyi, ilerlemeyi de gerçekleştirecek; insanın kendini geliştirme hakkı somutlaşmış olacaktır⁶. Sporun, kişinin her yaşında bir gereksinim olduğu, insan yaşamının diğer yönlerini de etkilemesi bu şekilde ortaya çıkmaktadır⁷.

⁴ Bkz. **Erkiner** Kısmet, Spora Tarihsel Bir Bakış, (Spor Hukuku Dersleri), (Kadir Has Üniversitesi SHAUM Yayını), İstanbul, s. 64'den.....Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Tavsiye Kararı üzerine hazırlanmış ve 16.05.2001'de gözden geçirilmiş Avrupa Spor Yasası, m. 2.

⁵ **Bayraktar** Köksal, Sporda Şiddet Yasa Tasarısının Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi, (in Sporda Şiddet ve Önlenmesi Paneli), (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi - Spor Hukukunda Güncel Sorunlar – IV), İstanbul, 2011, s.13.

⁶ **Erdemli** Atilla, Temel İnsan Hakları ve Spor, (Spor Hukuku Dersleri), (Kadir Has Üniversitesi SHAUM Yayını), İstanbul, s. 26.

⁷ **Erdemli**, 30.

Ancak bu etkinliğin, insanın kendini geliştirmesinin yararlı olabilmesi için, sporun kurallarına uyularak yapılması, belirli bir düzenlilik içinde gerçekleştirilmesi ve insanın önemsenerek yürütülmesi gerekmektedir⁸. Bu gereklilikler, sporun bir yarışma içinde yapılmasında da büyük önem taşımaktadır. Kurallara uymak, düzenliliği sağlamak ve insana önem vermek, yarışmalarda, sporun, spor oyununun tam olarak gerçekleştirilebilmesinin başlıca ilkelerini oluşturmaktadır⁹.

Tehdit veya hakaret içeren tezahüratın cezalandırılması ile korunan hukuki yarar bu noktada ortaya çıkmaktadır. Tezahüratın olumsuz olması, çirkin ve saldırı niteliğini taşıması durumunda, sporun içinde olan kişi ve toplum etkilenmektedir. Disk atan atletin kötü sözlerle karşılaşması, voleybol maçında fileye sıçramaya çalışan voleybolcunun alayların konusu olması, futbolda gol kaçıran futbolcunun istenmeyen kişi olarak tezahürat konusu durumuna gelmesi, yarışma içindeki sporcunun yarışma dışına bir anda çıkmasını sonuçlayabilmektedir. Böylece kötü ve olumsuz tezahürat sporda kural karşıtı olduğu gibi aşırı örneklerde kuralı yıkıcı bir etki de yaratmaktadır. Spor yapan, yarışan birey bu gibi kötü, yıkıcı, saldırgan tezahürat karşısında sporun dışına itilmektedir.

Spor alanında veya çevresinde taraftarların koro halinde rakip takıma, kulübe, rakip takımın taraftarlarına, sporculara utarılacak tezahüratta buldukları görülmekte, bu tezahürat radyo ve televizyonlara da yansımaktadır¹⁰. Dolayısıyla spor karşılaşmalarındaki tehdit ve hakaretler sadece sporcular yönünden etkili olmamakta toplumsal yaşayışı, barışı da etkilemektedir. Bu nedenledir ki, maddenin ikinci fıkrasında, hakaretin içeriğinde toplum kesimlerini farklılıklar gözeterek söz ya da davranışlarla işlenmesi suç etkileyen ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmiştir¹¹.

Suç ve yaptırım gücü ile bu durum önlenmeye çalışılmaktadır. Böylece, suçla korunan hukuki yarar, *bizce* sporun ve yarışmaların, spor karşılaşmalarının kurallara uygun olarak gerçekleştirilmesini sağlamaktır.

⁸ Bkz. **Erdemli** Atilla, Spor ve Ahlak, (Spor Hukuku Dersleri), (Kadir Has Üniversitesi SHAUM Yayını), İstanbul, s. 39.

⁹ **Erdemli**, Spor ve Ahlak....., 39.

¹⁰ **Koca** Mahmut, 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler, (in Sporda Şiddet), (Gazi Üniversitesi, Türk-Ce-Mer), (Seçkin Yayıncılık), Ankara, 2011, s. 65.

¹¹ **Özen** Mustafa, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları, (Adalet Yayınevi), Ankara, 2013, s. 81.

II. Karşılaştırmalı Hukuk

Spor karşılaşmalarında şiddet, çirkin tezahürat gibi eylemlerle mücadelede, Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen 19.08.1985 tarihli “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi” büyük önem taşımaktadır. Türkiye’nin 3608 sayılı Kanunla onayladığı Sözleşme, yabancı ülkelerde ve Türkiye’de mevzuatın gelişmesinde etkili olmuştur.

Karşılaştırmalı hukukta özellikle İngiltere’de futbol maçlarındaki kötü tezahüratları, şiddet hareketlerini önlemek için bazı kanunların yürürlüğe konulduğu görülmektedir. 1991 Football Offences Act ve 1986 Public Order Act bu amaçlarla yürürlüğe konulmuştur. Bu kanunlarda “ırk, renk, ülke ve etnik köken” konu edilerek yapılan hareketler yaptırım altına alınmıştır. Bu hareketlerin somut, belirli bir kişiye yönelik olması gerekmeyip soyut ve genel olması yeterlidir¹².

B. SUÇUN UNSURLARI

I. Maddi Unsur

1. Fail

Kanunda, maddenin hemen başında taraftarlardan söz edilmişse de, bu kavramdan daha geniş kapsama sahip olan seyirci kavramı üzerinde durulmalıdır. Seyirci, bir spor karşılaşmasını isteyerek, iradi olarak ya da tamamen rastlantı olarak izleyen kişidir¹³.

Seyirciler, şiddet hareketi yönünden ikiye ayrılmaktadır: Gerçek seyirciler ve holiganlar. Gerçek seyirciler sportif bir olayı kişisel zevkleri için izleyenler; holiganlar ise taşkınlık, gerginlik, şiddet çıkarmak için spor alanında bulunan aşırılardır¹⁴.

Suç faili olarak kanunda “grup halinde veya münferiden” nitelemesi yapılmıştır. Ayrıca “taraftar” sözcüğü de kullanılmıştır.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, failin sıfatı yönünden taraftar olmak suçun oluşumu yönünden zorunlu bir şart değildir. Bu açıdan suç, özgü suç niteliğini taşımamaktadır.

¹² James Mark, Sports Law, 2010, s. 207, 208, 212.

¹³ Memiş Pınar, Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu, (Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı – Doktora Tezi), 2009, s. 108, (Yayınlanmamıştır.)

¹⁴ Memiş, 108.

Suç faili herhangi bir kişi olabilir. Münferiden sözcüğü ile bu kişinin tekil, tek başına hareket eden kişi oluşu kabul edilebilir¹⁵. Ancak “tezahürat”ın tek kişi tarafından yapılabilmesi olasılığı hayli zayıftır. Bununla birlikte tek kişinin grup içinde olmaksızın suçun faili olması, çok rastlanan bir durum değildir. Kişi, suçun işlenmesinde, grup içindeki bir kişi olabilir.

Hareketin birden fazla kişinin oluşturduğu grup tarafından işlenmesi genellikle karşılaşılan durumdur. Kanunda bu durum, “tarafhtarların grup halinde” terimi ile belirtilmiştir. Grubun işlediği suç nedeniyle yığın hareketi ortaya çıkmaktadır.

Taraftar, kendini kulübü ile özdeşleştiren, kulübü ile kaderini içselleştiren, kulübünün hep arkasında duran kişidir. Bütün amacı rakibin yenilmesi, tuttuğu takımın ve kendisinin kazanmasıdır¹⁶.

Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kurulan “Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu” Raporu’nda, faile ilişkin daha geniş açıdan yapılan incelemede, tribün liderleri (amigolar) şöyle bir ayırıma bağlı tutulmuştur:

“1) Aggro Liderler: Saldırganlığı ve abartıyı üzerlerinde taşıyanlar.

2) Slogan Liderleri – Amigolar: Seyirciyi coşturan kişiler.

3) Mezunlar: Kabadayılık rolleri artık netleşmiş, güç ve cesaretlerini sürekli olarak gösterme gereksinimi olmayan, grup tarafından iyi tanınan ve saygı duyulan liderlerdir.”¹⁷.

Bu sıralama içine, kişinin “kendini gösterme hastalığı”nı da eklemek gerekecektir¹⁸.

Koca, suçun ancak taraftar olan kişiler tarafından işlenebileceğini belirtmektedir. Yazara göre, stad çalışanlarının, polislerin, oyuncuların ve teknik heyetin spor alanında birbirlerine karşı söyledikleri kötü sözler bu maddedeki fiili meydana getirmemektedir¹⁹.

¹⁵ Bkz. *Koca*, 67.

¹⁶ *Schild* Wolfgang, (Çev. *Hakeri* Hakan), *Antrenörün, Hakemin ve Seyircinin Ceza Sorumluluğu*, (in Spor ve Ceza Hukuku), (Seçkin Yayıncılık), Ankara, 2004, s. 40.

¹⁷ TBMM Komisyon Raporu, (Yasama Yılı 5, Dönem 23, S Sayısı, 733), (Ankara, 2011), s. 98.

¹⁸ *Nuytens* Williams, *Futbol Taraftarları ve Şiddet: Monografiye Övgü*, (in Sporda Şiddet ve Fanatizm), (Galatasaray Üniversitesi yayını), İstanbul, 2004, s. 144; *Erkiner* Kismet, *Türkiye’nin Ulusal ve Uluslararası Boyutta Stad İçi ve Dışı Seyirci Sorunları*, (in Sporda Şiddet ve Fanatizm), (Galatasaray Üniversitesi yayını), İstanbul, 2004, s. 218, 219.

¹⁹ Bkz. *Koca*, 67.

Kalabalıklar içindeki akışkanlık, aşırı yoğunlukta daha güçlenmekte ve hızlanmaktadır. Kritik yoğunlukta ise bu durum bir heyelan ve çığ haline gelmektedir²⁰.

2. Mağdur

Suçun mağduru belirli bir kişi, sporcu, hakem, antrenör, teknik direktör, kulüp yöneticisi olabileceği gibi, belirli bir kulüp de olabilir. Bu açıdan mağdurun tek bir ya da çoğul olmasının bir önemi bulunmamaktadır²¹.

Üzülmez bir ayırım yapmaktadır. Yazara göre, şayet hakaret belirli bir kişiye yönelik ise ve bu kişi şikayet etmiş ise TCK. 125. maddesi söz konusu olacaktır. Buna karşılık şayet hakaret belirli bir kişiye yapılmamış ya da bir kişiye karşı yapılsa dahi bu kişi şikayet etmemişse 6222 sayılı Kanunun 14/1. maddesi uygulanacaktır²².

Maddenin ikinci fıkrasında mağdur çevresinin daha da genişletildiği görülmektedir. Suç mağdurunun ya da suç konusunun toplum kesimleri oluşu, suçu etkileyen ağırlaştırıcı neden olarak dikkate alınmaktadır. Buna göre din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet veya mezhep farklılıklarının hakaret ya da tehdidin konusu olması olasılığında suçun cezası ağırlaştırılacaktır. Geniş bir çerçevede öngörölmüş bu ağırlaştırıcı sebepler içinde, belirli bir şehir, belirli bir milletin yer almayışı, maddenin uygulanması yönünden duraksamalar yaratabilecektir.

Hakaret, kişinin onuruna, saygınlığına, itibarına karşı bir saldırıyı ifade etmektedir. Önceki Ceza Kanununda hakaret için somut bir eylemin ya da olayın isnadı ile kişinin aşağılanması gerekirken, Yeni Ceza Kanununda hem somut isnat ve hem de soyut, olaya ve eyleme dayanmayan kötü sözler de (sövgü) bu kavram içinde kabul edilmektedir. Dolayısıyla incelenen madde içinde hakaret ya da sövmeler bu kapsam içinde düşünülecektir. Dolayısıyla her türlü kötü sözler, çirkin atışmalar, cinsel yakıştırmalar, iğrenç benzetmeler suçun unsuru olarak kabul edilecektir.

²⁰ Bkz. TBMM Komisyon Raporu, s. 96.

²¹ *Koca*, mağdurun tek kişi olmasında TCK'da yer alan hakaret suçunun meydana geleceğini, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkındaki Kanun'un 14. maddesinin uygulanabilmesi için belli bir kişinin hedef alınmamasının gerektiğini ileri sürmektedir. Bkz. *Koca*, 67.

²² Bkz. *Üzülmez İlhan*, 6222 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre Suçların ve Kabahatlerin İçtimalı, (in Sporda Şiddet), (Seçkin Yayıncılık), Ankara, 2011, s. 86; Aynı düşünce *Özgenç İzzet*, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kollokyumu Değerlendirme ve Sonuç Raporu, (in Sporda Şiddet), (Seçkin Yayıncılık), Ankara, 2011, s. 101.

Tehdit ya da hakaret olarak algılanacak hareketler sözle ya da davranışlarla yapılacaktır. Söz, kişinin duyabileceği her türlü sesli hareketleri belirtmektedir. Söylenen sözler güncel dilde kullanılan, tehdit ya da hakaret için sarfedilen her türlü kelime veya cümle olabileceği gibi Türkçe ya da yabancı dilde olabilir. Kullanılan sözcüklerin mutlaka Türkiye'nin her tarafında kullanılması, anlaşılması şart değildir, yöresel, bölgesel anlamı olan kelimeler de bu kapsam içinde dikkate alınabilecektir.

Davranışlar da, tehdit ya da hakaret anlamına gelen her türlü icrai ya da ihmali hareket, eylem, işaret şeklinde olabilir.

Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarında hakaret örneklerini bulmak mümkündür. Örneğin, “.....biz sizin babanızız, biz ne dersek o olur....”, “....sahaya ineriz, ananızı .....”²³; “.....haydi Allah aşkına, bu i....., ...dönsün şaşkına koya gol gol gol .....’nın ..... koy koy, hepiniz o.....çocuğusunuz.....”²⁴; “....i. ananın.....”²⁵; “a..... köpeğine, hepiniz o....çocuğusunuz, p..... bizim için a..... koy.....”²⁶.

Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu verdiği kararlarda tezahüratın, “ihlalin sayısı, süresi, tekrarı, yaygınlığı, etkisi, kuruluşları hedef alıp almaması”²⁷; “kişilerin ar ve haya duygularını incitici olup olmadığı, utanç duygularını tahrip edip etmediği”²⁸; “fikri bağı aşır aşmadığı, gerekli olup olmadığı, lüzumsuz yere incitici nitelik taşıyıp taşımadığı”²⁹ gibi hususları kıstas olarak belirlemiştir.

Ayrıca “karşılaşmadan önce iki kez, karşılaşma başladıktan sonra 13-14 kez söylenen küfürlerin 8-9 dakika sürdüğü, küfürler 6-7 bazen 15-16 kez devam ettiği”³⁰; “15-20 dakika devamlı olduğu”³¹ şeklindeki somut belirlemeleri de kararlarında ölçü olarak almıştır.

Maddenin son fıkrasında hareketin gerçekleştirilebileceği bazı araç

²³ TFF Tahkim Kurulu, (04.05.2006 tarih, 2006/122 E., 2006/25 K.), (TFF Tahkim Kurulu Örnek Kararları, 19.01.2006 – 14.02.2008 Dönemi), (Editörler: **Arslan** Türker – **Kocasakal** Ümit), s. 76-78.

²⁴ TFF Tahkim Kurulu, (31.08.2006 tarih, 2006/180 E., 2006/185 K.), s. 85-87.

²⁵ TFF Tahkim Kurulu, (28.09.2006 tarih, 2006/244 E., 2006/264 K.), s. 101-105.

²⁶ TFF Tahkim Kurulu, (02.11.2006 tarih, 2006/305 E., 2006/299 K.), s. 117-118.

²⁷ TFF Tahkim Kurulu, (07.09.2006 tarih, 2006/222 E., 2006/111 K.), s. 92...

²⁸ TFF Tahkim Kurulu, (09.11.2006 tarih, 2006/315 E., 2006/316 K.), s. 122-124.

²⁹ TFF Tahkim Kurulu, (07.12.2006 tarih, 2006/334 E., 2006/353 K.), s. 130-132.

³⁰ TFF Tahkim Kurulu, (11.01.2007 tarih, 2006/381 E., 2007/5 K.), s. 140-141.

³¹ TFF Tahkim Kurulu, (05.04.2007 tarih, 2007/102 E., 2007/101 K.), s. 160-162.

ve gereçler belirtilmiştir: Bunlar, yazılı, görsel, işitsel, elektronik kitle iletişim araçlarıdır. Böylece, eylemin basın, televizyon, radyo, internet, video, sosyal medya aracılığı ile işlenmesi ile çeşitli olasılıklar öngörülmektedir.

Bu gibi eylemler için güncel dilde “tezahürat” kelimesi kullanılmakta, maddenin başlığında da aynı terim yer almaktadır. Tezahürat, “bir şey veya bir kimse için yapılan toplu gösteri”³², “meydana çıkma, belirme, görünme, gözükme”nin çoğulu³³ anlamını taşımaktadır. *Özen*’e göre, hakaret yazı ile de olabilmektedir³⁴. Hakaret teşkil eden sözlerin, kelimelerin bölünüp ayrı ayrı söylenmesi ya da yazılmasında, bütünleştirme ile anlamın ortaya çıkmasında suç ortaya çıkabilir.

Tezahürat, spor karşılaşmasının heyecanı içinde ve genellikle sporun niteliğine uygun taraftarlarca geliştirilen ve karşılaşma heyecanını destekleyen bir ifade biçimidir. Bu ifade şekli, alaycı, küçük düşürücü, hayyiyete aykırı olabilmektedir³⁵.

Bu çerçevede madde başlığı ile içeriğinin birbiri ile tam uyuşmadığını ileri sürmek mümkündür. Başlıkta çoğul anlam bütünüyle egemen iken, madde içeriğinde bu kavrama yer verilmeden tehdit, hakaret sözcükleri kullanılmaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu kararlarında da tezahürat, unsurları ile birlikte tanımlanmıştır. Futbol Disiplin Talimatı 31. maddesine göre; “Tezahürat toplu ve devamlı olmalı, çok kısa süren ve yaygınlık kazanmayan, münferit, çirkin ve kötü tezahürat cezalandırılmalıdır.” Tezahüratın toplu olması demek, müsabakayı izleyenlerin tümü için belirli bir yoğunluğa erişen, tüm statta duyulup algılanabilen sözler³⁶; “toplular ve devamlı olarak meydana gelen hareketler”³⁷ demektir.

Kanunda (m.14/1) hakaretin saptanması yönünde “algılanacak tarzda” şeklinde bir terim kullanılmıştır. *Yurtcan*, kanunda kullanılan bu terimi uygun bulmamaktadır. Yazara göre, hakaret nesnel bir değerlendirme açısından nitelenmeli, seyircilerin ya da oyuncuların öznel subjektif

³² Meydan Larousse Ansiklopedisi, C. XII., s. 116.

³³ **Gövsâ** İbrahim Alaettin, Resimli Yeni Lügat ve Ansiklopedi, C. III., s. 2797, 2798.

³⁴ **Özen** Mustafa, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları, (Adalet Yayınevi), Ankara, 2013, s. 86.

³⁵ Bkz. **Memiş**, 136.

³⁶ TFF Tahkim Kurulu, (29.11.2007 tarih, 2007/400 E., 2007/381 K.), s. 261-264.

³⁷ TFF Tahkim Kurulu, (29.11.2007 tarih, 2007/401 E., 2007/382 K.), s. 265-266.

değerlendirmeleri önemsenmemelidir³⁸. Bu terimin yorumu ile ilgili olarak *Özen*, “Oynanan spor oyununun türü, niteliği, taraftarın psikolojisi, oyunun önemi, ilgili spor dalının kendine has özelliği, ..., sporun oynandığı yerde kullanılan kelime ve davranışlara yüklenen anlam değerlendirilmelidir” demektedir³⁹.

3. Hareket

Madde metninde, hareket olarak, tehdit veya hakaret olarak nitelenecek söz ve davranışlarda bulunmak gösterilmiştir.

Hareketin oluşabilmesi için tehdit niteliğindeki söz ve davranışlarda bulunmak gerekecektir. Tehdit, kişiye karşı kendisi veya bir yakınına, hayatına, onuruna, malvarlığına yönelik olarak bir saldırı, zarar veya ağır bir kötülüğün gerçekleştirileceğinin bildirilmesidir. Tehdit, manevi cebir olarak nitelendirilmektedir.

Hareketin işlendiği yer Kanunda özel olarak belirtilmiştir. Bu yer, spor alanlarıdır. Sporun yapıldığı yer bu kavramın içinde yer almaktadır. Spor karşılaşmalarının, maçların, yarışmaların gerçekleştirildiği yerler, örneğin futbol stadyumları, basketbol, voleybol, hentbol, yüzme salonları, at yarışı hipodromları, golf alanları gibi... Kanunda spor alanları denildiğinden, antrenman sahaları da spor sahası olarak kabul edilmektedir.

Suçun işlendiği yer yönünden kanunda belirlenmiş bir husus bunun alenen işlenmesinin aranmasıdır. Aleniyet, genel kurala göre, fiilin genel yerlerde veya tahsisi itibarıyla genel yerlerde ya da tesadüfen genel yer durumuna gelmiş bir yerde işlenmesi ile söz konusu olmaktadır. Stadyum, spor salonu, antrenman sahası bu durumun belirgin örnekleridir. Bu nedenle iki kişinin bir sporcu ya da hakem aleyhine herkese kapalı bir yerde kötü söz söylemesi durumunda bu suç işlenmiş sayılmayacaktır.

Spor alanının, halen spor yarışması ya da karşılaşması sırasında ya da bunlardan kısa süre önce ya da sonra alan olarak kullanılması gerekmektedir. Ancak yarışma ya da karşılaşma başlamadan önce veya sonra bu gibi alanlarda tehdit ya da hakaret dolu sözlerin söylenmesinde suçun oluşup oluşmayacağı tam olarak belli değildir. Kanunda spor alanı

³⁸ *Yurtcan*, 51.

³⁹ *Özen*, 87.

denildiği ve bunun yanına başka bir unsur eklenmediği için buradaki tezahürat halinde de, suçun oluşacağı ileri sürülebilir. Bununla birlikte spor alanının ancak karşılaşma ya da yarışma ile canlılık kazanacağı düşünülmektedir aksi görüş de ileri sürülebilir.

Maddenin (m. 14) birinci fıkrasında yer alan “veya çevresinde” şeklindeki terim 04.07.2019 tarihli ve 7182 sayılı Kanunla metinden çıkarılmıştır. Kanunun uygulanma alanı bu şekilde daraltılmıştır. Böylece spor alanına yakın meydanlar, sokaklar, caddeler; geliş ve gidiş yolları, kanunun koruma alanının dışına çıkarılmıştır. Türkiye’de futbol maçları öncesi ve özellikle sonrasında karşılaşmayı kaybeden kulüp taraftarlarının takımları ya da rakip takım aleyhine yaptıkları yoğun tezahürat dik-kate alındığında, bu değişikliğin kanunun amacı ile uyum sağlanmadığı sonucuna kolayca varılabilir.

Hareketin şekli ile ilgili bir belirlemeye maddenin üçüncü fıkrasında rastlanmaktadır. Buna göre, pankart asılması, taşınması ya da duvarlara yazı yazılması hareket olarak öngörülmektedir. Pankart, ilan ve afişler karşılaşma sahasının kenarlarındaki duvarlara, tahta perdelerle yapılandırılabilirdiği, konulabileceği gibi; uçurtma, helikopter, balon gibi uçan cisim ya da araçların üzerinde tutulmasında aynı ağırlaştırıcı neden uygulanabilecektir.

Hareket yönünden suç, seçimlik ve serbest hareketli suç olmanın yanı sıra icrai nitelik taşımaktadır.

4. Netice

Tehdit veya hakaretimiz sözlerin söylenmesi ile netice meydana gelecektir. Söz konusu suçlar, neticesi harekete bitişik suçlar olmakla, hareketin yapılması ile birlikte netice de oluşmaktadır.

Özen, suçun sırf hareket suçu olduğunu ileri sürmektedir⁴⁰. Bu düşünce neticesi harekete bitişik suç kavramını dolaylı olarak inkar etmektedir.

Bununla beraber, kanunda, bu kesin durumu hafifletici nitelikte olarak “algılanacak tarzda” şeklinde bir terim kullanılmıştır. Spor sahasında, tehdit ya da hakaretimiz olmakla beraber, hareketin yapıldığı anda anlaşılmayan sözcük ya da davranışların, bir süre sonra, gerçek niteliğinin

⁴⁰ Bkz. *Özen*, 88.

fark edilmesi durumunda, netice ancak algılanma anında meydana gelebilecektir.

5. Teşebbüs

İncelenen suç, neticesi harekete bitişik suç olmakla, teşebbüse elverişli bir suç değildir. Ancak hareketler parçalara bölünebildiğinde teşebbüs söz konusu olabilir. Söylenecek sözlerin, yapılacak hareketlerin söylenmediği ya da yapılmadığında, bunlar yarıda kesildiğinde, ortaya çıkan durum böyledir; örneğin, çirkin tezahürat şeklindeki sözlerin, tam telaffuz edilmeden yarıda kesilmesi gibi.....

6. Nedensellik Bağı

Suç aslında nedensellik bağı yönünden önem taşımamaktadır; çünkü hareket yapılı yapılmaz netice meydana gelmekte, nedensellik bağı da doğrudan doğruya kurulabilmektedir. Ancak, tehdit ya da hakaret niteliğindeki sözler, diğer grupların karşı tezahüratları ya da başka gürtlü veya gösterilerle anlaşılmaz, duyulmaz bir niteliğe bürünmüşse ya da bastırılmışsa, bu durumda nedensellik bağının kesildiğinden söz edilebilecektir.

II. Manevi Unsur

Tehdit ya da hakaret içeren tezahüratta bulunma suçu kasten işlenebilir; taksirle işlenemez.

Tezahüratın içeriğini oluşturan tehdit ya da hakaretin manevi unsuru yönünden öğretide iki farklı görüş vardır. Bir görüşe göre tehditte, bununla karşı karşıya kalan kişiyi korkutma amacı; hakarete muhatabı rencide etmek, aşağılamak amacı bulunmalıdır. Bu durumda failde özel kast aranacaktır. Buna karşılık ikinci görüşe göre, sadece genel kast yeterlidir. Kötü tezahürat ile ilgili Kanunda özel kast için aranan saik ya da amaç yer almamaktadır. Ayrıca söylenen sözlerin sporcuyu ve sporu olumsuz etkilemesi gerekli olduğundan genel kastın varlığı yeterli olacaktır.

II. Hukuka Aykırılık Unsuru

Maddede hukuka uygunluk sebebi yer almamıştır. Bununla beraber, uyarı ve eleştiri niteliğindeki tezahürat *bizce* suçun sınırları içine girmektedir. Transferde çok yüksek ücret almasına rağmen sık sık sakatlanan futbolcuya yönelik söylenen ağır sözler veya hakemin verdiği yanlış

penaltı kararından sonraki tezahürat, şayet aşağılayıcı, saygınlığı sarsıcı nitelikte değilse, incelenen suç oluşturmamaktadır.

C. SUÇU ETKİLEYEN NEDENLER

İncelenen suç ile ilgili ağırlaştırıcı nedenler maddenin 2. ve 3. fıkralarında belirtilmiştir. Bunlar, halkı kin ve düşmanlığa tahrik ile hareketin yazılı olarak pankartlarla yapılmasıdır.

1. Toplum kesimlerini, din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet veya mezhep farkı gözeterek söz ve davranışlarda bulunmak.

Söz konusu ağırlaştırıcı sebebin⁴¹ uygulanabilmesi için hakaretimiz söz ve davranışlar içerisinde ağırlaştırıcı sebep teşkil eden konulardan birinin olması gerekir. Örneğin, hakaret ile birlikte dinin de yer alması, hakaret teşkil edici söz ya da davranış içinde din kavramının da bulunması gerekir.

Şayet din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet ya da mezhep hakaretin dışında yer alırsa, bu durumda TCK. 216. maddenin ihlali söz konusu olabilir. Ancak bunlar, tehdit ya da hakaretle birlikte söylenmişse bu durumda artık ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilecektir.

İncelenen madde ile TCK. 216. madde karşılaştırıldığında sosyal sınıflar, bölge gibi kavramların, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkındaki Kanun'a alınmadığı görülmektedir. Bu eksikliğin yanı sıra illerin de madde metninde belirtilmemesi bir boşluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Din, insanın kaderini bağlı gördüğü üstün bir güç veya ilkeye inancı⁴² olarak tanımlanmıştır.

Mezhep de inançla ilgili olmakla beraber, bir dinin görüş ayrılıkları nedeniyle ortaya çıkan kollarıdır⁴³.

⁴¹ İncelenen maddenin ikinci fıkrasında, bu ağırlaştırıcı sebebin suç olarak belirtildiği ifade edilmektedir. *Koca ve Özgenç*, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkındaki Kanun 14/2. maddede ayrı bir suçun var olduğunu ileri sürmektedir. Bkz. **Koca**, 68; **Özgenç**, 102; **Özen**, 88.

Bizce suç gene hakaret olarak kalmakta, bu kavramlarla fiil daha ağır duruma gelmektedir. Fiilin niteliği bu kavramlarla değişmemekte, sadece cezalandırma alanı genişlemektedir.

⁴² Meydan Larousse, C. 3, s.705.

⁴³ tr.wikipedia.org/wiki/Mezhep

Dil, insanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracıdır⁴⁴.

İrk, kalımsal olarak ortak fiziksel ve fizyolojik özelliklere sahip insanlar topluluğu, soy anlamına gelmektedir⁴⁵.

Etnik köken, ortak bir geçmişe, dile, ırka, kültüre sahip insanların bağlı bulunduğu köken olarak açıklanır⁴⁶.

Cinsiyet, insanda erkekle dişiyi ayırt ettiren özellik⁴⁷ olarak tanımlanmaktadır.

2. Suçu etkileyen ikinci neden, maddenin üçüncü fıkrasında yer almaktadır: Pankart yazılması ya da asılması, duvarlara yazı yazılması.

Pankart, üzerinde çeşitli boyutlarda yazıların bulunduğu levhadır. Pankart asılmasının suçu etkileyici neden olabilmesi için spor yarışmasını, karşılaşmasını yapanlar veya izleyenler üzerinde algı yaratıcı büyüklükte ve içerikte olması gerekecektir. Yazının spor alanındaki herhangi bir duvarın üzerinde olması ve etkileyici bir içeriğe sahip olması gerekmektedir.

1. Kişinin kimliğini gizlemesi.

Bu durum Kanununun 17/A maddesinde, kanundaki bütün suçlar ve dolayısıyla hakaretimiz ya da tehdit içerikli tezahüratlar için geçerli olacak bir ağırlatıcı sebep öngörülmektedir. Buna göre, "...Kimliklerini gizlemek amacıyla yüzlerini bez veya sair unsurlarla tamamen veya kısmen kapatmak suretiyle bu Kanunda belirtilen suçları işleyenler hakkında verilecek cezalar yarı oranında arttırılır..."

D. SUÇLARIN BİRLEŞMESİ

I. SUÇLARIN BİRLEŞMESİ

1. Bileşik Suç

Madde metninde, tehdit ve hakaret açıkça yer almaktadır. TCK. 42. maddesi bu durumu bileşik suç olarak nitelirmektedir. Dolayısıyla teh-

⁴⁴ www.sozluk.gov.tr

⁴⁵ www.sozluk.gov.tr

⁴⁶ www.milliyet.com.tr, Erişim tarihi: 23.04.2020.

⁴⁷ Meydan Larousse, C. 2, s.957.

dit veya hakaret içerikli suç söz konusu olduğunda, artık sadece Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 14. maddesi uygulanacak, TCK 106. veya 125. maddelerin uygulanmasına gidilmeyecektir⁴⁸.

1. Zincirleme Suç

Tehdit ya da hakaret içeren sözlerin karşılaşma boyunca sık sık tekrarlanması durumunda zincirleme suç durumunun düşünülmesi *bizce* uygun olmayacaktır. Çünkü bu varsayımda yapılan hareketler, fiilin, *bizce* parçaları niteliğini taşımaktadır. Ancak aynı grupta toplanan insanların, kısa zaman aralıkları içinde olmaksızın, rakip takıma karşı aynı tezahüratta bulunmasında zincirleme suç söz konusu olabilecektir.

2. Fikri İçtima

Zincirleme suç ile ilgili tartışmaya benzer yorum fikri içtimada da yapılabilir. Acaba tehdit içerikli tezahürat aynı zamanda tehdit suçu olarak fikri içtima konusu olabilir mi? Kısaca bu durumda acaba aynı fiil ile farklı suçlar mı meydana gelmektedir? Bu sorulara *bizce* olumsuz cevap verebilmek mümkündür; şöyle ki, tehdit içerikli tezahüratın içinde bulundurduğu farklı unsurlar (spor alanı, kulüp taraftarı olma, muhatabın taşıdığı özellik gibi...) tehdit suçundan farklılığı ortaya koyabilmektedir. Dolayısıyla bir fiilin varlığından söz edilememesi nedeniyle fikri içtima durumu ortaya çıkmamaktadır.

II. İŞTİRAK

Suç, taraftarların grup halinde fiili işlemleri durumunda çok failli suç niteliğini taşıyacaktır. Fiilin, grup olarak birleşmiş kişiler tarafından işlenmesi bu durumu oluşturmaktadır. Topluluk içindeki kişiler, bir takımın sporcularına, hakeme ya da teknik adamlara yönelik olarak hareketlerini sürdürdüklerinden aynı amaca yönelmiş çok failli suç ile karşılaşılmaktadır.

Suçun münferiden işlenmesi durumunda iştirak söz konusu olabilmektedir. Bu olasılıkta fiili gerçekleştiren, tezahüratta bulunan kişi TCK

⁴⁸ Bu durumda, unsur olarak öngörülen suçun cezasının, bunu içine alan suçun cezasından daha ağır oluşu gibi pek karşılaşılmayan bir düzenleme ortaya çıkmaktadır.

37. maddesi gereğince fail olacak, başka kişilerin de bulunmasında TCK 38. ve 39. maddelere gidilecektir. Failin tek bir kişi olması ve bu kişi ile birlikte iştirak iradesine bağlı başka kişilerin de olması, fiili çok failli suç haline getirmeyip, sadece iştirak kuralı uygulanacaktır.

E. YARGILAMA VE YAPTIRIM

I. YARGILAMA

Suç konusu hakaret ya da tehdit olduğunda, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkındaki Kanun'un 14/1. maddesi gereğince yalnız adli para cezası verilebileceğinden, soruşturma safhasında önce TCK 75/1 nedeniyle önödeme uygulanacaktır. İtiraz halinde önödemenin kabul edilmeyerek uygulanmaması durumunda CMK. 251. madde çerçevesinde basit yargılama usulü uygulanacaktır. Bu usul çerçevesinde Asliye Ceza Mahkemesi'nce verilen karara CMK 252. maddeye göre itiraz edilebilecek ve duruşma açılarak aynı mahkemece karar verilecektir.

Suçusunun *Özgenç* ve *Üzülmez*'in görüşleri çerçevesinde belirli bir kişiye karşı uygulanmasında şikayet edildiğinde CMK 253. maddeye göre uzlaşmaya gidilecek, uzlaşma olmadığında Asliye Ceza Mahkemesi görevli olacaktır.

Fiilin Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Hakkındaki Kanun'un 14/2. maddesine girmesi durumunda da Asliye Ceza Mahkemesi görevli olacaktır.

II. YAPTIRIM

Suçla ilişkin yaptırım elli günden az olmamak üzere adli para cezasıdır. Cezanın alt sınırı saptanıp üst sınırı saptanmadığında, bu sınır TCK 52/1. madde gereğince yedi yüz otuz güne kadar adli para cezasıdır.

Kanunun 17/A maddesinin ikinci fıkrasında güvenlik tedbiri olarak hak yoksunluğu öngörülmüştür. Madde şu şekildedir:

“..... Bu Kanunda tanımlanan veya atıf yapılan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı bir yıl veya daha fazla hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde, kişi hakkında ayrıca 5237 sayılı Kanunun 53 üncü maddesi hükümlerine göre spor kulüplerinin, federasyonların ve bünyesinde sportif faaliyetler icra edilen tüzel kişilerin yönetim ve denetim organlarında görev yapmaktan yasaklanmasına hükmolunur. Bu fıkra hükmüne göre ya da 11 inci maddenin on birinci fıkrasına göre verilen yasaklama kararı

hükmün kesinleşmesiyle yürürlüğe girer ve cezanın tümüyle infazından itibaren, mahkûm olunan hapis cezası kadar sürenin geçmesiyle sona erer. Ancak toplam uygulanacak hak yoksunluğu beş yıldan fazla olmaz...”

Bir başka güvenlik tedbiri, Kanunu 18. maddesinde seyirden yasaklama olarak düzenlenmiştir. Maddenin ilk fıkrası şu şekildedir:

“.....Kişinin, bu Kanunda tanımlanan veya yollamada bulunulan ilgili kanunlardaki suçlardan dolayı mahkemece kurulan hükümde, hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanmasına karar verilir. Seyirden yasaklanma ibaresinden kişinin müsabakaları ve antrenmanları izlemek amacıyla müsabaka, antrenman ve seyir alanlarına girişinin yasaklanması anlaşılır. Hükmün kesinleşmesiyle infazına başlanan seyirden yasaklanma yaptırımının süresi cezanın infazı tamamlandıktan itibaren bir yıl geçmesiyle sona erer. Bu güvenlik tedbirine ceza verilmesine yer olmadığı kararı ile birlikte hükmedilmesi halinde, hükmün kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl geçmesiyle bu güvenlik tedbirinin uygulanmasına son verilir. Güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklama kararı 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu hükümlerine göre kaydedilir. Bu fıkradaki bir yıllık süreler, ikinci kez seyirden yasaklanma yaptırımına karar verildiğinde üç yıl; üçüncü kez seyirden yasaklanma yaptırımına karar verildiğinde ise beş yıl olarak uygulanır.....”

Aynı maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarında seyirden yasaklama alanının genişletilmesine ve bunun denetimine ilişkin düzenleme yer almaktadır:

“.....Bu madde kapsamına giren suçlardan dolayı soruşturma başlatılması halinde şüpheli hakkında spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbiri derhal uygulamaya konulur. Soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbirin kaldırılmasına karar verilmediği takdirde bu yasağın uygulanmasına koruma tedbiri olarak devam edilir.....

.....Koruma tedbiri olarak uygulanan ve güvenlik tedbiri olarak hükmedilen spor müsabakalarını seyirden yasaklama tedbirine ilişkin bilgiler Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde tutulan bu amaca özgü elektronik bilgi bankasına derhal kaydedilir. Bu bilgi bankasına spor kulüplerinin ve federasyonların erişimi sağlanır. Yasaklanan kişilere ilişkin bilgiler,

ilgili spor kulüplerine ve yurt dışında yapılacak müsabaka öncesinde müsabakanın yapılacağı ülkenin yetkili mercilerine bildirilir....”

Seyirden yasaklamanın ne şekilde yerine getirileceği, buna aykırılığın yaptırımı ve bu tedbirin sonuçlarının neler olduğu aynı maddenin sekiz, dokuz ve onuncu fıkralarında belirtilmiştir. Bunları belirtecek olursak:

“.....Bu madde hükümlerine göre spor müsabakalarını seyirden yasaklanan kişi, yasaklama kararının sebebini oluşturan fiilin işlendiği müsabakanın tarafı olan ve taraftarı olduğu takımın katıldığı spor müsabakalarının yapılacağı gün, yurt içinde bulunduğu takdirde, müsabakanın başlangıç saatinde ve bundan bir saat sonra bulunduğu yere en yakın genel kolluk birimine başvurmakla yükümlüdür. Bu yükümlülüğün takibi amacıyla kolluk birimlerince biyometrik yöntemler de kullanılabilir....

... Sekizinci fıkradaki yükümlülüğe aykırı hareket eden kişi, her bir müsabaka için yirmibeş günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.....

... Bu Kanun hükümlerine göre hakkında güvenlik tedbiri olarak spor müsabakalarını seyirden yasaklanma kararı verilen kişi, yasak süresince spor kulüplerinde ve federasyonlarda ve taraftar derneklerinde yönetici olamaz; spor müsabakalarında hakem, temsilci veya gözlemci olarak görev yapamaz....”

Bu yargılama ve yaptırım düzenlemesinde, spor karşılaşmalarında adli cezalarla birlikte güvenlik tedbirlerinin uygulandığı, adli sicilin ve elektronik bilgi bankasının kayıtlarının tutulduğu görülmektedir. Bu sistemin mevcut adli yargı düzenini daha da ağırlaştıracağını saptamak mümkündür⁴⁹.

SONUÇ

İncelemede belirtildiği gibi, “tehdit ve hakaret içeren tezahürat”la mücadele için adli sistem içindeki soruşturma, yargılama ve yaptırım uzun bir süreci gerektirmektedir. Yargının ilgilenmek zorunda olduğu yüz binlerce dava içinde kötü ve çirkin tezahürat faillerini bularak adli işlemleri başlatmak ve devam ettirebilmek çok zaman alacaktır ve bu süreç etkisiz olacaktır.

⁴⁹ Bayraktar, 22, 23.

Buna karşı, idari önlemlerin daha etkili ve yararlı olacağı belirtilebilir. Spor karşılaşmalarında, görevli özel ve resmi güvenlik görevlilerinin, çirkin tezahüratta yer alan kişileri saptadıktan sonra idari para cezalarının infazına ve seyirden yasaklama, spor kulübüne hizmet etme, yardımda bulunma gibi idari güvenlik tedbirlerine gitme daha etkili olabilecektir.

KAYNAKÇA :

- Bayraktar** Köksal, Sporda Şiddet Yasa Tasarısının Ceza Hukuku Açısından Değerlendirilmesi, (in Sporda Şiddet ve Önlenmesi Paneli), (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi - Spor Hukukunda Güncel Sorunlar – IV), İstanbul, 2011.
- Donay** Süheyl, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi, (Beta Basım Yayın), İstanbul, 2011.
- Erdemli** Atilla, Spor ve Ahlak, (Spor Hukuku Dersleri), (Kadir Has Üniversitesi SHAUM Yayını), İstanbul.
- Erdemli** Atilla, Temel İnsan Hakları ve Spor, (Spor Hukuku Dersleri), (Kadir Has Üniversitesi SHAUM Yayını), İstanbul.
- Erkiner** Kısmet, Spora Tarihsel Bir Bakış, (Spor Hukuku Dersleri), (Kadir Has Üniversitesi SHAUM Yayını), İstanbul.
- Erkiner** Kısmet, Türkiye'nin Ulusal ve Uluslararası Boyutta Stad İçi ve Dışı Seyirci Sorunları, (in Sporda Şiddet ve Fanatizm), (Galatasaray Üniversitesi Yayını), İstanbul, 2004.
- Gövsä** İbrahim Alaettin, Resimli Yeni Lügat ve Ansiklopedi, C. III.
- James** Mark, Sports Law, 2010.
- Koca** Mahmut, 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Düzenlenen Suçlar ve Kabahatler, (in Sporda Şiddet), (Gazi Üniversitesi, Türk-Ce-Mer), (Seçkin Yayıncılık), Ankara, 2011.
- Memiş** Pınar, Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu, (Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı – Doktora Tezi), 2009, (Yayınlanmamıştır.)
- , Meydan Larousse Ansiklopedisi, C. XII....
- Nuytens** Williams, Futbol Taraftarları ve Şiddet: Monografiye Övgü, (in Sporda Şiddet ve Fanatizm), (Galatasaray Üniversitesi Yayını), İstanbul, 2004.
- Özen** Mustafa, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları, (Adalet Yayınevi), Ankara, 2013.
- Özen** Mustafa, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları, (Adalet Yayınevi), Ankara, 2013.

- Özgenç** İzzet, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kollokyumu Değerlendirme ve Sonuç Raporu, (in Sporda Şiddet), (Seçkin Yayıncılık), Ankara, 2011.
- Schild** Wolfgang, (Çev. **Hakeri** Hakan), Antrenörün, Hakemin ve Seyircinin Ceza Sorumluluğu, (in Spor ve Ceza Hukuku), (Seçkin Yayıncılık), Ankara, 2004.
- TBMM Komisyon Raporu, (Yasama Yılı 5, Dönem 23, S Sayısı, 733), (Ankara, 2011).
- TFF Tahkim Kurulu Örnek Kararları, 19.01.2006 – 14.02.2008 Dönemi, (Editörler: **Arslan** Türker – **Kocasakal** Ümit).
- Üzülmöz** İlhan, 6222 Sayılı Kanun Hükümlerine Göre Suçların ve Kabahatlerin İçtimalı, (in Sporda Şiddet), (Seçkin Yayıncılık), Ankara, 2011.
- Yurtcan** Erdener, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu ve Yorumu, (5149 Sayılı Kanunun Gerekçesi), (Kare Yayınları), İstanbul, 2006.
- tr.wikipedia.org/wiki/Mezhap
- www.milliyet.com.tr, Erişim tarihi: 23.04.2020.
- www.sozluk.gov.tr

BUY - OUT FUTBOLCU TRANSFER SÖZLEŞMESİ

Prof. Dr. Haluk BURCUOĞLU*

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı Emekli Öğretim Üyesi

Türker Arslan

Türkiye Barolar Birliği'nin ağabeyim Türker Arslan ile ilgili bir armağan çıkarmaya hazırlandığını öğrendiğimde ve bana sevgili ağabeyim ile ilgili bir yazı hazırlamam için başvurduğunda mutluluk duydum. Türker Ağabey ile uzun yıllar Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'nda ve son yıllarda da, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Hukuk Kurulu'nda çalışmış olmak benim için özel bir onur ve gurur kaynağıdır. Arslan Armağanı için, birkaç yıl önce, bir futbol kulübünün başvurusu üzerine buy out olarak adlandırılan sözleşme ile ilgili hazırladığım mütalaadan yararlanmak istedim. Bu yazıyı hazırlarken, çok uzun yıllardır kopmuş olduğum spor hukukuna çomak sokmak gibi bir amacım kesinlikle yoktur. Bunun yanı sıra, buy out tipli sözleşmelerin yapılmasına karşı da değilim. Amacım, bu tip sözleşmelerin içeriğinden dikkate alınması gereken bazı noktaları vurgulamaktan başka bir şey değildir. Bu yazıda ilgili kulüplerin ve transferleri söz konusu olan futbolcuların adlarına yer verilmeyecektir. Öğrendiğim kadarıyla, buy out tipi sözleşmeler basketbol alanında da uygulanıyormuş hatta bu tip sözleşmelerin çıkışı da basketbol camiasında olmuş.

Buraya kadar yer verilen satırlar, Türker ağabeyin vefatından önce kendisi için hazırlanacak Armağan'ın başlangıcı zamanı ile ilgilidir. Çok sevgili Türker ağabey için hazırlanan Armağan'da yer alacak çalışmaların ilkinin hazırlanmış ve yayın komitesine göndermişim. O zaman Türker ağabey, Corona virüsüne yakalanmamıştı. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nin benim için hazırladığı Armağan ve bu Armağan ile ilgili 29 Ocak 2021 tarihli zoom organizasyonuna, sevgili Türker ağabey de katılmış ve hakkımda çok güzel şeyler söylemişti. 2 saati aşkın bu organizasyon ile ilgili kayıt bilenler tarafından bilgisayarıma aktarılmıştı. Türker ağabeyin bu organizasyondaki konuşmasını her gün izliyorum. 5 dakikadan biraz fazla süren bu konuşma bana her gün Türker ağabeyi yaşıyor. Yaşamımın sonuna kadar da izlemeyi sürdüreceğim. Böylece Türker ağabeyin anısı sözlü ve görüntülü olarak benimle birlikte olacaktır. Ülke spor hayatının olmazsa olmazlarından Türker ağabeyi 30 yılı aşkın süredir tanıyan olmanın, kendisine ağabey diyebilmenin onur ve gururunu yaşamımın sonuna kadar taşıyacağım. Işıklar kendisi ile birlikte olsun.

I – OLAYIN ÖZETİ:

1)Uyuşmazlığın odak noktasını 20.05.2015 tarihli ... Kulübü ile ... Kulübü arasında akdedilmiş Transfer Sözleşmesi oluşturmaktadır. 20.05.2015 tarihli Transfer Sözleşmesi'nin **Madde 3 Transfer Bedeli**

başlıklı hükmünün 3.1. bendinde aynen şu düzenlemeye yer verildiği görülmektedir” “3.1. ...SPOR A.Ş., [futbolcu] ... ile ...SPOR arasında münakid TFF nezdinde tescilli 18.07.2014 başlangıç ve 31.05.2017 bitiş tarihli (uzatma clause'u gereği) sözleşmenin, [futbolcu] ... ile ...SPOR arasında münakid TFF nezdinde tescilli 02.07.2012 başlangıç ve 31.05.2016 bitiş tarihli sözleşmenin, [futbolcu] ... ile ...SPOR arasında münakid TFF nezdinde tescilli 28.08.2013 başlangıç ve 31.05.2016 bitiş tarihli sözleşmenin erken feshi ve FUTBOLCULAR'ın ...SPOR A.Ş.'ye transferine izin verilmesi karşılığında işbu sözleşmenin 3.2. maddesinde belirtilen ödeme planına uygun olarak ifa edilmek üzere [futbolcu]... karşılığında NET 1.000.000 Euro (bir milyon avro), [futbolcu]... karşılığında NET 2.000.000 Euro (iki milyon avro) ve [futbolcu]... karşılığında 1.000.000 Euro (bir milyon avro) olmak üzere toplam NET 4.000.000 Euro (dört milyon avro) tutarında transfer bedelini ...SPOR'a ödemeyi, [futbolcu]... ve [futbolcu]... in...SPOR A.Ş.'den başka bir kulübe ayrı ayrı veya birlikte müteakip transferleri halinde aynı velveya nakdi transfer bedelinin 3.000.000 Euro (Üç milyon avro)'yu aşan kısmının % 50'lik bölümünü hiçbir ihtar, ihbar ve hüküm istihsaline gerek olmaksızın ...SPOR'a ödemeyi kabul, beyan ve taahhüt etmektedir. Ayrıca dilediği takdirde ...SPOR A.Ş., 2014-2015 sezonu sonunda herhangi bir transfer bedeli talep etmesizin serbest bırakacağı üç futbolcuyu, futbolcuların da ...SPOR ile anlaşması şartı ile ...SPOR'a bedelsiz transfer edilmesini sağlar. Anılan tüm bu şartlar 'transfer bedelini' oluşturmaktadır”.

2) ...spor 27.02.2018 tarihli dilekçe ile Türkiye Futbol Federasyonu'na başvurmuş, ...spor A.Ş. ile akdedilmiş 20.05.2015 tarihli sözleşmenin, 3.1. maddesinin koşulları gerçekleştiğinden, fazlaya dair haklarını saklı tutarak 1.500.000 avronun fiili tahsil gününe kadar işleyecek faizi ile birlikte tahsil edilmesini talep etmiştir. ...spor, futbolcu ...'nun...spor A.Ş.'den, İspanyol ... kulübü'ne 6.000.000 avroya transfer olduğunu, 20.05.2015 tarihli sözleşmenin 3.1. maddesine göre, transfer bedellerinin 3.000.000 avroyu aşan 3.000.000 avro üzerinde, % 50'si olan 2.000.000 avronun kendisine ödenmesi gerektiğini iddia etmiştir.

...spor A.Ş. ise, sözleşmede adları yer alan iki futbolcunun başka kulüpleri transfer olmasının 20.05.2015 tarihli sözleşmenin 3.1. maddesi kapsamına girmediğini ileri sürmüştür.

3) Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, 16.11.2018 tarihli ve E. 2018/513, K. 2018/550 sayılı kararı ile başvuru sahibi ...*spor*'un haklı olduğuna kabul ederek, ...*spor A.Ş.*'nin başvuru sahibi ...*spor*'a 18.06.2018 tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte futbolculardan biri için 1.500.000 avro, diğer için ise 500.000 avro olmak üzere 2.000.000 avronun ödemesine karar vermiştir.

Bu karar üzerine, ...*spor A.Ş.*, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'na başvurmuş, Tahkim Kurulu da, 24.01.2019 tarihli ve E. 2018/430, K.2019/22 sayılı kararı ile ...*spor A.Ş.*'nin başvurusunu oy çokluğu ile reddetmiştir.

Belirtiyim ki, ...*spor A.Ş.* Tahkim Kurulu'na başvuru sırasında, benden mütalaa talebinde bulunmuş ve kendilerini haklı gördüğüm için, hukuki mütalaa hazırlanıp teslim edilmiştir.

II – HUKUKİ DEĞERLENDİRME:

1)Uyuşmazlık konusunun temelinde futbolcuların transferleri yer almakta ise de, transferler de bir sözleşmeye dayanmaktadır. Bu nedenle, uyuşmazlığın genel Borçlar Hukuku ilkeleri ışığında değerlendirilmesi gerektiği çok açık ve tartışmasızdır. İlk planda vurgulanması gereken, Borçlar Hukukumuz'un en temel ilkesi olan **sözleşme (irade) özgürlüğü ilkesi** ışığında, yeni Türk Borçlar Kanunu'nun 27. maddesindeki çok ender sınırlar dışında, kişilerdiledikleri kişi ile, diledikleri içerikte sözleşme yapabilmektedirler. İnceleme konusu 20.05.2015 tarihli sözleşme içeriğinin TBK.'nun 27. maddesindeki sınırlar içerisine kaldığı da kuşkusuzdur. Bir futbolcuyu baka bir kulüpten transfer eden kulübün, bu futbolcuyu başka bir kulübe vermesi halinde, onu transfer ettiği kulübe belli miktar ödeme yapmayı üstlenmiş olmasının, TBK.'nun 27. maddesine aykırı hiçbir yönü yoktur.

2)20.05.2015 tarihli sözleşmede adları geçen futbolcular arasında yer alan ...'nun yabancı bir kulübe 6.000.000 avroya transfer olduğu açık ve tartışmasızdır. Sözleşmenin 3.1. maddesinde belirtildiği üzere, bu futbolcu izin ...*spor A.Ş.*'ne ödenen bedelin 3.000.000 avroyu aşan kısmın yarısı 1.500.000 avro; diğer futbolcu için ise 3.000.000 avroyu aşan kısım olan 1.000.000 avronun yarısı 500.000 avro olduğuna göre ...*spor*'un2.000.000 avroluk talebinin haklı olduğu izlenimi edinilmektedir.

3) BU YAZIDA, YABANCI ... KULÜBÜ'NE 6.000.000 EURO'YA TRANSFER OLAN FUTBOLCU İLE İLGİLİ TALEP ÜZERİNDE DURULACAKTIR.

a) Davalı ...spor A.Ş., futbolcunun, yabancı kulübe 6.000.000 Euro'ya transfer olduğunu kabul etmekle birlikte, bu transferde kendisinin herhangi bir rolü olmadığını, bu futbolcu ile yapmış olduğu sözleşmeye göre de, herhangi bir rolünün bulunmasının mümkün olmadığını ileri sürmüştür.

b) Davalı kulübün bu savunması, adı geçen futbolcu ile davalı kulüp arasında yapılmış olan sözleşmenin irdelenmesini zorunlu kılmaktadır. Kolayca anlaşılacağı üzere, bu futbolcu ile davalı kulüp arasındaki sözleşme, davacı ile davalı arasında 20.05.2015 tarihinde davacı ile davalı arasında akdedilmiş bulunan sözleşmeden ayrı ve bağımsız bir sözleşmedir. Borçlar Hukukumuzun en temel ilkelerinden biri de, sözleşmelerin yalnızca tarafları arasında haklar ve borçlar doğurduğudur.

c) Davalı ...spor A.Ş. ile futbolcu arasında akdedilmiş ve Türkiye Futbol Federasyonu'nu iletilmiş, 01.06.2018 başlangıç ve 31.05.2020 bitiş tarihli **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**'nin **buy - out** başlıklı **d bendi** aynen bu içeriktedir: "**d) BUY-OUT MADDESİ:** Futbolcu sözleşmesinin yürürlükte bulunduğu süre boyunca, sadece aşağıda belirtilen tarih aralıklarında ve sadece uluslararası transferlerde geçerli olmak üzere; aşağıdaki şartları sağlamak koşulu ile başkaca fesih tazminatı ve/veya her ne nam altında olursa olsun hiçbir bedel ödeme yükümlülüğü olmaksızın Kulüp ile akdedilen işbu sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetmekte serbesttir. Futbolcu velveya transfer olacağı 3. Kulüp; 31.05.2018 – 20.06.2018, 31.05.2019 – 20.06.2019 tarihleri arasında kulübe yazılı bildirimde bulunarak kullanacağı fesih hakkı karşılığı, toplam net 6.000.000 Euro öder. Bu tutar ilke olarak peşin ödenir. Bununla birlikte futbolcunun transfer olacağı yeni kulübün ...spor [bu kulüp inceleme konusu uyuşmazlığın davalısı olan kulüptür] ve futbolcuyla birlikte bir transfer sözleşmesi akdetmesi ve işbu maddede belirtilen tutarı ödemekle yükümlü olması şartıyla söz konusu ödemelerin 3.000.000 Euro'luk kısmı peşin; 3.000.000 Euro'luk kısmı ise ilk taksidi takiben 12 ay içerisinde ödenir".

d) Davalı ...spor A.Ş. ile futbolcu arasında akdedilmiş, davalı kulübün davacı kulüp ile yapmış olduğu 20.05.2015 tarihli sözleşmeden ayrı ve bağımsız **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**'nin yukarıda aktarılan hükmünde çok açık bir şekilde, futbolcunun bağlı olduğu davalı kulübe

6.000.000 Euro ödemesi halinde, başkaca hiçbir yükümlülüğü olmaksızın kulüp ile akdetmiş olduğu **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**'ni feshedebileceği belirtilmiştir. Davalı ...spor A.Ş. tarafından verilen bilgiye göre, futbolcuyu transfer eden yabancı kulüp, **buy -out** bedeli bu 6.000.000 Euro'nun 3.000.000 Euro'luk kısmını peşin ödemiş, kalan kısmını ise taksitlendirmiştir.

f) Sözü geçen 6.000.000 Euro transfer bedelinin, bizzat futbolcu tarafından ödenmesi ile futbolcu için, onu transfer etmek isteyen kulüp tarafından ödenmesi arasında hukuken hiçbir ayırım gözetilemez. Bilindiği üzere. TBK.'nin 83. maddesi "*Borcun, bizzat borçlu tarafından ifa edilmesinde alacaklının menfaati bulunmadıkça borçlu, borcunu şahsen ifa etmekle yükümlü değildir*". Borçlunun şahsen ifa etmekle yükümlü olmayacağı borçların başında hiç kuşkusuz **para borcu** gelmektedir. Futbolcunun bağlı bulunduğu ...spor A.Ş.'nin, 6.000.000 Euro'nun doğrudan futbolcu tarafından ödenmesinde herhangi bir menfaati bulunmadığı da tartışmasız kabul edilecektir.

g) Futbolcu tarafından, davalı kulüp ile akdetmiş olduğu **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**'nin, yukarıda aynen aktarılan **buy - out** hükmüne göre, futbolcu, hükümde öngörülen 6.000.000 Euro bedeli temine etmek kaydı ile, başka herhangi bir kulübü gitmeksizin de, davalı ...spor A.Ş. ile akdettiği sözleşmeyi başkaca bir yükümlülük üstlenmeksizin feshedebilecektir.

h) Davalı ...spor A.Ş.'nin, futbolcunun bu hükümdeki koşulları yerine getirerek davalı kulüp ile olan sözleşmesini feshetmesini engellemesi mümkün olmadığı gibi, futbolcunun fesihden sonra ne yapacağı konusunda söz söyleme hakkına da sahip olmayacağı açıktır. Bir diğer anlatımla, davalı ...spor A.Ş.'nin, bu futbolcunun, yabancı kulübe transferinde herhangi bir rolü yoktur ve olması da zaten mümkün değildir.

1) **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**'nin ilgili **buy - out** hükmü uyarınca öngörülen bedelin ödenmesi suretiyle bu sözleşme ile bağlı olmaktan kurtulmanın, sözleşme süresinin bitimi ile birlikte futbolcunun serbest kalması ile özdeş olduğu kanısındayım.

i) Vurgulanması gereken bir diğer önemli husus da, bu futbolcunun yabancı kulübe transfer olmasının FIFA tarafından uluslararası transferlerin kaydedildiği TMS başlıklı listede de yer almadığıdır. Bir diğer anlatımla, futbolcunun yabancı kulübe transferinin davalı ...spor A.Ş.

tarafından, yabancı kulübe yapılmış bir transfer olarak nitelendirilemeyeceği kabul edilmelidir.

4) SOMUT SÖZLEŞMELERDE YER VERİLEN HÜKÜMLERİN, BORÇLAR HUKUKU BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ İLE İLGİLİ OLARAK ŞU GÖZLEMLER YAPILMAKTADIR:

a) İlk olarak vurgulanması gereken daha önce de belirtildiği gibi, davacı ile davalı ...*spor A.Ş.* arasındaki 20.05.2015 tarihli sözleşme ile davalı kulüp ile futbolcu arasında akdedilmiş 01.06.2018 başlangıç ve 31.05.2020 bitim tarihli sözleşmenin birbirlerinden bağımsız olduğu ve her birinin ancak kendi tarafları arasında haklar ve borçlar doğurabileceğidir.

b) Yine daha önce de ifade edildiği gibi, futbolcunun, davalı ...*spor A.Ş.* ile bağlantılarını koparabilmek için yerine getirmesi gereken ödeme yükümlülüğünün bizzat kendisi tarafından ifa edilmesinin zorunlu olmadığı ve üçüncü kişilerce de bu ödemenin yapılabileceği açıktır.

c) Futbolcu ile davalı ...*spor A.Ş.* arasında akdedilmiş bulunan **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi** nin **buy – out** düzenlemesi, Türk Borçlar Kanunu'nun 179.maddesinin 3. fıkrası hükmü ile örtüşmektedir. Bu hüküm aynen şöyledir: “*Borçlunun, kararlaştırılan cezayı ifa ederek sözleşmeyi dönme veya fesih suretiyle sona erdirmeye yetkili olduğunu ispat etme hakkı vardır*”. Futbolcuya tanınan, belli bir ödeme yaparak sözleşmeyi feshetme hakkı da bu bağlamdadır. Üstelik, bu durum, sözleşmede açıkça yazılı olduğundan futbolcu herhangi bir ispat yükü altında olmayacaktır. Futbolcu ile davalı ...*spor A.Ş.* arasında akdedilmiş olan sözleşme belli bir süre uygulanmış ve sürekli bir borç ilişkisi yaratmış olduğundan, dönmeden değil, fesihten söz edilecektir. Türk Borçlar Kanunu'nun 126. maddesi de, sürekli borç ilişkilerinde dönmenin yerini feshin alacağını şöyle düzenlemiştir: “*İfasına başlanmış sürekli edimli sözleşmelerde, borçlunun temerrüdü halinde alacaklı, ifa ve gecikme tazminatı isteyebileceği gibi, sözleşmeyi feshederek sözleşmenin süresinden önce sona ermesi yüzünden uğradığı zararın giderilmesini isteyebilir*”¹.

¹ Sürekli borç ilişkilerinde dönmenin yerini feshin alması ile ilgili olarak bkz. Pınar ALTINOK ORMANCI, Sürekli Borç İlişkilerinin Haklı Sebep Feshi, İstanbul 2011, s. 197-198; M. Kemal OĞUZMAN/M. Turgut ÖZ, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, Cilt I, 18. Bası, İstanbul 2020, s. 561-562. Önceki Borçlar Kanunu dönemi için bkz.

d) Futbolcu ... ile ...spor A.Ş. arasında akdedilmiş bulunan 01.06.2018 başlangıç tarihli, davacı kulüp ile davalı ...spor A.Ş. arasında akdedilmiş olan 20.05.2015 tarihli sözleşmeden ayrı ve bağımsız olan **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**'ndeki düzenlemeler, TBK.'nun 179. maddesinin 3. fıkrası çerçevesinde değerlendirilmelidir. 179. maddesinin 3. fıkrasının içeriği aynen şöyledir: "*Borçlunun kararlaştırılan ceza-yı ifa ederek sözleşmeyi, dönme veya fesih suretiyle sona erdirmeye yetkili olduğunu ispat etme hakkı saklıdır*". Bu hükümde yer verilen ceza koşulu öğretide **dönme cezası** veya **ifayı engelleyen ceza koşulu** olarak adlandırılmaktadır². Hüküm, borçlu tarafından, bir sözleşmede yer verilen ceza koşulunun, **dönme cezası** niteliğinde olduğunu iddia ettiğinde, ispat yükünün kendisine ait olduğunu kabul etmiş olacaktır³. Hemen vurgulayayım; futbolcu ... ile ...spor A.Ş. arasındaki **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**'nin **buy - out** başlıklı **d bendi** hükmü, ispat konusunu da çözmüş bulunmaktadır. Hükümde, futbolcu ...'nun ...spor A.Ş.'ne 6.000.000 Euro ödeyerek, sözleşmeyi feshedebileceğini açıkça öngörmüş bulunmaktadır. Bir diğer anlatımla, bu sözleşmedeki düzenlemenin çok açık bir dönme cezası düzenlemesi olduğu ortadadır.

d) Borçlunun **dönme cezası** aracılığı ile sözleşmeyi sorunsuz sona erdirmesi için, kararlaştırılmış **dönme cezası**'nın ifa edilmesi ya da ciddi ve samimi bir ifa teklifinde bulunması gerekmektedir⁴. İnceleme konusu uyuşmazlıkta, futbolcu ...'nun 01.06.2018 başlangıç tarihli **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**'nin ilgili hükmünde kararlaştırılan 6.000.000 Euro **dönme cezası**'nı yerine getirdiği sabittir. Bu durumda, futbolcu

Özer SELİÇİ, Borçlar Kanununa Göre Sözleşmeden Doğan Sürekli Borç İlişkilerinin Sona Ermesi, İstanbul 1976, s. 207-208.

² Bkz. Köksal KOCAĞA, Türk Özel Hukukunda Cezai Şart (BK. m. 158-161), Ankara 2003, s. 154; Selâhattin Sulhi TEKİNAY/Sermet AKMAN/Halük BURCUOĞLU/Atilla ALTOP, Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 7. Baskı, İstanbul 1993, s. 352 vd.; Burcu YAĞCIOĞLU, Türk ve İsviçre Hukukunda Ceza Koşulu (Cezai Şart), Ankara 2019, s. 74 vd.; Ebubekir USLU, Uygulama Örnekleri Yargıtay Kararları İle Türk Borçlar Hukukunda Ceza Koşulu, Ankara 2019, s. 75 vd.; Cevdet İlhan GÜNAY, Cezai Şart (BK. m. 158-161), Ankara 2002, s. 85 vd.; Elce TUTAR, Dönme Cezası, Ankara 2016, s. 3-4. Burada, bu tür ceza koşuluna her ne kadar dönme cezası denilmekte ise de, bu tanımın, sürekli borç ilişkileri bağlamında, dönmenin yerini feshin alması nedeniyle, fesih hallerinde de geçerli olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim, madde metninde de açıkça dönme veya fesih ibaresi kullanılmıştır.

³ Dönme cezası konusundaki ispat lükü ile ilgili olarak bkz. TUTAR, age, s. 83; TEKİNAY/AKMAN/ BURCUOĞLU/ ALTOP, age, s. 353;

⁴ Bkz. TUTAR, age, s. 82-83; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, age, s. 352-353.

...’nun, ...spor A.Ş. ile akdettiği **Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi**’ni, **dönme cezası**’ndan yararlanarak sona erdirdiği tartışmasızdır.

e) Davacı kulüp ile davalı ...spor A.Ş. arasında akdedilmiş bulunan 20.05.2015 tarihli sözleşmenin herhangi bir hükmünde, futbolcunun kendi girişimi ile serbest kalması hali için bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu sözleşmenin ilgili hükmünü bir kez daha anımsayalım: “...spor A.Ş.’den başka bir kulübe ayrı ayrı veya birlikte müteakip transferleri halinde”. İnceleme konusu olayda, futbolcu ...’nun yabancı kulübe transferinde davalı ...spor A.Ş.’nin hiçbir rolü olmadığına, yani, bu futbolcunun davalı ...spor A.Ş.’den başka bir kulübe **transferinden söz edilemeyeceğine göre, davacı kulübün bu futbolcu için ileri sürdüğü talebin dayanaktan yoksun olduğu kanısına vardım.**

5) BUY – OUT SÖZLEŞMELERİNİN VARLIĞI KARŞISINDA, FUTBOLCUSUNUN BAŞKA BİR KULÜBE TRANSFERİNİ KABUL EDECEK OLAN KULÜBÜN NELERE DİKKAT ETMESİ GEREKTİĞİ HAKKINDA:

a) Borçlar Hukukumuzun en temel ilkelerinden birinin sözleşmelerin yalnızca tarafları arasında etkili olacağı; sözleşmelerden doğan hak ve borçların yalnızca sözleşmenin tarafları arasında hüküm ifade edeceğidir. Bir diğer temel ilke de, sözleşmeler hukukunda neredeyse sınırsız bir **irade özgürlüğü**’nün kabul edildiğidir. Bu temel ilkeler dikkate alınarak, futbolcusunun başka bir kulübe transferini kabul eden kulübün, futbolcuyu transfer eden kulüp ile akdedeceği sözleşmede, futbolcunun **dönme cezası** yolu ile yeni kulübü ile bağlarını koparabileceği haller için de, futbolcusu ile ilgili olarak diğer kulüple yaptığı sözleşmeye özel bir hüküm koyması mümkün ve yerinde olacaktır.

b) Futbolcusunun başka bir kulübü transfer olması için sözleşme yapmaya razı olan kulübe A Kulübü, futbolcuyu transfer eden kulübe B Kulübü, futbolcunun ileride gidebileceği kulübe de C Kulübü denildiğinde, bu özel hükmün içeriği şöyle olabilir: “*Futbolcuyu transfer eden B Kulübü, futbolcunun bir başka C Kulübüne B Kulübü tarafından satılması halinde, B Kulübü tarafından bu transferden elde edilecek transfer bedelinin, gerek her ne yoldan olursa olsun, futbolcunun, dönme cezası ödemek suretiyle (kulübü ile yaptığı sözleşmede yer verilmiş olabilecek buy – out hükmü uyarınca) kendi girişimi ile B kulübü ile olan sözleşmesini sona erdirerek, bağımsız bir şekilde başka bir kulübe (C Kulübüne) geçmesi halinde, futbolcuyu transfer eden B Kulübü’ne, futbolcu tarafından, serbest*

kalma karşılığı olarak ödenecek paranın ... aşan kısmının (belli bir oranını) transferi A Kulübüne ödemekle yükümlüdür”.

c) Böyle bir düzenleme ile, futbolcusunun sonraki kulüp değiştirmelerinden de gelir elde etmeyi düşünen kulüplerin bu düşünceleri hukuki temele oturtulmuş olacaktır.

SONUÇ

Somut veriler üzerinden yapılan bu incelemede asıl amaç, spor dünyasında yaygın olarak uygulanmakta olan **buy – outsözleşmeleri** nin yanlış ya da hukuki dayanaktan yoksun olduğunu ortaya koymak değil; tersine bu tür sözleşmelerin dikkate alınarak, bir futbolcusunun başka bir kulübe transferine razı olan kulüplerin, bu futbolcunun sonraki kulüp değiştirmelerinden de belli bir çıkar sağlamaları için, futbolcularının transferlerine ilişkin sözleşmede gerekli ve yeterli düzenlemeyi yapmalarının doğru ve yerinde olacağını ortaya koymaktır. Futbolcusunun başka kulübü transferine ilişkin sözleşmede, transfer olan futbolcunun, transfer olduğu kulüple yaptığı sözleşmedeki **buy – out** kuralından yararlanarak başka bir kulübe gitmesi halinde de, kendisine ödeme yapılacağına ilişkin bir kayda yer verilmesine hukuken hiçbir engel bulunmadığı gibi, bu kulüp için yararlı olacaktır.

Bununla birlikte, incelediğim, somut olaydaki 20.05.2015 tarihli sözleşmenin, içeriği itibarıyla, davacı kulübün, davalı ...spor A.Ş. ile akdettiği transfer sözleşmesindeki beklentisinin, futbolcunun, ilk transfer eden ...spor A.Ş.’nin taraf olduğu transfer sözleşmeleri ile sınırlı olduğu kanısına vardığımdan, davacı kulübün başvurusunu kabul eden Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun 16.11.2018 tarihli ve E. 2018/513, K. 2018/550 sayılı kararına da, bu karara karşı davalı ...spor A.Ş.’nin başvurusunu oyçokluğu ile reddeden Tahkim Kurulu’nun 24.01.2019 t. ve E. 2018/430, K. 2019/22 sayılı kararının da hatalı olduğuna inanıyorum.

BASKETBOL TAHKİM MAHKEMESİ (BAT) KARARI

Mahmut Can BÜYÜKHATİPOĞLU*

* Stajyer Avukat

BASKETBOL TAHKİM MAHKEMESİ (BAT) KARARI

29 EKİM 2020

(BAT 1579/20)

Zachary Auguste - Davacı 1 -

ve

Pensack Sports Management Group (Ben Pensack) - Davacı 2 -

ve

Kariyer Spor Gıda İlaç San. Dış Tic. Ltd.Şti. (Yaman Eymür ve İrfan Yücesoy)

- Davacı 3 -

Galatasaray Spor Kulübü Derneği. - Davalı -

1. Taraflar

1.1. Davacılar

1. Zachary Auguste Amerikalı-Yunan bir profesyonel basketbol oyuncusu, Galatasaray Spor Kulübü Derneği için 2019/2020 sezonunu oynayan basketbolcu("Oyuncu" veya"Davacı 1").
2. Pensack Sports Management Group (Ben Pensack) Amerika Birleşik Devletleri'nden profesyonel bir basketbol menajerlik şirketi ("Davacı 2").
3. Kariyer Spor Gıda İlaç San. Dış Tic Ltd. Şirketi Türkiye'den profesyonel bir menajerlik şirketi("Davacı 3").

1.2 Davalı

4. Galatasaray Spor Kulübü Derneği ("Kulüp" veya "Davalı") Türkiye Basketbol Süper Ligi'nde mücadele eden profesyonel bir basketbol kulübüdür.

2. Hakem

5. BAT Başkan Yardımcısı Mr. Raj Parker tarafından 18 Temmuz 2020 tarihinde BAT Kuralları 8.1. madde¹uyarınca Mr. Stephan Netzle

¹ Basketbol Tahkim Mahkemesi Regülasyonu 8.1. madde tam metni için bkz.<https://www.fiba.basketball/en/Module/c9dad82f-01af-45e0-bb85-ee4cf50235b4/8675ca42-177d-4a50-9646-089fd342f5cd> (Erişim tarihi: 27.03.2021)

hakem olarak atanmıştır. Taraflardan hiçbirisi işbu atanmaya veya hakemin tarafsızlığına dair itiraz yöneltmemiştir.

3. Olgular ve Yargılama

3.1. Uyuşmazlık Özeti

6. 18 Temmuz 2020 tarihinde, oyuncu ve kulüp arasında 2019/2020 sezonu için sözleşme (Sözleşme) akdedilmiştir. Davacı 2 ve 3, oyuncunun temsilcisi olarak hareket etmiş olup aynı zamanda sözleşmeye taraftır.
7. Sözleşmenin 2. Maddesi uyarınca, oyuncuya toplamda Amerikan Doları olmak üzere ödeme aşağıdaki şekilde yapılacaktır:
  - 10.000,00 Amerikan Doları: oyuncunun tıbbi muayenesini takiben
  - 25.000,00 Amerikan Doları: 20 Eylül 2019 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Ekim 2019 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Kasım 2019 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Aralık 2019 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Ocak 2020 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Şubat 2020 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Mart 2020 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Nisan 2020 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Mayıs 2020 tarihinde veya daha önce
  - 35.000,00 Amerikan Doları: 20 Haziran 2020 tarihinde veya daha önce
8. Sözleşmenin 12. Maddesi uyarınca, Davacı 2'ye, 21.000,00 Amerikan Doları menajerlik ücreti, Davacı 3'e 14.000,00 Amerikan Doları ve KDV aşağıdaki şekilde ödeme yapılacaktır:
  - 10.500,00 Amerikan Doları Davacı 2'ye: 20 Kasım 2019 tarihinde veya daha önce
  - 7.000,00 Amerikan Doları ve KDV Davacı 3'e: 20 Kasım 2019 tarihinde veya daha önce
  - 10.500,00 Amerikan Doları Davacı 2'ye: 20 Ocak 2020 tarihinde veya daha önce
  - 7.000,00 Amerikan Doları ve KDV Davacı 3'e: 20 Ocak 2020 tarihinde veya daha önce

9. 6 Şubat 2020'de Davacı 2, Kulüp'ten bir e-posta aracılığıyla menajerlik ücret ödemesini talep etmiş, 3 gün sonra; 9 Şubat 2020 tarihinde Kulüp aynı hafta içinde menajerlik ücretinin ilk taksidinin ödeneceğini bildirmiştir.
10. Davacı 2, 21 Şubat 2020 tarihli e-posta ile, Kulüp'e temsilci ücretinin ilk taksitini almadığını bildirmiş ve kulübe ödeme durumunu tekrar sormuştur.
11. 24 Şubat 2020 tarihinde Kulüp, Davacı 2'den ilgili ödemeleri yapmak için 30 günlük bir ödemesiz süre üzerinde anlaşmasını ister.
12. 25 Şubat 2020 tarihinde Davacı 3'ün vekili tarafından Kulüp'e gönderilen e-postada, 14,000.00 Amerikan Doları ve KDV ödenmesi talep edilmiş, 20 Mart 2020'ye kadar tüm tutarın ödenmemesi durumunda Davacı 3 tarafından BAT yargılamasının başlatılacağı ifade edilmiştir.
13. 13 Mart 2020'de Davacı 2, Kulüp'e ödemeye ilgili gelişmeleri sormuştur.
14. 16 Mart 2020'de gönderilen e-postada Kulüp, Davacı 2'yi şöyle bilgilendirmiştir:
“Türkiye’de virüs durumu geçen haftaya oranla görüldüğünden daha da kötüye gitmektedir. Size ve oyunculara karşı borcu nasıl yöneteceğimizi bilmiyorum, yarın güncelleme yapacağım.”
15. Covid-19 salgını nedeniyle Türkiye Basketbol Ligi 19 Mart 2020 tarihinde askıya alındı ve 11 Mayıs 2020 tarihinde ise iptal edildi.
16. 26 Nisan 2020'de Davacı 2, Kulüp'e ödeme durumu ve oyuncunun maaşı ve menajerlik ücretiyle ilgili başka bir e-posta göndermiştir.
17. 29 Nisan 2020 tarihinde e posta yolu ile Kulüp Davacı 2'ye, Kulüp Yönetim Kurulu üyelerinin kendisine 15 Mayıs 2020 tarihine kadar beklemesini ve ödemelerin 2020 yılı Temmuz ayının sonunda yapılacağını umduklarını belirtmiştir.
18. 20 Mayıs 2020 tarihinde Davacı 2, 15 Mayıs 2020 tarihinin geçtiğini ifade ederek Kulüp'ten 21 Mayıs 2020 tarihine kadar menajerlik ücretinin ödenip ödenmeyeceğine dair bilgi talep etmiştir.
19. 7 Temmuz 2020 tarihinde Kulüp, davacıların vekillerine gönderdiği e-postada 185,235.00 Amerikan Doları borcu olduğunu kabul etmiş, BAT Covid-19 Yönergeleri uyarınca oyuncunun karantina

döneminde %50 maaş ödemesi alabileceğini, yani Mart ve Haziran 2020 arasında 70.000,00 Amerikan Doları'nın talep edilebileceğini, bununla birlikte Amerikan Doları borç kaldığını belirtmiştir. Kulüp, bu miktarı 31 Temmuz 2020 tarihinden başlayıp 31 Mayıs 2021 tarihinde bitecek 11 aylık taksitle ödemeye yönelik yeni bir teklif sunmuştur. Bu teklife göre, 10 aylık ödeme tutarı 10.400,00 Amerikan Doları ve son taksit de 11.235,00 Amerikan Doları olacaktır.

20. 8 Temmuz 2020 tarihinde davacıların vekili Kulüp tarafından oyuncunun 220.500,00 Amerikan Doları alacaktan yalnızca 129.500,00 Amerikan Doları ödendiğini bildirmiş, bu duruma göre yukarıda belirtilen teklifi değiştirip değiştirmeyeceğini sormuştur.
21. Aynı gün, Kulüp temsilcisi, Davacılar vekiline oyuncunun toplamda 164.765,00 Amerikan Doları ödendiğini belirtmiştir.
22. 21 Temmuz 2020 tarihinde Davacılar vekili Kulüp'e müvekkillerinin BAT sürecini başlatmaya karar verdiğini bildirmiştir.

3.2. BAT Yargılaması

23. 21 Temmuz 2020 tarihinde BAT, 22 Haziran 2020 tarihli (güncellenmiş) BAT kurallarına uygun olarak hazırlanılmış tahkim talebini almıştır. 26 Haziran 2020 tarihinde BAT banka hesabına 3.033,80 EUR geri ödenemez hizmet bedeli ulaşmıştır.
24. 22 Temmuz 2020 tarihinde, BAT Sekreteryası tarafları: a. Hakem ataması, b. Davalının 12 Ağustos 2020 tarihinden önce cevabı c. 3 Ağustos 2020 itibarıyla ödenmesi gereken masraflar konusunda bilgilendirmiştir.
  - Davacı 1: 3.966,20 Avro (fazla ödenen işlem ücreti düşüldükten sonra);
  - Davacı 2: 1.000,00 Avro;
  - Davacı 3: 1.000,00 Avro;
  - Davalı: 6.000,00 Avro;
25. 30 Temmuz 2020 tarihli e-posta ile, Türkiye'deki bankaların tatil nedeniyle kapalı olması dolayısıyla Davacı vekili masraf ödemesi süresinin 10 Ağustos 2020 tarihine kadar uzatılmasını talep etmiştir.
26. Aynı gün, BAT Sekreteryası talebi kabul etmiş ve iki tarafa da ödemeleri yapmak üzere en geç 10 Ağustos 2020 tarihine kadar süre vermiştir.

27. 12 Ağustos 2020 tarihinde Kulüp, tahkim talebine cevabını iletmiştir.
28. Aynı gün, BAT Davacıların masrafları ödediğini ve Kulüp'ün cevabını iletildiğini ancak dava masrafını ödemediğini belirtmiş ve 24 Ağustos 2020 tarihine kadar Davacıların Kulüp adına son ödeme tarihi belirlemiştir.
29. 1 Eylül 2020 tarihinde, BAT, Davacıların Kulüp'ün payına düşen masrafı 17 ve 20 Ağustos 2020 tarihlerinde ödediğini, dolayısıyla 2 taraf için toplam 12,031.40 EUR ödeme yaptığını belirtmiş ve bazı belgelerin ise İngilizce diline çevirilerinin gönderilmediğini, işbu belgelerin 11 Eylül 2020'ye kadar gönderilmesi gerektiğini ifade etmiştir.
30. 18 Eylül 2020 tarihinde, BAT, 1 Eylül 2020 tarihili usuli muamelelere ilişkin çevirileri aldığı, dilekçeler aşamasının tamamlandığını ve en kısa sürede tahkim kararının verileceğini belirtmiştir. Son olarak BAT sekreteryası taraflara 25 Eylül 2020 tarihine kadar maliyetlerin ayrıntılı bir hesabını sağlamak için süre tanıdı.
31. 24 Eylül 2020 tarihinde taraflar hukuki hizmetlerle ilgili masraf dokümanlarını ibraz etmiştir.

4. Tarafların İddiaları

4.1. Davacının İddiaları

32. Davacı 1 esasa ilişkin şunları iddia etmektedir:
33. Sözleşmenin 11. maddesi uyarınca, oyuncunun maaşı hastalık hali de dahil olmak üzere tamamen ve koşulsuz olarak, garanti edilmiştir.
34. Oyuncu tıbbi muayeneyi geçtiği ve Kulüp için oynamaya başladığı için, sözleşme tamamen yürürlüğe girmiştir ve 350.000,00 Amerikan Doları tutarındaki maaş, oyuncuya 20 Haziran 2020 itibarıyla ödenmiş olmalıdır. Ancak, Kulüp yalnızca 164.500,00 Amerikan Doları ödemiş olup oyuncuya toplamda 185.500,00 Amerikan Doları maaş ödemelidir.
35. 19 Mart 2020 tarihi itibarıyla başlayan karantina döneminde, Kulüp oyuncuya bir uzlaşma teklifinde bulunmamıştır. Ancak iyi niyetle hareket ederek oyuncu maaşı düşürmüştür ve tahkime şu sebepler uyarınca 138.357,36 Amerikan Doları tutarında bir taleple başvurmuştur:

36. 14 Ağustos 2019 tarihinde gerçekleşen tıbbi muayene uyarınca aynı gün sözleşme yürürlüğe girmiştir ve ilk maaş ödemesinin vade günü 20 Eylül 2019'dur. Dolayısıyla, bu durum 20 Eylül 2019 tarihinde yapılacak ödemenin oyuncunun 14 Ağustos 2019 ve 13 Eylül 2019 tarihleri arasındaki hizmeti karşılığında gerçekleşeceği anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, her ayın 20. gününde yapılan ödemeler oyuncunun önceki ayın 14. günü ödemenin yapıldığı ayın 13'üne kadarki hizmetinin karşılığını oluşturmaktadır.
37. 20 Mart 2020 tarihinde ödenmesi gereken maaşı, 14 Şubat 2020 ve 13 Mart 2020 tarihleri arasındaki hizmetin karşılığı olup, karantina sürecinde yer almadığından BAT Covid-19 Yönergeleri² uyarınca kesintiye tabi değildir.
38. Nisan ayı maaşı, oyuncunun 14 Mart- 13 Nisan 2020 arasındaki hizmetinin karşılığı olup, karantinadan 5 gün önceki dönemi kapsamaktadır (14- 18 Mart 2020). Oyuncunun 5 günlük maaşı indirim-siz olarak 5,833.00 Amerikan Doları'na tekabül etmektedir.
39. BAT Covid-19 Yönergeleri ve iyi niyet uyarınca oyuncu, Nisan ayı için geri kalan maaştan (29,167.00 Amerikan Doları) ve Mayıs (2,500.00 Amerikan Doları), Haziran (2.500,00 Amerikan Doları) ayları ilk Avro'luk kısım için, %20 indirim; Avro'yu aşan kısım için %50 oranında indirim yapılmasını kabul etmektedir. Bu durum aşağıdaki gibidir;

220

Oyuncunun Maaşı	Sözleşme ile kararlaştırılan maaş (Amerikan Doları)	Amerikan Dolarına eşdeğer olan 2,500.00 Avro (Amerikan Doları)	Geri kalan maaş (Amerikan Doları)	İlk 2,500.00 Avro'nun %20'lik kısmına denk Amerikan Doları	İlgili maaşın %50'lik oranı dışında geri kalan (Amerikan Doları)	Tüm maaştan kesinti yapılan dışında geri kalan kısım (Amerikan Doları)
Kesintiye göre Nisan ayında geri kalan maaş	29,167.00	2,716.25 (20 Nisan 2020 tarihindeki)	26,450.75 Amerikan Doları	543.25	13,225.38	13,768.63

² Basketbol Tahkim Mahkemesi Covid-19 Yönergeleri için bkz.<http://www.fiba.basketball/documents/bat/covid-19-guidelines.pdf> (Erişim tarihi: 27.03.2021)

Oyuncunun Maaşı	Sözleşme ile kararlaştırılan maaş (Amerikan Doları)	Amerikan Dolarına eşdeğer olan 2,500.00 Avro (Amerikan Doları)	Geri kalan maaş (Amerikan Doları)	İlk 2,500.00 Avro'nun 20%'lik kısmına denk Amerikan Doları	İlgili maaşın %50'lik oranı dışında geri kalan (Amerikan Doları)	Tüm maaştan kesinti yapılan dışında geri kalan kısım (Amerikan Doları)
Mayıs ayı Maaşı	35,000.00	2,745.75 (20 Mayıs 2020 tarihindeki)	32,254.25 Amerikan Doları	549.15	16,127.13	16,676.28
Haziran ayı Maaşı	35,000.00	2,794.25 (20 Haziran 2020 tarihindeki)	32,205.75 Amerikan Doları	594.85	16,102.88	16,697.73

40. Bu hesaba göre, oyuncu maaşı toplamda 47.142,64 Amerikan Doları (i.e. 13.768,63 Amerikan Doları + 16.676,28 Amerikan Doları + 16.697,73 Amerikan Doları) indirim yapılmasını kabul etmektedir. Böylece, 164,500.00 Amerikan Doları ödeme yapmış olan Kulüp, indirim sonrasında geri kalan 138,357.36 Amerikan Doları ödeme yapmalıdır (Sözleşme uyarınca anlaşılmış olan 185,500.00 Amerikan Doları'lık maaşdan BAT Covid-19 Yönergesi uyarınca 47,142.64 Amerikan Doları'lık kısmın kesinti yapılması).

41. Davacı 2 ve 3 esasa ilişkin şunları iddia etmektedir:

42. Sözleşmenin 12. maddesi uyarınca, Davacı 2'nin 21.000,00 Amerikan Doları tutarındaki menajerlik ücreti ve Davacı 3'ün 14.000,00 Amerikan Doları + KDV ücret alacağı'nın olduğu şeklinde kararlaştırılmıştır, sözleşmenin yürürlüğe girmesi dışında herhangi bir koşula tabi değildir. Oyuncunun tıbbi muayeneyi geçmesiyle sözleşme geçerli hale geldiğinden, menajerlik ücretlerinin 20 Kasım 2019 ve 20 Ocak 2020 tarihleri itibari ile, yani karantina döneminde önce bu ücretlerin vadesi gelmiştir.

43. Menajerlik ücretlerinin, Covid-19 küresel salgını nedeniyle Türkiye Basketbol Liginin askıya alınmasından 2 ay öncesinde vadesi gelmiştir. Ayrıca, sözleşmenin 12. maddesi uyarınca, Davacı 2 ve 3'ün herhangi bir ekstra hizmet sunmaksızın kararlaştırılan ücrete hak kazanmaktadır. Bu sebeple, BAT Covid-19 Yönergeleri uyarınca, menajerlik ücretleri herhangi bir indirim tabi olmamalıdır. Davacı 2, 21.000,00 Amerikan Doları tutarında, Davacı 3, 14.000,00

Amerikan Doları + KDV alacaklı olup Türkiye kanunları uyarınca KDV oranı %18 olduğundan Davacı 3'ün alacağı toplam 16.520,00 Amerikan Doları tutarındadır.

44. Davacılar, 22 Haziran 2020 tarihli Tahkim başvurusunda aşağıdaki-leri talep etmektedir:

“Davacılar, daha fazla hak, muafiyet ve talepte saklı kalmak kaydıyla:

a) Davalıya Davacı 1'e şunları ödemesi hükmedilecektir:

- net 138.357,36 Amerikan Doları tutarındaki maaş,
- 20 Haziran 2020 tarihinden tahkim talebine kadar işlemiş net 38 Amerikan Doları tutarındaki % 5 oranındaki faiz,
- 20 Haziran 2020 tarihinden itibaren ödeme tamamlanana kadar tahakkuk eden %5 oranındaki faiz.

b) Davalıya Davacı 2'ye şunları ödemesi hükmedilecektir:

- net 21.000 Amerikan Doları menajerlik ücreti,
- 20 Kasım 2019 tarihinden tahkim başvurusuna kadar 10.500 Amerikan Doları'nın üzerinde tahakkuk eden net 313 Amerikan Doları tutarında % 5 oranında faiz
- 20 Ocak 2020 tarihinden tahkim başvurusuna kadar 10.500 Amerikan Doları'nın üzerinde tahakkuk eden net 224 Amerikan Doları tutarında % 5 oranında faiz
- 20 Kasım tarihinden tahkim başvurusuna kadar 10.500 Amerikan Doları'nın üzerinde tahakkuk edecek %5 oranında faiz
- 20 Ocak 2020 tarihinden ödeme tamamlanana kadar 10.500 Amerikan Doları'nın üzerinde işlemeye devameden % 5 oranında faiz

c) Davalıya Davacı 3'e şunları ödemesi hükmedilecektir:

- Net 16,520 Amerikan Doları tutarındaki menajerlik ücreti (KDV dahil),
- 8.260 Amerikan Doları'nın üzerinde, 20 Kasım 2019 tarihinden tahkim talebinin yapılmasına kadar tahakkuk etmiş 246 Amerikan Doları %5 oranındaki faiz (KDV) 20 Kasım 2019 tarihinden bu Tahkim Talebinin yapılmasına kadar,
- 20 Ocak 2020 tarihinden tahkim talebinin yapılmasına kadar 8.260 Amerikan Doları (KDV dahil) üzerinden işlemiş net 176 Amerikan Doları tutarında, % 5 oranındaki faiz,

- 8.260 Amerikan Doları (KDV dahil) üzerinden, 20 Kasım 2019 tarihinden ödemenin tamamlanmasına kadar tahakkuk edecek %5 oranındaki faiz
  - 8.260 Amerikan Doları (KDV dahil) üzerinden, 20 Ocak 2020 tarihinden ödemenin tamamlanmasına kadar işleyecek %5 oranındaki faiz
- d) Davalıdan, bu BAT davasıyla ilgili tüm BAT işlem ücretlerinin yanı sıra ek tahkim masrafları, yasal ücretler ve / veya masrafları ödemesi istenecektir.

İtiraz edilen toplam tutar: 176.874,36 Amerikan Doları'dır.

4.2. Davalının Durumu

45. Davalı, esasa ilişkin savunmasında şunları ileri sürmektedir:
46. Covid-19 küresel salgını dolayısıyla Türk ligi 19 Mart 2020 tarihinden durdurulmuş, 11 Mayıs 2020 tarihinde ise iptal edilmiştir.
47. Oyuncu, Kulüp'te 41 maça çıkmış olmasına rağmen, Covid-19 salgını durumu meydana gelmeseydi 22 tane daha maça yer alacaktı. Dolayısıyla, salgın nedeniyle oyuncu tüm maçların %60'ına katılmıştır. Oyuncu BAT Covid-19 Yönergeleri uyarınca indirim uygulamayı kabul etse de vadesi 20 Mart, 20 Nisan, 20 Mayıs, 20 Haziran olan ödemeleri gerçekleştirmek hakkaniyete aykırı olacaktır.
48. Hakkaniyet uyarınca (*ex aequo et bono*) hakem sözleşmenin lafzından sapmalı ve salgının öngörülemez sonuçlarını dikkate almalıdır. Dolayısıyla hakem *clausula rebus sic stantibus*³ ile hareket etmelidir. (i) koşulların değiştiği ve bu durumun sözleşmede bozulmaya yol açtığı, (ii) Kulüp tarafından sözleşme akdedilirken bu koşul değişikliğinin öngörülmesinin mümkün olmadığı, (iii) sözleşme imzalanırken Kulüp'ün böyle bir riski kabul etmediği, (iv) bu değişikliğe Kulüp'ün sebep olmadığı, (v) değişikliğin tarafların yükümlülükleri arasında önemli eşitsizliğe yol açtığı açıktır. Kulüp'ün ekonomik durumu kaybedilen maç günleri ve sponsor, pazarlama ve yayın gelirlerinin

³ Clausula rebus sic stantibus ilkesi hukukumuzda var olan durumun zamanla ortaya çıkan yeni şartlara göre değişebileceği şeklinde tanımlanabilir. Tezcan, Clausula Rebus Sic Stantibus İlkesi ve Sözleşmenin Değişen Koşullara Uyarlanması, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004, s. 17-20

azalmasından fazlasıyla zarar görmüştür. Dolayısıyla 20 Mart 2020, 20 Nisan 2020, 20 Mayıs 2020 ve 20 Haziran 2020 tarihlerinde vadesi gelmiş oyuncu ödemesinden Kulüp sorumlu tutulmamalıdır.

49. Hakemin, Oyuncunun Mart ve Haziran ayları için maaş ödemeleri almaya hakkı olduğu sonucuna varması durumunda, bu ödemeler en azından BAT COVID-19 Yönergelerine göre azaltılacaktır. Mart ayı maaşının son ödeme tarihi 20 Mart 2020 olduğu ve Türkiye basketbol liginin durdurulacağı 19 Mart 2020 tarihinde açıklandığı için, mart ayı maaş taksitlendirmesi de BAT COVID-19 Yönergelerine göre indirim tabii olacaktır. Bu aynı zamanda Kulüp'ün bir oyuncuya ilgili dönem için sağladığı hizmetler için değil, tüm sezon için bir ücret ödediği gerçeğinden de anlaşılmaktadır.
50. Oyuncularla dostane çözümler bulmak için elinden geleni yapacak olan Kulüp, erkek basketbol takımında 14 oyuncu ve 2 menajer ile kadın basketbol takımında ise 8 oyuncu ve 1 menajer ile halihazırda anlaşmaya varmıştır.
51. Menajerlik ücretleri, oyuncunun *clausula rebus sic stantibus* uygulanarak alacağı miktara göre orantılı olarak hesaplanacaktır. Menajelerin toplam ücretinin tüm sezon için Oyuncu maaşının %10'una tekabül ettiği açıktır. Bu nedenle, Davacı 2 ve 3, oyuncunun yalnızca *clausula rebus sic stantibus* uygulanarak ve BAT COVID-19 Yönergelerine göre kesinti yapıldıktan sonra belirlenecek olan sezonluk ücretinin %10'luk kısmına hak kazanacaktır.
52. Kulüp, 12 Ağustos 2020 tarihli Tahkim Talebine cevabında aşağıdaki hükmedilmesini talep etmektedir:

“Galatasaray, Oyuncu'nun 20 Mart 2020, 20 Nisan 2020, 20 Mayıs 2020 ve 20 Haziran 2020 tarihine kadar olan ve koşullardaki değişiklik nedeniyle yaptığı ödemelerden sorumlu tutulamaz. 20 Mart 2020, 20 Nisan 2020, 20 Mayıs 2020 ve 20 Haziran 2020 tarihlerinde, BAT Yönergelerine göre azaltılacak ve tazminat azaltılırken Galatasaray'ın dostane bir çözüme ulaşma konusundaki iyi niyetli çabaları dikkate alınacaktır.”

Galatasaray, menajerlik ücretinin tamamını ödemekle yükümlü tutulmayarak bu ücret, rebus sic stantibus uygulanması uyarınca belirlenecek oyuncunun sezonluk ücretinin %10'u oranında hesaplanacaktır. Mevcut ihtilaf veya BAT Yönergeleri uyarınca bu ücrete bir kesinti uygulandıktan sonra menajerlik ücreti belirlenirken Galatasaray'ın dostane bir çözüme ulaşmak için gösterdiği iyi niyet göz önünde bulundurulacaktır.”

5. BAT'ın Yargı Yetkisi

53. BAT Kuralları 2. maddesi uyarınca, BAT merkezi ve hakem tarafından gerçekleştirilecek tahkim yargılamasının yeri Cenevre, İsviçre'dir. Dolayısıyla bu BAT tahkimi İsviçre Milletlerarası Özel Hukuk Kanunu (PILA) Bölüm 12 uyarınca yapılacaktır.
54. BAT'ın yargı yetkisi, anlaşmazlığın tahkime elverişliliğini ve taraflar arasında geçerli bir tahkim anlaşmasının varlığını önceden varsayar.
55. Hakem, kendisine atıfta bulunulan anlaşmazlığın mali nitelikte olduğunu ve dolayısıyla PILA'nın 177. maddesi anlamında tahkime elverişli olduğunu tespit eder.
56. BAT'ın uyuşmazlık üzerindeki yargı yetkisi, aşağıda belirtilen Sözleşmesinin 10. Maddesinde yer alan tahkim şartından kaynaklanmaktadır:

“Mevcut sözleşmeden kaynaklanan veya bununla ilgili herhangi bir anlaşmazlık, İsviçre Cenevre'deki Basketbol Tahkim Mahkemesine (BAT) sunulacak ve BAT Tahkim Kurallarına göre BAT Başkanı tarafından atanan tek bir hakem tarafından çözülecektir. Tahkim merkezi, Cenevre, İsviçre olacaktır. Tahkim, tarafların ikametgahına bakılmaksızın İsviçre Özel Uluslararası Hukuk Yasasının (PIL) 12. Bölümü tarafından yönetilecektir. Tahkimin dili İngilizce olacaktır. Uyuşmazlığa hakem ex aequo et bono⁴ göre karar verecektir. [...]”

57. Sözleşme yazılıdır ve bu nedenle tahkim anlaşması, Madde 178 (1) PILA'nın resmi gereklerini yerine getirmiştir.
58. Esasa ilişkin geçerlilik ile ilgili olarak, Hakem, dosyada tahkim anlaşmasının İsviçre hukukuna göre geçerliliğine dair şüphe uyandıracak herhangi bir emare bulunmadığını düşünmektedir (Madde 178 (2) PILA'da atıfta bulunmaktadır).
59. BAT'ın Davacıların talepleri üzerindeki yargı yetkisi, sözleşmeden kaynaklanmaktadır. “*Mevcut sözleşmeden doğan veya bununla ilgili ihtilaf* [...]” ifadesi mevcut ihtilafı açıkça kapsamaktadır.

⁴ Hukukumuzda ex aequo et bono hakkaniyet ve nefaset ilkeleri ile aynı anlama sahiptir. Uluslararası hukuk kuralları ile de yerleşmiş bir terim olan ex aequo et bono hakimin bir hukuk kuralına bağlı olmaktan ziyade neyin adil olduğuna varolan koşullar çerçevesinde karar vermesini ifade eder. Zeynep, ÖRENÇ, “Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakemin veya Hakem Kurulunun Ex Aequo Et Bono Karar Verme Yetkisi”, Public and Private International Law Bulletin, Volume: 34, Issue: 1, İstanbul, 2014, s. 32-34

60. Yukarıdaki nedenlerden dolayı, Hakem, Davacıların iddialarını yargılama yetkisine sahiptir.

6. Tartışma

1.1. Uygulanacak Hukuk- *ex aequo et bono*

61. Anlaşmazlığın esasını düzenleyen kanun ile ilgili olarak, PİLA 187. maddesi; (1), hakem mahkemesinin davayı taraflarca seçilen hukuk kurallarına göre veya bir seçim yapılmaması durumunda davanın en yakın bağlantıya sahip olduğu hukuk kurallarına göre kararlaştırması gerektiğini belirtmektedir. PİLA 187. madde (2), tarafların hakemlere hukuk kurallarının uygulanmasını seçmek yerine kararı verme yetkisi verebileceğini eklemektedir. PİLA'nın 187. maddesi (2) genellikle İngilizceye aşağıdaki şekilde çevrilir:

“taraflar, tahkim mahkemesine *ex aequo et bono* karar verme yetkisi verebilir”.

62. “Esasa Uygulanacak Hukuk” başlığı altında, BAT Kuralları 15. Maddesi aşağıdaki gibidir:

“15.1 Hakem, herhangi bir ulusal veya uluslararası hukuka atıfta bulunmaksızın ihtilafı genel adalet ve hakkaniyet (*ex aequo et bono*) mülhazalarını uygulayarak karar verecektir.

15.2 Tarafların açık ve özel bir anlaşmasına göre, Hakem, *ex aequo et bono* göre karar verme yetkisine sahip değilse, anlaşmazlığı taraflarca seçilen hukuk kurallarına göre veya böyle bir kararın yokluğunda, uygun gördüğü hukuk kurallarına göre karar verecektir. Her iki durumda da taraflar bu tür hukuk kurallarının içeriğini belirleyeceklerdir. Geçerli hukuk kurallarının içeriği belirlenmemişse, bunun yerine İsviçre hukuku geçerli olacaktır.”

63. Sözleşmenin 10. maddesinde hakemin uyuşmazlığa *ex aequo et bono* uyarınca karar vermesini öngörülmüştür.

64. Sonuç olarak, Hakem bu yargılamada kendisine sunulan konulara *ex aequo et bono* göre karar verecektir.

65. Hakemler, *ex aequo et bono* göre karar verirken, yürürlükte olan hukuk kurallarından esinlenmeyen ve hatta bu kurallara aykırı olabilecek bir adalet anlayışı izleyebilirler.

66. Bu, Hakemin “herhangi bir ulusal veya uluslararası hukuka atıfta bulunmaksızın genel adalet ve hakkaniyet mülahazalarını” uyguladığı Madde 15.1 BAT Kuralları ile onaylanmıştır.
67. Yukarıda belirtilen hususların ışığında, Hakem aşağıdaki bulgulara ulaşmıştır.

1.1.1. Bulgular

6.2.1 Oyuncunun Sözleşmeye Dayalı Ücret İddiaları

68. Sözleşme madde 2 gereğince, Oyuncunun Amerikan Doları tutarında “garanti edilmiş” bir maaş alma hakkı vardır. Sözleşmenin 3. maddesi uyarınca, tüm tutarlar “tüm vergiler, sosyal (işveren ve işçi) maaşları ve diğer maliyetler hariçtir”. Hakem, sosyal masraflar veya benzeri masrafların Türkiye’de bu tür vergilerin alındığı kabul etmektedir.
69. Sözleşmenin 11. maddesi, “*kayıtsız şartsız garantili bir sözleşmedir. Kulüp, bu Sözleşmenin kesintisiz garanti edilmiş bir sözleşme olduğunu ve Kulübün, Oyuncunun yeterli beceri veya rekabet göstermemesi veya Oyuncuya bir yaralanma veya hastalık durumunda, Oyuncunun sözleşmesini askıya alma veya aksi belirtilmedikçe serbest bırakma hakkına sahip olmayacağını kabul eder.*” şeklindedir.
70. Kulüp, 7 Temmuz 2020 tarihli e-postasında, Oyuncuya toplam 185.235,00 Amerikan Doları borçlu olduğunu kabul ederken, Davacı 1, tüm ödemeleri aldıktan sonra 185.500,00 Amerikan Doları tutarında ödenmemiş maaş almaya hak kazandığı görüşündedir.
71. Kulüp, ne oyuncunun iddia ettiği gibi 164.500,00 Amerikan Doları ‘ndan fazla ödemediğine dair BAT’a kanıt sunmuş ne de oyuncunun Kulüpten tahkim talebine cevabında aldığı miktara itiraz etmiştir. Bu nedenle, Hakem, Oyuncunun yalnızca 164,500,00 Amerikan Doları tutarında maaş ödemesi aldığı ve bu nedenle prensip olarak 185.500,00 Amerikan Doları tutarında ödenmemiş bir ücret almaya hakkı olduğu sonucuna varmaktadır.

6.2.2. COVID-19 Nedeniyle Oyuncunun Maaş Kesintisi

72. Covid-19 salgını nedeniyle, Türkiye ligi 19 Mart 2020 tarihinde durdurulmuş ve 11 Mayıs 2020 tarihinde ise iptal edilmiştir. Davalı, BAT COVID-19 Yönergelerine göre maaş taksitlerinde kesinti talep etmektedir.
73. BAT COVID-19 Yönergeleri, “*adil ve Karantina Dönemi boyunca kulübün maaş ödeme yükümlülüğünün genel bir indirimine tabi olmasını*” öngörmektedir. Yönergeler Hakem için bağlayıcı olmamakla birlikte, adil olduğunu ve burada belirtilen ilkeleri mevcut davaya uygulamanın adil olduğunu ifade etmektedir.
74. Yönergeler 16. Maddesine göre, maaş indiriminin boyutu oyuncunun aylık maaşına bağlıdır ve tabloda sunulan tarife Hakemlerin adil indirimine ilişkin değerlendirmesine rehberlik eder: Ayda ilk 2.500,00 EUR, %0’dan %20’ye kadar bir kesintiye tabidir, aylık 2.500,00 EUR tutarını aşan her miktar başlangıç noktası olarak %50 oranında indirimine konu olmakla birlikte, hakemlerin ayarlamasına tabidir.
75. Uygulanacak kesin yüzdelere karar verirken, Hakem, BAT COVID-19 Yönergelerine dayalı olarak aşağıdaki tahdidi olmayan kriterleri dikkate alacaktır:
- “İlke olarak, daha düşük maaşların, yüksek maaşlardan daha düşük bir indirimine tabi tutulacağı akılda tutularak maaşın toplam tutarı;
- COVID-19 krizinin bir sonucu olarak kulübün mali durumu;
- Oyuncunun / antrenörün bireysel koşulları, özellikle makul yaşam maliyetleri ve başkaları için de mali olarak ne ölçüde sorumlu olduğu;
- tarafların yönerge ve iyi niyet kuralları uyarınca görevlerine uyup uymadıkları. Bir kulüp, benzer konumdaki diğer oyuncuları / antrenörlere kıyasla bir oyuncuya / antrenöre karşı ayrımcılık yaparsa iyi niyetle hareket etmiş olmayacaktır;
- veorantılılıkve makul olma ilkesi, özellikle kulübün maaş indirimi yoluyla kazanılan kaynağı nasıl kullanacağı.”
76. Yönergeler ayrıca “[...] Karantina Döneminden önce ödenmesi gereken maaşların yukarıdaki indirimine tabi olmadığını” belirtmektedir.

77. Yukarıda belirtildiği gibi (bkz. 6.2.1.), Oyuncu prensip olarak 185.500.00 Amerikan Doları tutarında ödenmemiş bir maaş alma hakkına sahiptir. İlk olarak, ödenmemiş maaş tutarının hangi kısmının 19 Mart 2020 tarihindeki karantina döneminin başlangıcından önce ödenmesi gerektiği sorusu ortaya çıkar. Oyuncu, Mart ayı maaşının bir kısmının karantina döneminden önce sağlanan hizmetlere ait bulunduğunu ve dolayısıyla, herhangi bir kesintiye tabi olmadığını; Kulüp ise Mart ayı maaşının tamamının azaltılacağını iddia ediyor.
78. Açık ifadelerine dayalı olarak Yönergeler, olası bir indirimi hizmetlerin verildiği dönemle değil, mali yükümlülüklerin vadesinin geldiği tarihlerle ilişkilendirmektedir. Mart ayı maaşı 20 Mart 2020 tarihinde muaccel hale geldiğinden ve karantina dönemi 19 Mart 2020 tarihinde başladığından, Mart ayının tam maaşı Yönergelere göre indirime tabidir. Bu nedenle, 2020 Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran ayları için toplam 140.000,00 Amerikan Doları tutarındaki maaşların tamamı, Yönerge ilkelerine göre kesintiye tabidir.
79. 45.500,00 Amerikan Doları (yani 185.500,00 Amerikan Doları - 140.000,00 Amerikan Doları) tutarındaki kalan ödenmemiş maaş, karantina döneminden önce vadesi gelmiştir ve bu nedenle nedeniyle herhangi bir kesintiye tabi değildir.
80. Karantina döneminden önce vadesi gelen 140.000,00 Amerikan Doları tutarındaki indirim yüzdesi ile ilgili olarak, Hakem (i) Oyuncunun önemli bir maaş almaya hakkı olduğunu, (ii) Oyuncunun BAT'a geçim masrafları ve başkalarından da ne ölçüde mali olarak sorumlu olduğu hakkında daha fazla bilgi vermemesini, (iii) Kulüp'ün oyuncuya bir anlaşma teklifinde bulunduğunu ve 2020 yılı Temmuz reddedildiğini ve diğer taraftan (iv) Oyuncunun bu BAT davalarında maaşını gönüllü olarak azalttığını göz önünde bulundurmuştur. Bu gerçekler göz önünde bulundurulduğunda ve *ex aequo et bono* prensibini uygulayan Hakem, 2020 yılının Mart ve Haziran ayları arasındaki maaşlarının ilk 2.500,00 Avro üzerinden %20 ve kalan kısmının ise üzerinden %50 düşürmeyi adil ve uygun bulmaktadır:

Maaş	Sözleşme ile kararlaştırılan toplam maaş (Amerikan Doları)	İlk 2,500.00 Avro'luk kısma eşdeğer Amerikan Doları	Maaşın geri kalan kısmı (Amerikan Doları)	İlk 2,500.00 Avro'luk kısma eşdeğer %20 oranındaki Amerikan Doları	Maaşın geriye kalan %50'lik kısmı (Amerikan Doları)	Toplam maaştan kesinti durumundaki geriye kalan kısmı (Amerikan Doları)
Mart ayı maaşı	35,000.00	2,698.27 (20 Mart 2020 tarihinde:1 Avro= 1,07931 Amerikan Doları)	32,301.73	539.65	16,150.87	16,690.52
Nisan ayı maaşı	35,000.00	2,717.17 (20 Nisan 2020 tarihinde:1 Avro = 1.08687 Amerikan Doları)	32,282.83	543.43	16,141.42	16,684.85
Mayıs ayı maaşı	35,000.00	2,732.53 (20 Mayıs 2020 tarihinde:1 Avro = 1.09301 Amerikan Doları)	32,267.47	546.51	16,133.74	16,680.25
Haziran ayı maaşı	35,000.00	2,800.26 Amerikan Doları (20 Haziran 2020 tarihinde: EUR 1 Avro=1.12010 Amerikan Doları)	32,199.74	560.05	16,099.87	16,659.92
Toplam	140,000.00	10,948.23	129,051.77	2,189.64	64,525.90	66,715.54

81. Bu hesaplama göre, 2020 yılı Mart ve Haziran ayları için maaşlar toplam 66.715,54 Amerikan Doları düşürülmüştür ve bu nedenle oyuncu, Mart ve Haziran 2020 tarihleri arasındaki dönem için toplam 73.284,46 Amerikan Doları tutarında bir maaş ödemesi

(140.000,00 Amerikan Doları – 66.715,54 Amerikan Doları) ve kapatma döneminden önce vadesi gelen tutar olan 45.500,00 Amerikan Doları tutarında maaş alacağı vardır. Özetle, Oyuncunun toplam 118.784,46 Amerikan Doları tutarında ödenmemiş maaş alacağı é vardır.

6.2.3. Menajerlik Ücreti İddiaları

82. Sözleşmenin 12. Maddesi aşağıdaki menajerlik ücreti düzenlemelerini içermektedir:

“Kulüp, 2019-2020 sezonu için Oyuncu menajeri olarak görev yapan menajer Benjamin Pensack ve Yaman Eymür & İrfan Yücesoy’a 35.000,00 Amerikan Doları temsilci ücreti ödemeyi kabul etmektedir. Benjamin Pensack (Pensack Sports) 21.000,00 Amerikan Doları, Yaman Eymür & İrfan Yücesoy (Kariyer Spor Ltd. Şti.) 4.000,00 Amerikan Doları + KDV alacaktır. Menajerlik ücretleri aşağıdaki şekilde ödenecektir:

20 Kasım 2019 tarihinde Pensack Sports’a 10.500 Amerikan Doları

Kariyer Spor Ltd Sti’ye 20 Kasım 2019’ tarihinde 7.000 Amerikan Doları, P. S.’a 20 Ocak 2020 tarihinde 10.500 Amerikan Doları.

Kariyer Spor Ltd Sti’ye 20 Ocak 2020 tarihinde 7.000 Amerikan Doları.”

83. İlk soru, Davacı 2 ve 3’ün dava açma ehliyetinin olup olmadığıdır.

84. İki menajerlik şirketi, Tahkim Talebinde Davacı 2 ve 3 olarak adlandırılmıştır. Temsilcilerin isimleri parantez içinde verilmiştir.

85. Sözleşmenin 12. maddesine göre, menajerlik ücreti taksitlerinin şirket arkasındaki gerçek kişilere değil acentelere ödenmiş olması gerekmektedir. Bu nedenle, Hakem, her iki kurumun da dava açma hakkına sahip olduğu ve bu nedenle, menajerlik ücretlerinin ödenmesini talep etme hakkına sahip olduğu sonucuna varmıştır.

86. Davalı, Davacı 2 ve 3’ün, Kulübün, Yönergelere göre yapılan indirimden sonra oyuncuya ödemek zorunda olduğu miktarın yalnızca %10’luk oranını alma hakkına sahip olduğunu iddia etmektedir.

87. Yönergelerin 20. Maddesine göre, Hakemler, uygun gördükleri ölçüde, menajerler gibi diğer aktörlerle sözleşmeye dayalı ilişkiler için de yönergelerde belirlenen ilkeye dayalı karar verebilirler.

88. Davacı 2 ve 3, Oyuncuyu kulübe salgının ortaya çıkmasından ve herhangi bir karantina durumundan çok önce getirmiştir. Ayrıca, taksitlerin vadesi 20 Kasım 2019 ve 20 Ocak 2020 tarihleridir ve bu nedenle karantina süresine girmemektedir. Yönergeler madde 16'ya göre, karantina döneminden önce vadesi gelen tüm ödemeler, prensip olarak, herhangi bir indirim tabii değildir. Karantina ve Kulüp için beklenenden daha az oyun oynaması nedeniyle oyuncunun Kulüp için daha düşük bir değere sahip olduğu iddia edilebilirken, Davacı 2 ve 3'ün sözleşmeden doğan görevlerini aylar öncesinden zaten tam olarak yerine getirdiği gerçeği varlığını sürdürmektedir.
89. Bu nedenle, Baş Hakem, menajerlik ücretlerinde herhangi bir indirim yapılmasının uygun olmadığı sonucuna varmıştır.
90. Bu nedenle, Davacı 2, 21.000,00 Amerikan Doları tutarında bir menajerlik ücreti ve Davacı 3, 14.000,00 Amerikan Doları artı KDV, yani 16.520,00 ABD Doları tutarında bir menajerlik ücreti alma hakkına sahiptir.

6.3. Faiz

91. Davacılar ödeme tarihine kadar yıllık%5 oranında faiz talep etmektedir.
92. Sözleşme açıkça bir faiz oranı içermemektedir. Ancak, mevcut BAT içtihatlarına göre, temel anlaşma açıkça bir faiz ödeme yükümlülüğü getirmese bile, temerrüt faizi verilebilir. Bu, çoğu hukuk sisteminde yer alan genel kabul görmüş bir ilkedir. Davacılar tarafından talep edildiği üzere ve mevcut BAT içtihadına uygun olarak, temerrüt faizi oranı yıllık %5'tir.
93. Sözleşme, ödenmemiş maaş faizinin işlemeye başladığı tarihe göre, maaş taksitleri için aşağıdaki vade tarihlerini öngörmektedir: 20 Eylül 2019, 20 Ekim 2019, 20 Kasım 2019, 20 Aralık 2019, 20 Ocak 2020, 20 Şubat 2020, 20 Mart 2020, 20 Nisan 2020, 20 Mayıs 2020 ve 20 Haziran 2020. Bu nedenle, kapatılma süresinden önce (45.500,00 Amerikan Doları tutarında) vadesi düşen ödenmemiş maaş taksitlerinin faizi prensip olarak, en geç 21 Şubat 2020 tarihinde başlayacaktır. Ödenmemiş, düşürülmüş Mart ayı maaşının faizi,

teorik olarak 21 Mart 2020 tarihinde, azaltılmış Nisan ayı maaşı için 21 Nisan 2020 tarihinde, azaltılmış Mayıs ayı maaşı için 21 Mayıs 2020 tarihinde ve azaltılmış Haziran ayı maaşı için ise 21 Haziran 2020 tarihinde başlayacaktır.

94. Fakat bununla birlikte, Davacı 1 yalnızca 20 Haziran 2020 tarihinden itibaren faiz işletilmesini talep ettiğinden ve *ultra petita*⁵ bir karardan kaçınmak için, Hakem, 20 Haziran 2020 tarihinden itibaren 102.684,77 Amerikan Doları tutarındaki ödenmemiş maaş tutarının faizini emretmektedir.
95. Menajerlik ücretlerine ilişkin faizin işletilmeye başladığı tarihe gelince, Sözleşme taksitler için aşağıdaki vade tarihlerini öngörmektedir: menajerlik ücretlerinin ilk taksitleri için 20 Kasım 2019 tarihinde (yani Davacı 2 için 10.500,00 Amerikan Doları ve Davacı 3 için 7.000,00 Amerikan Doları ve aynı tutara tekabül eden ikinci taksitler için 20 Ocak 2020 tarihinde). Bu nedenle söz konusu tutarlara faizler 21 Kasım 2019 ve 21 Ocak 2020 tarihlerinde başlamaktadır.

7. Sonuç

96. Yukarıdakilere dayanarak ve taraflarca sunulan tüm delilleri ve tüm iddiaları dikkate aldıktan sonra, Hakem, Davalı'nın Davacılar aşığdaki ödemelerin yapılmasını hükmetmektedir:
- Davacı 1'e: 118.784,46 Amerikan Doları net (ödenmemiş maaş), ve 20 Haziran 2020 tarihinden ödemeye kadar işleyecek yıllık %5 oranında faiz;
  - Davacı 2'ye: KDV (menajerlik ücreti) dahil 21.000,00 Amerikan Doları ve 21 Kasım 2019 tarihi ve 21 Ocak 2020 tarihinden ödemeye kadar işleyecek 10.500,00 Amerikan Doları üzerinden hesaplanacak yıllık %5 oranında faiz;
  - Davacı 3'e: KDV (menajerlik ücreti) dahil 16.520,00 Amerikan Doları ve 21 Kasım 2019 tarihi ve 21 Ocak 2020 tarihinden itibaren ödemeye kadar işleyecek 7.000,00 Amerikan Doları üzerinden hesaplanacak yıllık %5 oranında faiz.

⁵ "ultra petita: taleple bağlılık" Kemal GÖZLER, İdare Hukuku, Cilt: 2, Bursa, 2009, s. 623.

8. Masraflar

97. Tahkim maliyetlerinin belirlenmesi ile ilgili olarak, BAT Kuralları Madde 17.2 aşağıdaki gibidir:

“İşlemlerin sonunda, BAT Başkanı, BAT’ın idari ve diğer maliyetleri; BAT fonuna katkısı (bkz. Madde 18); BAT Başkanı ve Hakem’in ücretleri ve taraflarca ödenen herhangi bir erteleme ücreti (bkz. Madde 12.4) de içerecek şekilde nihai tahkim maliyetini belirleyecektir. “

98. 15 Ekim 2020 tarihinde, BAT Başkan Yardımcısı mevcut konudaki tahkim maliyetlerinin 7.200,00 EUR olduğunu belirlemiştir.

99. Sözleşme madde 12, geçerli tahkim şartına ek olarak, bir anlaşmazlık durumunda aşağıdaki düzenlemeyi içermektedir:

“[...] Bu tür bir ihtilafta galip taraf, diğer taraftan tüm masrafları, ücretleri ve avukatlık ücretlerini geri alma hakkına sahip olacaktır. [...]”

100. Bununla birlikte, BAT Kuralları 17.3 Maddesi aşağıdaki gibidir:

“Karar, hangi tarafın tahkim masraflarını karşılayacağını ve hangi oranda olacağını belirleyecektir. [...] Tahkim masraflarına karar verirken [...], Hakem esas olarak talep edilen ve hüküm verilen yardımları dikkate alacaktır, ikincil olarak tarafların davranışları ve mali kaynakları göz önünde bulundurulacaktır. “

101. Ayrıca, BAT Kuralları Madde 17.4, bir tarafın makul yasal ücretlerine ve diğer harcamalarına katkı olarak alabileceği azami miktarları öngörmektedir.

102. Davacılar, KDV dahil ihtilaf konusu değer %15’lik oranını temsil eden toplam 31.306,75 ABD Doları (KDV dahil) tutarında yasal ücretlerine katkı talep etmektedir. Bu, geri ödenemeyen 3.000,00 EUR tutarındaki işlem ücretini içermez.

103. Davalı, yasal ücretlerine toplam 22.610,00 EUR tutarında bir katkı talep etmektedir.

104. Taraflardan hiçbiri BAT’a, hangi saat ücreti üzerinden ne tür işlerin yapıldığına dair ayrıntılı bir açıklama sunmamıştır.

105. BAT Kuralları Madde 17.4’e göre işlem ücreti hariç 100.001,00 EUR ile 200.000,00 EUR arasında ihtilafı bir miktar için maksimum katkı 10.000,00 EUR’dur. Birden fazla Davacı olması durumunda, maksimum katkı her bir taraf için ayrı ayrı belirlenir. Bu durumda ihtilaf konusu olan miktar 175.877,36 Amerikan Doları (yani yaklaşık 156.993,00 Avro) ve %5 oranında faizdir.

106. Yargılamanın sonucunu göz önünde bulunduran Hakem, Davalı'nın tahkim ücretlerinin ve masraflarının %85'ini ve Davacıların tahkim masraflarının %15'ini karşılamasını adil ve yeterli bulmaktadır. Davacıların 12.031,40 Avro Maliyet Avansının tamamını ödediği ve davacılara tahkim maliyetleri ile Davacılar tarafından ödenen Avans Avansları arasındaki fark olarak BAT tarafından 4.831,40 Avro geri ödeneceği göz önüne alındığında, Kulüp Davacılar için tahkim masrafları olarak 7.200,00 Avro tazmin edecektir.
107. Buna ek olarak, her iki avukatın da oldukça sınırlı sayıda sayfa ve sergi sunduğu yalnızca bir tur yazılı sunumun değış tokuş edildiği ve Davacıların tam anlamıyla başarılı olmadığı göz önüne alındığında, 3.000,00 Avro tutarında geri ödenemez işlem ücreti dahil olmak üzere Davacıların yasal ücretlerine ve masraflarına Davalı 8.000,00Avro tutarında katkıda bulunacaktır.

9. Karar

Yukarıda açıklanan nedenler doğrultusunda hakem aşağıdaki gibi karar vermiştir:

1. Galatasaray Spor Kulübü Derneği, 20 Haziran 2020 tarihinden ödemeye kadar Zachary Auguste'a net 118.784,46 Amerikan Doları maaş ve yıllık % 5 oranında faiz ödeyecektir.
2. Galatasaray Spor Kulübü Derneği, Pensack Sports Management Group'a 21 Kasım 2019 ve 21 Ocak 2020 tarihinden itibaren ödeme tarihine kadar her biri 10.500,00 Amerikan Doları üzerinden hesaplanacak yıllık %5 faiz ve 21.000,00 Amerikan Doları (KDV dahil) ödeyecektir.
3. Galatasaray Spor Kulübü Derneği, Kariyer Spor Gıda İlaç San. Dış Tic. Ltd Şti'ye menajerlik ücreti olarak 16.520,00 Amerikan Doları (KDV dahil) ve 21 Kasım 2019 ve 21 Ocak 2020 tarihinden itibaren her biri ödemeye kadar işleyecek olan 7.000,00 Amerikan Doları üzerinden yıllık % 5 faizi ödeyecektir.
4. Galatasaray Spor Kulübü Derneği, Zachary Auguste, Pensack Sports Management Group ve Kariyer Spor Gıda İlaç San. Dış Tic. Ltd. Sti. tahkim masrafları için müştereken 7.200,00 Avro tutarında ödeme yapacaktır.

5. Galatasaray Spor Kulübü Derneği, Bay Zachary Auguste, Pensack Sports Management Group ve Kariyer Spor Gıda İlaç San. Dış Tic. Ltd. Şti, yasal ücret ve masrafları için ortaklaşa 8.000,00 Avro tutarında ödeme yapacaktır.
6. Hüküm kurulması talep edilen başkaca ve bunların ötesindeki talepler reddolunmuştur.

Tahkim yeri Cenevre, 29 Ekim 2020

KARARIN İNCELENMESİ

BAT'ın 29 Ekim 2020 tarihli kararını⁶oyuncunun maaş alacağı-nınivade tarihi açısından incelemenin faydalı olacağı kanaatindeyiz. Oyuncunun kulüp ile yaptığı sözleşme uyarınca alacağı maaşlar aylık olarak belirlenip bu maaşların ödeme tarihi daha sonra kararlaştırılan bir husustur. Bu durumda aylık maaşı belirli olmakla birlikte vade tarihi daha sonra belirlenecek olup bu ödeme planına göre belirlenen günde oyuncunun maaşı ödenecektir. Oyuncunun maaş ödeme tarihi her ayın yirmincigünü olarak belirlenmiştir. Bu durumda vade tarihi her ayın yir-minci günüdür. Bugünü izleyen gün ise borç muaccel duruma gelecektir.

Ülkemizde Basketbol ligi 19 Mart 2020 tarihinde askıya alınmış bu-nun akabinde ise basketbol ligi Covid-19 salgını nedeniyle resmi kurum-lar tarafından iptal edilmiştir. Bu durumda oyuncunun Mart ayı tarihi itibariyle alacağı maaş konusunda bir ihtilaf meydana gelmiştir. Oyun-cunu kulüp ile arasındaki sözleşme uyarınca asli edimi olan basketbol oynama faaliyetini Mart ayının ilk on sekiz günü gerçekleştirmiş fakat bunun devamında ise liglerin durdurulması ile birlikte asli edimini yeri-ne getirememiştir. Basketbol Tahkim Mahkemesi verdiği kararda oyuncu ile kulüp arasında belirlenen ödeme planına göre her ayın yirmincigünü maaş ödeme tarihi olarak belirlendiği ve Mart ayının on dokuzuncügü-nü Basketbol liginin iptal edilmesi sebebiyle BAT'ın Covid-19 Yönerge-leri⁷ ile belirlenen kurallar çerçevesinde Mart ayının başından itibaren oyuncunun maaşında kesinti yapma hakkını kulübe tanımıştır. Başka bir

⁶ Basketbol Tahkim Mahkemesi kararının tam metni içinbkz. <https://www.fiba.basketball/en/Module/85132837-66aa-4ff3-a063-8cdf44ea14d/5b29696e-b431-4e79-9f3e-595b096cac92> (Erişim Tarihi: 27.03.2021)

⁷ Basketbol Tahkim Mahkemesi Covid-19 Yönergeleri için bkz.<http://www.fiba.basketball/documents/bat/covid-19-guidelines.pdf> (Erişim tarihi: 27.03.2021)

deyişle BAT Covid-19 Yönergeleri'ne⁸ göre yapılan ücret kesintilerinin Basketbol Liginin ayın on dokuzuncu gününde askıya alınması nedeniyle geriye dönük olarak yapılabilmesine olanak sağlamıştır. BAT bu konudaki verdiği karar; *“Açık ifadelerine dayalı olarak Yönergeler, olası bir indirim hizmetlerin verildiği dönemle değil, mali yükümlülüklerin vadesinin geldiği tarihlerle ilişkilendirmektedir. Mart ayı maaşı 20 Mart 2020 tarihinde muaccel hale geldiğinden ve karantina dönemi 19 Mart 2020 tarihinde başladığından, Mart ayının tam maaşı Yönergelere göre indirime tabidir. Bu nedenle, 2020 Mart, Nisan, Mayıs ve Haziran ayları için toplam 140.000,00 Amerikan Doları tutarındaki maaşların tamamı, Yönerge ilkelerine göre kesintiye tabidir.”* şeklindedir.

Kararda Covid-19 yönergelerine⁹ göre kulüplerin oyuncuların maaşlarında eski bir tarihe yönelik de olsa kesinti yapabileceği belirtilmektedir. Bu durum oyuncunun o aylık maaşa hak kazanışında bir haksızlık oluşturmaktadır. BAT kararlarını hakkaniyet uyarınca vermektedir¹⁰. Fakat buna rağmen oyuncu, Mart ayının ilk on sekiz günü sözleşmesel yükümlülüğünü yerine getirmiştir. Fakat buna rağmen liglerin askıya alınmasının ardından bu günler için de kulübün oyuncu maaşında kesinti yapabileceği yönünde karar vermesinin hakkaniyete aykırılık oluşturduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA:

Basketbol Tahkim Mahkemesi Covid-19 Yönergeleri
<http://www.fiba.basketball/documents/bat/covid-19-guidelines.pdf> (Erişim tarihi: 27.03.2021)

Basketbol Tahkim Mahkemesi Kararı (29 Ekim 2020) <https://www.fiba.basketball/en/Module/85132837-66aa-4ff3-a063-8cdf44ea14d/5b29696e-b431-4e79-9f3e-595b096cac92> (Erişim Tarihi: 27.03.2021)

Basketbol Tahkim Mahkemesi Regülasyonu
<https://www.fiba.basketball/en/Module/c9dad82f-01af-45e0-bb85-ee4cf50235b4/8675ca42-177d-4a50-9646-089fd342f5cd> (Erişim tarihi: 27.03.2021)

⁸ İdem.

⁹ Basketbol Tahkim Mahkemesi Covid-19 Yönergeleri için bkz.<http://www.fiba.basketball/documents/bat/covid-19-guidelines.pdf> (Erişim tarihi: 27.03.2021)

¹⁰ Basketbol Tahkim Mahkemesi Regülasyonutam metni için bkz.<https://www.fiba.basketball/en/Module/c9dad82f-01af-45e0-bb85-ee4cf50235b4/8675ca42-177d-4a50-9646-089fd342f5cd> (Erişim tarihi: 27.03.2021)

GÖZLER, Kemal, *Latince – Türkçe İdare Hukuku Terimler Sözlüğü*, İdare Hukuku, Bursa, Ekin, 2009, c.II.

ÖRENÇ, Zeynep; *Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakemin veya Hakem Kurulunun Ex Aequo Et Bono Karar Verme Yetkisi*, Public and Private International Law Bulletin, Volume: 34, Issue: 1, İstanbul, 2014

TEZCAN, Mertcan; *Clausula Rebus Sic Stantibus İlkesi ve Sözleşmenin Değişen Koşullara Uyarlanması*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004

ANTRENÖR SEÇİMİNDE KRİTER VE NİTELİKLER

Doç. Dr. Recep CENGİZ*

* Manisa Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Ajax, Atlético Madrid, Barcelona, Bayern Münih, Real Madrid, Juventus, Manchester United, Manchester City, Milan, Paris Saint-Germain, Porto gibi kurumsallaşmış takım, piyasa ve marka değeri olan kulüplerde antrenör seçimi kulübün hedefleri, kültürüne uygun belirlenmiş kriterler üzerinden 'hiçbir şey şansa bırakılmadan' yapılır. Antrenör adayları bu kriterleri sağlayan bilindik veya sağlama potansiyeli olan (kulüpte oynamış veya yardımcı antrenörlük yapmış) kişiler üzerinden belirlenir.

Avrupa'daki üst düzey kulüplerin öne çıkan antrenör kriterlerinin temel niteliksel bileşenlerine bakıldığında, modern bir antrenörün olmazsa olmazlarından kabul edilen performans odaklı, oyuncu merkezli, eğitici, ikna edici, felsefesi ve planlama becerisi önemli kriterler olarak kabul edilmektedir¹.

Bu bağlamdan antrenör seçimini, kulüplerin aradığı (araması gerektiği) kriterler ve antrenörün nitelikleri olarak iki boyutta incelemek mümkündür.

A. Kulüplerin aradığı (araması gerektiği) kriterler

Ekonomik Kriterler (Maliyet):

Antrenörün donanımlarındaki seviyenin kalıcı bir istikrarın yakalamasına ve sürdürülebilir bir başarı üzerinden süreci yönetmesine neden olmalıdır. Bu kriterler kulübün girdileri bakımından oldukça önem arz etmektedir. Kendi liglerinde ve Avrupa kupalarındaki başarının karşılığının maddi olarak kulübe yansması ile antrenörün kulübe ekonomik katkısı başarı ve istikrar üzerinden olur. Haliyle sponsorluk ve reklam gelirlerindeki düzenli gelir artışı da bu sayede büyür. Bu anlamda, antrenörün kulübe ekonomik girdi sağlayacak özellikler taşıması ve bir yatırım aracı olarak kullanılması önemlidir.

Teknik Kriterler (Oyun karakteri):

Kulübün felsefesine (ör. Porto gibi genç futbolcuları yetiştirip satmak, Leibniz gibi yıldız adayı genç oyuncularından güçlü bir kadro yaratmak, Paris Saint-Germain gibi yıldız oyuncularından güçlü bir kadro kurup şampiyonluk hedeflemek veya Barcelona gibi yetiştirdiği genç oyuncularla yıldız oyuncularını birlikte oynatmak gibi) uygun bir anlayışına sahip olması belirleyici bir unsur olarak görülüyor.

Antrenörün oyun felsefesi (savunma sonra hücum) Jose Mourinho, çok pas oyunu oynatan Pep Guardiola, Carlo Ancelotti rizikosuz, özel taktikler üreten Antonio Conte, top ayaklarındayken saha içerisinde tamamen yer değiştirme, boşluk yaratma ve hızlı hücumla dayalı bu düzen Jürgen Klopp gibi rakibe kolay pas imkânı vermemeyi amaçlayan presle oynatan Julian Nagelsmann, adam adama markajı ve alan savunmasını kusursuz şekilde oynatan Mauricio Pochettino, futbolun defansif yönünü sevdiiren Diego Simeone, anında ve hızlı çözümler üretebilen Unai Emery gibi olması ve taktik becerilerini rakiplerinden daha hızlı, doğru ve yaratıcı olarak uygulayabilmesi gerekir. Bu bağlamda çağdaş antrenöre, yalnızca takımını müsabakaya hazırlamakla kalmayan, geleceğe yönelik olarak oyun anlayışını geliştiren ve dönüştüren, oyunun zorlaştığı durumlarda risk alarak yeni oyun anlayışı oluşturmak (bunun arka planda bilgi, birikim ve deneyim barındıran oyuna dokunmanın görünür hali olduğu söylenebilir) için uğraşan kişi misyonu yüklenebilir.

Antrenman ve kamp ortamında; istikrarlı bir antrenörlük kariyeri, bilim ve teknoloji destekli modern antrenman tekniklerini kullanması, disiplinli olması, kurallara uyması, tertipli ve düzenli olması, programlara uyması, başarıma isteği yüksek, kendine güvenli, yaratıcı, baskı altında kontrollü veya sakin kalabilen, hırslı ve mücadeleci, ideal ve iddialı, içsel motivasyon becerisi yüksek ve güvenilir olabilme gibi kriterler olmazlardandır.

Sportif performansın geliştirilmesi ve başarının kazanılması sürecinde, sporcuların fiziksel performanslarının artırılmasını sağlayarak, başarının yakalanmasını sağlayan antrenörlerin tutum ve davranışlarının önemi göstermektedir². Bu anlamda öz yeterlilikleri güçlü olan antrenörlerin psikolojik dayanıklılıkları, girişimci yanları, öfke ve stresi yönetebilen bir psikolojik yapıya sahip olmasının koruyucu bir faktör olduğu söylenebilir³.

Saha içi ve dışında kriz yönetebilecek donanımda olması, onu iyi bir antrenör olmanın yanında, aynı zamanda iyi bir lider olduğunun göstergesidir. Birçok duygu geçişinin olduğu spor branşı olan futbol, antrenörlerin yaşanılan olayları analiz etmeleri, durum yönetimi gibi durumlarda sağlam bir öz yeterlilik gerektirmektedir². Örneğin, Guardiola sadece saha içi ile ilgilenen bir antrenördür, dolayısı ile saha dışı organizasyonun mükemmel olduğu Barcelona ya da Bayern Munich'de çok başarılı olur. Ama her işi kendi yapması gereken Chelsea gibi kulüpte

başarılı olması zordur. Öte yandan her işi kendi yapmak isteyen Mourinho ise Chelsea'de başarılı olur ama Bayern ya da Barcelona'da çatışma yaşaması kaçınılmaz olur.

Başarı zemini oluşturacak büyük kişisel hedeflere sahip olması, kişisel vizyonunu yaşama geçirecek donanım ve kapasiteye sahip olması, kulübün beklentilerini iyi bilen antrenör, kulübün sahip olduğu prensiplerin yanında kendi taktiksel ve teknik prensiplerini bunların üzerine oturarak uygulaması gerekir. Kendi farklılığını ortaya koyma zorunluluğu onun donanımlarının anlaşılır olmasını sağlar. Yani farklılığını anlaşılabilir bir şekilde sahada görünmesi şarttır.

Bu bağlamda antrenörlük özellikleri, antrenörün başarısından çok daha önemlidir. Antrenör sporcunun motorik performans özelliklerini ya da teknik, taktik bilgileri ne kadar sahipse sahip olsun eğer edindiği ve sahip olduğu bilgileri futbolcularına aktaramıyorsa onları bu anlamda gelişimine katkı sağlayamıyorsa, bu iletişime sahip değilse, futbolcuların olumlu anlamda motive olması ve başarılı olması söylenemez⁴.

Antrenörün Sosyal Kültürel Kriterleri:

Antrenör önce bir insandır. Sahip olduğu erdemleri iyi tanıtması gerekir. İyi bir insan olma özelliği bir güven bileşkesidir. Bir antrenörlük markası olmasının yanında, aynı zamanda önemli bir kişisel marka olabilmesi, giyimi, sportif ortam ve toplumsal yaşamdaki tutum ve tavırları sadece iletişimde değil, toplumsal yaşamdaki etkileşimde de oynayan bir bileşendir. Bu bağlamda antrenörün; toplumsal inanç ve değerlere saygılı olması, kurallara uyması, ilkeli ve prensipli bir sosyal yaşantısının olması, çevresindekilerle nasıl iletişim kurduğu, futbolcularını nasıl etkilediği ve olaylara nasıl tepki gösterdiği önemlidir.

Sosyal kültürel özelliklerin, teknik direktörün bilgi düzeyinin pratikte karşılık bulması ile ilişkili olduğu söylenebilir. Bu bağlamda tercih edilen teknik direktörden, çalıştığı kulübün sadece takımını değil, tarihi ve kültürünü de yönetecek olgunlukta, takım bütünlüğüne yakın ve kültürel ortama uyumlu olması beklenmektedir. Çünkü, transfer olan bir teknik direktör sadece takıma katılmıyor; kulübün tarih ve kültürüne, takımın hedeflerine, meslektaşlarının anılarına, taraftarın umutlarına ortak olmaktadır.

Antrenörün kulüp içinde ve dışında kendini kabul ettirebilmek, sporcuları, yardımcıları ve kulüp yöneticileri tarafından önem verilen bir kişi olabilmesi için şu sosyal özelliklere sahip olmalıdır :

- *Dış görünüşü, giyim kuşamı ile çevresinde kabul görmeli,*
- *Her türlü olaya karşı olumlu bir yaklaşımda olup çevresine örnek olmalı,*
- *Grubun yapısını, ortak amaçlarını, değerlerini ve duygularını anlayabilmeli,*
- *Çalıştığı her insanla iş birliği yapabilmeli ve her birinden nasıl fayda sağlayabileceği üzerine çalışmalı ve üretken olmalı,*
- *Takımındaki insanlarla uyum içinde çalışabilmeli ve ikna ediciliği yüksek bir lider imajı sağlamalı ve bunu tutarlılığıyla korumalı,*
- *Kendi yaşantısına ve özel hayatına dikkat etmeli ve birlikte çalıştığı insanların özel hayatlarına ve sosyal hayatlarına da saygı duymalıdır^{5,6}.*

Takımın tarihsel derinliğini, kültür kodlarını(genetiği), prensiplerini ve felsefesini iyi bilen bir antrenörün ortaya koyacağı davranış kodlarının temeli “şehir ve ortama çabuk uyum sağlayabilmesi, sosyal medya ve iletişim araçlarını kullanma becerisi, araştırma, inceleme ve sorgulama becerisi, futbol insanlarına örnek olabilecek entelektüel bir yaşam tarzı” öncelikli kriter olarak şekillenmektedir.

Antrenörün Entelektüel Özellikleri:

Antrenörün düşünen, yorumlayan, karar veren, plan yapan bir kimse olabilmesi ve çevresindeki insanları etkileyip, onlara lider olarak yol gösterebilen, düşünce ve kararlarını kabul ettirerek onları yönlendirebilen olabilmesi ve bulunduğu yerde fark yaratabilmesi şu entelektüel özelliklerle ilişkilidir⁷.

Genel kültür: Antrenör belirli konular üzerinde kendini geliştirmek yerine hayatın birçok alanında bilgi sahibi olmalıdır.

Mantık: Genel bilgiden ayrıntılara, ayrıntılardan da resmin tamamına ulaşabilmelidir.

Analiz ruhu: Bir olayın nedenlerini analitik olarak irdeleyebilmelidir.

Sentez ruhu: Farklı olayların değişkenlerini bir çözüm üretmek veya plan yapmak için bir araya getirebilmelidir.

Sezgi gücü: İmkân, fırsat ve tehlikeleri önceden sezebilmelidir.

Hayal gücü: Geleceğe ilişkin olayların muhtemel sonuçlarını zihninde canlandırabilmelidir.

Muhakeme gücü: İyiyi kötüden, haksızı haklıdan ve yanlış doğru-
dan ayırt edebilmelidir⁸.

B-Antrenörün Kişilik Özellikleri ve Mesleki Nitelikleri

Antrenörde bulunması gereken özellikler kişilik özellikleri ve mesleki bilgi ve nitelikler olarak ifade edilebilir.

Bu bölüm kitabın genel amacına uygun olarak **kişilik özellikleri boyutu**; zihinsel liderlik, iletişim ve psikolojik nitelikler, **mesleki nitelikler boyutu**; oyun karakteri ve antrenör etiği konuları ile sınırlandırılmıştır.

Kişilik Özellikleri:

Kendisi ve oyuncularının ruh halini olumlu yönde şekillendirebilen bir antrenör, daha iyi performans ortaya çıkarma konusunda önemli bir avantaja sahip olur. Oyuncuların yaklaşımlarına yön vermek günlük bir görevdir. Önemli bir müsabakada başarısız olma veya ondan sonraki bazı yenilgiler, antrenör veya takım arkadaşları ile olan anlaşmazlıklar, sürpriz bir başarı ve buna bağlı medyatik karışıklık veya gelecekteki çok önemli bir yarışmadaki favori olma gibi durumlar çeşitli tarzlarda akut krizleri ortaya çıkarabilir. Bunun ardından psikolojik yardım için çağrılar gelmektedir⁹. Bu süreçte her antrenör hem oyuncular hem de takımın geneli için optimum yaklaşımı yaratmak ve korumak için çok sayıda strateji geliştirmeli, sporcuların fiziksel, teknik ve taktik açıdan gelişmelerine destek olmalıdır¹⁰.

Bu yetkinliğe sahip antrenörler kişilik özellikleri kapsamında;

- *Sporcuların bireysel olarak ve takım halinde sezon boyunca, antrenmanlarda ve maçlarda motive edebilmek,*
- *Mizah duygusuna sahip olmak,*
- *Dikkatli ve çalışkan olmak*
- *Dürüst ve örnek olmak,*
- *Olgun, zekâ, inatçı ve ısrarlı olmak,*
- *Alçakgönüllülük göstererek özeleştiriyi yapabilme olgunlukta olabilmek,*
- *Bireysel olarak sporcularının ve takımın genelinin öz saygılarını destekleyici bir yaklaşım tarzına sahip olmak,*
- *Spor dışı alan veya spor ortamında sporcuların hayatlarında ortaya çıkabilecek gerilim, hayal kırıklığı ve benzeri problemlerinin üstesinden gelmeleri için mentörlük yapabilmelidir^{9,11}.*

Antrenörün Karakter Özellikleri:

Duruş ve etki – her zaman bir lider gibi görünmeli ve davranmalı,

Vizyon ve hedef – oyuncularını inandırabileceği net bir başarı planına sahip olmalı,

Cesaret – aksilikler yaşansa da plana bağlı kalacağını gösteren bir kararlılıkla hareket etmeli,

İyimserlik – iyi yapılan hazırlığın nihai başarıyı getireceğine dair sürekli bir inancı olmalı,

Duygusal zekâ – olumsuzlarla başa çıkmalı ve takımın olumlu kalmasına olanak tanınmalıdır. Duygusal zekâ kavramsal açıdan ele alındığında duyguların yönetilmesi ve empati yeteneğinin kurulması olarak karşımıza çıkıyor. Antrenörün benimsediği bu sistem, sporcularının iç dünyasına değişik bir boyut getirir. Bu boyutun oluşumunda, liderlik yapılan aktivite ve aktiviteye katılan bireylerin algılarının önemli etkileri söz konusudur. Bu durum duygusal zekâ ile liderlik yapılan aktivite ve sporcuların birbirinden etkileşimi ve müsabaka içinde önemli etkileri söz konusudur.

Soğukkanlılık – hiçbir müsabaka skorunun sporcuların gelişimini etkilemesine izinvermemelidir¹².

Antrenörün Oyun Karakteri

Antrenörlerin sporun karakter oluşumuna etkisi hakkında temel bilgi, sportmenlik ve iyi bir karakterin temel değerlerini öğretme ve uygulama yöntemleri de dahil olmak üzere belirli becerilere sahip olmaları gerekmektedir¹³.

Etkili ve kalıcı öğretim yönteminin uygulanabilmesi için üç temel önkoşul ileri sürülebilir:

(a) Antrenör, öğreteceği beceriyi futbolcunun kapasitesini dikkate alarak belirlemeli ve sunmalı,

(b) Antrenör, gerekli durumlarda beceri analizi geliştirmeli ve bir kerede sadece küçük bir bölümün öğretilmesini amaçlamalı,

(c) Antrenör, sporcunun öğrenmesini kolaylaştırıcı ipucu, model olma, gibi değişik öğretim stratejilerini uygulayabilir olmalıdır.

Etkili öğretim yöntemlerinde antrenör ve sporcu arasında olumlu ilişki gelişmesine yardım etmelidir. Antrenör ve sporcu arasında olumsuz davranış az sayıda sergilenir. Bu süreçte her antrenörün dünyaya bakışı-

nı belirleyen ve sporcularının da ilgilerini çeken kendine özgü karakter özellikleri vardır¹¹.

Antrenörün Liderlik Özellikleri:

Sporla başarılı olabilmek için sadece antrenörün verdiği görevleri yerine getirmek veya yetenekli olmak yeterli değildir. Sporcuların, sahip oldukları özellikleri ortaya çıkarmalarına yardımcı olacak antrenörlerin liderlik vasfına sahip olmalarına ihtiyaç duyulmaktadır¹³. Etkili liderlik becerilerine sahip antrenörlerle çalışan takımların, başarı ve yüksek performans yakalamaları daha olası birdurumdur¹⁴. Kuşkusuz etkili antrenörün üstüne düşen görev; benimsediği davranış özellikleriyle sporcularına çalışmalarıyla kendini kabul ettirmesi, değerlendirme serbestliğine sahip ve değerli ve güvenilir olduğunu hissettirmesidir. Bu anlamda düşünüldüğünde antrenörün sporcuların lideri olduğu düşünülebilir¹⁵.

Lider Olarak Antrenör Sorumlulukları

Antrenör, sadece spor branşının tekniklerini ve sistemlerini değil, aynı zamanda oyuncu yaklaşımlarını da öğreten bir öğretmendir. Antrenörlük ve liderliğin getirdiği sorumluluğun bir kısmı da her gün yüksek performans göstermek zorunda olan oyuncuların takip edecekleri bir örnek teşkil etmektedir.

Antrenörün etkili bir lider olabilmek için yerine getirilmesi gereken sorumluluklar:

- Her oyuncunun karakterini, motivasyonunu; ayrıca, yaklaşımının en iyi nasıl şekilleneceğini (örneğin övgüyle ya da eleştiriyile) bilmek,
- Oyunculara önemli olduklarını hissettirebilmek,
- Tutarlılık, sorumluluk alma, esneklik (yerine göre yumuşak, yerine göre kesin tutumda olabilmesi),
- Alınacak sonuçlarla ilgili hedeflerin yanında sonuçtan daha fazla sürece odaklanarak bir de performans gelişimiyle ilgili hedefler koymak,
- Alınacak herhangi bir kötü sonuç karşısında duygusal dengesini koruyabilecek ve baskıyı oyuncularının üzerinden alabilecek soğukkanlılığa sahip olmak,
- Güçlü bir yaklaşımı, enerjiyi sağlamak ve sürdürmek için ilham verici bir vizyon yaratmak,

- *Takım içinde ve sporcularında kendine aşırı güven ve bunun yarattığı rehabet varsa onların uyarılmışlık seviyelerini artırabilmeli, tersi söz konusu olduğundaysa uygun stratejilerle stres yönetimini sağlamak,*
- *Kulüp yöneticisi, medya ve taraftardan gelebilecek baskılara karşı koya-bilmek,*
- *Olumlu yönleri destekleyebilmek,*
- *Demokratik ve adil davranabilmek,*
- *Sporcuları arasında liderlik düşüncesini spor ahlakını geliştirmek,*
- *Genç sporcuların sorunlarını anlayıp, yaş gruplarına uygun olarak çözümler üretmelerine yardımcı olmak,*
- *Her sporcunun potansiyelinin farkında olabilmeli ve ona uygun gelişimin devamını sağlayabilmek,*
- *Oyuncularına psikolojik olarak güvende hissedebilecekleri bir ortam yaratmak gibi iyi bir lider antrenör değişken ve uyum sağlayabilme yetisine sahiptir. Aynı zamanda kendi prensiplerinden ödün vermez. Stratejik yetilere sahiptir. Her an için özel bir kararı vardır^{5,10}.*

Antrenörler bunun dışında; davranışları, sözleri, verdiği mesajları ile sporcularını etkileyici ve tetikleyici dinamizmi yaratan kişidir¹⁶.

Antrenörün İletişim Nitelikleri:

Antrenörlerin sporcular üzerinde büyük etkisi olmakla beraber başarılı antrenörlerin sporcularla iletişim becerilerinin daha yüksek olması beklenmektedir¹⁵. Etkili iletişim, takım özellikleri, fonksiyon ve performansında belirleyici bir faktör olarak istendik motivasyon düzeyine ulaşmada ve öğretilmeye çalışılan koordinatif, teknik, taktik ve psikolojik becerilerde açıkça ortaya çıkarılmasında önemli bir kavramdır¹⁷. Çünkü, sporcuların memnuniyeti, benlik saygıları ve performanslarının başarı ile sonuçlanması büyük ölçüde antrenör ile sporcu arasındaki ilişkiye bağlıdır ve aralarındaki etkileşim her zaman performansı belirleyici bir unsur olarak görülmüştür¹⁸.

Bu nedenle;

- *İletişim becerilerinde doğru mesajların karşı tarafa geçmesini sağlamak,*
- *Eleştiriye açık olup, empati yapabilmek,*
- *Zihinsel karışıklığı ve odaklanma problemini engellemek adına sporcuların algı düzeylerine uygun açık ve net talimatlar vererek, aşırılıklardan kaçınmak,*

- *Takımdaki sosyal dinamiklerin merkezini oluşturmak,*
- *Sporculara kendilerini özel, sevilen ve yaratıcı hissettirebilmek,*
- *Sözlü iletişim becerileri gruba hitap edebilecek nitelikte olmak,*
- *Sporcuları ve yardımcılarıyla şakalaşabilecek mizah duygusuna, sosyal iletişim becerilerine sahip olabilmek,*
- *Sporcuları zihinsel olarak güçlü oluşturacak şekilde hazırlamak için fikirler, öyküler, videolar, metaforlar, filmler vs. kullanmak,*
- *Başarısızlığı, oyunculara nasıl gelişecekleri konusunda geribildirim vermek için bir fırsat olarak kullanmalı ve onları yenilenmiş bir motivasyonla yeniden çalışmaya inandırmak,*
- *Kelime hazineleri genişletip akıcı, duru ve sade konuşabilmek,*
- *İletişim arttıkça endişe azalır. Sporcular ve kendi arasında geliştirilmiş ve iyileştirilmiş bir iletişim ağı kurmak,*
- *İyi bir dinleyici olmalı ve her zaman ulaşılabilir olduğunu çevresine hissettirebilmelidir^{19,20,21}. Ayrıca, antrenörlerin iletişimde bulunurken saygı ve değer verme, pozitif yaklaşım, bilgilendirmesi yüksek mesajlar verme, tutarlılık, dinleme becerisi, sözel olmayan iletişime önem verme, güçlendirme ve pekiştirme ilkelerini bilme, sportif becerileri öğretmede bilgi ve deneyimi bir antrenör için mutlaka geliştirilmesi önemli iletişim becerisi olarak kabul edilmektedir²².*

Avrupa ideal antrenör iletişim yeterliliklerine bakıldığında yaş aralığı (uygun ideal yaş aralığı 40-55 olarak kabul edilebilir), eğitim düzeyi yüksek, oyuncularla rahat iletişim kurabilmesi için en az iki (Mircea Lucescu 6, Arsene Wenger 5, Carlo Ancelotti 4, Jose Mourinho 4, Zinedine Zidane 3 ve Pep Guardiola 3 yabancı dili akıcı konuşabiliyor) dili akıcı konuşabilmesi, kulübü ve sporcuları daha üstün başarılarla yönlendirecek, taraftarları başarılarla inandıracak liderlik özelliklerine sahip olması, değişim ve gelişime açık olması, kazanma istek ve arzusunu kaybetmemesi, örnek bir kişilik ve güçlü bir karaktere sahip olması gibi özellikler arandığı görülmektedir.

Antrenörün Mesleki Etik Nitelikleri:

Meslek etiği işin değeri ile ilgili bir dizi tutum olarak tanımlanabilir. Meslek etiği ekonomiyi, verimliliği, güvenliği, sağlık ve temizliği, mahremiyeti, kültürel ve sosyal gelişimi, huzuru, çevreyi korumayı ve geliştirmeyi amaçlar ve herkese ayırım yapmadan fırsatlar sunmayı sağ-

lar¹⁷.Profesyonel etik, sağlık veya farklı meslek gruplarında uygulanması beklenen yüksek davranış standartlarını ifade eder.

Antrenör özelliklerinin başında ‘adil olmak’ gelir. Çünkü adil olma özelliği takım içindeki rekabet kurgusunu geliştirerek takımın 11 kişiden değil 25 kişiden oluştuğunun fark edilmesine neden olur.Futbolcuların rekabet ortamında daha iyi olduklarında ilk 11’de oynayabileceklerine inanmaları takım dinamiğinin artmasına neden olacağından takım üzerinde büyük bir güven oluşmasını sağlar.

Meslek etiği, kişisel değerlerden ve mesleki etik kurallarından oluşur. Özellikle kulüp yönetimi tarafından belirlenen kurallar diğer kulüp çalışanlarında olduğu gibi antrenörün futbol ve kulüp değerine uygun hareket etmesi için bilgilendirmek için kullanılan çaba ile bağlantılı olmalıdır. Ortaya konulan performans kurallara uygun olursa değerlidir.

Bu değerlere ek olarak spor; etik değerleri desteklemesine, öz-saygının gelişmesine ve başkalarına da saygı gösterilmesine, toplumu güçlendirebileceğine, sosyalleşmeyi ve sağlıklı yaşam tarzını arttırabileceğine ya da bunların tam tersine negatif bir etkide bulunabileceğine ve şiddeti, dopingi, hile ve şikeyi ne pahasına olursa olsun kazanma mantığını teşvik edebilir.

Öte yandan, her ne pahasına olursa olsun kazanmaya odaklanma; sonucunda performans artırıcı ilaçlar (doping) kullanılmasına teşvik etmek veya göz yummak, saldırgan yöntem tarzı benimsemek, takım kurgusunda önyargı ve oyuncu tercihlerinde adam kayırma, hakemlere karşı sert eleştiriler gibi istenmedik davranışlara dönüşebilir²³.Bu keskin nokta, sporun etik değerlerinin geliştirilmesi amacı ile araç olarak yönlendirilmesinde, kural ve etik dışı ihlallere karşı duruş sergilemekte antrenörler önemli bir rol sahibidir²⁴.

Antrenörlerden beklenen etik ilkeler:

- *Sporcuların yeteneklerine saygı duyulup ve potansiyellerini geliştirmenin yolları aranmalı,*
- *Her sporcuya özel bir birey olarak davranılmalı,*
- *Sporunun mükemmelliğine katkı sağlamak adına spor dalınız ile ilgili öğrenebildiğiniz kadar bilgi sahibi olunmalı,*
- *Takımda geçirilen zamanın sporcu için pozitif bir tecrübe ve kendisini geliştirmek için bir fırsat olduğundan emin olunmalı,*

- *Sporcu asla yanlış yönlendirilmemeli,*
- *Adil ve anlayışlı olunmalı,*
- *Sporcuların düşüncelerine değer vermeli,*
- *Sporculara hoşgörülü davranılmalı,*
- *Sporcuları arasında ayırım yapılmamalı,*
- *Sporcu ve takım seçiminde dış etkenlerden etkilenmemeli,*
- *Dürüstlüğü ve disiplini kazanmaya tercih edilmelidir^{21.25.26}.*

Sonuç olarak,Modern antrenörlükte bir antrenörün “iyi antrenör”, “iyi çalıştırıcı” olarak değerlendirilmesi için

Mesleki anlamda: işini severek yapan, mantıklı, gelişim ve değişime her zaman açık, cesur, kararlı, oyuncularını ayırmadan, bireysel farklılıklarını göze alabilen, objektif ve adaletli davranan, disiplinli ve çalışkan, alanında gerekli teknik, taktik ve öğretim yöntemlerine hâkim olması önemlidir.

Sosyal anlamda: İyi bir antrenörün, liderlik özellikleri vardır. Özgüvenleri gelişmiştir, Kolayca iletişim kurabilirler. Eleştirel düşünme yetenekleri vardır. Yeni ve değişik kulüp ortamına kolay ve çabuk uyarlar. Görsel, işitsel ve bedensel gerektiren aktivitelerde bulunurlar. Yaparak ve yaşayarak öğrenir. Ancak, bunun yanı sıra birçok antrenörün sportif yönleri gelişmiş olmasına rağmen sosyal yönden olgunlaşmamış olabilir. Sahip olduğu bilgileri duygusal benliğiyle bütünleşmemiş olduğundan, insanlarla iletişim ve etkileşim kurmada kendisini yetersiz bulur ve bu durumun özellikle kulüp ortamında fark edileceği kaygısına kapılır. Bu olumsuz durumun yaşanmaması için antrenörlerin iletişim ve ikna kabiliyeti yüksek, empati kurabilen, yaratıcı, etik ve ahlak değerleri yüksek özelliklere sahip olması önemli bir oynamaktadır.

Zihinsel anlamda: pozitif ve motive edici, iyi bir mizah anlayışına sahip, kendine doğru bir misyon ve vizyon belirlemiş hedefleri olan, sabırlı, sporu hayatının merkezine konumlandıran bir birey olmalıdır²⁷.

Kaynaklar:

1. Beswick, B. (2016), Focused for Soccer. Çeviren: Süren, E. Odak Noktası Futbol. İstanbul: Remzi Kitabevi.
2. Horn, T.S. (2008). Coaching effectiveness in the sport domain. In T. S. Horn (Ed.), Advances in sport psychology (3rd ed., pp. 239-268). Champaign, IL: Human Kinetics.

3. Arslan G. (2015). Ergenlerde psikolojik sağlamlık, bireysel koruyucu faktörlerin rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5 (44), 73-82.
4. Erdoğan, D. (2019), Futbol Antrenörlerinin Kontrol Odağına Göre Psikolojik Dayanıklılıklarının İncelenmesi, Yüksek Lisans, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
5. Pitino, R and Forde, P. (2008), *Rebound Rules: The Art of Success 2.0*. New York: Harper Collins,
6. Mutlu, TO. Akoğlu, HE. Şentürk, HE. Ağılönü, A. Özbey, Ö (2019), Antrenör Adaylarının İletişim ve Liderlik Becerilerinin İncelenmesi, *Spor metre Dergisi*, 17(1),167-177.
7. Yıldırım, H.L. (2009), Futbol Antrenörlerinin Saldırganlık olaylarına Bakış Açıları Ankara İli Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
8. Donuk, B. (2006). Türkiye profesyonel futbol ligleri antrenörlerinin liderlik tarzlarının incelenmesi ve bir model yaklaşım. Doktora tezi, Marmara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
9. Hasırcı, S. Seiler R. Stoc A. (2018), Performans Sporcularında Zihinsel Antrenman, Erdem Matbaa, Ankara.
10. Karagözoğlu, C. (2005), Sporda Psikolojik Destek, Morpa Yayınları, İstanbul.
11. Çeyiz S. Adana İlinde Futbol Antrenörlüğü Yapan Bireylerin Liderlik Tarzlarının Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana.
12. Belemir, Ç. (2019). Sporcular Tarafından Algılanan Antrenör Davranışlarının Antrenörlerin Yeterliliğiyle İlişkinin İncelenmesi, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü: İstanbul.
13. Kayır, B. (2019), Antrenörlerin Meslek Etiği Davranışlarına İlişkin Antrenör ve Sporcu Görüşleri, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
14. Cengiz, R., Aytan, G. C. Abakay, U. (2012), Taekwondo sporcularının algıladığı liderlik özellikleri ile öz yeterlik düzeyleri arasındaki ilişki. *e-Journal of New World Sciences Academy*;7: 4, ISSN:1306-3111.
15. Terlemez, M. (2019), Antrenörlerin Davranış Özellikleri, İlke ve Çalışma Yöntemleri, *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1;19-28.
16. Çoban, MS. (2019), Antrenör-Sporcu İlişkinin Etkileyen Faktörler (Türkiye Hentbol 1.Lig Örneği), Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
17. Arıpınar, E. Donuk, B. (2011), Fair play: spor yönetim ve organizasyonlarında etikyaklaşımlar, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

18. Çık, B. (2019), Sporcular Tarafından Algılanan Antrenör Davranışlarının Antrenörlerin Yeterliğiyle İlişkisinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
19. Korkut F (2005): Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28, 143-149.
20. Konter, E. (1996). Bir Lider Olarak Antrenör, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
21. Toros, T. Duvan, A. (2011). Eskrimcilerde Algılanan Antrenörlük Davranışı, Kolektif Yeterlik ve Hedef Yönelimleri Arasındaki İlişki. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi; 5 (1).104-105.
22. Yılmaz, İ., Yoncalık, O. Çimen, Z. (2010). İletişim Becerisi ile Öğretimde Yeterlik Arasındaki İlişkinin Öğrenci Algılarına Göre Değerlendirilmesi (Beden Eğitimi ve Spor Alanı). SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 8 (4), 143-150
23. Biçer T. (2005), Liderlik ve Ötesi, Kobi Efor Dergisi, İstanbul. Daltı, Yüksek Lisans Tezi, Adana, (2007).
24. Loland, S. (2015). Fair Play, McNamee M., Morgan W. J. (Ed.), Routledge-Handbook of The Philosophy of Sport, New York, Routledge.
25. Rosa BA (2015). Ethics in Sport-Guidelines for Teachers, Mafra, Luso-Illirian Institute for Human Development.
26. Özbek O (1999). "Sporda Etik Dışı Davranış Alanları ve Etik İlkeler" Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Ekim 1999, IV; 3, 38-50.
27. Gezgez, Z T. (2016). Modern Antrenörlük, Doğu Kitabevi, İstanbul.

**SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NİN (CAS) SÜREYYA AYHAN -
TÜRKİYE ATLETİZM FEDERASYONU UYUŞMAZLIĞINA İLİŞKİN
VERMİŞ OLDUĞU KARARIN ALEYHE DEĞİŞTİRME YASAĞI
KAPSAMINDA İNCELENMESİ**

Prof. Dr. Serkan ÇINARLI* / Doç. Dr. Anıl ÇAMYAMAÇ** /
Ar. Gör. Duygu DİNCİOĞLU***

* İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi
İdare Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

** İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlararası Kamu Hukuku Anabilim Dalı Başkanı

*** İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı

ÖZET

Spor ile ilgili ihtilafların çözümünde söz sahibi organlardan biri olan “*Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)*”, uyuşmazlıkları, arabuluculuk ya da tahkim yoluyla çözmeyi amaçlayan bağımsız bir kuruluştur. CAS, spor uyuşmazlıklarını çözerken kendi yargılama usulünü uygulamaktadır. Buna göre esasa ilişkin sorunlar çözülürken, taraflar uygulanacak huku-ku belirleme hususunda özgür olup böyle bir belirlemenin yapılmaması halinde İsviçre hukuku uygulama alanı bulacaktır.

Süreyya Ayhan’a olimpiyat oyunlarında ikinci kez dopingli çıkması sebebiyle Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Komisyonu tarafından ömür boyu müsabakalardan men cezası verilmiş, Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi’ne yapılan itiraz sonucunda, Ayhan’ın cezası dört yıl men cezasına çevrilmiş ve bunun üzerine CAS’a istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

CAS, kendisine yapılan bu istinaf başvurusunun daha başın-
da *do novo (yeni baştan)* değerlendirip karar verme yetkisine sahip olduğunu, yargılamaya uygulanacak kuralları tespit ettikten sonra o kuralları çerçevesinde olumlu veya olumsuz her türlü kararı alabileceğini belirtmiş ve bu çerçevede, istinafa konu olan karardan çok daha ağır bir karar vermek suretiyle Ayhan’ın ömür boyu müsabakalardan men’ine hükmetmiştir.

CAS’ın Süreyya Ayhan aleyhinde ve cezasını ağırlaştırıcı nitelikte vermiş olduğu bu karar, CAS’ın başvuruyu yeni baştan değerlendirip her türlü yaptırımını uygulayacağına yönelik ifadesi kapsamında yetkisi dâhilinde değerlendirilebilirse de, kişinin hayatını bu denli derinden etkileyecek bir karar verilirken, CAS’ın da bağlı olduğu İsviçre hukukunda ve diğer birçok ülke hukukunda kabul edilen aleyhe değiştirme yasağı dikkate alınmalıdır. Bu kapsamda bir hükme karşı, davanın taraflarından yalnız birinin üst mahkemeye başvurması halinde, üst Mahkemenin, bu hükmü başvuran aleyhine olacak şekilde bozamayacak ya da değiştiremeyecek olması, aynı zamanda ilk derece mahkemesi tarafından verilen hüküm hakkında yalnızca sanık lehine kanun yoluna başvurulması ve üst mahkemenin bu hükmü bozması sonrasında ilk derece mahkemesinin yeni vereceği kararda önceki hükmünde vermiş olduğu cezadan daha ağır cezaya hükmedemeyecek olmasına ilişkin aleyhe değiştirme yasağı kuralı CAS’ın vereceği kararlarda da geçerli olmalıdır.

I. SPOR TAHKİM MAHKEMESİ'NİN (CAS) SÜREYYA AYHAN HAKKINDA VERMİŞ OLDUĞU KARAR VE CAS'IN GENEL İŞLEYİŞİ

A. Spor Tahkim Mahkemesi'nin (CAS) Süreyya Ayhan Hakkında Vermiş Olduğu Kararın Genel Hatları

Süreyya Ayhan Türkiye Cumhuriyeti'nin yetiştirdiği en önemli atletlerden biri olmasına karşılık, ne yazık ki uluslararası dopinge dair kuralları ciddi biçimde ihlâl etmiş olduğu kabul edilmiş ve sonucunda da Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği'nin (IAAF)¹ konuya ilişkin kuralları çerçevesinde oldukça çetrefilli bir süreç sonrasında ömür boyu men cezası almıştır. Bu çerçevede, konunun aleyhe değiştirme yasağı bağlamında değerlendirilmesi isabetli olacaktır. Bunun yapılabilmesi içinse, öncelikle Süreyya Ayhan'ın ömür boyu men cezası almasına sebep olan olaylar zinciri aktarılmalı, sonrasında ise bu kararın verilmesinde temel rol oynayan Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği ve artık Türkçede de kısaltması olan "Spor Tahkim Mahkemesi" (*Court of Arbitration for Sport/CAS*)² şeklinde kullanılan Spor için Tahkim Mahkemesi'nin hukukî statüsü ve bu bağlamdaki yetkileri kısaca ele alınmalıdır.

Süreyya Ayhan, 2003 yılında Paris'te düzenlenen IAAF Dünya Şampiyonası'nda alanında gümüş madalya almıştır. Sonrasında 2004 yılında müsabaka dışı yapılan doping testinde sonuç pozitif çıkmış ve doping yapmış olduğu ortaya çıkmıştır³. Ayhan, savunmasında bu durumu yediği yiyeceklere bağlamış, ancak ceza almaktan kurtulamamış ve kendisine böylelikle iki yıl müsabakalardan men cezası verilmiştir. Cezası Ağustos 2006'da dolduktan bir yıl sonra, yâni 2007'de kendisine tekrar müsabaka dışı doping testi uygulanmış⁴ ve bünyesinde doping olarak

¹ Dünya Atletizm Birliği (World Athletics) olarak 2019'da adı değişen Dünya Atletizm Federasyonları Birliği'nin (International Association of Athletics Federations), makale konusunun ele aldığı dönem göz önüne alındığında, isminin değiştirilmeden önceki hâlinin kullanılması tercih edilmiştir. Bu çerçevede, kolaylık sağlama açısından onun da kısaltması olan IAAF makalenin devamında kullanılacaktır.

² Bundan sonra Türkçede de karşılığını bulan resmi İngilizce kısaltması olan "CAS" kullanılacaktır.

³ Bkz. İlgili Karar Metni, infra dipnot: 6.

⁴ Ayhan o dönemde, men cezasının sona ermesine müteakiben sakatlığına ilişkin bir tedavi için Amerika Birleşik Devletleri'nin New Mexico Eyaletinde bulunan Albuquerque'dedir. Cezasının sona ermesinden sonra IAAF'a tekrar yarışma isteğini ileten ve bunun sonucu gönüllü olarak IAAF Tescillenmiş Test Havuzuna (IAAF Registered

kabûl edilen stanazolol ve metadonemetabolitik ilaçlar tespit edilmiştir. Ayhan'ın bünyesinde doping testi neticesinde tespit edilen bu maddeler doping kuralları çerçevesinde genel yasaklı sınıftaki dışsal anabolik-androjeniksteroidler arasında yer almaktadır. Bu tespitin yapılması sonrasında, 25 Ocak 2008 tarihinde Türkiye Atletizm Federasyonu (TAF) Disiplin Komisyonu, IAAF Kurallarına da uyumlu biçimde, ikinci kez dopingli çıkması sebebiyle Ayhan'a ömür boyu müsabakalardan men cezası vermiştir. Bu karara karşı Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi'ne yapılan itiraz sonucunda⁵, söz konusu mercii Ayhan'ın cezasını dört yıl men cezasına çevirmiştir.

Tüm bu gelişmeler sonrasında CAS'a istinaf başvurusu gerçekleşmiş⁶; CAS'ta yapılan yargılamada, Ayhan bu durumun kendisine verilen gıdalardan kaynaklandığını iddia ettikten sonra orta mesafe atleti olmasının da bir sonucu olarak anılan dopingli maddelerin kullanımının kendisine yararı olmayacağını da ileri sürmüştür.

CAS, kararının girişinde yargı yetkisine dair, “*Bir CAS Paneli bir dâvayı de novo (yeni baştan) değerlendirip karar verme yetkisine sahiptir ...*” açıklamasında bulunmuştur. Bu belirlemeye müteakip, bir tarafça usûlüne göre talep edilmesi durumunda her yönde yaptırım kararı verebileceğinin de altını çizmiştir.

Kararın içerisinde ise, uygulanacak hukuk bağlamında yargı yetkisine değinirken dönemin R 47 hükmünde yer alan, öncelikle ortada bir derneğin, federasyonun ya da sportif bir kuruluşun kararının mevcut olması ve ilgili spor federasyonu veya spor kuruluşu içinde yer alan hukuki itiraz

Testing Pool) dâhil olan Ayhan'a bunun sonucu müsabaka dışı doping testi uygulanmıştır. Testten elde edilen sonuçlar WADA akrediteli Montreal'deki laboratuvarlarda gerçekleştirilmiştir. “A” örneğinin pozitif çıkması sonucu Ayhan'ın talebi üzerine “B” örneği de incelenmiş ve aynı verilere ulaşılmıştır.

⁵ Kendisine Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Komisyonu'nun verdiği karara karşı başvuru olan Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi 14 Mart 2008 tarihinde aldığı kararla Komisyonun kararını tekrar gözden geçirmesi isteme ile karar Komisyonuna göndermiştir. Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Komisyonu 2 Nisan 2008 tarihinde aldığı kararla önceki kararında ısrarcı olmuş, bunun üzerine Ayhan Gençlik ve Spor Mahkemesi'ne anılan kararla ilgili temyiz başvurusunda bulunmuştur. Bunun üzerine, bu Mahkeme'de 30 Mayıs 2008 tarihinde kararını vermiştir.

⁶ Bkz. “Arbitrations CAS 2008/A/1585 Yücel Kop v. International Association of Athletics Federa Doping sanctions (IAAF) & Turkish Athletics Federation (TAF) and CAS 2008/A/1586 Süreyya Ayhan Kop v. IAAF & TAF”, via <http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1585,%201586.pdf> (son ziyaret tarihi: 20/03/2021).

yollarının tümünün tüketilmiş olması gerektiğine yönelik düzenleme de göz önünde tutulmuştur. Bu kural çerçevesinde de TAF'ın uygulanabilecek düzenlemelerinin CAS'a istinaf/temyiz yolu başvurusuna izin verip vermediği, sunulan tüm hukukî yolların tüketilip tüketilmediği ele alınmıştır. Bu minvalde de, birleştirilen bu iki dâvada da gerek IAAF Rekâbet Kurallarının gerek TAF'ın ilgili kurallarına ilişkin olarak Anayasasının ve Disiplin Tüzüğü'nün uygulanacağı sonucuna varılmıştır.

CAS, TAF Disiplin Yönetmeliği'nin 53'üncü maddesinde TAF Disiplin Komisyonu'nun kararına karşı Hakemlik Mahkemesi'ne başvurulabileceğinin öngörüldüğünü bildirmiş, buna ilâveten TAF Anayasası'nın 18'inci maddesinde yer alan ve Disiplin Yönetmeliği'nin 54'üncü maddesi tarafından da çok açıkça doğrulanan, Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi'nin, Federasyon'un Disiplin Kurulu'nun kararlarını gözden geçireceği ve onlara nihaî kararı vereceğinin açıkça düzenlenmiş olduğuna dikkat çekmiştir. Akabinde, CAS Paneli, bu sürecin davacılar tarafından izlenmesiyle ilgili düzenlemelerde yer verilen tüm yasal yollarının tüketilmesi şartının gerçekleştirildiğine işaret etmiştir.

Bundan sonra ise sorunun çözümü, nihaî olarak Mahkeme kararına karşı CAS'a istinaf başvurusu yapıp yapılamayacağına kalmıştır. Bu kapsamda Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi'nin nihaî olarak verdiği kararın CAS'a istinaf başvurusunun yapıp yapılmayacağı sorununa değinilmiş, buna ilişkin olarak TAF'ın gerek Anayasası gerek Disiplin Yönetmeliğinde açık bir hüküm yer almadığından (doğrudan CAS'a bu yönlü atıf bulunmadığından), sadece m. 18'de yer alan "*Federasyona ve Uluslararası Federasyonlara uyumlu biçimde kararlar alınır*" şeklinde bir hükme yer verilmiştir. Bu bağlamda da konuya ilişkin uluslararası federasyonun (IAAF) kuralları olduğu ve bu kurallarda da açıkça CAS'a istinaf başvurusunun düzenlendiği belirtilmiştir.

Bu açıklamalara ilâve olarak belirtmek gerekir ki, spor tahkiminde genel olarak kabul edildiği üzere, CAS'a istinaf başvurusu ile gitmeyi düzenleyen hükümlere referans yapılması yeterlidir. Eğer düzenlemeler taraflara uygulanabilir nitelikteyse başvuru gerçekleştirilebilir. Bu durum Süreyya Ayhan olayında var olduğu ifade edilmektedir. Zaten IAAF da buna ilişkin olarak aksi bir iddiada bulunmamıştır. Bu noktada ise IAAF kurallarının CAS'a istinafi, TAF ve Tahkim kararlarını kapsayıp kapsamadığı sorusu ortaya çıkacaktır ki Panel bu çerçevede IAAF Tüzük

Kural 60.11 bağlamında konuyu ele almış ve Tahkim kararlarının istinafa uygun olduğunu belirtmiştir. Sorunu incelerken ilk derece mahkemesinin mi yoksa bir üst derece mahkemesinin kararlarının mı iç yollarının tüketilmesini sağlayacağını analiz etmeye çalışan CAS, her şeyden önce iç yolların tamamen tüketilmeden kendisine istinaf başvurusu yapılamayacağını vurgulamıştır.

Panel, IAAF ilgili kuralları çerçevesinde World Anti-DopingCode (WADC) bağlamında gözden geçirme kurullarının kurulabileceği hükmünü de bu minvalde ihmal etmeyerek değerlendirmiştir. Bu da ulusal ve uluslararası düzeyde atlet ayırımının ortaya konulmasını gerekli kılmıştır. Bu çerçevede, anılan kuralın sadece ulusal düzeydeki atletlerle mi sınırlı olduğu masaya yatırılmış ve sonunda Tahkim kararının WADC düzenine de uyumlu olduğunu tespit edilmiştir.

Tüm bu değerlendirmeler sonrası davacıların tüm iç hukuk yollarının eksiksiz şekilde tükettikleri ve CAS'a istinaf başvurusu yapabilecekleri, CAS'ın bu konuda yetkisi olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca, başvurunun, başvuru süreleri kapsamında da uyumlu olduğunu onaylanmıştır.

CAS, yetkisinin olduğunu tespit ettikten sonra, uygulanacak hukuk ve düzenlemeler bağlamında Kural 58'i dikkate almıştır. Bu düzenlemeye göre, öncelikle taraflar tarafından uygulanması öngörülen kurallar varsa CAS'ın o kurallara göre hareket edecektir. Eğer böyle bir belirlemeye gidilmemişse Panel, ya kararın orijini olan federasyon, spor cemiyeti veya sporla alakalı organın devletin ülkesinde geçerli olan kuralları uygulayacak ya da kendi uygun gördüğü başka kuralları uygulayabilecektir.

Söz konusu davada, kararı istinafa konu olan Tahkim Mahkemesinin TAF ve IAAF Kurallarına uyumlu karar verdiği, IAAF'ın da zaten kendi kurallarını uyguladığı ifade edilmiştir.

Daha da ötesinde, Süreyya Ayhan'dan bu kararların konusunu teşkil eden 2007'deki müsabaka dışı test yapılırken kendi imzasıyla bir yazı alındığı belirtilmektedir. Bu yazıda, Ayhan'ın "... bu doping kontrolünden kaynaklanabilecek tüm uyuşmazlıkların, testi yapmaya yetkili organın doping kontrol kurallarına uyumlu olarak çözüleceğini kabûl ederim" şeklinde bir beyanata da bulunmaktadır. Tüm bu anlatılanların sonucunda da Panel dâvada IAAF kurallarını uygulamıştır.

CAS, sonuç olarak tüm olasılıkları göz önüne alarak yaptığı değerlendirmede, Ayhan tarafından ileri sürülen bu iddiaların kendisi tarafın-

dan kanıtlanamadığını belirterek⁷ sadece dört yıl ceza veren Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi'nin kararını hatalı olarak nitelemiş⁸ ve IAAF Kuralları çerçevesinde verilmesi gereken cezanın ömür boyu men cezası olmasına hükmetmiştir⁹.

B. CAS'ın Genel İşleyişi ve IAAF

Yukarıda aktarılan tüm bu süreç gerek IAAF ve gerek CAS'ın hukukî statülerinin kısa da olsa incelenip değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Uluslararası spor hukuku oldukça yeni ve gelişmekte olan ve bu bağlamda da bir o kadar dinamik olan bir hukuk dalıdır. Günümüzde bu hukuk dalının kurallarının oluşumu bir yana bu kuralları ortaya koyan, etkileyen ve yöneten kurumların oldukça karmaşık bir yapı arz ettiği gözlenmektedir¹⁰. Küresel açıdan bakıldığında, uluslararası spor hukukunun, bir yanda hükümetler arası uluslararası örgütler¹¹ diğer yanda hükümetler dışı uluslararası örgüt niteliğini haiz, bilhassa bir devletin ulusal hukuku çerçevesinde kurulmuş ve fakat uluslararası alanda faaliyet gösteren örgütlenmelerle yönetildiği ve bunlara kaçınılmaz olarak da ulusal düzeyde spor örgütlenmelerinin eşlik ettiği görülmektedir.

Genel olarak, uluslararası alanda atletizme dair kuralların oluşturulması, uygulanması ve denetlenmesi 1912 yılında Stockholm'de kurulan IAAF tarafından gerçekleştirilmektedir¹². Bu çerçevede, Uluslararası Fe-

⁷ Bkz. Karar Metni, supra dipnot: 6, paragraf: 49.

⁸ Bkz. Karar Metni, supra dipnot: 6, paragraf: 58.

⁹ Bkz. Karar Metni, supra dipnot: 6, paragraf: 59 ve Hüküm paragraf: 2.

¹⁰ Küresel spor örgütleri olarak da anılan ve uluslararası alanda spor hukukunun yönetimini, kontrolünü ve işlerliğini sağlayan örgütlere ilişkin genel açıklama ve değerlendirmeler için bkz. FORSTER John, "Global Sports Organisations and Their Governance", Corporate Governance: International Journal of Business in Society, vol. 6/1, 2006, s. 72-83; ÇAMYAMAÇ Anıl & ÇINARLI Serkan, "Uluslararası Spor Örgütlerine İlişkin", in Av. Atılâ Sav Armağanı, edited by Çağlar, Ankara, 2019, s. 251-276. Ayrıca, bkz. NAFZIGER James A.R., "International Sports Law", Max Planck Encyclopedia of Public International Law, on-line edition, edited by Wolfrum, 2010 paragraflar: 5-15 via www.mpepil.com (son ziyaret tarihi: 04/10/10).

¹¹ Meselâ Birleşmiş Milletler bünyesinde diğer uzmanlık örgütleri yanında UNESCO göz önüne alınmalıdır. Yine Avrupa Birliği'nin bu konudaki düzenlemeleri önemlidir. Konu hakkında meselâ bkz. NAFZIGER, paragraflar: 5 & 9-11.

¹² Dünya Atletizm Birliği, 1912 Stockholm Olimpiyatlarının kapanış seremonisi sonrasında 17 Temmuz 1912 tarihinde Stockholm'de kurulmuş, yaklaşık 34 yıl merkezi bu şehirde kaldıktan sonra 1946 yılında merkezi Londra'ya taşınmıştır. 1993 yılında Stuttgart'ta gerçekleştirilen 39. Kongresi sonrasında alınan bir kararla 1993 yılından

derasyonlar Ulusal Federasyonların üye ve tâbi oldukları ve ilgili spor alanında uluslararası düzlemde faaliyet gösteren yüksek organlar olarak kabûl edilebilir. Bu çerçevede, atletizm konusunda IAAF şimdiki adıyla Dünya Atletizm Birliği bu niteliği haizdir¹³. Türkiye Atletizm Federasyonu da üye olarak bu örgüte tâbidir¹⁴.

Nafziger'in de altını çizdiği üzere, uluslararası spor hukukunun kurumsal yapısının karmaşıklığı kaçınılmaz olarak bu hukuk alanındaki uyuşmazlıkların çözümüne de yansımaktadır¹⁵.

Spor ile ilgili ihtilafların çözümünde söz sahibi olan organlardan biri de "Uluslararası Tahkim Mahkemesi (CAS)"dir. İngilizce ve Fransızca resmi dillerinden sırasıyla "*Court of Arbitration for Sport (CAS)*" ve "*Tribunal Arbitral du Sport (TAS)*" olarak literatürde ifade edilmektedir¹⁶.

Kurumsal bir tahkim mahkemesi olan CAS'ın merkezi İsviçre Lozan'dadır. Bunun yanında uyuşmazlıkların daha kolay çözümlenebilmesi amacıyla, Lozan'a bağlı olarak çalışan ve usulüne uygun tüm işlemleri yapma yetkisine sahip bulunan Amerika Birleşik Devletleri'nin New York ve Avustralya'nın Sydney kentinde Daimi İdari Büroları bulunmaktadır¹⁷.

CAS, spor ile ilgili uyuşmazlıkları arabuluculuk ya da tahkim yoluyla çözmeyi amaçlayan bağımsız bir kuruluştur. CAS'ın kurulmasının kökeni 1980'lere dayanmaktadır¹⁸. Özellikle 1980 yılından sonraki dönemde, profesyonel sporcuların sayısındaki artış ile sporcular, spor kulüpleri, spor federasyonları, spor müsabakalarını düzenleyenler ve sporda görev alan diğer kişilerle ilgili hukuki uyuşmazlıkların çoğalması neticesinde,

---

beri merkezi Monako'dadır. Bkz. "About World Athletics", via <https://www.worldathletics.org/about-iaaf> (son ziyaret tarihi: 20/03/21).

¹³ Meselâ bkz. "Karar Metni", supra dipnot: 6.

¹⁴ Bkz. "Karar Metni", supra dipnot: 6.

¹⁵ NAFZIGER, paragraf: 31.

¹⁶ ESENDAL Nihan, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü", *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 40, 2009, s.127- 144; BOZKURT Murat Nart, "Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi", <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397691>, s. 165- 166 (son ziyaret tarihi: 23/03/2021).

¹⁷ AKİL Cenk, "Genel Olarak Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Bu Mahkemede Uygulanan Tahkim Çeşitleri", <https://hukuk.deu.edu.tr/dosyalar/dergiler/dergimiz13-2/cenkakil.pdf>, s. 75 (son ziyaret tarihi: 23/03/2021).

¹⁸ CAS'ın tarihçesi için bkz. "CAS History", via www.tas-cas.org/en/general-information/history-of-the-cas.html (son ziyaret tarihi: 07/12/2018).

1981 yılında Milletlerarası Olimpiyat Komitesi'nde (IOC) Başkan İspanyol *Juan Antonia Samaranch*'inbu tür uyuşmazlıkları çözmek için bağımsız, spesifik bir spor yargısı oluşturma fikri ortaya çıkmıştır. Daha sonra IOC, 1983 yılında, CAS için hazırlanan ve 30 Haziran 1984 tarihinde yürürlüğe girecek olan tüzüğü onaylamıştır¹⁹.

CAS üyeleri önceleri Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından seçilmesi başta olmak üzere anılan Komite ile arasındaki ilişki 1994 tarihli *Gundel Dâvası* ile İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin önüne gelmiş ve Mahkemece, bilhassa Uluslararası Olimpiyat Komitesi'yle ilgili bir dâvada CAS'ın bağımsız olmayacağına işaret edilmiştir²⁰. Bunun üzerine, CAS'ın yapısında köklü bir değişikliğe gidildiği Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin görevlerini yerine getirebilecek nitelikte ve âdeta onun yerine geçen 20 hukukçu üyeden teşkil Uluslararası Spor Tahkim Konseyi kurulmuştur. Bu Konseyin görevleri arasında Kuralların konulup, değiştirilmesi, gerek CAS hakem gerek CAS arabulucularını oluşturacak listesini oluşturacak hakem ve arabulucuları atamak ve listeden çıkarmak vs. konular yer almaktadır²¹.

“Sporla Alâkalı Tahkim Kuralları” çerçevesinde dört temel prosedür öngörülmüştür: “olağan tahkim prosedürü”; “istinaf tahkim prosedürü”; “danışma prosedürü” ve “arabuluculuk prosedürü”²². CAS'a başvuru, ilke olarak, bir tahkimnâme (*compromis*) veya bir sözleşmedeki tahkim kaydıyla veya ulusal veya uluslararası spor federasyonlarının kuralları neticesinde yapılacağı ifade edilmektedir²³.

¹⁹ KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court Of Arbitration For Sport)”, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628618>, s. 6 (son ziyaret tarihi: 23/03/2121); AKİL, s.73; BOZKURT, s.165.

²⁰ Gundel Dâvasına dair ayrıntılı değerlendirme ve açıklama için bkz. BLACKSHAW I.S., “CAS 92/A763 GUNDEL v FEI”, in *LeadingCases in Sports Law*, edited Anderson, TheHague, 2013, s. 65-74.

²¹ CAS'ın tarihî perspektif de dâhil olmak üzere yapısal gelişimi ve statüsü çerçevesinde ayrıntılı açıklama ve değerlendirmeler için bkz. ÇAMYAMAÇ & ÇINARLI, s. 261-265; LINDHOLM Johan, *The Court of Arbitrationfor Sportand Its Jurisprudence: An Emperical Inquiryinto Lex Sportiva*, TheHague, 2019, özellikle s. 31-41.

²² Sporla Alâkalı Tahkim Kuralları Kural 20. “Sporla Alâkalı Tahkim Kuralları” (Code of Sports-Related Arbitration). 22 Kasım 1994 tarihinden beridir CAS'ın yönetilmesinde kullanılan bu kurallar için bkz. via www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/Code_2017_FINAL_en_.pdf (son ziyaret tarihi: 08/12/18).

²³ Bkz. ÇAMYAMAÇ & ÇINARLI, s. 264.

CAS'ın kararlarının hukukî niteliğine gelindiğinde ise, doktrinde, kararların genel olarak uluslararası özel hukuk kurallarıyla uyumlu olarak uygulandığını ifade edilmektedir. Bu çerçevede özellikle 1958 tarihli Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Uygulanması New York Sözleşmesi²⁴ ve 1986 tarihli Uluslararası Hükümetler Dışı Örgütlerin Hukukî Kişiliğinin Tanınmasına Dair Avrupa Sözleşmesi²⁵ hükümlerine işaret edilmektedir²⁶. Öte yandan, CAS kararlarına karşı, yukarıda da belirtildiği üzere, CAS genel olarak İsviçre Federal hukuk sistemine tâbi olduğu için, sınırlı konularda İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi önünde temyiz edilebilmektedir. Bu minvalde, ancak belirli CAS kararına karşı İsviçre Federal Yüksel Mahkemesi önünde temyiz, 18 Aralık 1987 tarihli Uluslararası Özel Hukuka Dair İsviçre Federal Kanunu'nun (*Swiss Federal Code on Private International Law*) ilgili 190'ıncı maddesi ikinci fıkrasında sayılan durumlar söz konusuysa mümkün olacaktır²⁷.

²⁴ 10 Haziran 1958 tarihinde kabul edilen ve 7 Haziran 1959 tarihinde yürürlüğe giren Yabancı Tahkim Kararlarının Tanınması ve Uygulanmasına İlişkin New York Sözleşmesi'ne günümüzde aralarında Türkiye'nin de olduğu 168 devlet taraftır. Sözleşmenin resmî metinleri için bkz. "Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards", United Nations-Treaty Series, vol. 330, no: 4789, 1959, s. 3-82. Türkiye'nin 2 Temmuz 1992 tarihi itibarıyla tarafı hâline geldiği anılan bu sözleşmenin resmî Türkçe metni için bkz. Resmî Gazete 25.09.1991 (Çarşamba) Sayı: 21002.

²⁵ Avrupa Konseyi (Council of Europe) bünyesinde 24 Nisan 1986 tarihinde kabul edilmiş ve 1 Ocak 1991 tarihinde tarafı devletler olan arasında yürürlüğe giren bu Sözleşmeye günümüzde sadece 12 devlet taraftır. Metin için bkz. "European Convention on the Recognition of Legal Personality of International Non-Governmental Organisations", European Treaty Series, no: 124, 24.IV.1986, via <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000168007a67c> (erişim tarihi: 21/01/2020).

²⁶ Meselâ bkz. BLACKSHAW, s. 69.

²⁷ İlgili bu düzenlemeye göre beş durum söz konusudur. Bunlardan ilki dâvaya usûle aykırı biçimde tek bir hakem atanması veya hakemlik mahkemesinin usûle aykırı oluşturulmuş olması durumudur. İkinci durum, Hakemlik mahkemesi yetkili olup olmadığını hatalı bir biçimde tespit etmiş olmasında söz konusu olacaktır. Üçüncü durum ise, kendisine sunulan aşan konularda karar vermesi veya önündeki iddialardan birini cevaplamaması durumunda söz konusu olacaktır. Dördüncü durum ise, çekişmeli bir yargılamada, tarafların eşitliğinin gözetilmemesi veya birinin dinlenmemesi şeklinde düzenlenmiştir. En son durum, yani beşinci durum ise, verilen kararın İsviçre kamu politikalarıyla bağdaşmama durumuna hasredildiği görülmektedir. Doktrinde uygulama bağlamında özellikle dördüncü şıkkın ön plana çıktığına ve bu minvalde İsviçre Federal Yüksek Mahkemesi'nin, önlerine gelen dâvada karar vermeye yetkili kılınmış hakemlerce gerçekleştirilen temel ilkelerin ve zarurî prosedürel garantilerin ihlâli durumlarında zarar-giderime hükmedecek şekilde bir denetim uygulayabildiğine dikkat çekilmektedir. Bkz. BLACKSHAW, s. 69.

CAS, spor uyuşmazlıklarını çözerken kendi yargılama usulünü uygulamaktadır²⁸. Bu kapsamda da bir uyuşmazlığın CAS'a götürülmesinde aranan en temel koşul uyuşmazlığın spor ile olan bağlantısının bulunmasıdır. Kuralların R 27. maddesinde de uyuşmazlıkların spor ile ilgili olması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Spor uyuşmazlıkları ile ilgili yapılan yargılama ise oluşturulan hakem heyetleri ile sağlanmaktadır²⁹. Yargılamada kullanılacak dil ise madde R 29'da İngilizce, Fransızca ve İspanyolca olarak öngörülmüştür.

CAS'ın beş fonksiyonunun bulunduğu belirtilmektedir. Buna göre; uyuşmazlıkları ilk ve tek yetkili mercii olarak incelemek, spor federasyonları tarafından alınan kararları istinaf mercii olarak karara bağlamak, arabuluculuk yöntemiyle uyuşmazlıkları çözmek, tavsiye niteliğinde görüş bildirmek, Milletlerarası spor müsabakaları ve olimpiyat oyunları sırasında meydana gelebilecek uyuşmazlıkları kısa sürede çözmek CAS'ın fonksiyonları olarak sayılmaktadır³⁰.

Uyuşmazlıkta esasa uygulanacak kurallarla ilgili R 45'te düzenlenen genel kurala göre ise, taraflar uygulanacak hukuku belirleme hususunda özgürdürler; ancak böyle bir belirleme yapılmadığında İsviçre hukuku uygulama alanı bulacaktır.

CAS'ın yargılamaya ilişkin faaliyeti, uygulanan tahkim usulüne göre, ilk Derece Tahkim Birimi ile İstinaf/Temyiz Tahkim Birimi olmak üzere iki birime ayrılmakta ve buna bağlı olarak iki ayrı tahkim usulü uygulamaktadır³¹. İlk derece tahkim dairesi, sponsorluk sözleşmeleri, sporcu sözleşmeleri, spor müsabakalarının televizyon yayınına ilişkin sözleşmeler vs. ile ilgili ilk derece yargılamasına tabi uyuşmazlıkları; İstinaf/Temyiz Tahkim Dairesi ise federasyonların, birliklerin ve diğer sportif kuruluşların kararları ile ilgili uyuşmazlıkları çözüme kavuşturmaktadır³².

İlk Derece Tahkim Birimine başvurulabilmesi için tarafların önceden ya da uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra yapmış olduğu tahkim anlaşmasında CAS tahkim kurallarına göre uyuşmazlığın çözüleceğine dair hü-

²⁸ Bkz. https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Code_2021__EN_.pdf, (son ziyaret tarihi: 23/03/2121).

²⁹ AKİL, s. 75-76.

³⁰ AKİL, s. 76- 77; BOZKURT, s.166- 167.

³¹ KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 11.

³² BOZKURT, s. 167.

küm bulunmalıdır³³. Çalışma konumuzu da ilgilendiren, CAS'a istinaf tahkim usulü için yapılan başvurular, özellikle disiplin sorunları, doping, atletlerin seçimi ve nitelikleri hakkında verilen kararlara karşı yapılmaktadır. Bunun yanında ise spor kulüpleri ve diğer federasyonlar arasındaki uyuşmazlıklarla ilgili olarak da istinaf yoluna başvurulabilmektedir³⁴. İstinaf /Temyiz Tahkim Birimi burada, milletlerarası spor organizasyonlarının statü ya da düzenlemelerinde disiplin veya benzeri kurullarınca verilen kararları itiraz mercii olarak incelemektedir³⁵.Tüzük R 47, I ve R 47, II maddelerinde ifade edildiği üzere, tarafların istinaf tahkim usulüne başvurabilmesi için, öncelikle ortada bir derneğin, federasyonun ya da sportif bir kuruluşun kararının mevcut olması gerekmektedir. Bunun yanında istinaf tahkim usulüne başvurabilmek için ilgili spor federasyonu veya spor kuruluşu içinde yer alan hukuki itiraz yollarının tümünün tüketilmiş olması da gerekmektedir. Ayrıca bir spor teşkilatının ana statüsü, tüzüğü veya talimatlarında, bu spor teşkilatının vereceği kararların istinafinin CAS nezdinde yapılacağı öngörülmüş ise CAS'ın istinaf /temyiz mercii olarak yetkili olduğu söylenebilecektir.Yine Tüzüğün R 49 maddesine istinaf süresinin Federasyonun, derneğin ya da diğer spor kuruluşunun tüzüğünde ya da talimatında yahut tahkim anlaşmasında öngörülmemişse 21 gün olduğu hükme bağlanmıştır³⁶.

II. ALEYHE DEĞİŞTİRME YASAĞI VE CAS'IN 2008/A/1586 NOLU KARARIN BU YASAK KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Aleyhe Değiştirme Yasağı

Aleyhe değiştirme yasağı, dar anlamda ve geniş anlamda ikiye ayrılarak tanımlanmaktadır. Dar anlamda aleyhe değiştirme yasağı, bir hükme karşı, davanın taraflarından yalnız birinin üst mahkemeye başvurması halinde, üst Mahkemenin bu hükmü başvuran aleyhine olacak şekilde bozamayacağını ya da değiştiremeyeceğini ifade etmektedir³⁷. Geniş an-

³³ BOZKURT, s. 167; KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 12.

³⁴ AKİL, s. 88 - 89.

³⁵ BOZKURT, s. 168.

³⁶ AKİL, s. 88 - 92.

³⁷ KURU Baki, Hukuk Usulünde Aleyhe Bozma Yasağı, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/631780>, s. 136 (son ziyaret tarihi: 25/03/2021)

lamda aleyhe değiştirme yasağı ise ilk derece mahkemesi tarafından verilen hüküm hakkında yalnızca sanık lehine kanun yoluna başvurulması ve üst mahkemenin bu hükmü bozması sonrasında, ilk derece mahkemesinin, yeni vereceği kararda önceki hükmünde vermiş olduğu cezadan daha ağır cezaya hükmedemeyecek olmasını ifade etmektedir³⁸.

Aleyhe değiştirme yasağı ile sanığın tereddüt yaşamaksızın kanun yoluna başvurabilmesi güvence altına alınmaktadır³⁹. Bu kuralın kabul edilmesindeki temel amaç, sanığın herhangi bir çekince yaşamaksızın özgürce hareket edebilmesini sağlamaktır⁴⁰. Nitekim sanık hakkında verilen cezadan daha ağır bir cezaya hükmedilmesi ihtimali sanığı kanun yoluna başvurudan vazgeçirebilecektir⁴¹. Bu durum aynı zamanda hatalı olarak verilmiş hükme karşı sanığın çekinip başvurmaması nedeniyle söz konusu hükmün düzeltilmeden kesinleşmesi durumu da ortaya çıkaracaktır⁴². Bu nedenle de aleyhe değiştirme yasağının hukuk devleti ilkesi açısından da gerekli bir kural olduğu söylenebilir. Aleyhe değiştirme yasağının ihlali halinde ise iki dereceli yargılanma hakkının ve adil yargılanma hakkının ihlali gerekçelerine dayanılarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvuru yapılabilmesi de mümkündür⁴³.

Aleyhe değiştirme yasağı konusunda doktrinde terim birliği bulunmamaktadır. İlkeyi ifade edebilmek için aleyhe değiştirme yasağı⁴⁴, aleyhe düzeltme yasağı⁴⁵, aleyhe hüküm verme yasağı⁴⁶, aleyhe bozma

³⁸ KURU, s. 141; ORMANOĞLU H. Derya, *Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleyhe Değiştirme Yasağı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016, s. 2; SELÇUK Sami & ÇINAR Ali Rıza, *Yaptırım (Cezayı) ve Sonuçlarını Ağırlaştırılmama Kuralı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s. 123.

³⁹ ORMANOĞLU, s. 2; ÖZTÜRK Bahri & TEZCAN Durmuş & ERDEM Mustafa Ruhan & SIRMA Özge & SAYGILAR KURT Yasemin F. & ÖZAYDIN Özdem & ALAN AKCAN Esra & ERDEN Efser, *Nazari Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014, s. 660- 661.

⁴⁰ ORMANOĞLU, s. 26; ÖZTÜRK & TEZCAN & ERDEM & SIRMA & SAYGILAR KURT & ÖZAYDIN & ALAN AKCAN & ERDEN, s. 658; SELÇUK & ÇINAR, s. 122.

⁴¹ SOYER GENÇ Sesim, "Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleyhe Değiştirme (Reformatio In Peius) Yasağı", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan, Cilt: 21, Özel Sayı, 2019, s. 701-750, s. 705.

⁴² ORMANOĞLU, s. 26.

⁴³ SOYER GENÇ, s. 745.

⁴⁴ ÖZTÜRK & TEZCAN & ERDEM & SIRMA & SAYGILAR KURT & ÖZAYDIN & ALAN AKCAN & ERDEN, s. 658- 659; ORMANOĞLU, s. 18; SOYER GENÇ, s. 722.

⁴⁵ KUNTER Nurullah, "Aleyhe Düzeltme Yasağı", *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Sayı: 3-4, İstanbul, 1952, s.664-679, s. 664.

⁴⁶ KURU, s. 141 (KURU, geniş anlamda aleyhe değiştirme yasağını ifade edebilmek için aleyhe hüküm verme yasağı ifadesini kullanmıştır.)

yaşağı⁴⁷, yaptırımı (ceza) ve sonuçlarını ağırlaştırmama⁴⁸ gibi ifadeler kullanılmaktadır. Biz ise “*aleyhe değiştirme yaşağı*” ifadesini kullanmayı tercih ediyoruz. Nitekim bu kural, ilk derece yargılamasından sonra yalnızca sanık lehine kanun yoluna başvurulması hâlinde, bir üst mahkemenin bozma kararından sonra, ilk derece mahkemesinin yeniden vereceği karar ile de ilgilidir. Aleyhe bozma yaşağı ifadesi kabul edildiğinde ise yalnızca ilk derece mahkemesinde verilen hüküm sonrasında bir üst mahkemenin vereceği kararla ilgili olduğu anlamı çıkacaktır ki bu anlam kural ile tam olarak bağdaşmamaktadır.

Aleyhe değiştirme yaşağının tam olarak ne zaman ortaya çıktığı bilinmediği ifade edilse de kuralın ilk olarak Roma usul hukukunda Digestada ortaya çıktığı da belirtilmektedir⁴⁹. Aleyhe değiştirme yaşağı bugün için farklı uygulamış şekilleri ile birçok ülke hukukunda uygulanmaktadır⁵⁰. Söz konusu kuralın benimsenip benimsenmemesi ülkelerin kabul ettikleri hukuk sistemi ile de ilgilidir. Nitekim tahkik ya da karma sistemi benimseyen ülkelerin yaşağı kabul ettikleri, itham sistemini kabul eden ülkelerin ise yaşağı kabul etmedikleri görülmektedir⁵¹.

Fransa, söz konusu yaşağı kabul eden ülkelerden birisidir. Nitekim Fransa’da 19. Yüzyıl başlarında Devlet Şurası kararıyla istinafta yalnızca sanık lehine müracaat olması hâlinde sanığın durumunun ağırlaştırılmayacağına hükmedilmiştir⁵². Fransa Ceza Yargılama Yasası uyarınca bu kural, istinaf yoluna başvuran kimse hakkında daha ağır cezaya hükmedilemeyeceği yönündedir. Yargıtay ise bu kuralı kıyas yoluyla temyiz ve yargılamanın yenilenmesi aşamalarında da uygulamıştır⁵³.

Alman ve İsviçre Ceza Muhakemesi Hukuku’nda da, hakkında bir karar verilmiş olan sanığın, daha ağır bir ceza ile karşılaşma endişesinin ortadan kaldırmak için böyle bir yaşağın kabul edildiği ifade edilmektedir⁵⁴.İsviçre Ceza Muhakemesi Kanunu (CPP) 391hükümünde bu il-

⁴⁷ GÜNAY Erhan, Uygulamada ve Öğretide Bozmanın Sirayeti Aleyhe Bozma Yaşağı, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2000, s. 57.

⁴⁸ SELÇUK & ÇINAR, s. 27.

⁴⁹ SELÇUK & ÇINAR, s. 21; ORMANOĞLU, s. 18.

⁵⁰ KURU, s. 136.

⁵¹ SELÇUK & ÇINAR, s. 22; ORMANOĞLU, s. 22.

⁵² YENİSEY Ferudun, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf ve Tekrar Kabulü Sorunu, 1.baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1979, s. 82 (Aktaran ORMANOĞLU, s. 25).

⁵³ SELÇUK & ÇINAR, s. 24.

⁵⁴ Bkz. SOYER GÜLEÇ, s. 706, dipnot 15 teki yazarlar

keye yer verilmiş, yalnızca ilk derece mahkemesi tarafından bilinmeyen vakaların aleyhe değiştirme yasağına istisna oluşturduğu belirtilmiştir⁵⁵. Nitekim bu hükme göre, *“kanun yolu derecesindeki yargılamada, hüküm verilirken, tarafların gerekçeleriyle ve özel hukukta verilen hüküm dışında tarafların talepleri ile bir bağıllık yoktur. Kanun yoluna sadece şüphelinin ya da hükümlünün lehine başvurulmuş ise hüküm şüpheli ya da mahkum edilen şahsın aleyhine değiştirilemez. İlk derece mahkemesi tarafından öngörülmemiş maddi vakalar dolayısıyla daha ağır bir cezanın verilebilmesi olanağı saklıdır.”*⁵⁶

Alman Ceza Muhakemesi Kanunu'nda ülkemizdeki düzenlemeyle paralel olarak istinaf, temyiz ve yargılamanın yenilenmesi kanun yollarında (sırasıyla md. 331, 358, 373/2) aleyhe değiştirme yasağı kabul edilmiştir. Bugünkü Alman Ceza Yargılaması Yasasına göre, sanık yararına istinaf, temyiz ya da yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurulduğunda, bozulan ya da iptal edilen hüküm üzerine sanığın durumu hukuksal sonuçların niteliği ve niceliği açısından ağırlaştırılamayacaktır⁵⁷.

İtham sistemini benimseyen İngiltere'de ise aleyhe değiştirme yasağı mevcut değildir. Bu kapsamda da sağının istinaf başvurusu üzerine daha ağır cezalar verilebilmektedir⁵⁸. İtalya'da ise aleyhe değiştirme yasağı önceden istinafta ve temyizde kabul edilirken sonradan sadece istinafta kabul edilmiştir⁵⁹.

Ülkemizde ise bu kural, 1412 sayılı Eski Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nda⁶⁰ temyiz ve yargılamanın yenilenmesi kanun yolları için (md. 326/4, 341/2)⁶¹; 5271 sayılı Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu'nda⁶²

⁵⁵ SOYER GÜLEÇ, s. 704; ÜNVER Yener&HAKERİ Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku (3 Cilt), 15. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 1913.

⁵⁶ HAKERİ & ÜNVER, s. 1913.

⁵⁷ SELÇUK & ÇINAR, s. 24; ORMANOĞLU, s. 24; SOYER GÜLEÇ, s.704.

⁵⁸ SELÇUK & ÇINAR, s. 22; ORMANOĞLU, s. 25.

⁵⁹ SELÇUK & ÇINAR, s. 24.

⁶⁰ 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat-Metin/5.3.1412.pdf>, (son ziyaret tarihi 18.03.2021).

⁶¹ Md. 326/4, “Hüküm yalnız sanık tarafından veya onun lehine Cumhuriyet savcısı veya 291 inci maddede gösterilen kimseler tarafından temyiz edilmişse yeniden verilen hüküm, evvelki hükümle tayin edilmiş olan cezadan daha ağır olamaz.” ve md. 341/2 “Muhakemenin iadesi talebi yalnız mahkûm tarafından olur yahut mahkûmun lehine olarak Cumhuriyet Müddeiumumisi veya 291 inci maddede gösterilen kimseler tarafından yapılırsa yeniden verilecek hüküm evvelki hüküm ile tayin edilmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı ihtiva edemez.” şeklindedir.

⁶² 5271 sayılı Yeni Ceza Muhakemesi Kanunu, <https://www.mevzuat.gov.tr/Mevzuat->

(CMK) ise md 283'te⁶³ istinaf, md. 307/4'te⁶⁴ temyiz ve md. 323/2'de⁶⁵ yargılamanın yenilenmesi kanun yolları için benimsenmiştir. Burada vurgulanması gereken bir husus da aleyhe değiştirme yasağının yalnızca sanık lehine kanun yoluna başvuru halinde uygulama alanı bulacağıdır⁶⁶. Bu nedenle de, sanığın aleyhine kanun yoluna gidilmesi halinde ya da sanığın hem lehine hem de aleyhine kanun yoluna başvurulmuş olması durumunda bu yasak yine uygulanamayacaktır. Bunun yanında yasa yollarını düzenleyen altıncı kitabın genel hükümleri arasında md. 265 hükmünde⁶⁷, savcının sanık yararına yasa yoluna başvurusu durumunda da söz konusu kuralın uygulanacağı ifade edilmiştir⁶⁸. Yine kanun yararında bozma yolunda da bu kural benimsenmiştir. Buna göre, hükümlülüğe ilişkin karar, davanın esasını çözmeyen, ancak savunma hakkının ortadan kaldırılmasına ya da sınırlandırılmasına ilişkin nedenlerle bozulmuşsa, hâkim veya mahkeme yeniden yargılama yaparak hüküm kurduğunda yeni ceza öncekinden ağır olmayacaktır. (md. 309/4-b)⁶⁹

Belirtmek gerekir ki ilk derece Mahkemesi'nin kararı üst mahkeme tarafından bozulduğunda ve ilk derece Mahkemesi bu karara uyduğunda kural olarak ne başta kendi vermiş olduğu karar ile ne de bozma kararı

Metin/1.5.5271.pdf, (son ziyaret tarihi 18.03.2021)

⁶³ “İstinaf yoluna yalnız sanık lehine başvurulmuşsa, yeniden verilen hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz”

⁶⁴ “Yargıtaydan verilen bozma kararına bölge adliye veya ilk derece mahkemesinin direnme hakkı vardır. (Değişik ikinci cümle: 24/11/2016-6763/36 md.) Direnme kararları, kararına direnilen daireye gönderilir. (Ek iki cümle: 24/11/2016-6763/36 md.) Daire, mümkün olan en kısa sürede direnme kararını inceler ve yerinde görürse kararını düzeltir; görmezse dosyayı Yargıtay Ceza Genel Kuruluna gönderir. Direnme üzerine Yargıtay Ceza Genel Kurulunca verilen kararlara karşı direnilemez.”

⁶⁵ Yargılamanın yenilenmesi istemi hükümlünün lehine olarak yapılmışsa, yeniden verilecek hüküm önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı içeremez

⁶⁶ ORMANOĞLU, s. 17; ÖZTÜRK & TEZCAN & ERDEM & SIRMA & SAYGILAR KURT & ÖZAYDIN & ALAN AKCAN & ERDEN, s. 658; SELÇUK & ÇINAR, s. 122.

⁶⁷ “Cumhuriyet savcısı tarafından aleyhine kanun yoluna gidilen karar, sanık lehine bozulabilir veya değiştirilebilir. Cumhuriyet savcısı, kanun yoluna sanık lehine başvurduğunda, yeniden verilen hüküm önceki hükümde tayin edilmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı içeremez”

⁶⁸ SELÇUK & ÇINAR, s. 25.

⁶⁹ “Muhakemenin iadesi talebi yalnız mahküm tarafından olur yahut mahkümün lehine olarak Cumhuriyet Müddeiumumisi veya 291 inci maddede gösterilen kimseler tarafından yapılırsa yeniden verilecek hüküm evvelki hüküm ile tayin edilmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı ihtiva edemez.”

ile bağlıdır⁷⁰. Doktrinde bu durum “özgürlük (*serbestlik*) ilkesi” olarak adlandırılmaktadır⁷¹. Ancak aleyhe değiştirme yasağı, aynı zamanda bu serbestlik ilkesinin de sınırını çizmektedir⁷².

Aleyhe değiştirme yasağının kapsamını yaptırımın türü ve ağırlığı oluşturmaktadır. Bu kapsamda söz konusu yasak mahkumiyete bağlı ek cezaları ve güvenlik tedbirlerini içermekte iken muhakeme masrafları, koruma tedbirleri nedeniyle tazminat, hapis cezasının ertelenmesi ile ilgili yükümlülükler açısından kural uygulama alanı bulmamaktadır. Bu anlamda örneğin önceki hükümde hapis cezasının ertelenmesine karar verildiyse bozmadan sonra hapis cezasının çektirilmesine karar verilemeyecektir. Bir başka örnek olarak, önceki hükümde adli para cezasına hükmedildiyse bozmadan sonra ertelenmiş dahi olsa hapis cezasına hükmedilemeyecektir. Yine bu kural kapsamında önceki hükümden ağır olarak cezada hükmedilen gün sayısının veya gün başına hükmedilecek miktarın artırılması mümkün değildir. Bunun yanında miktarı ne kadar fazla olursa olsun hapis cezası yerine adli para cezasına hükmedilmesi aleyhe değiştirme yasağının ihlalinin oluşturmayacaktır⁷³.

Aleyhe değiştirme yasağı yalnızca yaptırım bakımından geçerlidir. Fiihukuksal niteliğinde sanık aleyhine bir değişiklik yapılmasına engel değildir. Örneğin ilk derece mahkemesi kasten yaralama suçundan hüküm verdiğinde, ancak sanığın fiili bir üst mahkemede öldürmeye teşebbüs suçu olarak nitelendirildiğinde ve ilk derece mahkemesinin hükmü bozulduğunda ya da iptal edildiğinde, yeni hükümde öldürmeye teşebbüs suçundan ceza verilebilecektir⁷⁴.

B. Süreyya Ayhan Hakkında Verilen CAS'ın 2008/A/1586 Nolu Kararının Aleyhe Değiştirme Yasağı Kapsamında Değerlendirilmesi

Yukarıda da ifade ettiğimiz üzere Süreyya Ayhan, 2003 yılında Paris'te düzenlenen IAAF Dünya Şampiyonası'nda aldığı gümüş madalya sonra-

⁷⁰ SELÇUK & ÇINAR, s. 20-21.

⁷¹ SOYER GÜLEÇ, s. 703.

⁷² SOYER GÜLEÇ, s. 705.

⁷³ SELÇUK & ÇINAR, s. 126; ÖZTÜRK & TEZCAN & ERDEM & SIRMA & SAYGILAR KURT & ÖZAYDIN & ALAN AKCAN & ERDEN, s. 659.

⁷⁴ SELÇUK & ÇINAR, s. 123; ÖZTÜRK & TEZCAN & ERDEM & SIRMA & SAYGILAR KURT & ÖZAYDIN & ALAN AKCAN & ERDEN, s. 660.

sında 2004 yılında müsabaka dışı yapılan doping testinde sonuç pozitif çıkmış ve kendisine iki yıl müsabakalardan men cezası verilmiştir. Cezası dolduktan bir yıl sonra, 2007'de kendisine tekrar müsabaka dışı doping testi uygulanmış, bünyesinde doping olarak kabûl edilen stanazolol ve metadonemetabolitik ilaçlar tespit edilmiş, ikinci kez dopingli çıkması sebebiyle bu sefer Ayhan'a ömür boyu müsabakalardan men cezası verilmiştir. Söz konusu karara karşı Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi'ne yapılan itiraz sonucunda, Ayhan'ın cezasını dört yıl men cezasına çevrilmişse de tüm bu gelişmeler sonrasında CAS'a yapılan istinaf başvurusu sonrasında yapılan yargılamada, IAAF Kuralları çerçevesinde verilmesi gereken cezanın ömür boyu men cezası olmasına hükmedilmiştir.

Aleyhe değiştirme yasağı, dar anlamda ve geniş anlamda ikiye ayrılarak tanımlanmaktadır. Dar anlamda aleyhe değiştirme yasağı, bir hükme karşı, davanın taraflarından yalnız birinin üst mahkemeye başvurması halinde, üst Mahkemenin bu hükmü başvuran aleyhine olacak şekilde bozamayacağını ya da değiştiremeyeceğini ifade etmektedir. Geniş anlamda aleyhe değiştirme yasağı ise ilk derece mahkemesi tarafından verilen hüküm hakkında yalnızca sanık lehine kanun yoluna başvurulması ve üst mahkemenin bu hükmü bozması sonrasında, ilk derece mahkemesinin, yeni vereceği kararda önceki hükmünde vermiş olduğu cezadan daha ağır cezaya hükmedemeyecek olmasını ifade etmektedir. Burada amaç yukarıda da ifade edildiği üzere sanığın tereddüt yaşamaksızın kanun yoluna başvurabilmesi güvence altına almaktır.

CAS, Süreyya Ayhan hakkında kendisine yapılan istinaf başvurusunun daha başında *do novo*(*yeni baştan*) değerlendirip karar verme yetkisine sahip olduğunu,yargılamaya uygulanacak kuralları tespit ettikten sonra o kurallar çerçevesinde olumlu veya olumsuz her türlü kararı alabileceğini belirtmiş ve bu çerçevede istinaf tahkim usulü ile yapmış olduğu yargılama sonucu, Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi'nce dört yıl men cezasına hükmedilen Ayhan hakkında cezayı ağırlaştırarak ömür boyu men cezasına hükmedilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir.

CAS'ın Süreyya Ayhan aleyhinde ve cezasını ağırlaştırıcı nitelikte vermiş olduğu bu karar, CAS'ın başvuruyu yeni baştan değerlendirip her türlü yaptırımını uygulayacağına yönelik ifadesi kapsamında yetkisi dâhilinde değerlendirilebilirse de, kişinin hayatını bu denli derinden etkileyecek bir karar verilirken, CAS'ın da bağlı olduğu İsviçre hukukunda ve diğer birçok ülke hukukunda kabul edilen aleyhe değiştirme yasağının

kanaatimizce değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda da bir hükme karşı, davanın taraflarından yalnız birinin üst mahkemeye başvurusu halinde, üst Mahkemenin bu hükmü başvuran aleyhine olacak şekilde bozmayacak olduğuna ilişkin aleyhe değiştirme yasağı kuralı CAS'ın vereceği kararlarda (özellikle istinaf yargılamasında) da dikkate alınmalıdır.

SONUÇ

Süreyya Ayhan, 2003 yılında Paris'te düzenlenen IAAF Dünya Şampiyonası'nda aldığı gümüş madalya sonrasında 2004 yılında müsabaka dışı yapılan doping testinde sonuç pozitif çıkmış ve kendisine iki yıl müsabakalardan men cezası verilmiştir. Cezası dolduktan bir yıl sonra, 2007'de kendisine tekrar müsabaka dışı doping testi uygulanmış, bünyesinde doping olarak kabul edilen stanazolol ve metadonemetabolik ilaçlar tespit edilmiş, ikinci kez dopingli çıkması sebebiyle bu sefer Ayhan'a ömür boyu müsabakalardan men cezası vermiştir. Söz konusu karara karşı Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi'ne yapılan itiraz sonucunda, Ayhan'ın cezasını dört yıl men cezasına çevrilmiş ve tüm bu gelişmeler sonrasında CAS'a istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

CAS, Süreyya Ayhan hakkında kendisine yapılan istinaf başvurusunun daha başında *do novo*(yeni baştan) değerlendirip karar verme yetkisine sahip olduğunu, yargılamaya uygulanacak kuralları tespit ettikten sonra o kurallar çerçevesinde olumlu veya olumsuz her türlü kararı alabileceğini belirtmiş ve bu çerçevede istinaf tahkim usulü ile yapmış olduğu yargılama sonucu, Gençlik ve Spor Tahkim Mahkemesi'nce dört yıl men cezasına hükmedilen Ayhan hakkında cezayı ağırlaştırarak ömür boyu men cezasına hükmedilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir.

Spor ile ilgili ihtilafların çözümünde söz sahibi olan organlardan biri olan "Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)" spor ile ilgili uyuşmazlıkları, arabuluculuk ya da tahkim yoluyla çözmeyi amaçlayan bağımsız bir kuruluştur. CAS, spor uyuşmazlıklarını çözerken kendi yargılama usulünü uygulamaktadır. Uyuşmazlıkta esasa uygulanacak kurallarla ilgili R 45'te düzenlenen genel kurala göre ise, taraflar uygulanacak hukuku belirleme hususunda özgürdürler; ancak böyle bir belirleme yapılmadığında İsviçre hukuku uygulama alanı bulacaktır.

CAS'ın yargılamaya ilişkin faaliyeti, uygulanan tahkim usulüne göre, ilk Derece Tahkim Birimi ile İstinaf/Temyiz Tahkim Birimi olmak üzere iki birime ayrılmakta ve buna bağlı olarak iki ayrı tahkim usulü uygula-

maktadır. İlk derece tahkim dairesi, sponsorluk sözleşmeleri, sporcu sözleşmeleri, spor müsabakalarının televizyon yayınına ilişkin sözleşmeler vs. ile ilgili ilk derece yargılamasına tabi uyumsuzlukları; İstinaf/Temyiz tahkim dairesi ise federasyonların, birliklerin ve diğer sportif kuruluşların kararları ile ilgili uyumsuzlukları çözüme kavuşturmaktadır.

CAS'a istinaf tahkim usulü için yapılan başvurular, özellikle disiplin sorunları, doping, atletlerin seçimi ve nitelikleri hakkında verilen kararlara karşı yapılmaktadır. İstinaf /Temyiz Tahkim Birimi burada, milletlerarası spor organizasyonlarının statü ya da düzenlemelerinde disiplin veya benzeri kurullarınca verilen kararları itiraz mercii olarak incelemektedir. Tüzük R 47, I ve R 47, II maddelerinde ifade edildiği üzere, tarafların istinaf tahkim usulüne başvurabilmesi için, öncelikle ortada bir derneğin, federasyonun ya da sportif bir kuruluşun kararının mevcut olması gerekmektedir. Bunun yanında istinaf tahkim usulüne başvurabilmek için ilgili spor federasyonu veya spor kuruluşu içinde yer alan hukuki itiraz yollarının tümünü tüketilmiş olması da gerekmektedir. Yine bir spor teşkilatının ana statüsü, tüzüğü veya talimatlarında, bu spor teşkilatının vereceği kararların istinafinin CAS nezdinde yapılacağı öngörülmüş ise CAS'ın istinaf /temyiz mercii olarak yetkili olduğu söylenebilecektir.

Dar anlamda aleyhe değiştirme yasağı, bir hükme karşı, davanın taraflarından yalnız birinin üst mahkemeye başvurması halinde, üst Mahkemenin bu hükmü başvuran aleyhine olacak şekilde bozamayacağını ya da değiştiremeyeceğini ifade etmektedir. Geniş anlamda aleyhe değiştirme yasağı ise ilk derece mahkemesi tarafından verilen hüküm hakkında yalnızca sanık lehine kanun yoluna başvurulması ve üst mahkemenin bu hükmü bozması sonrasında, ilk derece mahkemesinin, yeni vereceği kararda önceki hükmünde vermiş olduğu cezadan daha ağır cezaya hükmedemeyecek olmasını ifade etmektedir.

Aleyhe değiştirme yasağı ile sanığın tereddüt yaşamaksızın kanun yoluna başvurabilmesi güvence altına alınmaktadır. Bu kuralın kabul edilmesindeki temel amaç, sanığın herhangi bir çekince yaşamaksızın özgürce hareket edebilmesini sağlamaktır. Nitekim sanık hakkında verilen cezadan daha ağır bir cezaya hükmedilmesi ihtimali sanığı kanun yoluna başvurudan vazgeçirebilecektir.

Aleyhe değiştirme yasağı bugün için farklı uygulamış şekilleri ile birçok ülke hukukunda uygulanmaktadır. Bu kapsamda Fransa, Almanya, İsviçre gibi ülkelerde ve ülkemizde bu yasak kabul edilmektedir. Bunun

yanında İngiltere gibi itham sistemini benimseyen ülkelerde aleyhe değiştirme yasağı mevcut değildir. Böylelikle de sağının istinaf başvurusu üzerine daha ağır cezalar verilebilmektedir.

CAS'ın Süreyya Ayhan aleyhinde ve cezasını ağırlaştırıcı nitelikte vermiş olduğu karar, CAS'ın başvurusu yeni baştan değerlendirip her türlü yaptırımı uygulayacağına yönelik ifadesi kapsamında yetkisi dâhilinde değerlendirilebilirse de, kişinin hayatını bu denli derinden etkileyecek bir karar verilirken, CAS'ın da bağlı olduğu İsviçre hukukunda ve diğer birçok ülke hukukunda kabul edilen aleyhe değiştirme yasağının kanaatimizce göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu kapsamda da bir hükme karşı, davanın taraflarından yalnız birinin üst mahkemeye başvurması halinde, üst Mahkemenin bu hükmü başvurana aleyhine olacak şekilde bozmayacak olduğuna ilişkin aleyhe değiştirme yasağı kuralı CAS'ın vereceği kararlarda (özellikle istinaf yargılamasında) da dikkate alınmalıdır.

Bibliyografya

276

- AKİL Cenk, “Genel Olarak Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) ve Bu Mahkemede Uygulanan Tahkim Çeşitleri”, <https://hukuk.deu.edu.tr/dosyalar/dergiler/dergimiz13-2/cenkakil.pdf> (son ziyaret tarihi: 23/03/2121).
- BLACKSHAW I.S., “CAS 92/A763 *GUNDEL v FEP*”, in *Leading Cases in Sports Law*, edited Anderson, The Hague, 2013, s. 65-74.
- BOZKURT Murat Nart, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Çözümünde Milletlerarası Spor Tahkim Mahkemesi”, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/397691> (son ziyaret tarihi: 23/03/2121).
- ÇAMYAMAÇ Anıl & ÇINARLI Serkan, “Uluslararası Spor Örgütlerine İlişkin”, in *Av. Atilâ Sav Armağanı*, edited by Çağlar, Ankara, 2019, s. 251-276.
- ESENDAL Nihan, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarının Tahkim Yoluyla Çözümü”, *Terazi Hukuk Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 40, 2009, s.127- 144.
- FORSTER John, “Global Sports Organisations and Their Governance”, *Corporate Governance: International Journal of Business in Society*, vol. 6/1, 2006, s. 72-83.
- KUNTER Nurullah, “Aleyhe Düzeltme Yasağı”, *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Sayı: 3-4, İstanbul, 1952, s.664-679.
- KURU Baki, Hukuk Usulünde Aleyhe Bozma Yasağı, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/631780>, s. 136 (son ziyaret tarihi: 25/03/2021)

- KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan, “Spor Hukuku Uyuşmazlıklarında Milletlerarası Tahkim (The Court Of Arbitration For Sport)”, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/628618>(son ziyaret tarihi: 23/03/2121).
- LINDHOLM Johan, The Court of Arbitrationfor Sportand Its Jurisprudence: An EmpericalInquiryintoLexSportiva, TheHague, 2019.
- NAFZIGER James A.R., “International Sports Law”,*Max Planck Encyclopedia of Public International Law*, on-lineedition, editedby Wolfrum, 2010 via www.mpepil.com (son ziyaret tarihi: 04/10/10).
- ORMANOĞLU H. Derya, Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleyhe Değişirme Yasağı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2016.
- ÖZTÜRK Bahri & TEZCAN Durmuş & ERDEM Mustafa Ruhan & SIRMA Özge & SAYGILAR KURT Yasemin F. & ÖZAYDIN Özdem & ALAN AKCAN Esra & ERDEN Efser, Nazari Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 7. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2014.
- SELÇUK Sami & ÇINAR Ali Rıza, Yaptırımı (Cezayı) ve Sonuçlarını Ağırlaştırma Kuralı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014.
- SOYER GENÇ Sesim, “Ceza Muhakemesi Hukukunda Aleyhe Değişirme (Reformatio InPeius) Yasağı”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Durmuş TEZCAN’a Armağan, Cilt: 21, Özel Sayı, 2019, s. 701-750.
- ÜNVER Yener & HAKERİ Hakan, Ceza Muhakemesi Hukuku, 15. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- YENİSEY Ferudun, Ceza Muhakemesi Hukukunda İstinaf ve Tekrar Kabulü Sorunu, 1.baskı, Fakültele Matbaası, İstanbul, 1979.

TEKNİK ADAM SÖZLEŞMELERİ VE GEÇİCİ SÜRELİ ÇALIŞMA

Av. Tutku DİNÇER*

* İstanbul Barosu Spor ve Spor Hukuku Komisyonu Genel Sekreteri,
Spor Hukuku Enstitüsü Yönetim Kurulu Üyesi ve
Türkiye Satranç Federasyonu Disiplin Kurulu Üyesi

Bulunduğu görevler ve çalışmalar vasıtasıyla Spor Hukuku'nun gelişimine olan katkıları ülke sınırlarımızı aşan, Spor Hukuku alanında çalışan çok sayıda hukukçu üzerinde emekleri bulunan, 2012 yılından itibaren üyesi bulunduğum Spor Hukuku Enstitüsü'nün Başkanı olarak Yönetim Kurulu'nda bana görev vererek kendisiyle çalışma fırsatı sunan kıymetli üstadım **Av. Türker Arslan** hocama armağan olarak hazırlanan bu kitapta naçizane katkım bulunması benim için çok anlamlı olup, sayın hocama Spor Hukuku'na verdiği ve vereceği katkılar için bir kez de bu vesile ile teşekkür ederim.

GİRİŞ

Teknik adam sözleşmelerinin sözleşmenin kuruluşu, hükümleri ve sona ermeleri, ilgili federasyonlar tarafından getirilen bazı hukuki hususlar hariç, bugün için 4857 Sayılı İş Kanunu'na tabi buldukları mevzuat ve yerleşmiş içtihat gereğidir. Doktrin de bu hususta birleşmektedir.

Bu yazımızda, teknik adamlardan belirlediğimiz kondisyoner örneği üzerinden İş Kanunu'na tabi işçi kiralanması yoluyla çalıştırılmayı hukuken incelemeye çalışacağız.

1- KONDİSYONER

Teknik adam kondisyoner İş Kanunu'na tabi bir işçi statüsünde olup, bu ilişkide sözleşmenin bir tarafını spor kulübü, diğer tarafını ise kondisyoner oluşturur.

Kondisyoner UEFA veya Türkiye Futbol Federasyonu tarafından düzenlenen kursu veya programları tamamlayarak kondisyoner ünvanını almış profesyonel takım çalıştırma yetkisine sahip teknik adamdır. Türkiye Futbol Federasyonu tarafından düzenlenecek kurs ve programlara katılacak kondisyonerlerin de diğer teknik adamlar gibi, genel olarak:

a) Teknik Adamların Eğitim ve Sınıflandırılması Talimatınının 4. maddesindeki şartları yerine getirmiş olmak

b) Sağlık Bakanlığından, Acil Tıp Uzmanları Derneğinden, Kızılay dan veya İl Sağlık Müdürlüklerinden onaylı bir kurumdan "İlkyardım Sertifikası" almış olmak

c) İlgili kursa katılmasına herhangi bir engeli olmadığına dair tam teşekküllü hastaneden sağlık raporu almış olmaları,

d) Türkiye Futbol Federasyonu tarafından ilgili yıl için belirlenmiş olan kurs ücretini yatırmış olmaları

gerekmektedir.

Ayrıca talimat gereğince de, kursu tamamladıktan sonra kondisyonerin bir kulüpte görev alabilmesi için bağlı olduğu kulübü adına Türkiye Futbol Federasyonu nezdinde tescil edilmiş olması zorunludur.

Kondisyoner ile İş Kanunu'na tabi olarak yapılacak hizmet sözleşmesinde zorunlu olarak yer alacak hükümler Tescil ve Çalışma Esasları Talimatı 9. madde hükmünde şu şekilde sayılmıştır:

IV. TEKNİK ADAM SÖZLEŞMESİ

MADDE 9 – GENEL ESASLAR

(1) Teknik adam sözleşmesi taraflarınca imzalanmış olmalı ve sözleşmenin süresi ile profesyonel teknik adama ödenecek ücreti içermelidir.

(2) Her halükarda sözleşmelerin bitiş tarihinin 31 Mayıs olarak tespit edilmesi zorunludur. Sözleşme bitiş tarihinden sonra resmi müsabakaların devam etmesi halinde, sözleşmenin süresi müsabakaların bitimine kadar uzamış sayılır.

(3) Teknik adamların amatör kulüplerle yapmış oldukları sözleşmelerinin bitiş tarihlerinin lig kategorilerine göre 31 Mayıs olarak tespit edilmesi zorunludur.

(4) Tarafların birbirlerine yapacakları her türlü tebligat, sözleşmede gösterilen adreslerine iadeli taahhütlü mektupla yapılır. Taraflar adreslerinde olabilecek değişiklikleri, iadeli taahhütlü bir mektupla birbirlerine ve TFF'ye bildirmek zorundadırlar. Aksi takdirde sözleşmede yer alan adreslere yapılan tebligat geçerli sayılır.

Bu zorunlu unsur aynı zamanda İş Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan hizmet

sözleşmesi koşullarıyla örtüşmektedir. Şöyle ki: İş Kanunu madde 8 hükmünde de, süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılımalarının zorunlu olduğu belirtilmiştir:

Tanım ve şekil

Madde 8 - İş sözleşmesi, bir tarafın (işçi) bağımlı olarak iş görmeyi, diğer tarafın (işveren) da ücret ödemeyi üstlenmesinden oluşan sözleşmedir. İş sözleşmesi, Kanunda aksi belirtilmedikçe, özel bir şekle tâbi değildir.

Süresi bir yıl ve daha fazla olan iş sözleşmelerinin yazılı şekilde yapılması zorunludur. Bu belgeler damga vergisi ve her çeşit resim ve harçtan muaftır.

Yazılı sözleşme yapılmayan hallerde işveren işçiye en geç iki ay içinde genel ve özel çalışma koşullarını, günlük ya da haftalık çalışma süresini, temel ücreti ve varsa ücret eklerini, ücret ödeme dönemini, süresi belirli ise sözleşmenin süresini, fesih halinde tarafların uymak zorunda oldukları hükümleri gösteren yazılı bir belge vermekle yükümlüdür. Süresi bir ayı geçmeyen belirli süreli iş sözleşmelerinde bu fıkra hükmü uygulanmaz. İş sözleşmesi iki aylık süre dolmadan sona ermiş ise, bu bilgilerin en geç sona erme tarihinde işçiye yazılı olarak verilmesi zorunludur.

İş Kanunu madde 1 hükmü gereği, işçi bir ücret karşılığı çalışacağı cihetle, sözleşmede ücret de belirtilmiş olacaktır.

Süre bakımından ise Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı (TASÇET)

Madde 9/2. fıkra hükmüne göre; sözleşmenin bitiş tarihi 31 Mayıs olacaktır, ancak, sözleşme bitiş tarihinden (31 Mayıs) sonra resmi müsabakaların devam etmesi halinde sözleşmenin süresi müsabakaların bitimine kadar uzamış sayılır.

Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı taraflar için bağlayıcı niteliktedir. *TASÇET TFF'nin çıkardığı bir talimattır. 5894 Sayılı TFF Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun m.3/c'ye göre TFF'nin görevleri arasında "FIFA ve UEFA'nın yetkili organları tarafından kurulan kurulların gereği gibi uygulanmasını sağlamak, ulusal talimatlar hazırlamak ve Türkiye'yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek" yer almaktadır. TASÇET de, diğer talimatlar gibi bu yetkiye dayanılarak çıkartılan spor hukuku düzenlemelerinden biridir. Dolayısıyla burada TASÇET'in bağlayıcı olduğunu ve bu sözleşmenin de bu hükme göre belirli süreli olarak yapılabileceğini söyleyebiliriz.¹*

Buna karşılık İş Kanunu madde 11 hükmünde:

Belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesi

Madde 11 - İş ilişkisinin bir süreye bağlı olarak yapılmadığı halde sözleşme belirsiz süreli sayılır. Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir.

¹ Dr. Orhan, Ümit, Profesyonel Futbol Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulamaları Sorunları sayfa 33

Belirli süreli iş sözleşmesi, esaslı bir neden olmadıkça, birden fazla üst üste (zincirleme) yapılamaz. Aksi halde iş sözleşmesi başlangıçtan itibaren belirsiz süreli kabul edilir.

Esaslı nedene dayalı zincirleme iş sözleşmeleri, belirli süreli olma özelliğini korurlar.

denilmektedir.

İş Hukuku'nda asıl olan belirsiz süreli iş sözleşmeleridir. Zira, iş devam ettiği sürece, bazı istenmeyen haller dışında o işçiye ihtiyaç da devam etmektedir.

Ancak, bazı işler niteliği itibariyle sürelidir. O iş belli bir sürede başlar ve belli bir tarihte iş tamamlanarak sonra erer, iş sona erdiği için de artık çalışmasına ihtiyaç kalmayacağı tabiidir. Bazen uyulması zorunlu bir norm, bir mevzuatta işin belirli bir süre yapılacağı öngörülebilir. Gerek bu hallerde, gerekse mevzuatın amir hükmü gereği olarak bir iş sözleşmesi mutlak olarak belirli süreli yapılır.

İşte, Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı'nın madde 9/2 fıkra hükmü de mevzuatın amir hükmü olarak, her halükarda teknik adam kapsamında kondisyonerlerin sözleşmelerinin belirli süreli olacağı düzenlemiştir.

Ancak, kondisyonere sezon bitiminden sonra da ihtiyaç devam etmesi halinde hukuki durum nasıl değerlendirilecektir.

Öncelikle belirtelim ki, mevzuatta belirli süreli iş akdinin zorunlu görülmesi, kondisyonerin henüz sezon bitmeden çalışmasının aksatılmaması, başka bir ifade ile, kondisyonerin menfaatlerinin korunması amacından kaynaklandığı düşüncesindeyiz.

Baştan iyi seçilmiş yeterli bir teknik adamın henüz sezon sona ermeden kulübünü terk etmeyeceği bir sözleşmenin, aynı zamanda kulübün de menfaatini koruyacağı izahtan varestedir.

Bu bakımdan kanaatimizce kulüp ve kondisyonerin özel hukukta hakim prensip olan özgür irade ve menfaat dengesi kavramları uyarınca ilk anlaşma döneminden (31 Mayıs'tan) sonra belirsiz süreli yeni sözleşmeler de yapmaları hukuken mümkündür.

Diğer taraftan iş sözleşmesi, taraflarca aksi kararlaştırılmamışsa yapıldığı andan itibaren yürürlüğe girer; işçinin çalışma, işverenin de işyerini müsait hale getirme ve ücret ödeme borcu doğar.

Ancak, Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı madde 6 fıkra 1 hükmü gereğince, kondisyonerin göreve başlaması kulüp adına tescil edilmiş olması ile hukuken mümkündür:

III. TEKNİK ADAMLARIN ÇALIŞMA ESASLARI VİZELERİ ve TESCİLLERİ

MADDE 6 – TESCİL ve ÇALIŞMA ESASLARI

(1) Bir teknik adamın, bir kulüpte görev alabilmesi için bağlı olduğu kulübü adına TFF nezdinde tescil edilmiş olması zorunludur.

(2) Kulüplerde görev yapacak olan teknik adamların UEFA veya TFF tarafından düzenlenen lisans kurslarından mezun olmuş veya TFF'den denklik belgesi almış olması zorunludur.

(3) TFF tarafından düzenlenen müsabakalara ancak TFF nezdinde tescil edilmiş teknik adamlar katılabilirler. Teknik adam, tescil işlemiyle FIFA, UEFA ve TFF'nin statü ve talimatlarına tabi olacağını kabul eder.

(4) Bir teknik adam, aynı anda birden fazla kulüp adına tescil edilemez.

(5) Teknik adamlar aynı sezon içerisinde en fazla iki kulüp adına tescil edilebilirler.

(6) Teknik adamlar, transfer ve tescil dönemlerine bağlı kalmaksızın TFF tarafından kulübü adına her zaman tescil edilebilirler. Tescilli olduğu kulüple aynı sezon içerisinde imzalanan yenileme sözleşmeleri bu maddenin 5. fıkrası kapsamı dışındadır.

(7) Takımlarını bir üst lige çıkartan teknik adamların lisansları bir üst ligdeki takımlarını çalıştırmaya elverişli değil ise; aynı takımda geçici çalışma izni almak şartıyla teknik adam sözleşmesi yapabilirler. Herhangi bir nedenle sözleşmenin sona ermesi halinde bu haklarını kaybederler.

Bu durumda, özel hukuktaki genel kural dışında kulüp ile yaptığı sözleşmede, kondisyonerin işe başlama tarihi tescile bağlı olarak ertelenmektedir. Tabii ki bu durum, sözleşmenin akit tarihini değiştirmeyecek ve tescil edilememe halinde tescil edilememesinin sebebine göre tarafların karşılıklı ve veya federasyona yöneltilebilecek hakkı doğacaktır.

Ayrıca, bir teknik adam, aynı anda birden fazla kulüp adına tescil edilemez. Aynı sezon içerisinde de en fazla iki kulüp adına tescil edilebilirler. Bir teknik adamın tescilli olduğu kulüp ile aynı sezon içerisinde yenileme sözleşmeleri yapması mümkün olup, bu haller birden fazla kulüp adına tescil olarak kabul edilemez.

Bir teknik adamın aynı sezon içerisinde çalışabileceği kulüp sayısının sınırlandırılmasına karşın, bir kulübün aynı sezon içerisinde çalışabileceği teknik adam sayısında ise bir sınırlandırma bulunmamaktadır. Kulüp ile sözleşme imzalamasını bir hafta dahi geçmeden kulüp ile sözleşmesi sona eren, hatta sadece bir gün görevi başında kalan teknik adam örneklerini yakın geçmişte yaşadığımız anımsamalıdır. Mevcut düzenlemeye göre aynı sezonda, bir devrede beş teknik adam değişikliğini, yani her ay farklı bir teknik adam ile çalışmak dahi mümkündür.

Bir kulübün aynı sezon içerisinde mücbir haller dışında en fazla üç teknik adam (teknik direktör) ile çalışmasının en kısa sürede mevzuatta yer almasının, uygulamada yaşanabilecek sorunlar gözlemlendikten sonra bu sayının bir süre sonra, teknik adamlar için olan sınırlama gibi iki ile sınırlandırılmasının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu düzenleme temelde, bir çok teknik adamın sözleşmesinin tek taraflı fesih edilmesi sonucu ödenen tazminatlar göz önünde bulundurulduğunda ekonomik ve sporcuların çalışmak istemedikleri teknik adamın sözleşmesinin fesih edilmesi için zaman zaman düşebilen form durumları göz önünde bulundurulduğunda sportif faydalar sağlayacaktır. Sağlayabileceği diğer faydalar ve bu faydaların başka bir makale konusu olarak ele alınmasının ve tartışılmasının ülke sporumuz için faydalı olacağı görüşündeyim.

Kulüp ve teknik adamın sözleşmenin konusunda birbirlerine yapacakları tebligat, sözleşmede gösterilen adrese iadeli taahhütlü yapılıdır. Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı'nın 9/4. maddesinin bu hükmü bir ispat değil, bir geçerlilik şartıdır. Ancak, bu hüküm artık amaca uygun bulunmayan, zaman kaybettirici bir hüküm olarak kabul edilmeli ve kanımca e-posta ile yapılacak tebligatlar da kabul edilmelidir.

Kulüplerin, teknik adamlarına verdikleri para cezalarının gerekçeli kararları, karar tarihinden itibaren, 15 gün içinde teknik adama ve Türkiye Futbol Federasyonu'na verilmek zorundadır.

Teknik adamlar, hastalık ve sakatlık nedeniyle dışarıdan alacakları istirahat raporlarını beş gün içerisinde kulübe ve Türkiye Futbol Federasyonu'na bildirmek zorundadır.

İş Hukuku'nda sözleşmeler karşılıklı olarak ikale yoluyla veya tek taraflı fesih ile sona erdirilebilir. Teknik adamların sözleşmelerinin sona erdirilmesi için, bu genel hukuk kuralı doğrultusunda, Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı'nda de aynı şekilde ikale ve tek

tarafı fesih öngörülmüştür. Karşılıklı sona erdirmeye (İkale) de bir sözleşme değildir. Taraflar, var olan bir sözleşmeyi öngöreceklere bazı özel hükümleri içeren inhisari bir sözleşme ile sona erdirirler. Kanımızca burada tescilin, Türkiye Futbol Federasyonu kayıtlarına sadece beyan edici bir fonksiyonu olacaktır. Başka bir ifade ile sözleşmenin sona ermesi tescil anında değil, sona erdirmeye sözleşmesinin yürürlüğü ile gerçekleşecektir.

Taraflardan biri de tek taraflı olarak sözleşmeyi feshedebilir. Kulübün sözleşmeyi fesih hakkı özel bir hüküm olarak Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı madde 16 hükmünde düzenlenmiştir. Bu hükümde sayılan haller dışında ise, İş Kanunu'nun işverenin geçerli fesih ve haklı fesih haklarını düzenleyen 18. ve 25. madde hükümleri uygulanacaktır.

Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı'nın 16. maddesi hükmüne göre;

a) *Teknik adamın futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin on dört haftayı aşması,*

b) *Teknik adamın en az üç ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması,*

c) *Teknik adamın haklı bir sebep veya kulübün izni olmaksızın sürekli 3 gün veya bir sezon içerisinde toplam 10 gün veya daha fazla bir müddetle kulübü ile fiilen irtibatını kesmiş olduğunun noter aracılığı ile tespiti,*

d) *Teknik adamın, Futbolcu Temsilcileri Talimatı'na veya işbu talimatın 13. maddesinin (f) bendine aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı cezası almış olması.*

Bu durumlarda veya İş Kanunu madde 25'te yer alan fiillerin işlenmesi halinde kulüp tek taraflı fesih hakkını elde eder ve teknik adama göndereceği bir bildirim ile sözleşmeyi fesheder.

İş Kanunu'nun 25. maddesi şu şekildedir:

III. Zorlayıcı sebepler:

İşçinin çalıştığı işyerinde bir haftadan fazla süre ile işin durmasını gerektirecek zorlayıcı sebepler ortaya çıkarsa. İşverenin haklı nedenle derhal fesih hakkı

Madde 25 - Süresi belirli olsun veya olmasın işveren, aşağıda yazılı hallerde iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemezsizin feshedebilir:

I- Sağlık sebepleri:

a) İşçinin kendi kastından veya derli toplu olmayan yaşayışından yahut içkiye düşkünlüğünden doğacak bir hastalığa yakalanması veya engelli hâle gelmesi durumunda, bu sebeple doğacak devamsızlığın ardı ardına üç iş günü veya bir ayda beş iş gününden fazla sürmesi.

b) İşçinin tutulduğu hastalığın tedavi edilemeyecek nitelikte olduğu ve işyerinde çalışmasında sakınca bulunduğuunun Sağlık Kurulunca saptanması durumunda. (a) alt bendinde sayılan sebepler dışında işçinin hastalık, kaza, doğum ve gebelik gibi hallerde işveren için iş sözleşmesini bildirimsiz fesih hakkı; belirtilen hallerin işçinin işyerindeki çalışma süresine göre 17 nci maddedeki bildirim sürelerini altı hafta aşmasından sonra doğar. Doğum ve gebelik hallerinde bu süre 74 üncü maddedeki sürenin bitiminde başlar. Ancak işçinin iş sözleşmesinin askıda kalması nedeniyle işine gidemediği süreler için ücret işlemez.

II- Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri:

a) İş sözleşmesi yapıldığı sırada bu sözleşmenin esaslı noktalarından biri için gerekli vasıflar veya şartlar kendisinde bulunmadığı halde bunların kendisinde bulunduğunu ileri sürerek, yahut gerçeğe uygun olmayan bilgiler veya sözler söyleyerek işçinin işvereni yanıltması.

b) İşçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarfetmesi veya davranışlarda bulunması, yahut işveren hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnadlarda bulunması.

c) İşçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması.

d) İşçinin işverene yahut onun ailesi üyelerinden birine yahut işverenin başka işçisine sataşması, işyerine sarhoş yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da işyerinde bu maddeleri kullanması.

e) İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması.

f) İşçinin, işyerinde, yedi günden fazla hapisle cezalandırılan ve cezası ertelenmeyen bir suç işlemesi.

g) İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardı ardına iki işgünü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü, yahut bir ayda üç işgünü işine devam etmemesi.

h) İşçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi.

ı) İşçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması.

Yukarıda sayılan haller dışında olmak üzere, teknik adam sözleşmeden doğan edimini ifada temerrüde düşmüş ise kulüp, teknik adama keşide edeceği ve bir suretini de bilgi için Türkiye Futbol Federasyonu'na göndereceği bir ihtarname ile bir mehil verecek ve bu mehile rağmen edim tam olarak yerine getirilmez ise, kulüp, mehilin sona ermesinden itibaren yedi gün içerisinde sözleşmeyi feshedebilir. Bu yedi günlük süre hak düşürücü süredir. Bu süre geçirildikten sonra kulüp, fesih hakkını kullanamaz.

Aynı şekilde İş Kanunu madde 26 hükmünde de işverenin haklı fesih düzenleyen 25. maddede sayılan hallerden birinin varlığını öğrendiği tarihten itibaren altı iş günü içerisinde fesih hakkını kullanması gerektiği, bu sürenin geçirilmesi halinde ise artık haklı fesih hakkının kullanılamayacağı belirtilmiştir.

İş Kanunu'nun 26. maddesi şu şekildedir:

Derhal fesih hakkını kullanma süresi

Madde 26 - 24 ve 25 inci maddelerde gösterilen ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan hallere dayanarak işçi veya işveren için tanınmış olan sözleşmeyi fesih yetkisi, iki taraftan birinin bu çeşit davranışlarda bulunduğunu diğer tarafın öğrendiği günden başlayarak altı iş günü geçtikten ve her halde fiilin gerçekleşmesinden itibaren bir yıl sonra kullanılamaz. Ancak işçinin olayda maddi çıkar sağlaması halinde bir yıllık süre uygulanmaz.

Bu haller sebebiyle işçi yahut işverenden iş sözleşmesini yukarıdaki fıkra öngörülen süre içinde feshedenlerin diğer taraftan tazminat hakları saklıdır.

Teknik adamın tek taraflı olarak sözleşmeyi fesih hakkına gelince:

Bu husus, Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı madde 17 ve İş Kanunu madde 25 hükümlerinde düzenlenmiştir. Kulüp, teknik adamın ücretini ödemekte ya da sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde teknik adam kulübe keşide edeceği ve bilgi için Türkiye Futbol Federasyonu'na göndereceği

bir bildirim ile kulübe edimini ifa için makul bir süre tanıyacak ve bu sürenin sonundan itibaren fesih hakkını kullanabilecektir. Bu süre de hak düşürücü süredir.

Taraflardan herhangi biri fesih bildirimini noter kanalıyla karşı tarafa bildirmek ve bir suretini de bilgi için Türkiye Futbol Federasyonu'na bildirmek zorundadır. Türkiye Futbol Federasyonu, söz konusu fesih bildirimini tebellüğ ettiğini kayıtlarına işler ve bu işlemi taraflara bildirir.

Sözleşme devam ederken kulüpteki görevinden ayrılan teknik adamlar, görevinden ayrıldığı tarihten itibaren 15 gün içerisinde Türkiye Futbol Federasyonu'na işbu durumu bildirmek zorundadır.

Yukarıda teknik adamların haklı nedenle sözleşmeyi fesih haklarını doğuran sebeplerin Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı madde 17 hükmü ile İş Kanunu madde 24 hükmünde düzenlendiğini belirtmiştik. Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı madde 17 hükmünde kulübün sözleşmede yer alan haklarını teknik adama vermekte temerrüde düşmesi haline münhasır olup, kulübün iyiniyet ve ahlaka uymayan fiil ve davranışları ise, İş Kanunu madde 24 hükmünde yer almıştır.

İş Kanunu'nun 24. maddesi şu şekildedir:

İşçinin haklı nedenle derhal fesih hakkı

Madde 24 - Süresi belirli olsun veya olmasın işçi, aşağıda yazılı hallerde iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemeden feshedebilir:

I. Sağlık sebepleri:

a) İş sözleşmesinin konusu olan işin yapılması için niteliğinden doğan bir sebeple işçinin sağlığı veya yaşayışı için tehlikeli olursa.

b) İşçinin sürekli olarak yakından ve doğrudan buluşup görüştüğü işveren yahut başka bir işçi bulaşıcı veya işçinin işi ile bağdaşmayan bir hastalığa tutulursa.

II. Ahlak ve iyiniyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri:

a) İşveren iş sözleşmesi yapıldığı sırada bu sözleşmenin esaslı noktalarından biri hakkında yanlış vasıflar veya şartlar göstermek yahut gerçeğe uygun olmayan bilgiler vermek veya sözler söylemek suretiyle işçiyi yanıltırsa.

b) İşveren işçinin veya ailesi üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak şekilde sözler söyler, davranışlarda bulunursa veya işçiyi cinsel tacizde bulunursa.

c) İşveren işçiye veya ailesi üyelerinden birine karşı sataşmada bulunur veya gözdağı verirse, yahut işçiyi veya ailesi üyelerinden birini kanuna karşı davranışa özendirir, kışkırtır, sürükler, yahut işçiye ve ailesi üyelerinden birine karşı hapsi gerektiren bir suç işlerse yahut işçi hakkında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ağır isnad veya ithamlarda bulunursa.

d) İşçinin diğer bir işçi veya üçüncü kişiler tarafından işyerinde cinsel tacize uğraması ve bu durumu işverene bildirmesine rağmen gerekli önlemler alınmazsa.

e) İşveren tarafından işçinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse,

f) Ücretin parça başına veya iş tutarı üzerinden ödenmesi kararlaştırılıp da işveren tarafından işçiye yapabileceği sayı ve tutardan az iş verildiği hallerde, aradaki ücret farkı zaman esasına göre ödenerek işçinin eksik aldığı ücret karşılanmazsa, yahut çalışma şartları uygulanmazsa.

Bu hallerde teknik adam herhangi bir mehil öngörülmeden sözleşmeyi tek taraflı olarak feshedebilecektir.

Kulüpler ile teknik adamlar sözleşmeden doğan her türlü ihtilaf Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından karara bağlanır. Bu kararlara karşı Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu'na başvurulabilir. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin 18.01.2018 tarih ve 2017/136 E. 2018/8 K. sayılı kararı doğrultusunda Uyuşmazlık Çözüm Kurulu talimatında yapılan değişikliklerin 02.03.2019 tarihinde yürürlüğe girmesi neticesinde, bu tarih öncesi Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde açılmış dosyalar bakımından Uyuşmazlık Çözüm Kurulu münhasıran yetkili olmakla birlikte, bu tarih sonrasında yapılan başvurularda ise, sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar saklı kalmak kaydıyla, davalı taraf dilekçenin kendisine tebliğinden itibaren yedi gün içinde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkisine itiraz etmediği takdirde kurulun ihtiyari yetkisini kabul etmiş sayılır.

Sözleşmenin kulüp tarafından haksız olarak feshedildiğine karar verilmiş olan teknik adam, İş Kanunu madde 14 hükmü uyarınca sözleşme süresi en az bir yıl sürmüştür ise, kıdem tazminatı da talep edebilecektir.

İş Kanunu'nun 14. maddesi şu şekildedir:

Madde 14 – (Değişik birinci fıkra: 29/7/1983 - 2869/3 md.) Bu Kanuna tabi işçilerin hizmet akitlerinin:

1. İşveren tarafından bu Kanunun 17 nci maddesinin II numaralı bendinde gösterilen sebepler dışında,

2. İşçi tarafından bu Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca,

3. Muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla,

4. Bağlı buldukları kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulu kurum veya sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme almak amacıyla; (2)

5. (Ek: 25/8/1999 - 4447/45 md.) 506 Sayılı Kanununun 60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (a) ve (b) alt bentlerinde öngörülen yaşlar dışında kalan diğer şartları veya aynı Kanununun Geçici 81 inci maddesine göre yaşlılık aylığı bağlanması için öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılmaları nedeniyle,

(1) 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı Kanununun 120 nci maddesiyle, bu Kanununun 14 üncü maddesi hariç diğer maddeleri yürürlükten kaldırılmış ve metinden çıkartılmıştır. (2) 2/7/2018 tarihli ve 700 sayılı KHK'nin 60 ıncı maddesiyle, bu bentte yer alan "kanunla" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle" ibaresi eklenmiştir.

Feshedilmesi veya kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi arzusu ile sona erdirmesi veya işçinin ölümü sebebiyle son bulması hallerinde işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet aktinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. Bir yıldan artan süreler için de aynı oran üzerinden ödeme yapılır.

(Değişik fıkralar: 17/10/1980 - 2320/1 md.): İşçilerin kıdemleri, hizmet aktinin devam etmiş veya fasılalarla yeniden akdedilmiş olmasına bakılmaksızın aynı işverenin bir veya değişik işyerlerinde çalıştıkları süreler gözönüne alınarak hesaplanır. İşyerlerinin devir veya intikali yahut herhangi bir suretle bir işverenden başka bir işverene geçmesi veya başka bir yere nakli halinde işçinin kıdemi, işyeri veya işyerlerindeki hizmet akitleri sürelerinin toplamı üzerinden hesaplanır. 12/7/1975 tarihinden, itibaren (1) işyerinin devri veya herhangi bir suretle el değiştirmesi halinde işlemiş kıdem tazminatlarından her iki işveren sorumludur. Ancak, işyerini devreden işverenlerin bu sorumlulukları işçiyi çalıştırdıkları sürelerle ve devir esnasındaki işçinin aldığı ücret seviyesiyle sınırlıdır. 12/7/1975 tarihinden evvel (2) işyeri devrolmuş veya herhangi bir suretle el değiştirmişse devir mu-

kavelesinde aksine bir hüküm yoksa işlemiş kıdem tazminatlarından yeni işveren sorumludur.

İşçinin birinci bendin 4 üncü fıkrası hükmünden faydalanabilmesi için aylık veya toptan ödemeye hak kazanmış bulunduğunu ve kendisine aylık bağlanması veya toptan ödeme yapılması için yaşlılık sigortası bakımından bağlı bulunduğu kuruma veya sandığa müracaat etmiş olduğunu belgelemesi şarttır. İşçinin ölümü halinde bu şart aranmaz.

T.C. Emekli Sandığı Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununa veya yalnız Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak sadece aynı ya da değişik kamu kuruluşlarında geçen hizmet sürelerinin birleştirilmesi suretiyle Sosyal Sigortalar Kanununa göre yaşlılık veya malullük aylığına ya da toptan ödemeye hak kazanan işçiye, bu kamu kuruluşlarında geçirdiği hizmet sürelerinin toplamı üzerinden son kamu kuruluşu işverenince kıdem tazminatı ödenir.

Yukarıda belirtilen kamu kuruluşlarında işçinin hizmet akdinin evvelce bu maddeye göre kıdem tazminatı ödenmesini gerektirmeyecek şekilde sona ermesi suretiyle geçen hizmet süreleri kıdem tazminatının hesabında dikkate alınmaz.

Ancak, bu tazminatın T.C. Emekli Sandığına tabi olarak geçen hizmet süresine ait kısmı için ödenecek miktar, yaşlılık veya malullük aylığının başlangıç tarihinde T.C. Emekli Sandığı Kanununun yürürlükteki hükümlerine göre emeklilik ikramiyesi için öngörülen miktardan fazla olamaz.

Bu maddede geçen kamu kuruluşları deyimi, genel, katma ve özel bütçeli idareler ile 468 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan kurumları kapsar.

Aynı kıdem süresi için bir defadan fazla kıdem tazminatı veya ikramiyeye ödenmez.

Kıdem tazminatının hesaplanması, son ücret üzerinden yapılır. Parça başı, akort, götürü veya yüzde usulü gibi ücretin sabit olmadığı hallerde son bir yıllık süre içinde ödenen ücretin o süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle bulunacak ortalama ücret bu tazminatın hesabına esas tutulur.

Ancak, son bir yıl içinde işçi ücretine zam yapıldığı takdirde, tazminata esas ücret, işçinin işten ayrılma tarihi ile zammın yapıldığı tarih arasında alınan ücretin aynı süre içinde çalışılan günlere bölünmesi suretiyle hesaplanır.

(Değişik : 29/7/1983 – 2869/3 md.) 13 üncü maddesinde sözü geçen tazminat ile bu maddede yer alan kıdem tazminatına esas olacak ücretin

hesabında 26 ncı maddenin birinci fıkrasında yazılı ücrete ilaveten işçiye sağlanmış olan para ve para ile ölçülmesi mümkün akdi ve kanundan doğan menfaatler de gözönünde tutulur. Kıdem tazminatının zamanında ödenmemesi sebebiyle açılacak davanın sonunda hakim gecikme süresi için, ödenmeyen süreye göre mevduata uygulanan en yüksek faizin ödenmesine hükmeder. İşçinin mevzuattan doğan diğer hakları saklıdır. (1)

(Değişik: 17/10/1980 - 2320/1 md.) Bu maddede belirtilen kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük süre hizmet akidleri veya toplu iş sözleşmeleri ile işçi lehine değiştirilebilir.

(Değişik: 10/12/1982 - 2762/1 md.) Ancak, toplu sözleşmelerle ve hizmet akitleriyle belirlenen kıdem tazminatlarının yıllık miktarı, Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azami emeklilik ikramiyesini geçemez.

(Değişik fıkralar: 17/10/1980 - 2320/1 md.): İşçinin ölümü halinde yukarıdaki hükümlere göre doğan tazminat tutarı, kanuni mirasçılarına ödenir.

Kıdem tazminatından doğan sorumluluğu işveren şahıslara veya sigorta şirketlerine sigorta ettiremez.

İşveren sorumluluğu altında ve sadece yaşlılık, emeklilik, malullük, ölüm ve toptan ödeme hallerine mahsus olmak kaydıyla Devlet veya kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulu kurumlarda veya % 50 hissedenden fazla Devlete ait bir bankada veya bir kurumda işveren tarafından kıdem tazminatı ile ilgili bir fon tesis edilir. (2)

Fon tesisi ile ilgili hususlar kanunla düzenlenir

Sözleşmede, haksız fesihe bağlı cezai şart öngörülmesi halinde bu cezai şartın ve sözleşme belirli süreli olması nedeniyle de fesih tarihi ile sözleşmenin evvelce kararlaştırılmış sona erme tarihi arasındaki süre için elde etmekten mahrum kaldığı ücret ve diğer haklarını da talep edebilecektir. Ancak, teknik adam fesihden sonra başka bir işyerinde ve aynı veya daha fazla ücret ile çalışmaya başlamış ise başta geçen süre bulunmayacağı cihetle, kulüpten tazminat alamayacaktır.

Nitekim, Türk Borçlar Kanunu'nun haklı sebebe dayanmayan fesihle işverenin işçiye ödeyeceği tazminatı düzenleyen 438. madde hükmünde:

b. Haklı sebebe dayanmayan fesihle

MADDE 438- İşveren, haklı sebep olmaksızın hizmet sözleşmesini derhâl feshederse işçi, belirsiz süreli sözleşmelerde, fesih bildirim süresine; belirli süreli sözleşmelerde ise, sözleşme süresine uyulmaması durumunda, bu sürelerle uyulmuş olsaydı kazanabileceği miktarı, tazminat olarak isteyebilir. Belirli süreli hizmet sözleşmesinde işçinin hizmet sözleşmesinin sona ermesi yüzünden tasarruf ettiği miktar ile başka bir işten elde ettiği veya bilerek elde etmekten kaçındığı gelir, tazminattan indirilir. Hâkim, bütün durum ve koşulları göz önünde tutarak, ayrıca miktarını serbestçe belirleyeceği bir tazminatın işçiye ödenmesine karar verebilir; ancak belirlenecek tazminat miktarı, işçinin altı aylık ücretinden fazla olamaz.

denilmektedir.

Buna karşılık, işçinin haksız olarak işe başlamaması veya işi bırakması halinde Türk Borçlar Kanunu madde 439 hükmüne dayanarak işveren, işçiden talepte bulunabilecektir.

Söz konusu 439. madde hükmünde:

c. İşçinin haksız olarak işe başlamaması veya işi bırakması

MADDE 439- İşçi, haklı sebep olmaksızın işe başlamadığı veya aniden işi bıraktığı takdirde işveren, aylık ücretin dörtte birine eşit bir tazminat isteme hakkına sahiptir. İşverenin, ayrıca ek zararlarının giderilmesini isteme hakkı da vardır. İşveren zarara uğramamışsa veya uğradığı zarar işçinin aylık ücretinin dörtte birinden az ise, hâkim tazminatı indirebilir. Tazminat isteme hakkı takas yoluyla sona ermemişse işveren, işçinin işe başlamamasından veya işi bırakmasından başlayarak otuz gün içinde, dava veya takip yoluyla bu hakkını kullanmak zorundadır. Aksi takdirde, tazminat isteme hakkı düşer.

denilmektedir.

Böylece, haksız fesih halinde teknik adam (kondisyoner) Türk Borçlar Kanunu 438. madde, kulüp ise 439. madde hükümlerine de dayanarak talepte bulunabileceklerdir.

Bu şekilde bir teknik adam olarak kondisyonerin kulübü ile yapacağı iş sözleşmesine

ana hatlarıyla değindikten sonra, bu kişinin başka bir kulüpte iş hukuku mevzuatı kapsamında kiralanmasını incelemeye çalışacağız.

2- KONDİSYONERLERİN BİR İŞÇİ OLARAK KİRALANMASI

4857 sayılı iş kanunu yedinci maddesi başlığı “geçici iş” ilişkisi olup Yargıtay içtihatları ve Doktrinde “ödünc iş ilişkisi” kavramı da tercih edilmektedir.²

Biz, sporcu kiralınması akdinden de esinlenerek teknik adam (kondisyoner) kiralınması tabirini iş bu makalemizde kullanacağız. Bu husus İş Kanunu madde 7/son hükmünde düzenlenmiştir.

İş Kanunu madde 7 hükmünde

Madde 7 - (Değişik: 6/5/2016-6715/1 md.)

Geçici iş ilişkisi, özel istihdam bürosu aracılığıyla ya da holding bünyesinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işyerinde görevlendirme yapılmak suretiyle kurulabilir.

Özel istihdam bürosu aracılığıyla geçici iş ilişkisi, Türkiye İş Kurumunca izin verilen özel istihdam bürosunun bir işverenle geçici işçi sağlama sözleşmesi yaparak bir işçisini geçici olarak bu işverene devri ile;

- a) Bu Kanununun 13 üncü maddesinin beşinci fıkrası ile 74 üncü maddesinde belirtilen hâllerde, işçinin askerlik hizmeti hâlinde ve iş sözleşmesinin askıda kaldığı diğer hâllerde,
- b) Mevsimlik tarım işlerinde,
- c) Ev hizmetlerinde,
- d) İşletmenin günlük işlerinden sayılmayan ve aralıklı olarak gördürülen işlerde,
- e) İş sağlığı ve güvenliği bakımından acil olan işlerde veya üretimi önemli ölçüde etkileyen zorlayıcı nedenlerin ortaya çıkması hâlinde,
- f) İşletmenin ortalama mal ve hizmet üretim kapasitesinin geçici iş ilişkisi kurulmasını gerektirecek ölçüde ve öngörülemeyen şekilde artması hâlinde,
- g) Mevsimlik işler hariç dönemsellik arz eden iş artışları hâlinde, kurulabilir.

Geçici işçi sağlama sözleşmesi ikinci fıkranın (a) bendinde sayılan hâllerin devamı süresince, (b) ve (c) bentlerinde sayılan hâllerde süre

² Çankaya, Osman Güven - Çil, Şahin, İş Hukukunda Üçlü İlişkiler, Yetkin Yayınları 2009, Ankara, sayfa 305

sınırı olmaksızın, diğer bentlerde sayılan hâllerde ise en fazla dört ay süreyle kurulabilir. Yapılan bu sözleşme ikinci fıkranın (g) bendi hariç toplam sekiz ay geçmemek üzere en fazla iki defa yenilenebilir. Geçici işçi çalıştıran işveren, belirtilen sürenin sonunda aynı iş için altı ay geç-medikçe yeniden geçici işçi çalıştıramaz.

Bu Kanununun 29 uncu maddesi kapsamında toplu işçi çıkarılan işyerlerinde sekiz ay süresince, kamu kurum ve kuruluşlarında ve yer altında maden çıkarılan işyerlerinde bu maddenin ikinci fıkrası kapsamında geçici iş ilişkisi kurulamaz.

Geçici işçi çalıştıran işveren, grev ve lokavtın uygulanması sırasında 18/10/2012 tarihli ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 65 inci maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla geçici iş ilişkisiyle işçi çalıştıramaz.

İkinci fıkranın (f) bendi kapsamında geçici iş ilişkisi ile çalıştırılan işçi sayısı, işyerinde çalıştırılan işçi sayısının dörtte birini geçemez. Ancak, on ve daha az işçi çalıştırılan işyerlerinde beş işçiye kadar geçici iş ilişkisi kurulabilir. İşçi sayısının tespitinde, kısmi süreli iş sözleşmesine göre çalışanlar, çalışma süreleri dikkate alınarak tam süreli çalışmaya dönüştürülür. Geçici işçi sağlama sözleşmesi ile çalışan işçi, 30 uncu maddenin uygulanmasında özel istihdam bürosu ve geçici işçi çalıştıran işverenin işçi sayısına dâhil edilmez.

Geçici işçi çalıştıran işveren, iş sözleşmesi feshedilen işçisini fesih tarihinden itibaren altı ay geçmeden geçici iş ilişkisi kapsamında çalıştıramaz.

Geçici işçi, geçici işçi çalıştıran işverenden özel istihdam bürosunun hizmet bedeline mahsup edilmek üzere avans veya borç alamaz.

Geçici işçi çalıştıran işveren;

- a) İşin gereği ve geçici işçi sağlama sözleşmesine uygun olarak geçici işçisine talimat verme yetkisine sahiptir.
- b) İşyerindeki açık iş pozisyonlarını geçici işçisine bildirmek ve Türkiye İş Kurumu tarafından istenecek belgeleri belirlenen sürelerle saklamakla yükümlüdür.
- c) Geçici işçinin iş kazası ve meslek hastalığı hâllerini özel istihdam bürosuna derhâl, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 13 üncü ve 14 üncü maddelerine göre ilgili mercilere bildirmekle yükümlüdür.

- d) Geçici işçileri çalıştıkları dönemlerde, işyerindeki sosyal hizmetlerden eşit muamele ilkesince yararlandırır. Geçici işçiler, çalışmadıkları dönemlerde ise özel istihdam bürosundaki eğitim ve çocuk bakım hizmetlerinden yararlandırılır.
- e) İşyerindeki geçici işçilerin istihdam durumuna ilişkin bilgileri varsa işyeri sendika temsilcisine bildirmekle yükümlüdür.
- f) 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 17 nci maddesinin altıncı fıkrasında öngörülen eğitimleri vermekle ve iş sağlığı ve güvenliği açısından gereken tedbirleri almakla, geçici işçi de bu eğitimlere katılmakla yükümlüdür.

Geçici işçinin, geçici işçiyi çalıştıran işverenin işyerindeki çalışma süresince temel çalışma koşulları, bu işçilerin aynı işveren tarafından aynı iş için doğrudan istihdamı hâlinde sağlanacak koşulların altında olamaz.

Geçici iş ilişkisinde işveren özel istihdam bürosudur. Özel istihdam bürosu aracılığıyla geçici iş ilişkisi, geçici işçi ile iş sözleşmesi, geçici işçi çalıştıran işveren ile geçici işçi sağlama sözleşmesi yapmak suretiyle yazılı olarak kurulur. Özel istihdam bürosu ile geçici işçi çalıştıran işveren arasında yapılacak geçici işçi sağlama sözleşmesinde; sözleşmenin başlangıç ve bitiş tarihi, işin niteliği, özel istihdam bürosunun hizmet bedeli, varsa geçici işçi çalıştıran işverenin ve özel istihdam bürosunun özel yükümlülükleri yer alır. Geçici işçinin, Türkiye İş Kurumundan veya bir başka özel istihdam bürosundan hizmet almasını ya da iş görme edimini yerine getirdikten sonra geçici işçi olarak çalıştığı işveren veya farklı bir işverenin işyerinde çalışmasını engelleyen hükümler konulamaz. Geçici işçi ile yapılacak iş sözleşmesinde, işçinin ne kadar süre içerisinde işe çağrılmazsa haklı nedenle iş sözleşmesini feshedebileceği belirtilir. Bu süre üç ayı geçemez.

İkinci fıkranın (f) bendi kapsamında kurulan geçici iş ilişkisinde, geçici işçi çalıştıran işveren işyerinde bir ayın üzerinde çalışan geçici işçilerin ücretlerinin ödenip ödenmediğini çalıştığı süre boyunca her ay kontrol etmekle, özel istihdam bürosu ise ücretin ödendiğini gösteren belgeleri aylık olarak geçici işçi çalıştıran işverene ibraz etmekle yükümlüdür. Geçici işçi çalıştıran işveren, ödenmeyen ücretler mevcut ise bunlar ödenene kadar özel istihdam bürosunun alacağını ödemeyerek, özel istihdam bürosunun alacağından mahsup etmek kaydıyla geçici işçilerin en çok üç aya kadar olan ücretlerini doğrudan işçilerin banka hesabına yatırır. Üc-

reti ödenmeyen işçiler ve ödenmeyen ücret tutarları geçici işçi çalıştıran işveren tarafından çalışma ve iş kurumu il müdürlüğüne bildirilir.

Sözleşmede belirtilen sürenin dolmasına rağmen geçici iş ilişkisinin devam etmesi hâlinde, geçici işçi çalıştıran işveren ile işçi arasında sözleşmenin sona erme tarihinden itibaren belirsiz süreli iş sözleşmesi kurulmuş sayılır. Bu durumda özel istihdam bürosu işçinin geçici iş ilişkisinden kaynaklanan ücretinden, işçiyi gözetme borcundan ve sosyal sigorta primlerinden sözleşme süresiyle sınırlı olmak üzere sorumludur.

Geçici işçi, işyerine ve işe ilişkin olmak kaydıyla kusuru ile neden olduğu zarardan, geçici işçi çalıştıran işverene karşı sorumludur.

İşverenin, devir sırasında yazılı rızasını almak suretiyle bir işçisini, holding bünyesi içinde veya aynı şirketler topluluğuna bağlı başka bir işverende iş görme edimini yerine getirmek üzere geçici olarak devretmesi hâlinde de geçici iş ilişkisi kurulmuş olur. Bu fıkra kapsamında geçici iş ilişkisi, yazılı olarak altı ayı geçmemek üzere kurulabilir ve en fazla iki defa yenilenebilir. İşçisini geçici olarak devreden işverenin ücret ödeme yükümlülüğü devam eder. Geçici iş ilişkisi kurulan işveren, işçinin kendisinde çalıştığı sürede ödenmeyen ücretinden, işçiyi gözetme borcundan ve sosyal sigorta primlerinden, devreden işveren ile birlikte sorumludur. Dördüncü, beşinci, onuncu ve on dördüncü fıkralar ve dokuzuncu fıkranın (a) ve (f) bentleri ile (d) bendinin birinci cümlesinde düzenlenen hak ve yükümlülükler bu fıkraya göre kurulan geçici iş ilişkisinde de uygulanır.

denilmektedir.

Bu hüküm esas alındığında yazımızın konusu itibariyle bir tektik adamın (kondisyonerin) kiralanması hükmün "... yapmakta olduğu işe benzer işlerde çalıştırılmak koşuluyla" asli işvereni olan kulübün kondisyoneri başka bir kulübe geçici bir süre için çalışmak amacıyla vermesidir. Bu hukuki ilişki pratikte bazı somut ihtiyaçların giderilmesinde söz konusu olacaktır.

Yazımızın bu bölümünde kondisyonerin aynı spor kulübü bünyesinde aynı spor branşının başka bir takımı (örneğin 20 yaş altı takımı) ve/veya aynı kulübün farklı spor branşında faaliyet gösteren diğer takımlarında geçici bir süre görevlendirilmesini İş Kanunu madde 7/son hükmü kapsamında değerlendireceğiz.

Kondisyonerin aynı bir spor kulübünde görevlendirilmesini ise işçinin kiralanması olarak ele almaya çalışacağız.

A- GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİNİN (KİRALAMANIN) KURULMASI:

1- Yazılı İzin ve Yazılı Sözleşme

İş kanunu madde 7 hükmü gereği; işveren (kulüp) devir sırasında kondisyonerin yazılı onayını almak zorundadır. İş hukuku uygulamasında, bazen işverenler baştan sözleşme yaparken işçinin devre muvaffakat edeceğine dair hükümler koydurtmaktadır. Ancak, kanunun 7. maddesi hükmünde aynen “devir sırasında yazılı rıza” cümlesinin kullanılmış olduğuna dikkat çekmek isteriz.

Kanunun ikinci fıkrası hükmü gereği geçici iş sözleşmesi işçi ile yeni işveren arasında yazılı olarak yapılacaktır. Ancak, bazı müelliflere göre sözleşmenin yazılı olma şartı geçerlilik şartı değildir.³ Bizim kanaatimizce göre, Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı madde 9 hükmünde sözleşmenin yazılı olmasının amir bir unsur olduğunun belirtildiği cihetle, yeni kulübün yapacağı kiralama sözleşmesinin de yazılı yapılması gerekecektir.

2- Aynı veya Benzeri İşlerde Çalıştırılma Koşulu

İnceleme konumuz itibariyle, iş Hukukumuzda yer alan bu koşulun adapte edilerek, Kondisyonerin bir alt lig de dahil herhangi bir kulübün sportif faaliyet yapan takımında kondisyoner görevi yapmak üzere görevlendirilmesinde yeterli şartların sağlandığı kabul edilecektir.

3- Süre ve Yenilenme

Geçici iş ilişkisi (kiralama) “altı ayı geçmemek üzere “ve “en fazla iki defa yenilenecektir”. Ancak, kanaatimizce altı aylık sürenin geçirilmesi halinde işçinin kondisyonerin yeniden alınacak yazılı rızası ve iki kulüp arasındaki yazılı mutabakat ile kiralama süresi 31 Mayıs tarihini geçmemek veya müsabakalar devam ediyorsa bu sürede devam edecektir.

4- Geçici İş İlişkisi (Kiralamanın) Hükümleri

Kondisyoner ile başta anlaşma yaptığı ilk kulübü arasındaki işçi ve işveren ilişkisi devam eder. Bu hukuki ilişki geçici görevlendirme ile ortadan kalkmaz. Ancak, (işçinin) kondisyoneri çalışmasına fiilen sunmak

³ Çankaya-Çil, sayfa 306

zorunda bulunduğu kulüp değişmiş olur ve kondisyoner artık çalışması ile ilgili talimat ve programları bu yeni kulüpten alır.

Ücretin ödenmeye yükümlülüğü kiralayan ilk kulübe aittir. Ancak, kiralayan kulübün ödeme yapmadığı döneme ait ücret borçlarından yeni kulüp de müştereken ve müteselsilen sorumludur.

Bununla beraber İş Kanunu madde 7 hükmünde bu ödeme sorumluluğunun konusu sadece ücret olarak belirtildiği cihetle, asıl kulübün kondisyonerine ödemediği ücret dışı sair haklardan kiracı kulüp sorumlu olmayacaktır.

B- GEÇİCİ İŞ İLİŞKİSİNİN (KİRALAMANIN) SONA ERMESİ

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız üzere, bu ilişkinin üç tarafı vardır; kiralayan kulüp, kiracı kulüp ve kondisyoner.

İş Kanununda bu üçlü ilişkilerin nasıl ve hangi koşullarda kurulacağı İş Kanunu madde 7 hükmünde belirtilmiş ise de; sona erme şekli ve koşulları bu madde hükmünde yer almamıştır. Bu durumda kondisyoner ile kiracı kulüp arasındaki akdi ilişki, İş Kanunu madde 17.07 hükmü doğrultusunda fesih bildirimini ile sona edecektir. Kiracı kulüp ile kiralayan kulüp arasındaki kiralama akdinin süresi sona ermiş olsa dahi, kondisyonerin kiracı kulüp ile yaptığı iş akdinin yine de fesih bildirimini ile sonlandırılması gerekeceği kanaatindeyiz.

NETİCE:

Kulüplerin teknik adam ve bu meyanda kondisyoner ihtiyaçlarını doğrudan yaptıkları iş akitleri ile karşıladıkları malumdur.

Ancak, ihtiyaç halinde iki kulübün anlaşması ile de teknik adam kapsamında kondisyoner ve diğer personel ihtiyaçları geçici olarak sağlanabilmektedir.

Bu elemanların geçici olarak sağlanmasında teknik adamın menfaatleri ile teknik adamı kiralayan kulüp ve teknik adamı çalıştıran kulübün menfaat dengeleri üç taraflı müşterek bir sözleşme ile düzenlenmesi, hem hukuki ihtilafların doğmasını baştan büyük ölçüde önleyecek hem de kondisyonerin menfaatlerinin korunmasında önemli rol oynayacaktır.

Bu şekilde kurulan geçici ilişki, gerektiğinde sürekli hale getirilmesi de hukuken mümkündür. Ancak, bunun gerçekleştirilmesi mevcut sözleşmenin sona ermesi ve yeni bir sözleşme yapılmasına bağlıdır.

KAYNAKÇA

- 1- Çankaya, Osman Güven - Çil, Şahin, İş Hukukunda Üçlü İlişkiler, Yetkin Yayınları 2009, Ankara
- 2- Dr. Orhan, Ümit, Profesyonel Futbol Teknik Adam Sözleşmesi ve Uygulamaları Sorunları, Beta Yayınları 2013, İstanbul
- 3- 4857 Sayılı İş Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4857.pdf>
- 4- 1475 Sayılı İş Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1475.pdf>
- 5- 6098 Sayılı Borçlar Kanunu <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6098-20120704.pdf>
- 6- Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Eğitimi ve Sınıflandırılması Talimatı
<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Teknik-Adamlarin-E%C4%9Fitimi-ve-Siniflandirilmesi-Talimati.pdf>
- 7- Türkiye Futbol Federasyonu Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı
<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Teknik-Adamlarin-Statusu-Calisma-Esaslari-Talimati.pdf>
- 8- Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı
<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/UCK-Talimati.pdf>

DEVLET SPORCULARI

Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Mert DOĞU*

* KTO Karatay Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı

GİRİŞ

Spor, günlük hayatın bir parçası hâline gelmekte ve birçok alanda olduğu gibi spor hukuku alanında da yeni gelişmeler kendini göstermektedir. Sportif faaliyetlerin belirli kuralların çerçevesinde yapılıyor olması, sporun daha etkin ve güvenilir olması sonucunu da doğurmaktadır.

Devlet sporcuları, ferdi veya takım sporlarında uluslararası düzeyde üstün başarı elde eden sporcular ve onlara verilen unvandır. Makalede devlet sporcuları ile bunlara ilişkin düzenlemeler hakkında genel bilgiler verilmektedir. Ayrıca devlet sporcusu unvanının verilmesi veya geri alınması ile bu prosedürdeki aşamalara değinilmektedir.

I. DEVLET SPORCUSU KAVRAMINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

A. Devlet Sporcusu Tanımı

Sporcu, sportif faaliyetlerde bulunmak üzere genel müdürlük, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı ile özerk spor federasyonlarından lisans almış kişilere denir¹. Sporcular, amatör ve profesyonel sporcular olmak üzere ikiye ayrılmaktadır².

Devlet sporcusu 5774 Sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun'un³ 1. maddesinde *uluslararası düzeyde üstün başarı kazanmış sporcular* olarak belirtilmektedir. Söz konusu sporculara verilen unvan da “*devlet sporcusu unvanı*”dır.

¹ Bkz., GÜLŞEN, Recep: Spor Hukuku, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, 2013, s. 17, (Spor); GÜLŞEN, Recep: Spor Hukuku-Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, 2020, s. 37, (Genel Esas); ERTEN, Rifat: “Türk Sporunun Yapısal Düzeni”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.X, S.1-2, 2006, s. 126; AYDOS, Oğuz Sadık: “Sporcu Sözleşmesinin Feshi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.62, S.3, 2013, s. 645, (Fesih); KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan: “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, Ankara Barosu Dergisi, S.1, 1999, s. 40.

² ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan: Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, 2017, s. 355; GENÇ, Durmuş Ali: Spor Hukuku, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1998, s. 39-40; ÇAĞLAYAN, Ramazan: Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri), Asil Yayın Dağıtım, 2007, s. 58.

³ Bundan sonra 5774 Sayılı Kanun şeklinde ifade edilecektir.

B. Devlet Sporcusu Olmanın Şartları

Devlet sporcusu olabilmek için ferdi ya da takım oyunlarında⁴ uluslararası anlamda üstün başarı elde edilmesi gerekmektedir. Bir başka ifadeyle devlet sporcusu unvanının alınabilmesi için uluslararası anlamda **üstün başarı** kriteri aranmaktadır. Hemen belirtmek gerekir ki “*üstün başarı*” ifadesi ile ne kastedilmek istendiği açık değildir. Ancak üstün başarı ifadesinin içi doldurulmak istendiğinde, devlet sporcusu olunabilmesi noktasında *uluslararası sportif faaliyetlerde bazı derecelerin kazanılmış olması* gerektiği söylenecektir.

1. Spor Branşlarında İstenilen Derecelerin Kazanılması

Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ve Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Yönetmeliğin⁵ 14. maddesinin birinci fıkrasına **göre** olimpiyat oyunlarında, olimpiyat oyunlarında müsabakaları yapılan olimpik spor branşlarının büyükler kategorisinde dünya şampiyonalarında, olimpiyat oyunlarında müsabakaları yapılan olimpik spor branşlarının büyükler kategorisinde avrupa şampiyonalarında, paralimpik **oyunlarında**⁶, paralimpik **oyunlarında müsabakaları** yapılan paralimpik **spor dallarının büyükler kategorisinde dünya şampiyonalarında**, paralimpik **oyunlarında müsabakaları yapılan paralimpik spor dallarının büyükler kategorisinde** avrupa şampiyonalarında, defolimpik **oyunlarında**⁷, defolimpik **oyunlarında müsabakaları yapılan defolimpik spor dallarının büyükler kategorisinde dünya şampiyonalarında ve defolimpik oyunlarında müsabakaları yapılan defolimpik spor dallarının büyükler kategorisinde** avrupa şampiyonalarında belirlenen derecelere sahip olan sporculara, devlet sporcusu unvanı verilmektedir⁸. Yurt dışında birçok müsabakaya katılmış olmakla

⁴ Ferdi spor, takım sporu dışında kalan ve sporcuların tek tek karşılaştıkları müsabakaları ifade ederken; takım sporu birden fazla sporcunun aynı anda karşılıklı olarak takım halinde yapmış olduğu müsabaka ile müsabaka ferdi olarak yapılmakla birlikte, sonuçta alınan puanların takım puanı olarak kabul edildiği ve ferdi derecelendirme yapılmayıp takım derecelendirilmesi yapılan müsabakalara verilen addır.

⁵ Bundan sonra Yönetmelik şeklinde ifade edilecektir.

⁶ Paralimpik oyunlar, çeşitli engelli gruplarından sporcuların katıldığı çok sporlu etkinliktir.

⁷ Defolimpik oyunlar, işitme engelli sporcuların katıldığı oyunlardır.

⁸ 5774 Sayılı Kanun'un 14. maddesi.

birlikte belirtilen başarıları elde edememiş olanlar, devlet sporcusu unvanını alamazlar⁹.

2. Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşı Olmak ve Türk Ceza Kanunu, 5774 Sayılı Kanun ile Yönetmelikte Belirtilen Suçlardan Ömür Boyu Hak Mahrumiyet, Hapis Cezası veya Mahkûmiyet Almamak

Yönetmeliğin 14. maddesinin ikinci fıkrasında devlet sporcusu unvanının kazanılabilmesi için aranan diğer şartlar sıralanmaktadır. İkinci fıkranın (a) bendine göre devlet sporcusu unvanı için Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak gerekir. (b) bendine göre ise sporda şiddet, şike¹⁰ veya doping suçlarından dolayı Genel Müdürlük, Türkiye Futbol Federasyonu Başkanlığı veya özerk spor federasyonların yetkili kurulları tarafından ömür boyu hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılmamış olmak aranmaktadır. (c) bendinde ise 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun **53'üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süre ile hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, milli savunmaya karşı suçlar devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkum olmamak şartı getirilmiştir.**

⁹ “Milli Boksör olarak yurt dışında bir çok müsabakaya katılarak başarılar elde ettiğini belirten davacının, Devlet Sporcusu unvanı verilmesi istemiyle yaptığı başvurunun reddine ilişkin 17.2.2012 tarih ve 434 Sayılı işlemin iptali istemiyle açılan dava sonucunda Ankara 13. İdare Mahkemesince; davacının bir çok müsabakada başarılı dereceler aldığı görülmekte ise de, davacının katıldığı müsabakaların 5774 sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun kapsamında yer almadığı, anılan Kanun kapsamındaki tek müsabaka olan Münih Olimpiyatlarında ise ilk üç içinde bir derecesinin bulunmadığı, tarafına Devlet Sporcusu unvanının verilmesi mümkün olmadığı...” Bkz., Danıştay 10. Dairesi, E: 2013/2973- K: 2016/1967, www.lexpera.com, Erişim Tarihi: 30.04.2018.

¹⁰ Şike suçu için ayrıca bkz., MEMİŞ KARTAL, Pınar: “Türk Ceza Hukukunda Şike Suçu”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C.1, S.2, 2019, s. 92 vd.; ÖZEN, Muharrem/YILMAZ, Sacit: “Şike ve Teşvik Primi Suçları”, Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s. 20 vd.; AYDOS, Oğuz Sadık: “Fubolda Şike ve Teşvik Primine Kavramsal Yaklaşım ve Hukuki Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C.1, S.2, 2019, s. 113-114, (Şike); GÜNGÖR, Devrim: “Şike Suçu”, Ankara Barosu Dergisi, 2011/4, s. 38 vd.

Devlet sporcusu olabilmek için Yönetmeliğin 14. maddesindeki düzenlemelerin yanı sıra 5774 Sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasında belirtilen suçlardan da ömür boyu hak mahrumiyeti cezası almamış olmak gerekir. İlgili fıkraya göre devlet sporcusu unvanı verileceklerin sporda şiddet, şike veya doping suçundan dolayı ömür boyu hak mahrumiyeti cezası almamış olmaları aranmaktadır. Burada dikkat çeken husus, devlet sporcusu olabilmek açısından ilgili suçları işleyen kişilerin ömür boyu hak mahrumiyeti almamış olmaları gerekliliğidir. Bir başka ifadeyle, ömür boyu hak mahrumiyeti cezası almamış olmakla birlikte söz konusu suçlardan ceza alan kişilere devlet sporcusu unvanı verilebileceği ilgili fıkranın lafzından ortaya çıkmaktadır.

Kanaatimizce, konu *devlet sporculuğu* gibi bir unvan olduğunda, sadece söz konusu cezalar açısından ömür boyu hak mahrumiyeti değil; belirtilen suçlara hiç karışmamış veya bunları işlememiş olmak bu unvanın verilmesi açısından dikkate alınmalıdır.

C. Milli Sporcudan Farkı

Milli sporcu unvanı, Milli Sporcu Belgesi Verilmesi Hakkında Yönetmeliğin¹¹ 7. maddesinde belirtilmiş olan yarışma türlerine göre uluslararası müsabakalarda görev alan sporculara verilen unvandır. Milli Sporcu Yönetmeliği'nin 7. maddesinde, uluslararası müsabakalarda yer alan sporcuların, katıldıkları yarışma türüne göre (A), (B) veya (C) sınıfı milli sporcu belgesi¹² olarak aynı zamanda milli sporcu unvanına da hak

¹¹ Bundan sonra *Milli Sporcu Yönetmeliği* şeklinde ifade edilecektir.

¹² "... 1994 yılı merkezi özel yetenek sınav kılavuzununun 1-6. maddesinde bu sınava katılmak isteyen milli sporcuların, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünden alacakları milli sporcu olduklarını gösterir resmî belgeleri, durumlarını anlatan bir dilekçe ile birlikte başvurma belgelerine eklemeleri, gerektiği belirtilmiştir.", Danıştay 8. Dairesi, E:1994/7467-K:1996/2603 www.lexpera.com, Erişim Tarihi: 19.09.2019.

kazandıkları düzenlenmektedir.^{13,14}

Devlet sporcusu unvanı ile milli sporcu unvanı arasındaki fark, milli sporcu olabilmek için Milli Sporcu Yönetmeliği'nin 7. maddesinde belirtilen müsabakalara katılmış bulunmanın yeterli olmasıdır. Devlet sporcusu unvanı alabilmek içinse, Yönetmeliğin 14. maddesinde belirtilen oyunlarda derece almış olmak gerekmektedir. Bu açıdan kural olarak her devlet sporcusunun, milli sporcu olduğu sonucuna varılabilmektedir. Ancak her milli sporcunun, aynı zamanda devlet sporcusu olduğunu söylemek mümkün değildir.

¹³ **MADDE 7- (1)** Aşağıda belirtilen uluslararası müsabakalarda yer alan sporcular, katıldıkları yarışma türüne göre (A), (B) veya (C) sınıfı milli sporcu belgesi almaya hak kazanır.

a) (A) sınıfı belge almaya hak kazanabilmek için aşağıda yer alan müsabakalara katılmak şarttır.

- 1) Olimpiyat, paralimpik ve deafolimpik oyunları,
- 2) Büyükler kategorisindeki dünya şampiyonaları finalleri,
- 3) Büyükler kategorisindeki Avrupa şampiyonaları finalleri,
- 4) Dünya ve Avrupa Şampiyonası yapılmayan branşların büyükler kategorisindeki dünya ve Avrupa kupaları finalleri,

b) (B) sınıfı belge almaya hak kazanabilmek için aşağıda yer alan müsabakalara katılmak şarttır.

- 1) Ümitler, gençler ve yıldızlar kategorilerindeki dünya ve Avrupa şampiyonaları finalleri,
- 2) Büyükler kategorisinde yapılan Avrupa ve dünya şampiyonalarındaki grup eleme müsabakaları,
- 3) Dünya ve Avrupa şampiyonası yapılan branşların büyükler kategorisindeki dünya ve Avrupa kupaları finalleri,
- 4) Dünya ve Avrupa şampiyonası yapılmayan branşların ümitler, gençler ve yıldızlar kategorisindeki dünya ve Avrupa kupaları finalleri,
- 5) Üniversite oyunları,

6) Akdeniz Oyunları, Karadeniz Oyunları, Dünya veya Avrupa Gençlik Olimpik Oyunları,

7) Uluslararası Üniversite Sporları Federasyonu (FISU) tarafından düzenlenen dünya şampiyonaları,

8) Uluslararası Okul Sporları Federasyonu (ISF) tarafından düzenlenen dünya şampiyonaları,

9) Uluslararası Askeri Sporlar Konseyince (CISM) düzenlenen dünya askeri oyunları ile Avrupa ve dünya şampiyonaları,

10) Olimpik branşlarda uluslararası federasyonların yarışma takviminde yer alan, ferdi branşlarda en az 17 ülke sporcusu, takım sporlarında ise en az 9 ülke takımının katıldığı diğer uluslararası yarışma veya turnuvalar,

c) (C) sınıfı belge almaya hak kazanabilmek için (A) ve (B) sınıfı milli sporcu belgesi için öngörülen yarışmalar dışında kalan uluslararası müsabakalara ve turnuvalara katılmak şarttır.

¹⁴ Ayrıca bkz., PETEK, Hasan: "Futbolcu ile Kulübü ve Milli Takım Arasındaki Hukukî İlişkiler", Cevdet Yavuz'a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.22, S.3, 2016, s. 2422 vd.

D. Devlet Sporcusunun Hakları

Devlet sporcusunun hakları 5774 Sayılı Kanun'un 8. maddesi ile Yönetmeliğin 17. maddesinde “*Diğer Haklar*” başlığı altında düzenlenmektedir. Her iki düzenlemede de belirtildiği gibi devlet sporcusu unvanı alan sporcular, VIP salonlarını kullanabilmektedir. Bununla birlikte 5774 Sayılı Kanun kapsamında kendilerine devlet sporcusu unvanı verilen sporcuların başvuruda bulunmaları hâlinde kendilerine 5682 sayılı Pasaport Kanunu'nun 14/A maddesinde düzenlenen Hususi Damgalı (Yeşil) Pasaport¹⁵ verilmektedir.

II. DEVLET SPORCUSU UNVANININ VERİLMESİ VEYA GERİ ALINMASI

A. Devlet Sporcusu Kurulu

Devlet sporcusu kurulu, Yönetmeliğin “*Tanımlar*” başlığını taşıyan 4. maddesinin (d) bendinde “*Kurul*” şeklinde ifade edilmiş ve “*Devlet sporcusu unvanının verilmesi ve geri alınması hususunda görüş belirtmek üzere oluşturulan kurul*” olarak tanımlanmıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere devlet sporcusu kurulu, devlet sporcusu unvanının verilmesi ya da geri alınması konularının görüşülmesi için toplanmaktadır.

Yönetmeliğin 15. maddesinde devlet sporcusu kuruluna ilişkin ayrıca bir düzenlemeye yer verilmektedir. Maddenin birinci fıkrasında devlet sporcusu kurulunun kimlerden oluştuğu belirtilmektedir. Buna göre Devlet Sporcusu Kurulu; Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın başkanlığında, Genel Müdür, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı, Türkiye Milli Paralimpik Komitesi Başkanı ve sporcunun bağlı bulunduğu federasyon başkanından oluşmaktadır.

Yönetmeliğin 15. maddesinin ikinci fıkrasında ise devlet sporcusu kurulunun işlerine ilişkin düzenleme bulunmaktadır. Devlet sporcusu kurulu, Yönetmeliğin 14. maddesinde belirtilen başarıları elde eden ve devlet sporcusu unvanı almaya hak kazanan kişilerin durumunu görüşmek üzere yılda dört kez toplanmaktadır. Kurul, kararlarını oy birliği ile almaktadır. Bir başka ifadeyle kurul, bir kimseye devlet sporcusu unvanı

¹⁵ Hususi pasaport, devlet adına çalışan memurlara ve belirli şartları taşıdıkları sürece bu memurların ailelerine, beş yıllık süre ile verilen pasaport türüne denir.

verirken aldığı kararlarında oy çokluğuna dayanamaz. Ayrıca kurulun sekreteryaya işlemleri, federasyonların iş ve işlemlerini takip etmekle yetkili kılınan daire başkanlığınca yürütülür. Söz konusu düzenlemeler, devlet sporcusu unvanının geri alınması bakımından da uygulanabilmektedir.

B. Unvanın Verilmesi veya Geri Alınması

5774 Sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasında, hangi durumların varlığı halinde devlet sporcusu unvanının verileceği düzenlenmektedir. Söz konusu düzenlemeye bakıldığında, devlet sporcusu unvanının alınabilmesi için uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından olimpik, paralimpik ve defolimpik spor dalları içinde kabul edilmiş spor branşlarında belirli dereceler almış olmak gerekmektedir. Bu derecelere ilişkin bilgilendirme birinci fıkrada üç bent halinde belirtilmektedir¹⁶.

Spor branşları için belirlenen başarıları elde edenlere Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile Devlet Sporcusu unvanı verilir. Ayrıca devlet sporcusu olarak seçilenlere Cumhurbaşkanı tarafından imzalanan bir berat (belge) verilmektedir.

Devlet sporcusu unvanı, devlet sporcusu olabilmek için aranan şartlardan herhangi birinin ortadan kalkması ile geri alınmaktadır. 5774 Sayılı Kanun'un 7. maddesinin birinci fıkrasına göre devlet sporcusu unvanı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın Başkanlığında Gençlik ve Spor Genel Müdürü, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı, Türkiye Milli Paralimpik Komitesi Başkanı ve ilgili federasyon başkanından oluşacak Kurulun gerekçeli kararı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile geri alınmaktadır¹⁷. Devlet sporcusu un-

¹⁶ **MADDE 7- (1) Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından olimpik, paralimpik ve defolimpik spor dalları içinde kabul edilmiş spor branşlarının büyükler kategorisinde yapılan olimpiyat oyunlarında veya Dünya şampiyonalarında;**

a) Ferdi spor dallarında birinci olanlara,

b) Takım veya takım tasnifi yapılan spor dallarında takım halinde ilk üçe giren sporcular ile busporcuların milli takım teknik direktör ve antrenörlerine,

c) Avrupa şampiyonalarında final oynayan milli takım sporcuları ile bunların teknik direktör ve antrenörlerine, Devlet Sporcusu unvanı verilir.

¹⁷ **Yönetmelik Madde 16/2:** "Devlet Sporcusu olma şartlarından herhangi birisini kaybedenlerin bu unvanı Kurulun gerekçeli kararı, Genel Müdürlükten sorumlu Bakanın teklifi ve Cumhurbaşkanının onayı ile geri alınır."

vanının geri alınmasıyla birlikte 5774 Sayılı Kanun ile sağlanmış bütün haklar da sona ermektedir.

Yönetmeliğin 16. maddesinin üçüncü fıkrasına göre devlet sporcusu unvanının geri alındığına ilişkin karar ilgili şahsa, şahsın mensubu bulunduğu federasyon ile ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilir.

SONUÇ

Devlet sporcusu, 5774 Sayılı Başarılı Sporculara Aylık Bağlanması ile Devlet Sporcusu Unvanı Verilmesi Hakkında Kanun'un 1. maddesinde uluslararası düzeyde üstün başarı kazanmış sporculardır. Devlet sporcusu olabilmek ve devlet sporcusu unvanını kazanabilmek için bazı şartların varlığı aranmaktadır. İlgili düzenlemelerde yer alan şartların sağlanması ile birlikte sporcuya, devlet sporcusu unvanı verilir.

Devlet sporcusu ile milli sporcu ayrımının yapılması gerekmektedir. Milli sporcu, Milli Sporcu Belgesi Verilmesi Hakkında Yönetmeliğin 7. maddesinde belirtilmiş olan yarışma türlerine göre uluslararası müsabakalarda görev alan sporculardır. Devlet sporculuğunda ise belirli dereceler (uluslararası anlamda **üstün başarı**) kazanmış olmak aranmaktadır.

Devlet sporcusu unvanının verilmesi, devlet sporcusu kurulu tarafından yapılan toplantılar neticesinde oy birliğiyle karara bağlanmaktadır. Bu noktada dikkat edilmesi gereken husus, devlet sporcusu kurulunda yer alan kişilerin, devlet sporcusu unvanının verilmesi noktasında oy birliğinin aranmasıdır. Oy çokluğuyla bir sporcuya, devlet sporcusu unvanının verilmesi mümkün değildir. Aynı esas ve uygulama, devlet sporcusu unvanının geri alınmasında da geçerli olmaktadır.

KAYNAKÇA**

- AYDOS**, Oğuz Sadık: “*Sporcu Sözleşmesinin Feshi*”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.62, S.3, 2013, s. 643-689, (Fesih).
- AYDOS**, Oğuz Sadık: “*Fubolda Şike ve Teşvik Primine Kavramsal Yaklaşım ve Hukuki Düzenlemelerin Değerlendirilmesi*”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C.1, S.2, 2019, s. 107-119, (Şike).
- ÇAĞLAYAN**, Ramazan: Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri), Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2007.
- ERTAŞ**, Şeref/**PETEK**, Hasan: Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, 3. Baskı, Ankara 2017.
- ERTEN**, Rifat: “*Türk Sporunun Yapısal Düzeni*”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.X, S.1-2, 2006, s. 117-136.
- GENÇ**, Durmuş Ali: Spor Hukuku, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1998.
- GÜLŞEN**, Recep: Spor Hukuku, Adalet Yayınevi, 2. Baskı, Ankara 2013, (Spor).
- GÜLŞEN**, Recep: Spor Hukuku-Genel Esaslar, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, (Genel Esaslar).
- GÜNGÖR**, Devrim: “*Şike Suçu*”, Ankara Barosu Dergisi, 2011/4, s. 35-43.
- KAYA**, Mine: “*Spor Şiddet ve Düzensizlikten Kaynaklanan Tazminat Sorumluluğu*”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, S.9, Y.3, 2012, s. 117-150.
- KÜÇÜKGÜNGÖR**, Erkan: “*Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu*”, Ankara Barosu Dergisi, S.1, 1999, s. 39-52.
- MEMİŞ KARTAL**, Pınar: “*Türk Ceza Hukukunda Şike Suçu*”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C.1, S.1, 2019, s. 87-105.
- ÖZEN**, Muharrem/**YILMAZ**, Sacit: “*Şike ve Teşvik Primi Suçları*”, Ankara Barosu Dergisi, 2012/2, s. 17-41.
- PETEK**, Hasan: “*Futbolcu ile Kulübü ve Millî Takım Arasındaki Hukukî İlişkiler*”, Cevdet Yavuz’a Armağan, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C.22, S.3, 2016, s. 2407-2434.

** Birden fazla yayını olan ya da aynı soyadını taşıyan ve bunlara yollama yapılan yazarların eserleri için dipnotlarda parantez içinde kısaltmalar kullanılmıştır.

**MAHKEME KARARLARI IŞIĞINDA TFF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM
KURULUNU'NUN FUTBOL SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN
UYUŞMAZLIKLARDA YETKİSİ**

Prof. Dr. Nuray EKŞİ*

* Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı Başkanı

I. Kuruluşundan Bugüne TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yapısı ve Görevleri

TFF'nin hukuk kurulları, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un¹ 5. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, TFF'nin ilk derece hukuk kurulları Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK), Amatör Futbol Disiplin Kurulu (AFDK), Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (PFDK), Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kurulu'dur. TFF Tahkim Kurulu ise üst derece hukuk kurulu olarak düzenlenmiştir². Başlangıçta bütün hukuk kurulları TFF'nin Riva'daki binasında yer alıyordu. Ancak TFF binasının içinde yer almaları sebebiyle tarafsızlık ve bağımsızlık açısından yapılan eleştiriler dikkate alınarak 17 Nisan 2019 tarihinden itibaren Merkez Hakem Kurulu'nun yanı sıra UÇK, TFF Tahkim Kurulu ve disiplin kurulları (AFDK ve PFDK), TFF'nin Riva bulunan binasından Anadoluhisari'nde ayrı bir binaya taşınmıştır.

TFF'nin ilk derece hukuk kurulları arasında sayılan UÇK, ilk defa, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da³ 2007 yılında 5719 sayılı Kanun⁴ ile yapılan değişiklik

¹ RG 16.5.2009/27230.

² Hasan GERÇEKER, Spor Hukuku, Ankara 2016, s. 32-33; H. Fehim ÜÇİŞİK, Spor Hukuku, İstanbul 2017, s. 118-119; Şeref ERTAŞ/Hasan PETEK, Spor Hukuku, 2. bası, Ankara 2011, s. 211-212; Rifat ERTEN, Spor Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim ve Türk Futbol Tahkiminde Güncel Gelişmeler, I(2019)2 İstanbul SHD, s. 129-131.

³ RG 3.7.1992/21273. TFF, 1988 yılında 3461 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (RG 7.6.1988/19835) ile kurulmuştur. 3461 sayılı Kanun'un 13-14. maddelerinde Tahkim Kurulu düzenlenmişti. Ayrıca bu Kanun'da ilk derece hukuk kurullarına ilişkin bir hüküm yer almıyordu. 3461 sayılı Kanun'da TFF Tahkim Kurulu'nu seçme görevi Genel Kurula aitti (md. 6/c). 4563 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesine Dair Kanun (RG 20.4.2000/24026) ile 2000 yılında 3813 sayılı Kanun'un 6(b) maddesinde yapılan değişiklikle bu görev TFF başkanına verilmiştir. 2009 yılında yürürlüğe giren 5894 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile 3813 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır. 5894 sayılı Kanun'un 5-6. maddelerinde gerek TFF Tahkim Kurulu'nun gerekse ilk derece hukuk kurullarının oluşumu TFF Statüsüne bırakılmıştır.

⁴ Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun No. 5719, Kabul Tarihi: 29.11.2007, RG 4.12.2007/26720. 5719 sayılı Kanun'un hazırlanmasında, FIFA'nın 2005 yılında başlattığı ulusal federasyonların FIFA kurallarıyla uyum çalışmalarının etkili olduğu; 3813 sayılı Kanunu inceleyen FIFA'nın Türkiye futbolunun idari ve yargı yapısının istenilen düzeyde bağımsız olmadığını belirterek TFF'den aksaklıkların giderilmesi için gerekli adımları atmasını istemesi üzerine 5719 sayılı Kanun ile TFF'de değişik-

sonucu TFF bünyesinde oluşturulan bir kuruldur. 5719 sayılı Kanun ile, 3813 sayılı Kanuna 12A maddesi⁵ eklenmiş ve TFF'nin ilk derece hukuk kurullarına UÇK da dahil edilmiştir. 3813 sayılı Kanun'un UÇK'nın oluşumu ve görevlerine ilişkin 12A maddesi uyarınca UÇK, TFF Yönetim Kurulu'nun belirlediği UÇK Başkanı ile Kulüpler Birliği Vakfı'nın, Profesyonel Futbolcular Derneği'nin ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği'nin her birinin belirleyeceği 5 üye olmak üzere 15 üyeden oluşuyordu. UÇK'nın başkan ve üyelerinin en az 5 yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçu olması şarttı. UÇK'nın görev süresi, TFF Başkanı'nın görev süresi kadardı. UÇK, beş kişilik heyetler hâlinde çalışıyordu ve kararlarını oybirliği veya oy çokluğu ile alıyordu. Heyetler, UÇK Başkanı ile Kulüpler Birliği Vakfını temsilen 2 üye ve uyuşmazlığın konusuna göre dernekleri temsilen 2 üyeden oluşuyordu. UÇK, görevlerini tarafsız ve bağımsız olarak yerine getirmekle yükümlüydü.

UÇK, 2007 yılında kurulduğunda, futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkları çözmekle görevlendirilmişti. 3813 sayılı Kanun'un 12A maddesine istinaden UÇK, kulüpler ile kulüpler; kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, masörler ve müsabaka organizatörleri; oyuncu temsilcileri ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler arasında her türlü sözleşmeden doğan veya futbolla

lik yapıldığı ifade edilmiştir (Taner ÜNLÜ, Futbol Sözleşmelerinden Kaynaklanana Uyuşmazlıkların Çözümü, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Editör Tacar Çağlar, Ankara 2013, s. 815-816).

⁵ 3813 sayılı Kanun md. 12A- Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (Ek: 5719/29.11.2007/md. 9) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu; Federasyon Yönetim Kurulunun belirlediği Kurul Başkanı ile Kulüpler Birliği Vakfının, Profesyonel Futbolcular Derneğinin ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneğinin her birinin belirleyeceği beşer üye olmak üzere onbeş üyeden oluşur. Kurulun Başkan ve üyelerinin en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçu olması şarttır. Kurulun görev süresi, Federasyon Başkanının görev süresi kadardır. Kurul, beş kişilik heyetler halinde çalışır, kararlar oy çokluğu ile alınır. Heyetler, Kurulun Başkanı ile Kulüpler Birliği Vakfını temsilen iki üye ve uyuşmazlığın konusuna göre dernekleri temsilen iki üyeden oluşur. Kurul, görevinde bağımsızdır. Kurulun hiçbir üyesi Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ve Tahkim Kurulu önünde herhangi bir tarafın vekili sıfatıyla görev yapamaz. Üyeler istifa etmedikçe veya istifa etmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi atanamaz. İstifa eden veya istifa etmiş sayılan üyenin yerine, birinci fıkrada belirtilen Vakıf veya derneklere yeni üye bildirilir. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu; a) Kulüpler ile kulüpler, b) Kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, masörler ve müsabaka organizatörleri, c) Oyuncu temsilcileri ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, arasında her türlü sözleşmeden doğan veya futbolla ilgili olan uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran yetkili olarak inceler ve karara bağlar.

ilgili olan uyuşmazlıkları, tarafların başvurusu üzerine münhasıran yetkili olarak inceliyordu ve karara bağılıyordu. UÇK, yargılamasına ilişkin usul ve esaslar, TFF Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan ve 11.4.2008 tarihinde yürürlüğe giren Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı ile düzenlenmişti⁶.

2009 yılında yürürlüğe giren 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un⁷ 5. maddesinde UÇK, ilk derece hukuk kurulları arasında sayılmıştır. Ancak 3813 sayılı Kanun'un aksine UÇK'nın oluşumu ve görevleri, 5894 sayılı Kanun'da düzenlenmemiştir. 5894 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (4). fıkrasında ilk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kurallarının TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenleneceği ifade edilmiştir.

TFF Statüsü⁸ ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı⁹ **dönem dönem revizyona tabi kılınmış ve bu revizyonlar sonucunda UÇK'nın** gerek yapısında gerekse **görevlerinde de değişiklikler** olmuştur. **Çalışmamızda** hangi dönem yürürlükte olan UÇK talimatından söz ettiğimizi vurgulamak için talimatın yanına ay ve yıl yazılacaktır.

UÇK Talimatı Ağustos 2011 ile UÇK'nın yapısında değişiklik yapılmıştır. UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 3. maddesine **göre, UÇK**, 1086 sayılı HUMK'un¹⁰ hakem tayini usulüne uygun olarak seçilecek hakem veya hakem heyetinden oluşur. Ancak hakemlerin, TFF Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan en az 100 kişilik listeden seçilmesi zorunludur. Bu liste; **Süper Lig** Kulüpler Birliği Vakfı, **tüzel** kişiliğe sahip 1. Lig, 2.

⁶ Peyman HÜRMEZ, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu, Ankara 2015, s. 49-50.

⁷ RG 16.5.2009/27230.

⁸ Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statüsü.pdf> (1.3.2021).

⁹ Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı Haziran 2019, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/UÇK-Talimatı.pdf> (1.3.2021).

¹⁰ 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (RG 4.2.2011/27836) 450. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. 1086 sayılı HUMK'un 520. maddesinde hakemlerin seçimi düzenlenmişti. Bu maddeye göre, hilafına mukavelede sarahat olmadıkça hakemler üç kişi olmak üzere davayı rümete salahiyyetler hâkim tarafından intihap olunur. Mukaveledeki sarahat mucibince iki taraftan biri intihaba daveti mutazammın tebligat tarihinden itibaren yedi gün zarfında intihap etmezse anın hakemi de hâkim tarafından intihap olunur

Lig ve 3. Lig Kulüp Birlikleri; Profesyonel Futbolcular Derneği, **Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği**, barolar ve üniversitelerin hukuk fakülteleri tarafından gösterilecek hakem adayları arasından oluşturuluyordu. Hakemlerin en az 5 yıllık mesleki deneyime sahip hukukçu olmaları zorunluydu. UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 5. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, tarafların HUMK hükümlerine göre hakem listesinden hakemlerini seçmeleri gerekmektedir. UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 7. maddesine göre, UÇK'nın ihtiyari hakem veya hakem heyeti olarak verdiği kararlara karşı 5894 sayılı Kanun ve HUMK hükümleri uyarınca yargı yoluna başvurulabiliyordu¹¹. UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 2. maddesine göre, futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların **çözümünde UÇK'nın yetkisinin kabul edilip edilmemesi serbestti**. Bununla beraber sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran UÇK tarafından çözümleniyordu. UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 7. maddesi uyarınca **UÇK'nın sportif cezalara ve yetiştirme tazminatlarına ilişkin kararlarına karşı sadece TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilebiliyordu**.

320

TFF Statüsü, TFF Genel Kurulu tarafından; talimatlar ise TFF Yönetim Kurulu tarafından hazırlanmaktadır. 25 Haziran 2015 tarihli Genel Kurul kararı ile TFF Statüsü'nün Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nu düzenleyen 55-56. maddelerinde değişiklik yapılmış; bu değişikliğe istinaden hazırlanan yeni Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı 1 Ağustos 2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmişti. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı 2015'in 1 Ağustos 2015 tarihinde yürürlüğe girmesiyle 24 Ağustos 2011 tarihinde yürürlüğe giren Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı yürürlükten kalkmıştı¹². UÇK Talimatı Ağustos 2015'in 3. maddesi ile UÇK'nın gerek başkan gerekse üye sayısı artırılmıştır. UÇK Talimatı Ağustos 2015'in "Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun oluşumu" başlıklı 3. maddesine göre, UÇK, TFF Yönetim Kurulu'nun belirlediği 5 kişilik Başkanlar Kurulu ile Kulüpler Birliği Vakfı'nın, Profesyonel Futbolcular Derneği'nin ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği'nin bildireceği ve TFF Yönetim Kurulu'nun kabul edeceği hakemlerden oluşur. Kulüpler

¹¹ 1086 sayılı HUMK'un 533. maddesinde hakem kararlarının temyiz sebepleri düzenlenmiş; 534. maddesinde ise hakem kararı aleyhine 445-454. maddeler uyarınca iadei muhakeme talep edilebileceği belirtilmişti.

¹² Nuray EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, İstanbul 2015, s. 143.

Birliği Vakfı, Profesyonel Futbolcular Derneği ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği, en fazla 25'er hakem adayı bildirebilir. Başkanlar Kurulu, TFF Başkanı'nın teklifi ve TFF Yönetim Kurulu'nun onayı ile atanacak 5 asil ve 5 yedek üyeden oluşuyordu. Ölüm, istifa ve başka nedenlerle oluşan boşalmalarda boşalan görev için TFF Yönetim Kurulu, aynı usulle atama yapabiliyordu.

2019 yılında UÇK'nın yapısında önemli bir reform yapılmıştır. Son UÇK Talimatı, 17 Haziran 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. UÇK Talimatı Haziran 2019'un 3. maddesine göre, UÇK, TFF Başkanı'nın teklifi ve TFF Yönetim Kurulu'nun kararı ile en az 5 yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir 1 başkan, altı 6 asil ve altı 6 yedek üyeden oluşur. UÇK'nın görev süresi, TFF Yönetim Kurulu'nun görev süresi kadardır. 2019 yılından itibaren UÇK, 1 başkan 6 üye olmak üzere 7 üyeli bir kurul haline getirilmiştir. UÇK üyelerini belirleme yetkisi TFF Başkanı'na; atama yetkisi ise TFF Yönetim Kurulu'na verilmiştir.

2007 yılında futbol sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkları çözmek üzere kurulan UÇK'nın bu yetkisi, kuruluşundan itibaren sürekli değişkenlik göstermiştir. Söz konusu uyuşmazlıklarda kimi dönem zorunlu tahkim kurulu olarak yargılama yapan UÇK, kimi dönem bu uyuşmazlıklara ancak tarafların açıkça UÇK'nın yetkisi kabul etmesi kaydıyla ihtiyari tahkim kurulu olarak bakmıştır¹³. Geline son noktada, UÇK'nın futbol sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar açısından ihtiyari tahkim kurulu yetkisi öngörülmekle beraber bu uyuşmazlıklara ilişkin olarak verdiği kararlara karşı yargı yoluna başvurulup vurulamayacağı halen açıklığa kavuşturulmuş değildir.

UÇK'nın sportif cezalara ve yetiştirme tazminatlarına ilişkin yetkisi, çalışma kapsamımız dışındadır. Bununla beraber belirtmek gerekir ki UÇK'nın bu iki konudaki yetkisi zorunludur ve bu konularda taraflar mahkemelere başvuramayacağı gibi aralarında anlaşarak ihtiyari tahkim veya diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına da gidemezler.

¹³ “Zorunlu tahkim” ve “ihtiyari tahkim” ayrımı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Nuray EKŞİ, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim (6100 Sayılı HMK md. 407-444), 2. bası, İstanbul 2019, s. 15-37; Nuray EKŞİ, Türkiye'de Kurumsal Tahkim, İstanbul 2020, s. 20-22; Ergin NOMER/Nuray EKŞİ/Günsel ÖZTEKİN GELGEL, Milletlerarası Tahkim Hukuku, C. I, 5. bası, İstanbul 2016, s. 9-14.

II. Dünden Bugüne TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbol Sözleşmelerinden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetkisi

A. 4.12.2007-23.8.2011 Döneminde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbola İlişkin Sözleşmelerde Zorunlu Tahkim Yetkisi

UÇK oluşturulmadan yani 2007 yılından önce, futbol sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar, TFF Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanıyordu ve bu kararlara karşı TFF Tahkim Kurulu'na itiraz ediliyordu¹⁴. Ancak TFF Yönetim Kurulu'nun futbol kulüplerinin temsilcilerinden oluşması sebebiyle FIFA, futbola ilişkin yargısal yapının bağımsız olmadığını dile getirerek bu aksaklığın giderilmesini istemiştir¹⁵. Ayrıca hukukçu olmayan kişilerden oluşmamasına rağmen TFF Yönetim Kurulu'nun yargısal fonksiyona sahip olmasına, hem icra organı olması hem de yargı organı olarak hareket etmesine yönelik eleştiriler dikkate alınarak uluslararası sportif yapılarda yer alanlara benzer şekilde UÇK ihdas edilmişti¹⁶.

322

4.12.2007-23.8.2011 döneminde 3813 sayılı Kanun'un 12A maddesi uyarınca, UÇK, futbolla ilgili sözleşmelerden doğan her türlü uyuşmazlığı tarafların başvurusu üzerine münhasıran incelemekle görevliydi¹⁷. Bu maddede UÇK kulüpler ile kulüpler, kulüpler ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, masörler, oyuncu temsilcileri ile futbolcular, teknik direktörler, antrenörler arasındaki sözleşmelerden doğan futbola ilgili uyuşmazlıkları tarafların başvurusu üzerine münhasıran çözmekle yetkilendirilmişti. Diğer bir ifadeyle futbola ilişkin sözleş-

¹⁴ HÜRMEZ, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu, s. 18 ve s. 43; Peyman HÜRMEZ, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Akın Ataksoy Armağanı, Editör Tacar Çağlar, Anlara 2015, s. 513-514; ÜNLÜ, s. 816-817; Taner ÜNLÜ, Futbol Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü, Av. Kısmet Erkiner Armağanı, Spor Hukuku Yazıları, Genel Yayın Sıra No: 243 2014/9, İstanbul 2014, s. 179; EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 246-247.

¹⁵ HÜRMEZ, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu, s. 18 ve s. 42; HÜRMEZ, s. 513-514; EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 247.

¹⁶ Adnan TÜRKKAN, Türkiye Futbol Federasyonu Hukuk Kurulları (Disiplin, Uyuşmazlık ve Tahkim Kurulları, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, İsmail İnan Armağanı, Editör Tacar Çağlar, Ankara 2013, s. 773; ÜNLÜ, s. 816-817; EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 247; HÜRMEZ, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu, s. 18.

¹⁷ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 247.

melerden doğan uyuşmazlıklarda, UÇK, zorunlu tahkim kurulu olarak görev yapmaktaydı¹⁸. Bu uyuşmazlıklar açısından mahkemelerde dava açılması mümkün değildi¹⁹. UÇK'nin yapacağı yargılamaya ilişkin usul, TFF Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan ve 11 Nisan 2008 tarihinde yürürlüğe giren Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı ile düzenlenmişti²⁰.

UÇK'nın futbola ilişkin sözleşmelerde yetkisi dört döneme ayrılırken konuya ilişkin yasa hükümleri ve TFF düzenlemelerinin yürürlüğe girdiği tarih baz alındığından birinci dönemin başlangıcı 3813 sayılı Kanun'a 12A maddesinin eklendiği tarih olarak belirtilmiştir. Ancak hiç şüphesiz 12A maddesine göre UÇK'nın oluşturulması ve yapacağı yargılamaya ilişkin usuli kuralları içeren talimatının hazırlanması zaman almıştır. Dolayısıyla her ne kadar birinci dönemin başlangıcı olarak 3813 sayılı Kanun'a 12A maddesinin eklendiği tarih belirtilmiş olmakla beraber UÇK, talimatı hazırlandıktan ve uygulamaya konulduktan sonra 11 Nisan 2008 tarihinde fiilen göreve başlamıştır.

2009 yılında yürürlüğe giren 5894 sayılı Kanun'un 5(4). maddesiyle uyarınca ilk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenleneceği hükmü getirilmiştir. Diğer bir ifadeyle UÇK'nın gerek oluşumu gerekse görevleri konusunda 5894 sayılı Kanun'a hüküm konulmamış; bu konuda düzenleme yapma yetkisi TFF'ye bırakılmıştır²¹.

B. 24.8.2011-31.7.2015 Döneminde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbola İlişkin Sözleşmelerde İhtiyari Tahkim Yetkisi

2011 yılında TFF Statüsü'nün 55. ve 56. maddelerinde değişiklik yapılarak²² UÇK'nın futbola ilişkin sözleşmelerden doğan tahkim yet-

¹⁸ UÇK'nın TFF Statüsü ve talimatlarıyla zorunlu tahkim kurulu olarak düzenlenip düzenlenemeyeceği ve UÇK'ya ilişkin diğer hususlar hakkında bkz. Gökçen TOPUZ, Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi Üzerine Düşünceler, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaşa Armağan, C. 19, Özel Sayı 2017, s. 1901-1926.

¹⁹ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 247.

²⁰ HÜRMEZ, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu, s. 49-50.

²¹ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 247.

²² 11.7.2015 tarihi ve 29413 Sayılı Resmî Gazete'nin "Çeşitli İlanlar" başlığı altında ya-

kisi ihtiyari hale getirilmişti. 2011 değişikliği neticesinde futbola ilişkin sözleşmeden yani profesyonel futbolcu sözleşmesinden, profesyonel futbolcu geçici transfer sözleşmesinden, profesyonel takımlar teknik adam sözleşmesinden, amatör takımlar çalışma sözleşmesinden, sağlık ekibi çalışanı sözleşmesinden, yayın sözleşmesinden, sponsorluk sözleşmesinden doğan uyuşmazlığın UÇK'ya götürülebilmesi için taraflarca uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra UÇK'nın yetkisinin kabul edilmesi şartı öngörül-müştü. Bununla beraber 29 Haziran 2011 tarihli TFF Genel Kurul kararıyla TFF Statüsü'nün 56. maddesinde yapılan değişiklikle UÇK'nın görev alanının daraltılması, futbolla ilgili sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra tarafların UÇK'nın yetkisini kabul etmeleri şartına bağlanması, futbola ilişkin sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların daha çok adli yargıya taşınmasına neden olmuştur²³.

TFF Statüsü'nde yapılan değişikliğin ardından hazırlanan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı 24 Ağustos 2011 tarihinde yürürlüğe girmişti. UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 2. maddesi uyarınca kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personelleri ve müsabaka organizatörleri aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafların çözümü için UÇK'nın yetkisini kabul edip etmemekte serbestiler. Sözü edilen sözleşmelerden doğan uyuş-

---

yınlanan TFF Genel Kurulu'nun 25.6.2015 tarihli kararı ile TFF Statüsü'nün 55-56. maddeleri değiştirilmiştir. 25.6.2015 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik 56. madde aşağıdaki şekildedir:

Madde 56- (25.6.2015 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

1. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu

a) Kulüpler,

b) Kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir

2. Uyuşmazlıklar, tarafların seçeceği veya seçilmiş sayılacağı iki hakem ile Başkanlar Kurulu'ndan bir Başkan'dan oluşan Hakem Heyeti tarafından incelenip karara bağlanır. Hakem Heyeti, uyuşmazlıkta haklı olan tarafın varsa vekili için, resmi ücret tarifesine göre Asliye Mahkemelerinde takip edilen davalar için uygulanan maktu avukatlık ücreti kadar vekâlet ücretine hükmeder.

3. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun çalışma usul ve esaslarına ilişkin hususlar Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan talimat ile belirlenir.

23 TÜRKKAN, 773.

mazlıkların çözümü için mutlaka UÇK'ya başvurulması zorunlu değildir. Taraflar, mahkemeye başvurabilecekleri gibi UÇK dışında kalan bir tahkim merkezine veya *ad hoc* tahkime ya da diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurabilirlerdi. O halde 24.8.2011-31.7.2015 döneminde futbol ile ilgili sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar için taraflar üç farklı yola başvurabilirdi²⁴.

(1) Mahkemelerde dava açabilirlerdi. Futbola ilişkin sözleşmelerden doğan davalarda, taraflar yetkili mahkemeyi belirlemiş olabilirlerdi. Nitekim TFF tarafından hazırlanan yayın sözleşmesi ve sponsorluk sözleşmelerinde yetkili mahkemeye ilişkin kayıtlar yer almaktaydı. Eğer taraflarca, yetkili mahkeme belirlenmemiş ise yetkili mahkeme, sözleşmenin konusuna göre, HMK ve diğer mevzuatta yer alan hükümler nazara alınarak belirleniyordu²⁵.

(2) Taraflar ihtiyari tahkim yoluna başvurmayı kararlaştırabilirlerdi. Yine taraflar, Türkiye'de veya Türkiye dışında bulunan bir tahkim merkezine başvurulacağı konusunda anlaşabilirlerdi. Tarafların, futbolla ilgili sözleşmeden doğan uyuşmazlığın *ad hoc* tahkim yoluyla çözümü konusunda anlaşmaları da mümkündü²⁶.

(3) Taraflar futbola ilişkin bir sözleşmede UÇK'nin ihtiyari hakem heyeti yetkisini kabul edebilirlerdi²⁷.

UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak yetkisinin doğabilmesi için bazı şartların gerçekleşmesi gerekiyordu. Birincisi, UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak hareket edebilmesi için sözleşmenin futbol ile ilgili olması gerekiyordu. Örneğin, futbolcu ile kulüp arasında; antrenör ile kulüp arasında yapılan sözleşme, futbol ile ilgili sözleşmelerdir. Sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıklarda UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak karar vermesi mümkün değildi²⁸. Futbol kulübü ile temizlik şirketi arasında yapılan **sözleşme, futbola ilişkin olmadığından bu sözleşmeden doğan uyuşmazlıklar açısından UÇK'ya başvurulamazdı.**

²⁴ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 296.

²⁵ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 296.

²⁶ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 296.

²⁷ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 296.

²⁸ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 296-297.

İkinci şart, UÇK'nın yetkisinin uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra kabul edilmesi gerekiyordu. UÇK'nın futbol ile ilgili sözleşmeden doğan uyuşmazlığa bakabilmesi için tarafların UÇK'nın yetkisini kabul etmiş olması gerekiyordu. Üstelik tarafların UÇK'nın yetkisini uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra kabul etmiş olmaları şarttı. Henüz uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce de taraflar, sözleşmeden doğan uyuşmazlığın UÇK tarafından karara bağlanmasını kararlaştırmış olabiliyorlardı. Örneğin, futbolcu ile kulüp arasında yapılan sözleşmeye UÇK ihtiyari tahkim kaydı konulabiliyordu. Bununla beraber henüz uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce sözleşmeye konulan bir kayıtla UÇK'nın yetkisinin kabul edilmesi yeterli değildi. Futbola ilişkin sözleşmede UÇK'ya başvurulması kararlaştırılmış olsa bile uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra UÇK'nın yetkisinin yeniden kabul edilmesi gerekiyordu²⁹.

Üçüncü şart, UÇK'nın yetkisinin yazılı olarak kabul edilmesiydi. UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 5. maddesi uyarınca futbol ile ilgili sözleşmeden doğan uyuşmazlığın çözümü için UÇK'nın yetkisinin yazılı olarak kabul edilmesi gerekiyordu. Buradaki yazılılıktan kasıt, adi yazılı şekildi. Belirtmek gerekir ki, UÇK'nın yetkisinin yazılı olarak kabul edilmesi şartının yerine gelmiş sayılması için, tarafların iradesinin aynı metinde yer alması aranmamıştı. UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 5. maddesi uyarınca, futbola ilişkin sözleşmeden doğan uyuşmazlığın çözümü için UÇK'ya başvurulunca, UÇK sekreteryası, karşı tarafa UÇK'nın yetkisini kabul edip etmediğini sormaktaydı. Karşı taraf bu yetkiyi kabul ettiğini yazılı olarak bildirmekteydi. O halde UÇK'nın yetkisinin kabulüne ilişkin iradelerin farklı metinlerde yer alması mümkündü. Ancak hiç şüphesiz UÇK'ya başvuru dilekçesinin ekinde karşı tarafın yazılı olarak UÇK'nın yetkisini kabul ettiğine ilişkin beyanı yer alabiliyordu. Böyle bir durumda, UÇK sekreteryasının karşı tarafın yazılı beyanını yeniden almasına gerek yoktu³⁰.

Belirtmek gerekir ki, UÇK'nın ihtiyari tahkim kurulu olarak baktığı uyuşmazlıklarda, taraflardan birinin mahkemeye başvurması halinde, karşı taraf, tahkim ilk itirazında bulunmadıkça, mahkeme davanın esasına girmeliydi. Çünkü ihtiyari tahkimde, mahkeme, tahkim anlaşmasını resen göz önünde alamaz. Mahkeme, ancak davalı tarafın tahkim

²⁹ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 300.

³⁰ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 305.

ilk itirazı üzerine, tahkim anlaşmasının geçerli olması kaydıyla, davadan elini çekecektir. Mahkeme, tahkim ilk itirazı üzerine, uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra UÇK'nın yetkisine ilişkin olarak yapılmış bir anlaşmanın varlığı halinde davayı usulden reddedecektir. Böyle bir anlaşmanın yokluğu halinde, mahkeme davayı görmeye devam edecektir³¹.

UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak verdiği kararlara karşı yargı yolu açık tutulmuştu. TFF Statüsü'nün 56(3). maddesinin 2015 yılında değiştirilmeden önceki metni ile UÇK Talimatı Ağustos 2011'in 7. maddesi uyarınca UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak verdiği kararlara karşı 5894 sayılı Kanun ve HUMK/HMK çerçevesinde yargı yoluna başvurulabiliyordu. 6100 sayılı HMK, 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe girmiş ve 450. maddesiyle 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. 1086 sayılı HUMK'un 433. maddesinde hakem kararlarına karşı temyiz yolu öngörülmesine rağmen 6100 sayılı HMK'da hakem kararlarına karşı öngörülen yol, bölge adliye mahkemesinde iptal davasının açılmasıdır. 5894 sayılı Kanun 2009 yılında yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla usul kanununa yapılan atıf açısından 1 Ekim 2011 tarihine kadar 1086 sayılı HUMK ve bu tarihten itibaren 6100 sayılı HMK'ya yapılmış olarak değerlendirme yapmak gerekir. UÇK Talimatı'nın 7. maddesinde, her iki kanuna birlikte atıf yapılmasının isabetli olmadığı ifade edilmiştir. Çünkü başvuru süreleri ve mercileri farklı iki kanuna yapılan atıf söz konusuydu³². 6100 sayılı HMK'da öngörülen yol, hakem kararının iptali davasıdır (md. 439) ve bu davanın bir ay içinde açılması gerekir. Buna karşın 5894 sayılı Kanun'da öngörülen yol, TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilmesidir. 5894 sayılı Kanun'un 5(3). maddesine göre, ilk derece hukuk kurulları tarafından alınan kararlar ise ilgili kararın tebliğinden itibaren 7 gün içinde itiraz edilmez ise kesinleşir. İlk derece hukuk kurullarının görevlerine giren konularda ve bunlar tarafından verilen kararlara karşı yargı yoluna başvurulamaz. Her iki kanuna birden atıfta bulunulması sebebiyle ortaya çıkan sorunu ber-

³¹ Kadir GÜRTEN/Faruk BAŞTÜRK, Futbolda Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Mercii Sorunu, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, İsmail İnan Armağanı, Editör Tacar Çağlar, Ankara 2013, s. 420; EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 316-317.

³² Ümit ORHAN, Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun İhtiyari Hakem Heyeti Olarak Verdiği Kararlara İtiraz Mercii, Av. Kısmet Erkiner Armağanı, Spor Hukuku Yazıları, Genel Yayın Sıra No: 243 2014/9, İstanbul 2014, s. 234; EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 324.

taraf etmek için doktrinde, futbola ilişkin uyuşmazlıklarda özel kanun niteliğinde olan 5894 sayılı Kanun'un öncelikle uygulanması gerektiği; bu nedenle, UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak verdiği kararlara karşı kararın tebliğinden itibaren 7 gün içinde TFF Tahkim Kurulu'na müracaat edilmesi gerektiği; TFF Tahkim Kurulu'nun vereceği kararın kesin olacağı ifade edilmiştir³³.

Kanaatimizce, UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti yetkisinin ortadan kaldırıldığı 2015 yılına kadar olan süreçte UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak verdiği kararlara karşı başvurulacak yollar açısından gerek HMK'nın gerekse 5894 sayılı Kanuna atıf yapılması sebebiyle her iki kanun hükümlerini de dikkate almak gerekiyordu. Çünkü sportif cezalar ve yetiştirme tazminatlarına ilişkin UÇK kararlarına karşı sadece TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilebiliyordu. Bu konuda zaten sadece 5894 sayılı Kanun'da düzenleme vardı. Buna karşın UÇK'nın ihtiyari hakem heyeti olarak verdiği kararlara yani futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklara ilişkin kararlarına karşı, TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilmesi halinde, TFF Tahkim Kurulu'nun bu konuda vereceği kararın iptali için mahkemede dava açılabilecekti³⁴.

C. 1.8.2015-16.6.2019 Döneminde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbola İlişkin Sözleşmelerde Zorunlu Tahkim Yetkisi

11.7.2015 tarihi ve 29413 sayılı Resmî Gazete'nin "Çeşitli İlanlar" başlığı altında yayınlanan TFF Genel Kurulu'nun 25 Haziran 2015 tarihli kararı ile TFF Statüsü'nün 55-56. maddeleri değiştirilmiştir. 25 Haziran 2015 tarihli Genel Kurul kararı ile değiştirilen 55-56. maddeler, UÇK'ya ilişkindir. 25 Haziran 2015 tarihli Genel Kurul kararı ile değiştirilen 55. maddede UÇK'nın oluşumu; 56. maddede ise UÇK'nın görev ve yetkileri düzenlenmiştir. 2015 yılında TFF'nin Statüsü'nün 55-56. maddelerinde yapılan değişiklik ile UÇK'nın futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların çözümündeki yetkisi açısından 4 Aralık 2007 tarihinde uygulamaya konulan ve 23 Ağustos 2011 tarihine kadar devam eden eski sisteme geri dönmüştür³⁵. TFF Statüsü'nün 55-56.

³³ ORHAN, s. 235; EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 325.

³⁴ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 325.

³⁵ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 329.

maddelerinde yapılan değişiklik uyarınca Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı yeniden hazırlanmış ve 1 Ağustos 2015 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Ancak Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı Ağustos 2015'in iptali için açılan davada yürütmesi durdurulmuş, daha sonra açılan davadan feragat edilmiştir³⁶.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı 2015, Yönetim Kurulu'nun 28 Temmuz 2015 tarih ve 3 sayılı toplantısında kabul edilmiş; TFF'nin internet sitesinde 1 Ağustos 2015 tarihinde yayımlanarak uygulamaya konulmuştur. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı Ağustos 2015'in 22. maddesi uyarınca Talimatın yürürlüğe girmesiyle 24 Ağustos 2011 tarihinde uygulamaya konulan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı yürürlükten kaldırılmıştır. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı Ağustos 2015'in 2. maddesine göre; **UÇK**, kulüpler, kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı Ağustos 2015'in 2. maddesi uyarınca UÇK tarafından bir uyuşmazlığın karara bağlanabilmesi için **üç şartın** gerçekleşmesi gerekiyordu: (1) uyuşmazlığın sözleşmeden doğması; (2) sözleşmenin, kulüpler arasında ya da kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar arasında yapılması; (3) sözleşmeden doğan uyuşmazlığın futbol ile ilgili olması.

³⁶ Kahramanmaraş Sportif Hizmetler Yatırım Danışmanlık Turizm Reklam Organizasyon Sanayi ve Ticaret AŞ tarafından TFF'ye karşı Ankara 16. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açılarak 25.6.2015 tarihinde yapılan TFF Genel Kurulu'nun Statü değişikliğine ilişkin kararının iptalini talep edilmiştir. Davada ayrıca TFF Statüsü'nde yapılan değişikliklerin ihtiyati tedbir yoluyla yürütmesinin durdurulması istenilmiştir. Ankara 16. Asliye Hukuk Mahkemesi, tedbir kararıyla Statü değişikliklerinin ve TFF Statüsü'nde yapılan değişiklik doğrultusunda hazırlanan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı 2015'in uygulanmasının durdurulmasına karar vermiştir. Dolayısıyla tedbir süresince Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı 2015 değil Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı 2011 uygulanmıştır. Kahramanmaraş Sportif Hizmetler Yatırım Danışmanlık Turizm Reklam Organizasyon Sanayi ve Ticaret AŞ'nin açtığı davadan feragat etmesi sebebiyle 29.9.2015 tarihinde dava Ankara 16. Asliye Hukuk Mahkemesince reddedilmiştir (EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, s. 331).

D. 17.6.2019 Tarihinden İtibaren Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbola İlişkin Sözleşmelerde İhtiyari Tahkim Yetkisi

2019 yılında UÇK'nın gerek yapısında gerekse görevlerinde değişiklik yapılmasında, Anayasa Mahkemesi öncü rol oynamıştır. 5894 sayılı Kanun'un 5. maddesinin (2). fıkrası Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 tarihli kararıyla iptal edilmiştir³⁷. Anayasa Mahkemesi kararına konu olan olayda, lisanslı futbol temsilcisi ile Bursa Spor Kulübü arasındaki Menajerlik Sözleşmesinden uyuşmazlık doğmuştu. Menajer, sözleşmeden doğan alacağının tahsili için Bursa Spor Kulübü'ne karşı dava açmıştı. Bursa Spor Kulübü, UÇK'nın yetkili olması sebebiyle davanın reddini talep etmişti. Mahkemece, UÇK'nın yetkili olduğu gerekçesiyle dava reddedilmişti. Karara karşı istinaf yoluna başvurulmuştu. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesi, UÇK'nın sözleşmelerden doğan davalarda münhasır yetkili olmasına ilişkin 5894 sayılı Kanun'un 5(2). maddesinin, Anayasa'nın sporun yalnızca yönetimi ve disiplinine ilişkin konularını zorunlu tahkime tutan 59(2)(3). maddesine; belirlilik ilkesine ilişkin 2. maddesine; temel hak ve özgürlüklerin sınırlanmasına ilişkin 13. maddesine ve hak arama hürriyetine ilişkin 36. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal edilmesi için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur. Anayasa Mahkemesi, 5894 sayılı Kanun'un 5(2). maddesini iptal etmiştir. Bunun üzerine TFF Statüsü'nün UÇK'yı düzenleyen 55-56. maddeleri 2019 yılında değiştirilmiştir. Ardından Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı Haziran 2019, TFF internet sitesinde yayınlanmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 tarihli iptal kararının ardından, UÇK'nın futbola ilişkin sözleşmelerdeki yetkisi, ihtiyari tahkim olarak düzenlenmiştir. Ayrıca futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklarda mahkemelere veya diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına da başvurulabilir³⁸.

³⁷ Anayasa Mahkemesi, E. 2017/136, K. 2018/7, T. 18.1.2018, RG 2.3.2018/30348.

³⁸ Karara ilişkin yorumlar için bkz. Nuray EKŞİ, Anayasa Mahkemesi'nin TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbola İlişkin Sözleşmelerde Zorunlu Tahkim Yetkisinin Anayasaya Aykırılığına İlişkin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Değerlendirilmesi, I(2019)1-2 İstanbul Spor Hukuku Dergisi, s. 139-163; Nihat GÜMAN, Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yargı Yetkisine Etkisi Üzerine Düşünceler, I(2019)2 İstanbul SHD, s. 165-187.

UÇK Talimatı 17 Haziran 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bazı hükümlerinde 25 Ağustos 2020 tarihinde değişiklik yapılmıştır. UÇK Talimatı Haziran 2019'un "Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun oluşumu" başlıklı 3. maddesi uyarınca UÇK, TFF Başkanı'nın teklifi ve Yönetim Kurulu'nun kararı ile en az 5 yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir 1 başkan, altı 6 asıl ve altı 6 yedek üyeden oluşur. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun görev süresi, Federasyon Yönetim Kurulu'nun görev süresi kadardır.

UÇK, ilk derece hukuk kuruludur³⁹. UÇK, TFF Statüsü'nün 55-56. maddelerinde düzenlenmiştir. TFF Statüsü'nün 55. maddesinde UÇK'nın oluşumu; 56. maddesinde ise görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Ayrıca TFF Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı Haziran 2019'da görevleri ve yargılama usulü düzenlenmiştir. Sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran UÇK'nın görevine girmektedir. Diğer bir ifadeyle UÇK, gerek *sportif cezalara* gerekse *yetiştirme tazminatına* ilişkin konularda zorunlu tahkim kurulu olarak görev yapmaktadır. Bu iki konuda UÇK dışında başka bir kurula ya da mahkemeye başvurulamaz. UÇK'nın bu iki konuda verdiği karara karşı itiraz, yalnızca TFF Tahkim Kurulu'na yapılmaktadır.

UÇK Talimatı Haziran 2019'un 2. maddesinde UÇK'nın görevleri düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, UÇK, taraflarca görevinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. UÇK, sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflarda münhasır görevlidir. O halde UÇK, futbola ilişkin sözleşmelerle ilgili uyuşmazlıklarda tarafların UÇK'nın yetkisini kabul etmeleri kaydıyla görevlidir. Buna karşın sportif cezalar ve yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklarda sadece UÇK'ya başvurulabilir. UÇK'nın bu iki konudaki görevi münhasırdır ve bu konularda mahkeme yolu kapatılmıştır.

2019 yılından itibaren *futbola ilişkin sözleşmelerden* doğan uyuşmazlıkların çözümü için mahkemelere başvurulabilir⁴⁰. Örneğin, kulüpler,

³⁹ EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, 246.

⁴⁰ Dinçer ÇERİBAŞ, Spor Hukuku Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları, Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı

futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personelleri ve müsabaka organizatörleri aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafların çözümü için mahkemelerde dava açılabilir. Ayrıca taraflar arasında tahkim sözleşmesi yapılarak ihtiyari tahkime ya da diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvurulabilir. Hatta futbola ilişkin sözleşmelerden doğan davalarda taraflar arasında yapılan anlaşmayla TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na (UÇK'ya) başvurulması kararlaştırılabilir.

III. Futbola İlişkin Sözleşmelerden Doğan Davalarda Görevli Mahkeme ve 17 Haziran 2019 Tarihinden İtibaren UÇK'nın Futbol Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetkisine İlişkin Mahkeme Kararları

A. Futbola İlişkin Sözleşmelerden Doğan Davalarda Görevli Mahkeme

4857 sayılı İş Kanunu'nun⁴¹ "istisnalar" başlığını taşıyan 4. maddesinin (g) bendinde, sporcular hakkında bu Kanun'un uygulanmayacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla sporcular İş Kanunu'nun kapsamı dışındadır. Sporcular, Türk Borçlar Kanunu'nun⁴² hizmet sözleşmelerine ilişkin 393-447. maddelerine tabidirler⁴³. 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun⁴⁴ 10. maddesi ile 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Mülga 5521 sayılı Kanun'un 1. maddesine göre, iş mahkemeleri İş Kanunu'na göre işçi sayılan kimselerle işveren veya işveren vekilleri arasında iş akdinden veya İş Kanunu'na dayanan her türlü hak iddialarından doğan hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi ile görevliydi. Buna karşın 7036 sayılı Kanun'un 5. maddesiyle iş mahkemelerinin görev kapsamı genişletilmiştir⁴⁵. Söz konusu maddenin metni şöyledir:

Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020, s. 29.

⁴¹ RG 10.6.2003/25134.

⁴² RG 4.2.2011/27836.

⁴³ Nil KARABAĞ BULUT, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Peşinat Ücretinin ve Garanti Ücretinin Futbolcunun İş Görme Borcunun Karşılığını Oluşturup Oluşturmadığı Sorunu, I(2019) İstanbul SHD, s. 28; Başak BAYSAL/Deniz UGAN ÇATAL-KAYA, Profesyonel Futbolcu Hizmet Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi, II(2020)2 İstanbul SHD, s. 9.

⁴⁴ RG 25.10.2017/30221.

⁴⁵ "25.10.2017 tarihinden sonra arada iş ilişkisi olmak kaydı ile işçi (gemiadamı-gazeteci-borçlar kanunu kapsamında kalan işçi) ile işveren veya vekilleri arasında doğacak

Görev

Madde 5- (1) İş mahkemeleri;

a) 5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemi-adamları, 22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanunu'na veya 11.1.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kandan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına,

b) İdari para cezalarına itirazlar ile 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamındaki uyuşmazlıklar hariç olmak üzere Sosyal Güvenlik Kurumu veya Türkiye İş Kurumunun taraf olduğu iş ve sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklara,

c) Diğer kanunlarda iş mahkemelerinin görevli olduğu belirtilen uyuşmazlıklara, ilişkin dava ve işlere bakar.

7036 sayılı Kanun'un 5. maddesinin gerekçesine göre "...5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 1. maddesinde, iş kanunlarına göre işçi sayılan kişiler ile işveren veya işveren vekilleri arasındaki uyuşmazlıklardan kaynaklanan davaların iş mahkemelerinin görev alanına girdiği hükme bağlanmıştır. Maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde yapılan düzenleme ile, iş mahkemelerinin görev alanı genişletilerek 5521 sayılı Kanunda düzenlenen uyuşmazlıkların yanı sıra 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun İkinci Kısım Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerinden (genel hizmet sözleşmesi, pazarlamacılık sözleşmesi ve evde hizmet sözleşmesi) kaynaklanan işçi ve işveren uyuşmazlıkları da kapsama alınmaktadır... Böylece iş mahkemeleri, işçi ve işveren arasındaki tüm ihtilafları çözmekle

---

tüm uyuşmazlıklarda artık iş mahkemeleri görevli olacaktır. Elbette dava şartı arabuluculuk nedeni ile de 1.1.0218 tarihinden itibaren açılacak işçi ve işveren alacak, tazminat ve işçinin işe iade istemi ile açacağı davalar da öncelikli olarak arabulucuya gitmesi sorunludur. Böylece 25.10.2017 tarihinden önce...Türk Borçlar Kanunu kapsamında olan ve genel mahkemelerin görevli olduğu uyuşmazlıklar da artık iş mahkemesinde görülecektir. Başka bir anlatımla kural olarak iş sözleşmesine dayanan tüm uyuşmazlıklar, 25.10.2017 tarihinden sonra iş mahkemelerinde görülecektir. Arada iş sözleşmesi değil, vekalet, ortaklık, eser gibi özel hukuk sözleşmeleri var ise genel mahkemeler (görev konusu), statü hukuku (memur, sözleşmeli personel gibi) var ise idari yargı (yargı yolu konusu) görevli olacaktır" (Bektaş KAR, 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu ile Getirilen Düzenlemeler, İNTES İş Mahkemeleri Kanunu ile Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Arabuluculuk, 17 Kasım 2017 Ankara-27 Kasım 2017 İstanbul, Editör Levent Akın, İNTES Yayınları Ankara Yayın No 28/2018-1, s. 28).

*görevlendirilerek tam bir ihtisas mahkemesi olarak kabul edilmektedir. Bu yaklaşımla, işçi ve işveren arasında iş ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda istikrarlı kararların verilmesi sağlanacak, uzmanlık sebebiyle kısa sürede daha güvenilir sonuçlar elde edilecek ve yargı yoluna başvuranların hakları daha iyi korunacaktır*⁴⁶.

7036 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca TBK'da yer alan hizmet akdine ilişkin hükümlere tabi sporcular ile kulüpleri arasındaki davalarda iş mahkemeleri görevlidir. Dolayısıyla 7036 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce asliye hukuk mahkemelerinde görülen bu davalar 25.10.2017 tarihinden sonra iş mahkemelerinde görülecektir. Nitekim İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesi 30 Ocak 2020 tarihli kararında aynı sonuca varmıştır⁴⁷.

“[...] Taraflar arasında imzalanan sözleşmeye göre, davacının sporcu (futbolcu) olduğu, hizmet sözleşmesine dayalı olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Davacı tarafca, davalı kulp ile aralarında imzalanan 21.08.2017-31.05.2020 yürürlük tarihli profesyonel futbolcu sözleşmesi gereğince, ücret alacağının davalıdan tahsiline karar verilmesi istenmiştir. Sporcu ile kulübü arasında alacaklar ile ilgili uyuşmazlıkta 4857 sayılı Kanun'un istisna hükümlerini içeren 4(g) maddesi kapsamında, 4857 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması imkânı bulunmamaktadır. 25.10.2017 tarihinde yürürlüğe giren 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu ile 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu yürürlükten kaldırılarak aynı Kanun'un görev başlığını taşıyan 5. maddesinin (a) bendinde “5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22.5.2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11.1.2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına” iş mahkemelerinin görevli olduğu düzenlenmiştir. Davacı ile dava arasındaki sözleşme, İş Kanunu kapsamında bir iş sözleşmesi olmamakla birlikte 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 2. Kısımının 6. Bölümünde düzenlenen hizmet akdidir. Bu nedenle görevli mahkeme iş mahkemesi olması sebebiyle İş Mahkemeleri Kanunu'nun 2. maddesi

⁴⁶ <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/gerekciler/is-mahkemeleri-kanunu-7036-madde-gerekcesi/1> (6.3.2021).

⁴⁷ İzmir BAM 15. Hukuk Dairesi, E. 2019/3098, K. 2020/57, T. 30.01.2020.

gereğince; arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı olduğundan, davacı tarafça da arabulucuya başvurma son tutanağının verilen kesin süre içinde dosyaya ibraz etmemesi karşısında dava şartı yerine getirilmemesi nedeniyle, dava şartı yokluğundan davanın reddine karar verilmesinde isabetsizlik görülmediğinden, istinaf talebinin reddine karar verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır”.

Ayrıca sporcular dışında kalan diğer spor adamları örneğin, teknik direktörler ve antrenörler, zaten İş Kanunu'na tabidirler. Dolayısıyla antrenörler ve teknik direktörler ile yapılan sözleşmelerden doğan davalara hem 5521 sayılı Kanun döneminde hem de 7036 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdikten sonra iş mahkemeleri bakmaktadır⁴⁸. Nitekim Yargıtay 22. Hukuk Dairesi'nin 8.7.2020 tarihli kararında aynı sonuca varmıştır. Söz konusu karara konu olan olayda, futbol kulübü ile yapılan teknik adam sözleşmesi uyarınca kaleci antrenörü olarak çalışan şahıs, sözleşmeden doğan son dört aya ilişkin ücret alacağının tahsili için iş mahkemesinde dava açılmıştır. İş mahkemesi davayı kabul etmiştir. Spor kulübü, mahkeme kararına karşı Yargıtay'a temyiz yoluna başvurulmuştur. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi davanın iş mahkemesinde görülmesine ilişkin kısmına dokunmamakla beraber tazminat miktarının yanlış hesaplandığı gerekçesiyle kararı bozmuştur⁴⁹.

⁴⁸ Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi 17 Kasım 2020 tarihli kararında sporla doğrudan uğraşan sporcuların İş Kanunu'nun 4(g) maddesi uyarınca bu Kanun'un kapsamı dışında kaldığı; buna karşın doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyla aktif spor yapması için hazırlayan antrenör, teknik direktör, idareci, masör ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasındaki uyumsuzlukların İş Kanunu'na tabi olduğu; bu uyumsuzlukların iş mahkemelerinin görevine girdiği sonucuna varmıştır (Bursa BAM 9. HD, E. 2020/2418, K. 2020/1924, 17.11.2020). Futbolcu tarafından kulübe karşı açılan ve futbolcunun geçici transferi sözleşmesinden doğan ücret alacağına ilişkin davada, Trabzon Bölge Adliye Mahkemesi 29 Ocak 2020 tarihli kararında futbolcu ile kulüp arasında yapılan geçici transfer sözleşmesinin İş Kanunu'na değil Türk Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmesine ilişkin hükümlerine tabi olduğunu; bununla beraber 7036 sayılı Kanun'un 5. maddesi uyarınca söz konusu sözleşmeden doğan uyumsuzluklara bakma görevinin asliye hukuk mahkemelerinde değil iş mahkemelerine ait olduğunu ifade etmiştir (Trabzon BAM 5. HD, E. 2020/58, K. 2020/75, T. 29.1.2020).

⁴⁹ Yargıtay 22. HD, E. 2020/2533, K. 2020/9148, T. 8.7.2020. Benzer bir karar için ayrıca bkz. Yargıtay 22. HD, E. 2016/28007, K. 2020/1617, T. 5.2.2020: Umur KARTAL, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın Spora İlişkin Olarak 2020 Yılında Verdiği Kararlar, II(2020)2, İstanbul SHD, s. 249-251.

B. 17.6.2019 Tarihinden İtibaren Mahkeme Kararlarında UÇK'nın Futbola İlişkin Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetkisi

Yukarıda yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere futbola ilişkin sözleşmeler açısından UÇK'nın yetkisinin zorunlu olup olmadığı konusu, sürekli değişkenlik göstermiştir. 4.12.2007-23.8.2011 döneminde UÇK, futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklarda zorunlu tahkim kurulu idi. Hatta bu uyuşmazlıklar için mahkemelere başvurulamıyordu. 24.8.2011-31.7.2015 döneminde ise futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklarda ancak tarafların anlaşması halinde UÇK'ya başvurulabiliyordu. 24.8.2011-31.7.2015 döneminde futbolcularla kulüpler arasındaki sözleşmesel ihtilaflar örneğinde olduğu gibi futbola ilgili sözleşmelerden doğan ihtilaflar ihtiyari hakem heyeti olarak UÇK'nın görevine girmektedir. 2015 yılında TFF Statüsü'nün 55-56. maddelerinde yapılan değişiklikle futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar münhasıran UÇK'nın yetkisine tabi kılınmıştır. Anayasa Mahkemesi, 18 Ocak 2018 tarihli kararında 5894 sayılı Kanun'un 5(2). maddesinde yer alan ve UÇK'nın futbola ilişkin sözleşmelerden doğan davalarda zorunlu tahkim kurulu yetkisini öngören hükmü Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmiştir. Bunun üzerine 2019 yılında gerek TFF Statüsü'nde gerekse Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı'nda Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişikliklerle, futbola ilişkin sözleşmeler, UÇK'nın zorunlu tahkim yetkisinden çıkarılmıştır. 17 Haziran 2019 tarihinden itibaren, futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların UÇK tarafından görülebilmesi, için tarafların aralarında yaptıkları sözleşme ile UÇK'yı yetkilendirmesi gerekir⁵⁰. O halde UÇK hem zorunlu tahkim kurulu hem de ihtiyari tahkim kuruludur. Futbola ilişkin sözleşmeler açısından ihtiyari tahkim kurulu olarak görev yapan UÇK, sportif cezalar ve yetiştirme tazminatından doğan uyuşmazlıklara zorunlu tahkim kurulu olarak bakmaktadır.

Yargıtay, UÇK'nın zorunlu tahkim kurulu olarak mı yoksa ihtiyari tahkim kurulu olarak mı karar verdiğini, *davanın açıldığı tarihte yürürlükte olan TFF düzenlemelerini* esas alarak değerlendirmektedir. Nitekim Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, 3 Mayıs 2019 tarihli kararında, davanın 16 Eylül 2014 tarihinde açılması sebebiyle bu tarihte yürürlükte olan

⁵⁰ TFF Statüsü md. 56(1); Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı 2019 md. 2.

TFF düzenlemelerini esas almıştır. Davanın açıldığı tarihte yani 16 Eylül 2014 tarihinde TFF Statüsü'nün 56. maddesinde UÇK'nin futbola ilişkin sözleşmelerde ihtiyari tahkim kurulu olarak düzenlenmişti. Nitekim yukarıda yaptığımız açıklamalarda UÇK'nın 24.8.2011-31.7.2015 döneminde futbol sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıkları ancak tarafların yazılı olarak UÇK'nın etkisini kabul etmesi kaydıyla karara bağladığını ifade etmiştik. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi'nin 3 Mayıs 2019 tarihli kararı şöyledir⁵¹:

“[...] davacı, davalı kulüp ile aralarında yaptıkları 22.8.2013 başlangıç tarihli...Futbolcu Sözleşmesi kapsamında, ödenmesi gereken 20.000,00 TL ücret alacağı için başlattığı takibe davalı kulübün itiraz ettiğini ileri sürerek; itirazın iptaline ve fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak suretiyle 20.000,00 TL'nin tahsiline karar verilmesini istemiştir. Davalı kulüp vekili, davanın reddini dilemiştir. Mahkemece, taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözüm yerinin...Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) olduğundan bahisle, davanın reddine karar verilmiş; hüküm, davacı vekili tarafından temyiz edilmiştir. Hemen belirtilmelidir ki; **eldeki dava 16.09.2014 tarihinde açılmış olup, bu tarihteki düzenlemelere göre...nın görev alanının belirlenmesi gerekeceği açıktır.** Türkiye Futbol Federasyonu Ana Statüsü'nün 21.7.2011 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe giren değişik 56. maddesinde, “kulüpler, futbolcular teknik direktörler, antrenörler, futbolcu temsilcileri, sağlık personelleri ve müsabaka organizatörleri aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafların çözümü için Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkisini kabul edip etmemekte serbesttirler...Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkili olabilmesi için tarafların ihtilafın ortaya çıkmasından sonra kurulun yetkisini yazılı olarak kabul etmeleri şarttır. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür. Bu kararlara karşı ancak Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilir” şeklinde düzenleme getirilmiştir. Bu düzenleme ile, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun mecburi tahkim ve ihtiyari tahkim şeklinde iki ayrı görevi bulunduğu, sadece sportif cezalarla yetiştirme tazminatlarına ilişkin uyuşmazlıkların mecburi hakem olarak Uyuşmazlık...Kurulunda görülebileceği, diğer uyuşmazlıkların ise, genel hükümlere tabi olup, ancak her iki tarafın da

⁵¹ 13. Hukuk Dairesi, E. 2016/18230, K. 2019/5709, T. 3.5.2019.

yazılı olarak kabul etmesi halinde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından ihtiyari tahkim sıfatıyla bakıp sonuçlandırabileceği anlaşılmaktadır. Somut olayda, davanın niteliğine göre, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun mecburi tahkim değil, ihtiyari tahkim yetkisi bulunduğundan, adı geçen Kurulun yetkili olabilmesi için, tarafların ihtilafın ortaya çıkmasından sonra kurulun yetkisini yazılı olarak kabul etmeleri şarttır. Davacı ise, alacağının tahsili için eldeki davayı açmış olduğundan, ihtiyari tahkim niteliğindeki Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkisini kabul etmediğini ortaya koymuş, tercihini genel mahkemelerde dava açmaktan yana kullanmıştır. O halde, uyuşmazlığın çözümünde genel mahkemeler görevlidir. O halde, mahkemece işin esası incelenip, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, davanın usulden reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirir”.

Yargıtay, 17 Haziran 2019 tarihinden itibaren futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklara ilişkin olarak açılan davalarda, bu uyuşmazlıklarda UÇK'nın görevli olduğuna dair yapılan itirazların dikkate alınmaması gerektiğine hükmetmiştir. Nitekim Yargıtay 22. Hukuk Dairesi'nin 15 Ocak 2020 tarihli kararına⁵² konu olan olayda futbol kulübü ile yapılan teknik adam sözleşmesinin süresi dolmadan kulüp tarafından çeşitli teknik adamlarla görüşmeler yapılmış ve başka bir teknik adam ile anlaşma imzalanmıştır. Teknik adam tarafından, sözleşme haklı sebeple fesh edilmiş ve bakiye ücret alacaklarının tahsili için dava açılmıştır. Bu davada, davalı futbol kulübü, UÇK'nın yetkili olduğu itirazını yapmamıştır. Mahkeme uyuşmazlığı esastan karara bağlamış, karara karşı Yargıtay'a başvurulmuştur. Bütün bu süreçlerde teknik adam sözleşmesinden doğan uyuşmazlığın UÇK tarafından karara bağlanması gerektiği dile getirilmemiştir.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi de 25.6.2020 tarihli kararında⁵³ da aynı sonuca varmıştır. Karara konu olan uyuşmazlık futbolcu ile kulübü arasındaki Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nden doğan ücret alacağına ilişkindir. Mahkeme, UÇK'nın yetkili olması sebebiyle davayı reddetmiştir. Yargıtay 13. Hukuk Dairesi, Anayasa Mahkemesi kararından sonra TFF Statüsü'nün “Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri” başlıklı 56. maddesinin 1 Haziran 2019 tarihinde değiştirildiği; değişikliklik

⁵² 22. Hukuk Dairesi, E. 2017/26803, K. 2020/332, T. 15.01.2020.

⁵³ Yargıtay 13. HD, E. 2019/1958 K. 2020/5200 T. 25.6.2020.

sonucunda futbol sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar için UÇK'ya başvurulabilmesi için, futbolcu ile kulüp arasında bu konuda sözleşme yapılması gerektiği; oysa taraflar arasında UÇK'nın yetkisinin kabul edildiğine ilişkin bir sözleşmenin bulunmadığı; bu nedenle mahkemenin tartışılmasına gerek dahi olmaksızın davaya bakmasının zorunlu olduğu sonucuna varmıştır. UÇK kararlarına karşı, TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilir.

IV. 17 Haziran 2019 Tarihinden İtibaren UÇK Kararlarına Karşı Başvuru Yolları

A. UÇK Kararlarının Hukuki Niteliği

UÇK, niteliği gereği bir tahkim kurulumdur. Aslında ne TFF Statüsü'nde ne de UÇK talimatlarında tahkim kurulu olduğu açıkça yazmamaktadır. UÇK Talimatı 2019'un yalnızca geçici 2-3. maddelerinde "hakem ücreti" ibaresine yer verilmiş; diğer hiçbir maddede "tahkim" veya "hakem" ibareleri kullanılmamıştır. Aynı şekilde TFF Statüsü'nün UÇK'ya ilişkin 55-56. maddelerinde "tahkim" veya "hakem" ibarelerine yer verilmemiştir. Buna karşın TBMM tarafından Mart 2011'de hazırlanan raporda UÇK, tahkim kurulu olarak kabul edilmiştir⁵⁴.

UÇK kararlarının ilam niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Bir kararın ilam mahiyetinde karar sayılabilmesi için bu konuda açık yasal düzenlemenin olması gerekir⁵⁵. Nitekim 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu'nun⁵⁶ 9A maddesinin dokuzuncu fıkrasına göre, Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu kararları İİK'nın 38. maddesi anlamında ilam mahiyetinde sayılır. UÇK veya TFF Tahkim Kurulu kararlarının ilam mahiyetinde olduklarına ilişkin

⁵⁴ Türkiye Büyük Millet Meclisi Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu Mart 2011, s. 58.

⁵⁵ Baki KURU/Burak AYDIN, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 4. bası, Ankara 2020, s. 296-297; Hakan PEKCANITEZ/Oğuz ATALAY/Meral ÖZKAN SUNGURTEKİN, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 7. bası, İstanbul 2020, s. 292; Ramazan ARSLAN/Ejder YILMAZ/Sema TAŞPINAR AYVAZ/Emel HANAĞASI, İcra ve İflas Hukuku, 6. bası, Ankara 2020, s. 399; Murat ATALI/İbrahim ERMENEK/Ersin ERDOĞAN, İcra ve İflas Hukuku, 3. bası, Ankara 2020, s. 425; Süha TANRIVER, İlamlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996, s. 83; Erhan FIRAT, Özel Kanunlarda Düzenlenen İlâm Niteliğindeki Belgeler, Ankara 2016, s. 9.

⁵⁶ RG 2.5.1986/19120.

olarak 5894 sayılı Kanun'da bir hüküm yoktur. Dolayısıyla UÇK kararları ilam mahiyetinde kararlar değildir. Dolayısıyla UÇK kararları, ilamlı icraya değil ilamsız icraya konulacaktır.

UÇK kararlarının, ilam mahiyetinde olmamasının yanı sıra Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi 9 Temmuz 2020 tarihli kararında, UÇK kararlarını İİK'nın 68. maddesinde belirtilen belgelerden de saymamıştır. Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi 9 Temmuz 2020 tarihli kararına⁵⁷ konu olan olayda sözleşmeden kaynaklanan alacağın tahsili amacıyla futbolcu tarafından futbol kulübüne karşı UÇK'ya başvurulmuş; UÇK'nın futbolcunun alacağının kısmen tahsiline karar vermesi üzerine bu karara karşı TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilmiştir. TFF Tahkim Kurulunca karara bağlanan alacağın kulüp tarafından kısmen ödenmemesi sebebiyle futbolcu icra takibi yapmış; kulüp, icra takibine itiraz etmiştir. Mahkemece itirazın kaldırılması talebi kabul edilmiştir. Ancak Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi 9.7.2020 tarihli kararında, UÇK ve TFF Tahkim Kurulu kararlarının, İİK'nın 68. maddesinde sayılan belgelerden olmaması sebebiyle futbolcunun İİK'nın 68(1). maddesinde yer alan belgelere dayanmayan itirazının kaldırılması talebinin reddedilmesi gerekirken aksi yönde karar verilmesini isabetsiz bulmuştur.

B. TFF Statüsü ve UÇK Talimatı Haziran 2019'a Göre UÇK Kararlarına Karşı Başvuru Yolları

UÇK Talimatı Haziran 2019'un "kararların kesinliği ve uygulanması" başlıklı 12. maddesinin metni şöyledir:

Madde 12- Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararlarına karşı Tahkim Kuruluna itiraz süresi kararın taraflara tebliğinden itibaren 7 (yedi) gündür. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir. Kesinleşen Kurul kararları, TFF tarafından derhal uygulanır.

UÇK'nın vereceği kararları üç başlık altında toplamak mümkündür: (1) sportif cezalara ilişkin kararlar; (2) yetiştirme tazminatına ilişkin kararlar ve (3) futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklarda taraf-

⁵⁷ Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi, E. 2020/747, K. 2020/1691, T. 09.07.2020.

ların aralarında anlaşarak UÇK'ya başvurması üzerine verilen kararlar. UÇK tarafından verilen *sportif cezalara ve yetiştirme tazminatına* ilişkin kararlara karşı 7 gün içinde TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilir⁵⁸. UÇK kararlarına karşı TFF Tahkim Kurulu'na başvuru, yegâne yoldur. TFF Tahkim Kurulu'nun, vereceği kararlara karşı yargı yoluna başvurulamaz⁵⁹.

TFF Statüsü ve UÇK Talimatı'nda, UÇK'nın kararları arasında ayırım yapılmaksızın, bu kararlara karşı TFF Tahkim Kurulu'na başvurulabileceği ifade edilmiştir. Daha önce de ifade edildiği üzere, taraflar arasında UÇK'nin yetkisi konusunda anlaşma yapılması kaydıyla futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklar için UÇK'ya başvurulabilir. Böyle bir durumda, UÇK kararına karşı TFF Tahkim Kurulu'na gidilmeksizin doğrudan mahkemeye başvurulup vurulamayacağı konusunda 5894 sayılı Kanun'un yanı sıra TFF Statüsü ve UÇK Talimatı 2019'da açık bir düzenleme yoktur. Ayrıca UÇK kararına itiraz edilmesi üzerine verilen TFF Tahkim Kurulu'na karşı bölge adliye mahkemesinde iptal davasının açılıp açılmayacağı konusunda da düzenleme yoktur.

B. Yargıtay Kararlarına Göre UÇK Kararlarına Karşı Başvuru Yolları

Açık düzenleme olmadığı için acaba UÇK'nın futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklarda ihtiyari tahkim organı olarak verdiği kararlara karşı doğrudan mahkemelere mi başvurulacak yoksa önce TFF Tahkim Kurulu'na başvurulacak ve ardından mahkemeye mi gidilecek sorunu ortaya çıkmıştır.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 30.9.2020 tarihli kararına⁶⁰ göre, UÇK'nın futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklara ilişkin kararlarına karşı yapılan itirazlar üzerine TFF Tahkim Kurulu tarafından verilen karara karşı, HMK hükümleri uyarınca mahkemelerde iptal davası açılabilir. Söz konusu karara konu olan olayda, futbol kulüp ile olan sözleşmesini ihlal etmesi sebebiyle futbolcuya cezai şart uygulanmış; futbolcu tarafından, verilen para cezasının⁶¹ geçersizliğine hükmedilme-

⁵⁸ 5894 sayılı Kanun md. 5(3); TFF Statüsü md. 54(3); Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı md. 12.

⁵⁹ TFF Statüsü md. 62(3); TFF Tahkim Kurulu Talimatı md. 14.

⁶⁰ 3. HD, E. 2020/3283, K. 2020/5165, T. 30.09.2020.

⁶¹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Şekip MOSTUROĞLU, Futbol Kulüplerinin Pro-

si için UÇK'ya başvurulmuştur. UÇK, cezanın futbolcunun kazancı ile orantılı olmaması nedeniyle indirilmesine karar vermiştir. UÇK kararı na karşı TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilmiştir. TFF Tahkim Kurulu, UÇK kararını onamıştır. TFF Tahkim Kurulu kararının iptali için futbolcu tarafından mahkemede dava açılmıştır. Mahkemece dava reddedilmiştir. Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin 3 Eylül 2020 tarihli kararına göre, taraflar arasındaki uyuşmazlığın spor federasyonlarının yönetimine ve disiplinine ilişkin olmaması ve taraflar arasında imzalanan sözleşmeye aykırılıktan kaynaklanması sebebiyle Anayasa'nın 59(3). maddesinin kapsamında zorunlu tahkime tabi değildir. Anayasa'nın 59(3). maddesindeki düzenleme yalnızca spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkindir. Anayasa'nın bu hükmü uyarınca sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin konularda çıkan uyuşmazlıklarda tahkim yoluna başvurulması zorunludur; bu konulara ilişkin tahkim kurulu kararlarının kesindir ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz. Buna karşın sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarda TFF Tahkim Kurulunca verilen kararlara karşı yargı yolu açıktır. Dolayısıyla TFF Tahkim Kurulu kararının sözleşmeden kaynaklı uyuşmazlığa ilişkin olması nedeniyle mahkemece iptal davasına bakmasına yasal bir engel yoktur.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, 21 Ekim 2020 tarihli kararında da aynı sonuca varmıştır⁶². Karara konu olan olayda, profesyonel futbolcunun vergisel yükümlülüklerini ihlal etmesi nedeniyle İtalyan vergi makamlarınca futbolcunun vergi ödemesine karar verilmiş; ödediği verginin çalıştığı kulüpten tahsili talebiyle futbolcu tarafından futbol kulübüne karşı UÇK'da dava açılmıştır. UÇK'nın, futbolcunun talebini kabul etmesi üzerine karara karşı kulüp tarafından TFF Tahkim Kurulu'na itiraz edilmiştir. TFF Tahkim Kurulunca UÇK kararı kaldırılarak alacak talebinin reddine karar verilmiştir. Futbolcu tarafından HMK'nın hakem kararlarının iptaline ilişkin 439. maddesine istinaden TFF Tahkim Kurulu kararının iptali için bölge adliye mahkemesinde dava açılmıştır. İlk derece mahkemesi sıfatıyla davaya bakan istinaf mahkemesince davanın reddine karar verilmesi üzerine profesyonel futbolcu temyiz yoluna baş-

fesyonel Futbolcularına Disiplin Yönetmeliklerine Dayalı Olarak Tatbik Ettikleri Para Cezası Uygulaması, I(2019)2 İstanbul SHD, s. 65-86.

⁶² 3. HD, E. 2020/3849, K. 2020/5969, T. 21.10.2020.

vurmuştur. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi'nin 21 Ekim 2020 tarihli kararı na göre, UÇK'nın futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıklarda yetkili olabilmesi için taraflar arasında bu konuda anlaşma yapılması gerekir. Taraflar arasında anlaşma yapılarak futbola ilişkin sözleşmeden dolayı UÇK'ya yetki verilmesi halinde UÇK, ihtiyari tahkim kurulu olarak uyuşmazlığı karara bağlayacaktır. Taraflar arasındaki uyuşmazlık, sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin olmayıp taraflar arasında imzalanan sözleşmeye aykırılıktan kaynaklanmıştır. Anayasa'nın 59(3). maddesindeki düzenleme sporun yönetimine ve disiplinine ilişkindir ve anılan konularda çıkan uyuşmazlıklarda yalnızca zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Bu konulara ilişkin TFF Tahkim Kurulu kararlarının kesindir ve bunlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz. Buna karşın, sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarda TFF Tahkim Kurulunca verilen kararlara karşı ise yargı yolu açıktır. Bu nedenle TFF Tahkim Kurulu kararının iptali için açılan davanın mahkemece HMK 439. maddesi kapsamında incelemesi gerekmektedir.

6100 sayılı HMK'nın 439(1). maddesine göre, iptal davası, tahkim yerindeki bölge adliye mahkemesinde açılır⁶³; öncelikle ve ivedilikle görülür. İptal davası ancak 439(2). maddede öngörülen sebeplere istinaden açılabilir. Bu sebepler şunlardır:

- (1) Tahkim sözleşmesinin taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim sözleşmesinin geçersiz olması,
- (2) Hakem veya hakem kurulunun seçiminde, sözleşmede belirlenen veya bu Kısımda öngörülen usule uyulmaması,
- (3) Kararın, tahkim süresi içinde verilmemesi,
- (4) Hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar vermesi,

⁶³ İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Kanun No. 7101, Kabul Tarihi: 28.2.2018, RG 15.3.2018/30361. 7101 sayılı Kanun'un 53. maddesi ile 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanununun 15. maddesinin (A) fıkrasının birinci bendinin ikinci cümlesi değiştirilmiştir. Değişiklik uyarınca iptal davası, yetkili asliye hukuk mahkemesinin bulunduğu yer yönünden yetkili bölge adliye mahkemesinde açılır, öncelikle ve ivedilikle görülür. İptal davası hakkında verilen kararlara karşı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre temyiz yoluna başvurulabilir. 7101 sayılı Kanun'un 60. maddesi ile değişik HMK'nın 439. maddesinin (1). fıkrasında yer alan "tahkim yerindeki mahkemede" ibaresi "tahkim yeri bölge adliye mahkemesinde" şeklinde, (5). fıkrasında yer alan "mahkeme" ibaresi "bölge adliye mahkemesi" şeklinde değiştirilmiştir.

(5) Hakem veya hakem kurulunun, tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar verdiği veya talebin tamamı hakkında karar vermediği ya da yetkisini aşması,

(6) Tahkim yargılamasının, usulüne uygun olarak yürütülmemesi ve bu durumun kararın esasına etkili olması,

(7) Tarafların eşitliği ilkesi ve hukuki dinlenilme hakkına riayet edilmemesi,

(8) Hakem veya hakem kurulu kararına konu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmaması,

(9) Kararın kamu düzenine aykırı olması.

Hakem veya hakem kurulunun, tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar verdiği iddiasıyla açılan iptal davasında, tahkim sözleşmesi kapsamında olan konuların, tahkim sözleşmesi kapsamında olmayan konulardan ayrılması mümkün olduğu takdirde, hakem kararının sadece tahkim sözleşmesi kapsamında olmayan konuları içeren bölümü iptal edilebilir (HMK md. 439/3). Hakem kararı sadece 439. maddede yer alan sebeplerden birine istinaden iptal edilebilir. HMK'nın 439. maddesinde belirtilen iptal sebepleri dışında kalan başka bir sebeple hakem kararı iptal edilemez. Nitekim, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 15.1.2013 tarihli kararında⁶⁴, iptal sebeplerinin HMK'nın 439. maddesinde tahdid olarak sayıldığını ifade etmiştir.

İptal davasının süresi, 1 ay olarak belirlenmiştir (HMK md. 439/4). Bu süre, hakem kararının veya tazyih, düzeltme ya da tamamlama kararının taraflara bildirildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. HMK'nın 439. maddesinin (4). fıkrasına göre, hakem kararına karşı iptal davası açılması kararın icrasını durdurmaz. Ancak taraflardan birinin talebi üzerine hükümlenen para veya eşyanın değerini karşılayacak bir teminat gösterilmek şartı ile kararın icrası durdurulabilir. Prensip olarak iptal talebi, dosya üzerinden incelenerek karara bağlanır. Ancak davaya bakan bölge adliye mahkemesi aksini kararlaştırabilir (HMK md. 439/5).

İptal davasında bölge adliye mahkemesince verilen karara karşı temyiz yolu açık tutulmuştur. 6100 sayılı HMK'nın 439(6). maddesi uyarınca iptal davası hakkında verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulabi-

⁶⁴ 11. HD, E. 2012/17087, K. 2013/749, T. 15.1.2013.

lir. Temyiz incelemesi, 439. maddede yer alan iptal sebepleriyle sınırlı olarak, öncelikle ve ivedilikle karara bağlanır. Temyiz, kararın icrasını durdurmaz.

Sonuç

Gerek uluslararası spor federasyonlarının gerekse ulusal spor federasyonların statü ve talimatları sürekli olarak değiştirilmektedir. Bu değişiklikler sebebiyle, spora ilişkin bazı alanlardaki akademik çalışmalar, güncelliğini yitirebilmektedir. Futbol alanında bunun tipik örneğini UÇK'nın gerek yapısında gerekse futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyumsuzluklara ilişkin görevlerinde 2007 yılından beri sürekli olarak yapılan değişiklikler oluşturmaktadır. Kurulduğu 4. Aralık 2007 tarihinden 23 Ağustos 2011 tarihinde kadar futbola ilişkin sözleşmelerde zorunlu tahkim kurulu olarak görev yapan UÇK, 24.8.2011-31.7.2015 döneminde ihtiyari tahkim kurulu; 1.8.2015-16.6.2019 döneminde zorunlu tahkim kurulu olarak görev yapmış ve nihayetinde 17.6.2019 tarihinden itibaren tekrar ihtiyari tahkim kurulu halinde getirilmiştir. 2019 değişikliği ile UÇK'nın yapısında da önemli değişiklikler olmuş ve 1 başkan 6 üyeden oluşan bir kurul haline getirilmiştir.

Kurulduğu günden beri tartışmaların odağında olan UÇK'ya ilişkin TFF tarafından düzenleme yapılırken, bu tartışmalara son verecek titiz bir çalışma yapılmamıştır. TFF Statüsü ve UÇK Haziran 2019 Talimatı'nda UÇK'nın kararlarına karşı 7 gün içinde TFF Tahkim Kurulu'na başvurulması öngörülmüştür. Bu düzenleme yapılırken UÇK'nın verdiği kararın sportif cezalara ve yetiştirme tazminatına mı yoksa futbol sözleşmesine mi ilişkin olduğu arasında ayırım yapılmamıştır. UÇK'nın futbol sözleşmelerine ilişkin kararlarına karşı TFF Tahkim Kurulu'na başvurulmasının zorunlu mu olduğu yoksa bu kararlara karşı TFF Tahkim Kurulu atlanarak doğrudan bölge adliye mahkemelerinde iptal davasının açılıp açılmayacağı konusunda bir düzenleme yapılmamıştır. Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 tarihli kararının hemen ardından, bu kararda yapılan tespitler ışığında, TFF, Statüsünü ve UÇK talimatını değiştirmiştir. Ancak TFF'nin Anayasa Mahkemesi kararına uyararak kendi düzenlemelerinde değişiklik yapmada gösterdiği titizliği, UÇK talimatının içeriğinin hazırlanmasında da göstermesi ve artık UÇK'nın herhangi bir yönüyle tartışmaların odağı haline gelmemesini sağlaması beklenirdi.

Yararlanılan Kaynaklar

- Ramazan ARSLAN/Ejder YILMAZ/Sema TAŞPINAR AYVAZ/Emel HANA-ÇASI, İcra ve İflas Hukuku, 6. bası, Ankara 2020.
- Murat ATALI/ İbrahim ERMENEK/Ersin ERDOĞAN, İcra ve İflas Hukuku, 3. bası, Ankara 2020.
- Başak BAYSAL/Deniz UGAN ÇATALKAYA, Profesyonel Futbolcu Hizmet Sözleşmesinin Sona Erdirilmesi, II(2020)2 İstanbul SHD, s. 3-33.
- Dinçer ÇERİBAŞ, Spor Hukuku Uyuşmazlıkları ve Çözüm Yolları, Türkiye Cumhuriyeti Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2020.
- Nıray EKŞİ, Spor Tahkim Hukuku, İstanbul 2015.
- Nıray EKŞİ, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim (6100 Sayılı HMK md. 407-444), 2. bası, İstanbul 2019.
- Nıray EKŞİ, Türkiye'de Kurumsal Tahkim, İstanbul 2020.
- Nıray EKŞİ, Anayasa Mahkemesi'nin TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbola İlişkin Sözleşmelerde Zorunlu Tahkim Yetkisinin Anayasaya Aykırılığına İlişkin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Değerlendirilmesi, I(2019)1-2 İstanbul Spor Hukuku Dergisi, s. 139-163.
- Şeref ERTAŞ/Hasan PETEK, Spor Hukuku, 2. bası, Ankara 2011.
- Rifat ERTEN, Spor Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim ve Türk Futbol Tahkiminde Güncel Gelişmeler, I(2019)2 İstanbul SHD, s. 129-131.
- Erhan FIRAT, Özel Kanunlarda Düzenlenen İlam Niteliğindeki Belgeler, Ankara 2016.
- Hasan GERÇEKER, Spor Hukuku, Ankara 2016.
- Nihat GÜMAN, Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yargı Yetkisine Etkisi Üzerine Düşünceler, I(2019)2 İstanbul SHF, s. 165-187.
- Kadir GÜRTEN/Faruk BAŞTÜRK, Futbolda Sözleşmelerden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Görevli Mercii Sorunu, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, İsmail İnan Armağani, Editör Tacar Çağlar, Ankara 2013, s. 399-424.
- Peyman HÜRİMÜZ, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu, Ankara 2015.
- Peyman HÜRİMÜZ, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yargı Yolu, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Akın Ataksoy Armağani, Editör Tacar Çağlar, Ankara 2015, s. 483-557.
- Bektaş KAR, 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu ile Getirilen Düzenlemeler, İNTES İş Mahkemeleri Kanunu ile Getirilen Yeni Düzenlemeler ve Arabuluculuk, 17 Kasım 2017 Ankara-27 Kasım 2017 İstanbul, Editör Levent Akin, İNTES Yayınları Ankara Yayın No 28/2018-1, s. 28-34.

- Nil KARABAĞ BULUT, Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Peşinat Ücretinin ve Garanti Ücretinin Futbolcunun İş Görme Borcunun Karşılığını Oluşturup Oluşturmadığı Sorunu, I(2019) İstanbul SHD, s. 23-63.
- Umur KARTAL, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın Spora İlişkin Olarak 2020 Yılında Verdiği Kararlar, II(2020)2, İstanbul SHD, s. 249-251.
- Baki KURU/Burak AYDIN, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 4. bası, Ankara 2020.
- Şekip MOSTUROĞLU, Futbol Kulüplerinin Profesyonel Futbolcularına Disiplin Yönetmeliklerine Dayalı Olarak Tatbik Ettikleri Para Cezası Uygulaması, I(2019)2 İstanbul SHD, s. 65-86.
- Ergin NOMER/Nuray EKŞİ/Günsel ÖZTEKİN GELGEL, Milletlerarası Tahkim Hukuku, C. I, 5. bası, İstanbul 2016.
- Ümit ORHAN, Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun İhtiyari Hakem Heyeti Olarak Verdiği Kararlara İtiraz Mercii, Av. Kismet Erkiner Armağanı, Spor Hukuku Yazıları, Genel Yayın Sıra No: 243 2014/9, İstanbul 2014, s. 227-235.
- Hakan PEKCANİTEZ/Oğuz ATALAY/Meral ÖZKAN SUNGURTEKİN, İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı, 7. bası, İstanbul 2020.
- Süha TANRIVER, İlamlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi, Ankara 1996.
- Gökçen TOPUZ, Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi Üzerine Düşünceler, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş'a Armağan, C. 19, Özel Sayı 2017, s. 1901-1926.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu Mart 2011.
- Adnan TÜRKKAN, Türkiye Futbol Federasyonu Hukuk Kurulları (Disiplin, Uyuşmazlık ve Tahkim Kurulları, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, İsmail İnan Armağanı, Editör Tacar Çağlar, Ankara 2013, s. 753-788.
- H. Fehim ÜÇİŞİK, Spor Hukuku, İstanbul 2017.
- Taner ÜNLÜ, Futbol Sözleşmelerinden Kaynaklanana Uyuşmazlıkların Çözümü, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Editör Tacar Çağlar, Ankara 2013.
- Taner ÜNLÜ, Futbol Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü, Av. Kismet Erkiner Armağanı, Spor Hukuku Yazıları, Genel Yayın Sıra No: 243 2014/9, İstanbul 2014.

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI SONRASI TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULU'NUN YAPISI VE İŞLEYİŞİ ÜZERİNE

Av. Arb. Tarkan ERDAL*

* İstanbul Barosu

I. GİRİŞ

Spor hukuku düzenleme alanı ve ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar bakımından da *sui generis* bir alandır. Sportif düzen, bağımsız bir hukuk düzeni olup mevzuatın tamamı birçok kurala tâbi yarışma oyunlarına bağlı olan ve birbirinden farklı nitelikteki üyelere oluşturan ve bu kuralara uyulmaması halinde cezalara muhatap olan bir süreci ifade etmektedir.

Spor hukuku düzenleme alanı itibariyle spor hukukuna ilişkin çeşitli kanunlar ve görece sporun en popüler dalı futbola ait kendi kanununun^[1] yanı sıra Türk Borçlar Kanunu, Türk Ceza Kanunu, 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun gibi birçok farklı alanlardaki düzenlemelerden beslenmekte ve ayrıca çeşitli yönetmelik, tebliğ ve ilgili kurum kararları ile desteklenmektedir. Spor hukukunun hem mevzuatı hem de yargısı sporun kendine özgü yapısı, hızlı ve süratli yönetimi ve disiplin yargılamasının hızlı yapılması gerekliliği, sporun uluslararası niteliği, kurallarda uygulama birliğinin sağlanması gibi gerekçelerle genel hukuktan biraz farklıdır.

Spor Hukuku kendi dinamik özellikleri nedeniyle genel hukuktan açıkça ayrılmaktayken spor hukuku içerisinde başlı başına ayrı bir noktada duran ve Türk Spor Hukuku içinde özel bir konumu bulunan futbol için durum biraz daha farklı niteliktedir. Zira Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) 05.05.2009 tarih ve 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu'nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'a (TFFKGHK) göre TFF, her türlü futbol faaliyetleri milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye'yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmekle görevli, özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiliğe sahip özerk bir kuruluştur. Açıkça özel hukuka tabi, tüzel kişiliği bulunan özerk bir yapı olarak tanımlanan TFF, uluslararası ilişkilerin etkisi ve futbol faaliyetlerinin özgün nitelikleri gereği kendine özgü bir yapılanmanın örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonu, 3813 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'la kurulmuş, daha sonra 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluşu ve Görevleri Hakkında

¹ 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun

Kanunla yeniden düzenlenmiştir. Özetle, tüm dünya gibi ülkemizde de futbolun taşıdığı önem dolayısıyla futbol ayrı bir kanunla görev ve yetkilerini belirlemektedir.

İşbu çalışma kapsamında, Türkiye Futbol Federasyonunun yargısal mekanizmalarının en temellerinden biri olan Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun spor hukukunda bulunduğu yer açısından hukuki niteliği, yapısı ve işleyişi incelenecektir.

II. TÜRKİYE FUTBOL FEDERASYONU UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM KURULU

1. Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yapısı Ve İşleyişi

5894 sayılı TFFKGHK'nin 5. maddesinde TFF'nin ilk derece hukuk kurulları düzenlenmiştir. Söz konusu maddenin birinci fıkrasına göre, bu kurullar Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Disiplin Kurulları, Kulüp Lisan Kurulu ve Etik Kurulu'ndan oluşmakta olup kendilerine verilen işlemleri yerine getirir. Bu kurulların üst kurulu da TFF Tahkim Kurulu'dur.

- Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK), Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir (1) Başkan, altı (6) asıl ve altı (6) yedek üyeden oluşur.
- Başkan ve üyelerinin en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçu olması şarttır.
- Ayrıca kurulun görev süresi, federasyon yönetim kurulunun görev süresi ile sınırlı tutulmuştur.
- Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu ile diğer kurul ve yan kurullarında görev yapanlar veya futbol kulüplerinde aktif görevde bulunanlar (profesyonel futbol kulüplerinin seçilmiş veya atanmış kurullarında görev alanlar da dahil olmak üzere) ile profesyonel futbolcular, teknik adamlar, masörler, oyuncu temsilcileri, müsabaka organizatörleri UÇK üyeliği yapamayacakları ayrıca 3. maddenin 3. Fıkrasında belirtilmiştir.
- Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı'nın 3. Maddesinin dördüncü fıkrasında da açıkça üyelerin görevlerinde bağımsız olduğu ve istifa etmedikçe veya istifa etmiş sayılmadıkça yerlerine yenisi atanmayacağı belirtilmiştir.

- Kurulun toplantı yeter sayısı beştir. Kararlar toplantıda hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğunun oyu ile alınır. Oyların eşitliği hâlinde Başkanın oyu belirleyicidir.
- UÇK'ya başvuru dilekçe ile yapılır. Dilekçe ekine başvuru ücretinin tamamının yatırıldığını gösterir makbuzun eklenmesi zorunludur. Dilekçeler, UÇK'ya sunulmak üzere Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Koordinatörlüğü'ne verilir.
- Parasal uyuşmazlıklarda ya da para cezasının iptaline yönelik uyuşmazlıklarda dava konusunun değeri üzerinden % 3 oranında başvuru ücretinin peşin olarak ödenmesi şarttır. Uyuşmazlığın parasal bir değerinin bulunmaması halinde ise, her sezon başında TFF Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek, maktu başvuru ücretinin ödenmesi gerekir.
- UÇK kararlarına karşı Tahkim Kuruluna itiraz süresi kararın taraflara tebliğinden itibaren 7 (yedi) gündür. UÇK tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir. Kesinleşen Kurul kararları, TFF tarafından derhal uygulanır.

2. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yetkisine İlişkin Değerlendirme

UÇK'nın yetki çerçevesi Resmi Gazete'nin 2 Mart 2018 tarihli sayısında yayınlanan Anayasa Mahkemesinin 18.01.2018 Tarih, 2017/136 E. ve 2018/7 K. sayılı kararı ile tamamen değişmiş olup söz konusu değişiklikten önce; Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nün 56. maddesinin birinci fıkrasında UÇK'nın görev ve yetkileri düzenlenmiş olup söz konusu fıkra aynen şu şekilde idi:

“Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

1. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu.

a) Kulüpler,

*b) Kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri, futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine **münhasıran** görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir.”*

Aynı şekilde Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı'nın 2. Maddesi de şu şekilde tanımlanmıştır:

“Uyuşmazlık Çözüm Kurulu,

a) Kulüpler,

b) Kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri,

c) Futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine **münhasıran** görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar.”

Şüphesiz ki gerek TFFKGHK uyarınca gerekse TFF Statüsü ve ilgili talimatlar uyarınca UÇK'nın münhasır yetkisi belirlenirken yani diğer deyişle zorunlu tahkim yetkisi öngörülürken sportif kuruluşlar tarafından konulan kural ve prensipler olarak nitelendirilen lexsportiva kavramından hareket edilmiştir.²Lexsportiva kavramının temelinde yer alan ve spor hukukunun zeminini oluşturanın “kendi kendini düzenleme kuralıdır.

Kendi kendini düzenleme, ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının kendi spor kurallarını düzenleme, bu kuralları uygulama ve gerektiğinde icra etme hakkını kendilerinde görmeleri anlamına gelmektedir. Zira sportif faaliyetler hem ulusal hem de uluslararası düzeyde federasyon olarak örgütlenmekte olup futbola ilişkin örgütlenme, futbol kulüpleri, Türkiye Futbol Federasyonu, Avrupa Futbol Konfederasyonu (UEFA) ve Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) şeklinde belirtilebilir.

Futbol müsabakaları ve bunun kuralları ile ilgili olarak belirleyici milletlerarası kuruluşlar olan FIFA ve UEFA futbol camiası adına belirleyici niteliktedir. FIFA çeşitli futbol turnuvaları düzenlemenin yanı sıra, dünya futbolunu yöneten, kurallarını uygulayan, değiştiren bir kuruluş mahiyetinde olup kendisine bağlı birçok uluslararası futbol konfederasyonu mevcuttur ki UEFA da bunlardan birisidir.

TFFKGHK uyarınca futbol uyuşmazlıklarında zorunlu tahkim yönteminin öngörülmesinin ana nedenlerinden birinin FIFA ve UEFA statülerine uyum sağlanması amacını taşıdığı, FIFA ve UEFA'nın dü-

² Kocasakal, Hatice: Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), İstanbul 2013, s. 38.

zenlemelerinde kulüplerin ve üyelerinin herhangi bir anlaşmazlığı federasyonun, uygun bir konfederasyonun ya da FIFA'nın yargılama yetkisine sunmalarını gerekli kılan bir hükmü koyma talebinin yer aldığı bilinmektedir. Her uluslararası federasyon kendi spor dallarıyla ilgili olarak kurallar koyma, bu kuralların uygulanmasını sağlama ve gerektiğinde yaptırım uygulama yetkisine sahiptir. Ulusal federasyonlar da kendi spor alanıyla ilgili uluslararası federasyona üye olmak zorundadırlar. Ayrıca ulusal federasyonların, bağlı olduğu federasyonun kurallarına uygun kurallar koyup, aynı şekilde vermiş olduğu kararların ve uyguladığı yaptırımların da bağlı olduğu federasyonun kararlarına uygun olması gerekir. Dolayısıyla bir spor dalında ulusal ve uluslararası müsabakalara katılmak isteyen her sporcu, o spor dalının bağlı olduğu ulusal ve uluslararası federasyonun kurallarına ve kararlarına uymak zorundadır. Sportif yapıların bu şekilde örgütlenmesinin sebebi olarak, uluslararası federasyonların kendi spor dallarına ilişkin hâkimiyet kurmayı istemeleri, bu spor dalıyla ilgili konulan kurallar ve alınan kararlar arasında birliğin sağlanması, uyuşmazlıkların kısa süre içerisinde uzman kişilerce çözümlenmesi, maliyetin düşük, kararların kesin ve icra edilebilir nitelikte olması ve spor hukuku ilişkilerinin niteliğine uygun ve gizlilik içerisinde yapılması, gibi gerekçeler olduğu kabul edilmektedir. Bu husus sporun, özellikle futbolun uluslararası nitelik taşıdığına da en önemli göstergesidir. Türkiye de, TFFKGHK uyarınca TFF'nin FIFA ve UEFA üyesi olduğunu belirtmekle bu kuruluşların benimsediği ilkelere ve talimatlara aynen uyacaklarını peşinen kabul etmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na ilişkin söz konusu düzenlemelerin amacı da, kanaatimizce, yukarıda belirtilen sebeplere ek olarak, futbola ilişkin uyuşmazlıkların yine Federasyon'un Statüsü ve Talimatlarında öngörülen kurallar çerçevesinde oluşturulan bir kurul tarafından, adli yargıya gitmeden, kısa sürede çözüme kavuşturulmasıdır.

Ancak yukarıda da belirtmiş olduğumuz üzere, bu sistem Resmi Gazete'nin 2 Mart 2018 tarihli sayısında yayınlanan Anayasa Mahkemesinin 18.01.2018 Tarih, 2017/136 E. ve 2018/7 K. sayılı kararı ile tamamen değişmiştir.³

³ Anayasa Mahkemesinin 18.01.2018 Tarih, 2017/136 E. ve 2018/7 K. sayılı kararı

Anayasa Mahkemesi; 5894 sayılı TFFKGHK'nın 5. maddesinin 2. fıkrasının anayasaya aykırı olduğuna ve iptaline karar vermiş, iptal hükmünün kararın resmi gazetede yayınlanmasından başlayarak 1 yıl sonra yürürlüğe girmesine hükmetmiştir. Söz konusu kararda özetle;

“(...)Tekrar etmek gerekirse, futbola ilişkin sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkların zorunlu tahkime tabi tutulması Anayasa'nın 59. maddesine eklenen ek 2 nci fıkra hükmüne, yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağını düzenleyen Anayasa m.9 hükmüne, Anayasa'nın 10 ncu maddesinde düzenlenen eşitlik ilkesine, Anayasa'nın 36 ncı maddesinde düzenlenen hak arama özgürlüğü ilkesine, Anayasa'nın 11 nci maddesinde düzenlenen Anayasa hükümlerinin bağlayıcılığı ilkesine ve Anayasa'nın 142 nci maddesinde düzenlenen mahkemelerin kuruluşunun kanunla olacağı ilkesine aykırıdır. Yukarıda açıklana ve re'sen göz önüne alınacak nedenlerle; 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun madde 5 fıkra 2 hüküm ile T.C. Anayasa md. 59, ek f. 2.m, 9.m, 10., 11.m, 36. ve m.142 hükümlerine aykırı olduğunun tespiti ile iptaline karar verilmesi arz olunur.”

şeklinde. Söz konusu Anayasa Mahkemesi kararının özünde; yargı yetkisinin Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağını öngörüldüğü, bu madde uyarınca, yapılacak yargılamanın kişiler yönünden gerçek bir güvence oluşturabilmesi için aranacak niteliklerin de 36. maddede belirtilerek herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu, kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu, yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesi olduğu, yargının ağır iş yükü altında yerine getirilmesi zorlaştıkça, uyuşmazlıkların çözümü için alternatif yöntemlerin yaşama geçirilmesi öngörülebildiği, böylece futbol sporu alanındaki uyuşmazlıkları çözmek üzere, görevli ve yetkili mahkemeye başvurma hakkının kişinin hak arama hürriyetinin açıkça ihlal etmek anlamına geldiği, tarafların yargı mercileri önünde dava haklarını kullanmalarının engellenemeyeceği fikri vardır.

Böylece UÇK'nın **münhasır** yetkisi kaldırılmış ve Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü'nün 56. maddesinin birinci fıkrasında,

“Uyuşmazlık Çözüm Kurulu’nun Görev ve Yetkileri 1. (01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değişik) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca yetkisinin kabul edilmesi halinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür.”

şeklini almıştır.

Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı’nın 2. maddesi;

Madde 2- Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca yetkisinin kabul edilmesi hâlinde; kulüpler, futbolcular, teknik direktörler ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceler ve karara bağlar. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür.

şeklini almıştır.

Bu değişiklikle birlikte futbolcular, teknik direktörler ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafların UÇK’da incelenmesi için tarafların mutlaka bir anlaşma yapması gerekmektedir. Aksi takdirde genel hükümler uyarınca yargı yoluna başvurulması gerekmektedir.

Nihai haliyle UÇK; kulüpler, futbolcular, teknik direktörler, menajerler arasında imzalanan sözleşmelerden doğan futbol ile ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine inceler ve karara bağlar. Yani Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı gereği kurul tarafından söz konusu uyuşmazlıkların karara bağlanabilmesi için taraflar arasında mutlaka UÇK’yi yetkili kılan anlaşma olması gerekmektedir. Eğer taraflar arasında anlaşma olmazsa söz konusu uyuşmazlıkların çözümü için taraflar genel hükümlere göre yargı yoluna gidebileceklerdir.

Ancak burada belirtilmelidir ki sporun kendi dinamikleri gereği, sporun özneleri arasındaki sözleşmeden doğan ihtilaflar her ne kadar medeni hukuk, borçlar hukuku, iş hukuku ve ticaret hukuku gibi temel hukuk alanlarının prensip ve kuralları esas alınarak çözülebilsede sporun kendi doğasının getirdiği birçok ilkenin de bu ihtilaflara uygulanması gerekmektedir. UÇK bu noktada önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin; bir sporcu ile kulübü arasında akdedilmiş bir sözleşme uyarınca kulüp tara-

findan futbolcuya karşı yüklenilmiş olan edimlerin yerine getirilmemesi halinde ortaya sözleşmeden doğan bir uyuşmazlık meydana gelecektir. Söz konusu uyuşmazlığa ilişkin sadece borçlar hukukunun temel prensiplerine bakılarak karar verilmesi halinde yani temerrüdün ne zaman gerçekleştiği, alacaklı konumundaki sporcunun ne gibi haklara sahip olduğu ve sözleşmeyi hangi şartlarla feshedebileceğinin sadece borçlar hukuku uyarınca tespiti halinde; sporun doğasına hiç de uygun olmayan ve adil yarışma şartlarına çok aykırı olabilecek sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Zira sportif müsabakalarının kısa aralıklarla tekrar ediyor olması, transfer olarak nitelendirilen sporcuların kulüp değiştirme işlemlerinin sadece belli zamanlarda yapılabilmesi⁴, sporcu sözleşmelerinin feshinin de özel olarak düzenlenmesini mecburi kılmıştır.

2.1. Sporcu Sözleşmeleri ve Feshedilmesi

Sporcu sözleşmeleri, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 4/g maddesi uyarınca açıkça kapsam dışı bırakıldığından işbu sözleşmelerin iş sözleşmesi olarak nitelendirilemeyeceği açıktır. Sporcu sözleşmeleri niteliğine bakıldığında sporcunun kulüp, teknik direktör ya da antrenörün talimatlarına göre hareket etmeyi, kulübün ise sözleşmede belirledikleri ücretleri sporcuya ödemeyi taahhüt ettiği görülecek olup bu nedenle sporcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi kapsamında değerlendirildiği görülecektir. Zaten TBK madde 393/1 de tanımlanan hizmet sözleşmesi özelliklerine bakıldığında *“işçinin işverene bağımlı olarak belirli ya da belirli olmayan süreyle iş görmeyi ve işvereninde ona, zamana veya yapılan işe göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmedir.”* şeklindeki tanım, sporcu sözleşmesinin niteliği ile de örtüşmektedir.

Sporcu sözleşmeleri, belirli süreli hizmet sözleşmesi olarak nitelendirilebilir. Sporcu sözleşmesinde sporcular yüklendikleri edimin sonucundan sorumlu değildir. Dolayısı ile herhangi bir kulübün, sporcunun sözleşmesini sportif başarısı olmadığı için feshedebilme hakkı yoktur. Yine kulüpler sporcuların faaliyetlerini olumsuz olarak etkileyecek ve feshi nedeni yaratacak herhangi bir davranışta bulunamaz.

⁴ Futbol sporunun en üst yönetici otoritesi konumundaki FIFA'nın Transfer Talimatı uyarınca yılda iki tane transfer penceresi bulunmaktadır. Bunlardan ilki futbol sezon sonunda sekiz hafta ve ikincisi ise futbol sezonunun devre arasında dört haftadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. (Çevirimiçi) http://www.fifa.com/documents/static/regulations/Status_Transfer_EN.pdf, 16.04.2021

Sporcu sözleşmelerinde fesihlerin kendine özgü bazı durumları olduğu görülebilir. Burada sportif başarısızlık sporcunun sözleşmesinin feshedilebilmesi için tek başına bir neden oluşturmasa da sporcunun antrenörlerinin talimatlarına uygun davranmaması, sporcunun sözleşme gereği kulübüne taahhüt etmiş olduğu her türlü edimden kasti olarak kaçınması ya da eksik şekilde yerine getirmesi hususları ile birlikte fesih nedeni oluşturabilir. Zira sporcular üzerlerine düşen sorumluluğu en iyi şekilde yerine getirmelidir.

2.1.1. Futbolcu Sözleşmelerinin Feshi

Ülkemizde futbolda sözleşmenin feshedilebilme şartları, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nda açıkça hükme bağlanmıştır.

Kulübün Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'ni haklı sebeple feshedebileceği haller, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nda sayılmıştır. Talimata göre futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması, futbolcunun en az altı ay süreyle kesinleşmiş hak mağduriyeti veya müsabakadan men cezası almış olması, futbolcunun talimatın 25. Maddesinde belirtilen yükümlülüklerini ağır surette ihlal etmesi, futbolcunun futbolcu temsilcileri talimatına aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az dört resmi müsabakadan men cezası almış olması hallerinde sözleşme kulüp tarafından feshedilebilir. Ancak bu durumda kulübün fesih nedenini futbolcuya bildirme yükümlülüğü vardır. Bu bildiri kulübün fesih nedeni içeren bir ihbarnameyi noter kanalıyla futbolcuya bildirmesi şeklindedir.

Futbolcunun sözleşme nedeniyle yüklendiği edimlerini ifada temerrüde düşmesi nedeniyle sözleşmeyi feshetmek isteyen kulüp edimini uygun bir süre içinde yerine getirmesi için futbolcuya süre verdiğini belirten bir ihtarname göndermelidir. Futbolcunun kendisine verilen bu süre içerisinde edimlerini hala ifa etmemesi nedeniyle sürenin sona ermesinden itibaren kulüp 7 gün içerisinde sözleşmeyi feshedebilir.

Özetle; eğer bir kulüp haklı nedenle sözleşmeyi feshedecekse futbolcuya herhangi bir süre vermesine gerek olmayıp eğer futbolcunun sözleşmeden doğan yükümlülüklerinin ihlali nedeniyle sözleşmeyi feshedecekse futbolcuya uygun bir süre vermek ve sürenin dolmasının ardından sözleşmeyi feshetmekle yükümlüdür.

Eğer futbolcu sözleşmeyi feshedecekse futbolcunun fesih hakkı, ücret alacağıнын ödenmemesi, kulübün sözleşmeden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemesi ya da sportif haklı sebepler doğrultusunda doğar. Söz konusu alacak kalemlerinden herhangi birini alamayan futbolcu, bu nedenle sözleşmeyi feshetmek istediğinde kulübüne noterden keşide edeceği ihtarname ile 30 gün içerisinde alacağıнын ödenmesini talep eder. Futbolcunun aynı ihtarnameyi bilgilendirmek amacıyla TFF’ye de göndermesi gerekir. 30 günlük süre içinde futbolcunun ücret alacağıнын ödenmemesi halinde futbolcu 7 gün içinde sözleşmeyi feshetme hakkına sahiptir. Futbolcunun kulübü ile olan sözleşmesini derhal feshetme hakkı yoktur.

Kulübün futbolcuya karşı ücret ödeme dışında sözleşmeden doğan diğer edimlerini ifada temerrüde düşmesi nedeniyle sözleşmeyi feshetmek isten futbolcu, kulübe keşide edeceği bir ihtarname ile uygun bir süre vermesi ve ancak bu sürenin akabinde 7 gün içinde fesih hakkını kullanması gerekir.

Kulübün oynadığı resmi müsabakaların %10’undan daha azında görevlendirilen 23 yaş üstü profesyonel futbolcu, kulübe karşı sportif nedenle fesih hakkı elde eder. Bu durumda futbolcu tarafından yapılacak fesih kulübün söz konusu sezondaki son müsabakasından itibaren 15 gün içinde yapılmalıdır.

2.1.2. Futbol Teknik Direktörlerinin/Antrenörlerinin Sözleşmesinin Feshedilmesi:

Futbolda; Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı’nda Teknik Adam “Teknik sorumlu, antrenör ve amatör çalıştırıcıları” şeklinde; TFF Teknik Adamların Eğitimi ve Sınıflandırılması Talimatı’nda da antrenör “TFF tarafından düzenlenen kurslardan mezun olarak, lisans almış veya TFF tarafından denkliği kabul edilmiş olan kişileri” şeklinde tanımlanmıştır.

TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı’nda Teknik Adam kavramı tanımlanırken açıkça antrenörlerin de bu Talimat kapsamında yer aldığı belirtilmiş olduğundan bu Talimatta yer alan fesih usulü, hem Teknik Adam hem de Antrenörleri kapsamaktadır.

Teknik Adam/Antrenörlerin sözleşmelerinin sona erdirilmesi hususu “VI. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİ ve SONUÇLARI” başlığında

yer almaktadır. Talimatın 18. Maddesi, kulüp tarafından Teknik Adam/Antrenör ile yapılan sözleşmenin derhal feshedilebilmesi için gerekli şartları düzenlemiştir.^[5] Ayrıca kulübün derhal fesih hakkı saklı kalmak kaydıyla, Talimat uyarınca Teknik Adam/Antrenör, sözleşmeden kaynaklanan edimlerini ifade temerrüde düştüğü takdirde, kulüp sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, Teknik Adama/Antrenöre noterden keşide edeceği ve bilgi için TFF'ye göndereceği bir ihtarname ile edimini uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini bildirmek zorundadır. Teknik adam/Antrenör, söz konusu mehile rağmen edimlerini yerine getirmediği takdirde, kulüp mehilin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde noterden keşide edeceği bir ihtarname ile sözleşmesini feshedebilir.^[6]

Eğer kulüp ile yapılan sözleşme Teknik Adam/Antrenör tarafından Kulübün Teknik Adamın/Antrenörün ücretlerini ödemekte ya da sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifade temerrüde düşmüş olduğu gerekçesiyle feshedilmek gerekirse yine aynı talimatın 19. Maddesi uyarınca sözleşme feshedilebilir.^[7]

5 TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı MADDE 18 - KULÜBÜN FESİH HAKKI (1) Özellikle aşağıdaki haller sözleşmenin derhal feshi için haklı neden teşkil eder: a) Teknik adamın kendi kusurundan kaynaklanmayan sebeplerle hastalık veya istirahat halinin İş Kanunu'nda belirtilen süreyi aşması, b) Teknik adamın en az üç ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması, c) Teknik adamın haklı bir sebep veya kulübün izni olmaksızın sürekli 3 gün veya bir sezon içerisinde toplam 10 gün veya daha fazla bir müddetle kulübü ile fiilen irtibatını kesmiş olduğunun noter aracılığı ile tespiti, ç) Teknik adamın, Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı'na veya işbu talimatın 15. maddesinin (e) bendine aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakada soyunma odasına ve yedek kulübesine giriş yasağı cezası almış olması. İlgili kulübün bu hükümler uyarınca sözleşmenin derhal fesih hakkını kullanması için yukarıda yazılı hallerin gerçekleşmesinden itibaren İş Kanununda yer alan süre içerisinde, teknik adama noterden göndereceği bir ihtarname ile sözleşmenin haklı nedenle feshedildiğini bildirmesi gerekmektedir. İlgili süre geçtikten sonra haklı nedenle fesih hakkı ortadan kalkacaktır.

6 TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı 18. Madde 2. Fıkra

7 TFF Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı MADDE 19 – TEKNİK ADAMIN FESİH HAKKI Kulüp teknik adamın ücretlerini ödemekte ya da sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifade temerrüde düştüğü takdirde, teknik adam sözleşmesini feshetmek arzusunda ise, kulübüne Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı 8 noterden keşide edeceği ve bilgi için TFF'ye göndereceği bir ihtarname ile edimini uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini bildirmek zorundadır. Kulüp, söz konusu mehile rağmen ücretini ödemediği veya sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini yerine getirmediği takdirde, teknik adam mehilin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde noterden keşide edeceği bir ihtarname ile sözleşmesini feshedebilir.

Kulüpler ile Teknik Adamlar/Antrenörler, Profesyonel Teknik Adam Sözleşmesi'nden doğan uyuşmazlıkların çözümünde, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkisini kabul edip etmemekte serbesttirler. Taraflar eğer Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nu yetkilendiren bir anlaşma yapmazlar ise söz konusu uyuşmazlığa için taraflar İş Mahkemeleri'nde dava açma hakkına sahiptirler. Bu durumda da öncelikle dava şartı arabuluculuk yoluna başvurmaları gerekmektedir.

2.2. Sportif Ceza ve Yetiştirme Tazminatı

Önemle belirtmek gerekir ki; sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar konusunda Uyuşmazlık Çözüm Kurulu münhasır yetkilidir. Böylece spor hukukuna özgü olan konularda çıkacak konularda birlik sağlanması amaçlanmıştır. Bu nedenle UÇK'nın münhasır yetkili olduğu sportif ceza ve yetiştirme tazminatı kavramlarına değinmekte fayda vardır:

- Sportif Ceza:

Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 30. maddesinde;

“MADDE 30 – SPORTİF CEZALAR (1) Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin koruma dönemleri içerisinde futbolcu tarafından haklı bir sebebe dayanmadan ya da kulüp tarafından 27/1. maddesinin “a”, “b” ve “d” bentlerinde sayılan haller dışında haklı bir sebeple feshedilmesi hâlinde, tazminat ödeme yükümlülüğünün yanı sıra aşağıda belirlenen sportif cezalar uygulanır.”

şeklinde bir maddeye yer verilerek futbolcunun uygunsuz davranışları neticesinde karşılaşacağı cezaların sportif ceza niteliği taşıdığını açıkça belirtmiştir.

- Yetiştirme Tazminatı:

Futbolcuların eğitimi ve yetiştirilmesi, mevzuatımıza göre 12-23 yaşları arasında gerçekleşir. Tazminat, kural olarak 23 yaşın doldurulmasına kadar futbolcunun profesyonel olarak yapacağı tüm transferlerinde ödenir. Geçici transferde (futbolcu kiralama) futbolcuyu geçici olarak transfer eden kulüp, bu döneme denk gelen yetiştirme tazminatına hak kazanır. Ancak sözleşmenin kulüp tarafından haksız veya futbolcu tarafından haklı sebeple feshi hâlinde ve profesyonel futbolcunun amatör bir kulübe transfer olması hâlinde söz konusu kulüp yetiştirme tazmi-

natına hak kazanamaz. Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı'nın 16. maddesinde; *“Futbolcuların eğitimi ve yetiştirilmesi 12–23 yaşları arasında gerçekleşir. Yetiştirme tazminatının hesaplanmasında TFF kayıtları esas alınır ve hesaplama eğitimin fiilen başladığı tarihten itibaren yapılır.”* şeklinde bir hükme yer verilerek söz konusu tazminatın nasıl hesaplanacağı da belirtilmiştir.

KAYNAKÇA

- ALANGOYA, H. Yavuz; Medeni Usul Hukukumuzda Tahkimin Niteliği Ve Denetlenmesi, İstanbul 1973, (ALANGOYA-Tahkim).
- EKŞİ, Nuray; Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda Tahkim, İstanbul 2013.
- ERTAŞ, Şeref / Petek, Hasan, Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, 3. Baskı Ankara 2017
- GERÇEKER, Hasan, Spor Hukuku Spor Tahkim Kurulları Spor Genel Müdürlüğü, Seçkin Yayınları, Ekim 2016
- KOCASAKAL, Hatice, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), Vedat Yayınları, İstanbul 2013
- PEKCANITEZ, Hakan; Yeni Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun Tahkime İlişkin Hükümleri, ICC IX. Milletlerarası Tahkim Semineri, 19 Nisan 2011 Ankara, ICC Türkiye Milli Komitesi Yayını, Ankara 2011, (PEKCANITEZ-Tahkim).
- TAŞKIN, Alim; Hakem Sözleşmesi, Ankara 2005.
- 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun

TÜRK HUKUKUNDA SPOR KULÜPLERİNİN HUKUKİ YAPISI ve FUTBOL ŞUBELERİNİN ŞİRKETLEŞMESİ

Av. Halil Berk ERDOĞAN*

* İstanbul Barosu

GİRİŞ

Neredeyse tüm dünyada olduğu gibi futbol, Türkiye’de de en popüler ve teşkilatı en geniş branş olarak spor camiasında geniş bir yer tutmaktadır. Bu popülerite beraberinde yüksek bir kamusal güç, bu güç ise yüksek bir sorumluluk getirmektedir. Futbolun önemi, popüleritesi, insanları birleştirici etkisi, kulüplerin gerektiğinde bir sivil toplum kuruluşu gibi hareket etmeleri şeklindeki manevi sebepler ile özellikle profesyonel futbol liglerinin yüksek ekonomik işlem hacmi gibi maddi sebepler, futbolun yönelttiği hukuki rejimin önemini artırmış, bu sebeple futbolun spor mevzuatı kapsamında detaylı bir şekilde düzenlenmesi ihtiyacı doğmuştur. Spor kulüpleri ve futbol şubeleri tarafından gerçekleştirilen işlemler, özellikle 20. yüzyılın sonları ile birlikte sektörde yaşanan gelişmeler sonucu büyük değer kazanmış, futbol piyasalarındaki işlem hacmi milyonlarca liraya ulaşmıştır.

Spor sektöründe yaşanan hızlı büyüme ile birlikte spor kulüpleri mali, hukuki ve idari sorunlar yaşamış, yeni bir yapılanmaya ihtiyaç duymuştur. Bu ihtiyaca cevaben başta Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) olmak üzere federasyonların ana statülerinde değişiklikler gerçekleştirilerek kulüplerin şirketleşmesinin önü açılmıştır¹.

Bu kapsamda dernek olarak faaliyette bulunan spor kulüpleri, futbol şubelerinin bu yüksek işlem hacmini idare etmek için gerekli organizasyonu kurmakta zorlanarak futbol şubelerini dernekten ayırarak bir anonim şirket altında faaliyette bulunmaya başlamışlardır.

Dernekler, gönüllülük esasına dayanan bir kişiler topluluğudur ve ancak “kazanç paylaşma dışında” bir amaçla kurulmaktadır. Spor kulüplerinin futbol şubelerinin ise sektörün günümüzde geldiği konum gereği farklı şekillerde kazanç ve kâr elde ederek futbol faaliyetleri için gelir yaratması gerekmektedir.

Futbolun ülkemizde ve global ölçekteki geçmişten günümüze konumu incelendiğinde, 19. yüzyılın ortalarında en önemli gelir kalemleri transferlerden edilen kazançlar ve geniş gelirleri olan kulüplerin, sektörün gelişmesi ile beraber yeni gelir kaynaklarına ulaşması gerekmiştir.

¹ Akansel, Burçak, “Türk Spor Kulüplerini Yapılanması ve Güncel Sorunları”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Mustafa Kemal Kaya” Armağanı, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2015, s. 55 vd.

Futbolun ülkemiz ve dünyadaki önemi, sektörün gelişerek endüstriyelleşmesi, ülkemizde 20. yüzyılın sonlarında kulüplerin futbol şubelerinin şirketleşmeleri, 21. yüzyılın başlarında ise bu şirketlerin halka arz edilmesi ihtiyacını doğurmuştur.

Bu ihtiyacın altında yatan en önemli sebep, dernek olarak faaliyet yürüten spor kulüplerinin futbol şubeleri için yeni finansmanlar yaratılabilme, yatırımlarında özgürce kâr amacı güdebilme ve yeni ticari modeller oluşturabilme gereksinimleridir. Bu husus ise ancak futbol şubelerinin şirketleşmesi ile mümkündür.

Çalışmamızın “Spor Kulüplerinin Hukuki Yapısı” başlıklı ilk bölümünde dernek olarak faaliyet gösteren spor kulüpleri ve kısaca derneklerin hukuki yapısı, ardından anonim şirket olarak faaliyette bulunan futbol şubeleri ve anonim şirketlerin hukuki yapısı, kulüplerin doğası ve kamuoyundaki konumları gereği isimleri, renkleri ve amblemleri ile şirketleşme ve devir halinde bunların hukuki durumları incelenecektir.

Çalışmamızın “Spor Kulüplerinin Futbol Şubelerinin Şirketleşme Süreci” başlıklı ikinci bölümünde ise öncelikli olarak şirketleşmenin futbol şubelerine sağladığı avantajlar, dernek olarak faaliyet gösteren bir kulübün futbol şubesinin bir anonim şirkete devir süreci ve nihayetinde şirketleşmiş bir futbol şubesinin yeniden derneğe devri süreci incelenecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

SPOR KULÜPLERİNİN HUKUKİ YAPISI

1. Dernek Olarak Faaliyet Gösteren Spor Kulüpleri

Spor kulüpleri, 04.11.2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler Kanunu(DK) ile 31.3.2005 tarihli ve 25772 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Dernekler Yönetmeliğine göre fiil ehliyetine sahip gerçek veya tüzel kişiler tarafından kurulabilmektedir. Spor faaliyetlerine katılmak amacıyla kurulan derneklerin TFF nezdinde Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı (Talimat) uyarınca veya diğer spor branşları için Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği (Yönetmelik) hükümlerine göre tescil edilmesi gerekmektedir².

² Aydın, Ali Dursun/**Turgut**, Murat/**Bayırlı**, Rıdvan, “Spor Kulüplerinin Halka Açılmasının Türkiye’de Uygulanan Modeller Açısından İncelenmesi”, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 1. Sayı, 2007, s. 62.

Derneklerin hukuki yapısını incelemek gerekirse, bilindiği üzere tüzel kişiler, “kişi topluluğu” ve “mal topluluğu” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bir tüzel kişi, bağımsız bir varlığa ve kişiliğe sahip olmakla beraber belli bir amacı gerçekleştirmek maksadıyla kişi veya kişilerden ibaret bir yapıya bu tüzel kişi “kişi topluluğu” türünde değerlendirilmektedir.

Dernekler ise şirketlerde olduğu gibi, kişi topluluğu türünde değerlendirilmektedir. Bir kişi topluluğu olan şirketlerin amaçları kazanç paylaşmaktır. Dernekler ise, “kazanç paylaşma dışında” bir amaçla kurulmaktadırlar. Derneğin kişi topluluğuna dahil olan kişilere ise üye denilmektedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun (TMK) 56/1 maddesi hükmü ile “Dernekler, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır³.

Derneklere ilişkin kanuni düzenlemeler, belirtildiği üzere TMK ve Dernekler Kanunu ile getirilmiştir. Hukukun genel ilkelerinden olan “*Lex specialis derogat lex generali*” ilkesine göre bir konuda öncelikle -varsa- özel kanunlarda yer alan hükümler uygulanmalıdır. Ancak, 4722 sayılı “Türk Medeni Kanunu’nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun” m. 7/II gereği, dernekler hakkında öncelikle TMK hükümleri uygulanacaktır⁴.

TMK’nın m. 56 vd. hükümleri uyarınca dernekler; kâr paylaşma amacı hariç olmak üzere gönüllülük esasına dayalı bir amacın olduğu, en az yedi gerçek veya tüzel kişi tarafından kurulan ve ayrı bir tüzel kişiliği bulunan kişi topluluklarıdır. Gönüllü amaç türlerine örnek olarak; bilimsel amaçlar, sosyal ve ekonomik amaçlar, eğlence ve *spor* amaçları gösterilebilir.

5253 sayılı Dernekler Kanunu’nun 14/1 numaralı maddesi hükmüne göre, “spor faaliyetlerine yönelik olarak kurulmuş veya bu faaliyetleri yürüten dernekler, “spor kulübü”; boş zamanları değerlendirme faaliyetlerine yönelik dernekler, “gençlik kulübü” ve her iki faaliyetleri yürüten dernekler ise “gençlik ve spor kulübü” şeklinde adlandırılmaktadır.

³ **Kavak**, Yalçın, “Türk Medeni Kanunu ve Dernekler Kanunu Çerçevesinde Kurulmuş Dernekler”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 144, Ağustos 2018, s. 38.

⁴ **Küçükgüngör/Akgül**, s.562.

Ayrıca, Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği'nin 31 numaralı maddesinde, Dernekler Kanunu uyarınca kurulan, en fazla iki spor branşında faaliyet gösteren ve gerekli şartları sağlayan kulüplerin "ihtisas spor kulübü" olarak isimlendirildiği görülmektedir.

Spor kulübü olarak faaliyette bulunan dernekler, kuruluş işlemlerinin tamamlanması ve TFF yahut Gençlik ve Spor Bakanlığınca (Bakanlık) tescil edilmeleriyle, "kulüp" adını almakta ve TFF yahut Bakanlığının kontrolüne girmektedirler.

Kulüplerin; genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kurulu toplantıları, tüzük değişiklikleri, karar, ibra, fesih gibi işlemlerinde, TMK ve Dernekler Kanunu hükümleri uygulanır. Kulüplerin defterler ve kayıtlarının tutulması ile diğer mali faaliyetleri de Dernekler Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılmaktadır⁵.

Buna ek olarak Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı'nın 6'ncı maddesine göre Profesyonel liglerde takımları bulunan dernek olarak teşekkül eden kulüpler, tüzüklerini TFF'ye göndermekle yükümlü olup tüzüklerinde değişiklik olmadığına dair her sezon başında TFF'ye yazılı beyanda bulunmakla yükümlüdür. Tüzüğünde değişiklik gerçekleşmiş bir kulüp, bunu değişikliğin gerçekleştiği tarihten itibaren 1 hafta içerisinde TFF'ye bildirmekle yükümlüdür.

Ayrıca bu kulüplerin, TFF mevzuatına ve genel hukuk kurallarına uygun olarak faaliyette bulunup bulunmadıkları TFF tarafından düzenli olarak denetlenir.

2. Anonim Şirket Olarak Faaliyet Gösteren Futbol Şubeleri

TFF Ana Statüsü'nün 76 numaralı maddesi hükmü uyarınca "Futbolla uğraşan bir kulüp futbol şubesini ilgili kanun ve yönetmelikler doğrultusunda kurulmuş bir anonim şirkete devredebilir. Kendisini bir ticari kuruluş olarak yeniden yapılandırılan bir kulüp tescilini başka bir şehre transfer edemez bu hallerde futbol oyununun tanıtımı güçlendirilmesi ve çıkarları öncelik taşır." şeklindedir.

TFF Ana Statüsü'nün açık hükmünden de anlaşıldığı üzere futbol şubesi bulunan kulüplerin, futbol faaliyetlerini bir anonim şirket altında sürdürmesi mümkündür.

⁵ Kavak, s. 43.

Yukarıda da açıklandığı üzere, dernekler kâr amacı güden faaliyetlerde bulunamamaktadır. Ekonomik gelişmelere ayak uydurmak ve gelirlerini çeşitlendirmek isteyen kulüplerin şirketleşme yolunu izlemesi gerekmektedir⁶.

Endüstriyel futbol döneminde gelişen mali yapı, artan giderler ve çeşitlenen gelir kaynakları sebebiyle futbol kulüpleri gişe ve transfer gelirleri dışında; halka açılma, yayın gelirleri, sponsorluklar, reklam gelirleri gibi alternatif kaynak arayışına yönelmek zorunda kalmışlardır. Bunun bir sonucu olarak da şirketleşmek gerekliliği doğmuştur.

Anonim şirketler 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") 329 numaralı maddesinde yapılan tanımı ile sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığı ile sorumlu bulunan şirkettir.

Ayrıca anonim şirketler doktrinde, bir veya daha çok kişinin iktisadi amaç için belirli bir veya birden fazla konuda faaliyette bulunmak üzere yazılı sözleşmeyle kurdukları, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, borçlarından dolayı sadece mal varlığı ile sorumlu tüzel kişiliği haiz bir şirket olarak tanımlanmaktadır⁷.

Anonim şirket olarak faaliyette bulunan ve profesyonel liglerde faaliyet gösteren futbol şubeleri, TFF nezdinde tescil edilmeleri ile beraber, Talimat'ın 6'ncı maddesine göre esas sözleşmelerini TFF'ye göndermekle yükümlü olup esas sözleşme değişikliği yapılmadığına dair her sezon başında TFF'ye yazılı beyanda bulunmakla yükümlüdür. Esas sözleşmesinde değişiklik gerçekleşmiş bir kulüp, bunu değişikliğin gerçekleştiği tarihten itibaren 1 hafta içerisinde TFF'ye bildirmekle yükümlüdür.

Ayrıca bu kulüplerin, TFF mevzuatına ve genel hukuk kurallarına uygun olarak faaliyette bulunup bulunmadıkları TFF tarafından düzenli olarak denetlenir.

3. Kulüplerin İsim, Renk ve Amblemleri

Kulüplerin isim, renk ve amblemlerine ilişkin düzenlemeler Talimat'ın 3, 4 ve 5 numaralı maddeleri ile getirilmiştir. Buna göre kulüpler gerekli

⁶ Aydın vd., s. 61.

⁷ Pulaşlı, Hasan, "Şirketler Hukuku Genel Esaslar", Adalet Yayınevi, 4. Baskı, Ankara 2016, s. 299.

izinleri almak ve amaçlarına uygun olmak kaydıyla diledikleri isimleri alabilir. Ancak aynı kulüp ismi, aynı il dahilinde birden fazla kulüp tarafından alınmaz ve kullanılamaz.

Ayrıca kulüpler amaçlarına göre renk ve amblem seçerek bunları formalarında kullanabileceklerdir. Fakat kulüplerin renk ve amblem belirlerken şehirlerindeki diğer takımlarca kullanılan renk ve amblemleri kullanmamaya dikkat etmesi gerekmektedir.

Kulüpler TFF'ye bildirilen renk ve amblemi kullanmakla yükümlü olup isim, renk veya amblem değişikliğinin talep edilmesi halinde, kulüp bir dernekse; isim, renk veya amblem değişikliğinin kabul edildiğini gösteren genel kurul kararı, değişikliğin kabulüne dair İl Sivil Toplumla İlişkiler Müdürlüğü yazısı ve Talimat'ta belirtilen bilgi formu ile TFF'ye başvurmak zorundadır.

İsim, renk veya amblem değişikliği yapmak isteyen bir şirketse; isim, renk veya amblem değişikliğinin kabul edildiğini gösteren genel kurul kararını ana sözleşme değişikliğine yönelik Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi İlanını ve Talimat'ta belirtilen bilgi formunu ibraz ederek TFF'ye başvurusu gerekmektedir.

Kulüplerin birbirleri ile isim, renk, logo ve benzeri tanıtıcı ve ayırt edici unsurlarını değiştirmeleri veya herhangi bir şekilde *yarışma hakkının* devri izlenimini yaratacak unsurları değiştirmeleri Talimat'ın 5/4 numaralı maddesi ile kati olarak yasaklanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM SPOR KULÜPLERİNİN ŞİRKETLEŞME SÜRECİ

1. *Şirketleşmenin Avantajları*

Günümüzde Türk kulüplerinin çoğu halen dernek olarak faaliyet göstermekteyse de özellikle Süper Lig ve TFF 1. Lig takımlarının bünyesel yapıları ve gelir-gider durumları dernek olarak işletilebilecek seviyeleri aşmıştır.

Tarihsel açıdan bakıldığında ise dünyada halka açılan ilk kulüp, 1983 yılında halka açılan Tottenham Hotspur F.C. takımudur. Türkiye’de ise ilk halka arz faaliyetleri 2002 yılında Galatasaray ve Beşiktaş tarafından gerçekleştirilmiştir. Bunları önce Fenerbahçe ve ardından da Trabzonspor takip etmiştir⁸.

Dernek statüsündeki futbol kulüplerinin şirketleşmesi sayesinde mali bünyenin güçlendirilmesi ve futbol kulüplerinin çağdaş bir yapıda faaliyet göstermesinin temini amaçlanmaktadır⁹.

Dernekler Kanunu ile Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği’nde yapılan değişiklikler ile dernek statüsünde kurulan kulüplerin sağlıklı bir idari yapıya sahip olmaları amaçlanmışsa da bu sistemin mevcut ihtiyaçlara cevap vermediği görülmektedir¹⁰.

Kulüplerin şirketleşmesi, başta ekonomik ve yapısal alanlarda olmak üzere pek çok avantaj taşımaktadır. Öncelikle belirtilmelidir ki, faaliyet alanları geniş şekilde belirlenmiş bir anonim şirketin sahip olduğu ticari imkanlar ve serbestlik ile tüzüğü son derece güç şekilde değiştirilen derneklerin sahip oldukları imkanlar arasında büyük bir fark bulunmaktadır.

Nitekim dernek olarak kurulan spor kulüplerinin-vergi muafiyeti gibi avantajlarına rağmen- kâr amacı ile ticari faaliyette bulunmaları mümkün olmadığından, varlıklarını sürdüreceği gerekli finansmanı sağlayamadıkları ve kulübün kapanması gibi sonuçlara gebe ekonomik

⁸ **Akyüz**, Mehmet Emin, “Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi ve Halka Açılması: Avrupa Futbol Piyasasındaki Gelişmeler Çerçevesinde Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor Örneğinin Değerlendirilmesi”, T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu Aracılık Faaliyetleri Dairesi, Yeterlilik Etüdü, 2005, s.7.

⁹ **Fidanoğlu**, Cüneyt Behiç, “Futbol Takımlarımızın Yatırımcılara Devredilmesi Hakkında Düşünceler”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Akın Ataksoy” Armağanı, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2015, s. 404; **Akansel**, s. 57. vd.

¹⁰ **Akansel**, s. 58 vd.

problemler yaşadıkları görülmektedir¹¹. Anonim şirket, faaliyetleri ile kâr amacı güdeceğinden, futbol kulübünün gelir yöntemleri ve kârlılığı da buna paralel olarak artış gösterecektir.

Ayrıca belirtilmelidir ki, dernek olarak faaliyette bulunan kulüplerde, kısa periyotlarda yapılan seçimlerle yönetimler ve buna bağlı olarak kulüp politikaları da sıklıkla değişmekte, uzun vadeli projelerin hayata geçirilmesi için gerekli istikrar sağlanamamaktadır¹².

Şirketleşme ile elde edilecek diğer bir imkan ise yatırım çeşitliliği ve finansman sağlanabilirliğidir. Daha önce de belirtildiği üzere, dernekler kâr amacıyla faaliyette bulunamazlar. Şirketleşmiş bir kulüp ise kâr amacı güdebileceğinden, futbol dışında da çeşitli yatırım ve sair işbirlikleri ile futbol için kullanabileceği ek gelirler yaratabilecektir. Şirketleşen bir futbol kulübü, futbol dışı gelirlerini, farklı alanlarda yatırım olarak değerlendirebilecek ve futbol faaliyetlerine daha büyük bir finansman sağlayabilecektir.

Öte yandan Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) tarafından 2010 yılında açıklanan mali kriterler ile birlikte, futbol şubelerinin sıkı bir mali denetimden geçmesi önemli bir ihtiyaç halinde gelmiştir. Bu kriterler uyarınca futbol şubelerinin, güvenilir ve şeffaf bir mali yapıya sahip olması gerekmekte olup UEFA bu güvenilir ve şeffaf mali yapıya, kulüplerin ancak uluslararası muhasebe standartlarına riayet etmeleri halinde sahip olabileceklerini kabul etmiştir. Bu kapsamda kulüplere; bilanço, faaliyet raporu ve mali tablolar hazırlama yükümlülüğü getirmiştir¹³. Şirketleşme ile bu yükümlülükler daha pratik ve güvenilir şekilde riayet edilebileceği açıktır.

Ayrıca şirketleşen kulüpler, halka arz yöntemi ile de önemli bir gelir elde etmektedir. Halka arz ile şirketleşmiş futbol şubeleri, sermaye piyasalarına açılarak para piyasalarına oranla daha ucuz ve kolay şekilde fon sağlamayı amaçlamaktadır¹⁴. Doğası gereği para piyasalarında fon temin etmek, sermaye piyasasına kıyasla maliyetli ve zorlayıcı bir işlemdir. Kulüpler halka açılarak sermaye piyasasında işlem görmeyen de yolunu açmaktadırlar.

¹¹ Akansel, s. 59.

¹² Akansel, s. 60.

¹³ Fidanoğlu, s. 405-406.

¹⁴ Akansel, s. 60.

Halka açılarak hisse senetleri borsaya kote edilen bir şirket, UEFA tarafından öngörülen mali kriterlere ek olarak Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirlenen muhasebe ve bağımsız denetim ilkelerine uymak, şirketin faaliyetlerinde, yönetiminde, ortaklık yapısında meydana gelen değişikliklere istinaden kamuya açıklamada bulunmak gibi birtakım sorumluluklar altına girmiş olacaktır¹⁵.

Bunların sağlanması içinse yapısal açıdan, kurumsal yönetim ilkelelerinin benimsenmesi ve yönetimde profesyonelleşmenin artırılması gerekmektedir. Dernek olarak faaliyet gösteren kulüplerde sıklıkla görülen gönüllülük esasına dayalı yönetimler, kurumsal esaslar ve profesyonelleşme ilkeleri dahilinde daha verimli ve sürdürülebilir bir yönetim yapısına kavuşmuş olacaktır. Bu durum ise kulübün aile ve patron şirketinden uzaklaşmasını, modern işletmecilik anlayışına ulaşmasını sağlayacaktır¹⁶.

Şirketleşen bir futbol kulübünün, şirketleşmenin getirdiği şeffaflık ile birlikte kredibilitesi, diğer bir deyişle borçlanma kapasitesi de büyük oranda artacak, gelirlerin çeşitlenmesi ve teminat araçlarının çoğalması ile bankalardan alınabilecek kredi olanakları da buna paralel şekilde çoğalacaktır¹⁷.

Şirketleşme ile sağlanabilecek önemli imkanlardan biri de hisse devri ile futbol şubelerinin yatırımcılara satış ve devir imkanına ilişkindir. Türk hukukunda gerek TMK gerekse Dernekler Kanunu düzenlemeleri incelendiğinde, derneklerin satın alınmasına ilişkin bir yasal düzenlemenin mevcut olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla futbol şubelerinin satışı için önkoşul, satılabilecek hisselerin bulunması, diğer bir deyişle kulübün şirketleşmiş olmasıdır. Şirketleşme ile bir futbol şubesinin ise şirketler hukuku ve somut olayın koşullarına göre sermaye piyasası hukuku ilke ve esaslarına göre üçüncü kişilere devredilmesi mümkün hale gelecektir¹⁸.

¹⁵ **Küçükgüngör, Erkan/Akgül**, Barış, "Futbol Kulüplerinin Halka Açılması", Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu "Av. Ömer Remzi Arıkan" Armağanı, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2013, s. 575 vd.

¹⁶ **Küçükgüngör/Akgül**, s.576.

¹⁷ **Küçükgüngör/Akgül**,s. 577-578.

¹⁸ **Fidanoğlu**, s. 404.

2. Dernek Olarak Faaliyet Gösteren Spor Kulüplerinin Futbol Şubelerinin Şirketleşmesi

Bir kulübün futbol şubesini şirkete devretmesi, yukarıda da belirtildiği üzere¹⁹ Statü'nün 76/5 numaralı maddesi ile düzenlenmiştir. Statü'de açıkça belirtildiği üzere, futbol şubesinin şirketleşmesi halinde kulübün tescili başka bir şehre devredilememektedir. Hatta futbol şubelerinin şehirleri ile olan bağları o kadar güçlüdür ki bir ilçenin idari bir kararla farklı bir ile bağlanması halinde dahi ilgili futbol şubesi mevcut sezonu önceden bağlı olduğu ilin yer aldığı lig ve bölgede tamamlamakla yükümlüdür.

Futbol şubesini devralan şirketin ticaret merkezini başka bir ile taşıması halinde dahi, futbol şubesini, devraldığı kulübün tescilli olduğu ilden başka bir ile taşıyamaz.

Futbol şubesinin devri halinde, devredilen futbol şubesinin klasman derecesi ve hakları ortadan kalkmaz. Diğer bir deyişle devredilen futbol şubesi, TFF nezdinde kazandığı klasman derecesini, lig sıralamasını ve sair haklarını haiz şekilde sportif yaşantısına devam eder.

Kulüpler, sportif rekabeti engelleyecek şekilde yarışma hakkını başka bir kulübe devredemezler ve başka bir kulüple birleşemezler. Kulüpler ancak sportif rekabeti engellemeyecek şekilde şirketleşebilir, dernekleşebilirler veya futbol şubesini başka bir şirkete devredebilirler.

Dernek, futbol şubesini devretmesi halinde yeni bir futbol şubesi kurarak futbol alanında faaliyet gösteremez. Futbol şubesini bir şirkete devreden derneğin tekrar futbol alanında faaliyet göstermesi ancak devrettiği şubeyi tekrar devralması halinde mümkündür.

Açıkça görüldüğü üzere Statü ve Talimat'ta şirketleşme ve devir işlemlerinde yarışma hakkına ve kulübün haklarına büyük önem verilmiştir. Kanaatimizce bu düzenlemelerin altında yatan sebepler, futbol şubesinin hak kaybına uğramasının engellenmesi, futbol şubeleri arasında karışıklığa mahal vermemek ve kamuoyunca o kulübün benimsenmiş değerlerinin devamlılığının sağlanmasıdır.

Nitekim futbol şubesinin devri halinde, TFF'den açıkça izin alınmadıkça ilgili kulübün ismi, amblemi ve renkleri kullanılmaya devam edilecektir.

¹⁹ Bkz. s.7.

Statü'nün 76/5 numaralı maddesi gereği, futbol şubesinin devri halinde, şubenin tüm aktif ve pasiflerinin birlikte devre konu edilmesi gerekmektedir. Ek olarak belirtilmelidir ki futbol şubeleri kül halinde, amatör ve profesyonel faaliyetleri kapsayacak şekilde devredilebilmektedir.

Ek olarak Talimat'ın 15/2-g maddesi ile futbol şubesinin anonim şirket adına tescili için derneğin futbol Şubesinin tüm aktif ve pasifiyle devralınmasına dair ve dernekle devir sözleşmesi yapılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesine dair genel kurul kararı ile kararın yayımlandığı ticaret sicili gazetesinin TFF'ye sunulması gerektiği düzenlenmiştir.

Talimat'ın 15/1-a maddesi uyarınca, futbol şubesinin bir şirkete devri halinde devreden, futbol şubesinin borçlarından 2 yıl süre ile sorumlu olacağına yönelik genel kurul kararı olarak bunu da TFF'ye sunmakla yükümlüdür. Nitekim 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun, bir malvarlığının veya bir işletmenin aktif ve pasifleri ile birlikte devralınmasına yönelik düzenlemeler içeren 202 numaralı maddesi de devreden borçlunun iki yıl süreyle devralanla birlikte müteselsil borçlu olarak sorumlu kalacağı, bu sürenin, muaccel borçlar için bildirme veya duyuru tarihinden, daha sonra muaccel olacak borçlar için ise muacceliyet tarihinden işlemeye başlayacağı düzenlenmektedir.

Bu kapsamda, ilk olarak bir derneğin futbol şubesini bir anonim şirkete devredebilmesi için; öncelikle derneğin genel kurulunda tüzükte belirtilen nisaplara uygun şekilde şirketleşme kararı alması, bu amaçla kurulmuş bir anonim şirket olması, dernek ve şirket arasında bir devir sözleşmesinin imzalanması gerekmektedir.

Burada önem arz eden bir başka husus da şirketin yapısına ilişkindir. Derneğin genel kurulunda alınacak kararda devredilecek şirketin ortaklık yapısının da belirlenmesi, derneğin bu şirketin ortağı olup olmayacağını kararlaştırılması gerekmektedir.

Genel kurulca verilen şirketleşme kararının yanında, şirketleşme işlemlerinin yürütülmesi ve tamamlanması için dernek yönetim kuruluna yetki verilmesi gerekmektedir.

Genel kurulunda şirketleşme kararı alan dernek ile bu amaçla kurulmuş olan anonim şirket arasında imzalanmış devir sözleşmesinin ekine eklenecek devir bilançosu ve Talimatın 15 numaralı maddesinde anılan

belgelerle beraber Türkiye Futbol Federasyonu'na başvuruda bulunulmalıdır. Başvurunun ardından TFF Yönetim Kurulu, futbol şubesinin şirketleşmesi talebini karara bağlayacaktır.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun şirketleşmeye onay vermesini takiben, futbol şubesinin dernekten anonim şirkete devri tamamlanmış olur. Devir işleminin gerçekleşmesinden sonra futbol takımına ait logo, marka ve isim haklarının ve bunların yanında futbol şubesi ile ilgili tüm sözleşmelerin dernekten şirkete devredilmesi gereklidir. Ayrıca hak kaybını önlemek amacıyla, ilgili tüm kurum ve kuruluşlara futbol şubesinin dernekten şirkete devir olduğuna ilişkin bildirimler vakit geçirilmeden tamamlanmalıdır²⁰.

Şirket tüzel kişiliğine sahip bir kulüp, bir defaya mahsus olmak üzere, son 4 (dört) futbol sezonunda profesyonel veya amatör liglere katılmamış, aynı il dahilinde şirket tüzel kişiliğine sahip diğer bir kulübü devir alarak, bu kulüple birleşebilir.

Devir alınan kulübe ait sportif tarihçe devir alan kulübe geçmiş sayılır. Devir alan kulüp lige katılım ve TFF'ye tescil edilen isminde, devir alınan kulüp izlenimi verecek veya çağrıştıracak aynı veya benzer değişiklik yapamaz. Devir alınan kulübün lige katılım ismi ve unvanı yeniden TFF'ye tescil edilemez.

3. Şirketleşmiş Bir Futbol Şubesinin Derneğe Devri

Futbol şubesini bir anonim şirkete devreden derneğin, bir önceki bölümde de belirtildiği üzere yeniden başka bir şube açarak futbol faaliyetlerinde bulunması mümkün değildir. Futbol şubesini devreden bir dernek, ancak devir ettiği futbol şubesini devir alarak futbol faaliyetlerinde bulunabilir.

Talimat'ın 16 numaralı maddesi hükmü gereği, şirket, dernekten devir aldığı futbol şubesini, TFF Yönetim Kurulu'nun bu husustaki kararı ve gerekli belgelerin TFF'ye ibrazı ile futbol şubesini devir aldığı derneğe devredebilir.

Böyle bir devir için futbol şubesinin tüm aktif ve pasifiyle birlikte derneğe devrine, şirketin futbol şubesinin borçlarından 2 yıl süreyle so-

²⁰ Çolgar, Tuna, "Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi", 2019, <http://www.erdem-erdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/futbol-kuluplerinin-sirketlesmesi> (Erişim Tarihi: 07.01.2020).

rumluluğunun devam etmesine ve dernekle devir sözleşmesi yapılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesine dair şirket genel kurul kararı alınması, bu kararın yayınlandığı ticaret sicili gazetesi örneğinin veya kararın noter tasdikli suretinin, şirketin alacak borç durumunu gösterir bilançonun, devir sözleşmesinin ve TFF tarafından ek belge talep edilmesi halinde bu belgelerin TFF'ye sunulması gerekmektedir.

SONUÇ

Sonuç olarak, geçmişteki en önemli gelir kalemleri transfer kazançları ve gişe gelirleri olan futbol kulüplerinin gelirlerinde yayın gelirleri, sponsorluk gelirleri ve ticari ürün satışlarından doğan gelirler olmak üzere pek çok gelir kalemi oluşmuş, buna paralel şekilde de sektörün hacmi, transfer ücretleri ve sair giderlerde büyük artış yaşanmıştır.

Bu durum ise gelir – gider dengesinin daha profesyonel ve kurumsal bir şekilde kurulması, yönetilmesi ve denetlenmesi ihtiyacını doğurmuş, dolayısı ile dernek olarak faaliyet gösteren spor kulüpleri futbol şubelerini anonim şirketlere devir etmek ihtiyacına girmiştir.

Dernekler, gerçek veya tüzel en az yedi kişinin kazanç paylaşma dışında belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları, tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarıdır.

Gönüllülük esasına dayanan ve kazanç paylaşma amacı güdülemeyen dernekler, futbol sektörünün getirdiği mali gereklilikleri sağlamak noktasında şirketlere nazaran etkisiz kalmış, dolayısıyla futbol şubeleri anonim şirketlere devir edilmeye başlanmıştır.

Anonim şirketler ise bir veya daha çok kişinin iktisadi amaç için belirli bir veya birden fazla konuda faaliyette bulunmak üzere yazılı sözleşmeyle kurdukları, esas sermayesi belirli ve paylara bölünmüş, borçlarından dolayı sadece mal varlığı ile sorumlu tüzel kişiliktir.

Tabii olarak şirketleşen futbol şubeleri, iktisadi amaç uğruna hareket edebilmeye başlamış, futbol faaliyetlerinin finansmanı için pek çok farklı yatırım ve gelir kaynağı yaratmıştır.

Şirketleşme ile yeni kazançların yanı sıra kurulan şirketlerin halka arz edilmesi suretiyle önemli bir fon kaynağı ve kurumsal yönetim ilkelerinin getirdiği şeffaflık ile önemli bir kredibilite potansiyeli de sağlanmaktadır.

Futbol şubesinin devri halinde, şubenin tüm aktif ve pasiflerinin birlikte devre konu edilmesi gerekmektedir. Sportif açıdansa, devredilen fut-

bol şubesinin klasman derecesi ve hakları ortadan kalkmamakta, kulüp devirden önceki klasmanı ile sportif yaşantısına devam etmektedir.

Aynı zamanda devredilen bir futbol şubesinin, farklı bir şehir takımı gibi faaliyette bulunması da mümkün değildir. Buna paralel olarak devir edilen futbol şubeleri, ilgili spor kulübünün amblemini, renklerini ve ismini kullanmaya devam etmektedir.

TFF'den açıkça izin alınmadıkça ilgili kulübün ismi, amblemi ve renkleri kullanılmaya devam edilecektir.

Futbol şubesini bir anonim şirkete devir eden derneğin, yeniden başka bir futbol şubesi açarak futbol faaliyetlerinde bulunması mümkün değildir. Futbol şubesini devir eden bir dernek, ancak devir ettiği futbol şubesini yeniden devir alarak futbol faaliyetlerinde bulunabilir.

KAYNAKÇA

Akansel, Burçak, “Türk Spor Kulüplerini Yapılanması ve Güncel Sorunları”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Mustafa Kemal Kaya” Armağanı, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2015, ss. 55-63.

Akyüz, Mehmet Emin, “Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi ve Halka Açılması: Avrupa Futbol Piyasasındaki Gelişmeler Çerçevesinde Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray ve Trabzonspor Örneğinin Değerlendirilmesi”, T.C. Başbakanlık Sermaye Piyasası Kurulu Aracılık Faaliyetleri Dairesi, Yeterlilik Etüdü, 2005, ss. 39.

Aydın, Ali Dursun/**Turgut**, Murat/**Bayırlı**, Rıdvan, “Spor Kulüplerinin Halka Açılmasının Türkiye’de Uygulanan Modeller Açısından İncelenmesi”, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, 1. Sayı, 2007, ss. 62- 69.

Çolgar, Tuna, “Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi”, 2019, <http://www.erdemerdem.av.tr/yayinlar/hukuk-postasi/futbol-kuluplerinin-sirketlesmesi> (Erişim Tarihi: 07.01.2020).

Fidanoğlu, Cüneyt Behiç, “Futbol Takımlarımızın Yatırımcılara Devredilmesi Hakkında Düşünceler”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Akın Ataksoy” Armağanı, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2015, ss. 403 - 420.

Kavak, Yalçın, “Türk Medenî Kanunu ve Dernekler Kanunu Çerçevesinde Kurulmuş Dernekler”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 13, Sayı: 144, Ağustos 2018, Sayfa: 38-69.

Küçükgüngör, Erkan/**Akgül**, Barış, “Futbol Kulüplerinin Halka Açılması”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Ömer Remzi Arıkan” Armağanı, Ankara Barosu Başkanlığı, Ankara, 2013, ss. 553 - 596.

Pulaşlı, Hasan, “Şirketler Hukuku Genel Esaslar”, Adalet Yayınevi, 4. Baskı, Ankara 2016, ss. 845.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ SPOR YAPILANMASININ SOSYALİST YÖNÜ

Av. Behiç Cüneyt FİDANOĞLU*

* Ankara Barosu

Giriş

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa, spor yönetimi konusunda farklı değerlere sahiptir. ABD spor politikası, Avrupalı akademisyenler tarafından sıklıkla eleştirilmiş ve takım sporlarında, profesyonel liglerin, amatör kulüplere kapalı olması sebebiyle spora olan yaklaşımın, yeni kıtada, McDonald's işletmeye benzediği ileri sürülmüştür¹. Gerçekten de profesyonel liglerin belirli bir sayı ile sınırlı tutulması ve rekabet eden kulüplerin, lige en yüksek geliri getirecek coğrafi dağılıma göre seçilmesi, ABD spor politikasının, kapitalizm ile ilişkilendirilmesine neden olmuştur². Bununla birlikte devlet teşviki, sendika anlaşmaları ve tavan ücret kotaları sayesinde işleyen ABD spor yapılanması, kapitalizmden çok sosyalizme yakındır. Bu nedenle çalışma ile ABD spor yönetiminin sosyalist yönü ve bu yaklaşımın sağladığı faydalara dikkat çekilmiş, buna ek olarak sağlıklı bir kıyaslanmanın yapılabilmesi amacıyla ilk bölümde Avrupa spor modeli incelenmiştir.

I. Avrupa Spor Modeli

Avrupa spor modeli, Fransız Baron Pierre de Coubertin'in girişimleri ile Antik Yunan'da düzenlenen Olimpiyat oyunlarını yeniden düzenlemek amacıyla kurulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) işleyişiyle şekillenmiştir. Spor yönetiminin piramit şeklinde bir yapıda olmasını öngören Avrupa spor modeli, hiyerarşik düzenin tepe noktasına uluslararası spor yönetim birimlerini konumlandırmıştır. Avrupa kıtasından yayılan Olimpik ruh ve yönetim mekanizması, ABD profesyonel ligleri dışında dünya genelinde kabul görmüş ve sporun küresel yönetimine de ışık tutmuştur³. Bu model uyarınca kurulan hiyerarşik yapı, kıtanın en popüler sporu futbol özelinde örneklendiğinde; piramidin tepe noktasına Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA), bir alt dilimine Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA), bu diliminde altına UEFA üyesi ulusal futbol federasyonları yerleşmiştir. Piramit, ikinci aşamada ulusal federasyonlara bağlı bir şekilde faaliyet gösteren

¹ Gardiner, S., James, M., O'Leary, J., Welch, R., Blackshaw, I., Boyes, S. ve Caiger, S.: Sports Law, B.2, Oxon 2006, s.163 ; Ritzer, G.: TheMcDonaldization of Society, B.4, Londra 2011, s.90

² Jozsa, F.P. : Sports CapitalismTheForeign Business of American Professional Leagues, Oxon 2004, s.5

³ Gardiner ve Diğerleri, s.162

spor kulüpleri ile sporcular ve antrenörlerle genişlemektedir. Nitekim İngiltere Yargısı, *Gasser v. Stinson* ile *Modahl v. British Athletic Federation* kararlarında sporcuların, ulusal federasyonları ile olan ilişkileri nedeniyle uluslararası spor yöneticilerinin kuralları ile bağlı olduğunu açıklamış ve piramit şeklindeki hiyerarşiyi hukuken tescil etmiştir⁴.

Avrupa spor modeli ile benimsenen piramit yapı, liglerin sınıflanması yönünden de önem arz etmektedir. Avrupa spor modeli uyarınca ulusal ligler, seviyelere göre sınıflanmalı ve en alt seviyedeki lig, amatör ligler ile bağlantılı olmalıdır. Lig sezonlarının ardından elde edilen başarı sıralamasına göre üst liglerden, alt liglere düşme veya alt liglerden, üst liglere yükselme ihtimalleri söz konusudur. Bu nedenle lig formasyonu için getirilen piramit yapı, amatör kulüplere, profesyonel seviyeye erişme şansını tanımaktadır. Bu yönü ile Avrupa spor modelinin, ABD organizasyonuna göre daha katılımcı ve demokratik olduğu kabul edilmektedir⁵. Avrupa spor modeli ve uygulamanın demokratik yönünün Avrupa toplumları için önemi, Avrupa Birliği (AB) tarafından spor üzerine yayınlanan; Helsinki Raporu, Nice Deklarasyonu ve Beyaz Kitap ile birlikte ayrıca vurgulanmıştır⁶.

II. ABD Spor Yapılanması ve Sosyalist Yönleri

Avrupa'dan farklı olarak ABD, profesyonel sporlar için kapalı lig modelini benimsemiştir. Giriş bölümünde belirtilmiş olduğu üzere uygulama, lig organizasyonun yüksek gelir elde etmesine odaklanmıştır. Bu nedenle ABD spor politikasının kapitalist anlayışa uygun olduğu savunulmuş ve demokratik olmamakla eleştirilmiştir. ABD liglerinde küçük şehir ve kasaba kulüplerine profesyonel liglerde temsil edilme şansı tanınmadığı kabul edilmesi gereken bir gerçektir. Buna karşılık amatör ve profesyonel organizasyonlarda farklı şekilde teşkilatlanan ABD spor yapılanması, Avrupa'ya kıyasla amatör seviyede daha katılımcı, profesyonel seviyede ise daha eşitlikçidir. Bu yapının kurulmasına ise kapitalizmden çok sosyalist yaklaşımlar neden olmuştur.

⁴ Gasser v. Stinson and Another [1998] unreported, 15 June QDB ; Modahl v. British Athletic Federation [2002] 1 W.L.R .1192

⁵ Zuev, V.: The European Model of Sport: Values, Rules and Interests, International Organizations Research Journal, 2018, 13, 51-65, s. 55

⁶ Chappalet, J.L: Autonomy of Sport in Europe, Strazburg 2010, s.11

A. ABD Amatör Spor Yapılanması

ABD spor yapılanması ile amatör sporların organizasyonu okullara bırakılmıştır. ABD parlamentosu, sporun, spor bakanlığı ya da hükümete bağlı bir başka kurum tarafından yönetilmesine gerek görmemiş ve amatör sporların okullar aracılığıyla düzenlenmesine olanak tanıyarak spor ve eğitimi bir araya getirmiştir⁷. Okullar ise amatör sporları lise seviyesi ile üniversite ve yüksek okul seviyelerinde farklı şekilde organize etmektedir. Elli eyaletten oluşan ABD’de liseler, liseler arası şampiyonaları, üye oldukları eyalet atletizm birlikleri eli ile düzenlemektedir. Liseler söz konusu birliklerin yönetimlerinde de ayrıca söz sahibidir⁸. Üniversite ve yüksek okul şampiyonaları ise eyalet sistemi yerine ülke genelinde faaliyet gösteren birlikler aracılığıyla organize edilmektedir. Bu birlikler arasında Ulusal Kolej Atletizm Birliği (NCAA) en bilinenidir. Bununla birlikte Ulusal Üniversitelerarası Atletizm Birliği (NAIA) ve Ulusal Hristiyan Kolej Atletizm Birliği (NCCAA) gibi daha az sayıda üniversite ve yüksek okulun üye olduğu birlikler de mevcuttur⁹. Üniversite ve yüksek okullar da liseler gibi üye oldukları birliklerin yönetim süreçlerine katkıda bulunmaktadır.

ABD’de okullar amatör spor organizasyonlarını düzenleyebilmek için devlet teşviki almaktadır¹⁰. Bu nedenle ABD amatör spor yapılanması, kapitalizmden çok sosyal devlet anlayışına yatkındır. Nitekim ABD’de devlet okullarına yapılan finansman yardımlarının, sosyalizme ilişkilendirilmesi ve söz konusu yardımların ülke politikalarına egemen olan kapitalizmle örtüşüp, örtüşmediği uzun yıllardan bu yana devam eden bir tartışmadır¹¹. Bununla birlikte ABD’de amatör sporlara yapılan devlet katkısı sayesinde spora katılım oldukça fazladır. Nitekim yaptığı karşılaştırmalı çalışma ile lisanslı sporcuların, nüfus içerisindeki oranlarını tespit eden Sunay, ABD’deki lisanslı sporcuların nüfusa oranının % 69.2 olduğunu, Avrupa kıtasında ise spora katılım konusunda örnek teşkil eden Almanya’da bu oranın % 33,6 nisabında kaldığını açıklamıştır¹².

⁷ Mitten, M.J.: Sports Law in United States, B.2.2, Hollanda 2017, s.33

⁸ Tiell, B. ve Cebula, K.: Governance in Sport Analysis and Application, B.11, Champaign 2021, s. 61

⁹ Mitten, s.35

¹⁰ Mitten, s. 32

¹¹ Schneller, P.L.: Capitalism and Public Education in the United States, BLES Conference Books, 15, 101-107, Sofya 2017, s. 105

¹² Sunay, H.: Türkiye Almanya ABD ve Avustralya Spor Sistemlerinin Bazı Değişkenler

Bu nedenle bir sonraki bölümde inceleyeceğimiz profesyonel organizasyon için her ne kadar kapalı lig modeli benimsenmiş olsa da ABD spor yapılanmasının, katılımcı olmadığına dair görüş, amatör sporlardaki yüksek katılım oranları nedeniyle tartışmaya açıktır. Buna ek olarak amatör sporculara sağlanan burs ve eğitim imkanları ile spora yönlendirilen öğrencilerin daha sağlıklı ve sosyal bir okul hayatı geçirmeleri de ABD yapılanmasının diğer olumlu yanlarıdır.

B. ABD Profesyonel Ligleri

ABD spor yapılanması ile profesyonel liglerin kendilerini bağımsız ve özerk bir biçimde yönetmeleri öngörülmüştür. Ligi oluşturan belirli sayıda kulübün yönetim sürecinde eşit oy hakları bulunmaktadır. Yönetim yetkisi, kulüplerin oyları ile seçilen lig komisyoneri tarafından yürütülmektedir. Yönetim esasları ise her lig için yaratılmış olan yasa metinleri ve tüzüklerle belirlenmiştir. Söz konusu yasa metinleri ile tüzükler, lige üye olan kulüplerin taraf oldukları bir sözleşme niteliğindedir. İlgili kurallar, kulüpler arasındaki rekabet ve ticari ortaklığın korunmasını konu edinmektedir. Bu nedenle Avrupa liglerinin aksine yeni bir kulübün lige katılması, küme düşme veya yükselme kuralına göre değil, genellikle ligde mücadele eden kulüplerin çoğunluk oyuna bağlıdır. Yasa metni ve tüzüklerle çoğunluk esası yerine oy birliğinin kararlaştırılması da mümkündür¹³. Buna karşılık Avrupalı spor hukukçuları tarafından kapalı olması sebebiyle anti-demokratik, kar odaklı olması yüzünden de kapitalist olmakla eleştirilen ABD profesyonel ligleri, bünyesinde rekabetin daha eşitlikçi koşullarda yürütülmesini sağlayan sosyalist uygulamalar içermektedir. Bu uygulamaları toplu pazarlık anlaşması ve maaş sınırı olmak üzere iki aşamada incelemek mümkündür.

1. Toplu Pazarlık Anlaşması

ABD profesyonel liglerinde sporcu ücretleri sendika hareketi ve toplu pazarlık anlaşmaları ile belirlenmektedir. Basketbol, Amerikan futbolu, beysbol, buz hokeyi ve futbol liglerinin hepsinde hayata geçirilen toplu pazarlık anlaşmalarında oyuncular birliği ile kulüp sahipleri birlikleri,

Açısından Karşılaştırılması, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 14(20), 2019, 488 -513, s.450

¹³ Mitten, s. 50

oyuncuların elde etmeleri gereken ücretleri belirlemek üzere her müsabaka sezonu öncesinde masaya oturmaktadır. Pazarlıkların konusunu ise bir önceki yıla göre belirlenen; yayın, gişe, mağaza ve reklam gelirlerinin, oyuncular ile kulüp sahipleri arasında paylaşılmasıdır. Görüşmelerin ardından oyuncu ve kulüp sahipleri birliklerinin grev veya lokavt haklarını kullanmaları da ihtimal dahilindedir¹⁴. Bu yönü ile ABD profesyonel ligleri, sosyalizmden izler taşımaktadır. Zira sendikalar ve meslek birliklerinin tarihsel kökeninin ardında işçi sınıfının haklarını, burjuvazi ve sermayeye karşı koruma düşüncesi yatmaktadır¹⁵. Buna ek olarak ligde elde edilen gelirlerin, oyuncuların payına düşen bölümü için de maaş sınırı uygulaması ile kota getirilmiştir.

2. Maaş Sınırı Uygulaması

ABD profesyonel liglerinde maaş sınırı uygulaması farklı spor branşlarında değişen kurallar dahilinde uygulanmaktadır¹⁶. Bununla birlikte maaş sınırı uygulaması, en yalın hali ile kulüplerin bir sezon içerisinde oyuncu ücretleri için harcayabilecekleri toplam maaş miktarına getirilen bütçe kotasıdır. Tavan maaş miktarına oyuncular ile takım sahipleri birlikleri arasında yapılan toplu pazarlık anlaşması sonucunda oyunculara düşen payın, kulüp sayısına bölünmesi ile ulaşılmaktadır. Sert maaş sınırı uygulamasında belirlenen miktar kesinken, yumuşak maaş sınırı uygulamasında ise belirlenen kotayı aşan kulüpler için cezai koşul öngörülmesi ve maaş sınırını aşan kulüpler tarafından ödenecek cezai tutarların, maaş sınırına sadık kalan kulüpler arasında paylaşılması kararlaştırılmıştır. Bununla birlikte 31 Mart 1983 yılında yapılan toplu pazarlık anlaşmasında yumuşak maaş sınırı uygulamasını benimseyen Ulusal Basketbol Ligi'nde (NBA), maaş sınırını aşan kulüpler için lüks vergisi adı altındaki cezai ödemelerin oldukça yüksek olduğunu söylemek gereklidir¹⁷.

Maaş sınırı uygulaması ile ayrıca oyuncu kontratlarının nitelikleri ve

¹⁴ Dyer, R.T.: Beyond the Box Score : A Look at Collective Bargaining Agreements in Professional Sports and Their Affect on Competition, Journal of Dispute Resolutions, 2008, <https://scholarship.law.missouri.edu/jdr>

¹⁵ Pelz, W.A.: A People's History of Modern Europe, B.7, Londra 2016, s. 83

¹⁶ Staudoher, P.: Salary Caps in Professional Team Sports, Compensation and Working Conditions, US Bureau of Labour Statistics, 1998, <https://www.bls.gov/opub/mlr/cwc/salary-caps-in-professional-team-sports.pdf>

¹⁷ Miller, K.: How NBA Free Agency Salary Cap Work, 2018, <https://bleacherreport.com/articles/2787871-how-nba-free-agency-salary-cap-work#slide6>

tasnif edilen her bir kontrat için oyuncuların hak kazanabilecekleri tavan ücretler de belirlenmektedir. Uygulama yine NBA özelinde örneklenildiğinde kontrat tipleri; ligde ilk altı sezonunu geçiren çaylaklar, ligde 7 ve 9 yıl arasında oynamış orta seviye oyuncular ve 10 yıldır ligde boy gösteren tecrübeli oyuncular için üçe ayrılmış ve her bir grubun tavan ücretleri için farklı dilimler benimsenmiştir¹⁸. Bununla birlikte kulüplerin, belirli istisnalar dahilinde başarılı performans gösteren oyuncular veya takımlarında tutmak istedikleri yalnızca bir oyuncu için üst dilimler üzerinden kontrat sunmalarına da olanak tanımıştır¹⁹. Maaş sınırı uygulaması niteliği itibarı ile sınırlayıcı olup kapitalist yönetim anlayışına karakterini veren serbest piyasa modeli ile çelişmektedir²⁰. Buna karşılık uygulama müreffeh ve düşük gelirli kulüplerin aynı veya yaklaşık ekonomik şartlar dahilinde yarışmasını sağlamakta, oyuncu kontratlarına getirilmiş olan kotalar da yıldız oyuncu statüsündeki sporcuların lige eşit bir şekilde dağılmasına olanak tanımaktadır. Bu nedenle uygulama ile Avrupa liglerine kıyasla daha eşitlikçi bir rekabet yaratılmıştır.

Sonuç

Avrupa spor modeli ile tüm kulüplere profesyonel seviyedeki en üst ligler ile uluslararası şampiyonalarda yarışma şansı tanınmış olması yerinde bir uygulamadır. ABD sporları ile benimsenen kapalı lig modeli ise bu yönden eksik olup, uygulama Avrupa spor teamülleri ile bağdaşmamaktadır. Buna karşılık ABD sporlarının sermaye odaklı ve katılımcı olmadığına dair görüşler tartışmaya açık olup, kapitalizmden çok sosyal devlet politikaları ile ilişkilendirebileceğimiz uygulamaların spora önemli katkılar sunduğunu kabul etmek gereklidir. Zira sporun okullara getirilmesi, genç sporcu yetişimine önemli katkıda bulunduğu kadar spora yatkın gençlerin ücretsiz eğitim almasına da imkan tanımaktadır. Buna ek olarak spora ilişkin gelirlerin sendika hareketleri ile sporcular ve ku-

¹⁸ Miller

¹⁹ Coon, L.: NBA Salary Cap/ Collective Bargaining Agreement FAQ- Contract Extensions, 2012, <http://www.cbafaq.com/salarycap.htm#Q58> ; Urbina, F.: What are Bird Rights?, 2018, <https://hoopshype.com/2018/10/10/nba-bird-rights/>

²⁰ Wolff, Richard D.: Capitalism's Crisis Deepens: Essays on the Global Economic Melt-down, Haymarket Books : Chicago 2016, s.231 ; Kaiser, Lacie L.: Revisiting the Sports Broadcasting Act of 1961: A Call for Equitable Antitrust Immunity from Section One of the Sherman Act for All Professional Sports Leagues, De Paul Law Review, 2005, Volume 54, Issue 4, Article 7, s. 1237

lüler arasında paylaşılması, belirlenen miktarlar için de sporcu sözleşmelerine kota getirilmesi, eşitlikçi bir rekabet yaratması nedeniyle önem arz ettiği kadar spor kulüplerinin sağlıklı bir bütçe dahilinde işlemini de sağlamaktadır. Avrupa kulüplerinin içerisinde buldukları borç durumu da göz önüne alındığında ABD uygulamasının olumlu yönleri daha da önem kazanmaktadır. Ülkemiz özelinde ise spor teknik liselelerinin sayılarının artması oldukça sevindiricidir. Buna ek olarak futbol özelinde başlayan harcama limiti uygulaması da spor kulüplerinin ekonomilerinin düzelmesine katkıda bulunacağı da açıktır. Bununla birlikte limit uygulamasının ABD liglerinde olduğu gibi genişletilmesinde hukuki bir engel bulunmayıp, lig gelirlerinin kulüpler ve sporcular arasında eşit şekilde dağıtıldığı bir model ile sağlıklı bir bütçe ve başarılı saha sonuçlarına ulaşabileceğimiz düşünülmektedir.

Kaynakça

- Chappalet, J.L: *Autonomy of Sport in Europe*, Strazburg 2010
- Coon, L.: *NBA Salary Cap/ Collective Bargaining Agreement FAQ- Contract Extensions*, 2012, <http://www.cbafaq.com/salarycap.htm#Q58>
- Dyer, R.T.: *Beyond the Box Score : A Look at Collective Bargaining Agreements in Professional Sports and Their Affect on Competition*, *Journal of Dispute Resolutions*, 2008, <https://scholarship.law.missouri.edu/jdr>
- Gardiner, S., James, M., O'Leary, J., Welch, R., Blackshaw, I., Boyes, S. ve Caiger, S.: *Sports Law*, B.2, Oxon 2006
- Gasser v. Stinson and Another [1998] unreported, 15 June QDB
- Kaiser, Lacie L.: *Revisiting the Sports Broadcasting Act of 1961: A Call for Equitable Antitrust Immunity from Section One of the Sherman Act for All Professional Sports Leagues*, *De Paul Law Review*, 2005, Volume 54, Issue 4, Article 7
- Miller, K.: *How NBA Free Agency Salary Cap Work*, 2018, <https://bleacherreport.com/articles/2787871-how-nba-free-agency-salary-cap-work#slide6>
- Mitten, M.J.: *Sports Law in United States*, B.2.2, Hollanda 2017
- Modahl v. British Athletic Federation [2002] 1 W.L.R. 1192
- Pelz, W.A.: *A People's History of Modern Europe*, B.7, Londra 2016
- Ritzer, G.: *The McDonaldization of Society*, B.4, Londra 2011
- Schneller, P.L.: *Capitalism and Public Education in the United States*, *BLES Conference Books*, 15, 101-107, Sofya 2017

- Staudoher, P.: Salary Caps in Professional Team Sports, Compensation and Working Conditions, US Bureau of Labour Statistics, 1998, <https://www.bls.gov/opub/mlr/cwc/salary-caps-in-professional-team-sports.pdf>
- Sunay, H.: Türkiye Almanya ABD ve Avustralya Spor Sistemlerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması, Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 14(20), 2019, 488 -513
- Tiell, B. ve Cebula, K.: Governance in Sport Analysis and Application, B.11, Champaign 2021
- Urbina, F.: What are Bird Rights?, 2018, <https://hoopshype.com/2018/10/10/nba-bird-rights/>
- Wolff, Richard D.: Capitalism's Crisis Deepens: Essays on the Global Economic Meltdown, Haymarket Books : Chicago 2016
- Zuev, V.: The European Model of Sport: Values, Rules and Interests, International Organizations Research Journal, 2018, 13, 51-65

SPOR HUKUKU CEZA HUKUKU İLİŞKİSİ

Hasan GERÇEKER*

* Emekli Yargıtay Başkanı, Spor Tahkim Kurulları Önceki Başkanı,
İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Görevlisi

Değerli hukukçu, Spor adamı, Sayın Türker Arslan'a

GİRİŞ

Hukuk sistemi, toplum hayatını düzenlemek için uygulanması devlet tarafından yaptırıma bağlanmış adaleti sağlamaya yönelik kurallar topluluğudur. Hukuk normlardan (kurallardan) oluşur. Normlar hukukun yapı taşlarıdır. Hukuk öğüt vermez, o salt bir davranış planı ve önerisi değildir. Hukukun niteliğinde emredicilik vardır. Hukuk normları ile toplumsal yaşamı düzenleyip biçimlendirir. Ona belli bir kimlik kazandırır.

Hukuk, zaman içinde değişen, gelişen, sosyolojik, ekonomik, psikolojik, kültürel, tarihsel olgulara göre yeniden şekillenir. Gelenekler ve değişik felsefi görüşler küreselleşme olgusu da bu değişimde rol oynamaktadır. Bu değişimler sonucunda ortaya çıkan gereksinimlere göre yeni hukuk dalları da oluşmaktadır.

Dünyada ve ülkemizde sporun toplum üzerinde yarattığı olumlu-olumsuz etkiler, yarattığı ekonomik değerler, gerek kamu hukukunda gerekse özel hukukta oluşturduğu kurumlar, kurallar ve anlaşmazlıklar konunu yeni bir hukuk disiplini olarak gelişmiş batı ülkelerinde ders konusu olması, spor hukuku ile ilgili araştırma merkezleri, enstitüler kurulması sonucunu doğurmuştur.[1]

Spor Hukukunun Tanımı

Spor Hukuku (lex sportiva) dar ve geniş anlamda tanımlanabilir.

Dar anlamda spor hukuku, sportif faaliyetleri düzenleyen, spor dünyasını yöneten, spor yarışmalarını kurumsallaştıran kurallar bütünüdür.

Geniş anlamda spor hukuku ise, spor nedeniyle oluşan ilişkileri ve bu ilişkilerde rol alan gerçek ve tüzel, kamu ve özel kişilerin karşılaştıkları durumları düzenleyen ve sorunları çözen sistemdir.

Bu kavramlar şu şekilde gruplandırılabilir;

Dar anlamda spor hukuku;

- Sporcuların haklarını ve yükümlülüklerini düzenleyen kuralları,
- Spor kuruluşlarının yapısını, faaliyetlerini ve aralarındaki ilişkileri,

- Sportif yaşamı yönetenlerin (antrenörler başta olmak üzere) eylemlerini, yükümlülüklerini ve sorumluluklarını,
- Spor gerçek ve tüzel kişilerinin davranışlarını,
- Sporda 'fairplay'i,
- Sporda yargı organlarının hukuki varlığını ve bunların anlaşmazlıkları usul ve esasları ile çözümleme kurallarını içerir.

Geniş anlamda spor hukuku ise;

- Bireyin spor yapma ve sportif faaliyetlere özgürce katılma hakkını,
- Sportif faaliyet ve ilişkilerin sosyal güvenlik ve iş hukuku boyutunu,
- Profesyonel spor aktörlerinin hak ve ilişki düzenlemesini,
- Sporda şiddet, doping, ceza ve disiplin hukuku kapsamına giren eylemler gibi olumsuz davranışların önlenmesini,
- Sporda adalet ve barışın sağlanmasına yönelik her türlü önlem ve kurumu,
- Uluslararası spor yarışmalarının yapılabilmesi için gerekli kişi, kurum, kuruluş ve devletler düzeyinde kuralları ve bunlar arasındaki ilişkileri kapsar.

Spor alanında bilimsel araştırma, dünyada gerek ulusal gerek se uluslararası düzeyde oldukça yeni bir çalışma alanıdır. Araştırma yöntemleri, hem hukuk hem de beden eğitimi ve spor biliminin metodlarını birlikte kullanmaktadır. Uygulamada spor hukuku, spor faaliyetlerinin yarattığı anlaşmazlıkları çözümler. Kararlar, spor teşkilatının kendisine özgü yargı organlarıncı verilebileceği gibi anlaşmazlık ve eylemin niteliğine göre alanına girmesi halinde, genel yargıda hukuk veya ceza mahkemelerinde de verilebilmektedir.

Zamanla spor hukuku ile ilgili içtihatlar oluşarak benzer olayların çözümlenmesinde emsal alınmakta olup spor kuruluşlarının bu alanda bilgili ve uzmanlaşmış hukukçularla donatılması, doğabilecek sorunların ihtilaf boyutuna ulaşmadan çözümlenmelerini ve önlenmelerini sağlayacaktır.

Gerek devletlerin ve gerek se sivil toplum örgütlerinin hem ulusal hem de uluslararası boyutta kanun, antlaşma ve diğer hukuki metinleri hazırlamalarında spor hukuku uzmanlarına sahip olmaları ve bunlara danışmaları halinde bu düzenlemeleri sakat doğmadan ve birçok yeni anlaşmazlığa sebep olmadan yerleştirmek mümkün olabilecektir.

CEZA HUKUKU - SPOR HUKUKU İLİŞKİSİ

Ceza hukuku anlamında suçun tanımı “kusur yeteneği bulunan kişinin kusurlu hareketi ile gerçekleştirdiği, tipe uygun (yasal unsur), hukuka aykırı insan davranışıdır” şeklindedir.

Hukuka aykırı oldukları halde ceza hukuku anlamında suç oluşturmayan fiiller de vardır.

Bunlar;

- a) Yalnız tazminatı gerektiren haksız fiiller,
  - b) Güvenlik tedbiri yaptırımını gerektiren fiiller,
  - c) İdari yaptırımını gerektiren fiiller,
    - aa- Disiplin cezasını gerektiren fiiller,
    - bb- Kabahatler,
- olarak gruplandırılabilir.

Bazı fiiller (eylemler) ise hem ceza hukuku hem de disiplin hukuku bakımından suç oluşturabilir.

Olaya spor hukuku açısından baktığımızda, aynı eylem hem spor hukuku yönünden disiplin suçu hem de ceza hukuku kapsamında bir adli suçu oluşturabilir.

Örneğin, spor faaliyetleri sırasında gerçekleşen yaralama (etkili eylem), hakaret, tehdit ve buna benzer ceza kanunlarında suç olarak düzenlenen eylemler ile Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair 6222 sayılı yasada düzenlenen suçlar hem ceza hukuku bakımından hem de spor hukuku bakımından yaptırımını gerektiren eylemlerdir.

6222 sayılı Yasada düzenlenen yasak fiiller ve ceza hükümleri şu şekildedir;

Madde 11- Şike ve teşvik primi (hapis, adli para cezası, güvenlik tedbiri),

Madde 12- Spor alanlarına sokulması yasak maddeler(sayıyor),

Madde 13- Spor alanlarına yasak madde sokulması ve müsabaka düzeninin bozulması,

Madde 14- Hakaret içeren tezahürat (hapis, adli para cezası),

Madde 15- Spor alanlarına usulsüz seyirci girişi (hapis, adli para cezası),

Madde 16- Yasak alanlara girme (hapis, adli para cezası),

Madde 17- Spor alanlarında taşkınlık yapılması ve tesislere zarar verilmesi (hapis, adli para cezası, tazmin),

Madde 18- Seyirden yasaklama (koruma tedbiri).

Spor hukuku görüldüğü gibi ceza hukuku ile yakından ilişkili olduğu gibi borç ve alacaklar yönünden borçlar hukuku, disiplin işlemleri ve idari yaptırımlar yönünden disiplin hukuku ve kabahatler hukuku ile de yakın ilgi içindedir.

Spor sistemini düzenleyen kurallar başta Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 59 uncu maddesi olmak üzere,

3289 sayılı **Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu**'nun özellikle bağımsız spor federasyonlarına ilişkin 2, Ek 9 ve Ek 9/A maddeleri,

19 Temmuz 2012 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik",

Federasyonların ana statüleri ve bu statü uyarınca çıkarılan talimatları,

Her federasyonun bağlı olduğu uluslararası federasyonların mevzuatları.

Görüldüğü gibi spor, hukukun birçok çok alanı ile ilişkili olup çok geniş bir mevzuat ile kuralları düzenlenmiş, disipline bağlanmış bulunmaktadır. Bu nedenle de ortaya çözümlenmesi gereken çok değişik anlaşmazlıklar çıkmaktadır.

Bu anlaşmazlıkları sağlıklı bir biçimde çözüme ulaştırabilmek için kuralları çok iyi değerlendirerek uygulamayı buna göre yapmak gerekmektedir.

Sportif anlamda anlaşmazlıkları,

a) Sporun yönetimine ilişkin,

b) Disiplinine ilişkin,

c) Borç ve alacak anlaşmazlıklarına ilişkin, olmak üzere üç grupta toplayabiliriz.

Anayasa'nın 59 uncu maddesinde yapılan değişiklikten sonra sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin konular spor hukuku kapsamında ilgili kurullar tarafından değerlendirilip kesin çözüme bağlanacak, borç alacak konularında ise tarafların yazılı anlaşmaları halinde ilgili kurullarda çö-

zümleme ancak bu kararlara karşı adli yargı yolu açık olacak, anlaşma olmazsa bu konularda adli yargı mercilerine başvurulabilecektir.

Ancak, böyle bir ayırım uygulamada bazı sıkıntılara sebep olmaktadır.

Örneğin, sporcu ve kulüp arasında yapılan sözleşmenin taraflarca tek tarafı feshi halinde feshin haklı nedene dayalı olup olmadığı federasyon yönetim kurullarınca karara bağlanacak, alacak konusu ise adli mercilerde değerlendirilebilecektir. Bu da anlaşmazlığın çözüme bağlanmasının uzun zaman almasına ve çözüm konusunda çelişki yaratılmasına sebep olabilecektir.[2]

Spor hukuku - ceza hukuku ilişkisi kapsamında bazı eylemlerin spor disiplin hukuku yanında adli ceza hukuku bakımından da suç oluşturacağına yukarıda değinmiştik.

Ceza hukukunun temel ilkelerinden olan, yasallık (kanunsuz suç ve ceza olmaz), kusur (kusursuz suç ve ceza olmaz, kast, taksir) ilkeleri ile ayrımcılık yasağı, ceza sorumluluğunun şahsiliği, kıyas yasağı, işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı cezaya hükmolunması, lehe yasa uygulaması, konusu suç teşkil eden emrin hiçbir surette yerine getirilemeyeceği, meşru savunma, hakkını kullanan kimseye ve kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmemesi, karşı koymayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmemesi ilkelerinin, teşebbüs, iştirak, içtima, tekerrür, haksız tahrik, takdiri indirim nedenleri, zamanaşımına ilişkin kuralların spor disiplin hukuku ile birlikte spor hukuku bakımından da geçerli olduğu kuşkusuzdur. İstisnai olarak bazı hallerde objektif (kusursuz) sorumluluk söz konusu olabilmektedir.

Bu konu spor federasyonlarının mevzuatları incelendiğinde açıkça görülecektir.

Örneğin, Türkiye Atletizm Federasyonunun disiplin talimatında bu hususlarla birlikte, disiplin cezaları, disiplin ihlalleri, disiplin kurulunun oluşumu, bağımsızlığı, disiplin yargılaması ve usulü ayrıntılı bir şekilde yer almış bulunmaktadır. Talimatta yer alan, maç sonucunu etkileme (şike), yasa dışı bahis, ayrımcılık gibi bazı disiplin ihlalleri aynı zamanda ceza hukuku kapsamında da suç oluşturmaktadır.

Bu tür eylemler hakkında adli ceza yaptırımının uygulanması sportif

ceza (disiplin cezası) tayinine engel değildir.

Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Talimatı

II. GENEL HÜKÜMLER – DİSİPLİN CEZALARI – DİSİPLİN İHLALLERİ

Madde 5 – Temel ilkeler

5.1. Bu talimat hükümleri uyarınca verilecek cezalarda doğal adalet ilkeleri ile çelişmeyen spor disiplin hukukunun temel ilkeleri geçerlidir.

5.2. Kulüpler ya da gerçek kişiler sportmenliğe, oyun kurallarına ve TAF kararları ile talimatlarına aykırı davranışları halinde disiplin cezaları ile cezalandırılır.

5.3. Talimatın uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaz.

5.4. Sportmenliğe veya diğer disiplin hükümlerine aykırı davranışlarda, hakemin durumu görmemesi nedeniyle bir karar vermemiş olması disiplin cezalarının verilmesine engel olmaz.

5.5. Bu talimat hükümleri uyarınca verilecek cezalar, somut olayın objektif ve sübjektif tüm şartları, ihlalde bulunan kişinin kusur derecesi, ağırlaştırıcı ve hafifletici tüm nedenler değerlendirilmek suretiyle belirlenir.

5.6. Talimatın açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez. Talimatta yazılı cezalardan başka bir cezaya hükmolunamaz. Talimatların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz. Suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı cezaya hükmolunur.

5.7. İşlendiği zaman yürürlükte bulunan talimata göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yürürlüğe giren talimata göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Böyle bir cezaya hükmolunmuşsa infazı ve

neticeleri kendiliğinden kalkar. Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan talimat ile sonradan yürürlüğe giren talimatın hükümleri farklı ise, failin lehine olan talimat uygulanır ve infaz olunur.

5.8. Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.

Madde 6 – Manevi unsur

6.1. Bu talimat kapsamında sayılan ihlaller, aksi açık bir şekilde belirtilmediği sürece, esas olarak kasten gerçekleştirilmiş olmaları halinde cezalandırılır. Taksirle işlenen suçlar açıkça belirtilir.

6.2. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

6.3. Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır. Bu halde, ömür boyu hak mahrumiyeti cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl hak mahrumiyeti cezasına hükmolunur; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.

6.4. Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörül-meyerek gerçekleştirilmesidir. Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

Madde 7 – Sorumluluk

7.4. Kulüpler, sporcuların, görevlilerinin, başkanlarının, onursal başkanlarının, yöneticilerinin, çalışanlarının, üyelerinin, özel güvenlik görevlilerinin ve taraftarlarının ihlallerinden dolayı objektif olarak sorumludur.

7.5. Kanunun ve talimatların hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.

7.6. Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

7.7. Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez. Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.

7.8. Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hallerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır.

Madde 8 – Teşebbüs

**8.1. Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğru-
dan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlama-
yamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.**

8.2. Teşebbüse ilişkin özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, fiilin teşebbüs derecesinde kaldığı hallerde, ömür boyu hak mahrumiyeti cezası 10 yıla indirilir; diğer hallerde ceza yarısına kadar indirebilir.

Madde 9 – İştirak

9.1. Disiplin ihlali oluşturan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri fail olarak sorumlu olur. İhlalin gerçekleştirilmesinde bir başkasını kullanan azmettiren veya bir başkasına yardım eden kişiler de ihlale iştirak etmiş sayılır.

9.2. İhlalin teşebbüs aşamasında kalması iştirak nedeniyle sorumluluğun doğmasına engel değildir.

9.3. Disiplin Kurulu, ihlale iştirak edenlerin fiile katılım derecesini ve iştirakin türünü de değerlendirmek suretiyle uygulanacak cezayı takdir eder.

Madde 10 – İçtima

10.1. Birden fazla cezayı gerektiren fiiller, ayrı ayrı cezalandırılır.

10.2. Bununla birlikte, fiillerin bir bütünlük arz etmesi halinde en ağır cezaı gerektiren ihlal için öngörülen cezaya hükmedilir ve öngörülen ceza yarısına kadar artırılabilir.

Madde 11 – Tekerrür

11.1. Tekerrüre ilişkin özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, disiplin ihlalinde bulunan bir kişinin, aynı sezon içerisinde bu ihlali tekrar etmesi halinde, cezasının kesinleşmiş olması kaydı ile sonraki cezası artırılır. Disiplin Kurulu bu gibi hallerde cezaı yarısına kadar artırmaya yetkilidir.

11.2. İhtar ve kınama cezaları ile ikiye kadar (iki dâhil) müsabakadan men cezası tekerrüre esas olmaz.

Madde 12 – Haksız tahrik

12.1. Fiilin haksız tahrik sonucu işlenmesi halinde cezada indirim yapılır.

12.2. Disiplin Kurulu, haksız tahrikin derecesini dikkate alarak, verecek cezaı üçte birine kadar indirebilir.

12.3. Haksız tahrik sonucu işlenen fiillere ait sürekli hak mahrumiyeti veya müsabakalardan men cezası üç yıla indirilir.

Madde 13 – Takdiri indirim nedenleri

13.1. Kulüpler veya kişiler lehine cezaı hafifletici takdiri nedenlerin bulunması halinde, öngörülen ceza yarısına kadar indirilebilir.

13.2. Takdiri indirim nedenleri kararda gösterilir.

Madde 14 – Soruşturma zamanaşımı

14.1. Soruşturma zamanaşımı, tamamlanmış ihlallerde ihlalin gerçekleştirildiği, teşebbüs halinde kalan ihlallerde son hareketin yapıldığı, zincirleme ihlallerde ise son ihlalin gerçekleştirildiği günden itibaren işler.

14.2. Disiplin suçları soruşturma zamanaşımı süresi İhtar ve kınama cezası gerektiren fiillerde üç aylık, sürekli hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası gerektiren hallerde üç yıllık, diğer ihlallerde ise 1 yıllık zamanaşımına tabidir.

14.3. Müsabaka sonucunu etkileme şeklindeki disiplin ihlallerinin soruşturması beş yıllık zamanaşımına tabidir.

Madde 15 – Ceza zamanaşımı

15.1. Disiplin cezaları, kararın kesinleştiği tarihten itibaren ihtar ve kınama cezalarında altı ay diğer hallerde 5 yıl içerisinde infaz edilmediği takdirde zamanaşımına uğrar.

15.2. İnfazın herhangi bir nedenle durması halinde ceza zamanaşımı işlemez. Durma sebebi ortadan kalktıktan sonra kaldığı yerden itibaren işlemeye devam eder.

Madde 16 – Zamanaşımının kesilmesi

16.1. Soruşturma ve yargılama ile ilgili işlemler soruşturma zamanaşımını; ceza kararının infazına dair işlemler ise ceza zamanaşımını keser.

16.2. Zamanaşımı süreleri, kesilme tarihinden itibaren yeniden başlar.

16.3. Zamanaşımı kendiliğinden dikkate alınır.

Madde 22 – Hak mahrumiyeti

22.1. Kişinin, müsabaka alanlarına girmek de dahil olmak üzere TAF'ın bünyesindeki spor dalları ile ilgili idari, sportif veya sair her türlü faaliyette bulunmaktan men edilmesidir.

22.2. Hak mahrumiyeti cezası süreli veya sürekli olarak verilebilir. Süreli hak mahrumiyeti cezası üç yıldan fazla olamaz. 22.3. Süreli hak mahrumiyeti cezaları uygulanırken; 1 gün 24 saat, 1 ay 30 gün, 1 yıl 365 gün olarak hesaplanır.

Madde 23– İkame cezalar

C Disiplin İhlalleri

Madde 24 – Sportmenliğe aykırı hareket

24.1. Sportmenliğe veya spor ahlakına aykırı hareket eden, tutum ve davranışlarıyla TAF'ın saygınlığını zedeleyen, (a) Sporculara bir ila üç müsabakadan men cezası, (b) Yöneticilere on beş ila kırk beş gün arasında hak mahrumiyeti cezası ve 500.-TL'den 3.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere on beş ila otuz gün arasında hak mahrumiyeti cezası, (d) Kulüplere ise 1.000.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası, verilir.

24.2. Müsabaka öncesinde, sırasında veya sonrasında, birden fazla sporcunun veya görevlinin birlikte hareket ederek bir müsabaka görevlisine hakaret etmesi, kararlarına karşı sportmenliğe aykırı

şekilde itiraz ederek karşı çıkması, baskı kurmaya çalışması, tehdit etmesi, söz konusu kişiye karşı güç kullanması sportmenliğe aykırı hareket oluşturur ve spor kulübüne 1.500.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası verilir.

Madde 25 – Sportmenliğe aykırı açıklamalar

Madde 26 – Kişilik haklarına saldırı, hakaret, tehdit

Madde 27 – Ayrımcılık

Madde 28 – Talimatlara aykırı hareket

Madde 29 – Belgelerin haksız kullanımı

Madde 30 – Sahtecilik ve yanıltma

Madde 31 – Cezaya ve tedbire uyulmaması

Madde 32 – Milli müsabakaya katılmamak veya izinsiz müsabakaya katılmak

Madde 33 – Saha olayları

Madde 34 – Çirkin ve kötü tezahürat

Madde 35 – Tanıklıktan veya belge ibrazından kaçınma

Madde 36 – Müsabaka sonucunu etkileme (Şike)

Madde 37 – Bahis (Yasa dışı bahis)

Madde 38 – Müsabakaya katılmamak

Madde 39 – Görevi ihmal ve kötüye kullanma

Madde 40 – Hükümlülük

40.1. Kasten işlenen bir suçtan dolayı iki yıldan fazla bir süre ile hapis cezasına çarptırılanlar ya da Devletin güvenliğine veya anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine veya milli savunmaya ya da Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, şike ve teşvik primi suçlarından mahkum olanlar sürekli hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

40.2. Disiplin ihlalleri nedeniyle gerçek kişilere verilen süreli hak mahrumiyeti cezalarında, cezanın infazının sona ermesinden itibaren on yıl geçmesi halinde ilgilinin talebi üzerine, TAF Yönetim Kurulu tarafından cezanın sonuçlarının ortadan kaldırılmasına karar

verilebilir.

Madde 41- Yanlı müsabaka yönetimi ve gerçeğe aykırı rapor tanzimi

Madde 42 – Müsabakanın devamına engel olma

Madde 43- Yönetici talimatlarına uymamak

Madde 44 – Doping

III. DİSİPLİN KURULUNUN OLUŞUMU, GÖREVLERİ VE ÇALIŞMA USULLERİ

Madde 46 – Bağımsızlık

Madde 47 – Çekilme yükümlülüğü

Madde 48 – Gizlilik

Madde 49 – Sorumsuzluk

IV. DİSİPLİN YARGILAMASI ve USUL HÜKÜMLERİ

A. Temel ilkeler

Madde 50 – Savunma

Madde 51 – Süreler

Madde 52 – Deliller

Madde 53 – Müsabaka ve tmok görevlilerinin raporları

Madde 54 – Temsil edilme

Madde 55 – Tebligat

B. Soruşturma

Madde 57 – Soruşturma mercileri

Madde 58 – İdari tedbirler

Madde 59 – İdari tedbire yetkili makamlar

Madde 60 – İdari tedbirin başlaması

C. Yargılama

Madde 61 – disiplin yargılaması

Madde 62 – Karar

D. Kararlara itiraz ve yargılamanın iadesi

Madde 63 – Disiplin kurulu kararlarına itiraz

Madde 64 – Disiplin yargılamasının iadesi

E. İnfaz

Madde 65 – İnfazın özel hükümleri

Madde 66 – Müsabakadan men cezası

Madde 67 – Hak mahrumiyeti cezası

Madde 68 – Ceza sürelerine ait esaslar

Madde 69 – Affedilemezlik ve milli yarışma izni

Madde 70 – İnfaz evraki

Madde 71 - Cezanın ertelenmesi

Madde 72 – Cezanın belirlenmesi

SUÇ GENEL TEORİSİ

Spor hukuku – ceza hukuku ilişkisini incelerken ceza hukukunun temelini oluşturan suç genel teorisine de değinmek gerekmektedir.

Suç genel teorisi, suç oluşturan hukuka aykırı davranışlarla suç oluşturmamayan hukuka aykırı davranışların birbirlerinden ayrılmasında gözetilecek hususları ve suçun unsurlarını inceleyip değerlendirebilir.

Hareket, netice ve nedensellik bağı kapsamında bulunan bir fiil eğer hukuka aykırı değilse sorun yoktur. Ancak, hukuka aykırı olduğunda, bu fiil ya suç oluşturan bir davranıştır ya da hukuka aykırı olmakla birlikte suç oluşturmamaktadır. Suç genel teorisi bu ayrımı ortaya koyan kuralları belirlemektedir. Bu anlamda suç, kusur yeteneği bulunan bir kişinin kusurlu hareketi ile gerçekleştirdiği, tipe (yasal unsur) uygun, hukuka aykırı davranış olarak tanımlanabilir.

Hukuka Aykırı Oldukları Halde Suç Oluşturmamayan Fiiller

Bu fiilleri üç grupta toplayabiliriz.

a) Haksız fiiller:

Tazmin yükümlülüğü doğuran ve herkese karşı uyulması zorunluluğu bulunan kurallara aykırılıklara “haksız fiil sorumluluğu” denilmektedir. Genel anlamda suç oluşturan fiiller de haksız fiil niteliğindedir.

Örneğin, öldürme, yaralama, mala zarar verme gibi fiiller de haksız fiil kapsamındadır. Bu durumda suç ve haksız fiil birleşmektedir.

Suç oluşturmamayan haksız fiillerle suç oluşturan haksız fiiller arasında-

ki farklılıklar şöyle sayılabilir;

Suç oluşturmeyen haksız fiillerde, yasallık (kanunsuz suç ve ceza olmaz) ilkesi, kıyas yasağı söz konusu değildir. Suç genel teorisinin ortaya koyduğu koşullar aranmaz. Maddi ya da manevi tazminatı gerektiren her eylemin kanunda gösterilmiş olması zorunluluğu bulunmamaktadır.

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun “Haksız fiillerden doğan borç ilişkileri” başlıklı İkinci Ayırımında (m. 49 vd.) haksız fiil sorumluluğunun koşulları gösterilmiştir. (Aynı hükümler 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlükten kalkan 818 sayılı Türk Borçlar Kanununun 41 ve devamı maddelerinde de yer almaktadır.)

Haksız fiil sorumluluğunun koşulları;

Bu hükümlere göre haksız fiil sorumluluğunda aranan koşullar şu şekilde sayılabilir;

- İşlenen fiilin haksız (hukuka aykırı) olması,
- Failin kusurlu olması,
- Bir zararın oluşması,
- Haksız fiil ile zarar arasında uygun nedensellik (illiyet) bağının, bulunması.

Bu koşullardan da anlaşılacağı üzere haksız fiil sorumluluğunda tipe uygunluk aranmamaktadır.

Haksız fiillerde de maddi unsur bulunmakla birlikte teşebbüs hükümlerinin uygulanması söz konusu değildir. Zira sorumluluk için bir zararın meydana gelmesi koşulu aranmaktadır.

Hukuka uygunluk koşulları bakımından da farklılıklar vardır. Suç tipine uygun fiil bakımından hukuka uygunluk nedeniyle ceza sorumluluğu ortadan kalkmışken haksız fiil bakımından hukuki sorumluluk söz konusu olabilir. Örnek vermek gerekirse, başkalarının saldırısından kurtulmak amacı ile birisinin evine kapı kilidini kırarak giren kişinin zorunluluk hali nedeniyle ceza sorumluluğu söz konusu olmayacak ancak, eve verdiği zarar nedeniyle ev sahibine karşı haksız fiil sorumluluğu bulunacaktır.

Suç oluşturmeyen haksız fiiller kusursuz da işlenebilir. Suçlarda ise kusursuz suç olmaz ilkesi egemendir. Sorumluluk subjektiftir.

Haksız fiillerde yaptırım tazminat iken suçlarda ise kanunda öngörü-

len cezalar ve güvenlik tedbirleridir.

b) Güvenlik tedbirini gerektiren fiiller;

Hukuka aykırı olup da suç oluşturmayan fiillerin ikincisi bu gruptur.

Suç genel teorisinde en temel ilkelerden birisi kusursuz suç ve ceza olmaz ilkesidir. Bu ilke suçun manevi unsurunu oluşturmaktadır. Ayrıca bir kimsenin suçtan sorumlu tutulabilmesi için kusur yeteneğinin de bulunması gerekir. Çağdaş ceza hukuku irade özgürlüğüne dayanmaktadır. Bu anlamda “klasik teori” benimsenmiştir. Yasallık ilkesi de klasik teorisinin esasları dâhilindedir. Suçlunun kişiliği ve tehlikeliliğini esas alan “pozitivist teori” ise güvenlik tedbirlerine ilişkin kaynak oluşturmuştur. Suç genel teorisine göre, esas yaptırım olarak güvenlik tedbirlerinin uygulandığı hukuka aykırı fiillerin, suç olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Güvenlik tedbirlerinin esas yaptırım olarak uygulandığı durumlarda kusur yeteneği aranmamaktadır. Örneğin, on iki yaşını doldurmamış çocuklar suç niteliği taşıyan hukuka aykırı fiillerinden dolayı ancak güvenlik tedbirine tabi tutulabilirler.

(TCK m. 31/1) Fiili işlediği sırada oniki yaşını doldurmamış olan çocukların ceza sorumluluğu yoktur. Bu kişiler hakkında ceza kovuşturması yapılamaz; ancak, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanabilir.

(TCK m. 32/1) Akıl hastalığı nedeniyle işlediği fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılayamayan veya bu fiille ilgili olarak davranışlarını yönlendirme yeteneği önemli derecede azalmış olan kişiye ceza verilmez. Ancak, bu kişiler hakkında güvenlik tedbirine hükümlenir.

Çağdaş ceza hukukunun bu şekilde çeşitli teorilerden yaptığı alıntılarla bir telif (uzlaşma) sistemini benimsediği söylenebilir.

Bugün için güvenlik tedbirleri de ceza hukuku kapsamında bulunmakla birlikte ayrı özerk bir “güvenlik tedbirleri hukuku” oluşturulması gerektiği de öne sürülmektedir.

c) İdari yaptırımı gerektiren fiiller;

Hukuka aykırı olup da suç oluşturmayan fiillerin üçüncü grubu, idari yaptırımı gerektiren fiillerdir. Bu grup da “disiplin cezasını gerektiren fiiller” ve “kabahatler” olarak iki alt gruba ayrılmaktadır.

aa- Disiplin cezasını gerektiren fiiller;

Bu fiiller için yasallık ilkesi, tipiklik unsuru, kıyas yasağı gibi suç genel teorisini kurallarının aranmayacağı öne sürülmekte ise de son zaman-

larda bu kuralların disiplin cezasını gerektiren fiiller için de aranması yolunda bir anlayış öne çıkmaktadır.

Disiplin cezasını gerektiren fiiller, suçlar gibi genel düzeni değil kısmi bir düzeni, örneğin, bir kurumun, bir üniversitenin, bir meslek kolunun düzenini korumayı amaçlamaktadır. Kusur ilkesi bu suçlar için de aranmaktadır. Aynı fiilin aynı zamanda hem suç olarak ceza sorumluluğunu hem de disiplin cezası sorumluluğunu oluşturması halinde her iki konuda ayrı soruşturma ve kovuşturma yapılmasına engel bulunmamaktadır. Çok önemli bir zorunluluk bulunmaması halinde, adli soruşturma ve kovuşturma sonucu beklenilmeden, disiplin işlemi sonlandırılabilir. Bu husus disiplin hukukunun amaç ve niteliğinin gerektirdiği bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Disiplin cezaları, uyarma, kınama, aylıktan kesme, kademe ilerlemesinin durdurulması, memurluktan çıkarma gibi cezalar olarak öngörülmüştür. Suçların yaptırımları ise ceza (hapis ve para cezası) ile güvenlik tedbirleridir. Disiplin cezasını gerektiren fiiller için belirlenen zamanaşımı süreleri de suçlara göre daha kısadır.

Disiplin cezasını gerektiren fiillerle ilgili soruşturma, adli soruşturma ve kovuşturma kurallarına göre değil kendi usul kurallarına göre yürütülür ve sonuçlandırılır.

Disiplin cezasını gerektiren fiillerin tanımı açıkça yapılmamış olmakla birlikte, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun “Tanımlar” başlıklı 2 inci maddesinin (I) bendinde “disiplin hapsi” şu şekilde tanımlanmıştır;

“**Disiplin hapsi;** Kısmi bir düzeni korumak amacıyla yaptırım altına alınmış olan fiil dolayısıyla verilen, seçenek yaptırımlara çevrilemeyen, önödeme uygulanamayan, tekerrüre esas olmayan, şartla salıverilme hükümleri uygulanamayan, ertelenemeyen ve adli sicil kayıtlarına geçirilemeyen hapsi ifade eder”

Görüldüğü gibi, bir kısım hukuka aykırı eylemlere disiplin cezası yaptırımı uygulanması kısmi bir düzenin, sistemin korunmasına yöneliktir. Bu tanım da disiplin cezasını gerektiren fiillerin suçlar ile aralarındaki farkı ortaya koymaktadır.

bb-Kabahatler;

1.6.2005 tarihinde yürürlükten kaldırılan 765 sayılı Türk Ceza Kanununda suçların (cürümler ve kabahatler) bir türü olarak düzenlenen

kabahatler, 765 sayılı yasa yerine kabul edilen 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer almamış, 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile ayrı bir düzenlemeye tabi tutularak suç niteliği kaldırılmıştır.

Bu kanunda kabahat (m. 2); “Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır” biçiminde tanımlanmıştır.

Kanunsuz suç ve ceza olmaz (yasallık) ilkesi gereğince, idarenin düzenleyici işlemleri ile suç oluşturması mümkün değilken Kabahatler Kanununun 4 üncü maddesinin “Hangi fiillerin kabahat oluşturduğu, kanunda açıkça tanımlanabileceği gibi; kanunun kapsam ve koşulları bakımından belirlediği çerçeveye hükmün içeriği, idarenin genel ve düzenleyici işlemleriyle de doldurulabilir” hükmü uyarınca, kanunun belirlediği kapsam ve koşullar içerisinde idarenin kabahat düzenlemesi yapması mümkün bulunmaktadır.

Suçlar kasten işlenebildiği, taksirle işlenen fiiller bakımından kanunun açıkça belirttiği hallerde sorumluluk söz konusu olduğu halde kabahatler, kanunda açıkça hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebilmektedir.

‘Kabahatler Kanunu m. 9- Kabahatler, kanunda açıkça hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebilir’

Suçlarda teşebbüs mümkünken kabahatlerde teşebbüs kural olarak cezalandırılmaz.

‘Kabahatler Kanunu m. 13- Kabahate teşebbüs cezalandırılmaz. Ancak, teşebbüsün de cezalandırılabilirliğine dair ilgili kanunda hüküm bulunan haller saklıdır. Bu durumda Türk Ceza Kanununun suça teşebbüse ve gönüllü vazgeçmeye ilişkin hükümleri, kabahatler bakımından da uygulanır.’

Kabahatlerin yaptırımını idari para cezası ve idari tedbirlerdir.

‘Kabahatler Kanunu m. 16- (1) Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibarettir.

(2) İdari tedbirler, mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirlerdir’

İdari para cezası ile adli para cezası arasında da farklılıklar vardır. Adli para cezasının ödenmemesi halinde hapis cezasına dönüştürülmesi

mümkündür. İdari para cezasında ise böyle bir işlem mümkün bulunmamaktadır.

Ceza yaptırımına ancak ceza mahkemesince hükmedilmesi mümkün iken idari yaptırıma idari kurul, makam veya kamu görevlileri tarafından da karar verilebilmektedir (*Kabihatler Kanunu m. 22*).

Hukuka aykırı fiilin hem suç hem de kabahat oluşturması durumunda yalnız suç olarak yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanabilir (*Kabihatler Kanunu m. 15/3*)[3].

Spor Hukuku – Ceza Hukuku ilişkisine Örnek Yargıtay Kararı;

Yargıtay Ceza Genel Kurulu Esas No: 2015/9-592 Karar No: 2019/512

Özet; Sporun esas olarak Devletçe yürütülmesi gereken bir kamu hizmeti olduğu ve spor faaliyetlerinin niteliklerinden kaynaklanan nedenlerle Devletin spor yönetimine ilişkin yetkilerini özerklik yoluyla devrettiği, bu bağlamda, atletizm sporuna ilişkin kamu hizmeti yürüten tüzel kişi olan ve Türkiye Atletizm Federasyonunun özel hukuk hükümlerine tabi olmasının, kurumun ve yürüttüğü faaliyetin kamusal niteliğini ortadan kaldırmadığı,

Türkiye Atletizm Federasyonunun, ana statüsünde sayılan ve aralarında sporcuların da bulunduğu taraflarca icra edilen kamu hizmetlerinin eksiksiz ve sorunsuz yürütülmesi hususunda gereken disiplinin sağlanması açısından, 3289 sayılı Kanun'dan aldığı yetki doğrultusunda, kendi karar organlarının ve idare hukukuna uygun yöntemlerle ceza talimatı hazırlayıp yürürlüğe koyduğu, dolayısıyla bu talimatta yer alan disiplin kurallarının özel hukuk sözleşmelerinden değil, söz konusu kamu hizmetinin yürütülmesine yönelik idari işlemlerden kaynaklandığı gibi bu talimata konu disiplin kurallarının ihlalinin de özel hukuktan kaynaklanan borç ilişkisine aykırılık yerine, kamu hizmetinin yürütülmesine aykırı davranışlar nedeniyle düzenlenen idarî ceza niteliğinde oldukları ve söz konusu cezalara karşı idari makam konumundaki Tahkim Kuruluna başvuru imkânının sağlanmış olması hususları birlikte değerlendirildiğinde; atletizm sporcusu olan katılan PS hakkında sanığın başvurusu üzerine, Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunca ceza verilmesine ilişkin işlemin idari yaptırım niteliğinde olduğunun ve adı geçen Federasyonun

da söz konusu yaptırımın uygulanması açısından TCK'nın 267. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yetkili makam niteliği taşıdığına kabulü gerekmektedir.

Bu itibarla, bu uyuşmazlık konusu bakımından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının reddine karar verilmelidir.

KARARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

İftira suçundan sanık MA'nın TCK'nın 267/1, 62, 53 ve 51. maddeleri uyarınca 10 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna ve ertelemeye ilişkin Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesince verilen hükmün, sanık müdafii tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesince;

«Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin kovuşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya kapsamına göre sanık müdafinin yerinde görülmemeyen diğer temyiz itirazlarının reddine, ancak;

Kısa süreli hapis cezası ertelenen sanık hakkında TCK'nın 53/4. maddesi hükmü gereği anılan maddenin 1. fıkrasında öngörülen hak yoksunluklarına hükmedilemeyeceğinin gözetilmemesi,

Kanuna aykırı olup hükmün bu nedenle bozulmasına, bu hususun yeniden yargılama yapılmaksızın CMUK'nun 322. maddesine göre düzeltilmesi mümkün bulunduğundan, TCK'nın 53. maddesinin uygulanmasına ilişkin bölümün karardan çıkartılması suretiyle» düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise;

Sanığın sübut bulmayan iddialarını içeren ihbarı neticesinde, katılan hakkında disiplin soruşturması yapılarak daha sonra tahkim kurulu tarafından kaldırılan disiplin cezası verilmesi, Atletizm Federasyonunun TCK'nın 267/1. maddesinde bahsi geçen 'idari yaptırım (disiplin cezası)' uygulamaya yetkili kurumlardan olmadığından söz konusu eylem 'iftira' suçunun oluşmasına neden olmayacaktır. Bu durumda ise atılı suçun unsurları oluşmadığından sanığın beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi usul ve yasaya uygun bulunmamıştır» görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

İtiraz üzerine dosyayı inceleyen **Yargıtay Ceza Genel Kurulu ise;**

Sporun esas olarak Devletçe yürütülmesi gereken bir kamu hizmet-

ti olduğu ve spor faaliyetlerinin niteliklerinden kaynaklanan nedenlerle Devletin spor yönetimine ilişkin yetkilerini özerklik yoluyla devrettiği, bu bağlamda, atletizm sporuna ilişkin kamu hizmeti yürüten tüzel kişi olan ve Türkiye Atletizm Federasyonunun özel hukuk hükümlerine tabi olmasının, kurumun ve yürüttüğü faaliyetin kamusal niteliğini ortadan kaldırmadığı,

Türkiye Atletizm Federasyonunun, ana statüsünde sayılan ve aralarında sporcuların da bulunduğu taraflarca icra edilen kamu hizmetlerinin eksiksiz ve sorunsuz yürütülmesi hususunda gereken disiplinin sağlanması açısından, 3289 sayılı Kanun'dan aldığı yetki doğrultusunda, kendi karar organlarıncı ve idare hukukuna uygun yöntemlerle ceza talimatı hazırlayıp yürürlüğe koyduğu, dolayısıyla bu talimatta yer alan disiplin kurallarının özel hukuk sözleşmelerinden değil, söz konusu kamu hizmetinin yürütülmesine yönelik idari işlemlerden kaynaklandığı gibi bu talimata konu disiplin kurallarının ihlalinin de özel hukuktan kaynaklanan borç ilişkisine aykırılık yerine, kamu hizmetinin yürütülmesine aykırı davranışlar nedeniyle düzenlenen idari ceza niteliğinde oldukları ve söz konusu cezalara karşı idari makam konumundaki Tahkim Kuruluna başvuru imkânının sağlanmış olması hususları birlikte değerlendirildiğinde; atletizm sporcusu olan katılan PS hakkında sanığın başvurusu üzerine, Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunca ceza verilmesine ilişkin işlemin idari yaptırım niteliğinde olduğunun ve adı geçen Federasyonun da söz konusu yaptırımın uygulanması açısından TCK'nın 267. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yetkili makam niteliği taşıdığı, eksik araştırmanın da bulunmadığı somut olayda, sanığın katılana yönelik isnatlarının maddi olgu ve vakıalara dayanmadığı, dolayısıyla, katılanın işlemediğini bildiği hâlde ve katılan hakkında idari yaptırım uygulanmasını sağlamak amacıyla, ceza talimatında belirtilen ve disiplin ihlali niteliğinde olan hukuka aykırı fiilleri katılana isnat etmek suretiyle yaptığı başvurunun, sporcunun disipline aykırı davranışlarını bildirme yetkisi kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşıldığından, sanığa atılı iftira suçunun unsurlarının oluştuğunun kabulü gerekmektedir, görüşü ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının **REDDİNE karar vermiştir.**

Böylece, olaya ilişkin olarak iftira suçundan verilen Asliye Ceza Mahkemesinin mahkumiyet kararı kesinleşmiş bulunmaktadır.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararında esas itibarıyla tartışılan

konular;

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığının TCK'nın 267. maddesinde düzenlenen "İftira" suçunun gerçekleşebilmesinin ön koşulu olan idari yaptırım kararını uygulamaya yetkili makamlardan olup olmadığının, bu bağlamda sanığa atılı suçun unsurları itibarıyla oluşup oluşmadığının belirlenmesine ilişkin ise de; yapılan müzakere esnasında bir kısım Ceza Genel Kurulu Üyelerince, bu uyuşmazlığın yanı sıra sanık hakkında eksik araştırma ile hüküm kurulup kurulmadığının ve eksik araştırma ile hüküm kurulmadığının kabulü hâlinde ayrıca, sanığa atılı iftira suçunun oluşup oluşmadığının da tartışılması gerektiğinin ileri sürülmesi üzerine, uyuşmazlık konuları bu doğrultuda değerlendirilmiştir.

Uyuşmazlık konuları sırasıyla değerlendirildiğinde;

1- Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığının TCK'nın 267. maddesinde düzenlenen "İftira" suçunun gerçekleşebilmesinin ön koşulu olan idari yaptırım kararını uygulamaya yetkili makamlardan olup olmadığı;

A) İdari Yaptırım Kavramı

B) Spor Faaliyetlerinin Anayasal Boyutu ve İdare Hukuku Açısından Niteliği

C) Genel Boyutlarıyla Ülkemizde Spor Yönetimi, Federasyon Yapılanması ve Bu Bağlamda Türkiye Atletizm Federasyonu

Ç) Türkiye Atletizm Federasyonu (TAF)

Konuları tartışılıp değerlendirildikten sonra;

Sporun esas olarak Devletçe yürütülmesi gereken bir kamu hizmeti olduğu ve spor faaliyetlerinin niteliklerinden kaynaklanan nedenlerle Devletin spor yönetimine ilişkin yetkilerini özerklik yoluyla devrettiği, bu bağlamda, atletizm sporuna ilişkin kamu hizmeti yürüten tüzel kişi olan ve Türkiye Atletizm Federasyonunun özel hukuk hükümlerine tabi olmasının, kurumun ve yürüttüğü faaliyetin kamusal niteliğini ortadan kaldırmadığı,

Türkiye Atletizm Federasyonunun, ana statüsünde sayılan ve aralarında sporcuların da bulunduğu taraflarca icra edilen kamu hizmetlerinin eksiksiz ve sorunsuz yürütülmesi hususunda gereken disiplinin sağlan-

ması açısından, 3289 sayılı Kanun'dan aldığı yetki doğrultusunda, kendi karar organlarının ve idare hukukuna uygun yöntemlerle ceza talimatı hazırlayıp yürürlüğe koyduğu, dolayısıyla bu talimatta yer alan disiplin kurallarının özel hukuk sözleşmelerinden değil, söz konusu kamu hizmetinin yürütülmesine yönelik idari işlemlerden kaynaklandığı gibi bu talimata konu disiplin kurallarının ihlalinin de özel hukuktan kaynaklanan borç ilişkisine aykırılık yerine, kamu hizmetinin yürütülmesine aykırı davranışlar nedeniyle düzenlenen idarî ceza niteliğinde oldukları ve söz konusu cezalara karşı idari makam konumundaki Tahkim Kuruluna başvuru imkânının sağlanmış olması hususları birlikte değerlendirildiğinde; atletizm sporcusu olan katılan P.S. hakkında sanığın başvurusu üzerine, Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunca ceza verilmesine ilişkin işlemin idari yaptırım niteliğinde olduğunun ve adı geçen Federasyonun da söz konusu yaptırımın uygulanması açısından TCK'nın 267. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yetkili makam niteliği taşıdığı kabulü gerekmektedir.

2- Sanık hakkında eksik araştırma ile hüküm kurulup kurulmadığı;

414

Katılan PS hakkında idari yaptırım uygulanmasına yönelik ihbarda bulunan sanık MA'nın 19.09.2011 tarihli dilekçesiyle, katılanın ve sanığın beyanlarında tanık olarak adları geçen EH, YS ve İA'nın iddia konusu olaylara ilişkin Federasyona verdikleri beyan dilekçelerinin dosyada bulunduğu, katılan hakkında idari yaptırım uygulanmasına ilişkin Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulunca verilen 19.10.2011 tarihli ve 12-10 sayılı karar ile idari yaptırımın itirazen kaldırılmasına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunca verilen 18.11.2011 tarihli ve 123-191 sayılı karar asıllarının da kovuşturma aşamasında dosyaya getirtildiği, yine bu kararlarda olay tanığı oldukları belirtilen ve beyanları ilgili kararlara esas alınan İA ve YS'ile birlikte İK'nin de aşamalarda tanık olarak ifadelerinin alındığı, idari makamlarca verilen kararların, bu kararlarda dayanan ve Yerel Mahkemece hükme esas alınan tanık anlatımlarının da dosya içeriğiyle uyumlu ve hüküm kurmaya elverişli olması karşısında; ayrıca idari makamlarca katılan hakkında verilen kararlara konu dosyaların da getirtilip incelenmesini, böylelikle araştırma yapılmasını gerektirecek bir husus söz konusu olmayıp Yerel Mahkemece dosyadaki mevcut delillerle hüküm kurulmasında herhangi bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

3- Sanığa atılı iftira suçunun oluşup oluşmadığı;

Türkiye Atletizm Federasyonunda Milli Takım Antrenörü olan sanık MA'nın 2011 yılında Güney Kore ülkesinde gerçekleştirilen Dünya Atletizm Şampiyonasının bitiminde katile hâlinde Türkiye'ye döndükten sonra, şampiyonada yarışan milli takım sporcuları arasında yer alan katılan PS'nin bu şampiyona sırasında, kendi müsabakasından bir gün önce saat 02.30 sıralarında Amerikalı sporcularla sohbet ettiğinin tespit edildiğini ve aralarında katılanın antrenörünün de olduğu diğer antrenörler tarafından uyarılarak odasına gönderildiğini, katılanın bu davranışının bayrak yarışında da devam ettiğini ve kaldıkları tesise saat 04.30'da erkek bir sporcu ile birlikte tesisin yan taraftan geldiğinin antrenör İA tarafından da tespit edildiğini beyan ederek katılan hakkında gereğinin yapılması talebiyle Federasyon Başkanlığına yazılı başvuruda bulunduğu, bu başvuru üzerine Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulunca yürütülen idari soruşturma sonucunda katılanın 30 gün süreyle yarışmalardan men cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, ancak katılan vekilince bu karara itiraz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunca; katılana isnat edilen eylemlerin sabit olmadığı gerekçesiyle itirazın kabulüne ve söz konusu cezanın kaldırılmasına karar verildiği olayda; sanığın iddialarına konu olan ve şampiyona sırasında farklı zamanlarda gerçekleştiği belirtilen iki ayrı olaydan birincisinde, katılanın saat 02.00 sıralarında otel önünde diğer sporcularla birlikte oturması nedeniyle hem katılanın kendi antrenörü, hem de orada bulunan diğer antrenörler tarafından uyarılarak odasına gönderildiğine ilişkin iddianın olay anında orada bulunan ve katılanı uyardığı söylenen tanıklar EH, YS ve İA'nın beyanlarıyla doğrulanmaması, katılanın saat 04.00 sıralarında yabancı bir erkek sporcuyla birlikte tesisin yan tarafından geldiğine ilişkin ikinci olaya konu iddianın ise, sanığın bu olayı kendisine bizzat anlattığını söyleyen tanık İA tarafından inkâr edilmesi ve katılan hakkında idarî yaptırım uygulanması hususunda yetkili makam olan Türkiye Atletizm Federasyonu tarafından verilen idari yaptırım kararının da itiraz makamınca, tanık beyanlarına göre katılana atılı eylemlerin sabit olmadığı gerekçesiyle kaldırılmış olması karşısında; sanığın, katılana yönelik isnatlarının maddi olgu ve vakıalara dayanmadığı, dolayısıyla, katılanın işlemediğini bildiği hâlde ve katılan hakkında idari yaptırım uygulanmasını sağlamak amacıyla, ceza talimatında belirtilen ve disiplin ihlali niteliğinde olan hukuka ay-

kırı filleri katılana isnat etmek suretiyle yaptığı başvurunun, sporcunun disipline aykırı davranışlarını bildirme yetkisi kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşıldığından, sanığa atılı iftira suçunun unsurlarının oluştuğunun kabulü gerekmektedir.

Sonuç itibariyle, Yargıtay Ceza Genel Kurulu tarafından;

a) Spor faaliyetlerinin anayasal boyutu ve idare hukuku açısından niteliği, genel boyutlarıyla ülkemizde spor yönetimi, federasyon yapılanması ve bu bağlamda Türkiye Atletizm Federasyonunun konusu, İdare hukukunun en temel kavramlarından olan kamu hizmeti kavramı hususları bakımından;

Anayasa'nın «Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler» başlıklı üçüncü bölümünde yer alan «Gençlik ve Spor» üst başlığı altında düzenlenen «Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim» başlıklı 59. Maddesi hükmü,

Suç ve karar tarihinde «Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun» adını taşıyan ve 09.07.2018 tarih ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 12. maddesinin (a) bendiyle adı «Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu» olarak değiştirilen 3289 sayılı Kanun'un «Kamu görevlisi sayılma» başlıklı Ek 1. maddesinde yer alan *“Kamu hizmeti olarak yapılan gençlik ve spor organizasyonlarında görevlendirilen geçici görevliler, o organizasyonla ilgili görevlerini fiili olarak yürüttükleri süre içinde veya bu görevi ile ilgili ilişkileri sırasında kamu görevlisi sayılır. Ceza kanunlarının uygulanması bakımından, bunların işledikleri suçlarla, bunlara karşı işlenen suçlarda Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır”* hükmü,

3289 sayılı Kanun'un «Amaç» başlıklı 1. maddesinin suç ve karar tarihinde uygulanması gereken hâlinde; *“Bu Kanunun amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, merkezde katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip Spor Genel Müdürlüğünün, taşrada ise özel bütçeli Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinin kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir”* şeklindeki hükmü,

Devlet Denetleme Kurulunun “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Faaliyetlerinin Denetimi ile Özerk Federasyon Uygulamalarının Değerlendirilmesi” konulu, 02.04.2009 tarihli ve 2009/03 sayılı Denetleme Raporunda belirtilen *“sporun esas olarak Devletçe yürütülmesi gereken bir kamu hizmeti olduğu ve özerklik ile yetki devredildiği”* hususundaki tespitler,

3289 sayılı Kanun'un suç ve karar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan «Merkez Teşkilatı» başlıklı 4. maddesinin (a) bendi,

«Federasyon teşkili ve profesyonel dalların tespiti» başlıklı 18. Maddesi,

«Bağımsız spor federasyonları» başlıklı Ek 9 uncu maddesi, hükümleri,

Anayasa'nın «İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği» başlıklı 123. maddesinin suç ve karar tarihinde yürürlükte bulunan; «*Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur*» şeklindeki hükmü,

Anayasa Mahkemesinin 02.07.2009 tarih ve 118-107 sayılı kararı,

Türkiye Atletizm Federasyonunun teşkilatı, genel kurulun oluşumu, toplanması, yönetim, denetleme ve ceza kurullarının çalışmaları ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla, 3289 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesi ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsüne dayalı olarak hazırlanan Türkiye Atletizm Federasyonu Ana Statüsü, suç ve karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken Ana Statü'nün,

«Teşkilat» başlıklı 5. maddesi,

«Cezalar» başlıklı 39. Maddesi,

«Ceza Kurulu» başlıklı 17. Maddesi,

Talimat hükümlerinin atletizm faaliyetlerinde bulunan kulüpleri, kurum ve kuruluşları, sporcuları, hakemleri, antrenörleri, yöneticileri, atletizm dalı görevlilerini ve atletizmle ilgili diğer kişileri kapsadığına ilişkin 2 nci maddesi,

«Disiplin Cezaları» başlıklı 3. bölümde yer alan hükümlerden; «Cezalar» başlıklı 9. maddesi,

«Genel Hükümler» başlıklı 4. bölümde düzenlenen ve «Cezayı Gerektiren Fiiller» başlığı altında yer verilen, «Sportmenliğe Aykırı Hareket» başlıklı 18. Maddesi,

Aynı bölümde «*Yabancı Ülkede Cezayı Gerektiren Fiil*» başlığı altında düzenlenen 43. Maddesi, hükümleri,

Birlikte tartışılıp değerlendirilerek, Anayasa Mahkemesi, Danıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarına da atıfta bulunulmak suretiyle;

Sporun bir kamu hizmeti olduğu, gençlik ve spor organizasyon-

larının kamu hizmeti niteliği taşıdığı, Federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanların, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılacakları, kamu hizmeti olarak yapılan gençlik ve spor organizasyonlarında görevlendirilen geçici görevlilerin, o organizasyonla ilgili görevlerini fiili olarak yürüttükleri süre içinde veya bu görevi ile ilgili ilişkileri sırasında kamu görevlisi sayılacakları, ceza kanunlarının uygulanması bakımından, bunların işledikleri suçlarla, bunlara karşı işlenen suçlarda Devlet memurlarına ilişkin hükümlerin uygulanacağı, Federasyonun dayanağını kanundan alması, karar ve işlemlerinin denetiminin Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki Tahkim Kurulu tarafından yapılması, Devlet tarafından federasyonlara mali yardım yapılması, yapılan yardımların amaca uygun harcanıp harcanmadığının denetiminin Genel Müdürlükçe gerçekleştirilmesi, faaliyet alanlarının kamu hizmeti niteliğindeki spora ve bu husustaki faaliyetlerin eksiksiz yürütülmesine ilişkin olması karşısında, aralarında Türkiye Atletizm Federasyonunun da bulunduğu bağımsız federasyonların kamu tüzelkişisi olduklarının kabulünün gerektiği, somut olayda Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunca ceza verilmesine ilişkin işlemin idari yaptırım niteliğinde olduğu ve adı geçen Federasyonun da söz konusu yaptırımın uygulanması açısından TCK'nın 267. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yetkili makam niteliği taşıdığı,

b- Yerel Mahkemece dosyadaki mevcut delillerle hüküm kurulmasında herhangi bir isabetsizlik bulunmadığı, eksik soruşturmanın söz konusu olmadığı,

c- Sanığın, katılana yönelik isnatlarının maddi olgu ve vakıalara dayanmadığı, dolayısıyla, katılanın işlemediğini bildiği hâlde ve katılan hakkında idari yaptırım uygulanmasını sağlamak amacıyla, ceza talimatında belirtilen ve disiplin ihlali niteliğinde olan hukuka aykırı fiilleri katılana isnat etmek suretiyle yaptığı başvurunun, sporcunun disipline aykırı davranışlarını bildirme yetkisi kapsamında değerlendirilemeyeceği, sanığa atılı iftira suçunun unsurlarının oluştuğunun kabulü gerektiği,

Kabul edilmiş bulunmaktadır

İlgili Mevzuat Hükümleri;

A- Türk Ceza Kanunu - Adliyeye Karşı Suçlar

İftira

Madde 267- (1) Yetkili makamlara ihbar veya şikayette bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği halde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Fiilin maddî eser ve delillerini uydurarak iftirada bulunulması halinde, ceza yarı oranında artırılır.

(3) Yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiş mağdurun aleyhine olarak bu fiil nedeniyle gözaltına alma ve tutuklama dışında başka bir koruma tedbiri uygulanmışsa, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(4) Yüklenen fiili işlemediğinden dolayı hakkında beraat kararı veya kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verilmiş olan mağdurun bu fiil nedeniyle gözaltına alınması veya tutuklanması halinde; iftira eden, ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçuna ilişkin hükümlere göre dolaylı fail olarak sorumlu tutulur.

(5) Mağdurun ağırlaştırılmış müebbet hapis veya müebbet hapis cezasına mahkûmiyeti halinde, yirmi yıldan otuz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(6) Mağdurun mahkûm olduğu hapis cezasının infazına başlanmış ise, beşinci fıkraya göre verilecek ceza yarısı kadar artırılır.

(7) **(İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 17/11/2011 tarih ve E.2010/115, K.2011/154 sayılı Kararı ile.)**[4]

(8) İftira suçundan dolayı dava zamanaşımı, mağdurun fiili işlemediğinin sabit olduğu tarihten başlar.

(9) Basın ve yayın yoluyla işlenen iftira suçundan dolayı verilen mahkûmiyet kararı, aynı veya eşdeğerde basın ve yayın organıyla ilan olunur. İlan masrafı, hükümlüden tahsil edilir.

AÇIKLAMALAR

İftira suçu; bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnadı suretiyle işlenmektedir. Ayrıca bu isnadın, yetkili makama ihbar veya şikâyet suretiyle ya da basın yayın yoluyla yapılması gerekmektedir. Isnat edilmesi gereken hukuka aykırı fiilin kapsamı, 267'nci maddenin ilk fıkrasında gösterilmiştir.

5237 sayılı Kanunda iftira suçu, 765 sayılı Kanuna göre daha geniş biçimde düzenlenmiştir. 765 sayılı Kanunda yalnız suç veya kabahat isnadı iftira sayılmaktaydı. Buna karşın 5237 sayılı Kanunda ayrıca idari yaptırım gerektiren eylemler de iftira kapsamına alınmıştır.

İftira suçunun oluşması için bir zararın doğması aranmadığından bu suç bir tehlike suçu niteliğindedir.

Gerçeğe aykırı isnadın ihbar veya şikâyet edilmesi veya yayın yolu ile duyurulması halinde suç oluşur.

İftira suçu doktrinde şekli ve maddi iftira olarak ikili bir ayrıma tabi tutulmaktadır.

Şekli iftira, soyut olarak bir fiilin isnat edilmesi, **maddi iftira** ise isnat edilen fiili ilişkin bir takım delillerin de uydurulması biçiminde tanımlanmaktadır.

Suçun Maddi Unsurları

Bu suç bir özgü suç olmayıp herkes tarafından işlenebilir.

Suçun mağduru ise kendisine iftira edilen kişidir. Mağdur gerçek veya tüzel kişi olabilir. Mağdurun belli bir kişi olması ve suç tarihinde sağ olması da gerekmektedir.

Maddenin (1)'inci fıkrasında iftira suçu şöyle tanımlanmıştır;

“Bir kişi hakkında, yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunularak ya da basın ve yayın yolu ile işlemediğini bildiği halde hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için hukuka aykırı bir fiil isnadı iftira suçunu oluşturacaktır.”

Bir fiilin iftira sayılabilmesi için, isnadın neye ilişkin olması gerektiğini sırasıyla şöyle açıklayabiliriz:

a. Soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını gerektiren bir eylemin isnadı;

Soruşturma ve kovuşturma kavramları, 5271 sayılı CMK 2'nci maddesinde tanımlanmaktadır. Soruşturma ve kovuşturma, bir suçun işlendiği iddiasıyla ilgili olarak adli makamlarca yürütülür. Bu nedenle isnadın suç isnadı olması gerektiği söylenmelidir.

Suç, herhangi bir kanun hükmüyle yasaklanan ve ihlal edildiğinde yine kanunda belirtilen ve suçlara özgü yaptırımlarla karşılaşan eylemlerin işlenmesidir. İlk olarak, Türk Ceza Kanununda yaptırıma bağlanan

herhangi bir suçun isnadı bu kapsamdadır. Ayrıca, özel kanunlarda düzenlendiği halde, TCK genel hükümlerinde suçlara özgü yaptırımlar olarak gösterilen hapis veya adli para cezası yaptırımları öngörülmüş olan fiiller de suç isnadı sayılır.

İsnadın kasıtlı veya taksirli bir suçla ilişkin olması arasında fark yoktur.

İsnadın tüm detayları içermesi aranmaz ise de somut ve belli bir olayla ilgili olması aranmalıdır. Başka deyişle bir suçun oluşturan unsurlarla ilgili temel bilgileri (neyi, ne zaman ve kime karşı işlediği gibi) içermesi gerekir. Soyut bazı yakıştırmalar (hırsızdır, çok kişinin evine girmişti veya birçok kişiyi dolandırdı vb.), iftira olarak değil hakaret olarak değerlendirilebilir.

Suç isnadının tamamlanmış bir fiile ilişkin olması zorunlu değildir. Teşebbüs halinde kalan bir eylemin isnadı da iftira suçunun işlendiğini gösterir. Örneğin, “hırsızlık için komşu A...’nın işyerine girdi, ancak o sırada benim kendisini fark ettiğimi görünce eline aldığı şeyi bırakarak çıkıp gitti” diyerek yüklenen eylem de iftira suçunu oluşturur. Ancak, hazırlık hareketlerinin cezalandırılmaması halinde, bu hareketlerin isnat edilmesi iftira suçunu oluşturmaz. İsnadın mutlaka faillik sıfatına yönelik olması gerekli olmayıp, azmettiren veya yardım eden biçiminde mağdurun suça iştirak ettiğinin isnat edilmesi de iftira suçunu oluşturur.

b. İdari bir yaptırım uygulanmasını gerektiren eylem isnadı;

İdari yaptırım uygulanmasını gerektiren eylemler kabahatler ve disiplin suçu oluşturan eylemlerdir.

5326 sayılı Kabahatler Kanununun 2’nci maddesine göre kabahat; “kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlıktır.” Dolayısıyla kabahat de hukuka aykırı bir eylemdir. Kanunun 16’ncı maddesinde idari yaptırımlar; idari para cezası ve idari tedbirler olarak açıklanmıştır. Mülkiyetin kamuya geçirilmesi de idari yaptırım niteliğindedir.

Disiplin cezaları için de kanunda idari yaptırım öngörülmüştür. Bu husus madde gerekçesinde; “disiplin yaptırımını veya başka bir idari yaptırımını gerekli kılan fiiller de bu suçun konusunu oluşturabilir” şeklinde açıklanmıştır. Şu halde, disiplin kovuşturmasını gerektiren eylemler de iftira konusunu oluşturmaktadır. Disiplin kovuşturmasına tabi olan mağdurun mutlaka kamu görevlisi olması gerekli değildir. Bilindiği üze-

re disiplin kuralları kamu görevlileri dışında öğrenciler, kamu kurumu niteliğindeki meslek mensupları gibi belirli sıfat ve görevi olanlara da uygulanmaktadır.

Görüldüğü üzere iftira oluşturacak hukuka aykırı eylemler suç, kaba-hat veya disiplin eylemi niteliğinde olmalıdır. Bu kapsamda bulunmayan fakat hukuka aykırı olan (tazminat hukuku kapsamındaki) bir fiilin isnadı, iftira suçunu oluşturmayacaktır.

Soruşturma ve kovuşturmanın şikâyete tabi bulunması halinde, şikâyet bir süreye (altı ay; TCK m.73) tabidir. Failin, işlemediğini bildiği bir fiili mağdura isnat ettiği tarih itibarıyla şikâyet süresi geçmiş ise fiilin soruşturulması olanağı bulunamayacağından iftira suçu da oluşmaz.

c. İsnadın gerçeğe aykırılığını bilerek yapılmış olması;

Bu da çeşitli şekillerde olabilir.

Hiç gerçekleşmemiş bir olay geçmiş gibi isnat edilebilir.

Gerçekleşmiş bir olayın esaslı unsurları saptırılarak gerçeğe aykırı ekleme ve çıkarmalar yapılarak bir isnatta bulunulabilir. Örneğin, hukuki bir ihtilaf nedeniyle çıkan tartışmanın yağma suçu olarak isnat edilmesi de iftira suçunu oluşturacaktır.

İftira suçunun hareket unsurunu ihbar ve şikâyet oluşturmaktadır.

İhbar ve şikâyetin bu konuda soruşturma veya kovuşturma başlatılmasını sağlayabilecek mercilere yapılması gerekmektedir. Cumhuriyet savcılıkları, kolluk görevlileri, mahkemeler, valiler, kaymakamlar, elçilik ve konsolosluklar bu kapsamda sayılabilir.

Basın yayın yoluyla işlenen suçlarda basın yayın kavramı 6'ncı maddedeki tanıma göre değerlendirilecektir. Her türlü yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim araçları bu kapsamda bulunmaktadır.

Bu fıkradaki suçun yaptırımını bir yıldan dört yıla kadar hapis cezasıdır.

Suçun Manevi Unsuru

İftira suçu kasten işlenebilen bir suçtur. Ancak doğrudan ve özel kastle işlenebilir. Mağdurun fiili işlemediğini bilerek isnatta bulunması gerekmektedir.

Bu suça teşebbüs ve iştirak koşulları oluştuğunda olanaklıdır.

Failin aynı fiille ilgili olarak farklı mercilere ihbar veya şikâyette bulunması halinde tek suç oluşacağı kabul edilmelidir.

Aynı fiili farklı zamanlarda işlediğinin birden fazla ihbar veya şikâyette bulunularak isnat edilmesi veya aynı mağdur hakkında birden çok fiilin ayrı zamanlarda isnat edilmesi halinde ayrı suçlar oluşacaktır.

Tek ihbar veya şikâyette birden çok fiilin isnat edilmesi halinde 43'üncü madde uyarınca zincirleme suç hükümleri uygulanacaktır.

Tek ihbar veya şikâyette birden fazla kişiye isnatta bulunulması halinde de 43'üncü madde hükmü uygulanacaktır.

Yalan tanıklıkta iftira suçunun unsurları bulunduğu takdirde yani yalan tanıklıkta bulunan kişinin isnat edilen fiili mağdurun işlemediğini bilerek ihbar veya şikâyet kastı ile hareket etmesi halinde iftira suçundan sorumlu olacaktır.

İftira suçunu işlemek için sahtecilik suçunun da işlenmesi halinde 212'nci madde uyarınca bu suçtan da ceza tayin edilecektir.

Bu suçun 271'inci maddede düzenlenen suç uydurma suçundan farkı ise suç uydurma suçunda uydurulan suçun failinin belli olmaması iftira suçunda ise belli bir kişi olmasıdır.

Bu suçla ilgili olarak 269'uncu madde uyarınca koşulları oluştuğunda etkin pişmanlık hükümleri uygulanacaktır.

İftira suçu resen takibi gereken bir suçtur.

Maddenin (5)'inci fıkrasının ilk cümlesinde öngörülen 20 ila 30 yıl hapis cezasını gerektiren eylem bakımından görevli mahkeme ağır ceza mahkemesidir.

Suçun temel şekli ve diğer fıkralardaki ceza miktarları gereği görevli mahkeme asliye ceza mahkemesidir.

Basın yoluyla işlenen suçlarda, bir yerde birden fazla ağır ceza veya asliye ceza mahkemesi varsa, bunlardan iki numaralı olan mahkeme görevlidir (5187-m.27/2).

B- Spor Hukuku Yönünden ilgili mevzuat;

Spor faaliyetlerinin anayasal boyutu ve İdare Hukuku açısından niteliği yönünden,

Anayasa'nın «Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler» başlıklı üçüncü bölümünde yer alan «Gençlik ve Spor» üst başlığı altında düzenlenen «Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim» başlıklı 59. Maddesinin,

«Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.

Devlet başarılı sporcuu korur.

(Ek fıkra: 17/3/2011-6214/1 md.) Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz. « şeklindeki hükmü,

Danıştay 13. Dairesi'nin 05.12.2016 tarih ve 4102-4098 sayılı, "... her ne kadar temyize konu Mahkeme kararında, davalı şirketin özel hukuk tüzel kişisi ve dava konusu işlemlerin de özel hukuk işlemleri olduğu ifade edilmişse de, özel faaliyetler için söz konusu olamayacak üstün ayrıcalıklara sahip olan, yükümlülükler rejimine tabi tutulan ve sorumluluğu ile denetimi son tahlilde bir kamu otoritesi tarafından üstlenilen kamu hizmeti niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyetini yürüten davalı şirket ile davacı şirket arasındaki ilişkinin ticari bir ilişki olarak değerlendirilemeyeceği, bu kapsamda kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade açıklamasıyla tesis edilen dava konusu işlemlerin yargısal denetimini yapma görevinin idari yargı merciine ait olduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargı yerlerince yapılacağından bahisle davanın görev yönünden reddine ilişkin temyize konu mahkeme kararında usul hükümlerine uygunluk görülmemiştir." gerekçesiyle bir hizmetin kamu hizmeti olarak kabul edilebilmesi için muhakkak klasik idari makamlarca yürütülmesinin gerekmediğine ilişkin kararı,

Suç ve karar tarihinde «Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun» adını taşıyan ve 09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin (KHK) 12. maddesinin (a) bendiyle adı «Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu» olarak değiştirilen 3289 sayılı Kanun'un «Kamu görevlisi sayılma» başlıklı Ek 1. maddesinde yer alan "Kamu hizmeti olarak yapılan gençlik ve spor organizasyonlarında görevlendirilen geçici görevliler, o organizasyonla ilgili görevlerini fiili olarak yürüttükleri süre içinde veya bu görevi ile ilgili ilişkileri sırasında kamu görevlisi sayılır. Ceza kanunlarının uygulanması bakımından, bunların işledikleri suçlarla, bunlara karşı işlenen suçlarda Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır" hükmü,

Devlet Denetleme Kurulunun "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Faaliyetlerinin Denetimi ile Özerk Federasyon Uygulamalarının

Değerlendirilmesi” konulu, 02.04.2009 tarihli ve 2009/03 sayılı Denetleme Raporunda belirtilen “*sporun esas olarak Devletçe yürütülmesi gereken bir kamu hizmeti olduğu ve özerklik ile yetki devredildiği*” hususundaki tespitler,

Genel boyutlarıyla Ülkemizde spor yönetimi, federasyon yapılması ve bu bağlamda Türkiye Atletizm Federasyonu ile ilgili olarak;

Ülkemizde spor faaliyetlerinin kurumsal boyutta düzenlenip yürütülmesinin kanuni dayanaklarından olan 3289 sayılı Kanun’un «Amaç» başlıklı 1. maddesinin suç ve karar tarihinde uygulanması gereken; “*Bu Kanunun amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, merkezde katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip Spor Genel Müdürlüğünün, taşrada ise özel bütçeli Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinin kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir*” hükmü,

Bu Kanun’la spor yönetiminin devredildiği Spor Genel Müdürlüğü, suç ve karar tarihinden 703 sayılı KHK ile 3289 sayılı Kanun’da yapılan değişikliğe kadar olan dönemde, doktrinde kabul edilen görüşe göre; idare hukuku ilkelerine göre kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli ve Gençlik ve Spor Bakanlığının bağlı kuruluşu olan, hizmet yerinden yönetim kuruluşu olarak nitelendirilmekteydi. 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklik sonucunda Spor Genel Müdürlüğüne ait yetkiler genel olarak Gençlik ve Spor Bakanlığına ve tüzel kişiliğe sahip taşrada özel bütçeli Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerine devredilmiş olup konumuzla ilgisi bakımından 3289 sayılı Kanun’un daha ziyade suç ve karar tarihinde yürürlükte bulunan hükümleri,

Bu bağlamda, 3289 sayılı Kanun’un suç ve karar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan ‘Merkez Teşkilatı» başlıklı 4. maddesinin (a) bendinde Spor Federasyonu Başkanlıkları, Spor Genel Müdürlüğünün ana hizmet birimleri arasında sayılmış olup «Federasyon teşkili ve profesyonel dalların tespiti» başlıklı 18. maddede ise, bir veya daha fazla spor dalının, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanacağı hüküm altına alınmış bulunmaktadır.

3289 sayılı Kanun’un «Bağımsız spor federasyonları» başlıklı Ek 9. Maddesinde yer alan “*Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla gö-*

revli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyonları kurulur. Federasyonlar, Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Bakanın teklifi ve Başbakanın kararı ile kurulur ve kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır. Bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen federasyonların tüzel kişilikleri bu maddede belirtilen usulle iptal edilir ve mal varlıkları Genel Müdürlüğe devredilir. Genel Müdürlük tarafından bağımsız spor federasyonlarına yapılan yardımlar ile Genel Müdürlük bütçesinden bu federasyonlara tahsis edilen kaynaklar kullanılarak edinilen her türlü taşınır ve taşınmazlar edinim amacı dışında kullanılamaz ve Genel Müdürün izni alınmadan üçüncü kişilere satılamaz ve devredilemez. Genel Müdürlük tarafından yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti Genel Müdürlüğe ait olur. Bu taşınmazlar Genel Müdürlüğün mevzuatı çerçevesinde kullanılır. Federasyon malları Devlet malı hükmündedir, haczedilemez. Federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanlar, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.” şeklindeki düzenleme, maddenin ikinci fıkrasında yer alan, federasyonların merkez teşkilatının; genel kurul, yönetim, denetim, disiplin kurulları ile genel sekreterlikten oluştuğu, üçüncü fıkrasında yer alan, federasyonun ana statüsünün genel kurul tarafından belirleneceğine ilişkin düzenlemeler,

Aynı Kanun’un Ek 9. maddesinde ayrıca, bağımsız federasyonların bütçesinin; katılım payı, tescil, vize, transfer, itiraz, ceza, yayın, sponsorluk, reklam, yardım, bağış ve benzeri gelirlere oluştuğu, bu gelirlerin ana statüsünde belirlenen usul ve esaslar dahilinde harcanacağı, Genel Müdürlük bütçesinden bağımsız federasyonlara, ilgili branşın alt yapısına ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla gerektiğinde kaynak tahsis edilebileceği, federasyonların her türlü faaliyetlerinin denetiminin; genel kurul, denetim kurulu ve Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca yapılacağı, federasyon harcamalarının yerindelik denetiminin yetkili kurullarınca, Genel Müdürlükçe yapılan her türlü yardımların amaca uygunluğunun ve denetiminin ise Genel Müdürlükçe yapılacağı, Genel Müdürlük tarafından yapılan aynı ve nakdi yardımların mevzuata ve amacına uygun olarak harcanmaması hâlinde oluşacak zararın, kusurları bulunan federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyelerinden tahsil edileceği ve bunlar hakkında suç duyurusunda bulunulacağı, öte yandan, federasyonların, faaliyette buldukları spor dalları ile ilgili olarak bağlı oldukları uluslararası federasyonun kuralla-

rını göz önünde bulundurarak hangi eylem ve davranışlara ne tür sportif ceza verileceğini ceza talimatında düzenleyecekleri, federasyonların programında yer alan veya izni ile yapılan faaliyetlerden dolayı sportif ceza verme yetkisinin federasyon disiplin/ceza kuruluna ait olduğu, federasyonların ana statüsünün Resmi Gazete’de, ana statüye dayanılarak hazırlanan yönetmelik dışındaki talimat ile diğer alt düzenleyici işlemlerin ise Genel Müdürlüğün internet sitesinde yayımlanacağına ilişkin hüküm,

3289 sayılı Kanun’un Ek 9. maddesinde 12.04.2011 tarihli ve 27903 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 10. maddesiyle yapılan değişiklikten önce, maddede «bağımsız» ibaresi yerine kullanılan «özerk» ibaresinin, idare hukuku açısından idari ve mali anlamda iki boyutu bulunmaktadır. İdari özerklik; özerk kuruluşların kendi organları aracılığıyla serbestçe karar alabilmelerini ifade etmektedir. Buna göre bir kurumda yönetimin atama ile değil de, seçimle iş başına gelmesi özerkliğin bir ön koşulu olarak kabul edilebilir Mali özerklik ise; özerk kuruluşların ayrı malvarlığına sahip olabilmelerini ve kanunların öngördüğü esaslar çerçevesinde kendi organlarının kararlarına dayanarak harcama yapabilmelerini öngörmektedir. Spor yönetiminde özerklik; sporun milletlerarası yapılması nedeniyle ve sportif başarının artırılması, yönetimde etkinliğin sağlanması ve uzmanlaşmanın sağlanması gibi faktörlerle uygulanan bir yönetim tarzı olarak ortaya çıkan bir yönetim tarzıdır,

Her ne kadar bu federasyonların kanunda özerk oldukları ifade edilse de; suç ve karar tarihi itibarıyla, özellikle federasyonların statülerini Spor Genel Müdürlüğü tarafından öngörülen çerçeve statüye uygun şekilde hazırlamak zorunda olmaları, özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilmesi ve özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemlerinin Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbi olmasının, tam ve gerçek anlamda bir özerkliğin bulunmadığını ortaya koyduğu, bu bakımdan söz konusu federasyonların gerçekte “yarı özerk” oldukları değerlendirilmektedir,

Kamu tüzelkişiliği; kamu hizmetlerini ifa ederek kamu yararı amacı sağlayan, kamu gücü ile donatılmış olan ve kamu hukukuna tabi olan tüzel kişilik olarak tanımlanmaktadır,

Kamu tüzelkişiliği ile özel hukuk tüzelkişiliği arasındaki farklarla ilgi-

li olarak, özel hukuk tüzelkişiliğinden farklı olarak, kamu tüzelkişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulması, amacının kamu yararı olması, faaliyet konusunun değiştirilmesinde karar organlarının tek başına yetkili olmaması, icrai nitelikte kararlar alıp uygulayabilmek suretiyle kamu gücüyle donatılması ve üzerlerindeki denetimin daha sıkı yürütülmesi gibi hususlar belirtilmektedir,

Şeklindeki öğretide öne sürülen görüşler,

Bağımsız spor federasyonlarının teşkilatlanması ve çalışma usullerine ilişkin olarak;

Anayasa'nın «İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği» başlıklı 123. maddesinin suç ve karar tarihinde yürürlükte bulunan hâli; «*Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur*» şeklindeki hükmü,

Anayasa Mahkemesinin 02.07.2009 tarih ve 118-107 sayılı; «*Özerk spor federasyonları denetim bakımından merkezi idareye bağlıdır. Ek Madde 9'un son fıkrasına göre, bu federasyonların her türlü faaliyet ve işlemleri Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbidir. Bu denetim sonucunda görevi başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakan, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Bunların Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından öngörülen çerçeve statüye uygun şekilde hazırlanması zorunlu olup, ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilir. ... Özerk federasyonların kuruluşları, denetimleri, mali yapıları, ve kararlarına karşı merkezi idare içerisinde oluşturulan Tahkim Kurulu'na başvurulabilmesi gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda, bunların hizmet yerinden yönetim kuruluşları oldukları*» şeklindeki kararı,

Türkiye Atletizm Federasyonu (TAF) ile ilgili olarak;

Türkiye Atletizm Federasyonunun teşkilatı, genel kurulun oluşumu, toplanması, yönetim, denetleme ve ceza kurullarının çalışmaları ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla, 3289 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesi ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsüne dayalı olarak hazırlanan ve 01.03.2007 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan Türkiye Atletizm Federasyonu Ana Statüsü, (Suç ve ka-

rar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan Ana Statü, 15.01.2013 tarihli ve 28529 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren aynı adli statü ile yürürlükten kaldırılmış bulunmaktadır)

Suç ve karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken Ana Statü'nün;

«Teşkilat» başlıklı 5. maddesinin, yönetim kurulu ve 15.01.2013 tarihinde yürürlüğe konulan ana statü ile adı disiplin kurulu olarak değiştirilen ceza kurulunun federasyonun merkez teşkilatı içerisinde sayılmasına ilişkin hükmü,

«Cezalar» başlıklı 39. maddesinin *“Atletizm müsabaka ve çalışmalarında, kulüpler, sporcular, yöneticiler ve antrenörler ile diğer tüm teknik ve idari personel tarafından yapılan sporun ve sporculuğun ruhuna aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, milli ve milletlerarası teamüllere uygun olarak yönetim kurulu tarafından hazırlanacak talimatla tespit edilir. Belirlenecek fiillere uygulanacak cezalar, ihtar, faaliyetlerden men, geçici ya da sürekli hak mahrumiyeti, lisans iptali, para cezası ve yetki iptalidir”* şeklindeki hükmü,

«Ceza Kurulu» başlıklı 17. Maddesinde yeralan, bu kurulun, kulüpler, atletizm faaliyetinde bulunan kuruluşlar, sporcular, hakem, antrenör, menajer, yönetici ve görevli diğer kişilerle ilgili olay ve fiillere ilişkin ceza işlerine bakacağı, ceza suçunu teşkil eden fiil ve cezalara ilişkin hususların da talimatla düzenleneceğine ilişkin hüküm,

18. maddesinde yer alan, Genel Müdürlük bünyesinde kurulmuş olan tahkim kurulunun; federasyon ile kulüpler, federasyon ile sporcu, hakem, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında Federasyon Yönetim kurulunca verilecek kararlar ile ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlayacağına ilişkin hüküm,

Disiplin ihlalleri ve bunlara bağlı yaptırımlarla ilgili olarak;

Ana Statü doğrultusunda, atletizm faaliyetlerinde disiplini sağlamak için uluslararası esaslara ve teamüllere uygun olarak, disiplin suçu teşkil eden fiillerle, bu fiillere uygulanacak cezaların belirlenmesi amacıyla düzenlenip suç ve karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının 2. Maddesinde yer alan, talimat hükümlerinin atletizm faaliyetlerinde bulunan kulüpleri, kurum ve kuruluşları, sporcuları, hakemleri, antrenörleri, yöneticileri, atletizm dalı

görevlilerini ve atletizmle ilgili diğer kişileri kapsadığına ilişkin hüküm,

«Disiplin Cezaları» başlıklı 3. bölümünde yer alan hükümlerden; «Cezalar» başlıklı 9. Maddesinde yer alan, bu talimata göre belirlenen disiplin suçlarına uygulanacak disiplin cezalarının; ihtar, yarışmadan men, hak mahrumiyeti, para cezası, tescil iptali, puan indirme ve küme düşürme cezaları olduğu; 11. Maddesinde yer alan «yarışmalardan men» cezasının, kulübünün, sporcunun veya diğer kişilerin resmi yarışmalara katılmaktan men edilmesini ifade ettiğine ilişkin hükümler,

Konumuza ilişkin olarak, Talimat'ın «Genel Hükümler» başlıklı 4. bölümünde düzenlenen ve «Cezayı Gerektiren Fiiller» başlığı altında yer verilen, «Sportmenliğe Aykırı Hareket» başlıklı 18. maddesinin; “*Sportmenliğe veya spor ahlakına aykırı hareket eden, tutum ve davranışlarıyla atletizmin veya Türkiye Atletizm Federasyonunun saygınlığını zedeleyen, kişi veya kulüpler, kurum ve kuruluşlar, bu hususta ayrı ceza hükmü bulunmadığı takdirde yarışmalardan men veya hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Sportmenliğe ve spor ahlakına aykırı hareket eden sporculara ve diğer kişilere 15 gün ile 6 ay arasında yarışmadan men ceza belirli süreli hak mahrumiyeti cezası verilir.*”, şeklindeki hükmü ile aynı bölümde “*Yabancı Ülkede Cezayı Gerektiren Fiil*” başlığı altında yer alan 43. Maddenin “*Bu talimata göre yarışmalardan men veya hak mahrumiyetini gerektiren suçlar (fiiller) yabancı ülkede işlendiği takdirde tayin edilecek ceza bir kat arttırılır*” şeklindeki hükmü,

TÜRKİYE ATLETİZM FEDERASYONU DİSİPLİN TALİMATI

I. BAŞLANGIÇ HÜKÜMLERİ

MADDE 1 – AMAÇ

Bu talimatın amacı, Atletizm Federasyonu bünyesinde yer alan spor faaliyetlerinde disiplini sağlamak, disiplin kurulunun oluşumunu, çalışma usul ve esaslarını, disiplin ihlali oluşturan fiilleri, bunların cezalarını ve cezaların infazını belirlemektir.

MADDE 2- DAYANAK

Bu Talimat, 3289 Sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun EK 9’uncu maddesinin 18’inci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

MADDE 3 – TANIMLAR ve KISALTMALAR

Bu talimattaki;

- a) TAF: Türkiye Atletizm Federasyonu'nu,
- b) Kulüp: TAF bünyesinde olan spor dallarında faaliyetlerinde bulunan ve TAF tarafından tescil edilmiş dernekleri, c) Yönetici: Kulüplerin yönetiminde bulunan başkan, yönetim kurulu üyeleri ve onursal başkanını ile kulüp müdürü, genel müdür, genel sekreter gibi üst düzey kulüp yetkililerini,
- ç) Müsabaka görevlileri: TAF tarafından görevlendirilen hakem, gözlemci, temsilci ve diğer kişileri,
- d) Görevli: Sporcular haricinde, bir kulüpte yaptığı işin niteliği ve süresine bakılmaksızın TAF'ın bünyesinde yer alan spor dallarında o sporla ilgili faaliyet gösteren veya kulüp tarafından görevlendirilen kişileri (teknik adamları, diğer teknik ve idari görevlileri, sağlık ekibini, kulüp çalışanlarını vs.),
- e) Diğer kişiler: Sporcular, kulüp yöneticileri ve görevliler dışında kalan ve bu talimat kapsamındaki tüm gerçek kişileri,
- f) Resmi müsabaka: TAF tarafından düzenlenen tüm lig ve kupa müsabakalarını,
- g) Özel müsabaka: Resmi müsabakaların dışında kalan müsabakaları,
- ğ) Müsabaka öncesi: Takımların veya seyircilerin müsabaka alanı sınırları içine girmelerinden itibaren müsabakanın başlama anına kadar geçen süreyi,
- h) Müsabaka sonrası: Müsabakanın bitiş anından takımların ve seyircilerin müsabaka alanı sınırları dışına tamamen çıktıkları ana kadar geçen süreyi,
- ı) Disiplin Kurulu: İşbu talimat çerçevesinde disiplin cezasını verme hususunda yetkili kılınmış olan Atletizm Federasyonu Disiplin Kurulu (AFDK),
- i) Genel Müdürlük: Spor Genel Müdürlüğü,
- j) Sporcu: Federasyonda tescilli olarak spor yapanlar,
- k) Tahkim Kurulu: Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu, l) TMOK: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, m) IAAF: Uluslararası Atletizm Birliği Federasyonu ifade eder.

MADDE 4 – KAPSAM

4.1.Bu talimat, TAF tarafından düzenlenen veya TAF'ın yetki ala-

nına giren tüm müsabakalar ve TAF'ın bünyesinde yer alan tüm spor dalları ile ilgili tüm hususlarda uygulanır.

4.2.Aşağıda sayılan kişiler bu talimat hükümlerine tabidirler:

- Atletizmin Spor Dalları faaliyetlerinde bulunan kuruluşlar, · Kulüpler, başkanları, onursal başkanları, yöneticileri ve çalışanları,
- Müsabaka görevlileri,
- Hakemler,
- Amatör ve profesyonel sporcular,
- Teknik adamlar, antrenörler,
- Müsabaka organizatörleri ve temsilciler,
- Taraftarlar,
- Bir müsabaka veya etkinlik kapsamında görevlendirilmiş kişiler,
- TAF'ın bünyesinde yer alan spor dalları ile ilgili görevli diğer kişiler

II. GENEL HÜKÜMLER - DİSİPLİN CEZALARI - DİSİPLİN İHLALLERİ

A. GENEL HÜKÜMLER

MADDE 5 – TEMEL İLKELER

5.1.Bu talimat hükümleri uyarınca verilecek cezalarda doğal adalet ilkeleri ile çelişmeyen spor disiplin hukukunun temel ilkeleri geçerlidir.

5.2.Kulüpler ya da gerçek kişiler sportmenliğe, oyun kurallarına ve TAF kararları ile talimatlarına aykırı davranışları halinde disiplin cezaları ile cezalandırılır.

5.3. Talimatın uygulamasında kişiler arasında ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, siyasal veya diğer fikir yahut düşünceleri, felsefi inanç, milli veya sosyal köken, doğum, ekonomik ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılamaz ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınamaz.

5.4. Sportmenliğe veya diğer disiplin hükümlerine aykırı davranışlarda, hakemin durumu görmemesi nedeniyle bir karar vermemiş olması disiplin cezalarının verilmesine engel olmaz.

5.5. Bu talimat hükümleri uyarınca verilecek cezalar, somut olayın objektif ve sübjektif tüm şartları, ihlalde bulunan kişinin kusur derecesi, ağırlaştırıcı ve hafifletici tüm nedenler değerlendirilmek suretiyle belirlenir.

5.6. Talimatın açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez. Talimatta yazılı cezalardan başka bir cezaya hükmolunamaz. Talimatların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz. Suç işleyen kişi hakkında işlenen fiilin ağırlığıyla orantılı cezaya hükmolunur.

5.7. İşlendiği zaman yürürlükte bulunan talimata göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez. İşlendikten sonra yürürlüğe giren talimata göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Böyle bir cezaya hükmolunmuşsa infazı ve neticeleri kendiliğinden kalkar. Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan talimat ile sonradan yürürlüğe giren talimatın hükümleri farklı ise, failin lehine olan talimat uygulanır ve infaz olunur.

5.8. Ceza sorumluluğu şahsidir. Kimse başkasının fiilinden dolayı sorumlu tutulamaz.

MADDE 6 – MANEVİ UNSUR

6.1. Bu talimat kapsamında sayılan ihlaller, aksi açık bir şekilde belirtilmediği sürece, esas olarak kasten gerçekleştirilmiş olmaları halinde cezalandırılır. Taksirle işlenen suçlar açıkça belirtilir.

6.2. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.

6.3. Kişinin, suçun kanuni tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi halinde olası kast vardır. Bu halde, ömür boyu hak mahrumiyeti cezasını gerektiren suçlarda onbeş yıl hak mahrumiyeti cezasına hükmolunur; diğer suçlarda ise temel ceza üçte birden yarısına kadar indirilir.

6.4. Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeyerek gerçekleştirilmesidir. Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.

MADDE 7 – SORUMLULUK

7.1.İlgili sporun bünyesinde yer alan risklere, riski üstlenen kişi katlanır. Herkes bir diğer kişiyi makul olmayan risklere sokmamak için gerekli dikkat ve özeni göstermekle yükümlüdür.

7.2. TAF tarafından özel olarak organize edilen ve TAF'ın belirlediği alanlarda yapılan müsabakalarda alanın ve çevresinin düzeni ve güvenliğinden, müsabaka öncesinde, esnasında ve sonrasında meydana gelebilecek her türlü olaydan TAF sorumludur.

7.3. Kural 7.2.'de tanımlanan haller dışında kulüpler ve özel müsabaka izni verilen kişi veya kişiler, müsabakanın oynanacağı alanın ve çevresinin düzenini ve güvenliğinden, müsabaka öncesinde, esnasında ve sonrasında meydana gelebilecek her türlü olaydan sorumlu olup müsabakanın organizasyonuna ve güvenliğine ilişkin tüm talimatlara uymakla yükümlüdür.

7.4. Kulüpler, sporcuların, görevlilerinin, başkanlarının, onursal başkanlarının, yöneticilerinin, çalışanlarının, üyelerinin, özel güvenlik görevlilerinin ve taraftarlarının ihlallerinden dolayı objektif olarak sorumludur.

7.5. Kanunun ve talimatların hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez. Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.

7.6. Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez. Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikenin kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.

7.7. Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez. Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.

7.8. Karşı koyamayacağı veya kurtulamayacağı cebir ve şiddet veya muhakkak ve ağır bir korkutma veya tehdit sonucu suç işleyen kimseye ceza verilmez. Bu gibi hallerde cebir ve şiddet, korkutma ve tehdidi kullanan kişi suçun faili sayılır.

7.9. Fiili işlediği anda 18 yaşından küçük olan sporculara ömür boyu hak mahrumiyeti cezası yerine 8 yıl; diğer cezalarda ise 1/3'e kadar indirim yapılır.

MADDE 8 – TEŞEBBÜS

8.1. Kişi, işlemeyi kastettiği bir suçu elverişli hareketlerle doğrudan doğruya icraya başlayıp da elinde olmayan nedenlerle tamamlayamaz ise teşebbüsten dolayı sorumlu tutulur.

8.2. Teşebbüse ilişkin özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, fiilin teşebbüs derecesinde kaldığı hallerde, ömür boyu hak mahrumyeti cezası 10 yıla indirilir; diğer hallerde ceza yarısına kadar indirebilir.

MADDE 9 – İŞTİRAK

9.1. Disiplin ihlali oluşturan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri fail olarak sorumlu olur. İhlalin gerçekleştirilmesinde bir başkasını kullanan azmettiren veya bir başkasına yardım eden kişiler de ihlale iştirak etmiş sayılır.

9.2. İhlalin teşebbüs aşamasında kalması iştirak nedeniyle sorumluluğun doğmasına engel değildir.

9.3. Disiplin Kurulu, ihlale iştirak edenlerin fiile katılım derecesini ve iştirakin türünü de değerlendirmek suretiyle uygulanacak cezayı takdir eder.

MADDE 10 – İÇTİMA

10.1. Birden fazla cezayı gerektiren fiiller, ayrı ayrı cezalandırılır.

10.2. Bununla birlikte, fiillerin bir bütünlük arz etmesi halinde en ağır cezayı gerektiren ihlal için öngörülen cezaya hükmedilir ve öngörülen ceza yarısına kadar artırılabilir.

MADDE 11 – TEKERRÜR

11.1. Tekerrüre ilişkin özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, disiplin ihlalinde bulunan bir kişinin, aynı sezon içerisinde bu ihlali tekrar etmesi halinde, cezasının kesinleşmiş olması kaydı ile sonraki cezası artırılır. Disiplin Kurulu bu gibi hallerde cezayı yarısına kadar artırmaya yetkilidir.

11.2. İhtar ve kınama cezaları ile ikiye kadar (iki dâhil) müsabakadan men cezası tekerrüre esas olmaz.

MADDE 12 – HAKSIZ TAHRİK

12.1. Fiilin haksız tahrik sonucu işlenmesi halinde cezada indirim yapılır.

12.2. Disiplin Kurulu, haksız tahrikin derecesini dikkate alarak, verilecek cezayı üçte birine kadar indirebilir.

12.3. Haksız tahrik sonucu işlenen fiillere ait sürekli hak mahrumiyeti veya müsabakalardan men cezası üç yıla indirilir.

MADDE 13 – TAKDİRİ İNDİRİM NEDENLERİ

13.1. Kulüpler veya kişiler lehine cezayı hafifletici takdiri nedenlerin bulunması halinde, öngörülen ceza yarısına kadar indirilebilir.

13.2. Takdiri indirim nedenleri kararda gösterilir.

MADDE 14 – SORUŞTURMA ZAMANAŞIMI

14.1. Soruşturma zamanaşımı, tamamlanmış ihlallerde ihlalin gerçekleştirildiği, teşebbüs halinde kalan ihlallerde son hareketin yapıldığı, zincirleme ihlallerde ise son ihlalin gerçekleştirildiği günden itibaren işler.

14.2. Disiplin suçları soruşturma zamanaşımı süresi İhtar ve kınama cezası gerektiren fiillerde üç aylık, sürekli hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası gerektiren hallerde üç yıllık, diğer ihlallerde ise 1 yıllık zamanaşımına tabidir.

14.3. Müsabaka sonucunu etkileme şeklindeki disiplin ihlallerinin soruşturması beş yıllık zamanaşımına tabidir. MADDE 15 – CEZA ZAMANAŞIMI

15.1. Disiplin cezaları, kararın kesinleştiği tarihten itibaren ihtar ve kınama cezalarında altı ay diğer hallerde 5 yıl içerisinde infaz edilmediği takdirde zamanaşımına uğrar.

15.2. İnfazın herhangi bir nedenle durması halinde ceza zamanaşımı işlemez. Durma sebebi ortadan kalktıktan sonra kaldığı yerden itibaren işlemeye devam eder.

MADDE 16 – ZAMANAŞIMININ KESİLMESİ

16.1. Soruşturma ve yargılama ile ilgili işlemler soruşturma zamanaşımını; ceza kararının infazına dair işlemler ise ceza zamanaşımını keser.

16.2. Zamanaşımı süreleri, kesilme tarihinden itibaren yeniden başlar.

16.3. Zamanaşımı kendiliğinden dikkate alınır.

B. DİSİPLİN CEZALARI

MADDE 17 – İHTAR İhtar, ihlal edilen disiplin kuralının esasının yazılı olarak hatırlatılmasıdır.

MADDE 18 – KINAMA Kınama, sorumluların eylemlerinin, tasvip

edilmediğinin yazılı olarak bildirilmesidir. MADDE 19 – PARA CEZASI

19.1. Kişi veya kulüplerin belirli bir meblağı TAF'a ödemeye mahkûm edilmesidir.

19.2. Kulüpler, sporcularına, yöneticilerine ya da görevlilerine uygulanan para cezasından müteselsilen sorumludur. Failin, kulüple ilişkisinin sona ermesi, kulübün müteselsil sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

MADDE 20 - ÖDÜLLERİN İADESİ Kulüp veya kişilerin kazandıkları menfaatleri özellikle para veya manevi değeri olan varlıkları (kupa, madalya vs.) iade etmeleridir.

MADDE 21 – MÜSABAKADAN MEN Sporunun veya diğer gerçek kişilerin resmi müsabakalara (yarışmalara) katılmaktan men edilmesidir.

MADDE 22 – HAK MAHRUMİYETİ

22.1. Kişinin, müsabaka alanlarına girmek de dahil olmak üzere TAF'ın bünyesindeki spor dalları ile ilgili idari, sportif veya sair her türlü faaliyette bulunmaktan men edilmesidir.

22.2. Hak mahrumiyeti cezası süreli veya sürekli olarak verilebilir. Süreli hak mahrumiyeti cezası üç yıldan fazla olamaz. 22.3. Süreli hak mahrumiyeti cezalan uygulanırken; 1 gün 24 saat, 1 ay 30 gün, 1 yıl 365 gün olarak hesaplanır.

MADDE 23– İKAME CEZALAR

23.1. AFDK, somut olayın şartlarını ve hakkaniyeti dikkate alarak para cezası yerine başka bir ceza veya diğer disiplin cezaları yerine para cezası verebilir.

23.2. Olayın şartları ve hakkaniyet dikkate alınarak 18 yaşından küçük sporcular hakkında verilen 30 güne kadar hak mahrumiyeti ve üç müsabakadan mene kadar ceza ve 500,00 TL ve altındaki para cezaları hallerinde disiplin kurulunun takdir edeceği seçenek yaptırımlar uygulanabilir.

23.3. Olayın şartları ve hakkaniyet dikkate alınarak 18 yaşından küçük sporcu dışındaki kişiler hakkında verilen 15 güne kadar hak mahrumiyeti, bir müsabakadan mene kadar ceza ve 250,00 TL ve altındaki para cezaları hallerinde disiplin kurulunun takdir edeceği seçenek yaptırımlar uygulanabilir.

23.4. On beş güne kadar (1-14) Müsabakandan Men Yerine (Bir) Yirmi bir güne kadar (1-20) Müsabakandan Men Yerine (İki) Yirmi sekiz güne kadar (1-27) Müsabakandan Men Yerine (Üç) Otuz beş güne kadar (1-34) Müsabakandan Men Yerine (Dört) Kırk altı güne kadar (1-45) Müsabakandan Men Yerine (Beş) Altmış güne kadar (1-59) Müsabakandan Men Yerine (Altı) Yetmiş altı güne kadar (1-75) Müsabakandan Men Yerine (Yedi) Doksan bir güne kadar (1-90) Müsabakandan Men Yerine (Sekiz) Resmi Müsabakandan men cezası verilebilir.

C. DİSİPLİN İHLALLERİ

MADDE 24 – SPORTMENLİĞE AYKIRI HAREKET

24.1. Sportmenliğe veya spor ahlakına aykırı hareket eden, tutum ve davranışlarıyla TAF'ın saygınlığını zedeleyen, (a) Sporculara bir ila üç müsabakadan men cezası, (b) Yöneticilere on beş ila kırk beş gün arasında hak mahrumiyeti cezası ve 500.-TL'den 3.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere on beş ila otuz gün arasında hak mahrumiyeti cezası, (d) Kulüplere ise 1.000.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası, verilir.

24.2. Müsabaka öncesinde, sırasında veya sonrasında, birden fazla sporcunun veya görevlinin birlikte hareket ederek bir müsabaka görevlisine hakaret etmesi, kararlarına karşı sportmenliğe aykırı şekilde itiraz ederek karşı çıkması, baskı kurmaya çalışması, tehdit etmesi, söz konusu kişiye karşı güç kullanması sportmenliğe aykırı hareket oluşturur ve spor kulübüne 1.500.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası verilir.

MADDE 25 – SPORTMENLİĞE AYKIRI AÇIKLAMALAR

25.1. Basın ve yayın organlarına sportmenliğe, spor ahlakına veya fair-play anlayışına aykırı açıklamalarda bulunan; açıklamaları ile TAF'ın saygınlığını zedeleyen, sporda şiddet veya düzensizliği teşvik eden, taraftar eylemlerine sebebiyet verebilecek mahiyette beyanlarda bulunan, spor müsabakalarının taraflarını, müsabakalardaki görevlileri, spor kulübü veya TAF yöneticilerini rencide edecek ya da bu kişilere husumet duyulmasına neden olabilecek şekilde açıklamada bulunan; (a) Sporculara iki ila altı müsabakadan men cezası, (b) Kulüplerin yöneticilerine otuz ila doksan gün arasında hak mahrumiyeti cezası ve 500.-TL'den 3.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere yirmi bir ila kırk beş gün arasında hak mahrumiyeti cezası, verilir.

25.2. Bu maddede yer alan müsabakadan men ve hak mahrumiyeti cezaları para cezasına çevrilemez.

MADDE 26 – KİŞİLİK HAKLARINA SALDIRI, HAKARET, TEHDİT

26.1. TAF veya mensuplarına, müsabaka görevlilerine, sporculara, yöneticilere veya diğer ilgili kulüp ve kişilere, hakaret eden, söven, tehdit eden veya herhangi bir şekilde kişilik haklarına kasten saldırıda bulunan; (a) Sporculara iki ila beş müsabakadan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine otuz ila altmış gün hak mahrumiyeti cezası ve 1.500.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere yirmi ila elli gün arasında hak mahrumiyeti cezası,

26.2. Yaralama fiili taksirle işlenmesi halinde, (a) Sporculara bir ila üç müsabakadan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine on ila kırkbeş gün hak mahrumiyeti cezası ve 1.500.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere on ila otuz gün arasında hak mahrumiyeti cezası, verilir.

26.3. Bu fiilin TAF veya mensuplarına, müsabaka görevlilerine karşı işlenmesi halinde ceza 1/6 oranında artırılır. 26.4. Saldırının fiziksel boyutta (yaralama vs.) olması halinde ceza yarı oranında artırılır.

26.5. Saldırının cinsel içerikte olması halinde ceza bir katına kadar artırılır.

26.6. Kamp alanlarında veya antrenman anında saldırının cinsel veya fiziksel boyutta olması halinde birinci fıkra uyarınca verilen ceza iki katı oranında artırılır. Yaşı küçük olan sporculara yönelik bu fiillerin işlenmesi halinde birinci fıkra gereği verilen ceza üç katı oranında artırılır. Disiplin Kurulu, cinsel içerikli saldırının antrenör tarafından işlenmesi halinde ömür boyu hak mahrumiyetine kadar ceza verebilir.

26.7. Bu fiilin TMOK tarafından görevlendirilen doping kontrol görevlisi ve diğer kişilere karşı işlenmesi halinde 1/3 oranında artırılır.

26.8. Hayata yönelik tehditlerde birinci fıkra uyarınca verilen ceza yarı oranında artırılır.

26.9. Bu maddede yer alan müsabakadan men ve hak mahrumiyeti cezaları para cezasına çevrilemez.

MADDE 27 – AYRIMCILIK

27.1. Irk, dil, din, etnik köken ayrımcılığı yaparak insanlık onurunu

herhangi bir şekilde zedeleyen, (a) Sporculara dört ila sekiz müsabakadan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine ise kırk beş ila doksan gün hak mahrumiyeti cezası ve 500.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere, otuz ila altmış gün hak mahrumiyeti cezası, verilir.

27.2. Mensupları ve taraftarları 1. fıkrada tanımlanan fiili gerçekleştiren kulüplere ise ayrıca 2.000.-TL'den 7.000.-TL'ye kadar para cezası verilir.

27.3. Müsabaka öncesinde, esnasında ve sonrasında her türlü ideolojik propaganda yapmak yasaktır. Bu yasağa uyulmaması halinde bu maddede belirtilen cezalar uygulanır.

MADDE 28 – TALİMATLARA AYKIRI HAREKET

28.1. TAF'ın alanında yer alan spor dalları ile ilgili mevzuat hükümlerini, TAF düzenlemelerini, TAF'ın alanında yer alan spor dalları oyun kurallarını ihlal eden kişi veya kulüpler, bu hususta ayrı ceza hükmü bulunmadığı takdirde bu talimatta belirlenen disiplin cezaları ile cezalandırılır.

28.2. TAF tarafından düzenlenen liglere ya da kupalara katılmayan kulüpler aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece 3.000.-TL'den 6.500.-TL'ye kadar para cezası ile cezalandırılır.

28.3. TAF tarafından düzenlenmesine izin verilmeyen özel müsabaka (a) Düzenleyicisine 7.000.TL'den 15.000.TL'ye kadar para cezası, (b) Bu müsabakaya katılan sporcuya 3 ila 5 müsabakadan men cezası, (c) Kulübe 5.000.TL'den 10.000.TL'ye kadar para cezası, (d) Görevli ve yöneticilere iki aydan altı aya kadar hak mahrumiyeti cezası verilir.

MADDE 29 – BELGELERİN HAKSIZ KULLANIMI

29.1. Hak sahibi olmadığı halde başkalarına ait lisans, akreditasyon kartı ve sair uygunluk belgelerini kullanarak TAF ve müsabaka görevlilerini yanıltmaya çalışan veya bu eyleme herhangi bir şekilde iştirak eden (a) Sporculara sekiz ila yirmi dört müsabakadan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine iki ila altı ay süreli hak mahrumiyeti cezası ve 4.000.-TL'den 8.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere iki ila altı ay süreli hak mahrumiyeti cezası verilir.

29.2. Bu madde kapsamındaki fiilleri işleyen kişilerin bağlı oldukları kulüplere de ayrıca 3.000.-TL'den 9.000.-TL'ye kadar para cezası verilir.

29.3. Müsabaka Talimatlarındaki yaptırımlar saklıdır.

MADDE 30 – SAHTECİLİK ve YANILTMA

30.1. Lisans veya uygunluk belgeleri üzerinde değişiklik veya sahtecilik yapan ya da bu nitelikteki belgeleri kullanmak veya kullandırmak sureti ile TAF'ı veya ilgilileri yanıltmaya çalışan (a) Sporculara bir yıldan üç yıla kadar müsabakalardan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine bir yıldan üç yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ve 5.000.-TL'den 10.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere bir yıldan üç yıla kadar hak mahrumiyeti cezası verilir.

30.2. Sahtecilik veya yanıltma eyleminin yukarıda sayılanlar dışındaki belgelerde gerçekleştirilmesi halinde verilecek cezalar yarı oranında azaltılır.

30.3. Bu madde kapsamındaki eylemler nedeniyle sorumlu kulübe 10.000.-TL'den 20.000.-TL'ye kadar para cezası verilir. Kişiler söz konusu ihlalin gerçekleştiği organizasyonda ödül kazanmışsa para cezasına ek olarak ödüllerin iadesi cezasına da karar verilebilir.

30.4. Ayrıca ödüllerin iadesi veya lisansın iptali cezası verme hakkı saklıdır. İhlalin ağırlığına göre sürekli hak mahrumiyeti cezası da verilebilir.

MADDE 31 – CEZAYA ve TEDBİRE UYULMAMASI

31.1. Cezaların infaz rejimine ve idari tedbir kararlarına uymayanlar veya bu nitelikteki ihlallere herhangi bir şekilde iştirak eden (a) Sporculara dört ila on iki müsabakadan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine altmış gün ila yüz seksen gün hak mahrumiyeti cezası ve 1.000.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere otuz günden doksan güne kadar hak mahrumiyeti cezası verilir.

31.2. Müsabaka Talimatı hükümleri saklıdır.

MADDE 32 – MİLLİ MÜSABAKAYA KATILMAMAK VEYA İZİNSİZ MÜSABAKAYA KATILMAK

32.1. Yayın yolu ile veya yazılı tebligata rağmen haklı bir sebebi olmaksızın resmi veya özel milli müsabakalara veya hazırlık çalışmalarına katılmayan veya geç katılan veya çalışma ve müsabaka yerini terk eden sporcular iki aydan bir yıla kadar müsabakalardan men cezası ile cezalandırılır. İhlalin niteliğine göre sporcunun bağlı bulunduğu kulübe de 5.000.-TL ila 10.000.-TL para cezası verilir.

32.2. Yurt dışında düzenlenen müsabakalara TAF'dan izin almadan katılan sporculara iki müsabakadan men cezası verilir. Sporçunun kulübü kusursuz olduğunu ispatlamadığı sürece kulübe 1.000.TL'den 4.000.TL'ye kadar para cezası verilir.

MADDE 33 – SAHA OLAYLARI

33.1. Müsabaka alanlarında düzen veya disiplinin ya da müsabakanın olağan akışı içinde oynanmasının veya güvenliğinin sağlanmasına ilişkin kuralları bireysel veya toplu bir biçimde ihlal eden kişiler, iki müsabakalardan men cezasına kadar veya bir aydan iki yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

33.2. Seyircisi, mensupları, sporcuları nedeni ile olaylardan sorumlu kulüplere 5.000.TL'den 10.000 TL'ye kadar para cezası verilir 33.3. Meydana gelen maddi zarar sorumlulara tazmin ettirilir.

MADDE 34 – ÇİRKİN ve KÖTÜ TEZAHÜRAT

34.1. Müsabaka alanlarında toplu olarak ve devamlılık arz eden şekilde, söz veya hareketlerle ya da benzeri araçlar ile aşağılayıcı, tahrik veya taciz edici nitelikte tezahüratta bulunulması yasaktır.

34.2. Anılan yasağın ilk ihlalinde sorumlu kulübe 3.000.-TL'den 5.000.-TL'ye kadar para cezası verilir.

34.3. Bu madde kapsamındaki ihlallerin önlenmesi için azami gayreti gösterdiğini ya da olayların üçüncü kişilerce kötü niyetli olarak gerçekleştirildiğini yeterli ve inandırıcı kanıtlarla ispat eden kulübe ceza verilebilir.

MADDE 35 – TANIKLIKTAN VEYA BELGE İBRAZINDAN KAÇINMA

35.1. Soruşturma ya da yargılama sırasında tebligata rağmen, haklı bir sebebi olmaksızın tanıklıktan kaçınan kişilere 500.-TL'den 1.000.-TL'ye kadar para cezası verilir. Gerçeğe aykırı şekilde tanıklıkta bulunan kişilere ise iki katı oranında para cezası verilir.

35.2. Kendisinden talep edilen belgeleri süresi içerisinde ibraz etmekten kaçınan kulüplere 700.-TL'den 3.000.-TL'ye kadar para cezası verilir. Gerçek kişiler hakkında verilecek cezalar yarı oranında indirilir.

35.3. Bu maddedeki eylemlerin kulüplerle bağlantısı olmayan kişiler tarafından işlenmesi halinde 700.- TL'den 3.000.-TL'ye kadar para cezası verilir.

MADDE 36 – MÜSABAKA SONUCUNU ETKİLEME

36.1. Müsabakanın sonucunu hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek yasaktır. Teşvik primi verilmesi de bu kapsamdadır. a) Yukarıda belirtilen ihlalleri gerçekleştiren kişilere sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir, b) Yukarıda belirtilen ihlallerin kulüp yöneticileri tarafından gerçekleştirilmiş olması durumunda ilgili kulüplere 5.000 TL'den 15.000 TL'ye kadar para cezası verilir. c) İhlalde sorumluluğu bulunan kişilere ayrıca 1.000 TL'den 5.000 TL'ye kadar para cezası verilebilir.

36.2. 1. fıkrada belirtilen ihlallere teşebbüs halinde, (a) ilgili kişilere 1 yıldan 3 yıla kadar hak mahrumiyeti cezası verilir. (b) Teşebbüs halinde ilgili kişinin yöneticisi olduğu kulübe 3.000 TL'den 10.000 TL'ye kadar para cezası verilir.

36.3. İhlal veya ihlale teşebbüsün hakemler tarafından meydana getirilmesi halinde sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir.

MADDE 37 – BAHİS

37.1. Kulüplerin yöneticilerinin, sporcuların, müsabaka görevlilerinin, görevlilerin ve diğer kişilerin spor müsabakalarına ilişkin olarak düzenlenen bahis ve benzeri şans oyunlarına doğrudan ya da dolaylı olarak katılması yasaktır.

37.2. Aksine hareket eden kişiler, üç aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

MADDE 38 – MÜSABAKAYA KATILMAMAK

38.1. Bir sporcunun hukuka veya spor ahlakına aykırı bir şekilde müsabaka hazırlıklarına veya müsabakaya katılmaması ya da katılmasına engel olunması yasaktır.

38.2. Anılan yasağı ihlal eden (a) Sporculara üç aydan bir yıla kadar müsabakadan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine üç aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere üç aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası verilir.

MADDE 39 – GÖREVİ İHMAL ve KÖTÜYE KULLANMA

39.1. Görevlerinin gereğini yerine getirmeyen müsabaka görevlilerine ve diğer görevlilere üç aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası verilir.

39.2. Görevin kötüye kullanılması halinde, faillere bir yıldan üç yıla kadar hak mahrumiyeti veya lisansın iptali cezası verilir.

MADDE 40 – HÜKÜMLÜLÜK

40.1. Kasten işlenen bir suçtan dolayı iki yıldan fazla bir süre ile hapis cezasına çarptırılanlar ya da Devletin güvenliğine veya anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine veya milli savunmaya ya da Devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık, şike ve teşvik primi suçlarından mahkum olanlar sürekli hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

40.2. Disiplin ihlalleri nedeniyle gerçek kişilere verilen süreli hak mahrumiyeti cezalarında, cezanın infazının sona ermesinden itibaren on yıl geçmesi halinde ilgilinin talebi üzerine, TAF Yönetim Kurulu tarafından cezanın sonuçlarının ortadan kaldırılmasına karar verilebilir.

MADDE 41- YANLI MÜSABAKA YÖNETİMİ VE GERÇEĞE AYKIRI RAPOR TANZİMİ

41.1. Müsabakaları herhangi bir kulüp veya kişi lehine veya aleyhine hileli veya danişıklı yöneten müsabaka hakemleri bir yıldan üç yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

41.2. Müsabakaları herhangi bir kulüp veya kişi lehine veya aleyhine maddi ve manevi menfaat karşılığında yöneten hakemlere sürekli hak mahrumiyeti cezası verilir.

41.3. Müsabakaya ait raporu kasten vermeyen veya gerçeğe aykırı rapor düzenleyen görevliler bir yıldan üç yıla kadar hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

MADDE 42 – MÜSABAKANIN DEVAMINA ENGEL OLMA

42.1. Her ne suretle olursa olsun, müsabakanın başlamasına veya devam edilmesine, tamamlanmasına engel olan, (a) Sporculara iki aydan bir yıla kadar müsabakadan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine iki aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere iki aydan bir yıla kadar hak mahrumiyeti cezası Verilir. 42.2. Seyircisi, mensupları ve/veya sporcuları, yöneticileri nedeni ile olaylardan sorumlu kulüplere 1.000 TL'den 5.000 TL'ye kadar para cezası verilir. Seyircilerin fiilleri nedeni ile sorumlu olmadığını ispat eden kulübe bu ceza uygulanmaz.

MADDE 43- YÖNETİCİ TALİMATLARINA UYMAMAK

43.1 Müsabaka hazırlıklarında, müsabaka öncesinde, anında ve sonrasında, kamp alanlarında, spor gezilerinde TAF tarafından görevlendirilen kişilerin talimatlarına uyulmaması halinde (a) Sporculara bir aydan ay aya kadar müsabakadan men cezası, (b) Kulüp yöneticilerine bir aydan altı aya kadar hak mahrumiyeti cezası, (c) Görevlilere ve diğer kişilere bir aydan altı aya kadar hak mahrumiyeti cezası Verilir.

43.2. Spor disiplinine aykırı hareketle kamp disiplinini bozan ve huzursuzluk çıkartan kişilere verilen ceza 1/6 oranında artırılır.

MADDE 44 – DOPİNG Doping suçları ve bu suçlara uygulanacak disiplin cezaları konusunda, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından yayımlanan Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı hükümleri uygulanır.

III. DİSİPLİN KURULUNUN OLUŞUMU, GÖREVLERİ ve ÇALIŞMA USULLERİ

MADDE 45 – DİSİPLİN KURULUNUN OLUŞUMU

45.1. Disiplin kurulu, genel kurulca dört yıl için seçilen bir başkan ve dört asıl üye olmak üzere beş üyeden oluşur. Asıl üyeler kadar yedek üye seçilir. Asıl ve yedek ikişer üyenin hukukçu olması zorunludur. Asıl üyeler kendi aralarından bir başkan vekili ve bir raportör seçerler.

45.2. Disiplin kurulu asıl ve yedek üyelerinde, TAF Ana Statüsünün 9. maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen şartlar aranır ve seçilmeleri durumunda, 9. maddenin üçüncü fıkrasının (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen belgeler istenir.

45.3. Kurul, görevlerinde ve kararlarında bağımsızdır. Üyeler istifaya etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça görevlerinden alınamaz ve yerlerine yenisi görevlendirilemez. Asıl üyelerin ölüm veya istifası halinde kalan süreyi tamamlamak üzere boşalan üyeliğe sırası gelen yedek üye başkan tarafından çağrılarak kurul tamamlanır.

45.4. Disiplin kurulu, Federasyonun faaliyet programında yer alan veya kurum ve kuruluşlarca Federasyondan izin alınmak suretiyle düzenlenen yarış ve faaliyetlerde; kulüp, Federasyona bağlı spor dalları ile ilgili faaliyette bulunan kuruluş, sporcu, hakem, antrenör, öğretici, menajer, yönetici ve görevli diğer kişilerin spor ahlakı ve disiplinine aykırı davranışlarına ilişkin disiplin işlerine bakar.

45.5. Disiplin kurulu, kendi görev alanını ilgilendiren işleri görüşüp karara bağlamak üzere, Federasyon başkanının talebi üzerine, disiplin

kurulu başkanının çağrısıyla toplanır. Toplantı gündemi disiplin kurulu başkanı tarafından belirlenir. Başkanın bulunmaması halinde, kurula başkan vekili başkanlık eder. Diğer hallerde yaşlı üye başkanlık eder.

45.6. Toplantı, en az üç üyenin katılımı ile toplanır. Kurul kararlarını çoğunlukla alır. Oyların eşit çıkması halinde başkanın kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

45.7. Mazeretsiz olarak üst üste iki toplantıya veya bir yıl içinde aralıklı olarak dört toplantıya katılmayan üyenin üyeliği düşer. Üye, mazeretlerini sebepleri ile birlikte yazılı olarak toplantı saatinden en geç bir saat önce kurul başkanına bildirir. Mazeretin kabulüne o toplantıdaki kurul üyelerince karar verilir.

MADDE 46 – BAĞIMSIZLIK

46.1. Disiplin Kurulları kararlarında bağımsızdır.

46.2. Disiplin Kurulu görüşmeleri kural olarak kapalı oturumlarda gerçekleştirilir.

MADDE 47 – ÇEKİLME YÜKÜMLÜLÜĞÜ

47.1. Üyeler, tarafsızlıklarından ciddi şüpheyi gerektirecek haklı sebeplerin varlığı halinde ilgili dosyaya ilişkin olarak kuruldan derhal çekilmek zorundadır. Özellikle aşağıda belirtilen hallerde üyenin tarafsızlığından ciddi şüpheyi gerektirecek haklı sebebin var olduğu kabul edilir:

47.1.1. Disiplin dosyası ile doğrudan veya dolaylı olarak, kişisel ya da bir tüzel kişinin organı olarak ilgili ise, 47.1.2. Disiplin dosyası, kurullarında görev aldığı bir kulüple ilgili ise,

47.1.3. Disiplin dosyası tarafları ile arasında üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil olmak üzere) kan veya kayın hısımlığı söz konusu ise,

47.1.4. Disiplin dosyası tarafları veya temsilcileri ile arasında maddi menfaat birliği veya yakın ilişki söz konusu ise. 47.2. Bir üyenin tarafsızlığı hakkında ciddi şüpheyi gerektirecek haklı bir sebebin varlığı halinde ilgili üye durumu derhal Disiplin Kurulu Başkanı'na bildirir.

47.3. Bir üyenin tarafsızlığı hakkında ciddi şüpheyi gerektirecek haklı sebebin varlığı disiplin dosyasının taraflarınca da iddia edilebilir. Bu halde ilgili, durumu öğrendiği tarihten itibaren beş gün içinde Disiplin Kurulu'na yazılı ve gerekçeli olarak bildirmek zorundadır.

47.4. Böyle bir itiraz durumunda Disiplin Kurulu, itiraz edilen üyenin yokluğunda toplanarak itirazı karara bağlar. Bu karara karşı ancak

Disiplin Kurulu'nun disiplin dosyasına ilişkin nihai kararı ile birlikte Tahkim Kurulu'na başvurmak mümkündür.

MADDE 48 – GİZLİLİK

Disiplin Kurulu başkan ve üyeleri yargılama faaliyeti sırasında edinilen her türlü bilgiyi gizli tutmakla ve hiçbir şekilde açıklamamakla yükümlüdür.

MADDE 49 – SORUMSUZLUK

Ağır kusur halleri haricinde, Disiplin Kurulu başkanı ve üyeleri ile disiplin müfettişleri herhangi bir disiplin soruşturması ile ilgili karar ve işlemleri dolayısıyla sorumlu tutulamaz.

IV. DİSİPLİN YARGILAMASI ve USUL HÜKÜMLERİ

A. TEMEL İLKELER

MADDE 50 – SAVUNMA

50.1. Savunma alınmadan ceza verilmez.

50.2. Savunmayı Disiplin Kurulu ister.

50.3. Savunma süresi, savunma isteminin ilgisine tebliğ edildiği saatten itibaren 7 gündür. Tatil günleri savunma süresini uzatmaz.

50.4. Yazılı savunma görevli Disiplin Kurulu'na verilir. Kural olarak, sözlü savunma kabul edilmez ve Disiplin Kurulu dosya üzerinden karar verir. Disiplin Kurul gerek görürse sözlü savunmayı tespit etmek için bir üyesini görevlendirebilir.

50.5. Taraflardan birinin talebi üzerine, sözlü ifadeler için bütün tarafların davet edileceği bir toplantı düzenlenebilir. Ancak bu disiplin kurulunun takdirindedir.

50.6. Sözlü ifadeler her zaman kapalı oturumda alınır.

50.7. Kulüpler, başkan veya başkanın görevlendireceği yetkililer tarafından savunulur.

50.8. Bu maddede belirtilen savunma süresi uygulandığında, verilmesi muhtemel cezanın infazı mümkün olmayabilecek ise anılan süre azaltılabilir.

50.9. Savunma hakkı, gizli kalması gereken hususların korunması ya da kovuşturmanın selameti gibi olağanüstü koşullar söz konusu olduğunda kısıtlanabilir.

MADDE 51 – SÜRELER

51.1. Bu talimatta belirtilen süreler, savunma süresine ilişkin özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, ilgili evrakın muhatabına tebliğ edildiği günü takip eden günden itibaren başlar.

51.2. Savunma süresine ilişkin özel hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu talimatta belirtilen sürelerin son gününün bir tatil gününe rastlaması durumunda; söz konusu süre, tatil gününü takip eden ilk işgünü mesai saati bitimine kadar uzar.

MADDE 52 – DELİLLER

52.1. Müsabaka görevlilerinin raporları tarafların ve tanıkların beyanları, maddi deliller, bilirkişi, keşif, belge, uzman görüşleri ve ses ya da video kayıtları kabul edilebilir delillerdir.

52.2. İspatla yükümlü olanlar başvurdukları delillerin masraflarını karşılamakla yükümlüdürler. Gerek görülen hallerde, Disiplin Kurulu, delil masraflarının TAF tarafından karşılanmasına karar verebilir.

52.3. Disiplin kurulu, görüntülü olarak uzaktan tanık dinleyebilir. Bu durumda tanığın bulunduğu ildeki federasyon il temsilcisi huzurunda tanık beyanı alınır ve il temsilcisi ve tanığın imzasını taşıyan tutanak derhal Disiplin Kuruluna gönderilir. Disiplin Kurulunca da tanığın beyanları tutanak altına alınır.

52.4. Disiplin Kurulu'nun, delillerle ilgili olarak mutlak takdir hakkı vardır. Ancak, insan onurunu zedeleyen deliller reddedilir.

52.5. Disiplin Kurulu üyeleri delillerin takdirinde vicdani kanaatlerine göre karar verirler.

MADDE 53 – MÜSABAKA VE TMOK GÖREVLİLERİNİN RAPORLARI

53.1. Müsabaka görevlilerinin raporlarında bulunan hususlar aksi ispat edilmediği sürece doğru kabul edilir.

53.2. Müsabaka görevlilerinin vermiş olduğu raporlar arasında çelişki bulunduğu ve somut olayda hangi raporun maddi gerçekliği yansıttığı tespit edilemediği takdirde, oyun alanındaki fiiller bakımından hakem raporu, oyun alanı dışındaki fiiller bakımından ise temsilci raporu esas alınır.

53.3. TMOK doping kontrol vs. görevlilerinin tutmuş olduğu rapor ve tutanaklar aksi ispat edilemediği sürece doğru kabul edilir.

MADDE 54 – TEMSİL EDİLME

Taraflar, soruşturma ve yargılama esnasında avukat ile temsil edilebilir.

MADDE 55 – TEBLİGAT

55.1. Tebligatlar ilgisine yapılmakla geçerli olur. Ancak sporculara, kulüp yöneticilerine ve görevlilere tebliğ edilecek karar ve diğer belgeler bağlı buldukları kulübe de gönderilebilir. Kulübe yapılan tebligat ilgisine yapılmış sayılır.

55.2. Disiplin Kurulu kararlarının hüküm fıkrası, savunma istemleri, idari tedbirler ve diğer belgeler, gerekçeli kararları, ilgili kişi veya kulüplere yıldırım telgraf, faks veya elektronik posta ile tebliğ edilir. Gerekli hallerde tebligat, TAF personeli veya İl Temsilcilikleri aracılığıyla ya da görevli eliyle de yapılabilir. Tebliğden imtina halinde durum tutanak ile tespit edilir ve bu tutanak tebliğ yerine geçer.

55.3. Tebligatın muhatabına iletilmesinde gecikilmesi veya 1. fıkrada belirtilen görevin ihmal edilmesi ve bu durumun bir hak kaybına sebebiyet vermesi halinde kulüplere 1.000.- TL'den 3.000.-TL'ye kadar para cezası verilir.

55.4. Avukat ile yürütülen işlerde tebligat işlemleri avukata yapılır.

MADDE 56 – MADDİ HATALAR

Disiplin Kurulu, açık yazı ve hesaplama hatalarını kendiliğinden veya talep üzerine düzeltebilir.

B. SORUŞTURMA

MADDE 57 – SORUŞTURMA MERCİİLERİ

57.1. TAF Başkanı veya yetkili kıldığı kişinin görevlendireceği kişiler disiplin ihlalleri soruşturma mercileridir.

57.2. Hakemlerin teknik hareketlerinin suç olup olmadığı önce Merkez Hakem Kuruluna incelettirilir.

57.3. Disiplin kurullarına sevk yazılarında olayın özeti, tarihi, müsabakanın kategorisi, cezalandırılması istenen kişi ve kulüplerin isimleri belirtilir.

MADDE 58 – İDARİ TEDBİRLER

İdari tedbir, disiplin ihlalinin gerçekleştirildiği konusunda kuvvetli şüphelerin bulunduğu ve disiplin cezasının derhal uygulanmaması durumunda amaçlanan sonuçlara ulaşılamayacağı anlaşıldığı hallerde, kesin bir ceza hükmü tesis edilene kadar, kulübe seyircisiz oynama, saha

kapatma kişilere ise, hak mahrumiyeti veya her türlü müsabakalara katılmaktan ya da müsabakaları yönetmekten men yönünde geçici yaptırımlar uygulanmasıdır.

MADDE 59 – İDARİ TEDBİRE YETKİLİ MAKAMLAR

59.1. Bu talimat hükümleri ile ilgili olarak; a) Sporcular, görevliler, kulüpler, yöneticiler ve müsabaka görevlileri hakkında, TAF Yönetim Kurulu, b) Görevlerine giren hususlarda, soruşturma sonuna kadar kulüpler ve kişiler hakkında, Disiplin Kurulu, idari tedbir koymaya yetkilidir.

59.2. 1. fıkranın (a) bendindeki makamlarca verilen tedbir kararlarına karşı ilgili Disiplin Kurulu'na itiraz edilebilir. MADDE 60 – İDARİ TEDBİRİN BAŞLAMASI

60.1. İdari tedbir; a) Disiplin ihlali teşkil eden fiili nedeniyle hakem tarafından müsabakadan çıkarılan sporcular, görevliler veya diğer kişiler için müsabakadan çıkarıldığı anda, b) İdari tedbir koymaya yetkili merciler tarafından tedbir kararı verilmesi durumunda kararın tebliği ile yürürlüğe girer.

60.2. İdari tedbir kararı vermeye yetkili kurullar, kendiliğinden tedbirin kapsamını değiştirebilir veya kaldırabilir. C. YARGILAMA MADDE 61 – DİSİPLİN YARGILAMASI

61.1. Disiplin yargılaması, sevk yazısına bağlı soruşturma evrakının disiplin kuruluna sunulmasıyla başlar.

61.2. Disiplin Kurulu, idari tedbir ve savunmayı öncelikle inceler; soruşturması başlatılan işlemleri takip eder ve eksik kalan kısımları tamamlar. Gerekli görmesi halinde rapor düzenleyenlerin yazılı ve sözlü beyanlarını tespit edebilir, ilgililerin sanık veya tanık sıfatıyla yazılı, sözlü beyanlarını alabilir. Tanıklar, tebligatı izleyen iki gün içinde yazılı beyanda bulunmak zorundadır. Gerek görülürse tanıklar kurulca sözlü olarak dinlenebilir.

61.3. Disiplin Kurulu karar verirken hakemlerin ve diğer müsabaka görevlilerinin resmi raporlarını esas alır. Bununla birlikte işitsel veya görsel kayıtlardan da yararlanabilir. Bunlar yalnızca olayın disiplin yönüyle ilgili kanıt olarak kullanılabilir.

61.4. İncelenen olayla sınırlı kalmak kaydıyla sevk edilmeyen diğer sorumlular hakkında Disiplin Kurulu doğrudan soruşturma ve yargılama yapabilir.

61.5. Disiplin Kurulu, yargılama sırasında incelenen konu dışında başka bir ihlalin gerçekleştirildiği kanaatine varırsa, bu hususu TAF Başkanlığı'na bildirmekle yükümlüdür.

MADDE 62 – KARAR

62.1. Disiplin Kurulu, soruşturmanın tamamlandığı günden itibaren on gün içinde karar verir.

62.2. Disiplin Kurulu müsabaka esnasında meydana gelen olaylarla ilgili hakem kararlarının hiçbirini değiştiremez veya bozamaz.

62.3. Kararlar, hazır bulunan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Hazır bulunan her üye oy kullanır. Oy sayılarının eşit olması durumunda, başkanın oyu belirleyicidir.

62.4. Kararlar kurulun oluşumunu, tarafların isimlerini, mevcut unsurların bir özetini, yasal gerekçeleri, kararın dayandırıldığı hükümleri, alınan kararın şartlarını, itiraz yollarının bildirimini içerir.

62.5. Karar, cezalandırmaya veya ceza tayinine mahal olmadığına veya tahkikatın/cezanın ertelenmesine veya düşmesine veya görevsizliğe mütedair olur.

62.6. Ceza kararlarında idari tedbirli süreler mahsup edilerek infaz gereken bakiye ceza miktarı ve idari tedbirin nasıl devam edeceği belirtilir.

62.7. Disiplin Kurulu kararlarına karşı 64. madde ve devamı hükümlerine göre itiraz edilebilir. Ancak itiraz infazı durdurmaz. Ancak, ilgililer itiraz merciinden infazın durdurulmasını talep edebilir.

D. KARARLARA İTİRAZ ve YARGILAMANIN İADESİ

MADDE 63 – DİSİPLİN KURULU KARARLARINA İTİRAZ

63.1. Disiplin kurulu kararlarına karşı Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kuruluna tebliğden itibaren on gün içerisinde itiraz edilebilir.

63.2. Soruşturma mercileri de aynı süre içerisinde cezanın artırılması veya azaltılması talebi ile itiraz etme hakkına sahiptir.

MADDE 64 – DİSİPLİN YARGILAMASININ İADESİ

Disiplin Kurulunun, kesinleşen bir kararında dayanılan delillerin gerçeğe aykırı oldukları veya kararı etkileyecek yeni bir delilin meydana çıktığı veya kararın yerine getirilmesi tamamlanmadan önce mevzuatta ilgililer lehine bir değişiklik yapıldığı takdirde; ilgili kişi veya kulüpler ile soruşturma mercileri, kararı veren Disiplin Kurulu'ndan yargılamanın

iatesini talep edebilirler. Bu talep üzerine ilgili Disiplin Kurulu, inceleme sonucuna göre, önceki kararın değiştirilmesine yer olmadığına karar verebileceği gibi yeni bir karar da verebilir.

E. İNFAZ

MADDE 65 – İNFAZIN ÖZEL HÜKÜMLERİ

65.1. Resmi yarışma cezası, sadece o kategori resmi yarışmaları sayılarak aralıksız men suretiyle infaz edilir. Ancak kulübün büyükler kategorisi takım yarışmaları ile genç takım ve diğer yaş gruplarındaki takım yarışmaları aynı kategori yarışması sayılır. İnfazın hesabında, sporcunun büyükler kategorisi takımı ile genç takım ve diğer yaş gruplarındaki takım yarışmaları birlikte değerlendirilir.

65.2. Ceza kararlarındaki kategori hesabı ile infaz tamamlanıncaya kadar, okul yarışmaları ile federasyon yarışmaları ayrı ayrı değerlendirilir.

65.3. Faal sezon kesintisiz bir yıldır.

65.4. Faal sezon sonunda tamamlanamayan resmi yarışma adedi ile men cezasının infazı, atletizm sporunun sonraki faal sezonuna intikal eder ve o sezonda ilk resmi yarışmadan başlanarak aralıksız uygulanır.

65.5. İdari tedbiri veya infaz edilmekte olan cezası bulunan lisanslı sporcu, öğrencisi olduğu okulun yarışmasına, okul yarışması nedeniyle idari tedbiri veya infaz edilmekte olan cezası bulunan sporcu, lisanslı olduğu spor kulübünün yarışmasına katılabilir.

MADDE 66 – MÜSABAKADAN MEN CEZASI

66.1. Müsabakadan men cezası, sporcuların, yöneticilerin ve diğer kişilerin, müsabaka sayısı veya süre belirtilerek müsabakadan men edilme-leridir. Üç yılı aşan müsabakadan men cezaları sürekli hak mahrumiyeti cezası hükümlerine tabidir.

66.2. Müsabakadan men cezası alan sporcular, müsabaka isim listelerinde yer alamayacakları gibi akredite de edilemezler.

66.3. Bu talimatta sporculara ve diğer kişilere ilişkin olarak öngörülen müsabakadan men cezalarının uygulanmasında, müsabaka adedi olarak belirtilen cezalar öncelikle dikkate alınır. Görevliler için de takdir edilebilecek hak mahrumiyeti cezaları, müsabaka adedi gösterilerek müsabakadan men cezası olarak uygulanabilir. MADDE 67 – HAK MAHRUMİYETİ CEZASI

Hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılan kişiler, atletizm müsabaka-

larına iştirak edemez, hakemlik, temsilcilik, gözlemcilik, saha komiserliği yapamaz, TAF veya kulüp yöneticisi, idari ve teknik görevlisi olarak müsabakalarda görev alamaz, kulüp mensubu olarak atletizmle ilgili idari, sportif veya sair hiçbir faaliyette bulunamaz ve stadyumlara giremez.

MADDE 68 – CEZA SÜRELERİNE AİT ESASLAR

68.1. Süreli müsabakadan men ve süreli hak mahrumiyeti cezaları gün, ay ve yıl hesabı ile uygulanır. Bir ay 30 gündür.

68.1. Müsabakalarda görev alan kişilere ilişkin üç aya kadar verilen müsabakadan men ve hak mahrumiyeti cezaları müsabaka adedi ile gösterilir.

MADDE 69 – AFFEDİLEMEZLİK VE MİLLİ YARIŞMA İZİNİ

69.1. Disiplin Kurulu tarafından cezalandırılan kişiler, bu talimatta öngörülen durumlar dışında hiçbir makam ve kişi tarafından affedilemez ve haklarında verilen cezalar değiştirilemez.

69.2. Federasyon Disiplin Kurulu tarafından verilen kesin ve kesinleşmemiş cezalar değiştirilemez. Uluslararası teşkilatlar tarafından düzenlenen yarışma, kongre, toplantı ve milli ve temsili yarışmalara; idari tedbirli veya cezalı sporcu, hakem, antrenör, idareci ve diğer spor elemanlarının katılmasına Federasyon Yönetim Kurulu izin verebilir. Ancak; sporcu, hakem, antrenör, idareci ve diğer spor elemanlarının bu izinle katılabileceği yarışma, kongre, toplantı ile Milli ve temsili yarışma sayısı veya gün sayısı infazın hesabında dikkate alınmaz.

MADDE 70 – İNFAZ EVRAKI

Cezaların infazını müteakip, infazın başladığı ve sona erdiği günleri ve infazın gerçekleştirildiği müsabakalara ilişkin bilgileri kapsayan bir tutanak düzenlenerek, derhal ceza kararını veren Disiplin Kurulu'na gönderilir.

MADDE 71 - CEZANIN ERTELENMESİ

71.1. Aşağıda belirtilenler haricindeki disiplin cezaları ertelenebilir; (a) uyarı, (b) kınama, (c) 3 ay üzeri hak mahrumiyeti, (ç) 500,00 TL üzeri para cezası, (d) toplamda bir defada dörtten fazla olan müsabakadan men cezaları. 71.2. Yaptırımın uygulanması en az bir yıl ve en fazla beş yıl süreyle ertelenebilir. İstisnai durumlarda bu sürenin uzatılması veya ilgili kişinin TAF yetki alanından çıkması halinde yaptırımın ertelenmesi mümkündür.

71.3. Erteleme süresi içerisinde, herhangi bir disiplin ihlali işlenmesi halinde yetkili kurul, asıl yaptırımın uygulanmasına hükmeder. Bu yaptırıma ikinci ihlal için öngörülen yaptırım da eklenir.

MADDE 72 – CEZANIN BELİRLENMESİ

72.1. Disiplin Kurulu, somut olayda; suçun işleniş biçimini, suçun işlenmesinde kullanılan araçları, suçun işlendiği zaman ve yeri, suçun konusunun önem ve değerini, meydana gelen zarar veya tehlikenin ağırlığını, failin kast veya taksire dayalı kusurunun ağırlığını, failin güttüğü amaç ve saiki, göz önünde bulundurarak, işlenen suçun kanuni tanımında öngörülen cezanın alt ve üst sınırı arasında temel cezayı belirler.

72.2. Suçun olası kastla işlenmesi nedeniyle indirim veya artırım, birinci fıkra hükmüne göre belirlenen ceza üzerinden yapılır.

72.3. Birinci fıkroda belirtilen hususların suçun unsurunu oluşturduğu hallerde, bunlar temel cezanın belirlenmesinde ayrıca göz önünde bulundurulmaz.

72.4. Bir suçun temel şekline nazaran daha ağır veya daha az cezayı gerektiren birden fazla nitelikli hallerin gerçekleşmesi durumunda; temel cezada önce artırma sonra indirme yapılır.

72.5. Yukarıdaki fıkralara göre belirlenen ceza üzerinden sırasıyla teşebbüs, iştirak, zincirleme suç, haksız tahrik, yaş küçüklüğü ve cezada indirim yapılmasını gerektiren şahsi sebeplere ilişkin hükümler ile takdiri indirim nedenleri uygulanarak sonuç ceza belirlenir.

72.6. Kanunda açıkça yazılmış olmadıkça cezalar ne artırılabilir, ne eksiltilebilir, ne de değiştirilebilir.

V. SON HÜKÜMLER

MADDE 73 – YÜRÜRLÜKTEN KALDIRILAN HÜKÜMLER

Bu talimatın yürürlüğe girmesi ile 27.05.2009 tarihinde Genel Müdürlüğün internet sitesinde yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatı yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 75-YÜRÜRLÜK Bu Talimat Spor Genel Müdürlüğü ve Federasyon web sayfasında yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 76-YÜRÜTME Bu Talimat Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığınca yürütülür.

Yürürlükten kalkan Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının ilgili hükümleri;

Cezayı Gerektiren Fiiller, Sportmenliğe Aykırı Hareket

Madde 18-Sportmenliğe veya spor ahlakına aykırı hareket eden, tutum ve davranışlarıyla atletizmin veya Türkiye Atletizm Federasyonunun saygınlığını zedeleyen, kişi veya kulüpler, kurum ve kuruluşlar, bu hususta ayrı ceza hükmü bulunmadığı takdirde yarışmalardan men veya hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

Sportmenliğe ve spor ahlakına aykırı hareket eden sporculara ve diğer kişilere 15 gün ile 6 ay arasında yarışmadan men ceza belirli süreli hak mahrumiyeti cezası verilir.

Yabancı Ülkede Cezayı Gerektiren Fil

Madde 43-Bu talimata göre yarışmalardan men veya hak mahrumiyetini gerektiren suçlar (fiiller) yabancı ülkede işlendiği takdirde tayin edilecek ceza bir kat arttırılır.'

Yargıtay Ceza Genel Kurulu kararının tamamı; Esas No: 2015/9-592 Karar No: 2019/512

İftira suçundan sanık MA'nın TCK'nın 267/1, 62, 53 ve 51. maddeleri uyarınca 10 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna ve ertelemeye ilişkin Ankara 19. Asliye Ceza Mahkemesince verilen 18.02.2013 tarihli hükmün, sanık müdafisi tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesince; *TCK'nın 53. maddesinin uygulanmasına ilişkin bölümün karardan çıkartılması suretiyle*” düzeltilerek onanmasına karar verilmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ise 10.03.2015 tarih ve 410239 sayılı ile;

«TCK'nın 267/1. maddesinde yerini bulan iftira suçundan sanığın mahkumiyetine karar verilen somut olay incelendiğinde; olay tarihinde Atletizm Federasyonunda antrenör olan sanığın milli atlet olan katılan PS'ye yönelik olarak, yurtdışındaki müsabakalar sırasında gerçekleştiğini iddia ettiği eylemler nedeniyle 19.09.2011 tarihli Atletizm Federasyonu Başkanlığına vermiş olduğu dilekçesinde ‘... kendi müsabakasından bir gün önce gece saat 02.30 sıralarında Amerikalı sporcularla sohbet ederken tespit edildiğini, antrenörleri tarafından odasına gönderildiğini, aynı davranışların daha sonra da devam ettiğini, kalınan tesise sabah saat 04.30'da erkek bir sporcu ile gelirken milli takım antrenörlerinden İhsan Alptekin tarafından tespit edildiğini, bu tarz davranışların spor ahlakına yakışmadığına...’ ilişkin iddialara yer vererek katılan hakkında disiplin soruşturması başlatıl-

masını sağladığı anlaşılmıştır. Sanığın ihbarı üzerine Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Genel Kurulunun 19.10.2011 gün ve 2011/12 - 2011/10 Esas - Karar tarihli kararı ile sanık hakkında Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatının 'Sportmenliğe Aykırı Hareket' başlığındaki 18. maddesine aykırı davrandığı kanaatine varılarak, eylem uluslararası bir yarışmada gerçekleşmiş olmakla ceza talimatının 'yabancı ülkede cezayı gerektiren fiil' başlıklı 43. maddesi uyarınca da tayin edilen cezanın bir kat artırılmasına karar verilerek neticeten '30 gün yarışmalardan men cezası ile cezalandırılmasına' karar verilmiş, yapılan itiraz üzerine T. C. Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunun 18.11.2011 gün ve 2011/123 - 2011/191 Esas - Karar sayılı kararı ile 'katılana isnad edilen eylemlerin sabit olmadığı anlaşıldığından itirazın kabulü ile tayin olunan cezanın kaldırılmasına karar verildiği' anlaşılmıştır.

Katılana isnad edilen eylemlerin sabit olmadığı hususunda Yargıtay C. Başsavcılığımız ile Özel Daire arasında herhangi bir uyumsuzluk bulunmamaktadır. Çözümlemesi gereken sorun; sanığın ihbarı üzerine katılan hakkında disiplin (idari) soruşturma yapılarak ceza tayin edilmesi, daha sonrasında ise kaldırılması ile neticelenen süreçte soruşturma yapıp disiplin cezası veren Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Genel Kurulunun iftira suçunu düzenleyen TCK'nın 267/1. maddesindeki '... ya da idari yaptırım uygulanmasını sağlamak için...' ibaresinde geçen idari yaptırım uygulayabilecek makamlardan olup olmadığı hususudur.

Öncelikle bu hususun daha iyi anlaşılabilmesi için 'idari yaptırım ve bunu uygulayacak makamın' tespit edilmesinde fayda bulunmaktadır.

İdari yaptırım kavramı öğretide 'Mevzuatın öngördüğü hallerde idari makamlar tarafından kamu düzenini, kamu güvenliğini ve kamu sağlığını sağlamak için herhangi bir yargı kararına gerek olmaksızın re'sen hükmedilen, muhatabı olan kimselerin kişisel ya da mali hakları üzerinde etki doğuran, idari işlem ve cezalar' olarak tanımlanmaktadır. 765 sayılı eski ceza yasasında suç dendiği için disiplin cezaları kapsam dışıydı. 5237 sayılı Yeni Ceza Kanunu'nun 267. maddesinin gerekçesinde idari yaptırımlar, idarenin araya yargısal bir karar girmeksizin ve birey üzerinde doğrudan doğruya etkili olan idari işlemlerdir. İdare bu tür işlemler tesis etmek suretiyle, ilgili olduğu kamu hizmetinin görülmesi işlevini görür. Modern devletle birlikte, toplumsal yapıdaki değişiklikler, toplumun yeni bir bakış açısıyla ve daha kapsayıcı bir tarzda disiplin altına alınmasını gerekli kılmıştır. Çoğalan toplumsal gereksinmelerin yerinde, zamanında ve etkin bir biçimde

karşulanabilmesi idareye geniş bir idari tasarruf alanı ve yaptırım uygulayabilme yetkisinin tanınmasını gerektirmiştir. Ekonomik ve toplumsal alanda devletin rolünün de genişlemesi sonucu, idari yaptırım uygulama yetkisinin devletin çeşitli kurum ve kuruluşlarına tanınması, idari yaptırımların çeşitlenmesine ve etkilerinin artmasına yol açmıştır. İdari yaptırımların uygulama alanlarının genişlemesinin bir diğer nedeni de, bazı suçların idari suça dönüştürülerek ceza hukuku yerine idare hukuku alanında düzenlenmesidir. Bu durum, idari yaptırımlar alanında genel kanun niteliği taşıdığı ifade edilen Kabahatler Kanunu'nun uygulanmaya başlanması ile yaygınlaştırılmıştır. Nitekim Anayasa Mahkemesi de bu hususu şu şekilde ifade etmiştir: '... İdarenin hizmetlerini gereği gibi ve ivedilikle görebilmesi için, yaptırım uygulama yetkilerine gereksinimi vardır. İdare bu yetkilerle, kamu düzeni ve güvenliğini, kamu sağlığını, ulusal servetleri zamanında ve gereği gibi koruyabilir. Bu nedenle, idareye, geniş ve çeşitli yaptırımlar uygulama yetkisi tanınmıştır...' İdari yaptırım uygulama yetkisi Anayasa'dan kaynaklanmaktadır. Anayasa Mahkemesinin E: 2000/43, K: 2004/60 sayılı kararında, Anayasa'nın 38. maddesinde yer alan 'idare kişi hürriyetinin kısıtlanması sonucunu doğuran bir müeyyide uygulayamaz' hükmünün idareye dolaylı da olsa yaptırım uygulama yetkisi verdiği ve kuralın gerekçesinde, fıkranın kişi hürriyetinin ağır tahdidini teşkil eden hapis cezalarının yalnız mahkemelerce hükmedilebileceği, yani bunun bir 'idari müeyyide' olarak (mesela disiplin cezası) idare tarafından uygulanamayacağı esasını getirdiği belirtilmektedir. Bu durumda, idareye yasayla hürriyeti bağlayıcı cezalar dışında para cezası, disiplin cezası ya da belli bir haktan geçici olarak yoksun kalma gibi yaptırımlar uygulama yetkisi verilmesine anayasal engel bulunmadığı ifade edilmektedir.

Yukarıda belirtilen amaçlarla uygulanan idari yaptırımlar, 'yasaların açıkça yetki verdiği ve yasaklamadığı durumlarda, araya yargı kararı girmeden, idarenin doğrudan doğruya bir işlemi ile ve idare hukukuna özgü usullerle uyguladığı cezalar' olarak tanımlanabilir. Anayasa Mahkemesi, E: 1996/48, K: 1996/41 sayılı kararında idari yaptırımı idarenin, bir yargı kararına gerek olmaksızın yasaların açıkça verdiği bir yetkiye dayanarak idare hukukuna özgü yöntemlerle, doğrudan doğruya bir işlemi ile uyguladığı yaptırımlarla, verdiği cezalar şeklinde tanımlamaktadır. Uyuşmazlık Mahkemesi ise idari yaptırımı '... Kanunun öngördüğü bir cezanın idarenin bir organı eliyle uygulanabilmesi' olarak tanımlamaktadır. Buna göre 'kabahat' deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulan-

masını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı belirtilmekle, gerek Kabahatler Kanunu'nda yer alan, gerekse özel kanunlarda karşılığında idari yaptırım öngörülen fiiller kabahat olarak tanımlanmıştır. Ceza yaptırımları suç niteliği taşıyan daha ağır ihlallerde söz konusu olur. Oysa idari yaptırımlar sosyal düzen daha özel bir alan teşkil eden idari düzeni korurlar. İdari yaptırımlar, idari düzenin ihlalinden önce hukuk aracılığıyla gözdağı vererek idari düzeni koruyucu, idari düzenin ihlalinden sonra ise bastırıcı, zorlayıcı nitelikleriyle toplumun korunması ve ihlalden sorumlu kişinin ıslahını sağlamak yönünde bir araç olmaktadır.

Bireylere, idare tarafından idare hukuku alanındaki düzene aykırı davranışları nedeniyle verilen idarî yaptırımları diğer yaptırımlardan ayıran en belirgin özellik, idari yaptırımların idarî makamlar tarafından uygulanmasıdır. 'İftira suçunun konusunu hukuka aykırı fiil oluşturabilir. Bu fiilin suç oluşturması şart değildir. Disiplin yaptırımını veya başka bir idari yaptırımını gerekli kılan fiiller de bu suçun konusunu oluşturabilir.' demıştır. Yani TCK'ya göre, disiplin cezaları gerektiren fiillerin ihbar ve şikayet edilmesi durumunda da iftira suçu oluşacaktır. İdari yaptırım içine disiplin cezasının girdiği madde gerekçesinde de belirtilmiştir. Bu durumda eski TCK'nın aksine, sadece disiplin cezası gerektiren bir fiilin isnat edilmesi durumunda da iftira suçu oluşacaktır. Bu durumda iftira suçunun oluşabilmesinin temel kuralı 'idari yaptırım uygulayacak (disiplin soruşturması yapacak ya da ceza verecek) makamın kamu gücünü kullanan, bireylerin idare tarafından idare hukuku alanındaki düzene aykırı davranışlarına yaptırım uygulayacak, daha öz bir tarifile devletin çeşitli kurum ve kuruluşları olması gerekmektedir. Bu durumda özel hukuk hükümlerine tabi kurum ya da kuruluşlar bu kapsama giremeyecektir. Vele ki disiplin cezası uygulansın. Çünkü söz konusu soruşturma ve cezalar kamu düzenini, kamu güvenliğini ve kamu sağlığını sağlamak için değil kendi bünyesi ve bünyesindeki bireylerle sınırlı olarak kamu gücü etkisi doğurmayan işlemlerdir. Haliyle özel hukuk kişileri ya da bu statüdeki kişi ya da kurumların uygulaması neticesinde iftira suçu ortaya çıkmayacaktır. Bu durumda haksız fiil nedeniyle ancak şartları varsa haksız fiil isnad eden hakkında tazminat davası açılabilmesi ya da 'hakaret' suçundan suç duyurusunda bulunulabilmesinin önünde yasal bir engel de bulunmamaktadır.

Bu durumda Atletizm Federasyonunun özel hukuktan mı yoksa kamu hukukundan mı kaynaklanan yetkileri kullanarak idari (disiplin) yaptırım uyguladığının tespitinde zorunluluk bulunmaktadır. Bu kapsamda

Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 9. maddesi incelendiğinde '(Değişik fıkra: 29/03/2011 - 6215 S. K. /10. md.) Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyonları kurulur...' hükmü nazara alındığında, federasyonun özel hukuk hükümlerine tabi olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tüm bunların ışığında somut olay incelendiğinde;

Sanığın sübut bulmayan iddialarını içeren ihbarı neticesinde, katılan hakkında disiplin soruşturması yapılarak daha sonra tahkim kurulu tarafından kaldırılan disiplin cezası verilmesi, Atletizm Federasyonunun TCK'nın 267/1. maddesinde bahsi geçen 'idari yaptırım (disiplin cezası)' uygulamaya yetkili kurumlardan olmadığından söz konusu eylem 'iftira' suçunun oluşmasına neden olmayacaktır. Bu durumda ise atılı suçun unsurları oluşmadığından sanığın beraati yerine yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi usul ve yasaya uygun bulunmamıştır» görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmıştır.

CMK'nın 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 16. Ceza Dairesince 29.04.2015 tarih ve 3591-1029 sayı ile, itiraz nedeninin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

CEZA GENEL KURULU KARARI

Özel Daire ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı arasında oluşan Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık; Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığının TCK'nın 267. maddesinde düzenlenen "İftira" suçunun gerçekleşebilmesinin ön koşulu olan idari yaptırım kararını uygulamaya yetkili makamlardan olup olmadığı, bu bağlamda sanığa atılı suçun unsurları itibarıyla oluşup oluşmadığının belirlenmesine ilişkin ise de; yapılan müzakere esnasında bir kısım Ceza Genel Kurulu Üyelerince, bu uyuşmazlığın yanı sıra sanık hakkında eksik araştırma ile hüküm kurulup kurulmadığının ve eksik araştırma ile hüküm kurulmadığının kabulü hâlinde ayrıca, sanığa atılı iftira suçunun oluşup oluşmadığının da tartışılması gerektiğinin ileri sürülmesi üzerine,

uyuşmazlık konuları bu doğrultuda değerlendirilmiştir.

İncelenen dosya kapsamından;

Türkiye Atletizm Federasyonunda milli takım antrenörü olan sanık MA'nın, 2011 yılında Güney Kore ülkesinde gerçekleştirilen Dünya Atletizm Şampiyonasının bitiminde kfile hâlinde Türkiye'ye döndükten sonra, şampiyonada yarışan milli takım sporcuları arasında yer alan katılan PS hakkında Federasyon Başkanlığına hitaben yazdığı 19.09.2011 tarihli dilekçesinde; katılanın bu şampiyona sırasında, kendi müsabakasından bir gün önce saat 02.30 sıralarında Amerikalı sporcularla sohbet ettiği tespit edilerek milli takım antrenörleri YS, İA ve katılanın antrenörü de olan EH tarafından uyarılarak odasına gönderildiğini, katılanın bu davranışının bayrak yarışında da devam ettiğini ve kaldıkları tesise katılanın saat 04.30'da erkek bir sporcu ile birlikte yan taraftan geldiğinin İhsan Alptekin tarafından tespit edildiğini, sabah olduğunda katılanın antrenörü de dahil tüm antrenörlere ve yöneticilere bu hususta bilgi verildiğini, katılanın bu davranışlarının spor ahlâkına ve Türk Milli Takımına yakışmadığını ve profesyonelce olmadığını düşündüğünü belirterek gereğinin yapılması hususunda başvuruda bulunduğu,

Bu başvuru üzerine yürütülen disiplin soruşturması sonucunda Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulunca 19.10.2011 tarih ve 12-10 sayı ile; katılan P S'nin bir gün sonra yapılacak yarışmadaki performansını ve başarısını olumsuz yönde etkileyecek şekilde kamp disiplinine, sağlığına ve uyku düzeniyle bağdaşmayan davranışlarda bulunmak suretiyle Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatı'nın "Sportmenliğe Aykırı Hareket" başlıklı 18. maddesini ve eylemin uluslararası bir yarışmada gerçekleşmesi nedeniyle cezanın bir kat artırılmasını öngören aynı Talimat'ın "Yabancı Ülkede Cezayı Gerektiren Fiil" başlıklı 43. maddesini ihlâl ettiği gerekçesiyle, her iki madde uyarınca 30 gün süreyle yarışmalardan men cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği,

Bu karara katılan vekilince itiraz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunca 18.11.2011 tarih ve 123-191 sayı ile; olaya dair bilgileri olduğu öne sürülen İA, MO, EH ve NK'nin beyanları karşısında, katılana isnat edilen eylemlerin sabit olmadığı gerekçesiyle itirazın kabulüne ve Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulunca verilen cezanın kaldırılmasına karar verildiği,

Cezanın kaldırılması üzerine katılan PS vekilinin, sanık MA'nın Federasyon Başkanlığına sunduğu söz konusu dilekçeyle katılana iftira attığından bahisle şikâyetle bulunması üzerine sanık hakkında soruşturmaya başlanıldığı,

Anlaşılmaktadır.

Katılan PS; 2011 yılında milli takım sporcusu olarak Güney Kore'de yapılan Dünya Atletizm Şampiyonasına katıldığını, şampiyonada yarışmaların saat 23.00 civarında bittiğini ve kendileri için ayrılan kampa saat 23.30 sıralarında döndüklerini, Amerika'da okuldan tanıdığı arkadaşlarının ve diğer sporcuların olduğu bir ortamda saat 01.30 - 02.00 sıralarında sohbet ettiğini, bu sohbetlerin de antrenörü EH'nin gözetim ve bilgisi dahilinde ve ona on metrelik bir mesafede gerçekleştiğini, antrenörünün kendisini bu konuda hiç uyarmadığını, antrenörünün yanında sanığı görmediğini, ayrıca o gecenin sabahında da kendisinin katılacağı bir yarışma olmadığını, saat 04.00 sıralarında Amerikalı bir erkek sporcuyla antrenman sahasından dönüş yapmadığını, sanığın kendisine bu olayı anlattığını söylediği tanık İA'nın da böyle bir olayın olmadığını tahkim incelemesi sırasında söylediğini, sanığın bu hususta kendisine iftira attığını, Ceza Kurulunca verilen men cezasına konu süre boyunca herhangi bir müsabaka yapılmadığından, bu ceza nedeniyle yarışmalara katılmamasının söz konusu olmadığını,

Beyan etmiştir,

Uyuşmazlık konularının sırasıyla değerlendirilmesinde fayda bulunmaktadır.

1- Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığının TCK'nın 267. maddesinde düzenlenen "İftira" suçunun gerçekleştirilmesinin ön koşulu olan idari yaptırım kararını uygulamaya yetkili makamlardan olup olmadığı;

Uyuşmazlığın isabetli bir hukuki çözüme kavuşturulabilmesi için, öncelikle iftira suçu, ardından da konuyla ilgili kavramlar ve bu kavramlara ilişkin hukuki düzenlemelerin üzerinde durulması gerekmektedir.

5237 sayılı TCK'nın "Adliye Karşı Suçlar" bölümünde yer alan "İftira" başlıklı 267. maddesinin 1. fıkrası;

"(1) Yetkili makamlara ihbar veya şikâyetle bulunarak ya da basın ve yayın yoluyla, işlemediğini bildiği hâlde, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için

bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat eden kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır” şeklinde düzenlenmiştir.

İftira suçu, failin, hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir yaptırım uygulanmasını sağlamak için, bir kimseye hukuka aykırı bir fiil isnat etmesidir. İftira suçunun konusunu hukuka aykırı fiil oluşturur. Bu fiilin suç oluşturması şart değildir. Disiplin yaptırımını veya başka bir idari yaptırımı gerekli kılan fiiller de iftira suçunun konusunu oluşturabilir. Hukuka aykırı bir eylemin gerçekleştirildiğine yönelik isnat yetkili makamlara ihbar veya şikâyette bulunmak suretiyle yapılabileceği gibi basın ve yayın aracılığıyla da yapılabilir.

Özgü suç olarak düzenlenmediği için herkes tarafından işlenebilen iftira suçunda, hukuka aykırı fiil isnadının belli bir kişiye yönelik olması gerekir. Ancak isnada muhatap kişinin yapılacak bir araştırma sonucunda kimliğinin belirlenebilir olması yeterli olup isminin açıkça belirtilmesi zorunlu değildir.

İftira suçu failinin, isnat ettiği fiil gerçekte hiç işlenmemiş olabileceği gibi, işlenmiş olmakla birlikte kendisine isnatta bulunulan kişi tarafından işlenmemiş olabilir. Yine, kendisine isnatta bulunulan kişi tarafından hukuka aykırı bir fiil işlenmiş bulunmakla birlikte; iftira suçunun faili, bu fiilin karşılığında isnatta bulunulan kişiye verilecek yaptırımı ağırlaştıracak bazı eklemelerde bulunmuş olabilir. Bu durumlarda da iftira suçunun oluştuğunu kabul etmek gerekir.

Öte yandan, iftira suçunun oluşabilmesi için, iftira suçu failinin, hukuka aykırı fiil isnat ettiği kişinin bu fiili işlemediğini bilmesi gerekmektedir. Bu açıdan, iftira suçu ancak doğrudan kastla işlenebilir. Ancak bu suçun oluşabilmesi için, doğrudan kast tek başına yeterli olmayıp ayrıca failin hukuka aykırı fiil isnat ettiği kimse hakkında soruşturma ve kovuşturma başlatılmasını ya da idari bir müeyyideye maruz kalmasını sağlamak amacıyla hareket etmesi gerekir. Bu nedenle, iftira suçu açısından failde kastın ötesinde belirtilen amacın varlığı, bir başka deyişle özel kastın bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla; failin, belirli olay veya olgulardan yola çıkarak, isnat ettiği fiilin mağdur tarafından işlendiği inancı ve şüphesi ile ihbarda bulunması hâlinde iftira suçunun unsurları oluşmayacaktır.

Yine, içeriği kanıtlanamasa dahi, gerçekleştirilen ihbar veya şikâyetin bir anayasal hakkın kullanılması olarak değerlendirilebildiği hâllerde, bir

hukuka uygunluk nedeninin varlığı söz konusu olacaktır. Anayasamızın 36. maddesinde, herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğu, 40. maddesinde, Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkesin, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkının bulunduğu, 74. maddesinde, vatandaşların ve karşılıklı bulunması koşuluyla Türkiye’de oturan yabancıların, kendileriyle veya kamu ile ilgili hususlarda dilek ve şikâyet haklarının bulunduğu vurgulanmıştır. Bireylere tanınan bu anayasal hak, onların idare ve diğer bireylerle ilişkilerinde gerek “*çıkartmalarını koruması*”, gerek “*özgürlüklerini kısıntısız*” kullanabilmesi bakımından, devlet organlarına başvurusunu gerekli kılar. Bu başvuru, bireyin kendisi, üçüncü kişi veya kamuyla ilgili olabilir. Başvurulabilecek devlet organları da, yasama, yürütme ve yargıdır. Dilekçe hakkının yargısal alanda başlıca ortaya çıkış biçimi ise, ihbar ve şikâyet hakkının kullanılmasıdır.

Bu aşamada, uyuşmazlık konusunun sağlıklı bir hukuki çözüme kavuşturulabilmesi bakımından “*yetkili makamlar*” kavramı üzerinde durulması gerekmektedir.

İftira suçunda, ihbar veya şikâyetin 5271 sayılı CMK’nın 158. maddesinde gösterilen Cumhuriyet Başsavcılığına, kolluğa, valiliğe, kaymakamlığa, mahkemeye, yurtdışında ise elçiliğe veya konsolosluga yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, iftira suçunda, hukuka aykırı fiil isnadını içeren ihbarın veya şikâyetin yetkili makamlara yapılması koşulu aranmaktadır. Dolayısıyla kanunilik ilkesi gereğince, ihbar veya şikâyetin yapılması olanaklı görülen makamlar dışındaki kimselere yapılacak bildirimler, iftira suçuna vücut vermeyecektir. Bu bakımdan, isnat edilen hukuka aykırı fiil bir kişiye bildirilmiş, o kişi de suçu ilgili yerlere ihbar etmişse, kişinin, yetkili makam olarak sayılması mümkün olmadığından bu suç oluşmayacaktır. Nitekim, ihbar veya şikâyetin yetkili makamlara doğrudan yapılması da arandığından, bu makamların dolaylı şekilde hukuka aykırı fiil isnadını öğrenmeleri hâlinde söz konusu suçun oluşmadığı kabul edilmelidir (Osman Yaşar - Hasan Tahsin Gökcan - Mustafa Artuç, Yorumlu Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s.7830, M. Oktay Yiğitbaş, İftira Cürmü Üzerine Bir Deneme, AD., Y.: 58, S.: 11, Ankara, 1967, s.832, Köksal Bayraktar, İftira, İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası, C: XL, S. 1-4, s. 196).

Türkiye Atletizm Federasyonunun TCK'nın 267. maddesinde ifade edilen “*yetkili makam*” olup olmadığının belirlenmesi açısından, konunun tüm boyutlarıyla farklı başlıklar altında incelenmesi gerekmektedir.

A) İdari Yaptırım Kavramı

Yaptırım, hukuk düzenince belirlenmiş kurallara uymama karşısında bir tepki olarak ortaya çıkmakta ve temel amaç, kişinin kurallar uymasını sağlamaktır. Yaptırımın türü ne olursa olsun, kurallara uyulması konusunda itici güç olma ve caydırıcılık özellikleri mevcuttur. Yaptırım, kimi zaman da kurala uymamadan doğan zararları tazmin etmeye yönelik olarak ortaya çıkabilmektedir (Guido Zanobini, *İdari Müeyyideler*, Ankara 1964, s. 4, Aktaran: Sema Ayatar Kızılyar, “*Ceza Yaptırımı ile İdari Yaptırım Ayrımı*”, Yaşar Üniversitesi Dergisi, Sayı: 8, Özel Sayı, C: 2, s. 1640; Feyyaz Gölcüklü, “*İdari Ceza Hukuku ve Anlamı*”, SBFD, C: 18, No: 2, 1963, s. 139).

Doktrinde idari yaptırıma ilişkin yapılan birden fazla tanım söz konusudur. Zanobini'ye göre idari yaptırım; idarenin, bir yargı kararı olmadan, yasayla kendisine tanınmış yetkiye dayanarak idare hukuku esaslarına göre, doğrudan doğruya idari kararların gereklerinin yerine getirilmesi amacıyla uyguladığı yaptırımlardır (Guido Zanobini, s. 25, Aktaran: Sema Ayatar Kızılyar, s. 1641).

İdari yaptırım kavramını organik ölçütü kullanarak tanımlayan Özay'a göre ise idari yaptırım; yasaların açıkça yetki verdiği ve yasaklamadığı durumlarda, araya yargı kararı girmeden, idarenin doğrudan doğruya, bir işlemi ile ve idare hukukuna özgü usullerle vermiş olduğu cezalardır (İlhan Özay, *İdari Yaptırımlar*, İstanbul 1985, s. 35).

Anayasa Mahkemesi de öğretilerdeki tanımlarla benzer şekilde, organik ölçütü esas alarak “*İdarenin, bir yargı kararına gerek olmaksızın yasaların açıkça verdiği yetkiye dayanarak, İdare Hukuku'na özgü yöntemlerle, doğrudan doğruya bir işlemi ile uyguladığı yaptırımlara, verdiği cezalara idari yaptırım denmektedir*” şeklinde tanımlama yapmıştır (AYM, T. 23.10.1996, E. 1996/48, K. 1996/41; AYM, T. 13.05.2004, E. 2000/43, K. 2004/60).

Yine, Uyuşmazlık Mahkemesine göre, kanunun öngördüğü bir cezanın, idarenin bir organının eliyle uygulanabilmesi, o cezanın idari yaptırım olarak adlandırılabilmesi için yeterlidir (UM, T. 08.05.1998, E. 1998/10, K. 1998/12).

Öğreti ve yargı kararlarından çıkarılan sonuç, bu yaptırımların idare tarafından, idare hukukuna özgü usullerle karara bağlanmaları ve yine idarece uygulanmaları nedeniyle “*idari yaptırımlar*” adını almış olmaktadır. Bununla birlikte, belirtilebilecek diğer bir nokta da, idari yaptırımların, yine idare tarafından idarenin vasıtalarıyla tatbik edileceğidir (Sema Ayatar Kızılyar, s.1645).

B) Spor Faaliyetlerinin Anayasal Boyutu ve İdare Hukuku Açısından Niteliği

Anayasa'nın “Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler” başlıklı üçüncü bölümünde yer alan “Gençlik ve Spor” üst başlığı altında düzenlenen “Sporun Geliştirilmesi ve Tahkim” başlıklı 59. maddesi;

“Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder.

Devlet başarılı sporcuyla korur.

(Ek fıkra: 17/3/2011-6214/1 md.) Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz. “şeklinde”dir.

Bu düzenleme doğrultusunda, Devletin sporun geliştirilmesi ve sporunun korunması bakımından pozitif yükümlülükleri olduğu anlaşılmaktadır. Devletin bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi kapsamında yapılan teşkilatlanmanın hukuksal boyutunun irdelenebilmesi açısından da öncelikle, spor faaliyetlerinin niteliğinin ortaya konulması gerekmektedir.

Bu bağlamda, idare hukukunun en temel kavramlarından olan kamu hizmeti kavramı doktrinde, organik, maddi ve şekli açıdan tanımlanmaktadır. Organik açıdan kamu hizmeti, faaliyeti yürüten organa odaklanmak suretiyle yapılan tanım olup görevi yerine getirmek için kamu tüzel kişisince amaca özgülenen personel ve vasıtaların bütünü olarak tanımlanmaktadır. Şekli açıdan kamu hizmeti ise; hizmetin kamusal yönetim usullerine göre yürütülmesi esasıdır. (Metin Günday, İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj Yayınevi, Ankara 2010, s. 330).

Ancak, konumuz açısından kamu hizmetinin maddi açıdan tanımlanması önem taşımaktadır. Buna göre, Anayasa Mahkemesi 24.12.2007 tarihli 114-85 sayılı kararında kamu hizmetini “*devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından ya da bunların gözetim ve denetimleri altında, or-*

tak gereksinimleri karşılamak ve kamu yararını sağlamak için topluma sunulmuş bulunan sürekli ve düzenli etkinlikler” olarak tanımlamıştır.

Doktrinde, kamu hizmetinin belirli özellikleri barındırması gerektiği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda bir faaliyetin kamu hizmeti olabilmesi için bu hizmetin; yasama organı iradesiyle kamu yararlı hizmet olarak kabul edilmesi (Metin Günday, s. 332), bizzat Devlet ya da diğer kamu tüzel kişileri tarafından yürütülmesi ya da bu sayılanların yakın gözetim ve denetimi altında özel teşebbüslerce yürütülmesi, toplumun tamamına ya da büyük bir bölümüne hitap etmesi, genel ve müşterek gereksinimleri karşılaması (kamu yararı amacı gütmesi), devamlı olarak ve düzenli olarak yürütülmesi (O. Sancakdar, İdare Hukuku (Teorik Çalışma Kitabı), 3. Baskı. Ankara, Seçkin Yayınevi, s. 547) gerekmektedir (Serkan Asker, 1982 Anayasası'nın 59. Maddesi Bağlamında Spor Tahkim Kurulu Kararlarının Denetimi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2017, s. 7-8).

Danıştay 13. Dairesi de 05.12.2016 tarihli ve 4102-4098 sayılı kararında “...her ne kadar temyize konu Mahkeme kararında, davalı şirketin özel hukuk tüzel kişisi ve dava konusu işlemlerin de özel hukuk işlemleri olduğu ifade edilmişse de, özel faaliyetler için söz konusu olamayacak üstün ayrıcalıklara sahip olan, yükümlülükler rejimine tabi tutulan ve sorumluluğu ile denetimi son tablilde bir kamu otoritesi tarafından üstlenilen kamu hizmeti niteliğindeki elektrik dağıtım faaliyetini yürüten davalı şirket ile davacı şirket arasındaki ilişkinin ticari bir ilişki olarak değerlendirilemeyeceği, bu kapsamda kamu gücü kullanılarak tek yanlı irade açıklamasıyla tesis edilen dava konusu işlemlerin yargısal denetimini yapma görevinin idari yargı merciine ait olduğu sonucuna ulaşıldığından, uyuşmazlığın görüm ve çözümünün adli yargı yerlerince yapılacağından bahisle davanın görev yönünden reddine ilişkin temyize konu mahkeme kararında usul hükümlerine uygunluk görülmemiştir.” gerekçesiyle bir hizmetin kamu hizmeti olarak kabul edilebilmesi için muhakkak klasik idari makamlarca yürütülmesinin gerekmediği sonucuna ulaşmıştır.

Konumuza ilişkin olarak, Anayasa'nın 59. maddesinin yanı sıra, suç ve karar tarihinde “Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” adını taşıyan ve 09.07.2018 tarihli ve 30473 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 703 sayılı Anayasada Yapılan Değişikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

Hükmünde Kararname'nin (KHK) 12. maddesinin (a) bendiyle adı "Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu" olarak değiştirilen 3289 sayılı Kanun'un "Kamu görevlisi sayılma" başlıklı Ek 1. maddesinde yer alan "Kamu hizmeti olarak yapılan gençlik ve spor organizasyonlarında görevlendirilen geçici görevliler, o organizasyonla ilgili görevlerini fiili olarak yürüttükleri süre içinde veya bu görevi ile ilgili ilişkileri sırasında kamu görevlisi sayılır. Ceza kanunlarının uygulanması bakımından, bunların işledikleri suçlarla, bunlara karşı işlenen suçlarda Devlet memurlarına ilişkin hükümler uygulanır." hükmü ile Devlet Denetleme Kurulunun "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Faaliyetlerinin Denetimi ile Özerk Federasyon Uygulamalarının Değerlendirilmesi" konulu, 02.04.2009 tarihli ve 2009/03 sayılı Denetleme Raporunda belirtilen "sporun esas olarak Devletçe yürütülmesi gereken bir kamu hizmeti olduğu ve özerklik ile yetki devredildiği" hususundaki tespitler birlikte değerlendirildiğinde; sporun bir kamu hizmeti olduğu, söz konusu rapor ve düzenlemelerde gençlik ve spor organizasyonlarının kamu hizmeti niteliğinin vurgulandığı anlaşılmaktadır (Serkan Asker, s. 8-9).

C) Genel Boyutlarıyla Ülkemizde Spor Yönetimi, Federasyon Yapılanması ve Bu Bağlamda Türkiye Atletizm Federasyonu

Ülkemizde spor faaliyetlerinin kurumsal boyutta düzenlenip yürütülmesinin kanuni dayanaklarından olan 3289 sayılı Kanun'un «Amaç» başlıklı 1. maddesinin suç ve karar tarihinde uygulanması gereken hâlinde; "Bu Kanunun amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, merkezde katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip Spor Genel Müdürlüğünün, taşrada ise özel bütçeli Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinin kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir" hükmüne yer verilmiştir.

Bu Kanun'la spor yönetiminin devredildiği Spor Genel Müdürlüğü, suç ve karar tarihinden 703 sayılı KHK ile 3289 sayılı Kanun'da yapılan değişikliğe kadar olan dönemde, doktrinde kabul edilen görüşe göre; idare hukuku ilkelerine göre kamu tüzel kişiliğini haiz, özel bütçeli ve Gençlik ve Spor Bakanlığının bağlı kuruluşu olan, hizmet yerinden yönetim kuruluşu olarak nitelendirilmekteydi (N. Günal, Türk Spor Yönetimi, Spor Hukuku Dersleri, Editör: Av. Kısmet Erkiner, Ed. Yrd. Ali Soysüren, Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, Yayın No: 2, s. 217, Serkan Asker, s. 20). 793 (703 olması gerekir) sayılı KHK (ile olması gerekir) yapılan değişiklik sonucunda Spor

Genel Müdürlüğüne ait yetkiler genel olarak Gençlik ve Spor Bakanlığına ve tüzel kişiliğe sahip taşrada özel bütçeli Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerine devredilmiş olup konumuzla ilgisi bakımından 3289 sayılı Kanun'un daha ziyade suç ve karar tarihinde yürürlükte bulunan hükümlerinin incelenmesi isabetli olacaktır.

Bu bağlamda, 3289 sayılı Kanun'un suç ve karar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan hâlinin incelenmesinde;

Aynı Kanun'un "Merkez Teşkilatı" başlıklı 4. maddesinin (a) bendinde Spor Federasyonu Başkanlıkları, Spor Genel Müdürlüğünün ana hizmet birimleri arasında sayılmıştır. "Federasyon teşkili ve profesyonel dalların tespiti" başlıklı 18. maddede ise, bir veya daha fazla spor dalının, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Spor federasyonları 3289 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesinde düzenlenmiştir. "Bağımsız spor federasyonları" başlıklı bu maddede; *"Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyonları kurulur. Federasyonlar, Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Bakanın teklifi ve Başbakanın kararı ile kurulur ve kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır. Bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen federasyonların tüzel kişilikleri bu maddede belirtilen usulle iptal edilir ve mal varlıkları Genel Müdürlüğe devredilir. Genel Müdürlük tarafından bağımsız spor federasyonlarına yapılan yardımlar ile Genel Müdürlük bütçesinden bu federasyonlara tahsis edilen kaynaklar kullanılarak edinilen her türlü taşınır ve taşınmazlar edinim amacı dışında kullanılamaz ve Genel Müdürün izni alınmadan üçüncü kişilere satılamaz ve devredilemez. Genel Müdürlük tarafından yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti Genel Müdürlüğe ait olur. Bu taşınmazlar Genel Müdürlüğün mevzuatı çerçevesinde kullanılır. Federasyon malları Devlet malı hükmündedir, haczedilemez. Federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanlar, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır."* şeklinde düzenleme yapılmış, maddenin ikinci fıkrasında da federasyonların merkez teşkilatının; genel kurul, yönetim, denetim, disiplin kurulları ile genel sekreterlikten oluştuğu, üçüncü fıkrasının

da da federasyonun ana statüsünün genel kurul tarafından belirleneceği öngörülmüştür.

Aynı Kanun'un Ek 9. maddesinde ayrıca, bağımsız federasyonların bütçesinin; katılım payı, tescil, vize, transfer, itiraz, ceza, yayın, sponsorluk, reklam, yardım, bağış ve benzeri gelirlerden oluştuğu, bu gelirlerin ana statüsünde belirlenen usul ve esaslar dahilinde harcanacağı, Genel Müdürlük bütçesinden bağımsız federasyonlara, ilgili branşın alt yapısına ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla gerektiğinde kaynak tahsis edilebileceği, federasyonların her türlü faaliyetlerinin denetiminin; genel kurul, denetim kurulu ve Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca yapılacağı, federasyon harcamalarının yerindelik denetiminin yetkili kurullarınca, Genel Müdürlükçe yapılan her türlü yardımların amaca uygunluğunun ve denetiminin ise Genel Müdürlükçe yapılacağı, Genel Müdürlük tarafından yapılan ayni ve nakdi yardımların mevzuata ve amacına uygun olarak harcanmaması hâlinde oluşacak zararın, kusurları bulunan federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyelerinden tahsil edileceği ve bunlar hakkında suç duyurusunda bulunulacağı, öte yandan, federasyonların, faaliyette buldukları spor dalları ile ilgili olarak bağlı oldukları uluslararası federasyonun kurallarını göz önünde bulundurarak hangi eylem ve davranışlara ne tür sportif ceza verileceğini ceza talimatında düzenleyecekleri, federasyonların programında yer alan veya izni ile yapılan faaliyetlerden dolayı sportif ceza verme yetkisinin federasyon disiplin/ceza kuruluna ait olduğu, federasyonların ana statüsünün Resmi Gazete'de, ana statüye dayanılarak hazırlanan yönetmelik dışındaki talimat ile diğer alt düzenleyici işlemlerin ise Genel Müdürlüğün internet sitesinde yayımlanacağı hükme bağlanmıştır.

3289 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesinde 12.04.2011 tarihli ve 27903 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 10. maddesiyle yapılan değişiklikten önce, maddede "bağımsız" ibaresi yerine kullanılan "özerk" ibaresinin, idare hukuku açısından idari ve mali anlamda iki boyutu bulunmaktadır. İdari özerklik; özerk kuruluşların kendi organları aracılığıyla serbestçe karar alabilmelerini ifade etmektedir. Buna göre bir kurumda yönetimin atama ile değil de, seçimle iş başına gelmesi özerkliğin bir ön koşulu olarak kabul edilebilir (Tekin Çolakoğlu - E. Esra Erturan, "Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hu-

kuku Gereksinimleri”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Kış - 2009, C: 8, S: 27, s. 326). Mali özerklik ise; özerk kuruluşların ayrı malvarlığına sahip olabilmelerini ve kanunların öngördüğü esaslar çerçevesinde kendi organlarının kararlarına dayanarak harcama yapabilmelerini öngörmektedir (E. Esra Erturan, “*Türkiye’de Spor Federasyonlarında Özerklikle İlgili Gelişmeler - Federasyon Başkanlarının Görüşleri Açısından Bir Değerlendirme*”, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2003, s. 7; TOBB, “*Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılandırılması*”, Yerel Yönetim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 1996, s. 26; Tekin Çolakoğlu - E. Esra Erturan, s. 326). Spor yönetiminde özerklik; sporun milletlerarası yapılması nedeniyle ve sportif başarının artırılması, yönetimde etkinliğin sağlanması ve uzmanlaşmanın sağlanması gibi faktörlerle uygulanan bir yönetim tarzı olarak ortaya çıkan bir yönetim tarzıdır (Serkan Asker, s. 48-49).

Doktrinde, her ne kadar bu federasyonların kanunda özerk oldukları ifade edilse de; suç ve karar tarihi itibarıyla, özellikle federasyonların statülerini Spor Genel Müdürlüğü tarafından öngörülen çerçeve statüye uygun şekilde hazırlamak zorunda olmaları, özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilmesi ve özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemlerinin Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbi olmasının, tam ve gerçek anlamda bir özerkliğin bulunmadığını ortaya koyduğu, bu bakımdan söz konusu federasyonların gerçekte “*yarı özerk*” oldukları değerlendirilmektedir (Erkan Küçükgüngör, “*Kadir Has Üniversitesi Spor Hukuku Araştırma ve Uygulama Merkezi, Spor Hukuku Seminer Notları*”, İstanbul, 2006, Tekin Çolakoğlu - E. Esra Erturan, s. 331).

Bağımsız spor federasyonlarının teşkilatlanması ve çalışma usullerine ilişkin mevzuat ve yapılan açıklamalar doğrultusunda, bu federasyonların hukuki statülerinin de irdelenmesi gerekmektedir.

Anayasa’nın “İdarenin bütünlüğü ve kamu tüzelkişiliği” başlıklı 123. maddesinin suç ve karar tarihinde yürürlükte bulunan hâli; “*Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur*” şeklinde olup doktrinde kamu tüzelkişiliği; kamu hizmetlerini ifa ederek kamu yararı amacı sağlayan, kamu gücü ile donatılmış olan ve kamu hukukuna tabi olan tüzel kişilik olarak tanımlanmaktadır (Kemal

Gözler, İdare Hukuku, C:1, 2. Baskı, Bursa, Ekin Kitabevi, s. 161).

Kamu tüzelkişiliği ile özel hukuk tüzelkişiliği arasındaki farklarla ilgili olarak doktrinde; özel hukuk tüzelkişiliğinden farklı olarak, kamu tüzelkişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanarak kurulması, amacının kamu yararı olması, faaliyet konusunun değiştirilmesinde karar organlarının tek başına yetkili olmaması, icrai nitelikte kararlar alıp uygulayabilmek suretiyle kamu gücüyle donatılması ve üzerlerindeki denetimin daha sıkı yürütülmesi gibi hususlar belirtilmektedir (Serkan Asker, s. 39-40).

Doktrinde bu kriterler de dikkate alınarak yapılan değerlendirmeler sonucunda varılan çoğunluk görüşü; bağımsız spor federasyonlarının kamu tüzelkişisi olarak kabul edilmesi gerektiği yönündedir (Mustafa Avcı, “Spor federasyonlarının hukuki niteliği, idari teşkilat içindeki konumu ve bağımsızlığı sorunu”, İÜHFİM, Y: 2012, C: 70, S: 2, s. 14; Abdullah Uz, “Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu: Tahkim Kurulları ve Kararlarının Niteliği”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Y: 2011/1, S: 13, s. 291; Hatice Özdemir Kocasakal, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi, İstanbul, Vedat Kitapçılık, s. 29; Serkan Asker, s. 76).

Gelinen noktada, federasyonun dayanağını kanundan alması, karar ve işlemlerinin denetiminin Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeki Tahkim Kurulu tarafından yapılması, Devlet tarafından federasyonlara mali yardım yapılması, yapılan yardımların amaca uygun harcanıp harcanmadığının denetiminin Genel Müdürlükçe gerçekleştirilmesi, faaliyet alanlarının kamu hizmeti niteliğindeki spora ve bu husustaki faaliyetlerin eksiksiz yürütülmesine ilişkin olması karşısında, aralarında Türkiye Atletizm Federasyonunun da bulunduğu bağımsız federasyonların kamu tüzelkişisi oldukları kabul edilmelidir.

Nitekim Anayasa Mahkemesince de 02.07.2009 tarih ve 118-107 sayılı ile; «Özerk spor federasyonları denetim bakımından merkezi idareye bağlıdır. Ek Madde 9'un son fıkrasına göre, bu federasyonların her türlü faaliyet ve işlemleri Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbidir. Bu denetim sonucunda görevi başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakan, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Bunların Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından ön-

görülen çerçeve statüye uygun şekilde hazırlanması zorunlu olup, ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilir. ... Özerk federasyonların kuruluşları, denetimleri, mali yapıları, ve kararlarına karşı merkezi idare içerisinde oluşturulan Tahkim Kurulu'na başvurulabilmesi gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda, bunların hizmet yerinden yönetim kuruluşları oldukları» belirtilmek suretiyle aynı sonuca ulaşılmıştır.

Ç) Türkiye Atletizm Federasyonu (TAF)

Türkiye Atletizm Federasyonunun teşkilatı, genel kurulun oluşumu, toplanması, yönetim, denetleme ve ceza kurullarının çalışmaları ile görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla, 3289 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesi ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsüne dayalı olarak Türkiye Atletizm Federasyonu Ana Statüsü hazırlanmış ve 01.03.2007 tarihli ve 26449 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuştur. Suç ve karar tarihi itibarıyla yürürlükte bulunan Ana Statü, 15.01.2013 tarihli ve 28529 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren aynı adlı statü ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Suç ve karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken Ana Statü'nün "Teşkilat" başlıklı 5. maddesinde, yönetim kurulu ve ceza kurulu federasyonun merkez teşkilatı içerisinde sayılmış, 15.01.2013 tarihinde yürürlüğe konulan ana statü ile ceza kurulunun adı disiplin kurulu olarak değiştirilmiştir.

Uyuşmazlığın çözümüyle ilgili olarak suç ve karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken Ana Statü'nün ilgili hükümlerinin incelenmesinde;

"Cezalar" başlıklı 39. maddesinde; *"Atletizm müsabaka ve çalışmalarında, kulüpler, sporcular, yöneticiler ve antrenörler ile diğer tüm teknik ve idari personel tarafından yapılan sporun ve sporculuğun ruhuna aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, milli ve milletlerarası teamüllere uygun olarak yönetim kurulu tarafından hazırlanacak talimatla tespit edilir. Belirlenecek fiillere uygulanacak cezalar, ihtar, faaliyetlerden men, geçici ya da sürekli hak mahrumiyeti, lisans iptali, para cezası ve yetki iptalidir."* hükmüne yer verilmiştir.

"Ceza Kurulu" başlıklı 17. maddesinde; bu kurulun, kulüpler, atletizm faaliyetinde bulunan kuruluşlar, sporcular, hakem, antrenör, menajer, yönetici ve görevli diğer kişilerle ilgili olay ve fiillere ilişkin ceza işle-

rine bakacağı, ceza suçunu teşkil eden fiil ve cezalara ilişkin hususların da talimatla düzenleneceği; 18. maddesinde ise, Genel Müdürlük bünyesinde kurulmuş olan tahkim kurulunun; federasyon ile kulüpler, federasyon ile sporcu, hakem, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında Federasyon Yönetim kurulunca verilecek kararlar ile ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlayacağı öngörülmüştür.

Disiplin ihlalleri ve bunlara bağlı yaptırımlar irdelendiğinde;

Ana Statü doğrultusunda, atletizm faaliyetlerinde disiplini sağlamak için uluslararası esaslara ve teamüllere uygun olarak, disiplin suçu teşkil eden fiillerle, bu fiillere uygulanacak cezaların belirlenmesi amacıyla düzenlenip suç ve karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Talimatı'nın 2. maddesinde, talimat hükümlerinin atletizm faaliyetlerinde bulunan kulüpleri, kurum ve kuruluşları, sporcuları, hakemleri, antrenörleri, yöneticileri, atletizm dalı görevlilerini ve atletizmle ilgili diğer kişileri kapsadığı hüküm altına alınmıştır.

Talimat'ın "Disiplin Cezaları" başlıklı 3. bölümünde yer alan hükümlerden; "Cezalar" başlıklı 9. maddede, bu talimata göre belirlenen disiplin suçlarına uygulanacak disiplin cezalarının; ihtar, yarışmadan men, hak mahrumiyeti, para cezası, tescil iptali, puan indirme ve küme düşürme cezaları olduğu; 11. maddesinde de "yarışmalardan men" cezasının, kulübünün, sporcunun veya diğer kişilerin resmi yarışmalara katılmaktan men edilmesini ifade ettiği belirtilmiştir.

Konumuza ilişkin olarak, Talimat'ın "Genel Hükümler" başlıklı 4. bölümünde düzenlenen ve "Cezayı Gerektiren Fiiller" başlığı altında yer verilen, "Sportmenliğe Aykırı Hareket" başlıklı 18. maddesinde; *"Sportmenliğe veya spor ahlakına aykırı hareket eden, tutum ve davranışlarıyla atletizmin veya Türkiye Atletizm Federasyonunun saygınlığını zedeleyen, kişi veya kulüpler, kurum ve kuruluşlar, bu hususta ayrı ceza hükmü bulunmadığı takdirde yarışmalardan men veya hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Sportmenliğe ve spor ahlakına aykırı hareket eden sporculara ve diğer kişilere 15 gün ile 6*

ay arasında yarışmadan men, belirli süreli hak mahrumiyeti cezası verilir.", aynı bölümde "Yabancı Ülkede Cezayı Gerektiren Fiil" başlığı altında düzenlenen 43. maddede ise, «Bu talimata göre yarışmalardan men

veya hak mahrumiyetini gerektiren suçlar (füller) yabancı ülkede işlendiği takdirde tayin edilecek ceza bir kat arttırılır.» hükümlerine yer verilmiştir.

Bu açıklamalar ışığında birinci uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

Sporun esas olarak Devletçe yürütülmesi gereken bir kamu hizmeti olduğu ve spor faaliyetlerinin niteliklerinden kaynaklanan nedenlerle Devletin spor yönetimine ilişkin yetkilerini özerklik yoluyla devrettiği, bu bağlamda, atletizm sporuna ilişkin kamu hizmeti yürüten tüzel kişi olan ve Türkiye Atletizm Federasyonunun özel hukuk hükümlerine tabi olmasının, kurumun ve yürüttüğü faaliyetin kamusal niteliğini ortadan kaldırmadığı,

Türkiye Atletizm Federasyonunun, ana statüsünde sayılan ve aralarında sporcuların da bulunduğu taraflarca icra edilen kamu hizmetlerinin eksiksiz ve sorunsuz yürütülmesi hususunda gereken disiplinin sağlanması açısından, 3289 sayılı Kanun'dan aldığı yetki doğrultusunda, kendi karar organlarınınca ve idare hukukuna uygun yöntemlerle ceza talimatı hazırlayıp yürürlüğe koyduğu, dolayısıyla bu talimatta yer alan disiplin kurallarının özel hukuk sözleşmelerinden değil, söz konusu kamu hizmetinin yürütülmesine yönelik idari işlemlerden kaynaklandığı gibi bu talimata konu disiplin kurallarının ihlalinin de özel hukuktan kaynaklanan borç ilişkisine aykırılık yerine, kamu hizmetinin yürütülmesine aykırı davranışlar nedeniyle düzenlenen idari ceza niteliğinde oldukları ve söz konusu cezalara karşı idari makam konumundaki Tahkim Kuruluna başvuru imkânının sağlanmış olması hususları birlikte değerlendirildiğinde; atletizm sporcusu olan katılan Pınar Saka hakkında sanığın başvurusu üzerine, Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulunca ceza verilmesine ilişkin işlemin idari yaptırım niteliğinde olduğunun ve adı geçen Federasyonun da söz konusu yaptırımın uygulanması açısından TCK'nın 267. maddesinin birinci fıkrasında yer alan yetkili makam niteliği taşıdığı kabulü gerekmektedir.

Bu itibarla, bu uyuşmazlık konusu bakımından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının reddine karar verilmelidir.

İncelenen dosya kapsamı, birinci uyuşmazlık konusuna ilişkin açıklamalar ve varılan sonuç doğrultusunda diğer uyuşmazlık konularının değerlendirilmesinde;

2- Sanık hakkında eksik araştırma ile hüküm kurulup kurulma-

dığı;

Katılan PS hakkında idari yaptırım uygulanmasına yönelik ihbarda bulunan sanık MA'nın 19.09.2011 tarihli dilekçesiyle, katılanın ve sanığın beyanlarında tanık olarak adları geçen EH, YS ve İA'nın iddia konusu olaylara ilişkin Federasyona verdikleri beyan dilekçelerinin dosyada bulunduğu, katılan hakkında idari yaptırım uygulanmasına ilişkin Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulunca verilen 19.10.2011 tarihli ve 12-10 sayılı karar ile idari yaptırımın itirazen kaldırılmasına ilişkin Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunca verilen 18.11.2011 tarihli ve 123-191 sayılı karar asıllarının da kovuşturma aşamasında dosyaya getirtildiği, yine bu kararlarda olay tanığı oldukları belirtilen ve beyanları ilgili kararlara esas alınan İA ve YS'ile birlikte İK'nin de aşamalarda tanık olarak ifadelerinin alındığı, idari makamlarca verilen kararların, bu kararlarda dayanılan ve Yerel Mahkemece hükme esas alınan tanık anlatımlarının da dosya içeriğiyle uyumlu ve hüküm kurmaya elverişli olması karşısında; ayrıca idari makamlarca katılan hakkında verilen kararlara konu dosyaların da getirilip incelenmesini, böylelikle araştırma yapılmasını gerektirecek bir husus söz konusu olmayıp Yerel Mahkemece dosyadaki mevcut delillerle hüküm kurulmasında herhangi bir isabetsizlik bulunmamaktadır.

Çoğunluk görüşüne katılmayan beş Ceza Genel Kurulu Üyesi ise;
“Katılan Pınar Saka hakkında idari yaptırım uygulanması kararına ve bu karara yönelik itiraza konu dosyaların ilgili kurumlardan getirilerek incelenmesi, sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, sanık hakkında eksik araştırma ile hüküm kurulduğu” düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

3- Sanığa atılı iftira suçunun oluşup oluşmadığı;

Türkiye Atletizm Federasyonunda Milli Takım Antrenörü olan sanık MA'nın 2011 yılında Güney Kore ülkesinde gerçekleştirilen Dünya Atletizm Şampiyonasının bitiminde katile hâlinde Türkiye'ye döndükten sonra, şampiyonada yarışan milli takım sporcuları arasında yer alan katılan PS'nin bu şampiyona sırasında, kendi müsabakasından bir gün önce saat 02.30 sıralarında Amerikalı sporcularla sohbet ettiğinin tespit edildiğini ve aralarında katılanın antrenörünün de olduğu diğer antrenörler tarafından uyarılarak odasına gönderildiğini, katılanın bu davranışının bayrak yarışında da devam ettiğini ve kaldıkları tesise saat 04.30'da erkek bir sporcu ile birlikte tesisin yan taraftan geldiğinin ant-

renör İA tarafından da tespit edildiğini beyan ederek katılan hakkında gereğinin yapılması talebiyle Federasyon Başkanlığına yazılı başvuruda bulunduğu, bu başvuru üzerine Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanlığı Ceza Kurulunca yürütülen idari soruşturma sonucunda katılanın 30 gün süreyle yarışmalardan men cezası ile cezalandırılmasına karar verildiği, ancak katılan vekilince bu karara itiraz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunca; katılana isnat edilen eylemlerin sabit olmadığı gerekçesiyle itirazın kabulüne ve söz konusu cezanın kaldırılmasına karar verildiği olayda; sanığın iddialarına konu olan ve şampiyona sırasında farklı zamanlarda gerçekleştiği belirtilen iki ayrı olaydan birincisinde, katılanın saat 02.00 sıralarında otel önünde diğer sporcularla birlikte oturması nedeniyle hem katılanın kendi antrenörü, hem de orada bulunan diğer antrenörler tarafından uyarılarak odasına gönderildiğine ilişkin iddianın olay anında orada bulunan ve katılanı uyardığı söylenen tanıklar EH, YS ve İA'nın beyanlarıyla doğrulanmaması, katılanın saat 04.00 sıralarında yabancı bir erkek sporcuyla birlikte tesisin yan tarafından geldiğine ilişkin ikinci olaya konu iddianın ise, sanığın bu olayı kendisine bizzat anlattığını söyleyen tanık İA tarafından inkâr edilmesi ve katılan hakkında idarî yaptırım uygulanması hususunda yetkili makam olan Türkiye Atletizm Federasyonu tarafından verilen idari yaptırım kararının da itiraz makamınca, tanık beyanlarına göre katılana atılı eylemlerin sabit olmadığı gerekçesiyle kaldırılmış olması karşısında; sanığın, katılana yönelik isnatlarının maddi olgu ve vakialara dayanmadığı, dolayısıyla, katılanın işlemediğini bildiği hâlde ve katılan hakkında idari yaptırım uygulanmasını sağlamak amacıyla, ceza talimatında belirtilen ve disiplin ihlali niteliğinde olan hukuka aykırı fiilleri katılana isnat etmek suretiyle yaptığı başvurunun, sporcunun disipline aykırı davranışlarını bildirme yetkisi kapsamında değerlendirilemeyeceği anlaşıldığından, sanığa atılı iftira suçunun unsurlarının oluştuğunun kabulü gerekmektedir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan beş Ceza Genel Kurulu Üyesi ise; *“dosyada mevcut deliller itibarıyla sanığa atılı iftira suçunun oluşmadığı”* düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

SONUÇ: Açıklanan nedenlerle,

1- Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının itirazının **REDDİNE**,

2- Dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına **TEVDİ EDİLMESİNE**, 27.06.2019 tarihinde yapılan mü-

zakerede birinci uyuşmazlık konusu bakımından oy birliğiyle, ikinci ve üçüncü uyuşmazlık konuları bakımından oy çokluğuyla karar verildi.

[1] Spor Hukuku Hasan Gerçeker Seçkin Yayıncılık

[2] Prof.Dr.Bahri ÖZTÜRK - Prof. Dr. Mustafa Ruhan ERDEM
Uygulamalı CEZA HUKUKU ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku

[3] Prof. Dr. Bahri ÖZTÜRK – Prof. Dr. Mustafa Ruhan ERDEM
Uygulamalı CEZA HUKUKU ve Güvenlik Tedbirleri Hukuku

[4] Söz konusu Karar Resmi Gazete’de yayımlandığı 17/3/2012 tarihinden başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmiştir.

İptal kararından önceki fıkra metni;

“(7) İftira sonucunda mağdur hakkında hapis cezası dışında adli veya idari bir yaptırım uygulanmışsa; iftira eden kişi, üç yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

KAVRAMSAL OLARAK ŞİKE VE TEŞVİK PRİMİ

Av. Uğur GÜNER*

* İstanbul Barosu

1- Giriş

Geçmişte, önce yaşamsal ihtiyaçların yerine getirilmesi için yapılan ve yerleşik hayata geçilmesi ile eğlenme ve kendini geliştirme aracı olarak kabul edilen¹ sportif faaliyetler günümüzde özellikle futbolun toplumsal ve ekonomik hayat içerisindeki rolünün artması ile spor müsabakalarında usulsüzlükler ile karşı karşıya kalınmaktadır. Nitekim maddi menfaatin boyutu ile doğru oranda artan rekabet ve kazanma hırsı, atletizm gibi bireysel spor dallarında doping; takım halinde yapılan futbol gibi spor dallarında ise şike ve teşvik primi gibi fair-play (adil oyun) kavramına aykırı eylemlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Türk Hukukunda, spor alanındaki sorunlara ilişkin ilk yasal düzenleme olan 28.04.2004 tarihli ve 5149 sayılı Spor Müsabakalarındaki Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'da şike ve teşvik primi suçları düzenlenmemiş ve Kanun'da bu kavramlara yer dahi verilmemiştir. Şike ve teşvik primi eylemlerinin cezai yaptırıma bağlanması 14.04.2011 tarihli ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamızda, ülke gündeminde, özellikle futbol camiasında çok önemli gündem konularından birini oluşturmasına rağmen, ceza hukuku anlamında yaptırıma bağlanmasında geç kalınan şike ve teşvik primi, kavramsal olarak değerlendirilecektir.

2- Şike

Etimolojik kökeni Fransızca “chiqué” kelimesine dayanan şike, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde; “*bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için maddi veya manevi bir çıkar karşılığı varılan anlaşma*” olarak tanımlanmaktadır². 6222 sayılı Kanun'da; belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin etme olarak tanımlanan şike, spor faaliyetine katılan kişilerin, hak ettikleri kazanç ile yetinmeyerek, hukuka aykırı yollarla daha fazla ekonomik menfaat temin etmeye çalışmaları nedeniyle gerçekleştirilebilmektedir³.

¹ Şeref Ertaş / Hasan Petek, Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 31.

² <https://sozluk.gov.tr>, Çevrimiçi: 31.03.2020.

³ Pınar Memiş Kartal, “Türk Ceza Hukukunda Şike Suçu”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C: 1, S: 2, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019. s. 90.

TBMM Araştırma Komisyonu Raporunda şike, “*danışıklı yarışma yapma diyebileceğimiz şike, sporcuların, spor kulüplerinin yöneticilerinin veya diğer mensuplarının belli bir ekonomik menfaat karşılığı ya da başka güdüler ile anlaşarak, müsabakayı önceden belirledikleri sonuca uygun olarak tamamlamaları hali*” olarak ifade edilmektedir⁴.

Doktrinde şike kavramına ilişkin yapılan bir tanıma göre ise şike, spor faaliyetlerine katılan ve bu faaliyetten sorumlu olan kişilerin, yapmaları gereken bir işi belirli bir menfaat karşılığında ya da herhangi başka bir gerekçe ile yapmamaları neticesinde müsabakanın sonucunu hukuka aykırı bir şekilde rakip takım veya oyuncu lehine etkilemeleri olarak belirtilmektedir⁵.

Şikenin ceza yaptırımıyla karşılanmasını, bu eylemin, sporun insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek, iradesini güçlü kılmak ve toplumdaki barış ve kardeşlik duygusunu yaygın hale getirmek şeklindeki amacına ters düşen bir eylem olması ile açıklayabilmek mümkündür. Gerçekten, bir müsabakadan önce değişik kimselerle ya da sporcularla bir anlaşma yoluna gidilmesinin sporun amacı ile çeliştiği ifade edilmektedir⁶. Bunun yanı sıra, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından kabul edilerek, 02.12.2009 tarihinde yürürlüğe giren Etik Kurulu Talimatı'nın 18. maddesinde de şike ve teşvik primi eylemleri isabetli bir şekilde yüz kıyartıcı eylemler olarak nitelendirilmiştir⁷.

Türk Hukukunda, spor alanında getirilen ilk yasal düzenleme olan 5149 sayılı Kanun'da şike ve teşvik primi eylemleri yer almamaktaydı. Bu nedenle, kanun koyucu tarafından, bu Kanun'da değişiklik yapılması öngörülmüştü. İşte bu değişikliğe ilişkin Tasarı'da ise şike; bireysel veya takım halinde yapılan spor müsabakalarına sporcu, antrenör, teknik

⁴ TBMM 10/63, 113, 138, 179, 228 Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu için bkz. (10/63, 113, 138, 179, 228) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu

⁵ Pınar Memiş, **Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2010. s. 253.

⁶ Köksal Bayraktar, “Şike Suçu”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C: 21, Özel Sayı, Prof. Dr. Durmuş Tezcan'a Armağan, İzmir, 2019. s. 2758.

⁷ Söz konusu Etik Kurulu Talimatı'nın 18. maddesi şu şekilde düzenlenmiştir: “*Kanunlarda veya TFF'nin statü ve talimatlarında tanımlanan müsabaka sonucunu etkileme, teşvik primi, doping ve ırkçılığa konu eylemler bu talimatın uygulanmasında yüz kıyartıcı eylemler olarak nitelendirilir.*” Etik Kurulu Talimatı'nın tam metni için bkz. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Etik-Kurulu-Talimatı.pdf>, Çevrimiçi: 02.04.2020.

direktör, hakem veya her ne ad altında olursa olsun görevli olara katılanlar ile sporu veya takımı temsile yetkili olanlardan, karşılaşma veya yarışmanın sonucunu çıkar karşılığı anlaşarak etkilemek şeklinde ifade edilmiştir⁸.

Ayrıca Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın 13.07.2019 tarihli Spor Disiplin Yönetmeliği'nin 51. maddesinde de şike ve teşvik priminin, 6222 sayılı Kanun ile uyumlu olarak, *“belirli bir müsabakanın sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin eden kişilerle, kendisine menfaat temin edilen kişilerin...”* şeklinde düzenlenmiştir⁹.

Avrupa Bakanlar Komitesi'nin 28.09.2011 tarihli ve 2011/10 sayılı Tavsiye Kararı ile adil oyun ve eşit rekabete dayalı sporda, sonuçları manipüle etme girişimlerinin önemli bir tehdit olduğu vurgulanarak, 22.02.2012 tarihinde Avrupa Suç Sorunları Komitesi tarafından alınan karar ile şike, tüm spor federasyonları talimatlarında yasaklanmıştır¹⁰. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA) Disiplin Talimatnamesi'nin yolsuzluk ve rüşvet anlamına gelen *“corruption”*

⁸ Bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0604.pdf>, Çevrimiçi: 15.04.2020.

⁹ 13.07.2019 tarihli Spor Disiplin Yönetmeliği'nin 51. maddesi şu şekildedir: “(1) Belirli bir müsabakanın sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair menfaat temin edenler ile bu kapsamda kendisine menfaat temin edilen kişiler, bir yıldan üç yıla kadar müsabakadan men veya aynı süre ile hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

(2) İhlalin veya ihlale teşebbüsün müsabaka görevlileri tarafından işlenmesi halinde bu kişiler sürekli hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır.

(3) Kazanç veya sair menfaat temini hususunda anlaşmaya varılmış olması halinde dahi, ihlal tamamlanmış gibi cezaya hükümlenir.

(4) Kazanç veya sair menfaat vaat veya teklifinde bulunulması halinde, anlaşmaya varılmadığı takdirde, ihlalin teşebbüs aşamasında kalmış olması dolayısıyla cezaya hükümlenir.

(5) Şike anlaşmasının varlığını bilerek müsabakanın anlaşma doğrultusunda sonuçlanmasına katkıda bulunan kişiler de birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(6) İhlalin; sporcu, antrenör veya kulüp yöneticileri tarafından ya da spor müsabakalarına dayalı bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla, işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır.

(7) İhlalin belirli bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(8) Bu madde hükümleri; milli takımlara veya milli sporculara başarılı olmalarını sağlamak amacıyla veya spor kulüpleri tarafından kendi takım sporcularına veya teknik heyetine müsabakada başarılı olabilmelerini sağlamak amacıyla, prim verilmesi veya vaa-dinde bulunulması halinde uygulanmaz.

(9) Müsabaka yapılmadan önce ihlalin ortaya çıkmasını sağlayan kişiye ceza verilmez.

¹⁰ Oğuz Sadık Aydos, “Futbolda Şike ve Teşvik Primine Kavramsal Yaklaşım”, **İstanbul Spor Hukuku Dergisi**, C: I, S: 2, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 110.

başlıklı bölümünde yer alan 62. maddesine göre, FIFA'nın herhangi bir organına, oyunculara veya görevlilere, kendisinin veya üçüncü bir kişinin menfaatine olacak şekilde, FIFA'nın düzenlemelerini ihlal etmeye yönlendirmek amacıyla haksız bir menfaat teklif veya temin etmenin cezalandırılacağı öngörülmüştür¹¹.

Buna göre, yukarıda yapılan tanımlara bakıldığında hukuka aykırı gizli bir anlaşma ve danişıklı yarışma olarak ifade edilen şikenin unsurlarını, spor müsabakasının neticesi üzerinde etkisi olabilecek kişiler ile yapılan anlaşma ve bu anlaşmanın sonucunda ortaya çıkan menfaat olarak belirtebilmek mümkündür¹².

a- Şike Türleri

Genel itibariyle, yasadışı bahis, suç işlemek amacıyla kurulan örgütler, yolsuzluğa eğilimli spor kültürü ve hükümetler ile etik olarak ya da finansal yönden tehlike arz eden bireylerin sebep olduğu belirtilen şike; bahis, transfer, hatır, taraf, hakem gibi türleri olan¹³, çok boyutlu ve toplumun farklı kesimlerini etkileme gücüne sahip bir hukuk ve aynı zamanda etik ihlalini teşkil etmektedir¹⁴.

aa- Bahis Şikesi

Bahis oyunlarının sonuçlarının etkilenmesi amacıyla işlenen şike eylemleri bahis şikesi olarak ifade edilmektedir¹⁵. Bahis şikesi, TBMM Araştırma Komisyonu Raporu'nda spor dışı unsurların katılımı ile gerçekleşen şike olarak da belirtilmektedir.

¹¹ <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-disciplinary-code-500275.pdf?cloudid=koyeb3cvhxnwy9yz4aa6>, Çevrimiçi: 15.04.2020.

¹² Memiş, **a.g.e.** s. 252; Memiş Kartal, **a.g.m.** s. 92.

¹³ Ayrıca, şike türlerinin kazanca ve süjeye göre de sınıflandırılması mümkün olabileceği de belirtilebilir. Nitekim, hakem ve taraf şikesi yönünden süjeler ön planda iken, bahis transfer ve hatır şikesinde kazanç veya menfaat ön plandadır. TBMM Araştırma Komisyonu Raporuna göre ise, taraf şikesi, hatır şikesi, hakem şikesi, kazanma amacı gütmeyen yapılan şike ve spor dışı unsurların katılımı ile gerçekleşen şike olmak üzere beş şike türü bulunmaktadır. Bkz. Komisyon Raporu, s. 57. Kazanma amacı güdülmeyen yapılan şike, TBMM Komisyon Raporu'nda şike eylemi olarak değil, haksız rekabet hali olarak düzenlenmiş ise de bu durum doktrinde eleştiri konusu olmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Memiş, **a.g.e.** s. 256.

¹⁴ Minhyeok Tak / Michael P. Sam / Steven J. Jackson, "The problems and causes of match-fixing: are legal sports betting regimes to blame?" **Journal of Criminological Research, Policy and Practice**, Vol: 4, No:1, 2018, s. 73-87

¹⁵ Şike ve bahis arasındaki ilişkiye dair ayrıntılı bilgi için bkz. Memiş, **a.g.e.** s. 260-262.

Bahis sonuçlarını manipüle etmeyi amaçlayan kişilerin katılımı ile gerçekleştirilen bahis şikesinin, spor dışı unsurların katılımı ile gerçekleşen şike şeklinde değerlendirilmesi doğru olabileceği gibi spor sùjelerinin de bahis oyunlarının sonuçlarını etkileme amacı güdebilecekleri de unutulmamalıdır. Ayrıca diğerk şike türlerine göre daha sık rastlanan bir şike türü olduğu ifade edilen¹⁶ bahis şikesinde, bahis sonuçlarını manipüle etmek isteyen kimselerin; sporcular, kulüp yöneticileri, antrenörler veya hakemler ile bağlantıya geçtikleri ve bazı durumlarda da tehdit veya zorlama yoluna gidebildikleri de ifade edilmelidir¹⁷.

Bahis şikesi ile ilgili olarak belirtilmesi gereken bir husus da, 6222 sayılı Kanun'da şike suçunun bahis oyunlarının sonuçlarını etkilemek amacıyla işlenmesinin nitelikli hal olarak düzenlenmiş olmasıdır. Yasal olarak oynanan bahis oyunlarının önemli bir bölümünü spor müsabakaları sonuçlarının tahmin edilmesi oluşturduğundan, bu eylemin şike suçu yönünden önem taşıdığı ve bu gerekçe ile cezayı artıran bir nitelikli hal olarak düzenlendiği ifade edilmektedir¹⁸.

bb- Transfer Şikesi

Transfer edilme vaadiyle müsabaka sonuçlarının manipüle edilmesi durumunda transfer şikesi söz konusu olacaktır. Buna göre, bir sporcuya, belirli bir takım ile yapılacak olan müsabaka öncesinde, o takım veya başka bir takım tarafından, müsabakada oynamaması veya kötü oynaması gibi koşullarla transfer edileceğinin vaat edilmesi transfer şikesini oluşturacaktır.

Doktrinde transfer şikesinin oluşabilmesi için sporcunun, mevcut sözleşmesinden daha iyi maddi koşullar içeren bir sözleşme vaadi ile eylemi gerçekleştirmesi gerektiği ileri sürülmüştür¹⁹. Bu görüşe, bir futbolcunun daha büyük bir kulüpte oynamak için veya farklı pek çok gerekçe ile çok daha düşük ücretlerle oynamayı kabul edebileceğinin göz önünde bulundurulması gerektiği düşüncesiyle katılmamaktayız. Ayrıca, bizce

¹⁶ Pınar Memiş Kartal, "Şike", **Güncel Hukuk Dergisi**, S:8-92, Ağustos 2011, s. 38.

¹⁷ Büşra Demiral Bakırman, **Türk Ceza Hukukunda Şike ve Teşvik Primi Suçu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017. s. 20.

¹⁸ Yasemin Baba, "Şike ve Teşvik Primi Suçu", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y: 3, S: 10, Temmuz, 2012. s. 789.

¹⁹ Murat Yılmaz, "Ceza ve Spor Hukuku Açısından Şike Suçu", **İstanbul Barosu Dergisi**, C: 86, S: 5, Y: 2012, s. 325.

Kanun'da özellikle sair menfaat ifadesinin kullanıldığı da bu bakımdan dikkate alınmalı ve bu nedenle de elde edilecek menfaat yönünden bu şekilde bir sınırlandırmaya gidilmemelidir.

cc- Hatır Şikesi

Kazanç veya sair menfaat temini, bu yönde bir teklif veya vaat olmaksızın, tamamen kişisel ilişkilerin, dostlukların tesiriyle bir spor karşılaşmasının sonucunun etkilenmesi ise hatır şikesi olarak ifade edilmektedir²⁰. Hatır şikesinde, taraflar arasındaki hatır ilişkisi, manevi bağ etkili olmakta ve bu bağ neticesinde karşılaşmanın sonucu manipüle edilmeye çalışılmaktadır²¹. Buna göre, akrabalık, hemşerilik, ahabplık gibi ilişkilerin etkisi ile spor müsabakalarının sonuçlarına etki edilmesi hatır şikisini oluşturacaktır²².

Doktrinde, hatır şikесinin getirisi olarak belirtilebilecek olan manevi menfaatin yasal düzenlemede yer alan sair menfaat içerisinde değerlendirilmesi hususu tartışmalıdır.

Bir görüşe göre, hatır şikesinde manevi bir karşılık gözetilerek spor müsabakalarının olağanın dışında sonuçlanmasına sebep olduğundan ve şike suçunda menfaatin manevi de olabileceği gerekçesiyle, hatır şikesi eyleminin cezalandırılması gerekmektedir²³. Diğer bir görüşe göre ise hatır kavramının, kazanç veya sair menfaat kapsamında değerlendirilmesinin kanunun lafzını zorlayan bir düşünce olduğu ve bu şekilde bir değerlendirmenin, suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlali anlamına geleceği ifade edilmektedir²⁴. Yine bir başka görüşe göre ise şike suçunda karşılıklı, açık veya kapalı bir anlaşma bulunması gerektiği, ancak hatır şikesinde ise bu karşılıklı somut anlaşmanın bulunmadığı belirtilerek, bu durumda şike suçunun oluşmayacağı belirtilmektedir²⁵.

²⁰ Mustafa Özen, **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013, s. 27.

²¹ Adem Avcı, **Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s. 32.

²² Baba, **a.g.m.** s. 780.

²³ Süheyl Donay, **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi**, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2011, s. 98.

²⁴ Baba, **a.g.m.** s. 780.

²⁵ İzzet Özgenç, "Değerlendirme ve Sonuç", **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu**, Ed: Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmöz, Gazi Üniversitesi Türk Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜRK-CE-MER), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011, s. 98; Özen, **a.g.e.** s. 27-28.

Kanaatimizce hatır şikesinde, karşılıklı somut anlaşmanın bulunmadığı gerekçesiyle şike suçunun oluşmayacağına ilişkin görüş, belirli durumlar bakımından kabul edilebilir ise de, her hatır şikesi eylemi bakımından bir anlaşmanın bulunmadığını veya bulunmayacağını ileri sürmek doğru olmayacaktır. Nitekim doktrinde de, taraflar arasında mevcut bulunan hatırın, şike anlaşmasına konu olmaması ve bir tarafın, diğer tarafa herhangi bir anlaşma olmaksızın, kendiliğinden, aralarında bulunan hatır nedeniyle spor müsabakasının sonucuna etki etmesi halinde suçun oluşmayacağı belirtilerek, hatır şikesi bakımından taraflar arasında anlaşma olması hali ayrı tutulmuştur²⁶.

dd- Taraf Şikesi

TBMM Araştırma Komisyonu Raporu'nda, spor müsabakasının tarafı olan sporcuların, kulüp yöneticilerinin veya mensuplarının gerçekleştirdiği şike eylemi taraf şikesi olarak ifade edilmiştir. Bu noktada, kulüp mensupları ifadesinden, kulüple bağı olan ancak aynı zamanda müsabakanın sonucuna etki edebilecek konumda bulunan kulüp mensuplarının anlaşılması gerektiği belirtilmelidir²⁷.

Suçun oluşması bakımından menfaat temin edilen failin müsabakanın sonucuna etki edebilecek konumda olması gerekmektedir. Bu bağlamda, örneğin, bir spor kulübünde malzemeci olarak çalışan bir kişinin eyleminin taraf şikesi oluşturmayacağı ifade edilmelidir.

Ayrıca doktrinde, Komisyon Raporu'nda taraf şikesi yönünden belirtilen sporcular ifadesinden söz konusu takımın bütün oyuncularının anlaşılmaması gerektiği, bu gibi bir durumun fiilen mümkün olmasının çok zor olduğu da belirtilmektedir²⁸.

ee- Hakem Şikesi

TBMM Komisyon Raporu'nda hakem şikesi; hakemlerin bir spor müsabakasını maddi menfaat veya başkaca sebeplerle bir sporcu veya kulüp lehine taraflı olarak yönetmesi şeklinde tanımlanmıştır²⁹.

²⁶ Hamide Zafer, "Belirli Bir Spor Müsabakasının Sonucunu Etkilemek Amacıyla Kazanç veya Sair Menfaat Temin Etme Suçu", **Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S: 1, Y: 2012. s. 67.

²⁷ Memiş, **a.g.e.** s. 254.

²⁸ Memiş, **a.g.e.** s. 254.

²⁹ <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem22/yil01/ss956m.htm>, Çevrimiçi: 13.04.2020.

Hakem şikesi, bireysel veya takım sporu türlerinin hemen hepsinde ortaya çıkabilecek bir durum olarak belirtilmektedir³⁰. Spor müsabakalarının önceden belirlenen kurallara uygun olarak icra edilmesini sağlama görevi olan hakemlerin, spor müsabakasını maddi menfaat veya başkaca gerekçelerle bir sporcu ya da spor kulübü lehine idare etmesi halinde hakem şikесinden söz edilmektedir³¹.

Hakem şikesi yönünden tartışılması gereken önemli husus, hakemlerin, şike suçunu oluşturan eylemleri nedeniyle kamu görevlisi olarak kabul edilip edilmeyecekleridir. Kanun'un on birinci maddesinin dördüncü fıkrasında şike suçunun nitelikli halleri arasında suçun kamu görevinin sağladığı nüfuzun veya güvenin kötüye kullanılması düzenlenmiştir. Bu nedenle, hakemlerin hukuki statülerinin belirlenmesi ve eylemlerinin bu nitelikli hal kapsamında olup olmadığının tespit edilmesi önem arz etmektedir.

Bu hususta, 6222 sayılı Kanun'un 20. maddesinde, spor müsabakalarında görev alan hakem, gözlemci, saha komiseri ve temsilcilerin bu görevleriyle bağlantılı olarak kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından kamu görevlisi olarak kabul edileceği ifade edilmektedir. Bu düzenlemenin, hakemlerin suçun mağduru olduğu durumlar için cari olduğu açıktır ve bu nedenle, bu düzenlemeye dayanarak, hakemlerin faili oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi olarak kabul edilmeleleri mümkün olmayacaktır³². Ancak doktrinde, hakemlerin, spor müsabakalarının yönetilmesi esnasında, kamusal bir faaliyet yürüttükleri ve daha da önemlisi kamu iktidarını kullandıkları gerekçeleri ile hakemler yönünden bu ağırlaştırıcı nedenin oluştuğunun ileri sürülebileceği de belirtilmektedir³³. Kanaatimizce, Kanun'da açıkça düzenlenmemiş bir hususun ceza hukukunda failin aleyhine yorumlanmasının doğru olmayacağı ve bu nedenle hakemlerin fail veya şerik sıfatıyla katıldıkları suçlar bakımından kamu görevlisi olarak kabul edilmemeleri gerektiği ifade edilmeli; ancak hakemlerin konumları gereği şike eylemini işlemek yönünden avantajlı konumları da dikkate alındığında, eylemlerinin cezayı artıran nitelikli haller arasında yer almaması eleştirilmelidir³⁴.

³⁰ Memiş, **a.g.e.** s. 255.

³¹ Demiral Bakırman, **a.g.e.** s. 21.

³² Baba, **a.g.m.** s. 787.

³³ Bayraktar, **a.g.m.** s. 2768.

³⁴ Aynı yönde Baba, **a.g.m.** s. 787-788; Demiral Bakırman, **a.g.e.** s. 122.

ff- Adi Şike

Doktrinde bahis ve hatır şikesinin dışında kalan tüm şike eylemlerinin adi şike olarak nitelendirildiği ve adi şike bakımından kazanç veya sair menfaat hususunda anlaşmanın söz konusu olduğu ifade edilmektedir³⁵. Bu bağlamda “*sair menfaat*” ifadesi diğer şike türlerini de kapsadığından yukarıda açıklanan bahis, transfer, hatır, taraf ve hakem şikelerinin haricindeki şike eylemlerinin adi şike olarak nitelendirilebileceği belirtilebilir.

3- Teşvik Primi

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde doğrudan doğruya teşvik priminin tanımı bulunmamakla birlikte, bu Sözlükte teşvik; “*isteklendirme, özendirme*” ve “*bir kimseyi kötü bir iş yapması için kıskırtma*”; prim ise “*işveren tarafından iş yaparı isteklendirip verimini artırmak veya sonuca daha kolay ve çabuk ulaşmasını sağlamak amacıyla verilen para*” olarak tanımlanmaktadır³⁶.

6222 sayılı Kanun bakımından teşvik primini, bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla maddi menfaat temin edilmesi olarak ifade etmek mümkündür. Burada dikkat edilmesi gereken husus, sözlükteki prim tanımının aksine teşvik priminin işveren tarafından verilmiyor oluşudur. Teşvik primi, TBMM Araştırma Komisyonu Raporu’nda ise “*bir kişi ya da kuruluşun neticesinden kendisinin ya da taraftarı olduğu kulübün doğrudan doğruya etkilendiği bir müsabakada, kendi lehine sonuç doğuracak tarafa veya mensuplarına maddi menfaat vaat etmesi veya sağlaması*” şeklinde ifade edilmiştir.

Türk hukukunda ilk defa, 2005 yılında yürürlüğe giren Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Disiplin Talimatı ile hukuk dünyasına giren teşvik primi kavramı, 2014 yılında yapılan değişiklikle Türkiye Futbol Federasyonu Futbol Disiplin Talimatı’nın “*müsabakanın sonucunu etkileme*” başlıklı 56. maddesinde “*müsabakanın sonucunu hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek yasaktır. Teşvik primi verilmesi de bu kapsamdadır.*” şeklinde vurgulanmıştır³⁷.

³⁵ Avcı, **a.g.e.**, s. 33.

³⁶ <https://sozluk.gov.tr>, Çevrimiçi: 31.03.2020.

³⁷ <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimati.pdf>, Çevrimiçi: 31.03.2020.

5149 sayılı Kanun'da değişiklik öngören Tasarı'da ise teşvik primi; bir kişi veya kuruluşun, neticesinden kendisinin ya da taraftarı olduğu kulübün doğrudan etkilendiği bir müsabakada, kendi lehine sonuç doğuracak tarafa veya bu tarafın mensuplarına maddi menfaat sunması ya da vaat etmesi olarak ifade edilmiştir³⁸.

Bu tanımlardan anlaşıldığı üzere, şike ve teşvik priminin birbirinden farklı kavramlar olduğu açıktır. Teşvik primi, şikeden farklı olarak, sporculara veya spor kulüplerine sergiledikleri performans nedeniyle verilen bir çeşit ödül gibi değerlendirilirken, şike ise spor faaliyetinin sonucu üzerinde, belirli bir menfaat karşılığında, bir tarafın lehine veya aleyhine hareket edilmesi için yapılan gizli bir anlaşma niteliğini taşımaktadır³⁹.

Yukarıda da belirtildiği üzere, bir spor kulübü veya federasyon tarafından kendi futbolcularına, başarılı bir sonuç alınması halinde, ekonomik menfaat vaadinde bulunulması toplumda yadırganmadığı gibi 6222 sayılı Kanun'da da bir hukuka uygunluk nedeni olarak öngörülmüştür. Buna göre, Kanun'da suç olarak düzenlenen teşvik priminin üçüncü bir kulüp oyuncularına veya çalışanlarına taahhüt edilen maddi menfaat olduğunu ifade etmek gerekmektedir⁴⁰. Bu durumda şike suçunda, müsabakada rakip olan sporcu veya sporculara yenilmeleri; teşvik priminde ise aynı sporcu veya sporcu grubuna rakip takımı yenmeleri veya yine rakip takıma yenilmemeleri karşılığında maddi menfaat temin veya vaat edildiğinin ifade edilmesi doğru olacaktır⁴¹. Bu haliyle, şikede, karşılaşmada pasif kalınması, teşvik priminde ise daha aktif olunmasının amaçlandığı ifade edilebilecektir⁴². O halde, teşvik primini, sporcuların spor faaliyetinde gösterdikleri başarıyı ödüllendirmek için verilen bir ödül olarak ifade etmek de mümkündür⁴³.

Doktrinde şike eyleminin suç olarak öngörülmesi bakımından herhangi bir görüş ayrılığı bulunmamakla birlikte, teşvik priminin suç olarak düzenlenmesinin doğru olup olmadığı hususu tartışmalıdır. Bir görüşe göre, teşvik priminin, zaten sporcunun ulaşması gereken bir sonucu elde etmeye yönlendirdiği gerekçesiyle suç olarak değerlendirilmemesi

³⁸ Bkz. <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/1/1-0604.pdf>, Çevrimiçi: 14.04.2020.

³⁹ Memiş, **a.g.e.** s. 258.

⁴⁰ Aydos, **a.g.m.** s. 113.

⁴¹ Aydos, **a.g.m.** s. 113.

⁴² Demiral Bakırman, **a.g.e.** s. 22.

⁴³ Memiş, **a.g.e.** s. 250.

gerekmektedir⁴⁴. Bu bağlamda, ortada her ne kadar bir haksızlık olsa da her haksızlığın ceza yaptırımını ile sonuçlanmasının gerekli olmadığı belirtilerek bu gibi eylemlerin disiplin soruşturmaları ile çözümlenmesi gerektiği ifade edilmektedir⁴⁵.

Diğer görüşe göre ise teşvik primi, spor ahlakındaki yozlaşmanın bir parçası olarak değerlendirilmekte ve teşvik primi ile zaten maddi karşılığını aldığı ve yapmakla yükümlü olduğu bir işin icrası için haksız bir menfaat temin edildiği belirtilmektedir⁴⁶. Nitekim bu ikinci görüşe uygun olarak, özellikle liglerde son haftalara girilmesi ile Avrupa Kupalarına katılma hakkı kazanmak isteyen spor kulüpleri ile küme düşme bölgesinde bulunan kulüpler dışında, diğer kulüpler bakımından oynanacak müsabakaların bir öneminin kalmadığı ve sporcuların motive olmalarını sağlayacak bir unsurun bulunmadığı dikkate alındığında şike eylemine kıyasla daha sık gerçekleştirilebilen teşvik priminin, 6222 sayılı Kanun'da da cezalandırılması gereken bir eylem olduğu ortaya konulmuştur⁴⁷.

4- Sonuç

Şike ve teşvik primi kavramları derinlemesine incelendiğinde, esasında birbirinden çok farklı unsurları barındırdıkları anlaşılabilmektedir. Nitekim şike, teşvik primine kıyasla çok daha ağır bir eylemi teşkil etmektedir. Eylemin ağırlığının temel sebebini ise suç ile korunan hukuki değerlerden birini oluşturan spora ve spor müsabakalarına duyulan güvene verdiği zarar oluşturmaktadır.

Nitekim teşvik primi suçu ile şike suçu, hukuki konusu yönünden benzer özellik taşımakla birlikte, şike suçunda, sporun ruhuna aykırı olarak yarışma, rekabet ve çekişme gibi unsurlar hukuka aykırı bir şekilde ortadan kaldırılmakta iken, teşvik primi suçunda, sporun ruhunda olan yarışma, rekabet ve çekişme bulunmakta ve hatta teşvik edilmekte; ancak

⁴⁴ Ümit Kocasakal, "Artan Şiddet Olayları Karşısında Şiddetin Önlenmesine Dair 5149 sayılı Kanun'da Yapılması Gereken Değişiklikler", **Spor Hukukunda Güncel Sorunlar - II Sempozyumu**, Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, 2010, s. 65.

⁴⁵ Bkz. Baba, **a.g.m.** s. 782.

⁴⁶ Donay, **a.g.e.** s. 108.

⁴⁷ Baba, **a.g.m.** s. 782. Ancak, yine de kanun koyucunun teşvik primini, şikeden ayırdığı görülmektedir. Bu bağlamda, şike suçunun yarısı oranında yaptırım uygulandığı doktrindeki tartışmalar çerçevesinde dikkate alınmalıdır.

bu durum, spor ahlakına aykırı bir şekilde haksız bir menfaate dayandırılmaktadır⁴⁸.

Bu bağlamda, teşvik priminin, ceza hukuku anlamında bir suç olarak düzenlenmemesi gerektiği yönündeki görüşlere katıldığımızı belirtmek gerekir. Son olarak, sporun doğasında ve ruhunda bulunan kazanma ve rekabet etme unsurlarına halel getirmeyen, aksine bunları teşvik eden teşvik primi eylemi, sadece ve sadece dayandığı haksız menfaatten ötürü disiplin cezasına kabul edilebileceği de ifade edilmelidir.

5- Kaynakça

- AVCI**, Adem, **Türk Ceza Hukukunda Sporda Düzensizlik ve Şiddet**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- AYDOS**, Oğuz Sadık, “Futbolda Şike ve Teşvik Primine Kavramsal Yaklaşım”, **İstanbul Spor Hukuku Dergisi**, C: I, S: 2, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- BABA**, Yasemin, “Şike ve Teşvik Primi Suçu”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Y: 3, S: 10, Temmuz, 2012.
- BAYRAKTAR**, Köksal, “Şike Suçu”, **Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C: 21, Özel Sayı, Prof. Dr. Durmuş Tezcan’a Armağan, İzmir, 2019.
- DEMİRAL BAKIRMAN**, Büşra, **Türk Ceza Hukukunda Şike ve Teşvik Primi Suçu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- DONAY**, Süheyl, **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi ve Şike ve Teşvik Primi**, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- ERTAŞ**, Şeref / **PETEK**, Hasan, **Spor Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.
- KOCASAKAL**, Ümit, “Artan Şiddet Olayları Karşısında Şiddetin Önlenmesine Dair 5149 sayılı Kanun’da Yapılması Gereken Değişiklikler”, **Spor Hukukunda Güncel Sorunlar - II Sempozyumu**, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, 2010.
- MEMİŞ**, Pınar, **Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2010.
- MEMİŞ KARTAL**, Pınar, “Şike”, **Güncel Hukuk Dergisi**, S:8-92, Ağustos 2011.
- MEMİŞ KARTAL**, Pınar, “Türk Ceza Hukukunda Şike Suçu”, **İstanbul Spor Hukuku Dergisi**, C: I, S: 2, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.

⁴⁸ Özen, a.g.e, s. 35.

- ÖZEN**, Mustafa, **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunda Yer Alan Suçlar ve Yaptırımları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2013.
- ÖZGENÇ**, İzzet, “Değerlendirme ve Sonuç”, **Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesi Kanunu**, Ed: Cumhur Şahin, İzzet Özgenç, İlhan Üzülmez, Gazi Üniversitesi Türk Ceza Hukuku Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜRK-CE-MER), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2011.
- TAK**, Minhyeok / **SAM**, Michael P. / **JACKSON**, Steven J., “The problems and causes of match-fixing: are legal sports betting regimes to blame?” **Journal of Criminological Research, Policy and Practice**, Vol: 4, No:1, 2018.
- YILMAZ**, Murat, “Ceza ve Spor Hukuku Açısından Şike Suçu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C: 86, S: 5, Y: 2012.
- ZAFER**, Hamide, “Belirli Bir Spor Müsabakasının Sonucunu Etkilemek Amacıyla Kazanç veya Sair Menfaat Temin Etme Suçu”, **Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, S: 1, Y: 2012.

HÜKÜMET POLİTİKALARINDA SPOR: 1960-1980

Dr. Öğr. Gör. Demet ÇAKIR KALEM*

* Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

GİRİŞ

Serdar Akar'ın kült filmi “Dar Alanda Kısa Paslaşmalar” filminin unutulmaz “*Hayat fena halde futbola benzer*” repliği ya da ABD’li ünlü yazar Lewis Grizzard’ın “Hayat oyunu futbola çok benzer”² sözü, içinde futbol olan birçok sohbetin parçasıdır. Benzeri ifadeler **çeşitli zamanlarda** farklı kelimeler ve farklı kişiler tarafından kullanılmıştır. Bu ifadelerin nesnesi, **Türkiye’de veya dünyanın pek çok yerinde futbol iken Hindistan’da kriket veya ABD’de basketbol olabilir. Çeşitli spor** faaliyetlerinin bir toplum içindeki rolü, siyasetin o toplumda yapılış şekli ve toplumsal ilişkilerden bağımsız değildir. Bu durum sadece çalışmamızın konusu olan spor ile ilgili de değildir. **Ünlü iktisat** tarihçisi Ahmet Güner Sayar hocamızın da dediği gibi “Osmanlı’dan günümüze “Devlet” Türkiye’de pek çok şeyin içinde ve üstündedir”.

27 Mayıs 1960 tarihinde Türkiye’de yaşanan ilk askeri darbe ile birlikte siyasal ortam tamamen değişmiştir. Bu durum toplumun genelini olduğu gibi başta en popüler spor olan futbol olmak üzere pek çok spor alanını da etkilemiştir. Darbe ile birlikte yeni müktedirler olan askerler, üniformalarıyla birlikte farklı iktidar koltuklarına oturacaklardı. Darbenin lideri olarak görünen Cemal Gürsel’in futbol ile fazla ilgilenmediği biliniyordu. Bu nedenle biri milli maç diğeri de kendi adına düzenlenen kupa maçı olmak üzere sadece iki maçı³ izlemek zorunda kaldı diyebiliriz. Bu koşullar altında Kurmay Albay Muhterem Özyurt, Futbol Federasyonu Başkanı olarak koltuğun yeni sahibi oldu.

Futbolun içinden gelen Özyurt, bu sporun batılılaşmaya, modern futbol eğitimi ile gelişmeye, çok miktarda semt ve antrenman sahalarına ihtiyacı olduğunu savunurken ayrıca, futbolumuzun memleket yanında yayılması için Futbol Federasyonu’nun, bölgelerin, kulüplerin yeniden teşkilatlanması gerektiğini dile getirmişti.⁴ 1960’ların sonlarına doğru, her ne kadar siyaset artık sadece İstanbul’dakilere değil, tüm ülkedeki

¹ “Dar Alanda Kısa Paslaşmalar”filminden bir replik, Türkiye, 2000.

² Lewis Grizzard, “Gettin’ it on: A Down-home Treasury”, New York, Galahad Books, 1989, s. 318.

³ “The game of life is a lotlik efootball. You have totackle your problems, bloc kyour fears, and score your points when you get the opportunity”.

⁴ Söz konusu iki maç; Türkiye-İskoçya Milli Takımları arasında oynanan maç ile Cemal Gürsel Kupası adı altında oynanan Fenerbahçe-Galatasaray maçı idi.

⁵ Can Kozanoğlu, “Türkiye’de Futbol: Bu Maçı Alıcaz!”, İstanbul, Kıyı Yayınları, 2. Bası, 1990, s. 141.

kulüplere el atmışsa da, ağırlık gene üç büyük kulübe aitti. Devletin yine kulüplerle iç içe olduğu bu dönemde, söz konusu üç büyüklerin başındakiler de bu durumu kanıtlamaya yetmekteydi. Fenerbahçe'nin başında AP İstanbul teşkilatından Faruk Ilgaz, Galatasaray'ın başında parlamentodan (1979 yılında Gençlik ve Spor Bakanı olacak) Suphi Batur, Beşiktaş'ın başında ise AP milletvekili Talat Asal vardı.

İNÖNÜ HÜKÜMETLERİ⁵

15 Ekim 1961 seçimleriyle birlikte hiçbir parti tek başına iktidar olacak oyu alamamış ve Türk siyaseti koalisyon kavramı ile tanışmıştı. Millet Meclisi seçimlerinde CHP (173 Vekil, %36,7) küçük bir oy farkıyla birinci parti olmuştu. Demokrat Parti'nin devamı olarak kurulan Adalet Partisi (158 Vekil, %34,8) ve Yeni Türkiye Partisi (65 Vekil, %13,7) ikinci ve dördüncü sırayı alırken Osman Bölükbaşı'nın Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi de CKMP (54 Vekil, %14,0) almıştı.⁶

Farklı koalisyon alternatifleri üzerinde durulmuş ancak Milli Birlik Komitesi, içinde CHP ve dolayısıyla İnönü olmayan hükümet alternatiflerini desteklememiştir. Bu sebeple sonunda "Büyük Koalisyon" olarak da adlandırılan CHP-AP koalisyon hükümeti İnönü'nün Başbakanlığında 2 Aralık 1961 tarihinde mecliste güvenoyu almıştır.⁷Büyük umutlarla kurulan bu hükümetin ömrü kısa olmuş, 31 Mayıs 1962 tarihinde hükümet dağılmıştır. Yaklaşık bir ay süren hükümeteşsiz dönemin ardından II. İnönü hükümeti CHP, YTP, CKMP ve bağımsız milletvekillerinden oluşan geniş bir koalisyon ile 2 Temmuz 1962 tarihinde Meclisten güvenoyu almıştır. İlkine göre daha uzun süren bu koalisyonun sonunu da AP'nin 17 Kasım 1963 tarihinde yapılan yerel seçimlerde kazandığı başarı ve iç siyasi istikrarın sağlanamaması getirmiştir. ABD Başkanı Kennedy'nin cenazesine katılmak için ABD'de bulunan İnönü, 2 Aralık 1963 tarihindeki dönüşünden sonra istifasını vermiştir. CHP'nin koalisyon konusundaki isteksizliği nedeniyle AP'ye de hükümet kurma görevi

⁵ 26. HÜKÜMET: 20/11/1961 - 25/06/1962 İSMET İNÖNÜ

27. HÜKÜMET: 25/06/1962 - 25/12/1963 İSMET İNÖNÜ

28. HÜKÜMET: 25/12/1963 - 20/02/1965 İSMET İNÖNÜ

⁶ Kemal Karpat, "27 Mayıs Sonrasındaki Siyasi Gelişmeler ve Toplumsal Kökenleri", Osmanlı'dan Günümüze Kimlik ve İdeoloji, Yay.Haz. ve Çev.: Güneş Ayas, Timaş, İstanbul 2011, s. 128.

Hikmet Bilâ, "CHP 1919-1999", Doğan Kitapçılık, İstanbul 1999, s.192.

⁷ Suna Kili, "1960-1975 Döneminde Cumhuriyet Halk Partisinde Gelişmeler: Siyaset Bilimi Açısından Bir İnceleme", İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1976, s. 180.

verilmiş ancak partiler arasında gerekli uzlaşma sağlanamadığı için bu sürecin sonunda CHP ve bağımsızlardan oluşan III. İnönü hükümeti 1 Nisan 1964 tarihinde kurulmuştur. İsmet İnönü başkanlığında kurulan üç koalisyon hükümeti de tespit ettiği spor hedeflerine ulaşmak için planlı hareket etmeyi ve plana bağlı kalmayı ilke olarak kabul etmekte ve “iktisadi alanda devlet sektörünce vücuda getirilecek eserlerin gerek yeni tesis gerek gelişme şeklinde olsun, mutlaka plana bağlı olarak yapılmasını”⁸ öngörmektedir.

Bu maksatla hükümet, programlarında “*BTGM teşkilatının müteahhasıslar eliyle ve bir program dahilinde işletileceği... planlı kalkınma içinde vatandaşın çalışma gücünü artırmak, yaşayış seviyesini yükseltmek ve boş zamanlarını değerlendirme için, okul eğitimi dışında ve yanında halk eğitimi çalışmalarına önem verileceği... beden eğitimi alanında daha yeterli teşkilatlanma faaliyetlerinin hızlandırılacağı ve yurdun bütün il ve ilçelerinde gençliğin yararlanabileceği spor alan ve tesislerinin süratle tamamlanacağı*”⁹ ifadelerine yer vermektedir.

İnönü Hükümeti programlarında yer alan bu ifade İnönü'nün, 1950'li yıllarda yarım bıraktığı “statların ülke genelinde artırılması” projesini daha bir sağlamlaştırıyor; bunların uygulanması ve idaresini ise merkezi idarenin kendisine bırakıyordu ki bu dönemde Türkiye’de ilk kez spordan sorumlu bir Devlet Bakanına kabinede yer veriliyordu. Bu bakanlığın ihdas edilmesinde sporun geçmişe göre daha fazla önemsenmesinin yanında koalisyon hükümetlerinin doğası gereği bakanlık sayısının artırılması da etkili olmuştur. Bununla birlikte karşılaşılan iç ve dış sorunlar, siyasi istikrarın sağlanamamış olması, dönem içinde yaşanan bölgesel-kentsel rekabet pek çok alanda olduğu gibi spor alanını da etkilemiştir.

ÜRGÜPLÜ HÜKÜMETİ¹⁰

AP Genel Başkanı Ragıp Gümüşpala'nın ölümünün ardından partide başlayan liderlik mücadelesini, iş çevreleri ve basın desteğini alan Süleyman Demirel kazanmıştı.¹¹ Demirel milletvekili olmadığı için baş-

⁸ “Hükümetler ve Programları” TBMM Kütüphane-Dökümantasyon ve Tercüme Müdürlüğü Yayınları, No:12, Ankara, 1988, C. 2, s. 21.

⁹ Hükümetler ve Programları, a.e., s. 24, 44, 65.

¹⁰ 29.HÜKÜMET: 20/02/1965 - 27/10/1965 SUAT HAYRİ ÜRGÜPLÜ

¹¹ Cemal Fedayi, “Osmanlıdan Günümüze Türkiye’de Sağ Siyaset”, Ankara: Kadim Yayınları, 2019, s. 100. Tefik Çavdar, “Türkiye’nin Demokrasi Tarihi 1950’den Günümüze”, Ankara, İmge Kitabevi, 5. Baskı, 2013, s. 113.

bakan olamayacaktı. Bu soruna çözüm olarak bir vekilin istifası ve yeni seçim yapılması gibi çözümler düşünülmüş ancak hem Demirel'in kısa sürecek bir koalisyon macerası ile yıpranmak istememesi hem de Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in bağımsız ve tarafsız aday ısrarı sonucunda Kayseri Bağımsız Senatörü Suat Hayri Ürgüplü hükümeti kurmak ile görevlendirilmişti. Devlet Bakanları arasındaki görev dağılımına göre Spor İşleri Devlet Bakanlığı görevi ise Şekip İnal'a verilmişti.¹²

İktisadi politikasını “karma ekonomi” sistemine dayandıran hükümet, sporda yeni bir yapılanmaya gidilmesi gerektiğini işaret ederek programında, “*beden terbiyesi işlerimiz modern esaslara cevap vermeyen bir kanunla yürütülmektedir. Sporumuzun her dalını çağdaş seviyede bulundurmak için mevzuatta gerekli değişiklikler yapmak, sporun kitleye mal edilmesine çalışmak, okul içi ve okul dışı spor faaliyetlerinde bulunan amatörlerle daha yakından ilgilenmek, kaliteli sporcu yetiştirmek ve mevcutlardan daha çok faydalanmak hususlarına dikkat edilecektir*”¹³ ifadelerine yer vermektedir.

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere hükümet, amatör sporun kalkındırılması, kaliteli sporcuların yetiştirilmesi ve bütün spor dallarının çağdaş seviyeye çıkarılması için spor mevzuatının değiştirilmesini istemekte, ancak bunun için gerekli olan idari yapılanmaya ve mali kaynak teminine herhangi bir açıklık getirmemektedir. Bir seçim hükümeti olarak kurulan ve bu yönde hareket eden Ürgüplü Hükümeti 8 ay görevde kalmıştır. Koalisyonu oluşturan bütün partilerin gelecek seçimi düşündüğü bu ortamda planlama ve uygulama geri planda kalmıştır.

DEMİREL HÜKÜMETLERİ¹⁴

AP parti programı, genel hatlarıyla Demokrat Parti programlarının 27 Mayıs'ın getirdiği siyasi koşullara göre uyarlanmış haliydi.¹⁵ Birinci programında hükümet (genel sıralamada 30. Hükümet), “*gençliğin ruh*

¹² “Gürsel Kabinayı Dün Resmen Açıkladı”, Hürriyet Gazetesi, 21 Şubat 1965, s. 1.

¹³ Hükümetler ve Programları, a.g.e., s. 96.

¹⁴ 30.HÜKÜMET: 27/10/1965 - 03/11/1969 SÜLEYMAN DEMİREL

31.HÜKÜMET: 03/11/1969 - 06/03/1970 SÜLEYMAN DEMİREL

32.HÜKÜMET: 06/03/1970 - 26/03/1971 SÜLEYMAN DEMİREL

39.HÜKÜMET: 31/03/1975 - 21/06/1977 SÜLEYMAN DEMİREL

41.HÜKÜMET: 21/07/1977 - 05/01/1978 SÜLEYMAN DEMİREL

43.HÜKÜMET: 12/11/1979 - 12/09/1980 SÜLEYMAN DEMİREL

¹⁵ T. Çavdar, a.g.e., s. 112.

*ve beden eğitiminde, hem eğitim hem de beden sağlığı bakımından önemli bir vasıta olan spordan daha geniş ölçüde faydalanılmasını... ve vatandaşların her yaşta spor faaliyetlerinde bulunabilmelerini*¹⁶ öngörmekle, her yaştan kişinin beden ve ruh sağlıklarını geliştirebilmek için yapabilecekleri bir “Herkes İçin Spor” anlayışını getirmektedir.

İkinci programda, *“hürriyet içinde refah yoluna yönelmiş Büyük Türkiye idealini memleketin yarınki sahipleri olan genç kuşaklara hedef olarak vermek ve onları zararlı cereyanlara kapılmadan bu inanç etrafında toplamak, her yaşta herkesin sporla ilgisini teşvik amacıyla lüzumlu tesisler inşa etmek, Beden Terbiyesi Kanunu’nu değiştirerek Türk sporuna bütünüyle ve modern anlamda hizmet vermek, sporun kanun, nizam, ahlak ve disiplin ölçüleri içinde gelişmesini sağlamak, amatör sporu da kitlelere yaymak ve böylece gençliğin moral ve fizik gücünü artırmak*¹⁷ ifadeleriyle spor konularına yer veren hükümetin (genel sıralamada 31. Hükümet), gençlik meseleleri ile spor meselelerini aynı bütün içinde ele aldığı anlaşılmaktadır.

Bu maksatla, 3 Kasım 1969 tarihinde GSB’nin kurularak spor işlerinin ilk kez bakanlık düzeyinde ele alınması ve BTGM’nin Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle bu bakanlığa bağlanması da bu dönem içerisinde gerçekleşmiştir. Bu durum, Türkiye’de spor faaliyetlerinin doğrudan doğruya devlet eliyle sevk ve idare edilmesi istek ve anlayışının devam ettirilmesi gereğinin ifadesi olarak ortaya çıkmaktadır.

Üçüncü programda hükümet (genel sıralamada 32. Hükümet), *“Türk gençliğinin maddi ve manevi gelişme ihtiyaçlarına okul içi ve okul dışı eğitim programlarıyla, diğer taraftan gençlik ve spor hizmetleri çerçevesinde zaman değerlendirici spor ve kültür faaliyetleriyle cevap verilmesi*¹⁸ gereğini öngörmekle, boş zamanların devlet desteğinde değerlendirilmesini de benimsemekte, böylece sporun sevk ve idaresi hususunda daha önceki görüşlerini tekrarlamaktadır.

Dördüncü, Beşinci ve Altıncı (genel sıralamada 39., 41. ve 43.) Demirel Hükümetleri programlarının, beşinci programda yer alan ve yatırım konusunu ön plana çıkaran *“gençlerin yurt, burs, dinlenme ve spor ihtiyaçlarını karşılayacak tesislerin kurulacağı, mevcutlarının tam kapasite ile çalıştırılacağı, sporun yurt dışında ve yaygın kitle sporu halinde geliştire-*

¹⁶ Hükümetler ve Programları, a.g.e., s. 96.

¹⁷ A.e., s. 145.

¹⁸ A.e., s. 183.

rilmesi için geniş çapta altyapı tesislerinin süratle kurulacağı, Türk sporunun gelişmesi için insan gücü, tesis, araç ve gereç açığının hızla giderileceği, amatör sporu destekleyici ve özendirici, profesyonel sporu yönlendirici düzenlemelerin yapılacağı bu maksatla yeni kanunlar çıkarılacağı”¹⁹, görüş ve anlayışı ayrı tutulduğunda, Birinci, İkinci ve Üçüncü (genel sıralamada 30., 31. ve 32.) Demirel Hükümetlerinin programlarını tekrarlar mahiyette oldukları anlaşılmaktadır.

Bu sebeple Demirel Hükümetleri, tespit ettikleri hedeflere ulaşma-
da temenni edici nitelikte çeşitli alternatifler getirmekle beraber, teşki-
latlanma konusunda somut deliller getirmemekte ve böylece spor faa-
liyetlerinin sevk ve idaresini, merkezi idareye bırakmaktadırlar. Altıncı
Demirel Hükümeti’nin sonunu hazırlayan olay “12 Eylül 1980 Askeri
Darbesi”dir.

ERİM HÜKÜMETLERİ²⁰

12 Mart 1971 tarihinde hükümetin, ülkenin sorunlarını çözmede
yetersiz kaldığı, partiler üstü bir anlayışla yeni bir hükümet kurulma-
sının gerekliliği ve bunun yapılmaması durumunda idareye doğrudan
el konulacağı yönünde bir muhtıra verildi. Muhtıra ile doğrudan, bir
askeri müdahale olmadan, hükümet ordunun isteklerini yerine getirme-
ye zorlanmıştı.²¹ CHP içinden gelen, partinin şahinleri ile yaşadığı an-
laşmazlıklar nedeniyle ayrılmak zorunda kalan, ılımlı kanadın temsilcisi
olarak bilinen Nihat Erim’e, bağımsız olması koşuluyla, hükümeti kur-
ma görevi verildi. Erim, teknokratlardan oluşan iki hükümet kurmuş
ancak ömürleri kısa olmuştur.²²

Hükümet gençliğe yatırımı, milli kalkınmanın en verimli yatırımı
olarak kabul edip, bu maksatla gençlere sağlıklı hayat şartları ve geniş
dünya görüşü sağlamayı amaçlayan “*çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmada*

¹⁹ A.e., s. 183.

²⁰ İlk Nihat Erim Hükümeti olan 33. Hükümet döneminde sporla ilgili bir çalışma ol-
mamış, 34. Hükümet yani “İkinci Erim Hükümeti” bu yönde bir çalışma yapmıştır.
33.HÜKÜMET: 26/03/1971 - 11/12/1971 NİHAT ERİM
34.HÜKÜMET: 11/12/1971 - 22/05/1972 NİHAT ERİM

²¹ İlber Ortaylı, “Türkiye’nin Yakın Tarihi”, İstanbul, Timaş Yayınları, 2018, 28. Baskı, s.
127.

²² Cüneyt Arcayürek, “Çankaya’ya Giden Yol 1971-1973”, Bilgi Yayınları, İstanbul, 1985,
s. 83.

Çavdar, a.g.e., s. 208.

*önemli rol oynayan sporun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gençlere fırsat eşitliği sağlanarak bütün milli kuruluşların iştirakiyle eğitim, sosyal refah, sağlık, çalışma ve dinlenme imkânlarının verilmesi*²³ biçiminde bir ifadeyle, programda spor konusuna yer vermektedir. Bu sebeple hükümet, sporun geliştirilmesi için gençlere önem verilmesini ve böylece sporun yaygınlaştırılmasını öngörmekle birlikte, bunun nasıl sağlanacağı konusunda herhangi bir çözüm yolu getirmemektedir.

Ancak, aynı programda hükümet iktisadi alanda *“özel sektör yatırımlarının süratle gerçekleşmesi için gerekli teşvik tedbirlerinin alınmasını”*²⁴ öngörmüştür.

MELEN HÜKÜMETİ²⁵

Nihat Erim, II. Hükümetinin istifasından sonra yazdığı mektupta *“İdare-i maslahatçı bir başbakan olarak kalmak istemediği”* için istifa ettiğini söylemiştir.²⁶ Erim Hükümetinin dağılmasından sonra hükümeti kurma görevi önce Suat Hayri Ürgüplü’ye verildi. Ürgüplü’nün listesinin Cumhurbaşkanı Sunay tarafından onaylanmaması üzerine hükümeti kurma görevi Başbakanlığı vekâleten yürüten Ferit Melen’e verildi.²⁷ Melen Hükümeti 05 Haziran 1972 tarihinde güvenoyu aldı. Türk gençliğinin sorunları ile toplumun huzur, güvenlik ve mutluluğunu aynı doğrultuda değerlendiren hükümet, programında spora, *“gençlik ve spor eğitimine, uzmanlaşmayı sağlayıcı yeterli sayı ve nitelikte eleman teminine, etkin bir organizasyon teminine ve milli spor dallarımızın geliştirilmesine öncelik ve ağırlık verilecektir”*²⁸ ifadesiyle yer vermektedir. Bu sebeple temenni edici nitelikler taşıyan program, sporun sevk ve idaresinde yenilik olarak kabul edilebilecek bir prensibi öngörmemekte ve bunu devlete bırakmaktadır. 22 Mayıs 1972 tarihinde kurulan Melen Hükümeti, 15 Nisan 1973 tarihinde dağılır. Bu tarihten 14 Ekim 1973 genel seçimlerine kadar ülkeyi yönetecek olan Naim Talu liderliğindeki hükümet kurulur. 12 Mart Muhtırasının oluşturduğu sivil siyaset dışı ortamın so-

²³ Hükümetler ve Programları, a.g.e., s. 225.

²⁴ A.e., s. 218.

²⁵ 35. HÜKÜMET: 22/05/1972 - 15/04/1973 FERİT MELEN

²⁶ İlhan Lütem, “Erim’den Mektuplar”, İstanbul, Kurtiş Matbaası, 1992, s. 121.

²⁷ Feroz Ahmad, “Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)”, çev: Ahmet Fethi, İstanbul, Hil Yayınları, 3. Baskı, 2007, s. 379.

²⁸ A.e., s. 247.

nucu olarak 1973 seçimlerine kadar Nihat Erim, Ferit Melen ve Naim Talu tarafından görece partiler üstü kısa süreli hükümetler kurulmuştur.

IRMAK HÜKÜMETİ²⁹

Bülent Ecevit liderliğindeki CHP ve Necmettin Erbakan liderindeki MSP koalisyonunu 18 Eylül 1974 tarihinde Başbakan Ecevit'in istifa etmesi nedeniyle dağılmıştı. Koalisyonun dağılmasının temel sebebinin hükümet ortakları arasındaki uyumsuzluk olduğu söylenebilir ancak arka planda Kıbrıs Barış Harekâtı sonrası kamuoyunda oluşan popülerliği oya çevirme çabası vardır.³⁰Ecevit, ülkeyi seçime kadar yönetecek koalisyon ve azınlık hükümeti kurma çabaları sonuçsuz kalınca hükümet kurma görevini iade etti. Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk, liderler ile görüşmüş ancak sonuç alamamıştı. Seçim hükümeti kurulmasına karar verilmiş, sıra başbakanı belirlemeye gelmişti. Gazetelerde Kontenjan Senatörü ve Ferit Melen Hükümetinde dışarıdan Devlet Bakanlığı görevi yürüten Zeyyat Baykara ismi öne çıkıyordu. Ancak rüzgârın yönü değişmişti. Yeni aday, 1943 yılında siyasete atılan, 1945-47 yılları arasında ilk Çalışma Bakanı olan, 1950'de CHP'deki siyasi hayatına ara verip üniversiteye geçen, 1955'te ordinaryüs unvanı alan Fizyoloji Profesörü, emekli olduktan sonra 8 Haziran 1974 tarihinde Cumhurbaşkanı Korutürk tarafından Kontenjan Senatörü olarak atanan Sadi Irmak'tı.³¹ 18 Kasım 1974 tarihinde meclis içinde bağımsız ve dışardan seçilen bakanlardan oluşan kabine güvenoyu alamadı. Bunun üzerine Sadi Irmak istifasını sunmuş ancak Cumhurbaşkanı Korutürk'ün talebi üzerine 31 Mart 1975 tarihinde I. Milliyetçi Cephe Hükümeti kurulana kadar Başbakanlık görevini sürdürmüştür.³²

Bu koşullar altında kurulan hükümete TBMM dışından Zekai Baloğlu, Gençlik ve Spor Bakanı olarak görevlendirilmişti.³³Milli birlik ve bütünlüğün güçlendirilmesinde, sporun önemli bir kamu görevi yaptığını ve bu amaçla beden eğitimi ve sporun desteklenmesi gereğini kabul eden hükümet, programında konuyla ilgili şu ifadelerle yer vermiştir:

²⁹ 38. HÜKÜMET: 17/11/1974 - 31/03/1975 SADİ IRMAK

³⁰ F. Ahmad, a.g.e., s. 395-398.

³¹ Türker Sanal, "Türkiye Cumhuriyeti ve 50 Hükümeti", İstanbul, Sim Yayınları, 1995, s. 50.

³² Cezmi Eraslan, "Atatürk'ten sonra Türkiye'nin İç Politikası", Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, C:II, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2002, s.621.

³³ Orhan Tokatlı, Güvercinli Yıllar, İstanbul, Doğan Kitap, 2004, s. 304.

“Gençlik ve spor sorunları, Atatürk ilkeleri ve Türk Millî Eğitimi’nin genel amaç ve temel uygulamaları doğrultusunda ele alınacak; başta millî eğitim sistemi olmak üzere sosyal ve ekonomik diğer ilgili kesimler ile çağımızın ve ülkemizin ihtiyaçlarına ve şartlarına uygun sistemli bir yaklaşımla bütünleştirilecektir. Gençlik ve Spor Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri Kanunu’nun çıkarılmasına çalışılacaktır. Gençlik ve spor hizmetleri için gerekli sayıda ve nitelikte insan gücünün yetiştirilmesinde çağdaş bilim ve tekniğin geniş ve sayısız katkısını getirecek olan Gençlik ve Spor Akademisi’nin kurulması sağlanacaktır”.³⁴

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere hükümet, sporun ferdi bir çaba olmadığını ve bir kamu görevi olduğunu, bunun için spor hizmetlerinin düzenlenmesi ve desteklenmesi gerektiğini kabul etmekte ve bu hizmetleri için gerekli olan nitelikli insan gücünün temini maksadıyla Gençlik ve Spor Akademisi’nin açılmasını öngörmektedir. Bu manada hükümet, hedef konusunda yeni ilave tedbirler getirmekle beraber, sporun sevk ve idaresiyle ilgili yeni bir prensip getirmemekte ve böylece sporun yönetimini mevcut mevzuata ve merkezi idarenin inisiyatifine bırakmaktadır.

ECEVİT HÜKÜMETLERİ³⁵

Birinci Ecevit Hükümeti (genel sıralamada 37. Hükümet) programında, *“seyir sporundan çok kitle sporuna, profesyonel spordan çok amatör spora ve bu meyanda okul sporuna ağırlık verileceği, gençliğin spor, izcilik, beden eğitimi, boş zamanları değerlendirme ve gönüllü olarak toplum kalkınmasına hizmet imkânlarının geliştirileceğini, geleneksel spor dalları ile jimnastik, atletizm ve yüzme gibi spor dallarına öncelik verileceğini”*³⁶ öngörmekle, daha önceki hükümetlerin görüşlerini tekrarlamakla beraber genel amaçların gerçekleştirilmesinde, amatör sporu profesyonel sporun, kitle sporunu seyir sporunun ve okul içi sporu okul dışı sporun önüne çıkarmak istediği anlaşılmaktadır.

İkinci Ecevit Hükümeti (genel sıralamada 40. Hükümet) programında, *“amatör spora büyük önem verilerek amatör kulüplerin destekleneceğini, sporun teşkilatlanmasında demokratik yöntemlere ve denetime etkinlik ka-*

³⁴ Hükümetler ve Programları, a.g.e., s. 309.

³⁵ 37.HÜKÜMET: 26/01/1974 - 17/11/1974 BÜLENT ECEVİT
40.HÜKÜMET: 21/06/1977 - 21/07/1977 BÜLENT ECEVİT
42.HÜKÜMET: 05/01/1978 - 12/11/1979 BÜLENT ECEVİT

³⁶ Hükümetler ve Programları, a.g.e., s. 373,374.

zandırılarak profesyonel sporun yapısının sağlıklı kurallara bağlanacağını ve profesyonel sporcuların sosyal güvenliklerinin sağlanacağını³⁷; üçüncü programında (genel sıralamada 42. Hükümet) ise ilk iki programındaki konuları hem destekler, hem de açıklar mahiyette görüşlere yer vererek “sporun ilmi yöntemlere ve küçük yaşlardan başlanarak bütün topluma yaygınlaştırılmasını, sporcuların sağlık şartlarına, profesyonel sporcuların yeterli geçim imkânlarına ve sosyal güvenliğe kavuşturulmalarını”³⁸ öngörmektedir. Nitekim “Sporda Sendikalaşma” fikri de ilk kez bu hükümet programında yer almıştır.

Aslında Türkiye’de futbolcuların sendika ile tanışıklığı daha eskilere dayanmaktadır. 1960 Anayasası’nın getirdiği özgürlükler ortamında, daha demokratik bir siyasal düzen ve toplumsal yapı taleplerinin örgütlenme alanındaki en önemli yansıması sendikalaşmaydı. Her iş kolunda kendisini gösteren bu gelişmeden spor, özellikle profesyonelleşen futbol da etkilenecek ve 31 Mayıs 1965, Türkiye Profesyonel Futbolcular Sendikası’nın kuruluşunun ilan edildiği tarih olacaktır.³⁹

1969 yılında adı “Türkiye Profesyonel Futbolcular, Antrenörler, Menajerler ve Monitörler Sendikası” olarak değişen sendika, 1972 yılında önemli bir dönüm noktasına geldi. 6 Kasım 1972 tarihinde yapılan genel kurulda, ağırlığını sol görüşlü bir grup futbolcunun oluşturduğu üyeler sendika yönetimini ele aldı. “Sendikalara faal futbolcular el koydu” manşetiyle duyurulan bu olay sonrasında, Galatasaray’da oynayan Muzaffer Sipahi başkanlığa seçildi. Yine Galatasaray’da oynayan Aydın Güleş, Metin Kurt, Fenerbahçe’de oynayan Ercan Aktuna ve Beşiktaşlı Sabri Dino ile İstanbulsporlu Mete Bozkurt da yönetim kurulu üyeliklerine geldiler.⁴⁰

Devrim niteliğindeki bu olay, askeri darbenin gölgesinde sonuçsuz kaldı. 1974 yılında yapılan genel kurulda Şükrü Gülesin’in bir daha seçilmesiyle de aktif futbolcular yönetimden çekilmek zorunda kaldılar. 28 Mayıs 1975 tarihindeki genel kurulda ise sendikanın adı bu kez “Futbol-İş” (Türkiye Futbolcular-Antrenörler, Masörler Sendikası) olarak değiştirildi.⁴¹

³⁷ A.g.e., s. 373,374.

³⁸ A.g.e., s. 440.

³⁹ “Futbol-İş”, Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi, Cilt 1, İstanbul, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, 1996, s. 432.

⁴⁰ “Sendikaya faal futbolcular el koydu...”, Hürriyet Gazetesi, 17 Mart 1972, s. 10.

⁴¹ Mehmet Ali Gökçaftı, “Bizim İçin Oyna: Türkiye’de Futbol ve Siyaset”, İstanbul, İleti-

1980 darbesi, Futbol-İş'in de tarihine noktayı koydu ve darbe sonrası dönemde, işsiz kalan sendika tarihin tozlu raflarının arasında yerini aldı.⁴² Askeri rejim altında, esas işlevine bir türlü odaklanamamış olan futbolcu sendikası, 1 Ocak 1984 günü 2821 sayılı yasaya göre olağanüstü genel kurul toplayarak tüzük ve teşkilatlarını mevcut yasalara uyarlamak için bir araya gelse de ortada bunu yapacak kimseler olmadığından münfesi (feshedilmiş) sayıldı ve tarihe karıştı.⁴³

1970'li yıllarda kurulan "Amatör Sporcular Derneği" de futbolcuların örgütlenmesi için bir araya gelerek 1975'te 70 bin sporcu bünyesinde toplamayı başardı ama 12 Eylül darbesiyle beraber o da aynı akıbeti yaşadı ve kapatıldı. Bugün ise futbolcuların oluşturduğu tek birlik, 1992 yılında kurulan "Türkiye Profesyonel Futbolcular Derneği (TPFD)⁴⁴" dir.

Ecevit Hükümeti'nin bu üç programı bir bütünlük içinde değerlendirildiğinde, CHP'nin siyaset ve toplum ilişkilerine yansıyan politika anlayışının spor alanına da yansıdığı anlaşılmaktadır. Çünkü programda, kişinin spor yapma hak ve hürriyetine devletçe müdahale edilmekte,

şim Yayınları,, 1. Baskı, 2008, s. 259.

⁴² "Türk-İş Futbolcu Sendikası İçin Kolları Sıvıyor", (Çevrimiçi) <https://sendika.org/2007/01/turk-is-futbolcu-sendikasi-icin-kollari-siviyor-11150/>, 20 Mart 2021.

⁴³ "Futbol-İş" a.g.m., s. 432.

⁴⁴ "TPFD Hakkında", Çevrimiçi <http://www.pfd.org.tr/corporate/tpfd-hakkında/5>, 20 Mart 2021.
Dernek tüzüğünde amacı "“Ülkemiz futboluna ve dernek üyelerine hizmet etmek, karşılıklı yardım ve dayanışma içinde üyelerin teknik, sosyal, kültürel ve ekonomik sorunlarını ortaya çıkarmak, bu yönde araştırmalar ve çalışmalar yapmak, çözüme ulaştırmak için görevler yüklenmek, üyeler arasında birliği sağlamaktır” şeklinde yer alan TPFD'nin hizmetleri ise aşağıda özetlenmiştir:
1. Profesyonel futbolcuların her türlü hak ve menfaatini korumak,
2. Sportif nitelikli eğitim merkezleri ile eğlendirici, dinlendirici ve boş zamanları değerlendirici lokaller ve tesisler kurup, işletmek,
3. Üyeler arasında ve toplumda sportif anlayışı ve çalışmalarını özendirme,
4. Üyelerini arkadaşlık, dostluk ve karşılıklı anlayış bağları ile birleştirip, sevgi ve saygıya dayanan sosyal ilişkileri geliştirmek,
5. Üyelerinin uygar, kültürel, sosyal ve moral kalkınmasında etkin katkılarda bulunmak,
6. Yurtiçi veya yurtdışında aynı amaçlı şubeler veya temsilcilikler açmak, uluslararası faaliyetler ve işbirliğinde bulunmak, bu amaçla federasyon kurmak, kurulmuş federasyonlara katılmak,
7. Yerel veya ulusal düzeyde görev yapan profesyonel futbolcuların gelişmelerine katkı sağlayacak çözümler üretmek, destek vermek ve faaliyette bulunmak,
8. Dernek üyelerinin ve profesyonel futbolcuların hak kayıplarında, açılmış davalarla, taraf olup, gerektiğinde davalara müvekkil göndermektir.

ancak sosyal güvenlik, demokratik yönetim ve denetim ile sendika hakkı gibi ifadeler kullanılarak devlete bazı sosyal ve ekonomik ödevler yüklenmektedir.

Bu sebeple Hükümet, öngördüğü prensiplerle CHP'nin sosyal ve ekonomik kimliğine paralel yeni ilave hedefler getirmekte, ancak teşkilatlanma bakımından, daha çok istekçi ve temenni edici bir anlayış göstermektedir.

SONUÇ

1960 ile 1980 yılları arası Türk siyasi tarihinin en çalkantılı dönemidir. 20 farklı hükümetin kurulduğu bu süreç, Süleyman Demirel liderliğindeki AP'nin 1965-71 yılları arasında tek başına iktidar olduğu dönem dışında bir koalisyon hükümetleri dönemidir. 27 Mayıs darbesinin getirdiği kaotik siyasi ortamda pek çok yeni parti ve siyasi lider ortaya çıkmıştı. Bu sürecin ilk yarısında İnönü ile varlığını sürdüren CHP, ikinci on yıla Bülent Ecevit gibi genç, yükselen bir figür ile girmiş, tek başına iktidar olamasa da seçimlerden birinci parti olarak çıkmış, geniş halk kitleleriyle partinin bağıny yeniden sağlamıştır. Sağda ise Demokrat Parti'nin mirasına talip olan partiler AP, YTP ve DP (Demokratik Parti) ile birlikte muhafazakâr MSP ve milliyetçi MHP öne çıkıyordu. Hükümet kurma teklifini kabul etmeyen parti liderlerinin olduğu bu dönemde dışarıdan seçilen Suat Hayri Ürgüplü, Nihat Erim, Ferit Melen, Naim Talu ve Sadi Irmak gibi görece bağımsız adayların kurduğu bağımsız hükümetler vardı. Bunlar genelde işlerin yolunda gitmediği, kimsenin yaklaşan seçime kadar hükümette kalarak yıpranmak istemediği veya 12 Mart muhtırası sonrası gibi askerın müdahalesi sonucu oluşan geçiş dönemleriydi. Bu dönemlerde başbakan olacağından bir gün önce haberi olan ya da bakan olduğunu radyodan öğrenen örnekler vardı.

Bu dönemde ekonomik ve siyasi sorunların yanında başta Kıbrıs olmak üzere dış politikada da çözüm bekleyen pek çok problem vardı. Yaşanan hükümet krizleri hükümet programlarının uygulanmasını zorlaştırmıştır. Hükümet programlarında yer bulmasına rağmen "spor" da geçmişten günümüze Türk siyaset yapıcılarının öncelikler sıralamasında gerilerde bulunduğu için gelişim ve dönüşümünü doğal süreçte tamamlamıştır.

KAYNAKÇA

- Ahmad, Feroz: “*Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980)*”, çev: Ahmet Fethi, İstanbul, Hil Yayınları, 3. Baskı, 2007.
- Arcayürek, Cüneyt: “*Çankaya’ya Giden Yol 1971-1973*”, Bilgi Yayınları, İstanbul, 1985
- Bilâ, Hikmet: “*CHP 1919-1999*”, Doğan Kitapçılık, İstanbul, 1999.
- Çavdar, Tefrik: “*Türkiye’nin Demokrasi Tarihi 1950’den Günümüze*”, Ankara, İmge Kitabevi, 5. Baskı, 2013.
- “*Dar Alanda Kısa Paslaşmalar*” filmi, Türkiye, 2000.
- Eraslan, Cezmi: “*Atatürk’ten sonra Türkiye’nin İç Politikası*”, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi, C:II, Ankara, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, 2002.
- Fedayi, Cemal: “*Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Sağ Siyaset*”, Ankara, Kadim Yayınları, 2019
- “*Futbol-İş*”, *Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi*, Cilt 1, İstanbul, Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı Yayını, 1996.
- Gökacı, Mehmet Ali: “*Bizim İçin Oyna: Türkiye’de Futbol ve Siyaset*”, İstanbul, İletişim Yayınları,, 1. Baskı, 2008.
- Grizzard, Lewis: “*Gettin’ it on: A Down-home Treasury*”, New York, GalahadBooks, 1989.
- “*Hükümetler ve Programları*” TBMM Kütüphane-Dökümantasyon ve Tercüme Müdürlüğü Yayınları, No:12, Ankara, 1988.
- Karpat, Kemal: “*27 Mayıs Sonrasındaki Siyasi Gelişmeler ve Toplumsal Kökenleri*”, *Osmanlı’dan Günümüze Kimlik ve İdeoloji*, Yay.Haz. ve Çev.: Güneş Ayas, Timaş, İstanbul 2011.
- Kili, Suna: “*1960-1975 Döneminde Cumhuriyet Halk Partisinde Gelişmeler: Siyaset Bilimi Açısından Bir İnceleme*”, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1976.
- Kozanoğlu, Can: “*Türkiye’de Futbol: Bu Maçı Alıcaz!*”, İstanbul, Kıyı Yayınları, 2. Baskı, 1990.
- Lütem, İlhan: “*Erim’den Mektuplar*”, İstanbul, Kurtiş Matbaası, 1992.
- Ortaylı, İlber: “*Türkiye’nin Yakın Tarihi*”, İstanbul, Timaş Yayınları, 2018, 28. Baskı.
- Sanal, Türker: “*Türkiye Cumhuriyeti ve 50 Hükümeti*”, İstanbul, Sim Yayınları, 1995.
- Tokatlı, Orhan: “*Güvercinli Yıllar*”, İstanbul, Doğan Kitap, 2004.
- “*Gürsel Kabineyi Dün Resmen Açıkladı*”, Hürriyet Gazetesi, 21 Şubat 1965
- “*Sendikaya faal futbolcular el koydu...*”, Hürriyet Gazetesi, 17 Mart 1972.
- “TPFD Hakkında”, Çevrimiçi

<http://www.pfd.org.tr/corporate/tpfd-hakkinda/5>, 20 Mart 2021.

“Türk-İş Futbolcu Sendikası İçin Kolları Sıvıyor”, (Çevrimiçi)

<https://sendika.org/2007/01/turk-is-futbolcu-sendikasi-icin-kollari-siviyor-11150/>, 20 Mart 2021.

ÖZELLİKLE CEZAI HÜKÜMLER IŞIĞINDA FRANSIZ HUKUKUNDA GENEL HATLARI İLE DOPİNGLE MÜCADELE

Prof. Dr. Ümit KOCASAKAL*

*Galatasaray Hukuk Fakültesi Ceza Hukuku Öğretim Üyesi,
TMOK Üyesi, Eski TFF Tahkim Kurulu üyesi

GİRİŞ

Sportif alanda en güncel tartışmalardan birisini de kuşkusuz doping ve dopingle mücadele oluşturmaktadır. Gerçekten de tarihçesi eski çağlara kadar uzanan dopingle mücadelenin 100 yıllık bir geçmişi bulunduğu söylenmekte. Sportif faaliyetlerin, artık sadece bir eğlence, yarış, mücadele olmaktan çıkıp, ciddi bir ekonomik faaliyet ve kazanç alanı olmaya başlamasıyla birlikte doping ile mücadele de, bu alandaki tartışmalar da hız kazanmaktadır.

Bu tartışma, özellikle dopingle mücadeledeki yöntemler üzerinde yoğunlaşmış gözüküyor. Gerçekten de doping, en sade ifadeyle; sporda performans artışı sağlamak amacıyla alınan veya kişinin vücudunda bulunan bir maddenin normal düzeyin üzerine çıkartılmasını sağlayan, sağlığa zararlı ve sporda rekabetin adil bir şekilde gerçekleşmesini engelleyen madde veya yöntemlerin kullanılması olarak tanımlanmaktadır.

Dopingle mücadelenin, uluslararası belgelere konu olması da buna verilen önemi göstermektedir. Nitekim, Uluslararası Olimpiyat Komitesinin girişimiyle 2-4 Şubat 1999 tarihinde İsviçre'nin Lozan kentinde ulusal olimpiyat komiteleri, bilim ve spor insanları, uluslararası federasyonlar, sporcu temsilcileri, Avrupa Konseyi ile Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü gibi uluslararası kuruluşların katılımıyla bir konferans düzenlenmiştir. Konferanstaki tartışmalar sonucunda, bağımsız bir dopingle mücadele ajansının kurulmasına karar verilmiş ve 10 Kasım 1999 tarihinde Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA) kurulmuş, dopingle mücadelenin daha sağlam bir temelde yapılabilmesi için de Dopingle Mücadele Kodu hazırlanmış, başta spordan men olmak üzere çeşitli yaptırımlar öngörülmüştür.

Bu alana Avrupa Konseyi de kayıtsız kalmamış, 16.11.1989 tarihinde Sporda Dopingle Mücadele Sözleşmesi'ni ülkelerin imzasına açmıştır. Dopingle mücadelede önemli bir uluslar arası belge olan Sözleşme, Türkiye tarafından da 11.3.1993 tarihinde 3885 sayılı Kanun ile onaylanıp, 21.3.1993 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmış ve bu şekilde yürürlüğe girmiştir.

Bu kapsamda belirtilmesi gereken bir kuruluş da Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütüdür (UNESCO). Sporculara temiz, dürüst ve adil bir ortamda spor yapabilme imkanı sağlamayı amaçlayan UNESCO, 19.10.2005 tarihinde Paris'te Sporda Dopingle Karşı Ulusla-

arası Sözleşmeyi imzaya açmıştır. Türkiye bu sözleşmeyi de imzalayıp, 10.12.2007 tarihinde kabul ettiği 5721 sayılı Kanun ile onaylamıştır.

Bu gelişmelere paralel olarak Türkiye’de o tarihlerde dopingle mücadele görevini üstlenen Spor Genel Müdürlüğü, 24 Mayıs 2011 tarihinde akdedilen protokol ile bu görevini Türkiye Milli Olimpiyat Komitesine (TMOK) devretmiş, 2011 Haziranında TMOK bünyesinde Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonu kurulmuştur. WADA model kuralları örnek alınarak hazırlanan Dopingle Mücadele Talimatı, WADA tarafından onaylanarak 23 Eylül 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Son derece ayrıntılı hükümlerin yer aldığı Talimat zaman zaman güncellenmektedir. Talimatın 2.maddesinde dopingle mücadelede kural ihlalleri, 10.madde de de ihlal durumunda uygulanacak yaptırımlar belirtilmektedir.

Küresel düzeyde doping ile mücadele bakımından büyük oranda ortak bir anlayış ve kararlılık bulunmakla birlikte, bu mücadelenin temel hareket noktası veya noktaları, özellikle mücadele yöntemleri ve yaptırım türleri bakımından tam bir birliğin bulunmadığı, bu alanda farklı görüşlerin ve tartışmaların bulunduğu görülmektedir. Gerçekten de dopinge karşı genellikle hak mahrumiyeti (müsabakalardan men), sonuçların geçersiz sayılması, madalya ve ödüllerin geri alınması, mali bir takım yaptırımlar söz konusu olmaktadır, bazı ülkelerde cezai hüküm ve uygulamalara da yer verildiği görülmektedir.

Özellikle ceza hukukunda önemli bir yer tutan, ceza yaptırımına en son başvurulması ilkesi karşısında, doping yapma ve bağlantılı fiillerin suç sayılması hususunda ciddi tartışmalar bulunmaktadır. Bu kapsamda hem bu fiiller bakımından ceza hukukunun devreye girip girmemesi, hem de kabule göre suç ile korunan hukuki menfaatin ne olacağı, suçun nerede yer alıp nasıl düzenleneceği de tartışma konusudur. Esasen bu tartışmaların, dopingle mücadelede baskın olan sebep veya sebeplerin ne olduğu ile yakından ilgisi bulunduğu anlaşılmaktadır.

Öğretide dopingin yasaklanması temelde iki nedene dayandırılmaktadır: Spor ahlakına ve sporun ruhuna aykırı olarak haksız rekabete yol açması ve insan sağlığına zarar vermesi. Bunlara spor etiğinin ağır ihlali de eklenmektedir.

Bu kapsamda örneğin bazı yazarlara göre doping en ağır “spor suçu”dur. Doping eylemleri, manipülasyon aracılığıyla haksız rekabete yol açmakta, şans eşitliğini ihlal etmekte, adil sporu zedelemekte, tesa-

düfi başarıya yol açmakta ve yüksek haksız kazanç sağlamaktadır. Yine doping, gayrimeşru para kazanmanın bir metodu, dolandırıcılığın bir biçimi niteliğinde hileli bir harekettir¹. Bu sebeptir ki bazılarınca doping, hileli bir hareket kapsamında, teknik hukuk anlamında olmasa da, bir tür “dolandırıcılık” olarak görülmektedir. Bazıları ise dopingi bir tür “yolsuzluk” olarak nitelemektedir.

Her durumda dopinge uygulanan cezai olmayan yaptırımlarda, büyük oranda kusursuz (objektif) sorumluluğun geçerli olması, olası bir cezai düzenleme ve uygulamada ciddi sorun yaratma olasılığı taşımaktadır. Gerçekten de Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), “dopingle etkin mücadele” adına, doping uyuşmazlıklarında objektif sorumluluğu benimsemektedir. Bu sorumluluk, vücudunda doping maddesi bulunan sporcunun, doping yapma iradesinin varlığının ispat edilmesine gerek kalmaksızın sorumlu olmasını ifade etmekte, başka bir ifadeyle sporcunun kusurlu olduğunu, bilerek, yani dopingi yapma kastıyla yasak maddeyi kullandığını ispata gerek bulunmamakta, yasak maddenin varlığının tespiti yeterli olmaktadır. Buna göre doping yapma iradesinin bulunmadığını sporcu ispat etmelidir². Bu hususlar kararlarında CAS tarafından şu şekilde ifade edilmektedir:

“Her sporcu, vücudunda yasak maddenin bulunduğu tespit edilinceye kadar masumiyet karinesinden yararlanır. Sporcunun vücudunda yasak maddenin bulunduğu ispatı (sporcunun doping yapma iradesini ispat etmeye gerek kalmaksızın) sportif kuruluşa aittir. Yasak maddenin sporcunun vücudunda bulunması, onun doping yapma iradesine ve suçluluğuna karine olarak kabul edilir. Sporcu, masum olduğunu ve doping yapma iradesinin bulunmadığını ispat ederek bu karineyi çürütebilir. Bunun ispatı ona aittir”³

“...Normal olarak bir kişinin suçlu olduğunu ileri süren kişiye ait olan ispat yükü burada tersine çevrilmiştir. Kişiye bir yaptırım uygulanması için doping testinde yasaklı maddenin varlığının tespit edilmesi yeterlidir. Sadece yaptırımın derecesinin belirlenmesi için kişinin kusu-

¹ ÜNVER Yener, Sporda Doping ve Ceza Hukuku, YÜHFD, Cilt V, sayı 2, yıl:2008, s.42 vd.

² KOCASAKAL ÖZDEMİR, Hatice, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), İstanbul 2013, s.58.

³ CAS 98/214, B. C. Federation Internationale de Judo (FIJ), 17 mars 1999, aktaran KOCASAKAL, a.g.e, s.59

runun ağırlığının dikkate alınması gerekmektedir...”⁴

Bu kararlarda bir yandan ceza hukukunda yeri olmayan objektif sorumluluk benimsenirken diğer yandan masumiyet karinesi ortadan kaldırılmakta, iddiaya ait olan ispat yükü de ters çevrilerek sporcunun üzerinde bırakılmaktadır. Gerek anayasal hükümler, gerekse ceza hukukunun temel ve evrensel ilkeleri karşısında, mutlaka kusurlu bir iradenin varlığının (nullum crimen sine culpa) arandığı ceza hukukunda, bu şekilde bir kusursuz sorumluluğa gidilmesi, masumiyet karinesinin bir yana bırakılarak suçluluk karinesine gidilmesi, ispat yükünün ters çevrilmesi ciddi hukuki sorunlar yaratacaktır.

Bununla birlikte cezai yaptırım gerekliliğinin kabulünde tek fiilin de dopingi yapmak olmadığı, buna bağlı başka fiiller açısından da konunun tartışıldığının altını çizmek gerekir.

Nihayetinde dopingle mücadeleyi, WADA kuralları ışığında başta çeşitli yasaklamalar ve hak mahrumiyetleri olmak üzere cezai olmayan yaptırımlara dayandıran sistemler olduğu gibi, dopingi ve bağlı bazı fiilleri suç sayarak ceza hukukunu devreye sokan ülkeler de bulunmaktadır. Doping ile mücadelenin hangi temele dayandırıldığının tespit ve kabulünün, bu tercihte etkili olduğu da anlaşılmaktadır.

Bu kısa çalışmanın amacı bu tartışmalar olmayıp, bu başka ve daha ayrıntılı bir incelemenin konusudur. Burada amacımız, bu tartışmalar bakımından bir bakış açısı sağlayabilmek amacıyla, özellikle cezai hükümler ışığında dopingle mücadelede Fransız sistemini ana hatları ile tanıtmaktan ibarettir.

I- FRANSIZ DOPİNGLE MÜCADELE DÜZENLEMESİNİN YERİ, TEMELLERİ VE GENEL ÇERÇEVESİ

Bilindiği üzere Fransız Hukukunda bizdeki anlamda kanunlar (Loi) bulunduğu gibi, bir alanda geniş bir çerçeveye yayılan kurallar bütünü şeklinde bunları tek bir yerde toplayan kanunnameler (code) de mevcuttur. Bu Kanunnameler genellikle yasama tarafından yasa ile konulan kurallar (partie législative) ile kararnamelerle ortaya çıkan, yasamaya ilişkin kuralların ayrıntıları ile uygulama özelliklerini gösteren düzenleyici kurallar (partie réglementaire) şeklinde iki bölümden oluşmaktadır.

⁴ CAS 92/63, 10 Septembre 1992, aktaran KOCASAKAL, a.g.e, s.59

Bu çerçevede Fransız Hukukunda sportif faaliyetlere ilişkin kurallar, Spor Kanunnamesinde (Code du Sport) düzenlenmektedir. Bu Kanunname de yasamaya ilişkin hükümler ile düzenleyici işlemlerle belirlenen hükümlerden oluşmaktadır.

Kanunname, dört kitap şeklinde bölümlenmektedir: Fiziksel ve sportif aktiviteler (birinci kitap), sporun aktörleri (ikinci kitap), sportif faaliyetler (üçüncü kitap) ve çeşitli hükümler (dördüncü kitap)

Bu bölümlenmede doping ile mücadele, ikinci kitapta, “Sporcu Sağlığı ve Doping ile Mücadele” başlıklı III.fasılda yer almaktadır. Hemen arkasında ise IV.fasılda hayvanlara doping uygulanması ile mücadeleye ilişkin kurallar düzenlenmektedir. Bu düzenleme biçimi ve yerinden, Fransız Hukukunda doping ile mücadelenin hareket noktası ve temel dayanağının öncelikle “sporcu sağlığı” olduğu anlaşıldığı gibi, sadece insanda doping değil, hayvanlara doping uygulanmasının da yasaklandığı ve yaptırıma tabi tutulduğu görülmektedir.

Doping ile mücadeleye dair kuralları içeren III.Fasılda hükümler, giriş bölümü ile (chapitre preliminaire) ”Sporcuların medikal takibi”, “Doping ile mücadele” başlıklı iki ana bölümden oluşmaktadır. “Doping ile mücadele” başlıklı ikinci bölüm ise, şu şekildeki beş alt bölüme ayrılmaktadır: Önleyici Tedbirler, Fransız Doping İle Mücadele Birimi (Ajansı), Yasak Fiiller (faaliyetler) ve Denetim, İdari yaptırımlar, Cezai Hükümler.

II- ÖNLEYİCİ TEDBİRLER

Kanunnamenin 231-1 ve devamı maddelerinde, sporcunun tıbbi takibi ile ilgili çeşitli kurallar yer almaktadır.

Bir spor müsabakasına katılan veya katılmaya hazırlanan bir sporcu, sağlık durumunun 232-9. Maddenin son fıkrasında belirtilen bir madde veya yöntemin kullanmasını gerekli kılması durumunda, Fransız Doping ile Mücadele Birimine başvurarak tedavi amaçlı olarak bunların kullanımına izin verilmesini talep edebilir. Bu şekilde bir izin bulunması durumunda, sporcunun numunesinde yasaklı bir maddenin bulunması yahut bunları bulundurması, kullanması, kullanmaya teşebbüs etmesi durumlarında idari veya cezai yaptırım uygulanmayacaktır (md. L.232-2). Anılan maddenin devamında, bu izin sürecinin, içeriği ve özelliklerinin, sonuçlarının hüküm altına alındığı görülmektedir.

III- FRANSIZ DOPİNG İLE MÜCADELE AJANSI (BİRİMİ)

Dopingle mücadelenin içeriğini belirleyip uygulayacak, bağımsız bir kamusal merci olarak Fransız Dopingle Mücadele Ajansı (FDMA) kurulmuştur (L.232-5). Ajans, Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA), Ajansın tanıdığı kuruluşlar ile spor federasyonları ile işbirliği yapacaktır.

Ajansın görevleri 232-5 maddede belirlenmektedir. Bu görevlerden başlıcaları şunlardır:

- Yıllık denetim programı hazırlamak,
- Belirtilen durumlarda gerekli denetimlerin yapılmasını sağlamak,
- L. 232-21-1 ila L. 232-23-6 maddeler arasında belirtildiği şekillerde disiplin yaptırımını uygulamak
- Gerekli hallerde, tedavi amaçlı kullanım izni vermek, başka bir kurumca verilen bu tür bir izni tanıyıp geçerli kılmak,
- Disiplin cezası olarak yasaklama kararlarının etkisini tanıyıp gözetmek,
- Dopingle mücadeleye ilişkin mevzuat tasarıları ile ilgili görüş bildirmek,
- Dopingle Mücadeleye ilişkin önleyici tedbirleri araştırıp hayata geçirmek, bu amaçla sporculara yönelik eğitim programları hazırlamak,
- Yetkisi dahilindeki konularda spor federasyonlarına tavsiyelerde bulunmak,

FDMA bünyesinde dokuz üyeden oluşan bir kurul ve 10 üyeden oluşan yaptırım komisyonu mevcuttur (Md. L.232-5-1).

Kurulun üyelerinin kimlerden oluşacağı ve işlevleri, 232-6.maddede, yaptırım komisyonunun kimlerden oluşacağı ve işlevleri ise 232-7.maddede ayrıntılı olarak belirtilmektedir.

IV- YASAK DAVRANIŞLAR (FİİLLER) VE DENETİM

Dopingle mücadele bakımından yasak davranışlar, 232-9 ve devamı maddelerde tanımlanmaktadır.

Buna göre öncelikle bir sporcunun numunesinde, 232-9 maddenin son fıkrasında belirtilen bir maddenin, metabolitlerinin, izlerinin bulunması yasaktır. Vücudunda yasaklı bir maddenin bulunmamasını sağlamak sporcuya düşmektedir Belirtilen bu ihlal, maddenin kullanılması

sında kasıt bulunup bulunmadığının araştırılmasına gerek olmaksızın, sporcudan alınan numunede yasaklı maddenin, metabolitlerinin, izlerinin belirlenmesiyle birlikte gerçekleşmiş olacaktır (md.232-9, I).

Aynı şekilde sporcuların:

- Kabul edilebilir (makul) bir sebep olmaksızın müsabaka esnasında veya dışında yasaklı bir madde bulundurmaları veya yasaklı bir yöntemle başvurmaları,

- Yasaklı bir madde veya yöntemi kullanmaları veya kullanmaya teşebbüs etmeleri

Yasaktır. (md.232-9, I).

Sporcunun madde veya yöntemi tedavi amaçlı kullanım iznine sahip olması durumunda maddede belirtilen yasaklar geçerli olmayacaktır (md. 232-9, II,2)

Maddede zikredilen ve Unesco Sözleşmesinin uygulanması kapsamında belirlenen yasaklı madde ve yöntemlerin listesi, Resmi Gazetede yayımlanacaktır. (mdb232-9, son)

Bunun dışında, sporcuların, sportif faaliyeti kapsamında doğrudan veya dolaylı olarak L. 232-9, L. 232-9-2, L. 232-9-3, L. 232-10, L. 232-14-5, L. 232-17 maddelerin ihlali sebebiyle kesinleşmiş bir idari, disiplinler yahut cezai kararlar mahkum olan birinden hizmet, yardım, tavsiye almaları yasaktır. (md. 232-9-1)

Aynı şekilde 232-12 ila 232-16 maddeleri arasında öngörülen bir denetim uygulamalarına bağlı olarak, geçerli bir gerekçe (mazeret) olmaksızın, ismi belirlendiği halde numune vermeye gitmemek yahut numune alınmasından kaçınmak yasaktır ((md. 232-9-2)

Bunların yanı sıra:

- 232-9 maddede belirtilen bir maddeyi veya yöntemi sporculara zerketmek (vermek), uygulamak,
- Makul bir gerekçe olmaksızın, müsabaka esnasında veya dışında yasaklı bir maddeyi bulundurmak
- Yasaklı bir maddeyi üçüncü kişilere satmak, vermek, taşımak, göndermek, teslim etmek, dağıtmak yahut bu amaçla elde bulundurmak,
- Doping denetimi ile ilgili bir şeye hile katmak, bu çerçevede:
- gayrı meşru amaç ve yöntemlerle denetimle ilgili şeyleri değiştirip bozmak,

- Gayrı meşru bir şekilde sonucu etkilemek,
- Gayrı meşru bir şekilde denetime müdahale etmek,
- Olağan işleyişi engellemek veya sonuçları değiştirmek amacıyla engel oluşturmak, yanlış sonuca yol açmak yahut hileli bir davranışa başvurmak,
- 230-10.maddenin 1,3 ve 4.fıkralarındaki yasakları ihlale teşebbüs etmek

Yasaktır. Maddede öngörülen yasaklar, sporcunun yasaklı madde veya yöntemi tedavi amaçlı kullanım izni bulunması halinde uygulanmaz. (md.230-10).

Uluslar arası spor müsabakalarında,dopingle mücadeleye dair denetimleri yapmakla yetkili uluslararası spor kuruluşları ile organizatörler, görevlerini icra ederken, 232-25 ve 232-26 maddelerde belirtilen bir fiille karşılaşmaları halinde bunu yetkili adli mercie bildirmekle yükümlüdürler (md.232-10-1). Bu bölümde yer alan bir ihlali öğrenen spor federasyonu organı veya görevlisi, bunu FDMA' ya bildirmekle yükümlüdür (md.232-10-2).

Numune alımı ve kontrollerinin nasıl yapılacağı, içeriği ve özellikleri, 232-11 ve devamı maddelerde ayrıntıları ile belirtilmektedir.

V- İDARİ YAPTIRIMLAR

Spor Kanunnamesinin 232-21 maddesine göre, “Sporcu Sağlığı ve Doping İle Mücadele” başlıklı III.fasılda yer alan bir ihlal, faili bakımından aşağıdaki belirtilen bir veya birden fazla sonuca yol açabilecektir:

- md. 232-23, I, 2’de belirtilen bir yasaklama,
- md. 232-23’de belirtilen parasal bir yaptırıma,
- FDMA Yaptırım Komisyonu kararının, 232-21-1 maddedeki şartlar dahilinde yayımlanması,
- 232-23-4 maddede belirtilen şekilde tedbiren yasaklama (men)
- 232-23-5 maddede belirtilen şartlar dahilinde müsabaka sonucunun iptali.

Belirtilen bir ihlal sebebiyle FDMA tarafından Kurul ve Yaptırım Komisyonu aracılığı ile gerçekleştirilecek soruşturma ve kovuşturmasının içeriği, özellikleri, sürecin nasıl işleyeceği, itiraz mekanizması gibi özellikler, 232-21-1 ve devamı maddelerde düzenlenmektedir.

232-23.maddeye göre; Yaptırım Komisyonu, anılan maddelere aykırı davrananlarla ilgili olarak: aşağıdaki cezalara karara verebilir:

-Uyarı,

-Bir spor organizasyonu veya müsabakasına doğrudan veya dolaylı olarak katılmaktan kesin olarak (süresiz) veya süreli yasaklama,

-212-1. Maddede belirtilen bir faaliyetten süresiz veya süreli yasaklama,

-Federasyon veya lig bünyesinde idari veya kadroya bağlı faaliyetten süresiz veya süreli yasaklama.

Ayrıca Kanunname, 232-23-4 ve devamı maddelerde, bazı ihtiyati tedbirler ile, 232-23-5 ve devamı maddelerde de müsabaka sonucunun iptali, puan, ödül, madalya, kazancın geri alınması gibi bazı sonuçlar da öngörülmektedir.

VI- CEZAI HÜKÜMLER

Doping ile ilgili cezai hükümler, önceden Kamu Sağlığı Kanunname-sinin (Code de La Sante Publique) 3633-1 ile 3633-7 maddeleri arasında düzenlenmekteyken, bazı değişikliklerle buraya aktarılmıştır. Esasen bu düzenlenme biçimi ve süreç dahi, Fransız Kanun koyucusunun doping ile ilgili ceza düzenlemelerde, daha ziyade sporcu/kamu sağlığını ön planda tuttuğunu gösterebilmektedir.

Bu çerçevede dopingle mücadelede bazı fiiller, 232-25 ile 232-31 maddeler arasında cezai yaptırıma tabi tutulmaktadır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 1) L.232-11 madde uyarınca yetkili kılınan görevliler ile kişilerin görevlerini yerine getirmelerini engelleyenlere,
  - Aynı şekilde L.232-21-1, L. 232-23, L. 232-23-3-3 à L. 232-23-3-9 maddelerinin uygulanmasına bağlı olarak hükmedilen yasaklara uymayanlara,
6 ay hapis ve 7500 Euro para cezası öngörülmektedir. (Madde L.232-25)
- 2) Makul bir tıbbi gerekçe olmaksızın, yasaklı bir madde bulunduran veya böyle bir yöntemle başvuran kişi bir yıl hapis ve 3750 Euro para cezası ile cezalandırılmaktadır. (Madde 232-26, I)
- 3) Bir sporcuya, makul bir tıbbi gerekçe olmaksızın, madde L. 232-9'da

belirtilen bir maddenin zerk edilmesi, uygulanması, devredilmesi (satılması) veya verilmesi yahut anılan maddede belirtilen bir yöntemin önerilmesi, bunların kullanımının kolaylaştırılması veya teşvik edilmesi,

- Makul bir tıbbi gerekçe olmaksızın, sporcuların kullanması amacıyla, L.232-9 maddenin son fıkrasında belirtilen listede yer alan bir maddenin üretilmesi, imal edilmesi, ithali, ihracı, nakledilmesi, edinilmesi, bulundurulması,

- Denetim, numune veya analize ilişkin herhangi bir şeye hile katılması, değiştirilmesi, tahrip edilmesi, bozulması

5 yıl hapis ve 75.000 Euro para cezası ile cezalandırılmaktadır.

Bu fiillerin Ceza Kanununun (Kanunnamesinin) 132-71 maddesi anlamında bir örgüt bünyesinde veya çocuğa karşı yahut sporcu üzerinde nüfuz sahibi bir kişi tarafından işlenmesi halinde hapis cezası 7 yıl, para cezası 150.000 euro olacaktır. (Madde 232-26, II)

4) L.232-26 madde uyarınca cezalandırılan gerçek kişilere ayrıca aşağıdaki fer'i cezalardan biri veya birkaçı da verilecektir:

- Suçta kullanılan veya suçun işlenişini kolaylaştıran madde, eşya veya belgelerin müsaderesi,

- Ceza Kanunnamesinin 131-35 maddesinde belirtilen şartlarda hükmün ilanı veya dağıtılması,

- Suçun işlenmesinde kullanılan ve mahkuma ait bir veya birden fazla işletmenin yahut bunların tamamının bir yılı geçmemek üzere kapatılması,

- Ceza Kanununun (Kanunnamesinin) 131-27 maddesinde belirtilen şartlarda, suçun işlenmesinde etkisi olan mesleki veya sosyal faaliyetin yasaklanması,

- Ceza Kanununun (Kanunnamesinin) 131-27 maddesinde belirtilen şartlarda, kamusal bir faaliyetin yasaklanması (Madde L. 232-27)

5) Ceza Kanununun (Kanunnamesinin) 121-2 maddesinde belirtilen şartlarda, 232-26 maddesinde tanımlanan fiillerden mahkum olan tüzel kişilere, Ceza Kanununun (Kanunnamesinin) 131-38 maddesinde öngörülen şekillerde verilecek para cezasının yanı sıra:

- Ceza Kanununun (Kanunnamesinin) 131-9 maddesinin 2,8 ve 9.fıkralarında öngörülen fer'i cezalar,

- Suçun işlenmesinde kullanılan ve mahkum olan tüzel kişiye ait bir veya birden fazla işletmenin yahut bunların tamamının bir yılı geçmemek üzere kapatılması,

Yaptırımını da uygulanacaktır. (Madde L.232-28)

6) Cezai hükümlerde, müdahillik ile ilgili de önemli bir düzenleme göze çarpmaktadır. Buna göre, bu bölümde yer alan suçlar bakımından:

- Yüklendiği müsabakalar esnasında işlenen fiillerle ilgili olarak Fransız Milli Olimpiyat Ve Spor Komitesi;
- Fail hakkında disiplin cezası uygulama yetkisine sahip olmayanlar hariç olmak üzere, kendisi ile ilgili olmak kaydıyla spordan sorumlu bakan tarafından yetkilendirilmiş spor federasyonları,

Müdahile tanınan yetkileri kullanabileceklerdir. Aynı şekilde, bu bölümde yer alan bir suçtan dolayı başlatılan soruşturmada, Fransız Doping ile Mücadele Ajansı da müdahil olabilecektir. (Madde L232-30)

SONUÇ

Dopingle Mücadelede diğer ülkeler gibi, WADA Kodu ile yukarıda zikredilen Uluslararası sözleşmeleri esas alan Fransa'nın, bu kapsamda ayrıntılı düzenlemeleri, Spor Kanunnamesinde yaptığı görülmektedir. Bununla birlikte, bir çok ülkeden farklı olarak Fransa'nın, idari-disipliner yaptırımların yanı sıra, doping ile bağlantılı bazı fiilleri suç sayarak bunlar için cezai yaptırım öngördüğü de dikkati çekmektedir.

Ancak gerek idari-disipliner, gerekse cezai düzenlemelerde; masumiyet karinesi, kusur, objektif sorumluluk, ispat yükü, orantılılık, kişisel verilerin korunması, vücut bütünlüğü gibi pek çok hukuki sorunun tartışma konusu olduğu, bu tartışmaların da süreceği anlaşılmaktadır.

E-SPOR VE HUKUKİ BOYUTU

Av. Alpay KÖSE*

* İstanbul Barosu

I. E-SPOR'A GENEL BAKIŞ

Spor, belirli kurallar çerçevesinde yapılan ve içinde çeşitli aktivitelerin bulunduğu faaliyetlere verilen genel addır.¹E-spor kavramı ise hayatımıza son yıllarda son derece hızlı bir şekilde giren bir olgu haline gelmiş bulunmaktadır. Başlarda Elektronik Spor olarak isimlendirilirken, zamanla hem kullanımda hem de çalışmalarda E-spor ismi oturmuş bulunmaktadır. Özellikle gerek dünyada gerekse ülkemizde genç neslin yoğun olarak ilgi gösterdiği bu alana hukuki bir tanımlama yapmak gerekirse; *video bazlı oyunların, belirli kurallar çerçevesinde bireysel veya takım olarak karşılıklı rekabet içerisinde karşılaşmalar şeklinde gerçekleştirilmesi yada dijital veya internet ortamında, takım halinde ya da bireysel olarak amatör-profesyonel düzeyde oynanan ve kendine has kurallara sahip olan bir spor dalıdır*²olarak yapılabilir.

Son olarak yayınlanan Türkiye 2020 oyun sektörü raporuna³ göre ülkemizde oyun sektörü çoğu dünya ülkesinden çok daha hızlı bir gelişim içerisinde bulunmaktadır. Özellikle 20 yaş altı genç nesilde hızla yayıldığı görülse de sadece bununla sınırlı değil, hemen hemen her yaş grubu oyunlara büyük ilgi göstermektedir. Pandemi nedeni ile 2020 yılı içerisinde insanların daha çok evde kalmasının bu yükselişte önemli bir etkisi olduğu göz ardı edilemese de bu durumu sadece Covid etkisine bağlamak yanıltıcı olacaktır. Zira oyun sektörü son 5 yılda her yıl katlanarak büyüme evresi içerisinde bulunmaktadır.

¹ Bkz., ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan; Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, B.3, Ankara 2017, s. 31 vd.; GÜLŞEN, Recep; Spor Hukuku, Adalet Yayınevi, B.2, Ankara 2013, s. 3-4; ÇAĞLAYAN, Ramazan; Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri), Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2007, s. 12; ERTEN, Rifat; Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınevi, Ankara 2007, s. 11; ERDEMLİ, Atilla; "Spor Nedir?", Spor Hukuku Dersleri, Ed: Kısmet Erkiner/Alı Soysüren, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 2007, s. 13 vd.; ERTEN, Rifat; "Türk Sporunun Yapısal Düzeni", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.X, S.1,2, 2006, s. 120, (Yapısal Düzen); KILCIGİL, Ertan; Sosyal Çevre-Spor İlişkileri (Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama), Bağırhan Yayınevi, Ankara 1998, s. 6; TÜKENMEZ, Metin; Toplum Bilim ve Spor, Kaynak Yayınları, B.2, İstanbul 2011, s. 32; AYDIN, Zübeyt; "Spor ve Spor Politikaları", Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Akın Ataksoy Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Afşaroğlu Matbaası, Ankara 2015, s. 178. Ayrıca bkz.,

² YÜKÇÜ, Süleyman/KAPLANOĞLU, Emre; "e-Spor Endüstrisi", Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 17. ÜİK Özel Sayısı, 2018, s. 535

³ <https://www.gaminginturkey.com/tr/turkiye-oyun-sektoru-2020-raporu-ve-detaylari/>

Türk oyun sektörüne baktığımızda sadece oyuncu anlamında değil üretici tarafında da firmaların boy gösterdiği görülmektedir. Özellikle Rollic Games firmasının ABD firması olan Zynga'ya 168 milyon dolara satılmış olması ve en son Türk Peak Games firmasının yine Zynga firması tarafından 1.8 milyar dolar gibi rekor bir ücretle satın alınmış olması oyun sektörünün gözlerinin Türk oyun firmalarına çevrilmesini sağladı. 2020 verilerine göre Türk oyuncuların sadece mobilde 35 milyon sayısını aştığı görülmektedir.⁴

E-spor birçok özelliği ile bildiğimiz spor dallarından çok farklı özellikler göstermektedir. En ön plana çıkan farklılık ise sporcuların fiziksel olarak değil bilgisayar, oyun konsolu⁵ veya mobil cihazlarla birbirlerini görmeden ve genellikle duymadan karşı karşıya geliyor olmalarıdır. Bir açıdan bakıldığında fiziksel aktivitenin de minimum düzeyde olması da özellikle E-sporun bir spor olarak kabul edilip edilemeyeceği hususunda tereddütleri ve karşı görüşleri ortaya çıkarmaktadır. Özellikle ülkemizde E-spor federasyonunun kurulmuş olması⁶ ile aslına bakılırsa bu tartışma en azından Türk hukuk sistemi açısından anlamsız hale gelmiştir zira Spor Bakanlığınca E-spor hukuki açıdan spor olarak tanımlanmış durumdadır.⁷ Genel açıdan değerlendirmek gerekirse, Uluslar arası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından henüz tanınmamış olmasına karşın özellikle 2030 olimpiyatları için adının geçiyor olması ve Avrupa ve Dünya E-spor federasyonlarının kurulmuş olması konunun uluslararası spor hukuku yönünden de tanınma yolunda olduğunu göstermektedir. Fiziksel açıdan sportif bir faaliyet olmadığı söylene de, özellikle refleksin ve beyinsel faaliyetin yoğun kullanıldığı ve bu açıdan satranç sporuna benzetilebileceği görüşü ağır basmaktadır.

⁴ <https://onedio.com/haber/turk-oyun-sektorunun-karnesi-olan-2020-turkiye-oyun-sektoru-raporu-yayinlandi-971559>

⁵ Play Statiton, Xbox

⁶ 2011 yılında Türkiye Dijital Oyunlar Federasyonu adı altında bir federasyon kurulmuş ancak 2013 yılında Gelişmekte Olan Spor Branşları Federasyonu kapsamına alınarak lağvedilmiştir. Bununla birlikte e-spor için 24/04/2018 tarihli ve 277144 sayılı Bakanlık Oluru ile Türkiye E-Spor Federasyonu kurulmuştur.

⁷ E-sporun tarihsel süreçteki gelişimi noktasında ayrıntılı bilgi için bkz., ÜÇÜNCÜ-OĞLU, Mertkan/ÇAKIR, Veli Ozan; "Modern Spor Kulüplerinin E-spor Faaliyetlerine İlgili Gösterme Nedenleri Üzerine Bir Araştırma", İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C.4, S.2, 2017, s. 36 vd.; YÜKÇÜ/KAPLANOĞLU, s. 536-537. Ayrıca bkz., "Dünden Bugüne E-Spor Tarihi", <https://www.e-sporhukuku.com/e-spor-tarihi/>, Erişim Tarihi: 19.09.2018.

Ancak burada ayırtına varılması gereken en önemli husus bir oyunun E-spor kategorisinde nitelenebilmesi ve onu oynayan kişilerin sporcu olarak tanımlanabilmesi için, oyunu şahsi aletlerinde oynayanların dışında bunun bir organizasyon içerisinde, belirli kuralları olan, adil yarışmaya imkan sunan ve belli bir denetim içinde karşılıklı olarak gerçekleşmesinin gerekmesidir. Örneğin Futbolu online olarak oynayan taraflar, bunu bir şampiyona gibi veya lig şeklinde gerçekleştirmeli, haksız avantaj teşkil edecek hile içeriğe sahip programlar kullanmadan ve maç sonucuna göre belli bir puanlama usulü olması gerekmektedir.⁸

II. E-SPOR'UN HUKUKİ AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Spor Hukuku, sportif faaliyetlerin yanında spor sùjeleri arasındaki ilişkileri düzenleyen genç ve karma bir hukuk dalıdır⁹. E-spor hukuku şeklinde ayrı bir tanımlama yapılmasının gerekli olup olmadığı tartışmalı bir konudur zira spor hukuku içerisinde değerlendirilmesi daha doğru olacaktır. Bununla birlikte bu konuda bir tanımlama yapmak gerekirse; *E-spor adı altında yapılan faaliyetlerin belirli kurallar çerçevesinde ilerlemesini sağlayan ve E-spor sùjeleri arasındaki ilişkileri de düzenleyen yeni bir spor hukuku alt dalıdır*¹⁰.

E-spor diğer spor dalları ile kıyaslandığında sadece online veya offline olarak ifa edilmesi değil, bunun yanında her ne kadar bu konu da kurulmuş federasyonlar olsa da, oyunun sahibinin federasyonlar olmaması ile ayrılmaktadır. Zira bu alanda karşımızda diğer spor dallarından farklı olarak oyun üretici firmalar çıkmaktadır. Örneğin Futbolun dünyada tek söz sahibi ve düzenleyicisi FİFA olmasına rağmen E-spor'da sistem en azından şu an için böyle işleyememektedir. Bilinen ve E-spor alanın

⁸ Şu hususu mutlaka belirtmek gerekmektedir ki, bu tanımlar ve görüşlerin hiç birisi şu an için kesinlik arz etmemekte olup, E-spor konusunda kanuni düzenlemeler veya akademik çalışmalar yapılabileceği kadar sadece durumu özetleyerek genel spor hukuku bilgileri ışığında öne sürülecek tezlerden ibaret olarak değerlendirilmelidir. Maalesef ülkemizde bu konuda ki çalışma yok denecek mertebededir.

⁹ GENÇ, Durmuş Ali; Spor Hukuku, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1998, s. 61; EKŞİ, Nuray; Spor Tahkim Hukuku, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2015, s. 5; ERTAŞ/PETEK, s. 40; RİFAT, s. 55; ÇAĞLAYAN, s. 17. Spor Hukuku'nun boyutları için bkz., AKYILDIZ, Ali; "Sporun Hukuku ve Yargısı", Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Mattek Matbaacılık, 2013, s. 62 vd. Spor Hukuku'na ilişkin olarak ayrıca bkz., ERKİNER, Kısmet; "Türkiye'de Spor Hukuku'nun Oluşumu", İstanbul Barosu Dergisi-Spor Hukuku Özel Sayısı, 2007, s. 17 vd.

¹⁰ DOĞU, Mert Hakkı, Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 69 (2) 2020: 443-453

da karşılaşmalarda oynan bütün oyunların, her ne kadar karşılaşmaları düzenleyen organizatörler Federasyonlar veya özel teşebbüs olsa da, sahibi başka bir firma olmaktadır. Bu durum futbolu ve organizasyonlarının her ne kadar dünya da FİFA düzenliyor olsa da Futbol sporunun üçüncü bir şirket tarafından hukuken sahibinin olması şeklinde örneklendirilebilir.

Bu durumda genel olarak E-sporun paydaşlarını sıralamak gerekirse karşımıza şu şekilde çıkmaktadır;

1. Oyun Firmaları
2. Uluslararası Federasyonlar
3. Ulusal Federasyonlar
4. Takımlar
5. Oyuncular
6. Sponsorlar
7. Yayıncılar

530

Oyun firmaları, bu işi doğal olarak ticari amaçlarla yerine getirmektedir. Bireysel oyuncular dışında bu firmalar kendilerine ait turnuva veya ligler tesis etmekte, bu organizasyonlara takımların katılmasına izin ve teşvik etmektedirler. Nitekim bu turnuvalarda oyuncu ve kulüplere belirli katılım bedelleri ve ödülleri ödenmektedir. Aslına bakılırsa eğer E-sporun bir profesyonel spor dalı olarak bahsedilecek ise bunu sağlayan oyun firmalarıdır. Oyunun sadece para harcayan bir platform olmaktan çıkarak para kazanılabilir bir hale gelmesi, profesyonel açıdan oyuncuların ve takımların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Takımların ortaya çıkması ise bir süre sonra Federasyonların oluşmasına zemin hazırlamıştır. Takımların ve Federasyonların oluşması ayrıca bu işten para kazanan profesyonel oyuncularla takımlar arasındaki hukuki bağın yani sözleşmelerin ve bunların sonucunda ortaya çıkan hukuki ihtilafların ortaya çıkmasını sağlaması ile E-spor hukukun ilgileneceği gereken bir alan haline gelmiştir.

Günümüzde artık profesyonel E-sporcular, kulüpler arası ciddi bedellerle transfer olabilmekte ve birkaç milyon Euro'luk sözleşmelere imza atabilmektedir.¹¹ Bu durum yapılacak sözleşmeleri önemli hale getirerek

¹¹ <https://www.webtekno.com/turk-e-sporcu-ozgur-woxic-eker-rekor-bedelle-cloud9->

avukatların işin içine girmesini, ayrıca kulüpler arası çıkacak ihtilaflar içinde federasyonların düzenleme yapmasını zorunlu hale getirmektedir.

Ülkemizde Spor Bakanlığına bağlı olarak kurulmuş Türkiye E-spor Federasyonu bulunmaktadır. Şu ana kadar E-spor'un özel yapısı nedeni ile Federasyonlar sınırlı olarak oyuna etki edebilmektedir. Daha önce değinildiği üzere bazı oyun firmaları kendi organizasyonlarını düzenlemektedirler. Bu tür organizasyonlarda ödül havuzunu bu firmalar bizzat finanse etmekte ve ciddi ödüller dağıtabilmektedir. Hatta bu açıdan çoğu spor dalını geride bırakmış olan E-spor'un gelecekte bu konuda futbol gibi branşlarla dahi boy ölçebileceğini öngörmek çok da zor değildir. Ülkemizde kurulan federasyonların her ne kadar Türk hukuk sisteminden aldıkları bir güç bulunsada, bu tür oyu firmaları tarafından düzenlenen organizasyonlar üzerinde hiçbir etkileri bulunmamaktadır. Zira bu oy firmalarının hemen hepsi yurt dışı merkezli olmaktadır.

Klasik anlamda sporda tüm düzenleme yetkileri Federasyonlarda iken E-spor da federasyonların oyunu değiştirme veya etkileme gücü bulunmamaktadır. Oysa ki oyun firması oyun üzerinde her türlü hakka sahip olduğundan istediği değişiklikleri hiçbir düzenlemeye bağlı olmadan yapabilmektedir. Bu durum ise federasyonların bu konu da ki etkisini ciddi ölçüde kısıtlamakta ve ancak oyun firmaları ile uyumlu bir şekilde çalışmaları halinde belli ölçüde düzenleyici konumunda bulunmalarına imkan vermektedir. Şu an için Federasyonun etkisi sadece oyuncuları lisanslama da görülmektedir. Ancak ilerleyen dönem de özellikle uluslararası alanda yaşanacak gelişmeler nedeni ile ülke federasyonlarının etkisinin aratacağını düşünmek yanlış olmayacaktır.

Bireysel oyuncuların transfer olmaları ve kulüpleri ile sözleşme imzalamaları bu konu da ki hukuki problemleri de beraberinde getirmektedir. Bura da özellikle tartışılması gereken husus E-spor oyuncularının Türk hukuk sistemine göre "sporcu" olarak tanımlanıp tanımlanamayacağına toplanmaktadır. Bu durum hukuki uyumsuzluklar açısından ciddi önem arz etmektedir. Zira iş kanununa göre eğer bir kişi sporcu olarak tanımlanıyorsa o kişi iş kanunu dışında kalmaktadır.¹² Bu du-

da-h99640.html

¹² Madde 4 -Aşağıda belirtilen işlerde ve iş ilişkilerinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz;

^{a)} Deniz ve hava taşıma işlerinde,

^{b)} 50'den az işçi çalıştırılan (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde veya

rumda ise işçilerin yararlanabileceği kıdem, ihbar, fazla mesai ve işe iade davası açabilme hakkı gibi haklardan faydalanmamaktadır. Sporcu sayılmamaları halinde ise bu durumda normal bir işyerinde çalışan işçi gibi değerlendirilmeleri gerekmektedir.

Bu soruya verilecek cevabın ister lisans alsınlar ister almasınlar E-spor olarak niteleyeceğimiz organizasyonlar içinde yer alan bundan para kazanan yani profesyonel olarak nitelenebilecek, ister bir kulübe bağlı isterse bireysel olsun, oyuncular hiç kuşkusuz sporcu olarak nitelenmelidir. Zira E-spor bir spor olarak kabul görüyorsa bu işi iştigal eden oyuncularda sporcu olarak tanımlanmalıdır.

E-spor oyuncularının maaş, prim ve ödül gibi kazançlarının yanı sıra bireysel olarak yaptıkları yayınlardan da para kazandıkları görülmektedir. Sosyal medya platformlarından bireysel yayın yapan E-sporcular bu platformların sağladığı çeşitli yöntemlerle gelir elde edebilmektedirler. Ayrıca izleyen kişilerin çeşitli yöntemlerle direk olarak oyunculara maddi kazanç gönderebildiği sosyal medya platformları da bulunmaktadır. Bu durumun ise vergilendirme ve fikri sınai haklar konusunda da çeşitli hukuki düzenlemeleri beraberinde getireceğini ön görmek güç değildir.

III. SONUÇ

E-spor, hiç kuşkusuz son yılların en hızlı gelişim gösteren spor dalıdır. Doğal olarak hukuki düzenlemelerin olguların gerisinden geldiği düşünüldüğünde, zamanla E-sporun hukukun ilgi alanına girmesi doğal olacaktır. Şu an emekleme aşamasında olan E-sporun kurumsal ve hukuki yönünün bundan önceki kadar yavaş ilerleyemeyeceği ve bu konu da gerek akademik gerekse hukuki çalışmaların yapılması çok değerli ve önemli olacaktır.

ⁱ İşletmelerinde,

^{c)} Aile ekonomisi sınırları içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işleri,

^{d)} Bir ailenin üyeleri ve 3 üncü dereceye kadar (3 üncü derece dahil) hısımları arasında

^d işardan başka biri katılmayarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde,

^{e)} Ev hizmetlerinde,

^{f)} (...) (1) çıkarlar hakkında, (1)

^{g)} Sporcular hakkında,

^{h)} Rehabilite edilenler hakkında,

¹⁾ 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç kişinin

^ç alıştığı işyerlerinde.

Özellikle bu düzenleme eksikliğinin oyuncuların yaş skalasının genellikle 18 altı veya yakın olması nedeni ile mağduriyetlere yol açması kaçınılmazdır. Ayrıca bu oyuncuların yine emeklilik yaşınının 20 yaşların ortası olduğu düşünüldüğünde, bu oyuncuların daha sonraki hayatlarında zorluk çekmemesi açısından gereken eğitimi almaları mutlaka sağlanmalıdır. Bu noktada kurulmuş olan federasyonların özellikle talimatları ile bu konuları ayrıntılı olarak düzenlemesi ve bahsi geçen konularda çalışmalar ve projeler geliştirmesi büyük öneme sahiptir.

KAYNAKÇA :

- AKYILDIZ, Ali; “Sporun Hukuku ve Yargısı”, Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Mattek Matbaacılık, 2013,
- AYDIN, Zübeyt; “Spor ve Spor Politikaları”, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. Akın Ataksoy Armağanı, Ed: Tacar Çağlar, Afşaroğlu Matbaası, Ankara 2015,
- ÇAĞLAYAN, Ramazan; Spor Hukuku (Spor Hukuku Temel Metinleri), Asil Yayın Dağıtım, Ankara 2007,
- DOĞU, Mert Hakkı, Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 69 (2) 2020,
- EKŞİ, Nuray; Spor Tahkim Hukuku, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 2015,
- ERDEMLİ, Atilla; “Spor Nedir?”, Spor Hukuku Dersleri, Kısmet Erkiner/Ali Soysüren, Kadir Has Üniversitesi Yayınları, 2007,
- ERKİNER, Kısmet; “Türkiyede Spor Hukuku’nun Oluşumu”, İstanbul Barosu Dergisi-Spor Hukuku Özel Sayısı, 2007,
- ERTAŞ, Şeref/PETEK, Hasan; Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, B.3, Ankara 2017,
- ERTEN, Rifat; Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet Yayınevi, Ankara 2007, s.
- ERTEN, Rifat; “Türk Sporunun Yapısal Düzeni”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.X, S.1,2, 2006,
- GENÇ, Durmuş Ali; Spor Hukuku, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul 1998,
- GÜLŞEN, Recep; Spor Hukuku, Adalet Yayınevi, B.2, Ankara 2013, s. 3-4;
- KILCIGİL, Ertan; Sosyal Çevre-Spor İlişkileri (Teori ve Elit Sporculara İlişkin Bir Uygulama), Bağırhan Yayınevi, Ankara 1998,
- TÜKENMEZ, Metin; Toplum Bilim ve Spor, Kaynak Yayınları, B.2, İstanbul 2011,
- YÜKÇÜ, Süleyman/KAPLANOĞLU, Emre; “e-Spor Endüstrisi”, Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 17. UİK Özel Sayısı, 2018,

535 <https://www.gaminginturkey.com/tr/turkiye-oyun-sektoru-2020-raporu-ve-detaylari/>

<https://onedio.com/haber/turk-oyun-sektorunun-karnesi-olan-2020-turkiye-oyun-sektoru-raporu-yayinlandi-971559>

<http://tesfed.gov.tr/>

<https://www.webtekno.com/turk-e-sporcu-ozgur-woxic-eker-rekor-bedelle-cloud9-da-h99640.html>

İş Kanunu Madde 4 (g)

SPOR VE REKREASYON ALANLARININ SUNULMASINDA YEREL YÖNETİM ORGANI BELEDİYELERİN HUKUKİ SORUMLULUKLARI

Arş. Gör. Nazlı Deniz ÖZ* / Enes Buğra ÖZ** /
Prof. Dr. Evrim ÇAKMAKÇI***

* Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

** Spor Uzmanı

*** Selçuk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Anayasanın 2. Maddesinde “sosyal devlet” ibaresi ve 5. Maddesinde yer alan “kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak için devletin gerekli şartları hazırlamakla görevli” olduğu ifadeleri yer almaktadır. Bu anlamda sağlıklı toplumun oluşması görevi anayasal bir ilke olarak devlete düşmektedir. 1982 anayasasının 58. Maddesi “gençliğin korunması” ve 59. Maddesi de “sporun geliştirilmesi” konularına yer vermekte ve bu konuları düzenlemektedir (Ökmen 2015). Ökmen’in bahsettiği Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 59 maddesi şöyledir. “Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyla korur” (T.C. Anayasası ve T.B.M.M. İçtüzüğü, 2017). Yerel yönetimler, devletin anayasal görevleri kapsamında yer alan spor hizmetlerinin devlet adına halka ulaştırılmasından sorumlu kamu tüzel kişilikleridir (Yücel, Aralay ve Korkmaz, 2016).

Türkiye’de Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze kadar, spor ilk defa 1982 Anayasası’nda yer almıştır.

Madde 58 – Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.

Madde 59 – Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyla korur. Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.

Büyükşehir belediyesi kanununda, spor hizmetleriyle ilgili görev ve sorumlulukları kapsamlı bir şekilde düzenlenmiştir.

5216 sayılı Kanunu’nun 7’nci maddesinde “büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden spor yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlet-tirmek” ve “gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak”, “amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek”, “yurt içi ve yurt dışı müsabakalarında üstün başarı göster-

ren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül vermek” şeklinde belirtilmiş olması spor yönetiminin yerel düzeydeki temel dayanakları olarak gösterilebilir. (Resmi gazete; Tarih: 23/7/2004).

2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun belediyenin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 14’üncü maddesinde yer alan ibarelerin Gençlik ve spor hizmetlerini yapacağı veya yaptıracığı gerektiğinde öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verip gerekli desteği sağlayacağı, her türlü amatör spor karşılaşmalarını düzenleyeceği, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarında üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verilebileceği şeklinde ibarelere verilmiş olması özellikle belediyelerin harcamalarını kısıtlamaya açık olduğunu göstermektedir (Resmî gazete; Tarih: 13/7/2005). Belediye bünyesinde spor ve rekreasyon faaliyetlerini yönetecek bir birimin olması ile belediye hizmetleri içinde spor ve rekreasyonun önemi yöneticiler tarafından daha iyi anlaşılır, teknik hizmetler, halkla ilişkiler, vb. diğer birimlerle eşgüdümü daha kolay sağlanabilir (Doğu, 2002).

Belediyelerin Sporla İlgili Görevlerine Yönelik Kanunlar

Türkiye’de spor ve spor faaliyetlerinin yaygınlaştırılması, hizmet olarak sunulması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması yerel yönetimler özellikle belediyeler tarafından üstlenilmiştir. Spor hizmetlerinin belediyeler tarafından halkın coğrafi, sosyo-ekonomik ve kültürel farklılıklarını gözetererek demokratik bir şekilde sunulması yoluyla halkın spora katılımının sağlanması amaçlanmaktadır. Belediyeler spor alışkanlığının ve sürdürülebilirliğinin yaygınlaşmasında etkin rol oynamaktadırlar.

Türkiye’de yerel yönetimlerin Beş Yıllık Kalkınma Planlarında yer alan sporla ilgili faaliyetler arasında İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında konuyla alakalı neler yapılması gerektiği, sporla ilgili politikaların uygulanması noktasında “meselenin çözümünü sorumlu tek kuruluş yerine yetki ve sorumlulukları iyi dengelenen ve bunları iyi kullanan sorumluluk sahibi kuruluşlarla, diğer özel ve kamu kuruluşları ilişkisinin iyi düzenlenmesi” şeklinde vurgu yapılmıştır. Yöre halkına sağlanacak sportif imkânlarla ilgili mahalli idareler ile ortak çalışma yapılması öngörülmüştür. Akabinde Dördüncü Beş Yıllık Planda önceki

planlara benzer tedbirler bulunması ve bu dönem içinde yer alan 1982 yılına ait programda açık spor sahası ve tesislerinin yapılmasına önem verilmesi hususunda düzenlemeler getirilmiş olması dikkat çek-

mektedir. Bu tedbirlerden sorumlu uygulayıcı kuruluşlar olarak gösterilen Kamu kuruluşları, İmar ve İskân Bakanlığı, Üniversiteler, İçişleri Bakanlığı ve Belediyeler etkin görevler üstlenmek durumunda kalmışlardır. Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ise sporun ilçelere ve köylere yayılması için mahalli idarelerin görevlendirilmesi özel idare ve belediyelerin ortak çalışmalar yapması gerektiği öngörülmüştür. Altıncı Kalkınma Planında yer alan ilkeler, mahalli idarelere spor çalışmalarının halka yayılması konusunda daha etkin görevler yüklemiştir. Belediye ve köy yönetiminin, yöre halkının boş zamanlarını değerlendirme için spora yönlendirilmesi ve olanak sunulması hususunda çalışmalar yapması planda yer alan ilkeler arasındadır (Arslan ve ark 2011). Türkiye’de spor faaliyetlerinin geçmişine bakıldığında; fiziki imkânların yetersiz ve halkın, spor alışkanlığından yoksun olmasının; spor faaliyetlerini sekteye uğrattığı görülmektedir. Son yıllarda kazanılan başarılarla rağmen, ülkede spor maalesef istenilen değere ulaşamamıştır. Türkiye, Olimpiyat Kanunu olan tek ülke olması itibarıyla spora göstermiş olduğu önemi gözler önüne sermektedir. Fakat bir o kadar da istenilen başarıyı sağlayamamış olması yaman bir çelişki olarak karşımızda durmaktadır. Bu olumsuz durumun ana nedenlerinden biri merkezî yönetimi anlayışıyla, gerekli yatırımların yerelde yapılamaması ve mevcut tesislerin işletilmesinde eksiklikler yaşanmasıdır. Gelişmiş ülke ve müreffeh bir toplum olma yolunda Türkiye’nin önündeki en büyük engellerden biri de şehirleşme ve spor alanındaki yetersizliktir. Toplumsal meselelerinin çözümü, ancak eğitimle mümkündür. Okullarda, spor eğitimine gerekli önem verildiği takdirde, spor alışkanlığının yer edinmesi sağlanacak ve spora yüklenen misyon anlam kazanacaktır. Fakat ülkede, okullardaki spor faaliyetleri için yeterli imkân bulunmamaktadır Okul bahçelerinin dar ve işlevsiz olması, eğitim için araç teminin yapılamaması, düzenlenen müsabakalara önem verilmemesi ve çocuklara nitelikli spor faaliyetleri sağlanamaması spor alışkanlığını pekiştirememektedir. Bu şartlarda çocuklara spor alışkanlığı kazandırılmazsa toplumun “sporu” hayatına yerleştirmesi uzun yıllar alacaktır.

Türkiye’de şehirleşme adına yapılan hatalar, yeşil alan, oyun parkları ve spor tesisleri için yeterli imkânı sağlayamamaktadır. Kent yaşamının barındırdığı zorlukların üstesinden gelmek için spor ve yeşil alan imkânı sağlanmalıdır. Halk için oluşturulan donatı alanları içerisinde parklar, spor tesisleri, yeşil alanlar sağlıklı kentleşmenin önemli unsurlarından-

dır. Ülkede çarpık kentleşme ile beraber bu yapılanmanın geri kaldığı ifade edilmektedir. Şehirleşme adına yapılan bu hatalar yeşil alan, oyun parkları ve spor tesisleri için yeterli imkânı sağlayamamaktadır. Kent yaşamının barındırdığı zorlukların üstesinden gelmek için spor ve yeşil alan imkânı sağlanmalıdır. Türkiye geneline bakıldığında yeşil alan dünya ortalamasının altındadır. Dünya yeşil alan ortalaması kişi başına 20 metrekare olarak hesaplanmıştır. Bu oran Zurich'de 60 metrekare, Stockholm'de 80 metrekare iken İstanbul'da 2,4 metrekare, Karşıyaka'da 1 metrekare, Bursa'da ise 1,4 metrekare olarak verilere yansımıştır. Gereksiz görülen yeşil alanlar deprem ve benzeri doğal afetlerde toplanma merkezleri olarak halkı korumaya ve beraberliği sağlamaya zemin oluşturan alanlardır. Son zamanlarda kazanılan başarılar millet olarak başarma, kazanma hırsını canlandırmış ve uluslararası alanda kazanılan zaferler spora olan ilgiyi geniş kitlelere taşımıştır. Belediyelerin bu ilgiye kayıtsız kalmadıkları aşikârdır. Fakat Türkiye'de spor deyince akla ilk gelen branş futbol olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla belediyeler vatandaşın talebi doğrultusunda spora ayrılan bütçeyi spor kulüplerine yönlendirmek durumunda kalmışlardır. Bu durum birçok belediyenin futbol takımı oluşturması ve yönetmesi durumunu ortaya çıkarmıştır. Seçimle iş başına gelen belediye yönetimlerinin halkla ters düşmemek adına futbol sektörüne yüksek harcamalar yapması siyasi rant olarak adlandırılabilir. Kulüplerin olumsuz tarafı belediyelerin kitle sporuna ve belli bir zümreye hizmet etmesidir. Oysa halk için yapılan çalışmaların en önemli özelliği eşit ve her talebe açık olmasıdır. Halkın temel ihtiyaçlarına ve toplumsal özelliklerine uyumlu hizmetler verilmesi demokratik bir eylemdir. Bu konunun en iyi örneklerinden biri olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi gösterilebilir. Spor Etkinlikleri Genel Müdürlüğü A.Ş. ve Belediye spor kulübüyle spor hizmetlerini yürütmektedir. Belediyenin spora gösterdiği önemin en belirgin özelliği; ayrı bir idari birim kurarak bu alanda hizmet etmesi şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca bu birimi bir şirket statüsüne taşıyarak uluslararası organizasyonlara ve başarılı işlere imza atarak belediyeyi spor hizmetleri anlamında çok farklı bir yere taşımıştır. Fakat İstanbul gibi kalabalık ve spor alt yapısının yıllardır ihmal edilen bir şehir söz konusu olunca; yapılan çalışmalar yetersiz kalmaktadır. Öte yandan ülkede rekreasyon alanlarının düzenlenmesinden sorumlu olan Park ve Bahçeler Müdürlüklerinin çalışmaları yetersiz kalmaktadır. Park ve Bahçeler Müdürlüklerinin görevleri arasında yeşil alan düzenlemesi, şehrin

ağaçlandırılması ve çiçek dikimi bulunmaktadır. Belediyelerin yeşil alan düzenlemesinde bilimsel bir ölçüte ulaşamamış olması kalifiye personel ve uzman eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Var olan yeşil alanların üzerine “Çimlere basmak yasaktır.” levhası yeşil alana müze vasfı kazandırmış ve amacının dışına itmiştir. Dolayısıyla bu anlayış içerisinde yeşil alanlar ve yürüyüş parkurları amacına hizmet etmemektedir (Doğu ve ark 2002).

Anayasamızda, sportif görevler genel olarak iki madde ile yer almış olsa da belediye ve özel idare kanunlarında ayrı ve ayrıntılı olarak yer almıştır. Konum itibarıyla yerel yönetim birimlerinden köy kanunlarında spor, eğitim ve kültür bahsinde boş zamanları değerlendirme faaliyeti içerisinde görülmüş ve pek değinilmemiştir. Fakat belediye ve il özel idaresinde durum farklı olup çeşitli kanunlarla sportif faaliyetler desteklenmiştir (Resmi gazete 2005).

Belediye Kanununun 14/a maddesine göre Belediyeler; imar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlık, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; kent içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır (Resmi gazete, 2005).

Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7/d maddesine göre; ilçe ve ilk kademe belediyelerinin Kanunlarla münhasıran Büyükşehir belediyesine verilen görevler ile otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, engelli, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak; sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak asli görevleri arasında yer almaktadır (Resmi gazete, 2005). Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7/m maddesine göre ise, Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır: Büyükşehir'in bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettirmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak,

amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclis kararıyla ödül vermek olarak belirtilmektedir (Resmi gazete, 2005).”

BELEDİYELER VE REKREASYON HİZMETLERİNE DÜŞEN GÖREVLER

“26 Mayıs 1987 Tarih ve 3360 Sayılı Kanunla belediye sınırları dışında kalan yerlere düzenleme getirmesi, aynı kanunun 2. maddesinin 13. fıkrasında, il özel idarelerin spor

konusunda etkinliğini artıran “Milli Eğitim Gençlik ve Sporla ilgili olanlardan bir il sınırını aşmayanlar, il özel idareleri aracılığı ile finanse edilecektir ve yönetilecektir.” denilmiştir. Resmi Gazete’de yayınlanan Belediyeler Kanununun, 2005 tarih ve 5393 sayılı kanunun 14.cü maddesinin “a” bendinde park ve yeşil alanlar, gençlik ve spor merkezlerini açar ve yaptırır denilmektedir. Yine aynı maddenin “b” bendinde “Gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir.” denmektedir. Belediyeler Kanununun, 2005 tarih ve 5393 sayılı kanunun 18.ci maddesinin “p” bendinde belediyelere, sanat ve spor gibi alanlarda faaliyet ve projeler gerçekleştirilmesine; bu çerçevede arsa, bina ve benzeri tesisleri yapma, yaptırma, kiralama veya tahsis etmeye karar verme yetkisi verilmiştir. Belediyeler Kanununun, 2005 tarih ve 5393 sayılı kanunun 37.ci maddesinde; “Belediye Başkanları için profesyonel spor kulüplerinin başkanlığını yapamaz ve yönetiminde bulunamaz.” hükmü yer almaktadır. Ayrıca 1938 tarihli ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunuyla, “bir idari kademe merkezi olmayan beldelerde, beden terbiyesi işlerini yürütmek ve yönetmek” görevi de belediyelere sorumluluk olarak yüklenmiştir. Literatür sporu mahalli bir hizmet olarak görmekte ve şunu söylemektedir; “Başkanların seçimle göreve gelmesi, kendine ait organları ve gelirleri harcama yetkisi olması bakımından; özerk bir yapılanmaya sahip bulunan belediyelere, sporla ilgili görevler verilmesi, devletin, sporu mahalli bir hizmet olarak gördüğünün delili saymak yerinde olacaktır”(Kurtoğlu 2006).

SONUÇ

Mahalli idare sınıflamasındaki belediyeler vasıtasıyla sporun tabana yayılması kanun ve yönetmelikler ile desteklenmektedir. Bilhassa gençliğin korunması ve geliştirilmesi hususunda rekreasyonel etkinliklerin planlanması ve uygulanması önem arz etmektedir. Bu bağlamda kamu kurumlarının ortaklaşa yürütecekleri projeler ile toplumsal spor kültürünün oluşmasında yararlı olacaktır. Tüm bunların uygulanması ve denetlenmesi sürekli iyileştirme bakış açısıyla tartışılması kongre ve çalıştaylar ile desteklenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ökmen, M. (2015). Yerel yönetimlerde güncel gelişmeler. Bursa: Ekin Yayın, 435, 439.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı (2017). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü. Ankara: TBMM Basımevi.
- Yücel, A. Y., Atalay, A., Korkmaz, M. (2016). Türkiye’de yerel yönetimler ve spor hizmetleri (Birinci Baskı). İstanbul: Nobel Bilim Eserler, 1.
- [www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr](http://www.kararlaryeni.anayasa.gov.tr/1.5.5216.pdf)
[1.5.5216.pdf \(mevzuat.gov.tr\)](http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf)
<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>
- Doğu, G. & Kesim Ü. & Sivrikaya Ö. (2002), ‘Belediyelerin sporla ilgili işlevleri: Düzce belediyesi örneği’, Çağdaş yerel yönetimler Dergisi, Cilt:11, Sayı:2, s.89-106
- Arslan, E. & Ünlü, H. & Çelebi, M. (2011), ‘Yerel Yönetimlerin Spora Bakış Açılırları İle Spor Programlarının Sürdürülebilirliğinin İncelenmesi (Balçova Belediyesi Örneği)’, I. Uluslararası Spor Ekonomisi ve Yönetimi Kongresi, İzmir.
- Kurtoğlu, T. (2006). Halkın Yerel Yönetimlerden Spor Hizmetleri Konusunda Beklentileri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.

**İŞ MAHKEMELERİ KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKTEN
SONRA “SPORCUNUN” HUKUKİ DURUMUNA İLİŞKİN
DEĞERLENDİRMELER VE ARABULUCUK**

Av. Mehmet Serhan ÖZDEMİR*

* Ankara Barosu

I- GENEL OLARAK

4857 Sayılı İş Kanununun 4. Maddesi, İş Kanununun uygulanmayacağı iş ilişkilerini saymıştır. İlgili maddenin “g” fıkrası “Sporcular hakkında” diyerek. İş Kanununun “sporcular” hakkında uygulanmayacağını açık olarak belirtmiştir. Bu nedenle, “Sporcular” hakkında **Türk Borçlar Kanununun Hizmet Akdine** ilişkin hükümleri uygulanmaktaydı.

25 Ekim 2017 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanununun “**İş mahkemeleri**” başlıklı **5. Maddesinin, “a” fıkrasına göre**, İş Mahkemelerinin ;

“5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine** tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına, “..ilişkin dava ve işlere bakar” denilmek suretiyle, **İş Mahkemelerinin** “...6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine** tabi işçiler...”in sözleşmeden kaynaklı hukuki uyuşmazlıklarına bakacağı hüküm altına alınmıştır.

Burada tartışılacak konu, 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanununun, 5 maddesi “a” fıkrası gereğince, İş Kanunu 4. Maddesinde, sınırlı olarak belirtilen ve İş Kanununda istisna tutulan, unsurların özellikle “**sporcuların**” istisna durumlarının ortadan kaldırıp kaldırmayacağı veya sporcuların istisnai durumlarının ortadan kalkmamakla birlikte iş mahkemesinde yarılanıp yarılanmayacakları değerlendirilecektir.

Bu noktada ortaya çıkan sorun sadece basit bir “**Görev**” uyuşmazlığı sorunu değildir. Zira İş Mahkemeleri kanununda yapılan değişiklik ile, iş uyuşmazlıklarından doğan davalar, zorunlu arabuluculuk kapsamındadır. Dava açılmadan önce arabulucuya başvuru zorunlu hale gelmiştir. Arabuluculuğa başvuru yapılmaması durumunda dava, usulden reddedilecektir. Oysa uyuşmazlığın genel mahkemelerde açılması kabul edilecek olursa, arabuluculuk dava şartı olmayacaktır. Bu konu uygulamada meslektaşlarımızın sıkça karşılaştığı sorunlardandır.

Genel olarak yukarıda bahsettiğimiz sorunların, mahkeme kararları ışığında tartışılması amacıyla yazımız kaleme alınmıştır.

II-İŞ MAHKEMELERİ KANUNU YÜRÜRLÜĞE GİRMEYEN ÖNCEKİ DURUM

Bu başlık altında 25 Ekim 2017 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunundan önceki uygulamaları inceleyeceğiz.

Anayasa Değişikliği

Anayasa Mahkemesinin iptal kararından sonra, teoride farklı seçenekler gündeme gelmiştir. Nitekim 30.01.2010 tarihinde TMOK tarafından düzenlenen "Spor Hukukunda Güncel Sorunlar II" sempozyumunda, sayın Prof. Dr. İlhan HELVACI tarafından da, Anayasa'ya aykırılık sorununun giderilmesi için ihtiyari tahkim usulünün benimsenmesi gerektiği, yargılamanın hızlandırılmasına yönelik özel hükümler getirilmek kaydıyla spor mahkemeleri seçeneğinin de düşünülebileceği belirtilmiştir.¹ Diğer bir yol olarak ise Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun açılması(2) ve bu bağlamda spor mahkemelerinin kurulmasıdır.² Son seçenek olarak da, gerek TFF gerekse GSGM tahkimlerinin mecburi olmaktan çıkarılıp ihtiyari tahkim usulüne dönüştürülmesidir.

Yasa koyucu Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kararlarının gereğini yerine getirmek üzere, bu önerilerden birincisini seçmiş ve Anayasa'da değişiklik yapmıştır. 17.03.2011 tarih ve 6414 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Anayasa'nın 59. Maddesinin kenar başlığı, "B. Sporum Geliştirilmesi ve Tahkim "şeklinde değiştirilmiş ve maddeye, "***Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim Kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.***" Şeklinde bir fıkra eklenmiştir.

Kanun teklifinde bu hüküm, "*Spor faaliyetinin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin uyumsuzlukların yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak zorunlu tahkim yoluyla çözülmesi kanunla öngörülebilir. Ancak **alacak haklarına ilişkin hükümler saklıdır.***" Şeklinde idi. Sporum kendine

¹ 1 AYANOĞLU, "İptal Kararlarının Sonuçları", s.29

² bkz. Yılmaz Ejder, "TFF Tahkim Kurulu kararlarına karşı hiçbir yargı merciine başvurulmamasının yanlışlığı" Av.Atilla ELMAS Armağanı, s.819,841

² 3 AYANOĞLU, "İptal Kararlarının Sonuçları", s.29

özgü yapısının, gerek yönetim gerekse disiplin yargılamasının ve denetiminin süratli bir şekilde yapılmasını gerektirdiği, spor faaliyetlerinin kendine özgü ihtiyaçlarının uzun zamana yayılan bir denetime müsaade etmediği, Anayasa'da yapılan değişiklik ile **sporitif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine** ilişkin uyuşmazlıkların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Burada belirtilmesi gereken nokta **alacak haklarına ilişkin hükümler bu kapsamın dışında tutulmuştur.**

Dolayısıyla, sadece **sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin** olarak alınan kararlar veya yapılan işlemler açısından **zorunlu tahkim yolunun öngörülebileceği** ve bu kararlar aleyhine sadece yargı yolunun kapatılabileceği belirtilmiştir. Bunun sonucu olarak ;

Federasyon organ ve kurullarının, sporun disiplinine ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyelğin askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi kararları ve sporun yönetilmesine yönelik statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeleri, müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi verdikleri tüm kararlar,

Federasyon yetkili kurulları tarafından gerçekleştirilen sporun yönetimine ilişkin (statü, talimat ve benzeri) hukuki düzenlemeler,

Federasyon organ ve kurulları tarafından alınan sporun yönetimine ilişkin olarak müsabakaların ertelenmesine ilişkin vb. kararlara karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. Burada tahkim kurulunun yukarıda sayılan konularla ilgili olarak verdiği kararlara ilgili olarak verdiği kararlara karşı, istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi yollara başvurulamayacağı, bu kararların hukuka aykırı olduğu iddiası ile iptal vs. davaların açılmayacağı vurgulanmıştır.

Burada vurgulanması ve açıklanması gereken en önemli konu, Kanununun Gereğesinde ve Adalet Komisyonu Raporunda, *kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik hizmeti vs. gibi sözleşmeden kaynaklanan (ifa, ifa etmeme, fesih, tazminat gibi uyuşmazlıklar, alacak iddia ve talepleri ile mali haklar) uyuşmazlıklar, sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin olmadıkları, bu nedenle zorunlu tahkim dışında kaldığı belirtilmiştir.* Metinlerde bu gibi uyuşmazlıkların tarafların tercihine

göre, yetki ve göreve ilişkin genel hükümler çerçevesinde adli yargı mer-
celeri nezdinde çözümlenebileceği belirtilmiştir.³

Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak, gerek TFF Kanununda ge-
rekse SGM Kanununda değişiklik yapılması gerekmiştir.

SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğinde Yapılan Değişiklik

Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında, Anayasa'da yapılan
değişiklik sonrasında, Anayasa değişikliğine uyum, SGM Tahkim Kuru-
lu Yönetmeliği ile gerçekleştirilmiştir. SGM Tahkim Kurulu yönetmeli-
ğinin 5. Maddesinin 1. Fıkrasında önceki yönetmeliğe benzer hükümle-
re yer verilmiştir. Bu fıkranın sınırları ise 2. Ve 3. Fıkralarda sayılmıştır.

SGM Tahkim Kurulu yönetmeliğinin 5. Maddesinin, 2. Fıkrası,

*"Spor federasyonlarının organ ve kurullarının, **sporun disiplinine** iliş-
kin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti,
ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğin askıya alınması ve üyelikten ihraç gibi kar-
rarları ve **sporun yönetilmesine yönelik** statü, talimat ve benzeri hukuki
düzenlemeleri, müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi verdikleri tüm
kararlarına karşı sadece zorunlu tahkim yoluna gidilebilir. Kurulun karar-
ları kesin olup, bu kararlara karşı istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi yargı
organları nezdinde kanun yollarına başvurulamaz. Bu kararların hukuka
aykırı olduğu iddiasıyla tespit, iptal ve tazminat davası açılmaz."* demiştir.

Bu şekilde Anayasa'nın 59. Maddesinde yer alan hükme paralel ola-
rak, spor federasyonlarının yetkili organlarının, sporun disiplinine ve
yönetimine ilişkin olarak verdikleri kararlara karşı sadece SGM Tahkim
Kurulu'nun görevli olduğunu ve bu kurul tarafından verilecek kararların
kesin olduğunu belirtmiştir.(3)

SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin son fıkrasında ise,

*"Kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organi-
zatorü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer,
geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm
sözleşmelerden kaynaklanan **alacak iddia ve talepleri ile mali haklar bu
Yönetmelik kapsamı dışındadır.**"*

³ ÖZDEMİR Mehmet Serhan, Sportif Uyuşmazlıklarda "Görev" Konusuna İlişkin
Görüşler, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, Av.Hasan Aydın Tansu Armağanı,
s. 706-708,2016,ANKARA.Ayrıntılı bilgi için bkz. "Spor Disiplin Hukuku" TBB Spor
Hukuku Kurulu Yayını,Av.Atilla SAV Armağanı, s.45 vd., 2019,ANKARA

Hükmüne yer verilmiş böylece maddede sayılan ve sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıkların ve taleplerin Tahkim Kurulu'nun görevi dışında kaldığı açıkça belirtilmiştir.

Bu şekilde SGM Tahkim Kurulunun görevi dışında bırakılan sözleşmeden kaynaklı ve parasal ve mali nitelikteki uyuşmazlıklar, tarafların tercihine göre, genel mahkemelerde açılacak davalar ile çözümlerle kavuşturulması mümkün hale gelmiştir. SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğine yapılan (5. Maddenin 3. Fıkrası) ekleme ile, SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği Anayasa Değişikliğine uygun hale getirilmiştir. Ancak aşağıda göreceğimiz üzere, Federasyonlar Talimatlarında ve Tip Sözleşmelerinde ilgili düzeltmeleri yapmayarak, Anayasa Değişikliğinden önceki durumu halen devam ettirmektedirler. Bu durumda Federasyon Talimatları ve Tip Sözleşmeleri Anayasaya aykırı bir durumda kalmıştır. Ne yazık ki, Federasyon talimatlarının ve Tip Sözleşmelerinin Anayasaya aykırı durumu, Yargıtay'ın kararlarına esas alındığı için, kısmen hatalı kararların verilmesine yol açmıştır. Federasyonların en kısa zamanda, talimatlarını ve Tip Sözleşmelerini Anayasaya uygun hale getirmeleri ve SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliğinin 5/3. Maddesi ile paralel hale getirmeleri gerekmektedir.⁴

HUKUK MUHAHEMELERİ KANUNU VE YARGITAY KARARLARI YÖNÜNDEN DEĞERLENDİRME

HMK 1. Maddesi "Görev" konusunu düzenlemiştir. Bu maddeye göre,

"Mahkemenin görevi, ancak kanunla düzenlenir. Göreve ilişkin kurullar kamu düzenindedir" demektedir.

HMK madde 1'in gerekçesinde şöyle demektedir. Anayasanın 142. Maddesine göre, mahkemelerin görevleri ancak kanunla düzenlenir. İdare, düzenleyici idari işlemleri aracılığı ile göreve yönelik herhangi bir belirleme yapamaz.⁵ Maddenin birinci cümlesinde yer alan düzenlemede, anılan Anayasa kuralı yasal planda bir kez daha ifade edilmiştir. Anayasanın 37. Maddesinde güvence altına alınmış tabii hakim ilkesine de uygunluk arz etmesi gerekir.⁶

⁴ ÖZDEMİR Mehmet Serhan, Sportif Uyuşmazlıklarda "Görev" Konusuna İlişkin Görüşler, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, Av.Hasan Aydın Tansu Armağanı, s. 709-710,2016,ANKARA.

⁵ HMK Madde 1 Hükümet Gerekçesi.

⁶ Madde 37- Hiç kimse kanunen tabii olduğu mahkemeden başka bir mercii önüne

Mahkemelerin görevinin kamu düzeninden olması ve tarafların görev üzerinde tasarrufta bulunmamaları sebebiyle, taraflar görevli bir mahkemeyi görevsiz veya görevsiz bir mahkemeyi görevli olduğu yönünde yazılı veya sözlü, açık veya üstü kapalı (zımnî) bir görev anlaşması (görev sözleşmesi yapamazlar).⁷

HMK 11. Kısımda 407. Madde ve devamında tarif edilen "Tahkim", Spor Genel Müdürlüğü tahkiminden farklı bir uygulamayı anlatmaktadır. Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu ile HMK Tahkim maddesi sadece isim benzerliğinden ibarettir. Arada çok ciddi farklar vardır. Öncelikle, Spor Genel Müdürlüğü tahkimi iradi değildir, hakem seçilmesi gibi bir durum söz konusu değildir. Dolayısıyla, "Tip Sözleşme" de yazan cümleyi, HMK anlamında "Tahkim Anlaşması" şeklinde yorumlamamız mümkün değildir. İkisi de çok farklı müesseseleri anlatmaktadır. Konu ile ilgili ayrıntılı açıklamalar aşağıda yapılmıştır.

Görev kamu düzenine ilişkindir ve dava şartlarından olduğundan, taraflar ileri sürmeseler dahi, mahkemece kendiliğinden dikkate alınır (m 114,1/c).

Diğer taraftan, Federasyon Tip Sözleşmelerinde yer alan ve uyuzmazlıkların Federasyon Hukuk Kurulunun görüşü alınarak, yönetim kurulunca karara bağlanır cümlesi ve Federasyon talimatında belirtilen, "Federasyonla kulüp, federasyonla hakem, sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları ve kulüpler arasında çıkan ihtilafları inceleyip görüş bildirir" cümlesinden hareketle, taraflar arasında ihtiyari tahkim usulünün belirlendiği anlamının çıkarılması, durumunda; sporcu veya antrenörün, genel mahkemelerde dava açmayı tercih edebileceği ve seçimini bu şekilde kullandığı kabul edilmelidir.

Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2013/11345 E., 2013/17745 K sayılı kararında

"...Davacı, davalıyla imzaladığı federasyonca da onaylı sözleşmedeki transfer ücretiyle özel şartlar kısmındaki prim alacağına tahsili için eldeki davayı açmıştır. Taraflar arasında imzalanan sözleşmede uyuzmazlıkların Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek yönetim kurulunca çözülmesini kabul ettikleri yazılıdır. Davalı tarafça tahkim itirazında bu-

çıkartılmaz. Bir kimseyi kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarma sonucunu doğuran yargı yetkisine sahip olağanüstü merciler kurulamaz.

⁷ Bkz. HMK m.1'e ilişkin Hükümet Gerekçesi.

lanulmamıştır. Türkiye Voleybol Federasyonunun ana statüsünün incelenmesinde; Yönetim Kurulunun yetkileri arasında bendinde, kulüplerin, sporcuların, teknik yönetici ve antrenörler, hakemler, müsabaka görevlileriyle voleybol alanında görevli diğer ilgililerin başvurularını, gerekli durumlarda bağlı oldukları kuruluşların görüşlerini de alarak karara bağlamak olarak belirtilmiş, açıkça sporcu ve kulüpler arasındaki hukuki ihtilaflara bakılacağı hususu belirtilmemiştir. Yine Hukuk Kurulu Talimatı Çalışma ve Usul Esaslarına dair düzenlemenin 7.1.2. maddesinde, Federasyonla kulüp, federasyonla hakem, sporcu, teknik direktör, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüplerle sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları ve kulüpler arasında çıkan ihtilafları inceleyip federasyona görüş bildirmek görevi olduğu belirtilmiş, 6. madde hükmüne göre hukuk kurulu kararlarının tavsiye niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Bu yasal düzenlemeler karşısında taraflar arasındaki ihtilafların çözümünde tarafların ihtiyari hakem usulünü benimsedikleri ancak davacının genel mahkemelerde dava açmayı tercih ettiği davalı tarafça da tahkim yolu itirazında bulunulmaması sebebiyle artık ihtilafların çözümünde genel mahkemelerin yetkili ve görevli olduğunun kabulü gerekir. Mahkemece işin esasına girilerek taraf delilleri toplanıp sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir...”

Yukarıdaki kararda, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi tarafından, tarafların ihtiyari tahkim usulünü benimsedikleri saptaması yapılmıştır. Yargıtay tarafından yerinde bir değerlendirme yapıldığını düşünüyorum. Anayasa Değişikliğinden sonra, çok açık bir şekilde, sözleşmeden kaynaklı sporcu ve antrenör alacağı davalarının, tahkim yargılaması dışında tutulduğu ve tarafların tercihine bırakıldığı belirtilmiştir. Burada Yüksek Mahkemenin ihtiyari hakem usulü olarak tespitinden sonra, diğer tarafın tahkim itirazında bulunmamasını tartışmasız dikkat çekicidir. Çünkü, sporcu veya antrenör genel mahkemede dava açarak, tercih hakkını kullanmış ve seçimini genel mahkemelerden yana kullanmıştır. Bu durumda, diğer tarafın tahkim itirazında bulunmasının artık yargılamayı ve genel mahkemenin görevini etkilememesi gerekmektedir. Ancak burada sorunun kaynağı, 17.03.2011 tarihindeki Anayasa değişikliğine uygun düzenlemeleri yapmayan Voleybol Federasyonudur. Nitekim Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2013/11345 E., 2013/17745 K sayılı kararını oluştururken, Türkiye Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulu Talimatını referans almıştır. Oysa Türkiye Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulu Talimatı Ana-

yasa değişikliğinin yapıldığı 17.03.2011 tarihinden itibaren, Anayasa'ya uygun hale getirilmediği için, Anayasa'ya ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu yönetmeliğine aykırıdır. Anayasa'ya açık bir şekilde aykırı olan Türkiye Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulu Talimatı madde 7.1.2, Yargıtay karara referans olduğu için, sayın Yargıtay tahkim itirazını, kararında değerlendirmek durumunda kalmıştır.

Diğer taraftan, HMK anlamında, davalı konumda olan tarafın tahkim itirazında bulunulacağı kabul edilse dahi, bunun bir **ilk itiraz** olup olmadığına da ayrıca belirtilmesi gerekmektedir. Zira HMK 116/b. Maddesine göre, "İlk itirazlar aşağıdakilerden ibarettir:..b) Uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenmesi gerektiği itirazı..." Ancak yukarıda ayrıntılı olarak anlattığım üzere, taraflar açısından tahkime veya Federasyon yetkili kurullarına gitme zorunluluğu bulunmadığı için, böyle bir itirazın yapılması durumunda dahi, genel mahkeme işin esasına girerek yargılamaya devam etmesi gerekmektedir.

Sporcu alacağı davaları, **borçlar hukukuna tabi hizmet sözleşmesine dayanmaktadır**. Nitekim Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2013/19276 E. Ve 2013/23382 K. Sayılı kararında özetle;

"...Taraflar arasındaki alacak davasının yapılan yargılamasında sonunda.....Davacı, davalı kulüpte profesyonel futbolcu olarak hizmet verdiğini.....Taraflar arasında Borçlar Hukukuna tabi hizmet sözleşmesi imzalanmıştır. Davalı tacir olmadığı gibi dava mutlak ticari davalardan değildir. Mahkemece işin esası incelenerek sonucunda uygun bir karar verilmesi gerekirken, aksine düşünceler ile yazılı şekilde görevsizlik kararı verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir..." diyerek, sporcu ile kulüp arasındaki ilişkinin, "hizmet ilişkisi" olduğu ticari bir ilişki olmadığı ve Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğu şeklinde karar verilmiştir.

Görev konusu yukarıda belirtildiği gibi kamu düzenine ilişkin olduğundan, taraflar ileri sürmeseler dahi, mahkemece kendiliğinden dikkate alınır. Ayrıca Türkiye Voleybol Federasyonu, ve diğer benzer Federasyonların tümünde (Basketbol, Futbol, Hentbol vs.) "Tip Sözleşme" imzalanması zorunludur. Nitekim Türkiye Voleybol Federasyonu Sporcu, Tescil, Lisans ve Transfer Talimatı 5. Maddesine göre Kulüpler ve sporcular federasyon tarafından hazırlanan "Tek Tip" sözleşmeyi imzalamak zorundadırlar. Aksi takdirde sözleşmeler Federasyon tarafından tescil edilmezler. Sözleşmesi tescil edilmeyen sporcu maçlara çıkamaz. Benzer

düzenlemeler Türkiye Basketbol Federasyonu ve Türkiye Hentbol Federasyonunda da vardır.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi ve 7. Hukuk Dairelerinin sporcu-antrenör alacaklarında "görev" ile ilgili kararları bulunmaktadır.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2012/23322 E., 2013/12675 K sayılı kararında, "...Federasyon ile kulüp, federasyon ile hakem, sporcu, teknik direktör, antrenör idareci ve benzeri spor elemanları ile kulüpler arasında çıkan uyuşmazlıklar için federasyon kendi özel yasalarında veya hukuk talimatlarında özel kurullar ve tahkim şartı benimsenmiştir. Bu nedenle sporcu, antrenör gibi kimselerin işverenleri olan kulüpler ile ilgili uyuşmazlıklarda öncelikle bağlı bulunduğu federasyonların kurullarına başvurması gerekir..." dedikten sonra "...Davacı voleybolcu ile kulüp arasında alacak davasından kaynaklanan uyuşmazlığın, Asliye Hukuk Mahkemesinde görülmesi gerektiğini, antrenör davalarının ise iş mahkemelerinin görevine girdiğini, ayrıca **İş güvencesine yönelik hükümler dışında, İş Kanununda işçilik alacakları ile ilgili olarak tahkim yoluna gidilmesine yönelik bir düzenleme olmadığından antrenör veya teknik direktör ile işveren arasında ki uyuşmazlıkların çözümü için bu kişilerin bağlı oldukları federasyonun yönetmelik veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz...**"⁸ demektedir. Bu kararda, antrenörün iş mahkeme-

⁸ Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2012/23322 E., 2013/12675 K sayılı kararı, "Spor, kişisel ve tolu oyunlar biçiminde yapılan genellikle yarışmaya yol açan bir takım kurallara göre uygulanan beden hareketlerinin tümü olarak tanımlanabilir. Buna göre sporcu, sporla uğraşan aktif olarak içinde yer alan yarışan maç yapan kişidir. Antrenör sahip olduğu bilgiyi bilim ışığında sporcunun başarısı için kullanan bu bilgileri spor becerileri ve stratejileri ile birleştiren kişidir.

Teknik direktör ise eğitim sonucu aldığı teknik bilgileri sporcunun ve doğal olarak çalıştırdığı takımın başarısı için ortaya koyan, bu bilgileri strateji ve eğitim kimliğini kullanarak spor becerileriyle birleştiren ve bunları antrenör ve yardımcıları aracılığı ile uygulatan, eğiten bu anlamda direktif veren kişidir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 23.05.1960 gün 11-10 sayılı ve 10.05.1974 gün, 3-44 sayılı kararları uyarınca özellikle iş hukukunda istisnai hükmün genişletilerek değil dar yorumlanması gerekir. İşçiler yararına düzenlenen hükümlerin işçiler yararına yorumlanması asıldır.

Yukarıda tanımlar ve içtihadı birleştirme kararları ışığında, sporla doğrudan uğraşan sporcunun İş Kanunu kapsamı dışında kaldığı açıktır. Ancak doğrudan aktif spor yapmayan sporcuyu aktif spor yapması için hazırlayan antrenör ile aktif görevi daha çok direktif vermek olan ve takımı başarıya ulaştırma görevi da bulunan teknik direktörün sporcu sayılmaması ve İş Kanunu kapsamında bir işçi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu nedenle antrenör veya teknik direktör ile kulüpleri işveren arasındaki iş

sinde yargılanması gerektiği ve federasyon yönetmelik veya genelgelelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmayacağı belirtilmiş ise de; 22. Hukuk Dairesi bu saptamadan önce sporcu, antrenör gibi kimselerin işverenleri olan kulüpler ile ilgili uyuşmazlıklarda öncelikle bağlı bulunduğu federasyonların kurullarına başvurması gerekir diyerek, görev ile ilgili olarak zihinleri karıştırmıştır. Ancak kararın tümü değerlendirildiği zaman, tahkim şartının iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmayacağı şeklinde bir yargıya varmak mümkün olmaktadır.

Oysa Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2014/9899 E., 2014/20785 K .sayılı kararında, antrenör alacağı davalarında iş mahkemesinin görevi ile ilgili olarak şüpheye yer bırakmayacak şekilde kesin ve isabetli bir karar vermiştir.

“...Dava işçilik alacakları istemine ilişkindir. Sporcunun başarısı için bilimsel bilgileri, spor becerileri ve stratejisi ile birleştirip onu aktif spora hazırlayan spor kulübü antrenörünün, İş Kanunu kapsamında işçi olarak kabulü gerekir. Bu nedenle antrenör ile kulüpleri işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarının İş Mahkemesinde görülmesi gerekir. Açık bir yasal düzenleme dışında iş sözleşmesinde öngörülen “tahkim şartı” iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz. İş sözleşmesinin kuruluş ve devamında işverene karşı ekonomik açıdan zayıf durumda olan ve ona karşı hukuken bağımlı bulunan serbest iradesiyle hareket edemeyen işçinin iş sözleşmesinin içeriğinde “tahkim” şartının bulunması, fazla mesai ve yıllık izin ücretlerinin ödenmediğine ilişkin alacakları konusunda tahkime başvurma zorunluluğu doğurmaz. Buna göre, işçi bizzat sözleşme içeriğinde öngörülen tahkim şartı ile bağlı değildir. Şu halde işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir.

DAVA : Taraflar arasında görülen dava sonucunda verilen hükmün, Yargıtayca incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmekle, temyiz isteği nin süresinde olduğu anlaşıldı. Dosya incelendi, gereği görüldü:

---

sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların iş mahkemesinde görülmesi gerekir. İş güvencesine yönelik hükümler dışında, İş Kanununda işçilik alacakları ile ilgili olarak tahkim yoluna gidilmesine yönelik bir düzenleme olmadığından antrenör veya teknik direktör ile işveren arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için bu kişilerin bağlı buldukları federasyonun yönetmelik veya genelgesinde özel hukuk veya tahkim kurullarının öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz...”

KARAR: Davacı vekili, davacının davalı kulüpte antrenör olarak görev yaptığını, davacıya hak etmiş olduğu fazla mesai ve yıllık izin ücretlerinin ödenmediğini belirterek söz konusu alacakların hüküm altına alınmasını talep etmiştir.

Davalı vekili, taraflar arasındaki iş sözleşmesinde yer alan tahkim şartı sebebiyle görev itirazında bulunmuştur.

Mahkemece, taraflar arasında imzalanan antrenör tip sözleşmesindeki tahkim şartının usul ve yasaya uygun olduğundan bahisle davanın HMK. 413/1. maddesine göre usul yönünden reddine karar verilmiştir.

İşçi ve işverenler arasındaki uyuşmazlıkların çözüm yeri 5521 sayılı Kanununun 1. maddesine göre İş Mahkemeleridir.

Antrenör olarak davacının görevi, gerekli bilgiyi bilim ışığında sporcunun başarısı için kullanmak daha sonra bu bilgileri spor becerileri ve strateji ile birleştirmektir.

Doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyu aktif spor yapması için hazırlayan antrenörün sporcu sayılmaması ve İş Kanunu kapsamında bir işçi olarak kabul edilmesi gerekir. Bu nedenle antrenör ile kulüpleri işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıklarının İş Mahkemesinde görülmesi gerekir. İş Kanunu'nda işçilik alacakları ile ilgili tahkim şartı öngörülmediğinden, antrenör ile işveren arasındaki uyuşmazlıkların çözümü için, açık yasa düzenlemesi dışında bağlı bulunduğu federasyonun yönetmelik veya genelge ile özel hukuk kurulu ve tahkim kurulu öngörmesi, İş Mahkemesinin görevini ortadan kaldırmayacaktır.

Ayrıca işçinin işveren karşısında ekonomik açıdan zayıf olduğu iş sözleşmesinin kuruluşunda ve devamında işverene hukuken bağımlı olduğu tartışmasızdır. İşçi işveren otoritesi altında ve onun emir ve talimatları ile iş görür. Denetim altındadır. İrade serbestliği yoktur. Ancak fesihle bağımlılık ortadan kalkar. Bu nedenle somut olayda da olduğu gibi sözleşmenin kuruluşunda bizzat sözleşme içeriğinde tahkim şartı öngörülmesi halinde işçi, işverene bağımlı durumda bulunmakla tahkim şartının işçiyi bağladığından bahsedilemez. Şu halde işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir.”

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2014/9899 E., 2014/20785 K sayılı kararında, Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 2012/23322 E., 2013/12675

K sayılı kararında belirttiği üzere, "...kişilerin bağlı oldukları federasyonun yönetmelik veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz..." dedikten sonra, "sözleşmenin kuruluşunda bizzat sözleşme içeriğinde tahkim şartı öngörülmesi halinde işçi, işverene bağımlı durumda bulunmakla tahkim şartının işçiyi bağladığından bahsedilemez. Şu halde işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir."⁹Yargıtay 7. Hukuk Dairesi tarafından yapılan bu tespit çok yerinde ve önemli bir tespit olmuştur. Bu tespit aynı zamanda sporculu için de uygulanması gerektiği tarafımızdan düşünülmektedir. Çünkü aynı tahkim şartı, sporcu "Tip Sözleşmelerinde" de bulunmaktadır.

Sonuç itibariyle yorum yoluyla yapılan bu tespit, Anayasa değişikliğinden sonra, artık sözleşmelerde bulunan tahkim şartının veya bu şarta benzer ibarenin, sözleşmelerden kaynaklı uyumsuzluklarda, sporcuyu ve antrenörü bağlamayacağı ve tarafların ihtiyarında olduğu anlatılmıştır.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 23.05.1960 gün, 11-10 sayılı ve 10.05.1974 gün, 3-44 sayılı kararı uyarınca, "...özellikle iş hukukunda istisnai hüküm genişletilerek değil, dar yorumlanması gerekir." şeklinde gerekçe gösterilerek, karara bağlanmıştır.

Ayn şekilde Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin⁹ son yıllarda verdiği kararlarda, sporcunun İş Kanunu 4/g maddesi gereğince, İş Kanunu kapsamı dışında değerlendirilmesi ve uyumsuzluğa Türk Borçlar Kanununun Hizmet Akdine ilişkin hükümlerinin uygulanması nedeniyle Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğu, antrenör için ise, İş Kanununun dar yorumlanması nedeniyle, İş Kanunu kapsamında değerlendirilmesi ve

⁹ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2003/19877 E., 2003/20178 K. ve 08.12.2003 tarihli kararında, "1475 sayılı yasanın 5. Maddesine göre sporcular iş yasası kapsamı dışında bırakılmışlardır. Davacının durumunun değerlendirilmesi için" sporcu ve antrenör" tanımlarının açıklığa kavuşturulması gerekir. Yasada sporcu olarak belirtilen kişilerin yarışma ve müsabakalara katılan şahıslar olarak kabul edilmesi gerekir. Antrenörün asıl görevi spor yapmak değil, sporcuları yarışma veya karşılaşmalara hazırlamaktır. Yani bir diğer anlatımla antrenör, öğreten ve eğiten veren kişidir. Yasanın açık anlamından da profesyonel sporcuların istisna kapsamına alındıkları anlaşılmaktadır. Davacı antrenör olarak hizmet akdi ile çalıştığına göre, işveren ile aralarında çıkan uyumsuzlukta görevli mahkeme iş mahkemesi olduğundan, mahkemenin vermiş olduğu görevsizlik kararı hatalıdır."

antrenör için görevli mahkemenin İş Mahkemeleri olduğu görüşü ağırlık kazanmıştır.

Kanımcı bu değerlendirme doğru bir değerlendirmedir. İş Kanunu 4/g maddesindeki açık istisnai hüküm nedeniyle sporcular İş Kanunu kapsamı dışında yer alırken, hakkında hiçbir istisnai hüküm bulunmayan antrenör İş Kanunu kapsamında değerlendirilmelidir. Diğer taraftan Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 2010/45651 E., 2010/35814 K., 02.12.2010 tarihli kararında belirttiği ;

“.....antrenör, teknik direktör, idareci, masör ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasında çıkan uyumsuzluklarda, bağlı oldukları federasyonun özel hükümleri dışında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum yoktur.....”

Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 2010/45651 E., 2010/35814 K., 02.12.2010 tarihli kararında *“bağlı oldukları özel hükümler dışında”* bölümü Anayasa Mahkemesinin 19.03.2010 tarihli ve 27526 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan kararından ve bu karardan sonra Anayasanın 56. maddesinin 17.03.2011 tarih ve 6414 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile değiştirilmesinden önce verilmiş bir karar olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından ve Anayasa değişikliğinin yapıldığı 17.03.2011 tarihinden sonra verilen Yargıtay kararlarında görevli, yargı yerinin, genel mahkemeler olduğu ve sporcuların Asliye Hukuk Mahkemelerinde, antrenör ve spor adamlarının İş Mahkemelerinde sözleşmeden kaynaklı uyumsuzluklarını için dava açabileceği belirtilmiştir.¹⁰ Nitekim Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin yukarıda verdiğimiz 2012/23322 E., 2013/12675 K sayılı kararında ve Yargıtay 7. Hukuk dairesi, *“kişilerin bağlı oldukları federasyonun yönetmelik ve yagengelinde özel-*

¹⁰ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 2010/45651 E., 2010/35814 K., 02.12.2010 tarihli kararında, 4557 sayılı kanunun geçerli olduğu zaman verilmiştir. “Davacı, kıdem ve ihbar tazminatı alacaklarının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. İster özel hakem ister genel mahkemede görülsün sporcu ile kulüp arasında alacaklarla ilgili uyumsuzlukta İş Kanunu hükümlerinin uygulanması olanağı bulunmamaktadır. Ancak antrenör, teknik direktör, idareci, masör ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasında çıkan uyumsuzluklarda, bağlı oldukları federasyonun özel hükümleri dışında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum yoktur. Davacının voleybol antrenörü olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyu aktif spor yapması için hazırlayan antrenörün İş Kanunu kapsamında işçi olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Dairenin son kararı bu yöndedir. Buna göre davacının iş sözleşmesi ile çalıştığı kabul edilerek uyumsuzluğun esası hakkında bir karar vermek gerekir.”

hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz...” şeklinde hüküm kurulmuştur.

Aynı şekilde, voleybol oyuncusu ile kulüp arasında hizmet sözleşmesinden kaynaklı alacak davasında; Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesi 2013/4 E., 2013/142 K sayılı kararda hüküm kurulmuş ve karar Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/784 E., 2014/15791 K sayılı karar¹¹ ile, Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/5 E., 2014/287 K. Sayılı kararı, Ankara 13. Hukuk Dairesi 2014/41138 E, 2016/3005 K. Sayılı karar¹² ile ve Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesi 2013/6 E., 2014/312 K., sayılı ve 14.07.2014 tarihli kararı, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/41137 E., 2016/3004 K. Sayılı kararı ile onanmıştır¹³. Bu kararların tümünde, voleybol oyuncusu ile kulüp arasında imzalanan “tip sözleşme”, “*uyuşmazlıkların ..... Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek Yönetim Kurulunca çözülmesi*” cümlesi bulunmasına rağmen, genel mahkemeler tarafından görevsizlik kararı verilmeden esastan karara bağlanmıştır.

Bu noktada, yukarıdaki Yargıtay Kararlarından da anlaşılacağı üzere, Yargıtay Anayasa değişikliğinin yapıldığı 17.03.2011, tarihinden sonra

¹¹ “...davacının davalılardan Çankaya Belediyesi Gençlik ve Spor Kulübü Derneğinde sözleşme gereğince voleybol sporcusu olarak çalıştığı.....Davacının davasının kısmen kabulü ile .....TL ‘nın ödeme tarihinden itibaren yasal faizi ile birlikte davacıya verilmesine.....”, Yargıtay 13. Hukuk Dairesinin 2014/784 E., 2014/15791 K sayılı kararında, Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/4-2013/142 sayılı kararının Onanmasına ilişkin kararı.

¹² “...davacının Çankaya Belediyesi tarafından kurulan Çankaya Belediyesi Gençlik Spor Kulübü Derneğinde 2008-2009 sezonunda voleybol oyuncusu olarak 01.09.2008 tarihli sözleşme ile oynadığı, sözleşme bedelinin 8.491,20 TL olup 700 TL’lik kısmının ödendiği, geri kalan ücretin ödenmediği, fazlaya ilişkin hakların saklı tutularak 7.791,20 TL ücret alacağı talep ve dava edilmiştir.....HÜKÜM : Davacının davasının kısmen kabulü ile 7.183,14 TL alacağın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsiline...”, Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2014/41138 E., 2016/3005 K sayılı kararında, Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/5-2014/287 sayılı kararın onanmasına ilişkin kararı.

¹³ “...davacının Çankaya Belediyesi tarafından kurulan Çankaya Belediyesi Gençlik Spor Kulübü Derneğinde 2008-2009 sezonunda voleybol oyuncusu olarak 01.09.2008 tarihli sözleşme ile oynadığı, sözleşme bedelinin 9.679,60 TL olup 700 TL’lik kısmının ödendiği, geri kalan ücretin ödenmediği, fazlaya ilişkin hakların saklı tutularak 8.979,60 TL ücret alacağı talep ve dava edilmiştir.....HÜKÜM : Davacının davasının kısmen kabulü ile 8.278,34 TL alacağın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan tahsiline...”,13. Hukuk Dairesi 2014/41138 E., 2016/3005 K sayılı kararında, Ankara 27. Asliye Hukuk Mahkemesinin 2013/6-2014/312 sayılı kararın onanmasına ilişkin kararı.

verdiği kararlarında, sözleşmeden kaynaklı parasal uyuşmazlıklarda davalara bakarak, esastan karara bağlamıştır. Bir anlamda Anayasa değişikliğine uygun olarak kararlar vermiştir. Ancak Federasyonların, talimatlarında ve tip sözleşmelerinde Anayasa değişikliğinden sonra, Anayasa değişikliğine uygun düzenleme yapmamış olmaları bazı Yargıtay kararlarını etkilemiştir. Federasyonların, talimatlarında ve tip sözleşmelerinde en kısa zamanda, Anayasa değişikliğine uygun düzenlemeler yapmaları gerekmektedir.

Şimdi bir de **Federasyon "Tip Sözleşmesi" nde yazan "...uyuşmazlıkların ..... Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek Yönetim Kurulunca çözülmesi" cümlesini, Spor Genel Müdürlüğü talimatları yönünden inceleyelim.**

Federasyon "Tip Sözleşmesinde" yer alan, "*uyuşmazlıkların ..... Federasyonu Hukuk Kurulunca incelenerek Yönetim Kurulunca çözülmesi ve bu kurlun kararlarına aynen uyacağımızı beyan ve taahhüt ederiz.*" veya "Her türlü mali ve idari ihtilaflar ile kulüplerin sporculara verdikleri para cezaları, ilgili mevzuat ve ana statü çerçevesinde Federasyon'ca incelenir ve karara bağlanır." cümlesi "Görev" yönünden neyi ifade etmektedir. Diğer bir deyimle bu cümle "Görev" yönünden bir zorunluluğu mu ifade etmektedir ?

Federasyonu Talimatlarında, yukarıda Tip Sözleşmede yazan ve sözleşmenin tarafları arasındaki uyuşmazlıkların çözüm yerinin zorunlu olarak . Federasyon olduğuna ilişkin bir talimat bulunmamaktadır. Kaldı ki Anayasa Değişikliğinden önce bu konuda sporcuları zorunlu kılan bir talimat olması, bu talimatın Anayasa'ya aykırı olarak kaldığından, yok hükmünde olmasını getirir. Kaldı ki, yukarıda bahsettiğimiz ve "Görev" konusunu düzenleyen, HMK Madde 1'in hükümet gerekçesine göre, "İdare düzenleyici idari işlemleri aracılığı ile göreve yönelik herhangi bir belirleme yapamaz."¹⁴Şeklindeki maddenin hükümet gerekçesi nedeniyle böyle bir düzenlemenin yapılması, HMK'na aykırılık teşkil edeceğinden yok hükmünde olacaktır.

Türkiye Voleybol Federasyonu Hukuk Kurulu Talimatında,

Madde 6'da, "*Hukuk Kurulu Kararları tavsiye niteliğindedir.*" Dedikten sonra, Görev ve Yetkileri belirten, 7.1.2. Maddede "*Federasyon ile*

¹⁴ HMK Madde 1 Hükümet Gerekçesi.

kulüp, Federasyon ile hakem, sporcu, teknik direktör, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları, kulüpler ile sporcu, antrenör, idareci ve benzeri spor elemanları ve kulüpler arasında çıkan ihtilaflar," şeklinde bir görevlendirme yapılmıştır.

Aynı şekilde Türkiye Basketbol Federasyonu Tip Sözleşmesinin, 8. Maddesinde,

"Her türlü mali ve idari ihtilaflar ile kulüplerin sporculara verdikleri para cezaları, ilgili mevzuat ve ana statü çerçevesinde Federasyonca incelenir karara bağlanır." demektedir.

Ancak bu talimatın, tip sözleşmelerin, Anayasa değişikliğinden önce yapıldığı ve Anayasa değişikliğinden sonra değiştirilmediği gözden kaçmamalıdır. Nitekim 2011 yılında yapılan Anayasa değişikliğinden sonra, talimatların veya tip sözleşmelerdeki münhasır yargılamaya ilişkin maddelerin değişmemesi, ilgili maddelerin hala uygulanabilir olduğunu göstermektedir. Nitekim Anayasa değişikliğinden sonra SGM Tahkim Kurulu Yönetmeliği, değiştirilerek, Anayasa'nın değişik 56. Maddesine uygun hale getirilmiştir.

Sonuç olarak sporcular, görev alacakları sezon için "belirli süreli" sözleşmeler imzalarlar. T.Borçlar kanununda tanımlanan hizmet sözleşmesinin özellikleri bu sözleşmelerde kendini bulur. İş Kanunu 4/g maddesine göre "sporcular", İş Kanunu kapsamı dışında yer almışlardır.

Taraflar arasında imzalanan sporcu sözleşmeleri iki tarafa borç yükleyen bir sözleşmelerdir. Bir taraf yani sporcu, kulüp için maçlara çıkmak veya yarışmak, performansına dikkat etmek, maçlarda veya yarışmalarda kulübü adına en iyisini yapmakla yükümlü olurken, antrenör ise, sporcuyu aktif spor yapması için hazırlamayı, takımı başarıya ulaştırma için direktif vermek ve takımı ile sporcuların başarıya ulaşmasını sağlamak, diğer taraf kulüp ise, sporcunun ve antrenörün bu edimine karşılık, sporcunun veya antrenörün ücretini zamanında ödemek, sözleşme gereği başka edimleri varsa bunları yerine getirmek, örneğin başarılı bir performans sergilendiği zaman pirim verilmesi öngörülmüş ise bunu vermek ile yükümlüdür. Bu edimlerin yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesi durumunda, tarafların imzaladıkları sözleşmeler dolayısıyla yükümlendikleri edimleri yerine getirmemeleri ve bunun karşısında diğer tarafın akdi tek taraflı feshetmesi, sözleşmelerin feshedilmesinden kaynaklı zararların tazmini ve alacakların alınması açısından

uyuşmazlıkların çıkması ve davaların açılması söz konusu olmaktadır.

Bu davalar ücret alacaklarının alınmasını içeren alacak davaları olacağı gibi, haklı veya haksız fesihden kaynaklı, zararların giderilmesini öngören tazminat davaları da olabilir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 23.05.1960 gün, 11-10 sayılı ve 10.05.1974 gün, 3-44 sayılı kararı uyarınca, İş Kanununun genişletici şekilde yorumlanamayacağını bu nedenle, sporcuların kanunun kapsamı dışında kalmasının sadece sporcular için geçerli olduğunu, antrenörleri kapsamayacağını bu nedenle, sporcu alacaklarına ilişkin davaların hizmet akdinden kaynaklı davalar olması sebebiyle asliye hukuk mahkemelerinde, antrenörlere ilişkin davaların ise işçi –işveren ilişkisinden kaynaklı iş sözleşmesi niteliğinde olmasından dolayı iş mahkemelerinde görülmesinin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Nitekim, Yargıtay 9 Hukuk ve Y.22. Hukuk Dairelerinin verdiği kararlarda da, sporcu alacağı ve antrenör alacağı davalarında, görev ile ilgili emsal kararlar vermiştir. 22. Hukuk Dairesi 28.05.2013 tarihinde verdiği, 2012/23322 E, 2013/12675 K sayılı kararında¹⁵, “.....Antrenör, sahip olduğu bilgiyi bilim ışığında sporcunun başarısı için kullanan, bu bilgileri spor becerileri ve stratejisi ile birleştiren kişidir. Teknik direktör ise eğitim sonucu aldığı teknik bilgileri sporcunun ve doğal olarak takımın başarısı için ortaya koyan, bu bilgileri strateji ve eğitici kimliğini kullanarak spor becerileri ile birleştiren ve bunları antrenör ve yardımcıları aracılığı ile uygulatan, eğiten, bu anlamda direktif veren kişidir.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 23.05.1960 gün, 11-10 sayılı ve 10.05.1974 gün, 3-44 sayılı kararı uyarınca, özellikle iş hukukunda istisnai hüküm genişletilerek değil, dar yorumlanması gerekir. İşçiler yararına düzenlenen hükümlerin, işçiler yararına yorumlanması asıldır.

Yukarıdaki tanımlar ve içtihadı birleştirme kararları ışığında, sporla uğraşan sporcunun İş Kanunu kapsamında kalmadığı açıktır. Ancak doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyu aktif spor yapması için hazırlayan antrenör ile aktif görevi daha çok direktif vermek olan ve takımı başarıya ulaştırma görevi de bulunan teknik direktörün sporcu sayılmaması ve İş

¹⁵ Y. 22. HD. 28.05.2013 günlü, E. 2012/23332, K. 2013/12675 sayılı kararı (kişisel özel arşiv)

Kanunu kapsamında bir işçi olarak kabul edilmesi gerekir . Bu nedenle antrenör veya teknik direktör ile kulüpleri/işveren arasındaki iş sözleşmesinden kaynaklanan uyuşmazlıkların iş mahkemesinde görülmesi gerekir.” İctihadı birleştirme kararı devam ederek, uyuşmazlığa uygulanacak hukuku da işaret etmektedir. “...Ancak antrenör, teknik direktör, idareci, masör, ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasında çıkan uyuşmazlıklarda, özel yasal düzenlemeler dışında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum bulunmamaktadır”.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2014/15655 E., 2015/26568 K. sayılı ve 5.10.2015 tarihli kararında ;

“Federasyon ile kulüp,federasyon ile hakem, sporcu teknik direktör, antrenör idareci ve benzeri spor elemanları ile kulüpler arasında çıkan uyuşmazlıklar için federasyonun kendi özel kanunlarında veya hukuk talimatlarında özel kurullar ve tahkim şartı belirlenmiştir.

Bu sebeple sporcu, antrenör gibi kimselerin işverenleri olan kulüpler arasında çıkan uyuşmazlıklarda **öncelikle federasyonun bağlı olduğu kurullarına başvurması gerekmektedir.**

Spor kişisel veya toplu oyunlar biçiminde yapılan genellikle yarışmaya yol açan bir takım kurallara göre uygulanan beden hareketlerinin tümü olarak tanımlanabilir.

Buna göre sporcu, sporla uğraşan,aktif olarak içinde yer alan, yarışan, maç yapan kişidir.

Somut olayda, taraflar arasında imzalanan sözleşmeye göre davacının sporcu (futbolcu) olduğu anlaşılmaktadır.

Esasen davacının lisanslı sporcu olduğu taraflar arasında ihtilafsızdır.

Davacı tarafça, davalı kulüp ile aralarında imzalanan....yürürlük tarihli profesyonel futbolcu sözleşmesi gereğince ücret alacağının davalı kulüpten tahsiline karar verilmesi istenmiştir.

Yukarıda belirtilen kanuni düzenlemeler ışığında sporcu ile kulübü arasında alacaklarla ilgili uyuşmazlıkta **4857 sayılı İş Kanunu hükümlerinin uygulanması imkanı bulunmamaktadır.**

Bu sebeple Mahkemece davanın **göreve ilişkin dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmesi** gerekirken yazılı gerekçe ile davanın kabulüne karar verilmesi **bozmayı** gerektirmiştir.”¹⁶

¹⁶ Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2014/15655 E., 2015/26568 K. sayılı ve 5.10.2015 tarihli

Yüksek Mahkeme bu kararı ile, sporcu-kulüp arasındaki uyuşmazlıklarda öncelikle Federasyon kurullarının görevli olduğunu, sporcu ile kulüp arasındaki uyuşmazlıklarda, İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasının mümkün olmadığını hüküm altına almıştır. Aynı şekilde;

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 22.11.2017 tarihinde 2015/20501 E., 2017/25991 K. sayılı kararında,¹⁷

“Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu’nun 23.05.1960 gün, 11-10 sayılı ve 10.05.1974 gün,3-44 sayılı kararı uyarınca, özellikle iş hukukunda istisnai hüküm genişletilerek değil, dar yorumlanması gerekir .İşçiler yararına düzenlenen hükümlerin, işçiler yararına yorumlanması asıldır.

Somut uyuşmazlıkta, Mahkemece maç başı ücret belirlenmekle birlikte sözleşmede asgari ücret esası benimsendiğinden yargılamanın iş mahkemesi sıfatıyla görülmesi gerektiği kabul edilmiş ise de; yukarıda tanımlar ve içtihadı birleştirme kararları ışığında sporla doğrudan uğraşan sporcunun İş Kanunu kapsamında kalmadığı açıktır. Davacı, taraflar arasında uyuşmazlık konusu olmadığı üzere profesyonel futbolcu olup davalı taraf spor kulübü; taraflar arasında mevcut sözleşme de profesyonel futbolcu sözleşmesidir.

O halde davada görevli mahkeme iş mahkemesi olmadığından, iş mahkemesi sıfatıyla dava bakılmasında isabet bulunmamaktadır. Mahkemece, davaya genel hukuk mahkemeleri sıfatıyla bakılması gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi, usul ve kanuna aykırı olup, bozma sebebi olmakla davacı vekilinin bu yönü amaçlayan temyiz itirazının kabul edilmesi ve hükmün bozulması gerekmiştir..”

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi bu kararıyla açık bir biçimde “sporcuların” İş Kanunu kapsamı dışında olduğunu ve, **sporcu uyuşmazlıklarından kaynaklanan davalara, genel mahkemelerin bakması gerektiğini belirtmiştir.**

Sonuç olarak, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin¹⁸ ve 22. Hukuk Daire-

kararı (YENİPİNAR BERBEROĞLU Filiz, Spor Hukuku,Hukuk Davaları, Usul, Uygulama, Yargılama Örnekler,sf.17,Legal Yayıncılık,2018,İSTANBUL.

¹⁷ Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2015/20501 E., 2017/25991 K. sayılı ve 22.1.2017 tarihli kararı (kazancı)

¹⁸ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2003/19877 E., 2003/20178 K. ve 08.12.2003 tarihli kararında, “1475 sayılı yasanın 5. Maddesine göre sporcular İş Yasası kapsamı dışında bırakılmışlardır. Davacının durumunun değerlendirilmesi için” sporcu ve antrenör” tanımlarının açıklığa kavuşturulması gerekir.Yasada sporcu olarak belirtilen kişilerin

sinin son yıllarda verdiği kararlarda, sporcunun İş Kanunu 4/g maddesi gereğince, İş Kanunu kapsamı dışında değerlendirilmesi ve uyuşmazlığa T.Borçlar Kanununun "Hizmet Akdine" ilişkin hükümlerinin uygulanması nedeniyle asliye hukuk mahkemelerinin görevli olduğu, antrenör için ise, İş Kanununun dar yorumlanması nedeniyle, İş Kanunu kapsamında değerlendirilmesi ve, antrenör için görevli mahkemenin İş Mahkemeleri olduğu görüşü ağırlık kazanmıştır.

Kanımızca bu değerlendirme doğru bir değerlendirmedir. İş Kanunu 4/g maddesindeki açık istisnai hüküm nedeniyle sporcular İş Kanunu kapsamı dışında yer alırken, hakkında hiçbir istisnai hüküm bulunmayan antrenör İş Kanunu kapsamında değerlendirilmelidir.

III- İŞ MAHKEMELERİ KANUNU YÜRÜRLÜĞE GİRDİKTEN SONRAKİ DURUM

Bu başlık altında, yukarıda anlattığımız Spor Federasyonları Hukuk Kurulları bünyesinde uyuşmazlıkların çözümüne ilişkin talimatlarda ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkimine ilişkin talimatlarda bir değişiklik olmadığı için sadece, İş Mahkemeleri Kanunu yürürlüğe girdikten sonraki genel mahkemeler yönünden değerlendirme yapılacaktır.

25 Ekim 2017 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, 7036 Sayılı İş Mahkemeleri kanununun "İş Mahkemeleri" başlıklı 5. Maddesinin, "a" fıkrasına göre, İş Mahkemelerinin ;

yarışma ve müsabakalara katılan şahıslar olarak kabul edilmesi gerekir. Antrenörün asıl görevi spor yapmak değil, sporcuları yarışma veya karşılaşmalara hazırlamaktır. Yani bir anlatımla antrenör, öğreten ve eğitim veren kişidir. Yasanın açık anlatımından da profesyonel sporcuların istisna kapsamına alındıkları anlaşılmaktadır. Davacı antrenör olarak hizmet akdi ile çalıştığına göre, işveren ile aralarında çıkan uyuşmazlıkta görevli mahkeme iş mahkemesi olduğundan, mahkemenin vermiş olduğu görevsizlik kararı hatalıdır."

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 2010/45651 E., 2010/35814 K., 02.12.2010 tarihli kararında, 4857 sayılı kanunun geçerli olduğu zaman verilmiştir. "Davacı, kıdem ve ihbar tazminatı alacaklarının ödetilmesine karara verilmesini istemiştir. İster özel hakem ister genel mahkemede görülsün sporcu ile kulüp arasında alacaklarla ilgili uyuşmazlıkta İş Kanunu hükümlerinin uygulanması olanağı bulunmamaktadır. Ancak antrenör, teknik direktör, idareci, masör ve benzeri elemanlar ile kulüpleri arasında çıkan uyuşmazlıklarda, bağlı oldukları federasyonun özel hükümleri dışında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasına engel bir durum yoktur. Davacının voleybol antrenörü olarak çalıştığı anlaşılmaktadır. Doğrudan aktif spor yapmayan, sporcuyu aktif spor yapması için hazırlayan antrenörün İş Kanunu kapsamında işçi olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Dairenin son kararı bu yöndedir. Buna göre davacının iş sözleşmesi ile çalıştığı kabul edilerek uyuşmazlığın esası hakkında bir karar vermek gerekir."

“5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler,854 sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine** tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına, (...) ilişkin dava ve işlere bakar denmiştir.

Bu yasa hükmü yürürlüğe girdikten sonra, İş Kanununun 4/g maddesine göre, İş Kanununun uygulanmasından istisna olan ve T.Borçlar Kanununun Hizmet Sözleşmesi hükümlerinin uygulandığı “**Sporcular**” ile ilgili ve sporcuların alacaklarına ve tazminat taleplerine ilişkin davaların İş Mahkemelerinde görülmesi gibi bir uygulama görülmeye başlanmıştır. Çeşitli Bölge Adliye Mahkemeleri kararlarında bu tip kararlar verilmeyecektir. Sporcuların alacaklarına ve tazminat taleplerine ilişkin davaların iş mahkemelerinde görülmesine ilişkin en önemli konu, iş davalarının zorunlu arabuluculuk kapsamında olmasından kaynaklanmaktadır. Zira, Asliye Hukuk Mahkemelerinde görülmesi gereken uyuşmazlıkların çözümü noktasında, **arabuluculuk** yoluna gitme zorunluluk ve dava ön şartı değilken, iş mahkemelerinin görev alanına giren uyuşmazlıklarda, **arabuluculuk** zorunlu ve dava ön şartı niteliğindedir. Diğer bir deyimle arabuluculuk yoluna gitmeden ve iş mahkemesinin görevine giren ve tarafların serbestçe tasarruf edebildikleri uyuşmazlıklar ile ilgili olarak açılan bir dava arabuluculuk yoluna gidilmediği gerekçesi ile usulden reddedilecektir. Dolayısıyla T.Borçlar Kanununun Hizmet Sözleşmesi hükümleri gereğince, asliye hukuk mahkemelerinde açılan bir dava ile ilgili görevsizlik karar verilmesi ve iş mahkemesine gönderilen dosya ile ilgili iş mahkemesi, arabuluculuk yoluna başvurulmaması nedeniyle usulden ret kararı verebilecektir.Bu durumun çok ciddi bir hak kaybına yol açacağı aşıkardır. Makalemizin bu bölümünde, konuya ilişkin yargı kararları tartışılacaktır.

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 2020/7165 E., 2020/5239 K., 1.10.2020 tarihli kararında, davanın sporcu alacağına ilişkin olduğu ve bu yolda yapılan icra takibine yapılan itirazın iptali kapsamında olduğu anlaşılmaktadır. Davacı taraf sporcu alacağına ilişkin icra takibine yapılan itirazın iptaline ve takibin devamına karar verilmesinin talep etmektedir.

Davalı taraf sporcunun basketbolcu olduğunu sporcu ve kulüp arasında yapılan sözleşmenin 8. Maddesine göre uyuşmazlıkların basketbol

federasyonunca inceleneceğine dair hüküm bulunduğunu ileri sürerek tahkim ilk itirazında bulunmuştur.¹⁹

Yargıtay 3. Hukuk Dairesi verdiği kararda özetle ;

“7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanununun göreve ilişkin 5/1 maddesi, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun ikinci kısmı altıncı bölümünde düzenlenen, hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden ve kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarında görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğu hükme bağlanmıştır. Yine aynı kanunun 38. Maddesinde de görevi düzenleyen 5. Maddesinin yayın tarihinde itibaren yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

O halde 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanun’un İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmesine tabi işçiler ile iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıklarda 7036 Sayılı Kanunun 5. Maddesinin (a) bendinde ve 38. Maddeleri gereğince 25/10/2017 tarihinden sonra açılan davalarda görevli mahkeme iş mahkemeleridir.

568

Somut olaya bakıldığında; davacının, hizmet sözleşmesi gereğince davalı Spor Kulübünde profesyonel sporcu olarak görev yaptığı, 7036 Sayılı Kanun’un 25.10.2017 tarihinde yürürlüğe girdiği, davanın 18.09.2018 tarihinde açıldığı dikkate alındığında, davada görevli mahkeme iş mahkemesidir. İlk itirazı değerlendirecek olan mahkeme de görevli iş mahkemesidir. Mahkemece bu husus resen dikkate alınıp, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, tahkim ilk itirazı üzerine davanın usulden reddedilmesi kararı verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın kanun yararına temyiz talebi kabul edilmiştir.” Denilmek suretiyle sayın yüksek mahkeme, 7036 Sayılı Kanuna göre, kanunun yürürlüğe girdiği 25.10.2017’den sonra açılan ve sporcu olacaklarına ilişkin davaların, iş mahkemelerinde görülmesi gerektiğine ve görevli mahkemenin “**iş mahkemesi**” olduğuna karar vermiştir.

Bu noktada cevaplanması gereken bazı sorular vardır.

Öncelikle ;

¹⁹ Sporcu Sözleşmelerinde bulunan “Tahkim Şartı” ile ilgili ayrıntılı bilgiye, ÖZDEMİR Mehmet Serhan, “Sportif Uyuşmazlıklarda ‘GÖREV’ Konusuna İlişkin Görüşler” Av.Hasan Aydın Tansu Armağanı, s.701-735 Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Yayını, 2016, ANKARA.

- 4857 sayılı İş Kanununun, Türk Borçlar Kanununun, “istisnaları” düzenleyen 4. maddesinin, sporcular ile ilgili (g) maddesi ve diğer tüm maddeleri halen yürürlükte iken, 7036 Sayılı Kanuna göre, kanunun yürürlüğe girdiği 25.10.2017’den sonra artık uygulanmayacak mıdır ? Diğer bir deyimle yürürlükte olan İş Kanununun 4. Maddesinde sayılan istisnalar, Hizmet Sözleşmesi kapsamında kaldığı sürece, artık İş Kanuna mı tabi olacaklardır? Ya da bu tip uyumsuzluklar İş Kanununa tabi olmaksızın, işçinin tabi olduğu kanun uygulanmak kaydıyla, iş mahkemelerinde mi görüleceklerdir?

- Profesyonel sporcular, diğer bir deyimle geçimini spor yaparak ve sporcu kimliği ile kazanan kişiler, 7036 Sayılı Kanuna göre, kanunun yürürlüğe girdiği 25.10.2017’den itibaren artık “işçi” olarak mı değerlendirilecektir? Zira “profesyonel sporcu” İş Kanununda tanımlanan “işçi” tanımına ne kadar uymaktadır?

Makalemizin devamında bu sorulara cevap arayacağız.

IV-4857 SAYILI KANUNUN 4. MADDESİNİN, 7036 SAYILI İŞ MAHKEMELERİ KANUNUNUN 5/a MADDESİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Yürürlükte olan İş Kanununun “İSTİSNALAR” başlıklı 4 maddesinde, İstisnalar

MADDE 4.- Aşağıda belirtilen işlerde ve iş ilişkilerinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz;

- a) Deniz ve hava taşıma işlerinde,
- b) 50’den az işçi çalıştırılan (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı iş yerlerinde veya işletmelerinde,
- c) Aile ekonomisi sınırları içinde kalan tarımla ilgili her çeşit yapı işleri,
- d) Bir ailenin üyeleri ve 3 üncü dereceye kadar (3 üncü derece dahil) hısımları arasında dışarıdan başka biri katılmayarak evlerde ve el sanatlarının yapıldığı işlerde,
- e) Ev hizmetlerinde,
- f) (...) (*) çıraklar hakkında,

(*) Madde 4’ün birinci fıkrasının f bendinde yer alan “İş sağlığı ve gü-

venliği hükümleri saklı kalmak üzere" ifadesi, 30.6.2012 tarih ve 28339 sayılı R.G.'de yayımlanan 20.6.2012 tarih ve 6331 sayılı R.G.'de yayımlanan Kanun'un 37. maddesi hükmü gereğince yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra yürürlüğe girmek üzere, madde metninden çıkarılmıştır.

g) **Sporcular hakkında,**

h) Rehabilite edilenler hakkında,

ı) 507 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Kanununun 2 nci maddesinin tarifine uygun üç kişinin çalıştığı işyerlerinde.

Şu kadar ki;

a) Kıyılarda veya liman ve iskelelerde gemilerden karaya ve karadan gemilere yapılan yükleme ve boşaltma işleri, b) Havacılığın bütün yer tesislerinde yürütülen işler, c) Tarım sanatları ile tarım aletleri, makine ve parçalarının yapıldığı atölye ve fabrikalarda görülen işler, d) Tarım işletmelerinde yapılan yapı işleri, e) Halkın faydalanmasına açık veya işyerinin eklentisi durumunda olan park ve bahçe işleri, f) Deniz İş Kanunu kapsamına girmeyen ve tarım işlerinden sayılmayan, denizlerde çalışan su ürünleri üreticileri ile ilgili işler, Bu Kanun hükümlerine tabidir.

25 Ekim 2017 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girer, 7036 Sayılı İş Mahkemeleri kanununda ise;

"**İş mahkemeleri**" başlıklı **5. Maddesinin, "a" fıkrasına göre,** İş Mahkemelerinin ;

"5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler,854 sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine** tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kandan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına,..ilişkin dava ve işlere bakar "denilmek suretiyle, İş Mahkemelerinin "....6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısmının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine** tabi işçiler..."in sözleşmeden kaynaklı hukuki uyumsuzluklarına bakacağı hüküm altına alınmıştır.

Sporcuların hukuki durumunun değerlendirilmesinde, İş Kanunu 4/b maddesi ve İş Mahkemeleri Kanunu 5/a maddesi çok belirleyici ola-

caktır. Bu konuyu, aşağıda örnek olarak verdiğimiz Yüksek Mahkeme Kararları ışığında değerlendirmeye çalışacağız.

Yüksek Mahkeme Kararlarında, İş Kanununda 4 maddede sayılan istisnalar ile İş Mahkemeleri Kanununun 5. Maddesinde belirtilen ve T.Borçlar Kanununda hizmet sözleşmesinden kaynaklı uyuşmazlıklara, iş mahkemeleri bakacaktır kuralının ne şekilde yorumlandığına bakmak gerekecektir.

Hakim, önüne gelen uyuşmazlıkta, tarafların uygulanacak yasaya ilişkin iddia ve savunmaları ile temyiz itirazları bulunmasa da kamu düzeni gereği davacının dayandığı vakıalara uygun hukuki sebepleri kendiliğinden bulup uygulamakla yükümlüdür. Dolayısıyla işçilik alacakları davasında da, öncelikle davacının veya davalının yaptığı işin niteliklerini netleştirip, tarafların İş Kanununa tabi olup olmadıklarını değerlendirip bir karar vermesi gerekir.

Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2016/22-2085 E., 2019/1057 K. sayılı ve 15.10.2019 tarihli kararında, hakimin önüne gelen davada işin niteliğini ve davacının yaptığı işi belirleyecek diğer bir deyimle, davacının yaptığı işin İş Kanununun 4. Maddesinde sayılan istisnalar kapsamına girip girmediğini, değerlendirmeli ve bu değerlendirmeye göre, tarafların İş Kanuna tabi olup olmadığını tespit ettikten sonra bir karara varmalı demıştır.²⁰

Bu noktada, yukarıda Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin kararında, İş Mahkemeleri Kanunu yürürlüğe girdikten sonra, İş Kanunundan istisna olan sporcular hakkında da uygulanacağını ve sporcuların İş Kanununa tabi olarak, sporcu alacağına ve tazminat taleplerine ilişkin uyuşmazlıkların iş mahkemelerinde görüleceği yönündeki kararı paylaşmıştık. Diğer Yargıtay dairelerinin İş Kanunu 4. Maddede sayılan istisnaları, iş mahkemeleri kanunu yürürlüğe girdikten sonra ne şekilde yorumladıklarının, yazımızın içeriği açısından açıklayıcı olacağını düşünüyoruz.

²⁰ "Dava işçilik alacaklarının tahsiline ilişkindir. Dosya kapsamı itibarıyla davacının yaptığı işin ve niteliğinin açıklığa kavuşturulmadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan tarafların uygulanacak yasaya ilişkin iddia ve savunmaları ile temyiz itirazlar bulunmasa da kamu düzeni gereği davacının dayandığı vakıalara uygun hukuki sebepleri hakim kendiliğinden bulup uygulamakla yükümlüdür. Bu itibarla davacının yaptığı iş ve işin nitelikleri netleştirilip.....değerlendirilmeli, sonucuna göre talep edilen işçilik alacaklarına ilişkin bir karar verilmelidir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 2016/22-2085 E., 2019/1057 K. sayılı ve 15.10.2019 tarihli kararı."

Yargıtay, İş Kanununun "istisnaları" düzenleyen 4. Maddesi ile ilgili çeşitli kararlar vermiştir. Aşağıda dikkatinize sunduğumuz kararlar, sporcular ile ilgili olmamakla beraber, İş Kanunu 4. Maddesinde sayılan diğer istisnalarla ilgili olarak Yargıtay'ın görüşlerini göstermektedir. Sonuçta yasada istisna tutulan bütün kalemlerle ilgili ortak bir uygulama olması kaçınılmazdır.

Aşağıda verdiğimiz örnekler, İş Kanunu 4. Maddesinin (b) fıkrasında tanımlanan "Tarım İşçileri" ile ilgili olup, "sporcular"ın da İş Kanunu 4. Maddesinin (g) fıkrasında bulunduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2017/26914 E., 2020/1472 K. sayılı ve 3.2.2020 tarihli kararında, İş Kanunu 4. Maddenin (b) fıkrasında tanımlanan "50'den az işçi çalıştırılan (50 dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde veya işletmelerinde" çalışan ve istisnaya tabi işçinin, iş mahkemeleri yürürlükte olmasına rağmen ne şekilde uygulanması gerektiğine ilişkin değerlendirme yapmıştır.

"Gerekçe:

572

Ancak, tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerinde elli dahil daha az işçi bulunmasına rağmen, işyerinde sendika örgütlenmesi sonucu toplu iş sözleşmesi bağlanmış ise, üye sendika üyesi işçi ile işveren arasındaki uyuşmazlığın 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 79. maddesi uyarınca iş mahkemesinde görülmesi gerekir.

Bunun dışında 4857 Sayılı Kanun'un 4. maddesinde tarım ve orman işlerinin yapıldığı iş yerlerinde çalışanların kanun kapsamına girmeyeceği açıklandıktan sonra aynı madde de ayrık durumlara yer verilmiştir.

Buna göre;

1-) Tarım sanatları ile tarım aletleri, makine ve parçalarının yapıldığı atölye ve fabrikalarda görülen işlerde,

2-) Tarım işlerinde yapılan yapı işlerinde,

3-) Halkın faydalanmasına açık park ve bahçelerde

4-) Bir iş yerinin eklentisi durumundaki bahçe işlerinde, çalışanların, İş Kanunu kapsamında olacakları belirtilmiştir.

Sonuç olarak tarım ve orman işletmelerindeki bitki ve hayvan üretimi, bakım ve yetiştirmesi dışında kalan işler İş Kanunu'na tabidir.²¹

²¹ Bkz. 4857 Sayılı İş Kanunu 4/b Maddesi.

Yargıtay İçtihatların Birleştirilmesi Genel Kurulunun 23.05.1960 tarihli ve 11-10 ile 10.05.1974 tarihli ve 3-44 Sayılı kararları uyarınca, özellikle iş hukukunda istisnaî hükmün genişletilerek değil, dar yorumlanması gerekir. İşçiler yararına getirilen düzenlemelerin yine işçiler yararına yorumlanması asıldır.

Uyuşmazlık, taraflar arasındaki ilişkinin 4857 Sayılı İş Kanunu kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ve bu bağlamda iş mahkemesinin görevi noktasında toplanmaktadır.

4857 Sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca, elliden az işçi çalıştırılan (elli dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı iş yerlerinde veya işletmelerinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz. İşçi tarım ve orman işlerinin yapıldığı bir iş yerinde çalışıyor ise, bu işçi ile işveren aralarındaki uyuşmazlığın **iş mahkemesi yerine görevli hukuk mahkemesine çözümlenmesi gerekir.**

Ancak, tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerinde elli dahil daha az işçi bulunmasına rağmen, işyerinde sendika örgütlenmesi sonucu toplu iş sözleşmesi bağlanmış ise, üye sendika üyesi işçi ile işveren arasındaki uyuşmazlığın 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 79. maddesi uyarınca iş mahkemesinde görülmesi gerekir.

Bunun dışında 4857 Sayılı Kanun'un 4. maddesinde tarım ve orman işlerinin yapıldığı iş yerlerinde çalışanların kanun kapsamına girmeyeceği açıklandıktan sonra aynı madde de ayırık durumlara yer verilmiştir.

“.. Görev hususu kamu düzeni ile ilgili olup taraflarca ileri sürülmesi dahi mahkemece re'sen gözetilmesi gerekmektedir. 7036 Sayılı Kanun ile, 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu yürürlükten kaldırılarak aynı Kanun'un görev başlığını taşıyan 5. maddesinin (a) bendinde '5953 Sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 Sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 Sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıkları yönünden iş mahkemelerinin görevli olduğu' düzenlenmiş ise de, geçici 1. maddedeki geçiş hükümleri sebebiyle, önceki yasal düzenlemenin uygulanmasına devam edilmektedir. Bu itibarla, davacı iddiası davalı savunması, toplanan deliller tüm dosya

kapsamı ve yukarıda açıklanan ilkeler doğrultusunda davacının yapmış olduğu işin tarım işi olduğu, maddede sayılan istisnalar içerisinde yer almadığı anlaşılmaktadır. Bunun yanısıra davalı iş yerinde 50'nin altında işçi çalıştığı dosya kapsamında sabittir. Bu durumda dava konusu olan uyuşmazlık İş Kanununa tabi olmamakla beraber **7036 Sayılı Kanun'un 5/1-a ve Geçici 1/1. maddeleri gereğince davaya iş mahkemesinde (eldeki dosyada iş mahkemesi sıfatı ile Asliye Hukuk Mahkemesinde) görülmesine devam edilmesi uyuşmazlığın 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na çözülmesi gerekirken İş kanunu hükümlerinin uygulanması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir."**

Kararda, İş Kanununa ve Borçlar Kanununda düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanunda doğan her türlü hukuk uyuşmazlıkları yönünden iş mahkemelerinin görevli olduğu-İş Kanununun 4. Maddesi hükmünde Tarım ve Orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde çalışanların kanun kapsamına girmeyeceğini belirttikten sonra istisna kapsamında olsa da tarım ve orman işlerinde çalışan işyerlerinde 50 veya daha az işçi bulunmasına rağmen, işyerinde sendika örgütlenmesi sonucu toplu iş sözleşesi yapılmış ise sendika üyesi işçiler ile işveren arasındaki uyuşmazlıkların ancak İş Kanunu hükümlerinin uygulanması gerektiği belirtilmiştir.²²

Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, 2017/26093 E., 2019/22980 K. sayılı ve 11.12.2019 tarihli kararında ;

"Gerekçe:

Uyuşmazlık, taraflar arasındaki ilişkinin 4857 Sayılı İş Kanunu kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

4857 Sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca, elli'den az işçi çalıştırılan (elli dahil) tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerlerinde veya işletmelerinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

Ancak, tarım ve orman işlerinin yapıldığı işyerinde elli dahil daha az işçi bulunmasına rağmen, işyerinde sendika örgütlenmesi sonucu toplu

²² Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2017/26914 E., 2020/1472 K. sayılı ve 3.2.2020 tarihli kararı. (kazancı)

iş sözleşmesi bağtlanmış ise, üye sendika üyesi işçi ile işveren arasındaki uyuşmazlığın 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 79. maddesi uyarınca iş mahkemesinde görülmesi gerekir.

Bunun dışında 4857 Sayılı Kanun'un 4. maddesinde tarım ve orman işlerinin yapıldığı iş yerlerinde çalışanların kanun kapsamına girmeyeceği açıklandıktan sonra aynı madde de ayrı durumlara yer verilmiştir.

Buna göre;

1-) Tarım sanatları ile tarım aletleri, makine ve parçalarının yapıldığı atölye ve fabrikalarda görülen işlerde,

2-) Tarım işlerinde yapılan yapı işlerinde,

3-) Halkın faydalanmasına açık park ve bahçelerde

4-) Bir iş yerinin eklentisi durumundaki bahçe işlerinde, çalışanların, İş Kanunu kapsamında olacakları belirtilmiştir.

Sonuç olarak tarım ve orman işletmelerindeki bitki ve hayvan üretimi, bakım ve yetiştirmesi dışında kalan işler İş Kanunu'na tabidir.

Yargıtay İçtihatların Birleştirilmesi Genel Kurulunun 23.05.1960 tarihli ve 11-10 ile 10.05.1974 tarihli ve 3-44 Sayılı kararları uyarınca, özellikle iş hukukunda istisnâ hükmün genişletilerek değil, dar yorumlanması gerekir. İşçiler yararına getirilen düzenlemelerin yine işçiler yararına yorumlanması asıldır.

25.10.2017 tarihinde yürürlüğe giren 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun geçici 1. maddesinin 1. fıkrasında "Mülga 5521 Sayılı Kanun gereğince kurulan iş mahkemeleri, bu Kanun uyarınca kurulmuş iş mahkemeleri olarak kabul edilir. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış olan davalar, açıldıkları mahkemelerde görülmeye devam olunur." hükmü yer almaktadır. 7036 Sayılı Kanun'un 5. maddesinin 1/a bendi gereğince 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına iş mahkemelelerinde bakılır.

Görev hususu kamu düzeni ile ilgili olup taraflarca ileri sürülmesi dahi mahkemece re'sen gözetilmesi gerekmektedir. 7036 Sayılı Kanun ile, 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu yürürlükten kaldırılarak aynı

Kanun'un görev başlığını taşıyan 5. maddesinin (a) bendinde "5953 Sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 Sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 Sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıkları yönünden iş mahkemelerinin görevli olduğu" düzenlenmiştir. **Ancak bu durum, 4857 Sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinde öngörülen istisna kapsamındaki işlerde çalışanlara İş Kanunu'nun uygulanacağı anlamına gelmez. Başka bir anlatımla, İş mahkemesi görevli olmakla birlikte uyuşmazlık işçinin tabi olduğu kanuna göre çözümlenmelidir.**

Ancak 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun geçici 1. maddesinin 3. fıkrasında ise, "Başka mahkemelerin görev alanına girerken bu Kanunla iş mahkemelerinin görev alanına dahil edilen dava ve işler, iş mahkemelerine devredilmez; kesinleşinceye kadar ilgili mahkemeler tarafından görülmeye devam olunur." hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla yukarıda açıklanan ilkeler doğrultusunda davacının yaptığı süt toplama işinin tarım işi olup, işyerinde çalışan sayısının elliden az olduğu, buna göre uyuşmazlığın **4857 Sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinde öngörülen istisna kapsamında kaldığı, uyuşmazlığın İş Kanununa tabi olmadığı hususunda ihtilaf yoktur.** Dava dilekçesi, iş mahkemesi sıfatıyla görülmek üzere asliye hukuk mahkemesine ibraz edilmiş olup; mahkemece son celseye kadar iş mahkemesi sıfatıyla dava görülmeye devam edilmiş ise de, 22.03.2016 tarihli son celsede davaya asliye hukuk mahkemesi sıfatıyla devam olunmasına karar verilmiş olup; hüküm asliye hukuk mahkemesi sıfatıyla verilmiştir. 7036 Sayılı Kanun ile, 5521 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu yürürlükten kaldırılarak aynı Kanunun görev başlığını taşıyan 5. maddesinin (a) bendinde "5953 Sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 Sayılı Kanuna tabi gemiadamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 Sayılı İş Kanununa veya 11/1/2011 tarihli ve 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıkları yönünden iş mahkemelerinin görevli olduğu" düzenlenmiştir. **Yani, somut uyuşmazlık bakımından, İş mahkemesi görevli olmakla birlikte uyuşmazlık işçinin tabi olduğu**

kanuna göre çözülmesi gerekmekte ise de; 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun geçici 1. maddesinin 3. fıkrasında, "Başka mahkemelerin görev alanına girerken bu kanunla iş mahkemelerinin görev alanına dahil edilen dava ve işler, iş mahkemelerine devredilmez; kesinleşinceye kadar ilgili mahkemeler tarafından görülmeye devam olunur." hükmü yer aldığından, davanın asliye hukuk mahkemesince sonuçlandırıldığı dikkate alınarak, asliye hukuk mahkemesi sıfatıyla yargılamaya devam edilerek uyuşmazlığın 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre sonuçlandırılması gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Öte yandan, her ne kadar dava mahkemece, asliye hukuk mahkemesi sıfatıyla yargılamaya devam edilerek hüküm verilmiş ise de, gerekçeli karar başlığında iş mahkemesi sıfatıyla karar verildiğinin belirtilmesi de hatalı olmuştur..."

Yargıtay bu kararında; Yargıtay İçtihatların Birleştirilmesi Genel Kurulunun 23.05.1960 tarihli ve 11-10 ile 10.05.1974 tarihli ve 3-44 Sayılı kararları uyarınca, özellikle iş hukukunda istisnaî hükmün genişletilerek değil, dar yorumlanması gerekir. İşçiler yararına getirilen düzenlemelerin yine işçiler yararına yorumlanması asıl olduğunu belirttikten sonra, davacının yaptığı işin 4857 Sayılı İş Kanununun 4. Maddesinde öngörülen istisna kapsamında olduğu, uyuşmazlığın iş kanuna tabi olmadığı, asliye hukuk mahkemesi sıfatıyla yargılamaya devam edilerek uyuşmazlığın 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre sonuçlandırılması gerektiği yönünde kararını vermiştir.²³

Yukarıda örnek olarak verdiğimiz kararlar, her ne kadar 4857 sayılı İş Kanununun 4. Maddesinin (b) fıkrası olan Tarım işçileri ile ilgili olsa da, İş Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı diğer "istisna" fıkrası olan ve sporcularla ilgili olan (g) fıkrası için de aynı kararların geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Zira yüksek mahkeme kararları 4857 sayılı kanunun 4. Maddesinde sayılan tüm istisnaların, İş Kanunu kapsamı dışında kaldığını ve bu maddede belirtilen çalışanlara, İş Kanununun uygulanmayacağını açık olarak belirtmiştir.

Diğer taraftan yüksek mahkeme, istisna hükmünde sayılanlara İş Kanununun uygulanmayacağını, ancak davalar iş mahkemesinde görüle

²³ Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, 2017/26093 E., 2019/22980 K. sayılı ve 11.12.2019 tarihli kararı. (kazancı)

bile, uyuşmazlığın işçinin tabi olduğu kanuna göre çözümleneceğini belirtmiştir. Bu durumda sporcuların alacakları ve tazminatlarına ilişkin uyuşmazlıkların, İş Kanuna tabi olmadığı ancak iş mahkemesinde, T.Borçlar Kanunu hükümleri uygulanarak çözümleneceği gibi bir durumla karşılaşılıyorz .

Peki bu durumda uyuşmazlık zorunlu arabuluculuk kapsamındakil olacak mıdır ? Sorusu akla gelmektedir. Bu sorunun cevabı, İş Mahkemeleri Kanununun 3. Maddesinin 1. Fıkrası hükmü esas alınarak cevaplanabilir.

İş Mahkemeleri Kanunu madde 3/1

“Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.”

Bu maddeye göre dava şartı arabuluculuk, işçi ve işveren arasında olan ve iki tarafında serbestçe tasarruf edebileceği kalemlerle ilgili olarak geçerli olacaktır. Yani, dava şartı arabuluculuğun uygulanması için, uyuşmazlığın İş Kanuna göre işçi ve işveren olarak tanımlanan kimsele rin arasındaki uyuşmazlıklarla ilgili olmalıdır. Bu noktada İş Kanunu 4. Maddede sayılan, İş Kanunundan istisna olanlar, zorunlu arabuluculuk kapsamında olmayacaktır. Zira, İş Kanunu 4. Maddesinde sayılan çalışanlara İş Kanunu uygulanamayacaktır. Bu durumda yüksek mahkemenin belirttiği gibi, iş mahkemesinde görülse dahi, tabi olduğu kanun uygulanacak olan “sporcular”, “tarım işçileri” ve 4. Maddede sayılan diğer çalışanlar ile ilgili dava şartı arabuluculuk uygulanmaması gerekir. Zira İş Mahkemeleri kanunu, arabulucuya başvurunun dava şartı olması için, iş mahkemelerinin görev alanına giren uyuşmazlıklar dememiştir. Bunun yerine ;

“...bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda” demek suretiyle, işçi ve işveren demidir. İşçi ve işveren tanımları İş Kanununda yer almaktadır ve İş Kanunun uygulanmayacağı istisna tutulan çalışanlar İş Kanunu anlamında “işçi” değildirler. Buradan yola çıkarak, geçimini spor yaparak kazanan “sporcuların” da İş Kanunu anlamında işçi olmadığını söylemek mümkündür. Bu konuya aşağıda daha ayrıntılı bir şekilde değinilecektir.

V- SPORCUNUN HUKUKİ DURUMU

A- Genel Olarak

Sporcunun hukuki durumu değerlendirilirken, öncelikle amatörlük-profesyonellik kavramlarına açıklık getirmek gerekir. Amatör sporcu, sporu meslek olarak seçmeyen, ve yaptığı spor dolayısıyla, geçimini temin edecek gelir elde etmeyen sporcudur. Profesyonel sporcu ise maddi bir kazanç sağlamak amacıyla belli bir organizasyona bağlı olarak spor yapmasıdır.²⁴ Diğer bir deyimle amatör sporcu, spor yaparken, profesyonel sporcu bir mesleği icra eder.

Ülkemizde futbol dışında kalan tüm spor dalları, hukuken amatör olarak nitelendirilmiştir. Futbol dışında kalan spor dalları ile ilgili olarak, Spor Genel Müdürlüğünün düzenleme yapma yetkisi vardır. Spor genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a göre bir spor dalının profesyonel spor dalı haline gelebilmesi için, Merkez Danışma Kurulunun görüşü alınarak Spor Genel Müdürünün yapacağı teklif üzerine, Spor Bakanı tarafında tespit edilmesi ve işbu profesyonel spor dalının tüzükle düzenlenmesi gerekir.²⁵

Ancak, futbol dışında diğer spor branşlarında da, her branşın Federasyonları tarafından sporcuların kulüpleriyle yaptıkları sözleşmeler ve bu sporcuların transferleriyle ilgili düzenlemeler yaptıkları görülmektedir. Özellikle Basketbol, Voleybol ve Hentbol dallarında, "*Sözleşmeli Sporcuların Tescil ve Lisans Talimatı*" ile profesyonelliğe ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Bu şekilde, teoride "*gizli profesyonellik*" veya "*fiili profesyonellik*" diye tabir edilen deyimler ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla hukuken profesyonellik sadece futbol dalında iken, basketbol, voleybol ve hentbol dallarında da profesyonelliğin çeşitli görünüm biçimleri söz konusu olmuştur. Burada asıl nokta sporcunun hukuken ne şekilde değerlendirilirse değerlendirilirse, sporcu, "sporu" meslek olarak yapıyorsa bunun için bütün zamanını spor yapmaya hasrediyorsa ve bu fiillerinden dolayı geçimini, sağlayacak geliri veya daha fazlasını elde edip hayatını spor yaparak kazanıyorsa artık profesyonel bir sporcudan bahsediliyor demektir. Yazımızın konusu bu tip sporculardır. Hali hazırda, davalara yansıyan

²⁴ KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, Ankara Barosu Dergisi, sf.40

²⁵ PETEK Hasan, ERTAŞ Şeref, Spor Hukuku, Genişletilmiş 3. Baskı, sf.358, 2017, ANKARA

uyuşmazlıklar da bu tip sporcuların alacakları ve tazminat taleplerinden oluşmaktadır. Zira sporcu yaptığı iş nedeniyle para kazanmadığı takdirde, sporcu alacağı ve tazminat alacağı davalarından bahsetmek mümkün olmayacaktır. Bu yüzden burada yapılmış olan açıklamaların tümü kulüplerinden ücret almak suretiyle, sporculuğu bir meslek olarak yapan kişiler için geçerlidir.

Kulüplerinden maddi bir menfaat elde eden ve kazandığı parayla geçimini sağlayan yukarıda bahsettiğimiz sporcular, kulüplerle yaptıkları sözleşmeler ile kulüp adına spor yapmak için yükümlülük altına girmektedirler. Bu yükümlülükler, kulübün belirlediği zamanlarda antrenmanlara katılmak, kulübün belirlediği antrenörün ve kulüp yöneticilerinin talimatlarına uymak, hatta bu noktada özel hayatlarını düzenlemek ve maçlarda en yüksek performansı sergilemektir. Kulüp ise sporcunun sözleşmede belirlenen ücretini ve primini yatırmak, ayrıca sporcunun sağlığıyla ilgilenmek ile yükümlüdür.

Sporcu ile kulüp arasında sözleşmeden kaynaklı hak ve yükümlülükler bakıldığı zaman, aradaki ilişkinin bir hizmet ilişkisi olduğu, sözleşmenin de T.Borçlar Kanununda tanımlanan hizmet akdi olduğu anlaşılmaktadır. Hizmet akdi, İş Kanununda değil, T.Borçlar Kanununda tanımlanmıştır.

Peki sporcu ile kulüp arasındaki ilişki neden İş Kanuna tabi olmamıştır. Diğer bir deyimle, sporcu neden İş Kanunu 4/g maddesinde, İş Kanununda istisna tutulmuştur?

4857 Sayılı İş Kanununun 1. Maddesinde, “*Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir.*”

Bu Kanun, 4 üncü maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır.

İşyerleri, işverenler, işveren vekilleri ve işçiler, 3 üncü maddedeki bildirim gününe bakılmaksızın bu Kanun hükümleri ile bağlı olurlar.” Diyerek, kanun ilgilendiği konunun tanımını yaptıktan sonra, İş Kanununun ancak, İş Kanunu 4. Maddede sayılan istisnalar dışında kalan faaliyetlerde uygulanabileceğini hüküm altına almıştır. Bu noktada İş Kanunu 4 (g) maddesinde “sporcuların” bulunduğunu tekrar hatırlatmak isterim.

İş Kanunu 2. Maddesinde ise, “*Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan*

gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kuruma ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir. İşveren tarafından mal veya hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan unsurlar ile işçinin birlikte örgütlendiği birime işyeri denir.”Demek suretiyle işçi, işveren ve işyeri tanımlarını yapmıştır.

Bu tanımdan anlaşılacağı üzere, fiili olarak profesyonel olan “sporcular” ile kulüpler arasındaki ilişki, İş Kanununa tabi olması gerekir diye düşünülebilir. Ancak İş Kanununun “istisnalar” başlıklı 4. Maddesinde, “Aşağıda belirtilen işlerde ve iş ilişkilerinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz;” dedikten sonra 4/(g) maddesinde “sporcular” sayılmıştır. Bu yüzden, sporcuların, kulüpler ile aralarında bir hizmet ilişkisi bulunmasına rağmen, sporcular İş Kanununa tabi değildirler. Yukarıdaki Yargıtay kararlarında da belirtildiği gibi, iş mahkemeleri kanununun yürürlüğe girmesinden sonra, sporcu davaları iş mahkemelerinde görülebilir ancak İş Kanunu uygulanmaz, yerine tabi oldukları kanun hükümleri uygulanabilir şekilde düşünceler de vardır.

Peki “sporcular “neden İş Kanunu dışında bırakılmıştır? Nitekim sadece, 4857 Sayılı İş Kanununda değil, mülga 1475 sayılı İş Kanununun 5. Maddesinde de “sporcular” İş Kanunu uygulamalarının dışında bırakılmıştır.

Sporcu-kulüp ilişkisi düzenlenirken, spora özgü ihtiyaçların ve durumların dikkate alınmasının gerekli olduğu için, profesyonel sporcular İş Kanunu kapsamı dışında bırakılmıştır. Özellikle İş Kanunu’nda yer alan hizmet akdinin feshine, kıdem tazminatına ilişkin hükümlerin sporcular bakımından uygulanmasının mümkün olmadığı ; bu sebeple, profesyonel sporcuların diğer işçilerden ayrı tutularak İş Kanunu kapsamından çıkarıldıkları ve yaptıkları spor dalına göre, ilgili Federasyonların o spor dalının ihtiyaçlarını göz önünde tutarak yaptıkları düzenlemelere tabi tutulmalarını²⁶, savunan görüşler olduğu gibi²⁷, İş Kanunu

²⁶ KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, Ankara Barosu Dergisi 1991/1, s.41

²⁷ Yargıtay 9. HD tarafından 7.4.1972 tarihinde verilen karara göre, “İş ile spor birbiri ile aynı şeyler değildir. İşte amaç fayda yaratmaktır Halbuki spor bir hünere gösterisidir. Atılan bir golün manevi değeri vardır ama bir üretim olarak tavsifine olanak yoktur. Sporda gaye anlaşmanın tarafı olan belirli kişiler için bir yarışma arzusu ve hevesi, bir yenme zevki ve bu surette manevi bir fayda mevcut olup, bu fayda mutlaka o kulübün ve sporcularına ait olmayıp, bu kulübü gönülden tutan herkese karşıdır... Bu itibarla futbol maçında yaratılan fayda ile üretimde yaratılan fayda aynı şeyler de-

bakımından işçi niteliği taşıyan profesyonel sporculara **İş Kanunu hükümlerinin öncelikle uygulanması²⁸ gerektiğini söyleyen görüşler de vardır.**Buna göre;

İş Hukuku, bir işverene bağlı olarak, bir hizmet sözleşmesine dayanmak suretiyle çalışanlara özgü bir hukuk dalıdır. Ortaya konan emeğin en belirgin özelliği bağımlı oluşudur. Bu itibarla, İş Hukuku, işçinin bir hizmet sözleşmesine dayanarak, herhangi bir işte ücret karşılığı işverene bağlı olarak gördüğü hizmet dolayısıyla oluşan hukuki ilişkiyi düzenler.²⁹ "Sporcu ve Kulüp" arasındaki sözleşmeyle bir çalıştırma ilişkisi kurulduğu için İş Kanununun uygulanması düşünülebilir. Aynı şekilde, bu görüşü destekleyen diğer bir görüşte ; "Sporda yaratılan fayda ile işte yaratılan fayda arasında hiçbir fark yoktur. Faydanın mutlaka maddi olması gerekmektedir. Hizmet üretimi de bir çeşit faydadır. Nitekim İş Kanununun 2. Maddesinde de mal ve hizmet üretiminden bahsedilmektedir. Öte yandan spor emeğinin ikamesi mümkündür. Bir çok müsabakada oyundan çıkan oyuncunun yerine yenisi ikame edilebilmektedir.Mahkeme kararlarında, sporcu tanımının yapıp bu tanıma uyanların İş Kanunu kapsamı dışında olduğunu belirtmek ise İş Kanununda gerekçe olmamasından kaynaklanmaktadır. ....sonuç olarak profesyonel sporcuların İş Kanunu kapsamına alınmaları hususuna ben de katılıyorum"³⁰

Fakat sporcular mülga İş Kanunu madde 5/9, yürürlükteki İş Kanununun 4/g maddesi gereğince İş Kanununun uygulanmasından istisna tutuldukları için, sporculara İş Kanununun hükümlerinin uygulanmayacağı açıkça ifade edilmiştir. İş Kanunu bakımından işçi niteliği taşıyan profesyonel futbolculara (sporculara), İş Kanunu hükümleri öncelikle

ğildir. Hizmet akdinde yaratılan faydanın yerine bir başkası ikame olunabilir, ama ne sporda, ne sanatta yahut ne futbolda, ne güreşte nede güzel sanatlarda birbirinin yerine diğerini ikame etmek mümkün değildir. Sporunun profesyonel olması ile amatör olması, kulüple sporcu, tiyatro sahibi ile sanatçı arasındaki ilişkiyi değiştirmez 1475 Sayılı İş Kanununun 5'inci maddesinin 9 numaralı bendinde spor ve sporcu İş Kanunu kapsamı dışında mütalaa edilmiştir.." (PETEK Hasan, Ertaş Şeref,Spor Hukuku, Genişletilmiş 3. Baskı, sf.114,2017,ANKARA.

²⁸ PETEK Hasan, ERTAŞ Şeref, Spor Hukuku, Genişletilmiş 3. Baskı, sf.117, 2017, ANKARA

²⁹ COŞAR,Vedat Ahsen, Sporcuların İş Hukuku ve Sosyal Sigortalar Yönünden Statüleri, Yargıtay Dergisi 1975/Ocak, s.144.

³⁰ DÖNMEZ Kazım Yücel, Antrenörlerin Sporcu Sayılıp Sayılmayacakları ve İş Kanunu Karşısında Durumları, Av.Atilla Elmas Armağanı, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, sf. 229-234, 2012,ANKARA.

uygulanması gerektiğini, ; bu kanunda düzenleme bulunmadığı veya kıdem tazminatı gibi futbolcuya (sporcu) uygulanması mümkün görünmeyen ya da profesyonel futbola özgü düzenlemelerin gerektiği durumlarda Futbol Federasyonu'nun bu konuda çıkaracağı talimatlarla sorun çözümlenmelidir.³¹ Ancak sporculara İş Kanununun uygulanması, İş Kanunu 4/(g) maddesi gereğince mümkün değildir. Nitekim öğretilerde bu görüşü destekleyenler çoğunluktadır, Tunçomağ'a göre,

"...bir sporcu ile kulübü arasında yapılan ve bir karşılık için, örneğin futbol oynamanın taahhüt edildiği sözleşme de bir hizmet sözleşmesidir. Çünkü hizmet sözleşmesi ile taahhüt edilen iş, karşı taraf için değeri olan, onun maddi ve fikri bir ihtiyacının giderilmesine yarayan bir faaliyettir ve bu faaliyetin türü önemli değildir. Özellikle faaliyetin işçi yönünden güç ve meşakkatli olması da gerekmez. Bu yüzden bir karşılık (diyelim para) için futbol, basketbol oynamayı veya atletizm yapmayı taahhüt eden kimsenin yaptığı sözleşme de hizmet sözleşmesidir. İşte sporcuların yaptıkları hizmet sözleşmeleri İş Kanunu kapsamı dışında kalırlar ve bunlara Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır."³²

Aynı şekilde, CENTEL'e göre, "Profesyonel sporcuların ve özellikle futbolcuların yüksek transfer ücreti aldıkları ve dolgun ücret karşılığında çalıştırıldıkları dikkate alındığında, bunları İş Kanununun uygulama alanı dışında tutmaya belli ölçüde de olsa hak verilebilir. Bunun gibi amatör sporcular da, yaptıkları 'iş' iktisadi bir değer taşımayacağı ve giderek, bunların sözleşmelerinin 'iş sözleşmesi' niteliği kazanmayacağını kabul edilecek ve bunların İş Kanunundan yararlanmaları söz konusu olmayacaktır."³³

Bizim de katıldığımız görüşe göre, sporun kendine özgü bir dal olması, ve profesyonel sporcunun klasik işçi tanımı dışında olması nedeniyle İş Kanunu kapsamı dışında tutulması doğrudur. Bizim katıldığımız görüş ağır ve güçlü olarak ilk anlatılan görüştür. Nitekim sporcunun, sendika hakkı ve toplu iş sözleşmesi ve grev hakkı karşısındaki durumu düşündüğü takdirde, klasik bir işçi olarak yorumlanması zordur.

³¹ PETEK Hasan, ERTAŞ Şeref, Spor Hukuku, Genişletilmiş 3. Baskı, sf.117, 2017, ANKARA

³² TUNÇOMAĞ, Kenan, Türk İş Hukuku, 2. Baskı, İstanbul, 1975, s.94-95, DÖNMEZ Kazım Yücel, Antrenörlerin Sporcu Sayılıp Sayılmayacakları ve İş Kanunu Karşısında Durumları, Av. Atilla Elmas Armağanı, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, sf. 229-234, 2012, ANKARA.

³³ CENTEL, Karar incelemesi, s.34. DÖNMEZ Kazım Yücel, Antrenörlerin Sporcu Sayılıp Sayılmayacakları ve İş Kanunu Karşısında Durumları, Av. Atilla Elmas Armağanı, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, sf. 229-234, 2012, ANKARA.

B- Sendika Kurma – Toplu İş Sözleşmesi Grevve Lokavt Hakları Bakımından Sporcuların Durumu

Anayasanın 51. Maddesi, işçilerin ve işverenlerin, çalışma ilişkilerinde,ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerinin korumak ve geliştirmek amacıyla önceden izin almaksızın sendika kurma hakkına sahip olduklarını belirtmektedir.6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 1. Maddesinde; bu kanunun amacının işçi ve işveren sendikaları ile konfederasyonlarının kuruluşu, yönetimi,işleyişi,denetlenmesi, çalışma ve örgütlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile işçilerin ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını belirlemek üzere toplu iş sözleşmesi yapmalarına, uyuşmazlıkları barışçı yollarla çözümlenmelerine, grev ve lokavta başvurmalarına ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu ifade edilmiştir.

Sendikalar Kanununun 2. Maddesinin 3. Fıkrasında Bu kanunun uygulanması bakımından işçi, işveren ve işyeri kavramları 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununda tanımlandığı gibi olduğu belirtilmiştir. Sendika kurabilmek ve sendikaya üye olabilmek için işçi veya işveren olunması gerekmektedir.Bu nedenle İş Kanuna göre çalışanlar gibi, T.Borçlar Kanuna göre çalışanlar da Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu anlamında işçi sayılmaktadır.Bu durumda "sporcular" İş Kanunu madde 4 (g) hükmü gereğince İş Kanunu kapsamı dışında tutulmuş olsalar da, sporcuların iş ilişkileri T.Borçlar Kanununda düzenlenen hizmet sözleşmesi hükümleri gereğince belirlenmek kaydıyla,sendika hakları bu kanun çerçevesinde korunmaktadır. Ayrıca Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda belirtilen sendika üyesi olamayacaklar arasında sporcular sayılmamıştır. Bu nedenle sporcuların sendika kurmak ve sendikaya üye olmak hususunda bir engel bulunmamaktadır. Aynı şekilde profesyonel sporcu çalıştırdıkları için kulüplerin de,işveren sendikası önünde bir engel bulunmamaktadır. Ancak Sendikalar kanununda "İş Kolu" esasına göre sendikalaşma benimsenmiştir. Ülkede yapılan işler belirli sayıda gruplaştırılmak suretiyle iş kolları belirlenmiş ve kanuna ekli olan cetvelde gösterilmiştir. İşçiler ve işverenler bir sendika kurarken veya kurulmuş bir sendikaya üye olurken bu işkolları dikkate alınmaktadır. Bu kanuna ek olan ve işkollarını gösteren cetvele bakıldığı zaman, sporcu ve kulüplere ilişkin bir işkolunun belirtilmediği görülmektedir. Günümüzde sporun ulaştığı nokta ve sporun meslek olarak yerine geti-

renlerin sayısındaki hızlı artış dikkate alınarak spora özgü bir işkolunun ihdas edilmesi gerekmektedir.³⁴

Sporcuların ve spor kulüplerinin sendika kurma hakkına sahip oldukları düşünüldüğü takdirde, sporcuların ve kulüplerin toplu iş sözleşmesi ile grev lokavt haklarını engelleyen bir düzenleme bulunmamaktadır. Anayasanın 54. Maddesinde toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması durumunda işçilerin grev hakkına sahip oldukları ve bu hakkın kullanılması ile işverenlerin de lokavta başvurmasının usul ve esaslarının kanunla düzenleneceği ifade edilmiştir. Toplu iş sözleşmesi, Grev Lokavt Kanununda düzenlenmiştir. Bu kanun gereğince, işçilerin ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını düzenlemek üzere yapılan toplu iş sözleşmesi, hizmet akdinin yapılması, muhtevası ve sona ermesi ile ilgili hususları düzenlemek üzere işçi sendikası ile işveren sendikası veya sendika üyesi olamayan işveren arasında yapılan sözleşmedir. Ancak burada spor hukuku dolayısıyla "sporcu" ilgili belirtilmesi gereken önemli nokta şudur ;

Futbol Federasyonu, Basketbol Federasyonu, Voleybol Federasyonu ve Hentbol Federasyonu, tarafından çıkarılan talimatlarda, sporcuların hukuki durumlarını, özellikle sözleşmenin şeklini, içeriğini ve sona ermesini düzenleyen hükümler içermektedir. Bu talimatlara bakıldığı zaman, sporcunun sözleşmesinin feshinin tabi olduğu süreler, genel hükümlerden (T.Borçlar Kanunu ve İş Kanunu Hükümlerinden) farklı olduğu gibi, alacakların tahsilinde ve sporcucu ücretinin ödenmemesi durumunda genel hükümlerde hiç bulunmayan "transfer yasağı" gibi hükümleri de barındırmaktadır. Diğer bir deyimle Federasyon Talimatlarıyla getirilen düzenlemelerin karşısında Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Lokavt Kanunu hükümlerinin uygulanması bu aşamada mümkün görülmemektedir.

Diğer taraftan, toplu iş sözleşmesi yapılırken işçi ve işveren sendikaları arasında uyuşmazlık çıkacak olursa, işçi sendikası işçilerin haklarını korumak adına grev kararı alırken, işveren sendikası veya sendika üyesi olamayan işveren de çalışma ve sosyal durumun düzenlenmesi amacıyla lokavt kararı alabilir. Ancak Türk spor hukukundaki konuya ilişkin düzenlemeler ve "sporcuların" içinde bulunduğu özel durum bu unsurların

³⁴ PETEK Hasan, ERTAŞ Şeref, Spor Hukuku, Genişletilmiş 3. Baskı, sf.123, 2017, ANKARA. Benzer açıklamalar için bkz.KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan,Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, Ankara Barosu Dergisi 1991/1,s.52.dn.17.

Türk spor hukukunda gelinen noktada, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun uygulanmasına engel bir durum bulunmama ile birlikte, grev ve lokavtın yapılması durumunda, Federasyonların sporculara ceza vermesi veya sporcuları grev yapan kulüplerin buldukları ligden düşürülmesi vb. yaptırımlar düşünüldüğünde gerçekleşmesini imkansız kılmaktadır. Burada çok geniş kapsamlı bir kanun ve talimat değişiklikleri yapılması gerekmektedir. Sporcuların greve gitmesi ve spor kulüplerinin lokavt kararı alması konusunda en önemli örnek Amerika Birleşik Devletleri'nde profesyonel spor dalları olan basketball, basketbol, futbol ve buz hokeyinde, sporcu sendikaları ile kulüpler arasında toplu iş sözleşmeleri yapıldığı grev lokavt uygulamalarına gidildiği bilinmektedir.³⁵

VI-SONUÇ

Bu çalışmamızda, 25 Ekim 2017 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanununun "**İş mahkemeleri**" başlıklı **5. Maddesinin, "a" fıkrasına göre**, İş Mahkemelerinin ;

"5953 sayılı Kanuna tabi gazeteciler, 854 sayılı Kanuna tabi gemi adamları, 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununa veya 11./1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine** tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklarına, ilişkin dava ve işlere bakar "denilmek suretiyle, **İş Mahkemelerinin** "....6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine** tabi işçiler..."in sözleşmeden kaynaklı hukuki uyumsuzluklarına bakacağı hüküm altına alınmasıyla, daha önce, Borçlar Kanununda hizmet sözleşmesi hükümlerine göre uyumsuzlukların çözüldüğü "sporcuların" iş mahkemeleri kanunu ile birlikte, uyumsuzluklarının çözümündeki, görevli mahkeme ve uyumsuzluğa uygulanacak hukuka ilişkin durumları değerlendirilmiştir.

Sporcular İş Kanunu 4(g) maddesine göre, İş Kanunu hükümlerinin uygulanmasından istisna tutulmuştur. Diğer bir deyimle, sporculara, İş Kanunu hükümleri uygulanamayacaktır. Yukarıda bu saptamaya ilişkin Yargıtay Kararları paylaşılmıştır. Ancak İş Mahkemeleri Kanunu yürür-

³⁵ KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan, Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, Ankara Barosu Dergisi 1991/1, s.41

lûge girdikten sonra, ilgili kanunun 5/a maddesi gereğince, T.Borçlar Kanununun, İkinci Kısımının Altıncı Bölümünde düzenlenen **hizmet sözleşmelerine** tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında, iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyumsuzluklar, İş Mahkemelerinde görülecektir hükmü getirilmiştir. Dolayısıyla bu kanun yürürlüğe girdikten sonra, sporculara ilgili olan, sözleşmeden kaynaklanan alacak ve tazminat davaları iş mahkemelerinde görülecektir. Nitekim yukarıda bahsettiğimiz Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 2020/7165 E., 2020/5239 K., 1.10.2020 tarihli kararında;

“...davacının, hizmet sözleşmesi gereğince davalı Spor Kulübünde profesyonel sporcu olarak görev yaptığı, 7036 Sayılı Kanun’un 25.10.2017 tarihinde yürürlüğe girdiği, davanın 18.09.2018 tarihinde açıldığı dikkate alındığında, davada görevli mahkeme iş mahkemesidir. İlk itirazı değerlendirecek olan mahkeme de görevli iş mahkemesidir. Mahkemece bu husus resen dikkate alınıp, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, tahkim ilk itirazı üzerine davanın usulden reddedilmesi kararı verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın kanun yararına temyiz talebi kabul edilmiştir.” Denilmek suretiyle yüksek mahkeme, 7036 Sayılı Kanuna göre, kanunun yürürlüğe girdiği 25.10.2017’den sonra açılan ve sporcu alacaklarına ilişkin davaların, iş mahkemelerinde görülmesi gerektiğine ve görevli mahkemenin **“iş mahkemesi”** olduğuna” karar vermiştir. Buna göre artık sporcuların, alacaklarından doğan davalara bakmaya İş Mahkemelerinin görevli olduğu Yargıtay tarafından belirlenmiştir.

Bu noktada sorulması gereken soru, İş Kanununun uygulanmasında istisna tutulan sporcuların, iş mahkemesinde görülen davalarına hangi hukukun uygulanacağıdır. Bu soruya Yargıtay 22. Hukuk Dairesi verdiği kararlarla çözümlenmiştir. Yukarıda bu kararlar ayrıntılı olarak verilmiştir. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi, 2017/26093 E., 2019/22980 K. sayılı ve 11.12.2019 tarihli kararı, Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2017/26914 E., 2020/1472 K. sayılı ve 3.2.2020 tarihli kararları, İş Kanununun 4. Maddesinde İş Kanunundan istisna sayılan, sözleşmelerle ilgili olup, İş Mahkemeleri Kanunun yürürlüğe girdikten sonra verilmiştir. Bu kararlarda özetle, İş Kanununun 4. Maddesinde, sayılan istisnalarla ilgili olarak ;

“...Yani, somut uyumsuzluk bakımından, İş mahkemesi görevli olmakla birlikte uyumsuzluk işçinin tabi olduğu kanuna göre çözülmesi gerekmektedir..” şeklinde bir değerlendirme yapılarak, sporcular gibi bütün İş Kanunu 4. Maddede sayılan istisna hükümlerine ilişkin uyuş-

mazlıkların iş mahkemelerinde görülmesi gerektiği ancak, uyuşmazlığın, istisna tutulan işçinin tabi olduğu hukuka göre çözülmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu durumda, İş Kanunu 4 (g) maddesinde sayılan "Sporcular" ile ilgili uyuşmazlıkların İş Mahkemelerinde görülmekle birlikte Borçlar Kanununun,"hizmet sözleşmesine" ilişkin hükümlerinin uygulanması gerekecektir.

Nitekim Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, İş Kanununun istisnalar başlıklı 4. Maddesinin uygulamasıyla ilgili olarak, 2012/9-854 E., 2013/292 K. sayılı ve 27.02.2013 tarihli kararında, Prof. Dr. H. Mollamahmutoglu, İş hukuku, kitabına atıf yaparak iş mahkemelerinin görevi ile ilgili olarak anlatılan yorumu yapmıştır ;

"Şu halde iş mahkemelerinin görev alanına giren hukuk uyuşmazlıkları olarak işi uyuşmazlıkları; taraflar ve konusu kanunla belirlenmiş ; yani belirli nitelikte uyuşmazlıklar olup, görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, içeriği keyfi şekilde doldurulamayacak uyuşmazlıklardır. Bu nedendir ki; bir hukuk mahkemesi olarak iş mahkemeleri, iş sözleşmesi veya İş Kanunu kapsamı dışında kalan işçilerle onları çalıştıran işverenler arasındaki uyuşmazlıklara da, iş sözleşmesinden kaynaklanmış olsalar dahi, bakamayacaktır. Bu sonuncu türden uyuşmazlıklar, tarafları işçi ve işveren,kaynağı da iş sözleşmesi olduğu halde iş uyuşmazlığı olarak nitelendirilemez ; genel olarak hukuk uyuşmazlıkları ve hukuk davaları içinde yer alırlar..

*Bu durumda, 4857 sayılı İş Kanununun İstisnalar başlıklı 4. Maddesinde sayılan işçi kişiler ile belirtilen işlerde çalışanlar tarafından açılacak davalarda iş mahkemeleri değil, genel mahkemeler görevlidir."*³⁶

Açıklanan hususlara, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 22.09.2008 gün ve 2008/9-517 E., 2008/566 K. sayılı ve 21.09.2011 gün ve 2011/9-508, 2011/545 K. sayılı kararlarında da işaret edilmiştir.

Şu halde İş Kanununun 4. Maddesinde tanımlanan "istisnalar" hükmü yürürlükte olduğu sürece, "Sporculara" İş kanunu hükümleri uygulanamayacaktır .İş Mahkemeleri Kanunu 5/a maddesi sadece uyuşmazlığın görüleceği mahkemeyi belirlemekte olup uygulanacak hukuk, İş Kanu-

³⁶ MOLLAMAHMUTOĞLU.H. İş Hukuku, Turhan Yayınları,2004,s.104-105.

nun 4(g) gereği, sporcunun tabi olduğu kanun, yani T.Borçlar Kanununun, Hizmet Sözleşmesine ilişkin hükümleri olacaktır.

Bu noktada, İş Mahkemesinde görülen vefakat, İş Kanununun uygulanmadığı uyuşmazlıklar, dava şartı arabuluculuk kapsamında olacak mıdır ? Zira, özellikle birçok Mahkeme kararında, iş mahkemeleri kanunun yürürlüğe girmesinden sonra, açılan sporcu alacağına ilişkin davalarda, zorunlu arabuluculuğa gidilmediği için, dava şartı yokluğundan reddedildiği görülmüştür. Bu durum, konuyla ilgili çalışan avukat **“meslektaşlarımız”** ve davacı asil konumunda olan sporcular için çok önemli mağduriyetler yaratmıştır. Bize göre İş Kanunu 4(g) maddesi gereğince istisna kapsamında olan “sporcuların” alacak ve tazminat taleplerine ilişkin uyuşmazlıklardan kaynaklanan davalar iş mahkemelerinde görülebile **zorunlu arabuluculuğa tabi olmamalıdır**. Zira İş Mahkemeleri Kanunu madde 3/1’de

“Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.” Denilmek suretiyle hangi davaların zorunlu arabuluculuğa tabi olduğu belirtilmiştir. Sporcular İMK 3/1. Maddede verilen tanımın dışındadır. Öncelikle İş Kanununun uygulamasından istisnadırlar. Diğer taftan yukarıda, Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin kararlarında da belirtildiği gibi, “sporculara” ilişkin davalar, iş mahkemelerinin görevine girmekle beraber, uyuşmazlığın işçinin tabi olduğu kanuna göre çözülmesi gerekecektir. Bu çözümleme hem yasaya, hem de sporcunun hukuki durumuna daha uygundur. Sonuç olarak “sporcuların”, sözleşmeden kaynaklı para alacaklarına ilişkin uyuşmazlıkların zorunlu arabuluculuk kapsamı dışında kalmaları gerekmektedir.

Sporcuların hukuki durumları da İş Kanununda tanımlanan “işçi” tanımına pek uymamaktadır. Zira, özellikle İş Kanunu’nda yer alan hizmet akdinin feshine, kıdem tazminatına ilişkin hükümlerin sporcular bakımından uygulanmasının mümkün olmadığı için bu sebeple, profesyonel sporcuların diğer işçilerden ayrı tutularak İş Kanunu kapsamından çıkarıldıkları ve yaptıkları spor dalına göre, ilgili Federasyonların o spor dalının ihtiyaçlarını göz önünde tutarak yaptıkları düzenlemelere tabi tutulmaları düşünüldüğü takdirde ayrıca sporcunun Federasyon Talimatlarıyla getirilen düzenlemelerin karşısında Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Lokavt Kanunu hükümlerinin uygulanması bu aşamada mümkün görülmediğinden, sporcuları İş Kanunu anlamında işçi olarak düşün-

mek mümkün değildir. Bu nedenle “sporcular” İş Kanunu 4. Madde kapsamında, İş Kanunundan istisna tutulmuşlardır.

Sporcuların, klasik anlamda işçi sayılamamalarının bir diğer nedeni, ise gene İş Kanunu uygulamalarından kaynaklanmaktadır. Sporcular alacakları ile ilgili olarak, imzaladıkları “tip sözleşmeler” gereğince, alacaklarına ilişkin uyuşmazlıklarla ilgili olarak, federasyon kurullarına başvurmayı kabul ederler. Nitekim Federasyonların Talimatları da bu yöndedir. Yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız Yargıtay Kararlarında da, örneğin Yargıtay 13. Hukuk Dairesi 2013/11345 E., 2013/17745 K sayılı kararında, “*Bu yasal düzenlemeler karşısında taraflar arasındaki ihtilafın çözümünde tarafların ihtiyari hakem usulünü benimsedikleri ancak davacının genel mahkemelerde dava açmayı tercih ettiği davalı tarafça da tahkim yolu itirazında bulunulmaması sebebiyle artık ihtilafın çözümünde genel mahkemelerin yetkili ve görevli olduğunun kabulü gerekir*” dedikten sonra, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 2020/7165 E., 2020/5239 K., 1.10.2020 tarihli kararında;

590

“...davacının,hizmet sözleşmesi gereğince davalı spor kulübünde profesyonel sporcu olarak görev yaptığı,7036 Sayılı Kanun’un 25.10.2017 tarihinde yürürlüğe girdiği, davanın 18.09.2018 tarihinde açıldığı dikkate alındığında, davada görevli **mahkeme iş mahkemesidir. İlk itirazı değerlendirecek olan mahkeme de görevli iş mahkemesidir.** Mahkemece bu husus resen dikkate alınıp, görevsizlik kararı verilmesi gerekirken, tahkim ilk itirazı üzerine davanın usulden reddedilmesi kararı verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı’nın kanun yararına temyiz talebi kabul edilmiştir.” Denilmek suretiyle sayın yüksek mahkeme, 7036 Sayılı Kanuna göre, kanunun yürürlüğe girdiği 25.10.2017’den sonra açılan ve sporcu alacaklarına ilişkin davaların, iş mahkemelerinde görülmesi gerektiğine ve görevli mahkemenin “**iş mahkemesi**” olduğuna” karar vermiştir.

Bu iki karara bakıldığı zaman, sporcularla ilgili olarak, sporcunun tabi olduğu Federasyon Talimatları ve sporcuların imzaladığı tip sözleşmelerde yer alan hükümler gereği, sporcu uyuşmazlıkların çözümünde öncelikli olarak federasyon kurullarına başvurmaları gerektiği, daha sonra dava açabildikleri aksi halde; Tahkim ilk itirazının, yapılabildiği ve bu yönde mahkemelerin tahkim ilk itirazı var ise,bu itirazı değerlendirmeleri gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Sporcuların İş Kanunu anlamında işçi olduklarını kabul edildiği takdirde, tahkim şartı geçerli olamayacaktır. Çünkü gerek Yargıtay 7. Hukuk Dairesi 2014/9899 E., 2014/20785 K sayılı kararında, gerekse Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 2012/23322 E., 2013/12675 K sayılı ve antrenörlerle ilgili kararında belirttiği üzere, “...*kişilerin bağlı buldukları federasyonun yönetmelik veya genelgelerinde özel hukuk veya tahkim kurulunun öngörülmesi iş mahkemesinin görevini ortadan kaldırmaz...*” dedikten sonra, “*sözleşmenin kuruluşunda bizzat sözleşme içeriğinde tahkim şartı öngörülmesi halinde işçi, işverene bağımlı durumda bulunmakla tahkim şartının işçiyi bağladığından bahsedilemez. Şu halde işin esasına girilerek karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle davanın usulden reddine karar verilmesi hatalı olup bozma nedenidir.*” Bu kararlar İş Kanuna tabi olan antrenör ve spor adamlarıyla ilgilidir. **Şu halde** sporcuları da İş Kanunu kapsamına aldığınız takdirde, Federasyon Talimatları ve tip sözleşme hükümleri anlamını yitirecek ve bir anlamda belki de uyuşmazlığın kısa sürede çözümü kavuşması engellenecektir.

Özetle; sporcular, İş Kanunu 4(g) maddesi gereğince, İş Kanunu kapsamı dışındadır ve haklarında T.Borçlar Kanununun Hizmet Sözleşmesine ilişkin hükümleri uygulanmalıdır. İş Mahkemeleri Kanununun yürürlüğe girmesi ile sporcuların para alacağına ilişkin uyuşmazlıkları, iş mahkemelerinde görülmekle birlikte ait olduğu yasa hükümlerine tabi olacaktır. Diğer bir deyişle T.Borçlar Kanununun Hizmet Sözleşmesine ilişkin hükümler uygulanacaktır. Bu noktada, yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız üzere, “sporcular” İş Kanunu anlamında “işçi” olmadıkları için, sporcuların para alacağına **ilişkin uyuşmazlıklarına, dava şartı arabuluculuk uygulanmamalıdır.** Ancak dava şartı arabuluculuğun sporcuların para alacakları ile ilgili davalarda uygulanması gerektiğine ilişkin bir çok karar vardır ve bu durum uygulamada hak kaybına neden olmaktadır. İş Mahkemeleri kanununun yürürlüğe girmesiyle, sporcuların para alacaklarına ilişkin uyuşmazlıklar iyice içinde çıkılmaz bir hal almıştır. Konuyla ilgili, birbiriyle çelişen düzenlemeler ortadan kaldırılmalı ve birbirinden farklı yargı kararlarının önüne geçilmelidir. Son düzenlemeler ile birlikte, sporcuların para alacağına ilişkin uyuşmazlıklara dava şartı arabuluculuğun uygulanamayacağını düşünmekteyiz. Yukarıda ayrıntılı olarak açıkladığımız üzere antrenörler ve spor adamları, İş Kanunu 4(g) kapsamı dışında olduklarından, İş Kanuna tabidir ve antrenörlere

ve spor adamlarının para alacaklarına³⁷ ilişkin uyuşmazlıklarına iş mahkemelerinde bakılır ve İş Kanunu uygulanır. Ayrıca antrenörler ve spor adamlarının para alacağına ilişkin uyuşmazlıkları, dava şartı arabuluculuğa tabidir.

KAYNAKÇA:

- AYANOĞLU Taner, Anayasa Mahkemesi'nin 02.07.2009 Tarih ve 2006/118 E. Sayılı, 3289 Sayılı Kanunun Ek.9. Maddesinin Bazı Hükümlerinin İptaline Dair Kararın Sonuçları ve Türk Spor Yargısına Olası Etkileri, Türk Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, "Spor Hukukunda Güncel Sorunlar II Sempozyumu", 30 Ocak 2010 Cumartesi Olimpiyat Evi -Ataköy, s.13-29"İptal Kararlarının Sonuçları",
- COŞAR,Vedat Ahsen, Sporcuların İş Hukuku ve Sosyal Sigortalar Yönünden Statüleri, Yargıtay Dergisi 1975/Ocak,
- DÖNMEZ Kazım Yücel, Antrenörlerin Sporcu Sayılıp Sayılmayacakları ve İş Kanunu Karşısında Durumları, Av.Atila Elmas Armağanı, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, sf. 229-234, 2012,ANKARA
- KOCASAKAL Özdemir Hatice, Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS), İstanbul, 2013,
- KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan,Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu, Ankara Barosu Dergisi,
- MOLLAMAHMUTOĞLU.H. İş Hukuku, Turhan Yayınları,
- ÖZDEMİR Mehmet Serhan, Sportif Uyuşmazlıklarda "Görev" Konusuna İlişkin Görüşler, Av.Hasan Aydın Tansu Armağanı, s.701-735,Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, 2016,ANKARA
- ÖZDEMİR Mehmet Serhan, "Antrenör ve Spor Adamı Alacağı Davaları",Av. Hasan Aydın Tansu Armağanı,s.681-701, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu,2016,ANKARA,
- ÖZDEMİR Mehmet Serhan, "Sporcu Alacağı Davaları", Av.AkınAtaksoy Armağanı, s. 615-641, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, 2015,ANKARA,
- PETEK Hasan, ERTAŞ Şeref, Spor Hukuku, Genişletilmiş 3. Baskı, 2017, ANKARA,

³⁷ Bkz.ÖZDEMİR Mehmet Serhan, "Antrenör ve Spor Adamı Alacağı Davaları" Hasan Aydın Tansu Armağanı, s.681-701 Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, 2016,ANKARA.

PARİS 1924
BİR OLİMPİYAT ÖYKÜSÜ

Lütfü ÖZEL*

* Gazeteci/Yazar

1923 yılının Şubat ayı... Türkiye henüz Cumhuriyet'ini ilan etmemiş ama bütün unsurlarıyla 29 Ekim'e doğru hızla yol alıyor. Dikkatler doğal olarak Lozan görüşmelerinde şüphesiz; öte yandan Gazi Mustafa Kemal Paşa bir yandan memleketi gezerken diğer yandan İzmir İktisat Kongresi dahil "geleceğimizi" doğrudan şekillendirecek pek çok "hazırlığı" da yönetiyor.

O tarihte topyekûn ayağa kalkma mücadelesi içerisinde "spor" daha doğrusu sportif örgütlenme meselesi "henüz" ana konular içerisinde "efkâr-ı umumiye" açısından belki ön sıralarda değil ama "birileri" de doğrusu pek önemsiyor: Ali Sami Bey (Yen), Burhaneddin Bey (Felek) gibi pek çok isim ama özellikle Selim Sırrı Bey (Tarcan) Kurtuluş Savaşı devam ederken dahi, Türkiye'nin içeride ve dışarıda sportif "kabulü" için de uğraşüyor ve sonuçta başarıyorlar da. Başka bir açıdan bakıldığında; Osmanlı Devleti bünyesinde Olimpiyat Cemiyeti'ni kuran, 1912 yılında Osmanlı Devleti'ni Stockholm'de düzenlenen 5. Olimpiyat Oyunları'nda temsil ettirecek kadar sporun içinde olan, böylece kendi yürüttüğü sportif lobinin sonucu olarak 1921'de Uluslararası Olimpiyat Cemiyeti'ne Türkiye'yi temsilen seçilen Selim Sırrı Bey 1924'te Paris'te düzenlenecek Olimpiyat Oyunları için 20 Şubat 1923'te gelen "davet mektubunun" da muhatabı oluyor.

Ve bu yazının ana konusu olan süreç de böyle başlıyor: Paris'e nasıl gittik? Savaştan yeni çıkmış, unutulmaz bir zafer kazanmış ama elinde avucunda ne var ne yok gitmiş bitmiş bir ulus, "gerekli mi" sorgulamalarının da eşliğinde sportif bir işin içine girmeye hangi gerekçelerle kalkar?

Soruya en sonda verilecek cevabın tam yeri burası: Sporu da diğer alanlardan ayırmayan, bütün politikalarının yanına onu da sözlerle, eylemlerle hatta at binerek, yüzerek, kürek çekerek, "bizzat" mutlaka yerleştiren, hayat felsefesinde "imkânsız" kelimesine yer vermeyen, bunu da zaten Kurtuluş Savaşı'yla bütün dünyaya gösteren Mustafa Kemal'iniz varsa, o memlekette her şey olur. Sporun gerektiği zaman siyaset, gerektiği zaman diplomasi, gerektiği zaman ekonomi, gerektiği zaman hayatın ta kendisi olduğu gerçeğini bir de olimpiyat kavramı üzerinden yaşarsınız. Hem de daha 1923 yılında! Üstüne üstlük 100 yıl sonra da size "ilham kaynağı" olmaya devam eder.

*

Öyküye gelince...

Savaş sonrası toz bulutunun içinde, 20 Şubat 1923 tarihinde Selim Sırrı Bey'e Paris Olimpiyat Komitesi'nden 1924 yılında Paris'te düzenlenecek Olimpiyat Oyunlarına Kont Clary imzalı katılım daveti mektubu gelir. "Mayıs 3'den Mayıs 19'a ragbi, Mayıs 15'den Haziran 19'a futbol, Haziran 21'den 29'a endaht (atıcılık) ve Temmuz 5'den 27'e olimpiyat programının ihtiva ettiği diğer müsabakalar icra edilecektir." denilerek. Resmi davetle birlikte Türklerin olimpiyata katılıp katılmayacağı ve katılacaksa hangi branşlarda kaç kişi ile katılacakları da sorulur. Türkiye hem Paris Organizasyon sorumlusuna hem de Uluslararası Komite'ye "katılacağız" cevabını verir.

"Tamam" denmiştir ama çözülmesi gereken çok önemli meseleler de yerli yerinde durmaktadır; savaş sonrası durum dışında, hazırlık için yeterli zamanın olmaması, kimlerin gideceği, gidecek olanları kimlerin çalıştıracacağı... "Katılıyor" yanıtından sonra "ne yaptık biz" sorusu da içten içe sorulur.

Ancak her hâlükârda Uluslararası Olimpiyat Komitesi Türkiye temsilcisi Selim Sırrı Bey, Türkiye'nin ilk resmî spor örgütü olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ile birlikte olimpiyatlara katılımı ilgili çalışmalarını organize etmek için harekete geçer. Bu arada Cumhuriyetimiz de ilan edilmiş, Türkiye Milli Olimpiyat Cemiyeti fahri başkanlığına Başbakan İsmet Paşa'nın getirilmesi de bundan sonraki süreç için gerekli yerlere gerekli mesajı vermiştir. **Bu noktada altı kalın çizgilerle çizilmesi gereken durum şüphesiz iki spor örgütünün artık "devletle" başlayacak görüşmelerinin kilit noktası elbette Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa'dır.** İki kuruluş organizasyon masrafını finanse edebilmek için "Maarif Vekâleti"ne başvuruda bulunurlar. "Savaştan harap olmuş ülkede yapılacak öncelikli pek çok işin olduğu bir ortamda buna kim sıcak bakabilir ki" diye düşünmeden de edemezler. **Ama gençlere büyük spor heyecanları yaşatma, yeni Türk Devleti'nin propagandasını yapma fırsatı, Kurtuluş Savaşı sonrasında yaşanan diplomatik yalnızlıktan kurtulma ve tanınma mücadelesi Paris'teki bu büyük organizasyonun iyi bir fırsat olarak görülmesini sağlar.** Maarif Vekâleti de isteğin kabul edildiğini bildirip "Kaç liraya ihtiyaç var" diye sorunca "ilk resmi muhatap görülme" gerçekleşir.

Ankara'da yapılan görüşmede Başbakan İsmet Paşa'dan 17'si acil olmak üzere 27.000 bin liralık talep iletilir. O 17 bin lira 16 Ocak 1924 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla da kamu yararına dernek olarak ka-

bul edilen Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na gönderilir. Bu paranın 6.000 lirasının futbolcu, güreşçi ve atletleri yetiştirmek için yurt dışından getirilecek üç antrenöre verilmesi, 2.000 lirasının bilimsel içerikli spor eserlerinin basılmasına ayrılması, 4.000 lirasının eğitim için gereken araç gerecin alınmasına harcanması geri kalan 5.000 liranın ise olimpiyata katılmak üzere gidecek sporcuların yiyecek ve barınma gibi Paris'teki masraflarını karşılamak üzere tahsis edilmesi planlanır. **Bu yazıya ilham veren bir diğer konu tam da bu arada gerçekleşir.**

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin Türkiye Temsilcisi ve Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı Selim Sırrı Bey, hükümetin olimpiyat işlerine verdiği önem karşısında Başbakan İsmet Paşa'ya 2 Şubat 1924 tarihli bir teşekkür yazısı gönderir. Şöyle der özetle:

“Otuz kadar gencin Amerika, İngiltere, İsveç, Finlandiya gibi sporu İşiar-ı millî (millî ilke) mahiyetine getiren memleketlerin efradının elinden birincilik almak ne bu sene ne de dört sene sonra- Lahey'de 1928 Olimpiyatları'nda- adım'i-l imkandır (**imkansızdır**)... Herhalde gençlik (...) milletin yüzünü kara çıkarmamaya gayret edecektir.”

Ardından Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı Başkanı Ali Sami Bey de Cumhurbaşkanlığına aynı mealde bir teşekkür telgrafı gönderir. Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa 24 Mart 1924 tarihli mektubuyla Ali Sami Bey'e şu karşılığı verir:

“Hissiyatınıza teşekkür ederim. İdmanlarımızın pek müfit ve atımız için ümitbahş mesaisinde daima nail-i müzaheret olacaklarına itimat ediniz.

24 Mart 1924 Türkiye Reis-i Cumburu Gazi Mustafa Kemal”

Başka bir deyişle savaştan çıkışın daha ertesi yılında olimpiyat oyunlarını ülkesini tüm dünyaya tanıtmaya fırsatına çeviren Mustafa Kemal Paşa bu planının sadece bir stratejiden ibaret olmadığını halkına, özellikle de gençliğe verdiği önemin samimiyetini, onların ne kadar değerli olduğunu gösterir; kendisinden çekinerek peşinen mazeret arayan spor adamlarına, gençliğe **“itimat ediniz”** diyerek. Bu duygusunu 19 Mayıs'ı Gençlik ve Spor Bayramı olarak ilan edip perçinler zaten!

Bu arada Olimpiyatlara katılımın gerekli olup olmadığı hem basın hem de siyasal toplum içinde sıkça tartışılır da. Bunlar dinlenir ama çıkılan yoldan vazgeçilmez.

Türkiye, hazırlıklarını sürdürmeye başlar. Futbol, güreş ve atletizm branşlarında yurt dışından üç yabancı antrenör getirilir. Altı aylık sözleşme ile İskoç Billy Hunter aylık otuz İngiliz sterlini karşılığında futbol takımının antrenörlüğü, Macar Raul Peter aylık yüz dolara güreş antrenörlüğü, Amerika'nın en iyi antrenörlerinden biri olan Tobin ile de aylık yüz dolara atletizm antrenörlüğü için anlaşılır. Onlar da Türkiye'ye gelerek olimpiyatlara iki ay kala Mart ayında görevlerine başlarlar. Olimpiyata katılacak öğrenci, asker ve memur sporcular için Başbakanlık tarafından izinler alınır. Bazıları için görevlerinin hassasiyeti nedeniyle izin çıkmaz ama çoğunlukla halledilir.

Paris'e ilk Selim Sırrı Bey gider. Lamartin Vapuru ile 24 Nisan'da törenle İstanbul'dan ayrılır. 18 kişilik Türk Millî Futbol Takımı Antrenör Billy Hunter ve Futbol Federasyonu Başkanı Yusuf Ziya (Öniş) Bey, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakını temsilen Burhaneddin (Felek) Bey ve muhasebe işleri için de Nuri Bey'den oluşan ilk katile de 8 Mayıs'ta yola çıkar ve on günlük uzun bir yolculuktan sonra 18 Mayıs 1924'te Marsilya üzerinden Paris'e ulaşır.

Bu arada atletler ve güreşçiler Kadıköy'de kampa alınarak hazırlıklarını sürdürürler. Bisikletçiler ise zemini bu yarışlar için çok uygun olmasa da Taksim Stadyumu'nda antrenmanlarına devam ederler. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı Başkanı Ali Sami Bey'in başkanlığında 23 sporcu, antrenör ve idarecilerden oluşan ikinci katile ise 27 Haziran'da İstanbul'dan trenle yola çıkar. Ekonomik sıkıntılardan dolayı yataklı vagon yerine üçüncü mevkide yola çıkan sporcular ancak nöbetleşerek ya da oturdukları kanepeleri birleştirip uyuyarak 5 Temmuz'da başlayacak olan müsabakalar için Paris'e ancak 1 Temmuz'da ulaşır. Pasaport sorunu yaşayan bisikletçiler ise ancak 11 Temmuz'da İstanbul'dan hareket edebilirler.

1924 Paris Olimpiyatları 4 Mayıs 1924 tarihinde futbol maçlarıyla başlar. Futbol müsabakalarının ardından olimpiyatların resmî açılış töreni 5 Temmuz'da Paris'te Colomb Stadyumu'nda yapılır. Türk kafilesi Olimpiyatlara katılan otuz bin seyirci önünde resmi geçittedir. **Bu** törene katılan Türk sporcuları ilk defa dünyanın en büyük ve en prestijli spor **organizasyonunda Türk bayrağını diğer milletlerle yan yana taşır.** Türkiye, 44 ülkeden 135'i kadın 2954'ü erkek olmak üzere 3089 sporcunun katıldığı olimpiyatlarda 40 erkek sporcu ile yer alır.

Olan bitene gelince:

Futbolda Çekoslavakya'ya 5-2 yenilerek elenir,güreşte minder güreşine henüz alışmadığımızdan orada da bütün sıkletlerde elenir. Atletizmde Paris'e gelen sporcularımızın ancak yarısının yarışabildiği görülür. 100, 800 ve1500 metre yarışlarında da bir başarı elde edilemez ancak yarışan atletlerimizden Ömer Besim (Koşalay) daha sonra devam ettirdiği spor hayatında 6 ayı mesafede 29 Türkiye rekoru kırarak spor tarihimizdeki yerini alır. Halter ya da gülle atmada Cemal Bey tek temsilcimiz olarak yarışır. Tüy sıklette toplam 345 kilo ile otuz dokuz rakip arasında on ikinci olur. Orta sıklette Şevket Bey bahriye subayı olduğu için Paris'e gelemmez. Eskrimde kılıçta yarışan Fuat (Balkan) Bey de elenir. Bisiklet branşında Paris'e giden üç sporcumuz orada yarışacak bisiklet temin edilemediği için müsabakalara katılamaz.Ancak bisiklet fabrikasında staj yaptırılarak gelişlerindeki boşluk doldurulur. Başka bir açıdan bakarsak kâğıt üzerinde 40 kişilik sporcu kafilesinin, 4'ü atletizm, 11'i futbol, 1'i eskrim, 4'ü güreş, 1'i halter olmak üzere 21'i yarışma fırsatı bulur!

Dönüş asla bir hayal kırıklığı olmaz. Asıl iki amaç da yerine gelmiştir çünkü: Hem ay yıldızlı bayrak eşliğinde yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti sporcular kadar Paris'te bulunan gazeteciler aracılığıyla da tüm dünyaya takdim edilmiş hem Mustafa Kemal Paşa'nın gençliği bir Avrupa kentinde düzenlenen büyük bir organizasyona katılma şansı elde etmiş hem orada yaşananlarla bilgi, beceri, farklı bakma, çalışma konularında deneyim sağlanmış hem de yorgun Türk halkı, gelen sportif haberlerle gündemini bir nebze olsun değiştirebilmiştir. Spora olan ilginin doğal olarak yükselmesi de cabası.*

*Bu yazı esas itibarıyla eğer dünyayı saran salgının etkilerinden Japonya kendisini kurtarabilirse yapılması beklenen Tokyo Olimpiyat Oyunlarına katılacak Türk sporcularına, antrenörlerine, yöneticilerine ilham olsun diye kaleme alındı. Savaşı bilgisayar oyunlarında, "yokluğu" empatisiz, kendi başına gelmeden anlamayan, sporu ödül kazanma aracı olarak gören, kazanmak için dopingle kucak kucağa yaşayan bir kısım gençliği ayırırsak akli dimağı yerinden oynatacak bir öykü bu! Bir devlet adamının, ülkesini bu kadar geniş bir perspektiften görmesine bir kere daha tanıklık aynı zamanda. Sporun bir başarı öyküsünden çok daha fazlası olduğuna en büyük kanıtı...

Bu satırların yazarı konuya ilk kez 2012 Londra Olimpiyat Oyunları öncesinde vakıf oldu. Bir televizyon kanalının hazırladığı “Olimpiyatlar ve Türkiye” başlıklı çalışmada her bir organizasyon için tek tek değerlendirmelerde bulunurken araştırma safhasında karşısına çıkan makaleden çok etkilendi. Bugün İzzet Baysal Üniversitesi’nde görev yapan Doç. Dr. Nuray Özdemir’in yazdığı 1924 Paris Olimpiyat Oyunları’na gidiş öyküsüne bir gazeteci olarak “sarılarak” uygun her platformda, ders verdiği Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi’nde genç öğrencilere sürekli aktardı. Bu yazıda şüphesiz başka kaynaklardan da destek alındı ama “hareket noktası” çalışmasıyla sürecin kamuoyunun farkına varmasına vesile olan Doç. Özdemir’in makalesidir. Türker Arslan adına hazırlanan bu anı kitabında spor hukuku ağırlıklı bir bütünün içerisinde elbette akademik olmayan, bütün gazetecilik hayatında “doğru/dürüst” spor için harcanan çabanın yansıması olarak görülebilir. Çalışma bir makaleyle böyle bir çabanın buluşması olarak da yorumlanabilir.

Ama daha önemlisi bu yazı vesilesiyle Atatürkümüze bir kere daha büyük sevgi saygı duymamızı sağlayan bir çaba...

Aradan geçen yüz yıllık süreye rağmen, yaptığı, söylediği, düşündüğü her şeyin hâlâ geçerliliğini koruması kimi heyecanlandırmaz!

YARARLANILAN KAYNAKLAR:

- Yrd. Doç. Dr. Nuray Özdemir: Türkiye Cumhuriyeti’nin Katıldığı İlk Uluslararası Organizasyon: 1924 Paris Olimpiyatları
Prof. Dr. Kurthan Fişek: Devlet Politikası ve Toplumsal Yapısıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi
Prof. Dr. Kurthan Fişek: 100 Soruda Türk Spor Tarihi
Dr. Efdal As: İktidar-Spor Kurumları İlişkileri Bağlamında İki Dünya Savaşı Arasında Türkiye Cumhuriyeti’nin Katıldığı Olimpiyatlar (1924 Paris, 1928 Amsterdam, 1936 Berlin)

www.tmok.com

**SÖZLEŞMESEL UYUŞMAZLIKLARDA TFF TAHKİM KURULU
KARARLARINA KARŞI YARGI YOLUNA BAŞVURULABİLECEĞİNE
DAİR YARGITAY KARARLARI ÜZERİNE**

Prof. Dr. Hatice ÖZDEMİR KOCASAKAL*

* Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı

"Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Başkan Vekilliği, TMOK Spor Hukuku Komisyonu ve TMOK Türkiye Doping Mücadele Komisyonu Başkanlığı, Spor Hukuku Enstitüsü Derneği Başkanlığı ve uzun dönem CAS hakemliği yapan, tüm bu hak edilmiş unvanları ile spor hukukuna ilişkin konferans, panel ve sertifika programları düzenlemek suretiyle Türkiye'de spor hukukunun gelişmesine katkıda bulunan; düzenlediği bu organizasyonlara beni de konuşmacı olarak davet etmek suretiyle bu alana ilgilimin daha da artmasına vesile olan çok değerli ağabeyim Av. Türker Arslan'ı, bu Armağan'ın yayımlanması sürecinde kaybetmenin derin üzüntüsünü hissediyor, kendisini saygı ve şükranla anıyorum."

GİRİŞ

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) Tahkim Kurulu, Federasyon'un ilk derece hukuk kurulları tarafından verilen kararlara karşı yapılan itirazları inceleyen, TFF nezdinde nihai nitelikte karar verme yetkisini haiz olan Kurul'dur. Bu Kurul'un verdiği kararlara karşı yargı yolunun kapalı olduğuna dair hükmün 2011 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi üzerine spor hukukuna ilişkin mevzuatımızda oldukça köklü ve hızlı değişiklikler yaşanmıştır.

Çalışmamızda bu gelişmelerden özet olarak bahsedilecektir. Ancak bu çalışmada asıl ele almak istediğimiz konu, yine bu gelişmelerden biri olarak karşımıza çıkan, Anayasa m. 59/f.3 hükmünde, Kurul kararlarına karşı yargı yolunun sadece disiplin ve yönetim ile ilgili uyuşmazlıklar için kapalı olduğu belirtilmesine rağmen TFF mevzuatında bu hükmün kapsamının sözleşmesel uyuşmazlıkları da içine alacak şekilde genişletilmesi; dolayısıyla Kurul'un sözleşmesel uyuşmazlıklarla ilgili verdiği kararlar aleyhine de yargı yoluna başvurulmasının engellenmesidir.

Yargıtay 3.Hukuk Dairesi (HD), 2020 yılında verdiği iki kararında bu durumun, Anayasa m. 59/f.3' e aykırı olduğunu tespit ederek sözleşmesel uyuşmazlıklarda verilen Tahkim Kurulu kararları aleyhine mahkemelere başvurulabileceğini tespit etmiştir. Ancak Yargıtay'ın yerinde yorumu ile düzeltilmeye çalışılan hukuki karmaşanın tam olarak ortadan kalktığını söylemek mümkün değildir. Zira bu kararlarda Kurul kararlarına karşı, Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)'nin hakem kararları için öngördüğü iptal davası yoluna başvurulabileceği öngörülmektedir.

Oysa Tahkim Kurulu'nun nitelik itibariyle hakem heyetinden farklı olması, bu iptal sebeplerinin Kurul kararları açısından uygulanmasında sorunlara yol açabilecektir.

Çalışmamızda önce Tahkim Kurulu kararlarının denetime elverişliliği konusunda yaşanan gelişmelerden bahsedilecek daha sonra 3.HD'nin bu son kararları ile ortaya çıkan durumla ilgili tespitler yapılacak ve bazı değişiklik önerilerine yer verilecektir.

I- TFF MEVZUATI ve ANAYASA m. 59/f.3 ÇERÇEVESİNDE TAHKİM KURULU KARARLARININ DENETİME ELVERİŞLİLİĞİ

Çalışmamızda zaman zaman kullanacağımız *TFF mevzuatı* tâbiri, 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunu¹ (TFF Kanunu), Türkiye Futbol Federasyonu Statüsünü² (Statü) ve TFF Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan talimatları (inceleyeceğimiz konu açısından Uyuşmazlık Çözüm Kurulu (UÇK) Talimatını³ ve TFF Tahkim Kurulu Talimatını⁴) kapsayacak şekilde kullanılmıştır⁵.

Aşağıda TFF mevzuatı, Anayasa Mahkemesi'nin konuya ilişkin kararları ve Anayasal düzenlemeler çerçevesinde Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulmasının mümkün olup olmadığı, kronolojik sıralamaya uygun olarak ve özet halinde açıklanacaktır.

A- TFF KANUNU m. 6/f.4 HÜKMÜ VE ANAYASA MAHKEMESİ'NİN İPTAL KARARI

2009 yılında yürürlüğe giren TFF Kanunu'nda, TFF'nin ilk derece hukuk kurulları sayılmış (*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Amatör ve Profesyonel Disiplin Kurulları, Kulüp Lisans Kurulu, Etik Kurulu*) ve bu kurul-

¹ RG: 16.5.2009- 27230.

² <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf>

³ <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/UÇK-Talimati.pdf>.

⁴ <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Tahkim-Kurulu-Talimati.pdf>.

⁵ TFF Kanunu m. 3/f.2 uyarınca, TFF teşkilatında yer alan kurul ve organların ve bunların görevlerinin belirlenmesi konusunda Genel Kurul ve Yönetim Kurulu yetkilidir. Genel Kurul, daha genel nitelikte düzenlemeler içeren Statü'yü, Yönetim Kurulu ise her bir kurul ile ilgili ayrıntılı hükümlerin yer aldığı talimatları hazırlar. Statü, Resmî Gazete'de, talimatlar ise TFF'nin resmi internet sitesinde yayımlanarak yürürlüğe girer.

lar tarafından alınan kararların yedi gün içinde itiraz edilmezse kesinleşeceği; ilk derece hukuk kurullarının görevlerine giren konularda ve bunlar tarafından verilen kararlara karşı yargı yoluna başvurulamayacağı kabul edilmiştir (m.5).

Aynı maddede, ilk derece hukuk kurullarının *hangi uyumsuzlukları* çözme konusunda yetkili oldukları ve bu kurulların ne şekilde yargılama yapacakları belirtilmemiş; bu konunun Statü ve ilgili kurulların talimatları ile düzenleneceği belirtilmekle yetinilmiştir: *İlk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenlenir (m.5/f.4)*⁶.

⁶ TFF Kanunu m. 5'in ikinci fıkrasında ise şu şekilde bir hüküm yer almaktaydı: *"İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF'nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkilidir."*

Bu hüküm, Anayasa Mahkemesi'nin 2018 yılında verdiği kararı (E. 2017/136, K. 2018/7, T. 18.1.2018, RG: 2.3.2018 – 30348) ile iptal edilmiştir. Mahkeme, ilk derece hukuk kurullarının yetkisinin **Kanun ile** belirlenmemiş olmasını ve bu konunun tamamen TFF'nin iradesine bırakılmış olmasını, öngörülebilirlik ve belirlilik açısından sakıncalı bulmuştu. Kararın ilgili kısmı (paragraf 16-17) şu şekildedir:

"...bu hâliyle ilk derece hukuk kurullarının görev ve yetkisinin kapsamı oldukça geniş ve sınırları belirsiz bir alana işaret etmektedir. Zira kanun koyucu tarafından ilk derece hukuk kurullarının hangi tür ihtilaflara bakacağı hususunda yalnızca Kanun ile TFF'nin düzenleme ve kararlarına atıfta bulunmakla yetinilmiş, "kulüp lisansı ile ilgili kararlar alma" ifadesinin dışında Kanun ve TFF kararlarına ilişkin olarak çıkacak ihtilaf konuları belirtilmemiştir.

*Bir kanunun kapsamına giren tüm uyumsuzluk türlerini kanunda tek tek saymanın güçlüğü ve bu yöntemin bazı hususları eksik bırakabilme olasılığı söz konusu olduğunda kanun koyucunun temel kuralları saptayarak detayları daha alt düzeydeki düzenlemelere bırakması belirsizlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Ancak kanun koyucunun saptayacağı temel kurallar, bunlara dayalı olarak şekillendirilecek ayrıntıların belirlenmesinde yol gösterici nitelikte olmalıdır. İtiraz konusu kuralda ise **ilk derece hukuk kurullarının görev ve yetkisine giren ihtilafların belirlenmesi konusunda TFF statüsü ile TFF'nin diğer talimat ve düzenlemelerine atıfta bulunulması, ihtilafların kapsamının belirlenmesini TFF'nin iradesine bırakmaktadır. Söz konusu düzenlemelerin TFF tarafından her zaman değiştirilebilir olması da TFF'nin iradesine bağlı olarak yargı yolu kapatılan uyumsuzlukların kapsamının da değişmesine yol açabilecek nitelikte olup kural bu yönüyle kişiler yönünden belirli ve öngörülebilir değildir.***

Anayasa Mahkemesi'nin kararında belirttiği "belirsizlik ve öngörülebilir olmama" durumu halen devam etmektedir. Zira bu karar ile iptal edilen hükmün yerine, bu sakıncaları giderecek ve öngörülebilirliği ve belirliliği sağlayacak şekilde hukuk kurullarının yetki alanlarını açık olarak düzenleyen bir hüküm konulmamıştır. Oysa UÇK'nın ilk kez TFF hukuk kurulları arasında yerini almasını sağlayan (2007 yılında kabul edilen, 5719 Sayılı Kanun'un 9.maddesi ile ilave edilen) önceki TFF Kanunu (3813 Sayılı Kanun) m. 12A hükmünde, UÇK'nın kimlerden oluşacağı ve yetkisi ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

Kanun'un Tahkim Kurulu ile ilgili 6.maddesinde, Kurul'un TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda belirtilen nitelikteki uyuşmazlıklar ile ilgili TFF'nin nihai karar verme yetkisine sahip en üst hukuk kurulu olduğu; TFF Statüsü ve ilgili talimatlar uyarınca karar verme yetkisine sahip kurul ve organlar tarafından verilecek kararları nihai olarak inceleyerek *münhasıran* karara bağlayacağı kabul edilmiştir.

Maddenin 4. fıkrasında ise, Tahkim Kurulu'nun *kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlayacağı* belirtilmiştir. Bu ifadeden sonra gelen, "... ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz" şeklindeki kısım, Anayasa Mahkemesi'nin 2011 yılında verdiği karar⁷ ile iptal edilmiştir.

Mahkeme kararında, bu düzenlemenin iptaline ilişkin olarak şu gerekçeye yer verilmiştir: "...tahkim kurulu tarafından verilen kararlara karşı yargı yoluna başvurulamayacağı belirtilerek, tarafların yargı mercileri önünde dava haklarını kullanmaları engellenmektedir. Yasa koyucu, taraflara görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce aralarındaki uyuşmazlığı kısa sürede çözmek üzere tahkim kuruluna başvurma yükümlülüğü getirebilir ise de, bu kurulun **kesin ve nihai kararlarına karşı yargı yoluna başvurulmaması Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü alanına yapılmış açık bir müdahale niteliğinde olup, hak arama özgürlüğü ile bağdaşmaz.**" Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, maddede yer alan "...ve bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulamaz" ifadesini Anayasa'nın 9. ve 36. maddelerine aykırı bulmuş ve iptaline karar vermiştir⁸.

5894 Sayılı yeni TFF Kanunu'nda bu madde benzeri bir maddeye yer verilmemiş; böylece UÇK'nın kanundan kaynaklanan yetkisi sona erdirilmiş; tamamen TFF tarafından çıkarılan düzenlemelere dayanarak faaliyet gösteren bir Kurul haline gelmiştir (ÜNLÜ, s. 820).

İptal kararı sonrası TFF Hukuk Kurullarının yetkisini belirleyen bir hüküm Kanuna konulmadığı gibi, TFF Kanunu m. 6/f.4'de yer alan ve iptal edilen hükümden çok daha net bir şekilde bu konunun Statü ve talimatlarla düzenleneceğini ifade eden hüküm de varlığını sürdürmektedir: "*İlk derece hukuk kurullarının görevleri, yetkileri, hakları ve üyelerinin sahip olmaları gereken nitelikler ile her bir kurulun usul kuralları TFF Statüsü ve ilgili talimatlarda düzenlenir.*" Kararın değerlendirilmesi ve Anayasa Mahkemesi'nin, m.6/f.2 ile birlikte f.4'ün de iptaline karar vermemiş olmasına yönelik eleştiri için bkz. EKŞİ, *İptal Kararı*, s.151. Kararın değerlendirilmesi için bkz. GÜMAN, s. 179 vd. Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından önce de TFF hukuk kurullarının yargı yetkisinin kanun ile belirlenmemiş olması eleştirilmekte idi (bkz. TOPUZ, s. 1916-1917).

⁷ E. 2010/61, K. 2011/7, T. 6.1.2011, RG: 26.02.2011- 27858.

⁸ Karar iki üyenin muhalefeti nedeniyle oyçokluğu ile verilmiştir. Anayasa Mahkemesi,

B- ANAYASA'NIN 59. MADDESİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİK

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararından sonra, iptal kararında yer alan gerekçeler dikkate alınarak Tahkim Kurulu kararları aleyhine, hak arama hürriyetini ihlal etmeyecek şekilde, sınırlı sebeplerle de olsa, yargı mercilerine başvuru imkân veren düzenlemeler yapılması beklenirken, 17.03.2011 tarihinde kabul edilen 6214 Sayılı Kanun⁹ ile Anayasa'nın 59. maddesine şu şekilde bir fıkra eklenmiştir:

*“Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”*¹⁰

Bu Kanun'un hazırlanmasına yol açan gerekçeler, Kanun Teklifi'nin Gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir¹¹:

“Anayasada yapılan bu değişikliklerle, sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması amaçlanmıştır. Bu çerçevede ilgili kurulların müsabakalarla, kulüplerle, sporcularla ve sporla ilgili diğer kişiler hakkında verdikleri müsabakadan men, küme düşürme, ligden ihraç, ihraç, seyircisiz oynama ve puan tenzili gibi kararlarına karşı süratli ve kesin bir denetim yolu öngörülmektedir.

Bununla birlikte, kulüpler ile sporcu ya da teknik adamlar gibi diğer kişiler arasındaki alacak uyuşmazlıklarının bu şekilde çözüme kavuşturul-

---

hükümün ilk kısmında yer alan, *Tahkim Kurulu kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar* ifadesini şu gerekçe ile Anayasa'ya aykırı bulmamış ve bu kısmın iptali talebini reddetmiştir: *“İtiraz konusu kuralın ilk cümlesinde geçen “kesin” ibaresi, Tahkim Kurulunun incelediği konularda vermiş olduğu kararların biçimsel yönden kesin, uygulanabilir ve bağlayıcı nitelikte olduğunu ifade etmekte, “nihai” ibaresi ise Kurul'un TFF içerisinde başvurulacak en son merci olduğunu belirtmektedir. Buna göre, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların TFF içinde kesin ve nihai olması, savunma ve hak arama özgürlüklerini sınırlandırmayacağı gibi, yargı yoluna başvurulmasını da engellemez. Bu nedenle, kuralın bu bölümüne yönelik iptal isteminin reddi gerekir.”*

⁹ 6214 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. Kanun metni için bkz. <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k6214.html>.

¹⁰ Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararındaki gerekçeler göz önüne alındığında Anayasa'da yapılan bu değişikliğin Anayasa'nın 36.maddesine aykırı olduğu; diğer bir ifadeyle bu değişikliklikle Anayasa'ya aykırı bir hükümün Anayasa'ya konulduğu yönündeki eleştirilerimiz hakkında bkz. ÖZDEMİR KOCASAKAL, *Tahkim Kurulu*, s. 1453-1455. Aynı eleştirilerin çok daha ayrıntılı gerekçelerle ifadesi için bkz. YILMAZ, 837-841.

¹¹ Kanun Teklifi, iktidar ve muhalefet partili 317 milletvekilinin ortak imzası ile verilmiştir. Kanun Teklifi ve Gerekçesi için bkz. <https://www2.tbmm.gov.tr/d23/2/2-0879.pdf>.

masına dair bir zorunluluk bulunmamaktadır. Dolayısıyla, spor kulüpleri ile sporcu, teknik adam ve sporla ilgili diğer kişiler arasındaki alacak haklarına dair uyuşmazlıklar yetki ve göreve ilişkin genel hükümler çerçevesinde adli yargı yerlerinde görülecektir. Böylece, sporla ilgili hizmet, vekalet veya benzeri diğer sözleşmelerden kaynaklanan ifa, ifa etmeme, fesih ve tazminat gibi uyuşmazlıklar ile diğer alacak hakları, genel hükümlere tabi olacaktır.”

Kanun Teklifi’ nin Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunulmasına ilişkin Anayasa Komisyonu tarafından hazırlanan Raporda¹² da benzer ifadeler yer verilmiştir: “...*Bu düzenleme karşısında kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali haklar, sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olmadığından bu kapsam dışındadır. Bu çerçevedeki uyuşmazlıklar ya yargı mercileri nezdinde dava yoluyla ya da tarafların tercihinə göre, karşılıklı yazılı mutabakatları ile yargı denetimine tabi olmak üzere spor federasyonlarının kurulları önünde de çözülebilecektir...*”¹³

Görüldüğü gibi 6214 Sayılı Kanun’un amacı, sadece *sporun yönetimine ve disiplinine* ilişkin uyuşmazlıkların münhasıran spor federasyonlarının tahkim kurulları tarafından çözümlenmesinin öngörülmesi, *sözleşmesel uyuşmazlıkların* ise bu kapsam dışında bırakılmasıdır¹⁴. Buna

¹² Anayasa Komisyonu Raporu için bkz. Dönem: 23 Yasama Yılı: 5 TBMM, Sıra Sayısı: 697, <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss697.pdf>.

¹³ Raporda, ayrıca, uluslararası spor camiasına üye olan Türkiye’nin spor alanındaki uluslararası hukuk kurallarını iç hukukuna yansıtma zorunda olduğu; bu anlamda Teklifin, TFF’nin FIFA ve UEFA’ya karşı yükümlülüklerini yerine getirmesi amacıyla hazırlanmış, belirli bir zaman diliminde oynanması zorunlu olan spor müsabakalarına ilişkin ihtilafların çok kısa zamanda karara bağlanması, dolayısıyla sporun kendi kuralları içinde tüm yönleriyle düzenlenmesinin zorunlu olduğu ifade edilmiştir.

¹⁴ Nitekim Kanun Teklifi’nde bu durum daha açık bir şekilde ifade edilmişti: Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 59 uncu Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi m.1- 7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 59’uncu maddesinin ikinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Spor faaliyetlerinin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıkların yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak zorunlu tahkim yolu ile çözülmesi, kanunla öngörülebilir. Alacak alacak haklarına ilişkin hükümler saklıdır.”

Kanun’un hem ismi hem de maddenin içeriği Anayasa Komisyonu’nda yapılan görüşmeler sonrasında küçük değişikliklere uğramış ve mevcut haliyle kabul edilmiştir. Kanatımızca *“alacak haklarına ilişkin hükümler saklıdır”* cümlesindeki *“alacak hakları”* ifadesi, bütün sözleşmesel uyuşmazlıkları kapsamadığı için (zira sözleşmenin haklı/haksız

göre, sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları (transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet gibi) sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklar, tarafların tercihine göre, ya genel yargı mercilerinde (mahkeme veya tahkim) veya federasyonun ilgili kurulları tarafından çözümlenecektir. Sözleşmesel uyuşmazlıkların tarafların talebi doğrultusunda federasyonun ilgili kurulları tarafından çözümlenmesi halinde, bu kurul kararlarına karşı yargı yoluna başvurulabilecektir.

C- İPTAL KARARI VE ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ SONRASI TFF MEVZUATINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Anayasa Mahkemesi tarafından 2011 yılında verilen iptal kararından ve bu kararı takiben Anayasa m. 59'da yapılan değişiklikten sonra, TFF Kanunu'nda sözleşmesel uyuşmazlıklar hakkında verilen TFF kurullarının kararlarına karşı yargı yoluna başvurulabileceğine dair hükümlere yer verilmesi ve bu amaçla Kanun'da değişiklik yapılması gerekirdi. Ancak bu değişiklik Kanun'da değil, TFF Statüsünde ve ilgili talimatlarda yapılarak Anayasaya uygunluk bu alt düzenlemeler yoluyla sağlanmaya çalışılmıştır.

Aşağıda 2011 ve 2015 yılında Statü ve talimatların ilgili hükümlerinde yapılan değişikliklere kısaca yer verilecektir.

1- 2011 Yılında Yapılan Değişiklikler

2011 yılında TFF Statüsünde, UÇK Talimatı'nda ve Tahkim Kurulu Talimatı'nda değişiklik yapılarak sözleşmesel uyuşmazlıkları çözmekle görevli ve yetkili olan UÇK'nın¹⁵ yetkisi zorunlu olmaktan çıkarılmış;

---

sebeple feshinin tespiti gibi tespit davasına konu olabilecek uyuşmazlıklar da söz konusu olabilir) bu ifadenin "sözleşmesel uyuşmazlıklara" şeklinde değiştirilerek madde metnine alınması yerinde olabilirdi. Ancak gerek kanunlaşan hükümde yer alan, "*Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı **ancak** zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir*" şeklindeki ifade, gerekse maddenin gerekçesindeki açıklık karşısında, yönetim ve disiplin dışındaki uyuşmazlıkların madde kapsamı dışında kaldığı konusunda tereddüt bulunmamaktadır.

¹⁵ 3813 Sayılı TFF Kanunu döneminde, futbol ile ilgili sözleşmesel uyuşmazlıklar hakkında ilk derece hukuk kurulu olarak Yönetim Kurulu karar vermekte; bu Kurul kararlarına karşı Tahkim Kurulu'na itiraz edilebilmekte idi. Kanunda 2007 yılında 5719 Sayılı Kanun ile değişiklik yapılarak, sözleşmesel uyuşmazlıkların çözümü konusunda ilk derece hukuk kurulu olarak karar vermek üzere Uyuşmazlık Çözüm Kurulu oluşturulmuş; Kanuna, bu Kurul'un oluşumunu ve yetkilerini düzenleyen bir madde (m.12A) ilave edilmiş; bu Kurul kararlarına karşı yine Tahkim Kurulu'na itiraz imkânı tanınmıştır. Bu

ihtiyarî hale getirilmiştir. Yeni düzenleme ile Kurul'un futbol ile ilgili sözleşmelerden kaynaklanan uyuşmazlıklarda taraflar arasında *uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra* yapılacak yazılı bir sözleşme ile Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) çerçevesinde ihtiyari hakem kurulu olarak yetkilendirilebileceği; UÇK'nın bu şekilde ihtiyarî hakem kurulu olarak verdiği kararlara karşı HMK uyarınca yargı yoluna başvurulabileceği kabul edilmişti¹⁶. Ancak sportif cezalarla yetiştirme tazminatına¹⁷ ilişkin uyuşmazlıklar bu düzenlemeden istisna tutulmuş ve bu uyuşmazlıklarda UÇK'nın yetkisinin münhasır olduğu ve UÇK tarafından bu konularda verilen kararlar aleyhine sadece Tahkim Kurulu'na başvurulabileceği kabul edilmişti¹⁸.

konuda ayrıntılı bilgi için bkz. ÜNLÜ, s. 813-819; EKŞİ, *Tahkim*, s. 246-247.

¹⁶ Bu değişikliklerle UÇK'nın yapısı da yeniden düzenlenerek Kurul'un HMK'nın hakem tayini usulüne uygun olarak seçilecek hakem veya hakem heyetinden oluşacağı; hakemlerin Yönetim Kurulu tarafından oluşturulan en az yüz (100) kişilik listeden seçilmesinin zorunlu olduğu; bu listenin, Süper Lig Kulüpler Birliği Vakfı, tüzel kişiliğe sahip 1. Lig, 2. Lig ve 3. Lig Kulüp Birlikleri, Profesyonel Futbolcular Derneği, Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği, Barolar ve Üniversitelerin Hukuk Fakülteleri tarafından gösterilecek hakem adayları arasından oluşturulacağı öngörülmüştü (UÇK Talimatı 2011, m. 3). O dönemde UÇK'nın yapısı hakkında bkz. ÖZDEMİR KOCASAKAL, *CAS*, s. 106- 108; EKŞİ, *Tahkim*, s. 248 vd.

¹⁷ Yetiştirme tazminatı ve sportif cezaya ilişkin hükümler, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatında yer almaktadır. Talimatın 16.maddesinde düzenlenen yetiştirme tazminatı, bir futbolcunun eğitimi ve yetiştirilmesinin 12-23 yaşlarında gerçekleştiği düşüncesinden hareketle, bu dönemde futbolcunun oynadığı kulüplere futbolcunun yetiştirilmesine yönelik katkıları için ödenen bir ücrettir. Bu ücret, futbolcunun 23 yaşını doldurmasına kadarki süreçte profesyonel olarak yapacağı tüm transferlerde, onu transfer eden yeni kulüp tarafından önceki kulüplere ödenmektedir. Yetiştirme tazminatı hakkında bkz. EKŞİ, *Tahkim*, s. 263-270; AKGÜL/ÇELEN/ORUÇ, s. 129 vd. Talimatın 30. maddesinde düzenlenen sportif ceza ise, bir profesyonel futbolcunun koruma dönemi içinde sözleşmesini *haklı bir sebep olmaksızın* feshetmesi halinde veya yine bu dönem içinde sözleşmenin kulüp tarafından, futbolcunun Talimat ile öngörülen yükümlülüklerini ağır bir şekilde ihmal etmesi yüzünden *haklı sebeple feshedilmesi* halinde (m. 27/1,c) sporcu hakkında fesih tazminatı yanında karar verilebilen yaptırımlar (4-6 ay arası resmi müsabakalardan men). Koruma dönemi içinde futbolcuyu feshetmeye veya sözleşmenin feshine yol açan kulüplere de sportif yaptırım uygulanabilir. Koruma dönemi, *profesyonel futbolcunun 28 yaşından önce imzaladığı sözleşmelerin yürürlüğe girmesini takip eden üç yıllık veya üç sezonluk dönemi (önce gelen esas alınmak şartıyla) ya da profesyonel futbolcunun 28 yaşından sonra imzaladığı sözleşmelerin yürürlüğe girmesini takip eden iki yıllık veya iki sezonluk dönemi (önce gelen esas alınmak şartıyla)* ifade etmektedir (m. 2/h). Sportif ceza hakkında bkz. EKŞİ, *Tahkim*, s. 256- 263.

¹⁸ TFF Statüsü m. 56, UÇK Talimatı m. 2 ve Tahkim Kurulu Talimatı m. 14 hükmünde 24.08.2011 tarihinden itibaren yürürlüğe giren değişiklikler hakkında bkz. ÖZDEMİR KOCASAKAL, *CAS*, s. 121-122.

Bu düzenleme ile Anayasa m. 59'da yapılan değişikliğe uygun olarak, sözleşmesel uyuşmazlıklarda tarafların TFF'nin kurullarının yetkisini bertaraf ederek mahkemelere veya HMK/MTK¹⁹ hükümleri çerçevesinde tahkim yargılaması yapacak hakem heyetine başvurmalarına olanak tanınmış; bu şekilde genel uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvurmak istemeyen taraflara, TFF bünyesinde oluşturulan ve HMK'nın tahkim hükümleri çerçevesinde faaliyet göstermesi öngörülen UÇK'ya başvurma alternatifi getirilmiştir²⁰.

2- 2015 Yılında Yapılan Değişiklikler

2011 yılında yapılan değişiklikler uzun vadeli olmamış, 2015 yılında Statü ve talimatlarda değişikliğe gidilerek UÇK'nın yapısı ile görev ve yetkileri yeniden düzenlenmiştir. Bu çerçevede önce TFF Genel Kurulu'nun 25.06.2015 tarihli toplantısında Statüde değişiklik yapılmış²¹; daha sonra bu değişiklikleri UÇK Talimatı'na aktarmak üzere Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan yeni UÇK Talimatı, 1.08.2015 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Bu değişikliklerle Kurul'un, sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, tarafların başvurusu üzerine *münhasıran görevli ve yetkili olarak* inceleyeceği ve karara bağlayacağı kabul edilmiştir (Statü m. 56; UÇK Talimatı m.2)²².

¹⁹ 4686 Sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu (RG: 5.7.2001- 24453).

²⁰ 2007-2011 yılları arasında UÇK'ya yapılan başvuruların %90'nın futbolcu-kulüp uyuşmazlığı olduğu; bu uyuşmazlıkların %90'nın futbolcu lehine çözümlendiği ve bu uyuşmazlıklar hakkında en geç dört ay içinde karar verildiği; böylece hem esas bakımından hem de süre bakımından futbolcular açısından yargısal bir güvence sağlandığı; bu sayede kulüplerin futbolcu alacaklarını ödeme konusunda daha titiz davrandıkları ve UÇK'ya başvuruların seneler içinde azaldığı; 2011 yılında UÇK'nın yetkisinin ihtiyari hale getirilmesi ile birlikte kulüplerin, futbolcular lehine ve kısa sürede karar veren bu Kurul'un yetkisini kabul etmelerinin pek mümkün görülmediği; bunun da futbolcuların adli yargıya başvurmak zorunda kalmalarına ve uyuşmazlıkların uzun sürede ve uzman olmayan kişiler tarafından çözümlenmesine yol açacağı ifade edilmiştir (ÜNLÜ, s. 823-824).

²¹ Statü değişikliğine ilişkin Genel Kurul kararı 11.7.2015 Tarihli Resmî Gazete 'de yayımlanmıştır.
<https://www.resmigazete.gov.tr/ilanlar/eskiilanlar/2015/07/20150711-4.htm#%C3%A701>.

²² Statü m. 56/f.1 hükmü şu şekilde düzenlenmiştir:

“Uyuşmazlık Çözüm Kurulu,

a) Kulüpler,

b) Kulüpler ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, futbol menajerleri,

c) Futbol menajerleri ile futbolcular, profesyonel teknik adamlar, antrenörler, arasında

Böylece 2011 yılı düzenlemeleri ile, *-sportif cezalarla yetiştirme tazminatına ilişkin uyuşmazlıklar dışında-* tarafların irade serbestisi çerçevesinde, ihtiyari hakem heyeti olarak yetkisini kabul etmeleri halinde uyuşmazlıkları çözme yetkisine sahip olan UÇK, futbol ile ilgili tüm sözleşmesel uyuşmazlıklar açısından, tarafların bu yönde bir iradelerine gerek kalmaksızın yetkili hale gelmiştir²³. UÇK kararlarına karşı sadece *Tahkim Kurulu'na itiraz edilebileceği; itiraz edilmemesi halinde kararın kesinleşeceği* veya itiraz üzerine Tahkim Kurulu tarafından verilen kararın uygulanacağı da kabul edilmişti²⁴.

2015 yılında yapılan bu değişikliklerle bir yandan sözleşmesel uyuşmazlıklarda tarafların mahkemeye veya HMK/MTK hükümleri çerçevesinde hakem heyetine başvurma imkanları ellerinden alınmış ve UÇK'nın zorunlu yetkisi öngörülmüş; diğer yandan UÇK'nın vereceği kararlar aleyhine de tarafların mahkemeye başvuruları yasaklanmış; bu kararların sadece Tahkim Kurulu tarafından denetlenebileceği kabul edilmiştir. Bu şekilde sadece yönetim ve disiplin uyuşmazlıkları açısından Tahkim Kurulu'nun yetkisinin zorunlu olarak öngörülebileceğini; sözleşmesel uyuşmazlıkların ise genel yargı yollarına başvurmak suretiyle çözümleneceğini, bu uyuşmazlıkların çözümü için TFF kurullarına başvurulsa dahi bunların kararına karşı genel mahkemelere başvuru yapılabileceğini öngörmek amacıyla kabul edilen Anayasa m. 59/f.3 hükmüne açıkça aykırı bir düzenleme, TFF Statüsü ve talimatları ile kabul edilmiş ve uygulamaya konulmuştur²⁵.

sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir." Aynı hüküm UÇK Talimatı m.2'de de yer almaktaydı.

²³ UÇK'nın yapısında da 2011 yılındakine nazaran değişikliğe gidilmiş; sadece taraf hakemlerinin listeden seçilebileceği, heyet başkanı olarak görev yapacak hakemin ise TFF Yönetim Kurulu'nun belirlediği beş (5) kişilik Başkanlar Kurulu üyeleri arasından belirleneceği kabul edilmişti. Hakem listesinde yer alacak kişileri önerme yetkisine sahip olan kurumlar da sınırlanmış (Kulüpler Birliği Vakfı, Profesyonel Futbolcular Derneği ve Türkiye Futbol Antrenörleri Derneği), bu kurumların en fazla 25'er aday belirleyebileceği ve bu kişiler arasından TFF Yönetim Kurulu'nun seçeceği kişilerin hakem listesinde yer alacağı kabul edilmiştir (Statü m. 55, m. 56/f.2; UÇK Talimatı 2015, m. 3).

²⁴ Statü m. 56/f.1,b; UÇK Talimatı m. 13.

²⁵ UÇK Talimatı 2015'in değerlendirmesi için bkz. EKŞİ, *Tahkim*, s. 339-342.

D- ANAYASA MAHKEMESİ'NİN 2018 YILINDA VERMİŞ OLDUĞU İPTAL KARARI

Anayasa Mahkemesi, TFF Kanunu m. 5/f.2'nin iptaline ilişkin başvuru üzerine 2018 yılında verdiği kararında²⁶, Anayasa Mahkemesi'nin 2011 yılında vermiş olduğu karara ve sonrasında Anayasa m. 59/f.3' de yapılan düzenlemeye referans yaparak, sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olmayan sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali haklara ilişkin uyuşmazlıkların yargı mercileri nezdinde dava yoluyla ya da tarafların karşılıklı yazılı mutabakatları ile yargı denetimine tabi olmak üzere spor federasyonlarının kurulları önünde çözülebileceğini belirtmiş ve TFF Kanunu'nda, *uyuşmazlıkların niteliğine göre ayırım yapılmadan tüm ilk derece hukuk kurullarının münhasır yetkisini öngören hükmün* Anayasa'ya aykırı olduğunu tespit etmiştir²⁷.

TFF Kanunu m. 5/f.2'de yer alan söz konusu hüküm şu şekilde idi:

“İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF'nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkilidir.”

Mahkeme, bu hüküm ile birlikte, aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan, *“İlk derece hukuk kurullarının görevlerine giren konularda ve bunlar tarafından verilen kararlara karşı yargı yoluna başvurulamaz”* şeklindeki hükmün birlikte değerlendirilmesi halinde, *ilk derece hukuk kurullarının, bakacağı ihtilaflarda başvurulabilecek tek yetkili merci olduğunun ve anılan kurulların görev ve yetkisinde bulunan konularda tahkim dışında başka bir hukuki yola başvurulamayacağını* anlaşıldığını tespit etmiştir²⁸.

Mahkeme, Anayasa m. 59/f.3 ile yalnızca spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu tahkim yoluna başvurulabileceği ve Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı merciine başvurulamayacağı öngörülmesine rağmen, TFF Kanunu m. 5/f.2'de böyle bir ayırım yapılmaksızın TFF kurul ve organlarının kararlarına ilişkin olarak çıkacak *tüm uyuşmazlıklar bakımından* münhasıran ilk derece hukuk ku-

²⁶ E. 2017/136, K. 2018/7, T. 18.1.2018, RG 2.3.2018 – 30348. Karar hakkında ayrıca bkz. yukarıda dipnot 6.

²⁷ Karar paragraf 18-23.

²⁸ Karar paragraf 22-23.

ruallarının karar vermekle yetkili kılınmasının ve ilk derece hukuk kurullarının kararlarına karşı yargı yoluna başvurulmasının engellenmesinin, Anayasa'nın 59. maddesinde yer alan düzenlemeyle bağdaşmadığını ve ilgililerin mahkemeye erişim hakkını ortadan kaldırdığını, hak arama hürriyetinin özüne dokunduğunu tespit etmiş ve söz konusu hükmün Anayasa'nın 2., 13., 36. ve 59. maddelerine aykırılığı gerekçesiyle iptaline ve iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanmasından itibaren bir yıl sonra (02.03.2019 tarihinde) yürürlüğe girmesine karar vermiştir²⁹.

E- İPTAL KARARI SONRASI TFF MEVZUATINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Anayasa Mahkemesi'nin 2018 yılında verdiği iptal kararından sonra yine TFF Kanunu'nda bu karar ile tespit edilen Anayasaya aykırılıkları giderecek herhangi bir düzenleme yapılmamış; Statü ve talimatlarla bu aykırılıklar giderilmeye çalışılmıştır.

TFF Genel Kurulu'nun 1 Haziran 2019 tarihli kararı ile Statü'de değişiklik yapılmış ve UÇK'nın yetkisi yeniden ihtiyari hale getirilmiştir. Statü'nün 56. maddesine göre, UÇK, "...**tarafarca yetkisinin kabul edilmesi halinde**; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları inceleyen ve karara bağlar. Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür."³⁰

Bu hüküm, Statü değişikliği sonrası TFF Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan yeni UÇK Talimatı'na³¹ da (m. 2) aynen alınmıştır.

²⁹ Karar paragraf 23-24, 26. İptal kararından önce doktrinde, TFF tarafından çıkarılan talimat ile UÇK'nın zorunlu olarak yetkili kılınmasının adil yargılanma hakkının (Anayasa m.36, AİHS m.6) unsurları olan, kanunla kurulmuş, tarafsız ve bağımsız mahkemelerde yargılanma hakkının ihlali anlamına geldiği ifade edilmekte idi (TOPUZ, s. 1917, s. 1919- 1920).

³⁰ Statü'nün 2019 değişikliği ile yeniden düzenlenen 55.maddesinde (f.1), UÇK üyelerinin, diğer ilk derece hukuk kurullarında olduğu gibi, Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile seçileceği belirtilmiş; uyuşmazlığın taraflarına Kurul üyelerini seçme konusunda herhangi bir yetki tanınmamıştır: "**Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip hukukçular arasından seçilecek bir (1) Başkan, altı (6) asıl ve altı (6) yedek üyeden oluşur.**"

Maddede, yine diğer hukuk kurullarında olduğu gibi, UÇK üyelerinin görev süresinin Yönetim Kurulunun görev süresi kadar olduğu (f.2); Kurulun görevinde bağımsız olduğu (f.4) ifadelerine yer verilmiştir.

³¹ Halen yürürlükte olan Talimat, Yönetim Kurulu'nun 14.06.2019 tarih ve 1 sayılı toplan-

TFF mevzuatında yapılan bu değişiklikler uyarınca UÇK'nın yetkili olması için mutlaka tarafların bu yönde anlaşmalarına gerek olduğu; aksi halde uyuşmazlığın genel mahkemelerde çözümlenmesi gerektiği Yargıtay kararlarında da yerinde bir şekilde ifadesini bulmuştur³².

Bu şekilde sözleşmesel uyuşmazlıkların çözümünde UÇK'nın yetkisinin yeniden ihtiyari hale getirilmesi hem sözleşme serbestisi ilkesine hem de Anayasa m. 59/f.3 hükmüne uygun bir sisteme geçildiği izlenimini vermektedir³³.

tısında kabul edilmiş ve 17.06.2019 tarihinde TFF'nin resmi internet sitesinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Taliat m. 23). Taliat'ın geçici maddelerinde, Anayasa Mahkemesi'nin 2018 tarihli iptal kararının yürürlüğe girdiği 02.03.2019 tarihinden önce UÇK önünde açılmış dosyalar bakımından UÇK'nın münhasıran yetkili olduğu (Geçici m.1); bu tarihten önce imzalanan sözleşmelerle ilgili uyuşmazlıkların, UÇK önüne 02.03.2019 tarihinde ve bu tarihten sonra getirilmesi halinde ise davalı tarafın, dilekçenin kendisine tebliğinden itibaren yedi (7) gün içinde UÇK'nın yetkisine itiraz etmediği takdirde kurulun ihtiyari yetkisini kabul etmiş sayılacağı; Kurul'un yetkisine itiraz edilmesi halinde Davacı tarafın yatırdığı başvuru ve hakem ücretinin ilgili tarafa iade edileceği (Geçici m.2); yürürlükten kaldırılan talimat hükümleri kapsamında açılan derdest dosyaların, Kurul'a tevdi edilerek Kurul tarafından karara bağlanacağı kabul edilmiştir (Geçici m.3).

³² 13.HD tarafından 25.6.2020 tarihinde verilen bir kararda, uyuşmazlığın UÇK tarafından mı genel mahkemeler tarafından mı çözümleneceği sorununun "görev" e ilişkin olduğu tespit edilmiş ve bu konudaki değişikliklerin "derhal" uygulanacağına dair prensip çerçevesinde uygulama yapılması gerektiğine karar verilmiştir. Karara konu uyuşmazlıkta davacı futbolcu, davalı kulüp ile aralarında yaptıkları 30.06.2014 başlangıç, 31.05.2015 bitiş tarihli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi kapsamında, kulüpten, toplam 31.591 TL ücret alacağını bulduğunu, bunun tahsili amacıyla başlattığı takibe itiraz edildiğini ileri sürerek; itirazın iptali ile takibin devamına karar verilmesini istemiştir. Davalı kulüp ise alacağın talep edildiği kadar olmadığını beyan ederek davanın reddini talep etmiştir. Mahkeme davanın kabulüne karar vermiş; temiz başvurusu üzerine Yargıtay, bu davada mahkemelerin mi UÇK'nın mı görevli olduğunun araştırılması gerektiği gerekçesiyle kararı bozmuş; mahkeme, bozmaya uymuş ve uyuşmazlığın çözüm yerinin Uyuşmazlık Çözüm Kurulu olduğunu ve kurul kararları aleyhine itirazları inceleme konusunda TFF Tahkim Kurulu'nun münhasıran görevli olduğunu belirterek görevsizlik nedeniyle davanın reddine karar vermiş; hüküm, taraflarca temiz edilmiştir.

13.HD., TFF Statüsü'nün Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Görev ve Yetkileri başlıklı 56. maddesinin 01.06.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile değiştirildiğini ve UÇK'nın yetkisinin ihtiyari hale getirildiğini; usul kuralları ve bu kapsamda yer alan *görev kurallarının kamu düzenine ilişkin olduğunu ve derhal uygulanacağını*, bu bağlamda yapılan görev kuralı değişikliğinin bu davaya da uygulanması gerektiğini vurgulamış ve *UÇK'nın yetkisi taraflarca kabul edilmediğinden*, taraflar arasındaki uyuşmazlığın mahkemeye çözümlenmesi gerektiği sonucuna varmış ve mahkemenin görevsizlik kararının bozulmasına karar vermiştir (Yargıtay 13. HD., E. 2019/1958 K. 2020/5200 T.26.6.2020, www.yargitay.gov.tr).

³³ Nitekim *Hukuk Kurullarının Yetki Alanı* başlıklı, Statü'nün 63. maddesinde, 2011 yılında yapılan değişikliklerle kabul edilen, sadece futbolun *yönetimine ve disiplinine ilişkin*

Ancak UÇK tarafından verilen kararların denetimine ilişkin gerek Statü gerekse talimatlarda yer alan hükümler incelendiğinde bu ilk izlenimin yanıltıcı olduğu görülmektedir. Zira bu düzenlemelerde, UÇK'nın sözleşmesel uyuşmazlıklar hakkında verdiği kararlar aleyhine **sadece Tahkim Kurulu'na itiraz edilebileceği**; Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların ise kesin olduğu ve bu kararlar aleyhine idari veya yargısal makamlara başvuru yapılamayacağı kabul edilmiştir³⁴.

Sonuç olarak halen yürürlükte olan TFF Statü ve talimatları uyarınca, futbol ile ilgili sözleşmesel uyuşmazlıklarda UÇK'nın yetkisi zorunlu değildir. Buna göre taraflar, isterlerse bu uyuşmazlıkların genel mahkemelerde veya bir tahkim anlaşması yapmak suretiyle HMK/MTK uyarınca gerçekleşecek bir tahkim yargılaması ile çözümlenmesini sağlayabilirler. Bu durumda, TFF'nin hukuk kurullarının yetki alanı dışında çıkmış olmakta; ne ilk derece hukuk kurulu olarak UÇK'nın ne de Tahkim Kurulu'nun herhangi bir müdahalesi söz konusu olmaktadır.

Yeni düzenleme ile UÇK'nın yetkisinin doğabilmesi için tarafların UÇK'nın yetkisi konusunda anlaşmış olmaları gerekmektedir³⁵. Ancak

---

uyuşmazlıklar hakkında hukuk kurulları dışında hiçbir yargı merciine başvurulamayacağını öngören hüküm (f.1) aynen korunmuştur. Bu da yönetim ve disiplin dışındaki uyuşmazlıklarda artık TFF hukuk kurullarının -UÇK dahil- münhasır yetkisinin olmadığını, bu uyuşmazlıkların genel mahkemelere başvurularak da çözümleneceğini göstermektedir.

³⁴ Statü'nün Tahkim Kurulu'nun görev ve yetkilerini düzenleyen 62.maddesine göre, Tahkim Kurulu, gerek Yönetim Kurulu gerekse TFF'nin, *-UÇK dahil-* tüm ilk derece hukuk kurulları tarafından verilen kararlara karşı yapılacak itirazları inceleme konusunda yetkilidir. Aynı maddede (f.3), *"Tahkim Kurulu kararları kesin ve nihaidir. İdari veya yargısal makamların onayına tabi olmadığı gibi, bu kararlara karşı idari veya yargısal makamlara başvurulamaz"* hükmü yer almaktadır.

Tahkim Kurulu Talimatı'nda da Statü'nün bu hükümlerine paralel olarak, Tahkim Kurulu'nun gerek Yönetim Kurulu gerekse ilk derece hukuk kurulları tarafından verilen kararlara karşı yapılacak itirazları inceleyerek karara bağlayacağı (m. 2) ; Kurul kararlarının kesin olduğu; idari veya yargısal mercilerin onayına tabi olmadığı ve Kurul kararlarına karşı -Hukuk Muhakemeleri Kanunu ile Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun, kararların açıklanması, maddi hataların düzeltilmesi ve yargılamanın iadesi hakkındaki hükümleri saklı kalmak kaydıyla- *idari veya yargısal mercilere başvurulamayacağı* (m. 14) hükmüne bağlanmıştır.

UÇK Talimatı'nda da, UÇK kararlarına karşı, kararın taraflara tebliğinden itibaren yedi gün içinde *Tahkim Kurulu'na* itiraz edilebileceği; itiraz edilmediği takdirde bu sürenin sonunda kararın kesinleşeceği; Tahkim Kurulu'na itiraz edilmesi halinde ise, Kurulun bu kararı onaması halinde kesinleşeceği ve kesinleşen kararların TFF tarafından derhal icra edileceği öngörülmektedir (m.13).

³⁵ Bu anlaşmanın ne şekilde ve ne zaman yapılabileceği konusunda Statüde ve UÇK Talimatı'nda bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle UÇK'nın yetkisi konusundaki anlaşmanın, uyuşmazlık ortaya çıkmadan önce, örneğin taraflar arasındaki sözleşmede

UÇK tarafından verilen kararlar aleyhine, mahkemelere başvurulmasına imkân tanınmamış; bu kararların münhasıran Tahkim Kurulu tarafından denetlenebileceği kabul edilmiştir. Böylece Anayasa m. 59/f.3'e aykırı bir şekilde, sözleşmesel uyuşmazlıklarda nihai kararı verme yetkisi yine Tahkim Kurulu'na tanınmış olmaktadır.

II- YARGITAY KARARLARINDA KONUNUN ELE ALINIŞI

Yargıtay 3.HD., ilk kez 30 Eylül 2020 tarihinde verdiği kararı ile önceki paragrafta bahsettiğimiz Anayasa'ya aykırı durumu gidermiş ve UÇK kararları ile ilgili olarak Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulabileceğini kabul etmiştir. Aşağıda bu karar ve aynı Daire'nin daha sonra benzer içerikte verdiği diğer kararından özet olarak bahsedilecek, daha sonra da bu kararlarla ortaya çıkan yeni durumda uygulamada karşılaşılabilecek bazı sorunlara değinilecektir.

buna ilişkin bir hükme yer verilmek suretiyle veya uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra ayrı bir sözleşme ile yapılabileceği kabul edilmelidir. Taraflar arasında bu şekilde yapılmış UÇK'nın yetkisini öngören bir sözleşme olmasına rağmen uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra davanın genel mahkemelerde açılması halinde UÇK'nın yetkisine dair sözleşmeyi mahkemenin re'sen dikkate alıp alamayacağını tespiti, UÇK ile mahkemeler arasındaki ilişkinin niteliğine bağlı olarak değişecektir. Yargıtay uygulamalarında (örnek olarak bkz. yukarıda dipnot 32'de bahsedilen kararda) bu ilişki "görev" ilişkisi olarak kabul edildiği için böyle bir durumda mahkemenin re'sen görevsizlik kararı vermesi gerektiği ifade edilebilir. Ancak mahkemelerin görev konusunu re'sen dikkate almaları, bu konunun kanun ile belirlenmesinden (Anayasa m. 142) ve tarafların görevli mahkemenin belirlenmesi konusunda herhangi bir irade serbestilerinin bulunmamasından kaynaklanmaktadır. UÇK'nın yetkisinin kanun ile değil, TFF Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan talimatlarla belirlenmesinin Anayasa'ya aykırılığı bir yana bırakılırsa, 2019 Talimatı ile UÇK'nın yetkisinin ihtiyari hale getirilmesi, dolayısıyla taraflara bu konuda irade serbestisi tanınmış olması karşısında konunun "görev" kapsamında değerlendirilmesi, göreve ilişkin hükümlerin niteliği ile bağdaşmayacaktır. Bu nedenle ele aldığımız sorun açısından mahkemelerin yetkisine ve özellikle yetki sözleşmesine ilişkin HMK hükümlerinin (m.17) kıyasen uygulanması ve UÇK'nın yetkisini (hatta münhasır yetkisini) öngören bir sözleşmeye rağmen davanın mahkemede açılması halinde, mahkemenin bu sözleşmeyi re'sen dikkate alarak yetkisizlik kararı veremeyeceğinin ve davalının bu konuda ilk itirazda bulunması gerektiğinin kabul edilmesi daha uygun olacaktır (HMK uyarınca yapılan yetki sözleşmesinin mahkemeye re'sen dikkate alınmayacağı yönündeki değerlendirme ve konuya ilişkin Yargıtay kararlarının özeti için bkz. AKKAN, s. 318-319).

Diğer yandan tarafların bu konudaki iradelerinin mutlaka yazılı bir şekilde ortaya konulması gerekmediğinden, uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra taraflardan birinin UÇK'ya başvurusu, karşı tarafın da UÇK'nın yetkisi konusunda herhangi bir itirazda bulunmaması halinde tarafların UÇK'nın yetkisi konusunda anlaşmış kabul edilmelidir. Nitekim UÇK Talimatı Geçici m.2'de 02.03.2019 tarihinden sonra Kurul'un yetkisinin bu şekilde tesis edilebileceği kabul edilmiştir.

A- YARGITAY KARARLARININ ÖZETLERİ

1- Yargıtay 3.HD'nin, E.2020/3283, K.2020/5165, T. 30/09/2020 Kararı ³⁶

Dava konusu uyuşmazlık, Fenerbahçe Kulübü'nde futbolcu olan davacı hakkında, Kulübü tarafından verilen ve alacağından tenkis edilen para cezasının iptali ve yapılan kesintinin iadesi ile ilgilidir. Davalı Kulüp, futbolcu hakkında, Kulübün veya yetkililerinin yazılı izni olmaksızın hastaneye gittiği ve rapor aldığı, bu durumun futbolcunun sözleşmesel yükümlülüklerine aykırılık teşkil ettiği gerekçesi ile 250.000 Euro para cezası vermiş ve bu miktarı futbolcu alacağından tenkis etmiştir. Futbolcu bu para cezasının geçersizliğine ve 250.000 Euro'nun kendisine iadesine karar verilmesi talebiyle TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'na başvurmuş; Kurul, para cezasının futbolcunun kazancı ile orantılı olmadığı gerekçesiyle ceza miktarının 200.000 Euro'ya düşürülmesine, böylece kalan 50.000 Euro'nun davacı futbolcuya faizi ile birlikte ödenmesine karar vermiştir. UÇK kararına karşı TFF Tahkim Kurulu'na yapılan başvuru reddedilmiş ve UÇK kararı onanmıştır.

Futbolcu, TFF Tahkim Kurulu'nun kararının iptali talebiyle Bölge Adliye Mahkemesi'ne (BAM) başvurmuş ve 200.000 Euro'nun kendisine ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir. BAM, Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olduğuna dair yasal düzenleme uyarınca ve dava şartı yokluğu gerekçesiyle başvuruyu reddetmiştir.

Yargıtay 3.HD. ise, Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olduğuna dair hükmü iptal eden Anayasa Mahkemesi'nin kararına ve bu kararın gerekçesine referans yapmış ve Anayasa m. 59/f.3'de sadece yönetim ve disiplin uyuşmazlıkları için zorunlu tahkim yolu öngörüldüğünü ve Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun kapalı olduğunun belirtildiğini vurgulayarak Tahkim Kurulu'nun sözleşmesel uyuşmazlıklarda UÇK tarafından verilen karara karşı yapılan itirazlar üzerine verdiği kararların bu madde kapsamı dışında olduğunu dolayısıyla bu kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulabileceğini belirtmiş ve BAM tarafından aksi yönde verilen kararı bozmuştur.

³⁶ Kararın metni için bkz. www.yargitay.gov.tr.

2- Yargıtay 3. HD'nin, E. 2020/3849 K. 2020/5969 T. 21.10.2020 Kararı³⁷

Bu karara konu uyuşmazlıkta, davacı futbolcu, davalı Beşiktaş Futbol Kulübü ile yaptıkları profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında vergisel yükümlülüklerini ihlal etmesi nedeniyle İtalyan Vergi makamlarınca 128.855,49 Euro vergi ödemekle yükümlendirildiği iddiasıyla ve bunun davalı kulüpten tahsili amacıyla TFF Uyuşmazlık Çözüm Kuruluna başvurmuş; Kurul talebi kabul etmiştir. Ancak Kurul kararı aleyhine TFF Tahkim Kuruluna yapılan başvuru üzerine, UÇK'nın vermiş olduğu karar kaldırılmış ve alacak talebinin reddine karar verilmiştir.

Davacı, Tahkim Kurulu kararının HMK 439. maddesi gereğince iptaline karar verilmesi talebiyle BAM' a başvurmuştur. BAM, *“Anayasa Mahkemesinin 2017/136 Esas ve 2018/7 Karar sayılı kararı ile 5894 sayılı TFF Kurulu ve Görevleri Hakkındaki Kanunun 5. maddesinin 2. fıkrasını iptal etmiştir. İptal edilen bu madde ile TFF'nin uyuşmazlıkların çözümündeki münhasır yetkisi ortadan kalkmıştır. Ancak dava konusu UÇK kararının tarihi 24/01/2019'dur. Anayasa Mahkemesinin yukarıda bahsedilen kararının yürürlük tarihi ise 02/03/2019'dur. Dolayısıyla dava konusu yapılan karar Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğünden önce verilmiş bir karar olup karar tarihi itibarıyla geçerli bir karardır.”* gerekçesi ile davanın reddine karar vermiştir³⁸.

Yargıtay 3.HD. ise, 30.09.2020 tarihli kararındaki gerekçelere aynen yer vererek, taraflar arasındaki uyuşmazlığın, aralarında imzaladıkları sözleşmeye aykırılıktan kaynaklandığı; sözleşmeden kaynaklanan uyuşmazlıklarda Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu gerekçesiyle, BAM tarafından HMK 439. maddesi kapsamında değerlendirme ve inceleme yapılarak karar verilmesi gerekirken başvurunun reddine karar verilmiş olmasını yerinde görmemiş ve kararı bozmuştur.

³⁷ Kararın metni için bkz. Lexpera veri tabanı.

³⁸ Kararda Anayasa Mahkemesi'nin 2018 yılında vermiş olduğu karara dayanılması yerinde olmamıştır. Zira Anayasa Mahkemesi'nin Tahkim Kurulu kararlarına karşı yargı yolunun kapatılmasının Anayasaya aykırı olduğuna dair tespitini yaptığı karar 2011 yılında verdiği karar olup; 2018 yılında verilen kararda, hukuk kurullarının yetkilerinin kanun ile düzenlenmesi gerektiği, TFF talimatları ile düzenlenmesinin Anayasaya aykırı olduğu; tüm hukuk kurullarının kararlarına karşı Tahkim Kurulu'na başvurulacağını ve Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulamayacağını öngören hükümlerin Anayasa m. 59/f.3'e aykırı olduğu tespit edilmiştir.

B- TAHKİM KURULU KARARLARININ İPTAL DAVASI YOLUYLA DENETLENMESİNİN UYGUN OLUP OLMADIĞI

3.HD tarafından verilen her iki karara konu uyuşmazlıkta da Tahkim Kurulu kararı aleyhine, HMK m. 439 uyarınca Bölge Adliye Mahkemesi'nde iptal davası açılmıştır. HMK m. 439, HMK m. 407 vd hükümleri uyarınca yapılan bir tahkim yargılaması sonunda verilen hakem kararları aleyhine açılacak iptal davasını düzenlemektedir.

Aşağıda Tahkim Kurulu kararının, HMK m. 439 uyarınca aleyhine iptal davası açılabilirlik “hakem kararı” niteliğinde olup olmadığı ve hakem kararları için öngörülen iptal davası usulünün Tahkim Kurulu kararı için uygun olup olmadığı sorularına cevap verilmeye çalışılacaktır.

1- Tahkim Kurulu Kararı Bir “Hakem Kararı” mıdır?

Tahkim Kurulu kararı aleyhine HMK m. 439 ile öngörülen kanun yoluna başvurulabilmesi için öncelikle, Kurul'un HMK anlamında bir “hakem heyeti” olarak kabul edilmesi gerekir.

TFF Tahkim Kurulu'nun gerek yetkisi gerek oluşumu gerekse işleyişine ilişkin hükümler ayrıntılı olarak incelendiğinde, bu Kurul'un HMK anlamında bir “hakem heyeti” olarak kabul edilmesinin mümkün olmadığı sonucuna varılmaktadır. Gerçekten de tahkimin ihtiyari (sözleşmesel) niteliği gereği bir uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümlenebilmesi için tarafların bu yönde iradelerini açıklamaları (tahkim anlaşması yapmaları) gerekir. Oysa Tahkim Kurulu'nun yetkisi, TFF Kanunu, Statüsü ve Tahkim Kurulu Talimatı ile emredici bir şekilde düzenlenmiş ve bu konuda taraf iradesine hiçbir etki tanınmamıştır.

Tahkimde hakem heyetinin oluşumu konusunda da taraflara irade serbestisi tanınır ve taraflar hakem heyetinde yer alacak kişilerin sayısını, heyetin kimlerden oluşacağını veya nasıl seçileceğini belirleyebilirler (HMK m. 415-416). Oysa Tahkim Kurulu üyeleri, TFF başkanının önerisi üzerine Yönetim Kurulu tarafından seçilmekte (TFF Statüsü m.61), Kurul üyelerinin belirlenmesi konusunda tarafların herhangi bir yetkisi bulunmamaktadır.

Son olarak tahkimin iradi niteliği gereği taraflar yargılama usulüne uygulanacak kuralları, HMK'nın emredici hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla, belirleyebilirler (HMK m. 424). Tahkim Kurulu nezdinde yargılamalar açısından ise böyle bir durum söz konusu değildir. Kurul'un

ne şekilde yargılama yapacağı Tahkim Kurulu Talimatı (m. 10-17) ile belirlenmiştir ve bu konuda da taraflara herhangi bir söz hakkı tanınamıştır³⁹.

Diğer yandan tahkimin yargısal niteliği gereği yargılama yapacak olan hakem heyetinin tarafsız ve bağımsız bir yapıya sahip olması gerekir. Eğer bir kurul, oluşumu itibarıyla tarafsız ve bağımsız değilse, o kurulun kararını “hakem kararı” olarak adlandırmak mümkün olmayacaktır. Tahkim Kurulu’nun tarafsız ve bağımsız olmadığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından, 28.01.2020 tarihinde verilen, *Ali Rıza ve Diğerleri/ Türkiye* kararı ile tespit edilmiştir⁴⁰.

Sonuç olarak, HMK uyarınca görev yapan bir hakem heyetinde bulunması gereken özelliklerin hiçbirine sahip olmayan Tahkim Kurulu’nu “hakem heyeti” olarak, Kurul tarafından verilen kararı da HMK anlamında bir “hakem kararı” olarak kabul etmek mümkün değildir.

2- İptal Davasının Niteliği ve Sonucu

HMK uyarınca yapılan bir tahkim yargılaması sonucunda verilen hakem kararı aleyhine yalnızca iptal davası açılabilir. Bu davanın, hakem kararının (verilmişse düzeltme, tamamlama, tavzih kararlarının) taraflara tebliğinden itibaren bir ay içinde, tahkim yeri bölge adliye mahkemesinde (BAM) açılması gerekir (HMK m. 439/f.1, 4). Tahkim Kurulu İstanbul’da yargılama yaptığı ve karar verdiği için, Kurul kararlarına karşı İstanbul Bölge Adliye Mahkemesinde bu davanın açılması gerekir.

Bir hakem kararı aleyhine iptal davası açılması, o kararın icrasını durdurmaz; bu nedenle, hakem kararlarının icrası için iptal davası için

³⁹ Tahkimin ihtiyari/sözleşmesel niteliğinden kaynaklanan özelliklerin Tahkim Kurulu açısından bulunup bulunmadığının ayrıntılı olarak değerlendirilmesi için bkz. ÖZDEMİR KOCASAKAL, *Tahkim Kurulu*, s. 1446-1451.

⁴⁰ Kararın metni için bkz. www.echr.coe.int. Kararın ayrıntılı değerlendirilmesi için bkz. ÖZDEMİR KOCASAKAL, *Tahkim Kurulu*, s. 1462-1476; AKYILDIZ, *AİHM Kararı*, s. 48-78. Bu karardan önce de doktrinde Tahkim Kurulu’nun tarafsız ve bağımsız olmadığı ileri sürülmüştü. Bkz. ÖZDEMİR KOCASAKAL, *CAS*, s. 109-110; BAŞTÜRK, s. 118; ÖZELÇİ, s. 157; SAVAŞER, 165-166; GEMALMAZ, *Human Rights*, s. 54-55; GÜNDOĞDU, s. 161- 162; AKYILDIZ, *Spor Hukuku*, s. 116. Hatta Kamu Denetçiliği Kurumu da, Tahkim Kurulu’nun Yönetim Kurulu’na karşı tarafsız ve bağımsız bir yapıya sahip olmadığını tespit etmişti. Kurum’un 2017/3619 numaralı başvuruya ilişkin olarak 27.07.2018 tarihinde verdiği karar için bkz. *Sporda Hak İhlalleri ve Denetim*, Çalıştay Raporu, 2 Mart 2018, <https://www.ombudsman.gov.tr/calistaylar/sporda-hak-ihlalleri-ve-denetim/index.html#p=>, s. 206 vd.

öngörülen sürenin geçmesini veya iptal davası açılmışsa bu davanın sonuçlanmasını beklemeye gerek yoktur. Ancak taraflardan birinin talebi üzerine, iptal davasına bakan mahkeme, uygun bir teminat gösterilmesi şartıyla dava sonucuna kadar hakem kararının icrasını durdurabilir (HMK m. 439/f.4). İptal davası sonunda verilen karara karşı temyize başvurulabilir (HMK m. 439/f.6).

HMK m. 439/f.2'de, hakem kararının iptaline yol açabilecek gerekçeler sınırlı olarak sayılmıştır. Buna göre, hakem kararının iptal edilebilmesi için maddede sınırlı olarak sayılan sebeplerden birinin varlığı gerekir. İptal kararı verilebilmesi için gereken sebeplerin neler olduğu aşağıda incelenecektir; ancak şu hususu hemen kısaca vurgulamak gerekir ki, bu sebepler arasında tahkim yargılamasında verilen kararın esas (içerik) bakımından denetime tabi tutulmasına imkân veren bir gerekçe bulunmamaktadır⁴¹. Dolayısıyla iptal davası, hakem kararının içerik açısından kontrole tabi tutulmasına ve örneğin taraflar arasındaki sözleşme ile ilgili yasal düzenlemelere aykırı olarak verildiği iddia edilen bir kararın bu dava yoluyla iptal edilmesine imkân tanımaz. İptal davası daha çok tahkim yargılamasında yapılan usule aykırılıkların düzeltilmesine imkân veren veya hakem heyetinin yetkisi olmadığı bir konuda karar vermesine (verilen kararın iptal edilmesi suretiyle) engel olan bir kanun yoludur.

İptal davası sonucunda BAM tarafından iki tür karar verilebilir. Eğer kanunda öngörülen iptal gerekçelerinden biri mevcut ise hakem kararı iptal edilir; bu gerekçelerden hiçbirinin mevcut olmadığı anlaşılırsa iptal davası reddedilir. BAM, iptal ettiği hakem kararının yerine geçmek üzere uyuşmazlığın esası hakkında yeni bir karar veremez; iptal kararı üzerine taraflar isterlerse yeni bir tahkim yargılaması başlatabilirler⁴².

⁴¹ İptal davasında hakem kararının içerik bakımından denetlenemeyeceği kuralı hakkında bkz. PEKCANİTEZ /YEŞİLİRMAK, s. 2733-2735; ŞANLI, s. 377-379; ŞANLI/ ESEN/ATAMAN-FİĞANMEŞE, s. 701-702; AKINCI, s. 257.

⁴² Konuya ilişkin HMK m. 439/f.7 hükmü şu şekildedir: “İptal davasının kabulü hâlinde, kabul kararı temyiz edilmezse veya ikinci fıkranın (b), (c), (ç), (d), (e) ve (f) bentlerindeki hâllerin varlığı sebebiyle kabulü hâlinde, taraflar aksini kararlaştırmamışlarsa hakemleri ve tahkim süresini yeniden belirleyebilirler. Taraflar isterlerse eski hakemleri tayin edebilirler.” Buna göre, hakem kararı, tahkim anlaşmasının geçersizliği (a bendi) veya tahkim anlaşmasına konu uyuşmazlığın tahkime elverişli olmaması (g bendi) gerekçelerinden biri ile iptal edilmişse artık aynı tahkim anlaşmasına dayanarak yeni bir tahkim yargılaması başlatılamayacaktır. Maddede hakem kararının kamu düzenine aykırılığı gerekçesi (ğ bendi) de bu kapsamda düşünülmüştür. Kanaatimizce hakem kararının kamu düzenine aykırı verilmiş olması, yeniden tahkim yargılaması yapılarak kamu düzenine uygun bir karar

İptal davasına bakan mahkemenin yeni bir karar verememesi yüzünden davacının da iptal davasına ilişkin dilekçesinde, hakem kararının kısmen veya tamamen iptalini talep etmesi; esas hakkında yeni bir karar verilmesini talep etmemesi gerekir. Ancak, 3.HD.'nin, 30 Eylül 2020 tarihli kararına konu uyuşmazlıkta iptal davası açan futbolcu, “*TFF Tahkim Kurulu'nun ...kararının iptaline ve 200.000 Euro'nun sözleşmede belirtilen vade tarihlerinden ayrı ayrı işleyecek devlet bankalarının Euro ile açılmış bir yıl vadeli mevduat hesabına ödediği en yüksek faizi ile birlikte tabsiline karar verilmesini*” istemiştir.” Bu şekilde hakem kararının iptali ile birlikte uyuşmazlığın esası hakkında yeni bir karar verilmesinin talep edilmesi iptal davasının niteliğine uygun değildir⁴³. BAM, Tahkim Kurulu kararının iptaline karar verirse bu durumda Kurul'un yeniden yargılama yaparak, iptal edilen karar yerine geçmek üzere yeni bir karar vermesi gerekecektir.

3- HMK m. 439'daki İptal Gerekçeleri Tahkim Kurulu Kararları Hakkında Uygulanabilir mi?

HMK m. 439' daki iptal gerekçeleri, HMK'nın tahkime ilişkin hükümleri çerçevesinde yapılan bir tahkim yargılaması sonucunda verilen hakem kararları için öngörülmüştür. Bu hükümlerle düzenlenen “hakem heyeti” niteliğini taşımayan bir kurul tarafından ve yine bu hükümlere uygun düşmeyen bir usul ile verilmiş kararlar aleyhine bu gerekçelerin uygulanması nasıl mümkün olacaktır?

Aşağıda HMK m. 439'da yer alan iptal gerekçelerini maddedeki sırasıyla ve ayrıntıya girmeden⁴⁴ belirterek bu gerekçelerin Tahkim Kurulu kararları için uygulanma imkânı olup olmadığını tespit etmeye çalışacağız.

---

verilmesine engel olmaz. Bu nedenle bu son gerekçenin de 7.fıkırdada belirtilmesi uygun olurdu.

⁴³ 3.HD'nin 21 Ekim 2020 tarihli kararında ise davacı mahkemeden, iptal davasının niteliğine uygun olarak, “*TFF Tahkim Kurulu'nun ...kararının HMK 439. maddesi gereğince iptaline karar verilmesini*” istemiş; 3.HD de, dava konusu talebi, “*HMK 439. maddesi uyarınca TFF Tahkim Kurulu kararının Bölge Adliye Mahkemesince ilk derece mahkemesi sıfatıyla incelenerek iptalinin talep edildiği...*” şeklinde nitelendirmiştir.

⁴⁴ Bu gerekçeler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. PEKCANİTEZ/YEŞİLİRMAK, s. 2740-2779. Benzer gerekçeler MTK uyarınca verilen hakem kararları için de MTK m. 15/A,2 maddesinde öngörülmüştür. Bu maddede düzenlenen gerekçeler hakkında bkz. AKINCI, s. 267-317.

a) Tahkim sözleşmesinin taraflarından birinin ehliyetsiz ya da tahkim sözleşmesinin geçersiz olması: HMK'daki tahkim yargılaması, kaynağını taraf iradesinden alır. Eğer bu iradeyi ortaya koyan tahkim anlaşması geçerli değilse, buna dayanarak verilen hakem kararı da iptal edilebilir. Oysa Tahkim Kurulu, yetkisini taraf iradesinden değil, TFF Kanunu, Statüsü ve talimatlarından alır. Dolayısıyla böyle bir gerekçenin Tahkim Kurulu kararları için uygulanması mümkün değildir.

b) Hakem veya hakem kurulunun seçiminde, sözleşmede belirlenen veya bu Kısımda öngörülen usule uyulmamış olması: Tahkim Kurulu'nun yetkisi tahkim anlaşmasına dayanmadığı; Tahkim Kurulu üyelerinin seçiminde tarafların iradesi bulunmadığı ve üyeler doğrudan Yönetim Kurulu tarafından seçildiği için bu gerekçe de Tahkim Kurulu kararları açısından uygulanamaz.

c) Kararın, tahkim süresi içinde verilmemiş olması: HMK m. 427 uyarınca, hakem heyetinin esas hakkındaki kararını 1 yıl içinde vermesi gerekir. Bu süre tamamlandıktan sonra verilen hakem kararı iptal edilebilir.

Bu iptal gerekçesinin Tahkim Kurulu kararları için kıyasen uygulanması düşünülebilir. Zira Tahkim Kurulu Talimatı m. 13/f. 4 hükmüne göre, Tahkim Kurulu, gerekçeli kararını başvuru tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde vermek zorundadır⁴⁵. Bu süre geçtikten sonra verilen Kurul kararı aleyhine bu gerekçe ile iptal davası açılabilir.

ç) Hakem veya hakem kurulunun, hukuka aykırı olarak yetkili veya yetkisiz olduğuna karar vermesi: Bu gerekçe, tahkim anlaşmasının geçersizliği veya başka bir sebep yüzünden hakem heyetinin yetkili olmamasına rağmen karar vermiş olması veya hakem heyetinin yetkisi olmasına rağmen yetkisizlik kararı vermiş olması durumlarında kullanılabilir. Bu sebebi Tahkim Kurulu açısından kıyasen uygulamak istersek, Kurul'un karar verme yetkisi olmayan bir konuda karar vermesi veya yetkili olduğu bir konuda yetkisizlik kararı vermesi durumda bu kararın iptal edilebileceğini söylemek mümkündür. Ancak özellikle ilk

⁴⁵ Maddenin 5.fikrasında ise, "Futbol Disiplin Kurullarının kararlarına karşı yapılan itirazlar, itiraz tarihinden itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanır" şeklinde bir hüküm yer almaktadır. Disiplin uyuşmazlıklarında verilen kararlar aleyhine yargı yoluna başvurulmadığı için bu maddede öngörülen süre geçtikten sonra verilen bir Kurul kararı aleyhine iptal davası açılmayacaktır.

ihtimalin pratik olarak gerçekleşmesi pek mümkün görünmemektedir; zira Tahkim Kurulu, TFF'nin bütün ilk derece hukuk kurulları, hatta TFF mevzuatı uyarınca nihai karar verme yetkisine sahip tüm kurullar tarafından verilen kararlara karşı yapılacak itirazları inceleme gibi oldukça geniş bir yetkiye sahiptir. Buna rağmen Kurul, TFF mevzuatı ile kendisine tanınan yetkinin dışına çıkarak karar veriyse kıyasen bu gerekçeye dayanılması mümkün olabilir.

d) Hakem veya hakem kurulunun, tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar vermesi veya talebin tamamı hakkında karar vermemesi ya da yetkisini aşması: Tahkim Kurulu'nun yetkisi tahkim sözleşmesine dayanmadığı için Kurul'un tahkim sözleşmesi dışında kalan bir konuda karar vermesine dayanan gerekçenin de kullanılması söz konusu olmayacaktır. Ancak bu hükümdeki, talebin tamamı hakkında karar verilmemesine veya yetki aşımına dayanan gerekçenin Tahkim Kurulu kararları hakkında da uygulanması mümkün olabilir. Talebin tamamı hakkında karar verilmemesi, başvuruda bulunan tarafın veya karşı tarafın ileri sürdüğü taleplerin bir kısmı hakkında hiç değerlendirme yapılmamış olması halinde söz konusu olur. Örneğin futbolcu, kulübüne karşı açtığı davada sözleşmenin haklı sebeple feshinin tespiti ve tazminat talebinde bulunmasına rağmen UÇK, sadece tespit talebine ilişkin değerlendirme yapmış; tazminat talebini hiç değerlendirmemişse bu gerekçeye uygun bir durum gerçekleşir. Yetki aşımı ise tarafların talep etmedikleri bir konuda Kurul'un karar vermesi; örneğin, sözleşmenin haksız feshi dolayısıyla tazminat talebinde bulunan futbolcunun faiz talebi olmamasına rağmen UÇK'nın tazminat ile birlikte faize de hükmetmiş olması halinde söz konusu olur⁴⁶. Her iki durumda da UÇK'nın kararına karşı yapılan başvuruyu reddeden Tahkim Kurulu kararı aleyhine iptal davası açılabilecektir.

e) Tahkim yargılamasının, usul açısından sözleşmede veya bu yönde bir sözleşme bulunmaması hâlinde, bu Kısımda yer alan hükümlere uygun olarak yürütülmemesi ve bu durumun kararın esasına etkili olması: Tahkim Kurulu, Tahkim Kurulu Talimatı ile belirlenen usule uygun olarak yargılama yaptığı için, usul konusunda taraflar

⁴⁶ Kararda, hakemlerin yetkilerini aşarak verdikleri kısım, yetkileri dahilinde olan kısımdan ayrılabilir nitelikte ise sadece yetki aşımı suretiyle verilen kısım iptal edilir (kısmi iptal); böylece kalan kısım geçerli bir karar olarak hüküm ifade eder (HMK m. 439/f.3).

arasındaki sözleşmeye veya HMK'nın tahkim yargılamasına ilişkin hükümlerine aykırılık bir iptal gerekçesi oluşturmaz. Bu gerekçeyi kıyasen, Kurul'un Tahkim Kurulu Talimatı'nda yer alan yargılama kurallarına (m. 10-17) aykırı hareket etmesi şeklinde uygulamak mümkün olabilir; ancak bu aykırılığın kararın esasına etkili olması yani, bu aykırılık olmasa idi kararın başka şekilde çıkacağına öngörülebilir olması gerekir. Örneğin, Kurul'un toplantı yetersayı sağlanmadan veya tebligat ile ilgili hükümlere uymadan karar vermesi halinde bu gerekçenin uygulanması düşünülebilir.

f) Tarafların eşitliği ilkesine ve hukuki dinlenilme hakkına riayet edilmemiş olması: Tahkim Kurulu kararları açısından da uygulanabilir nitelik taşıyan bu gerekçe, tarafların iddia ve savunmalarını ileri sürme, karşı tarafın iddialarından haber olma ve bu iddialara cevap verebilme imkanının her iki tarafa da eşit olarak sağlanmaması halinde kullanılabilir. Kurul'un, duruşma talep edilmesine rağmen dosya üzerinden karar vermesi⁴⁷ veya tarafların (veya taraflardan birinin) ileri sürdüğü delilleri dikkate almadan karar vermesi halinde bu gerekçe ile iptal kararı verilebilir.

g) Hakem veya hakem kurulu kararına konu uyuşmazlığın Türk hukukuna göre tahkime elverişli olmaması: Tahkime elverişlilik, bir uyuşmazlığın tahkim yoluyla çözümünün mümkün olmasını ifade eden bir kavramdır. HMK m. 408, "Taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklar-

⁴⁷ Tahkim Kurulu Talimatı m.11/f.2 hükmü şu şekildedir: "Kurul, incelemesini kural olarak dosya üzerinde yapar. Bununla birlikte Kurul, gerekli görürse bilgi ve belge istenmesine, sair incelemeye karar verebilir. Duruşma yapıp yapılmayacağına veya duruşmanın gizli yapılmasına Başkan karar verir."

Görüldüğü gibi maddede, duruşma yapılmasına gerek olup olmadığını belirleme konusunda Kurul Başkanı'na yetki tanınmış; taraflara duruşma yapılmasını talep hakkı tanınmamıştır. Düzenlemenin bu şekli ile adil yargılanma hakkı ihlali anlamına geldiği yönünde bkz. AKYILDIZ, *AİHM Kararı*, s. 85. Gerçekten de duruşma yapılması, hatta *aleni* duruşma yapılması, AİHS m. 6'da yer alan adil yargılanma hakkının unsurlarının biridir. Özellikle taraflardan birinin talepte bulunmasına rağmen bu hakkın tanınmamış olması, hukuki dinlenilme hakkının ihlali anlamına gelir (AİHM'in bu yöndeki içtihadı hakkında bkz. İNCEOĞLU, s. 345 vd.). Nitekim *Ali Rıza ve Diğerleri/Türkiye* davasına konu uyuşmazlıkta başvuruculardan biri, Tahkim Kurulu'ndan duruşma yapılmasını talep etmiş olmasına rağmen Kurul'un duruşma yapılmasını gerektiren bir sebep olmadığı gerekçesiyle bu talebini reddettiğini, bu şekilde Kurul önünde yapılan yargılamada savunma hakkının ihlal edildiğini (AİHS m. 6) iddia etmişti (Karar paragraf 41-42, 224). Ancak Mahkeme, zaten Tahkim Kurulu'nun tarafsız ve bağımsız olmadığı gerekçesiyle AİHS m.6'nın ihlal edildiği sonucuna vardığı için bu iddia hakkında ayrıca karar verilmesine gerek görmemiştir (Karar paragraf 226).

dan veya iki tarafın iradelerine tabi olmayan işlerden kaynaklanan uyuşmazlıklar tahkime elverişli değildir” hükmü ile bu konudaki sınırı ortaya koymuştur. Buna göre, maddede sayılan konularda yapılan tahkim anlaşmasına etki tanıyarak tahkim yargılaması yapılır ve karar verilir ise verilen bu hakem kararı iptal edilebilir. Tahkim Kurulu kararları açısından bu iptal gerekçesinin uygulanması mümkün değildir; zira Kurul yetkisini, tarafların bu yöndeki iradesinden değil; TFF mevzuatından almaktadır.

ğ) **Kararın kamu düzenine aykırı olması:** Tahkim Kurulu kararı, temel hak ve hürriyetlere, ahlâka aykırı bir içerikte ise bu gerekçe ile iptal davası açılabilir. Örneğin UÇK kararı, Kurul’un benzer uyuşmazlıklarda verdiği kararlardan, uyuşmazlığın tarafı olan sporcu açısından ayrımcılık içerecek ve eşitlik ilkesini ihlal edecek şekilde ayrılıyorsa ve bu karar Tahkim Kurulu tarafından onanmışsa, maddi açıdan kamu düzenine aykırılık söz konusu olabilir.

Kararın kamu düzenine aykırılığı, usul hukukuna ilişkin temel prensiplerin ihlali halinde de söz konusu olabilir. Örneğin aynı konuda daha önce verilmiş ve kesinleşmiş bir mahkeme kararı olmasına rağmen Tahkim Kurulu’nun bunu dikkate almadan karar vermiş olması halinde, birbiri ile çelişkili hükümlerin varlığından kaynaklanan kamu düzenine aykırılık durumu söz konusu olacaktır⁴⁸.

Diğer yandan kararın kamu düzenine aykırılığı, hakem kurulunun tarafsız ve bağımsız olmadığı durumlar açısından da kullanılan bir iptal gerekçesidir. Gerçekten de yargılama yapan ve karar veren hakem heyeti tarafsız ve bağımsız değilse, bu durum adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini gösterir ve hakem kararını kamu düzenine aykırı hale getirir⁴⁹.

TFF Tahkim Kurulu üyelerinin Yönetim Kurulu tarafından belirlenmesi; Yönetim Kurulu üyelerinin ise, ağırlıklı olarak kulüplerin söz hak-

⁴⁸ PEKCANITEZ/ YEŞİLIRMAK, s. 2755.

⁴⁹ BALKAR BOZKURT, s. 117-118, s. 385-387; KAYALI, s. 30-31, s. 172. Bu durum, f bendinde yer alan “*tarafların eşitliği ilkesinin ve hukuki dinlenilme hakkının ihlali*” kapsamında da değerlendirilebilir (BALKAR BOZKURT, s. 388). AİHS’nin “Adil Yargılanma Hakkı” başlıklı 6. maddesinde, bir uyuşmazlığın esası hakkında karar verecek olan mahkemenin “tarafsız ve bağımsız” olması gerektiği ifade edilmek suretiyle mahkemenin bu niteliğinin, adil yargılanma hakkının bir unsuru olduğu; dolayısıyla tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından karar verilmesi halinde adil yargılanma hakkının ihlal edildiği kabul edilmiş olmaktadır. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. İNCEOĞLU, s. 166 vd.

kında sahip olduğu Genel Kurul tarafından seçilmesi, Tahkim Kurulu üyelerinin belirlenmesinde kulüplerin, Kurul nezdinde yapılan yargılama- larında uyuşmazlığın karşı tarafında yer alan futbolcular, teknik direktörler ve sporla ilgili diğer kişilere nazaran daha etkin bir role sahip olmaları anlamına gelmektedir. Bunun yanında Kurul'un görev süresinin Yönetim Kurulu'nun görev süresi ile sınırlı olması ve Kurul üyelerinin tarafsızlığını sağlayacak güvencelerin bulunmaması da dikkate alındığında Tahkim Kurulu'nun tarafsız ve bağımsız bir hakem heyeti niteliğini taşıdığını söylemek mümkün değildir. Nitekim, AİHM tarafından verilen, *Ali Rıza ve Diğerleri/Türkiye* kararında bu tespitler çerçevesinde Tahkim Kurulu'nun tarafsız ve bağımsız bir yargı mercii olmadığı, bu nedenle Kurul önündeki yargılama- larında adil yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır⁵⁰.

Diğer yandan Tahkim Kurulu için yapılan bu tespitlerin UÇK açısından da geçerli olduğu unutulmamalıdır. Gerçekten de UÇK üyelerini de Federasyon Başkanının önerisi üzerine Yönetim Kurulu belirlemekte; Kurul, Yönetim Kurulu'nun görev süresi ile sınırlı olarak görev yapmaktadır. Dolayısıyla Tahkim Kurulu'nun tarafsız ve bağımsız olmadığı için kullanılan tüm gerekçeler UÇK açısından da geçerlidir.

Sonuç olarak Tahkim Kurulu kararları aleyhine, Kurul'un tarafsız ve bağımsız olmadığı ve bu durumun Kurul önünde yapılan yargılama- larında adil yargılanma hakkının ihlaline yol açtığı, dolayısıyla verilen kararın kamu düzenine aykırı olduğu gerekçesiyle iptal davası açılabilir. Ancak Bölge Adliye Mahkemesi'nin böyle bir iddiayı yerinde görerek Kurul kararının iptaline karar vermesi halinde, tarafların talebi üzerine, iptal edilen kararın yerine geçecek yeni kararı kim verecektir? Tarafsız ve bağımsız olmadığı gerekçesiyle verdiği karar iptal edilen Tahkim Kurulu mu? Tahkim Kurulu'nun oluşumuna ilişkin mevcut kurallar değişmediği; yani üyelerinin kimliğinden bağımsız olarak Kurul'un oluşumuna ilişkin sistemden kaynaklanan tarafsızlık-bağımsızlık engelleri devam ettiği sürece, kararı veren Kurul üyelerinin değişmesi, yeni bir Kurulun oluşması da bu anlamda sorunun çözümünü sağlamayacaktır.

Görüldüğü gibi, HMK m. 439'da yer alan, özellikle tahkim anlaşma- sı ile ilgili iptal sebeplerinin böyle bir anlaşmaya dayanarak yetkisi tesis

⁵⁰ Kararın ayrıntılı değerlendirilmesi için bkz. ÖZDEMİR KOCASAKAL, *Tahkim Kurulu*, s. 1466-1474; GEMALMAZ, *AİHM Kararı*, s. 1 vd.

edilmeyen Tahkim Kurulu kararları için uygulanması mümkün değildir. HMK m. 439'daki diğer iptal sebeplerinin ise kıyasen Tahkim Kurulu kararları açısından da uygulanması mümkün olabilir. Bu çerçevede, Kurul nezdindeki yargılamada temel usulî prensiplerin (adil yargılanma hakkının) ihlal edilmesi; Kurul kararının gerek maddi gerekse usulî açılardan kamu düzenine aykırı olması; Kurul kararının talimat ile öngörülen süre içinde verilmemesi; Kurul'un tarafların iddialarının tamamı hakkında karar vermemesi veya talep edilenden fazlasına karar vermesi hallerinde iptal davasının olumlu sonuçlanacağı söylenebilir. Ancak Tahkim Kurulu'nun tarafsız-bağımsız olmaması, hem kararın kamu düzenine aykırılığına yol açacak hem de tarafların eşitliği prensibinin ve hukuki dinlenilme hakkının ihlali anlamına gelecektir (HMK m. 439/f,ğ bentleri). Bu nedenle UÇK'nın ve Tahkim Kurulu'nun yapısında köklü değişikliklere gidilmeden ve bu kurulların HMK anlamında bir hakem heyeti niteliğine kavuşması sağlanmadan HMK'daki iptal davasına ilişkin hükümlerin uygulanması, bu Kurul kararlarının sadece şekli olarak denetlenmesine imkân sağlayacak; asıl sorunu çözmek için yeterli olmayacaktır.

SONUÇ

I- TFF Hukuk Kurullarının Yetkisi TFF Kanunu ile Düzenlenmelidir

- 1- 2018 yılındaki iptal kararının üzerinden yaklaşık üç yıl geçmiş olmasına rağmen, bu karar ile tespit edilen Anayasaya aykırı durum halen devam etmektedir. Bu iptal kararının gerekçeleri de dikkate alınarak TFF Hukuk Kurullarının görev ve yetkisi TFF Kanunu'nda düzenlenmeli; en azından sözleşmesel, disiplin, yönetim gibi konularda yapılacak başvuruların hangi kurul tarafından inceleneceği belirtilmeli; sadece bu kurulların işleyişine ilişkin usulî konular talimatlarla düzenlenmelidir.

II- TFF Mevzuatı, Anayasa m. 59/f.3 Hükmüne Uygun Hale Getirilmelidir

- 2- Tahkim Kurulu kararları aleyhine herhangi bir yargı yoluna başvurulmasını yasaklayan, TFF Kanunu m.6/f.4'de yer alan ve Anayasa Mahkemesi'nin 2011 yılında iptal ettiği hüküm her ne kadar

Kanun'dan çıkarılmışsa da, Statü ve talimat hükümleri ile dolaylı olarak da olsa varlığını devam ettirmektedir. Gerçekten de Statü'nün m. 62/f.3 hükmü ve Tahkim Kurulu Talimatı m. 14/f.1 hükmü benzer içerikte olup, "Tahkim Kurulu kararları kesin ve nihaidir. İdari veya yargısal makamların onayına tabi olmadığı gibi, *bu kararlara karşı idari veya yargısal makamlara başvurulamaz.*" şeklindedir.

- 3- Her ne kadar Anayasa m. 59/f.3'de yapılan değişiklikle Anayasa Mahkemesi'nin bu kararında tespit ettiği Anayasaya aykırılıklar "şeklen/görünürde" ortadan kaldırılmış ise de bu durum sadece disiplin ve yönetim ile ilgili uyuşmazlıklar açısından geçerlidir. Maddenin gerek lafzı gerekse gerekçesindeki açıklamalar dikkate alındığında, sözleşmesel uyuşmazlıklar ile ilgili olarak TFF kurullarının münhasır yetkili olmadıkları; bu kurullara başvurulması halinde de verilecek karara karşı yargı yoluna gidilebileceği hususu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.
- 4- TFF Kanunu'nda ve -ona dayanılarak çıkarıldığı ifade edilse de ona aykırı hükümler barındıran- Statü ve talimatlarda, Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulmasını yasaklayan (önceki paragrafta değindiğimiz Statü m. 62/f.3, Tahkim Kurulu Talimatı m. 14/f.1) hükümler değiştirilmeli ve sadece disiplin ve yönetim ile ilgili uyuşmazlıklar açısından Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulamayacağı; sözleşmesel uyuşmazlıklar veya haksız fiilden kaynaklanan tazminat sorumluluğu gibi konularda Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulabileceği açıkça ifade edilmelidir.

III- UÇK'nın Yapısı Değiştirilmeli ve HMK Anlamında "Hakem Heyeti" Niteliğine Büründürülmelidir

- 5- Her ne kadar, Anayasa m. 59/f.3 uyarınca sözleşmesel uyuşmazlıklarda tarafların adli yargıya başvurma imkanları varsa da bu uyuşmazlıkların genel mahkemelerde görülmesinin sportif uyuşmazlıkların niteliklerine çok uygun düşmeyeceği de açıktır. Bu tespitin özellikle iki gerekçesi bulunmaktadır. Birincisi, spor hukukunun özel uzmanlık gerektiren bir alan olması ve tüm hakimlerimizin spor hukuku mevzuatına hâkim olmalarının onlardan beklenememesidir. Gerçekten de spor hukuku bugün dahi hukuk fakültelerinde ancak seçmeli ders olarak okutulmakta; her hukuk fakültesi mezununun spor hukuku

hakkında genel de olsa bilgi sahibi olması imkânı bulunmamaktadır. İkincisi ise spor hukuku uyuşmazlıklarının kısa sürelerde çözüme kavuşturulması ihtiyacıdır. Her ne kadar bu ihtiyaç daha çok disiplin uyuşmazlıkları açısından ön planda ise de sözleşmesel uyuşmazlıklarda da özellikle sporcuların veya kulüplerin birbirlerine yönelik alacak talepleri dışında kalan ve transfer dönemleri içinde karara bağlanması gereken, sözleşmenin feshi, opsiyon hakkının kullanımının geçerli olup olmadığının tespiti gibi uyuşmazlıklar açısından da bu ihtiyaç bulunmaktadır⁵¹.

- 6- Bu nedenlerle, sözleşmesel uyuşmazlıklar açısından bu iki ihtiyacı da karşılayacak bir yapılanmaya gidilmelidir. Bu da kanaatimizce iki şekilde olabilir: İlk seçenek, adli yargı içinde, spor mahkemeleri adıyla özel uzmanlık mahkemelerinin kurulması ve sözleşmesel uyuşmazlıkların bu mahkemelerde çözümlenmesinin sağlanmasıdır. Bu mahkemelerde görev yapan hakimlere spor hukuku hakkında özel eğitim verilerek, mevzuatta yapılan değişikliklerle ilgili bilgilendirme çalışmaları yapılarak “uzmanlık” ihtiyacı sağlanmalı ve “kısa” sürelerde uyuşmazlık çözümünü sağlayan özel bir usul belirlenmelidir. Mevcut adli yargı sistemimizde değişikliğe gidilmesini gerektiren böyle bu önerinin kısa vadede hayata geçmesi pek mümkün olmayacaktır. İkinci seçenek ise TFF bünyesindeki UÇK’nın yapısının değiştirilmesi ve Kurul’un adeta kurumsal bir tahkim merkezi gibi işlemini sağlayacak yeni bir sisteme geçilmesidir.
- 7- Bu ikinci seçeneğin hayata geçirilebilmesi için UÇK’nın mevcut yapısının tamamen değiştirilmesi gerektiği açıktır. Zira UÇK’nın oluşumuna ilişkin kurallar dikkate alındığında bu Kurul’un -TFF’nin diğer ilk derece hukuk kurulları ve hatta Tahkim Kurulu gibi- tarafsız ve bağımsız olmadığı açıktır. Gerçekten de gerek doktrinde gerekse AİHM tarafından verilen *Ali Rıza ve Diğerleri /Türkiye* kararında, Tahkim Kurulu’nun tarafsız ve bağımsız olmadığına gerekçesi olarak ileri sürülen tüm hususlar UÇK için de aynen geçerlidir. Zira aynen Tahkim Kurulu gibi UÇK üyelerini de Yönetim Kurulu seçmekte, her iki kurul da Yönetim Kurulu’nun görev süresi ile sınırlı olarak

⁵¹ Devlet yargısının özellikle bu iki gerekçe yüzünden sportif uyuşmazlıkların çözümünü açısından uygun bir yol olmadığı hakkında bkz. AKYILDIZ, *Spor Hukuku*, s. 79-80; ÖZDEMİR KOCASAKAL, *CAS*, s. 143-145.

görev yapmakta, kurul üyelerinin bu anlamda görev güvencesi bulunmamakta; yine her iki kurulda da görev yapacak üyelerin reddi imkânı gibi tarafsızlığı sağlayacak bir mekanizma bulunmamaktadır.

8- Bu nedenle UÇK'nın yapısında gerçekleştirilecek değişikliklerde asıl üzerinde durulması gereken husus, Kurul'un tarafsız ve bağımsız bir yapıya kavuşturulması olmalıdır. Bunun için de futbol ile ilgili kişileri (kulüp, futbolcu, antrenör, teknik direktör, menajer gibi) temsil eden birliklerin öneride bulunacakları kişilerden oluşan bir hakem listesi hazırlanmalı; somut uyuşmazlıkta görev yapacak hakemlerin bu listeden seçilebilmesine olanak tanınmalı; ancak liste kapalı olmamalı, liste dışından kişilerin de hakem olarak seçilmesi mümkün olmalıdır. Hakem olarak seçilen kişilerin tarafsızlarından makul olarak şüphe duyulmasını gerektiren sebeplerin varlığı halinde reddine imkân tanınmalı ve red prosedürünün ne şekilde işleyeceği açık olarak düzenlenmelidir.

9- Aslında bu öneriler, TFF'nin üyesi olduğu FIFA tarafından 2005 yılında çıkarılan 1010 Sayılı Sirküler'de belirtilen kriterlerden çok da farklı değildir⁵². Bu Sirkülerde, tahkim mahkemelerinin uyması gereken asgari standartlar şu şekilde açıklanmıştır: hakem heyetinin oluşumu konusunda tarafların eşit etki gücüne sahip olması, örneğin hakemler listeden seçilecekse bu listenin oluşumu konusunda tarafların eşit oranda etkili olmasının sağlanması; hakemlerin reddine olanak tanınması ve red halinde izlenecek usulün ve yeni hakemin nasıl seçileceğinin açık bir şekilde düzenlenmesi; duruşmaların ve genel olarak yargılamanın adil yargılanma hakkına uyulmasını sağlayacak şekilde yürütülmesi; eşitlik prensibine uyulması⁵³.

10- UÇK'nın böyle bir yapıya bürünmesi halinde UÇK kararına karşı Tahkim Kurulu'na değil; doğrudan HMK m. 439 uyarınca iptal davası açmak üzere Bölge Adliye Mahkemesi'ne başvuru imkânının tanınması daha uygun olacaktır⁵⁴. Böyle bir durumda, UÇK kararla-

⁵² UÇK'nın yapısının bu Sirkülere uygun olarak belirlenmesi önerisi için bkz. GÜMAN, s. 185-186.

⁵³ Sirküler metni için bkz. http://goldengate-law.com/pdf/fifa_circular/fifa_circular_1010.pdf.

⁵⁴ Tahkim Kurulu tarafsız ve bağımsız bir yapıya kavuşturulmadığı sürece sadece UÇK'nın yapısının değiştirilmesi yeterli olmayacak; UÇK'nın kararına karşı yapılacak itirazların "tarafsız ve bağımsız" olmayan bir kurul tarafından incelenmesi aynı sorunun devamına

rına karşı iptal başvurularının aynı mahkeme tarafından incelenmesini, böylece hakimlerimizin uzmanlık kazanmalarını sağlamak üzere, bu başvurular için İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi'nin bir dairesi özel olarak belirlenmelidir.

KAYNAKÇA

- AKGÜL Kadir/ ÇELEN Burçin/ ORUÇ Murat**, *Ulusal ve Uluslararası Futbolcu Transferinde Yetiştirme Tazminatına Genel Bir Bakış*, İstanbul Barosu Dergisi Spor Hukuku Özel Sayısı, Mayıs 2007, s. 129-142.
- AKINCI Ziya**, *Milletlerarası Tahkim*, İstanbul 2016.
- AKKAN Mine**, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku*, 15.Bası, İstanbul 2017.
- AKYILDIZ Ali**, *Spor Tahkim Kurullarının Tarafsızlığı ve Bağımsızlığı Sorunu: AİHM'in "Ali Rıza ve Diğerleri v. Türkiye" Kararı*, TBB Spor Hukuku Kurulu Av. Hasan Güneş Atabay Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara 2020, s.33-91. ("AİHM Kararı")
- AKYILDIZ Ali**, *Sporun Hukuku ve Yargısı*, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av.Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara 2013, s. 61-116. ("Spor Hukuku")
- BALKAR BOZKURT Süheyla**, *Milletlerarası Ticari Tahkimde Hakemlerin Bağımsızlık Yükümlülüğü*, On iki Levha, İstanbul 2016.
- BAŞTÜRK Faruk**, *Futbol Mevzuatında Yapılan Son Değişiklikler*, in, Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar Sempozyumu, 15 Kasım 2008, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, s. 115-126.
- EKŞİ Nuray**, *Anayasa Mahkemesi'nin TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Futbola İlişkin Sözleşmelerde Zorunlu Tahkim Yetkisinin Anayasaya Aykırılığına İlişkin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Değerlendirilmesi*, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, C.I, S.2, s. 139-163. ("İptal Kararı").
- EKŞİ Nuray**, *Spor Tahkim Hukuku*, İstanbul 2015 ("Tahkim")
- GEMALMAZ Burak**, *Applicability of human rights standards in Turkish football arbitration: the contribution of the European Court of Human Rights*, The International Sports Law Journal, Volume 19, 2019, pp. 38–58 (<https://link.springer.com/article/10.1007/s40318-019-00151-w>). ("Human Rights")

---

yal açacaktır. Eğer Tahkim Kurulu gerçekten tarafsız ve bağımsız bir yapıya kavuşturulursa bu durumda itirazın bu Kurul tarafından incelenmesi mümkün olabilir; ancak böyle bir durumda UÇK tarafından verilecek kararları "kontrol etme" yetkisinden dolayı Tahkim Kurulu üyelerinin buna uygun kriterlerle (daha fazla mesleki tecrübe gibi) belirlenmesi daha yerinde olacaktır.

- GEMALMAZ Burak**, *TFF Tahkim Kurulunun Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı Meselesi: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Ali Rıza ve Diğerleri v. Türkiye Kararı*, <https://blog.lexpera.com.tr/tff-tahkim-kurulunun-bagimsizligi-ve-tarafsizligi-meselesi/> (erişim 25.04.2021) (“AİHM Kararı”).
- GÜMAN Nihat**, *Anayasa Mahkemesi'nin 18 Ocak 2018 Tarihli Kararının Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun Yargı Yetkisine Etkisi Üzerine Düşünceler*, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, 2019, C.I, S.2, s. 165-187.
- GÜNDOĞDU Fatih**, *TFF Tahkim Kurulu Yargılamaının Adil Yargılanma Hakkı Bakımından Değerlendirilmesi*, TBB Dergisi 2019 (140), s. 141-170.
- İNCEOĞLU Sibel**, *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Kararlarında Adil Yargılanma Hakkı*, Tıpkı Dördüncü Bası, İstanbul 2013.
- KAYALI Didem**, *Millîterarası Ticari Tahkimde Hakemlerin Bağımsızlığı ve Tarafsızlığı*, Ankara 2015.
- ÖZDEMİR KOCASAKAL Hatice**, *Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)*, İstanbul 2013. (“CAS”)
- ÖZDEMİR KOCASAKAL Hatice**, *TFF Tahkim Kurulu: Quo Vadis (Nereye)?*, Prof.Dr. Haluk Burcuoğlu'na Armağan, İstanbul 2020, C.II, s. 1445-1484 (“Tahkim Kurulu”)
- ÖZELÇİ Aytaç**, *Türkiye Futbol Federasyonu'nun Türk Hukukundaki Yeri*, Ankara 2010.
- PEKCANITEZ Hakan/YEŞİLIRMAK Ali**, *Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku*, 15. Bası, İstanbul 2017.
- SAVAŞER Yılmaz**, *Türkiye Futbol Federasyonu'nun Yargı Yapısı ve Yargılama Sorunları*, Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar Sempozyumu, 15 Kasım 2008, Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi Spor Hukuku Komisyonu, s.158-175.
- ŞANLI Cemal**, *Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları*, 7.Bası, İstanbul 2019.
- ŞANLI Cemal/ESEN Emre/ ATMAN-FİGANMEŞE İnci**, *Millîterarası Özel Hukuk*, 8.Bası İstanbul 2020.
- TOPUZ Gökçen**, *Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun Yargı Yetkisi Üzerine Düşünceler*, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 1901-1926.
- ÜNLÜ Taner**, *Futbol Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Çözümü*, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av.Ömer Remzi Arıkan Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Ankara 2013, s. 815-827.
- YILMAZ Ejder**, *Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Kararlarına Karşı Hiçbir Yargı Merciiine Başvurulamamasının Yanlılığı*, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, “Av. Atilâ Elmas” Armağanı, Ankara 2012, s. 819-841.

TÜRK SPOR YAPILANMASINDA GÜNCEL DURUM VE "İKİLİ SİSTEM"

Av. Gürkan ÖZOCAK*

* İstanbul Barosu

I. GİRİŞ

Ulusal ölçekteki spor yapılanması, spor federasyonlarının çeşitli birimler oluşturarak örgütlenmesini ve bu örgütlenme kapsamında oluşan birimleri aracılığıyla yetkili olduğu spor branşında yönetim, denetim, disiplinin sağlanması gibi faaliyetler göstermesini ifade etmektedir. Elbette bu faaliyetler belirli kurallar ve ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilir. Söz konusu kurallar ve ilkeler her ne kadar ulusal bazda yayımlanan bir takım yasal düzenlemeler, yönetmelikler ve nihayet ilgili federasyonun talimatları ile belirlenmekte ise de, bunların da üzerinde o spor branşına ilişkin uluslararası federasyonların kuralları bulunmaktadır. Zira ulusal spor yapılanması yine ulusal alandaki talimatlarla idare edilse de, bu talimatların ilgili spor dalındaki uluslararası kurallardan ayrılmaması söz konusu yapılanmanın temel prensibidir. Bu prensip, spor organizasyonun, özellikle "*lexludica*" denilen oyun kuralları ile "*lexsportiva*" adı verilen spora ilişkin hukuk kuralları özelinde ulusal alandan ziyade uluslararası alanda karşılığını bulması ve o sporun icra edilişi ile ilgili uluslararası zeminde gerek kural gerekse uygulama yönünden bir yeknesaklık oluşması biçiminde tezahür etmektedir. Spor yapılanmasının görünüşü ulusal, ancak özü ve mantalitesi uluslararası, hatta uluslarüstüdür.

Bu itibarla, Türk spor yapılanması da kendi teşkilat şemasını oluştururken, bu uluslararası uygulamadan ayrı değerlendirilemez. Bir yandan her bir spor branşı yönünden kendi bölgesinde tekeli yetkiye sahip olan ve ilgili uluslararası spor federasyonunun ilkeleri ışığında faaliyet gösteren ulusal spor federasyonları kendi yetki alanlarındaki spor branşlarında bu uluslararası ilkeleri uygulamaktayken, öte yandan diğer ülkelerdekine pek benzemeyen, kamu idaresinin hiçbir ülkede olmadığı kadar sporda rol sahibi olduğu ve iki ana kanalda örgütlenen bir yapı inşa edilmiştir.

İdarenin özgül ağırlığının tartışmasız bir biçimde görünür olduğu Türk sporu, bu tablo içerisinde, iki ana çatı altında teşkilatlanmıştır. Birinci çatı futbol dışındaki tüm spor branşlarını bünyesinde barındıran ve spor yargısı bağlamında aynı tahkim kurulunun yargı yetkisine tabi kılan Gençlik ve Spor Bakanlığı, ikinci çatı ise futbol yönünden görece özerk bir yapıyı ifade eden, kendine özgü kuralları, kurumları ve yine sadece futbola ilişkin uyumsuzlukları kendine görev edinen bir tahkim kurulunu ihtiva eden Türkiye Futbol Federasyonu çatısıdır.

II. ULUSLARARASI SPOR YAPILANMASI VE TÜRK SPOR YAPILANMASININ GENEL DURUMU

Spor organizasyonu, ulusal kurumlar ile uluslararası kurumların işbirliğini gerektirmekte ve oyun kurallarının yanı sıra spor teşkilatının ilke ve kararlarının da yeknesak bir şekilde uygulanması ihtiyacını içermektedir. Bu nedenle, Türk spor yapılanmasının genel durumunun, sporun uluslararası yapılanmasından bağımsız bir şekilde ele alınması mümkün değildir. Başka bir deyişle, her ne kadar ulusal federasyonlar kendi talimatlarının çizdiği rotada faaliyet yürütür görünse de, her bir spor dalı yönünden ulusal uygulama ile uluslararası uygulama içiçe geçmiş ve uluslararası kurallar ile uygulama ulusal uygulamayı belirler şekilde örgütlenmiştir. Bu itibarla, Türk spor yapılanmasının genel durumunu incelemeye başlamadan önce, sporun uluslararası yapılanmasının üzerinde durmamız gerekmektedir.

A. Sporun Uluslararası Yapılanması: Spor Yapılanması Piramidi

638 | Spor organizasyonları, özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle tüm ülkelerde örgütlenmiş ve belirli bir kurumsallığa kavuşmuş, böylece uluslararası boyut kazanmalarının akabinde devletler üstü bir konuma sahip hale gelmişlerdir. Nitekim gitgide uluslararası ve hatta devletler üstü boyuta ulaşan spor, hafif, bireyci, çoğulcu ve demokratik bir tarzda örgütlenmekten giderek uzaklaşmıştır. Tersine, Dünyadaki uluslararası spor örgütleri ve bunlara bağlı faaliyet yürüten ulusal kurumlar arasında, katı, hiyerarşik (*astlı ve üstlü*) ve kendi içine kapanık tarzda bir ilişki vardır ve bu dikine ilişki biçimi iki büyük piramitte yapılaşmıştır. 'Spor yapılanması piramidi' üst başlığında inceleyebileceğimiz bu iki büyük piramidal yapıya *Olimpik kurullar piramidi* ve *uluslararası federasyonlar piramidi* adı verilebilir¹.

a. Olimpik Kurullar Piramidi

Olimpik kurullar piramidinin en üstünde Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*International Olympic Committee – IOC*) bulunmaktadır. IOC, 23 Haziran 1894 yılında, Paris'te, Pierre de Coubertin önderliğinde kurulmuştur. IOC kurulduktan sonra, olimpik hareketin organizas-

¹ WILL, Michael R., "Uluslararası Sporun Yapısal Düzeni", Çev. Cengiz Koçhisarlıoğlu, AÜHFD, C. 43, S. 1, Ankara, 1993, s. 273.

yonunu, ilkelerini ve işletmesini yönetmek ve Olimpiyat Oyunlarının kutlanması ile düzenlenmesini kurala bağlamak amacıyla 'Olimpik Şart' (*Olympic Charter - OC*) kaleme alınmış ve kabul edilmiştir. Bu Şart'ın 11. maddesinin 1. fıkrası uyarınca "*IOC, modern Olimpik Oyunların denetim ve gelişimini üstlenen yegâne kurum*" olarak kabul edildiğinden, o tarihten bu yana Dünyada olimpik hareketi ilgilendiren her türlü konu IOC'nin tekelindedir².

IOC, tek yetkili olarak olimpik kenti belirlemekte ve Olimpik Oyunlara katılacak sporcuları seçmektedir. Oyunlara katılacak herkes Kurul'un otoritesini mutlak bir biçimde kabul etmek ve onun gerek kurallarına gerek yargı yetkisine kesinlikle bağlı kalmak zorundadır (OC, Kural 4, fıkra 2). Bir deyişle Olimpik Oyunlar, IOC'nin tekeli müllkiyetindedir (OC, Kural 6)³. Dikkat edilirse, Şart'ta "*kurallar*" ve "*yargı yetkisi*" ibareleri kullanılmaktadır. Bu kullanım, hukuki gücü ve otoriteyi münhasıran elinde tutan, egemenlik sahibi bir organizmanın kullandığı dilden farklı değildir. Bu da IOC'nin mutlak egemen ve tekeli statüsünü ortaya koymaktadır⁴.

OC'nin 15. maddesinde IOC'nin hukuki statüsü düzenlenirken, IOC'nin devletlerden bağımsız ve kâr amacı gütmeyen, tüzel kişiliğe sahip ve İsviçre Hukukuna tabi bir dernek olduğu, merkezinin İsviçre'de olduğu ve Olimpik Başkent olarak İsviçre'nin Lozan şehrini tayin ettiği belirtilmektedir. İsviçre hukukuna tabi bir özel hukuk tüzel kişisinin kendi kendisini uluslararası hukuk derneği konumuna çıkarması ilginç olup, esasen bu yapı, spor organizasyonlarının tamamında görülmektedir. Zira, IOC gibi aşağıda değineceğimiz FIFA, UEFA gibi kurumlar da birer özel hukuk tüzel kişisi olmakla beraber, aynı zamanda uluslararası hukuk kurumu statüsündedirler.

Burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus, IOC'nin devletlerce oluşturulmaması ve devletlerden bağımsız hareket etmesidir. IOC'ye devletlerin üye olması mümkün değildir. Zira OC'nin 16. maddesine göre, IOC üyeleri gerçek kişilerdir ve IOC bu üyeleri, kendi öngördüğü ölçütlere göre seçmektedir. IOC'nin üyeleri IOC'de kendi ülkelerini

² WILL, s. 278.

³ Olympic Charter, https://stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf, e.t. 01.04.2021.

⁴ WILL, s. 278.

temsil etmezler. Bilakis, OC'ın 16/1.4. maddesinde, IOC üyelerinin, kendi ülkelerinde IOC'yi ve Olimpik Hareketi temsil edecekleri düzenlenmiştir. Dolayısıyla, IOC üyeleri, IOC'de kendi ülkelerinin değil, kendi ülkelerinde IOC'nin temsilcisidirler. Bu düzenleme, en azından kâğıt üzerinde, IOC'nin ve Olimpik Hareketin ne denli otonom, devletlerden ve siyasi iktidarlardan, devletler hukukundan ve ulusal hukuk kurul ve kurallarından bağımsız olduğunun göstergesidir⁵.

Olimpik kurullar piramidinde IOC'nin altında, ulusal olimpiyat komiteleri yer almaktadır. Ancak bu ulusal olimpiyat komiteleri, bir araya gelerek bir uluslararası komite oluşturamazlar. Ulusal olimpik komiteler hukuken bağımsızdırlar. Esasen piramidin altında yer aldıklarını söylememize rağmen, hukuki olarak IOC'ye tabi de değildirler. IOC ile bağları ve aralarındaki hiyerarşi hukuki değil, eylemseldir. OC'ın 27. maddesine göre, IOC yalnızca, her Devlet için, olimpik hareketle sporun gelişme ve korunmasıyla yükümlü kıldığı ve Olimpik Oyunlarda ülkesinin temsil edilmesini sağlama konusunda "münhasır yetki" verdiği tek bir ulusal komite tanıma yetkisiyle donatılmıştır⁶. Bu bağlamda, OC'ın 27. maddesi uyarınca, ulusal komiteler sadece IOC'den değil, özellikle kurulu olduğu Devletteki hükümetten ve siyasi kurumlardan da gerek politik, gerekse ekonomik olarak bağımsız olmak ve OC'ın temel ilkelerine dayanarak bu bağımsızlığı güçlü bir şekilde korumak durumundadırlar. Ancak fiili olarak, IOC'nin tanımadığı bir ulusal olimpiyat komitesinin herhangi bir gücü kalmayacağından ve yine OC'ın aynı maddesinde IOC'nin her ülkede yalnızca bir ulusal komite tanıyacağı, ayrıca bu tanımayı her zaman geri alabileceği düzenlendiğinden, IOC'nin ulusal komitelere göre piramidin üst basamağında yer aldığı tartışmasızdır. Türkiye'de de Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) IOC tarafından tanınan ve faaliyet yürüten tek ulusal olimpiyat komitesidir.

Görüldüğü üzere, olimpik kurullar piramidinde dikey olarak üstte IOC, altta ise ulusal olimpiyat komiteleri yer almaktadır. Bir sonraki bölümde açıklayacağımız uluslararası spor federasyonları ile IOC'nin ilişkisi ise, ulusal olimpiyat komiteleriyle arasındaki ilişki gibi dikey değil, "yatay" bir ilişkidir. Zira, OC'ın 26. maddesinde uluslararası federasyon-

⁵ ERKİNER, Kısmet, "Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Spor Hukuku", <http://www.sporhukuku.org/makaleler/106-uluslararasi-olmpyat-komtes-ve-sporhukuku.html>, e.t. 30.03.2021.

⁶ WILL, s. 279.

lar düzenlenmiş olup, bu maddede, uluslararası federasyonların Olimpik hareket yönünden misyonu belirtilmiş ve uluslararası federasyonların, Dünyadaki sporu geliştirmek, Olimpik ruha uymak, Olimpiyat Oyunlarının düzenlenmesinde görev almak ve IOC'nin Olimpiyat Oyunlarıyla ilgili çalışmalarını desteklemek gibi sorumluluklarının olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında, aynı maddenin 2. fıkrasında, uluslararası federasyonların, Olimpik Kongrenin hazırlanmasında işbirliği yapma ve IOC'nin davetiyle IOC komisyonlarına katılma hakkının bulunduğu vurgulanmıştır. Görüldüğü gibi, uluslararası spor federasyonları ile IOC arasında hiçbir şekilde dikey bir ilişki yoktur. OC'da da bu kurumlar arasındaki ilişki daha çok "işbirliği yapmak" biçiminde ifade edilmektedir.

b. Uluslararası Federasyonlar Piramidi

Sporun kitlelere yayılmaya başlamasıyla birlikte, özellikle 19. yüzyıl boyunca, köyler, kentler ve semtlerde "kulüpler" ortaya çıkmış ve örgütlenmişlerdir. Bu gelişmelerle beraber spor karşılaşmaları çoğalmış ve kurumsal düzenler de artış göstermiştir. Bu bağlamda, kulüplerin bünyesinde birleştiği ve karşılaşmaları organize eden federasyonlar ilk kez İngiltere'de ortaya çıkmış, 1863'te bugün halen varlığını sürdürmekte olan "Football Association", 1871'de ise "Rugby-Football Union" kurulmuş, sonrasında tüm Dünyada benzer nitelikte kurumlar oluşmaya başlamış, her spor dalı kendi ulusal federasyonunu meydana getirmiş ve nihayetinde bunlar uluslararası federasyonlar bünyesinde birleşmişlerdir⁷.

Sportif kuralların oluşumu ve gelişiminde, ilgili spor dalının uluslararası federasyonu önemli ölçüde söz sahibidir. "Sporun devletlerden ve siyasetten bağımsız" olması ilkesinin bir karşılığı olarak, uluslararası federasyonların oluşumunda devletlerin bir araya gelmesi söz konusu olmamıştır. Bu federasyonlar, genellikle buldukları ülkenin dernekler mevzuatına göre kurulup bir özel hukuk tüzel kişisi olarak faaliyet göstermektedirler⁸. Bu yönüyle uluslararası federasyonların devletlerin müdahalesinden bağımsız olması, herhangi bir idari kurumla organik veya hiyerarşik bir ilişki içinde bulunmaması ve gerek kural koyarken gerekse de kuralları icra ederken tarafsız ve bağımsız hareket etmesi arzulanmaktadır. Bu düşünceyle oluşan uluslararası federasyonlar piramidi-

⁷ WILL, s. 274-275.

⁸ ERTEN, Rifat, Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet, Ankara, 2007, s. 53.

nin en üstünde uluslararası spor federasyonları, onun altında ulusal spor federasyonları, onların altında ise spor kulüpleri yer almaktadır.

Uluslararası federasyonlar, kuruldukları spor dalı ile ilgili, sahip oldukları organlar vasıtasıyla kurallar koyma, bu kuralları uygulama, kuralların ihlal edilip edilmediğini saptama ve ihlal durumunda yaptırım uygulama gücüne sahip olan, o spor dalı yönünden en üstteki spor otoriteleridir⁹. Uluslararası federasyonların temel amaçları şu şekilde özetlenebilir: İlgili spor branşını uluslararası düzeyde yönetmek, sporun icrasına ilişkin kuralları belirlemek, spor disipliniyle ilgili kuralların uygulanmasını ve gelişmesini sağlamak, o spor dalına ilişkin uluslararası organizasyonları düzenlemek ve bu organizasyonların kurallarına uygun bir biçimde yapılıp yapılmadığını denetlemek¹⁰.

İlgili spor dalının tüm Dünyada icrasıyla ilgili olarak kurulan bu federasyonlar, her kıta bazında ayrıca örgütlenmektedirler. Bu örgütlenme, bazen ilgili federasyonun o kıtaya ilgili görev alan seksiyonu gibi organize olurken, bazen her kıta yönünden ayrı bir federasyon biçiminde oluşmakta ve bu kıta federasyonlarının her biri, üstteki federasyona bağlı olarak çalışmaktadır. Örneğin, futbol yönünden bu ikinci model uygulanmaktadır. Futbolda Dünyadaki en üst organizasyon Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (*Federation Internationale de Football Association – FIFA*) olup, bu uluslararası federasyon 1904 yılında Paris'te kurulmuştur. FIFA, bugün, İsviçre'nin Zürih kentindedir ve İsviçre kanunlarına göre kurulmuş, İsviçre Medeni Kanunu'na tabi bir dernek statüsündedir¹¹. FIFA, futbolda Dünya sathında kuralların belirlenmesi, uygulanması, değiştirilmesi, uluslararası maçların ve turnuvaların düzenlenmesi konusunda en yetkili organ olup, Birliğin amacı; özellikle gençlik ve gelişim programları ile futbol oyununu sahip olduğu birleştirici, eğitici, kültürel ve insancıl değerleri ışığında küresel olarak sürekli geliştirmek ve desteklemek, uluslararası yarışmalar organize etmek, futbol ile ilgili kurallar oluşturmak ve bunların uygulanmasını sağlamak, oyunun kuralları, FIFA'nın statüleri, düzenlemeleri veya kararlarının ihlalini engellemek için uygun tedbirleri almak suretiyle her türlü futbol

⁹ DEMİRAL BAKIRMAN, Büşra, Türk Ceza Hukukunda Şike ve Teşvik Primi Suçu, Oniki Levha, İstanbul, 2017, s. 45.

¹⁰ KÖSE, Hüseyin Alpay, Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri, Legal, İstanbul, 2011, s. 39.

¹¹ ÜÇİŞİK, Fehim, Spor Hukuku, Ötügen, İstanbul, 2017, s. 148.

birliğini denetlemek, müsabakaların veya yarışların gerektirdiği gibi gerçekleşmesini tehlikeye atabilecek veya futbol birliğini suiistimale sebebiyet verecek tüm yöntemleri tespit etmek ve önlemektir¹². Her bir kıtada ise, FIFA'ya bağlı olarak faaliyet gösteren bölgesel federasyonlar bulunmaktadır. Bunların en büyüğü, 1954 yılında İsviçre'nin Basel şehrinde kurulan ve hali hazırda merkezi İsviçre'nin Nyon kentinde bulunan, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (*Uniondes Associations Européennes de Football – UEFA*) olup, bunun dışında Asya'da **AFC**, Afrika'da **CAF**, Kuzey ve Orta Amerika'da **CONACAF**, Güney Amerika'da **CONMEBOL** ve Okyanusya'da **OFC** bölgesel futbol federasyonları olarak, FIFA'ya bağlı çalışmaktadırlar. Dolayısıyla uluslararası spor piramidinde -futbol yönünden- FIFA en üstte yer almaktayken, her bir kıtada örgütlenen UEFA, CAF, CONACAF gibi uluslararası federasyonlar FIFA'nın altında örgütlenmişlerdir ve bunların arasında hiyerarşik bir ilişki vardır.

Uluslararası federasyonlar piramidinde aşağı indiğimizde karşımıza ulusal federasyonlar çıkmaktadır. Ulusal federasyonlar, o ülkede ilgili spor dalı için yetkili olan, o spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığına ilişkin konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, uluslararası faaliyetlerde o ülkeyi temsil etmek, ihlal durumunda ilgili yaptırımları uygulamak ve gerek ulusal gerekse uluslararası tahkim kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili, genelde özel hukuk tüzel kişisi olarak teşekkül eden kurumlardır¹³.

Ulusal federasyonların o spor dalı ile ilgili uluslararası federasyonlara üye olması ve aynı zamanda IOC tarafından tanınan ulusal olimpiyat komitesi tarafından da o ülkedeki tek yetkili spor federasyonu olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, her ülkede her bir spor için yetkili tek bir federasyon bulunmaktadır. Örneğin ülkemizde futbolda Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), basketbolda Türkiye Basketbol Federasyonu (TBF), voleybolda Türkiye Voleybol Federasyonu (TVF), hentbolda Türkiye Hentbol Federasyonu (THF) TMOK tarafından tanınan yetkili spor federasyonları olup, her biri kendi spor dallarıyla ilgili uluslararası federasyonlara üyedirler. Bu husus daha çok kurumsallaşmış, yani tüm Dünyada organize olabilmış ve örgütlenmiş spor dallarında

¹² DEMİRAL BAKIRMAN, s. 46-47.

¹³ ÜÇİŞİK, s. 59.

geçerli olup, kurumsallaşmamış spor dallarında ise sorunlar daha çok ulusal hukuk boyutunda çözülmekte ve düzenlemeler arasında bir uluslararası entegrasyona rastlanmamaktadır¹⁴.

Bunun yanı sıra, yukarıda sözünü ettiğimiz diğer model ise, bir spor dalı ile ilgili tek bir uluslararası federasyonun bulunması ve kıtalar bazında, bu federasyona bağlı, fakat UEFA gibi o federasyondan ayrı bir tüzel kişiliği olmayan alt kademe yönetim organlarının bulunması şeklindedir. Söz gelimi, basketboldaki örgütlenme bu şekildedir. Tüm Dünyada tek bir basketbol federasyonu vardır (*Uluslararası Basketbol Federasyonu – International Basketball Federation – FIBA*) ve ülkelerdeki ulusal federasyonlar, doğrudan buraya bağlıdırlar. Bununla birlikte FIBA, *FIBA Europe*, *FIBA Asia*, *FIBA Africa*, *FIBA Americas* ve *FIBA Oceania* şeklinde beş bölgeye ayrılmıştır ve bu beş bölge, FIBA'ya bağlı olarak faaliyet yürütmektedir.

Uluslararası federasyonlar piramidinin en altında spor kulüpleri yer almaktadır. Türkiye nazarında düşünüldüğünde, spor kulüpleri, derneklerin özel bir türü biçiminde örgütlenmiştir. Zira, spor kulüpleri, 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nun 'Gençlik ve Spor Kulüpleri' başlıklı 14. maddesinde düzenlenmektedir. Bu hükme göre, derneklerden başvurmaları halinde, spor faaliyetine yönelik olanlar "*spor kulübü*", boş zaman değerlendirme faaliyetine yönelik olanlar "*gençlik kulübü*" ve her iki faaliyeti birlikte amaçlayanlar "*gençlik ve spor kulübü*" olarak adlandırılmaktadırlar. Bu kulüpler, Gençlik ve Spor Genel Bakanlığınca tutulan kütüğe kayıt ve tescil edilmektedirler. Kulüplerin organları, bu organların görev ve yetkileri, kulüplerin Gençlik ve Spor Bakanlığınca denetlenmesi ve bunlara yapılacak yardımların şekil ve şartları, üst kuruluş oluşturmada uyulacak esas ve usuller, gençlik ve spor faaliyetlerini yürüteceklerin nitelikleri ve bunlara uygulanacak disiplin işlemleri, kulüplerin kayıt ve tesciline ilişkin esaslar İçişleri Bakanlığının uygun görüşü üzerine Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle düzenlenmektedir¹⁵. Bu esaslar hali hazırda 08.07.2005 tarihli ve 25868 sayılı Resmî Gazete'de yürürlüğe giren 'Gençlik ve Spor Kulüpleri

¹⁴ COCCIA, Massimo /DE SILVESTRI, Antonino /FORLENZA, Oberdan /FUMAGALLI, Luigi /MUSUMARRA, Lina /SELLI, Lucio, *Dirittodello Sport*, Firenze, s. 4.

¹⁵ ERTAŞ, Şeref / PETEK, Hasan, *Spor Hukuku, Yetkin*, Ankara, 2011, s. 163. Ayrıca, Türkiye'de spor kulüplerinin yapısı, teşkilatlanmaları, Spor Genel Müdürlüğü ile ilişkileri ve hukuki statüleri hakkında detaylı bilgi için bkz. ÜÇİŞİK, s. 157-185.

Yönetmeliği'nde hükme bağlanmıştır. Bunun yanı sıra, profesyonel futbol kulüpleri, yukarıda açıkladığımız şekilde, diğer spor kulüplerinden farklı şekilde örgütlenmiş, TFF'ye ve bunun talimatlarına tabi, büyük bir kısmı şirketleşen ve bu şirketleşenlerin de birbölümü halka arz olmuş ve Sermaye Piyasası mevzuatına tabi tüzel kişiliklerdir¹⁶.

Netice itibarıyla spor kulüpleri, uluslararası federasyonlar piramidinde, uluslararası federasyonlar ve ulusal federasyonlardan sonra, piramidin en altında yer almaktadır. Ulusal federasyonlar uluslararası federasyonlara tabi iken, spor kulüpleri de dahil oldukları spor dalı yönünden ilgili ulusal federasyona tabi, onun talimatları ve hukuki düzenlemeleriyle bağlı ve onun çizdiği sınırlar içerisinde faaliyet yürüten tüzel kişiliklerdir. Bir spor kulübünde birden çok spor dalının icra edilmesi mümkündür. Özellikle büyük spor kulüplerinde, genellikle çok sayıda branş yer almakta ve hemen her dalda sporcu faaliyet yürütmektedir. Bu gibi durumlarda, ilgili kulüp her bir spor dalı için o spor dalının federasyonuna bağlı hareket etmekte ve onun talimatların uygun davranmaktadır.

B. Türk Spor Yapılanmasının Genel Durumu

Dünyadaki spor yapılanması, her zaman devletlerden bağımsız, bir nevi devletler üstü ve özerk bir biçimde şekillenmiş, bu husus başta IOC olmak üzere uluslararası spor kurumları tarafından da benimsenmiş, hatta yukarıda belirttiğimiz üzere ülkelerin ulusal olimpiyat komitelerinin IOC'de kendi ülkelerini değil, aksine kendi ülkelerinde IOC'yi temsil ettikleri belirtilmiş, spor hukuku ve spor yapılanması devletlerin ve yerel hukukların ötesinde ve üzerinde, heterojen, hukukun genel ilkelerini kendine has kurumlarıyla birlikte harmanlayan, bu yönüyle de uluslararası olmanın ötesinde "*küresel*" bir organizasyon olarak kabul edilmiştir¹⁷. Bu niteliğinden dolayı uluslararası hukuk kuralları devletlerden bağımsız olarak oluşturulmuş, uluslararası federasyonlar ve spor kuruluşları da birer idari kurum olarak değil, özel hukuk tüzel kişisi olarak örgütlenmişlerdir¹⁸.

¹⁶ Türkiye Futbol Federasyonu'nun yapısı, hukuki statüsü ve buna bağlı futbol kulüplerinin organizasyonu ile ilgili detaylı bilgi için bkz. ÜÇİŞİK, s. 77-145.

¹⁷ FOSTER, Ken, "Is There a Global Sports Law?", Entertainment Law, Vol.2, No.1, 2003, s. 4 (Global Sports Law); GÜRTEN, Kadir / ERENEL, Ege, "LexSportiva: Spor Hukukunun Küreselliği", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 3, S: 1, 2012, s. 298-299.

¹⁸ FOSTER, Global Sports Law, s. 4-5.

Türkiye’de ise durum farklıdır. Uluslararası örneklerin aksine, Türkiye’de spor yapılanması Devlet güdümünde gerçekleşmiş ve spor Devlet tarafından düzenlenmiştir. Bu kapsamda uluslararası ve ulusal federasyonların hemen hepsi özel hukuk tüzel kişisi olarak yapılanırken, Türkiye’deki spor federasyonları birer idari kurum olup, işlemleri de yine idare hukukunun konusu olagelmıştır. Spor faaliyetleri öncelikle Anayasa’nın, bunun akabinde yasal düzenlemelerin konusu olmuştur. Nitekim, özellikle spor teşkilatını ve spor yapılanmasını nazara aldığımızda, bu organizasyon 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu ve 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu’nun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile oluşturulmuş, bunların altında da ilgili spor branşlarının düzenlenmesi ve yapılması için tüzük, yönetmelik ve talimatlar yayımlanmıştır.

Bu yönüyle idare hukukunun konusu olan Türk spor yapılanmasından önce, bu yapının bir ölçüde dışında kalan Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nin (TMOK) konumundan bahsetmemiz gerekir. Yukarıda açıkladığımız üzere, sporun uluslararası yapılanması piramidinde, ulusal olimpiyat komiteleri IOC tarafından OC’a göre kurulan sportif organizasyonlardır. OC uyarınca her ülkede yalnızca bir ulusal komite oluşturulup bu tanınmakta ve bu komiteler hukuken değil ancak eylemsel yönden IOC’ye bağlı olarak, OC’ta öngörülen ilkeler ışığında faaliyet yürütmektedirler. Türkiye’de de TMOK, IOC tarafından tanınan ve faaliyet yürüten tek ulusal olimpiyat komitesidir. OC’ta belirtilen niteliklere sahip olan ve IOC tarafından tanınan ulusal olimpiyat komitelerinin, ait oldukları kıtanın kıta birliğine üye olması zorunlu olup, TMOK da Avrupa Olimpiyat Komiteleri’ne (EOC) üyedir¹⁹.

TMOK ilk olarak 1908 yılında, 2. Meşrutiyet’ten hemen sonra ‘Osmanlı Olimpiyat Komitesi’ adıyla kurulmuş, bunun ardından 1911 yılında IOC’ye üye olmuştur. Ancak IOC, 1918 yılında Birinci Dünya

¹⁹ ERTEN, Rifat, “Türk Sporunun Yapısal Düzeni”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. X, S. 1,2, 2006, s. 123 (Türk Sporu).

Hali hazırda ulusal olimpiyat komitelerinin üye oldukları 5 kıta birliği bulunmaktadır: Afrika Ulusal Olimpiyat Komiteleri Birliği (Association of National Olympic Committees of Africa – ANOCA), Amerikan Spor Organizasyonları Birliği (Pan-American Sports Organisation – PASO), Asya Olimpik Konseyi (Olympic Council of Asia – OCA), Avrupa Olimpiyat Komiteleri (European Olympic Committees – EOC), Okyanusya Olimpiyat Komiteleri (Oceania National Olympic Committees – ONOC).

Savaşına sebep oldukları gerekçesiyle Osmanlı Devleti'nin de aralarında bulunduğu bazı devletleri organizasyondan ihraç etmiş, nihayet Cumhuriyetin ilanından sonra 1924 yılında komite '*Türkiye Milli Olimpiyat Cemiyeti*' adıyla yeniden kurularak IOC tarafından 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'na kabul edilmiş, bu tarihten sonra faaliyetlerine kesintisiz devam etmiş ve 1970 yılında da "*kamu yararına çalışan dernek*" statüsünü kazanmıştır²⁰.

TMOK'un görev ve faaliyet kapsamını esasen ulusal mevzuat değil, Olimpik Şart (OC) belirlemektedir. TMOK, diğer ulusal olimpiyat komiteleri gibi, OC'ın 27 ve 28. maddeleri uyarınca sadece IOC'den değil, kurulu olduğu Devletteki hükümetten ve siyasi kurumlardan da politik, dinsel ve ekonomik olarak bağımsızdır ve esas görevi olimpik hareketi ülkesinde geliştirmek ve korumak, aynı zamanda Olimpik Oyunlarda ülkesinin temsil edilmesini sağlamaktır. Bu açılarından TMOK söz konusu görevleri kendi tüzüğünde tasnif etmiş olup, TMOK'un ilke ve görevleri Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Tüzüğü'nün 5. maddesinde sayılmıştır. Buna göre TMOK, OC'a da paralel olarak; ülkedeki bir şehri olimpiyat oyunlarına aday olarak gösterme, olimpiyat ve benzeri oyunlar Türkiye'nin bir şehrine verildiği durumda bu oyunları ilgili makamlarla işbirliği içinde düzenleme, olimpiyatlara ve benzeri oyunlara katılacak olan Türk sporcuların 'olimpik liyakat'larını ve müsabakalara katılma yeteneklerini inceleyip onaylama, olimpiyat ve benzeri oyunların kafiyelelerini oluşturma, buralara katılacak sporcu, takım ve personeli belirleme, kafiyelelerin ihtiyaçlarını karşılama ve bu yöndeki her türlü denetimi yapma, 'Olimpik düşünce' ve 'Olimpik Hareket'i geliştirmek amacıyla etkinlikler düzenleme gibi görev ve yetkilerle donatılmıştır. TMOK "*kamu yararına çalışan dernek*" statüsüyle ve bu kapsamda görev yapmakta, bunun yanı sıra sporun ruhunun korunması adına sporcu sağlığı, anti doping, spor hukukunun geliştirilmesi, spor hekimliği gibi konularda seminerler vermekte ve bilinçlendirme çalışmalarında bulunmaktadır²¹.

²⁰ EKŞİ, Nuray, Spor Tahkim Hukuku, Beta, İstanbul, 2015, s. 465; ERTEN, Türk Spor, s. 124.

"Merkezi İstanbul'da bulunan 'Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi' adlı derneğin kamu yararına çalışan derneklerden sayılması; İçişleri Bakanlığının 12.5.1970 tarih ve 81-103/T-311/269 sayılı yazısı ve Danıştay Genel Kurulunun 2.7.1970 tarih ve 1970/55-75 sayılı Kararı üzerine, 3512 sayılı Kanunun 37nci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 25.7.1970 tarihinde kararlaştırılmıştır" (RG 25.08.1970/13590 bkz. EKŞİ, s. 465)

²¹ ÜÇİŞİK, s. 143.

TMOK, aşağıda inceleyeceğimiz Türkiye’deki spor yapılanması ve kurumsal organizasyonla ilişki içerisinde, ancak bu yapının doğrudan içerisinde olmayan ve yukarıda sıraladığımız nitelikleri dolayısıyla kendine özgü, Devletin her türlü müdahalesinden azade, siyasi, ekonomik ve dinsel etkilerin dışında, bağımsız bir tüzel kişiliktir. TMOK’un diğer spor federasyonları veya kurumlar gibi ilgili spor branşlarına yönelik karar verici mercileri yahut hukuk kurulları bulunmamaktadır ve bu özelliğiyle Türkiye’deki spor yapılanmasında farklı bir konumda durmaktadır. Bununla beraber TMOK’un Türkiye’deki spor organizasyonları ve federasyonları ile ilişkisi de bulunmaktadır. Örneğin tüzüğün 5. maddesine göre TMOK, Türk spor federasyonları ile IOC ve diğer ülkelerin ulusal olimpiyat komiteleri arasındaki bağlantıyı sağlamakta, olimpiyat işlerinden dolayı Türk federasyonları arasında bir anlaşmazlık söz konusu olursa bu uyuşmazlığı çözüme kavuşturmakta, spor federasyonlarının Olimpiyat ve benzeri oyunlarına katılabilmeleri için gerekli önlemleri almakta ve uyarılarda bulunmaktadır. Bu yönüyle TMOK’un Türkiye’deki idari birer kurum şeklinde organize olmuş spor yapılanmasından bağımsız, ancak bu yapılanmayla eylemsel ve hatta organik²² bir bağ içerisinde olduğunu söylememiz gerekmektedir.

III. TÜRK SPOR YAPILANMASINDA “İKİLİ SİSTEM”

A. Genel Olarak

Dünyada spor örgütlenmesi, sporun sporcular ve sporu sevenler tarafından elbirliğiyle ve gönüllü birlikler olarak bir araya geldikleri “gönüllü örgütlenme” ve sporu tamamen Devletin düzenleyerek tavandan tabana doğru yaydığı “Devlet eliyle örgütlenme” olmak üzere iki farklı model ile gerçekleşmektedir²³. Spora Devlet müdahalesinin pek tercih edilmediği Batı tarzı spor örgütlenme modelinde genellikle “gönüllü örgütlenme” örneklerine rastlanmakta ve spor faaliyetleri, tabandan başlanarak kurulan gönüllü birliklerle yapılaşmaktadır. Devlet eliyle örgütlenme modeli ise,

²² Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi’nin 6. maddesi uyarınca, “Olimpiyat Oyunları programında yer alan sporları yöneten uluslararası federasyonların üyesi özerk ulusal spor federasyonları TMOK’un üyesidir.” ve “Her ulusal federasyon, TMOK Genel Kurulu’nda federasyon başkanı tarafından temsil edilir.”

²³ FİŞEK, Kurthan, Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye’de Spor Yönetimi, 2. Bası, Ankara, 1998, s. 13 (Spor Yönetimi).

daha çok Sovyetler Birliği, Çekoslovakya gibi 21. yüzyılın sosyalist devletlerinde görülen bir model olup²⁴, bu modele günümüzde Küba, Kuzey Kore gibi ülkelerde rastlanmaktadır.

Türkiye, esasen gönüllü örgütlenme ilkesini kabul etmekte ve gerek hukuken gerek uygulama modeli olarak tabandan gönüllü örgütlenmeye açık bir yapıya sahip ise de, spor örgütleri arasındaki koordinasyonu ve spora devlet desteğini sağlamak için sporun kamu idaresi içerisinde ayrı bir yapılaşmaya ihtiyacı söz konusu olduğundan, özellikle kurumsallaşma ve koordinasyon bağlamında sporun Devlet eliyle örgütlenmesi modelini de bünyesinde barındıran bir ülke statüsündedir²⁵. Nitekim Türkiye’de sporda Devlet eliyle örgütlenme ve gönüllü örgütlenmeyi ayırt edebilmek ve ne ölçüde bir arada bulduklarını anlamak adına kamu hukuku ile özel hukuk tüzel kişileri ayrımından hareket edilebilir.

Bilindiği üzere özel hukuk tüzel kişisiyle kamu hukuku tüzel kişisi arasında çok ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Öncelikle, özel hukuk tüzel kişileri ilgisinin serbest iradesi ile kurulurken, kamu hukuku tüzel kişileri kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak idari işlemle kurulurlar ve benzeri işlemlerle sona ererler; özel hukuk tüzel kişilerinin kuruluş amacı özel bir yarar ve kâr elde etme amacı olup bunlar kamu gücünün kendilerine bahsettiği ayrıcalıklara sahip değillerdir, buna karşın kamu hukuku tüzel kişileri kamu yararı gözetilerek kamu hizmeti için kurulurlar, dolayısıyla yapmış oldukları işlemlerde kamu gücünün ayrıcalıklarıyla donatılmışlardır; özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyet konuları organları tarafından serbestçe belirlenirken, kamu hukuku tüzel kişilerinin faaliyet konuları, görev ve yetkileri, işleyişleriyle ilgili tüm yöntem ve konular yasal düzenlemelerle belirlenir ve ancak mevzuat ile belirlenen konularla sınırlı olarak faaliyet yürütebilirler; kamu hukuku tüzel kişilerinin malları kamu malı sayılır ve personeli kamu görevlisi statüsündedir, bu nedenle malları hacedilemez, ne var ki özel hukuk tüzel kişilerinin mallarının kamu malı ve personelinin kamu görevlisi statüsünde olması söz konusu değildir²⁶.

²⁴ FİŞEK, Spor Yönetimi, s. 229.

²⁵ ERTAŞ/PETEK, s. 127.

²⁶ AVCI, Mustafa, "Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği, İdari Teşkilat İçindeki Konumu ve Bağımsızlığı Sorunu", İÜHFİM, C. LXX, S. 2, 2012, s. 6; GÖZLER, Kemal, İdare Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ekin, Bursa, 2005, s. 84-88; GÜNDAY, Metin, İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj, Ankara, 2011, s. 78-79; ÖZAY, İl Han, Günışığında Yönetim,

3289 sayılı Kanunun ek 9. maddesinde, bağımsız spor federasyonlarının bir yandan özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişilikler olduğu belirtilmekte, öte yandan Cumhurbaşkanı kararı ile kurulacakları ve Cumhurbaşkanı kararının Resmî Gazete’de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanacakları öngörülmektedir. Bunun yanı sıra, özel hukuk hükümlerine tabi olan spor federasyonlarının görev ve yetki sınırları yasal düzenlemelerle çizilmekte, tüzel kişilikleri yine Cumhurbaşkanı kararı ile sona erdirilebilmekte, sahip oldukları taşınır ve taşınmaz mallar kamu malı sayılmakta ve haczedilememekte ve ayrıca bu mallar üzerindeki tasarruf yetkisi büyük ölçüde bir kamu hukuku tüzel kişiliği olan Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından sınırlandırılmaktadır. Ayrıca batı ülkelerinde spor kulüplerinden spor federasyonlarına ve hatta uluslararası spor kuruluşlarına kadar tüm yapılanmalar özel hukuk kapsamında gerçekleşmekteyken, Türkiye’de dernek şeklinde kurulan spor kulüpleri özel hukuk tüzel kişisi, buna karşın bu kulüplerin bağlı oldukları Gençlik ve Spor Bakanlığı bir kamu hukuku tüzel kişisidir²⁷. Buradan yola çıkarak, Türkiye’deki spor yapılanması sisteminin, gönüllü birlik örgütlenme modeli ile Devlet eliyle örgütlenme modelinin birleşiminden oluşan, ancak Devlet müdahalesinin gönüllü birlik modeline göre daha baskın olduğu bir “*karma örgütlenme*” modeli olduğunu söylememiz yanlış olmayacaktır.

Bu karma örgütlenme modeli içerisinde Devlet eliyle örgütlenmenin en baskın nüvelerini 21.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu’nda görmek mümkündür. Bu yasal düzenleme uyarınca, Gençlik ve Spor Bakanlığı, kural olarak Türk sporuna ilişkin karar ve denetim yetkilerini elinde bulundurmaktadır. Türkiye’de uzun yıllar boyunca tüm sporlar “*amatör*” spor olarak kabul edilerek Spor Genel Müdürlüğü (SGM) bünyesinde örgütlenmiş, ancak daha sonra futbol “*profesyonel*” spor olarak kabul edilerek SGM bünyesinden ayrılmış ve bağımsızlaşmıştır. Bunun ardından, aşağıda açıklayacağımız üzere, 2018 tarihine kadar Türk sporunun karar ve denetim mercii olan Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bağlı bir biçimde ve futbol dışındaki tüm spor branşları yönünden en üst yetkili kurum olarak çalışmıştır. Bugün itibarıyla futbol profesyonel bir spor branşı olarak ayrı bir düzenlemeye ve kurumsal yapıya tabi olup, futbol dışındaki tüm sporlar

Filiz, İstanbul, 2004, s. 118-127.

²⁷ FİŞEK, Spor Yönetimi, s. 216-217.

Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde örgütlenmiştir ve Bakanlığın yetki alanındadır²⁸. Bu iki organizasyon şemasına aşağıdaki bölümde daha ayrıntılı bir biçimde değinilecektir.

Bu ayırımın yalnızca spor yapılanması ve teşkilatlanması yönünden değil, spor yargısı açısından da pratik bir sonucu bulunmaktadır. Zira, yine bir sonraki bölümde detaylıca izah edileceği üzere, Türkiye’de spor yargısının en üstünde bulunan iki kurum Gençlik Spor Bakanlığı (GSB) Tahkim Kurulu ile TFF Tahkim Kurulu’dur. Esasen GSB Tahkim Kurulu uzun yıllar boyunca ‘Spor Genel Müdürlüğü (SGM) Tahkim Kurulu’ adıyla görev yapmış ve uygulamada bazı kimselerce halen aynı isimle anılmaktadır. Ancak aşağıda GSB Teşkilatını anlattığımız kısımda bu Tahkim Kurulunun neden artık ‘SGM Tahkim Kurulu’ ismiyle anılması gerektiğini izah edeceğiz.

Bu bağlamda, futbol dışındaki tüm spor branşları yönünden, merkez ceza kurullarınca yahut bağımsız spor federasyonlarının disiplin kurullarınca verilen disipline ilişkin kararlar ile sporun yönetimine dair tüm tasarruflar yönünden münhasır yetkili organ Bakanlık bünyesinde bulunan Tahkim Kurulu iken; futbolda disipline, yönetime ve diğer sportif ihtilaflara ilişkin tüm süreçler TFF bünyesinde ve TFF’nin yetkili kurumları nezdinde yürütülmekte, bu kurumlarca verilen kararlara itiraz ve yargılama mercii olarak da TFF Tahkim Kurulu bakmaktadır.

²⁸ GÜNAL, Nadi / KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan, Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat, Yetkin, Ankara, 1998, s. 21.

Bu aşamada at yarışları ile ilgili ayrık durumdan bahsetmek gerekmektedir. SGM dışında, at yarışları ile ilgili düzenleme yapma yetkisi Tarım ve Orman Bakanlığı’ndadır. 10.07.1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun’un 1. maddesi uyarınca “Türkiye sınırları içerisinde at yarışları düzenlemeye, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen yarışlar üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etmeye Tarım ve Köyşleri Bakanlığı yetkilidir.” İlgili bakanlığın ismi sonrasında ‘Tarım ve Orman Bakanlığı’ olarak değiştirilmiş olup, Kanunda buna ilişkin bir değişiklik yapılmamıştır.

Kanunun 5. maddesi uyarınca, Bakanlığın bu hükümde belirtilen hak ve yetkileri, at yetiştirme ve ıslahını teşvik gayesi ile kurulan ve kamu menfaatine çalışan derneklere ve 30 yılı geçmemek şartıyla Cumhurbaşkanı tarafından devredilebilir. Bu bağlamda, Bakanlığın hak ve yetkileri Türkiye Jokey Kulübü’ne devredilmiş olup, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren at yarışları ve müşterek bahisler, Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında, Türkiye Jokey Kulübü tarafından yürütülmektedir. Bununla beraber, devredilen hak ve yetkiler at yarışlarının düzenlenmesi ve müşterek bahislerin gerçekleştirilmesi ile sınırlı olup, bunlar haricindeki binicilik faaliyetleri yönünden Türkiye Binicilik Federasyonu ve Gençlik ve Spor Bakanlığı yetkilidir. Bkz. ERTEN, Türk Spor, s. 134.

Bu itibarla gerek sporun teşkilatlanması gerekse de spor yargısı açısından bir ayrıma gitmek gerekirse, Türk spor yargısında benimsenen sistemin, *Gençlik ve Spor Bakanlığı Teşkilatı* ile *Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilatı* şeklinde formüle edilebilecek bir 'İkili Sistem' olarak adlandırılmasının isabetli olacağı kanaatindeyiz.

B. Gençlik ve Spor Bakanlığı Teşkilatı

Türkiye'de sporun ilk teşkilatlanma ve federasyonlaşma çalışmaları Cumhuriyet döneminin hemen öncesine tekabül etmektedir. Bu bağlamda ülkedeki ilk federasyonların kuruluşu ve spor kulübü örgütlenmesi 1922 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) ile olmuştur. Bu çalışma ile, ülke 15 bölgeye (mıntıkaya) ayrılmış, çeşitli spor branşlarında bugünün bölgesel federasyonlarına benzer 15 mıntıka (İstanbul, Ankara, İzmir, Karesi, Bahriye, Canik, Eskişehir, Trabzon, Kocaeli, Adana, Konya, Antalya, Harbiye, Bursa ve *Edirne mıntıkaları*) oluşturulmuş, bunlar TİCİ bünyesinde birleşmiş ve 1923 yılında spor branşları federasyon haline gelmişlerdir²⁹. TİCİ'nin faaliyetleri kapsamında 1923 yılında kurulan federasyonlar 1936 yılına kadar bu yapılarını korumuşlar, 1936 yılında ise TİCİ'nin kendini feshederek yerine Türk Spor Kurumu'nun (TSK) kurulması ile birlikte Türk spor yönetimi TSK'nın düzenleme alanına girmiş, TSK'nın ardından 1938 tarihli ve 3530 sayılı '*Beden Terbiyesi Kanunu*' ile kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) tarafından 1986 yılına kadar Türkiye'de spor alanı düzenlenmiş ve denetlenmiştir³⁰.

1986 yılında ise Türk spor teşkilatlanmasında ciddi değişiklikler yapılmış, 21.05.1986 tarihli ve 3289 sayılı '*Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun*' yayımlanmış ve Türkiye'de spor alanını yönetmek, düzenlemek ve denetlemek üzere, tüzel kişiliği haiz katma bütçeli bir kamu kuruluşu olarak '*Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü*' kurulmuştur. 3289 sayılı Kanunda

²⁹ YÜCE, Mehmet, İdmançı Ruhlar – Futbol Tarihimizin Klasik Devreleri: 1923-1952, İletişim, İstanbul, 2015, s. 35-39. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kuruluş ve çalışmaları hakkında detaylı bilgi için bkz. YÜCE, Mehmet, Osmanlı Melekleri – Futbol Tarihimizin Kadim Devreleri, İletişim, İstanbul, 2014, s. 371-392.

³⁰ KOCAMAZ, Selda / ÇOLAKOĞLU, Tekin / ERTURAN ÖĞÜT, Esra, "Türk Spor Federasyonlarının Özerklik Sonrası Değişimi", Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C. 18, S. 1-4, 2013, s. 9-10.

24.01.1989 tarihli ve 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve ardından 14.03.1991 tarihli ve 3703 sayılı Kanun ile birçok değişiklik yapılmış, bu değişikliklerle kanunun adı '*Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun*', kanunda düzenlenen '*Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü*' nün adı da '*Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü*' olarak değiştirilmiştir. Ne var ki, ismi ve yapısı değişmekle birlikte, 1986 yılından 2018 yılına kadar Türk sporu, en yetkili kurumu olarak '*Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü*' tarafından yönetilmiştir.

16 Nisan 2017 tarihinde yapılan Anayasa değişikliği referandumu sonrası Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildiğinden, Türkiye'nin neredeyse tüm idari teşkilatının olduğu gibi bakanlık teşkilatlarının yapısı da ciddi bir biçimde değişmiştir. Bu değişiklik doğrultusunda, 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 3289 sayılı Kanunda çok önemli değişiklikler yapılarak Kanun şu anki halini almış, Kanunun ismi '*Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun*', ilgili Müdürlüğün ismi ise '*Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü*' olarak değiştirilmiş ve bu müdürlük Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bir ana hizmet birimi haline getirilmiştir. 703 sayılı KHK ile yapılan değişikliklerle illerdeki spor teşkilatı Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlandığından, 3289 sayılı Kanunun SGM'nin görevlerini düzenleyen 2. maddesi, teşkilat yapısını düzenleyen 3. maddesi, merkez teşkilatını düzenleyen 4. maddesi ve Spor Genel Müdürünün görev ve yetkilerini düzenleyen 5. maddesi kaldırılmıştır.

SGM, 02.07.2018 tarihinden önce ayrı tüzel kişiliği haiz, ayrı bütçesi olan ve 3289 sayılı Kanuna göre merkez ve taşra teşkilatına sahip bir kamu kuruluşu iken, 703 sayılı KHK ile beraber Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bir ana hizmet birimi haline getirilmiş, 3289 sayılı Kanunda da buna uygun değişiklikler yapılmış ve tüm taşra teşkilatı ile SGM'ye bağlı alt kuruluşlar Bakanlık bünyesine alınmıştır. Dolayısıyla, daha önce SGM'ye bağlı olarak çalışan spor il ve ilçe müdürlükleri Bakanlığa bağlı hale getirilmiş (m. 6); sürekli kurullara yapılacak atama yetkisi Bakanlığa verilmiş (m. 8); SGM'nin katma şeklindeki merkez bütçesinin Bakanlığa ait olduğu düzenlenmiş (m. 13); SGM'nin gelirleri Bakanlığa ait "özel hesap" adı verilen bütçeye tabi kılınmış (m. 14); 'spor kulüpleri'nin ismi 'gençlik ve spor kulübü' olarak değiştirilirmiş ve spor kulüplerinin SGM yerine Bakanlık bünyesine dahil olacağı belirtilmiş (m. 20); spor kulüplerinin denetim yetkisi SGM'den alınıp Bakanlığa verilmiş (m. 21);

Kanunun önceki halinde profesyonel spor dalları SGM'nin teklifi üzerine Bakanlık tarafından belirlenirken, değişiklikle SGM'nin buradaki yetkisi kaldırılmış ve profesyonel spor dallarını belirleme yetkisi münhasıran Bakanlığa verilmiş (m. 24); amatör spor kulüplerine yardım yapma yetkisi SGM'den alınarak Bakanlığa verilmiş (m. 25); eğitim ve öğretim kurumlarında kullanılmak üzere beden eğitimi ve spor malzemelerini temin ile spor tesisleri yapma yetkisi SGM'den alınarak Bakanlığa verilmiş (m. 37); ulusal ve uluslararası yarışmalarda üstün başarı gösteren sporcu, kulüp ve futbol branşı dahil tüm kurum ve kuruluşlara aynı ve/veya nakdi ödül verme yetkisi SGM'den alınarak Bakanlığa verilmiş (Ek m. 3); kamu kurum ve kuruluşları ve yerel yönetimler ile spor kulüplerine ait spor tesisleri ve gençlik merkezlerinin yapımı, bakımı ve onarımı yetkileri ile bu minvaldeki tüm yetkiler SGM'den alınarak Bakanlığa verilmiş (Ek m. 3); “özerk” spor federasyonu ibaresi yerine “bağımsız” spor federasyonu ibaresi kabul edilmiş ve bağımsız spor federasyonları ile ilgili SGM'ye ait tüm yetkiler Bakanlığa devredilmiş (Ek m. 9); Tahkim Kurulunun sekretarya hizmetlerinin yürütülmesi yetkisi SGM'den Bakanlığa devredilmiş, Tahkim Kurulunun ihtiyaçları için gerekli ödeneğin SGM yerine Bakanlığın bütçesine konulması öngörülmüş (Ek m. 9/A); spor tesisleri veya taşınmazlarının mülkiyeti Bakanlığa geçirilmiş ve bu tesisler ile taşınmazların kullanım ve intifa haklarının devri yetkisi de Bakanlığa verilmiştir (Ek m. 11).

Görüldüğü üzere, 703 sayılı KHK ile yapılan değişiklik neticesinde SGM ayrı bir teşekkül olmaktan tamamen çıkartılarak Bakanlığın bir birimi haline getirilmiş, 3289 sayılı Kanunda SGM yönünden belirlenen hak ve yetkilerin tamamı Bakanlığa devredilmiş ve böylece Türk spor yapılanmasının organizasyonu tamamen değiştirilmiştir. Bugün itibariyle, futbol ve yukarıda açıklandığı üzere at yarışları hariç tüm spor organizasyonu Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından belirlenmekte ve yürütülmektedir.

3289 sayılı Kanunun amacı 1. maddesinde belirtilmiş olup, Kanunda yer alan “*merkezde katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip Gençlik ve Spor Müdürlüğü*” ibaresi tamamen kaldırılmış, bununla beraber Kanunun Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde, tüzel kişiliğe sahip ve taşrada “*Gençlik Hizmetleri ve Spor il ve ilçe müdürlüklerinin kurulmasını, bunların görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri*” düzenlediği belirtilmiştir.

Bakanlığın yetki alanına ilişkin bir diğer önemli hüküm Kanunun 18. maddesidir. Maddenin birinci fıkrasında “*bir veya daha fazla spor*

dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanır. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından tespit olunur” denildikten sonra, ikinci fıkra ile “*amatör ve profesyonel futbol faaliyetleri Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı iki ayrı kurul tarafından*” yürütüleceği belirtilmiştir. Görüldüğü gibi, Bakanlığın futbol üzerinde herhangi bir kural koyma, gözetim ve denetim yetkisi bulunmayıp, bu yetkilerin tamamı TFF’ye aittir. Bakanlık, futbol dışındaki diğer spor branşlarının düzenleyici ve denetleyici mercii olarak yetkilendirilmiştir.

3289 sayılı Kanununun 20. maddesi uyarınca, Türkiye’de tüm spor kulüpleri Dernekler Kanunu’na göre kurulmakta ve tescil edilmek suretiyle Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesine dahil olmaktadır. İlgili hükme göre bir spor kulübünün Türkiye’deki bir federasyon tarafından düzenlenen veya bunların denetimi altında yapılan bir müsabakaya katılması ve ayrıca bu kulüpler adına yarışacak olan sporculara lisans verilmesi için tescil olmaları gerekmektedir. Spor kulüpleri Bakanlıkça her yönden denetlenebilirler. Bunun yanı sıra, sporcu lisansları da Bakanlık tarafından verilmekte olup, Kanununun 22. maddesine göre, sporcuların Türkiye’de organize edilen yarışmalara katılabilmeleri için, bir spor kulübü adına veya ferdi olarak Bakanlıktan lisans almaları zorunludur.

Türkiye’de futbol ve at yarışları dışında tüm sporların düzenleyici ve denetleyici kurumu Gençlik ve Spor Bakanlığı’dır. Bu sporlar da yine 3289 sayılı Kanuna göre kurulan spor federasyonları tarafından organize edilmektedirler. Spor federasyonları yakın bir tarihe kadar tamamen Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak yapılanmakta iken, ilk kez 29.06.1997 tarih ve 23034 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ‘*Basketbol Yarışma, Sporcu Tescil ve Lisans, Disiplin, Hakem ve Antrenör Yönetmeliği*’ ile 22.05.1998 tarih ve 23349 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ‘*Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Voleybol Yarışma, Sporcu Tescil ve Lisans, Hakem ve Antrenör Yönetmeliği*’ ile Basketbol ve Voleybol federasyonları bazı özel yetkilere tabi kılınmışlar, akabinde 07.08.1998 tarih ve 23426 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ‘*Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sporcu Lisans, Tescil, Vize ve Transfer Yönetmeliği*’ uyarınca tüm spor federasyonları, faaliyet gösterdikleri spor branşlarında müsabakalara katılacak sporcuların tescili ile lisans, vize ve transfer işlemlerine ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisine sahip olmuşlardır³¹.

³¹ GÜNAL/KÜÇÜKGÜNGÖR, s. 24.

Ancak spor federasyonlarının yapısı yönünden esas değişiklik, 13.03.2004 tarihli ve 25401 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 04.03.2004 tarihli ve 5105 sayılı Kanunla, 3289 sayılı Kanuna eklenen 'Ek 9. madde' ile olmuştur. Bu hüküm ile amatör spor federasyonları ilk kez "özerk" olarak adlandırılmış ve mevcut federasyonlar Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün düzenleme alanından çıkarak özerk statüye kavuşmuşlardır³². Özerk olan spor federasyonları, öncesinde tüm kurulları atama yoluyla belirlenmekteyken, organları genel kurulları tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde ve kendi işleyişi dahilinde alan, ayrı bütçeye sahip ve bütçeleri genel kurulları tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlar haline gelmişlerdir³³. 29.03.2011 tarihli ve 6215 sayılı Kanun ile de federasyonlar için kullanılan "özerk" ibaresi kaldırılmış ve bu kurumların isimleri "*bağımsız spor federasyonları*" olarak değiştirilmiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın yetki kapsamında olan bağımsız spor federasyonları, 3289 sayılı Kanunun ek 9. maddesinde düzenlenmiştir. Bu hükme göre, bağımsız spor federasyonları "*spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi*" kuruluşlardır. Bu federasyonlar, Cumhurbaşkanı kararı ile kurulmakta ve Cumhurbaşkanı kararının Resmî Gazete'de yayımlanması ile tüzel kişilik kazanmaktadırlar. Kanunda belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen federasyonların tüzel kişilikleri de yine 3289 sayılı Kanunun ek 9. maddesinde öngörülen usulle iptal edilmekte ve iptal sonrası tüm malvarlıkları Gençlik ve Spor Bakanlığı'na devredilmektedir.

Kanun, her ne kadar bu federasyonları "*bağımsız*" olarak nitelendirmiş ise de, bu federasyonlar birçok yönden Bakanlığa bağlıdır. Zira, aynı hükme göre, Bakanlık tarafından federasyonlara yapılan yardımlar ile yine Bakanlık bütçesinden bu federasyonlara tahsis edilen kaynaklar kullanılarak edinilen her türlü taşınır ve taşınmaz mal edinim amacı dışında kullanılamamakta ve Bakanlığın izni alınmaksızın üçüncü kişilere satıla-

³² ERTAŞ/PETEK, s. 133.

³³ KOCAMAZ/ÇOLAKOĞLU/ERTURAN ÖĞÜT, s. 11. Ayrıca spor federasyonlarının özerkliklerinin işleyişi bakımından detaylı bilgi ve saha araştırması sonuçları için bkz. KOCAMAZ/ÇOLAKOĞLU/ ERTURAN ÖĞÜT, s. 13-24.

mamakta ve devredilememektedir. Dahası, Bakanlık tarafından yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti de federasyonlara değil, Bakanlığa aittir. Söz konusu taşınmazlar Gençlik ve Spor Bakanlığının mevzuatı çerçevesinde kullanılmakta ve “*devlet mali*” sayılmakta, bu nedenle de hacze konu olmamaktadırlar. Görüldüğü üzere, her ne kadar bu federasyonlar “*bağımsız*” olarak adlandırılmış ise de birçok yönden Bakanlığın gözetimi ve denetimi, dahası taşınır ve taşınmaz malları dahi Bakanlığın tasarrufu altındadır.

Kaldı ki, idari anlamda “*bağımsızlık*”, karar mercilerinde çalışanların bazı statü ve güvencelere sahip olmalarının yanı sıra, idarenin bu kişilerin eylem ve işlemlerinin geçersizliğini doğuracak bir yetkisinin bulunmamasını, ayrıca işlevsel bağımsızlığa sahip olmayı, yani almış oldukları kararların bir üst makamların izin veya onayına tabi olmamasını, bununla beraber mali özerkliğe de sahip olmasını gerektirmektedir³⁴. Ne var ki, spor federasyonları 3289 sayılı Kanun ile birçok açıdan Bakanlığa tabi olduğundan, bu niteliklerin birçoğuna sahip değillerdir. Bu açıdan da spor federasyonlarının tam anlamıyla bağımsız oldukları söylenemez.

Bunun yanı sıra, Kanunun ek 9. maddesinde federasyonların “özel hukuk hükümlerine tabi” oldukları öngörülmekte, ancak bunlar Cumhurbaşkanlığı kararı ile kurulup birçok yönden Bakanlığa tabi olarak faaliyet gösterilmektedirler. Bu da yine Türkiye’deki spor yapılanmasında Devlet müdahalesinin ve “*Devlet eliyle örgütlenme modeli*”nin ağırlığının önemli göstergelerinden biridir. Ek 9. madde uyarınca, özel hukuk hükümlerine tabi olduğu öngörülen bağımsız spor federasyonlarının faaliyetlerinde görevli bulunanlar, görevleriyle ilgili işlemiş oldukları suçlar yönünden “*kamu görevlisi*” sayılmakta ve bu sıfatla ceza muhakemesinin konusu olmaktadır. Bu düzenlemeler, esasen bir kamu hukuku tüzel kişisi gibi kurgulanan ancak özel hukuk hükümlerine tabi olduğu belirtilen spor federasyonlarının adeta “*karma bir tüzel kişilik*” olarak oluşturulduğunu göstermektedir³⁵.

Kanunun ek 9. maddesi uyarınca, kurulan tüm bağımsız spor federasyonlarının merkezleri Ankara’dadır. Bu federasyonlar ayrı birer organizma olarak örgütlenmekte ve federasyonun merkez teşkilatı genel kurul, yönetim kurulu, denetim kurulu, disiplin kurulları ile genel sek-

³⁴ AVCI, s. 15-16.

³⁵ AVCI, s. 17.

reterlikten oluşmaktadır. Federasyon yönetim kurulunun en az yedi en çok onbeş üye, disiplin kurulunun en az üç en çok beş üyeden oluşacağı düzenlenmiştir. Denetim kurulları ise, iki üyesi seçimle belirlenen, üç üyesi ise Gençlik ve Spor Bakanlığınca görevlendirilen toplam beş üyeden oluşmaktadır. Genel sekreter de, en az dört yıllık yüksekokul mezunu kişiler arasından görevlendirilmektedir.

Bağımsız spor federasyonlarının en üst organları Genel Kuruldur. Genel Kurulun üye sayısı, olimpiik ve paralimpiik sporlarda 150'den az 300'den fazla, diğeri spor branşlarında ise 100'den az 200 üyeden fazla olamamaktadır. Kanun, ek 9. maddede, Genel Kurulun olağan ve olağanüstü toplanma usullerini, toplanma ve karar yeter sayılarını ve görevlerini düzenlemektedir. Burada önemli olan husus, spor federasyonlarının Kanunda sayılan kurullarının oluşumunun, görev, yetki ve sorumluluklarının ve çalışma usul ve esaslarının yine federasyon tarafından çıkartılacak ana statü ile belirlenmesidir. Ek 9. maddenin 4. fıkrası uyarınca, adeta federasyonların "anayasası" niteliğinde olan bu ana statünün yapılması ve değiştirilmesi yetkisi Genel Kurula verilmiştir. Bunun dışında, Genel Kurulun, federasyon başkanı, yönetim, denetim ve disiplin kurullarını seçmek, Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan faaliyet programını ve bütçeyi onaylamak, gerektiğinde bütçe harcama kalemleri arasında değişiklik yapmak, Yönetim Kuruluna taşınmaz mal alım ve satımı hususunda yetki vermek, Yönetim Kurulu faaliyet ve mali raporlarının ibra edilip edilmeyeceğini onaylamak gibi görev ve yetkileri vardır. İlgili madde, bunun dışında federasyon başkanı olma şartlarını ve başkanın görev ve yetkilerini, Tahkim Kurulunun oluşma şartlarını ve niteliklerini ve bağımsız spor federasyonlarının görev ve yetki alanlarıyla ilgili diğeri hususları da ayrıntılı bir biçimde düzenlemiştir³⁶.

³⁶ Türkiye'deki bağımsız spor federasyonları şunlardır: Atıcılık ve avcılık; atletizm; badminton; basketbol; bedensel engelliler; ragbi; bilardo; binicilik; bisiklet; bocce; bowling ve dart; boks; brıç; buz pateni; buz hokeyi; cimnastik; curling; dağcılık; dans sporları; eskrim; espor; futbol; geleneksel spor dalları (atlı cirit, şalvar güreşi, aba güreşi, kuşak güreşi, atlı okçuluk, kökbörü, atlı kızak, rahvan binicilik, geleneksel kızak); geleneksel türk okçuluk; gelişmekte olan spor branşları (korfbol, kricket, squash, dalga sörfü, paintball, kuraş); golf; görme engelliler; güreş; herkes için spor; halk oyunları; halter; hava sporları; hentbol; hokey; işitme engelliler; izcilik; judo; kano; karate; kayak; kızak; kick boks; kürek; masa tenisi; modern pentatlon; motorsiklet; muaythai; okçuluk; okul sporları; oryantiring; otomobil sporları; özel sporcular spor federasyonu; rafting; satranç; sualtı sporları; su topu; taekwondo; tenis; triatlon; üniversite sporları; voleybol; vücut geliştirme, fitness ve bilek güreşi; wushu kung fu; yelken;

Bakanlık, Türkiye’deki spor yapılanmasını düzenlemek ve denetlemekle görevli iken, ayrıca spor müsabakalarında ve spor teşkilatı içerisinde disiplini sağlamak, yine disiplinin sağlanmasına ilişkin “uluslararası kuralların uygulanması”nı sağlamak ve bağımsız spor federasyonlarının da bu doğrultuda faaliyet göstermelerini temin etmekle yükümlüdür. Bu bağlamda Kanunun 11. maddesi uyarınca, “*beden terbiyesi ve spor çalışmalarında spor teşekkül ve kişilerince, disiplin ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak müeyyideler, kanunlara ve milletlerarası teamüllere uygun olarak yapılacak ceza yönetmeliği ile tespit edilir. Söz konusu fiillerin para cezası ile müeyyidelenendirilmesi mümkündür. Hangi cezaların paraya çevrileceği ceza yönetmeliğinde belirtilir. Uygulanacak para cezası on milyon lirayı geçemez. Bu miktarı üç katına kadar artırmaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.*”

703 sayılı KHK ile spor teşkilatının değiştirilmesine kadar, amatör spor dalları yönünden 07.01.1993 tarih ve 21458 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ‘*Gençlik ve Spor Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği*’ uygulanmış, ancak 703 sayılı KHK’den sonra Gençlik ve Spor Bakanlığınca ‘*Spor Disiplin Yönetmeliği*’ çıkartılmış ve bu yönetmelik 13.07.2019 tarih ve 30830 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin 1. maddesinde, düzenlemenin amacının “*Merkez Spor Disiplin Kurulu ve il spor disiplin kurullarının oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını, disiplin ihlali oluşturan fiilleri, bunların cezalarını ve cezaların infazlarını belirlemek*” olduğu belirtilmiştir. Yönetmeliğin 5. maddesine göre, Gençlik ve Spor Bakanı tarafından yedi asıl ve yedi yedek üyeden oluşan Merkez Spor Disiplin Kurulu iki yıllık bir süre için görevlendirilmekte ve bu üyelerin de en az beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış yahut spor alanında idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kişiler arasından seçilme şartı aranmaktadır. Bu şekilde tayin edilen Merkez Spor Disiplin Kurulu, Yönetmeliğin 6. maddesi uyarınca; il spor disiplin kurullarının başkan ve üyelerinin, ve ayrı-

---

yüzme federasyonları. Bkz. <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/TMOK/Spor-Federasyonlari/26/1, e.t. 01.04.2021>.

Bu federasyonlardan futbol Türkiye Futbol Federasyonu, binicilik ise at yarışları ve müşterek bahislerle sınırlı olmak üzere Tarım ve Orman Bakanlığı’nın yetkilendirmesiyle Türkiye Jokey Kulübü’nün yetki kapsamında olup, bunun dışındaki tüm spor branşları Gençlik ve Spor Bakanlığı’na tabidir.

ca, Gençlik ve Spor Bakanı tarafından sevk edilmeleri halinde, bağımsız spor federasyonlarının başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile disiplin ve denetim kurulu üyelerinin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışlarının saptanması üzerine bunlar hakkında, federasyonlarca ve bunların izni ile yapılan spor müsabakası ve faaliyetlerde meydana gelen disiplin ihlalleri hakkında, il spor disiplin kurullarının verdiği kararlara karşı yapılan itirazlar hakkında ve il spor disiplin kurulları arasındaki görev ve yetki uyumsuzluklarına ilişkin karar vermekle görevli kılınmıştır.

Yönetmeliğin 11. maddesi ile merkez ve il disiplin kurulları yönünden bağımsızlık ve teminat hükmü de getirilmiş olup, buna göre "*disiplin kurulları kararlarında bağımsızdır. Üyeler istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yenisi görevlendirilemez.*"

Sonuç olarak, 02.07.2018 tarihinden önce Türkiye’de futbol dışındaki spor branşları yönünden yetkili kurum Spor Genel Müdürlüğü iken, 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK ile spor teşkilatının yapısı değiştirilmiş, Müdürlük ‘Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü’ adıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın bir hizmet birimi haline dönüştürülmüş ve öncesinde SGM’ye bağlı tüm teşkilat Gençlik ve Spor Bakanlığı’na tabi kılınmıştır. Bugün itibarıyla, futbolun ayrık durumu bir kenara bırakılırsa, Türkiye’de sporun düzenleme ve denetlenmesi hususunda yetkili kurum Gençlik ve Spor Bakanlığı olup, Türkiye’de futbol dışındaki spor branşları yönünden yetkili spor yargı mercii olan Tahkim Kurulu da Bakanlığa bağlı olarak faaliyet göstermektedir.

Bu noktada, söz konusu Tahkim Kurulu’nun hangi isimle anılması gerektiği hususunun üzerinde durmamız gerekmektedir. Yukarıda detaylıca izah ettiğimiz üzere, 02.07.2018 tarihli ve 703 sayılı KHK öncesinde SGM ayrı tüzel kişiliği ve bağımsız bir bütçesi bulunan, ayrı bir merkez ve taşra teşkilatına sahip güçlü bir kamu kuruluşu iken, 703 sayılı KHK ile esasen Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın bir hizmet birimi haline getirilmiştir, tüm teşkilatı ve kendisine bağlı alt kuruluşlar Bakanlık bünyesine alınmış ve neredeyse hiçbir yetkisi bulunmayan bir "*birim*" haline getirilmiştir. O halde, ayrı bir teşekkül olmaktan çıkartılmış ve tüm yetkileri Bakanlığa devrolunmuş olan SGM’nin isminin halen Bakanlık bünyesindeki Tahkim Kurulu ile anılması tamamen alışkanlıktan kaynaklanmaktadır. Zira, yukarıda saydığımız tüm görev ve yetkiler gibi, Tahkim Kurulu’nun oluşumu ve görev yapma süreci de tamamen Bakanlık merkez teşkilatının görev alanına girmektedir. Bu itibarla, 02.07.2018 ta-

rihi itibariyle, artık doğrudan Bakanlık bünyesinde faaliyet gösteren ve Türkiye’de futbol dışındaki spor branşları yönünden en üst derece spor yargı mercii konumunda bulunan Tahkim Kurulu’nun SGM Tahkim Kurulu olarak değil, ‘Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu’ olarak anılması daha doğru olacaktır.

C. Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilatı

Yalnızca Türkiye’de değil, Dünyada da tüm spor dalları arasında en çok rağbet gören, en çok izlenen, en çok konuşulan spor dalı futboldur. Futbol, 19. yüzyılın ikinci yarısında Britanya adasında ortaya çıkışından hemen sonra önce İngiltere’de, ardından Avrupada ve son derece kısa bir zamanda Dünyadaki tüm kıtalarda fenomen bir spor dalı haline gelmiş, ülkeler arası veya aynı ülke içerisindeki politik, etnik, dini veya sınıfsal farklılıkların ve hatta çatışmaların birer sembolü ve hatta aracı olmuştur³⁷. Bütün bu yönleriyle futbolu, bir spor dalının ve oyunun çok ötesinde, politik, toplumsal ve ekonomik olayların belirleyeni niteliğinde, uluslararası ve hatta uluslararası bir fenomen olarak kabul etmek gerekmektedir.

Türkiye’de de futbol 19. yüzyılın sonlarında ilgi görmeye başlamış, tarihte kurulan ilk Türk futbol takımı olarak bilinen ‘*Black Stocking*’ın Rum futbolcularla bugün Fenerbahçe Spor Kulübü’nün Kadıköy’deki stadının olduğu bölge olan ‘*Papazın Çayırı*’nda 1901 yılında oynadığı futbol maçı bir Türk takımının ilk futbol maçı olarak tarihe geçmiştir³⁸. Bunun akabinde özellikle İstanbul’da yaşayan İngilizlerin ve Osmanlı Rumlarının yoğun ilgisiyle ardı ardına çok sayıda futbol kulübü kurulmuş, 1905 yılında ilk Türk futbol kulübü olarak Mekteb-i Sultani öğrencileri tarafından Ali Sami Yen önderliğinde Galatasaray kulübü ortaya çıkmış, hemen ardından Fenerbahçe ve Beşiktaş kulüplerinin futbol takımlarının kurulmasıyla bugünkü Türk futbolunun temelleri atılmıştır. Özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra tüm alanlarda olduğu gibi fut-

³⁷ KUPER, Simon, Futbol Asla Sadece Futbol Değildir, 4. Baskı, Çev. Sinan Gürtunca, İthaki, İstanbul, 2012, s. 57 vd. Futbolun bu dönemlerde İngiliz burjuvazisi tarafından işçi sınıfının sokaklara dökülmemesi için icat edilip yaygınlaştırıldığı, bir nevi sınıf savaşını futbol sahasına ve tribünlere hapsedme aracı olarak kullanıldığı da söylenmiştir. Bkz. FİŞEK, Kurthan, “Futbolu neden sevmeli? Futbolu neden sevmemeli? Kararı siz verin!”, Futbolu Neden Sevmeli?, Hazırlayan: İlker Maga, Yasemin Gedik, Maksut Köksal, YGS, İstanbul, 2006, s. 27.

³⁸ USLU, Ferhat, Spor Hukuku Dersleri, Adalet, Ankara, 2016, s. 21.

bol alanında da ciddi atılımlar yapılmış, TİCİ'nin oluşumunun akabinde 1923 yılında Türkiye Futbol Federasyonu "*Futbol Heyet-i Müttehidesi*" adıyla kurulmuş ve 21 Mayıs 1923 tarihinde FIFA'nın 23. üyesi olmuş, bu tarihin ardından Türk futbolu her geçen yıl daha hızlı bir biçimde büyümüş, 1950'li yılların sonunda 'Milli Lig' adı altında ülkenin çeşitli yerlerindeki futbol kulüplerinin bir araya gelmesiyle ulusal futbol ligi oluşturulmuş, 1960'lı ve 1970'li yıllarda bu rüzgarla Anadolu'nun hemen her yerinde futbol kulüpleri kurulmuş, 1980'li yıllarda Avrupa'dan gelen teknik adamların da katkısıyla futbolda büyük bir değişim yaşanmış ve nihayet 1990'lı yıllarla beraber futbol yayıncılığında kabul edilen "*havuz sistemi*" ile birlikte kulüplerin naklen yayın gelirleri yüz milyon dolarla ifade edilen rakamlara ulaşmış, böylece geçen zaman içerisinde futbol tüm ülkede milyonlarca kişi tarafından takip edilen ve aynı zamanda devasa ekonomik hacim yaratan bir alan haline gelmiştir³⁹.

Futbolun gerek Türkiye'de gerekse Dünyada diğer spor dallarından farklı olarak bu denli büyük ilgi görmesi ve evrensel ölçüde fenomen bir spor dalı haline gelmesi, buna paralel olarak da diğer spor dallarına nazaran çok daha büyük bir ekonomiye ve endüstriye sahip olması, futbolla ilgili ayrı bir teşkilatlanma ve kendine has bir hukuk rejimi inşa edilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Türkiye'de futbol, 1988 yılına kadar diğer spor dalları gibi Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesindeyken, özellikle 1980'lerin ikinci yarısıyla birlikte böylesine yoğun ilgi gören bir spor alanının özel bir yasal düzenlemeye ve ayrı bir rejime tabi tutulması tartışmaları artış göstermiş ve nihayet 27.05.1988 tarihli ve 3461 sayılı '*Türkiye Futbol Federasyonunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun*'un yürürlüğe girmesiyle futbol kendine özgü bir hukuki rejime kavuşmuştur. Ancak bu Kanun, futbolun ihtiyaçlarına cevap vermediği gerekçesiyle kısa bir süre sonra kaldırılmış ve 17.06.1992 tarihli ve 3813 '*Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun*' yürürlüğe girmiştir⁴⁰. Ne var ki geçen yıllar içerisinde Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de futbolun yapısı değişmiş, bu Kanun da ihtiyaçlara cevap veremez hale gelmiş ve 05.05.2009 tarihli ve 5894 sayılı '*Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun*' ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bugün Türkiye'de futbol alanının düzenleyici yasal metni 5894

³⁹ USLU, s. 22-23.

⁴⁰ ERTEN, Türk Sporu, s. 131.

sayılı Kanun ve düzenleyici kurumu da Türkiye Futbol Federasyonu'dur.

Kanunun 1. maddesinde amacının, “*her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonu’nun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemek*” olduğu belirtilmektedir. Kanunun 4. maddesinde, Türkiye Futbol Federasyonu’nun (TFF) merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilatından meydana geldiği ve teşkilatın TFF Statüsünde belirleneceği düzenlenmektedir. Buna göre, TFF Merkez Teşkilatı, Genel Kurul, TFF Başkanı, Yönetim Kurulu, İcra Kurulu, Hukuk Kurulları⁴¹, Denetleme Kurulu ve Genel Sekreterden oluşmaktadır. Kanunun 4. maddesinin 7. fıkrasına göre TFF kurul ve organları TFF Statüsü uyarınca atanarak veya seçilerek göreve gelir ve 8. fıkraya göre bu seçimler özgür ve bağımsız demokratik yollarla gerçekleştirilir.

Kanunun yapmış olduğu bu göndermeyle TFF Statüsü hazırlanmış olup, bu Statü TFF’nin uyması gereken “*tarafsız davranma, ayrımcılık yapmama, dostane ilişkilerin teşvik edilmesi*” gibi ana ilkeler, futbol oyun kuralları, TFF üyeliğe başvuru, kabul, askıya alma, ihraç ve çekilme usulleri, üyelerin yükümlülükleri, TFF üyesi futbol kulüplerinin üst lige çıkmalarının ve alt lige düşürülmelerinin sonuçları, TFF kapsamındaki kulüplerin ve diğer grupların statüleri, TFF teşkilat yapısı ve Genel Kurulun niteliği, oluşumu ve yükümlülükleri, TFF Yönetim Kurulu’nun niteliği, oluşumu, görev ve yetkileri, TFF’nin icra kurulu, denetleme kurulu, Merkez Hakem Kurulu, Temsilciler Kurulu gibi yan kurullarının oluşumu, görev ve yetki alanları, TFF Yargı Kurullarının oluşumu, görev ve yetkileri, ayrıca mali hükümler, Türkiye’deki futbol müsabakalarına ilişkin haklar, Kulüp Lisans Sistemi, futbol kulüplerinin yapısı ve tescili ile vergi muafiyeti gibi hususları detaylı bir şekilde düzenlemektedir⁴². Bunun yanı sıra, TFF Statüsüne dayanılarak TFF Yönetim Kurulu tara-

⁴¹ Kanunun 5. maddesinde sayılan ilk derece hukuk kurulları Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, Disiplin Kurulları, Kulüp Lisans Kurulu ve Etik Kurulu olup, bunların kararlarına karşı itiraz mercii olarak da 6. maddede Tahkim Kurulu belirlenmiştir. Bu kurullara ve TFF’nin kendine özgü hukuk sistemine çalışmamızın ‘Türk Spor Yargısı’ başlıklı bölümünde değinilecektir.

⁴² Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü için bkz. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf>, e.t. 02.04.2021.

findan futbolun düzenlenmesine ilişkin çok sayıda talimat çıkarılmakta olup, futbol dünyası bu talimatlarla yönetilmektedir⁴³. Dolayısıyla futbolun hukuki rejiminin işleyişinin genel çerçevesini 5894 sayılı 'Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun' çizmekte, bu Kanuna dayanılarak çıkartılan TFF Statüsü federasyonun görev ve yetki alanlarını düzenlemekte, bu Statüye dayanılarak TFF Yönetim Kurulu tarafından daha belirgin konulara ilişkin yayımlanan talimatlar ile de futbol alanı düzenlenmekte ve denetlenmektedir. Bir analogi yapılacak ve söz konusunun yapıyı otonom bir hukuki rejim olarak kabul edecek olursak, 5894 sayılı Kanun bu rejimin Anayasasına, TFF Statüsü genel kanununa, talimatlar ise yönetmeliklerine benzetilebilir.

Kanunun 8. maddesinde TFF'nin gelir kalemleri detaylı bir biçimde sayılmış olup, buna göre Türkiye'de yapılan futbol müşterek ve sabit ihtimalli bahis oyunlarından kulüplere verilen isim hakkının %15'i; başvuru harçları ve cezaları; kulüplerin televizyon, radyo, internet ve her türlü teknik cihaz ve benzeri araçlarla yapılacak müsabaka yayınlarından ve yayın organları ile yapacakları her türlü sözleşmelerden elde ettikleri gelirlerin %10'u; TFF tarafından imzalanan sponsorluk sözleşmelerinden elde edilen tutarlar; resmi ve özel milli müsabakalardan elde edilen gelirlerin kesintilerden sonra kalan net meblağı ile bu müsabakaların televizyon, radyo, internet ve her türlü teknik cihaz ve benzeri araçlarla yayınlarından elde edilecek gelirler; tescil, vize, aktarma, aidat ve TFF'ye bağlı futbolcular ve futbol kulüplerinden elde edilecek benzeri gelirler,

⁴³ TFF tarafından çıkarılan ve hali hazırda yürürlükte olan talimatlar şunlardır: Akreditasyon Talimatı, Amatör Futbolcu Lisans ve Transfer Talimatı, Amatör İşler Kurulu Talimatı, Etik Kurulu Talimatı, Fair Play Talimatı, Futbol Disiplin Talimatı, Futbol İl Temsilcisi ve İl Tertip Komiteleri Talimatı, Futbol Kulüpleri Tescil Talimatı, Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı, Futbol Müsabaka Talimatı, Futbol Saha Komiserleri Talimatı, Futbol Okulları Talimatı, Futbolda Doping Mücadele Talimatı, Hali Sahaların Denetimi ve Sınıflandırılması Genelgesi, HİF (Herkes için Futbol) Disiplin Talimatı, HİF Lisans Talimatı, HİF Turnuvaları Talimatı, Kaynak Kullanma Talimatı, Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı, Merkez Hakem Kurulu Talimatı, Özel Müsabaka ve Turnuva Talimatı, Profesyonel Futbolcuların Jübileleri Talimatı, Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı, Sağlık Ekiplerinin Yapılanmaları ve İşleyişleri Talimatı, Sağlık Kurulu İç Talimatı, Sportif Ekipman Talimatı, Stadyum ve Güvenlik Komitesi Talimatı, Tahkim Kurulu Talimatı, Teknik Adamların Statüsü ve Çalışma Esasları Talimatı, Teknik Adamların Eğitimi ve Sınıflandırılması Talimatı, Temsilciler Kurulu Talimatı, TFF Tarafından Görevlendirilenlerden Uhdesinde Kamu Görevi Bulunanların İzinli Sayılacakları Sürelerin Tespitine Dair Talimat, Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı, Yayın Talimatı, Süper Lig ve TFF 1. Lig Yayın Talimatı. Bkz. <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=132>, e.t. 02.04.2021.

mal varlığından devir, satış, temlik ve kiralama gibi yollarla elde edilecek gelirler; TFF tarafından kurulacak veya ortak olunacak her türlü iktisadi teşebbüs ve şirketlerden elde edilecek gelirler; faiz gelirleri; bağış ve yardımlar ile diğer gelirler TFF'nin gelirleri olarak sayılmıştır. Buna karşın, Kanunun 9. maddesinde, TFF'nin yıllık bütçe esasına göre bütçesini hazırlayacağı ve bu Kanunda kendisine verilen görevleri yerine getirebilmek için TFF Statüsü çerçevesinde gerekli tüm masraf ve harcamaları yapacağı öngörülmüştür.

Kanunun 11. maddesinde futbol faaliyetleri bakımından vergi muafiyeti de getirilmiş olup, buna göre "*Türkiye'de FIFA, UEFA ve TFF himayesinde gerçekleştirilen müsabakalar ile bu Kanun kapsamında organize edilen müsabakalardan elde edilecek gelirler ve TFF'nin diğer tüm gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.*"

Kanun futbol alanında uygulanacak disiplin cezalarının genel çerçevesini de 15. maddesinde çizmiştir. Bu hüküm uyarınca, "*futbol müsabaka ve faaliyetlerinde kulüplere ve kişilere disiplin ihlalleri ve sportmenliğe aykırı fiiller ve bunlara uygulanacak cezalar, FIFA ve UEFA kurallarına uygun olarak TFF Statüsü ve Statünün çizdiği çerçevede Yönetim Kurulunun yapacağı talimatlarla belirlenir.*" 15. maddenin bu göndermesiyle futbol müsabaka ve faaliyetlerinde uygulanacak disiplin cezaları TFF Statüsünün 58. maddesinde düzenlenmiş, bu hükümde futbol dünyasında yer alan gerçek ve tüzel kişiler için öngörülebilecek disiplin cezalarının türleri belirlenmiş ve "*futbol müsabakaları ve organizasyonlar sırasında kulüpler ve bireyler tarafından işlenen tüm disiplin ihlalleri ve sportmenlik dışı davranışlar ve bu gibi kulüp ve kişilere uygulanacak disiplin cezaları TFF Yönetim Kurulu tarafından, genel kabul görmüş ulusal ve uluslararası uygulamalar ile FIFA ve UEFA Disiplin Talimatları doğrultusunda çıkarılacak TFF Disiplin Talimatı'nda düzenlenir*" denilerek disiplin cezalarının belirlenme hususu talimatlara bırakılmıştır. Bu bağlamda, amatör ve profesyonel futbol faaliyetlerinde disiplini sağlamak ve disiplin kurullarının oluşumunu, çalışma usul ve esaslarını, disiplin ihlali oluşturacak fiilleri, bu fiillere verilecek cezaları ve cezaların infazını belirlemek için TFF Yönetim Kurulu tarafından '*Futbol Disiplin Talimatı*' yayımlanmıştır⁴⁴.

⁴⁴ Futbol Disiplin Talimatı için bkz. <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimatı.pdf>, e.t. 02.04.2021.

5894 sayılı Kanunun yukarıda bahsedilen hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Kanun ile futbola ilişkin uluslararası kuralların ve talimatların uygulanması hususunda TFF'ye yükümlülük getirildiği, aynı şekilde TFF Statüsünde de TFF Yönetim Kurulu'na çıkartılacak talimatlarda FIFA ve UEFA talimatları ile uluslararası kuralların dikkate alınması ve bunlara paralel düzenlemeler getirilmesi ödevinin yüklendiği görülmektedir. Bu düzenlemeler, sporun küresel niteliği nedeniyle, uygulanacak tüm kuralların diğer ülkelerle ve uluslararası kuruluşlarla yeknesak olması gerekliliğinin bir göstergesidir. Diğer spor branşlarında olduğu gibi futbolda da, uluslararası kuralların iç hukuka aktarılmasına ilişkin anayasal süreçlerin dışında bir usul öngörülmektedir. Bu düzenlemelerden hareketle, TFF'nin, UEFA ve FIFA'nın koyduğu ve koyacağı kuralları Türkiye'de de uygulamaya sokması ve yapacağı tüm düzenlemelerde bu uluslararası spor organlarının düzenlemelerini esas alması gerekmektedir⁴⁵.

IV. SONUÇ

Türk spor yapılanması, bir yandan uluslararası spor federasyonlarının o spor dalına ilişkin koymuş olduğu kural ve ilkeleri esas alırken, bir yandan da kendi dinamiklerine yaslanan bir organizasyon şeklinde teşekkül etmiştir. Bu organizasyon, diğer ülkelerdeki muadillerinin aksine, yalnızca özel hukuku merkeze alan bir sistem kurmamış, aksine kamu hukukunun gücünü bünyesinde barındıran bir yapı olmuştur.

Bu özellikleriyle Türk spor yapılanması iki ana kanalda örgütlendiğinden, Türk sporunun teşkilat yapısının "İkili Sistem" olarak adlandırılması son derece isabetli olacaktır. Bunlardan ilki futbol dışındaki spor branşlarını bünyesine alan *Gençlik ve Spor Bakanlığı Teşkilatı*, diğer ise futbolun çatısı altında örgütlendiği *Türkiye Futbol Federasyonu Teşkilatı*dır.

Bu tanım ve ayırım yalnızca ontolojik bir tartışmayı ifade etmemekte, pratikte de önemli sonuçlar doğurmaktadır. Zira her iki kanalda farklı teşkilat yapılarının bina edilmesinin yanı sıra, bu kanallardaki spor branşlarının hukuki statüleri ve yargısal tabiiyetleri de birbirlerinden ayrılmaktadır. Öyle ki, futbol profesyonel bir spor dalı olarak kabul edilmekteyken, diğer spor dalları Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesine alınarak farklı bir hukuki statüye tabi tutulmaktadır. Bir diğer pratik sonuç ise spor yargısında karşılığını bulmaktadır. Futbola ilişkin uyuşmazlık-

⁴⁵ ERTEN, Türk Sporu, s. 133.

ların ikinci derece yargı mercii TFF bünyesinde yapılaşan TFF Tahkim Kurulu iken ve bu kurul yalnızca futbolu kapsamına almışken, futbol dışındaki spor branşları yönünden ister bağımsız spor federasyonlarının kurulları ister merkez ceza kurulları tarafından verilen kararlar olsun, ikinci derece yargı mercii olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu tek adres olarak belirlenmiştir⁴⁶. Bu nitelikleriyle gerek teşkilat yapısı gerekse spor yargısı açısından, Türkiye’de “*futbol ve diğerleri*” olarak formüle edilebilecek veya özetlenebilecek iki ayrı rejim bulunduğunu söylememiz isabetsiz olmayacaktır.

KAYNAKÇA

A. Kitaplar ve Makaleler:

- AVCI, Mustafa**, “*Spor Federasyonlarının Hukuki Niteliği, İdari Teşkilat İçindeki Konumu ve Bağımsızlığı Sorunu*”, İÜHFİM, C. LXX, S. 2, 2012, s. 3-20.
- COCCIA, Massimo /DE SILVESTRI, Antonino /FORLENZA, Oberdan / FUMAGALLI, Luigi /MUSUMARRA, Lina /SELLI, Lucio**, *Diritto dello Sport*, Firenze, 2004.
- DEMİRAL BAKIRMAN, Büşra**, *Türk Ceza Hukukunda Şike ve Teşvik Primi Suçu*, Oniki Levha, İstanbul, 2017.
- EKŞİ, Nuray**, *Spor Tahkim Hukuku*, Beta, İstanbul, 2015.
- ERTAŞ, Şeref / PETEK, Hasan**, *Spor Hukuku*, Yetkin, Ankara, 2011.
- ERTEN, Rifat**, *Milletlerarası Özel Hukukta Spor, Adalet*, Ankara, 2007.
- ERTEN, Rifat**, “*Türk Sporunun Yapısal Düzeni*”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. X, S. 1,2, 2006, s. 117-136 (**Türk Sportu**).
- ERKİNER, Kısmet**, “*Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Spor Hukuku*”, <http://www.sporhukuku.org/makaleler/106-uluslararası-olimpiyat-komites-ve-sporhukuku.html>, e.t. 30.03.2021.
- FİŞEK, Kurthan**, *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünya’da ve Türkiye’de Spor Yönetimi*, 2. Bası, Ankara, 1998 (**Spor Yönetimi**).
- FİŞEK, Kurthan**, “*Futbolu neden sevmeli? Futbolu neden sevmemeli? Kararı siz verin!*”, *Futbolu Neden Sevmeli?*, Hazırlayan: İlker Maga, Yasemin Gedik, Maksut Köksal, YGS, İstanbul, 2006.

⁴⁶ Çalışmamızın kapsamı bakımından GSB Tahkim Kurulu ile TFF Tahkim Kurulu’nun detaylarına girilmemiş olup, bu hususta detaylı bilgi için bkz. EKŞİ, s. 165; GERÇEKER, Hasan, *Spor Hukuku, Spor Tahkim Kurulları, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu*, Seçkin, Ankara, 2016, s. 38 vd.

- FOSTER, Ken**, "Is There a Global Sports Law?", Entertainment Law, Vol.2, No.1, 2003, s. 1-18.
- GERÇEKER, Hasan**, Spor Hukuku, Spor Tahkim Kurulları, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu,Seçkin, Ankara, 2016.
- GÖZLER, Kemal**, İdare Hukuku Dersleri, 3. Baskı, Ekin, Bursa, 2005.
- GÜNAL, Nadi / KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan**, Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat, Yetkin, Ankara, 1998.
- GÜNDAY, Metin**, İdare Hukuku, 10. Baskı, İmaj, Ankara, 2011.
- GÜRTEK, Kadir / ERENEL, Ege**, "LexSportiva: Spor Hukukunun Küreselliği", İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 3, S: 1, 2012, s. 295-315.
- KOCAMAZ, Selda / ÇOLAKOĞLU, Tekin / ERTURAN ÖĞÜT, Esra**, "Türk Spor Federasyonlarının Özerklik Sonrası Değişimi", Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, C. 18, S. 1-4, 2013, s. 7-26.
- KÖSE, Hüseyin Alpay**, Avrupa Birliği Hukuk Sisteminin Spor Hukukuna Etkileri, Legal, İstanbul, 2011.
- KUPER, Simon**, Futbol Asla Sadece Futbol Değildir, 4. Baskı, Çev. Sinan Gürtunca, İthaki, İstanbul, 2012.
- ÖZAY, İl Han**, Günışığında Yönetim, Filiz, İstanbul, 2004.
- USLU, Ferhat**, Spor Hukuku Dersleri, Adalet, Ankara, 2016.
- ÜÇİŞİK, Fehim**, Spor Hukuku, Ötügen, İstanbul, 2017.
- WILL, Michael R.**, "Uluslararası Sporun Yapısal Düzeni", Çev. Cengiz Koçhisarlıoğlu, AÜHFD, C. 43, S. 1, Ankara, 1993.
- YÜCE, Mehmet**, İdmançı Ruhlar – Futbol Tarihimizin Klasik Devreleri: 1923-1952, İletişim, İstanbul, 2015.
- YÜCE, Mehmet**, Osmanlı Melekleri – Futbol Tarihimizin Kadim Devreleri, İletişim, İstanbul, 2014.

B. İnternet Kaynakları:

- Olympic Charter**, https://stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf, e.t. 01.04.2021.
- Futbol Disiplin Talimatı**, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TALIMATLAR/Futbol-Disiplin-Talimatı.pdf>, e.t. 02.04.2021.
- TFF Statüsü**, <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/TFF-KANUN-STATU/TFF-Statusu.pdf>, e.t. 02.04.2021.
- <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=132>, e.t. 02.04.2021.
- <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/TMOK/Spor-Federasyonlari/26/1>, e.t. 01.04.2021.

SPOR YARGISINDA TEK TAHKİM KURUL ÖNERİSİ

Prof. Dr. H. Fehim ÜÇİŞİK*

* İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

I- Giriş

Ülkemizde özerk Türkiye Futbol Federasyonu özel bir kanunla, diğer spor federasyonları 3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunuyla düzenlenmiştir ve bu ayırımın bir sonucu olarak, spor yargısı alanında iki ayrı Tahkim Kurulu bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi 06.01.2011 tarihinde 3289 sayılı Kanunun Tahkim Kurulu kararlarına karşı herhangi bir yargı merciine başvurulamamasını öngören hükmünü iptal etmiştir.

17.03.2011 tarih ve 6214 sayılı Kanunla 1982 Anayasasının spor konusundaki düzenlemesine (m.59), spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir, Tahkim Kurulu kararları kesindir; bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz, şeklinde bir hüküm eklenmiştir. Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018 tarihinde 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu

Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun tahkim konusundaki bir hükmünü iptal etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 28.01.2020 tarihinde, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu düzenlemesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde belirtilen adil yargılanma hakkına (m.6/I) aykırı olduğuna karar vermiştir.

Bu yazımızda, ülkemiz spor yargısında tahkim konusundaki bu değişikliklerle ilgili karar, görüş ve öneriler ile Tahkim Kurulunun yapısına ilişkin kişisel değerlendirme ve önerilerimiz belirtilmeye çalışılacaktır.

II- Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu

3289 sayılı Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanununa göre, Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu, yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şarttır. Üyeler, Gençlik ve Spor Bakanlığının onayı ile dört yıl için görevlendirilir. Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar, hâkimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Tahkim Kurulunda görev alabilirler.

Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler (Ek m.9/VII)¹. Ekşi, 2015 yılında Spor Federasyonlarının, ilgili oldukları spor dalının idaresine ilişkin işlemlerini yapmaları ve spor dalına ilişkin düzenlemeleri hazırlamalarının yanısıra, bünyelerinde yer alan kurullarla ya da organlarla uyuşmazlık çözüm mercii olarak da faaliyette bulduklarından, özellikle Federasyonlarda yer alan kurulların sporun yönetimi ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıkları karara bağlarken sporculara ve diğer ilgililere karşı kulüpleri ve Federasyonları koruma ihtimaline karşı, Federasyonlardaki uyuşmazlık çözüm kurulları tarafından verilen kararların Federasyonların dışında ve bağımsız nitelik taşıyan bir organ tarafından denetlenmesinin hem bir ihtiyaç hem de bir zorunluluk olarak ortaya çıktığını, bu ihtiyaç ve zorunluluğun futbol dışındaki diğer bütün spor dallarında, Federasyonlar tarafından verilen sporun yönetimine ve disiplinine ilişkin kararların incelenmesi için nihai merci olarak Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde yer alan Tahkim Kurulunun kurulmasına yol açtığını belirtmiştir².

3289 sayılı Kanununa göre, Federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görevli olanlar, ihtar cezası dışında sportif ceza alanlar ve anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı ve haksız mal edinme suçlarından ceza alanlar Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar (Ek m.9/X, Ek m.9/V, d)). Tahkim Kurulu, görevinde bağımsız ve tarafsızdır. Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yenisi görevlendirilemez (Ek m.9/X).

¹ 2004 yılında 3289 sayılı Kanuna ek düzenleme yapılarak, Federasyonlara, Başbakanın onayıyla idari ve mali özerklik verilebilmesi ve Tahkim Kurulu kurulması öngörülmüş (Ek m.9), ilk Tahkim Kuruluna Spordan Sorumlu Başbakan Yardımcısının onayıyla, bir Yargıtay Ceza Dairesi Başkanı, bir Müsteşar, bir Türkiye Büyük Millet Meclisi Daire Başkanı, bir Genel Müdür Yardımcısı ve üç akademisyen atanmıştır. Akademisyenlerden biri Spor Yüksekokulunda kurucu Müdürlük yapmış, Doktora Programında ve Hukuk Fakültesinde Spor Hukuku dersi vermiştir. Tahkim Kurulundaki görevleri sırasında, Kurul Başkanı olan Ceza Dairesi Başkanı Yargıtay Başkanlığına seçilmiş, Müsteşar olan üye seçim döneminde Bakanlığa atanmış, Daire Başkanı Türkiye Büyük Millet Meclisinde Genel Sekreter Yardımcısı olmuş, akademisyen üyelerden biri Rektör Yardımcılığına, biri de Dekanlığa atanmış ve Tahkim Kurulu üyeliklerini sürdürmüşlerdir (Üçışık, Spor Hukuku, s.51-52, dn. 6)).

² Ekşi, s.185-186.

3289 sayılı Kanuna göre, bir ayda en fazla dört toplantı günü için, kamu görevlisi üyelere 5000, diğer üyelere 6000 gösterge rakamının Devlet memurlarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucunda bulunacak miktarı geçmemek üzere huzur ücreti ödenir (Ek m.9/XI).

Tahkim Kurulu Yönetmeliğine göre, Kurulun idari işlerini yürütmek üzere Kurul Başkanının önerisiyle Genel Müdürlük tarafından dört yıllık yükseköğrenim mezunu bir personel, koordinatör olarak görevlendirilir. Koordinatör, Kurul Başkanına bağlı olarak çalışır ve ona karşı sorumludur. Kurulun sekretarya hizmetleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür (m.7).

Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları çalışma usul ve esasları ile üyelere verilecek huzur ücretinin miktarı Bakanlıkça hazırlanan Yönetmelikle belirlenir (Ek m.9/XII).

3289 sayılı Kanuna göre, Tahkim Kurulu,

- a) Federasyon ile kulüpler, sporcular, hakemler, teknik direktör ve antrenörler arasındaki ihtilafları,
- b) Kulüpler ile teknik direktörler, antrenörler ve sporcular arasındaki uyuşmazlıkları,
- c) Kulüplerle kulüpler arasında çıkacak anlaşmazlıkları,
- ç) Federasyonlarca verilecek kararlar ile Ceza ve Disiplin Kurulu kararlarını,
- d) Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Federasyonlar arasında veya Federasyonların kendi aralarında çıkacak ihtilafları,
- e) Federasyon Başkanları ile Yönetim, Disiplin ve Denetim Kurulu Üyelerinin spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışlarının tespiti halinde Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından Merkez Spor Disiplin Kuruluna sevk edilmeleri sonucunda Merkez Disiplin Kurulunca verilecek kararları ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin sonuca bağlar; Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya yapılan denetim sonucu görevi başında kalmasında sakınca görülen Federasyon Başkanı ve Yönetim Kurulu Üyeleri hakkında karar almak üzere, Gençlik ve Spor Bakanlığının istemi üzerine Federasyon Olağanüstü Genel Kurulunu toplamakla görevli üç kişilik komisyonu ve Olağan ve Olağanüstü Genel Kurullarını 3289 sayılı Kanunda öngörülen süre ve esaslar dahilinde yapmayan Federasyonların Genel Kurullarını altmış

gün içerisinde toplamakla görevli üç kişilik komisyonu belirler (Ek m.9/VII-IX).

3289 sayılı Kanuna göre, Tahkim Kurulu en az beş üyenin katılımıyla toplanır ve oy çokluğuyla karar alır (m.9A/I). Kurula başvuru süresi itiraz edilen kararın yazılı tebliğinden itibaren on gündür (m.9A/III).

Tahkim Kurulu Yönetmeliğine göre, Tahkim Kurulunun tebligatları tarafların belirttiği adreslere yapılır; Kurul, gerekli gördüğü takdirde tebligatları tarafların bildirdikleri faks numarasına ya da e-posta adresine de yapılabilir (m.16).

3289 sayılı Kanuna göre, Tahkim Kurulu kararını, kanun, ulusal ve uluslararası federasyonların kuralları, kanunların usule ilişkin hükümleri ile dosya münderecatı, tanık beyanları, bilirkişi incelemesi ve her türlü delile göre adalet ve nasafet esasları dairesinde tesis eder. Zorunlu haller dışında sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerde en geç on işgünü, diğer hususlarda ise en geç üç ay içerisinde kararını verir. Kurul; itirazın reddine, kabulüne veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir. Kararlar gerekçeli olur; varsa muhalefet şerhleri eklenir (Ek m.9A/VIII). Taraflar, kararın tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde karar düzeltme yoluna başvurabilirler. Kararların açıklanması, maddî hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi halleri dışında Kurul aynı konuda tekrar karar veremez (Ek m.9A/X). 3289 sayılı Kanuna göre, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir (Ek m.9/VII).

III- Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu

5894 sayılı Kanuna göre, Tahkim Kurulu, bu Kanun uyarınca bağımsız ve tarafsız bir zorunlu tahkim merciidir ve Türkiye Futbol Federasyonunun en üst hukuk kuruludur (m.6/I). Tahkim Kurulu, Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve ilgili Talimatlarda belirtilen nitelikteki uyuşmazlıklar ile ilgili nihai karar merciidir; bu Kanuna dayanılarak çıkarılacak Türkiye Futbol Federasyonu Talimatları, Düzenlemeleri ile bunlara ilişkin uygulamalar aleyhine, ancak Tahkim Kurulu nezdinde itirazda bulunulabilir (m.6, m.18). Tahkim Kuruluna başvuru süresi Talimatların yayımından veya itiraz edilen kararın tebliğinden itibaren yedi gündür (m.6/II). Tahkim Kurulunun oluşumu, görev, yetki, hak ve sorumlulukları üyelerinin nitelikleri Statüde belirlenir (m.6/III). Tahkim Kurulu üyeleri görevlerini tam bir bağımsızlık ve tarafsızlık içinde icra

etmek zorundadırlar (m.6/V; m.5/VI). Tahkim Kurulu, kendisine yapılan başvuruları kesin ve nihai olarak karara bağlar (m.6/IV).

Statüye göre, Tahkim Kurulu, Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulunun kararı ile en az beş yıllık meslekî tecrübeye sahip Hukuk Fakültesi mezunları arasından seçilecek bir başkan ve altı asil üyeden oluşur. Altı da yedek üye seçilir. Üyelerin belirlenmesinde FIFA ve UEFA'nın Kuralları esas alınır. Ceza veya Disiplin Kurullarınca altı aydan fazla ceza alanlar Tahkim Kurulu üyesi olamazlar. Spor Federasyonlarının veya spor kulüplerinin kurullarında görev alanlar bu görevlerinden istifa etmedikçe Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar. Üyeler istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça yerlerine yeni üye görevlendirilmez (m.61/I, III, IV).

Statüye göre, Tahkim Kurulunun görev süresi, Federasyon Yönetim Kurulunun görev süresi kadardır (m.61/II).

Statüye göre, Tahkim Kurulu üyeleri, kendi aralarından bir başkan-vekili ve bir raportör seçer. Kurulun toplantı yeter sayısı beştir. Kararlar için toplantıda hazır bulunan üyelerin oyçokluğu yeterlidir. Oyların eşitliği hâlinde başkanın oyu belirleyicidir (m.61/ II, V).

Tahkim Kurulu Talimatına göre, Tahkim Kurulu üyelerine, katıldıkları toplantılar için, Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulunun her sezon başında belirleyeceği miktarda huzur hakkı verilir (m.22).

Statüye göre, Tahkim Kurulu, şu Karar ve Düzenlemelere ilişkin uyumsuzlukları, ilgililerinin başvurusu üzerine inceleyerek kesin olarak karara bağlar:

- a) Federasyon ile kulüpler, hakemler, futbolcular, teknik direktörler, antrenörler, oyuncu temsilcileri, sağlık personelleri ve diğer yetkililer hakkında Yönetim Kurulu tarafından verilen kararlar,
- b) Amatör ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurullarının kararları,
- c) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu kararları, ç) Kulüp Lisans Kurulu kararları,
- d) Etik Kurulu kararları,
- e) Türkiye Futbol Federasyonu Statüsü ve Talimatları uyarınca nihai karar verme yetkisine sahip diğer kurulların verdikleri hukuki sonuç doğuran kararlar,
- f) Yönetim Kurulu tarafından çıkarılan Talimatlar (m.62/I).

IV- 1982 Anayasasında Spor Yargısında Tahkim İle İlgili Değişiklik ve Sonuçları 1- Genel Olarak

1982 Anayasasına göre, herkes meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir (m.36/I).

Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, Kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler (m.138/I); hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz (m.138/II).

Ertaş/Petek'e göre, bağımsızlık, hakimlerin hiçbir kurum ve kişiden emir almamaları, çalışmalarını evrensel prensipler doğrultusunda, vicdani kanaatlerine göre yürütmeleri ve karar vermeleridir³.

Tunç/Bilir/Yavuz'a göre, yargının tarafsız ve bağımsız olmasını sağlayacak en önemli teminat, hakimin cesur, ahlaklı, vicdanlı ve yüksek karakterli olmasıdır⁴.

Ülkemizdeki Spor Tahkim Kurullarında çok sayıda hukukçu, hakimlik için gerekli kişisel nitelikleri haiz olmalarından dolayı ilgili kişi ve kesimlerin güvenlerini kazanarak uzun yıllar boyunca başarıyla görev yapmışlardır.

2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu, adli yargı hakim ve savcı adaylarında aranacak şartlar arasında, kamu haklarından yasaklı olmayı, yurdun her yerinde görev yapmaya mâni hastalığı veya engelliliği, alışılmışın dışında çevrenin yadırgayacağı şekilde konuşma ve organlarının hareketini kontrol zorluğu çekmek gibi engeli bulunmamayı ve hakimlik ve savcılık mesleğine yakışmayacak tutum ve davranışlarda bulunmamış olmayı da saymaktadır (m.8/g-h).

Hakim ve Savcılar Kurulunca 14.03.2019 tarihide yayınlanan Türk Yargı Etiği Bildirgesine göre, hakim ve savcılar, görevlerini yerine getirirken adaletin en hassas ve doğru şekilde dağıtıldığından emin olan, mesleki sorumluluk içinde davranan, bütün işlemleri ile karar ve davranışlarında insan ve toplum hayatına tesir edeceklerinin ve toplum nezdindeki saygınlıklarının korunmasının Türk yargısının itibarını da yük-

³ Ertaş/Petek, s.494.

⁴ Tunç/Bilir/Yavuz, s.317-318 ve orada gösterilen kaynaklar.

selteceğinin bilincinde olan “hakîm, fehîm, müstakîm, emîn, mekîn ve metîn” insanlardır; Anayasa ve kanunlardan aldıkları yetki çerçevesinde, hür vicdanları ile evrensel değerleri şiar edinerek bağımsız ve tarafsız olarak görevlerini yürütürler; bu Bildirgede belirtilen etik ilkeleri içtenlikle benimser, gerek mesleki gerekse sosyal hayatında bu ilkeler doğrultusunda davranmaya onurları ve vicdanları üzerine söz verirler⁵.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde hazırlanan Mecelle’de (m.1792), hakimin, hakîm (bilge), fehîm (anlayışlı), müstakîm (doğru), emîn (güvenilir), mekîn (ağırbaşlı) ve metîn (metânetli=dayanıklı) olması öngörülmüştür⁶.

2- 06.01.2011 Tarihli Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi, 06.11.2011 tarihli Kararıyla, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun Tahkim Kurulu Kararları aleyhine yargı yoluna başvurulamaz, şeklindeki hükmünü (m.6/IV) şu gerekçelerle iptal etmiştir: 1982 Anayasasına göre, yargı yetkisi bağımsız mahkemelerce kullanılır (m.9), herkes yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir (m.36). Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması adil yargılamanın ön koşuludur. 1982 Anayasasına göre, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması görevinin (m.141) ağır iş yükü altında yerine getirilmesi zorlaştıkça, uyuşmazlıkların çözümü için alternatif yöntemler öngörülebilir; yasa koyucu, futbol alanındaki uyuşmazlıkları çözmek üzere, görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce Tahkim Kuruluna başvurma yükümlülüğü getirebilir; ancak, bu aşamadan sonra kararı benimsemeyen tarafa yargı yolunun açık tutulması gerekir... İtiraz konusu kuraldaki “kesin” ibaresi, Tahkim Kurulunun incelediği konularda vermiş olduğu kararların biçimsel yönden kesin, uygulanabilir ve bağlayıcı nitelikte olduğunu ifade etmekte, “nihai” ibaresi ise Kurulun TFF içerisinde başvurulacak en son merci olduğunu belirtmektedir. Buna göre, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların TFF içinde kesin ve nihai olması, savunma ve hak arama özgürlüklerini sınırlandırmayacağı gibi, yargı yoluna başvurulmasını da engellemez... İtiraz konusu kuralda, Tahkim Kurulu tarafından veri-

⁵ Bakınız: Resmi Gazete, 14.03.2019, Sayı: 30714.

⁶ Bakınız: Teziç, s.471; Üçışık, Anayasa Hukuku, s.399.

len kararlara karşı yargı yoluna başvurulamayacağı belirtilerek, tarafların yargı mercileri önünde dava haklarını kullanmaları engellenmektedir. Yasa koyucu, taraflara görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce aralarındaki uyuşmazlığı kısa sürede çözmek üzere tahkim kuruluna başvurma yükümlülüğü getirebilir ise de, bu Kurulun kesin ve nihai kararlarına karşı yargı yoluna başvurulamaması Anayasa'nın 36.maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü alanına yapılmış açık bir müdahale niteliğinde olup, hak arama özgürlüğü ile bağdaşmaz⁷.

3- 17.03.2011 Tarihli Anayasa Değişikliğinin Gerekçesi ve Değişiklik

1982 Anayasasının sporla ilgili düzenlemesine tahkim konusunda ek hüküm konmasına ilişkin 17.03.2011 tarih ve 6214 sayılı Kanunun genel gerekçesi şöyledir: Spor branşları uluslararası alanda örgütlenmiş ve bu konularda küresel kurallar egemen olmuştur. Tüm uluslararası spor dallarındaki ihtilaflarda sürekli ve kesin bir şekilde çözüm yolu benimsenmiştir. Sporun kendine özgü yapısı, süratli bir biçimde yönetimini, yürütülmesini ve disiplin yargılamasını beraberinde getirmektedir. Bu hız, spor müsabakalarının oynanması için olmazsa olmaz bir şarttır. Belirli bir zaman diliminde oynanması zorunlu olan spor müsabakalarına ilişkin ihtilafların çok kısa bir sürede kesin ve nihai olarak karara bağlanması halinde o organizasyonun başarılı bir şekilde sonuçlandırılması mümkün değildir. Yargılamanın muhtaç olduğu süre dikkate alındığında klasik dava yöntemi, bu alanın ihtiyaçlarının ivedilikle sonuçlandırılması ilkesiyle bağdaşmaz. Spor hukukunda yargı organlarının dokunamayacağı bir tahkim modeli, bu faaliyetin mahiyetinden kaynaklanan bir ihtiyaktır. Sporda tahkim, spor sürecinin zamanda tamamlanmasını sağlayacağı gibi tarafların adalet duygularını da tatmin eder. Uluslararası spor camiasının onurlu bir üyesi olan Türkiye'nin uluslararası spor hukuk kurallarını iç hukukuna yansıtması kendi taahhütlerinin de gereğidir⁸.

Bu hükümlerle ilgili madde gerekçesi şöyledir: Bu düzenlemeyle sportif faaliyetlerin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin ihtilafların süratle ve yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak çözüme kavuşturulması

⁷ Anayasa Mahkemesi, 06.01.2011, E.2010/61, K.2011/7 – Resmi Gazete 26.02.2011, Sayı: 27858.

⁸ TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı:5, S. Sayısı: 697, s.7.

amaçlanmakta, ilgili kişilerin müsabakalar, kulüpler, sporcular ve sporla ilgili diğer kişiler hakkında verdikleri müsabakadan men, küme düşürme, ligden ihraç, ihraç, seyircisiz oynama ve puan tenzili gibi kararlarına karşı süratli ve kesin bir denetim yolu öngörülmektedir. Bununla birlikte, kulüpler ile sporcu ya da teknik adamlar gibi diğer kişiler arasındaki alacak uyuşmazlıklarının bu şekilde çözüme kavuşturulmasına dair bir zorunluluk bulunmamaktadır. Dolayısıyla, spor kulüpleri ile sporcu, teknik adam ve sporla ilgili diğer kişiler arasındaki alacak haklarına dair uyuşmazlıklar yetki ve göreve ilişkin genel hükümler çerçevesinde adli yargı yerlerinde görülecektir. Böylece, sporla ilgili hizmet, vekâlet veya benzeri diğer sözleşmelerden kaynaklanan ifa, ifa etmeme, fesih ve tazminat gibi uyuşmazlıklar ile diğer alacak hakları, genel hükümlere tabi olacaktır⁹.

Anayasa Mahkemesinin Tahkim Kurulu kararları aleyhine yargı yoluna başvurulamamasını öngören düzenlemeyi iptal etmesinden sonra, 17.03.2011 tarih ve 6214 sayılı Kanunla, Anayasanın sporla ilgili düzenlemesine (m.59) şu hüküm eklenmiştir: “Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim Kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz.”.

Değişiklik teklifinde sporla ilgili düzenlemeye (m.59) şu hükmün eklenmesi öngörülmüştü: “Spor faaliyetlerinin yönetilmesine ve disiplinine ilişkin uyuşmazlıkların yargı denetimine tabi olmaksızın kesin olarak zorunlu tahkim yoluyla çözülmesi, kanunla öngörülebilmektedir. Ancak alacak haklarına ilişkin hükümler saklıdır.”.

Anayasa Komisyonu bu hükmü, “Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı ancak zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Tahkim Kurulu kararları kesin olup bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz” şekline dönüştürmüştür¹⁰.

Anayasa Komisyonunun Raporunda, spor federasyonlarının organ ve kurullarının, sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olarak ihtar, kınama, para cezası, küme düşürme, hak mahrumiyeti, ligden ihraç, tescil iptali, üyeliğin askıya alınması ve ihraç kararları gibi ve bunun yanısıra

⁹ TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı:5, S. Sayısı: 697, s.7.

¹⁰ TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı:5, S. Sayısı: 697, s.11.

sporun yönetilmesine yönelik statü, talimat ve benzeri hukuki düzenlemeleri ile müsabakaların icrası, tatili, ertelenmesi gibi kararlarına karşı zorunlu tahkim yoluna gidilebileceği, zorunlu Tahkim Kurullarının kararlarının kesin olduğu, bu kararlara karşı istinaf, temyiz, karar düzeltme gibi kanun yollarına başvurulamayacağı, bu kararların hukuka aykırı olduğu iddiasıyla tespit, iptal ve tazminat davası açılması mümkün olmadığı, kulüp, sporcu, teknik adam, sağlık personeli, menajer ve maç organizatörü gibi sporla ilgili kişilerin kendi aralarında imzaladıkları transfer, geçici transfer, menajerlik, hizmet, vekalet ve maç organizatörlüğü gibi tüm sözleşmelerden kaynaklanan alacak iddia ve talepleri ile mali hakların sporun yönetilmesi ve disiplinine ilişkin olmadığından kapsam dışında olduğu ve bu çerçevedeki uyuşmazlıkların yargı mercileri nezdinde dava yoluyla veya tarafların tercihine göre, karşılıklı yazılı mutabakatları ile yargı denetimine tabi olmak üzere spor federasyonlarının kurulları önünde de çözülebileceği belirtilmiştir¹¹.

4- Anayasa Mahkemesinin Değişiklikten Sonraki Kararları

Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018 tarihli kararıyla, 1982 Anayasasının sporla ilgili düzenlenmesinde yapılan değişikliğin Türkiye Futbol Federasyonunun Tahkim Kurulunun yalnızca, futbol faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin hususlardaki kararlarını kapsadığını, tüm uyuşmazlıklar bakımından, yargı yoluna başvuruyu engellemediğini belirterek, 5894 sayılı Kanunun sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları Türkiye Futbol Federasyonu Uyuşmazlık Çözüm Kurulunun, münhasıran görevli ve yetkili olarak inceleyip karara bağlamasını öngören m.5/II hükmünü iptal etmiştir¹².

Anayasa Mahkemesi, Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu kararlarına karşı yapılan bireysel başvurular üzerine, 1982 Anayasasında (m.59) spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararların zorunlu tahkim yoluna tabi olduğu ve Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların aleyhine hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı öngörüldüğünden Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemlerin bireysel başvuru konusu olamayacağı gerekçesiyle konu bakımından yetkisizlik kararı vermiştir¹³.

¹¹ TBMM, Dönem: 23, Yasama Yılı:5, S. Sayısı: 697, s.9.

¹² Anayasa Mahkemesi, 18.01.2018, E.2017/136, K.2018/7 – Resmi Gazete, 02.03.2018.

¹³ Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm, Ertan Hatipoğlu Başvurusu (Başvuru Numarası 2015/1993), Karar Tarihi 18.04.2018. Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm, Ziya Özel

5- Kamu Denetçiliği Kurumunun 27.07.2018 ve 05.01.2021 Tarihli Kararları

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu Denetçiliği Kurumu, 27.07.2018 tarihli tavsiye kararında Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu ve Tahkim Kurulunun Federasyon Yönetim Kurulundan bağımsız olmadığına karar vermiş ve değişiklik yapılmasını tavsiye etmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu Denetçiliği Kurumu, 05.01.2021 tarihinde, Türkiye Futbol Federasyonu Statüsünde değişiklik yapılması yönünde verilen 27.07.2018 tarihli Tavsiye Kararının üzerinden iki yıldan fazla bir süre geçmiş olması ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin aynı yönde verdiği 28.01.2020 tarihli kararın üzerinden de on aydan fazla bir süre geçmiş olması sebebiyle, ivedi olarak Tahkim Kurulu ve Profesyonel Futbol Disiplin Kurulunun tarafsızlık ve bağımsızlığını sağlayacak bir yapılanma yönünde gerekli mevzuat değişikliğinin yapılması, Tahkim Kurulu kararlarının gerekçeli olması, mevcut gerekçelerin zenginleştirilmesi ve gerekçelerde somut olaya özgü kriterlerin belirlenmesi, uluslararası spor hukukunun esaslarına dikkat edilmesi, gerekçeli kararların internet sitesinde yayımlanması, kanunlara uygunluk, şeffaflık, hesap verilebilirlik ilkelerine uygun davranılması hususunda Türkiye Futbol Federasyonuna tavsiyede bulunulmasına karar vermiştir¹⁴.

V- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kuruluyla İlgili Kararı

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin adil yargılanma hakkı konusundaki düzenlemesine göre, herkes, davasının, Kanunla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından, kural olarak kamuya açık olarak ve makul bir süre içinde görülmesini isteme hakkına sahiptir (m.6/I).

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararlarında, mahkeme, Kanunla kurulan, yürütme ve dava tarafları karşısında bağımsız ve tarafsız, yargılama usulü güvencesine sahip makam olarak tanımlanmaktadır¹⁵.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 28.01.2020 tarihli kararına

Başvurusu (Başvuru Numarası 2015/1996), Karar Tarihi 10.05.2018.

¹⁴ Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu Denetçiliği Kurumu (Ombudsmanlık), Sayı, 221/232-S.21.348, Başvuru Numarası: 2020/95371, Karar Tarihi: 05.01.2021.

¹⁵ Tunç/Bilir/Yavuz, s.304 ve orada gösterilen kaynaklar.

göre, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu, hem tarafsızlık ve bağımsızlık hem de adil yargılanma açısından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde (m.6/I) belirtilen kriterleri sağlamamaktadır.

Kişilerin mahkemeye erişim hakkı klasik anlamda devlet mahkemeleriyle sınırlı değildir; bazı uyuşmazlıklar için tahkim mahkemeleri ihdas edilebilir. Zorunlu tahkim ancak yasal düzenlemeyle öngörülebilir ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde (m.6/I) belirtilen güvencelerin sağlanması gereklidir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin adil yargılama konusundaki hükmüne (m.6/I) yalnızca Devlet mahkemeleri değil, adli işlev görmek üzere kurulan bütün kurullar da uymak zorundadırlar. Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun görev süresi Yönetim Kurulu ile aynıdır; dolayısıyla Tahkim Kurulu tamamen Yönetim Kuruluna bağlıdır; üye listesi Yönetim Kurulunun onayına sunulduğundan üyeleri, bir ölçüde kendilerini Yönetim Kuruluna borçlu hissetmektedirler. Tahkim Kurulunun ayrı bir tüzel kişiliği ve bütçesi bulunmamaktadır; sekreteryaya ve idari hizmetleri Federasyon personeli tarafından sağlanmaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun yapısal eksiklikleri, Federasyon Yönetim Kuruluna verilen geniş yetkiler nedeniyle üyelerinin kendilerini dış baskılara, özellikle de Yönetim Kuruluna karşı koruyacak yeterli güvencelerinin bulunmaması, başvuranlar için, tarafsız ve bağımsız bir şekilde ele alınamayacağı konusunda meşru gerekçe oluşturmaktadır. Bu nedenle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde belirtilen adil yargılanma hakkı ihlal edilmiştir¹⁶.

VI- Doktrindeki Görüş ve Öneriler

Genç, 1998 yılında, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun, Futbol Federasyonu tarafından oluşturulduğunu, üyelere Federasyon tarafından ödeme yapıldığını ve Federasyonun taraf olduğu uyuşmazlıklarda da yetkili olduğunu belirterek, Federasyonun bir organı olarak değil, tamamen bağımsız şekilde çalışmasının sağlanmasını önermiştir¹⁷.

Özdemir Kocasakal, 2009 yılında Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun görev süresinin Federasyon Başkanının görev süresi ile sınırlı

¹⁶ Ekşi, AİHM'in Ali Rıza ve Diğerleri Türkiye Davasında Verdiği 28 Ocak 2020 Tarihli Kararın Özeti, s.215, 227-229.

¹⁷ Genç, s.183.

olmasının, Kurulun tarafsızlığına gölge düşürdüğü ve Tahkim Kurulunun görevinde bağımsızlığını, üyeler istifa etmedikçe ve istifa etmiş sayılmadıkça yerlerine yeni üye görevlendirilememesini öngören hükmün etkisini ortadan kaldırdığı¹⁸, Türkiye’de sportif uyuşmazlıkların, belki tüm Federasyonlar için ortak ve fakat gerek Federasyonların, gerekse siyasi iradenin her türlü etkisinden uzak, CAS benzeri bir yargı yapılanması içinde çözümünün, tarafsız ve bağımsız yargı amacına ulaşılması için zorunlu görüldüğü¹⁹; belki farklı Spor Federasyonları için farklı birimler şeklinde olsa da ortak, tarafsız, bağımsız mahkemeler gibi görev yapan bir Tahkim Kurulu oluşturulmasının düşünülebileceği şeklinde görüş belirtmiş²⁰, Futbol Federasyonunun taraf olduğu uyuşmazlıklarda Yönetim Kurulu tarafından verilen kararlar konusunda Yönetim Kurulunca seçilen ve üyelerine huzur hakkı verilen Tahkim Kurulunun itiraz mercii olmasının uygun olmadığından bu tür uyuşmazlıkların ya doğrudan CAS tarafından çözümlenmesini veya hiç değilse Tahkim Kurulu kararına karşı CAS’a başvurulabileceğinin kabul edilmesini önermiştir²¹.

Mengütay, 2009 yılında, Tahkim Kurulunun her Federasyonun bünyesinde bulunmasının kararlarının adaletli olup olmayacağı konusunda, Federasyon Başkanının atadığı üyelerden oluşmasının Tahkim Kurulunun tarafsızlığı konusunda soru işaretleri meydana getirebileceğini ileri sürmüş ve iki veya daha fazla Dairelere ayrılmış bir Tahkim Kurulu olmasını önermiştir²².

Küçükgüngör, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu üyelerinin Genel Müdürün teklifi ve Bakanın onayıyla²³, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu üyelerinin, Federasyon Başkanının teklifi ve Yönetim Kurulu kararıyla atanmalarının, idare ve yargı organlarının birbirinden ayrılmalarını zorunlu kılan kuvvetler ayrılığı ilkesine bütünüyle aykırı olduğunu belirtmiştir²⁴.

¹⁸ Özdemir Kocasakal, s.237.

¹⁹ Özdemir Kocasakal, s.219.

²⁰ Özdemir Kocasakal, s.237.

²¹ Özdemir Kocasakal, s.213-214.

²² Mengütay, s.222.

²³ Küçükgüngör, “Özerklik”, s.43-44; Küçükgüngör, “Ulusal ve Uluslararası Spor Federasyonlarının Hukuki Yapıları”, s.202.

²⁴ Küçükgüngör, “Ulusal ve Uluslararası Spor Federasyonlarının Hukuki Yapıları”, s.202.

Uz, 2011 yılında, Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulunun aldığı bir kararı inceleyen Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulunun, kendisini doğrudan atayan bir makama karşı alacağı kararların ne derece objektiflik sınırları içinde olacağını tartışma konusu yapılacağını, bu durumun Tahkim Kurulu üyelerinin, kararları bağımsız hukukçu kimlikleri ile alacağı gerçeğini değiştirmese de Tahkim Kurulu üyeleri üzerinde her zaman için psikolojik bir baskı oluşturacağını²⁵, ilgili yasal düzenlemelerde kişilerin hak arama özgürlüklerini güvence altına alacak şekilde tarafsız ve bağımsız bir yapı oluşturulamazsa, sporda tahkim konusundaki Anayasa değişikliğinin, Anayasanın ruhuna ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırılığı beraberinde getirebileceğini²⁶ ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu üyelerinin, Genel Müdürün teklifi ve spordan sorumlu Bakanın onayı ile görevlendirilmesi şeklindeki belirleme yönteminin yanısıra, Kurulun sekreteryaya hizmetlerinin anılan Genel Müdürlük tarafından yürütülmesinin ve bu Kurul ihtiyaçlarının Genel Müdürlük bütçesine konan ödenekten karşılanmasının Kurulun bağımsızlığı ve tarafsızlığını daha da sorgulanır hale getirdiğini belirtmiştir²⁷.

Asker, 2017 yılında, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulunun, kamu tüzel kişisi içinde yapılmış ve kamu tüzel kişisinin organı niteliğinde idari bir birim olduğunu, bu Kurulun kararlarının da idari merci tarafından verilmiş, 1982 Anayasasının yargısal kesinlik bahsettiği idari bir karar olarak kabul edilmesi gerektiğini²⁸, Türkiye Futbol Federasyonu teşkilatı içinde yer alan Tahkim Kurulunun, gerek işlevsel olarak gerekse organik olarak yargı içerisinde değil, yürütme ve idare içerisinde değerlendirilebileceğini ve kararlarının da yargısal değil, idari nitelik taşıdığını ileri sürmüştü²⁹ ve bir kamu hukuku tüzel kişisi bünyesinde bütün spor dalları için yetkili olacak bir Spor Tahkim Komisyonu kurulmasını, uyuşmazlıkların bu Komisyon tarafından seçilecek bağımsız hakemler eliyle çözülmesini, Komisyon üyelerinin, spor federasyonları ile Spor Genel Müdürlüğü tarafından veya Spor Hukuku, İdare Hukuku, Ceza Hukuku ve Anayasa Hukuku ile ilgilenen akademisyenler arasından se-

²⁵ Uz, s.271.

²⁶ Uz, s.289.

²⁷ Uz, s.292.

²⁸ Asker, s.99.

²⁹ Asker, s.107.

çilmesini, spor alanında farklı konularda uzmanlaşmış kişilerden kalabalık bir bağımsız hakem listesi oluşturulmasını, hakemlerin aynı anda sadece tek bir uyuşmazlık için görevlendirilerek hızlı karar verilmesinin sağlanmasını ve Spor Tahkim Komisyonu bünyesinde, hakemlerce verilecek kararlara yapılacak itirazlar için özel görevli ihtisas mahkemesi olarak Spor Mahkemesi kurulmasını önermiştir³⁰.

Ertaş/Petek'e göre, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kuruluna ilişkin düzenlemelerin kanunla değil de Federasyon Yönetim Kurulunca yapılması Anayasaya aykırıdır. Federasyon Başkanını denetleyecek olan Tahkim Kurulu başkan ve üyelerinin, bizzat Federasyon Başkanının teklifiyle Yönetim Kurulunca belirlenmesi eşitlik ve denetleme ilkelerine aykırılık oluşturmaktadır ve Yönetim Kurulunun işlemlerine karşı ne derece tarafsız davranacakları tartışmalı olacaktır. Tahkim Kurulu üyelerinin mali hakları da Yönetim Kurulunca düzenlendiğinden Federasyon Başkanı ve Yönetim Kurulunun bu üyeleri etkileyebilmeleri olasıdır. Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu üyelerinin seçilme şekilleri ve nitelikleri kanunla belirlenmelidir³¹.

Erten'e göre, Türk hukukunda, sadece sporun özellikleri dikkate alınarak düzenlemeler yapılmakta, Türk tahkim hukukuna ilişkin metinlerin tam anlamıyla gözönünde bulundurulmadığı izlenimi doğmaktadır. Yürürlükteki tahkim mevzuatına dayalı olarak, sporun kendine özgü ihtiyaçlarını giderecek şekilde yapılacak düzenlemelerle hem sportif çevrelerin kaygıları giderilebilecek, hem de kişileri adil yargılanma haklarını ihlal etmeyen bir sistem kurulabilecektir³².

VII- Değerlendirme ve Sonuç

Ülkemizde, 1982 Anayasasının yüksek mahkemeler başlıklı düzenlemesine (m.46-155) göre, en üst idari ve adli yargı mercileri olan Yargıtay ve Danıştayın kararlarına karşı Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunulabilmekte, spor yargısındaki Tahkim Kurullarının kararları ise bireysel başvuru konusu yapılamamaktadır. Spor yargısında en üst merci olmasına ve kararlarına böyle bir ayrıcalık tanınmış olmasına rağmen, Tahkim Kurulları, özellikle Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kuru-

³⁰ Asker, s.142.

³¹ Ertaş/Petek, s.496.

³² Erten, s.136.

lu, üyelerinin görevlendirilmesi ve yapı yönünden Yargıtay ve Danıştaya benzer şekilde düzenlenmemiştir. Yargıtay ve Danıştay üyeleri Hakimler ve Savcılar Kurulu, Meclis ve Cumhurbaşkanı tarafından görevlendirilirken, Gençlik ve Spor Bakanlığı Tahkim Kurulu Bakanlıkça, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu ise Federasyon Yönetim Kurulunca atanmaktadır.

1982 Anayasasına göre, Hakimler ve Savcılar Kurulu, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar. Anılan Kurul, onüç üyeden oluşur; iki Daire halinde çalışır. Kurulun Başkanı Adalet Bakanıdır. Kurulun üç üyesi, birinci sınıf adli yargı hakim ve savcılar arasında, bir üyesi, birinci sınıf idari yargı hakim ve savcılar arasında Cumhurbaşkanınca ve üç üyesi, Yargıtay üyeleri, bir üyesi Danıştay üyeleri, üç üyesi belirli nitelikteki öğretim üyeleri ve avukatlar arasında Meclis tarafından dört yıl için seçilir; süresi bitenler bir kez daha seçilebilir (m.159/III-IV).

Hakimler ve Savcılar Kanununa göre, birinci sınıfa ayrılabilmek için hakimlik ve savcılık mesleğinde on yılın doldurulması şarttır (m.32/b).

1982 Anayasasına göre, Danıştay üyelerinin dörtte üçü, birinci sınıf idari yargı hakim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar arasında Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından, dörtte biri, nitelikleri Kanunda belirtilen görevliler arasında Cumhurbaşkanı tarafından seçilir (m.155/III). 2575 sayılı Danıştay Kanununa göre, Cumhurbaşkanı tarafından seçilecek Danıştay üyelerinin yükseköğrenimden sonra Devlet hizmetlerinde onbeş yıl çalışmış bulunmaları, birinci derece aylığını kazanılmış hak olarak almaları ve hakimliğin gerektirdiği ahlak ve seciyeye sahip olmaları şarttır (m.8). Danıştay üyeleri oniki yıl için seçilir; bir kişi iki defa Danıştay üyesi seçilemez (m.9/III).

1982 Anayasasına göre, Yargıtay üyeleri, birinci sınıfa ayrılmış adli yargı hakim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar arasında Hakimler ve Savcılar Kurulunca üye tamsayısının salt çoğunluğu ile ve gizli oyla seçilir (m.154/II). 2797 sayılı Yargıtay Kanununa göre, Yargıtay üyeleri, birinci sınıfa ayrıldıktan sonra en az üç yıl süreyle başarılı görev yapmış ve birinci sınıfa ayrılmış olan adli yargı hakim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar arasında oniki yıl için seçilir; görev süresi sona erenler, adli yargıda sınıf ve derecelerine uygun görevlere atanırlar (m.29/I-III).

Bize göre, spor yargısında iki ayrı Tahkim Kurulu olması uygun sayılamaz; tüm spor federasyonları için, yeterli sayıda üyesi olan ve daireler veya alt kurullar şeklinde de görev yapabilen bir tek Tahkim Kurulu olmalı ve bu Kurulun, Yargıtay ile Danıştayın görevlerine benzer görev yaptığı göz önünde tutularak, üyeleri, Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Türk Yargı Etiği Bildirgesinde belirtilen kişisel niteliklere ve Yargıtay ile Danıştay üyeleri gibi en az on yıllık mesleki tecrübeye sahip hukukçular arasından Cumhurbaşkanınca atanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Asker, Serkan, 1982 Anayasasının 59. Maddesi Bağlamında Spor Tahkim Kurulu Kararlarının Denetimi, Yüksek Lisans Tezi, Kasım 2017.
- Ekşi, Nuray, “AİHM’in Ali Rıza ve Diğerleri Türkiye Davasında Verdiği 28 Ocak 2020 Tarihli Kararın Özeti”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C.II, S.2, 2020, s.215-230.
- Ekşi, Nuray, Spor Tahkim Hukuku, İstanbul 2015.
- Ertaş, Şeref / Petek, Hasan, Spor Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2017.
- Erten, Rıfat, “Spor Uyuşmazlıklarının Çözümünde Tahkim ve Türk Futbol Tahkiminde Güncel Gelişmeler”, İstanbul Spor Hukuku Dergisi, C.1, 2019, s.123-137.
- Genç, Durmuş Ali, Spor Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 1998.
- Küçükgüngör, Erkan, “Sporda Özerklik”, İstanbul Barosu / Spor Hukuku Enstitüsü, Sporda Özerklik, 16-17 Mayıs 2009 (Editör: Av. Kısmet Erkiner), İstanbul 2009, s.32-44.
- Küçükgüngör, Erkan, “Ulusal ve Uluslararası Spor Federasyonlarının Hukuki Yapıları”, Ankara Barosu, 1. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı, Ankara 2010, s.195-202.
- Mengütay, Sami, “Sporda Yargı Yapılanması ve İşleyişi”, İstanbul Barosu / Spor Hukuku Enstitüsü, Sporda Özerklik, 16-17 Mayıs 2009 (Editör: Av. Kısmet Erkiner), İstanbul 2009, s.220-226.
- Özdemir Kocasakal, Hatice, “Spor Yargısı ve Özerklik”, İstanbul Barosu / Spor Hukuku Enstitüsü, Sporda Özerklik, 16-17 Mayıs 2009 (Editör: Av. Kısmet Erkiner), İstanbul 2009, s.188-219.
- Teziç, Erdoğan, Anayasa Hukuku, Tıpkı 21. bası, İstanbul 2017.
- Tunç, Hasan / Bilir, Faruk / Yavuz, Bülent, Türk Anayasa Hukuku, 7. baskı, Ankara, 2015.
- Uz, Abdullah, “Sporla İlgili Uyuşmazlıkların Çözümünde Zorunlu Tahkim Yolu:

Tahkim Kurulları ve Kararlarının Hukuki Niteliği Üzerine”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 2011/1, Sayı 13, s.241-296.

Üçışık, H. Fehim, Spor Hukuku, İstanbul 2017. Üçışık, Hasan Fehim, Anayasa Hukuku, İstanbul 2019.